DISCEPTATIONES ECCLESIASTICÆ

UNA CUM RESOLUTIONIBUS,

ſeu Judicatis Sacrarum Congregationum, in quibus pro una Partium ſcripſit, vel pro veritate conſultus reſpondit

DOMINICUS URSAYA

IN URBE ADVOCATUS, A BOSCO Nullius in Provincia Salernitana, U. J. Philoſophiæ, & Sacræ Theologiæ Doctor, & in Almo Urbis Archigymnaſio Publicus J. C. Profeſſor.

TOMUS QUINTUS.

NAPOLI

VENETIIS, MDCCXXIV.

Ex Typographia Balleoniana.

SUPERIORUM PERMISSU, AC PRIVILEGIIS.

Digitized by Google

I N D E X
Argumentorum Primæ, & Secundæ Partis Diſceptationum Eccleſiaſticarum.

P A R S   P R I M A.

DISCEPTATIO PRIMA.
Burgi S. Sepulchri Prothonotariatus.
ARGUMENTUM.

Dignitas Eccleſiæ Cathedralis, quæ obtinuit Privilegium Prothonotariatus Apoſtolici, an, & quando incedere poſſit, & ſedere in ſuo Stallo, cum Habitu prælatitio, reluctantibus aliis Dignitatibus, & Canonicis, & an eod; tempore lucrari poſſit quotidianas Diſtributiones. pag. 1.

D I S C E P T A T I O II.
Sarſinaten. Functionum Epiſcopalium.
ARGUMENTI.

Loco ſubnectuntur ſequentia decem Dubia.

I. An Epiſcopus Civitatis Ducalis, modernus Adminiſtrator Eccleſiæ Sarſinaten. in Functionibus Pontificalibus gaudeat omnibus illis præeminentiis, & prærogativis, quibus fruuntur, & gaudent omnes alii Epiſcopi in propriis Diœceſibus in caſu &c. Et quatenus negativè.

II. An dictus Epiſcopus, & Admiaiſtrator amovibilis Eccleſiæ vacantis dum cantat Miſſam, & Veſperas in Pontificalibus, poſſit ſedere ſuper Cathedra Epiſcopali, elevata quatuor gradibus, parata cum Baldacchino, ac Poſtergale: Et uti Baculo Paſtorali; Vel ſedere debeat ſuper Faldiſtorio prope Altare, ſinè ipſo Baculo?

III. An concedere poſſit Indulgentiam quadraginta dierum ſinè ſpeciali facultate Apoſtolica?

IV. An ei, dum aſſiſtit Miſſæ ſolemni, ab alio cantatæ, debeant Canonici facere Circulos ad Kyrie eleiſon, Gloria in excelſis, Credo, Sanctus, & Agnus Dei, Tuncquè ubinam debeat ſedere?

V. An fieri debeat Anniverſarium ſuæ Conſecrationis, cùm Miſſa cantatur per Capitulum, & Clerum, ejuſque nomen debeat in Canone memorari per Sacerdotes celebrantes?

VI. An dum Adminiſtrator Miſſam cantat in Pontificalibus, debeat poni ſupèr Altare ſeptimum Candelabrum, cum Candela accenſa?

VII. An dum idem cantat Miſſam in Pontificalibus debeant omnes Canonici ſacris Paramentis indui; Vel tres tantùm, fungentes Officiis Diaconi, Subdiaconi, & Presbyteri Aſſiſtentis?

VIII. An dum vadit ad Cathedralem debeat ſumere Cappam magnam in Ædibus ſuperioribus Epiſcopatus; Vel in ingreſſu Eccleſiæ, aut Presbyterii?

IX. An Canonici eum, acceſſurum ad Cathedralem, debeant omnes excipere in dictis Ædibus, vel ſoli tres, aut quatuor ad Portam Eccleſiæ?

X. An diebus Feſtis fieri debeant publicæ Orationes pro novi Epiſcopi electione ad formam Conc. Trid. & Cæremonialis Epiſcoporum? 4

D I S C E P T A T I O III.
Romana Onerum Miſſarum.
ARGUMENTUM.

Anniverſaria, & Miſſæ in certo, & determinato numero per longum temporis ſpatium in præteritum celebratæ, quibus concurrentibus in majori numero in futurum debeant celebrari, non attenta præterita uniformi obſervantia. 8.

D I S C E P T A T I O IV.
Dub. Ordinationis.
ARGUMENTUM.

An à beneficio, ad cujus titulum quis ordinari intendit, detrahenda ſint onera Miſſarum, eidem adjecta, quando Beneficiatus non tenetur eas per ſe ipſum celebrare. Vel potiùs, Miſſis nullatenus detractis, ſive eædem celebrandæ ſint per ſe ipſum, ſive poſſint celebrari per alium, faciendus ſit cumulus omnium fructuum pro conſtituenda ſumma, à Synodali Conſtitut. vel Regionis more requiſita pro ſacris Ordinibus ſuſcipiendis. 32.

D I S C E P T A T I O V.
Rom. Diſtribut. Eleemoſynarum.
ARGUMENTUM.

Privilegia R. Fabricæ an inhæreant circa diſtributionem eleemoſynarum, relictarum illis Locis piis, quibus Teſtator ſolitus erat eleemoſynas facere in ejus vita; Et quando poſſit Teſtator demandare, ut in executione ejus piæ voluntatis Miniſtri Fabricæ ſe non intromittant. 39.

D I S C E P T A T I O VI.
Conſtantien. Coadiutoriæ.
ARGUMENTUM.

Gratiæ retentionis plurium Epiſcopatuum quibus concurrentibus concedi ſoleat in illis Regionibus, in quibus Epiſcopatus poſiti ſunt intra fines Principum à catholicorum. 41.

D I S C E P T A T I O VII.
Feſulana.
ARGUMENTUM.

Conceſſa Eccleſia Religioſis à Clero Sæculari, quid in illa facere poſſint iidem Clerici, tam in functionibus eccleſiaſticis, quàm in aliis actibus, concernentibus jura, & Juriſdictionem ejuſdem Eccleſiæ. 42.

D I S C E P T A T I O VIII.
Dubium Patrimonii Sacri.
ARGUMENTUM.

Patrimonium ſacrum an poſſit conſtitui in Cenſu vitalitio, vel Officio vacabili, liberè ſpectante ad Ordinandum. 46.

D I S C E P T A T I O IX.
Veliterna.
ARGUMENTI.

Loco ſubnectuntur undecim ſequentia dubia.

I. An Magiſtratus Veliterarum in Feſto S. Franciſci Xaverii poſſit incedere cum Clava, & eodem Comitatu, ac incedit in Feſtivitatibus quatuor Sanctorum Patronorum Civitatis, Sanctiſſimæ Conceptionis, & B. Mariæ Gratiarum?

II. An idem Magiſtratus in Eccleſiis extra Cathedralem ſit thurificandus triplici ductu?

III. An eidem Magiſtratui ſit dandum oſculum pacis per amplexum, ſeu potiùs per Inſtrumentum, & à quo?

IV. An Celebrantes poſt finem Miſſæ, tam ſolemnis, quàm privatæ, debeant antequam ab Altari diſcedant, reverentiam facere Magiſtratui?

V. An eodem Magiſtratu intereſſente Miſſæ privatæ, liceat in Altari accendere quatuor Candelas?

VI. An Magiſtratus immediatè poſt Canonicos, & ante Beneficiatos, cæteroſque de Clero, admit-

Digitized by Google

ti debeat ad Crucis adorationem , & ad Cineres?

VII. An, Magiſtratus, ejuſque Officiales in Proceſſionibus, in quibus deferunt Intorſtitia , illa propriis manibus deferre debeant?

VIII. An Magiſtratu accedente ad Cathedralem, aliaſque Eccleſias Civitatis cum Comitatu , & Clava , licitus ſit ſonitus Tubarum intra eaſdem Eccleſias?

IX. An eodem Magiſtratu in Cathedrali , aliiſque Eccleſiis ſæcularibus , & regularibus intereſſente Miſſæ privatæ , licitus ſit ſonitus Tubarum in actu elevationis Sanctiſſimæ Euchariſtiæ intus ipſas Eccleſias?

X. An eidem Magiſtratui liceat in Eccleſia Parochiali Sanctæ Mariæ de Trivio retinere Scamnum intus Presbyterium?

XI. An eidem Magiſtratui in Eccleſiis Sancti Martini . S. Franciſci, S. Claræ, & S. Thereſiæ , liceat retinere Scamnum à cornu Evangelii? pag. 54.

DISCEPTATIO X.

Ianuen.

ARGUMENTUM.

Religioſi, præcipitanter dimiſſi ab eorum Conventibus, quando reintegrari debeant ad illorum Officia , & ad primos Conventus redire poſſint. 61.

DISCEPTATIO XI.

Tudertina Funerum.

ARGUMENTUM.

Religioſi , aſſociantes funus ad eorum Eccleſiam , an teneantur accedere ad Eccleſiam Parochialem ; Vel ubi poſſint Parochum expectare . Et quando teneantur ſolvere eidem Quartam funeralem. 64.

DISCEPTATIO XII.

Veneta, ſeu Brixien. Reſtit. in integrum.

ARGUMENTUM.

Caſus verò ſingularis, in quo denegata fuit Reſtitutio in integrum Religioſo, qui conatus fuerat concludenter probare , ſuam Profeſſionem emiſiſſe per vim , & metum , ſibi à Conſanguineis illatum. 66.

DISCEPTATIO XIII.

Romana Exequutionis Decretorum.

ARGUMENTUM.

Superiores Generales Religionum quando teneantur illis Conventibus, in quibus moram faciunt contribuere ſummam illam , quam contribuunt Religioſi advenæ, & exteri. 64.

DISCEPTATIO XIV.

Anglonen.

ARGUMENTUM.

Clerus, antea exemptus à juriſdictione Epiſcopi , & deinde declaratus eidem ſubditus, & de ejus Diœceſi, an debeat eidem Epiſcopo ſolvere Cathedraticum , Quartam decimarum, & Quartam funeralium, non attenta antecedenti conſuetudine illas non ſolvendi. 69.

DISCEPTATIO XV.

Ferentina Matrimonij.

ARGUMENTUM.

Matrimonium quando dicatur metu contractum , & quando Teſtes probent dictum metum . Et an validum ſit quando contractum fuit poſt revocationem mandati procuræ ad illud contrahendum. 71.

DISCEPETATIO XVII.

Pacen. Reſtitutionis in integrum.

ARGUMENTUM.

Reſtitutio in integrum quando poſt quinquennium concedenda ſit Moniali, quæ per vim, & metum Profeſſionem emiſit, & vivente Patre, qui ei timorem incuſſit, infra quinquennium reclamare non potuit. 73.

DISCEPTATIO XVIII.

Cæſenaten. præt. Erectionis Archipresbyteratus.

ARGUMENTUM.

Canonicis diſſentientibus, an poſſit erigi in Eccleſia Catedrali nova Dignitas, cum præeminentia in Choro . Et quando illorum conſenſus ſuppleri poſſit à Sac. Congregatione; Irrationabiliter quando quis diſſentire dicatur. 79.

DISCEPTATIO XIX.

Albanen. Funerum.

ARGUMENTUM.

Uſus apponendi Sudariolum Crucibus Eccleſiæ Parochialis, & aliarum, funus aſſociantium , an ſit permittendus; Prout etiam, an Parochus poſſit pro ſe retinere Diſcum , cum quo adminiſtratur Sacramentum Extremæ Unctionis. 88.

DISCEPTATIO XX.

Romana Coadunationis Definitorii Provincialis.

ARGUMENTUM.

Definitorium Provinciale quando coadunari poſſit à Provinciali, diſſentientibus duobus Definitoribus , & in d. caſu, an recurrendum ſit ad P. Generalem. 89.

DISCEPTATIO XXI.

Romana Celebrationis Miſſarum.

ARGUMENTUM.

Cappellanus , obligatus ad celebrandas tot Miſſas , quot celebrari poſſunt ad rationem manualis ex fructibus determinati numeri Locorum Montium ; an poſſit omittere illas, quæ correſpondent Strenæ, in bimeſtri Novembris, & Decembris prætenſæ à Depoſitariis Locorum Montium. 91.

DISCEPTATIO XXII.

Romana, ſeu Nicoteren. Legati.

ARGUMENTUM.

Sacerdos, conſtitutus in ętate annor. triginta, an ſit capax Legati, relicti Dantibus operam ſtudiis legalibus. 98.

PARS SECUNDA

DISCEPTATIO PRIMA.

Romana.

ARGUMENTUM.

Præmiſſa probatione obligationis annuæ præſtationis, innixæ depoſitioni unici Teſtis adminiculati, oſtenditur, illam, uti factam à Perſona Eccleſiaſtica , nulla indigere inſinuatione , & adverſus Sententiam Judicum procedentium appellatione remota , nullam competere appellationem, quando in Commiſſione dicitur, quòd per unicam Sententiam Cauſa habeatur pro penitus extincta; & terminata . 101.

DISCEPTATIO II.

Bituntina Strenarum.

ARGUMENTUM.

Epiſcopus prætextu conſuetudinis, vel ſoliti , an poſſit prætendere Strenas à Capitulo, & an ſaltem poſſit illas recipere à Capitularibus ſponte dantibus . Major pars in actibus voluntariis nunquam præjudicat minori. 130.

DISCEPTATIO III.

Nullius Diſpenſationis Matrimonii.

ARGUMENTUM.

Matrimonium conſumatum, an poſſit mediante diſpenſatione diſſolvi, & quid dicendum, quando illud probatur metu contractum , licèt conſumatum fuerit. 133.

DISCEPTATIO IV.

Neapolitana Diſtributionis Eleemoſynarum.

ARGUMENTUM.

Confratres alicujus Societatis , deputati Exequutores Teſtamentarii ad diſtribuendas illius ſubſtantias in pia Opera , & inter Pauperes , an poſſint

ſint illas propriæ Sodalitatis concedere. pag. 134.

DISCEPTATIO V.

Neapolitana

ARGUMENTUM.

Inhibitio, quando timenda, vel non timenda ſit, & quando ſit locus aperitioni Feneſtrarum ad ſimplex lumen in Monaſteriis Monialium. Elevare quando quis poſſit Murum in propria Domo, etiamſi id ſequatur cum damno Vicini. 135.

DISCEPTATIO VI.

Neapolitana Sponſalium.

ARGUMENTUM.

Sponſalia ex quibus probata dicantur, & quando Sponſus cogi poſſit ad contrahendum matrimonium de præſenti; Vel potiùs Sponſam dotare teneatur. 137.

DISCEPTATIO VII.

Ordinis Carmelitar. novarum Conſtitutionum.

ARGUMENTUM.

Quibus concurrentibus locus ſit editioni novarum Conſtitutionum alicujus Religionis; Vel illis faciendæ ſint additiones, & correctiones. 140.

DISCEPTATIO VIII.

Faventina Proceſſionis.

ARGUMENTUM.

Parochus, an poſſit impedire Religioſis, ne in die feſto, vel in Octava SS. Corporis Chriſti faciant Proceſſionem extra eorum Clauſtra ſine ejus licentia, ad ornatum Conſtitutionis 10. Gregor. 13? 145.

DISCEPTATIO IX.

Piſana Celebrationis Miſſarum.

ARGUMENTUM.

Græci, an comprehendantur ſub Apoſtolicis Conſtitutionibus, non facientibus de illis expreſſam, & individualem mentionem. Et an ſubjeċtantur Decretis generalibus de Celebratione Miſſarum? 147.

DISCEPTATIO X.

Mediolanen. Remiſſionis Cauſæ.

ARGUMENTUM.

Cauſa, reſpiciens ſac. Ritus, & ſac. functionum exercitium, quando cognoſcenda ſit à Cong. Rituum; Vel remittenda ſit ad Judices de Partibus, deputatos in Brevi Pontificio. 148.

DISCEPTATIO XI.

Cæſenaten. Erectionis Archipresbyteratus.

ARGUMENTUM.

Epiſcopi, cum aſſenſu Capituli, an, & quando ex eorum ordinaria authoritate erigere poſſint novas Dignitates in Eccleſiis Cathedralibus, vel Collegiatis? 151.

DISCEPTATIO XII.

Auguſtana, ſeu Nullius Electionis Præpoſiti.

ARGUMENTUM.

Præpoſitura, ſeu alia Dignitas Eccleſiæ Collegiatæ, an provideri debeat per viam canonicæ electionis, quando, illam poſſidens eodem tempore ex Gratia Apoſtolicæ Sedis retinet cum ea Eccleſiam Cathedralem, vel Metropolitanam? 153.

DISCEPTATIO XIII.

Melevitana Jurium Præminentialium.

ARGUMENTI.

Loco ſubnectuntur ſequentia 13. dubia.

I. An, de cujus matricitate conſtet?

II. An, & cui ſit danda præcedentia in quibuſcumque Proceſſionibus generalibus, & Functionibus Epiſcopalibus?

III. An occaſione aſſociationis Cadaverum ad Eccleſiam S. Pauli, ſeu ad aliam, exiſtentem intra limites ejuſdem, invitatis, & accedentibus, tam Parocho ſæculari, quàm regulari, Parochus ſæcularis præcedere debeat alteri regulari?

IV. An occaſione aſſociationis Cadaverum ad Eccleſiam Portus Salvi, ſive ad aliam, exiſtentem intra limites ejuſdem, invitatis, & accedentibus Parocho ſæculari, & regulari, Parochus ſæcularis pariter præcedere debeat eidem Parocho regulari?

V. An in dicta aſſociatione ad aliquam ex prædictis Eccleſiis, interveniente Clero ſæculari, una cum Parocho ſæculari, & altero regulari, omnes incedere debeant ſub Cruce Cleri, & Parochi ſæcularis, vel ſub qua?

VI. An eodem modo procedendum, ſit accedente Epiſcopo ad viſitandam Eccleſiam Parochialem?

VII. An in eiſdem Proceſſionibus, & Funeralibus licitum ſit d. Parocho regulari, unacum ſuis Religioſis, deferre Crucem, cum, vel ſine Velo, ſeu Pallio appenſo?

VIII. An, & à quo Parocho, ſæculari, vel regulari facienda ſit Proceſſio poſt Veſperas diei Feſtivitatis SS. Corporis Chriſti, itaut ſit ſtandum, vel recedendum à deciſis ſub die 9. Maii 1716?

IX. An eadem Proceſſio, ut ſupra facienda, tranſire etiam poſſit per Vias magis conſpicuas Civitatis Vallettæ, etiam intra limites alterius Parochiæ, irrequiſito altero Parocho?

X. An PP. Dominicani teneantur accedere ad d. Proceſſionem, illamque aſſociare?

XI. An liceat Parocho S. Pauli ſe conferre ad adminiſtranda Sacramenta, tam SS. Viatici, quàm Extremæ Unctionis Incolis, ſeu Habitantibus in Domibus, ſitis retrò Eccleſiam B. Mariæ *della Vittoria*, necnon Incolis, & Habitantibus in Foveo Caſtri Sancti Helmi?

XII. An eidem Parocho S. Pauli, occaſione adminiſtrandi eadem Sacramenta propriis Parochianis, habitantibus extra Portam Civitatis Vallettæ, liceat exire à Porta majori ejuſdem Civitatis, & tranſire cum pompa intra limites Parochiæ Portus Salvi, ſive potiùs teneatur exire ab altera Porta, nuncupata *della Marina*?

XIII. An dicto Parocho S. Pauli ſit prohibendum adminiſtrare Sacramenta, & præcipuè occaſione præcepti Paſchalis, Clericis ſæcularibus, habitantibus intra limites Parochiæ Portus Salvi, etiamſi adſcripti non ſint ſervitio Parochiæ S. Pauli, itaut teneantur accedere, in adimplementum dicti præcepti, ad eandem Parochiam Portus Salvi? 154.

DISCEPTATIO XIV.

Dubia Miſſionariorum.

ARGUMENTUM.

Loco ſubnectuntur ſequentia 8. dubia.

I. An licitum ſit aliis Miſſionariis in Provincia Terræ ſanctæ munus Parochorum exercere?

II. An, inconſultis, & non requiſitis PP. Minoris Obſervantiæ, poſſint alii Miſſionarii in Cæmeteriis Maronitarum Cadavera propriorum Religioſorum ſepelire?

III. An licitum ſit Miſſionariis aliarum Religionum SS. Euchariſtiæ Sacramentum in eorum Eccleſiis conſervare, illudque intra Octavam Corporis Chriſti publicè adorandum exponere?

IV. An teneantur petere, & recipere Oleum Sanctum à PP. Min. Obſer. unà cum licentia adminiſtrandi Sacramentum Extremæ Unctionis eorum Religioſis?

V. An in die Corporis Chriſti poſſit fieri alia Proceſſio, præter illam PP. Minoris Obſervantiæ, *Et quatenùs negativè*, An eidem teneantur accedere Miſſionarii aliarum Religionum?

VI. An Miſſionarii aliarum Religionum teneantur, tradere PP. Min. Obſer. nomina Chriſtianorum, ab ipſis baptizatorum?

VII. An iidem Miſſionarii, legitimis facultatibus propriorum Superiorum, & hujus Sac. Congreg. ſuffulti, exercere poſſint eorum munus independentèr à PP. Min. Obſervantiæ; Vel potiùs, an teneantur illis oſtendere Litteras patentes, & alias facultates, quas habent?

Digitized by Google

Index Argumentorum.

VIII. An iidem Miſſionarii in propriis Cappellis, pietatis opera exercere poſſint, quando in eorum Eccleſia PP. Min. Obſervantiæ concionem habent, vel alias Functiones peragunt. pag.164.

DISCEPTATIO XV.
Ordinis S. Baſilii Plurium.
ARGUMENTUM.
Religioſus, moram faciens extra Conventum, & alienans Bona tenuis valoris ejuſdem, quando puniri poſſit. Et quid, ſi manus injiciat in Subditos. Vel adnotet in Libris Miſſarum celebrationem pro illis diebus, quibus non celebravit. 169.

DISCEPTATIO XVI.
Narnien. prætenſæ Abolitionis Edicti.
ARGUMENTUM.
Edictum Epiſcopi, prohibitivum Curſus Equorum certaminum, & aliorum ludricorum Spectaculorum in diebus feſtivis, an ſuſtineatur; Vel potiùs abolendum ſit. 173.

DISCEPTATIO XVII.
Salernitana Matrimonii.
ARGUMENTUM.
Matrimonium, per Procuratorem contractum, validum eſt, non attenta minori ætate Contrahentium, quando malitia illam ſupplet. Ex quibus probetur, malitiam ſupplere ætatem. 177.

DISCEPTATIO XVIII.
Melevitana Preæminentiarum.
ARGUMENTUM.
Præpoſitus Eccleſiæ Collegiatæ, an poſſit retinere in Choro Sedem fixam coraceam cum Pradella, & Genuflexorio ante, Tapeto induto: Necnon an poſſit occupare primum Stallum ex parte Evangelii in concurſu Hebdomadarii, Pluviali induto, vel ſine illo, Choro aſſiſtentis. 180.

DISCEPTATIO XIX.
Avenionen. Penſionis.
ARGUMEMTUM.
In concurſu Penſionarii, an Expenſæ pro expeditione Bullarum præferendæ ſint, itaut Penſionarius terminos ſuæ penſionis obtinere non poſſit, niſi priùs ſolutis eiſdem Expenſis Bullarum. Verſo an probata dicatur in Tertii præjudicium ab aſſertione Contrahentis. 184.

DISCEPTATIO XX.
Brunduſina Proceſſionis.
ARGUMENTUM.
Quibus concurrentibus Religioſi teneantur accedere ad publicas Proceſſiones. Et an particulares Religioſi aliquando ad illas accedentes, obligent alios, in eorum Conventibus poſtea moram facientes, itaut in futurum cogi poſſint ad illas accedere Religioſi omnes, in eiſdem Conventibus de novo transmiſſi. 186.

DISCEPTATIO XXI.
Romana Funerum.
ARGUMEMTUM.
Præmiſſa brevi notitia quinque Compilationum Statuti Cleri Urbis; Vigore ultimæ anni 1707. oſtenditur præciſa quantitas mercedis, quæ debetur Sacerdotibus, Funus aſſociantibus: Nec non ſpecificantur illæ Perſonæ, à quibus Parochi petere poſſunt ſupplementum Funeris non facti. Et ſubnectuntur aliqua circa Sepulchra Majorum; Necnon circa mercedem, debitam Ductori itineris, vulgò *Guida*, funus aſſocianti. 189.

DISCEPTATIO XXII.
Neapolitana Matrimonii.
ARGUMENTUM.
Inæquale matrimonium an impediri poſſit ad inſtantiam Matris Sponſi, & an probetur impedimentum affinitatis ex revelatione illius Conſanguinei, cui idem matrimonium diſplicet. Meritorium an ſit ducere in Uxorem publicam Meretricem. 197.

DISCEPTATIO XXIII.
Hildeſimen. Juris eligendi.
ARGUMENTUM.
Jus eligendi Rectorem Monaſterii Monialium, cui incumbit etiam cura earundem quoad Spiritualia, an ſpectet ad Superiorem Generalem illius Congr. cujus ſunt Moniales; Vel potiùs ad ipſas Moniales. 199.

DISCEPTATIO XXIV.
Veliterna Taxæ Seminarii.
ARGUMENTUM.
Beneficia, unita Collegiis Religioſorum docentium, & diſcentium, quando taxari poſſint pro manutentione Seminarii, licèt in præteritum eidem oneri ſubiecta non fuerint. 205.

DISCEPTATIO XXV.
Civitatis Caſtelli Juris Funerandi.
ARGUMENTUM.
Regulares illi, in quorum Eccleſia Sepulturam quis eligit, an poſſint recto tramite accedere ad Domum Defuncti; Vel potiùs teneantur priùs accedere ad Eccleſiam Parochialem; Vel poſſint expectare Cadaver ante Januam propriæ Eccleſiæ; Et quis debeat in illa Exequias facere, & ſub qua Cruce incedere. 208.

DISCEPTATIO XXVI.
Senogallien. ſacrorum Utenſilium.
ARGUMENTUM.
Utenſilia ſacra an debeantur Sacriſtiæ ab hærede pii Benefactoris, vel à Sacerdotibus, celebrantibus Miſſas, ab ipſo demandatas; Et quid dicendum, attenta obſervantia, illa ſubminiſtrandi à Cappellanis. 211.

DISCEPTATIO XXVII.
Bononien. Viſitationis.
ARGUMENTUM.
Epiſcopus an teneatur ex neceſſitate aſſumere Canonicos Cathedralis in Viſitatione Eccleſiarum, & Monaſteriorum ſuæ Diœceſis; Vel ad eundem effectum eligere poſſit alios, ſibi beneviſos, & præcipuè Dignitates ejuſdem Cathedralis. 212.

DISCEPTATIO XXVIII.
Narnien. Cenſurarum.
ARGUMENTUM.
Eccleſiaſtici an poſſint retinere diſtinctum Macellum pro uſu proprio, & an Appaltatores propria authoritate poſſint illa viſitare prætextu fraudis, & carcerare Miniſtros, in illo operantes: In quibus terminis, an ſuſtineantur Cenſuræ, ab Epiſcopo latæ. 214.

DISCEPTATIO XXIX.
Narnien. Viſitationis Hoſpitalis.
ARGUMENTUM.
Epiſcopus an poſſit revidere Computa Hoſpitalium, & piorum Locorum, non ſolùm quoad Spiritualia, ſed etiam in concernentibus Temporalia; Et ad dictum effectum, an teneatur accedere ad Hoſpitale, vel potiùs Libri traſportandi ſint ad ejus Palatium: Deficientibus Ægrotis in aliquo Hoſpitali, quid faciendum ſit de illius redditibus. 218.

DISCEPTATIO XXX.
Romana.
ARGUMENTUM.
Reſpondetur omnibus objectionibus, ex parte Collegii Scriptorum Apoſtolicorum adductis adverſus ea, quæ probata fuerunt *in parte prima Diſcept.* 8. circa inſpectionem, an Patrimonium ſacrum conſtitui poſſit in illis Officiis vacabilibus, quorum fructus, abſque ulla culpa Officialis, eidem de facto non ſolvuntur à Depoſitario ejuſdem Collegii. 223.

DI-

Digitized by Google

DISCEPTATIO XXXI.
Cajetana Proceſſionum.
ARGUMENTUM.

Prior, & Cappellani Hoſpitalis exempti, an, & quando cogi poſſint ad collegialiter interveniendum publicis Proceſſionibus. pag. 232.

DISCEPTATIO XXXII.
Cathacen. Cenſurarum.
ARGUMENTUM.

Cenſuræ, latæ à Conſervatore Privilegiorum alicujus Religionis contra Epiſcopum, ejuſque Vicarium, an ſuſtineantur. 235.

INDEX

Diſceptationum Eccleſiaſticarum Primæ, & Secundæ Partis ordine Alphabetico quoad Diœceſes.

A

Anglonen. p. 1. d. 14. pag. 64.
Auguſt. ſeu Nullius Electionis p. 1. d. 12. 153.
Albanen. Funerum p. 1. d. 19. 88.
Avenionen. Penſionis p. 2. d. 19. 184.

B

Bituntina Strenarum p. 2. d. 1. 30.
Bononien. Viſitationis p. 2. d. 27. 212.
Brunduſina Proceſſionis p. 2. d. 20. 186.
Burgi S. Sepulchri Prothonotariatus p. 1. d. 1. 1.

C

Cæſenaten. Erectionis Archipresbyteratus p. 2. diſcept. 11. 151.
Cæſenaten. prætenſæ Erectionis Archipresbyteratus par. 1. diſcep. 18. 79.
Civitatis Caſtelli Juris funerandi p. 2. d. 25. 208.
Conſtantien. Coadiutoriæ p. 1. d. 6. 41.

D

Dub. Ordinationis p. 1. d. 4. 32
Dubium Patrimonii ſacri p. 1. d. 8. 46.
Dubia Miſſionariorum p. 2. d. 14. 164.

F

Faventina Proceſſionis p. 2. d. 8. 145.
Ferentina Matrimonii p. 1. d. 15. 71.
Feſulana part. prim. diſcep. 7. 42.
Foroſempronien. p. 1. d. 7. à num. 73. 46.

H

Hildeſimen. Juris eligendi p. 2. d. 23. 199.

I

Ianuen. part. prim. diſcept. 10. 61.

M

Mediolanen. Remiſſionis Cauſæ p. 2. d. 10. 148.
Melevitana Jurium Præeminentialium p. 2. diſcep. 13. 154.
Melevitana Præeminentiarum p. 2. d. 18. 180.

N

Narnien. Alienationis Bonorum par. 2. diſcept. 29. à num. 93. 223.
Narnien. Cenſurarum p. 2. d. 28. 214.
Narnien. prætenſæ abolitionis Edicti p. 2. d. 16. 173.
Narnien. Reddituum Hoſpitalis par. 2. diſcept. 29. à n. 71. 222.
Narnien. Viſitationis Hoſpitalis p. 2. d. 29. 218.
Neapolitana par. 2. diſcept. 5. 135.
Neapolitana Diſtributionis Eleemoſynarum p. 2. diſcept. 4. 134.
Neapolitana Matrimonii p. 2. d. 22. 197.
Neapolitana Sponſalium p. 2. d. 6. 137.
Nullius Diſpenſationis Matrimonii p. 2. d. 3. 133.

O

Ordinis Carmelitarum novarum Conſtitutionum p. 2. diſcept. 7. 140.
Ordinis S. Baſilii Plurium p. 2. d. 15. 169.

P

Pacen. Reſtitutionis in integrum part. prima diſcep. 17. 73.
Piſana Celebrationis Miſſarum p. 2. d. 9. 147.

R

Romana p. 2. d. 1. 101.
Romana Celebrationis Miſſ. p. 1. d. 21. 91.
Romana Coadunationis Definitorii Provincialis part. pr. diſcept. 20. 89.
Romana Diſtribut. Eleemoſynarum p. 1. d. 5. 39.
Rom. Exequutionis Decretorum p. 1. d. 13. 64.
Romana Funerum p. 2. d. 21. 189.
Romana Onerum Miſſarum p. 1. d. 3. 8.
Romana, ſeu Nicoteren. Legati p. 1. d. 22. 89.

S

Salernitana Matrimonii p. 2. d. 17. 177.
Sarſinaten. Functionum Epiſcopalium par. 1. diſcept. 2. 4.
Senogallien. ſacrorum Utenſilium part. 2. diſcept. 26. 211.

T

Tudertina Funerum p. 1. d. 11. 64.

V

Veliterna par. 1. diſcept. 9. 54.
Veliterna Taxæ Seminarii p. 2. d. 24. 205.
Veneta, ſeu Brixien. Reſtit. in integrum par. 1. diſcept. 12. 66.

NOI REFORMATORI DELLO STUDIO di Padova.

AVendo veduto per atteſtato del Segretario noſtro nel libro ſtampato in Roma intitolato: *Diſceptationes Eccleſiaſticæ unà cum Reſolutionibus, ſeu Judicatis Sacr. Congregationum, &c. Tomus V.* Non eſſervi coſa alcuna contro Principi, e buoni coſtumi, concediamo Licenza, che poſſi eſſere Stampato, oſſervando gli Ordini in materia di Stampe, e preſentando le ſolite copie alle pubbliche Librarie di Venezia, e di Podova.

(*Alviſe Piſani Kav. Proc. Reform.*
(*Z. Pietro Paſqualigo Reform.*

Agoſtino Gadaldini Segr.

DISCE-

DISCEPTATIONUM ECCLESIASTICARUM

ADVOCATI

DOMINICI URSAYÆ.

Tomus Quintus.

PARS PRIMA.

DISCEPTATIO PRIMA.

Burgi S. Sepulchri Prothonotariatus.

INTER

Præpoſitum Cathedralis Burgi S. Sepulchri.

ET

Illius Dignitates, & Canonicos.

ARGUMENTUM.

Dignitas Eccleſiæ Cathedralis, quæ obtinuit Privilegium Prothonotariatus Apoſtolici, an, & quando incedere poſſit, & ſedere in ſuo Stallo, cum habitu prælatitio, reluctantibus aliis Dignitatibus, & Canonicis, & an eodem tempore lucrari poſſit quotidianas Diſtributiones.

A Sexennio, & ultrà Joſeph Pichi Apoſtolica authoritate proviſus fuit de Præpoſitura, tanquàm de prima Dignitate in
1 Eccleſia Cathedrali Burgi S. Sepulchri, & uti talis primum locum in omnibus functionibus ſemper pacificè obtinuit, eodem prorsùs modo, quo illum ſemper obtinuerunt omnes illius Prædeceſſores.

Anno verò 1720. die 13. Maii à Clem. XI. decoratus fuit privilegio Prothonotariatus Apoſtolici, cum omni-
2 bus, & ſingulis honoribus, præeminentiis, indultis, favoribus, privilegiis, exemptionibus, & prærogativis, quibus alii Apoſtolicæ Sedis Notarii, tam de Iure, quàm de Conſuetudine, aut aliàs quomodolibet utuntur, potiuntur, & gaudent, cum hoc, quod illis, uti, potiri, & gaudere poſſet pari modo.

In hujus litteralis Indulti exequutionem die 5. Martii 1721. acceſſit ad Chorum cum dicto habitu ad effectum aſſiſtendi ſacris functionibus; Recurrentibus au-
3 tem aliis Dignitatibus inferioribus, & aliquibus Canonicis, ad Epiſcopum, extorſerunt ab eodem inhibitionem, ne dicto habitu uteretur; Adversùs quam habito recurſu ad eundem Epiſcopum, Iſte poſt plures judiciales actus, & temperamenta, abſque ullo fructu propoſita, remiſit Partes ad Congreg. Rituum, quæ de more audire voluit eundem Epiſcopum, qui loco Infor- 4
mationis tranſmiſit Scripturam, ſibi à Canonicis conſignatam, illamque in omnibus veritati oiti ſumma facilitate aſſeruit.

Concordato deindè dubio, de quo in fine, ſupplex hodiè inſtat idem Præpoſitus pro illius affirmativa reſolutio- 5
ne, & ejus preces exaudiri confidit.

Ante diſcuſſionem verò contrariorum objectorum, ſupplicamus obſervare, quòd præſens quæſtio non agitatur, niſi propter finem obſervandi debitum ordinem in Eccleſiaſticis functionibus, quod eſſe laudabile, & Iuri conſonum per hæc præciſa verſia notat *Bordon. de Præced. numer. 6.* & concordant *Menoch. conſ. 126. num 1.* ibi: *Et certè; qui gratia ſervandi ordinem tantùm contendunt, ii nihil aliud agunt, quàm ut à Deo ordinata, atque ſtabilita tueantur. Carol. Ant. de Luc. ad* 6
Franch. obſerv. 138. numer. 1. ibi: *Vanitatis, & ambitus, aut gloriæ cupiditas materia non eſt præcedentia &c. quia non ambitu primo loca prætenduntur, quod damnatur in Evangelio Matthæi cap. 13. Sed ut ſervetur ordo, & comprobentur à Deo ordinata, utque defendatur Natura humona, quæ, neque omnes inter ſummos, neque omnes inter noviſſimos conſtituit, & Rot. deciſion. 19. numer. 1. apud Antonell. de Jur. Cleric.* ubi non ſolùm probat id eſſe licitum, ſed de Iure debitum, adducendo ad id demonſtrandum quamplures SS. PP. authoritates ibi: *Propriique Juris defenſioni, ne-*
dum licitæ, ſed ex SS. PP. teſtimonio debitæ; For- 7
tiùs, quia non agitur de aliqua prætenſione in Eccleſiaſtica Hierarchia inaudita, minuſque odioſa, ſed favorabili, quia eſt directa in honorem Eccleſiæ, Epiſcopi, Capituli, & Civitatis, ut, referendo ita deciſum ab hac Sac. Congr. 4. Maii 1647. per hæc præciſa verba notat *Pignatel. conſul. 89. num. 1. tom. 4.* juxta impreſſionem Romanam.

Hoc præmiſſo, deveniendo ad dubium, illius affirmativa reſolutio innititur litterali diſpoſitioni Indulti Pontificii, quod punctuali exequutioni omni Jure demandandum eſt; neque adversùs illud, uti clarum, & litterale, admittendæ ſunt contrariæ contradictiones, &

exce-

Digitized by Google

exceptiones ad Text. in cap. Cùm Capitulum de Conceſſ. Præ-
bend. in 6. cum aliis concordantibus apud Rot. deciſ. 3. num. 6.
coram Anſald. ibi: Non eſt ampliùs contrà Bullam expreſ-
ſum ſuper generalitatibus, conjecturis, & diſcurſibus in op-
poſitum excitatis immorandum, ſed eadem Bulla adamuſſim,
& præcisè veniebat ſervanda, & in Romana Emolum. Pa-
rochial. 1. Julii 1718. §. Primi coram Lancetta.

Et in punctualibus terminis noſtri caſus ita practicandum
eſſe uno ore obſervant Doctores illi, quos referunt, & ſe-
9 quuntur Fabr. de Prothonot. cap. 7. num. 14. ibi: Dicuntur,
& ſunt Prælati, quia nempè Prothonotarii, etiam honora-
rii, ad honores, & Dignitates Prælaturæ ſunt vocati, &,
tanquàm Prælati, Rocchettum deferre poſſunt Prothonotarii
etiam extraordinarii, pileoque utuntur, ac Rocchetto, & Man-
telletta in ſignum, quod ſunt Prælati, Leon. in Theſaur. for.
Eccleſ. par. 1. cap. 2. n. 34. ibi: Prothonarii extraordinarii ad
honores, & Dignitatem Prælaturæ ſunt creati, qui Rocchet-
tum portare poſſunt, & cap. 9. num. 5. verſ. 5. ibi: Ampliatur in
Prothonotariis Apoſtolicis, etiam ſupranumerariis, qui ſunt
Prælati, & Rocchettum deferre poſſunt, Barboſ. in Summ.
Apoſt. deciſ. collect. 617. n. 11. Michael Ferro de Præced. quæſt.
10 42. num. 1. Macr. in Hierolex. verb. Prothonotarius ibi: Poteſt
in Choro uti Veſte violacea, Barboſ. de Jur. Eccleſ. lib. 1. cap.
23. num. 17. ibi: Habitu Prælatitio, nempè Rocchetto cum
Mantelletta coloris violacei uti poſſunt, ut cenſuit S. Rit. Cong.
11 28. Julii 1626. & non poſſunt prohiberi, deferri illum habitum
in Eccleſiis, & functionibus Eccleſiaſticis, & cum eo incede-
re, & ſedere, Puuimol. deciſ. 1. adnot. 6. num. 7. ibi: Si Pro-
thonotarius ſit prima Dignitas, poteſt in Choro deferre Roc-
chettum, & Mantellettam, Corrad. in Prax. Diſp. lib. 5. cap.
6. num. 53. ibi: XI. Prothonotarius, ſi ſit prima Dignitas,
12 poteſt in Choro deferre Rocchettum cum Mantelletta, & ibi:
XVII. Prothonotarius extrà numerum non poteſt prohiberi,
deferre habitum Prælatitium, nempè Rocchettum cum Man-
telletta coloris violacei, & in Eccleſiis, & functionibus Ec-
cleſiaſticis cum eodem habitu incedere, & ſedere, Gavant. in
Manual. verb. Prothonotarius, in addit. num. 7. ibi: Protho-
notarius, qui ſit prima Dignitas, poteſt in Choro deferre Roc-
chettum Pignatel. conſult. 79. num. 2. tom. 4. juxta Rom. im
13 preſſ. ibi: Prothonotarius Apoſtolicus non participans, ſi eſt
prima Dignitas, poteſt deferre habitum Prothonotarii, etiam
in Stallo ſui Chori, & Monacell. in Formular. tom. 4. fol. 21.
num. 213. ibi: Et hic eſt notandum, quòd Archidiacono,
tanquàm prima Dignitate, ſedente in primo Stallo, & non
intendente lucrari diſtributiones, utilicet in Choro, & aliis
functionibus Eccleſiaſticis habitu Prothonotarii, quo eſt inſi-
gnitus à Papa.

Ita etiam quotidiè reſpondere ſolita eſt hæc Sac. Congreg.
juxta antiquas, media, & modernas reſolutiones, relatas à
14 præfatis Authoribus, inter quas magiſtrales ſunt illæ in
Comaclen. & Neocaſtren. 20. Auguſti 1668. & in Nullitas Ter-
ræ Piſciæ 8. Januarii 1671. & in Aſculana 19. Novemb. ejuſ-
dem anni, & in Mazarien. 28. Septemb. 1630. & in Caven. 19.
15 Januarii 1704. de quibus, ultrà præfatos Authores, latè
Joan. Baptiſta Pitonius in Libro cui titulus. Recentiora Sac.
Congreg. Decreta à num. 120. uſque ad num. 557.

Idemque reſolvit in Salernitana 23. Septembris 1642. ibi:
Quæſitum fuit. An Prothonotarius, ſi ſit prima Dignitas,
16 poſſit in Choro deferre Rocchettum cum Mantelletta; Si verò
non ſit prima Dignitas ſedere debeat in ſuo Stallo cum habitu
Canonicali; Et Sac. Congregatio reſpondit: Poſſe ad libitum
deferre Rocchettum cum Mantelletta; Sed dum hujuſmodi
habitum geſtat, de diſtributionibus quotidianis non participa-
re. Ad 2. Sedere debere in ſuo Stallo cum habitu Canonicali;
17 Et in Triventina 25. Februarii 1659. ibi: Petiit Archidiaco-
nus Cathedralis Triventinæ, an ipſe in Choro aliiſque Ec-
18 cleſiaſticis functionibus poſſit uti habitu Prothonotarii, & Sac.
Rit. Congreg. prout aliàs in ſimilibus reſpondit: Poſſe, ſed
non lucrari diſtributiones, & in Caven. 23. Februarii 1704.
ibi: Aſſumpto per Archidiaconum, primam Dignitatem Eccle-
ſiæ Cathedralis Civitatis Caven. habitu Prothonotarii, ſuc-
ceſſivè Archipresbyter ſecunda, & Theſaurarius ſexta Digni-
19 tas, eandem Prothonotarii habitum aſſumpſerunt, exindè
inter Archidiaconum, Archipresbyterum, & Theſaurarium
prædictos, nec non, & cæteros Canonicos ſuper hujuſmodi
habitus aſſumptione controverſiis exortis, eiſque ad Sac. Rit.
Congreg. delatis &c. I. An Archidiacono Cathedralis Caven.
tanquam primæ Dignitati, ſedenti in proprio Stallo, & non
intendenti lucrari diſtributiones quotidianas, liceat in Cho-
ro, aliiſque functionibus Eccleſiaſticis uti habitu Prothono-
20 tarii, de quo eſt inſignitus vigore Brevis Pontificii, recla-
mantibus Canonicis: Sac. eadem Rit. Congr. Partibus, tàm
in voce, quàm in ſcriptis informantibus auditis, cenſuit re-
ſpondendum ad primam Affirmativè.

Hujuſmodi ſiquidem punctualiſſimæ reſolutiones hujus
Sac. Congreg. vim legis habent, per ea, quæ notant Fa- 21
gnan. in cap. Quoniam num. 8. de Conſtit. aliique citati in tom.
4. par. 2. diſc. 2. num. 98.

Quibus non adverſantur Authores, & reſolutiones hu-
jus Sac. Congreg. in quibus videtur contrarium determinari.

Duplici ſiquidem communiter recepta, & ab hac Sacr.
Congreg. ſæpiſſimè approbata diſtinctione, omnia redu-
cuntur ad perfectam conſonantiam, & univocam concor- 22
diam, in fonte recognitis, ac ſigillatim perpenſis omnibus
dictis authoritatibus, omnibuſque reſolutionibus hujus Sac.
Congreg. in quibus de hac materia actum fuit.

Prima diſtinctio eſt, quod, vel loquimur de prima Di-
gnitate, juxta terminos noſtri caſus; Vel de aliis inferio-
ribus Dignitatibus. Primo caſu omnes concordant, quòd 23
eidem competat uſus habitus prælatitii, etiamſi ſedere ve-
lit in ſuo Stallo, ea ratione; quia in his circumſtantiis nul-
lum verificatur inconveniens; Quia præcedentia datur il-
li Dignitati, quæ primum occupat locum inter omnes alios
de Capitulo; Secus verò in ſecundo caſu, quando ſcilicet
ſermo eſt de Dignitatibus inferioribus, vel de ſimplicibus
Canonicis.

Secunda diſtinctio eſt, quod, vel prima Dignitas cum
ſuo habitu Prothonotarii, non ſolùm aſſiſtere vult in Cho-
ro, & aliis Eccleſiaſticis functionibus, ſed ulteriùs præ-
tendit lucrari quotidianas diſtributiones, & id ei permiſ-
ſum non eſt. Aut verò eaſdem diſtributiones non præten-
dit, & tunc ad ſui libitum poteſt Choro, & dictis functio- 24
nibus intereſſe cum Rocchetto, & Mantelletta. Quæ om-
nia ad oculum patent ex ſola lectura, & ſimplici recogni-
tione reſolutionum hujus Sac. Congreg. quæ adducuntur
in contrarium.

Et præcisè iſti ſunt termini, in quibus loquitur reſolutio
in Burgi S. Sepulchri 31. Martii 1629. ibi: Prothonotarius,
etiam amiſſis diſtributionibus quotidianis ſui Canonicatus,
non poteſt intereſſe in Choro ſupra alios Canonicos in habitu 25
Prælatitio, ſed debet intereſſe in habitu Canonicali; Patet
enim ex iiſdem verbis, controverſiam fuiſſe cum uno ex
ſimplicibus Canonicis noſtræ Cathedralis, non verò cum
illius prima Dignitate.

Nec non alia reſolutio hujus Sac. Congreg. in Burgi S. Se-
pulchri 8. Aprilis 1656. quæ loquitur quidem de prima Di-
gnitate, ſeu Præpoſito, ſed prætendente lucrari ſuas di-
ſtributiones ibi: Præpoſitus Cathedralis Burgi S. Sepulchri 26
à Sac. Congreg. poſtulavit, an ei liceret uti habitu Prælatitio
in Choro (notentur ſequentia verba), & gaudere diſtribu-
tionibus cùm ſit prima Dignitas, & ratione habitus Prælati-
tii nullum in ordine ſeſſionis præjudicium inferat, Sac. Con-
greg. reſpondit, hoc tantummodò noviſſimis temporibus in- 27
dultum Priori Cathedralis Aſſiſien. ex quo etiam aliquem hu-
juſmodi uſus, & conſuetudinis fumum idem probaſſet. Ideò
juſſit Oratori reſponderi, Lectam.

Ex qua reſolutione deſumitur alia limitatio dictæ gene-
ralis propoſitionis, quòd ſcilicet, dato fumo conſuetudi-
nis, ſeu uſus habitus Prælatitii, unàcum acquiſitione di- 28
ſtributionum quotidianarum, hæ debitæ ſint primæ Digni-
tati, aſſiſtenti Choro cum habitu Prælatitio, juxta ter-
minos dictæ reſolutionis hujus Sacr. Congregat. in Aſſiſien.
6. Auguſti 1610. ibi: Prothonotario conceditur in Choro,
& functionibus delatio habitus Prælatitii, & lucrari di-
ſtributiones.

In aliis verò circumſtantiis, in quibus non concurrat pro-
batio, vel ſaltem fumus ejuſdem uſus, & conſuetudinis
lucrandi diſtributiones, contrarium reſolvit hæc Sac Con- 29
gregat. circa primam Dignitatem in Aprutina 13. Septem-
bris 1642. ibi: Prothonotarius, etiamſi ſit prima Dignitas,
non poteſt gaudere diſtributionibus, ſi vult geſtare Rocchet-
tum, & Mantellettam in Choro.

Pluſquam tacitè admittuntur hæc exadverſo dum in
concordatione Dubii ad eam extremitatem devenerunt Ca- 30
nonici, ut adverſus evidentiam negarunt Solem in Meri-
die, ſe opponendo denominationi Præpoſiti, uti primæ
Dignitatis noſtræ Cathedralis.

Licèt autem hujuſmodi veritas, uti notoria in noſtra
Civitate, & Diœceſi, nulla probatione indigeat, ad om- 31
nem nihilominùs abundantiorem cautelam illam ſuperla-
tivè probamus.

I. Ex Oraculo hujus Sac. Congreg. in dict. Burgi S. Sepul-
chri 8. Aprilis 1656. ibi: Præpoſitus Cathedralis Burgi S.
Sepulchri, cùm ſit prima Dignitas: Nemo enim ignorat, 32
ſimi-

Digitized by Google

ſimiles aſſertivas, tunc temporis utrinque admiſſas in du-
biis coram Sacris Eminentiſſimorum Patrum Conſeſſibus
haberi tanquam perfectas probationes, & indubitatas pro-
poſitiones.

II. Probatur eadem veritas ex ſeria confeſſione Canoni-
corum, emiſſa, tàm in Compromiſſo inter Partes concor-
dato in Perſonam Epiſcopi, quàm coram eodem Epiſcopo
noſtræ Civitatis, coram quo ſequens concordatum fuit du-
bium ad effectum exquirendi circa illud Oraculum hujus
33 Sac. Congreg. An Præpoſitus prima Dignitas in Cathedrali
Burgi Sancti Sepulchri, qui eſt etiam Prothonotarius Apoſto-
licus Titularis, ſeu extra numerum, factus à Summo Pon-
tifice, ipſe non intendens lucrari diſtributiones quotidianas,
incedere poſſit; & ſedere in ſuo Stallo cum habitu prælatitio
contradicentibus Archidiacono, & Archipresbytero Dignita-
tibus inferioribus, & Canonicis: Nimis enim incivile eſſe,
quod quiſque ſua voce dilucidè proteſtatus eſt, id in eun-
dem caſum infirmare, teſtimoniumque proprio reſiſtere,
per hæc num. verba determinatur in leg. Generalitèr Cod.
34 de Non num. pec & concordat Caſſiod. variar. Epiſt. lib.
5. Epiſt. 21. ibi: Pondus eſt pudoris graviſſimi propria
voce convinci, & ex facto approbato, & confirmato ab
Ipſomet Epiſcopo illis verbis: Itaeſt I. Laur. Tilli Epiſco-
pus B. SS.

III. Probatur ex Epiſtola, reſponſiva Secretarii hujus
Sacræ Congregationis, directa eidem Epiſcopo Burgi San-
35 cti Sepulchri, in qua eadem veritas claris illis verbis com-
probatur: Sento quanto mi ſignifica ſopra la controverſia,
che verte in codeſto Tribunale tra la prima Dignità, & i
Canonici della ſua Catedrale, nella pretenſione, che Egli
ha di ſervirſi dell' Abito di Protonotario, con occupare l'
iſteſſo ſuo Luogo, nel quale è ſolito ſtare: quam Epiſcopi
aſſertivam in punctualibus terminis noſtri caſus conſiderat
Rot. deciſ. 175. num. 2. verſic. Præterea coram Mantic.

IV. Probatur ex jurata atteſtatione trium qualificatarum
Perſonarum noſtræ Civitatis, in Urbe moram facientium
36 ibi: La Prepoſitura nella Catedrale di Borgo S. Sepolcro è
la prima Dignità, ritenendo il luogo più degno nelle Proceſ-
ſioni, nell'udir le Prediche, aſſiſtere ad Accademie, Concla-
ſioni, & altre funzioni, e preciſamente ci ricordiamo, che
quando il Veſcovo ſta nella ſua Sede ad aſcoltare la Predica,
il Prepoſto ſiede immediatamente dopo il Veſcovo, poi l'Ar-
chidiacono, indi l'Arciprete, e gl'altri Canonici ſecondo la
loro anzianità. Quanta ſiquidem fides danda ſit Teſtibus,
37 Sacerdotali qualitate præditis, notant adducti à Rocc. ſelect.
interpret. cap. 177. num. 10. & Rot. deciſ. 84. num. 15. & 12.
apud Zuff. de Legit. Proceſſ. & deciſ. 83. num. 27. coram An-
ſald. & deciſ. 492. num. 23. part. 19. recent. & Romana 9. Fe-
bruarii 1715. §. Namque coram Criſpo, & in noſtris pun-
ctualibus terminis egregiè Rot. deciſ. 175. num. 2. coram Man-
38 tic. ibi: Quòd hæc Præpoſitura in dicta Eccleſia ſit princi-
palis Dignitas probatur ex depoſitionibus teſtium, qui cùm
ſint Teſtes ejuſdem Regionis, in qua ſita eſt hæc Eccleſia,
benè probant.

V. Idem comprobatur ex alia atteſtatione alterius Sacer-
dotis, qui per ſpatium multorum annorum ſervitium præ-
ſtitit Capitulo, & Sacriſtiæ Canonicorum ibi: Eſſendo egli
39 la prima Dignità di quel Capitolo, ubi inter alias cauſas ejus
ſcientiæ, illam nimis congruam adducit, quod: quando oc-
corra adunarſi il Capitolo ad iſtanza de' Signori Canonici, quel-
lo non è ſtato intimato da me, ſe prima non ne hanno quelli
medeſimi Signori Canonici pigliata la licenza dal Signor Pre-
poſto dell'iſteſſa Catedrale. Nec non aliam concludentem
ibi: Quando Monſignor Veſcovo andava nella Catedrale, il
Prepoſto è quello che li dava l' Aſperſorio: Quæ omnia eſſe
univocum ſignum, & concludentem demonſtrationem pri-
mæ Dignitatis probant adducti à Pignatel. conſult. 89. num.
3. tom. 4. ibi: Si convocare fecit Capitulum, & deciſ. 4. ſub
40 num. 1. de Elect. in novis ibi: Reputat majorem in Dignita-
te, qui habet jus convocandi Capitulum, & deciſ. 583. num.
2. par. 4. diverſ. ibi: Convenit dictum tertii Teſtis, aſſeren-
tis, Archipresbyteri munus eſt convocare Capitulum, nam iſte
actus pertinet ad primam Dignitatem.

VI. Probat idem ſupradictus Sacerdos ex eo, quod:
Quando Monſignor Veſcovo non può, o non vuole cantar la
41 Meſſa nella Feſtività del Corpus Domini, il Signor Prepo-
ſto, prima Dignità di quella Catedrale, canta la medeſima
Meſſa, benche tal Feſta cada in Ebdomada, aſſegnata per
turno ad altra Dignità, o Canonico, quod pariter eſſe uni-
vocum ſignum primæ Dignitatis probat Pignatel. conſult.
89. ſub num. 6. tom. 4. ibi: Si celebrat Miſſam, aut Veſperas
ſolemnes, abſente, vel impedito Epiſcopo, & pluriès re-
ſpondit hæc Sac. Congreg. & ſignanter in Piſauren. 21. Maii
1609. & in Civitaten. ſeu S. Severi 25. Junii 1611. & in Gra- 42
vinen. 18. Martii 1617 & in Senae. 29. Novembris 1670.
multiſque aliis hujus Sac. Congreg. reſolutionibus, qua-
rum verba regiſtravi in tom. 2. part. 1. diſcept. 2. à num. 70.
uſque ad num. 94.

VII. In idem collimat atteſtatio Canonici Theologi di-
ctæ Cathedralis, aſſerentis, Præpoſitum eſſe primam Di-
gnitatem, & comprobat unus ex tredecim Canonicis no- 43
ſtræ Cathedralis ibi: Il Signor Prepoſto della medeſima Ca-
tedrale eſſendo egli la prima Dignità di queſto Capitolo, opti-
mam adducens cauſam ſcientiæ, quia ſcilicet tiene appreſ-
ſo di ſe le Chiavi della Caſſetta, dove ſi conſervano li Sigilli
di detto Capitolo, & alcune Scritture più geloſe, ſpettanti
agl' Intereſſi de' Signori Canonici. Pignatel. conſul. 89. in fin.
tom. 4. ibi: Si tenet clavem Sigilli Capituli, & Librum, in
quo ſcribantur Decreta: Non adeſt autem concluſio magis 44
communiter à DD. recepta, quàm omnem fidem præſtan-
dam eſſe illi teſti, qui aliquid aſſerit, tendens in ejus præ-
judicium, ut videre eſt apud citatos à Rot. deciſ. 285. num.
6 coram Dunoz. jun. deciſ. 210. num. 18. & 19. part. 17. recent.
& in Tyburtina Succeſſionis 11. Maii 1716. §. Talemque coram
Anſald.

VII. Probatur ex aliis prærogativis, eidem Præpoſito
competentibus, privativè quoad alias Dignitates; Ipſe enim
è ſempre il primo ſalutato dal Canonico Eddomadario, tanto
nell'andare, che nel partirſi. Il primo a ricevere la Pace nel- 45
la Meſſa cantata, & ad eſſere incenſato. Il medeſimo dà il
ſegno al Cappellano per principiare l'Ore Canoniche, ciò ſen-
za variazione, benche alternativamente il Coro non ſia dalla
parte dell' Iſteſſo Prepoſto.

IX. Idem probatur ex ſolito conferendi Præpoſituram
ab Apoſtolica Sede, juxtà diſpoſitionem Reg. 4. Cancell.
quod eſt certiſſimum ſignum primæ Dignitatis, tàm in Ca- 46
thedralibus, quàm in Collegiatis, ut firma Rot. deciſ. 240.
num. 7. & ſeqq. & num. 20. & 21. coram Otthobon & in Neapo-
litana Primiceriatus 17. Junii 1720. §. Et evidentius, & per
tot. coram Criſpo: Itaut conſtanter aſſeramus, quòd, ſi
nullum aliud adduceremus argumentum, quòd noſtra Præ- 47
poſitura eſt prima Dignitas in Cathedrali, unicum hoc ſu-
perabundaret ad noſtrum effectum, & rem poneret in cla-
ris, juxta phraſim Sac. Rot. in dicta Neapolitana §. Accedit
inſuper; Et propterea ſupplicamus cavere ab allegatione
antecedentis deciſ. in ead. Cauſa Neapolitana 9. Junii 1719.
coram eod. Criſpo, in contraria Scriptura, uti punctualiſſi-
ma, ſæpè citata. Illa enim fuit ſolemniter revocata die
17. Junii 1720. coram eodem Criſpo. Et proindè adversùs 48
dictam priorem Deciſionem applicari videntur ea, quæ in
ſimili caſu per hæc numero verba notavit Rot. deciſ. 1620.
num. 4. coram Coccin Ridiculum eſt illa allegare, quæ fue-
runt rejecta.

Demùm ex enunciativa primæ Dignitatis, quæ legitur
In omnibus illius proviſionibus, ex adductis per Pignatell. 49
conſult. 89. num. final. tom. 4. ibi: Si in ejus collatione dicitur,
quod eſt prima Dignitas, cujus enunciativæ cùm ſint anti-
quæ, ſatis eſſent ad id probandum, & Rot. deciſ. 175. ſub
num. 2. coram Mantic. ibi: Quod Præpoſitura in dicta Ec-
cleſia ſit principalis Dignitas probatur à Proviſionibus Apo- 50
ſtolicis, ab Ordinario executis, & deciſ. 473. num. 6.
coram Burat. ibi: Exprimitur Dignitas in proviſione Apo-
ſtolica.

Quibus non adverſatur reflexio, quod in Choro no-
ſtræ Eccleſiæ primus locus, abſente Epiſcopo, occu-
petur ab Archidiacono ſecunda Dignitate, qui ſolet ſe-
dere à parte Evangelii in primo Stallo, eo tempore, 51
quo à parte Epiſcopi primum occupat Stallum Præ-
poſitus.

Objectum enim non ſubſiſtit in facto, & non relevat in
Jure.

Non ſubſiſtit in facto, quia admittitur in contraria at-
teſtatione: Quando in alcuni giorni dell' anno limitati in-
terviene Monſignor Veſcovo in Coro, come ſuol fare ſpecial-
mente nella Settimana Santa, e nell'Ottava del Corpus Do-
mini, non riſedendo il Veſcovo nel proprio Trono ſeparato,
il Signor Archidiacono medeſimo li cede il ſuo Stallo, & Egli 52
allora ſi ritira un grado più ſotto, ſtando a canto immediata-
mente al Veſcovo: Non enim poteſt dici, quod Archidia-
conus cedat locum Epiſcopo, idque patet, quia, ex par-
te Evangelii plura ſunt Stalla, quàm ex parte Epiſtolæ,
dum ex parte Evangelii ſunt octo ex parte verò Epiſtolæ
ſeptem dumtaxat, quod in noſtra Civitate eſt notorium:
Idcoque per indubitatam conſequentiam dignoſcitur, hunc
locum

Digitized by Google

53 locum eſſe privativum Epiſcopi, aliàs redderetur ſuperfluum, dùm pro Canonicis, & Dignitatibus alia ſolummodò ſeptem loca ſufficerent.

Hoc igitur poſito, nemo non videt, quod primum locum poſt Epiſcopum occupat Præpoſitus, qui eſt primus à parte Epiſtolæ; Cui prioritati loci nullatenùs derogat, vel præjudicium affert, quod abſente Epiſcopo, in ejus locum ſubintret Archidiaconus; Præſcindendo enim ab il-
54 la inſpectione, an & quomodo id fuerit introductum, & an ſit laudabilis uſus, vel abuſus, non tolerandus ab Epiſcopo, de cujus Intereſſe, & prærogativis agitur, hoc unum certum eſt, quòd etiam in dictis terminis abſentiæ Epiſcopi à primo Stallo ex parte Evangelii, primus locus eſt ille à parte Epiſtolæ, in quo fixam, & ſtabilem habet Sedem, & Stallum Præpoſitus, ut comprobant
55 Teſtes ibi: *Ci è parſo aſſai ſconvenevole, che poi in quel medeſimo luogo, dove ſi ſiede il Veſcovo, ſi ponga l' Archidiacono.*

Patet hoc ad evidentiam ex illa facti innegabili circumſtantia, quod in noſtra Cathedrali tres reperiuntur Digni-
56 tates, Præpoſitus nimirùm, Archidiaconus, & Archipresbyter, quòdque ſemper, & ad ſemper Archipresbyter occupat ſecundum locum immediatum poſt Præpoſitum ex parte Epiſtolæ.

Si igitur verum eſſet, quòd, occupante Archidiacono in Choro locum Epiſcopi, ſeù primum Stallum ex parte Evangelii, & per eundem abuſum ſecundum Stallum ex eadem parte Evangelii occupante primo Canonico, illud
57 maximum ſequeretur abſurdum, quod primus Canonicus, uti ſedens in ſecundo Stallo à parte Evangelii, præcedentiam haberet in concurſu Archipresbyteri, occupantis ſecundum Stallum, ſeù locum ex parte Epiſtolæ, *quia ille locus dignior eſt, qui digniori vicinior eſt*, ſunt verba *Rot. deciſ. 320. num. 28. part. 11. recent.* Ad quod abſurdum evitandum, aſſerendum eſt, Archidiaconum per merum abuſum occupantem locum, ſeù Stallum Epiſcopi ex parte Evangelii, nullam habere præcedentiam in con-
58 curſu Præpoſiti, fixè, & ſtabiliter occupantis ſuum locum, ex parte Epiſtolæ, qui ſemper dignior eſt, quia, ſupponitur, quod ex illa parte ſuum occupet locum Epiſcopus.

In cujus veritatis comprobationem urgere ulteriùs videtur conſideratio illa, quod Archidiaconus noſtræ Cathedralis Eccleſiæ, qui neque ex adverſo tanquam prima Di-
59 gnitas conſideratur, ſed ſolummodò aſſeritur, ipſum occupare primum Stallum, quatenùs etiam per malam hypotheſim id ex adverſo prætenderetur, de mendacio convinceretur ex eo, quod Archidiaconatus non eſt liber, ſed de Jure Patronatus familiæ Bartolinæ, quod illius Dignitatem, & præeminentiam in immenſum minuit in concurſu noſtræ Præpoſituræ, ad liberam diſpoſitionem Apoſtolicæ Sedis, per ea, quæ admiſit *hæc Sacr. Congreg. in Januen. Præem. 9. Junii 1710. Ponente Card. Barberino*,
60 in qua in magna conſideratione habito fuit eadem circumſtantia favore inſignis Collegiatæ Sanctæ Mariæ Vinearum Genuæ, quæ præcedentiam, & prælationem obtinuit in concurſu alteriùs inſignis Collegiatæ SS Fabiani, & Sebaſtiani ejuſdem Civitatis, de Jure patronatu nobilis familiæ Sauliæ; Licèt iſtius Canonici haberent uſum Cappæ magnæ, quem non habent Canonici dict. Eccleſiæ S. Mariæ Vinearum, ut videre eſt in *tom. 1. part. 1. diſcept. 6. per tot.* & ſignanter *num. 137.*

Minùs eadem contraria reflexio relevat in Jure, quia non eſt univerſalitèr verum, quod in omnibus caſibus,
61 locis, & temporibus ſeſſio ex parte manus dexteræ dicatur locus dignior, ut ſequendo *Cardin. Baronium*, *Spondanum*, & alios claſſicos Authores, latiſſimè probat, & pluribus exemplis oſtendit *Gratian. diſcept. 506. à num. 41. uſque ad fin.* ubi *num. 42.* refert reſolutionem *hujus Sac. Congreg. diei 6. Julii 1603.* & concordant alii Doctores, adducti à *Gonzal. ad Regul. 8. Cancell. gloſſ. 1. num. 36. & ſeqq. & gloſſ. 51. num. 55. & Rot. deciſ. 488. num. 7. & 8. coram Borat.* ubi, quod non eſt incompatibile in ſacris Functionibus,
62 quod dignior occupet manum ſiniſtram ibi: *Et quod locus manus dexteræ non concludat præſumptionem majoritatis, nec ſit incompatibile, quòd major, & dignior ſtet in manu ſiniſtra, & deciſ. 310. num. 5. coram Dunoz. jun.* In qua in ſpecie rejecta fuit ſimilis prætenſio alteriùs Archi-
63 diaconi, innixa paritèr ſeſſioni Chori in manu dextera, ibi: *Et ſitus ad dexteram non infert perneceſſe præeminentiam ejus, qui ſedet à ſiniſtra, & deciſ. 127. num. 5. & ſeqq. coram Pamphil. ibique Adden. num. 12. & deciſ. 560. num. 17. part. 19. recent.* ibi: *Indecens non videtur, nec Juri repugnat, ut inferior in certo loco, & tempore magis dignum præcedat*, & concordant *Urſell. concluſ. legal. 148. num. 350.* ibi: *Verùm, quòd aliquando inconveniens non eſſet, ſi in aliquo caſu minùs dignus digniorem præcedat, Sperel. deciſ. 179. num. 3. verſ. Non enim de Franch. deciſ. 138. per totam*, ibique latè *Carol. Ant. de Luc. & Fontanel. deciſ. 207. à num 7. uſque ad fin.*

Die 22. Auguſti 1722. propoſita Cauſa in Congregatione 64
Rituum per Cardinalem Origum ſub ſequenti dubio: *An Præpoſito Cathedralis Burgi S. Sepulchri, qui eſt Protbonotarius Apoſtolicus de numero non Participantium, liceat ſedere in Choro, aliiſque functionibus Eccleſiaſticis, incedere cum habito Prælatitio, nempè Rocchetto, & Mantelletta, & ſuam retinere locum, & Stallum, reluctantibus aliis Dignitatibus, & Canonicis*, reſponſum fuit *Affirmativè, amiſſis diſtributionibus quotidianis*, cùm addito, *ut ampliùs Cauſa non proponeretur.*

DISCEPTATIO II.

Sarſinaten. Functionum Epiſcopalium.

P R O

Petro Jacobo Pichio. Epiſcopo Civitatis Ducalis, & Adminiſtratore Sarſinæ.

C U M

Canonico Cæſare Ruſcello.

A R G U M E N T I.

Loco ſubnectuntur ſequentia decem Dubia.

I. *An Epiſcopus Civitatis Ducalis, modernus Adminiſtrator Eccleſiæ Sarſinaten. in Functionibus Pontificalibus gaudeat omnibus illis præeminentiis, & prærogativis, quibus fruuntur, & gaudent omnes alii Epiſcopi in propriis Diœceſibus in caſu &c. Et quatenùs negativè.*

II. *An dictus Epiſcopus, & Adminiſtrator amovibilis Eccleſiæ vacantis dùm cantat Miſſam, & Veſperas in Pontificalibus, poſſit ſedere ſuper Cathedra Epiſcopali, elevata quatuor gradibus, parata cùm Baldacchino, ac Poſtergale: Et uti Baculo Paſtorali; Vel ſedere debeat ſuper Faldiſtorio propè Altare, ſine ipſo Baculo?*

III. *An concedere poſſit Indulgentiam quadraginta dierum ſinè ſpeciali facultate Apoſtolica?*

IV. *An ei, dùm aſſiſtit Miſſæ ſolemni, ab alio cantatæ, debeant Canonici facere Circulos ad Kyrie eleiſon, Gloria in excelſis, Credo, Sanctus, & Agnus Dei, Tuncque ubinam debeat ſedere?*

V. *An fieri debeat Anniverſarium ſuæ Conſecrationis, cùm Miſſa cantatur per Capitulum, & Clerum, ejuſque nomen debeat in Canone memorari per Sacerdotes celebrantes?*

VI. *An dùm Adminiſtrator Miſſam cantat in Pontificalibus, debeat poni ſuper Altare ſeptimum Candelabrum, cum Candela accenſa?*

VII. *An dùm idem cantat Miſſam in Pontificalibus debeant omnes Canonici Sacris Paramentis indui; vel tres tantùm, fungentes Officiis Diaconi, ſubdiaconi, & Presbyteri Aſſiſtentis?*

VIII. *An dùm vadit ad Cathedralem debeat ſumere Cappam Magnam in Ædibus ſuperioribus Epiſcopatus; Vel in ingreſſu Eccleſiæ, aut Presbyterii?*

IX. *An Canonici eum, acceſſurum ad Cathedralem, debeant omnes excipere in dictis Ædibus, vel ſoli tres, aut quatuor ad Portam Eccleſiæ?*

X. *An diebus Feſtis fieri debeant publicæ Orationes pro novi Epiſcopi electione ad formam Concil. Trid. & Cæremonialis Epiſcoporum?*

DEputato in Adminiſtratorem Eccleſiæ Sarſinaten. Petro Jacobo Pichio, Epiſcopo Civitatis Ducalis à Clem.

Digitized by Google

Clem. XI. cum ampliſſimis facultatibus, tam in tempora-
11 libus, quàm in ſpiritualibus, & cum illa expreſſione, ac:
*Se da Noi foſſe ſtata nella di lui Perſona poſitivamente con-
ferita in detta Chieſa di Sarſina*, ut ex Chirorgrapho,
dato in Summario, & in Epiſtola Congreg. Epiſcop. da-
ta in eodem Summario, in qua omnes eidem conceſſæ
fuerunt facultates, propriis Epiſcopis competentes, exce-
ptis illis conferendi Beneficia, & Litteras dimiſſoriales;
Omnes Canonici ejuſdem Cathedralis eundem Epiſcopum
ſumma civilitate, & æquali benignitate exceperunt, ſi-
gnanter verò Canon. Ruſcelli, qui unà cùm omnibus aliis
Canonicis eidem Epiſcopo, id nullatenus petenti, tra-
ctamentum illud præſtiterunt in omnibus Eccleſiaſticis
Functionibus, quas Ceremoniale Epiſcoporum attribuit
propriis Epiſcopis, quodvè iidem Canonici præſtiterunt
aliis Epiſcopis, coadjuvantibus proprios Epiſcopos, le-
12 gitimè impeditos, ut teſtantur in Summario ibi: *Fu
ſtimata dal Capitolo di queſta Catedrale, (ſenza ch' egli
pretendeſſe, nè richiedeſſe alcun trattamento) di ſiſſarli
quello, che preſcrive il Ceremoniale Epiſcoporum per le
ſagre Funzioni, nel modo a punto, che avevano uſato gl'
altri noſtri Prelati, che avevano l'iſteſſa Dignità, e Giuriſ-
dizione, benche la loro foſſe perpetua, & a queſto ſia la Giu-
riſdizione non fiſſa, e conſideratoſi, che così erano ſtati
trattati altri Veſcovi non Dioceſani, che venivano a coad-
juvare la fel. mem. di Monſignor Marcheſe, impedito nella
viſta.*

In ſequelam hujus voluntariæ exhibitionis omnium Ca-
nonicorum à quatuor annis citra idem Epiſcopus repe-
ritur in pacifica poſſeſſione exercendi Pontificalia, aliaſ-
13 que Eccleſiaſticas Functiones ad formam Cæremonialis,
ſic volentibus omnibus Canonicis ex illo motivo, quod
expreſſerunt in eorum atteſtatione, data in Summario:
*Perche le funzioni rieſcano con maggior decoro, e gloria
di Dio, & edificazione del Clero, e del Popolo, e per l'oſ-
ſequio, o riſpetto, che ſi deve alla Dignità, e Carattere Ve-
ſcovale.*

His igitur ſumma pace, & cùm omnium ædificatione ſe
habentibus, Canon. Ruſcelli ſub clypeo Litterarum pa-
14 tentium Subcollectoris Spoliorum, quas obtinet, ſuppli-
cem Libellum huic Sac. Congr. exhibuit, in quo petiit, ut
eidem impediretur exercitium dictarum Functionum, eo
modo, quo uſque tunc peractæ fuerunt; Cumque de more
fuiſſet Epiſcopo ſcriptum pro Informatione, quam tranſ-
miſit ſub die 25. Nov. 1719. data in Summario, non con-
tentus dict. Canonicus dubiis per ipſum excitatis in dicto
ſupplici Libello, alia addidit nomine aliorum Canonico-
15 rum, ad quorum notitiam hoc pervento, non omiſerunt
iidem Canonici ſolemniter declarare, ipſos nullatenus eaſ-
dem preces porrexiſſe, neque adhærere velle inſtantiæ dicti
Canonici Ruſcelli, ſed potiùs eorum preces fundebant
pro continuatione dictarum ſacrar. Functionum eo mo-
do, quo uſque adhuc factæ fuerunt ibi: *Proteſtandoci di
non volere aderire alla detta inſtanza, ma di voler conti-
nuare in detto ſervizio, perche le fonzioni rieſcano con mag-
gior decoro.*

Cùmque, hoc non obſtante, & poſt inutilem recurſum
ab eodem Canonico habitum ad A. C. ac ſi res eſſet inte-
gra, & non fuiſſet ad ejus inſtantiam coram hoc Sacro-
16 ſancto Conſeſſu Cauſa ſolemniter introducta, expedi-
re fecit Monitorium jactationis jactationum coram eo-
dem A. C. non ſine magna publicitate Procuratori Fiſcali
præſentatum; Verùm de mandato Auditoris SS. prævia
moderatione dicti Monitorii A. C. Cauſa fuit ad hanc Sac.
Cong. remiſſa, deputatoque in Ponentem Emin. Origo pro-
poſita fuerunt ſupradicta dubia, quæ, ut infra videntur
reſolvenda.

Ante quorum diſcuſſionem pro evitandis æquivocis, cùm
17 quibus ex adverſo proceditur.

Præmittimus 1. quòd non ſumus in terminis Epiſcopi
Suffraganei, vel alterius Epiſcopi ad faciendas Eccleſiaſti-
cas Functiones ſubrogati in locum Epiſcopi viventis, im-
pediti, vel abſentis, & ex una, vel utraque ex dictis juſtis
18 cauſis ſupplentis vices proprii Epiſcopi, legitimè impedi-
ti, in quibus terminis loquuntur omnes authoritates, quæ
videntur contrariæ; Sed ſumus in circumſtantiis Eccleſiæ
Sarſinaten. per liberam dimiſſionem Epiſcopi Braſchi, pro-
priè vacantis, cujus adminiſtratio, tam in ſpiritualibus,
quàm in temporalibus ampliſſimè commiſſa fuit eidem Pi-
chio, vero, & proprio Epiſcopo Civitatis Ducalis, cùm
illa notabili declaratione, & expreſſione Clem. XI. ac ſi:
*Da noi foſſe ſtata di lui Perſona poſitivamente conferita la
detta Chieſa di Sarſina*, quæ operatur, ut idem Epiſcopus
in Diœceſi Sarſinaten. habeat utramque Dignitatem Epi-
ſcopalem nimirùm, & Iuriſdictionalem, ex animaverſis
per *Pignatel. conſult. 53. per tot. tom. 3* juxta Rom. impreſs. 19
ubi refert plures reſolutiones hujus Sacræ Congreg. & pro-
indè in nihilo differt à proprio Epiſcopo in ſua Diœceſi exi-
ſtenti.

Præmittimus 2. quòd in longè durioribus terminis Epi-
ſcoporum Titularium, quos *Nullatenentes* vocant *Maſtrill.
de Magiſtr. to. 2. lib. 4. cap. 10. num. 6. Franc. de Eccleſ. Cath.
cap. 6. num. 135.* ubi, quòd in Hiſpania vocantur *Obiſpos
de Anillo. & Rot. deciſ. 212. num. 13. cor. Pamphil. & deciſ.
599. numer. 11. par. 18. rec.* communiter receptum habemus 20
inter Doctores, quòd habent vocem in Conciliis Genera-
libus, & quoad Eccleſiaſticam Dignitatem in nihilo diſ-
ferunt ab aliis Epiſcopis, præter actualem Iuriſdictionem,
quam ex defectu Cleri, & Populi non habent, ut videre eſt
apud *Ricciul. var. lucubr. lib. 2. titul. de Epiſc. Titul. cap. 1.
& ſeqq. Dian. coordinat. tom 9. tract. 1. reſol. 16. numer. 3.
& 4 Francis de Eccleſ. Cath. cap. 32. nu. 19. Pignat. conſul.* 21
537. per tot. tom. 10. & alios citatos in *Inſtit. Crim. lib. 1. tit.
10. §. 1. à nu. 37.* quibus addo *Ricc. in Synopſ. Congr. Immun.
verſ. Familiaris nu. 3.*

Præmittimus 3. quòd in terminis pariter longè faciliori-
bus, Parochi nimirum amovibilis, receptum pariter eſt
inter Doctores, quod pro eo tempore, quo non amovetur,
omnibus illis gaudet præeminentiis, & prærogativis, qui-
bus fruuntur, & gaudent Parochi perpetui, ut videre eſt
apud *Barb. de Jur. Eccl. lib. 3. cap. 6. n. 28. & Rot. dec. 1334.* 22
n. 2. & 3. cor. Coccin. & reſolvit C. C. ut videre eſt in *tom. 2.
p. 1. diſcep. 18. per tot.*

Præmittimus 4. quòd ea, quæ in controverſiam hodiè
deducuntur ab uno ex Canonicis, unicè directa ſunt ad
majorem Dei cultum, & ſacrarum Functionum majeſta-
tem, in quibus terminis applicati videntur *Textus in capit.
Ex parte de Conſtit.* ibi: *Nolentes igitur divini Numinis di-* 23
*minui cultum, ſed potius augumentari, & in cap. Quia per
ambitioſam de Reſcrip. in 6.* ibi: *Minuitur cultus divinus,
quem deſideramus augeri*, cùm aliis concordantibus, cita-
tis à *Rot. dec. 847. num 3. cor. Seraph. & dec 685 num 5. cor.
Cerr. & dec. 528. nu. 23. & 24. p. 7. rec. & in Rom. Ornatus 6.
Julii 1708. § Verùm cor. Oman*

Præmittimus 5. quòd prædicta omnia circa facultates
Pontificaliter celebrandi, non ſolùm procedunt Iure com-
muni attento, ſed etiam ex ſpeciali Indulto Clem. XI. me-
diante Epiſtola, data in Summario ibi: *Dandoli però
l'altra di eſſercitarvi li Pontificali*: Quæ verba, uti indefi-
nitè prolata reſpectu Epiſcopi, cui data fuerat ampla fa- 24
cultas, tam in ſpiritualibus, quàm in temporalibus, om-
nia illa comprehendit, quæ ab aliis Epiſcopis exerceri ſo-
lent, *ad Text. in leg. 1. ff. de Verb. oblig.* cùm aliis apud *Fe-
deric. de Sen. conſ. 158. in fine, & Rot. dec. 98. numer. 15. & 16.
par. 17. rec.*

Præmittimus demùm, quòd Epiſcopus in noſtro caſu in
pacifica poſſeſſione faciendi omnes Functiones, de quibus
agitur, eo modo, quo illas faciunt omnes alii Epiſcopi in
propriis Eccleſiis, conſtitutus reperitur à voluntate, con- 25
ſenſu, & ſpontanea exhibitione omnium Canonicorum,
non in una, vel altera Feſtivitate, ſed in omnibus Solem-
nitatibus totius anni, idque à quatuor annis citra; Et pro-
pterea reſpectu omnium Canonicorum applicari videtur æ-
què notum, ac celebre illud dictum: *Turpiùs ejicitur,
quàm non admittitur hoſpes*, approbatum in *cap. Quemad-
modùm de Jurejur.* & latè exornatum ab *Alex. conſ. 213. nu.
3. lib. 6. Surd. conſ. 64. num. 7. Card. de Luc. de Præem. deciſ.* 26
38. ſub num. 12. & de Servit. diſc. 4. num. 6. Reſpectu verò
Canonici Oppoſitoris applicatur illud *Caſſiodor. libr. 5.
epiſt. 21. Pudus eſt pudoris graviſſimi propria voce con-
vinci.*

Quibus præmiſſis, facilis videtur reſolutio affirmativa
1. dub. litteraliter deciſi in *cap. Is cui 42. de Elect. in 6.*
ibi: *Is, cui procuratio, ſeu adminiſtratio Cathedralis Ec-
cleſiæ plena, & libera in ſpiritualibus, & temporalibus à
Sede Apoſtolica (cui ſoli hoc competit) eſt commiſſa, poteſt
(alienatione bonorum immobilium, dumtaxat excepta) om-
nia, quæ Juriſdictionis Epiſcopalis exiſtunt, & quæ poteſt
Electus exequi confirmatus, liberè exercere*, ubi *Gloſſ. Ver-
ba Confirmatur*, quod talis Adminiſtratoris munus nullate-
nus expiret mortuo Papa concedente, ea ratione, quia ejus
poteſtas dicitur ordinaria; Eſt enim ſermo de conſtituto in
Epiſcopali Dignitate verè, & propriè, & habente ex
ſpeciali facultate Summi Pontificis omnem juriſdictionem, 27
& am-

Digitized by Google

& ampliſſimam poteſtatem in Clerum, & Populum Sarſi-
naten. ſibi actualiter ſubjectum, cum mera, & ſimplici
exceptione ſolius facultatis conferendi Beneficia, & con-
cedendi Litteras dimiſſoriales; Quæ exceptio firmat re-
gulam circa omnia alia, non exceptuata, ad Text. in leg.
Quæſitum §. Denique ff. de Fund. inſtruct. cùm aliis con-
cordantibus, citatis ab Afflict. dec. 498. num. 2. & Rot. deciſ.
28 1092. n. 8. coram Emer. jun. & in Rom. Emphytheuſi 11. Mar-
tii 1699. §. Quam Confeſſionem cor. Muto.
Præcipuè, quia ex continuatione Functionum cum illa
ſolemnitate, & majeſtate, cùm qua uſque ad hodiè factæ
fuerunt, non ſolùm nullum omninò ſequitur inconvuniens,
nullaque aſſignari poteſt deformitas, vel abſurdum; Sed
potiùs reſultat Populi ædificatio, earundem Functionum
29 major decor, & majeſtas, Eccleſiæ ſervitium, & Divini
Cultus augumentum, in quibus circumſtantiis, etiam ſi
eſſemus in aliquo dubio, in iſto ſemper incliuandum eſſet
pro continuatione dictarum ſacrarum Functionum, & ma-
jeſtate, & decore, cum quibus uſque adhuc factæ fuerunt,
ut, præter ſupra allegatos, notant adducti per Pignat. con-
ſult. 89. num. 1. & per tot. tom. 4. juxta Rom. impreſs. ibi:
Nam ſi in caſu dubio, atque odioſo ſit ſemper benigna, &
favorabilis interpretatio, cùm hic agatur de habitu, tan-
quam de re Eccleſiaſtica, non odioſa &c. quia eſt honor Ec-
cleſiæ, Epiſcopo, Capitulo, ac Civitati, dicendum utique
videtur, quòd ſit manutenenda, referendo ita deciſum ab
hac Sac. Congr. in Aſſiſten 4. Maii 1647.
Abſque ulla prorsùs difficultate, ex quo non eſt ſermo
de aliqua novitate, dum vivunt etiam hodiè in noſtra Ci-
vitate multi ex illis Canonicis; & Sacerdotibus, aliique
30 de utroque Clero Sæculari, & Regulari, necnon ex Ci-
vibus, aliiſquè de Populo, qui viderunt, idem omnino
practicatum fuiſſe cum illis Epiſcopis, qui eaſdem Functio-
nes fecerunt, eo tempore, quo vivebant Epiſc. Marche-
ſius, & ſic eo tempore, quo Sedes Epiſcopalis Sarſinæ ſuum
habebat proprium Paſtorem, neque iidem Epiſcopi, ſup-
plentes vices Marcheſii legitimè impediti, habebant am-
pliſſimam illam facultatem in ſpiritualibus, & tempora-
libus, quam habet hodiernus Adminiſtrator; Cui proindè
multò magis permittendum videtur id, quod dictis aliis E-
31 piſcopis conceſſum fuit, argum. Text. in cap. Non debet de
Regul. Jur. in 6. & in cap. Ex parte de Decim. & in leg. Mar-
cellus ff. de Donat. cauſ. mort.
Ex quibus nulla videtur neceſſitas immorandi circa di-
ſcuſſionem aliorum particularium dubiorum; Cæterùm
ad ſolius materiæ ornatum, deveniendo ad diſcuſſionem
2. dub. Dicimus, quòd, vel exadverſo prætenditur reſo-
lutio ejuſdem dubii quoad omnes Adminiſtratores Eccleſia-
32 rum Cathedralium vacantium, juxta generalitatem d. du-
bii, & ultrò fatemur, non poſſe illud unica reſponſione re-
ſolvi, eò quia illius reſolutio unicè pendet à majoribus, vel
minoribus facultatibus, cum quibus ab Apoſtolica Sede de-
putari ſolent iidem Adminiſtratores Eccleſiarum vacan-
tium; Et proindè in hoc ſenſu nullam aliam reſponſionem
33 meretur, quàm illam: Dabitur reſolutio in caſibus particu-
laribus, juxta ſolitum Sacrar. Congr. de quo in tom. 1. p. 1.
diſcep. 5. nu 49. in fine.
Aut verò idem dubium reſolvendum eſt in concreto no-
ſtri caſus, &, attentis ampliſſimis facultatibus à fa: me.
Clem. XI. conceſſis, illius affirmativa reſolutio quoad
primam partem videtur clarè inferri ex diſpoſitione Cærem.
34 Epiſc. lib. 1. cap. 7. in quo omnia prædicta permittuntur E-
piſcopis, Pontificaliter celebrantibus ratione eorum pote-
ſtatis, & Juriſdictionis, ex adductis ab Alzed. de Epiſcop.
Dignit. & Præcell. par. 1. cap. 12. num. 48. & Barboſ. de Po-
teſt. Epiſc par. 3. allegat. 80. num. 16. Cujus Iuriſdictionis ſi-
gnum eſt Faldiſtorium, teſte Macr. in Hierolex. verb. Fal-
diſtorium ibi: In hoc ergo Faldiſtorio ſolemniter celebrant
Epiſcopi, ubi Juriſdictione carent, quod in noſtris terminis
non verificatur in facto, ut vidimus ſupra.
Obſervando præcipuè, quòd in hac etiam parte nulla
excitata fuit novitas ab Adminiſtratore, eo quia nel di Lui
acceſſo ritravò il Trono con Cattedra, e Baldacchino nel modo,
35 che ſtava in tempo di Monſign. Braſchi, e che reſtò anche nel
poco tempo che continuò il Vicariato il Sign. Can. Ceſare Ru-
ſcelli, il quale dopo eſſer ſtato unito con li altri ad accordare a
Monſign Pichi tale trattamento, paſſato l'anno, e meſi,
cominciò a pretendere, che ſi doveſſe variare il detto Ce-
remoniale, ut unanimiter deponunt omnes Canonici noſtræ
Cathedralis; Proindeque reſpectu dicti Can. Ruſcelli ve-
36 rificatur celebre illud S. Hier. adverſ. Ruffin. lib. 1. c. 1. in prin.
Nunc eadem inimicus objiciens, quæ tunc amicus laudaverat.

Non ſine autem maxima exorbitantia prætenditur in
hac parte, ut idem Admin. non poſſit uti ſuo Baculo Pa-
ſtorali, quod eſt univocum ſignum Epiſcopalis Juriſdictio- 37
nis, juxta Gloſſ. in c. unic. de Sacr. Unct. verbo Propter hiſto-
riam ibi: Deſignantur autem per Baculum ea, quæ his verbis
comprehenduntur.

In Baculi forma Præſul datur hæc Tibi norma
Attrahe per primum, medio rege punge per imum,
Attrahe peccantes, rege juſtos, punge Vagantes,
Attrahe, ſuſtenta, ſtimula, vaga, morbida, lenta.

Reſpectu 3. dub. ſupplicamus obſervare, quòd in noſtro
caſu non deficit facultas ſpecialis, quia idem Adminiſt. om-
nes alias habet facultates Epiſcopis competentes excepta ſo-
la facultate conferendi Beneficia, & concedendi Litteras
dimiſſoriales; Et proinde negativa reſolutio dicti 2. dub.
quantò certa eſt in genere, quia ſine Apoſtolica authorita-
te dicta Indulgentia utique concedi non poteſt, tanto inap- 38
plicabilis eſt in noſtro caſu, in quo eadem facultas nullate-
nus deſideratur; Conceſſio ſiquidem ſimilium Indulgen-
tiarum, uti effectus Juriſdictionis, competit omnibus illis
Epiſcopis, qui juriſdictionem habent, ex adductis à Suar.
de Indulg. diſpu. 49. ſect. 1. num. 13. Tolet. Inſtruct. Sacerd.
lib. 6. cap. 25. numer. 1. & aliis adductis, latè Bonac. Oper. 39
moral. tom. 1. diſpu. 5. de Indulg. punct. 3. per tot. ubi num. 9.
ex eodem motivo, quòd Indulgentiarum conceſſio ſit actus
Iuriſdictionis, probat, illas concedere poſſe Epiſcopos an-
te illarum conſecrationem; Et concordant Filliuc. Oper.
moral. tract. 8. cap. 3. qu. 4. num. 65. Reginald. lib. 7. num. 123. 40
& Pignatel. conſul. 81. n. 4. to. 6. & Barb. de Poteſt. Epic. par.
3. alleg. 88. num. 8.
In quorum comprobationem non omittimus obſerva-
re, quòd Sanctiſſimus Dom. N. in hac parte, ad inſtar
omnium aliorum Epiſcoporum, eidem conceſſit illam
facultatem Indulgentiæ plenariæ erga Agonizzantes,
quam Apoſtolica Sede ſolita eſt concedere propriis Epi-
ſcopis.
IV. dubium litteraliter deciſum eſt in Cærem. Epiſ. lib. 41
1. cap. 21. per tot. & lib. 2. cap. 9. ibi: Circuli tamen Ca-
nonicorum fiant ante ipſum Epiſcop. proprium, quamvis 42
Cappa indutum, & notant Baldr. de Sacr. Cærem. lib. 2.
par. 5. cap. 21. de Circul. intra Miſs. ſolemn. num 9. & Piſcar.
in Prax. Sacr. Cærem. lib. 1. ſect. 8. cap. 5. de Diſtin. Ordin.
Canonic. num. 6.
Nec dicatur, quòd tam Cæremoniale, quàm dicti
Authores loquantur de Epiſcopo proprio, quod non ap-
plicetur noſtris terminis; Quia id intelligendum eſt in
illo caſu, in quo verè, & realiter vivit proprius Epiſco-
pus illius Eccleſiæ, in qua alter diverſus Epiſcopus ſolem-
nem Miſſam celebret, quod, ut ſæpè, ſed nunquam ſa-
tis diximus, in noſtris terminis non verificatur, quia in
Eccleſia Sarſinaten. nullus adeſt proprius Epiſcopus, ſed 33
ſolus Adminiſtrator, cùm tali ampla facultate, & amplio-
ri Juriſdictione, ac ſi eſſet verus, & proprius Epiſcopus, ex
adductis Summario.
Anniverſarium conſecrationis de quo in 5. dub. præſcri-
bitur in Cærem. Epiſc. cap 35. lib. 2. & exornant adducti per 44
Piſcar. in Prax. Cærem. lib. 1. ſect. 10. cap. 4. num. 41. Neque
credimus eſſe repetendum hic exceptionem qualitatis Epi-
ſcopi non proprii, ſed ſolius Adminiſtratoris, ex rationibus 45
ſupra adductis.
Ex quibus affirmativa pariter deſumitur reſolutio dub.
6. & 7. omnia enim in dd. dubiis contenta conveniunt
Epiſcopis ratione Iuriſdictionis ex animadverſis per Gavan.
in Manual. Verb. Functiones Epiſcopales n. 10. 16. & 17. & 46
propterea negari non poſſunt moderno Adminiſt. in Cathe-
drali, Civitate, & Diœceſi Sarſinaten. ex præciſa, clara,
& litterali voluntate Clem. XI. habenti omnem omninò
Juriſdictionem, proprio Epiſcopo competentem, ac ſi
eadem Eccleſia Sarſinaten. fuiſſet in ejus Perſonam collata;
Præcipuè quia ſeptima Candela, quæ accenditur Epiſcopo, 47
ſolemniter celebranti, denotat, quòd idem Epiſcopus ſe-
ptem Donis Spiritus Sancti ornatus eſſe debet teſte Macr. in
Hierolexic. Candela in fine, quòd proinde omnibus Epiſco-
pis ſolemniter celebrantibus propriè convenit.
Reliqua duo dubia 8. & 9. litteraliter determinantur
in Cærem. Epiſcop. lib. 1. cap. 15. & concernunt potiùs
reverentiam, & obſequium, Dignitati Epiſcopali, omni 48
jure debitam ratione propriæ majeſtatis, quæ proinde
debetur eiſdem etiam ab Exemptis; juxta Conſtit. 22.
§. 22. Leon. X. in Bull. 9. tom. 1. ibi: Eoſdem inſuper
Fratres in virtute Sanctæ Obedientiæ monemus, ut eoſ-
dem Epiſcopos loco SS. Apoſtolorum ſubrogatos, pro debita,
& no-

Digitized by Google

& noſtra, ac Apoſtolica Sedis reverentia, congruo honore,
& convenienti obſervantia venerentur. In qua parte ha-
bemus celebrem theoricam *Bald. in leg. finali num.4. Cod.*
49 *de Bon. liber.* ibi : *Monaſterium exemptum per Epiſcopum à*
Juriſdictione Epiſcopali, non erit exemptum à Jure reve-
rentiæ, & ideò ſi ex conſuetudine Clerici tenebantur pro-
ceſſionaliter obviam ire Epiſcopo, eodem modo tenebuntur illi
de Monaſterio venire, & concordant *Ceſped. de Juriſd. in*
Exempt. cap.3. dub.220. numer.5. Faſc de Viſit. lib.3. capit.
20. *numer.4. & Carol. Ant. de Luc. ad Gratian. diſcept. 467.*
numer.3. Et generaliter *Rot. deciſion. 236. numer.2. coram*
Emer. jun. ibi : *Reverentia, & obedientia debetur non ſo-*
lùm à Subditis ratione Juriſdictionis, ſed etiam à non
Subditis ratione Dignitatis ; Et in noſtris præciſis ter-
50 minis, quod hujuſmodi aſſociatio debeatur Epiſcopis ad
Eccleſias accedentibus reſolvit hæc Sac. congr. referente
Pignat. conſult. 83. n. 15. 31. & 40. tom. 8.

Remanet ultimum dubium, circa cujus reſolutionem
nullam partem facere intendimus, unicè illius deciſionem
51 remittendo EE. PP. judicio : Iterùm repetendo, quòd
priora dubia non diſputantur hodie in hac Sacra Con-
gregatione ad inſtantiam Capituli, Cleri, & Populi Sar-
ſinaten. ſed ex voluntate unius ex dd. Canonicis, qui pro-
52 movit, & proſequitur præſentem vexationem, cùm illis
magnis impenſis, quæ Litium defenſioni neceſſariò annexæ
in Urbe præcipuè ſunt, experientia teſte, & id obſervan-
53 te *Rot. deciſ. 325. numer. 11. part. 14. rec.* ibi. *Cùm omnibus*
pateat, Lites in Urbe non ſine magno diſpendio agitari,
& deciſion. 476. numer. 17. part. 10. recent. ibi : *Receſ-*
ſus à Litibus, quæ in Urbe non ſine magno diſpendio
agitantur.

Adverſus quæ non credimus allegandum exemplum Epi-
ſcopi Venuſini, eo tempore, quo gubernavit Eccleſiam
Urbis Veteris ; Ultra enim multas diverſitates inter
unum, & alium caſum, illa nimis palpabilis inter no-
54 ſtrum intercedit, quod idem Epiſcopus Venuſinus de-
putatus fuerat talis cùm ſola qualitate Vicarii Apoſtolici,
& Urbevetanum Capitulum nullatenus illi uti Epiſcopo
tractamentum illud ſpontè exibuerat, quod noſtri Canoni-
ci exibuerunt Adminiſtratori non deputato cùm facultati-
bus Vicarii Apoſtolici, ſed ac ſi Eccleſia Sarſinaten. in ejus
perſonam verè, collata fuiſſet.

Authoritates verò omnes, exadverſo citatæ, nulla pe-
nitùs excepta, loquuntur de Epiſcopis Suffraganeis, vel
55 Coadjutoribus Eccleſiarum non vacantium, à quibus
non poteſt aliquid inferri ab Epiſcopum, eum ampliſſi-
ma facultate deputatum Adminiſtratorem in temporali-
bus, & ſpiritualibus Eccleſiæ Sarſinaten. vacantis, juxta
præciſos terminos noſtri caſus ; Ea viva diverſitatis ra-
tione, quòd illæ Eccleſiæ, quæ reguntur, & gubernan-
tur per Suffraganeum, vel Coadjutorem, verè, & propriè
habent proprium Sponſum, non ſic autem Eccleſia Sarſi-
naten. quæ, uti dimiſſa in manibus Summi Pontificis, dici-
tur verè, & propriè vacare, & conſequenter nullum repu-
56 tatur inconveniens, ut illius Adminiſtrator, deputatus à
S. Sede cùm ampliſſima facultate, tam in ſpiritualibus,
quàm in temporalibus, utatur illis prorogativis, quæ com-
petunt Epiſcopis, habentibus ordinariam Juriſdictionem,
vel in propria Diœceſi, vel in illa, in qua deputati ſunt
Adminiſtratores, juxta diſpoſitionem litteralis *Textus in d.*
cap. Is, cui de Elect. in 6.

In eiſdem terminis Epiſcopi Suffraganei Hildeſemii lo-
qui reſolutio hujus Sac. Congregat. *in Hildeſimen. 16. Mar-*
57 *tii* 1706. quam ſequitur *Monacell. to. 4. fol. 33. n. 27.*

Poterant omitti exempla Epiſcoporum, in Urbe ſolem-
niter celebrantium, & Epiſcopi Venuſini. Repetimus
enim, quod iſta non fuit deputatus Adminiſt. Eccleſiæ
Urbevetanæ cùm illa verborum amplitudine, cùm qua
Epiſc. Civitatis Ducalis in ſpiritualibus, & temporalibus
58 deputatus fuit Adminiſtrator Eccleſiæ Sarſinaten. Epiſco-
pi verò in Urbe ſolemniter celebrantes nil mirum, ſi ne-
que ſub Baldacchino manere poſſunt, neque uti illis præ-
rogativis, quæ competunt Epiſcopis in eorum Diœceſi-
bus, & Civitatibus eo quia nullam omnino Juriſdict. um-
bram in eadem Urbe habent, nec habere poſſunt.

Retorquetur ad hominem limitatio illa noſtrarum facul-
tatum, quæ legitur in Epiſtola Congregat. Epiſcop. ibi :
Communicandoli a queſto effetto tutte le neceſſarie, ed op-
portune facoltà, eccetto quella di conferire li Beneficii, pro-
movere, e concedere le Lettere dimiſſoriali agl' Ordini &c.
Quia hujuſmodi exceptio, & reſtrictio in caſu particulari,
59 & limitatis circumſtantiis, & terminis collationis Benefi-
ciorum, & Litterarum Dimiſſorialium firmat regulam ge-
neralem, & generaliſſimam in omnibus aliis non exceptua-
tis, & contentis ſub illis ampliſſimis verbis, opportunè re-
petendis *Communicandoli a queſto effetto tutte le neceſſarie,*
ed appartune facoltà, ad Text. in l. Quæſitum ff. de Fund.
inſtruct. & firmata per *Rot. 1092. num. 8. cor. Emer. jun.* ob-
ſervando verbum illud *Tutte*, quod omnia comprehendit.
l. Julianus ff. de Legat. 3. & l. Si quis ff. de Pecul. legat. cùm 60
concordantibus apud *Menoc. conſ. 157. num. 23. & Gozel. ad*
Regul. 8. Cancell. gloſs. 6. n. 21.

Inconveniens gratis ubique exadverſo exageratum, quòd
hoc admiſſo Epiſcopus Civitatis Ducalis in duplici loco uti
poſſet iiſdem prærogativis, nullam meretur reflexionem,
quia cùm uſus dd. prærogativarum fundetur in ordinaria
Juriſdictione, eidem competente, tam in ſuo Epiſcopatu 61
Civitatis Ducalis, quàm in Diœceſi Sarſinaten. vigore ſpe-
cialis, & ampliſſimæ conceſſionis Apoſt. Sedis, ubicum-
que illam exercet eædem prærogativæ eidem denegari non
poſſunt : Videmus hoc quotidiè practicari in Epiſcopatibus
unitis, & in illis Epiſcopis, qui ex Apoſtolicas diſpenſa-
tione plures retinent, & gubernant Metropolitanas, & Ca-
thedrales Eccleſias, qui abſque ullo inconvenienti eiſdem 62
omnino prærogativis, & honoribus fruuntur, & gaudent
in diverſis Locis, diverſiſque Civitatibus, ſub eorum ordi-
naria Juriſdictione manentibus.

Nullam pariter meretur reflexionem conſideratio illa,
quod Pichius non eſt verus, & perpetuus ſponſus noſtræ Ec-
cleſiæ. Quidquid enim ſit ad alios effectus, de quibus
non diſputamus, certum eſt, quod reſpectu præeminen-
tialium quæſtionum, & actuum honorificorum indubita-
tum eſt, quod exercens aliquod munus non perpetuò, ſed
ad tempus limitatum, pro eo tempore, quo non amove-
tur, ſeu non revocantur illius facultates, ei competunt
omnes illi honores, omneſque prærogativæ, quæ ei com-
peterent ſi idem munus, ſeu Officium ad ejus vitam col- 63
latum fuiſſet juxta reſolutionem in *Comen. 7. Febr. 1705.*
ad 3. dub.

Iterùm repetentes, quod non ſumus in terminis novi-
tatis, hodiè introducendæ in noſtra Eccleſia. Quod illius 64
Adminiſtrator à quatuor annis reperitur in pacifica poſſeſ-
ſione exercendi omnia ea, quæ continentur in noſtris du-
biis. Quod functiones Epiſcopales, exadverſo impugna-
tæ, unicè reſpiciunt majorem Dei cultum, majeſtatem-
que Sac. Functionum. Quod pro illarum continuatione,
non ſolùm non ſe opponunt reliqui Canonici, Magiſtra-
tus, & alii Nobiles, & Cives noſtræ Civitatis, ſed il-
lorum preces adjungunt pro continuatione majeſtatis ea-
rundem Sac. Functionum. Itaut videatur oppoſitio nimis
impropria, & contradictio æqualiter irregularis, præſe-
rens nomen unius tantùm Canonici, ſe opponentis conti- 65
nuationi dd. Sac Functionum, reſpicientium Eccleſiæ de-
corem, Capituli, Cleri, & Civitatis, & Laicarum Per-
ſonarum ædificationem, ut obſervat *Pignat. conſult. 89. nu.*
1. tom. 4.

Die 22. Auguſti 1712. propoſita Cauſa in Congregatione
Rituum per Card. Pauluccium reſponſum fuit.

Ad 1. Negativè
Ad 2. Negativè quoad primam partem ; Affirmativè
quoad ſecundam.
Ad 3. Negativè
Ad 4. Negativè, & ſedeat in primo Stallo Chori :
Ad 5. Negativè.
Ad 6. Negativè quoad primam partem : Affirmativè
quoad ſecundam.
Ad 7. Negativè quoad primam partem : Affirmativè
quoad ſecundam.
Ad 8. Arbitrio Adminiſtratoris in caſu &c.
Ad 9. Decere in caſu, de quo agitur, ut omnes aſ-
cendant.
Ad 10. Affirmativè.

Digitized by Google

DISCEPTATIO III.

Rom. Oner. Miſſarum.

PRO

Presbyteris Congr. Miſſionis Urbis.

CUM

Fiſcali Congr. Viſitationis Apoſtolicæ.

ARGUMENTUM.

Anniverſaria, & Miſsæ in certo, & determinato numero per longum temporis ſpatium in præteritum celebratæ, quibus concurrentibus in majori numero in futurum debeant celebrari, non attenta præterita uniformi obſervantia.

Die 4. Julii 1642. Maria de Viguerod, Duciſſa de Ai-
guillon pia Fundatrix Domus Miſſionis Urbis, in
Inſtrumento, in quo pro eadem Fundatione donavit libras
Turonenſes 30000. inter alia pia, & eccleſiaſtica onera,
reſpicientia ſacras Miſſiones, ordinationes, & ſpirituales
Seceſſus, quoad Miſſarum, & Anniverſariorum celebra-
tionem ita convenit: *Item, che ſia detta, e celebrata una
Meſſa per ciaſchedun giorno dell'anno ſempre. & in perpetuo
1 &c. & ancora, che ſia detta &c. un'altra Meſſa per ciaſchedun
giorno di Feſta de' dodici Apoſtoli &c ogn'anno in perpetuo &c.
Item li ſudetti Preti della Miſſione faranno celebrare ogn' an-
no nel proprio giorno della morte del ſudetto Sig. Cardinale,
e della d. Sig. Ducheſſa ſua Nipote per l'avvenire. & in per-
petuo per ogn'uno di eſſi, un Servizio, o ſia Anniverſario
per la ſalute, e ripoſo delle loro Anime*: Cùm ſucceſſiva
obligatione Vener. Vincentii de Paulis, Superioris Con-
gr. Miſſionis, nec non Antonii Portail, Franciſci Souffli-
ers, Renati Almeras, Jacobi Bondet, Joannis Lovyere,
2 Antonii Dufort, & Marturini Gentilis, ejuſdem Socio-
rum, & repræſentantium totam Congreg. Miſſionis: *di
dire, o far dire, cantare, e celebrare per ciaſchedun giorno
dell'anno ſempre, & in perpetuo una Meſſa nella detta loro
Chieſa, e Caſa nella Città di Roma; Un'altra Meſſa per ciaſ-
chedun giorno di Feſta de i dodici Apoſtoli di N. S. &c. e que-
ſto per ſempre. & in perpetuo &c. Item ſaranno tenuti, pro-
mettono, e ſi obbligano dire, e far dire, e celebrare ogn'an-
no nel giorno Anniverſario della morte del già detto Sig. Car.
Duca di Richelieu, e della detta Sig. Ducheſſa ſua Nipote
ſempre, & in perpetuo, e per ciaſchedun di loro un Servizio
per ſuffragio delle loro Anime*: Nec non cùm alia obliga-
tione ibi: *Saranno tenuti far fare a loro ſpeſe un Epitaffio in
3 Marmo nero. ſopra il quale ſarà ſcritta, & intagliata in Som-
mario la ſudetta Fondazione, il quale Epitaffio faranno col-
locare nel luogo più patente, e comodo della loro Chieſa di
Roma*; Quod fuit punctualiter adimpletum cùm Epitaphio
ſequentis tenoris.

4 *Excellentiſſimæ D. Mariæ de Vigaerod*
Duciſſæ de Aiguillon, Pari Franciæ,
Aginenſium, & Condomenſium Comiti,
Joannis Armandi S. R. E. Cardin. de Richelieu
ex Sorore Nepti,
De tota Congreg. Miſſionis optimè meritæ,
Hujus Romanæ Domus
Ad Miſſionum, Sacrarum Ordinationum,
& ſpiritualium Seceſſuum
Exercitia promovenda piæ Fundatrici
Binæ per ſingulos dies privatæ Miſſæ;
Per quoslibet verò annos duarum ſolemnium
impoſito onere,
Beneficii memores ejuſdem Domus
Presbyteri poſuere.
Anno Domini MDCLXXX.
Objit die 17. Aprilis MDCLXXV.

Die verò 2. Maii 1643. in alio Inſtrumento, poſtquam
eadem D. Duciſſa præmiſerat: *Che avendo riconoſciuto il
gran Zelo, e divozione di detti Preti della Miſſione in eſe-
cuzione della Fondazione per eſſa fatta nella detta Città di
5 Roma &c. avendo parimente la ſudetta Signora intenzione di
darli il modo di ſempre più mantenere la detta Fondazione
&c. e per contribuire in qualche maniera, acciochè gli Eccle-
ſiaſtici, inſtrutti nelle coſe neceſſarie al loro ſtato, prima di
prendere li ſagri Ordini, & il Popolo delle coſe neceſſarie al-
la ſalute &c.* ſe declaravit habere voluntatem: *di donar loro
una ſomma di lire 50000 in ſorte &c. a condizione, che li det-
ti Preti della Miſſione, così ſtabiliti nella detta Città di Ro-
ma, ed altri loro Succeſſori &c. ſaranno tenuti di ricevere
ſempre, & in perpetuo nella detta loro Caſa &c. tanto gli Or-
dinandi ne' quattro Tempi dell'anno, quanto quelli dell' Ex-
tra tempora, come anche a condizione, che li ſudetti Preti
della detta Caſa ſaranno tenuti di dire per ciaſchedun giorno
dell'anno in perpetuo una Meſſa baſſa, di più un' Anniverſa-
rio per ciaſchedun'anno, & in perpetuo nel medeſimo giorno
della morte del Eminentiſs. Sig Card. Duca di Richelieu &c. Et
in oltre, che tutti li ſudetti Preti della Miſſione, che ſaranno
reſidenti nella detta Caſa di Roma, nel detto giorno 4. Decem.
ogn'anno ſiano tenuti di dire nel tempo iſteſſo, o circa il detto
Servizio di Meſſa cantata, una Meſſa baſſa di Requiem &c.
Come parimente a condizione, che li detti Preti della d. Miſ-
ſione ſiano tenuti dopo la morte della detta Sig. Ducheſſa di di-
re per ciaſchedun giorno dell'anno in perpetuo una Meſſa baſ-
ſa, e nel medeſimo giorno del di Lei paſſaggio ogn'anno in per-
petuo un Servizio, o ſia Meſſa cantata, & una Meſſa di Re-
quiem per ogni Prete della Miſſione il medeſimo giorno, e nel
tempo ſteſſo della medeſima, o circa.*

Eademque pia voluntas acceptata fuit ab eiſdem Ven.
Vincentio de Paulis, & Sociis, qui in adimplementum
præmiſſorum, ſe ſuoſq; Succeſſores obligaverunt, *di far
dire per ciaſchedun giorno dell'anno da quì avvanti et in per- 6
petuo una Meſſa baſſa, come pure un Servizio, o ſia Meſſa can-
tata ogn'anno alli 4. di Decemb. in perpetuo, cioè un Servizio
annuario, & una Meſſa di Requiem &c. per ciaſchedun Prete
della detta Miſſione della ſud. Città di Roma il medemo gior-
no, e nel medemo tempo detto Servizio &c. Come ancora di fa-
re parimente dire, e celebrare dopo la morte della detta Sign.
Ducheſſa un'altra Meſſa baſſa per ciaſchedun giorno dell'anno
in perpetuo, e di più un Servizio ogn'anno nel giorno del ſuo
paſſaggio. Come pure di far dire per ciaſcheduno de' Preti del-
la Miſſione della detta Città di Roma una Meſſa baſſa da Re-
quiem il medeſimo giorno del d. Servizio pure ogn'anno in per-
petuo &c. Et in oltre di ricevere pure ogn' anno in perpetuo
nella loro Caſa della detta Città di Roma tutti gli Ordinandi
de' quattro Tempi dell'anno, anche quelli dell' Extra tempora
&c Come ancora ſaranno tenuti, e promettono far fare a loro
ſpeſe un' Epitaffio di Marmo negro, ſopra il quale ſarà ſcrit-
ta, ed intagliata in Sommario la ſudetta preſente Fondazio-
ne, il quale Epitaffio faranno mettere, & attaccare nel luogo
più eminente, e commodo, che ſi potrà della detta loro Chie-
ſa di Roma.*

Tertio loco reperitur Apoca, ſubſcripta à dicta Duciſſa,
necnon à dicto Ven. Vincentio de Paulis, & quatuor aliis
Sociis Congr. Miſſionis die 6 Junii 1642. & regiſtrata in A- 7
ctis Notariorum Jo: & Caroli die 18. Septemb. ejuſd. anni, in
qua eadem Duciſſa: *In conſiderazione delle ſpeſe, che con-
viene fare alli Preti della Miſſione per eſecuzione, e manteni-
mento della Fondazione per Noi fatta nella Città di Roma
&c & in accreſcimento per Noi Ducheſſa di Aiguillon del fon-
do della detta Fondazione, e volendo in oltre caricare li ſu-
detti Preti della Miſſione in far dire, e celebrare due Meſſe baſ-
ſe per ciaſchedun giorno dell'anno da quì avanti & in perpe-
tuo, cioè a dire, l'una per il ſuffragio dell' Anima del Sig. Car.
Duca di Richelieu &c. e l'altra per Noi durante la noſtra vi-
ta, e dopo la noſtra morte, per ſuffragio dell' Anima noſtra
&c. abbiamo dato, e pagato alla Ven. e diſcreta Perſona di
Vincenzo de Paoli &c. & ad Antonio Portrail, Franceſco De-
cod'as, Renato Almeras, & Almeruno Bojone, tutti Preti
&c che confeſſiamo avere avuto, e ricevuto contanti da detta
Sig. Ducheſſa di Aiguillon la ſomma di ventimila lire Turo-
neſi, di che Noi ci chiamamo contenti, e ne quietamo la ſudet-
ta Sig. Ducheſſa &c e mediante queſto Noi Vincenzo de Pao-
li, & altri Preti ſopranominati, tanto per Noi, quanto per
li detti Preti, ſtabiliti nella Città di Roma, e loro Succeſſori
ſaranno tenuti, promettiamo Noi, e ci obblighiamo inoltre* (In
originali Apoca dicitur, *d'abbondant*) *mantenere, eſeguire,
& adempire le coſe contenute nella d. Fondazione del detto
giorno de' 4 Luglio 1642. e di più far dire, o celebrare per ciaſ-
chedun giorno dell'anno da quì avanti, o ſempre, le dette due
Meſſe baſſe all'intenzione, ſecondo è di ſopra eſpreſſo, è così
abbiamo promeſſo, e promettiamo impiegare la ſud. ſomma
nella compra di qualche Fondo, o rendita annua &c.*

Ex quorum Inſtrumentorum lectura, & combinatione
remanet manifeſtum, cauſam finalem, & principalem 8
eorundem trium Inſtrumentorum fuiſſe erectionem, &
Fundationem Domus Miſſionis in Urbe, necnon exercitiũ

pro

proprii Inſtituti; Acceſſoriam verò, minuſque principalem, ſeù famulatoriam, Miſſarum, & Anniverſariorum perpetuam celebrationem, non quidem per viam trium Relictorum, ſeparatorum à dicta Fundatione, ſed, ut ita dicam, tanquam illius appendices cum omni dependentia, & correlatione à dicta Fundatione.

Circa quam oritur dubium, concernens numerum dictarum Miſſarum, & Anniverſariorum, ex quo inſiſtendo judaicè in verbis dd. Inſtrumentorum, iſta videntur com-
9 prehendere quinque Miſſas quotidianas, ultra 12. annuas in Feſtivitatibus SS. Apoſtolorum, de quibus nulla adeſt controverſia, nec non quatuor Anniverſaria, duo nimirùm pro die 4. Decemb. qua anno 1642. obiit Card. de Richelieu, & alia duo pro die 17. Aprilis, qua anno 1675. ex hac vita migravit eadem Duciſſa de Aiguillon: E contra verò, ſumendo d. tertium Inſtrumentum, ſeu Apocam, non pro onerum novorum impoſitione, ſed pro repetitione, & declaratione antiquorum, tàm fundationis, & manutentionis Domus Miſſionis Urbis, quàm celebrationis Miſſarum, & Anniverſariorum, relictorum in dictis duobus prioribus Inſtrumentis, eædem Miſſæ quotidianæ reduci videntur ad duas dumtaxàt, unà cum totidem Anniverſariis pro dictis diebus 17. Aprilis, & 4. Decembris.

Ante cujus dubii reſolutionem videtur præmittendum, quod dictæ libræ Toronenſes 100000. in tribus vicibus, ut ſupra, donatæ, reductæ ad monetam Romanam, conſti-
10 tuunt ſummam ſcut. 28000. & conſiderando illius fructus, etiam ad exorbitantem rationem quinque pro centenario, & anno, iſti aſcendere ad ſummum poſſunt ad annua ſcut. 1400. ut Calculanti remanet manifeſtum.

Videtur 2. præmittendum, quòd expenſæ manutentionis Domus Miſſionis in Urbe conſiderari poſſunt in triplici ſpecie: Primò nimirùm in manutentione Sacerdotum, ne-
11 ceſſariorum pro inſtructione Ordinandorum ſivè in temporibus, ſivè extra tempora, pro directione facientium ſpiritualia Exercitia, & pro faciendis Sacris Miſſionibus in toto anno, ſeù in octo menſibus anni; Ad quem effectum ſaltem neceſſarii videntur 18. Sacerdotes, unà cum ſex Coadjutoribus, ſeù Laicis, pro quibus, viventibus in perfecta communione, requiruntur ſaltem ſcut. 75. pro quolibet ſingulis annis, & ſic in totum ſcut. 1350. Secundò in alimentorum præſtatione, facienda dictis Ordinandis,
12 & facientibus Exercitia ſpiritualia, ſivè iſti Eccleſiaſtici ſint, ſivè Sæculares, quibus etiam ſubminiſtrantur Libri ſpirituales, Carta &c. quibus aſſignari ſolet ſumma juliorum duorum pro quolibet die; Cùmque ſoleant eſſe circa 600. quolibet anno, illorum impenſa calculatur in ſcut. 1000. Tertiò in alimentis illorum Sacerdotum, qui Miſſiones faciunt extra Urbem, quique nihil omninò, neque etiam ex motivo voluntarii muneris accipiunt in
13 illis Locis, in quibus faciunt Miſſiones, quorum reſpectu, defalcata illa ſumma, quam conſumerent *in* Urbe, ſi in illa permanerent, taxatur ſolùm in ſcut. 200. Quæ ſummę in unum conflactæ conſtituunt ſcut. 1550.

Præmittendum tandem videtur, quòd pro dictis duabus Miſſis quotidianis, juxta notoriam praxim Sacr. Congr. Conc. non poteſt taxari minor ſumma juliorum duorum pro qualibet, & ſic ſcut. 200. circiter, in totum, unitim conſi-
14 deratis cum aliis 36. Miſſis pariter perpetuis, 12. nempè pro quolibet die feſto cujuſlibet Apoſtoli, 12. die 4. Decem. anniverſaria obitus Card. de Richelieu, & aliis 12. die 17. Aprilis, anniverſaria obitus Duciſſæ de Aiguillon Fundatricis, nec non cum duobus Servitiis, ſeu ſolemnibus Anniverſariis pro Animabus eorundem.

Dixi 12. *die 4. Decemb.* Quamvis enim tàm primum, quàm ſecundum Inſtrumentum loquantur indefinitè ibi: *Item ſaranno tenuti, promettono, e ſi obbligano dire, o far dire, e celebrare ogn' anno nel giorno anniverſario della mor-*
15 *te del già detto Signor Cardin. Duca di Richelieu, e della Signora Ducheſſa ſua Nipote, ſempre, & in perpetuo, e per ciaſcheduno di loro un Servizio per ſuffragio delle loro Anime*: juxta verba primi Inſtrumenti, & clariùs in 2. ibi: *Et in oltre, che tutti li detti Preti della Miſſione, che ſaranno reſidenti nella detta Caſa di Roma nel detto giorno 4. Decembre ogn' anno ſiano tenuti di dire nel tempo ſteſſo, a circa il d. Servizio, e Meſſa cantata, una Meſſa baſſa di Requiem &c.* & ibi: *Et una Meſſa da Requie per ciaſchedun Prete della detta Miſſione della ſudetta Città di Roma il medeſimo giorno &c.* Et tamen advertendum, quòd hujuſmodi indefinita locu-
16 tio regulari debet ab illo numero Sacerdotum, qui ab initio, ſeu in primo Inſtrumento, uti neceſſarius, & ſufficiens à Fundatore, & Sociis recognitus fuit his verbis: *Item di ſtabilire un numero di Preti della ſudetta Congregat. della detta loro Chieſa, e Caſa della Città di Roma, il qual numero ſarà tale, quale giudicheranno neceſſario, e ſufficiente*; Quivè declaratus fuit in duodenario numero, ut non controvertitur, dum extra omne dubium eſt, quòd ſemper Miſſæ celebratæ fuerunt à 12. tantùm Sacerdotibus: Advertendo, quòd Fundatrix non potuit loqui, niſi de illo numero, qui tempore fundationis in Urbe moram faciebat, nullum habendo reſpectum ad numerum majorem, qui progreſſu temporis, & ex aliorum Benefactorum largitionibus auctus eſt.

Urſayæ Diſcept. Tom. V.

Ex quibus remanet manifeſtum, neceſſarias expenſas manutentionis Domus Miſſionis in Urbe conſiſtere in annuis ſcut. 2750. habita ratione ad ſolum, & merum numerum Perſonarum, ſimpliciter neceſſariarum pro exercitio noſtri Inſtituti, nempè 12. Sacerdotum, & ſex Coadjutorum, ſeu Laicorum: Fructus verò dictarum libr. 100000. ſeu ſcut. 17
28000. donatarum à pia Fundatrice ad ſummum poſſe conſiderari in annuis ſcut. 1400. Itaut neceſſariæ expenſæ ſuperent dictos fructus in annis ſcut. 1350. Quæ omnia iſtu oculi apparere dicuntur ex Libris ejuſdem Domus, legaliter tentis, & non ſemel reviſis, & ſubſcriptis à Viſitatoribus pro tempore ejuſdem Domus Miſſionis Urbis.

His præmiſſis, pro excluſione d. reduplicationis oneris Miſſarum perpetuarum, & Anniverſariorum, tria urgere fortiter videntur.

I. Quia in ſecundo Inſtrumento leguntur onera illa recipiendi ſemper, & in perpetuum Ordinandos, illoſque inſtruendi, nec non faciendi Epitaphium, in quo deberet de- 18
ſcribi *la ſudetta preſente Fondazione*. Quæ onera non ſunt aliquid diverſum, ſed repetitio eorundem, deſcriptorum in primo Inſtrumento, in quo eadem legitur obligatio recipiendi, & inſtruendi Ordinandos, nec non faciendi idem Epitaphium, in eoque deſcribendi Fundationem: Eodem igitur modo dicendum eſt, Miſſas, & Anniverſaria, contenta in dicto ſecundo Inſtrumento eſſe eaſdem cum illis, quæ leguntur in primo Inſtrumento, non autem multiplicatas, & replicatas in ſecundo, dum nulla aſſignari poteſt congrua ratio diverſitatis, quare ſecundum Inſtrumentum ſit ſolùm repetitivum onerum contentorum in primo circa exercitium noſtri Inſtituti, tale autem non ſit reſpectu Miſſarum, & Anniverſariorum.

Reflexio hæc mirabilitèr confirmari videtur à tribus facti circumſtantiis, à verbis nimirùm ſecundi Inſtru- 19
menti, ab abſurdo, quod ſequeretur ex contraria interpretatione, & à tenore Epitaphii, in dictis Inſtrumentis contenti.

Quoad verba ſecundi Inſtrumenti videntur digna ſpeciali animadverſione illa *la ſudetta preſente Fondazione*, ex qui- 20
bus datur clarè intelligi, quòd à Contrahentibus fuit acceptus, & conſideratus dictus ſecundus actus, ac ſi eſſet ipſamet Fundatio, ut indicant illa cubitalia verba *preſente Fondazione* quamvis illa præceſſiſſet per 10. menſes, & conſequentèr perindè haberi debent, ac ſi eſſet unus, non autem duo, dum ſecundus geſtus fuit in executionem, & pro complemento primi, ad tradita per *Rocc. ſelect. In-* 21
ter. cap. 131. numer. 24. & Rot. deciſ. 631. numer. 9. coram Bich.

Quo verò ad abſurdum, iſtud videtur clarum; Repugnare enim videtur laudabili ſolito, & communi praxi totius Catholicæ Eccleſiæ, ut in una, eademque Eccleſia (quidquid ſit in diverſis] pro eadem die, & ab eiſdem Sacerdotibus duo celebrentur Anniverſaria pro ſuffragio Animæ ejuſdem defuncti, atque prorſus impracticabile eſt, ut iidem Sacerdotes bis Miſſas celebrent eadem die; Et tamen hoc adamuſſim practicari deberet in noſtra Eccleſia, admiſſa contraria interpretatione, inſiſtendoque judaicè in verbis; Quia pro Anima Card. de Richelieu die 4. Dec. deberent celebrari in noſtra Eccleſia duo Anniverſaria, & totidem die 17. Aprilis pro Anima Duciſſæ de Aiguillon, eiſdemque diebus Sacerdotes, exiſtentes in Domo Miſſionis, bis celebrare deberent pro Animabus eorundem, eo tempore, quo celebrantur Anniverſaria, vel circa talem celebrationem: Ad evitandum autem dictum abſurdum, & maximum inconveniens, omnis benigna ſumenda eſt interpretatio per ea, quę notant *Spad conſ 313. num. 3 lib. 3 Rocc. ſelect. interp. cap. 27. num. 18. & Rot dec. 160 num 15. poſt Merlin de Legit. & dec. 32. n. 21. p. 26. rec.* ubi, quòd ne ſequatur abſurdum, irrationabile, & impium, recedendum eſt à verborum proprietate, & omnis benigna capienda eſt interpretatio.

Non ſubſiſtente reſponſione, quòd poteſt id commodè

adimpleri per allos extraueos Sacerdotes; Ultrà quòd enim
hoc pariter opponitur ſolito omnium Eccleſiarum Catho-
lici Orbis; Dicimus, verba noſtrorum Inſtrumentorum
nullatenùs admittere hanc interpretationem, quia expreſ-
ſè loquuntur de Miſſis, celebrandis à Sacerdotibus Miſ-
ſionis, non autem ab extraneis, ibi: *Et una Meſſa da Re-*
22 *quie per ciaſchedun Prete della detta Miſſione della detta Cit-*
tà di Roma il medeſimo giorno, e nel medeſimo tempo del
detto Servizio: Hujuſmodi autem reflexio, apud me
tanti videtur ponderis, ut quando omnia alia argumenta,
& probationes deficerent, ex hac ſola crederem, onera
Miſſarum, & Anniverſariorum non poſſe dici multipli-
cata, ſed ſolùm repetita in dictis tribus Inſtrumentis, ea
convincenti ratione, quòd aſſerendo contrarium, una
conventio nullatenùs eſſet compatibilis cum altera, ut
egregiè obſervat *Rota in Romana Cambii 28. Aprilis* 1698.
23 *§. Nec cum coram Urſino* ibi: *Nam ad unam, & alterum*
inſimul &c. teneri non poteſt, & contradictoria eſt una conven-
tio cum altera: Ad rem ſubjungens, quòd ad tollendam
hanc contrarietatem, & contradictionem potiùs impro-
prianda ſunt verba quàm prout ſonant, intelligenda.

Quo demum ad tenorem Epitaphii, iſtud cantat pro
duabus tantùm Miſſis perpetuis, & totidem Anniverſa-
24 riis, non autem pro quinque Miſſis, & quatuor Anni-
verſariis, ibi: *Binæ per ſingulos dies privatæ Miſſæ per*
quoslibet verò annos duarum ſolemnium impoſito onere:
Vim autem facere videtur intellectui conſideratio illa,
quod non ſine magna nota ſolemnitèr mentiri in hac par-
te voluerint Authores ejuſdem Epitaphii in adeò publi-
co actu, & permanenti operatione, quod omnibus pa-
làm, & ſemper loquitur, & quidem eo tempore, quo
oppoſitum demonſtrari poterat ex ſola lectura publicorum
Inſtrumentorum, ſi contraria prætenſio ſubſiſtentiam ha-
beret, per ea, quæ in proximis terminis egregiè firma-
25 vit *Rota deciſ. 375. num. 3. & 4. par. 15. recent.* ubi quòd
in his circumſtantiis omnia præſumuntur civilitèr, morali-
tèr, & ritè geſta, quòdque ceſſat omnis præſumptio mali,
quod in abſcondito Homines ordiri ſolent, non autem pu-
blicè, & palàm.

Secundò, quia admittendo talem reduplicationem one-
rum, fruſtraretur finis principalis, & primarius, quem
26 habuit noſtra Fundatrix in gratuita elargitione dictarum
librarum 100. mil. nempè: *Ad effetto di ajutar eſſi nello ſta-*
bilimento, & augomentazione della Chieſa, e Caſa della det-
ta loro Congregazione nella Città di Roma, juxta verba pri-
mi Inſtrumenti; Nec non *avendo la detta Signora intenzio-*
ne di darli il modo di ſempre più mantenere la detta Fonda-
zione, juxta verba ſecundi Inſtrumenti; Et demum: *In con-*
ſiderazione delle ſpeſe, che conviene fare alli Preti della Miſ-
ſione per l'eſſecuzione, e mantenimento della Fondazione,
per Noi fatta nella Città di Roma &c. & in accreſcimen-
to per Noi Ducheſſa di Aiguillon del fondo della detta
Fondazione: juxta verba Apocæ, ſeu tertii Inſtrumenti;
27 Quia admittendo dictam reduplicationem onerum Miſſa-
rum, & Anniverſariorum, eodem tempore creſceret im-
penſa pro earundem fundo, & neceſſaria Dote, & decre-
ſcerent reddituus, ſimpliciter neceſſarii pro manutentione,
& conſervatione Domus Miſſionis in Urbe, in eo ſta-
tu, & cum illo num. 12. Sacerdotum, & ſex Coadjuto-
rum, qui à principio determinatus fuit in executionem pri-
mi Inſtrumenti, ibi: *Item di ſtabilire un numero di Preti*
della ſudetta Congregazione della Miſſione nella detta loro
Chieſa, e Caſa della Città di Roma, il quale numero ſarà ta-
le, quale giudicheranno neceſſario, e ſufficiente: Talis au-
tem intellectus repugnare videtur omnibus principiis, ſe-
cundùm quæ illa ſemper accipienda eſt interpretatio, per
quam Teſtatorum intentio, & mens nullatenùs fruſtretur,
28 *Rota deciſ. 211. num. 12. par. 11. rec.* necnon, ut executio-
ni demandetur principalis finis, & præciſa mens, ſeu prin-
cipalis intentio Contrahentium, etiamſi opus eſſet verba im-
propriare, ut dicebat *Anchar. in conſil. 229 ſub num. 5.* ea ra-
tione, quia mens ſemper potentior eſt verbis, juxta *Tex. in*
leg. Labeo ff. ſuppellectil. legat. de quo *Scacc. de Appellat. l. 3.*
29 *cap. 2. quæſt. 4. num. 21. & Barboſ. axiom. 130. num. 5.* ubi
quod mens obtinet primum gradum in interpretandis homi-
nis actibus, quòdque ad meram verborum ſignificationem
recurritur ſolùm, quando non conſtat de veriſimili mente
Diſponentis.

Præ oculis in hac parte habendo minorem quantitatem
lib. 10000. quas donavit Fundatrix mediante Apoca, ſeu
tertio Inſtrumento, cum litterali declaratione, quod id fa-
ciebat *in accreſcimento del fondo della d. Fondazione*; Dum
in primo, & ſecundo Inſtrumentis, in quibus longè major
quantitas donata fuit, nempè lib. 80. mil. idem injunctum
fuit onus duarum Miſſarum, & totidem Anniverſariorum;
Nimis impropriè, & adverſus omnes veriſimilitudinis, 30
& congruentiæ regulas dici poteſt, quod eo tempore, quo
eadem Duciſſa ſe declaravit devenire ad dictam Apocam
pro augumento Fundationis, inducta diceretur illius dimi-
nutio mediante novo, majorique onere, contra *Textum in*
leg. Cum tale ff. de Condit. & demonſtrat. cum concordanti-
bus, cumulatis per *Barboſ. axiom. 34. numer. 21. Pariſ.*
de Reſignat. lib. 3. quæſt. 7. numer. 23. & Surd. de Alim.
lib. 8. privil. 22. numer. 4. & deciſ. 193. num. 5. dec. 31
239. num. 10.

Tertiò, quia Apoca, ſeu tertium Inſtrumentum non eſt
novæ obligationis inductiva, vel extenſiva, ſed repetitiva
antiquarum, dum in illa ſe obligarunt Ven. Vincentius de
Paulis, & Socii exequi pacta, & conventiones Fundatio-
nis, non autem nova onera ſubire, ibi: *Promettiamo Noi,*
e ci obblighiamo in oltre mantenere, & eſſeguire, & adempi- 32
re le coſe, contenute nella detta Fondazione del d. giorno de' 4.
Luglio 1642. e di più far dire, e celebrare per ciaſcheduna gior-
no &c. Et in hac parte non opus habemus recurrere ad conje-
cturas, & argumenta, quia ſenſus dictæ Apocæ eſt littera-
lis, & clarus.

Præcipuè, quia in Apoca originali compoſita Gallico
idiomate adſunt verba illa; *Nous obligeon d'abondant entre-*
tenir, executer, & accomplir les choſes, contenues en la dite 33
Fondation: Quod verbum *d'abbondant* importat repetitio-
nem, non autem extenſionem, & ampliationem illius diſ-
poſitionis, cui adjicitur, dum latinè idem importat, ac præ-
tèr neceſſitatem, ſeu ex abundanti; Alia verò *entretenir*,
executer, & accomplir idem ſignificant, ac *mantenere, e*
mettere in eſſecuzione, e compire, & ſic inſimul unita undi-
que ſpirant, & comprobant unicitatem actuum, ſeu illorum
connexionem, & complementum, ut notat *Natanael. Duez.*
in Vocabulario Gallico, & Italico, & Gallico, & Germanico 34
eiſdem verbis; De cujus authoritate egregiè *Rot. in dec. 291.*
num. 6. par. 16. recent. & in Carpentoraten. Hæreditatis 23. Ju-
nii 1690. *§. Minus cor. Card. Priol.* quas ſequutus ſui in *Inſtit.*
Crim. lib. 2. tit. 10. num. 124. & generaliter de authoritate Ca-
lepini, *Cardin. de Luca de Regal. diſc. 97. num. 2. & Paci-* 35
chell. de Diſtant. cap. 5. num. 3. ubi, quòd *Card. de Aracœli*
ſolitus erat dicere, quòd quotidiè verſari debent in ejus le-
ctione, qui vult omnia diſcere.

Neque vis aliqua fieri poteſt in illis verbis, *e di più far di-*
re, e celebrare &c. quia illa ſunt ſolùm repetitiva, non au-
tem, ampliativa antiquorum onerum, fueruntque appoſi-
ta ad diſtinctionem adimplementi aliorum onerum, priùs
injunctorum recipiendi ordinandos, faciendi Miſſiones &c.
Quod palpatur manibus obſervando, quòd eod. prorsùs mo-
do iidem Contrahentes loquuti fuerunt de oneribus, anne-
xis, & connexis cum Fundatione, & Inſtituto, ibi: *Ci*
obblighiamo in oltre mantenere, eſſeguire, & adempire le co-
ſe, contenute in detta Fondazione, & tamen nemo non vi-
det, quòd verbum *in oltre*, quamvis ex ſui natura generali- 36
tèr aptum ad extendendum, & ampliandam diſpoſitionem,
in circunſtantiis tamen, & præciſis terminis noſtri caſus ni-
hilominus addit oneribus, contentis in primo, & in ſecun-
do Inſtrumento; Idemque proinde dicendum de illis ſimili- 37
bus verbis, *e di più far dire &c.* per ea, quæ firmavit *Rot.*
in dec. 54. num. 34. par. 16. rec. & in Majoricen. Beneſic 16. Feb.
1699. *§. Licèt cor. de la Tremoille.*

Quæ omnia comprobantur ulteriùs ex fine, quem expreſ-
ſerunt Contrahentes in celebratione hujuſmodi Miſſarum,
& Anniverſariorum, pro ſuffragio nempè Animæ Card.
de Richelieu, & ejuſdem Duciſſæ Fundatricis, nec non 38
per onorare Noſtro Signor Gieſù Chriſto, come Meſſia, man-
dato dal ſuo Padre Eterno in Terra per la ſalute dell'Uomini,
eſſendoſi degnato veſtir Carne umana &c. qui unicè cum eiſ-
dem ferè verbis expreſſus ſemper fuit in omnibus Inſtru-
mentis.

Ex quibus patet reſponſio ad illa verba Apocæ, ſeu tertii
Inſtrumenti. *E volendo in oltre caricare li ſudetti Preti della*
Miſſione di far dire due Meſſe baſſe &c. Sicuti enim idem ver-
bum *in oltre*, in eadem Apoca appoſitum in ea parte, in 39
qua ſermo eſt de exequutione conventionum Fundationis,
nullum novum importat onus, ex ſupra animadverſis, ita
illud importare non poteſt in alia parte, reſpiciente celebra-
tionem Miſſarum, & Anniverſariorum, ut monent *Pariſ.* 40
conſ. 86. n. 56. lib. 2. Surd. conſ. 375. num. 28. & Rot. dec. 155. num.
12. & ſeq. par. 16. rec.

Atque idem verbum in eo ſenſu, & ſignificatione
acci-

Digitized by Google

accipiendo in una, in quo acceptum, & uſurpatum fuit in
alia parte ejuſdem Apocæ, ſeu Inſtrumenti, ut benè notat
41 *Mantic. de Conject. lib. 3. tit. 9. num. 3.* & firmavit *Rot. in dec. 3. num 17. & ſeq. par. 19 rec.*

Omnia hæc, in ſe ſatis clara, tranſeunt in evidentiam ex
ſubſequuta obſervantia, quæ ſemper fuit pro onere dua-
rum perpetuarum Miſſarum, & totidem Anniverſario-
rum; Si enim ſemper fida, & raro fallax eſt inter-
pretatio illa, quæ deſumitur ab obſervantia, ut dicebat
42 *Rota in Placentina Cathedralitatis 22 Junii 1703. §. Quo-
niam coram Molines:* Et quidem, etiamſi contrarius intel-
lectus de Jure verior eſſet, magiſque accomodatus verbo-
rum ſenſui, ea ratione, quia talis dicitur ſenſus in verbis,
qualem demonſtravit ſubſecuta obſervantia, ut uno ore
obſervant DD. illi, quos referunt, & ſequuntur *Soccin.
ſenior. conſ. 145. num. 2. lib. 1. Adden. ad Ludoviſ. deciſ.*
184. *num.* 8. *& Rota coram* Danoz. *jun. deciſ.* 829. *num.* 9.
& coram Priolo dec. 47. num. 29. & dec. 393. num. 7. ubi, quòd
43 obſervantia non ſolùm declarat, ſed extorquet, & impro-
priat veriorem verborum ſignificatum, ut eo modo, quo
fuit obſervatum, accipiatur, *& coram Ottobon. dec. 165. nu.*
44 *20. & coram Royas dec 279. num. 7. & dec 254. num. 8. & 9.
par. 16. & dec. 441. num.* 10 *par. 18 rec* ubi, quòd concluſio
eſt vera, etiamſi intellectus, datus ab obſervantia, eſſet
malus, vel de Jure non tenendus, *& in Giennen. Juris mu-
tandi 21. Februarii 1698. §. Et ad propoſitum coram Urſino,
& in Tyburtina Caſtrorum 18. Aprilis 1698. §. Et indubitan-*
45 *tius coram Molines, & in Romana Cambii 28. Aprilis ejuſ-
dem anni §. Nec vim cor. Urſino.*

Quantò magis hoc admittendum erit in noſtris terminis,
attentis novem facti circumſtantiis.

I. Nimirùm, quòd illa introducta fuit, & ſemper invio-
labiliter practicata ab illiſmet, qui magna pars fuerunt In-
ſtrumentorum, de quibus agimus, ſeu qui immediatè con-
46 traxerunt cum noſtra Fundatrice, & ſic cum obſervantia
remota, & inviolabiliter practicata uſque ad hodiè, jun-
gitur pariter obſervantia, proxima contractui, quæ proin-
47 dè magnifacienda eſt, *Rot. coram Ludoviſ. deciſ.* 225. *num.*
2. ibique *Adden. num. 26. & coram Emer. jun. deciſ. 34. num.
29. & in rec. dec.* 105. *num.* 10. *par. 7. & deciſ.* 172. *num.* 24.
& ſeqq. par. 17.

II. Quia iidem Contrahentes fuerunt prima Luminaria,
& fundamenta noſtræ Congreg. nempè V. Vincent. de
Paulis Fundator, Renatus Almeras ſecundus Generalis,
48 qui noſtram Congreg. ſanctiſſimè gubernavit per annos ſe-
rè 12. ut legitur in Compendio ejus Vitæ, impreſſo poſt il-
lam Ven. Vincentii *fol.* 358. & Antonius Portail, primus
Socius per ſpatium annorum 50. ejuſdem Fundatoris, qui
in Epiſtola, quam ſcripſit circa illius obitum, regiſtrata
poſt ejus Vitam *fol.* 372. ſic ait: *Fu uno di quei due primi,
che faticarono nelle Miſſioni, & ha ſempre auuta parte princi-
pale in tutti gli affari della Congreg* Horret enim animus,
49 nedum aſſerere, ſed ſolùm ſuſpicari, quòd iidem Religioſi
voluerint in hac parte adeò enormiter deficere, & rotundè
defraudare piam voluntatem noſtræ Benefactricis, eiſdem
probè notam, dum cum illa contraxerunt, & quod magis
eſt, circa ſpiritualia à nutu ejuſdem Ven. Vincentii de Pau-
lis taliter pendebat, ut Author Vitæ ejuſdem Ven. Vin-
centii de Paulis in impreſſione Romana anni 1677. regi-
ſtraverit etiam, & quidem primo loco exemplarem Vitam
dictæ Duciſſæ à *fol.* 328. referendo illius ſolidas virtutes,
virilemque animum in promovendis ſacris Miſſionibus,
fovendoque exercitio noſtri Inſtituti: Verificaretur enim
50 de eiſdem inſignibus Viris inconveniens illud, quod im-
probat *Fab. in Codice lib. 4. tit. 24. de Uſur. definit.* 36.
verſ. Nec voluntatis, ſequutus à *Rota dec. 63. num. 15. par.
51. recent.* quòd ſcilicet aliorum conſcientias exonerando,
proprium onerare voluerint, quò nihil iniquius, nilvè irra-
tionabilius.

III. Quia inclinando in contrariam opinionem, opus eſ-
ſet aſſerere, dictum enorme facinus, inauditamque ingra-
titudinem, paratam, & practicatam reſpectivè fuiſſe ab
51 eiſdem inſignibus Viris, abſque ulla propria utilitate, vel
commodo, dum notum eſt etiam Lippis, & Tonſoribus,
quòd in noſtra Congr. perfectiſſimè ſervatur vita commu-
nis, quòd non ſolùm difficile, ſed ferè incredibile viſum fuit
52 *Roland. conſ. 38. num. 39 & ſeq. lib* 1. ad rem advertens,
quòd licèt innumera ſint genera delictorum, ad nullum pa-
trandum ſolet quis abſque lucro, & utilitate moveri, quòd-
53 que hoc patet ſola ratione naturali, quam ſolam allegare
ſufficit, & ſequuntur *Conciol. allegat. crimin. verb. Falſum
reſol. 6. num. 2. & 3. Rot. dec. 17. num. 10. apud Merlin. de Pi-
Urſaya Diſcept. Tom. V.*

*gnorib. & in Foroſempronien. Teſtamenti 4. Martii 1697. §.
Reſpectu coram Cardin. Caprar. & 11. Decemb. ejuſdem anni
§. Et alterum coram Anſaldo.*

IV. Quia concurrit multiplicitas Perſonarum, & Viſi-
tatorum noſtræ Domus, à quibus recognitum fuit, ſemper-
que admiſſum onus duarum dumtaxat Miſſarum quotidia-
narum, & totidem Anniverſariorum: Videtur enim nimis 54
inveriſimile, quod eædem qualificatæ Perſonę diſparis con-
ditionis, qualitatis, & gradus, conſpirare in hac parte vo-
luerint in prędjudicium inſignis Benefactricis noſtræ Congreg.
& Fundatricis noſtræ Domus, quam inveriſimilitudinem
egregiè expendit *Rot. coram Merlin dec. 135. num. 7. & coram* 55
*Priol. deciſ. 408. num. 10. & cor. Emer. jun. dec. 1251. num.
7. & in par. 18. rec. dec. 11. num. 13. & in Romana 29. Aprilis
1686. §. Et ſanè coram Rondin.*

V. Quia ingenuitate commendabili in Epitaphio, expo-
ſito in loco, omnibus obvio, reperitur expreſſus numerus 56
dictarum duarum quotidianarum Miſſarum, & duorum
Anniverſariorum dumtaxat; Videtur autem prorsùs imper-
ceptibile, quod homines prudentiſſimi, & Religioſi perfe-
ctiſſimæ vitæ, voluerint ſe exponere omnium irriſioni, &
ludibrio, ſi ſubſiſteret contraria prætenſio, dum ictu ocu-
li, ea ſola lectura publicorum Inſtrumentorum prætenditur
exadverſo probari contrarium: Quòd nullatenùs præſu-
mendum eſt etiam in Hominibus vulgaris conditionis,
multo minùs in eiſdem perfectiſſimis Viris, per, ea quæ
notant communiter *Repetentes in can. Non ſunt 21. quæſt. 3.* 57
& in can. Nolo q. 1. cum aliis apud *Fagn. in cap. Petitio tua
num. 9. de Homicid.*

VI. Quia idem Epitaphium non fuit clandeſtinè compo-
ſitum, & expoſitum in aliquo ſecreto loco in Urbe, ſed an-
tè illius expoſitionem in publico loco, ubi hodiè reperitur, 58
tranſmiſſum fuit Pariſiis, communicatumque Superiori-
bus Generalibus noſtræ Congregat. à quibus approbatum
fuit.

VII. Quia noſtra Fundatrix ſupervixit annis 33. poſt
Fundationem noſtræ Domus, dum obiit die 17. Apri-
lis 1675. Nos autem fatemur ingenuè credere non poſ-
ſe, quòd in dicto longiſſimo annorum ſpatio non fuerit
curioſa ſemel ſaltem in perquirendo, an ejus voluntas 59
punctualiter adimpleretur, & an Miſſæ, ab ea præſcri-
ptæ, celebrarentur; Dum ex alia parte habemus, quod
paulò poſt primum Inſtrumentum ſedulò invigilabat cir-
ca executionem Fundationis, ut dicitur in ſecundo In-
ſtrumento verbis illis, quæ nullam admittunt extricatio-
nem ibi: *Avendo riconoſciuto il gran zelo, e divozione
di detti Preti della Fondazione per eſſa fatta nella det-
ta Città di Roma.*

VIII. Quia in Vita ejuſdem Vener. Vincentii de Paulis
non adeſt, ut ita dicam, pagina, in qua non exprimantur 60
inſignes actus gratitudinis erga ſuos Benefactores, itaut
Author ejuſdem in *pagina* 173. aſſerat, illam fuiſſe admira-
tione dignam ibi: *Verſo gli Uomini poi era talmente grata,
che appreſſa tutti quelli, che lo praticarono, ſi reſe in queſto
degno di ammirazione*: Quomodo igitur, & quanam veri-
ſimilitudine, & congruentia dici poteſt, quòd maximè in-
gratus fuerit ſolùm erga ſuam particularem, & totius Con-
greg. Miſſionis inſignem Benefactricem? Sunt hæc adeò
ſtringentia, & videntur taliter intellectum captivare, ut
nullum relinquant dubitandi locum, nullaque alia allegari
valeat authoritas in illorum comprobationem, quàm illa 61
luminis naturalis, ut in ſimili caſu dicebat *Card. Pallavic.
nell' Iſtor. del Concil. lib. 3. c. 3. n. 8.* ibi: *In quei caſi, in cui
la raggione naturale ſi ſcorge aperta, non richiedeſi altra leg-
ge, nè altro Dottore, che il lume, impreſſo negli animi dalla
Natura.*

IX. Demùm, quia ſecundùm noſtræ Congreg. Conſtit.
in qualibet Domo adeſt unus ex noſtris Religioſis, ſeu Sa-
cerdotibus, qui exercet Officium Admonitoris, certioran-
di nimirùm Superiores de illorum defectibus, deque illis ob-
ligationibus, quas non adimplent, ut legitur in Vita no- 62
ſtri Fundatoris *fol.* 180. Quis autem unquam poterit admit-
tere, quod iidem Superiores voluerint ſe exponere huic
continuæ admonitioni circa omiſſionem adimplementi in-
ſignis oneris Miſſarum pro ſuffragio Animæ Fundatricis
noſtræ Domus? Quod ſi ab illius Fundatione uſque ad præ-
ſens nullus omnino ex Admonitoribus tale quid obſervavit,
vel de tali negligentia nunquam verbum aliquod fecit,
id dat clarè intelligere, manibuſque palpare facit, ta-
lem prætenſam obligationem non eſſe claram, & littera-
lem, ut gratis aſſeritur, ſed, vel inſubſiſtentem, vel ſal-
tem taliter dubiam, ut in illius interpretatione, vel miſerè

Digitized by Google

allucinati fuerint Ven. Vincentius de Paulis, noſter Fun-
dator, omnes illius Succeſſores in Generalatu, omnes at-
tentiſſimi Viſitatores noſtræ Domus, omnes denique Ad-
monitores, vel quòd malitioſè neglexerint talem obligatio-
nem adimplere, quorum utrumque abſurdum eſt, atque ab
omni veriſimilitudine proſsùs alienum, ut patet Conſide-
ranti.

Concludendo igitur pro excluſione multiplicitatis one-
rum in noſtris terminis ultra ſupra animadverſa, concurrit
dicta clara ſubſequuta obſervantia, & innegabile fa-
63 ctum, quod verbis prævalere omni Jure deberet, etiamſi
iſta eſſent nimis clara, nullamque admitterent dubietatem,
quod noſtræ controverſiæ nullatenus applicantur, juxta
notoria principia, de quibus *Pariſ. conſ. 33. num. 30. lib. 1.*
64 *Nevizz. conſ. 66. num. 53. Magon. deciſ. Lucen. 22. num. 19.
& Rot. deciſ. 21. numer. 8. coram Celſ. & deciſ. 280. num. 8.
& 6. coram Emerix jun.* ubi, quòd quamvis Homines mul-
toties dicant, quod non ſentiunt, nunquam tamen, vel
raró faciunt contra id, quod ſentiunt, & meritò, quia, ut
65 ad rem ſcripſit *Card. Pallav. nell' Iſtoria del Conc. lib. 23. cap.
9. in fine: Non è al Mondo la più autentica approvazione,
che quella de' fatti, linguaggio eſente da ſuſpicione di menzo-
gna;* Itant ex his omnibus ſimul unitis, ut in his terminis
faciendum eſſe monent communiter *Repetentes in leg. ſi Ser-
vus plurium §. ultimo ff. de Legat. 1. & Rot. coram Barat. de-
ciſ. 568. num. 14. & coram Celſ. deciſ. 176. num. 19. & in par.*
66 *18. rec. deciſ. 386. num. 5.* pro continuatione onerum in illis
numero, & qualitate, in quibus deſcripta fuerunt, & pra-
cticata à primis Luminaribus noſtræ Religionis, mihi vi-
detur audire eundem Ven. Vincentium de Paulis, Renatum
Almeras, & Antonium Portrail, loquentes noſtræ Eccle-
ſiæ Viſitatori cum verbis illis *Epiſtolæ primæ in principio S.*
67 *Jo: Apoſtol. Quod audivimus, quod vidimus oculis noſtris,
quod perſpeximus, & manus noſtræ contrectaverunt, teſta-
mur, & annunciamus,* & quidem non verbis, ſed factis, &
operationibus; Eidemque ſubjungendo pro interpretatione
dd. Instrumentorum cum *Div. Greg. lib. 26. Moral. cap. 7.
Non debet aliquis verba conſiderare, ſed voluntatem, quia*
68 *non debet intentio verbis deſervire, ſed verba intentioni,*
quod firmavit etiam *Rot. dec. 114. num. 6. & 7. par. 11.* ubi,
quòd magis rei veritas, & Partium intentio, quàm exten-
69 ſio, & verba Scripturæ inſpicienda ſunt, & *dec. 330. num.
14. par. 18. rec. & coram Priol. dec. 402. à n. 13.*

§. II.

PRo reſponſione autem ad ea, quæ in contrarium objici
poſſunt ante, omnia ſupplicamus obſervare, quòd non
poteſt in noſtris terminis procedi ſecundùm litteram, ſeu
70 corticem verborum trium Inſtrumentorum Fundationis no-
ſtræ domus, diligenter, & uſque ad monoſyllabas colla-
tionata coram Viſitatore, peritiſſimo illius idiomatis, in
quo fuerunt compoſita: Idque ad evitandas innumeras illas
contradictiones, & intolerabilia abſurda, atque magna in-
convenientia, de quibus ſupra.

Quod ultrò admiſit idem Viſitator, qui declaravit ani-
mum ſuum pro duobus dumtaxat Anniverſariis, & tamen
in dictis tribus Inſtrumentis leguntur quatuor, duo in pri-
mo Inſtrumento, & totidem in ſecundo; Non obligavit
71 pariter noſtros Religioſos ad oppoſitionem duorum Epita-
phiorum, ſed fuit contentus uno dumtaxat, & nihilo-
minus cubitalibus litteris demandata fuerunt duo, unum in
primo Inſtrumento, & aliud in ſecundo; Neque etiam
fuit curioſus aliquid ſciſcitari de illa adnotatione noſtræ
Fundationis, quæ bis demandata fuit in primo, & ſecun-
do Inſtrumentis his verbis. *Et in oltre, per perpetuarne
maggiormente la memoria, faranno inſerire la medema Fon-
dazione nelli Martirologi della d. loro Chieſa di Roma &c.* &
ibi: *Medemamente a perpetua memoria faranno inſerire il
preſente contratto nel Martirologio della ſua Chieſa.* Et me-
ritò, quia in Martyrologio, juxta illius ethymologiam,
72 explicatam *à Macr. in Hierolex. eodem Verbo* adnotantur
nomina Martyrum, aliorumque Sanctorum, non au-
tem Fundationes Eccleſiarum, vel Locorum piorum;
Fuit demum in ſenſu, aliis omiſſis, quòd nulla ex dd.
Miſſis quotidianis deberet eſſe cantata, quando in primo
Inſtrumento rotundè aſſeritur: *Di dire, o far dire, canta-
re, e celebrare per ciaſchedun giorno dell'anno ſempre in per-
petuo una Meſſa nella d. loro Chieſa.*

Procedendo igitur, non cum cortice verborum dd. Inſtru-
73 mentorum ſed præ oculis habendo veriſimilem, ac proba-
bilem mentem Contrahentium, ut faciendum eſſe, poſt an-
tiquiores, quos ſequitur, firmavit *Rot. in Firmana Immiſ-
ſionis 25. Junii 1696. §. Quoniam cor. Card. Caprara* ibi:
*Ad quem effectum quælibet poſſibilis ſumi debet interpretatio,
neque cortex verborum venit attendendus, ſed probabilis* 74
mens, & intentio Contrahentium, omnia reducuntur ad
concordiam, redolentque perfectam conſonantiam, ſu-
mendo dd. tria Inſtrumenta pro unica Fundatione, & qui-
dem primariò, & principaliſſimè intenta à Duciſſa; Idque
cohærenter ad ipſius intentionem, necnon ad tenorem eo-
rundem Inſtrumentorum.

Intentio Duciſſæ non poteſt eſſe magis clara, neque ma-
jori energia directa eſſe potuit ad Fundationem noſtræ Do-
mus, dum in omnibus Inſtrumentis ſe declaravit expreſſè, 75
ad illa devenire *per darli il modo di ſempre più mantene-
re la d. Fondazione.* Necnon *per eſſecuzione, e manteni-
mento della Fondazione, per Noi fatta nella Città di Roma
&c. & in accreſcimento per Noi Ducheſſa di Aiguillon del fon-
do della detta Fondazione.*

Pari claritate emicat in hac parte tenor Inſtrumentorum
dum in ſecundo dicitur *per la preſente Fondazione*, & ibi:
Detta preſente Fondazione, & ibi: *La ſudetta preſente Fon-* 76
dazione, quæ tamen Fundatio, juxta litteram primi Inſtru-
menti, præceſſerat per decem menſes antea; In tertio au-
tem obligatio noſtrorum Religioſorum reſtringitur *a mante-
nere, eſſeguire, & adempire le coſe, contenute nella detta
Fondazione.*

Retento proindè dicto themate talis ſolidæ interpretatio-
nis, loquendo de onere Miſſarum quotidianarum, prima 77
eſt illa, quæ legitur in primo Inſtrumento, ſecunda verò illa,
quæ legitur in ſecundo; Reliquæ verò ſunt repetitiones ea-
rundem, quod ita demonſtratur.

Incipiendo à prima, demandata in primo Inſtrumento,
quam non impugnamus, ſed ſolùm dicimus, eſſe eandem
cum prima ex illis duabus, demandatis in ſecundo Inſtru- 78
mento. In contraria Scriptura ob illam rationem prætendi-
tur, quòd ſit diverſa ab illa, injuncta in ſecundo Inſtru-
mento, quia eſt diverſa applicatio utriuſque, ex quo: *Il pe-
ſo della prima Meſſa quotidiana nel primo Inſtrumento prin-
cipalmente ſi aggionge per render grazie a Dio de' beneficii, ri-
cevuti dalla Caſa della Ducheſſa, e per la ricuperata ſalute del
Cardin. de Richelieu; I peſi poi delle altre quattro Meſſe quo-
tidiane &c. s'ingiungono per ſuffragio dell' Anima del Cardi-
nale &c.*

Verùm clara reſponſio deſumitur à ſola lectura ejuſdem
primi Inſtrumenti, in quo dicitur quidem, eandem Miſ-
ſam applicandam eſſe, ut ſupra, ſed durante vita dicti Car- 79
dinalis; Poſt mortem verò ejuſdem ſubditur: *Tutte le Meſſe
ſudette, & altre di ſopra eſpreſſe, dopo la lor morte pari-
mente ſi applicheranno in d. ſuffragio delle loro Anime:* Igitur
à diverſa applicatione ejuſdem Miſſæ, quę in facto non ſub-
ſiſtit, nullum deſumi valet ſolidum argumentum pro ejus re-
duplicatione, & corruente dicto ſuppoſito, corruit eadem
Miſſarum reduplicatio, eidem ſuppoſito innixa, juxta ani-
madverſa per *Rot. dec. 584. num. 12. cor. Dunoz. jun. & dec. 274.* 80
*num. 11. par. 17. rec. & in Firmana Juriſdict. 10. Maii 1700. §.
Sed priùs cor. Molines.*

Sequitur alia Miſſa quotidiana, demandata in ſecundo
Inſtrumento his verbis; *Come anche alla carica, che li ſudet-
ti Preti della detta Caſa ſiano tenuti di dire per ciaſchedun* 81
*giorno dell' anno in perpetuo una Meſſa baſſa; Di più un' An-
niverſario per ciaſchedun' anno, & in perpetuo nel medeſi-
mo giorno della morte del quondam Signor Card. Duca di
Richelieu.*

Sed hæc eſt illa eadem, quæ demandata fuit in primo;
Tum quia concordat utriuſque applicatio, pro anima nem-
pè Cardinalis de Richelieu; Tum quia eſt unita cum Anni-
verſario pro anima ejuſdem, quod ea admiſſis per Viſitato- 82
rem, non eſt replicatum, ſed illud idem, quod demanda-
tum fuit in primo Inſtrumento; Neque poteſt aſſignari
congrua diverſitatis ratio, quare duo Anniverſaria, utro-
bique unita cum Miſſa quotidiana, ſumi debeant pro uno,
non autem dictæ duæ Miſſæ; Tum quia de iſtis duabus
Miſſis quotidianis, quæ leguntur in hoc ſecundo Inſtru-
mento, facta fuit mentio mediantibus duobus diſtinctis pa-
ragraphis, in quorum primo fit repetitio omnium illa-
rum conſiderationum circa ejuſdem Miſſæ applicationem,
quæ leguntur in primo Inſtrumento, quando longè facilio-
ri, breviorique modo, ſi revera addere voluiſſet duo di-
ſtincta onera, dicere poterat; *Siano tenuti di dire due Meſ-
ſe per ciaſchedun giorno, una per l' Anima &c.* ut fecit in pri-
mo Inſtrumento.

Tertio loco ſuccedit alia Miſſa quotidiana, demandata
in

Digitized by Google

in hoc ſecundo Inſtrumento , applicanda pro anima ejuſ-
dem Duciſſæ, unà cum Anniverſario in die illius obitus ,
83 & circa hanc nulla cadit controverſia. , quòd ſit di-
verſa , illaque claré deſumitur ex diverſitate applicatio-
nis.

Quarta, & quinta Miſſa deſumuntur ex illis verbis ter-
tii Inſtrumenti , ſeu Apocæ: *E volendo in oltre caricare li
ſudetti Preti della Miſſione in far dire , e celebrare due Meſſe*
84 *baſſe per ciaſchedun giorno dell' anno da quì avanti , &
in perpetuo , cioè a dire &c. una per il ſuffragio dell' Ani-
ma del Signor Card. Duca di Richelieu , e l' altra per Noi
durante la noſtra vita , e dopo la morte per ſuffragio dell'
Anima noſtra.*

Cæterùm ex illorum attenta, & ſeria ponderatione po-
tiùs videtur reſultare illarum repetitio , quàm novum
onus.

I. Habendo præ oculis verbum illud *d'abbondante* , quod
ex ſui propria , & particulari natura , atque nimis nota
85 energia , & virtute , nullum importat onus , nullamque
neceſſitatem inducit, juxta animadverſa per *Sard. conſ.* 450.
num. 40. & firmata per *Rot. deciſ.* 108. *num.* 18. *par.* 12.
86 *& deciſ.* 182. *eod. num. par.* 15. *& deciſ.* 355. *num.* 29.
par. 19. *rec.*

II. Conſiderando illa alia verba ejuſdem tertii Inſtru-
menti , ſeu Apocæ : *Nous obligeons d' abondant ent retenir ,
executer , & accomplir les choſes , contenues en la dite Fon-*
87 *dation* , quæ cum idem ſignificent , ac *mantenere , mettere
in eſſecuzione , e compire tutte le coſe , contenute nella detta
Fondazione* , omni jure important illa eadem onera , quæ
impoſita fuerunt in aliis Inſtrumentis , non autem novorum
impoſitionem , per ea , quæ ad rem egregiè notant *Sard.*
88 *conſ.* 121. *num.* 25. *Vivian. de Jurepatr. par.* 2. *lib.* 13. *cap.*
8. *num.* 197. *Gratian. cap.* 83. *num.* 23. *Chriſtophor. de Paz.
de Tenut. cap.* 2. *num.* 22. *& ſeq. & Poſt de Manutent. obſerv.*
2. *num.* 19.

III. Quia ad unguem concordat applicatio earumdem dua-
89 rum Miſſarum cum prima Miſſa , juncta in primo Inſtru-
mento , & cum ſecunda , demandata in ſecundo.

Concordat applicatio primæ cum illa , injuncta in primo
Inſtrumento , quia utraque applicari debet pro anima
Card. de Richelieu ; Imo reſpectu utriuſque verificatur
etiam illa appendix , ſeu minutia , quod noſtri Religioſi in
utraque rogare debent Deum pro continuatione Divinæ Be-
nedictionis erga Domum , & Familiares ejuſdem Card. ut
90 videre eſt in primo , & in ſecundo Inſtrumento.

Concordat pariter applicatio ſecundæ , demandatæ in
hoc Inſtrumento , ſeu Apoca cum ſecunda Miſſa , deman-
data in ſecundo Inſtrumento , dum utraque applicari debe-
bat ſecundùm intentionem ejuſdem Duciſſæ , ipſa vivente ,
91 & poſt ipſius obitum pro ejus animæ ſuffragio , ut videre eſt
ex ſecundo , & ex tertio Inſtrumentis.

Neque vis aliqua fieri poteſt in illis verbis ; *E volendo in
oltre caricare li ſudetti Preti della Miſſione di far dire due
Meſſe baſſe* ; Quia idem verbum *in oltre* punctualiter , & præ-
92 ciſè appoſitum , & repetitum legitur in illa parte , in qua
ſermo eſt de manutentione , executione , & complemen-
to contentorum in Fundatione ibi : *Ci obblighiamo in oltre
mantenere &c.* Sicuti igitur in hac parte eadem dictio nul-
lum importat novum onus , ſed ſimpliciter antiquorum re-
petitionem , ex ſupra animadverſis , ita illud importare non
poteſt in alia , de qua diſputamus , ad hoc , ut una pars diſ-
poſitionis aliam declaret , juxta notam regulam , de qua
93 *Pariſ. conſ.* 86. *num.* 56. *lib.* 2. *Sard. conſ.* 375. *num.* 28. *&
Rot. dec.* 155. *num.* 23. *par.* 16. *recent.* Utque idem verbum
in ea ſignificatione accipiatur in una , in qua acceptum fuit
in alia parte ejuſdem Inſtrumenti , juxta aliam regulam , de
94 qua *Mantic. de Conjectur. lib.* 3. *tit.* 9. *num.* 3. *& Rot. deciſ.*
3. *num.* 17. *& ſeq. par.* 19. *rec.*

Deveniendo modò ad numerum illarum Miſſarum , de-
mandatarum in illis diebus , in quibus obierunt , tam Car-
dinalis quàm Duciſſa , nempè 4. Decemb. & 27. Aprilis ,
admittimus , quòd ad tenorem primi , & ſecundi Inſtrumen-
ti , celebrari debeant ab illis Presbyteris noſtræ Congreg.
qui dictis diebus moram faciunt in noſtra Domo ; Sed vis
95 in eo reſidet , quòd id non debet verificari indefinitè , ſed
declarationem recipit à claris verbis primi Inſtrumenti , ibi :
*Item di ſtabilire un numero di Preti della ſudetta Congreg.
della detta loro Chieſa , e Caſa della Città di Roma , il
qual numero ſarà tale , quale giudicaranno neceſſario , &
ſufficiente* ; Cùm enim ad tenorem hujus cubitalis facul-
tatis , idem numerus à prima erectione , & Fundatione
96 noſtræ Domus ſtabilitus , & determinatus fuerit in duo-
denario , ab iſto dumtaxat celebrari debent , non ab aliis ,
ex aliorum piis Largitionibus moram facientibus in no-
ſtra Domo ; Idque , tam ex defectu voluntatis Duciſſæ ,
quàm ex legitimis impedimentis , quibus detineri poſſunt ,
imò de facto detinentur alii Presbyteri , moram facien-
tes in noſtra Domo.

Duciſſæ voluntatis videtur clara , quia illa non potuit
ferri , niſi erga illos Presbyteros , qui ad tenorem ſuæ Fun- 97
dationis moram facere debebant in noſtra Domo , & manu-
teneri ex ejus redditibus , qui ex modo animadverſis ſunt
duodecim dumtaxàt , ad notata per *Mantic. de Conject. lib.*
1. *tit.* 3. *num.* 1. *Gob. conſult.* 122. *num* 42. *& Rot. deciſ.* 296.
num. 39. *par.* 17. *recent.*

Idque manifeſtiùs deprehenditur ut præcepto injuncto
Superioribus noſtræ Domus manutenendi , & alendi ſem-
per , & in perpetuum dictos Presbyteros , ut ſupra determi-
nandos , & ſic duodecim , non verò omnes , in eadem Do-
mo moram facientes , & quidem , tàm in bona , quàm in ad- 98
verſa valetudine ibi : *Quali Preti ſaranno tenuti di mantene-
re di abitazione , vitto , e veſtito , tanto in ſanità , che in ma-
lattia ſempre , & in perpetuo* ; Cùm enim ex hujuſmodi cla-
ra diſpoſitione habeamus expreſſam voluntatem dictæ Du-
ciſsæ , ex ſuis redditibus , piiſque largitionibus , manute-
nendi in noſtra Domo duodecim , non autem alios Sacerdo-
tes , excedentes dictum numerum , quos nullatenus honora-
vit , dicendum pernecesſè eſt illos neque gravaſſe dicto one-
re unius Miſſæ juxta regulam ; *quem non honoro non gravo* ,
de qua , omiſſis generalibus , de quibus *Barboſ. axiom.*
108. *num.* 1. egregiè *Rot. deciſ.* 476. *num.* 13. *&* 14. *par.* 99
19 *rec.* ibi : *Imò ex hoc etiam gravamine cenſetur Fundatri-
cem excluſiſſe à proviſione facienda quamcumque aliam per-
ſonam.*

Impedimenta verò aliorum non minùs clara ſunt , quia
ex aliorum piorum Benefactorum eleemoſynis obligati
ſunt pro illis quotidiè Sacrificium applicare , & de facto 300
in omnibus totius anni diebus pro eiſdem celebrant.

Nec dicatur , quòd poſſunt id ſupplere per Sacerdotes
extraneos , eodem prorsùs modo , quem tenent pro one-
ribus Cappellaniarum Card. Gaſtaldi ; Aut enim loqui-
mur de Miſſis , applicandis pro Cardinali , & Duciſſa ,
& id non poteſt ad praxim reduci , quia eadem Duciſſa 101
expreſſè demandavit , illas eſſe celebrandas à noſtris Pres-
byteris , non autem ab exteris , & in hac parte verba
Inſtrumentorum nimis clara ſunt , nullamque admittunt
contrariam interpretationem ibi : *Et in oltre , che tutti
li detti Preti della Miſſione , che ſaranno reſidenti nella
detta Caſa di Roma nel detto giorno 4. Decembre ogn' an-
no ſiano tenuti di dire , nel tempo ſteſſo , o circa il detto
Servizio , e Meſſa cantata , una Meſſa baſſa di Requiem
&c. & una Meſſa da Requiem per ciaſchedun Prete della
Miſſione della detta Città di Roma il medeſimo giorno* ; Aut
verò ſermo eſt de aliis Miſſis diverſorum Benefactorum ,
& eadem prorsùs militat ratio ; Si enim potuit Duciſſa
obligare illos duodecim Sacerdotes , qui ex ipſius reddi- 102
tibus , piiſque largitionibus moram faciunt in noſtra
Domo , ad applicandum Sacrificium pro ſe ipſa , ex ea-
dem ratione id potuerunt facere alii Benefactores , obli-
gando nimirùm ad applicandum Sacrificium pro ſe ipſis
illos alios Presbyteros , qui moram faciunt in noſtra Do-
mo , non ex redditibus Duciſſæ , ſed propriis , noſtræ-
que Domui relictis cum onere Miſſarum.

Poterat verò omitti exemplum Capellaniarum Cardin.
Caſtaldi per Innocent. XII translatarum ad noſtram Ec-
cleſiam ; Quia Capellaniæ iſtæ non fuerant determinatè
relictæ uni , vel alteri particulari Eccleſiæ , ſed erectæ 103
fuerant , ſeù veriùs diſperſæ in multis Eccleſiis Urbis ,
ut dicitur in Brevi applicationis ejuſdem Summi Pon-
tificis ſub die 3. Aprilis 1694. ibi . *Necnon Cappella-
nias præfatas in tot Eccleſiis diſperſas decurſu temporis
facilè negligi &c.* Et in dicta applicatione expreſſè con-
ceſſa fuit facultas noſtris Religioſis Miſſas prædictas per
alios Sacerdotes extraneos celebrare poſſe , ut proſequi-
tur idem Breve ibi : *Cum onere totidem Miſſarum , quas
pro tempore exiſtentes Presbyteri Domus &c. in eadem* 104
*Eccleſia diebus ſingulis celebrare , ſeu celebrari facere
poſſint &c.* Attenta proindè hac diverſitate inter unam ,
& alteram ſpeciem Cappellaniarum , vel piorum Re-
lictorum , nulla fieri valet illatio à Capellanis Cardin.
Gaſtaldi ad Miſſas perpetuas , per dictam Duciſſam
demandatas præcisè in noſtra Eccleſia , & à Presby-
teris in illa moram facientibus celebrandas , ad vulga-
tum *Textum expreſſum in leg. Papinianus ff. de Minorib.*

Digitized by Google

cum aliis apud *Rota deciſion. 98. numer. 11. coram Eme-
rix ſen.*

Quæ omnia videntur nimis ſundata in veriſimili mente
Contrahentium, & non minùs clara; præ oculis habendo
totum contextum omnium Inſtrumentorum ſub illa animad-
105 verſione, maxima conſideratione digna, quòd primariò,
ac principaliter Duciſſa fundare voluit Domum Congr.
Miſſionis in Urbe, Dotemque aſſignare pro ea Presby-
teris, in illa moram facientibus pro exercitio proprii In-
ſtituti, ſecundariò verò, & minùs principaliter eiſdem in-
jungere onus Miſſarum, de quibus agimus; Et tamen,
quatenùs aliquod remaneret dubium, quod non credimus,
in hoc etiam dubio reſpondendum eſſet pro excluſione one-
ris reduplicationis dictarum Miſſarum, attenta incon-
cuſſa obſervantia à principio Fundationis noſtræ Domus
uſque ad hodiè; Ut enim oſtendimus ſupra, fida, & ra-
rò fallax eſt illa interpretatio, quæ deſumitur ab obſer-
vantia, quæ primum occupat locum in quibuſcumque diſ-
poſitionibus, & contractibus, præferturque cuicumque
contrario intellectui, etiamſi iſte verior eſſet, magiſque ac-
commodatus verborum ſenſui, ea ratione, quia talis dici-
tur ſenſus in verbis, qualem demonſtravit ſubſequuta ob-
ſervantia, apta ad impropriandum, extorquendumque
veriorem verborum ſignificatum, ut eo modo accipiatur,
quo fuit obſervatus, quamvis malus eſſet, vel de Jure non
tenendus, ut præter allegatos ſupra, advertunt *Sard.
conſ. 335. num. 26. Gratian. diſcept. 675. ſub num. 14. Rocc.*
106 *ſelect. interpr. cap. 161. num. 30. & cap. 171. num. 8. & Rot.
coram Seraphin. deciſ. 599. num. 6. & coram Dunoz. jun. de-
ciſ. 937. num. 28. coram Celſ. deciſ. 190. num. 5. & ſeqq.* qui
intrepidè firmant, obſervantiam habere vim novi Con-
tractus, atque omninò attendi debere perindè ac ſi à
principio inter Partes, ita litteralitèr fuiſſet conven-
tum.

Præcipuè ſub oculis habendo eandem obſervantiam ſub
illa conſideratione, quòd introducta fuit, & ſumma pace
ad praxim reducta à primis Luminaribus noſtræ Con-
greg. quæ magna pars fuerunt, imò totum fecerunt in
ſtipulatione Inſtrumentorum, de quibus agimus, dum
ſunt illimet, qui immediatè contraxerunt cum Duciſſa,
quivè fuerunt immediati Superiores, vel Viſitatores no-
107 ſtræ Domus; Horret enim animus aſſerere, vacillatque
calamus ſcribere, quòd deficere in hac parte adeò enor-
miter voluerint, & abſque ullo proprio commodo, vel
utilitate monſtruoſam oſtendere ingratitudinem erga to-
tius noſtræ Congreg. inſignem Benefactricem, qualem,
neque etiam in Feris, Immanſuetiſque Animalibus agno-
vit *Senec.* relatus à *P. Segner. nella Predic. 17. num. 2.* ibi:
108 *Officia etiam Feræ ſentiunt, neque ullum tàm immanſue-
tum eſt Animal &c.*

Neque majorem involuit contradictionem, ſed majo-
ra potiùs implicat abſurda contraria aſſertio, quòd id
non proceſſerit ab eorum voluntate, ſed intellectu, gra-
tis ſupponendo, quòd decepti fuerint, vel allucinati in in-
terpretatione dictorum Inſtrumentorum; Quia Inſtru-
menta iſta ſtipulata ab eiſdem fuerunt, & nimis veriſimi-
109 litèr, non ſemel, ſed millies deindè de illorum tenore,
exequutione, & obligationibus habitus fuit ſermo cum
eadem Duciſſa, quæ per longum ſpatium annorum 33.
poſtea ſupervixit, quæque circa Spiritualia unicè pende-
bat à directione noſtri Fundatoris, ut legitur in ejus Vi-
ta *fol. 328.*

Fortiùs, quia procedendo cum dicto ſuppoſito, oporte-
ret ulteriùs aſſerere, quòd allucinati etiam in hac parte
fuerint omnes illi, qui manus habuerunt in compoſitione
Epitaphii, quòd opus eſt fateri, fuiſſe compoſitum non ſu-
per digitis, vel contemplando ſydera, ſed viſis, reviſis,
attenteque rimatis omnibus Inſtrumentis; Unico verbo,
110 oporteret aſſerere, quòd miſerè fuerint allucinati in hac
parte omnes omninò Superiores, & Presbyteri noſtræ
Domus, ab illius Fundatione uſque ad hodiè, & à ma-
ximo, ſeu Fundatore, uſque ad minimum Presbyte-
rum, qui in illa moram fecit, Sunt autem hæc adeò in-
veriſimilia, ut ferè impoſſibilia viſa fuerint Sacræ Ro-
tæ in longè debilioribus terminis concurſus quatuor, vel
111 quinque Perſonarum diverſæ qualitatis, vel conditionis,
ut apertè ſe declaravit *in deciſ. 135. num. 7. coram Mer-
lin. & deciſ. 408 numer. 10. coram Priol. & deciſion. 1251.
numer. 7. coram Emerix jun. & deciſ. 11. numer. 13. par.
18. recent.*

Imò creſceret in immenſum exorbitantia quia talis alluci-
natio, vel deceptio non verſatur circa punctum aliquod Ju-
ris, Sacræ Theologiæ controverſiam, mathematicam de-
monſtrationem, ſeu metaphyſicam quæſtionem, vel Sco- 112
tiſticam diſtinctionem, ſed circa meram, & ſimplicem in-
terpretationem verborum illius idiomatis, cum cujus peri-
tia in maternis viſceribus fuerunt efformati, quamvè cum
lacte ſuxerunt, quo nihil abſurdius.

Agnoſcitur vis, & efficacia in Jure hujus motivi, funda-
ti in dicta obſervantia, & propterea in contrariis Scripturis
conſtanter negatur in Facto ibi: *Se veramente vi ſia, a nò,* 113
*queſta oſſervanza, a Me non è noto, non eſſendomi ſtata eſi-
bita, ſe non la Tabella, ultima, fatta in tempo di Monſig. de
Totis bona memoria. nè avendo potuto conoſcere ciò, che ſiaſi
pratticato per l'addietro.*

Verùm ad illam conſtituendam intra evidentes fines, at-
que ad digito oſtendendum quid antea fuerit practicatum,
adducimus, ut ita dicam, marmoream, nimiſque ſolidam
probationem, innixam dicto Epitaphio; Si enim in no- 114
ſtris terminis obſervantiam concludenter probata dicitur à
Tabellis, ſub clave retentis à Sacriſta cujuslibet Eccleſiæ,
quod ultro admittitur in contrariis Scripturis, quantò magis
probata dici debet à dicto Epitaphio, ſeu publica Inſcri-
ptione, omnibus palàm, ſemperque loquente, & ad om-
nem finem, & effectum faciente plenam, concludentem-
que probationem, juxta magiſtralem *Gloſs. in cap. Cauſam,
quæ de Probat.* & communiter notata per *Scribentes in leg.
Monumenta Cod. de Religioſ. & ſumpt. funer.* cum aliis apud
Gratian. diſc. 893. n. 31. Card. de Luca de Præem. diſc. 2. n. 7 & 115
Rot. cor. Arguel. deciſ. 17. n. 41. & cor. Priol. dec. 318 n 7.

Obſervando hic, quòd ex illo, nedum deſumitur, &
concludentèr probatur obſervantia ab anno 1680. quo fuit
compoſitum, & in publico expoſitum, ſed etiam antea,
quia vim facere videtur intellectui conſideratio, quòd ſi
antecedenter diverſimodè practicatum fuiſſet, ex abrupto, 116
videntibus, & ſcientibus illis Presbyteris, qui illam practi-
carunt, voluiſſent contrarium aſſerere, & quidem non ad
aures eorundem Informatorum, neque in ſecreto, ſed in lo-
co publico, à quo hodiè oporteret illud amovere, ſubro-
gando aliud, juxta contrariam prætenſionem, longè di-
verſum, ſubjiciendo hoc modo totam Congr. Miſſionis,
omneſque illorum Superiores, neque etiam Fundatore ex-
cepto, replicatis diſcurſibus illorum otioſorum hominum,
qui dictum Epitaphium millies legerunt, & forſan etiam
viderunt impreſſum in Libris, publicæ luci expoſitis, vel ſal-
tem in authenticis Scripturis inſertum.

Quibus non refragantur verba illa contrariæ Scripturæ,
*Anzi poſſo atteſtare, che il P. Procuratore mi ha detto più di
una volta, eſſervi ſtato queſto dubbio più volte fra i loro Re-
ligioſi;* In confrontatione enim, & collatione Inſtrumen- 117
torum à Gallico in Italicum idioma, rogatus fuit Viſitator
ab eod. Procuratore, ut dignaretur reminiſci, quòd hoc du-
bium ortum fuerat poſt diſcurſus, ab ipſo habitos circa hanc
reduplicationem onerum Miſſarum. non autem antea, &
conſequenter illud non poteſt retrotrahi ad deſtruendam il-
lam pacificam obſervantiam, adverſus quam jota unum,
vel unus apex oppoſitus nullatenus fuit in præteritum. Ul-
tra quod nihil eſt inter homines ſic indubitatum, licèt valdè
juſtiſſimum ſit, quod ſuſcipere non poſſit quandam ſolici-
tam dubitationem, inquit *Juſtinian. in §. Et non fingant Au-
thent. de Tabellion.* ſequutus à *Rot. dec. 264. num. 11. par. 15.* 118
rec. ubi, quòd dubitare conſueverunt homines etiam de eo,
quòd valdè juſtiſſimum eſt.

Pro quorum omnium faciliori admiſſione ſubjungimus ul-
teriùs, quod ſi adhuc reliquiæ aliquæ remanerent dubii,
ſemper capienda eſſet interpretatio pro excluſione obligatio-
nis, ſeu reiterationis onerum, ad clarum, & rotundum 119
Text. in leg. Quidquid adſtringendæ ff. de Verbor. oblig. ibi:
*Quidquid adſtringendæ obligationis cauſa dictum eſt, id niſi
palàm verbis exprimatur, omiſſum intelligendum eſt,* & uno
ore animadverſa per Doctores, quos ſequitur *Rot. deciſ. 5.
num. 27. cor. Bich. & in Firmana Immiſſ. 25. Jun. 1696. §.
Obſtante cor. Card. Cuprani.*

Abſque eo, quod relevet reflexio, innixa favori piæ
Cauſæ; Omnia enim Privilegia Cauſarum piarum, om-
neſque favores piorum Relictorum reſtringuntur ad ſolem- 120
nitates, illarumque ſuppletionem, nunquam verò aptæ ſunt
ſupplere defectum voluntatis Diſponentium, ut egregiè di-
ſtinguendo unum defectum ab alio, notant adducti per
*Rub. de Teſtam. cap. 5. num. 5. Magdal. de Numer. Teſt. par. 2.
cap. 5. à num. 1. Capyc. Latr. deciſion. 7. per tot. Card. de Luc. de
Teſtam. diſc. 11. n. 8. & diſc. 13. à num. 5.* teſtantem de opinione 121
veriori, magiſque recepta, atque concludens, quòd de il-
la dubitari non licet, quamvè ſemper amplexa fuit *Rota*, ut
videre

Digitized by Google

videre eſt *in dec.* 108. *num.* 4. *part.* 7. *rec.* & *apud Torr. de*
122 *Pact futur. ſucceſs. dec.* 186. *num.* 5. & *in Romana Hæredita-*
tis 4. *Maii* 1657. §. 3. *coram Meltio*, impreſſa *apud Moll. ad*
Caſtill. obſer. 119.
Neque omittimus ſubnectere, quòd prædicta omnia mi-
ſabiliter confirmantur ex facto Viſitatoris, qui non attento
litterali ſenſu, & cortice verborum noſtrorum Inſtrumen-
rorum, mandavit duo ſolùm, non autem quatuor celebra-
si Anniverſaria in noſtra Eccleſia, ea ratione quia alia
123 duo dicuntur repetitione aliorum, non autem onera, de
novo injuncta in poſterioribus Inſtrumentis, quod ad
unguem, & ea eadem prorsùs ratione dicendum eſt,
verificaturque de Miſſis quotidianis, ex hucuſque ani-
madverſis.

§. III.

RArò, & forſan in Curia inaudito exemplo, cogimur
in hac Cauſa noſtri Religioſi, non ſine maximis illis
impenſis, quæ Cauſarum defenſionibus neceſſariò annexæ
124 ſunt, reſpondere anonimæ Scripturæ, clam diſtributæ
Cardin. Vicario, eo ipſo tempore, quo calamum ſuſcepe-
rat pro ſubſcriptione Voti, Congreg. Conc. extradendi,
abſque eo quòd Nobis, juxta laudabilem praxim, commu-
nicata fuerit, ſaltem pro dilucidatione eorum, quæ in facto
conſiſtunt.
Nec inſiſtatur in eo colore, vel prætextu, quòd ſimiles
Scripturæ, ſeu Relationes edi poſſint, & debeant à Judi-
cibus.
Tum, quia in his caſibus non omnes Judices, ſed illi
ſolùm debent, & ſolent audiri, quibus illæ demandatæ
125 ſunt, ad litteram *Textus in can. Non ſolent* 2. *quæſt.* 3.
ibi; *Non ſolent, nec debent audiri, niſi hi quorum inte-*
reſt, vel quibus mandatum eſt. Cùm igitur in noſtris ter-
minis Viſitator pluſquam functus fuerit ſuo officio, non
unam, ſed plures diſtribuendo Scripturas, neque ſemel,
ſed pluriès, juxta ſibi demandatam Provinciam, Cauſæ
relationem faciendo coram Congreg. particulari, depu-
tata ſuper oneribus Miſſarum, neſcimus videre, quid
ampliùs petere, vel agere habeat coram Cardin. Vicario
ſpontaneus, voluntariuſque Defenſor ejuſdem Viſitatoris
poſtquam eadem Congreg. particularis noſtram inſpectio-
nem remiſerat decidendam Congr. Conc. à qua exquiſi-
tum de more fuerat Votum Card. Vicarii.
Tùm etiam, quia in illis caſibus, in quibus Judices, vel
ex officio, vel de mandato Superiorum, novam, vel me-
126 liorem facere tenentur cauſæ Relationem, antè illarum
exhibitionem, ex neceſſitate tenentur illa Partibus com-
municare, juxta litterales *Text. in leg.* 1. & 2. *Cod. de Re-*
lat. & congrua ratio aſſignatur *in dict. l.* 2. his verbis: *Quip-*
pè tam demùm Relationibus plena veritas eſt, cùm, vel alle-
127 *gationibus repelluntur, vel probantur aſſenſu*, quos ſequitur
celebris *Gloſſa in cap. Cum olim* 33. *verb. Uriæ de Offic.* & *po-*
teſt Jud. deleg. ibi: *Judices debent oſtendere Partibus Rela-*
128 *tionem, quàm faciunt Superiori*, & applicantur firmata *per*
Rot. denegantem fidem ſimili Relationi; *In Placentina Ju-*
riſp. 1. *Dec.* 1704. §. *Neutiquam attenta Relatione Ordinarii*
cor. Omanna.
Quæ ſi indefinitè procedunt reſpectu omnium Relatio-
num, quantò magis vera erunt reſpectu illarum, quæ, ut
in præſenti verificatur, in mero facto conſiſtunt, quod Ju-
dices ſupplere non poſſunt, nec debent, & circa quòd pro-
inde major, imò maxima urget neceſſitas communicandi,
& oſtendendi Partibus Relationes, ut, fugatis æquivocis,
appareat veritas, utque evitetur inconveniens illud, quòd
capiantur reſolutiones ex circumſtantiis facti minùs veris,
vel pulchris phraſibus involuti.
Deveniendo modò ad dictam contrariam Scripturam,
Card. Vicario, ut ſupra traditam illius primus paragraphus
talis eſt.
Molte coſe vengono ſuppoſte da' Defenſori de' Preti del-
la Miſſione, che non ſoſſiſtono in fatto: Anzi diverſe ag-
giunte ſono ſtate fatte nell' ultimo Sommario ſtampato,
129 *per cavar motivi, co' quali poſſino ſoſtenere il loro aſſun-*
to, le quali non ſono reali, ne avanti di me ſono ſtate
concordate, come i ſudetti Difenſori aſſeriſcono, onde per-
che la verità ſtia al ſuo luogo, ho ſtimato mio preciſo de-
bito di aggiungere a ciò, che altre volte ho dedotto, anche
le ſeguenti rifleſſioni.
Ex hoc proœmio quis non crederet, decantatas addi-
tiones, factas ultimo Summario, ſeu tribus Inſtrumen-
130 tis impreſſis, loco ultimi Summarii, coram particulari
Congreg. exhibitis, talis eſſe claritatis, & evidentiæ,
ut nullo velamine valeant offuſcari? Et tamen illæ nul-
lam omninò habent ſubſiſtentiam, itaut cum omni ſer-
monis proprietate appellari poſſint verum Ens rationis
chimericum. Idemque ſpecioſum exordium non obſcurè
bonum jus noſtram Religioſorum comprobat, juxta ani-
madverſionem *Ariſt. lib.* 3. *Rhetor. cap.* 14. ibi: *Exor-*
dium tunc maximè neceſſarium eſt, cùm malam cauſam ha- 131
bemus: Illud autem, quòd aſſeritur aliàs deductum,
reſtringitur in ſubſtantia ad meram, & ſimplicem inſi-
ſtentiam in cortice, ſeu ſuperficie verborum, & Judaica
interpretatione Inſtrumentorum, de quorum intelligentia
diſputamus.
Eſſendo nell' ultima Congregazione nata controverſia ſopra
quelle parole ſaranno tenuti: *contenute nel ſecondo Iſtromento,*
mentre i Defenſori contrarii per ſoſtenère, che la prima Meſ-
ſa, nel ſecondo Iſtromento, ſia l' iſteſſa colla Meſſa, contenuta
nel primo, dicevano, che l' obbligo della detta prima Meſſa
del ſecondo Iſtromento era eſplicato con le parole reſtino tenuti, 132
non con le parole ſaranno tenuti, *quaſi che la parola* reſtino
aveſſe relazione ad un' obbligo già preeſiſtente. Perciò vennero
avanti di me i ſudetti Defenſori con gl' Inſtromenti in lingua
Franceſe, e fù riconoſciuto, che il detto ſecondo Inſtromento
nella parte controverſa era concepito con la parola ſaranno te-
nuti, *come lo avevo portato ne' Sommarii, cavati da' Tran-*
ſunti iſteſſi, datimi dai Preti della Viſita.
Quòd iſta non ſit una ex dd. chimericis additionibus, fa-
ctis ultimo Summario, recognoſci poteſt ex eo, quòd non
dicitur *reſtino*, ſed *ſaranno tenuti*. Quòd circa effica-
ciam dicti verbi *reſtino* nullum omninò fecerimus funda- 133
mentum in noſtris Scripturis, diſtributis in dicta Con-
gregat. particulari, oſtendit, manibuſque palpare facit
illarum ſimplex, & ſola lectura. Quodque demum verba
ſaranno tenuti non importent novum onus, ſed antiqui re-
petitionem videbimus infra de obligatione recipiendi, &
inſtruendi Ordinandos, litteraliter injuncta in primo In-
ſtrumento, & cum eiſdem præciſis verbis, *ſaranno tenuti*,
repetita in ſecundo Inſtrumento. Nec non ubi loquemur de
Epitaphio, demandato in primo Inſtrumento, & median-
tibus eiſdem numero verbis *ſaranno tenuti* repetito in ſe-
cundo.
In queſta occaſione furono collationati i Tranſunti Italiani
con li Franceſi, che concordano in tutto, alla riſerva di alcu-
ne parole, che; come ſi ammette da' contrarii Defen- 134
ſori, non ſono eſſenziali, ne percuotono la controverſia,
che accade.
Admittitur hìc, quòd Italicæ traductiones noſtrorum In-
ſtrumentorum, exhibitæ in Foliis impreſſis, ſeu ultimo
Summario, in omnibus concordent cum Gallicis, exce- 135
ptis aliquibus verbis non eſſentialibus; Idque ex eo prove-
nit, quia impoſſibile ferè eſt, in ſimilibus tranſportationi-
bus verborum de uno ad aliud idioma, procedi poſſe cum
merè litterali verborum interpretatione, cum experientia
notum ſit, veriſſimum eſſe id, quòd notant in eorum *Tra-*
ctatib. de Legat. Alberic. Gentil. lib. 3. *cap.* 7. & *Paſchal cap.* 136
48. his verbis: *Interpretamenta tantùm nativo cedunt ſer-*
moni, quantùm, aut ſignum aut tabula corpori effigiato, &
ſequitur *Pignatel. conſult.* 56. *in fine tom.* 6. Et hæc eſt ratio,
quare Libri, de uno ad aliud idioma tranſlati, non retineant
nitorem illum, verborumque energiam, quæ emicant in il-
lorum compoſitione, ut vidimus *in Inſtitut. Crim. lib.* 4. *tit.*
8. *à num.* 135.
Quis autem poteſt capere capiat, quomodo poſſint ſta-
re ſimul hæ duæ propoſitiones contrariæ Scripturæ; Pri-
ma ibi: *Anzi diverſe aggionte, fatte nell' ultimo Som-*
mario ſtampato; Secunda verò, ibi, *Tranſunti Italiani*
con i Franceſi, quæ ſunt dictum Summarium impreſ-
ſum, *concordano in tutto*; Si enim concordant in om-
nibus, quomodo fuerunt in illo factæ diverſæ additio-
nes? Et ſi fuerunt in illo factæ diverſæ additiones,
quomodo concordant in omnibus?
Non oſtante però, che in queſta collazione non ſiaſi 137
trovata coſa, che diſcordi da' Sommarii, tanto da me,
quanto dagl' iſteſſi Defenſori contrarii, dati nelle prece-
denti Scritture: Tuttavia i Defenſori contrarii, a' qua-
li, mancando il motivo, che ritrovavano dalla parola
reſtino, *da loro inventata, per ſoſtenere il loro aſſun-*
to, hanno dato un' altro Sommario più alterato del pri-
mo, e ſopra queſta alterazione hanno fabricato altro mo-
tivo.
Ubinam ſit Summarium hoc magis alteratum, ac pri-
mum, & cor. quo fuerit ex hac parte exhibitum, di-
fficile erit oſtendere, dum coram particulari Congreg.

138 nonniſi tria Inſtrumenta impreſſa loco ultimi Summarii
ſuerunt exhibita, quæ *concordano in tutto con li Tranſunti Franceſi*, ut innegabile eſt, & admittitur à Viſitatore.

Dicono dunque, che ſiccome atteſa la pura lettera dell' Inſtromenti, fra le altre coſe, ſi leggono ſcritti due Anniverſarii nel primo, e due altri nel ſecondo; E ciò non oſtante da me ſono ſtati conſiderati gl' Anniverſarii per due ſolamente, col
139 *fondamento, che gli oblighi del ſecondo Inſtrumento ſiano repetitivi degl' altri contenuti nel ſecondo, così debba dirſi l'iſteſſo circa le Meſſe quotidiane.*

Aſſertio, quòd Miſſæ ſint repetitæ, eo modo, quo repetita ſunt Anniverſaria, nullo colore, nulloque longiſſimo filo qualificari poteſt pro exhibitione Summarii alterati, & exhibiri *con diverſe aggionte, reali, ne concordate* cum Viſi-
140 ſitatore, ſed ad ſummum vocari poteſt, vel objectio debilis, vel reflexio non concludens. Videamus tamen, an aſſertio, vel negatio vera ſit.

A queſto objetto ſi riſponde, non eſſer vero, che nel primo Inſtromento vi ſia obbligo d' Anniverſario, e quelle parole, o ſia Anniverſario, contenute nel Sommario de' Preti ſono aggiunte, non leggendoſi negli Originali, che la parola, Servizio,
141 *la quale ſecondo il retto ſenſo s'intende per Meſſa baſſa, a diſtinzione di* Servizio annuale, *quali parole ſi leggono ſolamente nel ſecondo Inſtromento, che veramente ſignifiano Anniverſario.*

Reſpondetur hìc objecto, non Summario alterato, & exhibito cum additionibus non veris, neque realibus; Au-
142 thor igitur contrariæ Scripturæ, perperam mendicato nomine Viſitatoris, nimis craſſè confundit terminos Summarii alterati cum objectione, gratis unam ſumendo, & exagerando pro alio; Idque non ſine maxima improprietate, & æquali offenſione, atque oſtendendo malum jus, quod fovet, juxta id, quod notat *Carden. in Criſi Theolog. tom. 3. in Monit. ad Lector. §. Sed jam* ibi: *Parum enim fidit Cauſæ ſuæ, qui exiſtimat, illam acerbitate verborum confirmari.*

Circa interpretationem, rectumque ſenſum verbi *Service*,
143 poſtquam coram Cong. particulari exhibueramus juratam Atteſtationem ſequentis tenoris.

Noi ſottoſcritti Sacerdoti Franceſi, per la verità ricercati, facciamo piena, & indubitat fede, anche mediante il noſtro giuramento, tacto pectore, more Sacerdotali, che la parola Service *nella lingua Franceſe ſignifica una Meſſa cantata di Requiem, con l'Eſſequie appreſſo detta Meſſa; Il che Noi ſappiamo di certa ſcienza per eſſer verſati ne' Sagri Riti, e pratici del proprio, e vero ſignificato delle parole della noſtra lin-*
144 *gua. In fede di che abbiamo ſottoſcritta la preſente in Roma queſto di 2. Agoſto 1708.*

Io Franceſco de Kermaſſon, Curato di S. Luigi de' Franceſi, affermo quanto di ſopra mano propria: Gaſparo San Lorenzo, Sagreſtano di S. Luigi de' Franceſi, come ſopra affermo: Nicolò Marchand, Sacerdote di S. Luigi de' Franceſi affermo quanto ſopra mano propria: Aleſſandro di Louvignes Congregationis Oratorii, Presbyter di S. Luigi de' Franceſi, affermo quanto di ſopra mano propria: Io Giuliano Moſnier Sacerdote nella Chieſa di S. Luigi de' Franceſi, affermo quanto di ſopra mano propria: Antonio Bernard, Parocho di S. Ivo, affermo quanto ſopra mano propria: Io Gio: Puven Sacerdote di S. Ivo affermo quanto di ſopra mano propria.

Credebamus, & quidem non ſine ſolido fundamento, non poſſe ampliùs controverti, quòd illud nihil aliud importet, quàm Anniverſarium, & hæc eſt ratio, quare in Summario relicta fuerit explicatio illa, *o ſia Anniverſario*, quæ non fuit nova, vel noviter adinventa poſt collationem Tranſumptorum, ut gratis ubiq; dicitur in d. Scriptura, dum legitur in authentico Prothocollo noſtræ Domus à quo de-
145 ſumpta fuit prima Copia tradita Viſitatori, juxta Atteſtationem moderni Procuratoris noſtræ Domus his verbis.

Io ſottoſcritto, Procuratore della Caſa della Congregazione della Miſſione in Monte Citorio, faccio fede, che nel Libro intitolato, Protocolo della Fondazione ſino all' anno 1696. *al foglio primo vi è la copia del primo Inſtromento di detta Fon-*
146 *dazione, dalla quale fu cavata quella, che fu data a Monſignor Viſitatore, nella quale vi ſi leggono le ſeguenti parole: Idem li ſudetti Preti della Miſſione faran dire per chiaſchedun anno nel primo giorno della morte del ſudetto Signor Cardin. Duca di Richelieu, e la detta Sig. Ducheſſa ſua Nipote per l' avvenire, & in perpetuo, per ogn' un di eſſi, un Servizio per la ſua ſalute, e ripoſo delle loro Anime, cioè Anniverſario del Sig. Cardinale, e Ducheſſa ſua Nipote. Il che atteſto con mio giuramento tacto pectore more Sacerdotali. In Roma queſto dì 21. Decemb. 1708.* Franceſco Monaldi ſudetto mano propria.

Et quòd magis eſt concordant etiam circa explicationem dicti verbi, *Service*, omnia Vocabularia Gallicæ linguæ,
ut videre eſt apud *Furetier, Pomey, Danet, Duez*, quem 147
laudando ſequitur *Rot. dec. 292. num. 6. par. 16. rec. & in Carpentoraten. Hæreditatis 13. Junii 1690. §. Minas cor. Card. Priolo. Richelet* ibi: *Service, terme d' Egliſe, ces ſont des prieres, & un grand' Meſſe pour un mort: Et Magnum Dictionarium Accademiæ Gallicæ* ibi: *Service ſe dit auſſi des Meſſes hautes, aut des prieres publiques, qui ſe diſent pour l' Ame d'un Defunt.*

E perciò non ſuſſiſte, che Io abbia ſtabilito in Tabella due ſoli Anniverſarii, perchè abbia creduto, che gli oblighi del ſecondo Inſtromento ſiano repetitivi del primo. Ma perche non ho trovato nel primo Inſtromento le parole, che portino di natura ſua l' Anniverſario: Di modo che concludo, che nel primo Inſtromento, oltre le Meſſe quotidiane, le dodici Meſſe degli A-
poſtoli, vi è l'obligo di dire dopo la morte del Cardinale una 148
Meſſa baſſa per ciaſchedun Prete della Miſſione di Roma, ed altrettante doppo la morte della Ducheſſa, ma ſenza Anniverſario, nel giorno del loro paſſaggio a miglior vita. Nel ſecondo Inſtromento, oltre due Meſſe quotidiane, vi ſono due Anniverſarii, e contemporaneamente a voluto la Fondatrice, che ſi dichino, o faccino dire tante Meſſe, quanti foſſero ſtati in avvenire i Preti; E queſta è la ragione, per la quale Io ho moderato il mio primo ſentimento, ſecondo il quale pigliando la parola, Servizio, *per Anniverſario, mi pareva, foſſero quattro gl' Anniverſarii, che in realtà non ſolamente due, ingionti nel ſecondo Inſtromento, e mai nel primo.*

Parùm refert indagare motivum, quare in Tabella Viſitator apponere voluerit duo, non autem quatuor Anniverſaria, & quare in ſecunda Cauſæ relatione receſſerit à pri- 149
ma opinione obligandi noſtros Religioſos ad celebrationem quatuor Anniverſariorum, dum ex ſola littera, & Judaica interpretatione verborum, à qua in prima Relatione motus fuerat, reſultare videtur obligatio celebrandi quatuor Anniverſaria, duo nimirum eodem die, ab iiſdem Presbyteris, in eadem Eccleſia, & pro eodem Defuncto, quod ad praxim reduci nullatenus valet, ut fuit ſadmiſſum in dicta Congr. particulari, eſtque notorium verſatis in Ritibus.

Ex illa autem concluſione, ſuper qua hìc magiſtrali mo-
do figuntur pedes: *Concludo, che nel primo Inſtromento, ol-* 150
tre le Meſſe quotidiane &c. vi è l'obligo di dire doppo la morte del Cardinale una Meſſa baſſa per ciaſchedun Prete della Miſſione di Roma, ed altrettante dopo la morte della Ducheſſa, ma ſenza Anniverſario, nel giorno del loro paſſaggio a miglior vita: Sequitur maximum illud inconveniens, cui deſideravimus ſemper, reiteravimuſq; inſtantias, ſed nunquam videre potuimus reſponſionem aliquam, quòd, tali concluſione admiſſa, deberent Presbyteri Miſſionis, moram facientes in Urbe, diebus 4. Decemb. & 17. Aprilis, quibus obierunt Cardinalis, & Duciſſa, duas eodem die celebrare Miſſas, unam vigore hujus primi Inſtrumenti, ad ſenſum Viſitatoris, & ad litteram contrariæ Scripturæ ibi: *Vi è l'obligo di dire doppo la morte del Cardinale una Meſſa baſſa per ciaſcun Prete della Miſſione*; Aliam vigore ſecundi Inſtrumenti, cujus verba non poſſunt eſſe rotundiora, magiſque clara ibi: *Et in oltre, che li Preti della*
Miſſione, che ſaranno reſidenti nella detta Città di Roma nel 151
detto giorno 4. Decemb. ogn' anno ſiano tenuti di dire nel tempo ſteſſo, o nel fine di detto Servizio, o Meſſa cantata, una Meſſa baſſa di Requiem, il tutto ſecondo l' intenzione, e per ſuffragio dell' Anima del quondam ſudetto Signor Cardinale: Idemque repetitur pro anima Duciſſæ poſt ipſius obitum. Privilegium autem celebrandi duas Miſſas, non pro uno, vel altero Defuncto, ſed in die commemorationis omnium Defunctorum, ſingulare eſt pro ſolis Presbyteris Regni Valentiæ, ſi vera ſunt ea, quæ refert *Trullenck de Sacram. lib. 3. cap. 8. dub. 10. num. 3. Cardin. de Lug. diſput. 20. ſect. 1. num. 43. & Maur. in Theolog. tom. 3. lib. 12. quæſt. 253. num.*
6. Quod privilegium, non attentis precibus Ducis de Alca- 152
là, Urbanus VIII. extendere nullatenus voluit ad alia Hiſpaniarum Regna, teſtibus *Hurtad. reſol. moral. par. 5. cap. 7. reſol. ultim. num. 54. & Card. de Inconſtant. in Fid. par. 1.*
cap. 34. numer. 71. citatis *in Inſtitut. crimin. lib. 1. tit.* 153
10. §. 2. numer. 61. Minuſque idem Privilegium extendere voluit Clem. XI. ad Civitatem Bracharen. prævio Voto Congregation. Concilii *in Bracharen. 14. Martii 1711.*

Che ciò ſia vero, non ſolo appariſce chiaramente dal tenore del primo Inſtromento, ch' è totalmente diverſo

in

in queſta parte dal ſecondo, in cui ſi leggono le parole Servizio
annuale *quali non ſi leggono nel pelmo; Ma anche perche nel
primo ſi dice, che ciaſchedun Prete debba celebrare nel giorno
della morte del Cardinale, e della Ducheſſa un Servizio per
ciaſchedunо, il che non ſi può intender mai per Anniverſa-*
154 *rio, altrimente biſognurebbe dire, che tanti foſſero gli An-
niverſarii, quanti Preti ſi trovaſſero nella Caſa di Roma,
ch' è un' aſſordo. All' incontro nel ſecondo Inſtromento ſi di-
ce, che ogni Prete debba dire un Servizio, che poi nell' iſteſſo
Inſtromento ſi ſpiega per Meſſa baſſa di Requiem; E di più un
Servizio annuale, e nell' iſteſſo inſtante del Servizio annuale
debba dirſi il Servizio, o ſia Meſſa baſſa; Da che ſi raccoglie con
evidenza, che per Servizio annuale s' intende Anniverſario,
e per Servizio la Meſſa baſſa di Requiem.*

Pauſandum hìc aliquantulum. Bone Deus! Quinque in
unico hoc §. adſunt facti alterationes verborum noſtror. In-
ſtrumentorum!

Prima ubi dicitur *ciaſcun Prete debba celebrare*, quia In-
ſtrumentum dicit celebrare facient, ibi: *Item icean Pretres
de la Miſſion feront dire*, ideſt *Li ſudetti Preti della, Miſſione*
155 *faranno celebrare*; Palmaris autem intercedit differentia in-
ter obligationem celebrandi, & faciendi celebrare, ex ſola
terminorum ſignificatione ſatis nota.

Secunda ubi dicitur *celebrare un Servizio per ciaſchedunо*.
Quia Inſtrumentum anteponit verbum illud *per ciaſchedunо*
verbo *Servizio* ibi: *Feront dire pour chacun d' eun un Servi-
vice*, ideſt *Faranno celebrare per ogn' uno di eſſi un Servizio*;
Nemo autem non videt diverſitatem ſenſus, ſumendo Ser-
156 vitium ante *per ogn' uno di eſſi*, vel poſt illud, quia primo
caſu *ly pour* accipitur loco *pro*, ſecundo verò ſumitur loco
per; Quantum autem inter ſe differant celebrare Miſſam
pro unoquoque ipſorum, ideſt ſupranominatorum, vel per
unumquemque ex ipſis Presbyteris celebrandam eſſe Miſ-
ſam, ex ſe patet.

Tertia ubi dicitur, *che ogni Prete debba dire un Servizio*.
Quia ſecundum Inſtrumentum cantat ibi: *Dites Pretes ſe-
ront tenus de dire &c. une Meſſe baſſe, enſemble un Service
&c.* ideſt: *Li ſudetti Preti ſaranno tenuti dire &c. una Meſ-
ſa baſſa, ed inſieme un Servizio*: Si autem verbum *Service*
in hoc loco ſumatur *per una Meſſa baſſa*, ſequitur perneceſ-
157 sè, quòd noſtri Presbyteri obligentur pro eodem die ad ce-
lebrandas tres Miſſas; Nempe vigore ſecundi Inſtrumen-
ti ad illam, quæ importatur per dicta verba *una Meſſa baſſa*,
& ad aliam, quæ, juxta contrariam prætenſionem, con-
tineretur ſub verbis *enſcemble un Service*: Et demum ad
tertiam, vigore primi Inſtrumenti ad illam, clarè ibidem
contentam: Quò nihil abſurdiùs nil ve incongruentiùs.

Quarta ubi dicitur, quòd verbum *Servizio nell' Inſtro-
mento ſi ſpiega per una Meſſa baſſa di Requiem*: Quia
in dicto Inſtrumento rotundis litteris explicatur pro Miſſa
cantata ibi, *Stano tenuti dire nel tempo ſteſſo, o nel fine di*
158 *detto Servizio, o Meſſa cantata, una Meſſa baſſa di Re-
quiem*; Itaut reſpectu hujus contrariæ explicationis appli-
centur verba illa *Iſaiæ 5.20. Qui dicitis malum bonum, & bo-
num malum*.

Quinta demum ubi dicitur, *nell' iſteſſo iſtante del Servizio
annuale debba dirſi il Servizio, o ſia Meſſa baſſa*: Quia In-
ſtrumentum utitur verbo Miſſæ de Requiem, non autem
Servizio ibi: *& pareil jour qu' elle decedera par chacun an-
nee, & a toviours, un Service annuel, & une Meſſe baſſe de*
159 *Requiem*, ideſt, *e nel medeſimo giorno del di Lei paſſaggio
ogn' anno in perpetuo un Servizio annuale, & una, Meſſa
di Requiem*; Neſcimus proindè videre unde fuerunt de-
ſumpta verba illa *debba dirſi il Servizio*, quod in Scri-
ptura contraria gratis ubique ſumitur *per Meſſa baſſa di
Requiem*.

Hujuſmodi autem palmares facti alterationes nimis im-
propriæ eſſent, ut modeſtè loquamur, etiam in Scripturis,
160 mercenariè compoſitis pro defenſione Collitigantium, &
ab illis Defenſoribus, qui iras, & voces locant, de quibus
in *Inſtit. Crim. lib. 2. titul. 10. num. 76.* quantò igitur magis
erunt tales, dum leguntur in Scriptura, compilata à ſpon-
taneo, voluntarioque Defenſore ad tuendam Relationem
Judicis, ſe declarantis unicè inſiſtere pro demonſtranda veri-
tate, realitate & candore Inſtrumentorum, de quibus diſ-
putamus?

Fortiùs, quia in omnibus partibus ejuſdem contrariæ
Scripturæ pulchris exageratur phraſibus, ſpecioſa illa pro-
161 poſitio, quòd fuerit compoſita, *perche la verità ſtia al ſuo
luogo*, ad quem effectum exclamatur ad illas deveniſſe ad
fideliter referendum factum, & detegendas chimericas ad-
ditiones, factas ultimo Summario, & propterea multò mi-
nus in illo procedi debebat minus fideliter referendo idem fa-
ctum, & addendo verba; Ita enim operari, non eſt dete-
gere additiones, minuſq; dicitur dilucidari veritas, ſed repre-
hendi quod non eſt, quòd meritò improbat *S. Greg. lib. 26.* 162
Moral. cap. 7. dicens: *Cùm non poſſint reprehendere juſtè quæ
ſunt, reprehendunt mentiendo, quæ non ſunt*.

Deveniendo autem ad contrarias gloſſas, duæ adducun-
tur reflexiones ad comprobandas detorſiones noſtrorum In-
ſtrumentorum. Prima, quòd in ſecundo Inſtrumento dica-
tur *Servizio annuale*, quòd verbum *annuale* non legitur in 163
primo: Secunda verò, quòd in primo Inſtrumento obliga-
tur *ciaſchedun Prete, che debba celebrare nel giorno della
morte del Card. e della Ducheſſa un Servizio per ciaſchedunо*,
repetendo id, quòd dictum fuerat in antecedenti §. ibi: *Vi
è l' obligo di dire dopo la morte del Cardinale una Meſſa
baſſa per ciaſchedun Prete della Miſſione*. Itaut procedendo
cum noſtra interpretatione, tot deberent eſſe Anniverſaria,
quot Presbyteri.

Neutra tamen reflexio ſubſiſtentiam habet.

Non prima: Tum quia *Servizio annuale*, juxta verba
ſecundi Inſtrumenti, & *Servizio per ogn' anno*, ut cantat pri-
mum, nullatenus inter ſe differunt, habetque eandem in-
dividualiſſimam ſignificationem, ut cuilibet manifeſtum eſt 164
ex ſola terminorum notione, & contraria prætenſio dicitur
potiùs luſus in verbis, quàm ſolida ratiocinatio, atque ita
diſcurrendo dicuntur fieri quæſtiones de nomine, quòd Sa-
pientis non eſſe obſervat *D. Thom. 1. par. qu 54. art. 4. ad 2.
in fin* ibi: *Sapientis eſſe non curare de nominibus*; Idque 165
nimis improprium eſſe firmavit *Rot. in Piſana Juriſp: 1. Ju-
nii 1700. §. Ut enim cor. Anſaldo* his verbis: *Fatuum prorſus
eſt aurem præbere quæſtioni de nomine*.

Tum etiam, quia ſolum, & ſimplex verbum *Service* in
terminis noſtri caſus perfectiſſimè importat, & unicè ſigni-
ficat Anniverſarium, ex infra obſervandis.

Minorem habet ſubſiſtentiam ſecunda reflexio, quia ver-
ba illa *pour chacun d' eun* latinè *pro unoquoque ipſorum*, di- 166
recta ſunt ad Cardinalem, & Duciſſam, non autem ad
Presbyteros celebrare debentes, & reſpectu contrariæ de- 167
torſionis verificatur id, quod notat *Zabarel in cap. Non de-
bet num. 7. & Fagnan. num. 12. de Canſaguin. & affinit.* nem-
pè *Multi carpunt, quòd non capiunt*, & concordant *Ant.
Nanch. in Adenographia in fine præfationis* impreſſa *in Bi-
bliotheca anatomica fol. mihi 829.* ibi: *Ea etiam carpunt*, 168
*quæ non capiunt, & Carolus Moſchen. nelle Lettere Miſſive,
e reſponſive delle Beſtie alle Beſtie letter. 44. obſer. prima n. 4.
fol. 181.* ibi *ſi intellexiſſes non improbaſſes*. Talemque inter-
pretationem, ſeu potiùs piam meditationem, meritò ma-
gnam ſimplicitatem vocant peritiſſimi in eodem Idioma- 169
te, interpretando illa individualia verba noſtri Inſtru-
menti.

*Item inceun Pretes &c. feront dire par chacun an, à pa-
reil jour du decede de mondit Seig. Cardinal. &c. e madit Da-
me &c à tou jour, & à perpetuitè pour chacun d' eun un Ser-
vice pour le ſalut, & repos des leures ames &c.*

*Similmente queſti Preti &c. faranno dire per ciaſchedun'
anno nel medemo giorno della morte del d. Sig Card. &c. e d.* 170
*Madama &c. per ſempre, & in perpetuo per ciaſcun di loro
un' Anniverſario per la ſalute, e riposo delle loro Anime.*

*Item ſeront tenues, promettent, & s' obligent dire, ou
faire dir, & celebrer par chacun ana pereil jour, quæ dece-
deront mondit Seigneur Cardinal &c. & madite Dame &c. a
toviour à perpetuitè, & pour chacun d' eun, un Service pour
le repos des leures ames &c.*

*Similmente ſaranno tenuti, promettono, e ſi obligano
dire, o far dire, e celebrare ciaſcun' anno, nell' iſteſſo gior-
no, che moriranno detto Sig. Cardinale &c. o detta Ma-
dama &c. per ſempre, ed in perpetuo, e per ciaſchedunо di lo-
ro un' Anniverſario per il riposo delle loro Anime.*

*Io ſottoſcritto per il paſſato Maſtro della Lingua Franceſe
in queſt' Alma Città, e da ſei anni Predicatore della Regina
Vedova di Polonia, atteſto per verità, anche mediante il
mio giuramento, aver tradotte fedelmente le ſudette parole* 171
*Franceſi, e ſecondo la mia perizia eſſer tale il loro ſenſo litte-
rale Aggiungendo (ciaſchedun di loro) s' intendono, e ſpeci-
ficano litteralmente il Cardinale, e la Dama, e non già li
Preti ſudetti; In fede di che ho fatto la preſente in Roma
queſto dì 20. Decembre 1708. Io Giovani Fortin ſudet-
to, già Predicatore di Sua Maeſtà Chriſtianiſſima dell'
anno 1667.*

*Confermiamo noi ſottoſcritti mediante ancora il noſtro
giuramento, quanto ſi contiene nella ſudetta interpreta-
zione, e fede; Aggiungendo, eſſere una mera ſimplicità*
nella

nella noſtra lingua il pretendere, o che la detta parola (Servi-
ce *) in termine di Fondazione Eccleſiaſtica, poſta di ſopra,*
non importi, ne ſignifichi Anniverſario; o che le parole pour
chacun d'euu *s'intendino de' Preti ſudetti, poiche qualifica-*
no a lettere chiare, e ſpecificano le perſone ſolamente del Car-
dinal,, e Ducheſſa. Antonio Bernard Pacho di Sant' Ivo: Ivo
Kſerlam Prete. Julianus Moſnier Prete: Io Giovanni Cu-
nen Sacerdote di Brittania affermo quanto ſopra &c. Io De
Brundeval Prete Francois aſſeure camme il eſt ſpecifiè cy deſ-
ſus de ma propre main: Je. ſoub ſignè certifiè: & confirmè le
meme choſe cy deſſus Jan Mengues Coat: Superior de S. Luis:
I acq; Jolugan: P. Ligion Prete: Io Bouget Prete: I. Detuſ-
lieu Franceſco De Kermaſſon Paroco di S. Luigi de Franceſi:
Gaſpar S. Lorenzo Sagreſt. di S. Luigi de Franceſi: Gio: De-
ſcſſarts Maſtro di Lingue.

Ex quibus *non ſi raccoglie con evidenza, che per Servizio*
annuale s'intende Anniverſario, e per Servizio la Meſſa baſ-
ſa di Requiem, ut dicitur in contraria Scriptura, ſed palpa-
tur manibus, quòd inter Servitium annuale, & Servitium
172 pro quolibet anno nulla omninò intercedit differentia; Quòd
verbum *Service*, ex ſua propria, & naturali ſignificatione
in terminis Eccleſiaſt. Functionis, nihil aliud importet,
quàm Anniverſarium, & contrarium prætendere ſit mera
ſimplicitas: Quod nulla inter primum, & ſecundum In-
ſtrumentum in parte concernente Anniverſaria, interce-
dit, vel minimina diſcrepantia: Quodque Anniverſaria
non debent eſſe quot ſunt Presbyteri, moram facientes in
noſtra Domo, ſed quot ſunt Perſonæ illæ, pro quibus relicta
fuerunt, nempè Cardinalis, & Duciſſa.

Quæ omnia adeò litteralia ſunt, talique evidentia reſul-
tant eu ſola lectura Inſtrumentorum, ut non defuerint ali-
qui Gallicæ Linguæ Periti, requiſiti pro ſubſcriptione dictæ
Atteſtationis, qui recuſaverint illi ſe ſubſcribere, ne con-
173 traria detorſio videretur veriſimilis, juxta nobilem animad-
verſionem *D. Athanaſii*, relati *à P. Sebaſt. à Sancto Paulo*
Carmelita in Append. ad motivum Juris § 11. *num.86.* fol.
mihi 53. ibi *: Nimis falſa non ſunt refellenda, ne habita*
174 *fuiſſe credibilia videantur*; Alii ſe excuſaverint ſub moti-
vo *: Ne eò vilitatis intellectum reducamus, ut ipſiſmet ho-*
minum delirìis reſpondere cogamur, adducentes præciſa
175 verba *Caſaregii ad Stat Januæ reſol.8. num.1. fol.429.* Alii
demum dixerunt cum *Raynaudo tom.7. de Scop. Probb. par. 2.*
q.1. quòd contraria ratiocinatio eis ſtraminea videbatur, &
planè digna, quæ ſibilis explodatur.

Omiſimus proindè eandem veritatem aliis demonſtratio-
nibus comprobare; Tum quia id ſolo lumine naturali, &
terminorum cognitione cuilibet manifeſtum eſt, quo caſu
nulla alia anthoritate, vel probatione opus eſt, ad ſenſum
176 *Bartoli*, ſequuti à *Pignat conſult.6. num.14. tom 1.* Et con-
cordant *Card. Pallav. nell' Iſtor. del Concil. lib. 3. cap. 3 nu.8.*
his verbis; *In quei caſi, in cui la ragione naturale ſi ſcorge*
aperta, non richiede ſi altra legge, nè altro Dottare, che il
lume, impreſſo negli animi dalla Natura; Tum etiam, quia
come è diſdicevole addurre pochi prove in materia molto dub-
177 *bioſa, così ſecondo la regola del Filoſofo, e più diſdicevole an-*
cora addurne molte in materia aſſai manifeſta: ſunt verba *P.*
Segn. nella Predica 8. nu.5.

Quod ſi, omiſſis Dictionariis, & Magiſtris Linguarum,
convincens alia hujus veritatis probatio ex ipſiſmet Inſtru-
menti viſceribus deſideretur, illa ictu oculi reſultat ex ſo-
178 la lectura primi Inſtrumenti, in quo non ſemel, neque bis,
ſed undecies fit mentio Miſſæ, nunquam cum improprio
vocabulo *Service*, ſed ſemper cum ſpeciali, & propria de-
nominatione Miſſæ; Sciverunt igitur Contrahentes illam
propriè exprimere ubi voluerunt, & propterea ubi diverſi-
modè loquuti fuerunt, dicendum eſt, illam nullatenus con-
tineri, vel interpretari nullo colore poſſe, ducto argumen-
to à diſcretiva loquutione, quod in Jure validiſſimum repu-
179 tatur ex adductis per *Pariſ. conſ.50. num.19. lib.4. Mantic. de*
Contect. lib 6. tit.9. num.6. Rot. dec.176. n.18. cor. Priol. &
dec.393. n.12. p.18. recent.

Venendo ora alle Meſſe quotidiane, dicono i contrarii Di-
fenſori, che l'unica Meſſa quotidiana, contenuta nel primo
Inſtromento, ſia la medeſima con la prima del ſecondo; Ma ciò
non ſoſſiſte, prima, perche la Meſſa quotidiana del primo In-
ſtromento ſi doveva celebrare anco in vita del Cardinale, e del-
la Ducheſſa, e la prima del ſecondo Inſtromento ſolamente do-
po la morte del Cardinale.

Verum eſt, quod prima Miſſa primi Inſtrumenti celebra-
ri debebat in vita Cardinalis, & Duciſſæ, ſed æquè verum
eſt, quòd poſt illorum mortem applicari debebat pro ipſo-
180 rum Animabus ibi *: Tutte le Meſſe ſudette, & altre, di ſo-*
pra eſpreſſe, dopo la loro morte pariment ſi applicheranno
in detto ſuffragio delle loro Anime: & ſic concordat in hac
parte applicatio utriuſque Miſſæ; Non poterat autem in ſe-
cundo Inſtrumento demadari celebratio, ſeu applicatio 181
Miſſæ pro Cardinali vivente, quia Inſtrumentum ſtipula-
tum fuit die 2. Maii 1643. & Card. obierat die 4. Dec. præ-
cedentis anni 1642.

Perche la Meſſa del primo Inſtromento doveva applicarſi
per i Beneficii ricevuti, sì dalla Ducheſſa, che dal Cardina-
le. & in ringraziamento a Dio della ricuperata ſalute del Car-
dinale, e la Meſſa prima del ſecondo Inſtromento per ſuffragio
dell' Anima del Cardinale.

Omnia hæc practicari debebant durante vita Cardinalis,
& Duciſſæ, ſed poſt illorum mortem applicari debebat pro
ſuffragio Animæ utriuſque; Et tamen verificatur ad un-
guem particularitas hæc, & circumſtantia, quamvis nullo 182
modo neceſſaria in aliis Miſſis, quæ prætenduntur multi-
plicatæ, ut videre eſt in tertio Inſtrumento, ſeu Apoca ibi:
Una per il ſuffragio dell' Anima del Sign. Cardinale &c.
e per ottenere la benedizione da Dio ſopra tutta la Caſa di Sua
Em. qui jam ex hac vita deceſſerat ſeptem menſibus ante.
Sed quod omnem in hac parte tollit amaritudinem, eſt re-
flexio illa, quæ forſan non ſine myſterio omiſſa fuit in con-
traria Scriptura, quòd ſcilicèt prima Miſſa dicti ſecundi In- 183
ſtrumenti, non ſolùm celebrari debebat *per ſuffragio dell' A-*
nime del Cardinale: ſed etiam *ſecondo l'intenzione* bis re-
petitam: Quod non poteſt intelligi de intentione Cardina-
lis, qui jam erat mortuus, ſed neceſſariò interpretandum
eſt de intentione Duciſſæ; Et hæc eſt illa intentio, quæ
nota erat Authoribus Epitaphii, & Superioribus illis noſtræ
Domus, qui duas dumtaxat Miſſas quotidianas celebrari
ſemper fecerunt, unam pro Anima Cardinalis, & aliam
pro Anima Duciſſæ, ut videbibus infra.

Terzo, perche ſebene la Meſſa del primo Inſtromenta, ſi or-
dina, che dopo la morte del Cardinale, e della Ducheſſa ſi ap-
plichi per ſuffragio dell' Anime loro, con tuttociò non concor-
da l'applicazione della prima Meſſa del ſecondo Inſtromento,
atteſo, che la detta Meſſa prima del ſecondo Inſtromento ſi
deve applicare per ſuffragio ſolo dell' Anima del Cardinale,
mentre per ſuffragio dell' Anima della Ducheſſa, queſta ſi la-
ſcia una Meſſa a parte; Onde ſe la Meſſa del primo Inſtromen-
to dopo la morte ſi deve applicare per l'Anima di tutti due, cioè
del Cardinale, e della Ducheſſa, e diverſa per neceſſità l'ap-
plicazione della prima Meſſa del ſecondo Inſtromento, che de-
ve dirſi per ſuffragio ſolamente del Cardinale.

Adhoc, ut concordet applicatio primæ Miſſæ, deman-
datæ in primo Inſtrumento, cum aliis duobus, demanda-
tis in ſecundo, neceſſarium non eſt, ut verba utriuſque ſint
utrobique ad litteram, & identicè replicata, vel eadem, 184
ſed ſat eſt, quòd ſenſus verborum utriuſque Inſtrumenti con-
cordet. Dum igitur prima Miſſa applicari debebat pro A-
nima utriuſque, & duæ Miſſæ ſecundi Inſtrumenti eandem
pariter habet applicationem, clara videtur, & innegabilis
concordantia applicationis Miſſarum omnium Inſtrumen-
torum.

Ultra quod non eſt verum, *che la Meſſa prima del ſe-*
condo Inſtromento ſi deve applicare per ſuffragio ſolo dell'
Anima del Cardinale; Quia illa applicari etiam debe- 185
bat ſecundùm intentionem Duciſſæ; Et ex hac clara
animadverſione circa innegabile factum corruunt ea om-
nia, quæ exadverſo conſarcinata ſunt ſub fundamento
dictæ taxativæ, per ea, quæ firmavit *Rot. deciſion. 584.*
num.12. coram Dunoz. jun. & deciſ.274. num.11. part. 17. 186
recent.

Quarto, perche ſono due Inſtromenti, due dotazioni,
due Scritture diverſe, e quello, che più importa, il ſecon-
do Inſtromento contiene ancora diverſi peſi, non enunciati nel
primo, e ſono la Meſſa quotidiana per la Ducheſſa dopo la
morte, l'obbligo di ricevere gli Ordinandi entrà Tempora, gli
Anniverſarii, quali coſe tutte non ſono nel primo; E perciò
ſi vede, che avendo la Fondatrice donato 50. mil. lire à diſtin-
zione della prima donazione, in cui donò ſolamente lire 30.
mil. ſiccome per queſto augumento ha la Fondatrice accreſciuti
li detti tre peſi, che non ſi controvertono, così non ſi ſa vede-
re, perche non ſi abbia a dire, che anco la prima Meſſa del
ſecondo Inſtromenta non ſia diverſa dalla Meſſa, contenuta nel
primo.

Utinam non adeſſent duo Inſtrumenta, duæque Scriptu-
ræ, quia niſi adfuiſſet talis materialis earund. diverſitas, 187
ſpontaneus, voluntariuſque Defenſor Viſitatoris, Author
contrariæ Scripturæ. forſan non deveniſſet ad compoſitio-
nem replicatarum Scripturarum, cum innumeris illis re-
flexio-

Digitized by Google

flexionibus, & animadverſionibus, ad quarum inſubſiſten-
tiam demonſtrandum noſtri Religioſi ſubjecti fuerunt, &
adhuc ſubjecti ſunt conſiderabilibus expenſis præſentis
litis.

Non ſubſiſtit autem in facto, quòd in primo Inſtrumen-
to non adſit obligatio recipiendi Ordinandos extra Tempo-
ra, minuſque alia, faciendi duo Anniverſaria. Prima enim
intrinſeca eſt, & inſeparabilis à Regula noſtri Inſtituti:
188 Dum igitur Duciſſa pro obſervantia ejuſdem Inſtituti reti-
neri voluit in Urbe certum numerum Presbyterorum, illis
relinquendo habitationem, victum, & veſtitum, tam in
bona, quàm in mala valetudine, pluſquam tacitè injunxit
eiſdem talem obligationem recipiendi Ordinandos, à noſtra
Regula nullatenus ſeparabilem.

Ultra quod eadem prima obligatio litteraliter continetur
ſub illis verbis primi Inſtrumenti: *Si obbligano, e prometto-
no, aderendo all' intenzione della detta Sign. Ducheſſa, in-
ſtruire gli Ordinandi ſecondo il beneplacito del Noſtro Santo
189 *Padre il Papa, fare Miſſioni &c. conforme il loro Inſtituto*;
Sive enim quis Ordines ſuſcipiat in temporibus, ſive extra
Tempora, & multò magis in hoc ſecundo caſu, ſemper ve-
rum eſt, quòd veniat appellatione Ordinandorum ad Pa-
pæ beneplacitum, quos noſtri Religioſi vigore primi Inſtru-
190 menti recipere, & inſtruere tenebantur, & tenentur; Mul-
tò magis hodiè ad tenorem *Conſt. 126. Alex. VII. in Bull.
nov. tom. 6.*

Secunda verò obligatio litteraliter continetur in verbo
Service, & contrarium prætendere eſt mera ſimplicitas, ex
ſupra animadverſis à *nu. 143.*

Ad donationem verò libr. 50000. factam in ſecundo In-
ſtrumento non devenit Duciſſa ad augendum onus Miſſa-
191 rum, juxta contrariam prætenſionem, ſed, ut cantat di-
ctum Inſtrumentum: *Avendo riconoſciuto il gran zelo, e di-
vozione di detti Preti della Miſſione, in eſecuzione della Fon-
192 dazione, per eſſa fatta &c.* & ibi: *Avendo parimente la detta
Signora intenzione di dargli il modo di ſempre più mantene-
re la detta Fondazione*, & ibi: *Et ce a condition, que les
dites Preſtres de la Miſſion &c. ſeront tenus de recevoir a tou-
jour &c. en leur dite Maiſon d' icelle dite Ville de Rome &c.
tant les Ordinands de quatre temps de l' annee, que ceux del
Extra Tempora, come auſſi à la charge &c.* ideſt; *E queſto a
condizione, che li detti Preti della Miſſione &c. ſaranno tenu-
ti di ricevere ſempre &c. nella detta loro Caſa della detta Cit-
tà di Roma, tanto gli Ordinandi ne' quattro tempi dell' an-
no, quanto quelli delle extra Tempora, come anche alla
carica &c.*

Defectus autem hujus ſolidæ conſiderationis, & princi-
palis intentionis Duciſſæ, operatur, ut ex adverſo *non ſi
192 ſappia vedere perche non ſi abbia a dire, che anche la prima
Meſſa del ſecondo Inſtrumento non ſia diverſa dalla Meſ-
ſa, contenuta nel primo*, Tum, quia ſi Miſſæ dicantur
multiplicatæ, non poſſet habere locum principalis finis,
quem habuit Duciſſa non faciendi Legatum Miſſarum, in-
dependens à Fundatione, ſed primariò, & principaliter fun-
dandi in Urbe Domum Miſſionis, cum manutentione compe-
tentis numeri Presbyterorum pro exercitio noſtri Inſtituti.

Tum etiam, quia ſi non eſt multiplicatum onus recipien-
di Ordinandos, quod continetur in primo Inſtrumento,
quamvis expreſſum in hoc ſecundo primò, principaliter, &
193 cum effrenatis illis verbis, *e queſto a condizione*, multò minus
multiplicatum dici debet onus Miſſarum, ſecundo loco, mi-
nus principaliter, & dependenter à d. primo onere expreſ-
ſum, ut patet Conſideranti.

*Quanto poi all' altre due Meſſe del terzo Inſtromento, e più
che chiaro, che ſono diſtinte dalle tre Meſſe, contenute nel pri-
mo, e ſecondo Inſtromento, non ſolo per ragione dell' augumen-
to della Dote, della diverſità della Scrittura, ma molto più for-
temente, perche, ſe le Meſſe del primo, e ſecondo Inſtromento
ſono innegabilmente tre, come mai può dirſi, che in queſto ter-
zo Inſtromento abbia voluto ripeterne ſolamente due?*

Nec dotis augumentum, nec diverſitas temporis, & Scri-
pturarum, neque demum reflexio, quòd *le Meſſe del primo,
194 e ſecondo Inſtromento ſono innegabilmente tre*, probat multi-
plicationem Miſſarum, de quibus diſputamus.

Non dotis augumentum, quia ad hoc non devenit Duciſſa
ad duplicanda Miſſarum onera, ſed, ut daret noſtris Reli-
gioſis *il modo di ſempre più mantenere la detta Fondazione.
195 Per eſecuzione, e mantenimento della Fondazione, & accre-
ſcimento del fondo della detta Fondazione.* Ubi autem Fun-
datrix adeo clarè locuta fuit, & per hujuſmodi verba, nul-
las admittentia cavillationes, frigeſcunt contrariæ detorſio-
nes, & gloſſæ, per ea, quæ notant adducti per *Rot. dec. 70.
nu. 9. cor. Priol. & dec. 159. nu. 3. p. 10. & dec. 54. num. 8. p. 12.
rec. & in Lucana Fideic. 21. April. 1698. §. Non obſtante cor.* 196
Card. Priol. Atque, admiſſa contraria detorſione, eo tem-
pore, quo ſe declaravit Duciſſa devenire ad d. donationem
pro augumento fundationis, inducta diceretur illius dimi-
nutio mediante novo, majorique onere, contra *Tex. in leg.
Cùm tale ff. de Cond. & demonſt.* de quo, aliis adductis,
Surd. de Alim. lib. 8. privil. 22. num. 4. & dec. 195. num 5. Ul-
tra quod ad evitandam inſtantaneam correctionem Jura per-
mittunt impropriari etiam verba *Rot. in Lauretana Canoni-* 197
catus 13. Febr. 1695. §. Siquidem coram Urſino.

Neque temporis, & Scripturarum diverſitas; Nulla
enim adeſt implicantia, quòd una Scriptura poſſit eſſe rela-
tiva, & repetitiva obligationum, contentarum in altera;
Videmus hoc in tertio Inſtrumento, ſeu in hac ipſa Apoca,
in qua ſpecialis, & individua habita fuit mentio exequendi
contenta in primo Inſtrumento diei 4. Julii 1642. Videmus
pariter hoc in repetitione Anniverſariorum, & oneris appo-
nendi Epitaphium, dum leguntur, tam in primo, quàm in
ſecundo Inſtrumento.

Demùm neque urget tertia reflexio, quæ potiùs vocari
poteſt petitio principii, quàm probatio multiplicationis Miſ-
ſarum, Ultra quod ad demoſtrandum, quòd Miſſæ primi,
& ſecundi Inſtrumenti non ſint innegabiliter tres, ſat eſt 198
obſervare neceſſitatem componendi reiteratas contrarias
Scripturas, Reſponſiones, & Replicationes; Quod e-
nim innegabiliter tale eſt, nulla indiget demonſtratione,
vel ulterioribus probationibus, ut ad ſenſum patet.

*Queſto diſcorſo procederebbe, ſe non vi foſſero nel terzo
Inſtromento dizzioni augumentative. E pure ſi toglie ogni
difficoltà dalle dette dizzioni augumentative, che fanno ve-
dere con chiarezza, che la Fondatrice, ſiccome donò altre 20.* 199
*mil. lire, così volle imporre altri peſi, trovandoſi tanto nella
parte diſpoſitiva, che nell' altra eſecutiva con le parole. E
volendo in oltre caricare li ſudetti Preti della Miſſione di far
dire, e celebrare due Meſſe da qui avanti, e ſempre: Cioè
a dire, una per ſuffragio dell' anima del Sig. Card. e l'altra
per Noi, durante la noſtra vita, dopo la noſtra morte &c.
promettiamo Noi, e ci obblighiamo di abondante mantenere,* 200
*oſſervare, & adempire le coſe contenute nella detta Fondazio-
ne del detto giorno 4. Luglio 1642. Et in oltre far dire, cele-
brare per ciaſchedun giorno dell' anno da qui avanti, e ſempre
le dette due Meſſe baſſe.*

Diſcurſus iſte procederet, quando Duciſſa non expreſſiſ-
ſet principalem finem, propter quem deveniebat ad dona-
tionem aliarum libr. 20. mil. ſupra indicatum, quia dum
habemus hanc indubitatam intentionem, verba debent
eidem famulari, & inſervire, non autem intentio cluden-
da eſt verbis, per ea, quæ egregiè firmavit *Rot. dec. 114. nu.
6. & 7. p. 11. rec.* ubi quòd magis Partium intentio, quàm
Scripturæ verba inſpicienda ſunt, & concordant *dec. 230. n.* 201
14. p. 18. & dec. 402. à n. 13. cor. Priol.

Fortiùs quando verba etiam congruè interpretari poſſunt
in eum ſenſum, qui famuletur principali intentioni, ut ve-
rificatur in præſenti, quia tertium Inſtrumentum nihil aliud
importat, quàm obligationem adimplendi contenta in pri-
mo, idque *d' abbondante*, hoc eſt abſque ulla nova obligatio- 202
ne, novoque onere, juxta indolem, & naturam dicti verbi
d' abbondante, per ea, quæ notat *Surd. conſ. 450 num. 40.* &
firmavit *Rot. in dec. 108. nu. 18. p. 12. & dec. 182. eod. num. p. 15.
& dec. 355. nu. 19. rec.*

Verbum autem illud *in oltre* dupliciter concordari poteſt
cum dicta principali intentione Duciſſæ. Primò, illud ſu-
mendo pro initiativo diſcurſus, non autem, pro nova obli-
gatione, juxta animadverſa per *Rot. in dec. 556. num. 16. p.
18. rec.* qui ſenſus videtur naturalis, & obvius ex ipſa lectura
Inſtrumentorum, in quibus non multùm laborare debemus
ad invenienda ſimilia exempla in longè durioribus terminis, 203
dum illud Nobis ſubminiſtrat ſecundum Inſtrumentum in
obligatione apponendi Epitaphium, non cum verbo æquivo-
co, ſed verè, & propriè ampliativo, nempe; *Come anco-
ra ſaranno tenuti*, quæ dictio *ancora* eſt innegabiliter augu- 204
mentativa, & ampliativa, extenditque diſpoſitionem ad
caſum, qui priùs non includebatur, neque erat antea de-
mandatus, ut notant *Ruin. conſ. 53. num. 19. lib. 2. Menoch.* 205
conſ. 414. num 48. Pariſ. conſ. 49. à num. 20. lib. 4. & firmavit
*Rot in dec. 191. num. 21. & dec. 239 num. 5. cor. Bich. & ead.
dec. 239. num. 13. cor. Priol. & dec. 762. num. 10. par. 18.* Et ta-
men non negatur ex adverſo, quòd in hoc caſu ſit repetitiva
antiqui, non autem inductiva novi oneris apponendi Epi-
taphium.

Itaut eodem modo diſcurrendo de dicta dictione, *In oltre*,

ſenſus

ſenſus ſit, quòd Contrahentes, nedùm ad abundantiam ſe
iterum obligabant ad ea adimplenda, quæ promiſerant in
206 primo Inſtrumento diei 4. Julii 1642. ſed ad abundantiam
pariter ſe obligabant ad celebrandas duas Miſsas quotidia-
nas, de quibus loquitur ſecundum Inſtrumentum diei 2 Maii
1643. eodem modo, quo in ſecundo Inſtrumento, nulla fa-
cta mentione primi, promiſerant facere Epitaphium, circa
quod aderat rotunda, & clara obligatio in d. primo Inſtru-
mento.

Idem practicarunt Contrahentes in alio longè clariori ver-
bo *cum conditione* in ea parte, in qua ſermo eſt de obligatione
207 recipiendi Ordinandos ibi: *E queſto a condizione, che li
detti Preti, &c. ſaranno tenuti di ricevere ſempre, & in
perpetuo &c. tanto gli Ordinandi ne' quattro Tempi dell' an-
no, quanto quelli dell' Extra Tempora*, quod verbum *a con-
dizione* novam, & rigoroſam obligationem ea ſui natura im-
portat, ex adductis per *Grat. conſ. 102. num. 18. & conſ. 108.
num. 10. lib 2. Eugen. conſ 93. num 41. lib. 1. Giurb. conſ. 51.
num. 7. lib. 1. & Dunoz. jun. dec. 882. num 5.* Et tamen in no-
208 ſtro caſu eadem præciſa numero obligatio litteraliter injun-
cta fuerat in primo Inſtrumento; Idemque proindè verbum
a condizione famulatur principali intentioni, expreſsæ in
primo Inſtrumento, non autem inducit novam obligatio-
nem, ut firmavit *Rota dec. 161. num. 6 p. 19. rec.* ibi: *Non
209 enim ad inducendam conditionem ſat eſt, quòd dicatur* con
condizione, *quaſi exinde inferatur, ut contractus conditio-
nalis, deficiente conditione, corruat, quia magis inſpicitur
ſubſtantia diſpoſitionis, & mens diſponentium, quàm cortex
verborum.*

Aliud longè clarius, & individualiſſimum Nobis ſubmini-
ſtrat exemplum idem Inſtrumentum in ead. obligatione re-
cipiendi Ordinandos: *En outre de recevoir auſſi &c.* ideſt
inoltre di ricevere pure ogn' anno &c Ordinandos, tam in
210 temporibus, quàm extra Tempora, quæ obligatio legitur
pariter in primo Inſtrumento ibi: *Promettono, inerendo all'
intenzione della detta Sig. Ducheſſa, inſtruire gl' Ordinandi
ſecondo il beneplacito del noſtro Santo Padre il Papa.*

Sicuti igitur in hac parte verbum *in oltre* non importat no-
vam obligationem, quæ non eſſet in primo Inſtrumento, ita
dicendum eſt ad effectum, de quo agimus, ut una pars diſ-
211 poſitionis aliam declaret, juxta firmata per *Rot. dec. 155.
num. 13. p. 16. rec.* Utque idem verbum in ea ſignificatione
accipiatur in una, in qua acceptum fuit in alia parte Scri-
pturæ, juxta notam juris regulam, de qua, omiſſis anti-
quioribus, *Mantic. de Conject. lib. 3. tit. 9. num. 3. & Rot. dec.
212 3. num. 7 p. 9. rec. & cor Emer. jun dec. 394. num. 15.* ibi:
*Juxta regulam, quod verba, uno modo intellecta in una
parte contractus, eodem modo accipi, & intelligi debent
in alia.*

Secundò verò concordari poteſt verbum: *In oltre* cum
principali intentione Duciſſæ, illud interpretando pro one-
re celebrandi Miſſam pro Duciſſa à die ſtipulationis tertii In-
ſtrumenti, in quo fuit appoſitum, nempè 6. Julii 1643. quæ
213 obligatio non legebatur in ſecundo, in quo demandatum
fuit, illam celebrari debere poſt mortem ejuſdem Du-
ciſſæ.

In omnem verò caſum in conflictu hujuſmodi verbalis
contradictionis, ſemper prævalere debet principalis inten-
214 tio, illaque ſumi interpretatio, per quam, omiſſo verbo-
rum cortice, & neglecta Judaica interpretatione, exequu-
tioni demandetur principalis finis Contrahentium, illorum-
que innegabilis intentio, ut poſt antiquiores, quos ſequitur,
firmavit *Rot. in Firmana Immiſſionis 25. Junii 1696. §.
Quoniam cor. Card. Caprar.* ibi: *Ad quem effectum quæ-
215 libet poſſibilis ſumi debet interpretatio, neque cortex verbo-
rum venit attendendus, ſed probabilis mens, & intentio Con-
trahentium.*

*Di più ſi avverte, che, o queſto terzo Inſtromento ſi pre-
tende, che ſia repetitivo del primo, e ciò è impoſſibile, perche
nel primo non v'è, che una Meſſa quotidiana, e nel terzo In-
ſtromento ve ne ſono due; O ſi pretende, che ſia repetitivo
del ſecondo Inſtromento, e queſto è parimente incompatibile,
216 perche la Meſſa della Ducheſſa del ſecondo Inſtromento non ſi
doveva dire in vita della Ducheſſa, ma dopo la morte della me-
dema* ibi. Come ancora di fare parimente dire, e celebrare
appreſſo il deceſſo della detta Sig. Ducheſſa un' altra Meſſa
baſſa per ciaſcun giorno dell' anno, e ſempre. *All' incontro
la Meſſa della Ducheſſa di queſto terzo Inſtromento ſi doveva
dire, tanto in vita della Ducheſſa, come dopo la morte; O ſi
pretende, che ſia repetitivo del primo, e ſecondo Inſtromen-
to aſſieme, e ſe i detti due Inſtromenti contengono tre Meſſe,
e queſto terzo Inſtromento contenendone due, non può riſpetto
i peſi delli detti due primi Inſtromenti, ſe non concorda
la quantità.*

Innumeris petitionibus, contentis in hoc §. breviter reſ-
pondemus, quòd hoc tertium Inſtrumentum non eſt repetiti-
vum antecedentium Inſtrumentorum, ſed eſt repetitivum
duarum Miſſarum, demandatarum in primo, & ſecundo
Inſtrumentis, eodem prorſus modo, quo ſecundum Inſtru-
mentum eſt repetitivum obligationis recipiendi Ordinandos, 217
faciendi duo Anniverſaria, & appoſitionis Epitaphii, de-
mandatarum in primo, quod ex hucuſque animadverſis, &
infra obſervandis remanet manifeſtum; Ad opportunita-
tem repetentes hic, quòd non ſubſiſtit in facto, duo priora
Inſtrumenta continere obligationem celebrandi tres Miſſas
quotidianas, ut obſervavimus ſupra.

Le Meſſe dunque quotidiane perpetue ſono cinque, cioè.

*Una Meſſa quotidiana del primo Inſtromento per ringrazia-
mento de' Beneficii ricevuti, durante la vita del Cardinale, 218
e della Ducheſſa, e dopo la morte per ſuffragio di tut-
ti due.*

*Due Meſſe ſimili del ſecondo Inſtromento, una per ſuf-
fragio del Cardinale, allora defonto, l'altra per la Du-
cheſſa, da principiarſi a dire dopo la morte della medeſima,
e non in vita.*

Ad hoc, ut proteſtationibus contrariæ Scripturæ corref-
ponderent facta, poſt illa verba: *Una per ſuffragio del Car- 219
dinale, allora defonto*, debebat hic ſubnecti, & *ſecundùm
intentionem Duciſſæ*, ex quibus à ſe ipſis corruunt ea, quæ
ædificata ſunt ſupra dictam reſtrictivam pro ſolo ſuffragio
animæ Card.

*Due Meſſe ſimili del terzo Inſtromento, una per ſuffragio
del Cardinale, e l'altra per la Ducheſſa, da dirſi, non do-
po la morte ſolamente della medema, ma anco in vita per
la continuazione delle Benedizzioni di Dio, durante la vita
della Ducheſſa, e dopo la morte per il ſuffragio dell' Ani-
ma ſua.*

Nihil occurrit ſpecialiter adnotandum hic pro reſponſione 220
ad ea, quæ continentur in his quatuor paragraphis, cùm ſint
ſimpliciter repetitivi antecedentium.

Omittere tamen nullatenùs debemus non rogare ſapien-
tiſſimos Judices, ut dignentur cavere à verbis illis ultimi pa-
ragraphi, *e l'altra per la Ducheſſa, da dirſi non dopo la mor- 221
te ſolamente della medema, ma anco in vita per la continua-
zione delle Benedizzioni di Dio, durante la vita dell Duchef-
ſa*, quia verba continuationis Divinæ Benedictionis non
fuerunt prolata ſupra Duciſſam, ſed *ſopra tutta la Caſa di
ſua Eminenza*, qui jam per ſeptem menſes antea deceſſerat,
Non ſine myſterio autem fuerunt in hac parte confuſa ea-
dem verba cum Duciſſa, quia ex una parte, attento præce- 222
denti obitu Cardinalis, non poterant aliter interpretari,
quàm pro repetitione primi oneris, & ex alia correſpondent
eadem verba illis, quæ leguntur in primo Inſtrumento pro
continuatione Benedictionum, tam erga Cardinalem,
quàm Duciſſam, ibi, *e pregandolo della continuazione delle
ſue Benedizzioni ſopra di loro.*

*Finalmente riſpetto alla Meſſa, da dirſi da ciaſchedun Pre-
te della Caſa di Roma in tempo degl' Anniverſarii, già ſi è
ſoddisfatto pienamente nella paſſata Scrittura; Solo ſi deve av-
vertire, che imponendoſene una per ciaſchedun Prete nel pri-
mo Inſtromento, ed un' altra nel ſecondo, non è vero in fatto,
che s' ingiunga il peſo a' Preti di celebrare per ſe ipſos, ma ſi 223
dice chiaramente nella parte eſecutiva, che poſſono i Preti far-
la celebrare da altri.*

Circa Miſſas celebrandas ab omnibus Presbyteris, mo-
ram facientibus in noſtra Domo diebus 4. Dec. & 17. Apri-
lis pro animabus Cardinalis, & Duciſſæ, nulla alia ſatisfa- 224
ctio, ſeù probatio ex adverſo adducta fuit, quàm littera In-
ſtrumentorum judaicè intellecta ibi: *Et in oltre, che tutti li
Preti della Miſſione, che ſaranno reſidenti nella ſudetta Ca-
ſa di Roma &c. ſiano tenuti di dire &c. una Meſſa di Requiem
per ogni Prete della Miſſione il medemo giorno, e nel tempo
ſteſſo &c.* Nos autem diximus, & nunquàm ſatis repetimus,
quòd iſta obligatio intelligi, & interpretari debet pro illis
Presbyteris, qui fuerunt à Duciſſa vocati, ſeù honorati,
& quibus ab ipſa relicta fuerunt habitatio, victus, & veſti- 225
tus, tàm in bona, quàm in mala valetudine, quorum nu-
merus ex ipſius præcepto, injuncto in primo Inſtrumento,
determinari debebat, & determinatus fuit in illo duodena-
rio, ut innegabile eſt, & probavimus ex jurata atteſtatione
Seniorum noſtræ Domus tenoris ſequentis.

*Noi ſottoſcritti &c. atteſtiamo di più, che il numero di
12. Meſſe, che ſi celebrano ne' due Anniverſarii de 17.
Aprile, e 4. Dec. è ſtato regolato dal numero di 12. Preti,
quali*

quali furono giudicati neceſſarii al mantenimento di queſta Fondazione, e ſue fonzioni, inerendo alla facoltà, datane dalla Fondatrice nel primo Inſtromento della Fondazione, le quali coſe tutte le ſappiamo di certa ſcienza &c. In fede &c. In Roma queſto di 30. Novembre 1708.

Procedendo in hac parte cum vulgata regula, *quem non honora, non gravo*, de qua, omiſſis generalibus, benè *Rot. dec 476. num.13. & 14. p.19. rec.* ibi : *Imò ex hoc etiam gra-*
225 *vamine cenſetur, Fundatricem excluſiſſe à proviſione facienda quamcumque aliam Perſonam.*

Quod non obſcurè comprobatur ex circumſtantia temporis, & qualitate Loci, ubi, & quando celebrari debent dictæ Miſſæ, in parva nimirum Eccleſia, & tempore Anni-
227 verſarii, juxta clara illa verba Inſtrumenti. *Seron tenus de dire al'inſtant, au all' iſſue da dite Service*, idest. *Saranno tenuti dire nel tempo ſteſſo, o nel fine di detto Servizio*, & ibi: *Lameme inſtant du dit Service*, idest *nel medemo giorno, e nel tempo ſteſſo di detto ſervizio*. Difficile ſiquidem eſt magnum Miſſarum numerum celebrari poſse in parvis Eccleſiis eo dumtaxat tempore, quo Anniverſarium aliquod celebratur, ut ex ſe notum eſt.

Advertendo hic, quòd hujuſmodi reflexio præ oculis habenda eſt ad eruendam intentionem Duciſsæ, quæ eo tempore, quo demandavit celebrationem dictarum Miſsarum,
228 non donaverat, niſi libras Turonenſes 80. mil. nempè ſc. 2240. monetæ Romanæ, idque non pro Miſsarum dote, ſed primariò, & principaliter pro fundatione Eccleſiæ, & Domus, nec non manutentione ta- Sacerdotum, & ſex Coadjutorum, minus verò principaliter, & ſecundariò pro celebratione dictarum Miſsarum.

Reſpectu verò obligationis noſtrorum Religioſum celebrandi per ſe ipſos, neſcimus videre quomodò poſſit exadverſo in dubium hic revocari, poſtquam Author contrariæ
229 Scripturæ gloſsando primum Inſtrumentum id rotundè admiſerat his verbis : *Ma anche perche nel primo ſi dice, che ciaſcheduno Prete debba celebrare nel giorno dello morte del Cardinale, e della Ducheſſa un Servizio per ciaſcheduna.* In ſecundo verò Inſtrumento id litteraliter demandatur ibi, *che tutti li Preti &c. ſiano tenuti di dire &c.*

Deveſi anco avvertire, che in ordine alla prima Meſſa ſi pone in arbitrio de Preti ſudetti di celebrarla privatamente, o pure cantarla, eſſendovi la dizzione alternativa : O : Non la dizzione congiuntiva : E : come aſſeriſcono i contrarii Defenſori nel fine del paragrafo dal quale diſcorda il loro Sommario.

Mirabilis ſanè cavillandi pruritus! In tota contraria Scriptura non adeſt ſyllaba, quæ non exaggeret, gratis tamen, & abſque ullo prorſus fundamento, alterationes, & additiones, ſectos ultimo Summario. Hic Summarium
230 concordat cum originale, & inſiſtitur in mero errore Impreſſoris Scripturæ? Ac ſi novum eſset, innumeros quotidie in Scripturis impreſſis reperiri errores, non obſtante quacumque maxima diligentia, etiamſi quis ad propriam domum Typos transferet, ut feciſse *Epiſcopus Rocca* cum teſtatur in fine *primi Tomi ſuarum Intrepret. Jur. fol. mihi* 626. ubi,
231 illa non obſtante, Lectorem precatur, ut ignoſcat erroribus, qui in ſuis Operibus irrepſerunt : Atque quotidiana experientia comprobat veriſſimum eſse celebre dictum *Io Franciſci Lorendan.* de quo in *Epiſt. ad Lector. della Bilancia Politica di Tacito*, nempè: *E' più facile trovare un Cielo ſenza Stelle, che una Stampa ſenza errori.* Neque de-
232 eſt congrua ratio, quia, vel Corrector Scripturarum eſt intelligens, & legit benè, quod eſt malè impreſsum, vel eſt minus intelligens, & errores attribuuntur ſuæ ignorantiæ. Certiùs quia idem error talis eſt naturæ, ut quilibet Lippus, vel Tonſor illum agnoſceret, quia *dire, e fare* duo important onera, unum per ſe ipſum, aliud per alium, e converſo, autem *dire, o fare dire* unicum dumtaxat, ſive per
233 ſe, ſive per alium adimplendum. Neque in noſtra Scriptura regiſtrata fuerunt dicta verba ad probandum obligationem celebrandi, vel celebrare faciendi unam, vel duplicem Miſsam, ſed ad oſtendendam obligationem illam quotidie canendi, quod æquè inſolitum eſt, inauditumque in Catholica Eccleſia, ex adductis per *Pignatell. conſult.64. tom.6. & conſul.23. tom.8.* Imò prorſus impracticabile ob feſta duplicia, ſive aliquis Eccleſiaſticus cætus obligationem habeat illam quotidie canendi, vel cantari faciendi juxta *Conſt. ultimam ſeu Alex.* VII. quæ ita ſummatur. *De non celebrandis Miſſis de Requiem in duplicibus, exceptis anniverſariis ex diſpoſitione Teſtatorum relictis.*

Ciò che ſi dice circa l' Epitaffio, ripetito nel primo, e ſecondo Inſtromento, niente hà che fare con la controverſia delle Meſſe; Sì perche l'Epitaffio non è moltiplicabile, come ſono le Meſſe, baſtando uno per tutti i peſi; Sì perche ſi è fatta menzione anco nel ſecondo Inſtromento, perche ſi erano aggiunti altri peſi, e ſe bene, nel terzo non ſi fa menzione del Epitaffio eſpreſſa, queſta però ſi fa tacitamente, mentre oltre le due Meſſe di queſto terzo Inſtromento, ſi obbligano i Padri oſſervare tutto ciò, che avevano promeſſo nella prima Fondazione.

Circà Epitaphium, cujus tenor expreſsus fuit ſupra §.1. n.4. diximus, & conſtanter repetimus, quòd illius conſtructio demandata fuit, & quidem cubitalibus litteris in primo, & ſecundo Inſtrumentis ; Dum igitur Viſitator id habuit
pro repetitione, ex tali repetitione Epitaphii non obſcurè 234
deſumitur, quòd repetitæ dici debeant etiam Miſsæ, ex latè animadverſis ſupra.

Fortiùs, quia longè majori verborum energia demandata fuit ſecunda vice appoſitio Epitaphii, ac repetitæ dici poſſint Miſsæ, dum reſpectu Epitaphii verba nullam admittere
videntur reſtrictionem, ſed habent ſenſum omninò amplia- 235
tivum ex animadverſis ſupra ; Ex hoc autem, quòd Epitaphia non ſint multiplicabilia, non benè infertur, quod replicatæ dici non debeant Miſsæ, ex quo iſtæ multiplicari poſſint. Vis enim reflexionis non conſiſtit in multiplicabilitate, vel non multiplicabilitate eorum, quæ continentur in Inſtrumentis, minùs verò, an iſta reiterari, vel non reiterari poſſint : Sed in voluntate Duciſsæ, quæ ſicuti in ſecundo Inſtrumento præcepit appoſitionem Epitaphii, demandati in primo, idem dicendum eſt de Miſſis.

Nec ſubſiſtit reflexio, quòd in tantùm facta fuit mentio Epitaphii in ſecundo Inſtrumento, quia in illo fuerunt ad-
dita nova onera ; Tùm, quia ſola lectura ſecundi Inſtru- 236
menti, adamuſſim concordans cum prima circa præceptum opponendi dictum Epitaphium, per eadem numero verba, prorſus excludit hujuſmodi detorſionem ; Tùm etiam, quia in Epitaphio ex mandato Duciſſæ non debebant apponi onera, ſive nova, ſive antiqua, ſed ſola Fundatio, juxta illa cubitalia verba primi Inſtrumenti. *Come ancora ſaranno tenuti far fare a loro ſpeſe un' Epitaffio in marmo negro, ſopra il quale ſarà ſcritta, ed intagliata in Sommario la ſodetta Fondazione, il quale Epitaffio faranno collocare nel luogo più patente, e commodo della loro Chieſa di Roma*; Et in ſecundo Inſtrumento ibi : *Come ancora ſaranno tenuti, e promettono far fare a loro ſpeſe un Epitaffio di marmo negro, ſopra il quale ſarà ſcritta, ed intagliata in Sommario la ſudetta preſente Fondazione, il quale Epitaffio faranno mettere, ed attaccare nel luogo più eminente, e commodo, che ſi potrà della loro detta Chieſa di Roma.* Et propterea ad ſenſum pa-
tet, quòd ex appoſitione, vel non appoſitione novorum 237
onerum in ſecundo Inſtrumento, quæ deſcribi nullatenus debebant in Epitaphio, nihil omninò inferri poteſt circa repetitionem obligationis apponendi idem Epitaphium.

Erex hac animadverſione nullius remanent efficaciæ verba illa, quibus terminatur contraria Scriptura ; *Oltre di che detto Epitaffio non contiene nè pure quelli peſi, nelli quali*
non cade controverſia, come ſono le dodeci Meſſe degl' Apoſto- 238
li. Repetimus enim quòd in Epitaphio non debebant apponi onera Miſſarum, ſed ſola Fundatio Domus ; Quamvis autem in hac parte abundaverint Authores ejuſdem Epitaphii, deſcribendo etiam in illo Anniverſaria, & quotidianarum Miſſarum onera, ex hoc nihil infertur, quòd derogetconcludenti probationi eorum, quæ in illo continentur,
juxta magiſtralem *Gloſſam in cap. Cauſam, quæ de Proba-* 239
tion. & communiter notata per *Scribenter in leg. Monumenta Cod. de Relig. & ſump. funer.* cum aliis apud *Gratian. diſcep. 893. num.31. Card. de Luc. de Præem. diſcep 2. numer.7. & Rot. cor. Arguel. deciſ.17. num 41. & cor. Priol. deciſion. 318. num.7.*

Circa l' oſſervanza è da notarſi, che l' Epitaffio fo fatto nell' anno 1680. e così 38. anni dopo gl' Inſtromenti, in tempo, che era morta la Ducheſſa, e forſe non erano più al Mondo quei Viſitatori, che aſſeriſcono i Padri, i quali Viſitatori, perciò non potevano dall' Epitaffio ricanoſcere l' errore, mentre in tempo della Viſita non era eſpoſta.

Non probamus obſervantiam in noſtris terminis à ſolo Epitaphio, ſed à Tabella, ſubſcripta à b. m. de Totis, ori-
ginaliter exhibita, & à jurata Atteſtatione quatuor ex Senio- 240
ribus noſtræ Domus, ſequentis tenoris. Paratique ſumus omnibus probationum generibus illam demonſtrare, quia veritas ita eſt, & ſemper fuit talis.

Noi infraſcritti, per la verità ricercati facciamo piena, & indubitata fede, anco mediante il noſtro giuramento, qualmente in eſecuzione della Fondazione di queſta Caſa della

Miſſio-

Digitized by Google

Miſſione in vigore di tre Inſtromenti, ſtipolati nel dì 4. Luglio 1641. e 2. Maggio, e 6. Luglio 1653. in Parigi, ſono ſempre ſtate celebrate due Meſſe baſſe quotidiane ſolamente, una per l'anima della ch. m. del Sig. Card. de Richelieu, e l'altra per l'Anima della ch. m. della Sig. Maria de Viguerod, Ducheſſa d'Aiguillon Fondatrice, 12. Meſſe ogn'anno nella Sagroſanta Baſilica Vaticana nelle Feſtività de gl'Apoſtoli, dodeci nel dì 4. Dec. nel qual giorno morì detto Sig. Cardinale, e 12. nel dì 17. Aprile, nel quale paſsò a miglior vita la detta Sig. Ducheſſa Fondatrice, unite con due ſoli Anniverſarii ne detti giorni 4. Decemb. e 17. Aprile, e ciò dal principio della Fondazione di queſta Caſa, e Chieſa, fino ad oggi. Il che ſappiamo di certa ſcienza per haverle celebrate Noi medemi reſpetivamente, per haverlo inteſo dire da noſtri Anteceſſori, ed eſſere pubblico, e notorio in detta noſtra Caſa; e ſe foſſe ſtato praticato diverſamente, ſenza dubbio alcuno ſarebbe pervenuto a noſtra notizia; In fede di che abbiamo ſottoſcritta la preſente di noſtra propria mano, e munita col Sigillo di queſta Caſa. Roma li 20. Novembre 1708. Quæ ſuperlativam facit probationem, ex adductis per *Capyc. Latr. dec. 12 n. 4 Rot. apud Torr. de Pact. fut. ſucceſſ. dec. 207. nu. 15. & cor. Priol. dec. 394. n. 4. & in p. 10 rec dec. 171 n. 27.* &
241 egregiè *in Toletana Adminiſtrationis 15. Febr. 1700. §. Huic primæ cor. Pia.* Præcipuè attenta duplici circumſtantia. Prima quòd illa non poteſt probari ab Exteris, & non informatis; non enim Cappucini, vel Dominicani deponere poſſunt de celebratione Miſſarum in noſtra Eccleſia, Secunda, quòd illi, qui deponunt de eadem obſervantia, ſunt illimet, qui celebrarunt Miſſas, & viderunt ab alis celebrari, ac propterea applicantur ea, quæ de ſcipſo ſcripta reliquit S. Joannes citatus ſupra.

Verum tamen eſt, quòd probatio ejuſdem obſervantiæ, deducta à dicto Epitaphio talis videtur naturæ,
242 & qualitatis, quòd ex ſe ſola intentum ſuperlativè probet.

I. Quia illud compoſitum fuit à P. Mattino, Religioſo in Urbe ſatis noto, ad quam miſſus à Fundatore uſque ab anno 1642. pervenit in ſtatu Clericali, ubi pluries fuit Superior noſtræ Domus, ut teſtatur modernus Superior noſtræ Cong. in Epiſtola diei 5. Julii 1708. his verbis--*Nous*
243 *avons icy Minute de l'Epitaphe, qui eſt en votre Egliſe, ecrit de la main de feu Monſieur Martin, qui a marque deux Meſſes quotidienes, & in n'y à chongè juſque quelques mots dans le reſte de ce, qui y eſt contenù*--Hoc eſt: *Noi abbiamo quì la Minuta dell'Epitaffio, che è nella voſtra Chieſa, ſcritta di mano del già Sig. Martini, il quale ha notate due Meſſe quotidiane, e non ſi è quì mutato, che qualche parola, nel reſtante di quello, che ſi contiene.*

II. Quia illud reviſum fuit, approbatumque à pluribus ex Senioribus, & qualificatis Religioſis noſtræ Congr. Pariſiis commorantibus, & propterea applicatur celebre di-
244 ctum *Gloſſ. in cap. Prudentiam verba Plurimorum de Offic. deleg.* quòd *integrum eſt judicium illud, quòd plurimorum ſententiis confirmatur*, & alterius *Gloſſ. in con. De quibus verb. Pluribus diſt. 20.* quòd *faciliùs invenitur, quod à pluribus quæritur*, de quibus *in Inſt. crim. lib. 2. titul.* 10. *numer.* 170.

III. Quia omninò fatendum eſt, eaſdem qualificatas Perſonas, quæ illud compoſuerunt, & approbarunt, ad talem compoſitionem, & approbationem deveniſſe, non contemplando Sydera, vel Geographicas perluſtrando car-
245 tas, minuſque ſuper digitis, ſed perſcrutatis illis Inſtrumentis, materna, propriaque lingua compoſitis, in quibus miſſarum onus deſcriptum, repetitumque legitur.

IV. Quia dicendum eſt attentè ulteriùs conſideraſſe id, quod anteà practicatum fuerat, & quod tunc temporis practicabatur; Nam contrarium dicendo, Compoſitores, & Approbatores ejuſdem Epitaphii potuiſſent ſtatim
246 reconveniri, deque aperto mendacio redargui ab illiſmet, qui contrarium practicaverant, juxta animadverſa per *P. Segner. nella predic. 7. numer.* 8. de qua *in tom. 3. par. 2. diſceſp. 1. §. 4. numer. 5.* Ultrà quod vim facere videtur Intellectui conſideratio, quòd ſi antecedenter diverſimodè practicatum fuiſſet, ex abrupto, videntibus, ac ſcientibus illis Presbyteris, qui ita practicaverant, voluiſſent
247 contrarium aſſerere, & quidem non ad aures eorundem informatorum, neque in ſecreto, ſed in loco publico, à quo hodiè poſt 40. annos opus eſſet Epiſtaphium amovere, ſubrogando aliud, juxta contrariam prætenſionem, longè diverſum, ſubjicendo hoc modo totam Congr. Miſſionis, omneſque illorum Superiores, neq; etiam Fundatore excepto, replicatis diſcurſibus otioſorum hominum.

V. Quia omninò veriſimile eſt perſcrutatas eſſe, & quidem in primis, & ante omnia Tabellas illas, in quibus adnotabantur obligationes Miſſarum noſtræ Eccleſiæ,
quæ, attenta illius recenti fundatione, non debebant eſſe 248
nimis longæ, multumque intrincatæ; Si autem Viſitatori ſatis, ſuperque fuiſſet quælibet copia ejuſdem Tabellæ, ut ſe pluries declaravit coram particulari Congrat. quantò magis ſuprabundare debet ſolemnis tranſcriptio ejuſdem Tabellæ, non in illis rebus, quæ vento rapiuntur, ſed in marmore, duriſque lapidibus, neque fragili calamò, ſed ſtylo ferreo exaratæ, ſculptæque in ſilice.

VI. Demùm, quia idem Epitaphium reviſum etiam fuit, & approbatum à P. Edmundo Iollyo, qui poſtquam
per annos 10. fuit Superior noſtræ Domus in Urbe, fuit 249
etiam tertius Generalis noſtræ Congr. prout hæc omnia apparent ex jurata Atteſtatione Seniorum noſtræ Domus ſequentis tenoris. *Noi ſottoſcritti per la verità richieſti, facciamo piena, & indubitata fede, mediante ancora il noſtro giuramento, qualmente l'Epitaffio, e Lapide, che ſi vede poſto nella Chieſa interiore, è ſtato affiſſo dal P. Martini dopo averlo mandato a Parigi alli Superiori Generali, da quali fu reviſto, & approvato, e ſpecialmente dal P. Edmondo Illoy, che è ſtato il terzo Generale della noſtra Congr. e che era ſtato prima per anni 10. Superiore di queſta Caſa della Miſſione di Monte Citorio, le quali coſe tutte le ſappiamo di certa ſcienza &c. In fede &c. Roma queſto dì 30. Novembre 1708.*

Oporteret igitur aſſerere, quòd omnes hi qualificati Religioſi, mediante monſtruoſa ingratitudine deficere in hac parte voluerint, & privare propriam Concivem, inſignem Benefactricem noſtræ Domus, ſuffragiis Miſſarum,
ab ipſa, ut prætenditur exadverſo, litteraliter relictarum, 250
idque ad augenda commoda Ordinandis Italis, & hominibus, facere volentibus Exercitia in exteris Provinciis, ab ipſis neque etiam cognitis, quòd adeò inveriſimile eſt, ut nihil magis addi poſſe videatur pro illius confutatione, quàm ſimplex, & mera repetitio.

Oporteret aſſerere, quòd tot, taleſque Sacerdotes, & quidem probatiſſimæ conſcientiæ, & vitæ, cum inſigni injuſtitia, & monſtruoſa ingratitudine, privare voluerint Duciſſam eorum Concivem, Miſſarum ſuffragiis, convertendo dotem, & relictum Miſſarum pro manutentione Ordinandorum & facientium Exercitia in Italia, ipſis prorſus incognitorum; Quòd eſſet idem, ac charitatis opera præferre obligationibus ex juſtitia, atque pro exoneratione aliarum conſcientiarum proprias onerare,
quòd horret animus, nedùm aſſerere, ſed etiam ſuſpica- 251
ri de iiſdem qualificatis Religioſis, idque in longè debilioribus terminis improbat *Fab. in Cod. lib. 14. tit. 24. de Uſur. defin. 34. verſ. Nec voluntas*, ſequutus à *Rot. dec 63. nu. 15. p. 11. rec.* & concordat *Cardin. de Luc. de Donatien. diſc. 16. num. 4.*

Quidquid ſit, an Viſitatores omnes noſtræ Domus mortui eſſent ann. 1680. & conſequenter, an cognoſcere potuerint aſſertum errorem Miſſarum ex Epitaphio, com-
poſito poſt eorum, & Duciſſæ mortem: Hoc unum cer- 252
tum eſt, quòd, abſque ullo dubio, illi, qui viſitarunt noſtram Domum poſt dictum Epitaphium, illicò detegere poterant, dictum prætenſum errorem; Alii verò, qui illam viſitarunt ante expoſitionem ejuſdem Epitaphii, devenire poterant in ejuſdem prætenſi erroris cognitionem, vel ex ſola lectura Inſtrumentorum, vel recognitione Tabellarum, continentium Miſſarum onera, vel demum ex teſtimonio Perſonarum viſitatarum, vivaque voce illorum Presbyterorum, qui Miſſas celebraverant, ſi revera idem figuratus error adfuiſſet.

Admiſſa ex his probatione dictæ obſervantiæ, ex illa videtur tolli omne dubium; Notoriæ ſiquidem ſunt in
hac parte juris regulæ, quòd fida, & rarò fallax eſt in- 253
terpretatio illa, quæ deſumitur ab obſervantia, quòd illa primum occupat locum in quibuſcumque diſpoſitionibus, ac contractibus, præferturque cuicumque contrario intellectui, etiamſi iſte verior eſſet, magiſque accommodatus verborum ſenſui, ea ratione, quia talis dicitur ſenſus in verbis, qualem demonſtravit ſubſequuta obſervantia, apta ad impropriandum, extorquendumque veriorem verborum ſignificatum, ut eo modo accipiatur, quo fuit obſervatus, quamvis malus eſſet, vel de jure non tenendus, ex punctualiter animadverſis per *Socin. ſen. conſ. 145. numer. 2. lib. 1. Add. ad Lodov. deciſion. 184 nu. 6. Gratian. diſcep 675. numer. 15. & Rot. ſelectar. Interpr. cap. 161.*

Digitized by Google

cap.162. numer.30. & cap.171. numer.8. & firmatis per *Rot. deciſion.837. numer.28. cor. Dunoz jun. & deciſion.46. numer. 7. cor. Priol. & deciſion.165. numer.20. cor. Ottob. & deciſion.*
254 *279.numer.7.cor. Royas, & deciſion.254. numer.8. & 9.par. 16. & Giennen. Juris mutandi 21. Febr. 1698. §. Et ad propoſitam cor. Urſino, & in Tyburtina Caſtror.17. Aprilis ejuſdem anni §. Et indubitantius cor. Molines, & in Ro-*
255 *manæ Cambii 28. Aprilis 1698. §. Nec enim coram Urſino, & in Placentina Cathedralitatis 22. Junii 1703. §. Quoniam cor. Molines.*

Quæ communiter receptæ concluſiones mirabiliter applicantur præſenti caſui, ex quo agitur de obſervantia.

Introducta à primis Luminaribus noſtræ Religionis, quæ magna pars fuerunt, imò totum fecerunt in ſtipulatione Inſtrumentorum, dum ſunt illimet, qui immediatè contraxerunt cum Ducilla, quique fuerunt Fundator, &
256 Immediati Superiores noſtræ Cong. & Viſitatores noſtræ Domus: Addito, quòd Ducilla circa ſpiritualia unicè pendebat à directione noſtri Fundatoris, ut legitur in ejus Vita *fol.318.*

Practicata tempore, quo ſupervixit Ducilla, per annos 33. ab anno nimirum 1642. uſque ad annum 1675. & quòd magis eſt, ſemper informata de progreſſu Fundationis noſtræ Domus, ut paret ex particuls Epiſtolæ Fun-
257 datoris noſtræ Cong. ſcriptæ Superiori noſtræ Domus in Urbe, ibi: *Leggo, & intendo il voſtro Italiano, e reſto conſolato, che in così breve tempo ne abbiate tanto imparato. Ma eſſendo a propoſito di conſolare la voſtra buona Sig. Fondatrice, con lo che mi ſcrivete, penſo, che farete bene di ſcrivermi in Franceſe, mettendo le coſe particolari in un bollettino a parte*; In his autem circumſtantiis, obſervantiæ practicatæ à Contrahentibus, etiam per longè minoris temporis ſpatium, illa dicitur habere vim novi contractus, ut punctualiter obſervant *Sard. conſ.335. num.26. Gratian. diſcep.675. numer.15. & diſcep.716. num.*
258 *19. Joſeph Ludovic. comm. opin. concluſ.38. illat.121.* & firmavit *Rot. deciſion. 302. numer. 3. cor. Caval. & deciſion. 397. num.18. cor. Dunoz jun. & deciſion. 190. numer.5. & 6. cor. Celſ.*

Pacificè exequuta, non ab uno, vel altero, ſed ab omnibus Superioribus, & Viſitatoribus noſtræ Domus, & quidem ab illius Fundatione uſque ad hodie, & à maximo, ſeù
259 Fundatore, uſque ad minimum Presbyterorum, qui in illa moram fecit.

Eſt autem nimis inveriſimile, vel quòd omnes dd Religioſi probatiſſimæ vitæ conſpiraverint in deſtructionem illius veritatis, quam quærimus, abſque ullo proprio commodo, vel utilitate, ut in terminis longè debilioribus, tam attento minori numero, quàm inferiori perſonarum qualitate, exclamat *Rot. dec. 135. num 7. cor. Merlin. & deciſion 408. num.10. cor. Priol. & deciſion. 1251.*
260 *nu.7. cor. Emer. jun. dec.11. nu.13. p.18. rec.* Vel quòd allucinati in hac parte miſerè fuerint ex ſupra animadverſis.

Hæc ſuperabundare videntur pro confutatione contrariæ Scripturæ, etiamſi eſſemus in puro, mero & ſimplici legato Miſſarum: Quanto igitur magis idem dicendum eſt in no-
261 ſtris terminis, in quibus ex noſtro magno infortunio oleum, & replicatam operam perdidimus, precibus addendo Viſitatori, ut dignaretur noſtra Inſtrumenta ſub oculis habere ſub illa conſideratione, quòd eadem Inſtrumenta exequi non poſſunt juxtà eorum litteralem ſenſum, & tenorem ex ſupra animadverſis, dum, illo attento, una ex Miſſis quotidianis deberet eſſe cantata, Fundatio noſtræ Domus deſcribi deberet in Martyrologio, in quo non Fundationes Eccleſiarum, & Locorum Piorum, ſed nomina Martyrum adnotantur, ut advertit *Macr. in Hierolexic. eodem verb* Apponenda eſſent duo omnino ſimilia Epitaphia, neque etiam excluſo colore marmoris; Presbyteri noſtræ Domus bis celebrare deberent diebus 4. Dec. & 17. Aprilis, & alia hujus generis.

Novas, magiſque humiles ſuperaddendo preces, quas adverſus laudabilem Curiæ urbanitatem nec etiam audire voluit, in vanum exclamantibus Nobis cum egregio illo Vate:
262 *Piacciate udir, non eſſaudir i preggi*, & cum alio: *Etſi non dederis, ſaltem permitte rogari: Offendant nunquam thura, perceſque Jovem*, & adducentibus exempla Imperatorum, imò ipſum rogantibus verbis illis *Textus in leg. Proxime ff. de his, quæ in Teſtam. delent. Rogo Domine Imperator audias me patienter*; Subdentibus, talem obligationem eſſe inſeparabilem à qualitate Judicis, *ut omnium deſideria audiantur*, juxta præciſa verba *Vulpian. lib.2. de Offic. Proconſul.* regi-
263 ſtrata *in l. Nec quicquam §. Obſervare ff. eodem tit.* & juxta aureum monitum *D. Bernard. lib.1. cap.3. de Conſider. ad Eugen.* ſequutum à *Rot. in Romana Aſſociationis 4. Julii 1698. in princ. cor. Anſaldo* ibi: *Patientia Dominorum, prout decet Judicem*, cum aliis conſiderationibus, ad rem ponderatis per *Xamar. de Offic. Jud. p.3. q.2. num.4. Foller. in Prax. crim. tr. de Deſtruſ. n.16. fol.462. & Molon. in Prax. ad Cæſ. de Graſſ. Verbo Patiens ſeu nu.109.* Preces autem in eo conſiſtebant, ut dignaretur attentè conſiderare, quòd Ducilla no-
lnit facere ſimplex, & merum legatum Miſſarum, ſed pri- 264
mariò, & principaliter fundare voluit in Urbe Domum Miſſionis, eique dotem conſtituere pro competenti numero Sacerdotum ad proprii Inſtituti exercitium, determinatorum à principio Fundationis uſque ad 12. Sacerdotes, & 6. Coadjutores, in executionem litteralis conventionis primi Inſtrumenti, De qua Ducillæ intentione, & principali fine nullus relinquitur dubitandi locus ex ſola lectura dict. Inſtrumentorum.

De difficultate autem adimplendi talem voluntatem, poſita obligatione quinque Miſſarum quotidianarum, & aliarum in diebus 4. Dec. & 2. Aprilis, docemus ex facili, brevique
computo; Libræ enim Turonenſes 100. mil. donatæ pro 265
Fundatione noſtræ Domus, conſtituunt ſummam ſc.28. mil monetæ Romanæ, ut juſtificamus ſequenti Atteſtatione, eſtque notorium ex ſolo Calculo arithmetico, qui plenam facit probationem *Priol. dec 399 ſub n.6. & Rot. in Fulginaten. Appaltus Furni 27. Junii 1698. §. Sanè quod ceram Reverendiſſimo Lancetta.*

Noi ſottoſcritti &c. atteſtiamo finalmente, che le cento mila lire Tornesi, moneta di Francia, delle quali parlano li tre Inſtromenti della Fondazione &c. fanno la ſomma di 28. mila ſcudi moneta Romana, ſecondo le notizie, avutene da' Periti in ſimili materie, le quali coſe tutte le ſappiamo di certa ſcienza &c. In fede &c. Roma queſto dì 20. Decembre 1708. quæ ſc.28 m. monetæ Romanæ ad rigoroſam rationem quinque pro quolibet centenario, & anno reddunt ſola ſc.1400.

Expenſæ verò manutentionis noſtræ Domus ſunt in triplici ſpecie; Primò reſpectu alimentorum illorum Sacerdotum, qui inſtruere tenentur Ordinandos, ſive in temporibus, ſive extra Tempora, nec non pro directione facientium ſpiritua-
lia Exercitia, & pro Sacris Miſſionibus, ad quem effectum 266
neceſſarii videntur ſaltem 12. Sacerdotes, & ſex Coadjutores, ſeu Laici, pro quibus, viventibus in perfecta communione, requiruntur ſaltem ſc.1350. nempè ſc.75. pro unoquoque; Secundò in præſtatione alimentorum, facienda dictis Ordinandis, & facientibus Exercitia ſpiritualia in toto anno, ſive iſti Eccleſiaſtici ſint, ſive Sæculares, quibus ſubminiſtrari etiam debent: *Lumi, ornamenti, e tutte le altre coſe neceſſarie*, quorum ratione taxari ſolet ſumma juliorum duorum pro quolibet die. Cùmque ſoleant eſſe circa 600. in quolibet anno, illorum impenſa calculatur in ſc.1000. Tertiò in alimentis illorum Sacerdotum, qui Miſſiones faciunt extra Urbem, quive nihil omninò, neque etiam ex motivo voluntarii muneris, accipiunt in illis Locis, in quibus faciunt Miſſiones, quorum reſpectu, dempta illa ſumma, quam conſumerent in Urbe, ſi in illa remanerent, taxantur ſolùm ſcut. 200. Quæ ſummæ, in unum conflatæ, conſtituunt ſummam ſc.2550. non comprehenſa penſione Domus, relicta à Ducilla, & à noſtris Religioſis ſoluta uſq; ad moderna tempora, hodie verò illius loco ſolvunt fructus recompenſativos illis Creditoribus, à quibus ſub honeſtis uſuris acceperunt pecunias pro ædificatione Domus in eo ſtatu, in quo de præſenti reperitur.

Iſte igitur finis, & principalis intentio qualificare debet verba noſtrorum Inſtrumentorum, & ad tenorem, atq; pro
executione dictæ claræ, & litteralis Fundationis interpre- 276
tanda ſunt eadem Inſtrumenta, ea ratione, quia *Judices* (ſunt verba *Rotæ in Piſana Juriſp 2. Julii 1700. §. Ut enim cor. Anſaldo*) *non debet judaicè quodammodò immorari ſuper formalitate, & littera verborum &c. ſed ſolidè reflectere ad finem*
volitum. Itaut, in concurſu onerum intrinſecorum Regulæ, 379
& inſeparabilium à noſtro Inſtituto, primariò, & principaliter volito, necnon onerum extrinſecorum ab eodem Inſtituto, ſecundariò, & minùs principaliter demandatorum, atque ſecondo loco ſemper expreſſorum in omnibus Inſtrumentis, in dubio inclinandum ſemper ſit pro exequutione, & adimplemento priorum, ad Textum *in leg. Labeo ff. de Suppell.*
legat. & ratio illa eſt, quia ad hoc, ut exequutioni deman- 270
detur finis, & principalis intentio diſponentis, improprianda ſunt verba, ut dicebant *Anchar. conſ.129. ſub nu 5.* Idque nè ſequatur intellectus, à diſponentis voluntate alienus, egregiè *Rot. dec.402. à n.13. cor. Priol.*

§. IV.

§. IV.

Votum Card. Carpinei Vicarii.

MAria de Viguerod, Duciſſa de Aiguillon, ſundare
cupiens Domum Miſſionis in Urbe, die 4. Julii
1642. donavit Vincentio de Paulis d. Cong. Fundatori,
ejuſque Sociis, libras 30. mil. Taronenſes, cum onere de-
dicandi Eccleſiam in honorem SS. Trinitatis, recipiendi,
271 inſtruendique Ordinandos, juxta Regulas proprii Inſtitu-
ti, faciendi Miſſiones in auguſtis Locis extra Urbem, ca-
nendi, ſeu celebrandi unam Miſsam quotidianam in per-
petuum, nec non 12. alias pariter in perpetuum in Feſti-
vitatibus SS. 12. Apoſtolorum in Vaticana Baſilica, appli-
candas pro gratiis, receptis ab ipſa, & cl. m. Card. de Ri-
chelieu, ejus Avunculo, ipſis viventibus, & poſt eorum
mortem, pro ſuffragio animarum eorundem, & demum
celebrandi duo Anniverſaria, ſeu, ut legitur in Inſtrumen-
to, *un Servizio*, unum nempè eo die, quo ex hac vita mi-
graſſet dictus Cardinalis: Alterum verò in die obitus ejuſ-
dem Duciſſæ; Addita obligatione, certum numerum Preſ-
byterorum pro ſervitio dictæ Domus deſignandi, ſeu præfi-
gendi, qui numerus deberet eſſe talis, qualis fuiſſet exiſti-
matus neceſſarius, & ſufficiens, itaut eadem Domus, ſic
fundata, teneretur eoſdem Presbyteros aſſignandos ſemper,
& in perpetuum manutenere, atque eis providere de habita-
tione, victu, & veſtitu, omnibuſque neceſſariis, tam tem-
pore bonæ, quàm adverſæ valetudinis; Nec non impoſita
eiſdem Presbyteris alia obligatione, eorundem ſumptibus
Epitaphium in marmore cum deſcriptione dictæ Fundatio-
nis apponendi in loco patenti, & commodo eorum Eccleſiæ,
ut ex publico Inſtrumento impreſſo.

Ut autem iidem Presbyteri Fundationem ita factam, ma-
nutenere, Ordinandos, tam in temporibus, quàm extra
tempora pro ſpiritualibus receſſibus peragendis recipere, at-
que, ut Eccleſiaſtici inſtrui poſſent in neceſſariis ad eorum
officium, utque communis Populus ſcire poſſet ea, quæ ne-
272 ceſſaria ſunt ad ſalutem, illaque ad praxim reducere, me-
diante Sacramentali, & generali confeſſione, pariter dona-
vit eidem Vincentio de Paulis, & Sociis, alias libras Turo-
nenſes 30. mil. cum onere celebrandi unam Miſſam quoti-
dianam in perpetuum pro Anima cl. mem. Cardinalis de Ri-
chelieu, & Anniverſarium peragendi pro die 4. Decembris,
qua præcedenti anno 1642. ex hac vita diſceſſerat; Nec non
ſimili onere alterius Miſsæ perpetuæ, celebrandæ poſt ipſius
obitum pro ejus Anima, una cum Anniverſario, & alia
Miſsa de Requiem à Presbyteris dictæ Domus, eiſdem die
anniverſario, & tempore celebrandi; Repetita obligatione
Epitaphium cum deſcriptione Fundationis apponendi in lo-
co eminenti Eccleſiæ, ut ex ſecundo Inſtrumento die 2. Maii
anno 1643.

Tandem die 6. Junii ejuſdem anni 1643. prædicta Ducîſ-
ſa, habens præ oculis expenſas, neceſsarias pro exequutio-
ne, & manutentione Fundationis dictæ Domus, necnon in
augumentum fundi, ab ipſa jam conſtituti pro dicta Domo,
exaravit Apocam, in qua ipſi Vincentio de Paolis, & Sociis,
273 alias libras Turonenſes 20. mil donavit, cum onere celebran-
di duas Miſsas quotidianas in perpetuum, una pro Anima
cl. m. Card de Richelieu, aliam verò pro ipſa, tunc viven-
te, & poſt ejus mortem pro ſuffragio ejus Animæ; cum ſuc-
ceſſiva obligatione ejuſdem P. Vincentii de Paulis, & So-
ciorum, reſtricta ad manutentionem, & exequutionem con-
tentorum in primo Inſtrumento Fundationis, ſtipulato d. die
4. Julii 1642. nulla facta mentione alterius Inſtrumenti di-
cta die 2. Maii 1643. celebrati, ut ex dicta Apoca, ſeu In-
ſtrumento impreſso.

In exequutionem, ſeu adimplementum voluntatis piiſſi-
mæ Fundatricis, PP. Miſſionis non priùs, quàm anno
1680. in inferiori pariete Eccleſiæ ſuper ipſius Janua Epita-
phium apposuerunt, ſeu ſculpere fecerunt, in quo binarum
Miſsarum privatarum, ac duorum Anniverſariorum onus
274 dumtaxat legitur deſcriptum, nulla facta mentione aliorum
onerum, in Inſtrumentis ſupradictis injunctorum, & ſucceſ-
ſivè Tabellam, in Sacrario retineri ſolitam, à b. m. de To-
tis, Sac. Viſit. Secretario, ſubſcriptam, confecerunt, in qua
duæ Miſsæ quotidianæ, una pro Anima rec. m. Card. de Ri-
chelieu, alia verò pro Anima dictæ Duciſsæ Fundatricis, 12.
in Vaticana Baſilica in Feſtivitatibus SS. 12. Apoſtolorum,
15 die 17. Aprilis, unà cum Anniverſario pro Anima dictæ
Duciſsæ, & 15. die 4. Dec. unà cum alio Anniverſario pro
Anima ejuſdem Card. adnotatæ apparent.

Quoniam verò R. P. D. Strozius, ad recognoſcenda one-
ra Miſsarum prædictæ Domus deputatus Viſitator, excita-
vit dubium, quòd Miſsæ perpetuæ eſse deberent quinque, &
quatuor Anniverſaria (licèt quoad hæc deindè receſserit à
tali opinione, & concordaverit, duo tantùm Anniverſaria 275
eſse celebranda) juxta præcitatorum Inſtrumentorum litte-
ram, & germanum ſenſum, nec non, quòd omnes omninò
Presbyteri, in eadem Domo degentes, celebrare tenerentur
Miſsam pro Anima Duciſsæ die 17. Aprilis, & pro Anima
Card. die 4. Dec. PP. Miſſionis ad Congr. particularem, à
SS. D. N. ſuper oneribus Miſsarum ſpecialiter deputatam,
recurſum habuere; Verùm quia, propoſito hoc Dubio, Con-
gregatio anceps fuit ſuper illius reſolutione, cenſuit, deci-
ſionem remittere ad hanc Sac. Cong. Conc. à qua cum requi-
ſitus fuerim ab EE. VV. ut eam inſtructam redderem, cum
Voti mei aperitione.

Hinc, ut partes muneris mei, ut par erat adimplerem,
cenſui Patres deſuper audire, tam ore, quàm ſcriptis, &
cùm reſcivisſem, R. P. D. Strozzium tempore factæ Viſita-
tionis nonnullas difficultates in ſcriptis edidiſse, curavi illas 276
ſub oculis habere, & PP. Miſſionis communicare, quòd fuit
in cauſa, ut Defenſor PP. voluminoſam Reſponſionem,
quæ typis mandata fuit exararet; quam hìc adnectere pu-
tavi, ut EE. PP. pro eorum doctrina eminenti, & pruden-
tia, qua pollent, dignoſcere, ſeu judicare valeant, an præ-
dictæ difficultates, & dubia, à D. Viſitatore excitata, ſub-
lata remaneant.

Cæterùm ne divagemur in iis, quæ minus utilia ſunt, &
præcipuè ſuper intelligentia verborum, quæ ex Gallico idio-
mate in maternum noſtrum ſermonem translata fuere, &
ſuper fideli Inſtrumentorum translatione, ſuper qua vidi 277
multas querimonias, itaut quatenus EE. VV. aliquod ſuper ea
inſurgat dubium, facili negocio occurri poſset, ideſt deman-
dando legalem translationem.

Strictè ad punctum, & loquendo cum ſerie Inſtrumento-
rum, quæ mihi data fuerunt impreſſa, prima facie videba-
tur reſolvendum, PP. Oratores teneri ad celebrationem Miſ-
ſarum quinque quotidianarum, nec non quatuor Anniverſa- 278
riorum, dum ita litteraliter ſecumferunt verba, & conven-
tiones initæ, ſeu onus à Fundatrice in dictis tribus Inſtru-
mentis, injunctum; Et ex eadem ratione argui poteſt, om-
nes Presbyteros, de ſamilia exiſtentes in dicta Domo, cele-
brare debere Miſſam dd. diebus 17. April. & 4. Dec. cùm nul-
la præfixio numeri Presbyterorum in prædictis Inſtrumentis
legatur, ſed expreſsè diſponitur, *che tutti li Preti della Miſſio-
ne, che ſaranno reſidenti nella detta Caſa di Roma &c. ogn' an-
no ſiano tenuti.*

Præterà obligationes Miſsarum, injunctarum in ſecundo,
& tertio Inſtrumentis, qualificatæ ſunt à verbis illius *in ol-
tre, alla carica, volendo caricare &c.* quæ novam obligatio- 279
nem, non autem repetitionem antecedentis oneris importa-
re videntur, cùm ſtent ampliativè ad onera, in prima dona-
tione volita; Et magis, quia unaquæque donatio ſeu diſpoſi-
tio de per ſe conſideranda eſſet ſeparatim, ſeu diverſis tem-
poribus facta noſcitur, & quælibet continet aſſignationem
certi ſundi, & dotis, pro onere injuncto aſſignatæ, itaut
quemadmodum Fundatrix dotem, ſeu fundum auxit, ita
cenſendum ſit, voluiſſe addere novum onus proportionatum,
& ſundo, ſeu ejus redditibus, correſpondens.

Verùm attentè perſcrutatis iiſdem Inſtrumentis, & præ
oculis habendo principalem finem, ſeu cauſam motivam,
quæ impulit Duciſsam ad liberalitatem erga Patres, & ad
firmam, & deliberatam voluntatem fundandi in Urbe Do- 280
mum Miſſionis, cum competenti numero Presbyterorum,
eis aſſignando victum, veſtitum, & habitationem, tam
tempore bonæ, quàm adverſæ valetudinis, crederem, onus
Miſsarum injunctum in eiſdem Inſtrumentis eſse repetitum,
atque reſtrictum ad duo ſolum Anniverſaria, duas tantùm
Miſsas quotidianas 12. in feſtivitatibus SS. 12. Apoſtolorum
circa quas nullum adeſt dubium, 12. in die obitus Card. &
totidem in die obitus Duciſsæ, quatenus probetur à primor-
dio Fundationis, talem numerum PP. fuiſse in prædicta Do-
mo à Superioribus aſſignatum.

Ex lectura ſiquidem omnium dd. Inſtrumentor. liquidò
apparet, quòd non alio fine Duciſsa, intra breve ſpatium 14.
menſium devenit ad elargitionem adeò inſignis ſummæ libra-
rum 100. mill. Turonenſium, quæ ut probatur ex fide Te-
ſtium annexa, conſtituunt ſummam ſc. 28. mil. monetæ 281
Rom. quam efficaciter, & anxiè ſundandi in Urbe Domum
Miſſionis, cum obligatione manutenendi in eadem compe- 282
tentem numerum Presbyterorum, illos obligando ad in-
ſtruendos Ordinandos in temporibus, & extra Tempora,
faciendi Miſſiones per Loca campeſtria, recipiendi, & in-
ſtruen-

Digitized by Google

ſtruendi pios Viros in ſpiritualibus Seceſſibus, & ſimilibus
aliis piis Operibus, laiè enumeratis in dictis Inſtrumentis,
ad quem effectum vix ſufficere poſsunt 12. Presbyteri, &
ſex ſaltem Coadjutores, ſeu Laici, pro quorum neceſsaria
manutentione ingens ſumma annualiter expendenda requi-
rereтur; Cui addunt Presbyteri, tum penſionem Domus
quam ſemper à die Fundationis perſolverunt, à qua tamen
hodie ſunt exempti, quia Domus fuit ab ipſis empta, & ad
præſentem elegantem formam, prout omnibus patet, reda-
cta; Tùm expenſas, erogandas in alimoniam, tam Ordinan-
dorum per ſpatium decem dierum, quàm facientium Exer-
citia ſpiritualia; Tùm etiam alias expenſas, quas præſtare
tenetur Presbyteris, qui Miſſiones extra Urbem facere te-
nentur, quæ inſimul unitæ, conſiderabilem ſummam conſti-
tuere videntur; Dicta verò ſumma ſc. 58. mil. donata à Du-
ciſsa, ad rigoroſam rationem ſcut. 5. pro centenario, & anno
reddere ſolùm poſset in fructu ſcuta 1400. niſi de contrario
conſtaret, tam reſpectu Capitalis, quàm fructuum.

E converſò autem ſi ſubſiſteret onus quinque Miſsarum
quotidianarum, & quatuor Anniverſariorum, nec non obli-
gatio omnium omninò Prebyterorum, moram facientium in
Domo Miſſionis, celebrandi dictis diebus 17. Aprilis, &
282 4. Dec. unà cum aliis 12. Miſſis perpetuis, de quibus ſupra,
juxta notoriam praxim hujus Sac. C. ad rationem Juliorum
duorum pro qualibet, requireretur annua ſumma ſcutor. 400.
circiter. Idq; cum inſigni diminutione dd. aliorum onerum,
principaliter, & primariò demandatorum à Duciſſa, atq;
infixorum, & neceſſariò annexorum Inſtituto, ſeu Regu-
læ eorundem Presbyterorum, itaut in concurſu onerum in-
trinſecorum Regulæ, & Inſtituto, principaliter, & prima-
riò volito, nec non onerum ſecundariò, & minùs principa-
liter, intentorum, ſemperque ſecundo loco expreſſorum in
omnibus Inſtrumentis, inclinandum ſemper ſit pro exequu-
tione priorum, juxta firmata per *Rot. deciſion. 201. numer.*
283 *13. par. 11. rec.* & redditus, non viderentur oneribus corre-
pondentes, itaut cohærenter ad hujuſmodi principalem fi-
nem, & adimplementum onerum, provenientium à Regu-
la, ſeu Inſtituto Congr. Miſſionis, dicendum ſit, repetita eſſe
dicta duo Anniverſaria, necnon repetitas pariter eſſe dictas
tres Miſſas quotidianas in ſecundo, & tertio Inſtrumentis.

Repetitio verò Anniverſariorum videtur magis clara; Re-
pugnat enim laudabili ſolito, & communi praxi Catholicæ
Eccleſiæ, ut in una, eademque Eccleſia, pro eadem die,
284 & ab eiſd. Sacerdotibus, duo fiant Anniverſaria, pro ſuf-
fragio Animæ ejuſdem Defuncti.

Idq; robur ſumit ab eo, quod ex præcepto Duciſſæ tempo-
re dicti Anniverſarii Presbyteri Domus Miſſionis celebrare
285 debent, & applicare Sacrificium pro Anima illius, pro quo
fit Anniverſarium; Et proindè duplicando Anniverſaria pro
eadem die duplicari pariter deberent Miſſæ, celebrandæ ab
eiſd. Presbyteris, quod maximum inconveniens eſt, ad quod
evitandum omnis capienda eſt interpretatio, excluſiva dupli-
cationis, ad firmata per *Rot. dec. 32. n. 55. par. 16 rec.*

Ex qua repetitione Anniverſariorum, à D. Viſitatore ad-
miſſa, infertur quoque, repetitam fuiſſe Miſſarum celebra-
286 tionem, & Fundatricem voluiſſe ſolùm binas Miſſas quoti-
dianas, ſicut, & bina Anniverſaria: Non enim aſſignari
valet congrua diverſitatis ratio, quare duo Anniverſaria,
utrobique unitim demandata cum Miſſa quotidiana, ſumi de-
beant pro uno, non autem dictæ Miſſæ.

Infertur etiam ex verbis tertii Inſtr. ſeu Apocæ, in qua legi-
tur quid. obligatio Presbyterorum Miſſionis exequendi con-
tenta in Fundatione, ſed reſtrictivè ad Inſtr. ſtipulatum die
287 4. Julii 1645. nulla facta mentione alterius intermedii, ſub
die 2. Maii 1643. in quo dictæ aliæ Miſſæ demandantur.

Certiùs, quia in principio hujus tertii Inſtrumenti expreſ-
sè ſe declaravit Duciſſa, ad illud devenire *in conſiderazione
delle ſpeſe, che conviene fare alli Preti della Miſſione per eſſe-
cuzione, e mantenimento della Fondazione, per Noi fatta nella
Città di Roma &c. & in accreſcimento per noi Ducheſſa d'Ai-*
288 *guillon del fondo della d. Fondazione*; Et propterea videtur ni-
mis inveriſimile, & incredibile, quod minùs donando, majora
voluerit apponere onera, & quidem eo tempore, quo pro mo-
tivo donationis adduxit voluntatem augendi fundum; Dice-
retur enim inducta diminutio ex illo actu, qui factus fuit in
289 augumentum, con. *Tex. in l. Cum tale ff. de Cond. & demoſtr.*

Obligatio 12. tantùm Presbyterorum celebrandi dieb. 17.
Apr. & 4 Dec. infertur ex illis verbis primi Inſtrumenti. *Item
di ſtabilire un numero de Preti della ſud. C. della Miſſione, nel-*
290 *la d. loro Chieſa, e Caſa della Città di Roma, il qual numero ſa-
rà tale, quale giudicheranno neceſſario, e ſufficiente, quali Preti
ſaranno tenuti di mantenere di abitazione, vitto, veſtito, tanto
in ſanità, che in malattia, ſempre, & in perpetuo*; Qui congruus
num. cum fuerit ab initio 12. ut à dd. PP. conſtanter aſſertum
fuit, dicendum eſt, illos gravatos fuiſſe à Duciſſa, qui ab ipſa
fuerunt honorati, & pro quorum manutentione, & alimentis
redditus aſſignavit, *Rot. dec. 476. n. 13. & 14. par. 19. rec.* 291

Omnia hæc in ſe clara, clariora redduntur ex obſervantia,
à die Fundationis uſq; ad hodie ſubſequuta, juxta quam PP.
Miſſionis binas tantùm Miſſas quotidianas, & duo Anniver-
ſaria cum 12. Miſſis in utroq; Anniverſario celebrarunt, ut
deponunt plures Patres qualificati Miſſionis, tam de facto
proprio, quàm de auditu à Majoribus, neq; uſq; adhuc mihi 292
conſtitit, fuiſſe in contrarium ſervatum; Fida enim, & rarò
fallax eſt illa interpretatio, quæ deſumitur ab obſervantia,
quæq; obtinet primum locum in quibuſcumq; diſpoſitionibus,
& contractibus, nec non præfertur cuicumq; contrario intel-
lectui, etiamſi iſte verior eſſet, magiſque accomodatus verbo-
rum ſenſui, quia talis dicitur ſenſus in verbis, qualem demon-
ſtravit ſubſequuta obſervantia, apta ad impropriandum ex-
torquendumq; veriorem verborum ſignificatum, ut eo modo
accipiatur, quo fuit obſervatus, quamvis maius eſſet, vel de
Jure non tenendus, *Rocc. ſelect. interpr. cap. 161. n. 30. & cap.
171. n. 8.* & aliàs ac nuper, etiam in hac materia Miſſarum,
& applicationis, hæc obſervantia, ad interpretandam volun- 293
tatem Fundatoris, ab hac S. C. admiſſa fuit, *ut in Romana
pro Cappellanis Cappellæ Sixtinæ in Eccleſia Sanct. Mariæ ad* 294
Præſepe ſub die 18. Aug. proximè præteriti 1708.

Præcipuè, quia illa introducta fuit tempore, quo vivebat
Duciſſa, quæ deinde ſupervixit annis 33. fuitq; incæpta à V.
Dei Servo Vincentio de Paulis Fundatore Cong. Miſſionis,
illiuſq; Sociis, cum quibus ſtipulata fuerunt Inſtrumenta, ita- 295
ut talis obſervantia in his circumſtantiis dicatur habere vim
novi contractus, *Rot. cor. Celſ. dec. 190. n. 5.*

Et quod magis eſt, omnia prædicta palàm expreſſa fue-
runt in Epitaphio, publicè expoſito in Eccleſia Miſſionis,
compoſito à P. Martinio, Religioſo in Urbe ſatis noto, atq;
reviſo, & approb. à P. Edmũdo Jollyo, tertio Generali d. C. qui
per decem annos fuit Superior Domus in Urbe. Inveriſimile 296
autem redditur, quod iid. qualificati Religioſi, vel non perce-
perint ſenſum Inſtrumentorum, Gallico, & materno idioma-
te conceptorum, vel quod monſtruoſam oſtendere voluerint
ingratitudinem erga inſignem Benefactricem Congr. Miſſio-
nis, eorum Concivem, ad hoc ut Itali Ordinandi, vel facere
volentes ſpiritualia Exercitia, quos nunquam viderant, nec
cognoverant, frui poſſent illis redditibus, qui pro Miſſarũ ce-
lebratione, & ſuffragio propriæ animę ab ead. fuerũt deſtinati.

Ex quibus abundè ſublata videntur ea omnia, quæ dici poſ-
ſunt ad litteram inſiſtendo in verbis Inſtr. Tum quia iſtis præ-
ferenda ſunt facta, & inconcuſſa obſervantia; Tum etiam,
quia ead. Inſtr. nullo modo exequi poſſunt juxta eorum litte-
ralem tenorem, juxta quem, una Miſſa quotidiana deberet
eſſe cantata, Fundatio deſcribi deberet in Martyrologio, duo 297
deberent eſſe Epitaphia, deberent Presbyteri Domus Miſ-
ſionis bis celebrare diebus 17. April. & 4. Dec. cum aliis in-
convenientibus, quæ reſultant ex eorum lectura; Itaut præci-
sè applicentur huic caſui verba illa *D. Greg. lib. 26. Moral. c. 7.
Non debet aliquis verba conſiderare, ſed voluntatem, quia non* 298
debet intentio verbis deſervire, ſed verba intentioni.

Nihilominus quoad Miſſas, cũctis Presbyteris à Fundatri-
ce in diebus Anniverſarii iniunctas, & ſi verior mihi videatur
opinio, quod is solũ numerus Presbyterorum, qui à principio 299
fuit cõſtitutus celebrare teneatur, ut ita in omnem caſum do-
cet aſſidua, & non interrupta obſervantia, tamen non abs re
eſſet, ut ſaltem ex gratitudine, ſeu benemerentia erga tam piã,
& talem Fundatricem pateſacienda, omnes Presbyteri in
Domo Miſſionis degentes, in dd. diebus anniverſariis pro
animabus Duciſſæ, & Card. celebrent, atque inſimul in-
cruentum Sacrificium pro earum ſuffragio applicent. Subii-
ciendo tamen animi mei ſententiam maturiori judicio, &
doctrinæ EE. VV. quas humillimè veneror.

§. V.

DIe 13. April. 1709. duo propoſita fuerunt in hac Cauſa
dubia, de quibus infra reſoluta, ut ibid. adnotatur.
Omiſſa autem diſcuſſione ſecundi, reproponitur hodie pri- 300
mum, & tam ex ſupra adductis, quàm ex noviter in facto de-
ducendis, prævio receſſu à deciſis, videtur reſpondendum,
celebrandas eſſe duas tantùm Miſſas quotidianas.

Ad quem effectum remiſſivè Nos habentes ad ſupra ani-
madverſa, præmittimus in Inſtrumentis, celebratis inter
Duciſſam de Aiguillon, & Ven. Vincentium de Paulis Fun-
datorem, alioſq; Presbyteros noſtræ Congr. ab imperito No-
tario malè exceptis, nullum fieri poſſe fundamentum ſuper
rigore litteræ, ſed attendendum eſſe id, quod ſubſtantialiter 301

ead. Duciſſa voluit, & damandavit, ut per hæc verba in ſimil-
limo caſu faciendum aſte dixit, & practicavit *Rot. in Laure-*
301 *tana Canon. 13. Febr. 1693. §. Siquidem cor. Urſin.*

Subſtantialiter autem conſiderando ead. Inſtrumenta, onus
Miſſarum reſtringi videtur ad duas tantùm Miſſas quotidia-
nas, ea ratione, quia cauſa motiva, & principaliſſimus fi-
nis, quem habuit Duciſſa in ſtipulatione eorundem Inſtru-
mentorum, non fuit devenire ad Legatum Miſſarum, ſed
303 ad fundandam in Urbe Domum noſtræ Congr. cum aſſigna-
tione redituum, ſufficientium pro congrua manutentione
competentis numeri Presbyterorum pro exercitio noſtri In-
ſtituti, ut rotundis litteris in omnibus Inſtrumentis ſe decla-
ravit; In primo nempe ibi: *Di ſtabilire un numero di Preti
&c. il qual numero ſarà tale, quale giudicheranno neceſſario,
e ſufficiente, quali Preti ſaranno tenuti di mantenere d' abita-
zione, vitto, e veſtito, tanto in ſanità, quanto in malattia,
ſempre, & in perpetuo:* In ſecundo ibi: *Avendo parimente la
d. Sign. intenzione di dargli il modo di ſempre più mantenere
la d. Fondazione;* Et in tertio ibi: *In conſiderazione delle ſpe-
ſe, che conviene fare alli Preti della Miſſione per eſſecuzione, e
mantenimento della Fondazione, per Noi fatta*, quod ſæpius
repetitur in pluribus aliis locis eorund. Inſtrumentorum; Ita-
ut materialiter quidem ead. Inſtrumenta, dici poſſint tria,
304 ſed ſubſtantialiter congruè appellari poſſint, & ſint unica
Fundatio, ſeu ſimplex aſſignatio redditruum pro Fundatio-
ne noſtræ Domus, & pro congrua manutentione Presbyte-
rorum, neceſſariorum pro exercitio noſtri Inſtituti.

Animadverſionibus autem, ad hoc probandum ſupra ad-
ductis, addimus duas alias, quæ nimis ſtringere videntur;
Primam deductam ex temporis brevitate inter celebrationem
305 dictorum Inſtrumentorum. Secunda verò ex palpabili in-
ſufficientia reddituum, aſſignatorum in primo Inſtrumento.

Quoad temporis brevitatem, hæc videtur innegabilis,
dum primum Inſtrumentum ſtipulatum fuit die 4. Julii 1642.
306 ſecundum die 8. Maii 1643. & tertium die 6 Julii ejuſd. anni
1643. ita ut inter ſecundum, & tertium vix intercеſſerat tem-
pus duorum menſium, omnia autem confecta apparent in-
tra unius anni dumtaxat ſpatium.

Videtur autem nimis inveriſimile, quòd Duciſſa, quæ tem-
pore dictorum Inſtrumentorum erat adhuc in florida, vege-
getaque ætate, dum ſupervixit uſque ad annum 1675. quan-
307 do, ut legitur in ejus Vita *fol.* 340. *Ricevuta la benedizzione
Apoſtolica dalle mani di Monſig. Fabritio Spada, all'ora Nun-
zio di Francia, oggi Cardinale di S. Chieſa &c. remiſe l' Ani-
ma &c.* adeò ſollicita eſſe voluerit de celebratione Miſſarum,
ſine ulla interruptione, breviſſimo temporis intervallo, tri-
plicando, quadruplicando, & quintuplicando in hac parte
Miſſarum onera, in illis actibus, ſeu Inſtrumentis, ad quo-
rum ſtipulationem ſe declaravit expreſsè, & principaliter,
imò principaliſſimè devenire conſideratione expenſarum,
neceſſariarum pro Fundatione, & manutentione noſtræ Do-
mus; Obſervando, quod ſimilia replicata Miſſarum onera
nullatenus leguntur impoſita in ejus Vita, impreſſa poſt il-
lam noſtri Fundatoris; In Fundatione Seminarii, erecti Pa-
308 riſiis pro Miſſionibus in Regionibus Infidelium; In Funda-
tione famoſi Hoſpitalis in Civitate Quebeci in nova Fran-
cia. In Fundatione alterius verè pii, & æquè magni Ope-
ris pro ſubveniendis Captivis in Civitatibus Tuneſina,
& Algerina; In dotatione unius Epiſcopatus pro illis Regio-
nibus, *ne quali il nome di Criſto non è ancor conoſciuto*, & in
aliis ſimilibus piis Operibus, regiſtratis in ejus Vita.

Quo verò ad inſufficientiam reddituum, aſſignatorum in
primo Inſtrumento pro ſupportatione illorum onerum, quæ
in eo leguntur iniuncta Fundatori noſtræ Congreg. illa vide-
tur evidens, quia in eodem Inſtrumento donatæ fuerunt
libræ Turonenſes 30. m. ſeu ſcuta. 8400. monetæ Roma-
næ, cum onere *d' inſtruire gl' Ordinandi; Fare le Miſſioni
309 per inſtruzzione del povero Popolo della Campagna; Che ſia
celebrata una Meſſa per ciaſchedun giorno dell' anno ſempre;
Che ſia detta un' altra Meſſa per ciaſchedun giorno di feſta de'
XII. Apoſtoli; Di far celebrare ogn' anno, nel proprio giorno
della morte del Sig. Card &c. e della Sig. Ducheſſa &c. per ogn'
uno di eſſi un Servizio, o ſia Anniverſario;* Et demum *di ſta-
bilire un numero di Preti &c. il quale ſarà tale, quale giudiche-
ranno neceſſario, e ſufficiente, quali Preti ſaranno tenuti di
mantenere d'abitazione, vitto, e veſtito, tanto in ſanità, che
in malattia, ſempre, & in perpetuo.*

Nemo autem non videt, quod ad ſupportanda annuatim,
& unitim omnia hæc onera, nullo modo dici poſſunt ſuffi-
cientes redditus dict. librarum 30. m. ſeu ſcut. 8400. monetæ
310 Romanæ, ſive calculentur ad exorbitantem rationem ſep-
tem, & ſic in annuis ſcut. 588 ſive ad exorbitantiorem de-
cem, & ſic in ſcut. 840. pro centenario, & anno, dum vix
ſufficiunt pro ſolvenda penſione Domus, capacis pro exerci-
tio noſtri Inſtituti, & pro victu, & veſtitu quatuor dumta-
xat Laicorum, ſeu Coadiutorum, ut Conſideranti omnia d.
onera, remanet manifeſtum.

Nec dicatur, quod hujuſmodi reflexio potiùs retorquea-
tur, quia ex illa infertur, quod donando plùs, nempè lib.
30. m. in ſecundo Inſtrumento, omni Jure potuerit adiicere
novum onus duarum aliarum Miſſarum quotidianarum, & 311
aliorum duorum Anniverſariorum; Et in tertio donando
alias libras 20. m. addere potuerit diverſum onus duarum
aliarum Miſſarum quotidianarum; Reſponſio enim dedu-
citur ex ſola conſideratione qualitatis Contrahentium, qui
in ſtipulatione Inſtrumentorum proceſſerunt cum omni bo-
na fide, candore, & ingenuitate; Unde repugnare vide-
tur, quod generoſa non minùs, quàm nobilis, & pia Fun-
datrix noſtræ Domus, mediante ſtipulatione primi Inſtru-
menti, illaqueare voluerit Fundatorem noſtræ Congr. ſuum
ſpiritualem Directorem, eum obligando ad onera, nullate- 312
nus correſpondentia redditibus, generosè elargitis; Eſſet
enim inſtare pro adimplemento, ſeu præcepto, & non præ-
currere auxilio, quod improbat *S. Leo ſermon. 16. de Paſſion.
Domini.*

Patet autem, hoc nullo modo fuiſſe de voluntate Duciſ-
ſæ ex combinatione omnium aliorum onerum, quæ legun-
tur in eiſdem Inſtrumentis, ſignanter quatuor Anniverſa-
riorum, quorum duo demandata fuerunt in primo, & alia 313
in ſecundo Inſtrumento; Et tamen hæc Sacra Congregatio
dicta die 13. Aprilis 1709. in eo fuit ſenſu, quod illa non ſint
multiplicata, ſed dumtaxat repetita, quodque proinde no-
ſtri Religioſi, non ad quatuor, ſed ad duo tantùm tenean-
tur Anniverſaria.

Hujuſmodi autem Anniverſariorum repetitio eò fortiùs
ſtringit pro repetitione onerum Miſſarum quotidianarum, 314
quo cum eadem pluralitate Inſtrumentorum, & diverſitate
dotis, jungitur tenuitas dicti oneris, dum pro Anniverſa-
rio taxari ſolet ſola ſumma unius ſcuti pro quolibet. Et pro-
indè ſi non attenta tali tenuitate oneris, adhùc eadem An-
niverſaria habentur pro repetitis, non obſtante, quod fue-
rint demandata in pluribus Inſtrumentis, cum diverſa dote,
& tempore diverſo ſtipulatis; A fortiori dici debet, quod
repetitæ ſint Miſſæ quotidianæ, quæ longè maius importans
onus, vel totaliter deſtructivum, vel ſaltem nimis reſtrin-
gens principaliſſimum finem, & intentionem Duciſſæ.

Certiùs, quia nullatenùs aſſignari valet congrua diverſi-
tatis ratio, quare duo Anniverſaria, utrobique unitim de-
mandata cum Miſſa quotidiana, ſumi debeant pro uno, non 315
autem eædem Miſſæ, juxta animadverſa in Voto Cardinal.
Vicarii, de quo ſupra.

Non igitur in noſtris terminis procedendum eſt cum regu-
la, ex adverſo inculpata, quod quando Inſtrumenta ſunt
diverſa, & diverſa dos, diverſa quoque, & nullatenus re-
petita dici debeant onera; Sed cum illius limitatione, ut ſci-
licet eadem regula non habeat locum, quando ex conjecturis 316
& veriſimilitudinibus inducitur animus Judicis ad creden-
dam repetitionem, juxta firmata per *Rot. in Romana Dotis
16. Junii 1679. §. His ſtantibus coram Bourlem.* ubi illam ad- 317
ducit bonam, & convincentem rationem, *quia etiam veri-
ſimilitudines, & conjecturæ, quando ſint plures ut hic, adæ-
quatam, & plenam probationem conſtituunt.*

Deveniendo autem ad eaſd. conjecturas, ultra illam, quæ
deſumitur ex dicta innegabili repetitione Anniverſariorum,
nec non ex cauſa motiva, & principali, imò principaliſſima
intentione Duciſſæ, fundandi in Urbe Domum noſtræ C.
& aſſignandi congrua alimenta Presbyteris, qui in illa mo-
ram facere debebant, atque proprium Inſtitutum, tam in 318
Urbe, quàm in locis campeſtribus, exercere.

Prima reſultat ex repetitione oneris, ſeu obligationis In-
ſtruendi Ordinandos, iniunctæ in primo Inſtrumento, & re-
petitæ in ſecundo, obſervando, quod ead. obligatio in ſecun-
do Inſtrumento repetita fuit cum verbis illis *a condizzione*, &
cum aliis: *In oltre* ibi: *E queſto a condizione, che li Preti &c.* 319
*ſaranno tenuti di ricevere ſempre, & in perpetuo &c. tanto gl'
Ordinandi de quattro tempi dell' anno, quanto quelli dell' extra
Tempora, &* ibi: *Et in oltre di ricevere pure ogn' anno &c.*
Quæ verba *a condizione, & in oltre* videbantur magis præci-
sè, & longè clariùs importare potiùs multiplicationem, quàm
repetitionem ejuſdem oneris, ex adductis per *Rot. dec. 161.
num 6. par. 19. rec.*

Secunda ex repetitione oneris faciendi Epitaphium in mar-
more nigri coloris, & in eo deſcribendi Fundationem no-
ſtræ Domus, demandati in primo Inſtrumento, & repetiti
in ſe-

Digitized by Google

320 in ſecundo, cum verbis illis, *come ancora faranno tenuti, e*
prometrono far fare à loro ſpeſe un' Epitaffio in marmo negro;
Quæ dictio *ancora* eſt innegabiliter augumentativa, & am-
pliativa ex firmatis per *Rot. dec.* 239. *nu.* 13. *cor. Priol. & dec.*
762. *num.* 10. *par.* 18. *rec.*

Tertia ex repetitione oneris inſerendi Fundationem no-
ſtræ Domus in Martyrologio, noſtræ Eccleſiæ, injuncti in
primo Inſtrumento, & repetiti in ſecundo, cum illis verbis
medemamente, a perpetua memoria, fanno inſerire &c. Quod
321 verbum *medemamente*, eand. repetitionem videtur importa-
re per ea, quæ firmavit *Rot. dec.* 259. *n.* 17. *cor. Priol.* Et ta-
men neq; etiam exadverſò controvertitur, quod hujuſmodi
tria onera, unita cum quarto onere Anniverſariorum, adeò
effrenatis verbis demandata in ſecundo Inſtrum. ſint ſolùm
repetitio illorum, quæ demandata fuerunt in primo.

Quarta deſumitur ab applicatione omnium Miſſarum, de
quibus diſputamus, omnes enim applicari debent pro ſuffra-
gio animæ Cardin. & Duciſſæ, ut reſpectu duarum ſecundi
322 Inſtrumenti, patet ex ejus lectura, & reſpectu aliarum dua-
rum tertii Inſtrumenti. Quamvis autem illa primi Inſtru-
menti in vita Card. & Duciſſæ applicari deberet pro gratia-
rum actione, ob beneficia, ab eis recepta, nihilominùs poſt
illorum obitum applicari pariter debebat pro ſuffragio eorum
animarum, ut patet. Itaut applicatio omnium dd. Miſſarum
pro ſuffragio animæ utriuſq; remaneat innegabilis, & propte-
rea illarum replicatio videtur nimis veriſimilis, per ea, quæ
in proximis terminis notat *Cardin. de Luc. de Donat. diſc.* 26.
num. 4.

Neque juvat hic recurrere ad tempus, quo incipere debe-
323 bat illarum celebratio, arguendo ab illius diverſitate one-
rum multiplicationem.

Ultra quod enim imperitia Notarii, malè extendentis
noſtra Inſtrumenta, unita cum magna ſimplicitate, inge-
nuitate, & bona fide, cum quibus in hac parte à Contrahen-
324 tibus proceſſum fuit, deſervire congruè poſſunt pro adequa-
ta reſponſione omnibus ſubtilibus criticationibus verborum
eorundem Inſtrumentorum.

Strictè dicimus, quod talis diverſitas non regit in facto,
in quo habemus, quod ſecunda, & quarta Miſſa applicari
325 debebant pro anima Card. & ſic poſt ejus obitum. Prima ve-
rò, & quinta pro Duciſſa, & Card. durante eorum vita, &
poſt mortem pro ſuffragio eorum animarum. Tertia demum
demandata pro anima Duciſſæ, non poterat celebrari à die
ſtipulationis Inſtrumenti, ex quo debebat eſſe *Meſſa baſſa*, ſeu
de requiem, quæ non ſolet, neq; debet celebrari, in Vita, per
326 ea, quæ nervoſè, & ſolidè probat *Card. de Albic. de Inconſt.*
in Fide par. 1. *cap.* 34. *à n.* 19. Et proindè combinando omnes
circumſtantias, non videtur poſſe fieri ſolidum fundamen-
tum in hujuſmodi temporis diverſitate.

Pro quinta coniectura congruè poteſt deſervire conſidera-
tio illa, quod Inſtrumenta, de quibus agimus, exequi nul-
latenus poſſunt juxta eorum litteralem tenorem, ob incon-
327 venientia, enumerata in Voto Card. Vicarii. Et propterea
procedendo in hac parte cum aureo conſilio *D. Gregorii*, de
quo *ſupra n.* 298. Atque habendo præoculis eand. voluntatem
Duciſſæ, in qualibet linea Inſtrumentorum ſe declarantis,
devenire ad elargitionem ſummæ donatæ ad fundandam in
Urbe Domum noſtræ Congr. & pro manutentione congrui
318 numeri Presbyterorum, omnis interpretatio ſumenda eſt co-
hærenter ad huiuſmodi principalem finem, & intentionem,
verborum cortice neglecto, per ea, quæ ad rem notat *Card.*
de Luc. de Cred. diſc. 91. *num.* 4.

Sexto demum loco, non coniectura, ſed concludens proba-
tio obligationis noſtrorum Religioſorum, reſtrictæ ad duas
319 tantum Miſſas quotidianas, reſultat ex authentico Libro, ori-
ginaliter exhibito in Secretaria, & quoad partitas Miſſarum,
de quibus agimus per extenſum tranſcripto in Sum. in quo ab
anno 1656. uſq; ad annum 1698. adnotatæ reperiuntur om-
nes obligationes, & ſatisfactiones Miſſarum noſtræ Domus;
In illo enim loquendo de Miſſis, demandatis à noſtra Funda-
trice, hæc habentur. *La Caſa della Congr. della Miſſione di*
Roma ha per obbligo della ſua Fondazione di dire ogni giorno
due Meſſe ſecondo l' intenzione della Sign. Ducheſſa d' Aiguillon
ſua Fondatrice, quæ verba non poſſunt clariùs indicare obli-
gationem, reſtrictam ad duas tantùm Miſſas quotidianas.

Nec credimus exadverſo criticandam fidem, omni Jure
debitam eidem Libro, tum quia ſola ejus facie, & apparen-
tia dignoſcitur tunc editus, & conſcriptus, ut ex illius origi-
330 nali exhibitione, fidelibus oculis ſubiicienda, erit manife-
ſtum. Tum quia ſcriptus fuit, non ab uno, ſed à quam plu-
rimis Presbyteris noſtræ Domus, quorum memoria in bene-
311 dictione eſt, & propterea non videtur credibile, quod iidem
viri, æquè docti, ac integerrimæ vitæ, in aliorum anima-
bus curandis verſati, voluiſſent cum manifeſto peccato, ac
propriæ animæ perditione, mentiri, ut in proximis termi-
nis egregiè ratiocinatur *Card. de Luc. de Donat. diſ.* 16. *nu.* 4.
& concordat *Rot. cor. Merlin. dec.* 135. *nu.* 7. *& cor. Priol. dec.* 332
408. *n.* 10. *& cor. Emer. jun. dec.* 1251. *num.* 7 *& in par.* 18. *rec*
dec. 51. *num.* 23. Tum quia eſt innegabiliter antiquus *Rot. dec.*
576. *n.* 13. *par.* 18. *rec.* Fuit enim compoſitus, & inceptus ab
anno 1656. & ſic à tempore, quo noſtri Religioſi in Urbe cæ-
perunt figere pedes in determinata Domo, dum ab an. 1642.
uſque annum 1659. habitarunt priùs in domo DD. de Mori- 333
nis, poſita in Regione Tanſtyberis; Deinde in Palatio D.
Marchionis de Bubaio. Tertio loco in Regione Campi Mar-
tii, Quarto in Via Gregoriana, Et tandem in Monte Cita-
torio; Ex qua repetita habitationis mutatione, unita cum
notoria qualitate exteræ Nationis, & non perfecta cognitio-
ne Italicæ linguæ reſpectu illorum Presbyterorum, qui pri- 334
mo loco acceſſerunt ad Urbem pro exercitio noſtri Inſtituti,
oritur difficultas adducendi alias concludentiores probationes
illius veritatis, de qua diſputamus. Tum quia fuit ſemper re-
viſus, & approbatus, imò cum eorum ſubſcriptionibus in-
dividualiter authenticatus ab omnibus Viſitatoribus noſtræ 335
Domus. Tum quia concordat cum Epitaphio, de quo ſup.
aliiſq; probationibus, ex hac parte adductis. Tum quia ve- 336
rificatus ad unguem apparet circa omnes alias partitas, &
obligationes Miſſarum noſtræ Domus, quod operatur, ut ta-
lis etiam dicendus ſit reſpectu Miſſarum, de quibus agimus,
ex firmatis per *Rot. dec.* 288. *n.* 51. *cor. Peuting. & dec.* 295. *nu.* 337
16. *& dec.* 647. *n* 10. *cor. Bich. & in par.* 5. *rec. dec.* 396. *n.* 13. *&*
in par. 12. *dec.* 300. *nu.* 25. *& in par.* 18. *dec.* 31. *nu.* 14. *& in par.*
19. *dec.* 377. *num* 4. Tum quia in eodem Libro commendabi-
li claritate, & maxima diſtinctione ſpecificata fuere nomina
omnium illorum Præsbyterorum noſtræ Domus, qui oneri
dictarum duarum Miſſarum quotidianarum à dicto an. 1656
uſque ad annum 1698. & ſic per anns 42. quotidie ſatisfece- 338
runt; Quæ ſpecificatio manibus palpare facit veritatem, &
ſubſiſtentiam contentorum in dicto Libro, per ea quæ firma-
vit *Rot. in Romana, ſeu Savonen Succeſſ.* 3. *Martii* 1705. §. 339
Quamobrem cor. Anſald. Tum demum, quia concordat cum
alio originali Manuſcripto, in Secretaria exhibito, cui ti-
tulus *Regiſtro delle coſe, appartenenti alla Caſa, e Cong. del-*
la Miſſione di Roma, in cujus *fol.* 1. adnotantur ſolùm duæ 340
Miſſæ quotidianæ in exequutionem omnium trium Inſtru-
mentorum noſtræ Fundationis, in eodem Regeſto apiloga-
torum. Cui, utì ſcripto tempore non ſuſpecto, & adminicu-
lato à dictis aliis probationibus omnis adhibenda eſt fides, ex 341
adductis in *dec.* 347. *num.* 1. *par.* 19. *rec.*

Omnia hæc, præcipuè ſimul juncta, ponere videntur in
claris noſtrum bonum Jus, & nihilominus addimus aliud mo-
tivum, deductum ab obſervantia, quod ex ſe ſolum videtur 342
ad intentum ſuperabundare.

Præmiſſo enim indubitato illo principio, in quo concor-
dant omnes Doctores, quod fida, & raro fallax ſit inter-
pretatio illa, quæ ſumitur ab obſervantia, quodque illa pri-
mum occupat locum in quibuſcumque diſpoſitionibus, ea ra-
tione, quia talis dicitur ſenſus in verbis, qualem demon-
ſtravit obſervantia ſubſequuta, apta ad impropriandum ve- 343
riorem verborum ſignificatum, ut vidimus ſupra. Quæ om-
nia eò certiùs procedunt quando, ut in præſenti verificatur,
ſumus in terminis obſervantiæ, practicatæ in vita Contra-
hentium, eo quia illa in his circumſtantiis dicitur habere vim
novi contractus, ex adductis per *Rocc. ſelect. interp. cap.* 39. 344
n. 41. *& cap.* 171. *nu.* 8. *in fin.* & firmatis per *Rot. cor. Celſ. dec.*
190. *n.* 5. *&* 6. *& in par.* 11. *rec. dec.* 34. *num* 6.

Obſervantia in noſtris terminis, nedum probatur ex atte-
ſtatione Seniorum noſtræ Domus, & ex Tabella, ſubſcri- 345
pta à bon. memor. de Totis, originaliter exhibita in Secreta-
ria: Sed quod magis eſt, ad hominem demonſtratur ex te-
nore Epitaphii, per extenſum regiſtrati ſupra num. 4. Quod
ſuperlativam facit probationem, uti compoſitum à P. Joan-
ne Martino, Religioſo probatæ vitæ, & notæ integritatis,
qui à noſtro Fundatore in ſtatu Clericali miſſus fuit ab Ur-
bem uſque ab anno 1642. Necnon reviſum, & approbatum
à qualificatis Superioribus Generalibus noſtræ Congrega- 346
tionis, & ſignanter à Pat. Edmundo Joliyo, qui poſtquam
per decem annos fuerat Superior noſtræ Domus, fuit etiam
tertius Generalis noſtræ Congregationis Quos omnes nimis
inveriſimile eſt, quod in hac parte veritatem occultare vo-
luerint, abſque ulla prorſus propria utilitate, & unicè in
favorem facientium Exercitia ſpiritualia in exteris Regio-
nibus, ipſis incognitorum, præferendo opera charitatis
obligationibus ex juſtitia, atque eo tempore, quo labora-

bant pro exoneratione aliarum conſcientiarum, proprias
onerandu, quod horret aoimus ſuſpicare de iiſdem qualifica-
47 tis Religioſis, ex ſupta animadverſis.

Nec ſubſiſtit reflexio, quod idem Epitaphium ſit innega-
biliter defectuoſum, ex quo illo non legantur omnia onera
Miſſarum. Quia ex præſcripto Ducisſæ in eodem Epita-
phio apponi non debebant onera Miſſarum, ſed Fundatio
noſtræ Domus. Quamvis autem abundaverint Auctores
348 ejuſdem Epitaphi, deſcribendo in illa Anniverſaria, & one-
ra quotidianarum Miſſarum, ex hoc nihil infertur, quod
turbidam reddat probationem eorum, quæ in illo litteraliter
349 continentur, ex *Rot. cor. Arguel. dec. 17. nu. 41. & cor. Priol.
dec. 318. num. 7.*

Hodiè verò eadem obſervantia ex evidenti Divinæ Bo-
nitatis beneficio intra evidentiæ fines poſita eſt ex dicto au-
ctentico Libro, qui congruè poteſt deſervire pro Formula-
rio probandi obſervantiam; In illo enim primo loco præ-
350 mittitur, quod noſtra Domus in exequutionem diſpoſitio-
nis illius piæ Fundatricis, tenetur quolibet die ad onus dua-
rum Miſſarum quotidianarum, & deinde menſtruatim,
atque ſigillatim deſcribantur nomina omnium illorum Preſ-
byterorum, qui ab anno 1656. uſque ad annum 1698. eiſ-
dem oneribus ſatisfecerunt, ut ex partitis per extenſum
exhibitis in Secretaria. In quibus, inter alia, notandum
occurrit quod pro uno ex dictis Presbyteris, qui eidem one-
ri per plures annos ſatisfecerunt, legitur dictus Edmun-
dus Jollyus, qui, ut diximus, & opportunè repetimus,
351 per decem annos fuit Superior noſtræ Domus, & deindè
tertius Generalis noſtræ Congregationis. Pro altero verò il-
le Jo; Martinius, qui, ut paritèr opportunè repetimus, in
ſtatu Clericali, acceſſit ad Urbem uſque ab anno 1642 qui-
vè multotiès fuit Superior noſtræ Domus, & Epitaphium
compoſuit, Itaut ex omnium prædictorum combinatione,
& conſideratione, obſervantia in noſtris terminis, non poſ-
ſit eſſe magis clara, magiſque concludenter juſtificata, &
352 quidem ex facto, & operationibus Perſonarum, omni ex-
ceptione majorum, & quod magis eſt, apprimè informa-
tarum de re, in controverſiam hodie deducta, dum duo ex
eiſd. fuerunt Superiores noſtræ Domus, & deinde ſecundus,
& tertius Generalis noſtræ Congr.

Adverſus quæ non credimus inſiſtendum in eo, quod cum
verba noſtrum Inſtrument. ſint clara, obſervantia interpre-
353 tativa in tali claritate non ſit habenda in aliqua conſide-
ratione.

Pro objecti ſiquidem remotione ſat eſt obſervare, quod
reſolutio noſtri dubii die 13. Aprilis 1709. capta non fuit
354 cum omnibus Votis: Quod particularis Congregatio à SS.
deputata ſuper oneribus Miſſarum, eadem Inſtrumenta
conſideravit utì dubia, ad quam dubietatem tollendam, re-
miſit Cauſa huic Sacræ Congregationi. Quodque Urbis Vi-
carius, pro veritate requiſitus, & interpellatus, in ejus fun-
datiſſimo Voto, bonum Jus noſtrorum Religioſorum, re-
ſultans ex onerum Miſſarum repetitione, habuit pro claro,
& indubitato; Ex quibus videtur habere ſpeciem paradoxi
contraria prætenſio, quod noſtra Inſtrumenta adeò clara
355 ſint, ut omnem reſpuant obſervantiam, per ea, quæ in
fortioribus terminis firmavit *Rot. deciſ. 375. num. 9. par. 9.
recen.* ubi, quod verba Inſtrumenti non poſſunt dici clara ad
effectum excludendi interpretativam obſervantiam, quan-
do de illis fuit cum fundamento à Judice dubitatum. Imò ha-
bemus in hac parte concluſionem, communiter à DD. re-
ceptam, & quod magis eſt etiam à *Rot.* admiſſam *in dec. 161
356 num. 13. & 14. coram Ottbob.* quod obſervantia concludenter
probata, admittitur etiam contra Statutum, expreſsè re-
probans, & litteraliter rejiciens contrarium uſum, ſeu con-
ſuetudinem.

Cæterùm, per modum inſubſiſtentis hypotheſis, dato,
357 ſed nunquam conceſſo, quod eadem Inſtrumenta eſſent cla-
ra, adhuc dicimus, quod longè clariora ſint facta, & ſub-
ſequuta obſervantia contraria, quæ præferenda eſt verbis,
ex firmatis per *Rot. dec. 280. numer. 8. & 9. coram Emerix.
junior.*

Totis viribus ſupplicantes cavere ab æquivoco, cum quo
exadverſo in præterita Cauſæ propoſitione fuit proceſſum,
358 quia ad noſtrum effectum inſiſtendum non eſt in eo, an ver-
ba Inſtrumenti ſint clara, ſed an clara ſit repetitio onerum,
in eiſdem Inſtrumentis injunctorum, itant clara, vel du-
bia ſit obligatio, circa neceſſitatem adimplendi eadem one-
ra. Et ratio evidens ea eſt, quia poſſunt ſtare ſimùl, quòd
verba Inſtrumentorum pro duobus oneribus ſint clara, imò
clariſſima, quodque æquè clara, & clariſſima ſit illorum
repetitio, itaut habeantur pro uno dumtaxat, juxta rotun-
dum exemplum quatuor Anniverſariorum, & aliorum trium
onerum, de quibus ſupra punctualiter *Rot. deciſ. 34. num. 1.
par. 4. tom. 2. recent.*, ubi quod poſſunt ſtare ſimul quod ſen- 359
ſus unius Scripturæ, per ſe conſideratæ, unum ſignificet,
& nihilominus ex circumſtantiis facti alium ſenſum reci-
piat, adducens exemplum obſervantiæ, & ſubdens, quod
illa non deſiuit eſſe interpretativa etiamſi verba impro-
prientur.

Hoc igitur retento themate, non poteſt aliud ad ſum-
mum prætendi, quàm interpretationem, datam noſtris In-
ſtrumentis, in concurſu alterius, quæ Nobis videtur certior,
eſſe veriorem, & de Jure tenendam, noſtram autem eſſe ma- 360
lam, minùs propriam, atque verborum ſenſui repugnantem,
Iſti autem ſunt præciſiſſimi, & individualiſſimi termini,
cum quibus DD. omnes, de obſervantia diſcurrentes, uno
ore, & nemine contradicente, aſſerunt, atque Suprema
Tribunalia admittunt, intellectum, datum ab obſervan-
tia, quamvis malum, minùs proprium, de Jure non te-
nendum, atque vim inferentem verbis, ſemper præferen-
dum eſſe alteri intellectui, quamvis veriori, de Jure tenen-
do, magiſque accomodato verborum ſenſui, ut omiſſis au-
ctoritatibus illorum claſſicorum Doctorum, quorum longum
retexunt Cathalogum *Rocc. ſelect. Interpret. cap. 177. nu. 14.* 361
& b. m. Severol. in Vot. impreſs. *poſt 2. vol. D. Pitonii fol. 10.
nu. 7.* recognoſci poteſt ex præciſis verbis Sac. Rotæ in illis
deciſ. in quibus propoſitionem hanc, nedùm in abſtracto fir-
mavit, ſed ad praxim reduxit, quę ſunt ſequentes.

Arguel. deciſ. 96. num. 8. ibi: *Magis eſt obſervantia, quàm* 362
verbis oſtendere Bich. dec. 464. num. 19. ibi: *Tantique obſer-
vantia valet: ut recipi debeat intellectus, quem ipſa dedit,* 363
*quamvis alioquin malus, & verborum proprietati non omninò
conformis, & dec 668. num. 7.* ibi: *Obſervantia, quæ præ-
valet, quamvis intellectus jam datus eſſet de Jure verior Bu-
rat. dec. 944. num. 6.* ibi: *Unde etiamſi verba Concordiæ ha-
berent veriorem ſenſum in contrarium, ipſa obſervantia nibi-* 364
lominùs attendi debet Dunozet. junior. dec. 829. num. 9. ibi:
*Hic enim proprius effectus eſt obſervantiæ, ut ne ipſa præfe-
ferat præcedentis conventionis interpretationem, ac declara-
tionem, adeò in quacumque materia efficacem, ut etiam pro-* 365
*priæ verborum ſignificationi præferri debeat; Et deciſ. 869.
num. 11.* ibi: *Quæ quidem diuturna obſervantia eſt optima
rerum interpres, etiam contra verborum proprietatem, &
veriorem Juris intellectum, & dec. 937. num. 28.* ibi: *Intel-
lectus enim reſultans ab obſervantia omninò ſervari debet,
etiamſi eſſet malus, & de Jure non tenendus; Et deciſ. 966.
num. 17.* ibi: *Obſervantia eſt omnium interpretationum regi-
na, & Litteras Apoſtolicas facit intelligi eo modo, quo fuerunt
obſervatæ, quamvis intellectus contrarius videretur de Jure
verior;* Emer. jun. dec. 24. num. 8. & 9. ibi: *Obſervantia eſt
optima Conſtitutionum Apoſtolicarum interpres, etiam con-
tra proprietatem verborum, & veriorem Juris intellectum,
etiamſi intellectus eſſet malus, vel de Jure non tenendus; Et* 366
dec. 242. num. 11. ibi: *Diuturna obſervantia, quæ eſt optima
Conſtitutionum Apoſtolicarum interpres &c. etiamſi intellectus
eſſet malus, vel de jure non tenendus. Ludov. dec. 184. num.
8* ibi: *Privilegia Apoſtolica, & ſimilia, ſubjacent obſervan-
tiæ interpretativæ, etiamſi intellectus, datus pro obſervan-
tia, ſit malus, vel de Jure non tenendus &c. Quia magis at-
tenditur interpretatio deducta ex obſervantia, quàm proprie-* 367
tas verborum ipſius diſpoſitionis; Ottbob. dec. 165. numer. 20.
ibi: *Et adeò eſt deferendum hujuſmodi obſervantiæ, ut ejus
interpretatio præferenda ſit cuicumque interpretationi, quæ
altàs verior eſſet, & Juris concluſionibus magis conſona vide-
retur; Priol. dec. 46. num. 9.* ibi: *Juncta obſervantia inter-* 368
*pretativa, ſecundùm quam ita intellectum fuiſſe, dicendum
eſt, etiamſi altàs contrarius intellectus eſſet de Jure verior;
Et deciſ. 292. numer. 7.* ibi: *Obſervantia &c. non ſolum de-
clarat, ſed aliquando extorquet, & impropriat veriorem ſi-* 369
*gnificatum verborum, ut eo modo, quo fuit obſervatum, ac-
cipiatur. Royas deciſ. 279. num. 14.* ibi: *Venit ſtandum ob-
ſervantiæ interpretativæ, licèt poſtea non bona appareat, Et
dec. 343. num. 11. Juncta obſervantia, quæ præbet verum* 370
*intellectum omnium diſpoſitionum, licèt verba habeant de Jure
veriorem in contrarium intellectum; Ubag. dec. 89. n. 13. & 14*
ibi: *Obſervantia eſſet attendenda, etiamſi contrarius intel-* 371
lectus de Jure eſſet verior; Rot. diverſ. dec. 374. num. 3. par. 1.
ibi: *Quo caſu locus eſt interpretationi ex uſu, & obſervantia
ſubſequutis, etiamſi alius intellectus de jure verior eſſet, &
dec 256. n. 6. par. 2.* ibi: *Quo caſu etiamſi intellectus, datus pro* 372
*obſervantia, eſſet malus, vel de Jure non tenendus, nihilo-
minus ſtandum eſt tali obſervationi; Rot. recen. dec. 608. num.
6. par. 2.* ibi: *Et hinc videmus, quod Regulæ Cancellariæ Pri-
vilegia*

Digitized by Google

373 vilegia Apoſtol. facultates Legatorum, & ſimilia, ſubiacent
obſervantiæ interpretativæ &c. etiamſi intellectus, datus pro
obſervantia, eſſet malus, vel de Jure non tenendus. part. 4.
tom. u. dec. 371. nu. 9. ibi: Plus etiam obſervantiæ tribuentes,
374 ut contra verum intellectum diſpoſitionis illa ſervari debeat.
part. 9. dec. 487. n. 30. ibi: Quæ concluſio, locum ſibi vindicat,
licèt hujuſmodi obſervantia eſſet contra verum intellectum con-
375 tractus; Et dec. 375. n. 9. Recurrendum eſt ad obſervantiam,
cui ſtandum venit, licèt contrarius intellectus de Jure verior
extaret, par. 10. dec. 59. n. 14. ibi: Talis enim obſervantia &c.
376 optima reputatur diſpoſitionis interpres, licèt à verborum
proprietate diſſentiat part. 12. decis. 169. num. 22. ibi: Adeò
tribuendum eſt obſervantiæ Statutorum interpretativæ, ut
etiam contra verum intellectum diſpoſitionis ſervanda ſit. Et
decis. 300. numer. 30. ibi: Obſervantia facit intelligi Litteras
377 Apoſtolicas, eo modo, quo fuerunt obſervatæ, quamvis in-
tellectus contrarius videretur de Jure verior part. 13. dec. 216
num. 6. ibi: Adeo prævalet obſervantia, ut Litteræ Apoſtoli-
378 cæ ſint intelligendæ eo modo, quo obſervatæ fuerunt, quam-
vis contrarius intellectus eſſet de Jure verior; Et decis. 520.
numer. 11 & 12. ibi: Attenditur, etiamſi alius intellectus de
Jure verior eſſet &c. quin, etiamſi intellectus, datus pro ob-
ſervantia, eſſet malus &c. imò etiamſi opus eſſet aliquam vim
inferre verbis par. 14. decis. 5. num. 17. ibi: Obſervantia in-
terpretativa, quæ attenditur, etiamſi alius intellectus de Ju-
379 re verior eſſet, imò etiamſi intellectus, datus pro obſervantia,
eſſet malus &c. & oporteret aliquam vim inferre verbis part.
16. dec. 453. nu. 8. & 9. ibi: Obſervantia &c. eſt optima Con-
380 ſtitutionum Apoſtolicarum interpres, etiam contra proprieta-
tem verborum, & veriorem Juris intellectum &c. etiamſi in-
tellectus eſſet malus, vel de Jure non tenendus par. 17. decis.
211. num. 7. ibi Obſervantia &c. ex qua quælibet dubia Scrip-
tura declaratur, etiamſi contrarius intellectus videretur verior
381 ac magis litteræ conſonus; Et dec. 212. eodem num. ibi: Et
ſubſecutam hanc obſervantiam in hunc ſenſum Statutum ipſum
declaraſſe, quamvis etiam contrarius intellectus videretur de
Jure verior, & verbis Statuti magis congruat par. 18. decis.
218. num. 20. ibi: Et talis obſervantia à die ſtabilitæ unionis
optima reputatur diſpoſitionis interpres, licèt etiam verba à
382 proprietate diſſentiant; Et dec. 441. num. 10. ibi: Obſervan-
tia eſt optima Conſtitutionum Apoſtolicarum interpres &c.
etiamſi intellectus eſſet malus, vel de Jure non tenendus par.
19. dec. 9. numer. 20. ibi: Obſervantia &c. operatur, ut illa
veniant intelligenda eo modo, quo fuerunt obſervata, licèt
383 contrarius intellectus eſſet de Jure verior, & decis. 99. num.
8. & 9. ibi: Obſervantia eſt interpres omnium diſpoſitionum
&c. quæ eſt attendenda, etiamſi juri repugnet; Et decis. 132.
numer. 6. ibi: Obſervantia attenditur, etiamſi alius intelle-
ctus de jure verior eſſet. Urbanien. Canonic. 23. Januar. 1697
§. Omiſſo coram Olm. ibi: Quæ ſanè obſervantia dat intellige-
384 re, quid Partes in præmiſſa renunciatione comprehendere vo-
luerint &c. Adeo ut illa intelligi debeat, eo modo, quo fuit à
Partibus declarata, & obſervata, licèt per poſſibile contra-
rius intellectus videretur de Jure verior Tyburtina Caſtrer.
18. Aprilis 1698. §. Et indubitantiùs coram Molin. ibi: Sim-
385 plex ſubſequuta obſervantia operaretur, ut contractus inter-
pretari debeat, prout fuit ſervatus, quantumvis contrarius
intellectus eſſet de Jure verior, Carpentoratta. Juriſdict. 11.
Maii 1699. §. Nil relevante coram Lancet. ibi: Obſervantiæ
&c. quæ utique prævalere debet, etiamſi verba contrarium
386 intellectum importare poſſent. Nullius Provinciæ Hiſpalen.
Juris amovendi Vicarium 10. Junii 1707. §. Certò certius co-
ram Molines, ibi: Ex natura obſervantiæ, quæ eſt, ut con-
387 ceſſiones, & contractus veniant intelligendi, prout ad execu-
tionem demandati proſpiciuntur, etiamſi contrarius intellectus
vel juxta litteram, ſeu juxta Juris diſpoſitionem, eſſet ve-
rior; Eadem 11. Decembris ejuſdem anni §. Quæ licèt coram
Aldrov. ibi: Obſervantia in Jure noſtro multum obtinet, &
388 apprimè declarat &c. etiamſi intellectus, ab obſervantia pro-
cedens, eſſet malus, vel de Jure non tenendus. Idemque fir-
389 mavit in Barchinonen. Venilii 16. Februarii 1685. §. Cæte-
rùm coram Flore. In Marſicana, ſeu Montis Caſſinen. Juriſd.
390 26. Martii 1686. §. finali coram Cardin. Matth. In Neapoli-
tana Funeral. 2. Aprilis 1688. §. Et ſanè coram Cardin. Cac-
391 cia. In Ariminen. Exempt. 5. Maii ejuſdem anni 1688. §. Nec
392 ſuffragari coram Cardinal. Caprara. In Bononien. Evict. 2.
393 Julii 1696. §. Æquè validu coram Molin. In Fulden. Juriſ-
394 diction. 26. Aprilis 1705. §. Et quatenùs coram eod.

Quæ omnia eò fortius ſtringunt, quò practicata appa-
rent per longiſſimum, & continuatum temporis ſpatium,
quando in terminis obſervantiæ interpretativæ, qualis eſt
noſtra, uno ore aſſerunt Doctores, ſat eſſe oſtendere, ita
aliquando fuiſſe obſervatum, ut videre eſt apud adductos à
Card. de Luc. de Emphyt. diſc. 28. nu. 14. & de Dot. diſc. 134.
num. 7. Bertacchin. Vot. decis. 89. num. 19. Rot. dec. 95. num. 395
30. cor. Priol. & dec. 213. num. 39. par. 10. rec. & cor. Bealnc.
dec. 485. num. 13.

Demum nulla vis fieri poteſt in eo, quod in tertio Inſtru-
mento, ſeu Apoca, ſe obligaverint Auctores noſtrorum 396
Religioſorum di mantenere, eſſeguire, & adempire le coſe,
contenute nella d. Fondazione del d. giorno 4. Luglio 1642. & 397
in oltre far dire, celebrare per ciaſcun giorno dell' anno da quì
avanti, e ſempre, le dd. due Meſſe baſſe: Itaut ſaltem Miſ-
ſæ quotidianæ debent eſſe tres, una vigore primi Inſtru-
menti, & duæ in executionem dictæ Apocæ, ſeu tertii In-
ſtrumenti.

Aut enim fit exadverſo vis in obligatione adimplendi con-
tenta in Fundatione anni 1642. Aut in verbis illis, & in ol- 398
tre; Neutrum autem obſtat.

Non primum, quia obligatio manutenendi, exequendi,
& adimplendi contenta in Fundatione, ſeu Inſtrumento, 399
ſtipulato die 4. Julii 1642. reſpicit onera, annexa Inſtituto:
Non autem poteſt extendi ad celebrationem Miſſæ, in pri-
mo Inſtrumento injunctæ.

Ad quod demonſtrandum præmittimus tertium Inſtru-
mentum, ſeu Apocam, confectum nullatenus fuiſſe juxta
Notariorum Formularia, ſed commendabili ſimplicitate,
& candore ab ipſiſmet Contrahentibus, Duciſſa nimirum, 400
& Venerandis illis Fundatore, & primis Patribus noſtræ
Congregationis in ea ſubſcriptis, Quorum proindè verba
non juxta rigoroſum ſenſum, ſed benigna interpretatione
intelligenda ſunt, ad firmata per Rot. dec. 87. num. 4. coram
Dunoz. jun.

Itaut litteralis dictorum verborum ſenſus ille ſit, quod
iidem Religioſi reſtringentes, ſeu in compendium redi-
gentes in hac Apoca omnia onera, ſibi antecedenter à
Fundatrice injuncta, declararunt, ſe obligatos eſſe adim-
piere omnia ea, quæ reſpiciebant executionem proprii
Inſtituti, ad tenorem Fundationis noſtræ Domus, ſtipu-
latæ 4. Junii 1642. & ulteriùs, præter ſolita onera, pro-
prio Inſtituto annexa, declararunt, ſe pariter eſſe obli- 401
gatos ad celebrationem dictarum duarum Miſſarum quo-
tidianarum, unius pro anima Cardinali, & alterius pro
Fundatrice.

Quæ interpretatio robur ſumit à duabus facti circum-
ſtantiis, prima, quod in hac tertia Apoca nullum præ-
miſſum fuit verbum, à remotiſſimis indicans voluntatem 402
faciendi Legatum Miſſarum, ſed ſtrictè ſe declaravit Du-
ciſſa ad illam devenire in conſiderazione delle ſpeſe, che con-
viene fare alli Preti della Miſſione, e per eſſecazione, e man-
tenimento della Fondazione, per Noi facta nella Città di
Roma, & in accreſcimento per noi Ducheſſa di Aiguillon del
fondo della d. Fondazione. Propterea non eſt veriſimile, 403
quod apponere ſtatim voluerit novum onus, nedum prorſus
diſtinctum, & ſeparatum à fine, ſeu motivo, ſibi præfixo,
ſed potiùs eidem augumento oppoſitum, ut obſervat Rot.
dec. 1871. num. 10. cor. Emer jun.

Secunda verò, quia tam Miſſa primi Inſtrumenti, quàm
aliæ tertii Inſtrumenti, ſeu Apocæ, applicari debebant pro
eiſdem Perſonis, & celebrari in memoriam Dominicæ In- 404
carnationis. Ex qua convenientia in utriuſque Miſſæ ap-
plicatione non obſcurè excluditur novum Miſſarum onus,
ex ſupra animadverſis.

Iterùm, ſed nunquam ſatis repetentes, quod hujuſmo-
di interpretationes non ſunt novæ, & à Nobis hodie ex- 405
cogitatæ, ſed concordant cum ſubſequuta obſervantia, de
qua ſupra, quodque proinde ſub oculis haberi debent ſub
ea conſideratione, quod agitur de Apoca, candore, & in-
genuitate Religioſis confecta à ſemper, & ubique veneran- 406
dis Senibus, & pia æquè, ac nobili, & generoſa Funda-
trice, quam non eſt veriſimile, unam oſtendere voluiſſe
intentionem in proemio donationis, & aliam reportare
obligationem in contextu, nullam habentem connexionem
cum eodem fine, ſeu principali intentione, in proemio de-
clarata.

Certiùs, quia eadem interpretatio concordat cum illis,
quæ legitur in dicto Regeſto rerum, ſpectantium ad no-
ſtram Domum, exhibito in Summario, & in quo idem ter-
tium Inſtrumentum, ſeu Apoca appellatur renovatio, non 407
autem multiplicatio oneris Miſſarum, injunctarum in aliis
duobus Inſtrumentis ibi: Nell' Inſtromento ſi rinovano gl'
obblighi ſudetti.

Minus adverſatur dictio illa augumentativa In oltre. Si-
cuti enim eadem numero, & individualis dictio: In oltre

quæ legitur in ſecundo Inſtrumento, nullam importat novam obligationem, quæ non eſſet in primo Inſtrumento: Ita idem dicendum eſt in præſenti, per ea, quæ firmavit *Rot. cor. Emerix junior. dec. 594. num. 15.* Non deſunt alia longè expreſſiora verba ſecundi Inſtrumenti, quæ nullam
408 important novam obligationem, diſtinctam ab illa, quæ continebatur in prima, ut ſunt illa: *E queſto a condizzione*, importantia illud idem, quod demandatum fuit in primo.
409 Nec non illa, *come anco ſaranno tenuti*, importantia id quod legitur in primo.

Cæterùm non opus habemus recurrere in hac parte ad biſyllabas, & ſimilia verba, vel exempla, innixa ſtrictæ, & rigoroſæ verborum ſignificationi, dum habemus integros periodos, repetitivas antiquorum onerum, ut ſignanter eſt illud Anniverſariorum, quod pro cunctis videtur ſuperabundare, dum æquivalet omnibus deducibili-
410 bus in contrarium, attento reſcripto hujus Sacræ Congregationis, quod noſtri Religioſi teneantur ad duo tantùm Anniverſaria, quamvis iſta litteraliter ſint quatuor, demandata in duobus Inſtrumentis, diverſo tempore confectis, & cum diverſa dote ſtipulatis; Obſervando hic ad differentiam contrariarum ſubtilium reflexionum, quod nomen, & eſſentia Anniverſariorum probè nota erant Contrahentibus, & cubitalibus litteris diſtincta leguntur
411 in duobus Inſtrumentis, in quibus ſicuti habita fuerunt pro repititis, ita ratione majori dicendum eſt, repetita eſſe onera Miſſarum, ut ſolidè diſcurrendo advertit Card. Vicarius in ejus Voto.

Quæ omnia circa vim, & efficaciam obſervantiæ in præciſis terminis Legati Miſſarum, admiſit hæc Sacra
412 Congregatio *in Romana 18. Auguſti 1708.* de qua in dicto Voto *Cardin. Vicarii §. 19. Et in Romana Onerum Miſſ. 15. Maii 1709, & in Recineten. 7. Julii eiuſdem anni* 1708. juxta verba Folii, dicta die diſtributi, quæ ſunt ſequentia.

„ Uſque, & de anno 1523. in poſtremo elogio, ſub
„ quo deceſſit Petrus Antonius Ventura, gravavit ſuum
„ hæredem ad infraſcriptum Legatum, nempè: *Reliquit,*
„ *& ordinavit, quod per infraſcriptum eius hæredem ſin-*
„ *gulis annis detur medietas penſionis; exigendæ ex domo*
„ *&c. illis Altariſtis dictæ Eccleſiæ Sanctæ Mariæ Caſtri*
„ *novi, qui in dicta Eccleſia celebrabant Miſſas, & alia Di-*
413 „ *vina Officia, & qui non participent in alia Eccleſia, quam,*
„ *quidem medietatem dictæ penſionis domus ideò reliquit dd.*
„ *Altariſtis, quia voluit, eos teneri ſingulis diebus, futu-*
„ *ris perpetuis temporibus, ad celebrandam unam Miſſam*
„ *peculiarem in dicta Eccleſia quotidiè, & ad dictam Miſſam*
„ *magnam qualibet hebdomada in dicta Eccleſia die Sabbat-*
„ *ti, cum hac conditione, quod ſi ceſſarent aliquo modo in*
„ *dicendo dd. Miſſas, tunc dicta penſio recadat ad Frater-*
„ *nitatem Sanctæ Luciæ cum onere faciendi dicere duas Miſ-*
„ *ſas in ſupradicta Eccleſia S. Mariæ:* Ulteriùs in fine Te-
„ ſtator voluit, *quòd in caſu, quo hæredes redimere vellent*
„ *dd. Domos à prædicto onere, teneantur aſſignare tot bona*
„ *ſtabilia, reddentia in fructu medietatem penſionis d. domus*
„ *& quæ faciant florenos 23.*
„ Cùm autem dicti Altariſtæ per curſum Annorum 180.
„ vigore præfatæ diſpoſitionis celebraverint dumtaxat unam
„ Miſſam annuam cantatam in diebus Sabbati, accidit,
„ ut de anno 1706. provocati fuerint à Promotore Fiſcali
„ Rev. Fabricæ ad celebrandam, præter dictam Miſſam
414 „ cantatam, aliam Miſſam lectam quotidianam in vim
„ ejuſdem diſpoſitionis, quapropter recurſum habuerunt
„ ad hanc Sacram Congregationem pro favorabili declara-
„ tione, quam ſanè Oratoribus impartiendam Epiſcopus,
„ informare requiſitus, credit ea pluribus motivis, *nimi-*
„ *rum tenuitatis ſtipendii ſcut. 11. bon. 30. antiquæ obſer-*
„ *vantiæ, & deſcriptionis in Tabella unius tantùm Miſſæ*
„ *cantatæ*, atque aliis recenſitis in ejus Relatione, *in*
„ *Summario* exhibita. Hinc grave non erit EE. VV. de-
„ clarare.
„ *An Altariſtæ Collegiatæ Eccl. S. Mariæ Caſtri Novi,*
415 „ *præter Miſſam cantatam qualibet die Sabbatto, teneantur*
„ *ad aliam Miſſam lectam in qualibet die in caſu &c.*

Die 7. Julii 1708. Sacr. Congreg. Concilii reſpondit
„ *Negativè.*

Romanam Onerum Miſſarum.

„ Ob nonnullas difficultates, excitatas à Viſitatore Apo-
„ ſtolico ſuper adimplemento quorundam Miſſarum one-
„ rum, incumbentium Archiconfraternitati Eccleſiæ S. Ja-
416 „ cobi Incurabilium Urbis eadem Archiconfraternitas re-
„ curſum habuit ad hanc S. C. pro declaratione. Et quidem
„ in dubium primò revocatur adimplementum Miſſarum
„ pro Antonina Marquina, an pro ea una tantum Miſſa,
„ vel duæ in hebdomada ſint celebrandæ. Nam in Tabella,
„ confecta de anno 1678. in deſcriptione Miſſarum hebdo-
„ madalium legitur: *Pro Antonina Marquina ab anno 1594.*
„ *Miſſam unam.* Et deinde, paucis aliis Miſſarum partitis
„ interjectis itidem legitur: *Pro Antonina Marquina ab an-*
„ *no . . . Miſſam unam.* Omiſſa expreſſione anni, in albo 417
„ relicta. Archiconfraternitas nonniſi unam Miſſam in
„ hebdomada celebrare prætendit, prout hactenus obſerva-
„ vit; ea ratione quia, tam in antiquiori Tabella, confe-
„ cta tempore ſa. me. Pauli V. quàm in poſtrema recentiori,
„ de una tantùm Miſſa in hebdomada pro hac Defuncta fiat
„ mentio; Ac ulteriùs, quia in Teſtamento dict. Marqui-
„ næ anno 1594. nullum eſt onus Miſſæ hebdomadalis. His
„ ſuffragatur Votum Eminentiſſimi Protectoris, ſe fundans
„ præcisè in obſervantia &c.
„ *I. An ſit celebranda Miſſa una in hebdomada pro anima*
„ *Antoninæ Marquinæ, ſeu potius ſint celebrandæ duæ in* 418
„ *caſu &c.*
„ Die 21. Maii 1709. Sacr. Congreg. Concilii reſpondit:
„ *Affirmativè quoad primam; Negativè quoad ſecundam* 419
„ *partem.*

Quæ videtur punctualiſſima, eo quia ex motivo contrariæ obſervantiæ, cui præcisè innixum fuit Votum Card. Mareſc. habita fuit pro reperita Miſſa hebdomadalis pro Anto- 420
nia Marquina, non attento, quod in Tabella onerum Miſſarum confecta anno 1678. duabus vicibus, non ſucceſſivè, & immediatè, ſed poſt plura alia Miſſarum onera, cubitalibus litteris deſcripta fuiſſet duplex Miſſa hebdomadalis; Itaut verba nullam omninò in hac parte admittebant interpretationem, vel recipiebant dubietatem, quæ ſolùm oriebatur ab omiſſione anni, à quo inceperat ſecunda Miſſa; Et tamen illa congruè regulari poterat ab anno 1610. dum ex aliis partitis, interpoſitis inter primam, & ſecundam Miſſam hebdomadalem, pro eadem Marquina, una erat anni 421
1602. alia anni 1609. & aliæ anni 1610. ut ex lectura ejuſd. Tabellæ manifeſtum eſt.

Obſervando, quod hæc naturalis interpretatio, & litteralis ſenſus convinci non poterant de errore à Teſtamento Marquinæ, quia in illa nullum omnino impoſitum fuerat onus Miſſæ hebdomadalis, ſed unius Anniverſarii dumta- 422
xat; Eademque Miſſa hebdomadalis deſcripta fuit in antiqua Tabella ex ſola gratitudine, eo quia reliquerat Hoſpitale Hæredem ſuæ pinguis hæreditatis, ex quo motivo à ſucceſſoribus Officialibus, factis meliùs computis, vel auctis redditibus ejuſdem hæreditatis, poſt annos 14. non ſine magna veriſimilitudine dici poterat ſuperaddita dicta alia Miſſa hebdomadalis, quæ veriſimilitudo nullatenus excludebatur à tertia recentiori Tabella, quia in illa non fuerat proceſſum per viam correctionis erroris, ut practicatum fuit in alia par- 423
tita ſub num. 10. his verbis: *Chieſa antica della Madonna de' Miracoli, ſi celebrano perche ſono in Tabella, ma ſi ſtimano poſte per errore due Meſſe la Settimana*, ſed ſimpliciter dicebatur, *Per Antonia Marquina &c. benche non vi apparìſchi obbligo, ſi celebra Meſſa una, & un Anniverſario.*

Iterùm ſupplicantes reflectere, quod ex una parte conſiderando verba noſtror. Inſtrum. ſecundùm eorum corticem, 424
illa videntur clarè importare onus quinque Miſſarum quotidianarum; Ex alia verò parte illa habendo ſub oculis cohærenter ad principalem finem, & intentionem Fundatricis, atq; ad integrum contextum eorund. Inſtrumentorum, non minùs clarè videntur importare repetitionem, & reſtrictionem eorund. onerum ad duas tantùm Miſſas quotidianas.

In conflictu igitur multiplicationis, vel repetitionis dictor. onerum, recurrendum videtur ad ſubſequutam obſervantiam, quæ omnem tollere apta eſt amaritudinem, & dubietatem, etiamſi opus eſſet, nedum impropriare, ſed vim inferre ver- 425
bis, & extorquere ſenſum, ut ait *Rota* in deciſionibus, ſupra adductis; Quantò igitur magis eadem obſervantia in his circumſtantiis videtur attendenda, dum illam non adducimus ad impropriarida verba, quæ prætenduntur clara, ſed ad interpretandam repetitionem, vel multiplicationem onerum, 426
circa quam neque ſapientiſſimi æquè, ac integerrimi Judicantes fuerunt concordes, & cujus reſpectu ex hinc indè deductis dubietas remanet innegabilis, in quibus proindè terminis ſuum operari debet effectum obſervantia interpretativa, ut ſcilicet Inſtrumenta in eo accipiantur ſenſu, in quo fuerunt obſervata, juxta præd. verba Sac. Rotæ.

Creſcitque in immenſum in noſtro caſu vis, & efficacia dictæ obſervantiæ interpretativæ, advertendo, quod illa non fuit introducta à tempore nimis brevi, vel à Per-

ſonia

Digitized by Google

ſonis ſuſpectis, ſed ab initio contractus, ſeu ſtipulationis
427 Inſtrumentorum, uſque ad hodie; Nec non à Perſonis talis
qualitatis, & conditionis, ut nulla prorſus, neque ex à re-
motiſſimis, adversùs eaſdem vigeat ſuſpicio, vel præſum-
ptio, quod deficere in hac parte voluerint in adimplendis
propriis obligationibus.

Et quod ſuperare videtur omnem exagerandi neceſſita-
tem, inter eaſdem qualificatas Perſonas, ſub quibus eadem
obſervantia crevit, & adolevit, numerantur duo Superio-
428 res noſtræ Domus, qui ab illius adminiſtratione, & guber-
nio tranſitum fecerunt ad munus Superioris Generalis noſtræ
Congregationis, continuamque fecerunt moram in illa Ci-
vitate, in qua habitabat Duciſſa Fundatrix; Nempè Pater
Renatus Almeras ſecundus Generalis, immediatuſque Suc-
ceſſor Ven. Vincentii de Paulis, qui fuit ulterius unus ex illis
Sociis noſtri Fundatoris, præſentibus ſtipulationi omnium
Inſtrumentorum, ſeq; ſubſcripſit in Apoca; Et de cujus gene-
roſa nobilitate, & conſpicuis muneribus, in Sæculo admi-
niſtratis, latè agit Author ejus Vitæ; Necnon P. Edmun-
429 dus Jollyus, qui ab anno 1655. uſque ad annum 1665. fuit
Superior noſtræ Domus, & deindè 3. Generalis noſtræ Con-
gregationis.

Omnia ſigillantes cum illa reflexione, quod hæc Sac. C.
eand. obſervantiam admiſit, canonizavit, & cum illa pro-
430 ceſſit reſpectu Anniverſariorum, & propterea videtur pari-
ter admittenda, canonizanda, & cum illa procedendum
reſpectu Miſſarum quotidianarum, contentarum in illiſmet
Inſtrumentis, in quibus demandata ſunt Anniverſaria, in-
juncta ab illamet Fundatrice, quæ demandavit Miſſas, &
acceptata ab illiſmet Contrahentib. qui acceptarunt Miſſas;
Itaut idem exemplum, & obſervantia Anniverſariorum
431 non poſſint eſſe magis punctuales, participientque de natu-
ra authoritatum, loquentium *delle Vacche roſſe*, juxta ea,
quæ ſive per jocum, ſive seriò narrat *Card. de Luc. de Inre-
pat. diſc. 4. ſub n. 7.*

§. VI.

Laudandus videtur zelus noſtri Oppoſitoris, ſcribentis
in hac Cauſa, tanquam unus de Populo, ſed longè ma-
jori laude dignus eſſet, ſi uti unus ex fixis Defenſoribus, ſeu
Commiſſariis Rev. Fabricæ, non aſpiceret in remuneratio-
nem illam, ſeu conſiderabilem quotam, ei debitam in caſu
432 victoriæ, pro qua obtinenda utuntur, ut plurimùm mediis
illis, quæ non laudat *Card. de Luc. in Relat. Rom. Cur. diſc.
20. num. 23.*

Laudandus pariter videtur in illa parte, in qua ingenuè
admittit legalitatem noſtri Summarii, ſeu fidelem traductio-
nem trium Inſtrumentorum impreſſorum, uſque ad minu-
tias concordantium cum originalibus, Gallico Idiomate com-
poſitis, circa quam Card. Vicarius multas, æquè improprias,
ac iniuſtas, audivit querimonias, ut teſtatur in §. 6. ejus Vo-
ti, dum Secretarius S. C. ipſomet Oppoſitore acriter contra-
433 dicente, mandavit, faciendam eſſe traductionem per Peri-
tum, Illuſtriſs. D. benè viſum, quod ſucceſſivè executioni
demandavit, eligendo P. Iſidorum à Pariſiis, Guardianum
Conventus B. Mariæ Miraculorum Urbis, qui proprio cara-
ctere in calce unius ex noſtris Summariis impreſſis, exiſten-
tis in Secretaria, eand. fidelem traductionem approbavit.

Excuſandus verò videtur reſpectu illius propoſitionis, quæ
legitur in *§. Rurſus*: *Aplicatio committitur in gratiarum
actionem erga Trinam Divinitatem*, quæ annumerantur in-
ter illas, de quibus loquuntur Doctores, à me citati in *In-
ſtitut. crimin lib. 1. titul. 5. de Hæreſ. num.* 56. uti oppoſita
434 communi Theologorum ſenſui, & Catholicæ Eccleſiæ dog-
mati: Patris enim, Filii, & Spiritus Sancti, non Trina,
ſed una eſt Divinitas, quod ipſiſmet Vetulis, & Pueris no-
torium eſt, id quotidiè audientibus in recitatione *Symboli S.
Athanaſii verſ. 6.*

Deveniendo modò ad Cauſæ merita, in ſubſtantia unicè
inſiſtitur in contraria Scriptura in pluralitate trium Inſtru-
435 mentorum, atque in diverſitate cauſæ, temporis, ſummæ,
& modi, ad probandum, quod Miſſæ quotidianæ debeant
eſſe quinque, non autem duæ, quodque Anniverſaria ſint
quatuor.

Pro reſponſione autem ſufficeret obſervare cum verbis *Ro-
tæ in Roman. Dotis 16. Junii 1679. §. His ſtantibus cor. Bour-
lem. Non obeſſe DD. dicebant diverſitatem harum partitarum,
436 deſumptam ex diverſitate ſummæ, temporis, modi, & per-
ſonarum ſolventium; in utraque currente authoritate Text. in
leg. Quinquaginta ff. de Probat. Nam regula iſta procedit in
dubio, non autem quando ex tot conjecturis efficacibus, & fe-
rè indubitatis, inducitur animus Judicis ad perfectè creden-*

*dam, & arbitrandam, unam ſummam fuiſſe in altera compre-
henſam &c. Cùm etiam veriſimilitudines, & conjecturæ, quan-
do ſunt plures, ut hic, adæquatam, & plenam probationem
conſtituant.* Dum in noſtris terminis, non ſolùm conjectu-
ras efficaces, & veriſimilitudines, ſed concludentes demon-
ſtrationes adduximus ad probandam talem Anniverſario- 437
rum, & Miſſarum repetitionem, approbatas in Voto Car-
din. Vicarii exadversò etiam meritiſſimè laudati ibi: *Super
Voto alioquin doctiſſimè de more extenſo per Em. Urbis Vica-
rium*, attento quod de eodem Voto verificantur ea, quæ in
ſimili notavit *Pat. Segner. nella predic. 39. ſub numer.* 4. his
verbis: *Il di cui Voto equivale a quello di una intiera Uni-
verſità.*

Neſcimus autem videre, quid velit Oppoſitor inſinuare
illis verbis: *Nulla videtur facienda vis ſuper Voto &c. quia
dictum Votum emanavit, non citato, nec audito me Scribente*; 438
Non enim credimus, quòd voluerit Nos obligare ad citan-
dum omnes de Populo, qualem ipſe in hac Cauſa ſe facit,
& ſub cujus titulo noſtræ inſtantiæ ſe opponit; Fortiùs, quia
ab eo auditi fuerunt alii, qui longè plura dixerunt, ac ſcrip-
ſerunt; Ultra quòd non habet, de quo conqueri poſſit, dum
ei nota erat remiſſio hujus Cauſæ ad hanc Sacr. Congr. Nota 439
pariter debebat ei eſſe laudabilis praxis audiendi Ordinario-
rum Relationes, & Vota ante Cauſarum propoſitiones,
approbata *Conſtit. 73. §. 1. Innoc. XII.* ibi: *Non ſi debba met-
tere in Foglio Cauſa, ſopra della quale non vi ſia la Relazione
dell' Ordinario.*

Sufficeret etiam obſervare, quod eædem pluralitates In-
ſtrumentorum, & diverſitas Cauſæ, temporis, ſummæ,
& modi, nedum probarent multiplicationem Miſſarum, 440
ſed etiam oneris inſtruendi Ordinandos, & alterius obliga-
tionis recipiendi volentes facere Exercitia ſpiritualia, nec
non oneris appoſitionis Epitaphii, deſcriptionis Fundatio-
nis in Martyrologio, & duorum Anniverſariorum, eo-
dem die, in eadem Eccleſia, ab iiſdem Presbyteris, &
pro eodem Defuncto, cum aliis inconvenientibus expen-
ſis in dicto Voto §. 22. Sicuti igitur reſpectu horum onerum
dicta multiplicitas, & diverſitas nihil operantur, ita idem
dicendum eſt de Miſſis, ut una pars Inſtrumentorum de-
clararetur ab alia, utque verba eorundem eodem modo
interpretentur in una, ac in alia parte accepta fuerunt à
Contrahentibus, ex latè animadverſis, ſupra, & addimus 441
*Rot. in d. Rom. Dotis 16. Junii 1679. §. Nec ſubſiſtit cor. Bour-
lem.* ubi in ſpecie reſpondetur contrariæ animadverſioni,
quod aliàs ſecunda, & tertia promiſſio fuiſſent ſuperfluæ,
& de vento.

Abſque ulla prorſus difficultate, ex quo diverſitas cau-
ſæ donandi, in qua magnum exadverſo conſtituitur fun-
damentum, non regit in facto, in quo ab Oppoſitore ad-
mittitur, quod: *In prima donatione, cauſa motiva, & fina-
lis fuit in illa hic Urbe fundandi, & erigendi Domum Congr* 442
*&c. In ſecunda fuit, ut Domus ſic per ipſam fundata, & ere-
cta, commodiùs manuteneri poſſet &c. In tertia demum cauſa
motiva ſtetit in conſideratione expenſarum per PP. Miſſionis
faciendarum pro executione, & manutentione ſæpiùs dictæ
Fundationis per ipſam demandatæ*; Nemo igitur non videt,
quod non multiplex, ſed unica, & ſimplex fuit cauſa donan-
di, Fundationis nimirum Domus noſtræ Congregationis in
Urbe, atque ſuſtentationis congrui numeri Presbytero-
rum, qui in illa moram facere debeant, eis aſſignando vi-
ctum, veſtitum, & habitationem, tam in bona, quàm in
mala valetudine, ut dicitur in Inſtrumentis.

Hoc autem admiſſo, ex ſe ipſo ruit contrarius Calcu-
lus: Procededendo ſiquidem cum exadverſo admiſſis, quod
ad noſtrum effectum conſiderandum ſit tempus donatio- 443
num, primo loco debet eidem Calculo addi ſumma pro pen-
ſione Domus, capacis, nedum pro 12. Presbyteris, & ſex
Laicis, ſeu Coadjutoribus, ſed etiam pro Ordinandis, &
volentibus facere ſpiritualia Exercitia in toto anno, unà
cum Officinis, neceſſariis pro Religioſa Communitate,
quæ ſumma non poteſt eſſe minor ſcut. 400. Cui addi de-
bent pro victu, & veſtitu dd. 12 Presbyterorum, & ſex
Coadjutorum, ſaltem ad rationem ſcut. 70. pro unoquo-
que alia ſcut. 1260. Circa quam neſcimus videre, ubi nam
fundetur contraria prætenſio taxandi minorem ſummam,
nempè ſcut. 50. pro quolibet Laico, dum in noſtra Con-
gregat. perfectiſſimè ſervatur vita communis, itaut nulla
omnino adſit differentia inter Patrem Generalem, & Ja- 444
nitorem, ſeu infimum Coquinæ famulum. Imò reſpectu
Laicorum requiruntur majores expenſæ pro Veſtiario,
dum Presbyteris aſſignatur unum Veſtiarium quolibet anno,
Laicis verò duo, ut notorium eſt.

Debent pariter addi ſaltem ſc.1000. pro ſacientibus Exer-
citia ſpiritualia in toto anno, & ſc.200. pro Miſſionibus pera-
gendis,extra Urbem,ex animadverſis ſupra,quę ſummæ vni-
tæ, conſtituunt ſc. 2860. Cui uniri debent ſc. 400. pro dote ,
445 & fundo duarum Miſſarum quotidianarum , totidemq; An-
niverſariorum, & aliarum Miſſarum 36. ex animadverſis in
Voto Card. Vicarii §. 52. Nec non alia ſc.140. pro Cambio ,
exadverſo admiſſo , licèt longè majus ſolutum fuerit in præ-
teritum , & maximum ſolvatur hodie.

Ex quibus integra ſumma expenſarum conſiſtit in annuis
ſcut.3380. Undè expenſæ longè ſuperant fructus ſc.28. m. do-
446 natorum à Duciſſa , in ſumma nempè ſc. 1548. procedendo
etiam cum inſubſiſtenti ſuppoſito, & gratuito Calculo , rei
evidentiæ oppoſito, quod reddant ſeptem pro quolibet cen-
tenario, & anno.

Circa Fundationem noſtræ Domus non eſt ſibi conſtans
Oppoſitor , dum in uno paragrapho negat, & in alio admit-
tit quod Duciſſa de Aiguillon fuerit unica , & ſola Funda-
trix noſtræ Domus.

Reſpectu Anniverſariorum fingit ſe longiùs ire , aſſerens,
unum ex illis transferri poſſe ad ſequentem diem , *eo modo* ,
447 *quo* (ſunt ejus verba) *ubi dies Anniverſarius occurrit in die
Feſto de præcepto, anticipatur , aut transfertur ad diem ſe-
quentem*. Hoc enim procedit in illis terminis , in quibus Im-
pedimentum provenit ab accidentali occurſu Feſti duplicis in
die, qua demandatum eſt Anniverſarium , qui non eſt ca-
ſus noſter , in quo, procedendo cum principiis , lumine na-
turali notis, diximus coram Congregatione particulari, &
hodie conſtantèr repetimus cum Card. Carpineo Sacræ Ri-
tuum Congregationis meritiſſimo Præfecto, Sacrorumque
Canonum Monarcha , *in ejus Voto §. 23. Repugnare lauda-*
448 *bili ſolito , & communi praxi Catholicæ Eccleſiæ , ut in una ,
eademque Eccleſia , pro ea die , & ab eiſdem Sacerdotibus ,
duo fiant Anniverſaria , pro ſuffragio animæ ejuſdem De-
functi*.

Quæ dicta ſint ex abundanti , dum in d. Congreg. particu-
lari uno ore admiſſum fuit, Anniverſaria eſſe dumtaxat duo,
449 quod ultro faſſus etiam fuit Viſitator.

Hic terminant omnia ea , quæ diſcuſſionem admittunt in
hac Cauſa , & circa quam multa hinc indè poſſunt adduci .
Cæterùm ubi tranſitum facimus ad obſervantiam, ultrò ad-
miſſam in contraria Scriptura ibi: *Patres hactenus celebra-
runt , & in poſterum celebrare prætendunt duas tantùm Miſ-
ſas* , ex illa res videtur adeò clara , ut nullum ſuperſit du-
bium , nullaque remaneat difficultas , quæ ab illa penitùs ſu-
blata non ſit , ex ſupra animadverſis.

Iterum , ſed nunquam ſatis , repetentes ad hunc effectum
nos habere caſum legis nempè celebrem , & magiſtralem il-
450 lam reſolutionem hujus Sacræ Congregationis *in Recineten.
7. Julii* 1708. de qua ſupra num. 451. In illa enim pius Bene-
factor , non per verba æquivoca , minuſque per intellectus
ſubauditos , ſed rotundis , & cubitalibus literis , ultra ce-
lebrationem Miſſæ cantatæ in die Sabatti , demandavit ce-
lebrationem alterius Miſſæ quotidianæ , *ſingulis diebus , fu-
turis perpetuis temporibus , & quotidiè* , & tamen quia ex
obſervantia ſubſequuta probatum fuit , dictam Miſſam quo-
tidianam nullatenus celebratam fuiſſe , ſed ſolùm Miſſam
cantatam quolibet die Sabatti , hæc Sacr. Congr. adverſus
ſimilem prætenſionem , alterius Commiſſarii R. F. intrepi-
451 dè reſpondit, Altariſtas nullatenus teneri ad celebrationem d.
Miſſæ quotidianæ.

Quid igitur dicendum in noſtro caſu , in quo obſervantia
non poteſt eſſe magis præciſa , cum illo addito, quod origi-
nem habuit , & progreſſum , non à pauperibus Sacerdotibus,
452 celebrantibus Miſſas pro conſueta eleemoſyna , ſed ab omni-
bus Presbyteris , obtinentibus prima Officia noſtræ Congr.
nec etiam Generalatu excluſo , ut ſup. probavimus.

Neque inſiſtatur hic in eo, quòd hujuſmodi obſervantia
non poſſit eſſe præſcriptiva , quia contra animas abſentes ,
neque interpretativa , quia Inſtrumenta adeo clara ſunt , ut
nullam admittant interpretationem ; Neutrum enim ſubſi-
ſtit , non primum , quia obſervantia præſcriptiva omni jure
datur in noſtris terminis, ut punctualiter advertunt *Tam-*
453 *burin. in Opuſc. de Sacrif. Miſſ. lib. 3. cap. 7 §. 1. numer. 16.
& Paſqualig. de Sacrific. nov. leg. quæſt. 1191. per tot.* Neque
ſecundum , habet enim paradoxi ſpeciem prætenſio , ut no-
ſtra Inſtrumenta tali claritate prædicta ſint , eo tempore ,
quo contrarium practicarunt omnes omninò Superiores no-
ſtræ Congregat. quo particularis Congreg. deputata ſuper
oneribus Miſſarum , illos habuit pro capacibus interpreta-
tionis , quod Miſſæ ſint repetitæ ; quo demum Urbis Vi-
carius , talem repetitionem habuit pro manifeſta ; Ultra
quod quæcumque , & qualiſcumque claritas , attribuatur
exadverſo dictis noſtris Inſtrumentis , ſemper , abſque ulla
comparatione; minor erit illa cenſus litteralis dictę Cauſę *Re-
cineten.* in qua Miſſa quotidiana demandata fuerat *ſingulis* 454
diebus , perpetuis futuris temporibus , & quotidie , & in
qua non aliquod pedaneum Tribunal , ſed Sacroſanctus hic
Conſeſſus , re maturè perpenſa , talem canonizavit obſer-
vantiam.

Demum non poſſumus non rogare EE. PP. ut dignentur
reflectere, quòd prætenſio exadverſo Scribentis, ut ipſe di-
cit, tanquam unus de Populo, opponitur vero , commu- 455
niq; bono totius Populi , quod ſummoperè cordi fuit Du-
ciſſæ noſtræ Fundatrici ibi : *Fare le Miſſioni per iſtruzzione
del povero Popolo della Campagna* , quia multiplicando Miſ-
ſarum , & Anniverſariorum onera , opus eſſet reducere ,
& reſtringere numerum Ordinandorum , & volentium fa-
cere Spiritualia Exercitia : Necnon cum minori aſſiduitate
Miſſiones facere poſſent per loca campeſtria ; Omnib. enim
dd. oneribus longè impares ſunt redditus noſtræ Domus ut
probavimus ſupra.

Certiùs, quia ex noviſſimus Ordinationibus Clementis
XI. recipere debent bis in anno pro eiſdem ſpiritualibus
Exercitiis omnes Parochos , omneſque Confeſſarios Urbis, 456
nec etiam illis Monialium excluſis , quod non ſine nota-
bilibus impenſis practicari poteſt, & clauſis oculis ad pra-
xim reducunt in executionem Pontificiorum mandatorum,
quamvis noſtri Religioſi coacti fuerint , & de præſenti co-
gantur , pecunias ſub uſuris accipere, ad id ad praxim re- 457
ducendum

Die 13. Aprilis 1709. propoſita Cauſa in Cong. Conc. ſub
duobus dubiis.

I. *An , & quæ onerum Miſſarum , & Anniverſariorum te-
neantur adimplere PP. Miſſionis Urbis.*

II. *An , & in quo numero celebrandæ ſint Miſſæ à dictis Pa-
tribus tempore Anniverſariorum.*

Ad primum reſponſum fuit : *Teneri ad quinque Miſſas quoti-
dianas , & duo Anniverſaria , & duodecim Miſſas annuas
in feſtivitatibus SS. duodecim Apoſtolorum.*

Ad ſecundum : *Eſſe celebrandas Miſſas à ſingulis exiſtentibus
in Domo tempore celebrationis.*

Quorum reſcriptorum reſpectu repetenda ſunt hic ea, quæ
obſervavimus *in tom. 1. part. 1. diſcept. 12. num. 255. verſ. In
hujus Cauſæ.*

DISCEPTATIO IV.

Dub. Patrimonii Sacri.

ARGUMENTUM.

*An à beneficio , ad cujus titulum quis ordinari intendit ,
detrahenda ſint onera Miſsarum eidem adiecta , quan-
do Beneficiatus non tenetur eas per ſe ipſum celebrare.
Vel potiùs , Miſſis nullatenus detractis , ſive eędem ce-
lebrandæ ſint per ſe ipſum, ſive poſſint celebrari per alium,
faciendus ſit cumulus omnium fructuum pro conſtituen-
da ſumma , à Synodali Conſtitut. vel Regionis more
requiſita pro ſacris Ordinibus ſuſcipiendis.*

PRO punctuali exequutione illius Sacroſancti Concilii ,
à quo plura Catholica Eccleſia conſecuta eſt commoda ,
quàm ab omnibus aliis generalibus Conc. ſimul unitis, expe- 1
rientia teſte, & id obſervantibus *Cabbaſſ. in Notit. Concil.
in Not. ad Conc. Trid. in princ. fol. 471.* aliiſque citatis *in tom.
1. meor. Diſcept. Eccleſiaſt. par. 2. diſcept. 2. nu. 208.* determi-
nantis *in ſeſſ 21. de Reform. cap. 2. Non decere eos , qui divi-
no miniſterio adſcripti ſunt , cum Ordinis dedecore mendicare,
aut ſordidum aliquem quæſtum exercere , compertumque ſit , 2
complures , pleriſque in Locis , ad ſacros Ordines nullo ferè
delectu admitti , qui variis artibus , ac fallaciis confingunt ,
ſe Beneficium Eccleſiaſticum , aut etiam idoneas facultates ob-
tinere ; Statuit Sancta Synodus , ne quis deinceps Clericus Sæ-
cularis , quamvis aliàs ſit idoneus moribus , ſcientia , & æta-
te , ad ſacros Ordines promoveatur , niſi priùs legitimè conſtet,
eum Beneficium Eccleſiaſticum, quod ſibi ad victum honeſtè
ſufficiat , pacificè poſſidere.*

In Cauſa *Ariminen.* propoſita in Sacra Congregatio-
ne Concilii die 8. Auguſti 1722. quæſitum fuit : *An
Clericus Joſeph Belluccius ſacris Ordinibus initiari poſſit* 3
ad titulum Cappellaniæ , cujus reſolutio dilata fuit , ex

quo

Digitized by Google

4 quo illa dependet à deciſione illius generalis dubii : de quo
ſupra in Argumento.
Circa quod ſapientiſſimè de more ſcripſit R. P. D. meus
5 Lambertinus, ejuſdem Sacræ Congreg. digniſſimus Secre-
tarius, de quo honorifica habetur mentio in *tom.* 1. *par.* 1.
diſcept. 5. *num.*49. aperiendo verum ſenſum Reſolutionum
d. Sac. Congr. & adducendo rationes, ex quibus moti fue-
runt Authores ad affirmandum, ad d. effectum conſtitu-
tionis ſacri Patrimonii, onus Miſſarum, Beneficiis anne-
6 xum, vel eſſe detrahendum in ſolo caſu, in quo quis non
tenetur per ſe ipſum illud adimplere. Vel nunquam eſſe de-
trahendum.
Cùmque de mandato ejuſdem Sac. Congregat. ab Emi-
nentiſs. & Reverend. D. meo Cardinali Origo, meritiſſi-
7 mo Præfecto, fuerit mihi benignè injunctum, ut circa di-
ctum dubium meum pro veritate ſenſum aperirem, ante il-
lius diſcuſſionem.
Præmitto, quòd in præſenti non eſt ſermo de illis oneri-
bus, quæ annexa ſunt Bonis, ſeu redditibus, in quibus con-
8 ſtitui vult ſacrum Patrimonium, quæ explicat *Lotter. de
Re beneficiar. lib.*1. *quæſt.* 31. *num.* 2. & de quibus loquitur
magiſtralis dec. Brunduſina Gabellæ 13 *Februarii* 1604. *cor.
Peniæ*, inter ejus impreſſas la 137. & duplata *apud Ciarlin.
contr.*103. *à num.*30. *uſque ad num.*43. Cum qua procedere
ſolet Sac. Cong. Immunitatis, ut patet ex reſolutionibus,
relatis *à Riccio in Synopſi verb Onus num.*3. *& ſequentibus*;
Et qualia ſunt illa, quæ indicat *Valen. Lamperez. in Veter.
Eccleſ. diſciplina num.*366. *fol.*209. quæ exemplificat in De-
cimis, aliiſque expenſis, neceſſariis pro reparatione Eccle-
ſiæ, vel pro Sacrificio Miſſæ, in Penſione, quam tenetur
ſolvere Beneficiatus, & ſimilibus; de quibus *Card. de Luc.
9 de Benefic. diſc.*90. *num* 80. *verſ. Inter neceſſaria*, & *Monac.
in Formul. tom.*1. *in Appendic. fol.* 345. *num.*2. loquens in
præciſis terminis Bullæ Innocentianæ; Quia onera hæc,
abſque ullo dubio, ad omnem effectum, detrahi debent à va-
lore Beneficii, ut in noſtris terminis probat *Lamperez. ubi
10 proximè*, & *Copon. diſcep.* 25. *n.*25. & 26. Ea ratione, quia
onera talis qualitatis ſemper minuunt Beneficii fructus, il-
loſque in nullo caſu, abſque dictorum onerum ſolutione, vel
detractione, poteſt ſuos facere Beneficiatus; Et de iſtis
11 oneribus loquitur *Conſtit.* 44. *ſu: me: Innoc. XII.* §. *Licèt*, ut
videbimus infra *num.*21.
Præmitto ſecundò, quòd juxta ſententiam, communiter
hodie receptam à Canoniſtis, & quotidie à collegialibus
Tribunalibus canonizzatam, obligatio Beneficiati celebran-
12 di per ſe ipſum tunc ſolùm, & non in alio caſu, injuncta
dicitur, quando verba Fundatorum, & piorum Benefacto-
rum ſunt adeo clara, adeoque literalia, certa, & indubita-
ta, ut nullam omninò admittant dubitationem, ut videre
eſt apud *Fagnan. in cap. Ut Abbates à num.* 44. *de Ætat. &
qualit. Ordinand. Antonell. de Jurib. Clericor. lib.*1. *par.* 3.
*cap.*29. *num.*11. alioſque, citatos *in tom.*1. *par.* 2. *diſcept.* 3.
*num.*7. quibus addo alios citatos à *Rota in dec.*335. *à num.*8.
*par.*19 *rec.* & *in Cremonen. Beneficii* 9 *Martii* 1714. *cor. Re-
verendiſſimo Lancett. Decano*, confirmata *die* 4. *Februarii*
1715. *cor. R. P. D. Cerro*.
Quam opinionem ſequitur etiam *hæc Sacra Congregatio*,
13 ut videre eſt *in Aſten. Cappellaniæ* 14. *Februarii* 1699. *ad
primum dub.* de qua *in lib.*49. *Decret. fol.* 56. & *in Romana
Cappellaniæ* 12. *Maii* 1714. *ad tertium dub.* de qua *in lib.*64.
Decretor. fol. 191. Idemque reſolvit *Sac. Congregatio Epiſ-
coporum in Nepeſina Cappellaniæ* 16. *Novembris* 1708. &
5. *Septembris* 1710. ad relat. *Card. S. Clement.* ut videre eſt
*in tom.*2 *meorum Diſceptat. Eccleſiaſt. part.*2. *diſceptat.*3. *num.*
72. & 75.
Ea ratione, quia in his caſibus regulariter non dicitur ele-
14 cta induſtria Perſonæ celebrantis, ſed unicè volitus effectus
Sacrificii, qui eodem modo obtinetur, ſive Beneficiatus per
ſe ipſum, ſive per alium Miſſas celebret, ex latè adductis *in
tom.* 1. *par.* 1. *diſcept.* 5. *à num.*16.
Itaut non ſufficiant verba, quibus mediantibus injuncta
eſt celebratio Miſſarum, directa in ipſummet Beneficiatum,
vel quòd iſte ſit actu Sacerdos, vel demum quòd teneatur
15 continuò reſidere in Loco Beneficii, vel Cappellaniæ, quia
in omnibus iſtis caſibus nunquam Beneficiatus tenetur Miſ-
ſas per ſe ipſum celebrare, ut de primo caſu videre eſt apud
*Garziam de Benefic. part.*7 *cap.*1. *num.*89. & *Rot. dec.* 825. *per
tot. cor. Merlin.* alioſque, citatos, *in d. tom.*2. *par.*2. *diſcept.*3.
num. 9.
Et de ſecundo apud *Fagnan. in cap. Ut Abbates num.*16. *in
16 fin.* & *num.* 71. *de Ætat. & qualit. Ordinand. Amoyden. de
Styl. Datar. lib.*1. *cap.* 15. §. 15. *num.*11. & *Rot. deciſ.*136. *nu*
11. & *Rot. deciſ.*136. *num.*19. & 20. *par.*19. & *in Regien. Ju-
riſpatronatus* 16. *Januarii* 1708. §. *Abſque cor. Molin.*
Et de tertio habemus dictam magiſtralem reſolutionem
Sac. Congreg. Epiſcoporum in citata Nepeſina Cappellaniæ, 17
in qua eadem Sac. Congregatio eodem tempore, quo: *Affir-
mativè* reſpondit dubio: *An Beneficiatus teneretur continuò
reſidere in Terra Mazzani*, in cujus Eccleſia tenebatur cele- 18
brare Miſſas, reſpondit, *illas non teneri celebrare per ſe ip-
ſum*, ut videre *eſt in d. tom.*2. *par.*2. *diſcept.* 2. *per tot.* & ſi-
gnanter *num.*72. & 75.
Præmittendum tertiò, quòd in illis etiam terminis, in
quibus obligatio celebrandi per ſe ipſum innegabilis eſt, &
undique evidens, adhuc Beneficiatus, vel Cappellanus,
impeditus ad celebrandas Miſſas, vel ab infirmitate, vel à
quolibet alio legitimo impedimento, ſemper obligatus eſt
per alium celebrari facere illas Miſſas, quas, legitimò im- 19
pedimento detentus, ipſemet Beneficiatus celebrare non
potuit, juxta communem, & receptam DD. opinionem,
qui in hoc ſolùm diſcordant, quòd aliqui cenſent, talem
obligationem incipere poſt octo, vel decem dies legitimi im-
pedimenti, alii poſt quindecim, aliqui demum poſt men-
ſem, ut videre eſt apud *Dian. coordinat. tom.* 1. *tract.* 2. *de* 20
Celebration. Miſſar. reſolut. 59. *num.*2. *Tamburrin. in Me-
thod. Celebrand. Miſſ. lib.*3. *cap.* 5. §. 1. *num.*2. & 3. *Leand.
Oper. moral. tom.*2. *tract.* 8. *diſp.*7. *quæſt.*19. *Homobon. in
Examin. Eccleſiaſt. par.*1. *tract.*4. *cap.* 3. *q.*122. *Barboſ. de
Poteſtat. Epiſcop. par.*2. *allegat.* 24. *num.* 31. *verſ. Cappella-
niam*, *Fraxinell. de Obligat. Sacerdot. ſection.* 4. *concluſ.*4.
§. 13. *Molpheſ. in Summ. par.*1. *tractat.*6. *cap.*1. *num.*79. *Ricc.
in Prax. par.*1. *reſolut.*351. *num.*3. *Antonell de Jurib. Cleri-
cor. lib.*2. *cap.*6. *num.*15. *Paſqualig. de Sacrif. Miſſ. qu.* 1120.
& *ſeqq. Card. de Lug. de Sacram. Euchariſt. diſp.* 21. *ſect.* 2.
*num.*48. & 49. & *Paſſerin. de Statu. Homin. tom.* 2. *quæſt.*
587. *art.*4. *num.*1120. ubi refert, ita deciſum *à Sacra Congr.
Epiſcoporum in Novarien.* 14. *Maii* 1627. ibi : *Sacra, &c.
reſpondit, Sacerdotem, cui à Teſtatore impoſitum fuit onus* 21
*quotidiè per ſe celebrandi, ſi legitimè impediatur, quominus
id munus per ſe poſſit explere, teneri per alium ſatisfacere one-
ribus Miſſarum, ſibi à Teſtatore impoſitis*.
Idemque reſpondit *hæc Sacra Congregatio in Romana Ce-
lebrationis Miſſarum* 4. *Junii* 1689. quando obligavit Cap-
pellanum, qui non celebraverat 46. Miſſas cauſa infirmita- 22
tis, ad illas ſupplendas per alium Sacerdotem, ut videre eſt
*in lib.*39. *Decretor. fol.*311. ibi : *An Cappellanus, obligatus
quotidiè celebrare per ſe ipſum, potuerit omittere celebratio-
nem pro dicto tempore infirmitatis, & nihilominus eleemoſy-
nam prætermiſſæ celebrationis conſequi: Negativè, & teneri* 23
*ſupplere per alium celebrationem Miſſarum, omiſſarum occaſio-
ne infirmitatis*.
Nec non *in Romana* 2. *Octobris* 1721. de qua *in lib.* 71. *De-
cretor. fol.*371. cujus termini erant longè duriores, quia Fun- 24
datrix mandaverat, Cappellanos obligatos eſſe *ad una Meſ-
ſa il giorno, da celebrarſi da eſſi, per ſe ſteſſi, e non per mez-
zo di altri Sacerdoti, e non poſſino mettere cambio*. Et nihi-
lominus hujuſmodi claris verbis non obſtantibus, neque at-
tentis, propoſito dicto die 2. Octob. 1721. dubio: An Cap-
pellanus teneretur per alium celebrare facere Miſſas, tem-
pore ejus infirmitatis non celebratas, prævio fundatiſſimo
Voto Eminentiſs. & Reverend. D. mei Card. Zondodar.
reſponſum fuit: *Cappellanum teneri ad celebrare faciendum
Miſſas, quas non celebravit tempore infirmitatis*.
Præmittendum ultimò cum *Genuenſ. in Prax. Cur. Ar-
chiepiſcopal. Neapolit. cap.*47. *num.*2. juxta Romanam im-
preſſionem anni 1616. quòd ad noſtrum effectum diſtinguen- 25
dæ ſunt Cappellaniæ manuales, & Beneficia ſimplicia, à
Cappellaniis collativis, & aliis Beneficiis reſidentialibus,
quia in iſtis onus Miſſarum præſumitur injunctum minus
principaliter, & ſecundariò, principaliter verò, & prima- 26
riò præſumitur, Fundatorem reſpexiſſe ad commodum, &
ſubſtentationem Beneficiati, ad reſidentiam obligati, qui,
cùm tempore infirmitatis majori prematur indigentia, pri-
vari non debet fructibus ſui Beneficii, etiamſi illi conſiſtant
in diſtributionibus quotidianis pro eo tempore, quo legiti-
mum impedimentum durat, dummodo in bona valetudine 27
ſolitus fuerit reſidere juxta magiſtralem reſolutionem hujus
Sacræ Congregationis in *Romana Diſtributionum* 14. *No-
vembris* 1699. de qua *in tom.*1. *par.*2. *diſcept.*19. *per tot.* & ſi- 28
gnanter *num.*107.
Et ex hac ratione quotidiè practicari videmus in Urbe,
quòd in multis Eccleſiis Collegiatis ordinantur ad titulum
Beneficii illi Beneficiati, quorum Beneficia gravata ſunt
oneribus tot Miſſarum, quæ, ſi detraherentur ab illis, non 29
ſuffi-

Digitized by Google

ſufficerent ad congruum Patrimonium, quod juxta Taxam
Romanam eſt annuorum ſc 60. circa quod adeſt punctualis
reſolutio hujus Sac. Congregationis in *Veronen*, regiſtrata
30 *in lib. 15. Decr. fol* 443. ibi: *Poſſe Clericum, cæteris requiſi-
tis neceſſariis concurrentibus, ad Sacros Ordines promoveri
ad titulum Cappellaniæ, cujus fructus, unacum diſtributio-
nibus quotidianis, ad victum honeſtè ſufficiant.*

Non ſic autem reſpectu Cappellaniarum manualium, &
onerum Miſſarum, injunctarum Beneficiatis, non obliga-
31 tis ad reſidentiam, quia in iſtis circumſtantiis Miſſarum
onus dicitur primò, & principaliter intentum à piis Benefa-
ctoribus; Secundariò verò, in conſequentiam, & minus
principaliter ſubſtentatio Beneficiati, ſeu Cappellani.

Ex qua diverſitate principalis finis, ſeu intentionis Fun-
datorum, ſequitur, quòd in hoc ſecundo caſu impedimen-
32 tum quamvis legitimum, nunquam excuſet Beneficiatum,
& Cappellanum ab onere per alium celebrandi illas Miſſas,
quas ipſe celebrare tenebatur, niſi per paucos dies, idque ex
quadam epicheja, & præſumpta voluntate ejuſdem Funda-
toris, juxta authoritates, ſupra allegatas, & ſignanter
33 *punctualis reſolutionis hujus Sac. Congreg. in dicta Romana 2.
Octobris 1721.*

Quibus præmiſſis, ſalvo ſemper omni alio meliori judi-
cio, cenſeo, *onus Miſſarum nunquam detrahendum eſſe ab
34 illo Beneficio, ſeu Cappellania, ad cujus titulum quis ordina-
ri capit, ſive Miſſæ præciſè celebrandæ ſint per Beneficiatum,
ſive celebrari poſſint à quocumque alio Sacerdote, ſed, eſſe fa-
ciendum cumulum omnium fructuum Beneficii, ſeù Cappella-
niæ ad conſtituendam ſummam, à Synodali Conſtitutione, &
(in illius defectum) à ſolito Regionis, pro ſacro Patrimonio
requiſitum.*

Moveor à *dict. Conſtitut. 44. fa: mem: Innocent. XII. in
35 ejus Bullariol. §. Licèt*, in qua cohærenter ad diſpoſita *in
Sac. Concil. Trid. ſeſſ 21. de Reform. cap. 2.* præſcribendo
multas regulas, multaſque ſuperaddendo ſaluberrimas diſ-
poſitiones circa Ordinandos, deveniendo ad quantitatem,
& qualitatem Beneficii, ad cujus titulum quis vult ordina-
ri, præcipit (ſunt ejus verba præciſa) *Beneficium debere eſ-
36 ſe talis redditus, ut ad congruæ vitæ ſubſtentationem, ſive
juxta Taxam ſynodalem, ſive, ea deficiente, juxta morem
Regionis, pro Promovendis ad Sac. Ordines, detractis one-
ribus, per ſe ſufficiat, illudque ab Ordinando pacificè poſ-
ſideatur.*

Verba enim illa, *detractis oneribus*, non de illis Miſſa-
37 rum, ſive iſtæ per ſe ipſum, ſive per alium celebrari poſſint,
& debeant, ſed de aliis oneribus, Beneficiis annexis, &
ſupra *num.* 5. indicatis, intelligenda eſſe, punctualiter,
eandem Conſtitutionem interpretando, advertunt *Joannes
Morin. in Commentar. ad d. Bull. dub. 5. num 40. fol. mihi* 18.
ibi: *Tria oportet, &c admonere. Primum, quòd inter one-
ra Beneficii Miſſæ computandæ non ſunt, niſi Miſſarum nu-
38 merus exceſſivus ſit, nec per ſe Beneficiatus celebrare valeat,
ſed aliis ſtipendia tribuere cogatur. In hoc enim caſu, ſi, de-
tractis his ſtipendiis, fructus Beneficii Taxam ſynodalem,
vel Regionis morem, non exequent, non erit ſufficiens titulus,
ut &c. Cappellanus promoveri poſſit. P. Ludov. Noguetr. qu.
39 ſing. diſp. 1. ti. de Sacram qu 26. num 3. fol. 35.* ibi: *Nec ob-
ſtat, quòd Conſtitutio Diœceſis Ordinati requirit in redditi-
bus Patrimonii ad minimum ſummam 25. ducatorum, quæ
tantùm in hoc Patrimonio fuit arbitrata, & ſi ab hac ſumma
detrahantur ducati novem, ad Miſſas intra annum celebran-
das, pro intentione Petri, jam ad Ordinatum congrua ſub-
ſtentatio deſignata non remanet; Ergo dictum Patrimonium
non fuit ſufficiens, &c. Non inquam hæc obſtant, quia reſpon-
detur negando antecedens, quin ex eo, quòd Ordinatus per
ſe, vel per alium ad id onus Miſſarum teneatur, diminutio-
nem non patitur in Patrimonii redditibus, ſicuti illam non ha-
bet Ordinatus ad titulum Cappellaniæ perpetuæ, cum obli-
gatione per ſe, vel per alium, quotidie celebrandi. Valent.
Lamperez. in Libro, cui ti. Diſciplina Vetus Eccleſiæ numer.
40 366. fol: 209.* qui in unica Bibliotheca PP. Societatis Jeſu re-
periri potuit, ibi: *Adverte tertiò, rationem, ſeu computum
redditutum Beneficii ad effectum videndi, an ſint ſufficientes
ad congruam ſubſtentationem faciendam eſſe, detractis oneri-
bus, quæ habet Beneficium, v. g. Subſidium, & quarta De-
cima in Hiſpania, ex Indulto Apoſtolico Regi noſtro Catholico
conceſſa, à Beneficiatis ſolvenda: Contributio fabricæ Eccle-
ſiæ; Pro ornamentis, & aliis neceſſariis ad Sacrificium Miſ-
ſæ, quæ Cappellano ſubminiſtrat facienda; Cenſus, ſive
Tributa ſuper Poſſeſſionibus Beneficii, ſeu Cappellaniæ impo-
ſita, ſive aſſignata pro aliquibus feſtivitatibus, quæ Funda-
tor ex eorundem redditibus dotavit; Expenſæ pro reparandis
poſſeſſionibus; Penſiones aliæ ſuper Beneficiis, per Bullas
Apoſtolicas conceſſæ, & alia ſimilia. Igitur, ſi Beneficii, ſeu
Cappellaniæ annales redditus attingunt ſummam centum du-
catorum, & penſiones triginta, reliqua non magis æſtiman-
da ſunt, ac ſi non eſſent; Nota tamen, quod, licèt obligatio-
nes Miſſarum, Beneficiis, ſeu Cappellaniæ annexæ, vocen-
tur quoque onera; Cæterum, cùm ſtipendium earum perci-
piatur, ſeu percipi poſſit ab eodem Beneficiato, ſeu Cappella-
no, cedit in congruam ſubſtentationem ipſius, & ſic non extra-
huntur à ſupputatione. Excipe, ſi numerus Miſſarum eſſet ex-
ceſſivus, nec poſſent omnes per Cappellanum intra annum ce-
lebrari; Tunc enim extrahendum eſſet ſtipendium, quod aliis
ſolvere ipſe deberet. Monacell. in Formul. tom. 1. ti. 3. form.
23. num. 2.* ibi: *Videtur valdè notandum pro intelligentia il-* 41
lorum verborum in dicta Bulla §. Licèt verò contentorum ibi:
*Detractis oneribus per ſe ſufficiat, quæ juxta ſenſum dd. De-
cretorum referenda ſunt ad alia onera, non verò ad obliga-
tionem, & onera Miſſarum, Et in eodem tom. 1. in Append.
fol. 345. num. 1.* ibi: *Detractis oneribus: Memineris hic, quod
onera Miſſarum, Beneficio injuncta, in calculandis redditi-
bus pro conſtituenda ſumma ſufficienti tituli Ordinandorum ad
ſacros Ordines, non detrahuntur, ſed hæc verba referenda
ſunt ad alia onera, etiam poſt emanatam Conſtitutionem
hanc, ut declaravit Sac C. Conc. &c.* Cujus authoritas apud
me magni momenti eſt, attentis ejus notoria pietate, ſcien- 42
tia, experientia, atque praxi Tribunalium Eccleſiaſtico-
rum, & ſacrarum Congregationum; Creſcitque ulteriùs ex
eo, quòd idem Liber recognitus, & non ſine laude appro-
batus fuit à D. Canonico Cuggiò, in his materiis verſatiſ- 43
ſimo, de cujus laudibus aliqua indicavi in *tom. 3. par. 1. diſ-
cept. a 3. num. 49.*

Eò autem majorem in hac parte idem Author fidem me-
retur, quò in *tom* 3. à me reviſo, in illius *Appendice*, ſeu 44
Inſtructione fol. mihi 227. & 228. totus eſt in reprobando la-
xas opiniones ejuſdem *Moreni*, quem non dubitavit aſſere-
re deliraſſe circa aliquas ex interpretationibus, datis Bullæ
Innocentianæ, ut videre eſt ibidem *num.* 40. Et tamen ubi 45
idem *Morenas* tractat de onere Miſſarum, non detrahendo
à Beneficiis ad noſtrum effectum, intrepidè aſſerit, verum
dicere *ſub num* 26. & 27. ibi: *Poſt dub 5. numer 40. Morenas* 46
*ait, tria oportet in præſenti admonere; Primum, quòd in-
ter onera Beneficii Miſſæ computandæ non ſunt, &c. Vera au-
tem eſt alia propoſitio, ibidem ab Authore firmata, ſcilicet,
quòd inter onera Beneficii Miſſæ computandæ non ſunt, niſi* 47
*Miſſarum numerus exceſſivus ſit, nec per ſe Beneficiatus cele-
brare valeat, prout in prima parte hujus Operis jam
dixi.*

Ejuſdemque opinionis fuit pariter *Card. de Luc in Tract
de Don diſc. 11. num. 8.* ubi poſtquam ſibi fecerat objectionem
deductionis hujuſmodi onerum, eidem reſpondendo ait: *Ve-
rùm omninò improbabilem, ac inſipidam eſſe hujuſmodi præ-
tenſionem reſpondi, quoniam, &c. iſta conſideratio deductio-
nis onerum, ac expenſarum rectè procedit circa dictam, Re-
gulam de valore ad ſubſtinendam Gratiam, ſive ad ſimiles ef-
fectus, puta reſervationis, vel translationis penſionis, aut
pro regulandis Decimis papalibus, ſeu contributionibus, &
collectis, ſolvendis ex fructibus Beneficiorum pro rata valo-
ris. Secus autem ad hunc effectum congruæ ſubſtentationis,
quoniam ſufficit, ut Clericus, promotus ad Sacros Ordines,* 48
*habeat honeſtam occaſionem ſibi comparandi victum cum labo-
re, vel exercitio, Clericali Ordini, ac decori congruo, &
proportionato, ne aliàs cogatur pro victu comparando ſordi-
dis, ac mechanicis incumbere, ſeu aliàs mendicare.*

Idemque punctualiter pariter reſolvit *hæc Sac. Congr. in
Firmana Cappellaniæ 14. Januar.* 1708. de qua in *lib.* 68.
Decretor. fol. 3. In cujus caſu agebatur de Cappellania, ad
nutum amovibili, cum conſenſu tamen Patroni aſſignata 49
pro Patrimonio Ordinandi, illiuſque redditus erant annuo-
rum ſc. 36. cum onere 250. Miſſarum, quolibet anno cele-
brandarum, non per ipſummet Cappellanum, ſed per
quemcumque alium Sacerdotem. Et tamen, re maturè
perpenſa, *Affirmativè reſolutum* fuit ſequens dubium: *An
Orator ordinari poſſit ad ſacros Ordines ad titulum d. Cappel-
laniæ, abſque alio ſupplemento Patrimonii.* Archiepiſco-
pus autem, informare juſſus, ſequentia pro conſcientia, &
veritate aſſeruit, quæ omnibus ſimilibus caſibus conveniunt,
Cenſeo annui poſſe petitis, quia Orator, effectus Sacerdos, 50
*per ſe ipſum oneribus ſatisfacere, atque integrum ſui Patri-
monii redditum percipere poterit.*

Comprobantur hæc ex ſubſequuta obſervantia Curiarum
Eccleſiaſtic. ferè totius Italiæ; Eſt enim notorium, quòd
eadem ſanctiſſima Conſtitutio in omnibus aliis ſuis partibus
pun-

Digitized by Google

punctuali executioni demandatur: In illa verò parte, quæ
51 reſpicit conſtitutionem ſacri Patrimonii, onerumque Miſſarum, in multis ex dictis Curis Eccleſiaſticis iſtæ nullatenus detrahuntur, nec d. Patrimonium minuunt. Quanti autem æſtimanda ſit ſubſequuta obſervantia pro interpretatione Apoſtolicarum Conſtitutionum, notum eſt, &, miſſis generalibus de quibus *Rot. in Romana Conſulatus Natio-*
52 *nis Florentinæ 23. Jun. 1719 §. Verùm cor. R. P. D. Cerro* in terminis interpretationis Apoſtolicarum Conſtitionum eadem *Rot. in Bononien. Sportularum 22. Junii 1693. §. Quæ ſtatiorum cor. Molin. & in Rom. 3. Decemb. 1696. § Quòd talis*
53 *cor. Card. Priol.* cum quibus proceſſit *hæc Sacra Congreg. in Romana Diſtributionum 14. Novembris 1699.* ut videre eſt *in Tom. 1. par. 2. diſcep. 16. num. 105. & 107.*

Idem quoque comprobari ulteriùs poteſt, authoritate
54 *Marchin. de Sac. Ordin. tract. 2. par. 6. num. 27. & Roſſignol. de Ordin. par. 1. quæſt. 3. ar. 10. num. 6 fol. 173.* dum affirmant quòd poteſt Sacerdos ordinari ad titulum tenuis Beneficii, quando ſupplementum Patrimonii haberi poteſt ex eleemoſynis Miſſarum, cum eodem Beneficio annexarum, non autem quando illarum celebratio non eſt affixa certo Beneficio, ſed pendet ab aliorum arbitrio, juxta illa verba *Roſſignol. ubi ſupra; Quoad ſecundum caſum de tenui Beneficio,*
55 *non ſufficienti ad victum, ſentio, ad illius titulum non poſſe Poſſeſſorem illius ordinari, quamvis poſſit reddi ſufficiens ex eleemoſynis Miſſarum, & Anniverſariorum: Intelligo, quando onera Miſſarum, & Anniverſariorum non ſunt annexa eidem Beneficio, ſed ſtipendia eorum poſſint pro arbitrio aliis conferri, & in facultate, &c.* & concordant *Mad. de Sac. Ordinibus cap. 5. num. 10. Barboſ. de Poteſt. Epiſcop. par. 2 al-*
56 *leg. 19. num. 27. in fine, Ventrigl. in Prax. annot. 42. de Titul. Ordinand. §. 1. num. 7. & Genuenſ. in Prax. Cur. Archiep. Neapol. cap. 83. num. 11. juxta impreſſionem Venetam anni 1645.*

Videmus hæc pariter practicari in Eccleſiis receptitiis, in quibus Sacerdotes ordinantur ad titulum aggregationis, vel adſcriptionis dd. Eccleſiis, cum obligatione ſatisfaciendi
57 Miſſarum oneribus, juxta caſus, de quibus loquuntur *Novar. in Summ. Bullar. par. 1. comm 96 num. 22. Verſic. Item poterit. Ugolin. de Poteſt. Epiſc. cap. 26. §. 8. num. 6. Pac. Jordan. variar. Lucubra. lib. 10. ti 36. num. 12. & 13. Card. de Luc. de Præeminen. diſc. 22. num. 10.* & alii, citati *in tom. 3. par. 1. diſcep. 16.* & circa quas habemus ulteriùs individuale Oracu-
58 lum s. m. Sixti V. regiſtratum *à Pigna. conſul. 77. numer. 34. tom. 5.* ibi: *Che non oſtante la di lui Conſtituzione, e ſenza incorrer le pene, contenute in quella, i Veſcovi poſſino promuovere i Chierici, aſcritti alla participazione della Maſſa commune di qualche Chieſa, purche queſti tali reſtino obligati al ſervizio, e la participazione conſiſta in frutti di beni ſtabili, e redditi certi, e ſicuri, e baſtanti per la congrua ſuſtentazione. Con queſto però, che ſi preſcriva un numero proporzionato all'entrate, il quale non ſecceda, e li Promovendi per il tempo, che tarderanno participare della Maſſa, abbino aſſicurazione per gli alimenti con publico contratto.*

Et tamen nullum obtinetur emolumentum, niſi ratione ſer-
59 *vitii, ſeu Miſſarum, quæ celebrari debent*, juxta præciſa verba *Card. de Luc. de Donationib. diſc. 11. num. 8.* loquentis ad præciſum effectum noſtri caſus, & egregiè obſervantis, Authores illos, qui poſſunt in contrarium citari, intelligen-
60 dos eſſe ad alios effectus, non autem ad regulandum patrimonium, pro quo credit, Sacerdotium eſſe ſufficiens *in adno. ad Concil. diſc. 14. num. 39.* ibi: *Aſſumunt Sacerdotium, quod ſufficientem proviſionem ad victum præbere ſolet cum eleemoſyna celebrationis Miſſæ diurnæ.*

In hac autem opinione confirmor pariter ex eo, quòd, ſi Miſſarum onus detrahendum eſſet à redditibus Beneficii, ad cujus titulum Beneficiatus cupit ordinari, non ſine magna, imò maxima difficultate noſtris temporibus adimpleri poſſent piæ Benefactorum, & Fundatorum diſpoſitiones.
61 Cùm enim communiter practicetur, quòd hodie, loco Beneficiorum, vel ſimplicium, vel cum reſidentia, relinquantur pia Relicta, vel Cappellaniæ merè laicales, vel aliæ ad nutum amovibiles ſemper tamen cum magno Miſſarum onere, ſi iſtæ detrahendæ eſſent ab illorum fructibus, pro regulando ſacro Patrimonio, abſque ulla difficultate ordinari non poſſent tot Sacerdotes, qui ſufficerent, & poſſent dd. Miſſas celebrare.

Experientia ſiquidem notum eſt quòd Beneficia ſimplicia à pauperibus Clericis cupientibus Sac. Ordinibus initiari, de
62 facili obtineri non poſſunt, quando, gravata non ſunt magnis Miſſarum oneribus, & cum æquali, vel majori difficultate ordinari poſſent ad titulum Patrimonii, quod non habeat, & cujus reſpectu militant difficultates illæ Patrimonii ſimulati, ficti, inſufficientis, vel conſtituti ſuper illis Bonis, quæ aliis obligationibus anterioribus ſubjecta ſunt, de quibus tractant Authores illi, quos ſequitur *P. Felix Poteſt. in Examin. Eccleſiaſt. tom. 3. par. 2. de Sacra. Ordin quæſt.* 63
1. & ſeqq. & Pignatel. conſul. 77. nu. 19. & ſeqq. tom. 5.

Prout etiam rari ſunt illi Epiſcopi, qui imitari velint præteriti Sæculi Dignitatis Epiſcopalis ſpeculum, & ornamentum cl. mem. Card. Gregorium Barbadicum, Patavi 64
num Epiſcopum, qui anno 1670. ad hoc, ut Clerici, ejus Seminario addicti, ad ſacros Ordines aſcendere poſſent, petiit, & obtinuit à s. m. Clemente X. perpetuam unionem eidem Seminario inſignis Abbatiæ Montis Crucium, & Prioratus S. Andreæ de Cortarodulo, Patavinæ Diœceſis, redditus annuorum ducatorum millium circiter; Factum, non ſine laude referente *Clericat. de Sacram. Ordinis dec. 28. num. 29. & 30. fol. 246.* ibi: *Porrò Seminarium Patavinum hanc poteſtatem aſſecutus eſt heroica pietate Emi. &c. Cardin.* 65
Barbadici, qui, cùm eſſet Romæ ann. 1670. à Sum. Pontifice Clemente X. obtinuit licentiam uniendi in perpetuum Patavino Seminario Abbatiam Montis Crucium, & Prioratum S. Andreæ de Cortarodulo Paduanæ Diœceſis, quorum Beneficiorum, duorum millium ducat. ſummam circiter annuatim reddentium, E. S. erat Commendatarius, ac Poſſeſſor, & hoc ad effectum, ut ex prædictis annuis redditibus Clerici pauperes, Alumni ejuſd. ſui Seminarii, ad ſacros Ordines poſſent promoveri, & ex eis alimentari, donec de competenti Beneficio Eccleſiaſtico providerentur, &c. quam Expeditionem, Deo dante, feliciter complevit d. anno 1670. ſumma cum admiratione generoſæ, ac eximiæ charitatis præd. ſa. mem. Eminentiſſimi Præſulis.

Ultra aliud ſimile exemplum, quod refert *id. Clericat. ubi ſupra num. 22.* ibi: *Hìc autem recenſendus venit eximiæ actus charitatis, &c. qui volens promovere ad ſacrum Subdiaconatus* 66
Ordinem Clericum pauperem, &c. penſionem annuam duc. 40. prævio Sum. Pontificis aſſenſu, impoſuit ſuper fructibus Abbatiæ S. Mariæ de Buſco, quam E. S. in Commendam tenebat, & Litteras Apoſtolicas pro eadem penſione, ſuis expenſis expeditas, conſignavit antedicto pauperi Clerico, dicens; Accipe titulum, ut promovearis ad Ordines ſacros; Penſionem ſcilicèt, mihi impoſitam ſuper mea Abbatia.

Hoc autem inconveniens, quod magis emicat extra Urbem, attenta penuria Beneficiorum ſimplicium, & illorum affectionibus, propter quas non ſolent de facili illa obtinere 67
Concives, neque poſſunt illa conferre Locorum Ordinarii, videtur omni conſideratione dignum, dum ad noſtrum præciſum effectum in circumſtantiis longè minoris neceſſitatis, præcedenti ſæculo Apoſtolicæ Sedis benignitas mota fuit ad derogandum Juri communi, & *Sac. Concilio Trid. in ſeſſ. 23. de Reform. cap. 12.* ne idem inconveniens ſequeretur, mediante diſpenſatione ætatis per tredecim menſes, ut refert *Corrad. in Prax. Diſpenſ. lib. 4. cap. 2. num. 24.* ibi: *Graſſante; non modò in Civitate Neapolitana, verùm etiam in nonnullis* 68
aliis Mundi partibus, tum peſte, tum peſtilente, & immani morbo ſtrangulatorio, &c. ferè omnes, qui in illo inciderunt, de medio ſubſtulit: Unde etiam numerus Sacerdotum, tam ſæcularium, quàm Regularium imminutus valde remanſit. Propterea SS. D. N. Urbanus Papa VIII. ne Chriſtifideles Sacrificii Miſſæ fructu aliquando deſtituti, ob dd. Presbyterorum penuriam remanerent, tam cum Clericis ſæcularibus, quàm regularibus ſuper defectu ætatis, etiam ultra annum, diſpenſavit, 69
ad ſuſcipiendos ſacros etiam Presbyteratus Ordines, quem ſequutus ſui *in Inſtitutionibus Criminal. lib. 1. ti. 10. §. 1. num. 26. & 27.*

Hujuſmodi verò reflexio eò magis in præſenti ſtringit, quò ex una parte noſtris temporibus Miſſarum onera in ſpatio unius ferè Sæculi à d. introductione diſpenſationis circa ætatem, magnoperè auctus eſt: Ex alia parte hodie ſermo eſt 70
de Miſſarum onere per omnia ſæcula ſæculorum adimplendo, quando in dicto alio caſu agebatur de brevi illo tempore paucorum annorum, quo mediante, terminata peſte, alii Sacerdotes, de novo ordinandi, ſubrogari poterant ad adimplenda dd. Miſſarum onera.

Et in terminis pariter nimis ſtringentibus pro Venetiarum Civitate habemus Oraculum *s. m.* Sixti V. per exten- 71
ſum, regiſtratum à *Quaran. in Sum. Bullar. Verb. Ordo Verſ. Accepi fol. mihi 383.* ibi: Venerabili Fratri Patriar-
„ chæ Venetiarum. Sixtus Papa V. Venerabil. Frater.
„ Romanum Pontificem, quem Dominus Eccleſiæ ſuæ
„ ſanctæ præeſſe, & prodeſſe voluit, aſſiduè invigilare de-
„ cet, ut in Eccleſiis, magnarum præcipuè Civitatum,
„ non deſint, qui miniſterio Divino adſcripti, ad Dei glo-
riam,

„ tiam, & hominum Religionem augendam, deſignentur;
„ Relatum ſiquidem Nobis nuper fuit, in iſta Civitate Ve-
„ netiarum, Nobilium, & Populi frequentia celeberrima,
„ perpauca eſſe beneficia, ſub quorum titulo multi paupe-
„ res Clerici, patrimonii ſufficientis titulo carentes, jux-
72 „ ta Conſtitutionem noſtram, poſſint promoveri. Nos igi-
„ tur ſingularum Eccleſiarum particulariter id exponen-
„ tium neceſſitatibus, utilitatibuſque providere deſideran-
„ tes, Fraternitati tuæ, &c. ut omnes, & ſingulos dictæ
„ Civitatis Clericos, qui vita, moribus, ætate, natalium,
„ legitimitate, & aliis qualitatibus, à jure requiſitis, per
„ Te idonei reperti fuerint, etiam ſi titulo Beneficii Eccle-
„ ſiaſtici, vel penſionis annuæ non ſint proviſi, aut patri-
„ monialia, aliaque bona non poſſideant, dummodo ali-
„ cui Eccleſiæ dictæ Civitatis, de conſenſu ejuſdem Ec-
„ cleſiæ Rectoris, fuerint adſcripti pro celebratione Miſ-
„ ſarum, & Divinorum Officiorum, ea quarum ſervitio,
„ & eleemoſynis, à piis Chriſtifidelibus elargiendis, ali-
„ quid ad ſubſtentationem victus capere poſſint, & ab ea-
„ dem Eccleſia, cui adſcripti fuerunt, nullo unquam tem-
„ pore amoveri, vel ipſi ab ea recedere poſſint, & debeant,
„ niſi illis de competenti beneficio, aut penſione ſuper fru-
„ ctibus Eccleſiaſticis aſſignando, proviſus fuerit, vel ita
„ eorum exigentibus demeritis, ab ipſa Eccleſia amovendi
„ veniant, ad quatuor minores, nec non ſacros Presbyte-
„ ratus Ordines, debitis temporibus, ſervatiſque Concilii
„ Trid. decretis promovere liberè, & licitè valeas, licen-
„ tiam Apoſtolica authoritate tenore præſentium concedi-
„ mus, & facultatem prædictam, ac quibuſvis aliis Con-
„ ſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, cæteriſque
„ contrariis non obſtantibus quibuſcumque; Datum Ro-
„ mæ apud Sanctum Petrum ſub annulo Piſcatoris die 30.
„ Decembris 1590. Pontificatus noſtri anno quinto.
Habemus etiam in hac parte æquè notum, ac celebre fa-
ctum cl: me: Card. Barbarici, qui noluit augere Taxam ſac.
73 patrimonii anno 1670. in ſua Diœceſi Patavina, licèt in-
ſufficientem ad victum, & veſtitum Sacerdotum, ne diffi-
ciliorem redderet viam aſcendendi ad Sacerdotium, ut ob-
ſervat *Clericat. de Sacram. Ordin. dec.28. nu.24.* ibi: *Hoc pa-
trimonium debet eſſe certum, fundatum in re immobili, &c. ac
illius quantitatis, quam requirit uſus Regionis, quæ in hac
Diœceſi Patavina, &c. eſſe debet ducat. Venetorum quadragin-
ta, &c. quæ ſumma, & ſi rigorosè loquendo non ſufficiat ad
victum, & veſtitum unius Clerici, nihilominus prælaudatus
Eminentiſſimus, & Rev. Card. Gregorius Barbadicus, &c. in
ſua Synodo anni 1670. noluit eam augere, miſertus paupertati
hujus Urbis Incolarum, & ne magis difficilem faceret viam ad
74 vitam Eccleſiaſticam iis, qui mediocrem habent bonorum for-
tunam*; Et quibus conferenda ſunt Eccleſiaſtica Beneficia,
juxta litteralem Textum *in can. Quoniam quidquid in fine 8.
quæſt.1.* cujus aurea verba ſunt hæc; *Clericos autem illos con-
venit Eccleſiæ ſtipendiis ſubſtentari, quibus Parentum, &
Amicorum nulla ſuffragantur ſtipendia*: Ex quo etiam moti-
vo facilitandi ſuſceptionem ſacrorum Ordinum inferunt
Doctores, quòd ſi aliquid modicum deficiat reſpectu Taxæ
75 ſynodalis, adhuc Sacerdos dicatur benè ordinatus, quòd
exemplificant reſpectu Taxæ ſc. 25. in ſumma ſc.5. aſſeren-
tes, hanc ſummam dici notabilem, ita *Novar. de Tempo.
Ordin. conſ.17. Sanchez in Opuſc. tom. 2. lib.6. cap. 1. dub.36.
num.8. Diana coordin. tom.2. tract.5. de Sacram. Ord. reſol. 108.
109. & Girbald de Sacram. Ordin. tract.9 n.60.*
Et demum habemus communem Doctorum opinionem,
aſſerentium, non ſolùm attendendam non eſſe qualitatem,
76 & nobilitatem Sacerdotis ad regulandum illius Patrimo-
nium, ut videre eſt apud *Garziam de Beneſic. par 2. cap.2. n.
114. Gallemart. ad Concil. ſeſſ.21. cap.2. de Reform. lit. D. fol.
mihi 263. Gobat. in Theolog. experimental. tract.8. caſ.15. nu.
610. Novar. in Sum. Bull. par 1. commentar. 96. num. 19.* &
teſtando de communi praxi *Ventrigl par.1. annot.42. § 1. nu.
31.* Sed ulteriùs ad facilitandam promotionem ad ſacros Or-
77 dines, praxim contentari adeo tenui ſumma, loco Patri-
monii, ut illa via ſufficiat ad vivendum cum penuria, eo
quia juxta opinionem *Sacræ Rotæ*, de qua apud *Caſſiodor.
dec.6. n.6. de Appellat. & coram Comit. dec. 70. num. 80.* ibi:
*Quantumvis pro infimo Clerico pro neceſſariis ad victum, &
veſtitum non aſſignat minus ducatis 24. auri de Camera*, quæ
non excedunt ſummam ſc. 42. mon. Et tamen, ut notat
78 *Ventrigl. in Prax. adnotat. 42. de titul. Ordinand. §. 1. ſub
num. 30.* ibi: *Quidquid ſit in Jure, certum eſt, praxim neu-
tram ſententiam ſervare, nec illam Pariſii, nec illam Cam-
panilis, ſed in omnibus ſe remittit conſuetudini Locorum,
quæ, ut plurimum, contenta eſt adeo tenui titulo, ut, non ſo-
lùm ſufficiat ad honeſtè vivendum, ſed nec etiam ad vivendum
cum penuria. Triginta ſex ducati Neapoli certè non ſufficiunt
ad vivendum, nec etiam cum penuria, & tamen conſuetudo
illius Loci non requirit titulum majorem. In hoc enim conſue-
tudo benignè interpretata eſt Concilium, ad quod advertant
Epiſcopi, quorum arbitrio materia hæc remittitur.*
Non poteſt autem dictum inconveniens magnæ difficulta- 79
tis aſcendendi ad ſacros Ordines titulo Beneficii, oneribus
miſſarum deductis, clariùs explicari, quàm conſiderando nu-
merum Sacerdotum, in Urbe moram facientium, qui ex
ſtatu Animarum, quolibet anno fieri ſolito, & regiſtrato in
Actis Curiæ Eminentiſs. Vicarii, ſolet eſſe circa 2500. Ex
quibus ſubductis cæteris, ordinatis ad titulum Patrimonii,
juxta morem propriæ Regionis, & illis Sacerdotibus Ro-
manis, qui obtinent Beneficia reſidentialia, ad quorum ti-
tulum fuerunt ordinati, remanent circiter 1250. Romani,
quorum Patrimonia ad rationem ſc. 60. pro quolibet, libera 80
ab oneribus Miſſarum, deberent eſſe annua ſc. 75000. Quod-
ſi id eſt verum, vel veriſimile, circa quod ſuum locum veri-
tati relinquo, aliud ſequeretur inconveniens, quòd cum di-
cto parvo numero Sacerdotum non poſſent in Urbe ſatisfieri
omnia Miſſarum onera, tam perpetua, quàm manualia,
quia illæ ſimul unitæ, & regulariter aſcendetes ad numerum
decies centena, & tercentum millium, & biſcentum octua-
ginta, juxta calculum, factum anno 1710. & in decurſu an-
norum duodecim uſque ad hodiè veriſimiliter auctum, de fa-
cili longè excedunt numerum Miſſarum, quæ celebrari poſ-
ſunt à dictis Sacerdotibus Sæcularibus, etiamſi iſti uniantur
cum Sacerdotibus Regularibus, attentò numero illorum,
qui celebrant ex devotione, & aliorum, qui ad praxim redu-
cunt conſilium *S. Bonaventuræ lib.2. de Profectu Religioſ. c.* 81
77. ibi: *Circa Sacerdotes poteſt hæc forma teneri, ut nec nimis
rarò, nec nimis continuò celebrare ſtudeant, nimis enim con-
tinuò celebrare; aliquam videtur notare irreverentiam.*
Nec dicatur, quòd hujuſmodi inconveniens, vel non de
facili ſequi valeat, attento quòd Sacerdotes ordinari poſſint
ad titulum illorum Beneficiorum, quorum onera adimple- 82
ri debent per ipſoſmet Beneficiatos, juxta reſolutiones *hu-
jus Sac. Congregationis in Tyburtina 8. Julii 1690.* de qua *in
lib.40. Decretor. fol 434.* & *in Signina Ordinationis 14. Apri-
lis 1696* de qua *in lib.46. Decretor. fol.160* à me citatas *in In-
ſtitut. Criminal. lib.1 tit.20. §.1 num 67.* & ſequutas à *D. Ad-
vocato Pitonio diſcep 40. num.8. & 9. Bertacchin. vot. deciſ.
133. num.7. & 8. & Monacell in Formular. tom 1 tit. 3 formul.
12 num.2. fol.345.* quibus addo aliam *in Neritonen. 5. Decem-
bris 1713.* de qua *in Lib. 63. Decr. fol. 513.* Vel in omnem ca-
ſum non ſit habendum in aliqua conſideratione in conflictu
majorum inconvenientium, quæ ſequi poſſunt in noſtris ter- 83
minis, eò quia de facili dari poteſt caſus, quòd Beneficiatus
ex infirmitate, vel alio legitimo impedimento detentus,
non valeat celebrare Miſſas, ejus Beneficio annexas, &
uti obligatus ad dandam eleemoſynam alteri Sacerdoti, in
dedecus Clericalis Ordinis mendicare cogeretur, quod ex
diametro adverſatur Juris Canonici diſpoſitioni, & Sac.
Concilii Tridentini determinationi *in ſeſſion. 21. de Reform.* 84
cap.2. cum caterva DD ibidem allegatorum à *Barboſ. num.
20. & ſeqq. & à Diaz. in Practic. crim. Canon. c.18. n.3.*
Reſponſio enim in promptu eſt, tam reſpectu primæ,
quàm ſecundæ partis objecti.
Reſpectu primæ, tum quia ex adductis ſupra n. 6. caſus
illi, in quibus hodiè Sacerdotes, & Cappellani per ſe ipſos 85
tenentur celebrare Miſſas, ſunt adeo rari, adeoque ſingu-
lares, ut in nulla prorſus conſideratione ad noſtrum effectum
haberi poſſint *ad Text. in leg. Ex iis ff. de Legib.* Tum etiam,
quia in dd. etiam rariſſimis caſibus, in quibus Sacerdos per
ſe ipſum tenetur Miſſas celebrare, non attento quocumque
legitimo impedimento, poſt paucos dies, ſemper tenetur il-
las celebrare facere per alios Sacerdotes, ex adductis ſupra
à num. 12. Et propterea ſemper verum eſt, quod ſi onera
Miſſarum detrahi deberent à cumulo fructuum Beneficii, 86
quando quis tenetur Miſſas per alium celebrare facere, ad ef-
fectum regulandi ſacrum Patrimonium, non erit facile illa-
rum adimplementum, quia difficile erit cum ſimplicibus
Beneficiis, non habentibus onus Miſſarum, ordinari tot
Sacerdotes, qui Miſſas, à piis Benefactoribus relictas, ce- 87
lebrare poſſint, idque cùm longè majori inconvenienti, ac
ſit illud, cui providè occurrere voluit Urb. VIII. mediante
diſpenſatione ætatis, ut vidimus ſupra n. 32.
Neque minus clara, minuſque ſolida eſt reſponſio 2. par-
ti dicti objecti, in eo conſiſtens, quòd hodiè non eſt ſermo 88
de conſulendo uni, vel alteri particulari caſui ex iis, qui in
contrarium figurari poſſunt, & forſan etiam aliquando eve-
nire

Digitized by Google

nire ſolent; Sed agitur de ſtatuenda generali lege circa con-
ſtitutionem ſacrorum Patrimoniorum, relinquendo inta-
ctas limitationes, & proviſiones, circa quos non ſunt abbre-
viatæ manus Epiſcoporum, juxta cujuſcumque caſus cir-
89 cumſtantias eis providendi, de quibus *Tamburin. Oper. mo-
ral. lib. 7. tit. de Ordin. cap. 7. §. 4. n. 28. & duobus ſequentibus
fol. mihi 76.*

Et propterea ad noſtrum effectum nihil aliud conſideran-
dum eſt, niſi quòd tempore ordinationis Sacerdos tale ha-
beat Patrimonium, quòd regulariter, per ſe ipſum honeſtè
ſatisfaciendo illius oneribus, poſſit commodè vivere; Ut in
90 terminis obſervat *Card. de Luc. de Donat. diſc. 11. num. 8.* cu-
jus verba regiſtrata fuerunt *ſupra §. 22.* Et ſtringens legalis ra-
tio illa eſt, quòd leges adaptantur ad ea, quæ ut plurimùm
contingunt, non autem ad illa, quæ raro accidunt, & ab
accidentalibus caſibus dependent, ad *Text. in Authentic. Ut*
91 *fine prohibitione Matres*, ibi: *Quod raro fit, &c. non obſer-
vant Legislatores, ſed quòd plerumque, & reſpiciunt, & me-
dentur, & in leg. Ex iis ff. de Legib.* ibi: *Ex iis, quæ fortè
uno aliquo caſu accidere poſſunt, Jura non conſtituuntur, &
in leg. Nam ad ea ff. eodem* ibi: *Ad ea potiùs debet aptari Jus,
quæ, & frequenter, & facilè, quàm quæ perrarò eveniunt*,
ubi *Gloſſ. verb. Ex iis* lepidè addit: *Propter bonas Fœminas
non debet fieri lex, quia raræ, ſed propter malas, quia mul-*
92 *tæ ſunt*. eandemque *Gloſſam* ſequitur *Add. ad dec. 431. num.
43. & ſeqq. par. 4. tom. 2. rec.* ubi, quòd *Jodocus Damboud. in
Tract. loc. comm littera M. ver. Mulier philoſopha*, teſtatur,
ſe ad hoc, ut aliquid diceret in honorem Fœminarum revo-
luiſſe omnes Juris Civilis Textus, ad effectum reperiendi,
ſi in eis fieret mentio de aliqua Muliere bona, & incidiſſe in
Textu, incipiente *Mulier bona ff. de Jur. dot.* Verùm, illum
diligenter inſpiciendo, reperiit, verbum *bona* non eſſe ca-
ſus nominativi, ſed accuſativi, dicendo; *Mulier bona ſua
omnia in dotem dedit*, & ſic in toto Corpore Juris Civilis
93 Mulierem bonam invenire non valuiſſe. Inveniſſet autem
in Sacra Scriptura, & in Jure Canonico, ſi ulteriùs quæſi-
viſſet, ut videre eſt *Eccl. 26. 1. 3. 18 & 21. & cap. 36. 26. &
D. Paul. 1. ad Corinth. c. 7. n. 14. & in can. Quòd autem 28. qu.
1.* & alibi ſæpè. Unde benè advertit *Nevizz. in Sylv. nupt.
lib. 4. ſub num. 95.* Mulieres multas habere prærogativas,
quæ copioſius ſcriptæ reperirentur, ſi ipſæ ſcriberent, Libroſ-
que componerent, ut faciunt Viri, ad quem effectum ap-
plicari poteſt lepidum dictum illius Philoſophi, qui, teſte *de
Rub. in addit. ad dec. 431. num. 54. par. 4. tom. 2. rec.* obſervan-
do in magna Tabula depictos multos Leones, ab hominibus
94 dilaceratos, prorupit in hæc verba: *Oh ſi Leones pingere ſci-
rent!* De quibus ſelectiſſimis, & laude dignis Mulieribus,
latè agit *bo. m. Zaul. ad Stat Favent. tom. 1 lib. 1. rub. 16. nu.
50. & ſeqq.* & latiùs *Petrus le Moyne in Libro*, cui titulus *la
Galleria delle Donne forti*, Mutinæ reimpreſſo anno 1701. &
priùs per Authorem Gallicè typis dato, & latiſſimè *Chri-*
95 *ſtophorus Bronzinus in integro Libro*, cui titulus *Della Digni-
tà, e Nobiltà delle Donne, Florentiæ* reimpreſſo anno 1624.

Et in præciſis terminis noſtri caſus egregiè *Monacell. in
Formular. tom. 1. tit. 3. formul. 13. num. 3.* ibi: *Et cùm huic ulti-
mæ deciſioni (hoc eſt Signina Ordinationis) ut verum fatear,*
96 *meus intellectus non acquieſceret, quia mihi non videbatur
conſona Textui Concil. ſeſſ. 21. c. 2. de Reformat. neque dict.
Bullæ, nec ſententiæ aliquorum DD. nempe Ricc. Prax for.
Eccleſiaſt. par. 3. reſol. 354. n. 11 Capon. diſcept. 25. n. 26 ex quo
Ordinandus poterat ratione abſentiæ, irregolaritatis incur-
ſæ, morbi incurabilis, vel delicti, ſe impotentem reddere ad*
97 *celebrandas per ſe ipſum Miſſas, Beneficio injunctas, & ita
per alium oneribus ſatisfactis, diminutionem redditaum pa-
ti, & ampliùs ratam pro congrua ſuſtentatione non remane-
re, & ſic diſpoſitioni Concilii, & Bullæ non eſſe ſatisfactum:
Nihilominus mihi, ita opinanti, reſpondebatur, quòd Lex
reſpicit ad id, quod frequentiùs accidit, & non ad ea, quæ
rarò contingunt, l. Nam ad ea ff. de Legib. Ideoque cùm Pro-
movendus regulariter per ſe ipſum ſatisfacere poſſit oneribus
Miſſarum, Beneficio injunctis, benè verificatum remanet,
quòd habeat titulum validum, & ſufficiens percipiendi inte-*
98 *gros beneficii fructus. Cùmque ſapere non debeamus pluſquam
oportet, ut monet Apoſtolus, oraculo Sac. Congregat. ſtandum
erit*. Et quidem optima ratione, quia illud vim legis obtinet,
ex animadverſis per *Fagn. in cap. Quoniam n. 12. de Conſtitut.
& Paſqualig. qu. moral. canonic. 63. num. 2. & Rot. dec. 72. n. 4.*
99 *coram Anſald. & in Romana Matrimonii 3. Junii 1719 §. Deſ-
cendendo coram R. p. d. Corio.*

Punctualis autem authoritas ejuſdem *Monacelli*, ſcientia,
& conſcientia inſignis, & in theorica, & in praxi æqualiter
docti, atque verſati, ut obſervavi in *To. 1. par. 2. diſcep. 28. num.
111.* concordantis in hac parte cum ſententia aliorum claſſi-
corum Doctorum, citatorum ſupra à n. 21. ubi contradictorem
non habens, reputari debet pro caſu legis, juxta firmata *per
Rot. dec. 43. n. 13. cor. Anſald.* ibi: *Simplex Doctor, magis in indi-* 100
*viduo differens, & firmans caſum, nullumque habens contradi-
ctorem, pro lege tenendus eſt*, & *dec. 183. n. 15. par. 5. rec.* ibi: *Opi-
nio, &c. non habens contradictorem, ab ea tanquam à caſu legis,
non eſt recedendum.* Et *dec. 106. n. 7. part. 18.* ibi: *Quando non
extat, qui contradicat, Doctoris deciſio dicitur caſus legis.* Et
dec. 560 n. 3. eodem part 18. ibi: *Illorum deciſio, etiam ſine lege,
dicitur caſus legis, donec alius allegetur, qui contradicat, & dec.
21. n. 9. part. 19. rec.* ibi: *Cùm huc uſque nemo alius allegetur Do-* 101
*ctor, qui contradicat, illorum deciſio dicitur caſus legis, & in
Giennen Juris votandi 2. Julii 1706. § Quod indubitanter co-
ram Kaunitz* ibi: *In judicando ſequenda eſt authoritas etiam
unius Doctoris, in illis circumſtantiis contradictore carens.*

Fortiùs, quia æquè ſolida, ac fundata eſt ratio illa, à qua
mota fuit hæc Sac. Congregatio ad ita decidendum in citatis 102
reſolutionibus, & ab eodem Authore indicata, quòd ſcilicet
ad validum Patrimonium nihil aliud requiritur, quàm ut il-
lud tempore conſtitutionis verum, & ſubſiſtens ſit, taliſque
qualitatis, & naturæ, ut ad congruam Sacerdotis manuten- 103
tionem ſufficiens reputetur, non attento quid deinde ex me-
ro accidenti ſupervenire poſſit; Aliàs neque etiam validum
dici poſſet Patrimonium, conſtitutum e. g. ſuper Domo, quæ
poteſt incendio perire, ſuper Prædio, quod chaſmate, alluvio-
ne, & multis aliis cauſis, & accidentibus poteſt in totum, vel
in parte reddi infructiferum, & inutile, & in ſimilibus caſi-
bus: Quod nullo modo dici poteſt, & ex communi omnium
Curiarum Eccleſiaſticarum praxi nullatenus admittitur, ut 104
ſignanter recognoſci poteſt ex *Synod. Cæſenaten. à cl. mem.
Card. Denhoff.* celebrata *tit. de ſacr. Ordin. lib. 2. cap. 8. §.
Qui ad titulum*, in quo nihil aliud præſcribit, quàm rigoro-
ſam recognitionem, faciendam à Peritis, circa Beneficii red-
ditus tempore conſtitutionis Patrimonii.

Ita ut ego in ea ſim opinione, longè magis expedire cuicum-
que Sacerdoti habere ſuum Patrimonium in Beneficio, gra-
vato onere Miſſarum quot ferè ſunt illius redditus, potiùs 105
quàm illud habere in Cenſibus Prædiis, Domibus, Locis
Montium; Vineis, aliiſvè ſimilibus rebus, licèt ab omni
onere exemptum, eo quia experientia teſte, notum eſt, quòd
multò plura ſunt pericula, & majora infortunia ſterilitatis,
ſiccitatis extractionis Locorum Montium, Belli, aliaque ſi-
milia, quibus ſubjacent Patrimonia, in dd. rebus conſtitu-
ta, quàm in accidentali infirmitate Beneficiati, propter
quàm pro aliquo brevi tempore à ſe ipſo non poteſt ſatisface- 106
re oneribus aliquarum Miſſarum ſui Beneficii, quas recupe-
rata valetudine commodè celebrare poteſt.

Et tamen obſervatione dignum eſt, quòd in qualibet ordi-
natione, longè plures ſunt illi, qui ordinantur ad titulum Pa-
trimonii, quàm Beneficii abſque ullo reſpectu ad Concilia-
rem diſpoſitionem, demandantem ut infra *Patrimonium ve-* 107
*rò, vel penſionem obtinentes ordinari poſthac non poſſint, niſi
illi, quos Epiſcopus judicaverit aſſumendos pro neceſſitate,
vel commoditate Eccleſiarum ſuarum*, ut videre eſt in *ſeſſ. 21.
de Reform. cap. 1.*

Præciſa enim evidenti utilitate, vel neceſſitate Eccleſiæ,
ad cujus titulum quis ordinatur, facilitas ordinandi ad titu- 108
lum Patrimonii nulli juridico fundamento innititur, dum ad
illam devenire non poſſunt Epiſcopi, niſi concurrentibus di-
ctis Eccleſiæ neceſſitate, vel evidenti utilitate, juxta cla- 109
ram diſpoſitionem ejuſdem *ſacri Concilii Tridentini ſeſſ. 21.
de Reformat. cap. 2.* & juxta laudabilem praxim hujus Sacræ
Congregationis, quæ in his caſibus reſcribere ſemper ſolet:
*Dummodo neceſſitas, aut evidens Eccleſiæ utilitas id exigere
videantur.* ut videre eſt *in Signina 18. Septembris 1683.* re-
giſtrata in *Libro 33. Decretorum fol. 189. à tergo*; In cujus ca- 110
ſu agebatur de ſuppletione paucorum ſcutorum mediante pa-
trimonio, & propterea multò magis verificatur quando ſer-
mo eſt de Ordinum ſuſceptione ad titulum ſolius Patri-
monii.

Nec deſunt Doctores, aſſerentes, Epiſcopos, id non
obſervantes, obligatos eſſe providere de congruo, & ſuf-
ficienti Beneficio illi Sacerdoti, quem abſque Eccleſiæ
evidenti utilitate, vel neceſſitate ad titulum Patrimonii
ordinarunt, ut videre eſt apud *Fagnan. in cap. Epiſco-* 111
*pus numer. 39. de Præben. & Monacell. in Formul. tom. 3.
in Append. fol. 227. numer. 28.* ubi iſtam adducit congruam
rationem, quia Epiſcopus ita faciens *non ſervavit for-
mam Concilii, quamquam Clericus habebat unde vi-
vat.*

Minus replicetur, quòd hujuſmodi caſus, licèt ſint ac-
ciden-

cidentales, & de facto evenire poſſint, non tamen ac-
cidere ſolent cum tali frequentia, cum qua homines ali-
112 quando infirmantur; Ex hac ſiquidem contraria animad-
verſione nullatenus infringitur d. ſolida reflexio: Quia
vis non ſtat in minori, vel majori frequentia illorum a-
ctuum, qui poſſunt evenire, & non evenire, ſed in qua-
litate accidentali, quæ ſemper eſt eadem, ſive rarò, ſi-
ve frequentiùs eveniat. Leges autem, ut ſupra vidimus,
reſpiciunt ea, quæ frequentiùs, non autem ea, quæ ra-
113 rò accidunt. Eſt autem indubitatum, & continua expe-
rientia notorium, quòd major pars, ne dicam novem ex
decem partibus Beneficiatorum, vel rarò, vel pro parvo
tempore ex infirmitatis cauſa adimplere non poſſunt one-
ra illarum Miſſarum, quæ annexæ ſunt illorum Benefi-
ciis.

Præciſè, & ſolidè obſervando, quòd non omnia Be-
neficia habent annexum onus Miſſarum quotidianarum,
114 & propterea poſt recuperatam valetudinem poſſunt Sa-
cerdotes ſupplere illas Miſſas, quas tempore infirmitatis
celebrare non potuerunt, quod ſufficere videtur ad no-
ſtrum effectum ex ſupra animadverſis.

Quod verum eſt, & procedit etiam ſi Miſſæ affixæ
ſint certis diebus cujuslibet hebdomadæ, idque ex veriſi-
mili, & introſpecta voluntate, & mente pii Benefacto-
ris, ut reſpondendo, & declarando *Paſqualig. de Sa-
criſ. Miſſ. quæſt.* 118. latè, & benè probat *Bordon. Oper.*
115 *var. cap. 6. tit. de Legat. miſ. quæſt. 7. numer. 62.* ibi:
*Quando autem Miſſa non eſt quotidiana, ſed tot Miſſæ ſunt
dicendæ in hebdomada, vel in menſe, aut in anno, ſive
ſint annexæ diei, ſive non, ſi omittantur ex quavis cau-
ſa, etiam juſta, ſupplendæ ſunt Miſſæ, quia ad tot Miſ-
ſas celebrandas ſe obligavit, ergo eas celebrare tenetur aliis
diebus non præfixis, quia talis præſumitur eſſe mens Te-*
116 *ſtatoris, non ſolùm reſpectu Miſſarum, non fixarum certis
diebus, ſed etiam fixarum, quia hujuſmodi affixio non
tollit obligationem, ſed tantùm denotat diem celebratio-
nis.*

Et quod magis eſt (& circa quod nihil certi affirmo)
*Bonacin. Oper. moral. tom. 1. tit. de Sacram. qu. ult. punct. 7.
§. 1. nu. 3.* aſſerit ulteriùs id poſſe facere Cappellanum etiam
ſine cauſa neceſſaria ibi: *Utrùm Cappellanus, qui tenetur per
ſeipſum ter, vel quater in hebdomada celebrare, ſed ipſe cau-
ſa negotiorum non poteſt hoc munus in aliqua hebdomada præ-
ſtare, poſſit differre in aliud tempus, quo per ſeipſum ſatisfa-*
117 *ciat; Reſpondeo poſſe in aliud tempus differre.* Et *Bonaci-
nam* ſequitur *Paſqual. de Sacrif. novæ legis qu. 118. n. 6.* ibi:
*Præſumitur enim voluntas Fundatoris, quòd ſit rationabilis,
ſicut debet, & proinde quòd nolit ita coarctare Capellanum, ut
non poſſit aliquas Miſſas differre. Nec quod velit ad tales an-
guſtias redigere, ut non poſſit vacare alicui negotio cum aliqua
dilatione aliquarum Miſſarum. Imò crederem, quòd pro ali-
qua hebdomada poſſet vacare alicui honeſtæ recreationi, ſup-
plendo poſtea Miſſas prætermiſſas, quia eſſet nimis durum non
admittere aliquantulam dilationem paucorum dierum.*

Et propterea ſi dicti Authores id permittunt in terminis,
vel profani negocii, vel ſolius honeſtæ recreationis, multo
118 magis id permittendum videtur, ex juſta, imò juſtiſſima
cauſa, qualis eſt illa infirmitatis, quæ ſemper excuſat, &
in multis caſibus prodeſt, juxta dictum *Cæſar. de Craſ. de*
119 *Effect. cleric. effectu 1. num. 1172.* ubi, quòd iſte *unus eſt ex il-
lis caſibus, in quibus infirmitas prodeſt*, ſtatim tamen ſubjun-
gens: *Sed à tali prodeſſe libera Nos Domine*, quem ſequutus
fui *in Inſtit. crim. lib. 1. tit. 10. §. 3. num. 4.*

Cæterùm circa hujuſmodi accidentales caſus infirmitatis
unius, vel alterius Sacerdotis obligati ad celebrandum pro
120 oneribus ſui Beneficii, vel Cappellaniæ, poteſt etiam in hac
parte aliqualis haberi reſpectus ad id quòd in Urbe, non
unum, ſed duo habemus Hoſpitalia, unicè deſtinata pro
pauperibus Sacerdotibus infirmis. (Et de facili idem verifi-
cabitur reſpectu aliarum magnarum catholicarum Civita-
tum) Primum prope Eccleſiam S. Luciæ ad Apothecas ob-
121 ſcuras cum ſequenti inſcriptione ſupra illius Portam: *Hoſpi-
tium pauperum Sacerdotum Peregrinorum*, de cujus erectio-
ne, & ſtatu latè agit *Abbas Piazz. nelle Oper. pie di Rom.
tractat. primo cap. 8. per tot.* titulo. *Dello Spedale de poveri
Sacerdoti ſecolari*; Aliud verò anno 1650. inſtitutum à pio
Viro Joanne Antonio Veſtrio, Pharmacopola prope Eccle-
ſiam S. Luciæ ad Cloacam, de quo pariter latè agit id. *Abb.
Piazz. ubi ſupra c. 14. tit. Dello Spedale de Sacerdoti infermi
di S. Lucia della Chiavica*, quod hodie translatum fuit pro-
122 pe Pontem Sixtum ſub directione PP. Scholarum piarum.

In utroque ex dictis Hoſpitalibus Sacerdotes infirmi
æquali charitate, ac abundantia tractantur pro toto illo tem-
pore, quo infirmitate laborant; Tempore autem convaleſ- 123
centiæ, non ſine congrua, & decenti diſtinctione, ut eſt no-
torium, recipiuntur in alio Hoſpitali Sanctiſſimæ Trinita-
tis Peregrinorum, idque abſque ullo dedecore, ullaque vili-
tatis nota, & ut plurimùm abſque eo, quòd illorum breves
infirmitates notæ ſint ipſiſmet Amicis, & Concivibus.

Quibus non obſtant authoritates DD. & reſolutiones hu-
jus Sac. Congregationis, quæ in contrarium allegari poſ-
ſunt.

Aut enim loquimur de Doctoribus, aſſerentibus, non
poſſe aliquem ordinari ad titulum tenuis Beneficii, cum ſup- 124
pletione ex eleemoſynis Miſſarum, ut ſunt *Bonacin. Oper.
Moral. tom. 1. tit. de Sacrament. Ordinis diſputat. 7. quæſt.
unic. punct. 5. numer. 39. fol. mihi* 269. *Pignatell. conſultat.
168. numer. 19 & 34. tom 9.* aliique, ab iſtis allegati, &
nullatenus adverſantur, quia loquuntur de eleemoſynis
Miſſarum, omninò incertis; Et dependentibus à mera 125
pietate Fidelium, quæ fixæ non ſunt, & ex Mundi acci-
dentibus deficere ſolent. Nos autem ſumus in terminis one-
ris Miſſarum, non ſolùm certarum, ſed illimet Beneficio,
ſeu Cappellaniæ annexarum, ad cujus titulum quis fuit or-
dinatus, quæ proindè, nec deficere poſſunt, nec à Benefi-
ciato, illas celebrante, amitti, ut utramque ſpeciem elee- 126
moſynarum diſtinguendo, benè obſervant DD. ſupra cita-
ti num. 25.

Aut verò ſermo eſt de reſolutionibus, hujus Sac. Congre-
gationis, ſupra citatis. Et illæ reducuntur ad perfectam
concordiam ex ipſius mente, ſeu declaratione, de qua
æquè authenticum, ac ſolemne habemus teſtimonium *in d.
Bulla.* 44. quæ incipit *Speculatores s. m. Innocentii XII. §.
Hic eſt*, ibi: *Conſtitutionibus, & Ordinationibus inhæren-* 127
*tes, &c. illaſque quoad ea, quæ præſentibus non adverſan-
tur, quatenus opus ſit innovantes, de Venerabilium Fratrum
noſtrorum S. R. C. Cardinalium ejuſdem Concilii Tridentini
Interpretum, qui quæcumque antecedenter ſuper præmiſſis
ab ipſorum Cardinalium Congregatione in particularibus ca-
ſibus edita, Decreta, Declarationes, ſeu Reſponſa, ad ea-
rundem præſentium limites reducenda eſſe cenſuerunt, conſilio,*
Cùm enim, ex hucuſque animadverſis, onera Miſſarum
detrahi non debeant à fructibus Beneficii ad noſtrum effe-
ctum ex diſpoſitione d. Conſtitutionis Innocentianæ, reſo-
lutio antecedens, qualis eſt illa *in Tyburtina Ordinationis* 128
8. Julii 1690. nec non ſubſequentes *in Signina Ordinationis
14. Novembris* 1696. & *in Neritonen. 2. Decembris* 1715. quæ
ſunt regiſtratæ *in Lib. 46. Decr. fol. 70. & in lib. 63. fol. 513.*
quævè relativè ſe habent ad *dictam Tyburtinam*, ad termi-
nos ejuſdem Conſtitutionis Innocentianæ intelligendæ ſunt.
Quatenus verò aliquis allegari poſſit particularis Doctor in
contrarium, quem Nobis datum non fuit invenire, in con- 129
flictu ejuſdem Pontificiæ Conſtitutionis, rationum, con-
gruentiarum, & obſervantiæ, de quibus latè ſupra, in nul-
la prorſus conſideratione habendus eſſet, per ea, quæ no-
tat *Gruther de Arte benè deſiderand. reſolut. 15. § 9. nu. 177.*
ſequutus *in tom. 2. par. 2. diſcept. 22. n. 14.*

In omnem verò caſum eadem reſolutio *Firmana anni*
1708. uti poſterior præferenda eſſet, juxta regulam *Text in* 130
leg. Pacta noviſſima Codic. de Pact. quem in punctualibus ter-
minis diverſarum reſolutionum Sacrar. Congregationum ſe-
quuntur, & exornant *Sylver. opuſc. 2. de Declarat. Cardin.
numer. 11. fol. 283. Pignatell. conſultat. 107. num. 14. tom. 1.
Monacell. in Formular. tom. 2. fol. 43. num. 9. D. Piton. diſcep.
Eccleſiaſt 40. numer. 4. tom. 2. & Rot. in Melevitana Decret. 2.
Mart 1707 §. final coram b. m. Anſald.*

Minuſque prædictis obſtare videtur contrarius Stylus u- 131
nius, vel alterius Curiæ Eccleſiaſticæ.

I. Quia in illis Curiis, in quibus ſervatur contraria pra-
xis, nimia facilitate obtineri ſolet diſpenſatio, circa Patri-
monii quantitatem, ut videmus in Urbe, in qua, licèt Pa-
trimonium ſit annuorum ſc. 60. de facili ſolet obtineri diſ-
penſatio pro quantitate ſc. decem. Ego autem in illa ſum 132
opinione quòd loquendo ex. gr. in terminis Sacerdotis Ro-
mani, longè utilius illi ſit, ordinari ad titulum Beneficii,
gravati oneribus 200. Miſſarum, quàm ordinari ad titulum
Patrimonii ſcut. 50 cum diſpenſatione circa alia decem ſcuta.
Ea viva ratione, quia illa ſc. decem pro quibus Ordinatus
diſpenſationem obtinuit, nunquam, nulloque caſu percipere
poteſt. Non ſic autem illa ſc. viginti, in quibus conſiſtit
onus Miſſarum ſui Beneficii, quia iſta, non niſi ex mero 133
accidenti longiſſimæ infirmitatis pro uno, vel altero anno
lucrari non poteſt.

II. Quòd cùm idem contrarius Stylus innixus fuerit reſo-
lutio-

Digitized by Google

lutioni hujus Sac. Congregationis *in citata Tyburtina* 8. *Ju-*
134 *lii* 1690. quæ præceſſit Bullam Innocentianam, illà ad iſtius
tenorem intelligenda eſt, ut declaravit idem Summus Pon-
tifex ex animadverſis ſupra; Et propterea corruente, ſeu
Intellecta juxta illum ſenſum, quem ex Oraculo hujus Sac.
Congregationis eidem reſolutioni *Tiburtinæ* dedit Summus
Pontifex Innocentius XII. nullum fundamentum fieri po-
teſt in eodem Stylo, juxta regulam, de qua *Rot. deciſ.* 384.
135 *numer.* 17. *cor. Dunoz. jun. & in Calagurritana Præeminentia-*
rum 1. *Martii* 1717. §. *Ad hoc cor. R. P. D. Cerro*, & egre-
giè *Card. de Luc. de Penſion. diſc.* 81. *ſub numer.* 81. *& D. Pi-*
ton. diſcept. 6. *numer.* 5. quorum verba regiſtravi in *tom.* 4. *par.*
2. *diſcept.* 19. §. 1. *num.* 174. *& ſeqq.*

III. Quia praxis contraria nulli innititur legali fundamen-
to. E contra verò praxis illa, ſecundùm quàm non detra-
136 huntur onera Miſſarum à redditibus Beneficii, ad cujus ti-
tulum quis cupit ordinari, concordat cum opinione illo-
rum claſſicorum DD. quorum verba regiſtravi *ſupra numer.*
21. In iſtis autem circumſtantiis ſemper præferenda eſt
137 praxis illa, quæ concordat cum Juris diſpoſitione, jux-
ta theoricam *Innocent. in cap. Auditis numer.* 4. *de Præ-*
ſcript. quem ſequuntur citati *in tom.* 1. *par.* 2. *diſcept.* 16.
num. 51.

IV. Quia in omnem caſum, demonſtrata ex huc uſque
animadverſis, ſoliditate fundamentorum illorum DD. qui
aſſerunt, onus Miſſarum nullatenus eſſe detrahendum à
redditibus Beneficiorum, nulla haberi poteſt ratio d. con-
138 trarii Styli, eo quia in iſtis terminis procurari debet id,
quòd de Jure fieri debet, non autem id, quòd fit, juxta il-
lud *Senecæ de Vit. beat. cap.* 1. *in fin. Non quò itur, ſed quò*
139 *eundem eſt*, ut noviſſimè practicavit *hæc Sac. Congregatio* in
longè durioribus terminis Styli Datariæ, quæ dicitur, &
eſt Organum Papæ, licèt idem Stylus ad praxim redactus
eſſet per ſpatium unius Sæculi, cum dimidio alterius in *Lu-*
ceorien. Matrimonii 28. *Martii* 1722. de qua *in tom.* 4. *par.* 1.
diſc. 19. *per tot. & ſignan. à num.* 107.

Quæ omnia dicta ſint, præſcindendo ab illa inſpectione,
an poſſit facilè ad praxim reduci illud piarum Perſonarum
deſiderium, quæ nollent, quotidianam Miſſarum celebra-
tionem deſervire Sacerdotibus pro exercitio lucrandi pa-
140 nem, juxta phraſim *Vaneſpen. in Jus Eccleſiaſtic. tom.* 1. *par.*
2. *cap.* 9. *num.* 36. ibi: *Quare procul à mente Synodi Tridentinæ*
aberrant Epiſcopi, qui in ſupplementum tituli computant
honoraria, quæ Ordinatus in Presbyterum ex celebratione
Miſſarum lucrari poterit, cùm hac computatione ipſe Ordi-
nandus quodammodo adigatur ad ſordidam quæſtum exercen-
dum, cum ſcilicèt cogitur ex celebratione Miſſarum, ceu quo-
dam opificio, vitæ neceſſaria quærere, ſive de celebratione
Miſſarum facere artem de pane lucrando. Quòd priùs non
probaverat *Alvarus Pelag. de Planct. Eccleſ. lib* 2. *cap.* 5. *fol.*
141 14 *à tergo*, ubi quotidianas Miſſas vocat conſuetudinarias,
& quæſtuarias, & laudat Divum Franciſcum, qui noluit,
ſuos Religioſos illas ad quæſtum reducere, ſicut videmus
hodie fieri, juxta præciſa verba ejuſdem *Alvari Pelagii*.

Vel potiùs laudabile ſit obligare Sacerdotes, legitimè non
impeditos, ad celebrandum quotidiè, ex illis bonis con-
gruentiis, quas *Ven. Beda*, ſequutus à *Divo Bonaventur.*
142 *in Opuſcul. de Præparat. ad Miſſ. c.* 5. *& ab Amoſtaz de Cauſ.*
piis lib. 3. *cap.* 6. *num.* 45. indicat his verbis: *Cùm Clericus*,
non ex reverentia, ſed ex negligentia celebrare omittit, tunc
(quantum in ſe eſt) privat Sanctiſſimam Trinitatem laude,
& gloria; Angelos lætitia, Peccatores venia; Juſtos ſubſi-
dio, & gratia; In Purgatorio exiſtentes refrigerio; Eccle-
ſiam Chriſti ſpirituali beneficio; Se ipſum medicina, & reme-
dio contra quotidiana peccata, & infirmitates.

Quam opinionem latè defendit *Paſqualig. de Sacrif. Miſſ.*
quæſt. 367. *per totam*, bonam adducens congruentiam, qua-
143 re id ſuadendum ſit Sacerdotibus, non autem permitten-
dum Laicis, deſiderantibus quotidiè ſacra Communione
refici, quia ſcilicèt Laici accedunt ad Eucharistiam nomi-
ne proprio, ac propter proprium bonum privatum, non ſic
autem Sacerdotes, qui accedunt ad celebrandum, tanquam
Miniſtri Eccleſiæ, & ipſius nomine Sacrificium offe-
runt.

Circa quòd hac Sac. Congregatione conſulta, *An Epiſco-*
144 *pus vigore ſeſſ.* 23. *cap.* 14. *Concil. Trident.* ibi: *Curet Epiſco-*
pus, ut ii (ſcilicèt Presbyteri) ſaltem diebus Dominicis, &
feſtis ſolemnibus; Si autem curam habuerint animarum, tam
frequenter, ut ſuo muneri ſatisfaciant, Miſſas celebrent: Poſ-
ſet monere Presbyteros ſub pœnis, & cenſuris, ut legitimè
non impediti celebrent, Reſpondit, non poſſe, ſed ſolis ad-
hortationibus, & monitionibus utendum eſſe, ſunt verba
Fagn. in c. Dolentes numer. 24. *de Celebrat. Miſſar.*

Hæc ſunt, quæ mihi conſona videntur d. Bullæ Innocen-
tianæ juxta illius legalem ſenſum, & opinionem DD. qui 145
illam gloſſarunt.

Cæterùm, quia tales dari poſſunt circunſtantiæ in uno,
vel altero ex caſibus contingibilibus, in quibus non expe-
diat, ad titulum Beneficiorum, vel Cappellaniarum, Miſ-
ſarum oneribus nimis gravatorum, Sacerdotes ordinare.
Hinc crederem, relinqui poſſe in his terminis intactum ar- 146
bitrium illis, quos Spiritus Sanctus poſuit regere Eccleſiam
Dei, in dd. particularibus caſibus; Sivè, quia Beneficia ex-
ceſſivè nimis gravata ſint Miſſarum oneribus; Sivè, quia
omnes redditus Cappellaniarum ſuperent Taxam Patrimo-
nii; Sivè quia redditus, tam Beneficiorum, quàm Cappel-
laniarum non ſint facilis exactionis; Sivè quia Bona illis, quæ
aſſignata ſunt pro Dotibus Beneficiorum, & Cappellania-
rum, ſint Litibus ſubjecta, & difficillimis quæſtionibus in-
tricata; Sivè, quia introſpectæ, & veriſimiles piorum Be- 147
nefactorum voluntates compatibiles non ſint cum qualitate
ſacri Patrimonii. Sive demum ex aliis legitimis cauſis, quas
omnes non eſt facilè prævidere, illiſque per viam generalis
legis providere.

Sicuti enim Locorum Ordinarii tale habent regulatum ar-
bitrium *à Sac. Concil. Trident. ſeſſ.* 21. *de Reformat. c.* 2. co-
gnoſcendi nimirum de viribus, & libertate illarum rerum, 148
in quibus conſtitui vult ſacrum Patrimonium; deque illius
quantitate, & qualitate. Ita idem arbitrium relinquendum
eis videtur circa ordinationes ad titulum Beneficiorum, vel
Cappellaniarum, Miſſarum oneribus nimis gravatarum,
circa quæ onera, ſimiles, & forſan etiam majores occurrere
poſſunt difficultates, ac verificentur circa ordinationes ad 149
titulum Patrimonii.

DISCEPTATIO V.

Rom. Diſtribut. Eleemoſynar.

PRO

Conſervatorio Divinæ Providentiæ Urbis,

CUM

Fabrica S. Petri.

ARGUMENTUM.

Privilegia R. Fabricæ an intrent circa diſtributionem elee-
moſynarum, relictarum illis Locis piis, quibus Teſta-
tor ſolitus erat eleemoſynas facere in ejus vita; Et
quando poſſit Teſtator demandare, ut in executione ejus
piæ voluntatis Miniſtri Fabricæ ſe non intromittant.

NOta pietas, & notior charitas Principis Jo: Baptiſtæ
Pamphilii, imitantis in hac parte exemplum Princi-
pis Camilli ſenioris, quolibet anno titulo eleemoſynæ ſoli-
tus erat dare verè pauperi Conſervatorio Puellarum Divinæ 1
Providentiæ Urbis rubra 48. frumenti, ultra inſignes alias
eleemoſynas, ab utroque beneficentiſſimo Principe diverſis
vicibus, & annis eidem Conſervatorio gratiosè ſubmini-
ſtratis, prout reſpectu Principis Camilli ſenioris omnibus pa-
lam fecit in ejus Teſtamento, condito die 9. Martii 1684. piæ
memoriæ Vir Franciſcus Paparetus, ejuſdem Conſervato-
rii Inſtitutor, ſequentibus verbis: *La ſplendida, e pia libera-* 2
lità del Sig. Prencipe Panfili rubia 48. *di grano l'anno, ſono a*
ragione di rubia 4. *il meſe, il quale Signore ha ſouvenato anche*
con altre groſſiſſime eleemoſine detto Conſervatorio della Divi-
na Providenza.

Reſpectu verò d. Jo: Baptiſtæ Pamphilii, ultimo loco de-
functi, teſtes ſunt R. Petrus Pierſantes, & Nicolaus Pie-
rius ibi: *La chiara memoria del Sig. Prencipe Don Gio: Batti-*
ſta Panfili, mentre viveva, mandava ogni anno rubbia 48. *di*
grano per limoſina alle povere Zitelle del Conſervatorio della 3
Divina Providenza, e ciò Noi lo ſappiamo per averlo Noi me-
demi veduto ſcaricare dentro detto Conſervatorio, in quo, &
in tota illius Vicinia id notorium eſt.

Ea, quæ in vita idem beneficentiſſimus Princeps Jo: Bap-
tiſta Panphilius ſolitus erat facere, in ultimo ejus Codicillo
per Acta Fatii Notarii A. C. condito die 7. Sept. 1709. juſſit
faciendum eſſe ex retractu ingentis quantitatis Sulphuris, 4
quæ tempore ejus mortis reperiebatur invendita in Repoſi-
toriis Cæſenatici, ut teſtantur Principiſſa Violantes Fac-
chinet-

Digitized by Google

chinetta, ejus Uxor, & R. P. D. Pompejus Aldrovandus Sac.
Rotæ Auditor, ejus Exequutores fiduciarii ibi: *Riteneva*,
5 *&c. ſei miliuni di Solfo ſoperati ne' Magazzeni del Ceſenutico*,
&c. ſi ſpiegò, che l'importo, o reſiduo di Solfo ſi duveſſe impiega-
re in quell'Opere pie, ed in quelle elemoſine, e Luoghi Pii, che
erano ſtate da Lui più frequentate in ſua vita, piacendoli an-
cora, che s'impiegaſſe in dar tante Doti a povere, ed oneſte Zi-
telle, & altre Zitelle civili, e biſognoſe di Doti.

Cùmque inter Pia Loca Urbis, quibus idem Princeps ſo-
litus erat eleemoſynas facere, & dotalia Subſidia Puellis, in
6 illis exiſtentibus, gratioſè elargiri, nemini alteri locum ce-
dat dictum Conſervatorium Divinæ Providentiæ, ex ſupra
animadverſis, ideò à moderno Rectore ejuſdem Conſerva-
torii porrectæ fuerunt preces pro aliqua portione pretii, ſeu
valoris ejuſdem Sulphuris, erogandi in dictam cauſam Subſi-
diorum dotalium Puellarum, in illo moram facientium, nec
non in cauſam dictarum eleemoſynarum. Circa quas pro ve-
ritate requiſitus, crederem, illas eſſe exaudiendas.

De voluntate ſiquidem ejuſdem Principis dubitari non po-
teſt, uti clarè, & literaliter, aperta dd. Exequutoribus teſta-
7 mentariis, qui de illa publicum exhibuerunt teſtimonium, &
quibus omnis in hac parte adhibenda eſt fides, eo quia teſta-
mentariorum Exequutorum declarationes perindè haben-
tur, ac ſi factæ eſſent ab ipſiſmet Teſtatoribus, ex adductis
ab *Anchar conſ. 329. num. 2. & 3. Mier. de Majorat. par. 1. qu. 44.*
num. 117. & Rot. dec. 263. num. 21. par. 15. & dec. 152. à num. 14.
8 *par. 17. rec.* cum aliis citatis *in tom. 1. par. 1. diſcept. 15. nu. 84.*
quibus addo *Rot. in Sabin. Elect. Juvenis 9. Martii 1714. §.*
Verùm cor. Criſpu.

Poſita autem d. clara voluntate, illa omninò exequenda
venit; Inter acerba ſiquidem mortis diſcrimina ſumma Ju-
9 ſtiniani clementia guttam hanc conſolationis infundere lan-
guentibus Mortalibus generoſiſſimè voluit, ut ſuprema Mo-
rientium elogia ipſiſmet Imperialibus ſanctionibus eſſent
æquata, utque proindè moriens homo in Teſtamento, tan-
quam Imperator, leges condere poſſet, ut videre eſt *in §.*
Diſponat Auth. de Nupt.

Obſervant propterea communiter DD. nihil magis cordi
eſſe debere, quàm, ut morientium diſpoſitiones punctuali
exequutioni demandentur, ut dicitur *in l. 1. Cod. de Sacroſ.*
10 *Eccleſ.* & ad rem obſervat *Rot. dec. 293. num. 8. cor. Royas*;
Præcipuè quando illæ directæ ſunt in pia Opera, & miſera-
bilium Puellarum ſubventionem, juxta præciſos terminos
noſtri caſus, ut ampliando dictam regulam, & ulteriùs ob-
ſervando, quòd aliàs defacili retraherentur Fideles ad piè
diſponendum, obſervant adducti per *Ritc. dec. 25. numer. 47.*
par. 2. & Rot. dec. 147. n. 8. par. 17. rec. & in dicta Sabin. 9. Mar-
tii 1714. § Nihil enim cur. Criſpo. Atque habemus in hac par-
11 te oraculum Innoc. XII. *in Decret. de Celebrat. Miſſar.* im-
preſſis apud *Matthæucc. in Official. Cur. Eccleſ. cap. 10. §. 1.*
num. 11. ibi; *Piè diſponentium, ſeu Benefactorum voluntati,*
fides illibata ſervetur.

Nec dicatur, quòd prædicta procedant in caſu diſpoſitio-
nis certæ, & claræ, non autem in noſtris terminis, in quibus
12 pia diſpoſitio d. Principis Pamphilii prætenditur incerta, &
dubia.

Objectum enim nullam habet ſubſiſtentiam, quia ad hoc,
& ut intrent Privilegia R. Fab. propter incertitudinem pii
Relicti, duplex copulativè requiritur incertitudo, uſus ſci-
licèt, & Perſonarum, juxta celebre *conſ. Oldrad. 61.* ſequu-
tum à *Cherub. in Comp. Bullar. Conſt. 23. Julii 2. Schol. 2. & in*
Conſtit. 9. Clem. VII. Schol. 1. in fin. Ruſ. conſult. 6. n. 29. Roce. ſe-
13 *lect. interpr. cap. 44. n. 1. & 2. & Card. de Luc. de Teſtam. diſc. 33.*
num. 13.

Neutra autem ex hujuſmodi Incertitudinibus verificatur.
Non uſuum; quia in hac parte clariſſimè ſe explicavit pius
14 Benefactor, pretium ejuſdem Sulphuris erogandum eſſe in
tante Doti a povere, ed oneſte Zitelle, e per elemoſina a tanti
Poveri, qui uſus ſunt adeò certi, adeoque cubitalibus litteris
deſignati, ut nullo modo in controverſiam adduci poſſint.

Minùs incertæ dici poſſunt Perſonę, ſeu Puellæ Conſer-
vatorii, quia, licèt illæ præciſè nominatæ non fuerint à pio
Benefactore, ſatis eſt, quòd certificatę deindè fuerint DD.
Exequutoribus teſtamentariis, & quidem vigore ſpecialis,
15 & replicatę interrogationis, factę eidem pio Benefactori,
ibi: *E per eſſere più certi della volontà di S. E. a noſtra requi-*
ſizione Egli ſi ſpiegò, che l'importo, o reſiduo di Solfo, ſi duveſ-
ſe impiegare in quelle Opere pie, ed in quelle elemoſine a Luo-
ghe Pii, che erano ſtate da Lui più frequentate in ſua vita.
Non enim dari, ſed nec etiam excogitari poteſt major fre-
quentia aliquorum actuum, quàm ſint illi, qui non paucis,
16 interpolatiſque vicibus, ſed ſtabiliter, & continuò quolibet
anno fiunt, ut de ſe notum eſt, & faciunt animadverſa per
Conciol. alleg. Crim. verb. Blaſphemia reſol. 1. num. 4. ubi quòd
ſolitum, ſeu frequentia probata dicitur per actus, quinquies
reiteratos, cum aliis citatis *in Inſtit. Crim. lib. 3. tit. 1. num.*
38. quibus addo *Capon. diſcept. 72. num. 2.*

Et proindè uno ore receptum eſt inter DD. quòd ad ex-
cluſionem incertitudinis pii Relicti, & pro excluſione Privi-
legiorum R. Fabr. ſat eſt, quòd Perſonæ certificentur, ſeu ad
certitudinem reducantur ex poſt, ſivè à declaratione Exe- 17
quutorum teſtamentariorum, ſive ex facti circumſtantiis, ut
notat *Gratian. diſcept. 288. à num. 34. Cherub. in Compend.*
Bullar. ad Conſtit. 12. Julii II. Schol. 2. & Conſtit. 9. Clem.
VII. Schol. 1. in fin. Rub. de Teſtam. cap. 81. num. 78. Marant
reſponſ. 13. num. 80. verſ. Sufficit. Roſ. conſ. 36. num. 26. Ber-
tachin. vot. dec. 119. per tot. & ſignanter *num. 2.* ibi: *Meliùs*
replicabatur per Parochum, quòd incertitudo eſſet ſublata ex
particularibus conjecturis, quas eſſe ſufficientes pro excluden- 18
da R. Fabr. S. Petri reſpondit Rot. hoc eſt *in Rom. Fideic. de*
Ruſpulis 23. Junii 1684. §. Alteram cor. Rondin. ibidem im-
preſſa *fol. 273. num. 13.* ibi: *Sufficit, talem incertitudinem,*
etiam ex adminiculis, & conjecturis arbitrio boni Viri ſubmo-
veri poſſe, & voluntatem Diſponentis à Judice ſuppleri, cum
aliis, citatis *in meo Compend. Privileg. R. Fab. qu. 30. per*
tot. à num. 67.

Cum quibus proceſſit C. Fab. in longè durioribus terminis
in Romana Applicat. Hæredit. 9. Julii 1721. quando, Parti- 19
bus acerrimè informantibus, reſpondit, Privilegia R. F.
non intrare pro applicatione hęreditatis Laurentii Vidaſ-
chi, qui ſuas hęredes inſtituerat Puellas, quolibet anno in
Urbe monacandas, ut videre eſt *in tu. 4. par. 5. d. 2.*

Longè enim major conſiderari poteſt incertitudo in Lega-
to, relicto Puellis, quolibet anno in Urbe monachandis, ac
in alio pio Relicto eleemoſynarum, diſtribuendarum favore
illorum Locorum Piorum, *che erano ſtati da Lui più frequen-* 20
tati in ſua vita; ut Conſideranti manifeſtum eſt; Et propte-
rea videtur indubitatum, quòd in pręſenti caſu, attento pręci-
puè dicto noviſſimo Oraculo Congr. Fabr. *in Rom. Applic.*
Hæredit. nullo modo applicari poſſint Privilegia R. F. ratio-
ne incertitudinis, ut pręter ſuprà allegatos, egregiè firmavit
Rot. dec. 450. num. 11. par. 10. rec. ibi: *Et hinc etiam non rele-*
vat ceſſio, à R. F. S. Petri per illos reportata, quia nullum jus
illi competit, quando ex conjecturata, & veriſimili mente Te-
ſtatoris certitudinariè conſtat de Perſona hæredis, &c. & in 21
Majoricen. Succeſſ. 15. Junii 1707. §. Et fine cor. Aldrovand.
ibi: *Cautum idcircò eſt, ut quoties verſatur aliqua dubietas,*
&c. recurrendum ſit ad regulas, & ſenſum Juris communis,
iuxta quem certum dicitur omne id, quod ex circumſtantiis
ſubjectæ materiæ ad certitudinem reduci valet.

Adversùs quę non relevat reflexio, quòd ea, quę obſer-
vant DD. prędicti, & firmavit Rota in dicta magiſtrali *Dec.*
Rom. Fideic. de Ruſpulis 23. Junii 1684. cor. Rondin. attendi 22
non debeant ex poſterioribus Deciſ. ejuſdem *Rot. in eadem*
Cauſa, in quibus declaravit, quòd per interpretationem, à
Rotam datam Privilegiis R. F. nullum diceretur illatum
prejudicium eidem R. Fabr.

Quia hoc verum eſt, & intelligi debet de illa interpretatio-
ne judiciali, legali, & poteſtativa, quàm meritò faciunt Ro-
tę Deciſiones, ex adductis per *Adden. ad Pamphil. deciſ. 43.* 23
num. 9. & 10. & per eandem *Rot. in Peruſina Penſionis 11.*
Maii 1716. §. Nec controverſio cur. Herrera.

Nullo autem modo applicantur interpretationi doctrina-
li, ab eadem Rot. datę dictis Privilegiis, quę ex adductis *in* 24
tom. 3. part. 2. diſcept. 24. n. 10. longè diſtat ab interpretatione
judiciali, & poteſtativa, ut in terminis, cum hac ſolida diſtin-
ctione procedendo, reſpondit *Congr. Fabr. in dicta Rom. Aplic.*
Hæredit. 9. Julii 1721. ut videre eſt *in to. 4. par. 1. diſcep. à n. 18.*

Quibus non obſtat alia reflexio, quòd ſermo ſit de Legato
pro exoneratione conſcientiæ, pro quo, licèt certo, & indubi- 25
tato, ſemper intrent Privilegia R. F. juxta animadverſa per
Veſpignan. fol. 41. & ſeqq.

Quia id verùm eſt in illis Legatis, quæ verè, propriè, & cer-
titudinaliter relinquuntur pro conſcientię exoneratione, jux-
ta terminos, in quibus loquuntur Privilegia, & reſolutiones, 26
allegatæ per *Veſpign. ubi ſupra*; Secus verò, quando conſcien-
tiæ exoneratio exprimitur per modum dubii, & ſine aliqua
certitudine, juxta præciſos terminos noſtri caſus, ibi: *Ad ef-*
fetto di pagare li ſudetti peſi, ed aggravii di conſcientia, quan-
do mai ſi ſcopriſſero, in quibus terminis habemus punctualem
reſolutionem *Congr. Fabr. in Rom. 18. Maii 1711.* favore Ar-
chiconf. S. Jo: Decollati, hæredis R. P. D. Benini, relatam *in*
meo Compend. Privil. R. Fabr. q. 70. n. 126. in qua fuit reſolu- 27
tum, non intrare Privilegia R. Fabr. in terminis Legati, ſe-
quenti-

Digitized by Google

quentibus verbis concepti. *Per ſgravio della mia conſcienza, ſe per ſorte mi trovaſſi alcun peſo incerto.*

Ultra quòd pro generali, & cathegorica reſponſione adversùs omnes prætenſiones R. Fabr. nimis videntur urgere verba illa Teſtamenti Principis Jo: Bapt. Pamphilii: *In caſo di pretenſione, o moleſtia della R. F. s'impieghino, & eroghino in ſoddisfazzione, & adempimento de' ſudetti Legati pii, & in dare tante Doti a povere, & oneſte Zitelle &c. Di-*

28 *chiarandoſi ancora, che ciò non ſi fa in odio di eſſe R. F. acciò non s'ingeriſca nell' adempimento de' Legati pii: Ma perche la ſud. ſua diſpoſizione venga adempita &c. nella forma ſpecifica, vuole, ed omninamente deſidera, che il ſud. Solfo, e ſuo prezzo venga impiegato, &c. e non in altre Opere pie equipollenti; Di nuovo proteſtandoſi, e dichiarando, che ſenza queſta condizione non ſi ſarebbe fatta tale diſpoſizione*, cum aliis verbis, longè majori energia id exprimens. quibus at-

29 tentis nullomodo intrent Privilegia R. F. juxta magiſtrales reſolutiones Cong. R. F. *in Imolen. 16. Martii, & 20. Jul. 1707.* de quibus *in to. 1. p. 2. diſc. 31. §. 1. à n 39.* & ſignanter *nu. 75.*

Non attenta regula, quòd Teſtator non poſſit in Teſtam. adjicere leges, oppoſitas Privilegiis R. F. Objectò enim punctualiter occurrit *Rodulphin. alleg. 75. n. 00. & 23. & per tot.*

30 noſtris temporibus celeberrimus in Urbe Advocatus, cum cujus punctuali authoritate proceſſit d. Cong. Fabr. *in citata Imolen.* ut videre eſt *in d. diſc. 31. §. 1. nu. 42.* ibi: *Non obſtat igitur, quòd Teſtator non poſſit adjicere conditiones Juri contrarias, cùm facere non poſſit, quia Leges, & Canones habeant locum in ſua diſpoſitione: Quia regula iſta procedit in diſpoſitis, & ſancitis à Legibus, ſeu Canonibus, reſpicienti-*

31 *bus ſolemnitates actas, à Jure publico introductas, ad evitandas fraudes, non autem in adiectis per Teſtatorem circa traditionem, & acquiſitionem dominii rei, per ipſum legatæ;* qui ſunt præciſi termini noſtri caſus; Quia noſter Benefactor in caſu moleſtiorum R. F. ſe declaravit expreſsè, pretium Sul-

32 phuris remanere debere in ejus hæreditate, ibi: *Il ſud. Solfo, e ſuo prezzo rimanda nella ſua eredità ad effetto d'impiegarlo nella ſoddisfazzione de' ſud. Legati pii, doti, & elemoſine;* In terminis autem moleſtiarum R. F. mandavit ulteriùs, quòd ead. pia diſpoſitio: *ſi conſideri, come non fatta al detto effetto e*

33 *non altrimenti*. Qui ſunt ipſiſſimi termini *d. Imolen.* ut videre eſt *in d. diſc. 31. §. 1. n. 40.* In quo pro R. F. ſcripſerunt, & ſuccubuerunt quatuor primi nominis Sac. Conſiſtorialis Aulæ Advocati, ut refertur *ibid. n. 59.*

Procedunt hæc ex iiſdem prorsùs rationibus etiam reſpectu Subſidiorum dotalium circa Puellas d. Conſervatorii, eo quia in hac etiam parte conſtat de ſolito Principis Jo: Ba-

34 ptiſtæ Pamphilii, non ſolùm ſubminiſtrandi dotalia Subſidia aliquibus Puellis d Conſervatorio, ſed etiam de commendabili ſolito ejuſd. Conſervatorii, ob gratitudinem erga eundem piiſſimum Benefactorem, acceptandi in illo Puellas ad ejus nominationem abſque ullo dotali Subſidio.

Dignum propterea, & juſtum videtur, ut in exequutionem voluntatis ejuſdem D. Principis, injungentis ſuis Exequutoribus teſtamentariis: *Dare tante doti a povere, ed oneſte Zitelle, ed altre Zitelle civili, e biſognoſe di doti*, de tali generoſitate, & pio Subſidio participet Conſervatorium il-

35 lud, in quo etiam hodiè multæ reperiuntur Puellæ, gratuitò admiſſæ ad nominationem ejuſdem D Principis, ad terminos juſtificationum, mihi exhibitarum, & quæ moram in illo faciunt: *Totalmente appogiate alla Divina Providenza, & alla pietà, & ajuti de' Fedeli*, ut notorium eſt in Urbe, & per hæc numero verba id obſervat *Piazza nelle Ope-*

36 *re pie di Roma c. 16. v. Crebbe fogl. 193.* & ibi: *Vivono ora ſolo di limoſine, ſenza veran' entrata ferma.*

Omnia hæc videntur nimis ſolidè in Jure fundata, & tamen, quando etiam aliqua remaneret dubietas, omnis interpretatio facienda eſſet favore dicti Conſervatorii, ex cla-

37 ra voluntate ejuſdem Benefactoris, qui Sulphuris Legatum, de quo hodie agimus, non alio fine reliquit, quàm ad tollendos ſcrupulos ejus illatæ conſcientiæ, ut teſtantur illius Exequutores teſtamentarii ibi: *L' intenzione della chiara memoria del fu Sig. Prencipe Don Gio: Battiſta Panfilj, a Noi confidata &c ſopra la diſtribuzione di tre milioni, e mezzo di Solfo &c. dichiariamo, e mediante il noſtro giuramento diciamo, che avendo ſempre avuto il ſud. Sig. Prencipe gran ſcrupolo in ſua vita di dover dare a qualched' uno, o per debiti ſuoi proprj, a Lui non totalmente conoſciuti &c. o per promeſſe, fatte ad amorevoli Servidori, e ſuoi Conoſcenti di Suſſidj caritativi, e maſſime di Doti a Zitelle &c. egli ſempre riteneva, per quanto era ſolito di dire, ſei milioni di Solfo ſeparati ne' Magazzeni del Ceſenatico, de' quali non volle mai farne eſito, ritenendoli per queſto fine.*

In iſtis propterea circumſtantiis omnis capienda videtur interpretatio favore d. Conſervatorii, ex authoritatibus ſupra allegatis, & ex ipſius piiſſimi Principis, & Conſerva- 38
torii inſignis Benefactoris introſpecta mente, & ſolito, ad *Text. in leg. Cum Servus ff. de Cond. & demonſt.* ibi: *Nam quod ipſe vivens facturus erat, ab hæredibus ſuis fieri juſſiſſe intelligitur, & in leg. Item Legato 47. §. Item intereſt ff. de Legat. 3.* ibi: *Aſſignaturus ſi vixiſſet*, cum concordantibus, citatis à *Rota dec. 137. n. 5. cor. Emer. jun.*

DISCEPTATIO VI.

Conſtantien. Coadjutoriæ.

PRO

Card. de Sconborn.

ARGUMENTUM.

Gratia retentionis plurium Epiſcopatuum quibus concurrentibus concedi ſoleat in illis Regionibus, in quibus Epiſcopatus poſiti ſunt intra fines Principum acatholicorum.

NOmine Card. Damiani Hugonis de Schonborn, Epiſcopi Spiræ, huic Sac. Cong. porriguntur preces pro
confirmatione ejus deſignationis, & poſtulationis in Coad- 1
jutorem Epiſcopi Conſtantienſis, unanimi omnium Capitularium conſenſu peractæ die 18. Maii 1702. ut ex publico Inſtrumento ejuſdem poſtulationis, ſervatis omnibus de jure ſervandis, ſecutæ.

Illæ autem videntur exaudiendæ, quia de eligibilitate
ejuſdem Card de Schonborn in Epiſcopum Conſtantiæ, non 2
attenta poſſeſſione Epiſcopatus Spirenſis, docemus ex ſpeciali Gratia SS. D. N. mediante ampliſſimo Breve, itaut de tali eligibilitate nullo modo dubitari poſſit, ex adductis ab *Anſald. in addit. ad dec. 86. n. 65.*

De conſenſu, & precibus Epiſcopi Coadiuti, docemus 3
in Summario.

De acceptatione d. poſtulationis, facta per eundem Card.
de Schonborn Coadiutorem, docemus pariter in Summario 4
ex Epiſtola ejuſdem, SS. D. N. directa.

Circa egregias demum, totique Orbi notas qualitates ejuſ-
dem Eminentiſs. Coadiutoris, nulla omnino cadere poteſt 5
difficultas, uti enunciatas in eodem Breve SS. D. N. dato in Summario, per ea, quæ notant communiter *Repetentes in Clem. Litteris de Probat. & in cap. Si Papa de Privil. in 6.* cum concordantibus apud *Rot. in Valven. & Salmonen. Juriſdict. 10. Dec. 1714. §. Fortiùs cor. Falconer.*

Quibus concurrentibus Apoſtolica Sedes nunquam denegare ſolet confirmationem Coadiutoriorum, non tamen
per viam electionis, ſed ſolius poſtulationis, quia Gratia 6
Coadiutoriæ pendet à mera voluntate Papæ, qui pro ſola ſui animi inſtructione certificari ſolet de voluntate, & animo Capitularium, ad hoc ut non præficiatur Eccleſiæ futurus Succeſſor, qui eiſdem Capitularibus gratus non ſit, ut ad noſtrum præciſum effectum obſervant *Card. de Luc. de
Canonic. diſc. 07. num 4. & de Regul. diſc. 43. num. 14. & in* 7
adnot. ad Conc. diſc. 45. num. 9. & 10. & Anſald. in addit. ad dec. 20. num. 32. verſ. Diximus.

Abſque ulla difficultate, ex quo ſumus in terminis inſignis quidem, antiquiſſimæ, & celeberrimæ Civitatis, ha-
bito præſertim reſpectu ad hoc, quòd eſt Caput magni Cir- 8
culi Sueviæ, necnon ob generale Concilium, anno Domini 1414. in illa celebratum, ſed circumvallatæ à potentibus acatholicis Principibus, & quod magis eſt non abundantis divitiis, ut notum eſt, & patet ex enunciativis, quæ leguntur in decreto hujus Sac. Cong. *in Auguſtana, & Con-
ſtantien. Retentionis 3. Sept. 1716.* dato in Summar. Itaut 9
illius redditus vix ſufficiant pro congrua manutentione magni numeri Miniſtrorum, qui pro recta gubernatione illius vaſtiſſimæ Diœceſis neceſſarii ſunt; In quibus terminis lau-
dabile ſolitum Apoſtolicæ Sedis illud eſt habilitandi in Ger- 10
mania ad Epiſcopatus ſimilium Cathedralium Perſonas illas, quæ potentes ſunt fortiter, & ſuaviter tueri Jura ea-
rundem Eccleſiarum, ut notum eſt, & obſervant *Fagn. in* 11
cap. Dudum il 2. à num. 29. de Elect. Card. Pallav. in hiſtor. Concil. Trid. lib. 24. cap. 12. num. 11. P. Nicol. Mar. Pallavic. nella Difeſa del Pontific. Rom. tom. 1. lib. 15. cap. 17. §. 1. & Anſald. in addit. ad dec. 86. nu. 65.

Neque deſunt innumera ſimilia exempla, inter quæ, omiſſis extraneis, indicamus duo ejuſd. nobiliſſimæ Familiæ

de Schonborn. Primum Jo: Philippi de Schonbron die 8.
Octob. 1694. habilitati ab hac Sac. Congreg. ad Epiſcopatum
12 Bambergenſem, & ad Archiepiſcopatum Moguntinum;
Et ſecundum Comitis de Schonborn, Præpoſiti Herbipoli de
quo mentionem facit. *Anſald. in add. ad dec. 87. n. 118 in fin.*
Pro quorum faciliori admiſſione addimus, quòd ſumus in
terminis duorum Epiſcopatuum, undique cinctorum poten-
tibus acatolicis Principibus, vaſtiſſimarum quidem Diœce-
13 ſum, ſed tenuiſſimorum reddituum, ita ut iſti vix ſufficiant
pro congrua manutentione magni numeri Miniſtrorum, qui
pro recta gubernatione utriuſque vaſtiſſimæ Diœceſis neceſ-
ſarii ſunt, ut notorium eſt.
In iſtis autem terminis Apoſtolicæ Sedis benignitas ſolet
in Germania ſimiles Gratias retentionis, non ſolùm duo-
14 rum, ſed quandoque etiam plurium Epiſcopatuum permit-
tere, ut egregiè obſervat *Card. Pallav. in Hiſtor. Conc. Trid.*
cap. 10. in fine lib. 04. ibi: *Là dove in altri Paeſi è diſdetta*
l'unire più Mitre in una teſta, in Germania ciò ſi permette,
perchè la neceſſità, che alcuni Eccleſiaſtici ſiano ivi potenti, per
15 *ritenere in freno i Sudditi, e per reſiſtere alle violenze delli*
Eretici, rende tali condeſcenzioni giovevoli, e neceſſarie.
Et concordat *P. Nicolaus Maria Pallav. nella Difeſa del*
Pontific. Romano to. 1. lib. 15. c. 17. §. 1. ibi: *Quanto alli bene-*
ficii di reſidenza nella Cura, e de Veſcovadi, la pluralità ſi
è tolta quaſi per tutte, ſi tolera però ſaggiamente in alcune
16 *Provincie, infette dall' Ereſia, perchè ivi a mantener la Fe-*
de non ſolo è buono, ma è neceſſario collocarne molte in uno, nè
può eſſere vietato nella Chieſa ciò, che è richieſto al manteni-
mento della Fede, che è l'anima della Chieſa, Pirhing in Jus
Canon lib. 3. ti. 5. ſect. 5 n. 191. de Præbend. & Dign. ibi: *Quia*
tales Perſonæ plerumque ſunt magis utiles Eccleſiæ, & ideò
17 *pluribus Beneficiis honorandæ, & ſic hæc ipſa diſpenſatio*
principaliter, & ultimatè tendit, & redundat in bonum pu-
blicum Eccleſiæ, Fagn. in c. Dudum il 2. n. 29. de Elect. ibi:
Sic videmus in Germania tam ſublimibus Perſonis non rarò
diſpenſari ſuper retentione plurium Epiſcopatuum &c. ut
Catholicam Religionem, expulſis hæreſibus, Conſilio, opibus,
& authoritate ſartam, tectam tueantur; Ex hac ratione
Princeps Elector Colonienſis ad præſens obtinet Epiſcopatum
Coloniæ, & Epiſcopatus Leodienſem, Monaſterienſem, Pa-
18 *derbonenſem, & Hildeſimenſem, Matt. de Cuuſ. Conſiſtor ſect.*
19. à n. 35 & de Concordatis German. à nu. 230. Cajet. Felin
Venanus in Jus Canon to. 2. lib. 3. ti. 5 de Præben. & Dign. §.
9. n. 20. & Anſald. in addit. ad dec. 86. nu 65. ibi: *Sancta Se-*
19 *des quandoque indulgere ſolet in gratiam Principum &c. ut*
hi, licèt non Canonici, licèt Epiſcopi aliarum Eccleſiarum &c.
poſſint eligi à Capitularibus Germaniæ ad hanc, vel illam Ec-
cleſiam; Expedit namque, quòd in illis partibus, undique in-
terſecatis, & intermixtis cum aliis conſiliis, & Principibus
hæreticis, hæc, vel illa Eccleſia, quæ ſub privato Epiſcopo
non ita benè poſſet cuſtodiri, provideatur de Capite potenti,
pio, & catholico, ibique plura indicat exempla ſimilium Diſ-
20 penſationum multorum Summorum Pontificum, ut fa-
ciunt etiam dicti alii Authores ſupracitati.
Inter quæ duo dumtaxat indicamus in terminis longè du-
rioribus: primum relatum à *Fagn. ubi ſupra nu.* 18. in medio
21 in circumſtantiis retentionis quinque Eccleſiarum, Colo-
nienſis nimirum, Leodienſis, Monaſterienſis, Paderbo-
nenſis, & Hildeſimenſis; Secundum verò *in Trevirem-*
ſi Poſtulationis 20. Aug. 1716. juxta verba illa Reſcripti hu-
jus S. Cong. *Poſtulationem eſſe admittendam cum retentione*
Eccleſiarum Uratislavien. & Uvormatien. quibus idem Poſtu-
latus nunc præeſt; Necnon Magni Magiſtri Militiæ B. Mariæ
22 *Theutonicorum, ac Præpoſituræ Elvacenſis &c. Ac dandam*
eſſe eidem retentionem Coadjutoriæ Moguntinæ, ita tamen,
ut facto ſaccreſſioni ad ejus favorem loco, alterutram ex Metro-
politanis dimittere teneatur &c.
Apoſtolicæ autem Sedis benignitas in hoc effulgere ſolet,
ut in concedendis Gratiis *quærat, an ſimilis fuerit aliàs per*
23 *Prædeceſſores conceſſa, & hinc licèt non adſtringatur ad ju-*
dicandum exemplis &c. Nihilominus in his Gratiis &c. ſem-
per ex decentia quærit ſe conformare uſui, & ſequi veſtigia
ſuorum Prædeceſſorum &c. ut per hæc numero verba obſer-
vat *Corrad. in Prax. diſpenſ. lib. 9 cap. 2 à nu. 10.* cum aliis,
citatis *in to. 4. p. 2. diſcep 5. n. 15.*
Ad quem effectum juvat hic repetere, quòd ſermo eſt de
duobus Epiſcopatibus, paucos habentibus redditus; dicti
24 autem Epiſcopi Conſtantienſis, & Spirenſis non ſolùm ha-
bent Votum in Comitiis Generalibus, ſed Epiſcopus Con-
ſtantiæ eſt Caput, & Director magni Circuli Sveviæ; Et
propterea ad hoc, ut dictum ſuum æquè magnum, ac omni
conſideratione dignum munus fortiter, & ſuaviter exercere
poſſit, eò faciliùs concedenda videtur Gratia retentionis
utriuſque Epiſcopatus, quò illa tendit ad conſervationem
Catholicæ Fidei in utroque Epiſcopatu, ita ut cum omni
fundamento dicere poſſumus cum *Pirhing. in Jus Canon. ti.* 25
de Præbend. & Dignit. lib. 3. tit. 5. ſect. 5. n. 191. præſentem
Gratiam principaliter, & ultimatè tendere, & redundare in
bonum publicum Eccleſiæ.
Inter informandum fuit motivata duplex incongruentia
petitionis, prima reſultans ex eo, quòd Epiſcopus Conſtan-
tienſis eſt Coadjutor Archiepiſcopi Moguntini, & propte- 26
reà diceretur Coadjutor Coadjutoris; Secunda verò, quòd
non videbatur congruum, Cardinalem fieri Coadjutorem E-
piſcopi non Cardinalis; Cæterùm unica reſponſione utraq;
difficultas ſublata fuit, obſervando, quòd hæ ambæ circum- 27
ſtantiæ notæ erant SS. D. N. illiſque non obſtantibus ampliſ-
ſimum eligibilitatis Breve eidem Cardinali de Sconborn
conceſſerat; Et propterea poſt talem Gratiam non debe-
bant ampliùs præ oculis haberi illæ reflexiones, quæ forſan
ante illius conceſſionem merebantur conſiderari.
Die 16. Septembris 1722. relatis precibus in Congrega-
tione Conſiſtoriali reſponſum fuit pro Gratia, quæ ſuum 28
habuit effectum, & complementum.

DISCEPTATIO VII.

Feſulana.

P R O

PP. Reformatis S. Franciſci Raddæ.

C U M

Priore Eccleſiæ S. Nicolai ejuſdem Loci.

A R G U M E N T U M.

Conceſſa Eccleſia Religioſis à Clero Sæculari, quid in illa fa-
cere poſſint iidem Clerici, tam in functionibus Eccleſiaſti-
cis, quàm in aliis actibus, concernentibus jura, & Juriſ-
dictionem ejuſdem Eccleſiæ.

HOratius Panciatichi Epiſc. Feſulanus, prævio conſen-
ſu, tàm Coſmi Minucii, Prioris Eccleſiæ S. Nicolai
Raddæ, quàm Confratrum, ſeu Operariorum Oratorii S. M.
ejuſd. Loci, nec non prævio Apoſtol. Beneplacito die 29. Mar-
tii 1708. Conventum formalem PP. Ref. S. Franc. in eodem
Loco Raddæ ſer. ſer. erexit, eique univit d. Oratorium, ſeu 1
Eccleſiam, ab an. 1600. ſpectantem dictis Operariis.
In conſenſu, ſeu Partito, cor. Poteſtate ejuſd. Loci, & te-
ſtibus opportunis, ſer. omnibus ſer. præſtito, à d. Priore, &
Confratribus, in num. 100. legitimè congregatis, cum unius 2
dumtaxat Voti diſcrepantia, duæ dumtaxat appoſitæ fue-
runt conditiones, & ſunt ſequentes, omni religioſitate ſem-
per punctualiter exequutæ, & adimpletæ. 1. *Senza pregiudi-*
zio del Jus, che ha il R. Priore di d. Prioria di S. Nicolò di
Radda, Padronato loro, di ritenere, godere, e poſſedere il Po-
dere di d Orat. 2. Senza pregiudizio ancora del Jus, che vi anno
gl'Operarj di d. Luogo, di ricevere, e impiegare le Oblazioni, che
vengono fatte da' Fedeli in mantenimento della d. Orat. medeſ.
Reſervationem quoque proprii Iuris, & aliorum Iurium
Parochialium, appoſuit Epiſcopus in ejus Sententia, ibi *e*
Reſervatis tamen Juribus Epiſcopalibus, tam Nobis, quàm 3
Succeſſoribus noſtris debitis, ac etiam Juribus Parochialibus,
ad dictam Eccleſiam Prioralem S Nicolai ſpectan. circa cujus
punctuale adimplementum nulla unquam adfuit de præte-
rito, neque de præſenti adeſt controverſia.
Tempore autem, quo Religioſi inſteterunt apud Priorem
Raddæ, qui ſuum conſenſum libenter dederat pro conceſſio-
ne Oratorii, & Eccleſiæ, ejus Prioriæ annexę, pro traditione 4
Paramentorum ſacrorum ad uſum d. Eccleſiæ, fuerunt ex
parte ejuſd. Prioris porrectæ eis preces, ad hoc, ut ejus vita
durante, permitterent d. Priori celebrationem Miſſarum
cantatarum in ultima Dominica Auguſti, & in feſto Nativi-
tatis B. V. quas in loco Raddæ vocant *il Perdono, & il Per-*
doncino, quod cùm à ſeipſo concedere non valeret P. Provin-
cialis, omnem movit lapidem, ut à pleno Definitorio id con-
cederetur eidem benemerito Priori, in exequutionem illius 5
obligationis, quæ Græco vocabulo appellatur antidotalis *in*
c. Cùm in officiis de Teſtam. de qua *Gloſſ. in leg 28. Verb. Obli-*
gaverunt, ff. de Petit. hæred. & Rota in Bononien. Legati 16.
Aprilis 1714. in princ. cor. Card. Scot.
Fuitque proindè perſonaliſſimè eidem Priori Minuccio à
P. Pro-

Digitized by Google

P. Provinciali conceſſum, ut infra: *Da, e concede al M.R. S. D.Coſimo Minucci ſudetto, durante la ſua vita, e ſenza poter ſoſtituire altri, che poſſa cantare li Veſpri, e Meſſa nel giorno del Perdono, e Perdocino.*
Uſquequò ſupervixit idem Prior omnia in pace tranſie-
runt; Poſt illius autem obitum tempeſtas magna excitata
fuit ab illius Succeſſore adverſùs noſtros Religioſos, cum
6 illis attentatis, illiſque inconvenientibus, quæ magno ſi-
lentio involuimus, & quibus iidem Religioſi per duos ferè
annos invicta patientia ſubjecti fuere: Non valentes autem
ampliùs in eodem ſtatu continuare, imò neque pacificè vi-
vere in eorum Conventu, humillimum habuerunt recur-
ſum ad hanc S. C. quæ de more Epiſcopo injunxi, ut circa
noſtras preces, auditis Partibus, Sac. Cong. inſtructam
redderet, ſuum aperiendo ſenſum, quod punctualiter ad-
implevit die 10. Jan. 1719. mediante Informatione, data
in Summ. in qua comprobando in omnibus ſuis partibus
facti ſeriem, ſupra fideliter expoſitam, reſtringit contra-
rias prætenſiones ad tria puncta. 1. ſcilicet Ad prætenſio-
nem Prioris retinendi clavem Sacratiſſimæ Imaginis B.
V. quæ in eadem Eccleſia aſſervatur, & colitur 2. Ad præ-
tenſionem accedendi proceſſionaliter ad dictam Eccle-
ſiam, vel alios Sacerdotes ad illam proceſſionaliter mit-
7 tendi, toties, quoties id ei videtur infra annum, ad effe-
ctum in illa cantandi Miſſam, aliaſque Parochiales fun-
ctiones faciendi, & Sacramenta miniſtrandi, eodem prorſ-
ſus modo, quo illa adminiſtrat in propria Eccleſia, & 3.
Ad prætenſionem in ultima Dominica menſis Auguſti, &
in die Nativit. B. V. in quibus ſpeciales adſunt Indulgen-
tiæ in eadem Eccleſia, facere in illa omnes omninò functio-
nes; *Amminiſtrare Sacramenti, deputare Confeſſori, & aſſi-
ſtere in tali congiunture, come tale Indulgenze foſſero nella di
lui iſteſſa Chieſa.*
Cùmque omnes prædictæ prætenſiones careant ſolido
8 fundamento, in omnibus reſcribendum videtur negativè, &
voti compotes fieri ſperant noſtri pauperes Religioſi.
Ad quem effectum ſuperabundaret ſola, & ſimplex Rela-
tio, ejuſdem Epiſcopi, unà cum ſuo fundatiſſimo Voto, ex
diametro oppoſito eiſdem prætenſionibus; Epiſcopi enim
præſumuntur apprimè informati de omnibus Juribus, com-
petentibus Eccleſiis, ſibi ſubjectis, ex iis, quæ notant addu-
9 cti *in to.2. par.2. diſc.18. n.34. & Rot. in Pampilonen. Exemp.
25. Junii 1706. §. Vel ſi ad omnem cor. Anſaldo.*
Ex quo uno ore aſſerunt Doctores, magnam fidem præſtan-
dam eſſe eorum Relationibus, quas proindè Suprema Tri-
bunalia, & Sacræ Congreg. magni æſtimare ſolent, ut no-
10 tant adducti per *Bertacch. Vot. dec.100. num.16.* & firmavit
*Rot. dec.234. n.16. par.17. rec. & dec.305. nu.12. & dec.460.
n.9. & 10. par.18. & dec.685. n.9. cor. Cerr. & dec.24. nu.17.
cor. Anſaldo.*
Et tamen pro omnium prædictarum prætenſionum ex-
cluſione mirabiliter urget generalis illa reflexio, quòd præ-
dictæ functiones nullo modo ſunt, neque dici aliquo colo-
11 re poſſunt functiones Parochiales, ut reſolvit *S. Rit. Congr.
in Urbis, & Orbis* 10 *Dec.* 1703. impreſſa apud *Monacelli in
Formul. tom.2. fol.11. ad 10. dub. & pluribus ſeqq.* Et pro-
pterea eædem prætenſiones remanent abſque ullo prorſus le-
gali fundamento; Quia nulla alia Iura reſervavit Epiſco-
pus Parocho S. Nicolai, præter illa, quæ Parochialia
ſunt, inter quæ, ex ſupra animadverſis, non annumeran-
tur contrariæ prætenſiones, ut ad rem egregiè advertit idem
Epiſcopus in ejus Informatione, his verbis: *Il Riſervo,
fatto nella Sentenza del Ius Parrochiale, non ſtimo poſſa a-
vere altra intelligenza, ſe non che li Padri ſudetti rimanghi-
no proibiti di poter fare le funzioni Parrocchiali, cioè ſpet-
tanti privativamente al Parroco, non mai, che tali funzioni
poſſa il Parroco a ſuo talento andare ad eſſercitare nella Chie-
ſa, paſſata in dominio de' medemi Padri.*
Particulariter autem deſcendendo ad ſingulas contrarias
prætenſiones: Prima retinendi clavem Sacratiſſimæ Ima-
ginis opponitur omnibus Iuris principiis, quia clavis reten-
tio denotat dominium penes illam retinentem, ad *Text. in
12 leg. Clavibus, ff. de Contrahen. emption.* & juxta animad-
verſa per *Card. de Luc. de Empt. diſc.10. ſub nu.6. & Rot. dec.
859. n.6. & dec.1211. num.5. cor. Emer. jun. & in Auguſtana
31. Jan.1695. §. Hiſque cor. Urſino*, cum concordan. citatis
in tom.3. par.2. diſc.21. nu.85. Quod, tàm reſpectu totius
Eccleſiæ, quàm reſpectu d. Sacratiſſimæ Imaginis, nullo
modo reperitur penes Priorem, qui, ut diximus, & nun-
quam ſatis repetimus, non alia Iura retinet in noſtra Eccle-
ſia, niſi illa, quæ ſunt Parochialia, & quæ ab Epiſcopo Pan-
ciatico ei reſervata fuerunt.

Non minùs inſubſiſtens eſt ſecunda contraria prætenſio
proceſſionaliter accedendi ad noſtram Eccleſiam, & inibi ea
omnia faciendi, quæ in ejus Parochiali Eccleſia facere ſo-
let, ac poteſt: Quia in Eccleſia exempta, qualis eſt noſtra, 13
non ſolùm prædictos, ſed nullum omnino Iuriſdictionis a-
ctum exercere poſſunt Parochi ſæculares, ex animadverſis
per *Paſqual ad Laur. de Franch. de Controv. int. Epiſc. & 14
Regul. n.1591. Novar. in Summ. Bull. commen.91. num 6. &
Gavant. in Manual. Epiſc. verb. Exequiæ in Addit. n.10. &
Panimol. dec.3. annot.10. n.2.*
Et ex his remanet abundè pariter demoſtrata inſubſiſten-
tia tertiæ prætenſionis, in diebus *del Perdono, e Perdoncino,*
quando particularis Indulgentia conceſſa reperitur in noſtra 15
Eccleſia, velle facere omnes omninò functiones, ac ſi in
propria ejus Eccleſia reperiretur; Quia ex ſupra animadver-
ſis, omnia hæc in Eccleſiis Regularium fieri nullo modo
poſſunt à Parochis ſæcularium Eccleſiarum.
Nec dicatur, quod dd. functiones, reſpicientes dictam
tertiam prætenſionem, factæ fuerint ab anteceſſore Priore.
Cùm enim id perſonaliter conceſſum fuiſſet eidem Benefa- 16
ctori noſtræ Eccleſiæ, & Conventus, trahi non poteſt in
exemplum, minuſquè extendi poteſt ad favorem moderni
Prioris *Cap. Quod alicui de Reg. Iur. in 6. Tho. de Thomaſet. in* 17
Florib. leg. regul.25. n.1. & Barb. axiom.196. n.17.
Attenta præcipuè limitata conceſſione ad ejus vitam cum
alia reſtrictione, ut, illa durante, non poſſet aliam perſo-
nam ſubrogare, quam obtinuit à noſtro Definitorio; Si enim
id ei de Iure competiiſſet, vel ex reſolutione, ſeu Partito, 18
capto à Confratribus, vel ex Sententia Epiſcopi potuiſſet
prætendi, non fuiſſet proceſſum per dictam gratioſam viam,
ad *Textus in l. Imperatores 14. in fine ff. de Privileg. Credit.* 19
& l.1. in med. C. de Theſaur. lib.10. cum concordan. apud
Rot. in Giennen. Juris votandi 26. Aprilis 1700. *§. Non
attento cor. Muto.*
Nequè hìc intrant termini continuationis poſſeſſionis fa-
ciendi dd. functiones, in qua reperiebatur anteceſſor Prior.
Eſt enim inauditum in Jure, quòd peti poſſit manu- 20
tentio à Succeſſore in illo Officio, ſeu manere, cujus
competentia, ſeu Ius, durante dumtaxat vita anteceſ-
ſoris, ei conceſſum erat. Videmus hoc quotidiè practicari
in Officiis vacabilibus, in quibus nunquam audita fuit præ-
tenſio hæredum, vel Succeſſorum, petentium manutentio-
nem, ex eo motivo, quia illorum Authores eadem Officia
in vita poſſederunt.
Ultra quòd ſimiles inſpectiones, concernentes manuten-
tionem, non admittuntur, neque diſputantur in Sacris
Congreg. quæ Principum more, omiſſis hujuſmodi dila- 21
toriis exceptionibus, ſtrictè, & præcisè merita Cauſæ
decidere ſolent, rejiciendo ſemper inſtantias ſuper manu-
tentione, ut per viam regulæ reſolvit *Congr. Conc. in Lau-
den. 27. Martii* 1711. ibi. *Nihil de ſubſcriptione dubii quoad
manutentionem*, de qua *in tom.1. par.1. diſcep.16. numer.* 22
152. & par.2. diſcep.14. numer.6. & notant *Poſt. de Manut.
obſer.7. num.53. verſ. Niſi conſtet, & Adden. ad Pamphil.
dec.136. num.4.*
Quibus non adverſantur verba illa Inſtrumenti conceſſio-
nis dictæ Eccleſiæ, rogati à quodam Notario Loci Rad-
dæ, ibi *Senza pregiudizio del Priore della Prioria di S. Ni-* 23
*colò di Radda, di ritenere, e godere il Podere di S. Maria,
e ſenza pregiudizio dell' Operarii di ricevere, e ſpendere
in beneficio di detto Oratorio le oblazioni, che da Fedeli ver-
ranno fatte, ſiccome d' ogni altro Jus ſolito.* Inſiſtendo
in vi, & efficacia hujuſmodi poſteriorum verborum, *ſicco-
me di ogni altro Jus ſolito*, ac ſi omne Ius, quod antea
competebat Priori, & Confratribus, mediantibus hujuſ-
modi verbis, cenſeatur, & dicatur ſolemniter præſervatum
Succeſſoribus in Prioratu, & in qualitate Confratrum, ſeu
Operariorum.
Omiſſa enim criminali inſpectione circa gratuitam ad-
ditionem dd. poſteriorum verborum, proprio marte facta ab
uno ex Confratribus ex illa reflexione, quam his verbis ex- 24
preſſimus *in Epiſt. ad Lector. noſtr. Inſt. Crim. Miraberis for-
taſsè benignè Lector, quòd Inſtitutiones criminales, & jam ſe-
mel ediderimus, & nunc iterum edamus etiam auctiores, cùm
tamen noſtrum reſpondendi de Jure, atque in foro agendi ſtu-
dium, non in criminalibus, ſed in Canonicis, & civilibus ma-
teriis occupetur, neque ab alia exercitatione magis animus no-
ſter, ac profeſſio, quàm à Cauſis criminalibus ſit aliena.*
Prout etiam, omiſſis improprils modo, & loco, necnon
confuſo, atquè conciſo ſenſu dd. verborum, quæ, ut Conſi-
deranti patet, non ſine magna improprietate reperiuntur in
loco, ubi addita fuerunt.

Et demum omiſſa illa legali interpretatione, quòd dd.
verba congruè intelligi poſſunt, vel de functionibus Paro-
chialibus dumtaxat, vel de oblationibus, & intereſſe
25 burſali, de quibus immediatè antea ſermo habitus fue-
rat, ex cumulatis per *Barboſ. de clauſ 70. num.21.* At-
tenta præcipuè dictione illa *Altro* ibi, *Ogn'altra Ius ſolï-
to*, quæ dicto *altro* prædicatur de ſimilibus, juxta opinio-
nem, ab omnibus Doctoribus admiſſam, ut videre eſt
26 apud *Michaler de Fratrib. par.1.cap.17.numer 3. Rot dec.
221. n.6. cor Priol.* & alibi quotidiè.

Legaliter, & civiliter reſpondendo dicimus, quod cùm
eadem verba non legantur in Reſolutione, ſeu Partito, ca-
pto à Confratribus, quod ſe habet tanquam matrix, atten-
27 di non merentur in Inſtrumento, in quo gratis ubiquè ad-
dita fuerunt, ea viva ratione, quam his verbis adducit
Rot. dec.57. num.10. cor. Anſaldo, quia Capitula, præce-
28 *dentia contractum, velati matrices Inſtrumentorum, ve-
niunt magis attendenda, quàm Inſtrumenta, in quo in illis
continentur verba Partium, in contractu verò Notarii.*

Quam efficaciſſimam rationem adducunt etiam, teſtan-
tes de opinione communi, & ſequenda, atque ab omnibus
29 Tribunalibus amplexa, innumeri illi Authores, quos re-
ferunt, & ſequuntur *Card. de Luc. de Fideic. dec.158. nu.6.
Add. ad Ludov. dec.168. nu.8. & Rot. dec.608. numer.18. cor.
Merlin. & dec.241. nu 5. cor. Royas, & dec.98. n.13. par.15.
& dec.66. n.9. p.16. rec.*

Certiùs, quia in Sententia Epiſcopi, quæ ſubſequuta
fuit celebrationem dicti aſſerti Inſtrumenti, & ex qua ſuum
eſſe recepit erectio noſtri Conventus, & dictæ Eccleſiæ
conceſſio, nec per umbram canonizata, vel approbata le-
30 gitur eadem, æquè inſulſa, ac impropria additio: Signum
pluſquam evidens, quòd, vel tunc temporis in Inſtrumen-
to non aderat, vel in nulla penitus conſideratione habita
fuit, & proindè conſultò omiſſa fuit illius canonizatio, ut
factum fuit de aliis duabus reſervationibus, quæ fuerunt
appoſitæ juxta voluntatem Prioris, & Confratrum.

Et in effectu modernus Epiſcopus in dicta ejus plena In-
formatione, authenticis Scripturis roborata, neque etiam
in aliqua, vel minima, conſideratione habuit dictam addi-
tionem, quæ proindè attendi eò minùs debet ad retardan-
31 dam exequutionem Reſolutionis, ſeù Partiti, capti à Con-
fratribus, necnon dictæ Sententiæ prævia matura conſide-
ratione prolatæ ab eodem Epiſcopo, & à Partibus acce-
ptatæ.

Pro quorum omnium admiſſione tres aliæ reflexiones mi-
rabiliter urgere videntur.

Prima, quia contrariæ prætenſiones prorſus incompati-
biles ſunt cum obligationibus noſtrorum Religioſorum, &
cum punctuali exequutione diſpoſitorum in noſtris Conſt. à
Sede Apoſtolica in forma ſpecifica confirmatis; Eſtque in
rei veritate pluſquàm monſtruoſum, quòd noſtra Eccleſia
32 ex conceſſione Epiſcopi, prævio ſolemni conſenſu Confra-
trum, & ſolemniori Indulto hujus S. Cong. ſit, & dicatur
Regularis, quòdque in illa deindè Parochus ad ſui libitum
facere poſſit omnes omninò functiones Parochiales, eodem
prorsùs modo, quo illas facit in ſua Eccleſia, ut obſervat
Epiſcopus in dicta ejus Relatione.

Et ſignanter prætendit in illa petere, & de facto petit
eleemoſynam pecuniarum, eo tempore, quo ipſe, vel alius
Sacerdos, ab eodem ad celebran. deputatus, Miſſam in illa
celebrans, præbet Adſtantibus ad oſculandum ejus manipu-
33 lum, quod puritati noſtræ Regulæ ex diametro opponitur,
ut in debilioribus terminis ſolius retentionis Capſulæ Elee-
moſynarum pro celebratione Miſſarum, per viam regulæ,
& legis generalis, punctualiſſimè obſervatæ in tota Fran-
34 ciſcana Familia, reſolvit *Congr. Conc. in Ordinis Minor.
Obſer. Capſularum 7. Iulii* 1708. quandò diſputato generali
dub. *An, & quomodo Minores Obſervantes valeant retinere
Capſulas pro Miſſis celebrandis in caſa &c.* reſponſum fuit
Negativè, ut videri eſt *in Lib. 58. Decret. fol.* 303.

Imò, quòd non ſine animi horrore ad memoriam re-
doci poteſt, prætendit ulteriùs, quòd cæpta aliqua Ec-
cleſiaſtica functione ab uno ex noſtris Religioſis, adveniente
deinde Priore, debeat ei locum cedere, & functionem,
35 jam inceptam, eidem terminandam permittere, ut non ſi-
ne maximo ſcandalo, nedum Loci Raddæ, ſed omnium
aliorum vicinorum Locorum, & totius Etruriæ, paucis ab
hinc annis factum fuit, quandò inceptis primis Veſperis,
cantatis ab uno ex noſtris Religioſis, ſacris paramentis in-
duto, in una ex feſtivitatibus noſtræ Eccleſiæ, accedente
deinde circa cantum tertii Pſalmi quodam Sacerdote Bor-
gianno, Plebano S. Juſti, miſſo à Priore tot fecit, & tanta
dixit coram omni Populo, Veſperis devotè aſſiſtente, ut
pro bono pacis noſter Religioſus locum cedere coactus fuerit
eidem Sacerdoti Borgianno, qui Veſperas deinde magna
pompa, majorique faſtu terminavit, acſi magnam victoriam
de aliquo inſigni Chriſtiani nominis Inimico reportaſſet.

II. Quia noſtri pauperes Religioſi continuis ſubjecti ſunt
vexationibus Prioris, & Confratrum, illi adhærentium,
in detrimentum divini Cultus, quærentium omnem occa-
ſionem perturbandi illorum ſacras functiones, quod non vi-
detur permittendum, juxta *Text. in Auth. Apud quos opor-* 36
tet cauſ. dicere; qui non poteſt eſſe rotundior, ibi: *Sed et-
iam accelerari lites ſancimus, Monachis illatas, ut non mens
eorum occupetur circa litis ſollicitudinem, ſed velocitèr libe-
rati, ſacris operibus obſecundent*, & concordant adducti à
*Rot. cor. Priol. dec.32. num.2. & in p.18. rec. dec.305. nu.1. &
in Neapol. Proceſſion. Iunii 1707. in fin. cor. Omanna*, ob,
quòd non decet, Religioſas Familias litibus occupari, ad-
hoc ut poſſint Divinis Officiis liberè vacare, & egregiè *Ur-* 37
ceol. de Tranſact. in proem. nu.52. ubi ad hunc effectum con-
ſiderat verba illa, quæ quotidiè reſonant in Eccleſiaſtico-
rum, & Religioſorum auribus: *Extingue flammas litium:
Ne litis horror inſonet: Diſſolve litis vincula*, quem ſequu-
tus fui *in to.3. p.1. diſc.1. n.10. & 11.*

III. Tandem, quia eò majores, ſenſibilioreſquè apparent
Superioribus noſtræ Religionis dd. irregulares, & mon-
ſtruoſæ operationes Prioris, & Confratrum, quò noſtri
Religioſi, non acceſſerunt ad Locum Raddæ pro augen-
do numero noſtrorum Conventuum in aliquo inſigni Oppi-
do, ad proprium commodum, Religioſorumque delicias,
eò quia idem Locus talis eſt qualitatis, taliſque natu-
ræ; ut neque etiam de illo mentio aliqua habeatur *in
Lexicis Geographicis*, ut videri eſt in celebri *Lexicon. Fer-* 38
rarii, cum eruditis celebrioribus *Additionibus Baudr.* Sed
acceſſerunt ad eund. cum vocati, & rogati ab fuerunt Epiſc.
Panciatico, & ab omnibus Habitantibus dictum Oppi-
dum cum 99. Votis, ex centum Familiis, quæ illud
anno 1708. componebant, eorumque conſenſum tandem
dederunt pro fundatione noſtri Conventus ex illis moti-
vis, quæ his verbis leguntur in Sententia Epiſcopi: *Ad
effectum cum illorum aſſiſtentia occurrendi ſpiritualibus ne-* 39
*ceſſitatibus Populorum, in d. Caſtro, & Regione commoran-
tium*, & ibi: *Prædictamque erectionem, ac reſpectivè in-
troductionem ceſſiſſe, & cedere, ac ceſſuram fore in honorem
Dei, animarumque ſalutem, ac Divini cultus incrementum*;
Et in Partito ibi: *In beneficio de' Popoli di quel Paeſe, e per ſa-
lute dell' Anime loro, e per augumento del Culto divino* & ibi:
Per ſalute delle anime loro.

Itaut nimis durum, & æqualiter amarum hodiè videa-
tur, ut ſimilia, & priora, quæ conſultò ſilentio involvi-
mus, quotidiè experiantur pauperes Religioſi, ab iis, qui
ipſos ſummis precibus impetrarunt. Præcipuè, quia ipſi, 40
moram facientes in eodem Loco, ex eorum Inſtituto, &
ex propriis operationibus, nil aliud, mediantibus eorum
ſacris functionibus, in dicta Eccleſia quotidiè peragunt, ni-
hilque aliud quærunt, quàm ea, quæ Ieſu Chriſti ſunt,
animarum ſalutem concernunt, Cultum divinum augent,
& ad Proximi ædificationem conducunt. Et proindè,
etiamſi eſſemus in dubio, omnis interpretatio illorum favo-
re capienda eſſet, per ea, quæ in noſtris terminis demanda-
runt *Honor. III. in cap. Ex parte de Conſ.* ibi *Nolentes* 41
*igitur divini Numinis diminui cultum, ſed potiùs augmenta-
ri, & Innoc. III. in cap. Quia per ambitioſam de Reſcrip. in
6.* ibi: *Minuitur cultus divinus, quem deſideramus auge-
ri*, cum concordan. ſequutis *à Rot. in Rom. Ornatus 6. Ju-
nii* 1708. *§. Verum cor. Omanna*, ubi quòd in dubio ſem-
per modus ille amplectendus eſt, illaque via tenenda, quæ
tendit ad majorem divinum cultum augendum, animarum-
que ſalutem procurandam.

Pro rejectione autem omnium aliarum contrariarum ex-
ceptionum videntur ſuperabundare dicta Sententia Epiſco-
pi Panciatici, & Relatio moderni Epiſcopi, quorum pri- 42
mus nullo modo approbare voluit contrariam prætenſio-
nem circa reſervationem omnium antiquorum Jurium re-
ſpectu Eccleſiæ, de qua agimus. Secundus verò ab hac
Sacr. Congreg. pro veritate, & conſcientia requiſitos, ro-
tundè aſſerit, omnes contrarias prætenſiones eſſe prorſus
inſubſiſtentes, Epiſcopis enim uti appimè informatis de
Juribus, competentibus Eccleſiis ſui Cleri ſæcularis, om-
nis in hac parte præſtanda eſt fides, ut præter allegatos ſu-
pra, notant adducti *in Herbipolen. Monaſterii 10. Junii 1707.* 43
§. Conſtare cor. Caſſarel.

Fortiùs, quia hujuſmodi uniformia facta, & fundata ju-
dicia

Digitized by Google

dicia duorum Epiſcoporum concordant cum ſolemni Parti-
to, à 99. ex centum Hominibus Raddæ unà voce conciu-
ſum, abſque dicta generali præſervatione omnis antecedemn-
44 tis Iuris ſoliti, quod Partitum, uti continens verba, & ve-
rum ſenſum Partium, in conflicto ſequentis actus, à Nota-
rio inter domeſticos parietes, proprio marte extenſi, omni
Iure præferendum eſt, ex allegatis ſupra.
Nulla habita ratione contrariarum piarum meditatio-
num, quòd eadem generalis præſervativa expreſſa nullate-
nus fuit in d. Partito ex Conſilio Minucci, Prioris Volpaje,
45 & Petri, & Guerini, aſſerentium, *che per brevità baſtava
apporvi quel Riſervo generale, ſiccome di ogn' altro Jus ſolito*.
Dictus enim Prior cum juramento aſſerit; *Che quando fu
fatto il Partito della ſmembrazione dell' Oratorio &c. mai, nè
46 avanti, nè dopo fù fatta menzione, nè da me, nè da altri &c. di
Riſervo, nè di Jus ſolito &c. nè tampoco fui preſente alla ſti-
polazione del contratto, rogato da Gio: Antonio Zati da
Radda*; Et concordant duo inſignes Religioſi, in conteſtes
vocati, aſſerentes: *Non vi fù fatta alcuna mentione, nè in
voce, nè in ſcritto, di alcun Riſervo, ſe non di quello in fa-
vore del Priore di ritenere, e godere il Podere di S. Maria, e
delli Operarii di ricevere le oblazioni &c.* Et propterea appli-
catur concluſio, uno ore à Doctoribus admiſſa, quòd ſi
vocatus in conteſtem, non concordat cum, teſte, iſte nihil
47 probat, de qua *Giurb. conſ. 71. n. 36. Valenzuol. conſ. 163. nu.
73. Prat. Reſponſ. crim. 5. n. 24. & 75. & Conciol. allegat fo-
renſ. 95. num. 5.*
Abſque ulla difficultate, dum aliqui ex illis noſtris Oppo-
ſitoribus, qui contrariam atteſtationem fecerunt, quivè ad
hoc, ut eis præſtaretur fides, aſſerverunt: *Eſſendo Noi tra
gli altri intervenuti a render Voto per la diſmembrazione dell'
Oratorio di S. Maria* cum manifeſto mendacio id aſſerue-
runt, ex quo nullatenus interfuerunt illi Congreſſui, in quo
48 concluſum fuit dictum Partitum, ut patet es illius confron-
tatione, per extenſum in forma authentica exhibitum in ma-
nibus Ponentis, in quo non leguntur nomina Antonii Mat-
thæi Falconi, Coſmi Bartholomæi Davitti, & Octavii
Cravittæ, deſcriptorum inter Atteſtantes; Aliqui vilis
ſunt conditionis, ſeù Birruarii; Aliqui ſunt ſtricto conſan-
guinitatis vinculo juncti cum Priore, & cùm Officialibus
Oratorii; Alii ſunt ipſimet Confratres; Alter fuit, olim
Cappellianus, & dimiſſus à ſervitio Eccleſiæ, de qua, agi-
tur à noſtris Religioſis, quibus proindè teſtibus nulla fides
49 eſt adhibenda, ut de teſtibus mendacibus notant *Laur. dec.
Avea. 33 n. 1. & 2.* ubi refert, & ſequitur illud *Virgilii: Cri-
mine ab uno Diſce omnes, & Rot. cor. Benin: aſ. dec. 268. n. 10.
& in p. 16. rec. dec. 369 n. 7.* De teſtibus vilis conditionis ob-
ſervant adducti *in dec. 262. n. 5. cor. Pamphil. & dec. 1330. n.
3. cor. Seraphin. & dec. 203. n. 15. p. 7. rec.* De teſtibus con-
ſanguineis advertunt *Alex. conſil. 132. nu. 7. lib. 5. Gabr. de
Teſtib. concl. 15. n. 1. & Rot. dec. 26. n. 12. cor. Corr.* De teſti-
bus intereſſatis, ac deponentibus ad proprium commodum,
probant citati *in dec. 425. n. 23. cor. Priol. & dec. 82. n. 24. cor.
Zorat. & dec. 697. n. 19. coram Dunozet jun. & dec. 129. n. 15.
50 & 16. p. 18. rec.* Et de teſte, dimiſſo à ſervitio illius, contra
quem deponit. *Rot. dec. 17. n. 3. cor. Anſald.*
Quibus additur alia facti circumſtantia, omnia prædicta
mirabiliter confirmans, & deducta eo, quòd aſſerta reſer-
vatio *di ogni altro Jus ſolito*, nullatenùs legitur in parte ſub-
ſtantiali diſpoſitiva Inſtrumenti, in qua dicitur ſolùm: *Coll'
51 antedetti riſervi, e Jus à favore del Priore pro tempore, dell'
Opera predetta, come ſopra*, nulla omnino facta mentione
alterius Juris ſoliti, & propterea applicatur concluſio, quod
potiùs attendi debet pars diſpoſitiva, quàm narrativa, de
qua habemus *Text. in leg. Emptor. §. Ancilla ff. de re judic.*
52 quem ſequuntur *Card. de Luc. de Cred. diſc. 104. nu. 4. & Rot.
in Aſten. Juriſp. 14. Febr. 1698. §. Non obſtante cor. Card.
Capr.* ibi: *Diſpoſitiva prævalet ex ſui natura narrativæ, quæ
ab ea interpretationem debet aſſumere.*
Ex quibus corruente ex mero facto contraria prætenſione
circa dictam generalem præſervativam omnis antecedentia
Iuris ſoliti, ceſſat neceſſitas recurrendi ad legales Iuridicas
53 reſponſiones, Et tamen ad ſolius materiæ ornatum ſub-
dimus, quòd in illis etiam caſibus, in quibus ſermo eſt de
conditionibus, & reſervationibus, appoſitis in limine fun-
dationis Conventus, magna, & Collegialia Tribunalia
procedere ſolent, cum ſequenti diſtinctione, quam in no-
ſtris punctualibus terminis ſequuta fuit hæc Sacra Congre-
54 gatio *in Brictinorien. 16. Martii 1717. ad relat. Card. Gual-
terii*, de qua *in to. 2. p. 1 diſcep. 8.*
Vel ſermo eſt de illis conditionibus, quæ compatibiles
ſunt cum Regulis, & Conſt. Religioſorum novi Conventus,
& tunc ſtatim obligant, & ſine alio addito ſervandæ omni-
nò ſunt: Vel eſt ſermo de conditionibus, & reſervationibus, 55
oppoſitis Regulis, & Conſt. Religioſorum, & Privilegiis,
toti Ordini conceſſis, & tunc ſine beneplacito Apoſtolicæ
Sedis, ſeu ſine approbatione hujus S. Cong. nullo modo obli-
gant, neq; ſervandæ ſunt, prout videre eſt *in Tom. 2. p. 1. diſc.
8. à n. 66.* Et viva ratio hujus ſolidæ diſtinctionis adducitur 56
in litterali Textu, qui non poteſt eſſe rotundior, *in c. Cùm
tempore de Arbitr.* ibi: *Cùm etſi ſponte volueris, de Jure ta-
men nequiveris ſine licentia Romani Pontificis renunciare pri-
vilegiis, vel indulgentiis libertatis*, quem ſequuntur adducti
in dec. 606. n. 6. cor. Emer. jun.
Eandemque diſtinctionem canonizavit *Congr. Conc. in
Æſina 14. Junii* 1710. in qua PP. Minimi anno 1704. obti-
nuerunt ab Epiſcopo facultatem tumulandi cadavera in eo- 57
rum Eccleſia, cum hac clauſula; *ſine præjudicio Jurium Pa-
rochialium*. Et tamen, quia illa adverſabatur Privilegiis,
dictæ Religioni conceſſis, exemptivis à ſolutione Quartæ
funeralis, & nullatenus approbata fuerat ab Apoſtolica Se-
de, propoſito dicta die dubio: *An debeantur Quarta funera-
lis*, rotundè reſponſum fuit, *Negativè*, de qua *in tom. 2. p. 1.
diſcep. 8. num. 44.*
Et cum eadem pariter diſtinctione proceſſit *Rot. in deciſ.*
allegatis *cor. Roy. dec. 179 à n. 5. & dec. 44. n. 11. & 12. p. 7. rec.* 58
ubi quòd ſapit meram ſimplicitatem prætendere contrariam
& in Trojana Telat. Crucis 21. Martii 1708. *§. finali cor.
Lancet.*
Quæ omnia abſque ulla difficultate procedunt reſpectu
noſtrorum Religioſorum, ex clara diſpoſitione *Clem. Exiit,
qui ſeminat de Verb. ſignif.* in cujus *§. Loca verò*, mandat, 59
Summus Pontifex, Loca omnia, & Eccleſias, noſtræ Re-
ligioni conceſſas, liberè tranſire in dominium Apoſtolicæ
Sedis, mutata contraria Concedentis voluntate.
Notabiliſſima illa facti circumſtantia, quòd Prior, &
Confratres tribus menſibus antè Partitum, concluſum die
5. Auguſti 1708. fecerant procuræ mandatum cum ſequenti
generali reſervatione: *Siccome detto Sig. Priore, e Sign.
Opperarii abbiano il medemo Jus, che ottenevano per il paſ-
ſato*, non ſolùm nullam meretur animadverſionem, uti pror-
sùs ineffectuata, ex adductis *per Rot. dec. 525. n. 16. cor. Bich.
& in Gerunden. Capituli 9. Martii 1703. §. Magiſque coram* 60
Oman. Sed retorquetur ad hominem, dum in Partito, poſtea
ſolemniter concluſo à 99. ex centum Civibus Raddæ, uno
ore receſſum fuit à dicta generali reſervatione: Unde nullo
modo applicatur concluſio, quòd ex actu nullo, quale nul-
lo colore dici poteſt primum Mandatum procuræ, declara-
tur etiam voluntas; Sed mirabiliter urget alia regularis pro-
poſito, quòd poſteriora derogant prioribus, quodquè poſitis
duobus, inter ſe incompatibilibus, ſemper præferendus eſt
actus poſterior, ex mutabilitate illa humanæ voluntatis; 61
quam in his terminis conſiderant *D. Piton. diſc. Eccl. 40. n. 11.
& Rot. in Melev. Decret. 21. Martii 1707. §. finali cor. Anſald.*
Minus fundamentum fieri poteſt in eo, quòd in noſtra Ec-
cleſia, uti ſita intra fines Parochialis Eccleſiæ Prioris, iſte
poſſit in illa facere, tam per ſe, quàm per alium, omnes
functiones, ſibi benè viſas. Objecto enim, innumeris ad-
ductis concordantibus, punctualiter occurrit *Rot. in Foro-* 62
*livien. Iur. Parochialium 7. Decemb. 1716. §. Ea verò cor.
Lancet.* his verbis: *Iuris aſſiſtentia, quam è contrario de-
ducere poteſt Parochus ratione ſituationis intra fines Paro-
chiæ, non adeò abſolutè accipienda eſt, ut ei pro ſuo libito li-
citum faciat exercere Iura Parochialia, & Eccleſiaſticas fun-
ctiones in quavis Eccleſia, intra fines ſuæ Parochiæ exi-
ſtente, ſed tantùm eſt intelligenda, ut operetur, quòd Pa-
rochus ſit ſolus in tota Parochia in exercitio Iurium Parochia-
lium, abſque eo quòd in hujuſmodi exercitio quiſquam alius
unquàm ſe poſſit immiſcere, & ita de facto Doctores inter-
pretantur hanc Parochialem juriſdictionem, ut oſtendunt Pi-
gnatell. &c.*
Eandemquè communem opinionem ſemper ſequuta fuit
Congreg. Conc. ut (omiſſis antiquioribus) cum illa proceſ-
ſit *in Comen. Iur. Paroch. 9. Iunii 1714. & in Spoletana
Parochialitatis 16. Novembris 1715.* Et cum illa paritèr 63
modernus Epiſcopus conciliavit omnes contrarias præten-
ſiones, terminando ſuam Relationem ſequentibus ver-
bis. *Non ſtimo, che il Riſervo, fatto nella Sentenza del Ius
Parrocchiale, poſſa avere altra intelligenza, ſe non che i
PP. ſudetti rimanghino proibiti dal poter fare le funzioni
Parrocchiali, cioè ſpettanti privativamente al Paroco, non
mai che tali funzioni poſſa il Paroco a ſuo talento an-
dare ad eſſercitarle nella Chieſa, paſſata in dominio de me-
demi Padri.*

Quòad prætenſam contrariam obſervantiam, hæc non
64 regit in facto, in quo quidquid ſit de actibus meræ, &
ſolius devotionis, concludenter docemus, nunquam practicata
fuiſſe in noſtra Eccleſia, ea omnia, quæ ex adverſo
prætenduntur: Cumque ſermo ſit de teſtibus Sacerdotibus,
& Religioſis, æquè informatis, ac qualificatis,
omnis fides eis adhibenda eſt, ex firmatis per *Rot. dec.* 348.
*n.*20. *cor. Peuting. & dec.* 390. *n.* 1. *cor. Dunoz. jun & dec.* 101.
65 *n.*16. *par.* 11. *& dec.* 559 *nu.*8. *par.* 19. *rec. & in Cajet. Matr.*
28. *Junii* 1683. *§.* 5. *cor. Card. Matthæio.*

Quæ omnia adeò vera ſunt, ut tentantibus Priore, &
Confratribus per apertam vim aliquam ex prætenſis functionibus
in noſtra Eccleſia peragere, commendabili vigilantia
66 non omiſit Epiſcopus illis expreſsè prohibere, ne pendente
Cauſa in hac S. Cong. aliquid innovarent.

Neque obſervantia contraria probata dici poteſt, ſed potius
ad hominem excluſa ex illo documento, in quo qualificantur
pro monſtruoſitatibus, non ea, quæ fiunt, ſed ea,
67 quæ fieri ex adverſò prætenduntur in noſtra Eccleſia, ibi:
Diſordini &c. Gl' Operarii pretendono di diſporre. Verbum
enim *pretendono* negat potiùs, quàm probet id, cui adjungitur,
68 ex punctualibus authoribus, ſequutis à *Rot. dec.* 202.
*n.*17. *cor. Priol. dec.* 167. *n.*18. *cor. Carill.*

In omnem verò caſum, attenta evidentia boni Juris, huic
Parti aſſiſtentis, etiamſi concludenter ex adverſo probaretur
obſervantia, quod abſolutè negamus, hæc in nulla
prorſus conſideratione habenda eſſet, juxta præciſa verba
Epiſcopi in fine ejus Relationis, ibi: *Credendo di più,
niente giovarli l' allegato ſuo poſſeſſo, come che rimane la ragione
di eſſo chiaramente aſſorbita dalla giuſtizia del merito.*
Quod eſt etiam de jure, quo attento, in nulla prorſùs conſideratione
habetur poſſeſſio illius, de cujus malo Jure clarè
conſtat, ex allegatis *in dec.* 30. *n.* 14. *cor. Anſald.*

Eſt autem mera vanitas prætendere clandeſtinitatem publici
Actus, facultatis conceſſæ ad vitam dumtaxat antecedentis
Prioris. Non ſolum enim ſermo eſt de actu ſerio, proportionato,
& tempore non ſuſpecto tractato, & concluſo
69 inter quatuor qualificatas Perſonas, in illo ſubſcriptas; Sed
quod magis eſt fuit de illo rogatum ſolemne Inſtrumentum à
Juſto de Mannainia publico Notario Florentino. Quod
proindè habetur pro claro, evidenti, & notoria probatione,
juxta theoricam *Innoc. in c.* 2. *in fine de Fide Inſtrum.*
cum concordantibus, citatis *à Farinac. qu.* 156. *num.* 136.
70 ubi, quòd de publicis Inſtrumentis verificatur illud: *Noli
me tangere*, & à *Rot. cor. Anſald dec.*38. *n.*6. *& dec.*41. *nu.* 12.

Die Jovis 21. Martii 1720. per Card. Paraccianum in
Cong. Epiſcoporum, & Regularum propoſitis tribus ſequentibus
dubiis, reſponſum fuit, ut infra.

*An, & ad quem ſpectet retentio clavis Cuſtodiæ S. Imaginis
B.M.V. exiſten. in Oratorio, ſeù Eccleſia, de qua agitur,
in caſu &c.* Spectare ad PP. Reformatos.

II. *An Reformati poſſint impedire Priori S. Nicolai de
Raddo acceſſum cum ſuis Parochianis, & Confraternitatibus,*
71 *proceſſionaliter accedentibus ad d. Oratorium, ſeu Eccleſiam,
ibique receptionem aliarum Confraternitatum confluentium,
nec non exercitium Iurium Parochialium, nempè
adminiſtrationem Sacramentorum, denunciationem feſtorum,
publicationem Matrimoniorum, nec non celebrationem
Miſſæ ſolemnis intra annum in illis diebus, & eiſdem modo,
& forma, quibus talia peragere conſueverat idem Prior
ante conceſſionem dicti Oratorii, ſeù Eccleſiæ, factam eiſdem*
Affirmativè.

III. *An dd. PP. Reformati valeant impedire eidem Priori
conſimilem acceſſum in poſtrema Dominica menſis Auguſti cujuslibet*
72 *anni, nec non in die feſto Nativitatis B.M.V. &
in earum reſpectivè Vigiliis, & ibidem non ſolum ſtatis horis,
juxta conſuetam, expoſitionem prædictæ S. Imaginis
publicæ venerationi, ſed etiam cum aſſiſtentia Cleri Eccleſiæ
Parochialis, ultra celebrationem Miſſæ ſolemnis, cantum
quoque Veſperarum, aliarumque precum, nec non deputationem
Confeſſariorum, aliaſque functiones juxta praxim,
tentam antè conceſſionem, de qua ſupra, & quatenus negativè
ad utrumque.* Affirmativè.

IV. *An prædicta omnia d. Prior teneatur explere per ſeipſum,
ſive potiùs valeat alium ſibi beneviſum ad præmiſſa
peragenda ſubſtituere, in caſu &c.* Proviſum in præcedentibus.

SCripſi circa efficaciam dictæ clauſulæ *Salvo Jure Parochiali*
in una *Foroſemproni*en., in qua prætendebant
73 Canonici, PP. Barnabitas renunciaſſe eorum Iuri circa ſepulturam,
quando fuerunt admiſſi in eadem Civitate.

Licèt autem controvertant DD. an Religioſi renunciare
poſſint propriis Juribus, juxta firmata per *Rot. in dec.*477. &
489. *per tot. par.* 19. *rec.* Omnes tamen in hoc conveniunt, 74
quòd poſt conſtructionem Eccleſiarum, nullo modo id permiſſum
ſit, neque particularibus Religioſis, neque ipſiſmet
Superioribus Religionum, ſed ad d. effectum ſemper requiritur
Apoſtolicum beneplacitum, ex latè animadverſis *per* 75
R. *p. d. Petr. ad Conſt. Apoſt.* 10. *a. ad Conſt.* 3. *Celeſtin. III.*
ſect. 1. *n.*20 *& ſeqq.* ſignanter *à n* 20.

Poſito igitur, quòd pro Jure ſepeliendi dicti, Patres Barnabitæ
fundatam habeant intentionem in diſpoſitione Iuris,
in Conſtitutionibus Summorum Pontificum, in Oraculis S.
Congr. & in communi DD. opinione, quamvis procedi velit
cum limitatione à S. Rot. approbata *in dd. dec.*477 & 489.
p. 19. *rec.* ut ſcilicèt id non habeant locum, attenta ſpeciali renunciatione 76
dicto Iuri ſepeliendi tempore conſtructionis Eccleſiarum
Regularium, illius inapplicabilitas in noſtri terminis
clarè deſumitur ex deficientia ejuſdem renunciationis,
quæ à Canonicis non exhibetur, & uti conſiſtens in facto,
nunquam præſumitur, ſed ſemper ab allegante probanda eſt,
*ad Text. in l. In bello §. Facta ff. de Capti. & Poſtlimin. reverſ.
& in c. Cum Joannes §. Verùm de Fide Inſtr.* cum concord.
apud *Barb. axiom* 93. *nu.* 17. & 19. quibus addo alios, citatos 77
*in dec.*713. *n.*7. *cor. Dunoz. jun. & dec.*254. *n.* 11. *p.* 15 *rec.*

Neque ad dictum effectum recurri valet ad præſumptionem,
reſultantem ex lapſu longiſſimi temporis, vel ex veriſimili
appoſitione unius, vel alterius ex dd. clauſulis; *Sine
præjudicio Jurium Parochialium*, vel *Salva juſtitia Jurium* 78
Eccleſiæ Parochialis; Quia, cùm intentio Canonicorum fundetur
in d. limitatione, hæc non præſumptionibus, & conjecturis,
ſed concludentibus demonſtrationibus probanda eſt, 79
juxta notata *in to.*3. *p.* 1. *diſc.* 1. *§.*5. *n.*5.

Itaut etiamſi eſſemus in dubio, hoc eſt, quòd tales adducerentur
probationes d. limitationis, quæ relinquerent
animum Judicantis in ſuſpenſo, an limitatio probata, eſſet,
nec ne? In hoc dubio ſemper reſpondendum eſſet pro
regula, ex adductis per *Rot. dec.* 15. *numer.* 5. *cor. Anſald.* 80
cum aliis citatis in *tom.*4 *par.* 1. *diſc.*7. *num.* 29. & 40. ubi,
quod habenti pro ſe regulam, ſat eſt dubiam reddere limitationem.
Multò igitur magis dum ad probandam dict.
limitationem nulla omnino probatio ex parte Canonicorum
adducitur.

DISCEPTATIO VIII.

Dubium Patrimonii Sacri

Ad petitionem N. N.

ARGUMENTUM.

Patrimonium ſacrum an poſſit conſtitui in Cenſu vitalitio, vel Officio vacabili, liberè ſpectante ad Ordinandum.

NOndum calamum poſueram, obſequentem juſſibus
Eminentiſs. & Reveren. Domini mei Cardinalis Orighi,
Sacræ Congregationis Concilii meritiſſimi Præfecti, 1
circa dubium, *An à Beneficio, ad cujus titulum quis cupit
ordinari, detrahenda ſint onera Miſſarum*; Quando novæ
ſe offert occaſio diſcurrendi de prædicto dubio, concernente
ſacrum Patrimonium, circa quod de meo ſenſu pro
veritate interrogatus, reſpondi Affirmativè; Quia mediante
poſſeſſione dicti Cenſus vitalitii, vel Officii vacabilis 2
punctualiter verificantur duæ illæ conditiones, requiſitæ
à Concilio Tridentino *in ſeſſ.*21. *de Reform. cap.*2. quòd
ſcilicèt Patrimonium conſiſtat in re certa fructifera, quòdque
ab Ordinando poſſideatur, prout in terminis Officii
vacabilis obſervant *Garz. de Benefic. par.*2. *cap.*5. *ſub num.*
95. *& Bonac. Oper. moral. tom.* 1. *de Sacram. Ord. diſp.*8. *qu.
unic. puncto* 5. *n.*32. *verſ. Et ratio eſt.*

Non attenta poſſibilitate deficientiæ fructuum reſpectu
illorum Officiorum vacabilium, quæ non habent fructus
certos, vel ex quo ob legitimum impedimentum per aliquod 3
conſiderabile tempus Supplicationes ſignari non poſſint;
Vel ob poſſibilem longam durationem Sedis vacantis;
Vel demum ex facto illorum Miniſtrorum, qui ratione proprii
muneris tenentur Supplicationes, manu Papæ ſignatas, 4
Cappellanis Officiorum vacabilium tradere; & in hac parte
negligentes ſunt.

3. Reſpectu ſiquidem dd. duorum accidentalium
caſuum,

Digitized by Google

caſuum, legitimi impedimenti ſignaturæ Supplicationum,
5 vel longæ moræ Sedis vacantis, juxta caſus, noſtris tempo-
ribus ſequutos in ultima infirmitate Ven. Dei Servi Inno-
centii XI. Sediſque vacantis, in qua ferè poſt ſex menſes
electus fuit ſ. m. Alex. VIII. recurrunt reſponſiones ſimili
objecto datæ *in dicto alio diſcurſu num.42. & ſeq.* quòd ſcili-
6 cèt hujuſmodi caſus, utì merè contingentes ad noſtrum ef-
fectum non ſunt habendi in aliqua conſideratione, ex au-
thoritatibus, ibidem citatis.

Et in effectu hæc eſt praxis Urbis, in qua, non attentis
7 dd. accidentalibus caſibus, loco Patrimonii ſacri, paſſim
admittuntur Officia vacabilia, cujuſcumque qualitatis, &
Cenſus vitalitii, liberè ſpectantes ad Ordinandum.

Idque poteſt ulteriùs ſolidè comprobari exemplo Patri-
monii ſacri, conſtituti in Cenſibus perpetuis, redimilibus
tamen ad arbitrium Debitoris, in quibus idem ſacrum Pa-
trimonium conſtitui poteſt: Cum hoc tamen, quòd in
caſu extinctionis, illius pretium deponatur in Æde publi-
ca, ad hoc, ut deindè poſſit in alium Cenſum iterùm inve-
ſtiri, ut in terminis latè probant *Garz. de Benefic. par. 2.*
8 *cap.5. num.66. Ventrigl. in Prax. part. 1. adnot.42.§.1. num.
26. Ricc. in Prax. part.3. reſol.333. num.1. Barboſ. de Jur.
Eccleſ. univerſ. lib.1. cap.33. num.157. Pignatell. conſul.77.
ſub num.31. tom 5. verſ. Quæ etiam, & Monacell. in Formul.
tom.2. tit.13. formul.4. num 21.* Et eſt in hac parte magi-
ſtralis reſolutio *Sac. Congr. Concilii in Nullius 21. Julii*
1659. regiſtrata *in Lib.14. Decret. fol.*109. in qua motiva-
9 tum fuit, quòd onus inveſtiendi remanere deberet penes
Debitorem, extinguentem Cenſum, quod, uti oppoſi-
tum Bullæ Pianæ, à Sacra Congregatione non fuit appro-
batum.

In cujus conflictu nulla ratio habenda eſt *Ugol. de Offic.
Epiſ. cap.56. §.10. num.2. & §.12. num.3. & Bonac. Oper.
moral. tom.1. fol.268. ſub num.*32. inclinantium in opinio-
10 nem contrariam; Quia in concurſu punctualium reſolu-
tionum Sacr. Congr. in nulla conſideratione habendi ſunt
Doctores, contrarium opinantes, eo quia illæ vim legis ha-
bent, & contra illas recalcitrare non licet, ex adductis *in
tom.3. p.1. diſc.1. §.6. nu.49.*

7. Taliſque in hac etiam parte eſt praxis Urbis, in qua
tamen meritò cum rigore proceditur circa qualitates
Debitorum Cenſus, procurando, ut illi ſint Loca pia, vel
Perſonæ, facultatibus abundantes.

Et tamen in hoc etiam caſu verificatur d. eventuale peri-
11 culum amiſſionis fructuum pro eo tempore, quo non repe-
ritur tutum inveſtimentum ſortis d. Cenſus, à Debitore vo-
luntariè extincti, ut Conſideranti patet.

Circa quod periculum retorquetur potiùs quàm obſtet,
rigor prædictus, cum quo in Urbe meritò proceditur circa
illas Perſonas, cum quibus ſors Cenſus extincti, iterùm
inveſtitur, duplici ratione. Prima, quia non de facili hujuſ-
modi tuta inveſtimenta noſtris temporibus reperiuntur, ut
experientia notum eſt. Secunda verò, quia; Vel loqui-
mur de Locis piis; Et iſta brevi tempore Cenſus extingue-
re ſolent, ſive quia inveniunt pecunias cum minoribus uſu-
ris, ſive ex piorum Benefactorum largitionibus. Vel lo-
quimur de aliis Perſonis tutis, & ſecuris; Et iſtæ, ſuperata
illa neceſſitate, & tranſactis anguſtiis, in quibus coacti fue-
12 runt pecunias ſub uſuris accipere, negligentes nullatenus
ſunt in extinguendis debitis fructiferis.

Ad hujuſmodi autem Patrimonii titulum non poſſunt
omnes, illud habentes, indefinitè ordinari ad arbitrium
Epiſcoporum, ſed illi dumtaxat, *quos Epiſcopi judicave-
rint aſſumendos pro neceſſitate, vel commoditate Eccleſiarum*
13 *ſuarum*, juxta præciſa verba *Conc. Triden. ſeſſ.21. de Refor.
cap.2.* Verum tamen eſt, quòd hujuſmodi neceſſitas, vel
commoditas ſemper adeſſe cenſetur, quoties ſermo eſt de
promovendis Viris doctis, vel nobilibus probatæ vitæ, &
notæ integritatis, ut in ſpecie obſervant *Ricc. in Prax. p.4.*
14 *reſol.450. num.3. verſ Quæ tamen neceſſitas fol.309. Ventrigl.
in Prax. par.1. adnot.44. §.unic. num.29. verſ. Dicitur con-
currere, & Monacell. in Formul. tom.1. tit.3. formul.17 nu.3.
fol.70.* Quæ notanda videntur pro ſecuritate conſcientiarum
illorum Epiſcoporum, qui ſcrupulos in hac parte id practi-
candi habent.

Patrimonium hoc, quomodocumque conſtitutum, nullo
tempore, & pro quacumque urgenti cauſa voluntariè alie-
15 nari nunquam poteſt, ex eodem motivo, ne Ordinatus ad
illius, titulum cogatur mendicare: Dixi *voluntariè*, quia id
non procedit in alienatione neceſſaria, ut firmavit *Rota d.*
1024. *n.6. cor. Emer. jun.* Quidquid dicat *Pignatel. conſult.*
16 363. *per totam tom.1.* juxta Romanam Impreſſionem; Et-
quod magis eſt id neque ex gratia concedi ſolet ab hac Sac.
Cong. quibuſcumque etiam doctiſſimis hominibus, dum il- 17
lam die 13. Sept 1637. rotundè denegavit *Auguſt. Barboſæ*,
qui illam petierat ad effectum ſolvendi debita, contracta pro
impreſſione ſuorum Librorum, ut notat *Pignat. conſ. ult.77.
n.35. tom.5.* & patet ex Libris Decret. d. S. Cong. Similia
autem infortunia utinam non eſſent communia aliis littera-
tis hominibus, ut de *Fenzonio* obſervavi *in Inſt. Crim. lib.2.* 18
tit.8. n.559. eo quia pro ſumptibus impreſſionis *Libri ad Sta-
tutum Urbis* coactus fuit inſignem ejus Bibliothecam vende-
re. Et de *Aldo Manutio* obſervat *Jan. Nic. Erithr in ejus Vita
tom.1. fol.104.*

Ex quibus remanet manifeſtum, caſus accidentales,
& merè eventuales nunquam fuiſſe habitos, & neque 19
de præſenti haberi in aliqua conſideratione in ordine ad Ta-
xam Patrimonii, ſive redditus Beneficii, ad cujus titulum
quis cupit ordinari. Quod ponere videtur intra evidentiæ fi-
nes uniformis, & inconcuſſa praxis omnium Curiarum Ec-
cleſiaſticarum totius Catholici Orbis, in quibus à Sæculis 20
non eſt auditum, quod Taxa ſacri Patrimonii aucta fuerit
tempore infirmitatis; Et tamen nemo non videt, manibuſ-
que non palpat, quòd ſi tenuis Taxa patrimonii vix ſufficit
ad vivendum cum penuria tempore bonæ valetudinis, ut ex-
perientia notum eſt, & obſervavimus in alio *diſcurſu* §.36.
tempore longæ infirmitatis neque etiam ſufficit pro Medi- 21
cis, medicamentis, & ſalario Perſonæ aſſiſtentis, & inſer-
vientis Sacerdoti infirmo. Signum pluſquam evidens; quòd
caſus accidentalis infirmitatis Sacerdotis ſicuti ad noſtrum
effectum nunquam in præteritum habitus fuit, ita nec de 22
præſenti haberi debet in aliqua conſideratione.

Reſpectu demum alterius caſus, in quo ex culpa, vel ne-
gligentia Miniſtrorum verificatur deficientia fructuum di-
ctorum Officiorum vocabilium, talis culpa, vel negligen- 23
tia non eſt apta præjudicium inferre Officiali, vel ex quo ad
id non ſe extendant facultates dd. Miniſtrorum, vel quia in
omnem caſum iſti ſemper tenentur de proprio reficere Offi-
cialibus ſummam illam, quam ea eorum culpa dd. Officia-
les percipere non potuerunt, ut latè probavi in ſimili caſu,
mediante particulari Scriptura, cujus tenor talis eſt.

Romana Pecuniaria.

ARGUMENTUM.

Prætenſa conſuetudo, ſeu intolerabilis abuſus, quo mediante Portitor Supplicationum, à Sanctiſſimo ſignatarum, retinet illas in manica ad ſui libitum, neque illas exhibet Cappellano Officii Scriptoratus Apoſtolici, cum inaudita prætenſione, quòd pro eo tempore, quo ipſe voluntariè differt illas exhibere Cappellano, non currant fructus Officiali, ſubjecto periculo amiſſionis ſortis, oſtenditur abuſiva, injuſta, reprobata, irrationabilis, iniqua, oppoſita Legi divinæ, duobus Decalogi negativis præceptis, Juribus naturali, canonico, & civili, & ipſimet humanitati.

Die 29. Maii 1722. NN. duos direxit Ordines Provi-
ſoribus Montis Pietatis Urbis in totum ſcut.890. ſol-
vendorum *a Chi con frutti dal primo Giugno proſſimo a
venire averà riſegnata &c. una Porzione di Scrittorato* 24
*Apoſtolico in perſona della Signora Anna &c. & un' al-
tra in perſona della Sig. Lucrezia &c. con la riſerva
&c.* Quarum una reſignata fuit ab Excellentiſs. D. N.
N. Alia verò à D. Roſa N. & illarum Supplicationes ſi-
gnatæ à Sanctiſs. D. N. decimo ſeptimo Kalendis Julii, cum
eadem declaratione fructuum, decurrendorum ad favorem
earundem à Kalendis d. menſis Junii ibi-*Officium præd. &
per eandem reſignationem ſic vacans, unà cum fructibus à
Kalendis hujus menſis Junii &c. admittendam fore &c. ſibi-
què de emolumentis prædd. integrè reſpondere &c.*

Neſcitur autem ex quo motivo poſtquam ambæ hæ
Supplicationes fuerunt, ut ſupra, ſignatæ, omnibuſque 25
numeris abſolutæ, exhibitæ non fuerunt D. Cappellano
Officii Scriptoratus prædicti, niſi die 26. ejuſdem men-
ſis Junii.

3. Quia verò D. Depoſitarius ejuſdem Officii prætenſ-
ſionem excitavit non ſolvendi fructus dd. Portionum à die
15. Junii, quo datus fuit conſenſus, nec non ſignatæ
fuerunt Supplicationes à Sanctiſs. D. N ſed ſolùm velle 26
eoſdem fructus ſolvere poſt d. diem 26. Junii, quando illæ
exhibitæ fuerunt dicto Cappellano: Ideò poſt inutile ex-

perimentum replicatorum civilium, & arbanorum officio-
26 rum, eum omnibus illis inſerioribus Miniſtris, qui pote-
rant, & debebant cuncta in pace componere, coacti ſul-
mus ad praaim reducere Evangelicum illud conſilium
Motth.18.17. Et propterea ſupplicees hodiè petimus ab E-
minentiſs. Domino meo, ut dignetur injungere dicto De-
27 poſitario integram punctualem ſolutionem dictorum ſru-
ctuum à die ſignatæ Supplicationis in futurum, abſque
ulla omnino detractione, & noſtræ preces videntur exau-
diendæ.

Agitur enim de Officio, quod de una ad aliam Per-
ſonam translatum fuit per renunciationem, ſeu dimiſſio-
nem ad alterius favorem, & propterea, eùm neque tempo-
ſis momento vacaverit, difficile erit oſtendere, quo titu-
lo privari debeant fructibus ejuſdem Officii dd. Anna,
& Lucretia, quæ poterant pro dictis duodecim diebus,
quibus Supplicationes eahibitæ non fuerunt ab eo, qui ad
28 id præcisè, & ratione Officii tenebatur, integrum eapi-
tale ſcut. 890. amittere, eò quia Vendens, ſeu Reſignans
Officia vacabilia, non ſolùm à die ſiguaturæ Supplicatio-
nis, juxta terminos præſentis caſus ea adductis in *dec.* 281.
*num.*11.*cor. Merlin.* & *dec.* 34.*num.*27.*cor. Ludov.* & *d.*121.
*numer.6.par.*12.*rec.* ſed à die conſenſus præſtiti dicitur li-
29 ber ab omni periculo amiſſionis ſortis, juxta reſolutionem
Congregationis particularis tempore ſ. m. Alexandri VIII.
occaſione ſimilis conſenſus reſignationi alterius Officii lon-
gè majoris valoris præſtiti à clar. m. Card. Aloyſio Homo-
30 deo juniore, tunc Prælato, qui caſus non ſolùm inter Offi-
ciales Datariæ, ſed in tota Urbe notorius eſt.

Videtur proinde nimis durum, & æqualiter amarum,
ut Officialis, pro eo tempore, quo ſubjectus eſt pericu-
lo amiſſionis ſortis, habere non poſſit fructus ſui Officii
31 non ea propria culpa, ſed ex operationibus, illius Mini-
ſtri, qui ſua habet magna emolumenta, quivè ad proprium
libitum differre poteſt, & non eahibere per ſpatium tem-
32 poris longioris Supplicationem, ſeu Gratiam, jam perfe-
ctam per Signaturam Sanctiſſimi, ut Conſideranti ma-
nifeſtum eſt.

Abſque ulla prorſus difficultate, attentis claris verbis il-
lius Officialis, qui voluit emere ſuum Officium cum fructi-
bus à die prima Junii, & conſideratis elarioribus verbis
Sanctiſſimi Domini Noſtr. eoſdem fructus à dicta die gra-
tioſè concedentis; Ea viva ratione, quam Eminentiſſi-
33 mus Dominus meus inter informandum benignè adduxit,
quòd fructus non dantur Officialibus à Miniſtris, ex Offi-
cio obligatis ad eahibendas Supplicationes, illaſque ad
proprium arbitrium non valentibus retinere in manica;
Sed à Summo Pontifice, qui cum clarè in Supplicatione lo-
34 quutus fuerit & per verba adeò eapreſſiva, ut clariora dari
non poſſint, ibi: *Cum fructibus à Kalendis hujus menſis
Junii &c.* & ibi: *Sibique de emolumentis integrè reſponderi
debere*, non locus cavillationi, & criticationi expreſſæ vo-
luntatis ejuſdem Summi Pontificis, benè *Rota deciſion.* 3.
35 *numer.6. coram Anſaldo*, ubi, quòd contra elaram volun-
tatem Summi Pontificis, non eſt immorandum ſuper gene-
ralitatibus, conjecturis, & diſcurſibus, ſed eadem volun-
36 tas præcisè, & adamuſſim pro lege ſervanda venit, & con-
cordant alii adducti *in Romana Emolumentorum Paroch.
prima Julii* 1718. *§. Primi coram Revedendiſſ. Loncetta
Decano.*

Quibus additur, quòd talis eſt praais omnium ſimilium
reſignationum, tam Beneficiorum, quàm Officiorum, ſi-
ve vacabilium, ſive non vacabilium Romanæ Curiæ, eu-
juſcumque qualitatis, & quantitatis illa ſint, Eminentiſs.
37 Domino meo probè nota; Et propterea eò magis in præ-
ſenti caſu procedendum videtur cum dicta Juris clara diſpo-
ſitione, cum innegabili praai reſignationum Beneficiorum
omnium, & Officiorum Rom. Curiæ, eum elariori volun-
tate Oratricis emere volentis, & cum clariſſima ſupremi
38 Principis voluntate, condentis Officium, unà cum fructi-
bus à dicta die prima Junii, ex adductis *à Rocca ſelect. inter-
pret. c.78. n 6. & ſeq.*

Quibus non obſtant duo prætextus, eadverſo gra-
39 tis ubique ſoliti eaagerari; Primus, quòd talis ſit pra-
xis dicti Officii Scriptoratus Litterarum Apoſtolica-
rum.

Secundus verò, quòd illa emolumenta, quæ non ſol-
vuntur Officialibus poſt illud tempus quo ſignata fuit Sup-
plicatio, & aliud, in quo placuit Miniſtro, ad id depu-
40 tato, eahibere dictam Supplicationem Depoſitario, ea-
dem emolumenta convertantur in utilitatem omnium Of-
ficialium; Et conſequenter Officialis ille, qui dictis
emolumentis privatur in primis menſibus emptionis ſui Of-
ficii, tractu longiſſimi temporis illorum reintegrationem
aſſequitur.

Incipiendo enim ab hoc ſecundo prætextu, quid quid ſit,
an ille in facto ſubſiſtat, circa quod multi multa dicunt,
& Nos ſuum locum veritati relinquimus; Strictè reſpon- 41
demus, quòd in omnem caſum non debet actuale, & reale
præjudicium alicui, & futili inferri, ſub pia meditatione,
& futili conſideratione, quod poteſt deindè idem præjudi-
cium tractu temporis minutatim compenſari; Sed juxta
prima Juris elementa unicuique quod ſuum eſt tribui debet; 42
Eo quia plura dari poſſunt accidentia, mortis nimirum, re-
ſignationis, & ſimilia, ex quibus talis reintegratio ſequi
non poſſit, juxta illa quotidiana eaempla, quæ notiſſima
ſunt Depoſitario dicti Officii Scriptoratus.

Minoris relevantiæ eſt ſecundus prætextus contrarii uſus,
ſeu potiùs intolerabilis abuſus; Relinquendo enim in hac
etiam parte ſuum locum veritati circa introductionem, &
probationem dicti abuſus, Dicimus, quod in omnem ca-
ſum idem contrarius uſus, uti corruptela, de medio tollen- 43
dus, & reprobandus eſt, non autem ſequendus, juxta
litteralem Textum *can. Mala diſtin.8.* & concordant *Divus
Ciprianus in Joan.*14. *lit. A* ibi; *Conſuetudo impedire non
debet quominus prævaleat veritas, & vincat; Nam con-* 44
ſuetudo ſine veritate vetuſtas erroris eſt; *Et Divus Gregor.
in epiſtola ad Gullimundum Epiſc. Averſ.* ibi: *Si conſuetu-
dinem fortaſſis opponas, advertendum eſt, quod Dominus
dixit: Ego ſum via, veritas, & vita; Non dixit; Ego
ſum conſuetudo, ſed veritas; Et Div. Auguſtin. de unico
Baptiſm. lib.2.* ibi: *Veritate manifeſta, cedat conſuetudo* 45
*veritati; Planè quis dubitet veritati manifeſtæ conſuetudi-
nem cedere, quia conſuetudinem ratio, & veritas ſemper
excludit & lib.4.* ibi: *Fruſtra, qui ratione convincuntur,
conſuetudinem Nobis objiciunt, quaſi conſuetudo major ſit ve-
ritate*, & benè *Rot. dec.*10. *numer.*40. *apud Pacion de Locat.*
ibi. *Quando non reſiſteret ſolito, expreſſa, rotunda, & lit-
teralis Conventio, quia in hoc caſu talis obſervantia judican-
da eſt abuſus, non admittendus, ſed eliminandus.*

Et viva ratio hæc eſt, quia ſumus in terminis conſuetu-
dinis circa occupationem alienarum rerum, circa quas ha-
bemus duo præcepta Decalogi negativa, quæ, cùm obli- 46
gent ſemper, & ad ſemper, non poſſunt illorum contraven-
tiones trahi ad deſtruendam legem Divinam, ſeu præce-
ptum, cui opponuntur (Quid quid ſit de actibus malis, quia
prohibitis, qui non ſunt termini præſentis controverſiæ)
ut egregiè obſervat *Card. de Laur. in epiſtola ad Lector. ſuæ* 47
Epitom. factor. Canon. ibi: *Nec ampliùs ad Amuſſim lapi-
dem, ſed ad lapidem Amuſſim aptare contendimus, nec un-
quam legi voluntatem ſubjicimus, ſed legem ipſam ad volun-
tatem trahere non formidamus.*

Ultra quod cùm ſimus in circumſtantiis prætenſi ſoliti,
quod aliquando reſpicit majorem, aliquando verò mino-
rem ſummam, juxta effrænatum arbitrium, & nullis li- 48
mitibus reſtrictam voluntatem illius Miniſtri, qui tenetur
ea Officio Supplicationes, à Sanctiſſimo ſignatas, Depo-
ſitario eahibere & illas non exhibet, nimirum ſi aliquis Of-
ficialis forſan in præteritum per ſummam patientiam id to- 49
leravit; Ea qua proindè tolerantia nihil inferri poteſt pro
continuatione ejuſdem abuſus, Textus eſt litteralis in *cap.
Cùm jamdudum de Præbendis* ibi: *Cùm multa per patien-* 50
*tiam tolerentur, quæ ſi deducta fuerint in judicium: juſti-
tia exigente, non debeant tolerari.*

Et in effectu in alia ſimili Eapeditione Supplicationis al-
terius Portionis Scriptoratus Apoſtolici ad favorem Luciæ,
Sororis earundem Annæ, & Lucretiæ, ſignatæ die 9.
præteriti menſis Octobris, ſi ſolvi voluiſſet quantitas unius 51
julii, ſtatim exhibita fuiſſet Cappellano Supplicatio, abſ-
que ulla amiſſione, vel minimæ quantitatis fructuum, quæ
ſumma unius julii ad redimendas vexationes de facto eahibi-
ta fuit Officiali, ſed deindè, re meliùs conſiderata; pro- 52
curata ſtatim fuit illius reſtitutio, ſub fundata ſpe, quod
nota rectitudo Eminent. D. mei, & notior ipſius zelus in
Juſtitiæ adminiſtratione, de medio ſublaturus ſit ſimiles
quæſtuarias contributiones, injungendo Miniſtris illis, qui
lucroſa habent Officia, punctualem eaequutionem pro-
priarum incumbentiarum, ad tollendas in futurum ſi- 53
miles conqueſtiones, & recurſus. Circa probationem
autem, & verificationem hujus facti, licitum mihi ſit
uti verbis illis S. *Joann. epiſtol. prima in princ. Quod* 54
*audivimus, quod vidimus oculis noſtris, quod perſpexi-
mus, & manus noſtræ contrectaverunt &c. teſtamur, &
annunciamus.*

Eni-

Enixis precibus ſupplicantes factum hoc pr℮ oculis haben-
dum eſſe, quia ex illo evidenter patet, Supplicationes, ma-
55 nu Sanctiſs. ſignatas, retineri in manica cum tali, tantoq;
præjudicio Officialis & non exiberi Cappellano, propter
proprium lucrum inferiorum Miniſtrorum, non autem pro-
pter illos inanes prætextus, qui hodie adinventi ſunt ad proj-
iciendum pulverem ante oculos.

Pro quorum faciliori admiſſione dignetur Eminentiſs. D.
56 meus quatuor benignè ponderare.

Primum, quòd contrarium prætenſum ſolitum directè
opponitur diſpoſitioni Juris; Gratiæ Summi Pontificis con-
cedentis; Voluntati Partis, ementis Officium; Et de-
mum univerſali praxi omnium aliorum Officiorum vacabi-
57 lium; Et propterea etiamſi aliquod remaneret dubium,
quod non credimus, in iſto ſemper inclinandum eſſet pro
rejectione, & abolitione ejuſdem prætenſi ſoliti, quatenus
de facto practicatum fuerit, ad Textum *in leg. Si unus §.
Pactus in fine ff. de Pact.* cum concordantibus apud *Cerr. dec.*
350. *num* 15.

Secundum, quòd iſtud non habet determinatum nume-
rum dierum, & præfinitum tempus, in quo Miniſter tra-
58 dat Supplicationem ſignatam Depoſitario; Sed omnia re-
poſita ſunt in illius mero arbitrio, & libera voluntate; Id-
que cum magno præjudio Officialis, cui, non attento præ-
cepto, & oraculo Papæ, ab illius ſalariatis Miniſtris præ-
59 tenditur non dari ſuos fructus, correſpondentes ejus Capi-
tali, pro eo tempore, quo ſubjacet periculo amittendi inte-
gram ſortem; Quod in rei veritate videtur nimis exorbitans,
æqualiter durum, atque amarum, & omnibus regulis Ju-
ris oppoſitum.

III. Quia, ut eſt notorium, noſtris temporibus Officia
vacabilia ferè reddunt illos fructus, qui anteactis tempori-
60 correſpondebant fructibus Locorum Montium non vacabi-
lium; Ex qua reflexione duo ſequuntur; Primum, quòd
hodiè non eſt procedendum cum illo uſu, ſeu abuſu, quate-
nus etiam ex adverſo probaretur, qui vigebat tempore, quo
Officia vacabilia reddebant fructus longè majores; Secun-
dum verò, quòd ſtante hac facti innegabili circumſtantia
61 ſemper inclinandum eſt pro minori præjudicio illius Officia-
lis, qui cum eodem vitæ periculo, & dubio amiſſionis ſor-
tis, quod non eſt metaphyſicum, longè minores lucratur
62 fructus, ad excluſionem illius Miniſtri, qui æquè gratui-
tum, ac lucroſum habet Officium, nulli periculo ſubje-
ctum.

IV. Quia Miniſtri agunt de Lucro captando, Officialis
autem de damno vitando; In quibus circumſtantiis uno ore
concordant Doctores, ſemper inclinandum eſſe favore il-
lius qui agit de vitando damno, ex adductis per *Gratian.*
63 *diſcept. 366. num* 14 *& Rot. coram Burat. dec.* 480 *num.* 11. ubi
Adden num 24. *& coram Dan jun. dec.* 561 *num.* 11. ibi. *Potior
eſt cauſa &c. qui agit de damno vitando, quàm alterius, qui
agit de lucro captando.*

Convictus autem Depoſitarius à ſoliditate hujuſmodi ra-
tionum, & motivorum, unicè ſe reſtringit, & recurrit ad
64 ſacram Anchoram prætenſi ſoliti, ſeu conſuetudinis, quam
ſupponit vigere in dicto Collegio Portionum Scriptoratus
Apoſtolici, idque ad diſtinctionem omnium aliorum Offi-
ciorum vacabilium Romanæ Curiæ, in quibus à die perfe-
ctionis Gratiæ, ſeu ſignatæ Supplicationis, dantur omnes
fructus Ementibus eadem Officia.

Solidè autem multipliciter reſpondemus, & Primò repe-
tendo aurea illa verba *S. Auguſtini lib. 4. de Baptiſ. Fruſtra, qui*
65 *ratione convincuntur, conſuetudinem Nobis objiciunt, quaſi
conſuetudo major ſit veritate*, Nec non alia verba *Divi Gre-
gorii in epiſtola ad Guilman. Epiſc. Averſ. Si conſuetudinem
fortaſſis opponas advertendum eſt; quod Dominus dixit: Ego
ſum via, veritas, & vita, non dixit; Ego ſum conſuetudo,*
66 *ſed veritas*, cum aliis Sanctorum Patrum authoritati-
bus, quorum verba referuntur à *Gonzal. in cap. Conſuetu-
dinem num. 14. de Conſuetudin.* & latè *Add. ad dec. 28. nu.* 248.
p. 3. rec. ubi quòd mala conſuetudo ſe habet ad inſtar falſæ mo-
67 netæ, quæ tractu temporis improbam ligam, & impurita-
tem potiùs prodit, quàm occultet.

II. Reſpondemus, quòd eidem prætenſo ſolito, ſeu con-
ſuetudini opponitur expreſſa, & litteralis conventio Par-
68 tium, præcisè, & expreſſè volentium acquirere fructus ſua-
rum Proportionum *dal primo Giugno proſſimo a venire* 1722.
Nec non Papæ concedentis ibi: *Unà cum fructibus à Kalen-*
69 *dis hujus menſis Junii*, In quibus circumſtantiis ſolitum, op-
poſitum voluntati Ementis, & Vendentis dicitur, & eſt ve-
rus, proprius, & ſolemnis abuſus, non conſuetudo, elimi-
nandus, non fovendus, ut ſequendo *Rovit. dec.* 36. *n.* 3. *&* 4.
& Urceol. dec. 21. n. 33. qui ſunt punctuales, exclamat *Rot. dec.
10. n. 40. apud Pacion. de Locat.* ibi: *Quando non reſiſteret ſolito
expreſſa, rotunda, & litteralis conventio; Quia in hoc caſu
talis obſervantia judicanda eſt abuſus, non admittendus, ſed
eliminandus, ut exclamat Rovitus &c.*

III. Quia ſermo eſt de conſuetudine circa occupationem
alienarum rerum, circa quas habemus duo præcepta Deca- 70
logi negativa, quæ cùm obligent ſemper, & ad ſemper,
actus, illis oppoſiti, non poſſunt deſtruere legem Divinam,
cui opponuntur egregiè *Bald. in leg. Sicuti Cod. de Servit. &
Aqua*, ubi hujus generis conſuetudinem vocat diabolicam,
& *Baldum* ſequitur *Afflict. dec. 321. ſub n. 16.* ibi: *Diceretur con-* 71
*ſuetudo reprobata, contra jus naturale &c. & eſſet conſuetudo
diabolica, & Adden. ad dec. 28. n. 46. p. 3. rec.* ibi *Conſuetudo
alienum rapiendi à Mammona eſt &c.*

IV. Quia ſumus in terminis Officiorum vacabilium, quæ
uti Supremo Principi reſervata, non ſubjacent abuſui, ſeu 72
conſuetudini, ab uno, vel altero de Populo introducto, jux-
ta Textum *in c. Veniens de Jurejur.* quem ſequitur *Natt. conſ.*
179 *n* 23. ibi: *Conſuetudo non valet circa ea, quæ ſunt Prin-
cipi reſervata &c. nam nec etiam Populus circa iſta poteſt ſta-
tuere.*

V. Quia ſi non admitti ut prætextus obſervantiæ contra
claram diſpoſitionem Statuti, ex adductis à *Rot. cor. Ludo-
vis. dec. 184. n. 5.* ibi: *Sub prætextu obſervantiæ non poteſt ali-* 73
*quid prætendi contra formam, & diſpoſitionem Statuti &c.
& d. 378. n. 22 cor. Benincaſ.* ibi: *Ulterius etiam cùm agatur de
actibus, de directo adverſantibus enunciatæ diſpoſitioni Sta-
tuti &c. ipſo Jure ſunt nulli, & inefficaces ad præſcribendam,
vel conſuetudinem aliquam inducendam*; Multò minùs præ-
textu obſervantiæ in noſtro caſu poteſt aliquid prætendi con-
tra formam & diſpoſitionem Supplicationis, à Papa ſigna- 74
tæ, cujus ſolus nutus, & umbra voluntatis tanquam lex exe-
cutioni mandanda eſt, juxta phraſim *Gruther de Arte benè
deſideran reſol. 15. § 9. n. 177.* ibi: *Paros nutus, & umbra vo-
luntatis Summorum Pontificum eſſe feſtinanter, & inoffenſo
pede executioni mandandos, & adorandos*, & concordat
Gloſ. in Clement. unica verbo Cenſemus de Probat. ubi egregiè 75
obſervat, quòd, non efficaciſſimum, atque mirabile ver-
bum *Fiat*, juxta terminos noſtri caſus, ſed ſolum verbum
Cenſemus in calamo, & ore Summorum Pontificum æquiva- 76
let ſequentibus verbis: *Judicamus, ſententiamus, ſtatuimus, ju-
bemus, deliberamus, exiſtimamus; Hæc enim omnia ſonat hoc
verbum Cenſemus*, juxta præciſa verba *dictæ Gloſſæ*.

VI. Quia non eſt ſermo de actibus majoris partis, vel om-
nium Officialium Officii Scriptoratus Apoſtolicis, ſed de
arbitrario facto illius pedanei Miniſtri, qui nullam aliam fi- 77
guram in noſtris terminis facit, quàm ſimplicis, & meri
Portitoris Supplicationum, à Papa ſignatarum, à Dataria
Apoſtolica ad Domum Cappellani; Sicuti igitur non atten-
deretur factum omnium Officialium ad non exequendam
claram Papæ voluntatem, ex ſupra animadverſis, ità mul-
to minus ad dictum effectum attendi meretur voluntarium
factum dicti pedanei Miniſtri, & ſimplicis Portitoris Suppli-
cationum.

VII. Quia contraria prætenſio videtur à conſtitutione
Mundi inaudita, non ſolùm reſpectu verè maximæ Pontifi- 78
ciæ poteſtatis, ſed etiam circa Miniſtros cujuſcunque infe-
rioris Principis, quòd ſcilicèt iſto demandante ſolutionem
fructuum Officii vacabilis uno modo, ſeu à tali determinata
die, ejus inferior, pedaneuſquè Miniſter talem modum ad
proprium arbitrium, & pro illis diebus, pro quibus ei pla-
cet, retardare velit, & ad proprium libitum mutare.

VIII. Quia ex contraria prætenſione in controverſiam
adducitur (ſunt verba *Cobelli ad Ball. bon. regim. cap.* 34. 79
art. 23. ſub num. 10.) *fides publica, & Sanctæ Sedis Apoſto-
licæ authoritas, quibus fundamentis Montes, & Officia Ro-
manæ Curiæ ſunt erecta*; Accedendo ſiquidem Officialis
cum ſua Supplicatione, manu Pontificis ſignata, pro exi-
gendis fructibus ſui Officii vacabilis & in argumentum pu-
blicæ fidei eandem Supplicationem, manu Papæ ſignatam,
oſtendens, illa nullatenus executioni demandaretur, ut 80
omni jure faciendum eſt, præcipuè ab illius dilectis Mini
ſtris, & beneficatis Officialibus, ut in longè debilioribus ter-
minis exclamat idem *Cobell ad Bullam boni regiminis c.* 34.
art. 23. n. 1. ibi: *Contingit aliquando ob negligentiam, ne di-
cam dolum, ſeu malitiam Miniſtrantium, & Officialium, læ-* 81
*ſam fuiſſe publicam fidem, quæ in materia Montium maximè
venit adhibenda: Non enim Pupilli, Viduæ, Religioſi, Loca
pia, Viri denique cujuſvis generis, pecunias in emptione Mon-
tium erogarent, ut ex fructibus vitæ neceſſaria compararent,
niſi crederent &c.* & concordat *Card. de Luc. de Offic. vacabi-
lib.*

lib.ſol. 337 *n* 22.ubi., quòd omnis æquitas, & juſtitia cla-
mant, ne Officiali ſub bona fide Principis propriæ ſubſtan-
82 tiæ jacturam pariatur, & *c.* 17. *n.* 14. ubi quòd Princeps in
contractibus cenſendus eſt jure Privati, & præcipuè *in illis*
pactis, cum quibus conſervatur humanum commercium, &
humana fides; ac Societas.

IX. Quia, quatenus per modum diſcurſus admitteretur
in facto contrarium ſolitum, in Jure illud uti injuſtum, ini-
quum, & irrationabile ex hucuſque animadverſis, nullo
83 tempore eſſet præſcriptibile, & nullo modo allegari valeret,
vel in judiciis deberet attendi, juxta eorundum *Textum in*
*Auth.Ut nulli Judic.c.1.*ibi: *Malè enim adinventa, malæquè*
conſuetudines, neque ex longo tempore, neque ex longa con-
ſuetudine confirmantur, cum aliis adductis *in dec.*800.*num.*9.
84 *verſ.Conſuetudo verò cor.Buratt*, & egregiè *Adden. ad dec.*
28.*n.*242.*p.*3.*rec.*ubi refert æquè celebre, ac vulgatum illud:
Si malè ſit uſus, nunquam præſcribit abuſus, & Panimoll.
*dec.*1.*annot.*2 *n.*14.ibi: *Conſuetudo autem irrationabilis nun-*
quam poteſt figere pedes, & redditur impræſcriptibilis &c.
Nec per tempus immemorabile induci poteſt &c. & dicitur ir-
rationabilis ſi &c. aliquem indebitè gravet &c.

X. Quia tale prætenſum ſolitum non eſt univerſale reſpe-
ctu omnium Officiorum vacabilium Romanæ Curiæ, ſed
85 unicè prætenditur practicari reſpectu Officii Scriptoratus
Apoſtolici; Et propterea eò magis à notoria rectitudine E-
minentiſs. Domini mei, ex Divina Providentia nati, &
meritiſſimè exaltati ad extirpandas malas conſuetudines, &
irrationabilia ſolita, de medio tollendus eſt, duplici ratio-
ne; Prima, ne magis radicetur in dicto Officio Scriptora-
tus Apoſtolici, nevè in futurum pro lege veneretur, & Pri-
vilegiorum more celebretur, juxta phraſim S. Nicolai Pa-
pæ *in can.Mala diſt.*8.ibi: *Mala autem conſuetudo non minus,*
quàm perniciosa corruptela abiicienda eſt quæ, niſi citiùs ra-
86 *dicitus evellatur, in privilegiorum &c.aſſumitur, & incipiunt*
prævaricationes, & variæ præſumptiones, celerrimè non
compreſſæ, pro legibus venerari, & Privilegiorum more
perpetuò celebrari, & concordant adducti *ab Adden ad dec.*
28.*n* 251 *p.*3.*rec.*ibi: *Ad Officium Superioris ſpectat celerri-*
87 *mè obviare, nè mala conſuetudo radices producat.* Secunda
verò, ne extendatur ad alia Officia vacabilia, juxta no-
bilem animadverſionem *Caſſiodori var. Epiſt.* 14.*lib.*4.ibi:
Comprimendus exceſſus eſt, ne paulatim reliquos comprehen-
dat. Neque eſt novum in Urbe, vel in Mundo inauditum,
quòd malæ conſuetudines, & irrationabilia ſolita, nedum
88 antiquiſſima, ſed immemorabilia, quando demonſtrantur
iniqua, & injuſta, de medio tollantur; Circa quod cum
majori otio componi poſſent Volumina, & *dies me deficie-*
rent, ſi hujus rei omnia exempla referre velim, juxta præci-
ſa verba *Alciat.lib.*10. *Parerg.c.*21.

XI. Quia per canonizationem contrarii, prætenſi, ſolit[i]
relinqueretur aperta magna, atque ſpacioſa porta continuis
89 præjudiciis Officialium, dum tempus exhibendi Supplica-
tiones, à Papa ſignatas, Cappellano dicti Officii, non eſt
limitatum, minuſquè intra cancellos determinatorum die-
rum reſtrictum eſt, ſed indefinitè repoſitum eſt in libera vo-
luntate illarum Portitoris, qui ſicuti in præſenti caſu illum
90 diſtulit exhibere per dies duodecim, ita in aliis poterit id
differre per dies quindecim, viginti, & tot, quot illi vide-
buntur, quod non videtur permittendum, quia Princeps
in liberalitate potiùs creſcere, quàm decreſcere ſolet, ſunt
verba *Rot.d.*673.*n.*23.*cor Dun.jun.* Et applicatur celebre illud
91 dictum *D.Jo:Chriſoſt.*relati *in Can.Alligant* 26.*q.*7.*Ubi Do-*
minus largus eſt diſpenſator, non debet eſſe tenax.

XII. Quia omnia hujuſmodi inconvenientia in futurum
erunt inevitabilia, attenta præſenti contradictione & ſuc-
cumbentia, quatenus illa ſequatur, eo quia in actibus etiam
92 facultativis, quando quis reclamat, ſe opponit, & ſucum-
bit, inducitur obligatio in futurum, ex adductis *in d.* 883.
*n.*8.*cor.Emer.jun & dec.*281.*n.*23.*& d.*385.*n* 9.*p* 15 *rec.*

XIII. Quia admiſſa contraria prætenſione eſſet phyſicè
inevitabile præjudicium unius Partis ex illis, quæ conſide-
rari poſſunt reſpectu eiuſdem Portionis; Quod ita ad homi-
93 nem demonſtratur: Fructus illi, qui currunt à die ſignatæ
Supplicationis uſque ad diem illius exhibitionis, factæ Cap
pellano, vel ſpectant ad Miniſtros Collegii Scriptorum, vel
ad Officialem illum, qui emit ſuam Portionem, inter quæ
non datur medium, Quocumque autem modo operetur Por-
94 titor dictæ Supplicationis, ſemper emicat dictum præjudi-
cium; Miniſtrorum, ſi ſuum officium punctualitèr exequi-
tur; Officialis verò ſi negligens eſt in adimplenda ſua obli-
gatione, ut Conſideranti manifeſtum eſt.

Non videtur autem id permittendum, minuſque relin-
quendum effrænato arbitrio Portitoris Supplicationis præju-
dicare uni, vel alteri ex dictis Partibus, eo quia, neque
ipſemet Princeps præſumitur tale præjudicium Partibus vel- 95
le inferre, ut notant *Pignat.conſul.*52.*n.*7 *to.* 10. *& Card. de*
*Luca de Juropatr.diſc.*70.*n.*15. & firmavit *Rot.dec.* 74. *n.* 21.
*par.*16 *& dec.*618.*n.*6.*p* 18.*rec.* Etiamſi præjudicium eſſet mi-
nimum, ut ampliat eadem *Rot.cor.Pamph.dec.*81.*ſub n.*3.ibi.
Quæ habet locum in quolibet jure, etiam minimo, & quomo-
dolibet competente, & cor Emer.jun.dec 998.*n.* 13. ibi. *Tert.*
præjudiciales, tametſi aliàs præjudicium ſit modicum, & 96
egregiè *cor.Ubag.dec.*34.*n.*22.ibi: *Dum, Papam ipſum no-*
luiſſe præfatum Jus Archiepiſcopi lædere ſupra firmatum eſt,
utique penſus inveriſimile eſt facultatem concedere voluiſſe Ca-
pitulo illud lædendi.

XIV. Quia ad noſtrum effectum *Judex* (ſunt verba *Ad-*
*den.ad dec.*28.*n*...*par*...*rec.*) *attentè perpendere, & conſiderare* 97
debet, & informare animum ſuum, non tantùm quoad prin-
cipium, ſed etiam animadvertere, utrùm finis talis conſuetu-
dinis ſit bonus, nec ne? Id autem ad noſtrum effectum per-
pendendo, manibus palpabit peſſimam qualitatem finis con-
trarii abuſus, dum ex.gr. cum ſolutione unius julii Officia- 98
lis nullos amittit fructus juxta caſum, de quo ſupra; Sive ve-
rò tali ſolutione retardatur exhibitio Supplicationis jam ſi-
gnatæ pro tempore, beneviſo Portitori; Ex quibus nemo
non videt, quod quatenus etiam per modum ſimplicis diſcur-
ſus (quod tamen abſolutè negatur) contraria conſuetudo
bonum habuiſſet principium, hodiè peſſimum habet finem.

XV. Demum, quia admiſſa contraria prætenſione opor-
teret mutare formam Signaturæ Supplicationum Sanctiſſi-
mi, & poſt verba illa: *Fiat, ut petitur* ſequentia, vel ſimi- 99
lia ſuperaddere: *Si placet, quando, & quomodo placet Por-*
titori Supplicationum; Quo nihil abſurdius, nil ve irrationa-
bilius, vel monſtruoſius, non ſolùm dici, ſed nec etiam po-
teſt excogitari.

Modus iſte diſcurrendi nullam involuit exagerationem,
ſed eſt puræ veritati innixus, eo quia, loquendo de noſtro
caſu, eadem Supplicatio à SS.D.N. ſignata die 15. Junii, 100
non fuit conſignata Regiſtratori, niſi quando placuit Porti-
tori ejuſdem, hoc eſt poſt duodecim dies, quando ſtatim re-
giſtrata fuit, ut patet ex illius adnotatione in ejus dorſo, ut-
què commendabili ingenuitate faſſus fuit, & promptus, at- 101
que paratus eſt omnibus palam facere illius Regiſtrator, in
illa ſubſcriptus, aſſerens, illam dicta die 26. Junii, & non
anteà, ei fuiſſe traditam ad regiſtrandum.

In hac autem parte Ego libentèr peterem à dicto Portito-
re ejuſdem Supplicationis. Si ipſi notus erat uſus, ſeu abu-
ſus non ſolvendi fructus Officiali, niſi poſt exhibitionem 102
Supplicationis, factam Cappellano, quare illam retinuit in
manica per dies duodecim? Quare illam ſtatim non tradidit
uni ex multis Regiſtratoribus, qui habent obligationem illas
regiſtrandi, & nulla interpoſita mora, illas regiſtrant? Eſt
ne in ejus arbitrio præjudicare Officialibus, ſubjectis pericu-
lo amiſſionis ſortis? Qua authoritate non exequitur claram
Principis voluntatem? Poteſt ne minuere id, quod Prin-
ceps benignè conceſſit? Egregiè *Amayden de Styl.Datar.lib.* 103
1 *c.*31.*n.*65.ibi. *Aliàs enim Officialis plus valeret, quàm ipſe*
Princeps? Quo jure dominium dictorum fructuum, quos
ipſe nunquam habuit, transferre in alterum potuit? contra
Textus litterales *in leg.Traditio ff.de Acquir.rer. domin. & in* 104
c Nemo plus de Regul Jur.in 6. Sunt hæc adeo exorbitantia,
adeoque oppoſita omnibus Juris, congruentiæ, & æquitatis
regulis, ut nihil durius, nihil inſubſiſtentius; nihilque
exorbitantius excogitari poſſit.

Imò ſerena fronte aſſerimus, modum iſtum operandi ex
diametro opponi, non ſolùm Juribus divino, naturali, ca- 105
nonico, & civili, ſed ipſimet humanitati, ſeu vinculo hu-
manæ ſocietatis.

Opponitur Juri divino, præcipienti, alteri faciendum non
eſſe id, quod pro ſe quis non vellet pati, & diligere Proxi- 106
mum ſicut ſeipſum *Marci* 12.30.31.

Opponitur Juri naturali, quia *omnis Creatura movetur ad*
benefaciendum ei, qui ſibi benè facit, & talis obligatio ex in-
ſtinctu naturæ procedit, ſunt verba *Gloſſ.in l* 28.*Verb.Obliga-*
verunt ff.de Petion hæredit. cum concordantibus ſequutis à 107
Rot.in Romana Dotis 16.*Junii* 1679 *§.Tum de aiq;cor.Bour-*
lemont & in Bononien Legati 16.*Aprilis* 1714.*in prioc.coram*
Eminentiſs Scotto. Deberet proinde Portitor Supplicatio-
num, ſi non benè facere, ſaltem non præjudicare illi Offi-
ciali, qui ſibi beneſecit, clauſis oculis dando pro Expedi-
tione ſummam illam, quam petiit, quævè forſan eidem in- 108
tegraliter debita non erat, & in caſu noſtro fuit ſcutorum
18.07. ½ pro tribus Portionibus, quæ non videtur tenuis
quanti-

Digitized by Google

quantitas, habito reſpectu ad integram ſummam omnium
trium Expeditionum in totum ſc. 55.72. ÷

Opponitur Juri canonico, quo attento nemini abſque pro-
109 pria culpa, vel negligentia præjudicium inferri poteſt *cap.*
Sine culpa de Reg. Jur. in 6.

Opponitur Juri Civili, quod in *in l. Non debet ff. de Reg.*
110 *Jur.* præcipit, alteri per alterum non eſſe præjudicium in-
ferendum, *& in l. 1. ff. de Solutionib.* ita diſponit *Æquiſſimum*
enim viſum eſt, Creditorem ita agere rem Debitoris, ut ſuam
ageret, cum aliis apud *Roman. conſil. 55. n. 1.* ibi: *Non enim*
111 *debet bonus Vir aliter judicare, quàm in ſe judicari vellet, &*
Emer jun. d. 266. n. 5.

Opponitur demum humanitati, quia *Solius humanitatis*
vinculum non permittit, ut ſine proprio commodo alteri ſimus
112 *damno, & nocumento*, ſunt verba *Gaill. practicar. obſervat.*
69. n. 18. & concordant adducti *à Maſcard. de Probat. concluſ.*
ſeu qu. 50. n. 6.

Nec credimus aſſerendum, eandem tarditatem traditio-
nis Regiſtratori proveniſſe ex mora ſolvendi ſolita emolu-
113 menta. Iſta enim magna punctualitate, ſtatim ac data fuit
illarum notula, exburſata fuerunt, ut credimus non eſſe in
controverſiam deducendum. Imò tali, tantaq; punctuali-
tate pro alia ex dd. Portionibus ſoluta fuerunt eadem emolu-
menta Expeditionis, ut exburſata fuerint ad ſimplicem pe-
titionem per menſem ante ſignaturam Supplicationis, hoc
eſt ipſomet momento temporis, quo conſignatus fuit ordo
pro illius emptione.

XVI. Ultra quod illa eſſet novum genus ſoliti, juxta
114 phraſim *Sac. Rot. in dec. 81. in princ. apud Torr. de Pact. futur.*
ſucceſſ. Nec non curioſiſſima ſpecies conſuetudinis, juxta
phraſim *Card de Luc. diſc. 61. ſub n. 2. de Donation.* prorſus in-
cognitæ *Antonio Scappio, & Jacobo Lerſners de Jur. non*
ſcript. Ariſmino Tepato de Conſuet. & ſolit. Joanni Eichellio,
& Jacobo Leucen de Conſuetudinibus pravis, & irrationa-
bilibus, Paulo Graſecio de Natura, & effectibus Conſuetu-
dinis, Petro Ravennæ de Conſuetudin. & Statutis, Joanni
Franciſco Zovanetto de Moribus Majorum, & longa Con-
ſuetudine, aliiſque, tractatoribus de Conſuetudine. Illa
quæ ex adverſo, prætenditur; hoc eſt, quòd Famulus præ-
115 textu conſuetudinis non obediat Domino, neque exequatur
illius præcepta, ſeu quòd Miniſter ſalariatus prætendat ex
conſuetudine non obedire claro & litterali præcepto Papæ,
cujus eſt Miniſter. Dum iſte tali claritate loquutus fuit, ut
nullam reliquerit dubitandi, vel criticandi occaſionem,
quin fructus debeantur Officiali à die ſignaturæ Supplicatio-
nis, ex ſupra animadverſis.

Eſtque in rei veritate contraria prætenſio taliter exorbi-
tans, ut neque etiam de mero poſſibili poſſit exorbitantior
116 excogitari. Ponamus enim caſum, quòd Officialis velit
emere ſuum Officium, & habere illius fructus à principio
menſis Junii, & non aliàs. Quòdq; Papa æquali efficaci vo-
luntate velit illos concedere ab initio ejuſdem menſis, & non
117 poſtea: Ego libenter peterem à Portitore Supplicationum,
quibus verbis uti deberent Officialis, & Papa, ſi ſequentia
non ſufficiunt? *Con li frutti dal primo Giugno proſſimo*, &
illa: *Unà cum fructibus à Kalendis hujus menſis Junii:* Aut
ego iſta non capio; Aut oportet mutare nomina verbis, jux-
ta id, quod legitur *Iſaiæ 5. 20.* Prætendere autem conſuetu-
118 dinem, uſum, & ſolitum contra expreſſam Partium con-
ventionem, eſt mera vanitas & verum paradoxum, præ-
ter ſolitum quidem, ſed cum omni legali fundamento non
ſine exclamatione reprobatum à *Rot. in deciſ. 10. n. 40. apud*
Pacion. de Locat., cujus verba regiſtrata fuerunt *ſupra nu-*
mer. 69.

Paritas Canonici, qui poſtquam expedivit ſuas Bullas,
differt voluntariè capere poſſeſſionem ſui Canonicatus, to-
to Cœlo differt à caſu præſenti; Tum, quia in dd. terminis
119 verificatur vacatio Canonicatus per obitum, quo attento
Capitulum de Jure cœpit facere fructus ſuos, & continuat
illos habere uſquequo novus Canonicus poſſeſſionem acci-
pit, quod noſtro caſui neque per umbram applicatur, quia
Officium neque etiam temporis momento vacavit, ſed in il-
lamet Supplicatione, in qua Papa admiſit reſignationem
unius, & ſubrogavit alium Officialem. Tum, quia poſt-
120 quam Canonicus ſuas expedivit Bullas, ſibi imputare de-
bet, ſi poſſeſſionem ſui Canonicatus non capiat. Non ſic
autem in noſtro caſu, in quo nihil imputari poteſt Officia-
li, cui adverſus omnia Jura, omnes congruentias, & om-
nem æquitatem non conſignatur ſua Supplicatio, à Papa ſi-
gnata, ab illo Miniſtro, qui ſua habuit emolumenta, ſed
illam retinet in ſacculo, ex quo motivo, ipſe videat. Tum
121 demum, quia perceptio fructuum, debitorum novo Cano-
nico, non retardatur illi à mera voluntate Tertii; ſed in
caſu noſtro id ad unguem verificatur, quia fructus præten-
duntur tolli à voluntario facto tertiæ Perſonæ, pro tempo-
re, ſibi benè viſo, quòd ſi Papa noluit id facere, ſed illos
dedit Officiali, multò minus præſumitur talem facultatem
concedere voluiſſet d. tertiæ Perſonæ egregiè *Rot. dec. 34. n.* 122
22. *& 23. cor. Ubag* ibi; *Quia dum Papam ipſum noluiſſe præ-*
fatum Jus Archiepiſcopi lædere, ut ſupra firmatum eſt, uti-
que prorſus inveriſimile eſt facultatem concedere voluiſſe Ca-
pitulo illud lædendi & concordat *Rot. d. 368 n. 14. par. 13. rec.*

Quibus additur æque palpabilis, ac palmaris illa diffe-
rentia, quòd circa acquiſitionem fructuum Beneficiorum 123
Papa non determinat tempus, neque diem illorum acquiſi-
tionis, ſed ſolùm mandat Exequutori, ut Proviſum de Be-
neficio mittat in poſſeſſionem ſui Beneficii, quod non poteſt
verificari, niſi quando eidem Exequutori præſentantur Bul-
læ à Proviſo. Non ſic autem in noſtro caſu, in quo Papa ip- 124
ſe determinat diem, à qua incipere debet curſus fructuum,
& propterea eandem Papæ voluntatem punctualiter exequi
tenetur illius Miniſter, ex ſupra animadverſa.

Præcipuè, quia Liſtam novorum Officialium Cappella-
nus conficere tenetur in fine cujuslibet menſis, & non an-
tea: Unde in caſu noſtro non ſolùm poterat, ſed omnino
tenebatur deſcribere Creditorem fructuum à die 25. Junii,
Officialem illum, quem Papa Creditorem dd. fructuum à d. 125
die fecerat, juxta rotundum Papæ præceptum, ſæpè qui-
dem ſupra, ſed nunquam ſatis repetitum, ibi: *Unà cum fru-*
ctibus à Kalendis hujus menſis Junii &c. Sibique de emolu-
mentis integrè reſponderi debere; Obſervando vim, & effi-
caciam illius dictionis *integrè*; *Integrè enim ille dicitur ali-*
quid habere, qui totum habet, ex quo dicta dictio nullam pa-
titur diminutionem, ſunt verba *Barboſ. poſt* catervam Do-
ctorum, quos ſequitur *in Tract. de Diction. dict. 167. n. 1.* qui-
bus addo alios, citatos *in dec. 308. n. 10. cor Celſ.* ibi: *Verbum* 126
integrè *excludit penitus quamcumque diminutionem, & dec.*
359 n 5. ibi: *Verbum* integrè *non admittit diminutionem*, &
habemus in hac parte Textum, qui non poteſt eſſe rotun- 127
dior *in leg. Nomen debitoris §. Pater ff de Legat. 3.*

Nec juvat reperere, quòd emolumenta controverſa mi-
nutatim convertantur in utilitatem omnium Officialium, 128
& conſequenter etiam illius, qui illa à principio non conſe-
quitur.

Ultra quòd enim mihi ſupponitur in facto, id nullo mo-
do ſubſiſtere, ut indicavimus ſupra *n. 10.* Et ultra, quòd ſo-
lutio, minutatim facta, uti creditori præjudicialis, ipſo 129
invito, fieri non poteſt, ex adductis in *dec. 91. n. 11 cor An-*
ſald. & dec. 703. n. 26. par. 18. rec.

Objectio contraria meretur potiùs admirationem, quàm
reſponſionem, eò quia videtur nimis improprium (ut mo-
deſtiæ fines non excedamus) quòd, aſſignante Summo Pon-
tifice fructus omnes, e. g. unius integri menſis, illi Officia-
li, qui emit Officium vacabile, quivè poteſt ſuum Capita- 130
le quolibet momento ejuſdem menſis amittere, reperiatur
in Urbe pedaneus Miniſter, qui, inconſulto eodem Summo
Pontifice, curſum fructuum, ab eodem præcisè, & litte- 131
raliter demandatum, de facto audeat pro ſuo libito mutare,
& illos aliis Officialibus proprio marte attribuere.

Si enim talem facultatem mutandi ea, quæ Summus Pon-
tifex injunxit, nemini ſub Sole competit, comprehenſa 132
etiam tota Catholica Eccleſia, in generali Concilio legiti-
mè coadunata, ut eſt indubitatum; Qua fronte prætendit
ſimplex Portitor, & materialis Delator Supplicationum. à
Papa ſignatarum, ſibi attribuere id, quòd non ſolum Offi-
cialibus omnibus Scriptoratus Apoſtolici, ſed nec etiam
omnibus Officialibus officiorum vacabilium Urbis compe-
tit? egregiè *D. Thomas 2. 2. q. 60. art. 2. in corp.* ubi, quòd ſi- 133
ſimilis operandi modus, uti contra prudentiam, & ſine le-
gitima authoritate ad praxim redactus, dicitur injuſtus, per-
verſus, vitioſus, illicitus, & temerarius.

Ejuſdem prorſus farinæ eſt alter prætextus non captæ poſ- 134
ſeſſionis Officii, de quo eſt quæſtio, ante quam poſſeſſio-
nem Officialis percipere nullatenus poſſit illius fructus.

Ea enim, quæ in hac parte cum majori otio dici poſſunt,
reſpiciunt Officia illa, quibus aliqua Juriſdictionis ſpecies 135
annexa eſt, non autem concernunt Officia vacabilia ſine
ulla Juriſdictionis umbra, quorum poſſeſſio, ut eſt in Urbe
notorium, non alio modo capitur, quàm per actualem fru-
ctuum perceptionem, & quorum reſpectu licèt ſequatur
admiſſio poſt aliquod tempus à die ſignatæ Supplicationis,
illa ſemper retrotrahitur ad tempus ſignaturæ ejuſdem Sup-
plicationis, ſeu Gratiæ juxta praxim Officiorum omnium
vacabilium Romanæ Curiæ, quæ nullam habent anne- 136
xam

Digitized by Google

æam Juriſdictionem, ex adductis per *Card. de Albicis in addit. ad Pamph. dec. 94. n. 24.*

3. Quæ abſque ulla prorſus difficultate admittenda videntur in noſtris terminis, in quibus Papa, non à die poſſeſſionis, ſeu admiſſionis Officialis, ſed à die ſignatæ Supplicationis præciſè, expreſſè, & cubitalibus litteris, non per verbum *ceaſemus*, quod ad noſtrum effectum ſuberabun-
136 daret, juxta punctualem *Gloſſam*, cujus verba regiſtrata
fuerunt *ſupra num.* 26. ſed per aliud verbum *Fiat*, judicavit, ſententiavit, ſtatuit, juſſit, deliberavit, & exiſtimavit integrè dare Officiali fructus omnes ſui Officii, juxta verba illa, quæ nullam omninò admittunt detorſionem, nulliuſque cavillationis capacia ſunt: *Eandemque Oratri-*
137 *cem ex nunc ad dictum Officium &c. nec non ad honores, one-*
ra, ſalaria, & emolumenta prædicta in locum dictæ Roſæ recipiendam, & admittendam fore, & recipi, & admitti &c. Sibique de emolumentis INTEGRE' reſponderi.

4. Conſiderando verba illa *ex NUNC*, quæ à Calepino, (qui ad deciſ. Cauſarum allegari valet, ex adductis *in tom. 2. parte 2. diſcept. 28. num. 124.*) explicatur per *ora*,
138 *adeſſa*, quæ vè ad oculum demonſtrativa ſunt temporis præ-
ſentis, ad *Text. in leg. 1. §. Nunc tractemus ff. de Tutelis*, cum concordantibus apud *Barboſ. dict. 61. num. 2. & dict. 230. num. 1. 2.* quibus addo *Rot. dec. 662. num. 13. coram Bi-*
139 *ch. & dec. 74. num. 19. coram Anſald. & dec. 3. num. 22. par.*
8. & deciſ. 483. num. 8. par. 13. & deciſ. 536. num. 8. par. 18. recent.

Quibus poſitis, ſequenti dilemmate res poni videtur intra evidentiæ fines: Aut Papa die 15. Junii 1721. admitten-
140 do reſignationem Roſæ ad favorem Annæ, potuit iſti inte-
grè concedere fructus omnes Officii reſignati, quos eadem Anna integraliter acquirere voluit; Aut non potuit; Inter quæ, uti contradictoria, non datur medium.

5. Si à ſuis dilectis Miniſtris, & beneficatis Officialibus aſſeratur ſecundum, hoc eſt quòd id facere non potuerit,
141 mihi non ſuppetunt verba, apta ad replicandum; Solum-
modo ſubdo, quòd talem facultatem recognoſcunt in Papa omnes Doctores, loquentes in durioribus etiam terminis illorum emolumentorum Expeditionum, quæ ex cauſa oneroſa ſpectant ad eoſdem Officiales & aſſerentes, Papam li-
142 citè condonare poſſe omnia emolumenta Expeditionum,
iſtas concedendo gratis, & per viam ſecretam, juxta praxim, ipſiſmet Datariæ Tyronibus notoriam, & juxta ani-
143 madverſa per *Card. de Luca de Offic. vacabil. cap. 5. per tot.*
& ſignanter *n.* 10.

Si verò dicatur primum, hoc eſt, quòd id facere potuerit; Ego, uſurpando in hac parte phraſim *S. Hieronymi epiſt. 13. in fine adverſus Vigilantium*, fateor ingenuè meam
144 imbecillitatem, percipere non valeo, quibus diverſis ver-
bis ad dictum effectum Summus Pontifex uti poterat & debebat, ſi ſequentia, quæ ſuperabundant in omnibus aliis Supplicationibus, quæ à Papa quotidiè ſignantur, in noſtro caſu ſatis non fuerunt? iterùm hic repetenda, juxta *conſilium Plinii epiſt.* 20 ibi: *Prævaricatio eſt curſim, & breviter attingere, quæ ſunt inculcanda, infigenda, & repetenda; Unà cum fructibus à Kalendis hujus menſis Junii &c. Eandemque Oratricem ex NUNC ad dictum Officium, nec non honores, onera, ſalaria, & emolumenta prædicta*
145 *in locum, dictæ Roſæ recipien. & admitten. fore, & recipi*
& admitti; Sibique de emolumentis integrè reſponderi debere, decernere, & mandare &c. Fiat, ut petitur M. A. Quæ ſi talem Papæ voluntatem non probant, repeto cum *Iſaia* 5. 20. quòd opus eſt mutare nomina rebus, & verbis, nec non à *Libro 5. Decretalium* delere *tit.* 40. & à *Libr. 50. Digeſtorum delere tit. 16. de Verborum, & rerum ſignificatione*: Si verò illum probant, & quidem pluſquam evidenter, non
146 dubitat Anna, quia ei à Depoſitario ſolvi debeant, & qui-
dem integraliter, omnes fructus ſuæ Portionis à Kalendis Junii 1721 De Summo ſiquidem Pontifice in omni Gratiarum genere, ad unguem verificatur id, quod legitur *Num.* 30. 3. *Non faciet irritum verbum ſuum, ſed omne, quod promiſit, implebit.*

Supplicamus proinde pro declaratione, quòd Depoſitarius ſolvat omnes fructus, juxta formam, & præciſum tenorem Supplicationis, manu Papæ ſignatæ ibi: *Cum fru-*
147 *ctibus à Kalendis hujus menſis Junii &c. Sibique de emolu-*
mentis prædictis integrè reſponderi &c. & ſperamus voti compotes fieri, quia Principi convenit illud *Pſal.* 88. 35. *Quæ procedunt de labiis meis non faciam irrita*, quod ad
148 noſtrum effectum egregiè expendit *Card. de Albic. de In-*
conſt. in Judic. in præfat. à num. 7. & num. 19 & concordat *Amayden. de Stylo Datariæ lib. 1. cap. 31. num.* 76. ubi, quod in his terminis non eſt permiſſum recedere à claris verbis Supplicationis, manu Papæ ſignatæ.

In omne verò peſſimum caſum, quatenus his omnibus non obſtantibus, neque attentis, ex parte Depoſitarii dicti
Officii Scriptoratus Apoſtolici inſiſtatur adhuc pro conti- 149
nuatione dicti prætenſi ſoliti, dignum, & juſtum videtur, ut omnes illi fructus, quos integraliter non percipit Officialis, ſolvantur ab illo Miniſtro, qui ex una parte negligens fuit in adimplendo ſuum officium, neſcitur quo ſpiritu ductus retinendo in ſacculo per dies duodecim Supplicationes, manu Papæ ſignatas.

Ex alia verò parte diligentiſſimus extitit in exigendo
emolumenta, ſibi debita ratione Expeditionis, & aliarum 150
incumbentiarum, nempe pro Supplicatione ſc. . ' . 30. Pro conſenſu, & decreto ſc. . ' . 70. Pro expeditione ſc. 1. 74. Pro augumento auri ſc. · 05. Et pro D. Adminiſtratore ſc.
3. 22. ÷ Et ſic in totum ſc. 6. 02. ÷ Quæ non videtur parva 151
ſumma pro tenui labore, paucis temporis momenti, ope Formularii, terminato, abſque ullo periculo amiſſionis alicujus Capitalis, vel minimo ſanitatis præjudicio, quæ eſt una ex maximis ſublunaribus felicitatibus, ad differentiam honoratiorum probatorum Curialium, quæ ex propria ex-
perientia meritò pretium ſanguinis vocat *Card. de Luc. de* 152
Emphyt. diſc. 30. in princ. quem ſequutus ſui in *Inſtit. Crim. lib. 2. tit. 8. num.* 105. ubi ex propria pariter doloroſa experientia addidi, cum omni ſermonis proprietate vocari poſſe pretium illius rei, quæ eſt omni theſauro Mundi charior,
& rationem adducit *Gloſſ. in Auth. Ut Judices ſine quoquo* 153
ſuffrag. in princ. lit. x. verb. Utentis, quia ſcilicet dicti Curiales, contra regulas, ſibi à Medicis præſcriptas, in certis Cauſis, & temporis anguſtiis tantùm vigilare coguntur, quando dies magni ſunt, ac quando ſunt parvi, & concord.
Macr. in Hierolexic. verb Zizania, ibi: *Ad Curiales redeo,* 154
apud quos in accipiendo cibo, in vigiliis, non eſt orda, non eſt ratio, & non eſt modus.

Sunt enim axiomata, uno ore à Doctoribus recepta;
Quòd culpa ſuum debet tenere Authorem; Quòd negligen- 155
tia unius alteri nocere non debet; Quòd nemo alterius defectu gravari debet; Quòd nihil poteſt imputari ei, qui non facit id, quòd facere non tenebatur; Quòdque nemo debet
jacturam pati ex facto alterius, ut videre eſt apud *Barboſ.* 156
axiom. 62. num. 1. & axiom. 159. num. 2. Thomaſet. in Florib. leg. reg. 190. Nicol. in Floſc. verb Regulæ juris lit. N. num. 5. & 50. & Rot. dec. 1298. nu. 3. cor. Emer. jun. & dec. 168. num. 34. cor. Anſald.

Prout etiam communiter receptum eſt inter Doctores,
quòd illi Miniſtri, qui ſua habent emolumenta, non ſolùm 157
tenentur de culpa lata, & levi, ſed etiam de leviſſima, ut videre eſt apud citatos in *Inſt. crim. lib. 3. tit. 2. num.* 20. & concordant *bo. me. Anſald. de Commer. & Mercat. diſc 32. n.*
22. & Rot. dec. 10. num. 20. & ſeqq. apud Pacion. de Locat. & 158
dec. 98. num. 12. cor. Celſ. ibi: *Fuiſſet in manifeſta culpa, ob quam propterea tenetur de proprio.*

SEquendo *Card. de Luc. & Rot. ſupra num.* 114. obſervavimus, abuſum, ſeu pravam conſetudinem tollendi
Officiali illa emolumenta, quæ correſpondent diebus, qui- 159
bus Miniſter retinet in ſacculo Supplicationem, manu Papæ ſignatam, vocari poſſe curioſiſſimam ſpeciem conſuetudinis, & novum genus ſoliti.

Poſt hæc autem ſcripta, & impreſſa, ad noſtram notitiam devenit alia, longè curioſior ſpecies ſoliti, & conſue-
tudinis, non dandi eidem Officiali primo, & ſecundo men- 160
ſe integraliter omnia emolumenta, quæ dantur omnibus aliis Officialibus, juxta Papæ præceptum ibi: *Sibique de emolumentis INTEGRE' reſponderi*, ſed illorum medietatem tantùm; Et quia Cappellanus erubeſcit talem detractionem clarè aperire in illa Liſta, quæ de facili poteſt recognoſci penes Depoſitarium, modo æqualiter curioſo, ac exorbitanti, in dicta Liſta, quam quolibet menſe tradit
eidem Depoſitario, pro dictis primo, & ſecundo menſe ni- 161
hil aſſignat dicto Officiali, & ſcribit, ut infra *Anna &c. primus menſis. Anna &c. ſecundus menſis*, cujus cifra hoc importat, quòd eidem Officiali dd. primo & ſecundo menſibus detur ſolùm medietas emolumentorum.

Adverſus autem hunc æquè improprium, ac inauditum modum operandi, à fortiori militant omnes ſexdecim reflexiones, contra dictum alium abuſum ſupra expenſæ. Cir-
ca illius autem denominationem mihi non ſuppetunt verba, 162
ſufficentia ad illum explicandum, ſolùmque addo, quòd in ſubſtantia, & rei veritate idem operandi modus nihil aliud eſt, quàm *detractio rei alienæ, invito Domino.*

Reſpe-

Digitized by Google

Reſpectu enim ſenſibilis præjudicii Officialis, læſionis
publicæ fidei, & intolerabilis abuſus, ad unguem verificau-
163 tur omnia huc uſque expenſa; Quia Miniſter non exeque-
retur Papæ præceptum, in ejus faciem, non ſolùm illud
rotundè tranſgrediendo, ſed ulteriùs proprio marte muta-
ret ea, quæ Papa expreſſiſſimè demandavit, non dando
Officiali primis duobus menſibus integros fructus ſui Officii,
eo tempore, quo eidemmet ſubjacet periculo amiſſionis
ſortis, cui ſubjacet pro ſequentibus menſibus; Quod vide-
tur nimis exorbitans, & æqualiter monſtruoſum; Si enim
164 Computiſtæ Locorum montium, qui in eorum Officio fa-
ciunt ea, quæ adimplent Cappellani Officiorum vacabi-
lium, punctualiter tenentur efformare Liſtas Montiſtarum
*conforme la Nota, che ſe li darà, ſottoſcritta dalli Segreta-
rj, e Proſegretarj, qual Nota doveranno eſſeguire puntual-
mente*, juxta Ordinationes, impreſſa à *Cobell. ad Bull. bon.*
165 *regim. cap. 34. art. 35. num. 9.* confirmatas anno 1689 *in Re-
formation. Mont. §. 32.* quare idem practicare non debet
Cappellanus Officiorum vacabilium, non reſpectu Liſtæ,
166 ei tranſmiſſæ ab aliquo inferiori Miniſtro Datariæ, ſed reſ-
pectu Supplicationis, manu Papæ ſignatæ?

Fateor autem rubore ſuffundi adducendo hanc paritatem,
derogantem venerationi, omni jure debitæ Majeſtati Sum-
mi Pontificis, & Supplicationibus; illius manu ſignatis,
juxta nobilem animadverſionem *S. Hieronymi*, ſequuti à
P. Segneri nel Chriſt. inſtruito par. 1. rag. 7. num. 7. ibi;
167 *Quando majora minoribus coæquantur, minoris comparatio,
majoris injuria eſt*; Sed cogor ad illam adducendam ex de-
fectu aliarum authoritatum, eò quia nullus Doctor ſomnia-
re potuit, quòd in Urbe, in faciem Summi Pontificis,
unus ex ejus beneficatis Miniſtris, eò devenire poſſit, quod,
admittente eodem Summo Pontifice, qui in hac parte facit
figuram Privati, ordinem illius Officialis, qui voluit eme-
re ſuum Officium, cum omnibus fructibus à die ſignatæ
Supplicationis, & demandante Cappellano Collegii Scri-
168 ptoratus Apoſtolici, ut ex illa die ſubſcriptionis Supplica-
tionis, impetrata per clariſſimam illam dictionem *EX
NUNC*, in poſterum deſcribat illum creditorem pro omni-
bus fructibus dicti Officii, cum illa nimia ſignificativa di-
ctione *INTEGRE*, ex allegatis ſupra num. 50. in fine;
Reperiatur Miniſter, qui id non exequatur, ſed alio mo-
do ſibi benè viſo, diſponat de dictis fructibus; Repero,
quòd nullus Doctor, non ſolùm id credere potuit pro vero,
ſed nec etiam habere potuit pro veriſimili, quia re vera ſu-
perat omnem admirationem, neque poteſt ſatis exprimi,
etiam ſi quis haberet centum linguas, & totidem ora, jux-
169 ta phraſim illam *Virgilii*, ſequuti *in Inſtit. crim. lib. 4. tit.
5. num. 160.*

*Non mihi ſi linguæ centum ſint, oraque centum
Ferrea vox &c.*

Non omittimus demum obſervare contrariam præten-
ſionem, involvere propoſitionem nimis conſiderabilem,
170 & magnarum conſequentiarum productivam, quòd adver-
ſus Summi Pontificis viventis expreſſum mandatum, ad-
mittantur in Urbe apertæ tranſgreſſiones illius inferiorum
Miniſtrorum, ad inducendam conſuetudinem punctuali-
tèr non adimplendi id, quod cubitalibus litteris præcepit,
171 imò ſuo marte mutandi ordinem, ab ipſo Papa proprio
charactere determinatum, præfixum, & injunctum; Cir-
ca quam conſultè abſtinemus ab ulteriori confutatione,
172 quia exorbitantia de ſe clarè patet, & multi ponderis eſt.

Hujuſmodi autem inconvenientia nullatenus evitantur
ex illa reflexione, quòd præjudicium non perceptionis fru-
ctuum integraliter primis duobus menſibus, progreſſu tem-
poris compenſatur cum aliis fructibus futurorum Officia-
lium, qui pro dictis primis menſibus diſtribuuntur inter an-
tiquos.

Cathegoricè enim reſpondemus, quòd talis diſcurrendi
modus habere poſſet locum, quando Cappellanus eſſet ab-
173 ſolutus Dominus Officiorum vacabilium, & quando age-
retur de ſuis propriis redditibus, diſtribuendis ad ejus arbi-
trium, ea ratione, quia uti illorum Dominus, & arbiter
poſſet de fructibus, ſibi ſpectantibus, ad ſui libitum diſpo-
nere; Non autem admitti poſſunt in noſtris terminis, in
quibus ſermo eſt de rebus alienis, quas Cappellanus non ſo-
174 lùm diſtribuere non poteſt ad ejus arbitrium, ſed nec etiam
illas deſiderare ei permiſſum eſt, ex Decalogi præceptis;
Cùmque idem Cappellanus ſit merus, purus, & ſimplex
Papæ Miniſter, obedire omni Jure tenetur ſuo Domino,
non autem per ſimiles inanes diſcurſus in Officialium præ-
judicium, & maximam confuſionem, voluntatem Papæ non
exequi.

Fortiùs, quia talis modus diſtribuendi fructus nullate-
nus tolerandus videtur, uti non univerſalis reſpectu om-
nium Officiorum vacabilium, injuſtus, abuſivus, inæqua- 175
lis, iniquus, irrationabilis, læſivus publicæ fidei, & de-
rogatorius Pontificiæ poteſtatis.

Eſt idem modus diſtribuendi fructus *inæqualis*. Impoſſi-
bile enim eſt, quòd novus Officialis punctualitèr tot perci- 176
pere poſſit fructus pro eo tempore, quo poſſidet Officium,
quot ei debiti ſunt primis duobus menſibus.

Eſt *injuſtus*, quia illo mediante, non tribuitur unicui- 177
que quod ſuum eſt.

Eſt *abuſivus*, quia nulli innititur ſolido principio, ſed or- 178
tum habet à mera voluntate Miniſtri.

Eſt reſtrictus ad unum, vel aliud Officium vacabile, 179
non eſt autem univerſalis; Et propterea omnibus modis
procurandum eſt, ne ſe extendat ad omnia alia Officia va-
cabilia, optima illa congruentia, quam adducit *Caſſiodo-
rus*, cujus verba impreſſa ſunt ſupra n. 31.

18. Eſt *iniquus*, quia contra æquitatem. *Cum enim Jus
naturale dicatur id, quod bonum, & æquum eſt &c. neceſſa-* 180
riò, quòd illi adverſatur, debet eſſe iniquum, ſunt verba
Gonzal. in c. Cum tanto 11. n. 10. de Conſuet.

Eſt *irrationabilis*, quia indebitè gravat novum Officia-
lem, *Panimoll dec. 1. adnot. 2. num. 34* ibi; *Conſuetudo* 181
&c. dicitur irrationabilis, ſi aliquem indebitè gravet.

20. Eſt *læſivus publicæ fidei*, quia Officialis, in tantùm
emit ſuum Officium, quia Papa admittendo illius preces, 182
& Ordinem pro illius pretio, eidem integraliter aſſignavit
fructus, tam pro primis, quàm pro poſterioribus menſi-
bus.

Eſt *demum derogatorius maximæ Pontificiæ poteſtatis*,
quia Miniſter non obedit Principi, & Subditus non paret 183
Domino, idque adverſus omnia Jura, omnemque congruen-
tiam.

Adverſus quæ non meretur allegari prætextus taciti con-
ſenſus novorum Officialium, cum ſuppoſito, quòd quan- 184
do emunt Officium præſumantur ſe conformare cum ſolito,
quod practicatur in Collegio Scriptorum Apoſtolicorum:
Talis enim prætextus non regit in facto, quod pluſquam
evidenter patet ex Ordine, quo mediante Anna, & Lu- 185
cretia ſuas emere voluerunt Portiones, hoc eſt cum fructi-
bus, non ad arbitrium Cappellani, ſed à Kalendis Junii;
Nec non ex facto Papæ, qui eoſdem fructus à dicta die con-
cedere voluit, non per menſes dimidiatos, & ad libitum
Cappellani, nullam eidem dando facultatem dimidiandi
dictos fructus, neque pro primis, neque pro poſterioribus
menſibus, ſed *integrè*; Sunt enim propoſitiones, uno ore 186
receptæ inter Doctores, & ab omnibus Tribunalibus ad-
miſſæ, quòd præſumptio ſemper ceſſat, quando clarè con-
ſtat de expreſſa voluntate in contrarium ex innumeris au-
thoritatibus, adductis *in tom. 1. par. 1. diſcept. 2. num. 28.*
Quodquè contra Partium conventionem, & clara verba 187
Contrahentium, non poteſt, non debet, & eſt nimis im-
proprium, & pluſquam monſtroſum allegare quamcum-
que conſuetudinem, & quodlibet ſolitum, juxta verba *Ro-
tæ d. 10. num 40. apud Pacion. de Locat.* milliès opportunè 188
ad noſtrum effectum repetenda ibi: *Quando non reſiſteret
ſolito expreſſa, rotunda, & litteralis conventio, quia in hoc
caſu talis obſervantia judicanda eſt abuſus, non admitten-
dus, ſed eliminandus.*

Ex quibus ſimul unitis in rei veritate contraria prætenſio
non poteſt eſſe exorbitantior, quia inſiſtitur exadverſo in 189
hoc, quod ſequentia numero verba, nullo apice mutato,
vel addito, quibus, juxta illarum Formularium concipiun-
tur Supplicationes omnes conceſſionum Officiorum vacabi-
lium, manu Papæ ſignatæ: *Unà cum fructibus à Kalendis
hujus menſis &c. Ex nunc recipi, & admitti &c. Sibique de
emolumentis integrè reſponderi debere*, in omnibus aliis Of- 190
ficiis vacabilibus, juxta eorum obvium, proprium, & lit-
teralem ſenſum, taliter accipiantur, ut Officialis ab illo
die, quo ſignata eſt Supplicatio, uſque ad tempus, quo va-
cat Officium per illius mortem, vel reſignationem, faciat
ſuos omnes omnino fructus ſui Officii, neque uno miſerabi-
li obulo detracto, vel diminuto. Diverſimodè autem acci-
piantur in Collegio Scriptoratus Apoſtolici, & forſan etiam
in uno, vel altero ex aliis Collegiis, in quibus id toleratum
fuit per ſummam patientiam, ex illo motivo, quod Of- 191
ficiali non erat utile, neque expediens pro paucis Juliis ſuper
ſe litem aſſumere, cum illis expenſis, quæ, experientia te-
ſte, notoriæ ſunt, quaſvè deſcribit *Rota* in locis, citatis *in
to. 2. par. 2. diſcept. 17. num. 8.*

Hodiè eadem contraria prætenſione in judicium dedu- 192
cta,

Digitized by Google

ĉta, oſtenſaque illius injuſtitia, non ſolùm prætenditur il-
lius tolerantia, ſed ulteriùs, quòd debeat canonizari pro
Lege obligatoria in futurum, cum facili extenſione ad
omnia alia Officia vacabilia, juxta animadverſa ſupra nu.
31. Idque adverſus diſpoſitionem omnium Jurium, & con-
gruentiarum, quòd improbat litteralis *Text. in cap. Cùm
jamdudum de Præbend.* cujus aurea verba ſunt hæc: *Cùm
multa per patientiam tolerentur, quæ, ſi deducta fuerint
193 in judicium, juſtitia exigente, tolerari non debent.* In cu-
jus ſequelam, omiſſis aliis, de quibus *in deciſ. 418. à num.
12. par. 18. recent. & in Inſtitut crim. lib. primo tit.* 10 *§. 4.
num.* 239. noſtris temporibus à Cappella Pontificia de me-
dio ſublatum fuit alind, nedum antiquiſſimum, ſed im-
memorabile ſolitum, videntibus, tacentibus, atque to-
194 lerantibus per tempus immemorabile tot, tantiſque ſum-
mis Pontificibus, & S. R. E. Cardinalibus, quot per d.
immemorabile tempus in Cappella Pontificia intervene-
runt, ut videre eſt *in tom. 2. diſcept. Eccleſ. par. 1. diſcept.
28. per totum.*

Ultra quod, ſi in noſtris terminis, toleraretur ampliùs
d. præenſum ſolitum, poſtquam deductum fuit in judi-
cium, oſtenſumque fuit injuſtum, omnibus illis aliis incon-
195 ventibus, abſurdis, improprietatibus, & exorbitantiis,
ſupra expreſſis, adderetur hoc, quòd illud non ſolùm eſſet
oppoſitum regulis, & axiomatibus Juris, ſed etiam Phi-
loſophiæ principiis, juxta quæ *idem, manens idem, ſem-
per facit idem.* Et tamen in noſtris terminis Supplicatio,
manu Papæ ſignata, manens ſemper eadem, non ſemper
faceret idem, quia apud Cappellanum Collegii Scriptora-
196 tus Apoſtolici importaret pro medietate detractionem
emolumentorum pro primo & ſecundo menſe, quam non
importaret in aliis Collegiis. Inconveniens non poteſt eſſe
majus, neque evidentiùs demonſtrari.

Quod ſi inſiſtatur adhuc in æqualitate illius ſummæ, quæ
tollitur novo Officiali, & attribuitur antiquis; Id per mo-
197 dum falſæ hypotheſis admiſſo, ſed nunquam conceſſo,
ſemper in æternum verum erit, quòd talis diviſio fructu-
um erit ſine legitima authoritate facta; Et conſequenter
abuſiva, & iniqua; Pro validitate enim actuum humano-
rum ſemper requiritur, ut illi non ſolum fiant comite ju-
198 ſtitia, ſed etiam authoritate duce, aliàs nunquam ſalvari
poſſunt ad exorbitantia, & nullitate, juxta doctrinam *Di-
vi Thomæ 2. 2. q. 60. art. 2. in corpor.*

Ultra quod, ſi non eſt permiſſum cuicumque Perſonæ,
propriis oculis videnti, aliquem furari, rem ipſam furatam
199 à Lattone accipere, & vero Domino reſtituere ex defe-
ctu legitimæ authoritatis, juxta *Textum in leg. Si quis
7. Codice Undevi*, cum concordantibus, citatis *in In-
ſtitut. crimin. lib. 2. tit. 8. de Furt. numer.* 30. multò mi-
nus licitum erit Cappellano, qui non eſt Dominus fru-
ctuum Officiorum vacabilium, proprio marte illos tol-
lere ab Officiali, qui eſt eorundem fructuum verus Do-
200 minus, & uti talis à Papa canonizatus, eoſdemque fru-
ctus ad ſui libitum dare illis, quibus nullo jure compe-
tunt, ſub prætextu verè inani, quòd tale præſentaneum,
201 & indubitatum præjudicium Officialis poſſit deinde eidem
forſan compenſari ſi longo tempore vivat, vel ſuum Of-
ficium alteri non reſignet.

Circa concluſionem, de qua ſupra *numer.* 2. obſerva
hic, quòd Patrimonium ſacrum nedum conſtitui po-
teſt in Officio vacabili, liberè ſpectante ad Ordinandum;
202 Sed etiam ſi eidem Ordinando relinquatur ſub conditio-
ne, ut ad evitandam vacationem, teneatur Ordinatus
illud reſignare ante annum 63. ſuæ ætatis; Cùm hoc ſo-
lùm, quòd adveniente dicto tempore, & illud, in exe-
cutionem voluntatis pii Benefactoris reſignante Ordina-
to, iſte remaneat ſuſpenſus à celebratione Miſſæ, uſ-
quequo alio modo de ſufficienti Patrimonio proviſus ſit,
ut, articulo maturè diſcuſſo, reſolvit *C. C. in Romana
ſeu Nepeſina 27. Junii.* 1711. ut videre eſt in *lib. 61. De-
cret. fol.* 213.

DISCEPTATIO IX.

Veliterna

PRO

Magiſtratu Velitrarum

CUM

Capitulo ejuſdem Civitatis.

ARGUMENTI.

Loco ſubnectuntur undecim ſequentia dubia.

I. *An Magiſtratus Velitrarum in Feſto S. Franciſci Xave-
rii poſſit incedere cum Clava, & eodem Comitatu, ac incedit
in Feſtivitatibus quatuor Sanctorum Patronorum Civitatis,
Sanctiſſimæ Conceptionis, & B. Mariæ Gratiarum.*

II. *An idem Magiſtratus in Eccleſiis extra Cathedralem ſit
thurificandus triplici ductu.*

III. *An eidem Magiſtratui ſit dandum oſculum pacis per
amplexum, ſeu potiùs per Inſtrumentum, & à quo.*

IV. *An Celebrantes poſt finem Miſſæ, tam ſolemnis, quàm
privatæ, debeant antequàm ab Altari diſcedant, reveren-
tiam facere Magiſtr.*

V. *An eodem Magiſtratu intereſſente Miſſæ privatæ, liceat
in Altari accendere quatuor Candelas.*

VI. *An Magiſtratus immediatè poſt Canonicos, & ante
Beneficiatos, cæteroſque de Clero, admitti debeat ad Crucis
adorationem, & ad Cineres.*

VII. *An Magiſtratus, ejuſque Officiales in Proceſſionibus,
in quibus deferunt Intorſitia, illa propriis manibus deferre
debeant.*

VIII. *An Magiſtratu accedente ad Cathedralem, aliaſque
Eccleſias Civitatis cum Comitatu, & Clava, licitus ſit ſoni-
tus Tubarum intra eaſdem Eccleſias.*

IX. *An eodem Magiſtratu in Cathedrali, aliiſque Eccleſiis
Secularibus, & Regularibus intereſſente Miſſæ privatæ, li-
citus ſit ſonitus Tubarum in actu elevationis Sanctiſſimæ Eu-
chariſtiæ intus ipſas Eccleſias.*

X. *An eidem Magiſtratui liceat in Eccleſia Parochiali S.
Mariæ de Trivio retinere ſcamnum intus Presbyterium.*

XI. *An eidem Magiſtratui in Eccleſiis Sancti Martini, S.
Franciſci, S. Claræ, & S. Thereſiæ, liceat retinere ſcam-
num à cornu Evangelii.*

Ante dubiorum diſcuſſionem, pro illorum favorabili re-
ſolutione, præmitto cum *Monacell. in Formular. to.
2. tit. 13. formul. 2. num. 11. fol. 11. Quòd perſonæ Eccle- 1
ſiaſticæ apicibus Cæremonialis ità judaicè inſiſtere, & adhæ-
rere non debent, ut, ubi ordo hierarchicus non confunditur,
nec deformitas intolerabilis oritur, pro minimis applaudant
locum Laicis novitatibus exturbare, præſertim antiquum.*
Supplicantes obſervare, quòd Author iſte, qui ità loqui- 2
tur, non eſt aliquis Defenſor Sæcularium Magiſtratuum,
conductus ad ſcribendum pro illorum prærogativis, ſed fuit
æquè pius, ac doctus Sacerdos, in Eccleſiaſticis Ritibus ni-
mis verſatus, & in judicandi munere, tàm in Curia, quàm
extrà illam multum exercitatus, & æqualiter eruditus, præ-
dicta ſcribens ad meram veritatem in illo Libro, in quo me-
ritò totus eſt pro defenſione, conſervatione, augumento,
ac decore, tàm functionum, quàm Perſonarum Eccleſiaſti-
carum.

Præmitto 2 quòd in omni materia, & præcipuè in hac,
concernente Sacros Ritus, & præeminentiales controver- 3
ſias, totum facit obſervantia, & antiquum ſolitum, quod,
poſtpoſitis omnibus aliis conſiderationibus, unicè ſpecta-
tur, ex adductis per *Maſtrill. de Magiſtr. lib. 4. cap. 14. num. 1.* 4
*Pignatel conſult. 25. num. 1. tom. 4. Panimol. dec. 1. annot. 16.
num. 15. & Rot. dec. 1025 num. 4. coram Emer jun. & in Hiſpa-
len. Præced. 16. Junii 1693 §. Poſito rerum Manuel.* cum aliis
citatis *to. 1. par. 2. diſc. 26. n. 62.*

Præmitto 3. quòd in qualibet materia; quantum fieri po-
teſt, ſemper fugiendæ ſunt novitates, quas ſemper peri-
culoſas exiſtere nihilque magis animos perturbare, quàm in- 5
novare, & à conſuetudine alienum facere, per hæc nume-
ro verba ſcriptum reliquit *S. Jo Chriſoſt. epiſt. 1. ad Corinth.
homil 7. à Rot. dec. 19 in fin apud Antonell. de Jurib. Clericor.*
& concordant adducti per *Capon. diſcept. 58. à num. 18. Mo-
nacell in Formular. tit. 3. formul. 2. num. 25. & Rot. in Pamplo-
nen. Manut. 10. Maii 1706 §. fin cor. Caſſarel.*

Præ-

Præmitto 4. quòd uno ore receptum eſt inter Tractantes
de Sacris Ritibus, quòd conſuetudo immemorabilis nullo
modo dicatur ſublata per Cæremoniale Romanum, eò quia,
7 uti ſpeciali mentione digna, nunquam tollitur per quam-
cumque diſpoſitionem, niſi fiat de illa individualis, & ſpe-
cifica mentio, ut benè diſcurrendo, notant *Mareſcot. var.
reſol lib. 2. reſol. 101. à num. 4. Gratian. diſcept. 292. num. 5. Rot.
coram Ottob. dec. 53. num. 13.* Et referendo multas reſolutio-
8 nes hujus Sac. Congr. obſervant *Capon. diſcept. 329. à num.
15. Garz. de Beneſ. par. 3. cap. 2. §. 1. num. 191. Barboſ. de Ca-
non. cap. 33. num. 24. Panimol. dec. 1. annot. 11. num. 39. Pigna-
tel. conſult. 7. num 25. tom. 1. & Rot. dec. 198. num. 3. & 7. coram
Dunozet. ſen. & in magiſtrali deciſ. Pampilonen. Præeminen-
tiarum 3. Febr. 1700 §. Sed dato, & 7. Martii 1701. coram
Olmo.*

Præmitto 5. quòd circa prærogativas, competentes Ma-
giſtratibus Sæcularibus, diſtinguendus eſt, non autem con-
9 fundendus cum aliis Magiſtratibus Civitatum Status Ec-
cleſiaſtici, noſter Veliternus Magiſtratus, ob magna, &
multa privilegia, à diverſis Summis Pontificibus ei conceſ-
ſa, relata ab *Abbate Tritbem. lib. 3. cap. 12.* necnon *à Theol.
Theatr. Hiſtor. lib. 3. cap. 3. & ab Abbat. Piazza nella Gerar-
10 ch. Cardin fol 32. verſic. Fu queſta Città.* Inter quæ non in-
fimum occupat locum illud, quòd Cardinali Sac. Collegii
Decano, illius Civitatis Epiſcopo, perpetuoque Guberna-
tore decedente, uſque quo in Conſiſtorio antiquior ex San-
ctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus Epiſcopis Decanatum
obtineat, ipſemet Magiſtratus gubernium Civitatis reaſ-
ſumit; Nec non, aliis omiſſis, à prædictis Authoribus la-
tè exornatis, nimis conſiderabile videtur illud, ut civiles
Cauſæ Veliternæ in prima, & ſecunda inſtantia agitari de-
beant in ipſamet Civitate, Circa verò omnes alias Cauſas
criminales ex claro Privilegio Boniſ. VIII. per extenſum re-
11 giſtrato à *D. Advocato de Proſper. de Regim. Civit. Velitern.
par. 2. fol. mihi 51. punire poſſant Delinquentes* (ſunt verba di-
cti Privilegii) *in Civitate Veliterna, aut ejus Territorio, vel
Diſtrictu, ſive de ipſa Civitate, vel etiam aliunde, prout
eorum delicta exegerint, liberè per Poteſtatem, ſeu Judicem,
& Officiales veſtros juſtitiam exercere, authoritate Vobis præ-
ſentium indulgemus, diſtrictiùs inhibentes, ne Rector Cam-
paneæ, & Maritimæ &c.*

Cum quibus privilegiis, aliiſque ſingularibus prærogati-
vis, de quibus latè agunt prædicti Authores, concordant
aliæ honorificentiæ, & decora ornamenta ejuſdem Magi-
ſtratus; Teſte enim dicto D. de *Proſper* ubi proximè *par. 1.
fol. 17.* cui uti digniſſimo Civi, & oculato teſti, omnis ad-
hibenda eſt fides; Magiſtratus immemorabili tempore ha-
bet uſum parvæ Campanæ pro convocando *il Corteggio*,
quando accedit ad publicas functiones, quo tempore utitur
12 veſtibus ſericis, uſque ad talos protenſis, cum criſpatis pi-
leis ad inſtar Romani Senatus. In acceſſu ad eaſdem publi-
cas functiones, ante Magiſtratum incedunt tres Tubicines,
ſubſequuntur deindè novem famuli *di Livrea*, & poſt ipſos
Magiſter domus, deferens Clavam argenteam, multique
alii Viri nobiles, comitantes proprium Magiſtratum, ita-
ut iſte in multis aſſimiletur Romano Senatui, *cujus maje-
13 ſtatem ſemper Civitas Veliterna imitata eſt*, juxta præciſa
verba dicti *Proſperis*, ubi ſupra.

Quibus præmiſſis 1. dub. nullam videtur admittere diffi-
cultatem pro illius affirmativa reſolutione, eò quia aſſiſten-
tia Magiſtratus cum habitu Senatorio, & Mazza, quam
14 ex propria devotione in præteritum præſtitit, & in futurum
præſtare intendit in Miſſa ſolemni, & in Veſperis, tàm in
feſto S. Franciſci Xaverii, quod à Patrono Capellæ, ei-
dem Sancto dicatæ, celebratur in Eccleſia S. Mariæ de
Trivio, quàm in feſtivitatibus SS. Conceptionis, & B. Ma-
riæ Gratiarum, quæ celebrantur in Eccleſia Cathedrali,
nullo jure prohibetur Magiſtratibus Sæcularibus, & uti fun-
ctio, unicè reſpiciens divinum Cultum, & addens majo-
rem decorem Eccleſiaſticis functionibus, indifferenter per-
miſſa eſt, juxta rotundum Textum *in cap. Quia per ambi-
tioſa de Reſcript. in 6.* cum aliis apud *Rotam in Romana Orna-
15 tus 6. Junii 1708. §. Verùm coram Omanna*, ubi, quòd in du-
bio ſemper illa via tenenda eſt, illeque modus amplecten-
dus, qui tendit ad inducendum, vel conſervandum majo-
rem cultum Divinum.

Deveniendo ad 2. dub. non poteſt controverti in facto an-
tiquiſſimum, & immemorabile ſolitum, extra Cathedra-
16 lem triplici ductu thurificandi Magiſtratum, aſſiſtentem ſa-
cris functionibus. In Jure verò uno ore concordant omnes
Doctores, ſervandum eſſe hujuſmodi antiquiſſimum ſoli-
tum, ſeu immemorabilem conſuetudinem, per ea, quæ in
noſtris terminis advertunt adducti à *Baldr. in Manual Sacr.
Cærem. par. 2. c. 9. n. 20 fol. mihi 107. & Capon. diſcept. 329. nu.
20.* ibi: *Thurificationes triplici ductu, licèt per regulam Cære- 17
monialis debeantur ipſis Epiſcopis, vel Celebranti; Nihilo-
minùs ſi adeſt immemorabilis Conſuetudo, quòd alii pariter
thurificentur &c. debet tam eiſdem ſervari.* Et favore Ma-
giſtratus Therami reſolvit *hæc Sac. Cong. in Aprutina 6. Octob.
1696. ad 6. dub.* Cùm enim in eadem Cauſa quæſitum fuiſſet, 18
quotuplici ductu, & à quo thurificandus eſſet idem Magi-
ſtratus? Partibus acerrimè informantibus, reſpondit. *Ser-
vandum eſſe ſolitum*, ut notat *Monacell. in Formular. tom. 1.
tit. 13. formul. 2. ſub num. 5.*

Et favore Gubernatoris Laici, longè minorem habentis
dignitatem in concurſu publici Magiſtratus, habemus ca- 19
ſum, individualiter deciſum ab *hac Sac. Cong. in Caſertana
18 Septembris 1632.* teſtibus *Barboſ. de Canon. c. 34 n. 31. verſ.
Supradicta, & in Summ. Apoſtol. dec. verb. Thurificatio collect.
705. n. 8. Capon. d. diſcept. 329. num. 20. Pignatel. conſult. 4. à n.
1.* & ſignanter *num. 3. to. 4. & Paſcucc. in Obſervat. ad eundem
Pignatel. tom. 1. tit. de Sacris Ritibus fol. mihi 461.* Quæ pun-
ctualis reſolutio vim legis habet, & uti talis, ſervanda eſt, 20
ut loquendo in ſpecie de alia reſolutione hujus Sac. Cong. no-
tat *Card. de Luca de Præemin. diſc. 23. n. 3.*

Quod eò magis procedit, attenta illa nimis conſiderabili
circumſtantia, quòd tale ſolitum, & immemorabilis con-
ſuetudo favore noſtri Magiſtratus, non eſt univerſalis, eò
quia non practicatur in Eccleſia Cathedrali, ſed ſolùm vi- 21
get in aliis inferioribus Eccleſiis; Et proindè eo magis ſer-
vanda eſt, ut in ſpecie obſervat *Pignatel. ubi proximè num.
4. verſ. Si non in omnibus.*

Videmus hoc practicari in concurſu minùs digni cum di-
gniori; Quamvis enim repugnet Juribus divino, naturali,
canonico, & civili, quòd minus dignus indiſtinctè, & in 22
omni loco, & tempore præferatur digniori, ut de Jure divi-
no videre eſt in *can. ultimo diſt. 9* & obſervant in *eorum Tract.
de Præceden. Manrique q. 18. num. 9 & Cruſ. lib. 7. cap. 22. n. 5.*
De Jure naturali *in §. finali* ibique *Gloſ. Inſtit. de Jur. Natur.
Gent. & Civil.* & advertunt *Manriq & Crutius, ubi ſupra*, 23
nec non *Decian reſponſ. 7. num. 17. lib. 3.* De Jure canonico *in
c. Statuimus de Majorit. & obedient.* & in aliis locis, adductis,
per *Franc. de Eccleſ Cath. c. 33. num 183.* Et demum de Jure ci-
vili *in leg. 1. ff. de Alb. ſcrib. & in leg. Gradatim ff. de Muner. & 24
honor & in tot. titul. Codic. Ut dignit. ordo ſervetur*, cum aliis,
cumulatis à *Rot. dec. 34. num. 3. apud Novar. in Summ. Bullar.
& dec. 4. num. 36. cor. Ottob.*

Hoc tamen non procedit, quando ſumus in terminis con-
ſuetudinis particularis, & vigentis ſolùm in certis tempori-
bus, & locis, ut limitando principalem concluſionem, uno 25
ore ab omnibus Doctoribus amplexam, in ſpecie punctua-
litèr advertunt *Sperel. dec. 179. num. 3. verſ. Non enim, Adden.
ad Ludov. dec. 114. num. 4. & Adden. ad Pamphil. dec. 127. nu.
12.* & firmavit *Rot. dec. 560 n. 16. & 17. par. 19. rec.* ibi: *Secus
quando prout in præſenti, conſuetudo non eſt generalis, ſed 26
in quibuſdam actibus, & in certo loco &c. Tunc enim indecens
non videtur, nec Juri repugnat, ut inferior certo loco, & tem-
pore magis digno præcedat.* Et in ſpecie loquendo de parti
culari conſuetudine favore Magiſtratus ſæcularis, notat
Card. de Luc. de Præem. diſc. 13. num. 12.

Abſque ulla prorſus difficultate, ex quo in noſtro caſu non
habemus legem claram, & litteraliter oppoſitam noſtræ im-
memorabili conſuetudini, ut habemus in dicto alio duriori 27
caſu concurſus minùs digni cum digniori, eò quia, ut ad-
vertit *Pignatel. conſult. 4. n. 4. to. 3.* numerus thurificationum
triplici ductu non prohibetur expreſſè in Corpore Juris, vel
in Cæremoniali Epiſc. in quo, quamvis dicatur, eſſe thuri-
ficandos triplici ductu Sacerdotem celebrantem, & ipſum 28
Epiſcopum; Hoc non excludit, quòd ex conſuetudine im-
memorabili id non poſſit aliis competere, non indefinitè in
omni loco, ſed in certis Eccleſiis, ſeu determinato loco, ut
proſequitur *Pignatel. ubi ſupra n. 4. & 5.* & concordant *Ca-
pon. diſc. 329. à num 20. & Paſcuc. ad eundem Pignatel. tom. 2.
fol. 151. in princip.*

Attentis præcipuè dictis ſingularibus prærogativis, &
privilegiis, eidem Magiſtratui competentibus, quæ in ſpe-
cie conſiderari ſolent à Doctoribus, ad canonizandam ra- 29
tionabilitatem conſuetudinis thurificandi duplici, vel tripli-
ci ductu, ut in terminis obſervat *Pignatel. conſult. 4 n. 4. & 5.
to. 4.* ibi: *Atque hinc eſt, quòd quantò aliqua perſona eſt princi-
palior in Communitate, tantò plus ei tribuitur de bonis Com- 30
munitatis &c. Ideoque, cùm unuſquiſque poſſit thurificari unico,
vel duplici ductu, conſuetudo thurificandi triplici ductu eos,
qui principaliores ſunt in Eccleſia, & in Republica &c. eſt ſe-*
cun-

Digitized by Google

cundum regulas juſtitiæ diſtributivæ, atque adeo rationabilis &c.

Ex quibus non credimus exageraodum inconveniens illud, quòd, hoc admiſſo, Magiſtratus Sæcularis æquipararetur in hac parte cum Celebrante, qui pariter triplici ductu
31 thurificari debet: Si enim ex ſupra allegatis, non attentis
dictis claris juribus, & cubitalibus legibus, diſponentibus, ut digniores præferantur minùs dignis, nullum reputatur incooveniens, quòd in certo loco, & tempore id non practicetur, multò minus reputari poterit inconveniens in noſtro caſu non prælatio, & major numerus thurificationum, ſed ſola, & ſimplex æqualitas inter Celebrantem, & Magiſtratum, ut de ſe patet, & in ſimili practicandum mandavit hęc Sac. Congr. in *Novarien. 14. Auguſti 1714.* ad relationem Card. S. Vitalis cum reſcripto: *Excipiantur in acceſſu, &*
32 *aſſocientur in regreſſu eodem modo Canonici, & Magiſtratus*,
ur videre eſt *in to. 1. par. 1. diſc. 9. in fin.* Et tamen negari non poteſt, quòd Canonici in concurſu Magiſtratus non perpe-
33 tui, digniores ſint, eiſque præferendi, ex adductis per *Barboſ. in Summ Apoſt. dec. collect. 460. n. 5. & 6.*

Prout etiam in noſtro Summ. ſpecificantur alii actus, & ſacræ functiones, in quibus in Urbe ſub oculis Summi Pontificis, abſque ullo omnino inconvenientis nota triplici ductu thurificantur, tam Celebrans, quàm alii aſſiſtentes Miſſæ
34 cantatæ; Urbis autem ſolitum in his materiis magnificiendum eſſe, obſervat *Piton in Parergon. poſt diſcept. Eccleſ. fol. 14. n. 63.* & firmavit *Rot. dec. 469. n. 62. & dec. 560. n. 2 & 3. par.*
35 *19. rec. & in Conſtantien. Præcedentiæ 27. Jan 1713. §. Id ipſum, cor. Anſald*

Ex eodem ſolido motivo immemorabilis conſuetudinis, in noſtra Civitate vigentis ſavore Magiſtratus, iam circa oſculum pacis, eidem dandæ per amplexum, oon autem per
36 inſtrumentum, quàm reſpectu inclinationis capitis Sacerdotis celebrantis in fine Miſſæ erga eundem Magiſtratum, 3. & 4. dub. videntur reſolvenda ad favorem dicti Magiſtratus.

Circa exiſtentiam ſiquidem hujuſmodi immemorabilis
37 conſuetudinis nulla cadit difficultas, & clara undique emergit ex documentis, datis in Summ. Illa autem admiſſa, non unum, ſed mille privilegia ad hunc effectum allegare poſſumus, omnemque alium meliorem, magiſque efficacem titulum de Mundo, juxta notam indolem, & notiorem effica-
38 ciam, atque vim immemorabilis conſuetudinis, de qua generaliter *Rot. cor. Anſald. dec. 76. n. 3. & in rec. dec. 22. n. 4. par. 18.* & in noſtris terminis *Capon diſcept. 329. n. 16. verſ. Quia.*

Adverſus quam immemorabilem conſuetudioem non ju-
39 vat allegare contrariam diſpoſitionem Cæremonialis, eò quia per eundem Cęremonialem illa non fuit ſublata, ut probavimus ſupra; In qua parte ex adductis in noſtro Summ. habemus etiam multos caſus, multaſque ſacras functiones in Urbe, in quibus Laicis datur pax per amplexum, non autem per Inſtrumentum, nec non eiſdem Laicis ſimilem inclinationem capitis faciunt Celebrantes in fine Miſſæ; Cujus praxis ego recentem habeo memoriam in feſtivitate S. Lucę, in qua quolibet anno occaſione aperitionis Studiorum in Romanę Sapientię Archigymnaſio ſolemnis cantatur Miſſa, in eaque tam Advocatis Conſiſtorialibus, quàm omnibus Lectoribus, datur pax per amplexum, non autem per Inſtrumentum, & in principio, atque in fine Miſſæ à Celebrante fit ſemper ſimilis capitis inclinatio erga eoſdem Aſſiſtentes, Miſſæ, ut omnibus notum, eſt quæ conſuetudo eſt conformis veteri Eccleſiæ Diſciplinæ, cùm inſtrumentum fuerit inductum ſucceſſivis temporibus contra fraudes, quæ arte dæmonis irrepſerant, juxta notata per *Gavant. in Theſaur. Sac. Rit. par. 2. tit. 9. n 3.* ibi: *Tabellam verò ſacram ad oſculum*
40 *Pacis aſſerit ita dictam, & inductam in uſu Cardinalis Baron. anno 45. n. 26. tanquam cautelam contra fraudes, quæ arte Diaboli inter ſe invicem oſculantes irrepſerant Per oſculum autem datur Pax ex Inſtituto Apoſtolorum; Unde Paulus ad Roman. 16 1. & ad Corinth. 16. Salutate vos invicem in oſculo ſancto.*

Imò nimis durum videtur, quòd Capitulum Veliternum
41 in hac parte dedignentur ſequi exempla, & imitari facta multorum Cardinalium Sacri Collegii Decanorum, qui abſque ullo ſcrupulo ſemper id practicarunt, quando acceſſerunt ad noſtram Civitatem, atque in Cathedrali Eccleſia ſolemniter celebrarunt. Debent enim Canonici in hac parte ambulare per ſemitas illas, per quas illorum Superiores ambularunt, ut ad rem ſcriptum reliquit *Patric. lib. 3. tit. 1. de Republic.* ſequutus à *Gonz. in cap. Cùm conſuetudinis num. 2. de Conſuet.* ibi: *Nihil agitent, quod alienum, novumque ſit, ſed eam viam ire pergant; quam Majores inſtituerant, quæque illorum veſtigiis attrita ſunt.*

Quibus non adverſatur reſolutio hujus *Sac. Congr. in Veliterna 13. Junii 1643.* Cùm enim illius exequutio exadverſo 42
nullo modo probetur, & ea hac parte concludenter juſtificetur illius ineffectuatio, non ab aliquo previ tempore, ſed ab annis 80 ſeu à tempore, quo emanavit, ex hoc ad hominem infertur, illius inſubſiſtentiam agnitam fuiſſe ab omnibus Canonicis, & Sacerdotibus noſtræ Civitatis, qui pro- 43
indè meritò contrarium ſemper practicarunt; In quibus circumſtantiis attendenda nullatenùs eſt, ut in terminis ſimilis reſolut. hujus S.C. ad praxim non redactæ, practicavit in *Camerinen. 11. Martii 1715.* ut videre eſt in *tom. 1. par. 2. diſcept. 26 n. 67. verſ. Neque his obſtat.*

Quoad 6. circa Cineres, Palmas, & Adorationem Crucis, pariter ſervari videtur ſolitum, quia ita ab immemorabili fuit practicatum. Et non juvat allegare Cæremoniale Romanum, quia, ut totiès diximus, iſtud non derogat conſuetudini immemorabili in contrarium. Et pariter hic in Urbe ita practicari conſtat ex Summ.

Quoad 8. & 9. circa ſonitum Tubarum videtur reſpondendum affirmativè, non ſolùm, quia adeſt conſuetudo immemorabilis, ſed etiam, quia nulla adeſt lex in contra- 44
rium, quæ ita præſcribat, & ſic verſamur in re, quæ eſt pręter jus. Unde ad introducendam conſuetudioem, in poſterum ſervandam, ſatis eſſet curſus annorum decem, juxta 45
diſtinctionem *Abb. in cap. final. n. 15. de Conſuet. Pignatel. to. 4. conſult. 4. n. 3 Rot in rec. dec. 102. n. 16. & 17. par. 10.*

Ultra quam quòd neſcitur, quo Jure Capitulum, & Canonici prætendant impedire ſonitum Tubarum in aliis Eccleſiis Regularibus, & Sæcularibus, in quibus ipſi nullum 46
Jus habent.

Prætextus autem, qui adducitur in contrarium, quòd ſcilicet Officia divina conturbentur, eſt omni ex parte emendicatus, non ſolùm, quia tempore, quo Magiſtratus ad Eccleſiam Cathedralem accedit, ſilet Chorus, cùm acceſſus contingat, vel antequam incipiat Divinorum celebratio, vel poſt illa completa, ut patet ex Summario; Sed etiam, quia ſonitus Tubarum fit per breviſſimum tempus, & ferè per momentum, & propterea nulla exindè poteſt oriri Chori conturbatio.

Creſcitque in immenſum exorbitantia ex illa prætenſione, quòd tempore elevationis SS. Corporis Chriſti non debeat clangi tubis. Iſte enim clangor unicè directus eſt ad debitum honorem, Deo præſtandum.

Tranſeundo ad dub. 10. & 11. *An liceat in Eccleſia S. Marię in Trivio Magiſtratui retinere Scamnum propè Altare majus*, 47.
nec non in aliis Eccleſiis illud retinere ex parte Evangelii, obſervo, non eſſe indubitatum in facto, quòd Scamnum Magiſtratus in Eccleſia S. Mariæ de Trivio ea iſtat in Presbyterio, eò quia ſitus ille, in quo ab immemorabili tempore idem ſcamnum retentum fuit, non eſt in illo loco, in quo Altaris Miniſtri permanent, & quod verè, & propriè Presbyterium dicitur, juxta *Text. in can. Sacerdotes de Conſc. diſt. 1.*

Unde pro excluſione talis determinationis Presbyterii, mirabiliter urgere videtur reflexio illa, quòd per immemo- 48
rabile tempus nullus Superior Eccleſiaſticus noſtræ Civitatis, vel minimam habuit in hac parte difficultatem, id permittendi, ut in individuo noſtri caſus, cumulatis concordantibus, firmavit egregiè *Rot in Pamplonen. Præmin. 3.* 49
Febr. 1700. §. Et hæc cor. Olmo ibi: *Et quòd magis eſt, hoc idem ſemper patuit &c. vel ex continuis Viſitationibus in dicta Eccleſia &c. Quapropter credendum non eſt, quòd videntibus, & patientibus Epiſcopis, Viſitatoribus, Eccleſiæ Rectoribus &c. ſi verè Scamnum eſſet in Presbyterio, vel impedimentum, aut deformitatem irrogaret Cultui divino, non fuiſſet ſublatum &c.*

Imò ex hac ſolida reflexione Sacræ Rotæ circa remotionem impedimenti Miniſtrorum Altaris, & reſpectu nullius deformitatis erga divinum Cultum, alia nimis ſtringens ra- 50
tio deſumitur in noſtris terminis non innovandi aliquid in hac parte, eò quia ex præmiſſis, poſito pro conſtanti, quòd ex retentione Scamni noſtri Magiſtratus in loco, in quo de præſenti reperitur, & in quo ab immemorabili tempore ſemper retentum fuit, reſpectu divini Cultus nulla oriatur deformitas, nullumque reſpectu Miniſtrorum Altaris vigeat impedimentum ſacrarum Functionum, contraria inſtantia videtur potiùs ſapere æmulationem, quę proinde nullatenùs admittenda eſt, juxta *Gloſ. in leg. Meviana verſ. Detrimenti C. de Redific. privat.* cum aliis apud *Surd conſ. 237. n.* 51
4. & 5. Gratian. diſcept. 314. n. 43. & Rot. dec. 6. à num. 16. & dec. 7. à num. 7. apud *Antonell. de Jur. Cleric.*

Ex quibus ceſſare videtur ex ſolo facto omnis occaſio dubitandi reſpectu dictorum dub. 10. & 11. eò quia potiſſima 52
ratio prohibitionis retenionis Sedilium Laicorum in Presbyterio,

Digitized by Google

byterio, fuit impedimentum, quòd præſtatur Miniſtris
Altaris, ut notant *Gavant. ad Rubr. Miſſal. par. 2. tit. 10.*
verſ. Sacerdotes, *Pignatel. conſul. 48. num 2. in fine tom. 7.*
53 *& Romaguer ad Conſtitut. Synod. Gerund. lib. 3. tit. 14. cap. 2.*
num. 10.

Cæterùm non omittimus obſervare, quòd etiam in illis
terminis, qui non ſunt noſtri, in quibus Sedile Laicorum
54 reperitur in vero, & proprio Presbyterio, adhùc *Rota in di-*
cta magiſtrali dec. Pampilonen. Præeminen. 3. Febr. 1700. §.
Nec ad excluden. coram Olm. attenta immemorabili poſſeſ-
ſione illud ibidem retinendi, cenſuit, non eſſe locum illius
55 remotioni, ut videre eſt in §. *Sed dato* ibi: *Dato etiam, quòd*
Sedile poſitum ſit in vero, & proprio Presbyterio, adhuc obje-
ctum non obſtat, ob poſſeſſionem immemorabilem, quæ in qua-
libet materia ſemper attenditur, nec ſublata cenſetur per Cæ-
remoniale Romanum, ac per Sac. Congr. Rit. ſæpiſſimè fuit
reſolutum, &c. ea ratione, quòd conſuetudo, ſeu poſſeſſio im-
memorabilis nunquàm tollitur per quamcumque legem contra-
riam, niſi de ea fiat expreſſa mentio: Latiſſimè deindè oſten-
56 dens in §. *Non attenta* quòd talis conſuetudo nullo modo,
nulloque colore, vel prætextu vocari poteſt irrationabilis,
quodque etiam in illis caſibus, in quibus Jus commune ex-
preſſè reſiſtit, adhuc ſola conſuetudo quadragenaria cùm
titulo, multò fortiùs immemorabilis, attendenda ſemper
eſt: Circa quòd punctualiter in fonte recogniti ad unguem
concordant *Valenzuel. conſil. 176. num. 1. Daniel de Nobilit.*
57 *diſput 60. num. 44. Franc. de Eccleſ. cath. cap. 4. num. 48. Lot-*
ter. de Re beneſ. lib. 1. quæſt. 13. nu. 27. & Pignatel. conſul. 3.
num. 10. tom. 3. & conſ. 4. num. 2. tom. 4. Capon. diſcept. 129. à
n. 14. & Rot. in Valentina Cappellæ 5. Martii 1599. §. Non
obſtat coram Juſto, quam ſequuntur omnes præfati Docto-
res, quamvè per extenſum impreſſit *Pignatel. in conſult. 16.*
tom. 4. juxta Roman. impreſſ.

Vidimuſque hoc ultimo loco ſolemniter deciſum à Cong.
Viſit. Apoſt. favore Laicalis Confraternitatis, erectæ in
58 Eccleſia Beatæ Mariæ de Planctu, quod decretum propriis
ſumptibus aliquorum Confratrum ſtylo ferreo in Silice ſcul-
ptum omnium oculis expoſitum eſt in una ex Columnis
ejuſdem Eccleſiæ. Nec deſunt in Urbe multæ aliæ Eccle-
ſiæ, in quibus id pacificè practicatur cùm Guardianis, &
Officialibus majoribus Confraternitatum Laicalium, ſi-
gnanter in illa Agonizantium, in Cappella Sanctiſſimi Sa-
59 cramenti poſita in Eccleſia SS. Laurentii, & Damaſi, &
in illa SS. Celſi, & Juliani, in qua in Feſtivitate Circum-
ciſionis SS. D. N. quæ principaliter colitur ab eadem Ar-
chiconſ. illius majores Officiales permanent in ipſiſmet Se-
dilibus Canonicorum, ipſis videntibus, & non reclaman-
60 tibus, ut eſt notorium, & practicavi Ego tempore, quo
ejuſdem Archiconfraternitatis Prior per multos annos fui.
Et reſpectu multarum Eccleſiarum Neapolis cùm Electis
dictæ Civitatis, repræſentantibus illius Magiſtratum, ocu-
latus teſtis eſt *Capon. conſult. 329. num. 18.* ibi. *Et practica-*
tur Neapoli cum Illuſtriſſimis Electis hujus Inclytæ Civita-
61 *tis, qui quando accedant ad Eccleſias Patronorum, ſedent*
in Presbyterio cum Sedilibus propriis, & hoc ab antiquiſſimo
tempore.

Die 10. Sept. 1718. propoſitis XI. dub. omnia ferè favore
Magiſtratus reſoluta fuere cùm illo duro addito, ut Cauſa
ampliùs non proponeretur: Licèt autem ex hac Parte eo-
dem tempore petita fuerit admiſſio Articulorum, ad effe-
ctum probandi immemorabilem conſuetudinem circa uſum
dandi pacem per amplexum; Circa thurificationem tripli-
ci ductu, non in Cathedrali, ſed in aliis inferioribus Eccle-
ſiis; Circa diſtributionem Cinerum; Circa receptionem
Palmarum, & circa Crucis adorationem immediatè poſt
Canonicos, & ante Beneficiatos; Nec non circa alia, de
quibus in dictis Articulis, noſtræ tamen preces exauditæ
non fuerunt, ſed reſcriptum *Nihil*.

Adverſus hujuſmodi reſolutiones duplicem hodiè, & u-
tramque humillimam porrigimus inſtantiam nomine Magi-
62 ſtratus noſtræ Civitatis; Primam ſcilicèt pro admiſſione
Articulorum; Secundam verò pro obtinenda nova audien-
tia, adverſus dd. contrarias reſolutiones, & quoad utram-
què voti compotes fieri ſperamus.

Quoad primam, concernentem Articulorum admiſſio-
nem, regula eſt, quòd illi nunquam denegari ſolent, poſi-
ta illorum relevantia, juxta *Text. in l. Judices C. de Fide*
63 *inſtrum.* cum concordantibus apud *Benincaſ. dec. 6 num. 1. &*
in part. 19. rec. dec. 378. num. 3. & alibi quotidiè, cùm ſit
propoſitio, nullum habens contradictorem. Quòd verùm,
eſt etiamſi Cauſa habeat annexum aliquid ſpiritualitatis,
64 ſitque Fori Eccleſiaſtici ex adductis *a Rota in Geranden.*

Capituli 21. Januarii 1701. §. 1. cor. de la Tremoille.

Deveniendo proindè ad relevantiam eorundem Articula-
vimus in 1. & 2. & concludenter probare intendimus, quòd
Magiſtratus Veliternus ab immemorabili tempore, & de
cujus initii memoria non exiſtit, in Eccleſiis extra Cathe- 65
dralem ſemper fuit thurificatus triplici ductu, fuitque ſem-
per eidem data pax à Miniſtris Altaris per amplexum, non
autem per Inſtrumentum. In 3. verò articulavimus, quòd
ab eodem immemorabili tempore idem Magiſtratus recepit
Palmas, & Cineres, fuitque admiſſus ad Crucis adoratio-
nem immediatè poſt Canonicos, & antè Beneficiatos.

Si probaremus, omnia hæc fuiſſe conceſſa noſtro Magi-
ſtratui ab aliquo ex Summis Pontificibus, certum eſt, quòd
Lis eſſet finita, eò quia Summorum Pontificum authori- 66
tas maxima eſt, nullamque admittit limitationem, vel
criticationem, præſertim in materia, concernente ſacros
Ritus, ſacraſque Functiones, ut uno ore advertunt addu-
cti à *Card. de Luc. de Beneſic. diſc. 82. ſub nu. 9. Gruther. de* 67
Arte benè deſider. reſol. 15. §. 9. numer. 177. & Rot in Min-
donien. 2. Martii 1706. §. Verùm coram Anſald.

Cùmque hoc idem concludentiſſimè probare parati ſi-
mus, mediante conſuetudine immemorabili, idem omni-
nò dicendum eſt, ea viva ratione, *quia conſuetudo imme-*
morabilis, (ſunt verba *Rot. in Novarien. Parochialis*, 2. 68
Julii 1706. §. *Nihilominus cor. Anſald.*) *ſecum fert fa-*
cultatem allegandi omnem, & quemcumque meliorem ti-
tulum de Mundo, ut dicunt noſtri Doctores; Et conſe-
quenter etiam clarum, rotundum, & limpidum Apo-
ſtolicum privilegium, ex generaliter adductis à *Gratian.*
diſcept. 578. numer 11. Rocc. diſput. Jur cap. 168. numer. 1. 69
& firmatis à *Rot. deciſ. 32. numer. 6. cor. Celſ. & deciſ.*
318. numer. 28. cor. Priol. & deciſ. 129. numer. 9. cor. Be-
nincaſ. & deciſ. 150. numer. 5. par. 5. rec. & in Ferra-
rien. Primog. 16. Februarii 1705. §. Parumque cor. Anſald.
Et in noſtris punctualibus terminis egregiè *Baldr. in*
Manual. Sacr. Cærem. part. 2. cap. 9. numer. 20. fol. 107. 70
& meliùs *Capon. diſcept. 29. à numer. 17.* ubi refert, &
ſequitur plures reſolutiones hujus Sac. Congr. ibi: *Thuri-*
ficationes triplici ductu, licèt per regulam Cæremonialis
debeantur ipſis Epiſcopis, vel Celebranti; Nihilominus ſi
adeſt immemorabilis conſuetudo, quòd alii pariter thurifi-
centur, debet cum eiſdem ſervari, ut declaravit Sac. Con- 71
gr. in una Caſertana 18. Septembris 1632. quam referunt
etiam, & ſequuntur *Barboſ. in Summ. Apoſt. deciſ. col-*
lect. 705. numer. 8 & de Canon. cap. 34. numer. 31. verſ.
Supradicta, *Panimol. deciſ. 1. annot. 13. numer. 29.* ibi:
Quo verò ad thurificationem triplici ductu, licèt ſecundùm
regulas Cæremonialis debeatur ſoli Epiſcopo, vel Celebran-
ti, ex immemorabili, tamen conſuetudine poteſt etiam aliis
hoc Jus honorificum competere, quòd hæc conſuetudo, ubi
fuerit introducta, ſervari debeat, declaravit Sac. Congr. 72
Rit. &c. Pignatel. conſult. 4. num. 4. tom. 4. ubi ſequentem
adducit congruam rationem, *quia quòd non thurificetur tri-*
plici ductu, niſi Epiſcopus, & Celebrans, eſt ſolùm ex re-
gulis Cæremonialis, atque adeo de puro, atque mero Jure
Eccleſiaſtico. Ergo conſuetudo thurificandi alios etiam tripli-
ci ductu, poteſt illi prævalere, & Matthæuc. in Offic. Cur.
Eccleſ. cap. 28. Verb Officialis quoad Juſpatronatus num. 3. 73
ibi: *Quò verò ad thurificationem triplici ductu, licèt per re-*
gulas Cæremonialis Epiſcoporum debeatur ſoli Epiſcopo, vel
Celebranti, nihilominùs ubi adeſt immemorabilis conſuetu-
do, quod alii pariter triplici ductu thurificentur, ea eſt pror-
ſus ſervanda, prout declaravit, &c.

Reſpondetur exadverſo, quòd hæc omnia vera eſſent, ſi
Immemorabilis conſuetudo poſſet probari, uti vigens antè 74
confirmationem Cæremonialis, quæ anno 1500. facta fuit
à Clem. VIII quòd impoſſibile ſit, eò quia juxta contrariam
prætenſionem opus eſſet, ut teſtes deponerent ab anno 1400.
Proindeque noſtrum aſſumptum nullo modo valeat admitti.

Reſponſio autem nullam habeat ſubſiſtentiam, quia
centenaria conſuetudo, ſeu tempus immemorabile, quòd
probare parati ſumus, mediantibus noſtris articulis, con- 75
tinet, & præſupponit omne tempus antecedens *Oldrad.*
conſ. 254. numer. 18. & 19. ubi, quòd, ſubducto quovis
tempore ab immemorabili, adhuc remanet in ſuo eſſe ea-
dem immemorabilis *Molin. de Primog. Hiſpan. lib. 2. cap. 6.* 76
numer. 46. & Rot. deciſ. 32. numer. 19. cor. Celſ. & deciſ. 690.
numer. 10. cor. Cerr. & conſequenter probata à teſtibus ho-
diè viventibus eadem immemorabili conſuetudine, eò ipſo
illa dicitur probata uti vigens, & obſervata etiam an-
te confirmat. ejuſdem Cæremonialis, ut, relatis concor-
dantibus, in præciſis terminis noſtri caſus firmavit *Rot.*

77 deciſ.38.num.11. apud Tamburin. de Jur. Abbat. tom. 3.
Nec replicetur, quòd Cæremoniale derogaverit omni-
bus conſuetudinibus in contrarium, quòdque poſt illius pro-
mulgationem nulla incipere potuit alia ſubſequens conſue-
tudo, attentis præcipuè ampliſſimis clauſulis, in illo con-
78 tentis, à quibus impeditum fuit omne principium futuræ
conſuetudinis, eidem Cæremoniali contrariæ.
Cathegorica ſiquidem reſponſio in promptu eſt, quòd ſci-
licèt Cæremoniale non derogat conſuetudinibus immemo-
rabilibus, quæ ſpeciali nota dignæ ſunt, & quæ ſemper
vigent, niſi eis expreſsè, & litteraliter derogetur, non au-
tem per æquipollens, vel per verborum prægnantiam, ſeu
79 amplitudinem, ex generaliter firmatis per Rot. dec.53. num.
13. cor. Ottbob. & dec.33. num.1. & deciſ.229. numer. 4. cor.
Emer. jun. & in Pampilonen. Præemin. 3. Febr. 1700. Sed
dato coram Mato, & in noſtris præciſis terminis Pignatel.
conſult. 4. num.6. tom 4. ibi: Non obſtat quòd conſuetudines
80 contra Cæremoniale cenſeantur reprobatæ, ob decretum ir-
ritans, expreſſum in Conſtit. Clementis VIII. (quòd in fa-
cto non ſubſiſtit) ejuſdem Cæremonialis confirmantis. Quin
id primò limitatur, accedente immemorabili conſuetudine,
juxta relatas declarat. Sac. Rit. Congr. & Rot. dec.37. num.4.
& dec.39. num.1. & per tot. apud Tamburin. de Jur. Abbat.
tom.3. & apud Antonell. de Jur. Cleric. dec. 19. num. 21. &
deciſ 21. num.10. & in Hiſpalen. Proceſſ. 26. Junii 1700. §.
Et quidem cor. Anſald.
Non ſubſiſtit autem, quod poſt Cæremoniale introduci
non potuit conſuetudo centenaria, immemorabili æquipol-
lens, quæ hodiè attendenda veniat in concurſu dictæ diſpo-
ſitionis Cæremonialis, ut in fortioribus terminis diſpoſito-
81 rum in Conc. Trid. in cujus Bulla confirmatoria adeſt clau-
ſula Sublata, & decretum irritans, quæ non fuerunt appo-
ſita in confirmatione Cæremonialis, facta per Clem. VIII.
quòd poſſit introduci, & ſervanda ſit centenaria conſuetu-
do, quamvis eidem Concilio contraria in ſpecie obſervant
82 Fraſſ. de Patr. Reg. Indiar. cap.31. num.34. Card. de Luc. de
Beneſic. diſc.32. num.2. & 4. Pilata deciſ. Pontiſic. 1. numer.
144. lib.1. & firmavit Rot. dec. 52. num.2. cor. Ubag. & deciſ.
197. num.5. par 9. & deciſ.516. num.16. par.18. rec. & in
Derthuſen Juriſdict. 6. Febr. 1696. §. Ex diſpoſitione cor.
Pio, & in Legionen. Parochialis 11. Jan. 1706. §. Quibus
cor. Kaunitz, ibi, Immemorabilis namquè præſumere facit
contrariam legem fundationis, ac etiam privilegium Apoſto-
licum, & quemcumque alium meliorem excogitabilem titu-
lum, & proinde allegabilis eſt adverſus quamlibet ſanctio-
nem contrariam, quamvis ſuffultam clauſula Sublata, &
decreto irritanti, & 2. Julii ejuſdem §. Admiſſa, & per tot.
83 cor. eodem, & in Novarien. Parochialis, ſeù Vicariæ S.
Martini 22. Junii 1705. §. Et nihilominus cor. Card. Caprar.
& 2. Julii 1706. §. In hoc ſtatu cor. Anſaldo.
Quæ omnia, Partibus acerrimè informantibus noviſſi-
mè canonizata fuerunt, & approbata à Congr. particulari
84 in Rom. Optionis de menſe Febr. 1716. quando fuit admiſſa
contraria conſuetudo centenaria adversùs claram, & litte-
ralem diſpoſitionem Conſtit. 50. §. 8. Sixti V. in Bullar. no-
vo tom.2. quamvis in illius §.20. cubitalibus litteris appoſitæ
fuiſſent clauſula Sublata, & decretum irritans, quæ non
leguntur, nec fuerunt appoſitæ in Bulla confirmatoria di-
cti Cærem. ut patet ex Conſtit. Clem. VIII Conſtit. 69. §. 6.
85 tom.3. Non obſtantibus contrariis exclamationibus, factis
in dicta Romana Optionis, quòd mediantibus dd. clauſula
Sublata, & decreto irritante, de medio ſublata dicebatur
omnis conſuetudo antecedens, & impedita ſubſequens, ſeu
initium alterius ſequentis conſuetudinis, eò quia dicta par-
ticularis Congr. proceſſit cùm illa ſolida diſtinctione, quòd
prædictæ regulæ veræ ſunt reſpectu ordinariæ conſuetudi-
nis, non autem reſpectu conſuetudinis centenariæ, quæ
cùm æquiparetur immemorabili, ex generaliter animad-
verſis Trobat. de Effect. immemor. quæſt.18. artic. 6. num.18.
86 & quæſt. 15. artic. 5. ſub numer.165. & firmatis per Rot. dec.
749. numer. 2. part.18. rec. & in Rom. Augumenti Dotis, &
Legator. 4. Maii 1695 per tot. cor. Card. Priolo, & in pun-
ctualibus terminis in deciſ.19. numer 22. verſ. Et de centena-
ria apud Antonell. de Jur. Cleric. Nunquam cenſetur ſubla-
ta, per quaſcumque clauſulas, & prægnantia verba, &
87 ſicuti facit præſumere quemcumque magis favorabilem,
magiſque utilem titulum antecedentem, ita operatur præ-
ſumptionem ſimilis tituli, & ſpecialis privilegii, etiam
poſt Conſtitutionem, generaliter improbantem quamlibet
conſuetudinem, ut in ſpecie reſpondendo hujuſmodi obje-
cto punctualiter firmavit Rot. in dicta Legionen 2. Julii
88 1706. § Quibus cor. Kaunitz, & §. His autem, ibi: Imme-
morabilis, &c. quæ initium non habet, ſed quoad effectum
cum eadem fraternizat ac centenaria, ab eaque ſubſtantiali-
ter non diſcrepat, ut firmat Abbas, &c. Hæc autem exoriri
poteſt contra leges Conciliares, quæ non tangunt articulos Fi-
dei, non obſtantibus clauſulis derogatoriis, eadem ratione,
qua introduci poteſt contra leges Papales, iiſdem clauſulis mu-
nitas. Et in individualiſſimis terminis conſuetudinis cen-
tenariæ contra claram, & litteralem diſpoſitionem Cære-
monialis, id fuit noviſsimè admiſſum ab hac Sac. Cong. in 89
Narnien. de qua latiùs in Tom. 3. par. 2. diſcept. 12. nume-
ro 80.
Minùs credimus inſiſtendum in obſervantia thurificandi
triplici ductu, diverſimodè practicata in Eccleſia Cathe-
drali, in qua noſter Magiſtratus abſque ulla controverſia
duplici tantùm thurificatur, in aliis verò inferioribus Ec- 90
cleſiis triplici ductu. Cùm enim conſuetudo hæc in utroque
caſu ſit pluſquam centenaria, & immemorabilis, hoc eſt,
tam in Eccleſia Cathedrali, quàm in inferioribus Eccleſiis,
in illa triplici, & in his duplici tantùm ductu practicata,
in utroque pariter ſervanda eſt, ex ſupra citat.
Attenta præſertim illa circumſtantia, quòd in Cathe-
drali intervenit Capitulum, quod thurificatur duplici du-
ctu, & quidem ante Magiſtratum: Et proinde nimis incon- 91
gruum, magnumque inconveniens eſſet, quòd Magiſtra-
tus haberet triplicem thurificationem poſt Canonicos, qui
habent duas: In aliis verò inferioribus Eccleſiis, cùm ne-
mo interveniat, qui dignior ſit Magiſtratu, non ſolùm
inconveniens non eſt, ſed attenta d. immemorabili conſue-
tudine, rationabile videtur, quòd triplici ductu thurifice-
tur, ut in ſpecie obſervat Pignatel. d. conſult.4. n. 4. tom.4. 92
ibi: Eſſe autem hanc conſuetudinem rationabilem ex eo dedu-
citur, quòd omnes non ſunt æqualis meriti, ſed unus antece-
dit alium. Undè ille, qui eſt maioris meriti, & ſervitii, po-
terit habere triplicem ductum, quia recta ratio dictat, quòd
plus ſit tribuendum plus merenti.
Omnia hæc, quæ diximus circa thurificationem triplici
ductu, procedunt etiam circa conſuetudinem dandi Pacem
per amplexum, circa diſtributionem Cinerum, & Pal- 93
marum receptionem, nec non circa Crucis adorationem an-
tè Beneficiatos; Cùm enim in omnibus his ſacris Functio-
nibus nullum aliud adſit obſtaculum, præter Cæremonia-
le, in neceſſariam venit conſequentiam, quòd, illius diſ-
poſitione non attenta, in concurſu contrariæ centenariæ,
& immemorabilis conſuetudinis, ſit locus obſervantiæ.
Quòd eſt adeò verùm, ut ratione hujus conſuetudinis ferè
omnes Magiſtratus Status Eccleſiaſtici, quando interve-
niunt Miſsis ſolemnibus, habent ab Aſsiſtente pacem,
nempè à Subdiacono parato, non autem à Miniſtro, Su-
perpelliceo induto, ut fuit ultimo loco admiſſum in Nar- 94
nien. 27. Julii 1715. in qua deputatis ab hac Sac. Congr. Ar-
bitris, & Arbitratoribus DD. Card. de Abdua Præfecto,
& Gualterio Ponente ejuſdem Cauſæ, atque ab eiſdem ele-
cto uno ex Magiſtris Cęrem. Capellæ Pontificiæ, ad inve-
niendum aliquod temperamentum circa 5. dub concernens
pacem, dandam à Miniſtro Altaris, ab eodem Cæremo-
niarum Magiſtro fuit concordatum, ut infra: Quanto alla
Pace parrerebbe, che poteſſe portarſi dal ſolito Miniſtro dell'
Altare ut videre eſt in tom.3. p.2. diſc.12 n.81.
Quę omnia practicantur etiam in præſentia ipſiuſmet
Summi Pontificis, & coram omnibus S. R. E. Card. in Cap-
pella Pontificia, in qua Senatui Romano datur pax à Mi-
niſtro Altaris, & per amplexum, ut probè notum eſt; Ur-
bis autem ſolitum, & conſuetudinem in materia ſacrorum 95
Rituum magniſacien. eſſe in univerſo Orbe obſervat D. Pi-
ton. poſt diſcept. Eccleſ. in Parer. fol. 14. n. 63. & firmavit
Rot. dec 469. num 62. & dec.560. num.2. par.19. Rec. & in 96
Conſtantien. Præcedent. 27. Januarii 1713 §. Ad ipſam cor.
Anſald.
Quò verò ad cæteros Articulos, in quibus articulatur,
vel conſuetudo immemorabilis, vel centenaria, vel qua-
dragenaria, videtur citrà dubium, illos eſſe admitten- 97
dos, quia cùm in hac materia totum faciat conſuetudo,
ex adductis in tom 1. par. 2. diſcept. 26. numer. 62. quibus 98
addo Rot. in Hiſpalen. Præced. 16. Januarii 1693. §. Poſtre
cor. Muanel, eò ipſo quòd articulatur hujuſmodi conſuetu-
do, articulus dicitur relevans, & conſequenter admitten-
dus, ex allegatis ſupra.
Ad quem effectum ſuperabundaret relevantia unius tan-
tùm articuli, adhoc ut omnes admitti debeant, ex ad-
ductis in deciſ. 280. numer 2. cor. Pamphil. & deciſ. 119. 99
numer.3. cor. Coccin. & deciſ. 6. numer.2. cor. Beninc. & dec.
123. num.3. par.19. rec.

Atten-

Digitized by Google

Attenta præſertim triplici circumſtantia, 1. Quia Cau-
ſa pendet in hoc Sacroſancto Conſeſſu, à cujus reſolutio-
100 nibus non datur appellatio, quàm circumſtantiam præ ocu-
lis habendam eſſe ad faciliorem articulorum admiſſionem,
in ſpecie magnifaciunt Doctores, adducti *in dec. 296. in fin.
cor. Cavil. & deciſ. 80. num. 3. & deciſ. 562. n. 5. cor. Laudoviſ.*
ibiquè *Adden n. 3. & dec. 59. n. 1. cor. Caval. & dec. 112. n. 3.*
101 *cor. Cavria. & dec. 70. num. 2. cor. Ubald. par. 3. & dec. 691. nu.
20. cor. Dunoz jun. & dec. 83. num. 9. & dec. 119. num. 17. &
18. cor. Ottbob.* Idquè ob eam vivam rationem, quia ex de-
negatione admiſſionis articulorum in his circumſtantiis ir-
reparabile præjudicium imminet illi Parti, cui talis admiſ-
ſio denegatur, juxta animadverſionem *Rot. dec. 6. num 11.*
102 *cor. Dunozet. jun. & dec. 525. num. 3. cor. Ludoviſ. & deciſ.
304. num. 7. cor. Priol. & dec. 620 num. 1. cor. Pamphil.* ubi
*Adden. num. 7. & dec. 83. num. 9. & deciſ. 119. numer. 18. cor.
Ottbob.*

II. Quia ſermo eſt de unica Cauſæ reſolutione, capta
Nobis non informantibus ſuper meritis, ob fiduciam repor-
103 tandi admiſſionem Articulorum: In quibus terminis faci-
liùs magna, & Suprema Tribunalia procliviora eſſe ſolent
circa admiſſionem articulorum, & pro conceſſione novæ
Audientiæ adverſus unicam Cauſæ reſolutionem ex ani-
104 madverſis per *Rot. dec. 178. n. 25. par. 4. tom. 2. & dec. 112. n.
2. par. 19.*

III. Quia prærogativæ, de quibus diſputamus, reſpi-
ciunt Magiſtratum Civitatis Veliternæ qui ex adductis *ab
Abb. Piazza nella Gerarchia Cardinalizia fol. 23. & Advoc.*
105 *de Proſper. de Regim. Civit. Velitern. par. 2. fol. mihi 17. &
fol. 52.* cui uti Concivi, & de prærogativis propriæ Civita-
tis plenè informato, valdè eſt deferendum ex adductis *in dec.*
106 *396. n. 11. par. 17. rec.* videtur diſtinguendus à multis aliis
Magiſtratibus Status Eccleſiaſtici, dum in manibus Ponen-
tis exhibemus multas authenticas Scripturas, inſignes qua-
litates Magiſtratus noſtræ Civitatis ad hominem compro-
bantes. Anno enim 1235. Greg. IX confirmat eidem Ci-
107 vitati omnia privilegia, per ſuos Prædeceſſores conceſſa,
deſcribitque omnia, Confinia, & Terras ipſius Territo-
rii. Anno 1269. Apoſtolica Sede vacante, Sacroſanctum
Cardinalium Collegium, Viterbii exiſtens, ſpecialiter
108 committit eidem recuperationem Arcis Larianæ, detentæ
per Riccardellum Civem Romanum Rebellem, ad quem
effectum Veliterni Cives convocantur. Anno 1281. Marti-
nus IV. mandat Urbis Vicario, nè Veliternos gravamini-
109 bus, & ſervitutibus inconſuetis opprimat, ſed eos in ſolita
libertate vivere permittat. Anno 1363. Urbanus V. Ægi-
110 dio Cardinali Legato injungit, ut Veliternos, cum Roma-
nis bellum gerentes, ad concordiam reducat. Anno 1364.
Induciæ, ſeu Treuga per unum annum firmatæ fuerunt in-
111 ter Populum Romanum, & Veliternum tempore ejuſdem
Urbani V. Anno 1379 Urbanus VI. audito Oratore Civi-
tatis Veliternæ, reſcribit Apoſtolicæ Sedis Legato, nec-
non Senatori, & Populo Romano pro ſedandis moleſtiis,
112 illatis per d. Populum Romanum Civitati Veliternæ. An-
no 1389. concordata fuerunt Pacis Capitula inter Populum
Romanum, & Civitatem Veliternarum. Anno 1407. de-
113 functo Alexandro Papa V. Cardinales Populum Veliter-
num certiorem faciunt de electione Summi Pontificis Jo:
114 XXIII. eundem Veliternum Populum hortantes ad perſi-
ſtendum in devotione, & fide S. R. E. Anno 1433. tem-
pore Eugenii IV. Caſtrum Lariani ponitur ſub poteſtate
115 Civitatis Veliternæ, cùm quibuſdam Capitulis, deſuper
firmatis. Anno 1434. Concilium Baſilienſe, quo tempore
non adhuc receſſerat ab obſequio, & unione Apoſtolicæ
116 Sedis, ut patet ex *Conſtit. Eugenii IV. in Bull. nov. tom.* re-
ſcribit Communi Veliterni, hortans illud ad conſervan-
dam pacem, cum Subditis Card. S. Georgii de Columna.
Anno 1462. Pius II. Civitati Veliternæ injungit, ut in Po-
teſtariæ Officium recipiant Jo: de Bucabellis Romanum
117 Civem. Anno 1482. Sixtus IV. mandat Populo Veliter-
no, ut omni via reducat Incolas Caſtrorum Ardiæ, & Roc-
118 chæ Papæ ſub obedientia Apoſtolicæ Sedis, promittens de-
indè, eadem Caſtra ſupponere velle Civitati Veliternæ.
Anno 1493. Alex. VI. adhærendo Indultis, Civitati Veli-
ternæ elargitis ab Eugenio, Nicolao, Caliſto, & Sixto ſuis
119 Prædeceſſoribus, eidem concedit poſſeſſionem Fagioli, &
Lariani, tradens illi merum, & mixtum imperium, & gla-
dii poteſtatem. Anno 1536. Paulus III. concedit Civitati
Veliternæ Tenutam Lariani, & partem Fagioli, hypo-
120 thecatas Aſcanio Columnæ, pro reficiendis eidem Civita-
ti damnis, paſſis tempore belli in Caſtro Marino, de ordine
Clem. Papæ VII. Anno demùm 1548. omiſſis aliis gratia
brevitatis, idem Paulus III. præſcribit confinia Caſtri Ne- 121
mi, & Tenutæ Fagioli.

Conſtito autem ex his, quòd admittendi veniant articu-
li, ad effectum parandi neceſſarias probationes, ratione
majori indulgendum videtur ſecundæ inſtantiæ circa con- 122
ceſſionem novæ Audientiæ; Cùm enim probationes facien-
dæ ſint relevantiſſimæ, adeout quoties ex illis centenaria,
& immemorabilis conſuetudo probata remaneat cum omni
fundamento poſſet ſperari receſſus à reſolutionibus, jam
captis, hoc ſanè caſu facilè concedi ſolet adverſus antece-
dentes reſolutiones nova Audientia, adhoc ut poſt compi-
latas probationes, ſit locus maturiori Cauſę diſcuſſioni,
& examini.

Ad quem effectum non omittimus rogare, ut dignentur
reflectere, quòd aliqua ex noſtris dubiis non habent facti aſ-
ſiſtentiam, ut eſt 20. in quo proceſſum fuit cum ſuppoſito, 123
quòd Scamnum Magiſtratus in Eccleſia S. Marię exiſteret
intus Presbyterium, quòd non ſubſiſtit, ut in facto evidens
eſt, & mediantibus concludentiſſimis probationibus id
demonſtrare parati ſumus in nova Cauſę repropoſitio-
ne.

Et proindè ſi hęc Sac. Congr. ultimo loco *in d. Narnien.*
attenta immemorabili conſuetudine, in Civitate Narnię
vigente, permiſit illius Magiſtratui locum, non ſolùm in 124
vero, & proprio Presbyterio, ſed inter Thronum Epiſ-
copi, Sacrum Altare, & Stalla Canonicorum, juxta ver-
ba illa tertii dubii: *An eidem Magiſtratui permitti poſſit locos
in Presbyterio, tam Eccleſiæ Cathedralis, quàm aliarum
etiam Regularium ejuſdem Civitatis, dum ibi celebrantur
Divina Officia*: Concordati cùm ſequenti temperamento ab
uno ex Magiſtris Cęremoniarum Cappellę Pontificę, de-
putato à Card. de Abdua, & Gualterio, Arbitris electis ab
hac Sac. Congr. die 27 Julii 1715. *Quanto al Luogo del Ma-* 125
*giſtrato in Chieſa, parerebbeche, ſtante l'Immemorabile a fa-
vore del medemo Magiſtrato, ſi poteſſe accordare al detto Ma-
giſtrato un Banco, ſeparato da Stalli Canonicali, alla ſini-
ſtra del Trono Veſcovale, tra l'Altare, e dd. Stalli Canoni-
cali.* (Notetur quę ſoſitus iſte, in quo permiſſum fuit Ban-
cum eidem Laicali Magiſtratui Narnienſi) *juxta parietem,
e diſcretamente più baſſo de' Stalli Canonicali, e che queſto* 126
*Banco doveſſe avere il ſuo Declinatorio per inginocchiarſi reſ-
pettivamente come prima.*

Multò magis ſperamus, & ſupplicamus permittendum
eſſe noſtro Magiſtratui locum, ſeu Scamnum in illa Eccle-
ſia, quę non gaudet honore Cathedralitatis, & in parte, 127
quę nullo colore, nulloque prętextu vocari poteſt Presby-
terium, & in quo ab immemorabili tempore ſemper per-
manſit.

In alio autem, nempè in quarto his verbis concepto: *An
Celebrantes, poſt finem Miſſæ, tam ſolemnis, quàm priva-* 128
*tæ, debeant, antequam ab Altari diſcedant, reverentiam
facere Magiſtratui per Capitis inclinationem*, loco verbi *poſ-
ſint* appoſitum fuit aliud, *debeant*.

In alio, nempè in ſexto, proceſſum fuit exadverſo cum
eo ſuppoſito, quòd inter Canonicos, & Beneficiatos, in
functionibus, in quibus utriquè interveniunt, nemo ſe in- 129
tromittat, illoſque interſecet, aſſerentes proindè contrarii
Deſenſores, quòd idem paritèr practicatum ſit circa Cru-
cis adorationem, & Cinerum, atque Palmarum diſtri-
butionem: Quòd ſimilitèr nullo modo ſubſiſtit, eò quia
notorium eſt in noſtra Civitate, quòd in Solemni Proceſ-
ſione SS. Corporis Chriſti, in diebus Rogationum, & aliis
vicibus, ante Canonicos non incedunt immediatè Benefi-
ciati, ſed Parochi noſtrę Civitatis; Ex quo ęquè innega-
bili, & pluries in anno repetito notorio facto, palpatur
manibus, quòd Beneficiati non faciunt unum corpus cùm 130
Canonicis, quodquè proindè nullum ſit inconveniens,
nullumque reputetur abſurdum, quòd ad terminos anti-
quiſſimę conſuetudinis noſter Magiſtratus admittatur ad
Crucis adorationem, & ad diſtributionem Cinerum, &
Palmarum receptionem immediatè poſt Canonicos.

Ex quibus omnibus, pręcipuè ſimul unitis, ut in omni
materia faciendum eſſe monent adducti à *Rot. deciſ. 9. num.* 131
18. cor. Arguel. cùm omni fundamento ſperamus, annuen-
dum eſſe utriſque noſtris humillimis petitionibus; Pręci-
puè, quia reſpectu dictorum duorum dubiorum, circa lo-
cum Magiſtratus in Eccleſia S. Marię, necnon circa Pa-
cem, ei dandam à Miniſtro Altaris, habemus caſum indi-
vidualiſſimè deciſum ab hoc Sacroſancto Conſeſſu *in d.
Narnien.* & quidem in caſu longè duriori, hoc eſt in Ec-
cleſia Cathedrali, & in ſitu inter Thronum Epiſcopi, 132
Stalla Canonicalia, & ſacrum Altare: Itaut proinde,

Digitized by Google

nimis durum, & æqualiter amarum videatur vigore, ejuſ-
dem tituli, ſeu immemorabilis conſuetudinis, oppoſitæ Li-
bro Cæremonialis, uni ex Magiſtratibus Civitatum Status
Eccleſiaſtici hodiè denegare id, quòd heri alteri fuit beni-
gnè conceſſum.

Concordamus autem cum exadverſo Scribente, quòd ex
133 majori decore ornatus major appareat perſonæ dignitas,
quòd oltrò admiſi, & adductis concordantibus, latè proba-
vi in *Tom. 2. par. 1. diſcept.* 35. *num.* 10. Ex hoc autem nihil
omninò inferri poteſt ad retardandam affirmativam re-
ſolutionem 1. dub. quia inauditum eſt inter Tractantes de
Sacris Ritibus, quòd perſonæ ornatus, cum quo aliquis ſo-
litus eſt accedere ad ſacras, vel profanas functiones diver-
ſæ ſpeciei, & qualitatis, augeat, vel minuat, aut mutet
eaſdem functiones. Videmus hoc quotidiè practicari in Ur-
134 be, omnium aliarum Civitatum Matre, & Magiſtra, in
in qua Romanus Senatus cum eiſdem numero Habitibus,
& ſolio ornatu accedit ad ſolemnes, ſolemniores, & ſo-
lemniſſimas functiones, ſive iſtæ conſiſtant in acceſſu ad
EE. Patres, ſive ad Summum Pontificem, ſivè ad Eccle-
ſias, comprehenſa etiam ſolemniſſima feſtivitate SS. Cor-
poris Chriſti, ut eſt in Urbe notorium.

Igitur Eccleſiaſtica illa functio, de qua diſputamus in 1.
dub. non mutat ſpeciem, minuſque qualificari poteſt uti de
135 Sancto, Patrono Civitatis ex uniformitate habitus, & or-
natus, cum quibus ad illam accedit Magiſtratus Veliter-
nus; Præcipuè quia in confeſſo eſt inter Partes, quòd ac-
cedit pariter ad alias ſimiles functiones cum eiſdem habiti-
bus, & ornatu, abſque eo, quòd verificetur confuſio illa
feſtivitatum, uti de Patronis Civitatum, circa quam exad-
verſo gratis ubique multùm inutiliter inſiſtitur.

Quò ad 2. dub. nihil dicitur, quòd præventivè inſubſiſtens
demonſtratum non fuerit. Sumus enim in terminis particu-
136 laris conſuetudinis, reſpicientis inferiores Eccleſias noſtræ
Civitatis, in quibus circumſtantiis nulla verificatur impli-
cantia, nullumque inconveniens, ut hujuſmodi particula-
ris, & immemorabilis conſuetudo triplici ductu thurificandi
di noſtrum Magiſtratum omninò ſervanda ſit, ex firmatis
137 per *Rot. dec* 18. *num.* 15. *apud Antonel. de Jur. Cleric. & dec.*
560. *num.* 16. *&* 17. *rec* cum aliis citatis in *Tom. 2. par. 1. diſ-
cept.* 17. *num.* 9. *&* 10.

Quia verò in hac parte agnoſcitur ſoliditas reſponſionis,
in jure fundatæ, negatur exiſtentia hujuſmodi immemora-
138 bilis ſoliti, ipſiſmet Lippis, & Tonſoribus notorii in no-
ſtra Civitate, de quo concludentes adduximus probationes
in Summario, aptas ad demonſtrandam dictam immemo-
rabilem conſuetudinem ex firmatis per *Rot. in Dertuſen.*
139 *Juriſdict.* 6. *Feb.* 1696. §. *Hæc autem cor. Pio* ibi: *Quòd qui-
dem antiquam, & authenticam Statutum concludentem imme-
morabilis conſuetudinis probationem inducit, tanquam enun-
tians ſolitam, & conſuetam, abſque eo quòd appareat de
principio*; Strictè, & ſolidè reſpondemus, quòd quatenus
difficultas ad hanc exterminitatem reſtringatur, parati ſu-
mus eandem immemorabilem conſuetudinem ad omnem
nutum ſolemniſſimè comprobare ad terminos magiſtralis
140 *Deciſ. in Trojana delat. Crucis* 10. *Dec.* 1708. *cor. Aldoae.*

Tantùm verò abeſt, quòd probatio hujuſmodi antiquiſ-
ſimæ conſuetudinis in minimo debilitetur ex affectata atte-
141 ſtatione unius ex Canonicis, quin potiùs illam mirabilitèr
confirmet. Eò quia, non obſtantibus omnibus contrariis
conatibus, de quibus teſtis eſt unus ex dictis Canonicis; Ad-
hùc illa ſemper pacificè, & indifferenter in omnibus aliis
inferioribus Eccleſiis obſervata fuit, & hodiè pariſnemi-
ter practicatur. Eſt enim concluſio, uno ore à Doctoribus
admiſſa, & à Supremis Tribunalibus approbata, quòd
142 actus ineffectuati confirmant potiùs, quàm deſtruant con-
ſuetudinem, ut loquendo in ſpecie de conſuetudine imme-
morabili, aſſerendo illi nullum attuliſſe, neque afferre
poſſe præjudicium contrarios conatus, ſinè ullo effectu ad
praxim redactos, actuſque ineffectuatos, milliès firmavit
143 *Rota*, ut videre eſt in *deciſ.* 739. *numer* 5. *&* 6. *cor. Barut. &
deciſ.* 1459. *numer.* 15. *cor. Seraphi. & deciſ.* 275. *numer.* 9. *&*
10. *par.* 7. *& deciſ.* 168 *numer.* 19. *par.* 10. *& deciſ.* 279. *num.*
36. *par.* 12 *& deciſ.* 136 *n.* 17. *&* 34. *par.* 19. *rec.* Cum quibus
proceſſit *Congr. Concilii in Aquilana* 17. *Julii* 1695. ut vide-
re eſt in *Tom.* 2. *par.* 2. *diſcept.* 21. *n.* 33. 41. *&* 68.

Quoad dub 3 & 4. latis dictum ſupra; Cùmque exad-
verſo controverti nullatenùs poſſit, quòd à Card. Franciſ-
co Barberino ſen. tempore, quo fuit Sacri Collegii Deca-
144 nus, practicatum fuerit id, quòd continetur in 4. dub.
Necnon, quòd in pluribus Eccleſiis Urbis indifferenter
practicantur ea, quæ leguntur in 3. dub. applicantur verba
D. Pitoo. in *Paręegon. fol.* 14. *numer.* 63. ibi: *Urbs in hac
materia Eccleſiaſticorum Rituum Civitatibus inferioribus
exemplar eſſe debet*. Neque dedignari poſſunt Canonici pra- 145
cticari in Civitate Veliterna ea, quæ in Urbe, & in con-
ſpectu Apoſtolicæ Sedis indifferenter practicantur, ut in
ſpecie obſervat *Rota in Majoricen. Parocb. de Manacer* 1. *Ju-
lii* 1708. §. *Ideoque cor. Omanna, &* 16. *Nov. ejuſdem anni* 146
cor. Molines. Necnon ea, quæ propriis oculis practicari vi-
derunt ab uno ex Sac. Collegii Decanis, per ea quæ notant
communiter repetentes in *Can. Non decet diſtinct.* 12. cum 147
concordantibus apud *Rot in Novarien Præced.* 11. *Dec.* 1713.
§. *Ea moti cor. b. m. Barbadico.*

Reſpectu 5. dub. proceditur exadverſo cùm æquivoco pal-
mari, quia ſupponitur, eſſe contra Rubricam Miſſalis cele- 148
bratio Miſſæ cum numero quaterno candelarum, quòd nul-
lo modo ſubſiſtit: In dictis enim *Rubricis par.* 1. *tit.* 20. *num.*
20. præſcribitur, ut inſra: *Super Altare collocetur Crux in
medio, & Candelabra ſaltem duo, cum candelis accenſis
hinc, & inde, in utroque ejus latere*, ut notat etiam *Paſ- 149
qualig. de Sacrific. nov. leg. quæſt.* 721. *n.* 1. & concordat in
hac parte *Inn. VIII. lib.* 2 *de Myſter. Miſſ. cap.* 21. *in fine*.

Ex quo patet, quòd Rubricæ Miſſalis præſcribunt qui-
dem, ut non poſſit celebrari Miſſa cum unica Candela, ſed
ſaltem cum duabus, ex adductis *in Inſtit. erum. lib.* 1. *tit.* 10. 150
§. 2. *num.* 71. nullo autem modo taxativè diſponunt circa
hujuſmodi dualem numerum, & proinde celebrare cum
quatuor Candelis nullo modo expreſsè opponitur Rubricis
Miſſalis, ut teſtando de praxi multarum Eccleſiarum, no- 151
tat *Paſqualig. de Sacrific novæ leg. quæſt.* 701. *n.* 5. ibi, quòd
licèt, aliqui reprobent hujuſmodi morem, ſub prætextu,
quòd redoleat faſtum, ipſe hæc ait: *Verùm non mihi viden-
tur damnandas*, ea adducta bona ratione, quia ille tendit
ad divinum Cultum, ad eum ſubjungendo ibidem. *Quòd
ſi adſit ex parte alicujus intentio faſtus, hic eſt finis extrinſe-* 152
cus, & concomitans, nec vitiat opus, ſeu cultum ſecundum ſe.

Quibus non adverſatur reſolutio hujus Sac. Cong. 7. *Au-
guſti* 1627. in qua fuit prohibita Vicario Epiſcopi celebratio
Miſſæ cum quatuor Candelis; Ut enim, declarando Au-
thores, ex adverſo citatos, ac interpretando in ſpecie ean-
dem reſolutionem, in terminis obſervat d. *Paſqualig. de Sa-* 153
crific. nov. leg. cit. quæſt. 721. *num.* 4. id factum fuit ad diſtin-
guen. præeminentiam Epiſcopi ab illa ſui Vicarii, quia ex 154
laudabili conſuetudine Epiſcopis celebrantibus adhibentur
quatuor Candelæ: Concludendo proindè, quòd ex tali de-
claratione nullo modo innovatum fuit aliquid circa d. Ru-
bricam Miſſalis, mandantem ſolùm, ut Miſſa ſaltem cum 155
duabus Candelis accenſis celebretur, non autem non poſſit
celebrari cum numero majori ex devotione, vel ex aliqua
alia honeſta, & juſta cauſa, qualis in caſu noſtro dicitur aſ-
ſiſtentia Magiſtratus incorpore eidem Miſſæ ſacrificio, *Di-
ctio enim* ſaltem, *ordinatu numerali diſpoſitioni, non excln-* 156
dit majorem numerum, quàm fuerit expreſſum, ſunt verba
Barboſæ, cumulantis concordantes *in Tract. de Dict. dict.*
255. *num.* 2.

Pro affirmativa reſolutione dub. 6. unicè inſiſtitur ex ad-
verſo in diſpoſitione Cæremonialis: Diximus autem, &
conſtanter repetimus, quòd Cæremoniale non derogavit, 157
conſuetudinibus immemorabilibus, ut in ſpecie probat *Pi-
ton. diſcept. Eccleſ.* 20. *numer.* 10. Quòd ſi in hac etiam par- 158
te controvertatur in facto exiſtentia dictæ conſuetudinis
immemorabilis favore noſtri Magiſtratus, iterùm dici-
mus, Nos eſſe paratos, ad illam concludentiſſimè de-
monſtrandam omni rigoroſiori modo, qui de jure pra-
cticari ſolet, & ad omne mandatum hujus Sacroſancti
Conſeſſus.

Circà 7. dub. poterant contrarii Scribentes ſe obſtinere ab
illius inutili diſcuſſione, eò quia ex hac parte illius affirma-
tiva reſolutio nullo modo in controverſiam deducitur, ut 159
non ſemel, ſed ſemper diximus, & iterum conſtanter aſ-
ſerimus.

Prætenſio, quòd abſtinendum ſit à ſonitu Tubarum,
quando Magiſtratus accedit ad publicas Eccleſiaſticas Fun-
ctiones, de qua in dub. 8. & 9. nedum nullo fulcitur valido
fundamento, ſed opponitur innegabili ſolito omnium Ma- 160
giſtratuum Italiæ, & praxi Urbis, eſtque ulteriùs oppoſi-
ta ipſimet Juri Divino: In Sacra enim Script. nihil fre-
quentiùs legitur, quàm laudare Deo in ſono tubæ, &
in tubis ductilibus, & benè ſonantibus, ut videre eſt *Nu-
mer.* 10. 2. *& Joſue* 6. 20. *&* 21. *& Reg.* 20. 22. *&* 4. *Reg.* 9.
13. *&* 1. *Paralipom.* 15. 8. 8. *&* 2. *Paralipom.* 5. 12. ibi: *Cen-* 161
tum viginti canentes tubis 1. *Eſdræ* 3. 10. *& Judith.* 15. 3.
& Pſal. 150. 3. & alibi millies; gratia brevitatis ab-
ſtinen-

Digitized by Google

ſtinentes ab indicatione ſimilium locorum Sac. Scripturæ ;
Itaut in rei veritate prætenſio hæc videatur ſapere neſcio
quid , & importare aliquid , nedum præjudiciale omnibus
Magiſtratibus ſæcularibus , abſque ulla Eccleſiaſticarum
162 perſonarum utilitate , vel majori decore, ſed includere etiam
aliquid , derogativum Majeſtati ſacrarum Functionum .

Non ſinè autem magna detorſione hujuſmodi Tubarum
ſonitus comprehendi exadverſo prætenditur ſub verbis illis
163 *ſtrepitus , & clamores* , de quibus loquitur *Conc. Trid. in ſeſſ.
42. cap. 8. de Obſerv. & evitan. in Celebr. Miſſar.* Eò , quia in
164 noſtris terminis ſonitus Tubarum fit ſecundùm muſices re-
gulas , eſtque affabrè concinnatus , ac diſpoſitus ad perfe-
ctum concentum ; Et proinde non ſinè magna improprieta-
te prætenditur prohibitus appellatione inordinati ſtrepitus ,
apti ad conturbandas , vel impediendas ſacras Functiones ,
de quibus loquitur Concilium locis ſupra citatis .

Quoad dubia 10 & 11. citatis ſupra addo , quòd magiſtra-
lis illa reſolutio Sac. Congr. Viſit. Apoſt. citata ſupra , ob-
165 tenta fuit ab ex adverſo in Jure Scribente , qui in eadem
Cauſa ſolidè demonſtravit , immemorabilem conſuetudi-
nem retinendi Sedilia intus Presbyterium non eſſe abuſum ;
neque corruptelam , ſed omninò ſervan. eſſe , reſpondendo
in ſpecie authoritatibus , hodiè contra Magiſtratum addu-
ctis ; Undè multò magis hæc procedere debent in noſtris ter-
minis , in quibus non adhuc clarè , & concludenter conſtat ,
166 eſſe partem Presbyterii ſitum illum , in quo Magiſtratus
Scamnum à tempore immemorabili permanſit , & hodiè
permanet , minuſque adeſt alter congruus ſitus in Eccleſia ,
in quo Magiſtratus commodè , & cum decore ſacrarum Fun-
ctionum eiſdem aſſiſtere poſſit , & valeat ; Undè eo faciliùs
inclinandum eſt pro continuatione d. antiquiſſimi ſolii , ut
in noſtris præciſis terminis favore Magiſtratus Narnien. an-
no 1715. admiſſum fuit ab Arbitris , quibus ab hac Sac. Con-
167 gr. in circumſtantiis longè durioribus ſimilis prætenſio Ca-
pituli Narnien. remiſſa fuit .

Et in levioribus terminis , non qualificati Magiſtratus ,
ſed ſimplicis Societatis Sæcularis , re maturè perpenſa , &
168 maturiùs examinata à pluribus Magiſtris Cæremoniarum
Cappellæ Pontificiæ , id omnium oculis expoſitum eſt in
Urbe in Baſilica Sanctorum duodecim Apoſtolorum .

Terminantes Scripturam cum illa ſolemni declaratione ,
quòd , quatenus Canonici adverſus rei evidentiam perſeve-
rent adhuc in controvertenda exiſtentia antiquiſſimi ſoli-
169 ti , & immemorabilis conſuetudinis , favore Magiſtra-
tus vigentis circa majorem partem dubiorum , de quibus diſ-
putamus ; iidem de Magiſ. intra illud tempus , quòd con-
gruum viſum fuerit , parati ſunt eandem immemorabilem
conſuetudinem , nedum concludentiſſimè probare , ſed in-
tra evidentiæ fines ſer. ſer. ponere , & clariſſimè demonſtra-
170 re. Probata autem d. conſuetudine , applicamur celebre illud
dictum D. *Auguſt. in Pſalm. 30. Vincere conſuetudinem dura
eſt pugna* , nec non verba illa *Rot. dec. 212. n. 4. par. 17. rec. Ni-
mis durum eſt immutare ea , quæ longo temporis curſu ſervata
ſunt* .

Die 10. Sept. 1718. propoſita Cauſa per Card. Fabron. in
Sac. Congr. Rituum .

171 Ad primùm reſponſum fuit *Affirmativè* .

Ad 2. *Negativè* .

Ad 3. *Per Inſtrumentum dandam eſſe pacem ab aliquo Mi-
niſtro , Superpelliceo induto* .

Ad 4. *Negativè* .

Ad 5. *Affirmativè , dummodo incedat in Habitu Conſulari* .

Ad 6. *Negativè* .

Ad 7. *Affirmativè* .

Ad 8. *Affirmativè , ſed extra Januam* .

Ad 9. *Ut ad Proximum* .

Ad 10. *Negativè* .

Ad 11. *Arbitrio Eminentiſſimi Ordinarii , & Ampliùs Cau-
ſa non proponatur* .

Reſpectu 4. dubii , obſervandum eſt , quòd verbum illud
Debeant , appoſitum abſque neceſſaria reflexione , fuit cauſa
negativæ reſolutionis , illiuſque loco apponi debebat ver-
bum *Poſſint* .

Reſpectu pariter 10. dubii abſque pariter congrua refle-
xione appoſita fuerunt verba illa finalia : *Intus Presbyterium* ,
172 quod in Facto non ſubſiſtit , quæ pariter fuerunt cauſa nega-
tivæ Reſolutionis .

Repetenda proinde ſunt hìc ea , quæ dixi *in tom. 1. par. 1.
diſcep. 18. n. 95. & 96.* quæ continua doloroſa experientia , no-
ta ſunt Litigantibus , qui tamen omni commiſeratione digni
ſunt , quando probatos Curiales eligunt ; E contra verò id ſi-
bi imputare debent , quando diverſimodè operantur .

DISCEPTATIO X.

Januen.

PRO

Aliquibus Relig. Ord. S. Dominici ;

CUM

Eorum P. Provinciali .

ARGUMENTUM.

*Religioſi , præcipitanter dimiſſi ab eorum Conventibus ,
quando reintegrari debeant ad illorum Officia , & ad
primos Conventus redire poſſint .*

EXaudiendæ videntur noſtræ preces pro reintegratione
noſtrorum Religioſorum in priſtinum quoad omnia ,
juxta 1. dubium .

Si enim unquam aliàs , ſanè in noſtris terminis verifican-
tur ea , quæ obſervant *Paſſer. de Elect. cap. 3. quæſt. 3. num.
51. & Card. de Luc. de Regul. diſc. 14. num. 6.* quòd ſcilicèt ſæ-
pè aſſignationes Religioſorum ab uno ad alium Conven-
tum practicantur à Superioribus ex factionariis æmulationi- 1
bus , ad debilirandam nimirum alterius factionem , & for-
tificandam propriam , mediante Votorum favorabilium
multiplicatione , dum inſtante convocatione Capituli Pro-
vincialis , abſque ullo demerito , ſed in odium ſuffragii , præ-
ſtiti ad favorem Prioris à Fliſco , necnon in vindictam præ-
teritæ ſuccumbentiæ alterius Controverſiæ , in hac eadem
Sacra Congr. pendentis , & pro ſubſiſtentia ejuſdem ele-
ctionis reſultæ , à P. Provinciali fuerunt præcipitanter di-
miſſi 13. Religioſi ab eorum nativo Conventu Januæ , cum
formula pœnarum , & præceptorum adeo rigoroſorum , ut
in Chronicis noſtri Ordinis vix reperiantur practicata cum
ſceleratis , facinoroſis , & rebellibus Religioſis . *Quatenus* 2
ſcilicèt (ſunt verba præcepti) *unuſquiſque ipſorum reſpecti-
vè debeat à Conventu S. Dominici Genuæ recedere intra
ſpatium trium dierum , ſub præcepto formali , in virtute ſan-
ctæ obedientiæ , & ſub pœnis ſuſpenſionis à Divinis , nec-
non excommunicationis latæ ſententiæ , ipſo facto incurren-
dæ* : In quo quidem præcepto , & comminatione pœnarum
omnes illi continentur exceſſus , quos meritò improbat *D.
Bernard. lib. 3. de Conſid. cap. 2. poſt princ.* cum iſtis ver- 3
bis . *Præter jus , & fas , præter morem , & ordinem fiunt ,
non locus , non modus , non tempus , non cauſa diſcernitur ,
aut Perſona* .

Ad hoc autem , ut hæc manibus palpentur , ſupplicamus
obſervare , quòd idem præceptum eſt contra morem , dum
non oſtenditur aliàs practicatum , nedum in terminis , noſtro
caſui ſimilibus , ſed nec etiam in terminis durioribus , hoc eſt 4
legitimæ aſſignationis , ex juſta , & rationabili , vel urgen-
tiſſima cauſa factæ .

Eſt contra ordinem , ex quo nullus in eo ſervatus fuit or-
do , comminandi ſcilicèt primo loco pœnas minores , & de-
inde , accedente contumacia Religioſorum , illas aggravan- 5
di uſque ad præceptum formale , & tandem ſub excommu-
nicationis incurſu ; Sed uno , eodemque tempore inculcatæ
fuerunt omnes pœnæ , & rigores , qui practicantur in extre-
mis Religioſorum contumaciis .

Non fuit in eodem præcepto habita ratio Loci , eò quia in-
ſignes Religioſi , dimiſſi à Conventu Januæ nimium qualifi- 6
cato , ferè relegati fuerunt in Conventibus , vix notis in Pro-
vincia .

Non modus ſervatus , ad quòd demonſtrandum præmitti-
mus , quòd non ſolùm jure communi attento *in can. Epiſcopi ,* 7
can. Nullus 11. q. 3. & aliis concordantibus penes *Paſqu. q. mo-
ral. cent. 2. q. 123. n. 2. & q. 175. n. 4. & Rota dec. 22. n. 2. cor. An-
ſald.* excommunicatio eſt telum ſubſidiarium , quo Eccleſia ,
tanquam benigna mater , omni alio medicamine deſperato , 8
ferit inobedientes . Sed etiam ex noſtris Conſtit. excommu-
nicationis pœna non niſi propter mortale peccatum , & ni-
mis ſobriè exercenda venit , ut ſtatutum fuiſſe in diverſis Ca-
pit. generalibus teſtantur *Fontan. ad Conſt. Ord. tit. de Præ-
cept. n. 5. Caſtellin. de Elect. in Prælud. num. 14. fol. 6. & Do-* 9
*nat. Rer. Regul. tom. 1. tract. 8. de Eject. à Clauſtr. quæſt. 4. a. 1.
fol. 137.* ubi , quòd ſobriè , magnaque cum circumſcriptione
exercenda eſt , & nonniſi in contumaces , & incorrigi-
biles , & tunc quando alia remedia non proſunt , adhi-

Digitized by Google

benda eſt, quod procedere etiam de Jure admiſit *Congreg. Epiſcoporum in Aſculana* 8. *Feb.* 1715. *P. Card. Caſini* de qua *in tom.* 1. *par.* 2. *diſcept.* 13. *num. fin.*

Ad illius nihilominus ſeveram comminationem, unitam cum præcepto formali, præcipitantia inaudita, devenit Provincialis, non contra contumaces, facinoroſos, & incorrigibiles Religioſos, ſed contra illos, qui nihil aliud
10 mali fecerunt, quàm non adhærere deſiderio ejuſdem Provincialis in ultima electione Prioris, congruam tamen adducendo cauſam hujuſmodi recuſationis in Religione, & Urbe ſatis notam.

Non tempus, quia, nedum ex noſtri Ord. *Conſtit.* apud
11 *Fontan. titul. de Aſſignat. num.* 5. octo dies præſcribuntur Religioſis ad diſcedendum à Conventibus, à quibus dimittuntur, ſed ex inveterata praxi noſtræ, & aliarum Religionum, & ex nota illa pietate, omnibus Religioſis connaturali, quamvè aliis prædicant, congruum aſſignari ſolet tempus iter arripiendi à quocumque Loco, & præſertim à proprio nativo Conventu, ſignanter quando (ut in noſtro caſu) agitur de Religioſis ætatis provectæ, qualificatis, & graduatis, necnon corporis malis affectionibus continuò vexatis, nec dimiſſis ob delictum, vel ſcandalum; Et tamen Provincialis terminum trium dumtaxat dierum, prorſus inaudito exemplo, & modo præſcripſit noſtris Religioſis ad deſerendum illum Conventum, cui ſpeciali filiationis ratione, & affectu erant maximè addicti, & pro cujus ſervitio, & utilitate, uti optimi filii, eorum nonnulli ferè per ſpatium 40. annorum indefeſſis laboribus inſudaverant. Ex hoc autem indebito modo, & temporis præci-
12 pitantia nimium læſa remanſit eorum exiſtimatio, & fama, ut patet Conſideranti, & obſervant *Card. de Luc. de Regul. diſc.* 15. *num.* 6. & *Amen. in Prax. crim. tit.* 3. *quæſt.* 3. *n.* 94. *ant. finem.*

Non cauſa, eò quia noſtri Religioſi, non alterius criminis rei ſunt, quàm ex quo contra conſcientiæ ſtimulos in
13 ultima electione Prioris ſuffragium dare noluerunt Religioſo, à Provinciali propoſito, & quem totis viribus primo loco canonicè eligi procuraverat, & tandem aſſerto jure devoluto à ſeipſo nominavit in Priorem, caſſata poſtmodum, & abolita ab hac S. C. tanquam nulla, & attentata, eadem nominatione.

Non demum Perſona, Uno ſiquidem excepto Religioſo, Nepote alteriùs, qui in dicta Controverſia circa ſubſi-
14 ſtentiam electionis P. à Fliſco ſuccubuit, non alio motivo dimiſſo à Conventu Januæ, quàm evitandi condignas pœnas pro publico exceſſu cum ſanguinis etiam effuſione perpatrato, de quo latiùs in Epiſtola P. Generalis, data in Sum. Nec alio fine liberè dimiſſo, quàm accedendi ad Urbem, in qua modò viriliter ſubſtinet partes ſui benemeriti Liberatoris, omnes alii Religioſi ejecti, erant, & ſunt Patres in Religione graduati, & Officiales in Conventu Januæ, nempe P. M. Alanus Theſaurarius, notæ probitatis, & eminentis ſcientiæ, & prudentiæ Confeſſarius, erat Lector publicus; P. Dominicus Pius Caſtagnola fuit Præſidens electionis, eratque Vicarius, & Subprior, in quo Officio ex mandato hujus S. C. continuavit, pendente lite circa ſubſiſtentiam electionis P. Prioris à Fliſco; P. Jo: Hieronymus Buonarota, ultra Officium Lectoris, quòd actualiter exercebat, ex Patrum conſilio electus fuerat Cauſidicus noſtri Conventus, eo fine, ut terminando pendentes Controverſias ſublevare in aliquo poſſet indigentias ejuſdem Conventus, P. Benedictus Cabella Lector, P. Petrus Paulus Odella Cantor, PP. Dominicus Coppa, & Thomas de Rubeis Studentes.

Attentis ſiquidem qualitatibus, & Officiis dictorum Religioſorum, notitia Suffragiorum contra voluntatem quidem P. Provincialis, ſed ita impellente conſcientia per eoſ-
15 dem datorum P. Priori à Filiſco, & aliis, de quibus ſupra, illorum dimiſſio non alteri motivo, quàm vindictæ, ob ſuccumbentiam nimirum in antecedenti lite, referenda eſt, ex generaliter animadverſis per *Menoch. de Præſump. lib.* 6.
16 *præſumption.* 29. *numer.* 26. *Cyriac. contr.* 688 *numer.* 46. *Rot. dec.* 69. *num.* 22. & 24. *par.* 18. *rec.* & *dec.* 6. *num.* 20. ibi: *Sed ſolùm hanc prætenſionem excitaverint poſt terminatam litem prædictam, abs re non videbatur, id totum agi in odium, & vindictam præteritæ ſuccumbentiæ*: & *dec.* 7. *num.* 7. *poſt Antonel. de Jurib. Cler.* & in noſtris terminis *Fagn. in cap. Cùm ad Monaſterium num.* 40 & 41. *de Stat. Monachor.* & *Rot. dec.* 778. *n.* 2 & 3. *par.* 1. *diverſ.*

Quæ omnia robur ſumunt ex illa aggravanti circumſtan-
17 tia, quòd proceſſerint, nedum in ſpretum Monitorii ab A. C. expediti ſuper obſervantia Reſolutionis hujus S. C. ſed continuarum appellationum, ad hanc ipſam Sac. Congr. ſemper replicatarum, quòd exceſſum auget, improbatum à *D. Bernard. in Epiſtol.* 156. *ad Innoc. Papam inter ejus Opera fol.* 1533. ibi: *Etiam poſt appellationem tui nominis, auſi* 18
ſunt exercere. Et proinde ante omnia veniunt revocanda, & noſtri Religioſi in priſtinum reſtituendi, ex adductis per *Lancel. de Attent. poſt. Inhibit. in præfat. à num.* 533. & *Rot. dec.* 93. *n.* 5. & 6. *cor. Ottbob.* & *dec.* 306. *à n.* 1. *cor. Priol.*

Nec ad colorandam aſſignationum cauſam, credimus iterum repetendum ſpecioſum illum prætextum ſublevaminis 19
noſtri Conventus ex recurſibus, & inſtantiis, factis Provinciali, non à Perſonis laicis, ſed à diverſis Religioſis, ut ipſemet huic S. Congr. expoſuit cum iſtis verbis: *Avendo però il medemo Oratore avuto varj ricorſi, & inſtanze da Religioſi zelanti del Convento di S. Domenico di Genova per la diminuzione del numero de Religioſi, &c. fece un ordine à molti Religioſi, &c.*

I. Quia, licèt Conventus eſſet in eodem ſtatu anno proximè elapſo, in Viſitatione tamen, tunc peracta, Provincialis nullum Religioſum ex hoc titulo dimiſit, imò aliquos 20
de novo introduxit, & aſſignavit, & inter iſtos P. Odellam Cantorem.

II. Quia, remotis noſtris Religioſis à Conventu, eodem tempore, nulla interpoſita mora, remiſit quinque alios Religioſos, nec etiam filios ejuſdem Conventus, Signum evi- 21
dens, quòd ſaltem horum reſpectu prætextus removendi non fuit ſublevamen Conventus. Advertendo præcipuè, quòd duo introducti fuerunt ſub titulo Lectorum Philoſophiæ pro unico Novitio, ſeu Studente, de novo pariter introducto; An autem ſit novum genus levaminis multiplicare in aliquo Conventu Lectores ejuſdem Scientiæ, quando 22
do unus dumtaxat reperitur Auditor ſeu Studens; Vel potiùs hoc modo idem Conventus magis gravetur, probatione non eget.

III. Quia remoti fuerunt Subprior, Vicarius, Syndicus, Lectores, Confeſſarii, Cantor, & ſimiles, quorum Officia durabant, vel quouſque duraret Prior, vel ſaltem ad bien- 23
nium, id obſervante *Fontan ad Conſtit. Ordin. dictis titulis de Vicar. de Syndic.* & *de Lectorib.* Quòd an ſit ſublevare Conventum, vel potiùs illum ad nihilum redigere, aliis judicandum relinquimus. Præcipuè, quia Prior à ſeipſo Officium Syndici exercere non poteſt, reſiſtentibus *Conſtit. Ord.* relatis à *Fontan. tit. de Abſolut. Prior. Convent. n.* 43. & *de* 24
Syndic. n. 9. Et ſine Syndico, vel cum illo, impedito pertractare negotia Conventus ab Officio Cappellani Ducis, impoſſibile eſt, quòd bonum poſſint habere exitum negotia ejuſdem Conventus.

IV. Quia, ſi noſtri Religioſi ex hoc motivo dimittebantur à nativo Conventu, fuiſſet illis utique conceſſa major 25
dilatio ad diſcedendum, & ſaltem illa, quæ ad colligendas ſarcinulas, nec etiam denegari ſolet proſcriptis, & facinoroſis hominibus, ad *Text. in l. Proſcriptorum* §. *His qui ff. de Interd.* & *relegat. Cancel. reſol. crim. verb. Exilium reſol.* 8. *per tot.* cum aliis, citatis *in Inſtit. crim. lib.* 4. *tit.* 5. *nu.* 159. 26
Licèt enim noſter Conventus ex anteceſſorum Priorum incuria, obæratus ſit, non erat tamen, neque eſt in eo peſſimo ſtatu, ut alimenta per paucos dies ſuppeditare non poſſet paucis Religioſis ſuis benemeritis Filiis, alibi aſſignatis.

Contra quæ non obſtant duo, quæ ſolent exadverſo opponi, primum, quòd aſſignationes Religioſorum pendeant à mera voluntate Provincialis, ex *Fontan. ad Conſtit. Or-* 27
din. tit. de Aſſignat. nu. 14. quique nullam teneatur de iſdem reddere rationem, imò pœnas excommunicationis, & carceris incurrere Religioſum publicè aſſerentem, ſe non poſſe, niſi propter crimen, vel ſcandalum ab aliquo Conventu removeri ex Cap. Gen. Bononiæ celebrato anno 1410. & generaliter Rota in *Giennien. Juris mutandi* 21. *Februarii* 1698. §. *Tota cor. Urſino.*

Tum quia in illis etiam caſibus, in quibus abſolutum arbitrium, liberum beneplacitum, & effrænata competit Su- 28
perioribus facultas, Religioſos à ſuis Officiis, & Conventibus removendi, illa regulanda eſt à ratione, & jure naturali, ex adductis per *Carn. conſ.* 92. *n.* 11. *lib.* 2. ubi, quòd non videtur benè placere, quòd ſine ratione placet, *Gratian diſcept.* 167. *n.* 15. ubi, quòd beneplacitum intelligitur de voluntate juſtificata, & *Amoſtazz. de Cauſ. piis lib.* 3. *cap.* 1. *nu.* 19
36. ubi, quòd quando res aguntur abſque cauſa, & ratione, magis furor videtur, quàm rationabilis diſpoſitio: Quodque Abbas abſque cauſa non poſſit Monachum ab Officio, etiam ad nutum amovibili, removere, probat *Innoc. in Cap. Inſinuantes n.* 2. *Qui Cler. vel Vovent.* relatus à *Ricc. in Prax. tom.* 2. *reſol.* 217. *num.* 3.

Nec

Digitized by Google

Nec Superiores procedere debent ferino modo, juxta præ-
ciſa verba *Menocb. de Arbitr. quæſt. 7. num. 51. & 52.* Sed ar-
30 tenta naturali ratione, & recto, ſanoque judicio *Lotter. de
Re benef. lib. 1. quæſt. 33. num. 3.* Et aliàs procedendo præſu-
muntur ex minus legitimis cauſis, & motivis procedere, ut
firmavit *Rot. dec. 72. num. 5. cor. Caval & cor. Merl. dec. 882. nu.*
31 20. ubi, quòd arbitrium, etiam liberum, & abſolutum,
quando concernit exiſtimationem, & famam arctari debet
intra limites rationis, *& num. 21. ex Cajetan. 2. 2. quæſt. ultim.
artic. 4. dub. 3.* probat quòd Superiores Religioſi, contrarium
practicantes, peccant contra charitatem, & contra Juſti-
32 tiam, atque abutuntur poteſtate, ſibi conceſſa, quòd ob-
ſervavit etiam *Hoſt. in cap. Cùm ad Monaſterium num. 21. de
Stat. Monachor.* ſubdens, quòd in his caſibus ſtrictam reddi-
turi ſunt Deo rationem; Imò, quòd Superiores, taliter
operantes, ſint pœna digni, & quòd ab Officio removendi
ſint, probat *Ricciull. de Jur. Perſonar. lib. 8. cap. 2. num. 27.*
33 Quomodo autem in hac parte ſe geſſerit Provincialis, &
quidem contra omnes illos Religioſos, qui ſavorabile dede-
runt Votum P. Priori à Filiſco, ex ſupra animadverſis re-
manet manifeſtum.

Tum, quia noſtræ Conſtit., præſertim tempore proxi-
mo ad Capitulum, ut in præſenti, non concedunt Provin-
cialibus hujuſmodi effrænatum arbitrium, & liberam facul-
34 tatem, ſed dumtaxat ex rationabili, imò urgentiſſima cau-
ſa, ut recognoſci poteſt in Cap. Gen. Barcinonæ anni 1260.
ordinat. 3. In alio Trevirenſi anni 1389. *ordinat. 11.* ibi: *Ad-
35 monemus, quòd PP. Provinciales, & eorum Vicarii, non fa-
ciant mutationes, niſi ex cauſa rationabili Fratrum.* In alio
Romano anni 1629. *ordin. 3.* ibi: *Admonemus PP. Provin-
ciales, eiſdemque præcipimus, nè poſtremo ſui Officii anno,
præſertim infra tres menſes ante finem, abſque urgentiſſima
neceſſitate Priores à ſuis Officiis abſolvant, vel Fratrum mu-
tationem faciant;* Et ultimo loco in alio Romano anni 1650.
36 *admonition. ultim* ibi: *Admonemus RR. PP. Provinciales,
eiſdemque mandamus, ut à mutationibus, & aſſignationibus
Fratrum extra Capitulum, ex quacumque levi cauſa facien-
dis, omninò abſtineant, & niſi maxima neceſſitate urgente eos
à Conventibus, in quibus à Capitulo aſſignati ſunt, remove-
ant,* ut refert *Fontan. ad Conſtit. Ordin. titul. de Aſſignat. nu.
1. 2. & 13.*

Cujus Authoris aſſertio, quòd id pendeat à Provincialis
arbitrio, vel attendi non meretur in concurſu contrariæ
37 litteralis determinationis dd. Cap. Generalium ex animad-
verſis per *Card. de Luc. de Teſtam. diſc. 90. num. 12. & de Fi-
deic. diſc. 98. num. 24. & Rot. dec. 103. n. 26. par. 15. rec. & in
Sarrentina Manus. 4. Maii 1695. §. Diſceptationes cor. Card.
Scott.* Vel declarari poteſt de arbitrio, regulato à Conſtit.
38 Ordinis, & diſpoſitis in Capitulis Gen. juxta *Gloſſam in
leg. Qualem verò Videtur ff. de Recept. Arbitr.* & firmata
per *Rot. dec. 82. & dec. 148.* utrobique *num. 1. par. 19. rec.* Vel
demum intelligenda eſt ad terminos Cap. Generalis Bono-
niæ, quòd refert, & ſequitur, ex firmatis per *Rot. deciſ. 67.
n. 8. cor. Coccin. & dec. 474. n. 9 par. 2. rec.*

Quibus non adverſatur *ordinatio 9. dicti Capituli Gen. Bo-
noniæ, à Fontana relati;* Aliud enim eſt, quòd Religioſis
prohibitum ſit publicè aſſerere, & prætendere, quòd eu eo-
39 rum nativis Conventibus dimitti non poſſint, niſi ob cri-
men, vel ſcandalum, quòd dumtaxat in dicto Capitulo pro-
hibitum fuit; Aliud verò, longequè diverſum, quòd Pro-
vinciales ad aſſignationes devenire nequeant, niſi ex ratio-
nabili cauſa, quæ verificari poteſt in illa Studii, vel ſimili,
ut litteraliter legitur ſtatutum in Conſt. Ord. *diſtinct. 2. cap.*
40 *14. Text. 5. 6. & 11.* Obſervando præcipuè, quòd dicta alia
Capitula, requirentia rationabilem, & urgentiſſimam cau-
ſam, poſteriora ſunt, ſicque in omnem caſum ſemper eſſent
præferenda *leg. Pacta noviſſima, Cod. de Pact. Surd. conſ.
359. n. 34. Pignatel. conſult. 107. n. 14. tom 1. & Rot. dec. 593. n. 2.*
41 *par... rec. & d. 495. n. primo coram Emer. tun.*

Minùs obſtat, quòd cùm Provincialis aſſignationes fece-
rit in Viſitatione, ab iſta non dabatur, neque appellatio,
neque recurſus, ſed Religioſi clauſis oculis exequi teneban-
42 tur diſpoſita à Superioribus, & quidem nedum Jure com-
muni attento, ſed etiam conſideratis Conſtit. noſtræ Reli-
gionis.

Admittendo ſiquidem regulam generalem, dicimus, Nos
43 eſſe in terminis limitationis, quia ab actibus Viſitationis
ſemper datur appellatio, quando concurrit exceſſus, & præ-
cipitantia Viſitantis, & quando agitur de remotionibus, &
privationibus, ut in terminis geſtorum à Viſitatore ſæcula-
ri obſervant *Fermoſin. in cap. Ad noſtram num. 12. de Appell.*
44 *Cevall. de Cognit. per viam violent. par. 2. quæſt. 123. nu. 13.
Leo in Theſaur. for. Eccleſ. par. 2. cap. 2. num. 77. & cap. 16.
num. 21. in fine, & Barboſ. ad Concil. ſeſſion. 13. de Reform.
cap. 1. num. 12. Rot. d. c. 277. num. 26. par. 16. rec.*

Et in terminis Viſitatoris religioſi *Vitalin. in clem. uni-
ca §. Præmiſſa num. 3. de Suppl. neglig. Prælat. & Fagn. in* 45
*cap. De priore n. 13. de Appellat. & Lotter. de Re benefic. lib. 1.
quæſt. 33. num. 46. Pignatel. conſult. 19. nu 4 tom. 10. P. Amen.
in Practic. crim. tit 3. quæſt. 3. ſub num 93. fol. mihi* 150 ubi,
quòd remotiones à Conventibus, & privationes ab Officiis
in his circumſtantiis ſunt pœnæ graviſſimæ, & Religioſus 46
famæ jacturam patitur, quia communiter exiſtimatur, quòd
malè ſe geſſerit, unde ſolet ſibi ab iis, in quorum oculis ip-
ſe poſitus eſt, exprobari, & *fol. 151. numer. 94.* ubi, quòd
in his caſibus ſemper admittitur appellatio, quando agitur 47
de mutationibus, irrationabiliter, & indebito modo fa-
ctis.

Et explicando Conſtit. noſtri Ord. in individuo obſervat
egregiè *Samuel. de Elect. contr. 16. tract. 3. conſult. 8. num. 21.
fol.* 600. ubi eam adducit congruam rationem, quòd Reli- 48
gioſi in hac parte pejoris conditionis minimè eſſe debeant,
quàm cæteri homines, in hoc Mundo viventes, & *fol. 601.*
ibi, *Præfata privilegia, atque Regularia Decreta, ſeu
Conſtitutiones, Religioſis appellationes denegantia, ſunt* 49
*intelligenda, &c. quando Prælati Regulares, &c. non exce-
dunt limites regularis diſciplinæ, tunc enim minimè gra-
vant; Secus verò quando gravant eos limites prætergredien-
do; & concluſ. 13. numer. 34. fol* 603. ubi, quòd ſunt intel-
ligenda, quando non adeſt exceſſus, quòdque, iſto con-
currente, Religioſus Jus habet à natura ſe defendendi me-
diis licitis, qualis tunc eſt appellatio, & *Paſſerin. in Trib.* 50
Regul. quæſt. 32. art. unic. num. 32. in fine ubi, quòd, ſi non
daretur appellatio, quando Superior aliquid præcipitanter,
vel contra Conſtit. præcipit, prohibitio appellationis ſave-
ret injuſtitiæ, quòdque recurſus, & appellatio in iſtis ter-
minis ſunt fundatæ in Jure naturali, & divino, & *numer.*
29. ubi, quòd, quamvis à præceptis ſecundùm Regulam
appellare non liceat, quando tamen adeſt exceſſus, appel-
latio omnibus Regularibus eſt permiſſa. Quòd eſt de
mente *D. Thom. 2. 2. quæſt. 104. artic. 5. in corp. & in* 51
reſp. ad 3. ubi, quòd Religioſus in præceptis, extraneis
à Regula, poſſit abſque aliqua culpa detrectari, *& D.
Thom.* ſequuntur *Navar. de Regul. comm. 2. ſub num. 59.
verſ. Nam multa, & Lotter. de Re benef. lib. 1. quæſt. 33.
num. 35.*

Itaut in circumſtantiis ſimilis appellationis verè noſtro
caſui applicentur aurea illa verba *D. Bernard. lib. 3. de
Conſid. cap. 2. poſt medium* relata à *Samuel. de Elect. fol.*
595. ibi: *Fateor grande, & generale Mundo bonum eſſe
appellationes, idque tàm neceſſarium, etiam quàm Solem* 52
*ipſum Mortalibus; Revera quidam Sol juſtitiæ eſt, pro-
dens, ac redarguens opera tenebrarum.* Nec iidem Su-
periores conqueri poſſunt, minuſque partes acerrimi
Contradictoris deberent ſubſtinere: Ut enim obſervat æ-
que doctus, ac in Officio Procuratoris exercitatus in ſua
Franciſcana Religione *de Amen. in Pract. crim. tit* 3. 53
*quæſt. 2. numer. 89. verſic. Pariter fol. 146. Superiores, à
quibus appellatur, non debent ex iſta appellatione turba-
ri, aut contra Subditos furere, ſe fortè deſpectos crimi-
nantes, quia hoc juridicum præſidium illos non lædit,
&c. Aut enim admittitur, & propriam paſſionem, aut
aliam imperfectionem culpent, ob quam ab ipſis inflicta
fuit pœna indebita, Aut, &c. & ipſis redundabit in ho-
norem.*

Eò autem magis ſperamus, fieri voti compotes, quo
noſtri modeſtiſſimi Religioſi tot rationibus, & ſolidis
motivis non patendi ſuffulti, unitis cum Sententiis di-
verſorum magni nominis Theologorum, ex aliis etiam 54
Religionibus, uniformiter aſſerentium, non debere pro-
prium Conventum deſerere ante oraculum hujus Sac.
Congr. coram qua fuerat interpoſita appellatio, cæcam
nihilominus obedientiam exhibuerunt præceptis, ſtatim
diſcedendo à nativo Conventu, & in tantum unus, vel
alter ex eis ad deſtinatos Conventus non pervenit, in
quantum morbo impeditus fuit non longè ab illo Conven-
tu, in quo fuerat deſtinatus, ut juſtificatur in manibus
Ponentis.

Et quòd nimiam mereri videtur animadverſionem, nul-
lum deinde reliquerunt intactum, vel irrevolutum lapi- 55
dem humiliationis, per viam gratiæ enixis precibus exop-
tantes id, quòd ipſis de Jure debebatur, mediantibus
Supplicationibus egregiarum perſonarum, & aliarum
in Eccleſiaſtica, etiam majori dignitate, conſtituta-

rum, ſed inutiliter, & abſque effectu, nec ſine improprils
modis; Itaut cùm nullum aliud ſuperfuerit remedium, quàm
extremum illud recurſus ad hanc Sac. Congr. ad illum tan-
dem recurrere ſunt coacti: In iſtis ſiquidem circumſtantiis
eò fortiùs admittendas eſſe appellationes obſervat *D. Ber-*
56 *nard. de Conſid. lib. 3. cap. 2. in med.* ibi: *Prorſus fovendæ, &*
manutenendæ ſunt appellationes illæ, quas extorſit neceſſitas.
Et quidem etiam in illis terminis, in quibus nullo Jure per-
miſſa eſt appellatio Religioſis, quia etiam tunc ſolet hæc
Sac. Cong. illorum recurſus benignè audire, eoſdemque à
gravaminibus ſublevare, mediante reſtitutione ad priſtina
Loca, & Dignitates, teſtibus *Lotter. de Re benef. lib. 1. qu.*
57 33. *num. 46. & Card. de Luc. de Benef. diſc. 97 nu. 17. & de Re-*
gul. diſc. 15. num. 8. ubi, quòd frequens praxis docet, per hanc
Sac. Congr. demandari in his caſibus Religioſorum reintegra-
tionem, quorum tres recognoſci poſſunt *in t. 1. par. prima diſ-*
cep. 23. & part. 2. diſcept. 26. & tom. 3. part. 1. diſcept. 4.
Pro congrua reſponſione ad ea, quæ ſub colore, & titulo
Viſitationis aſſeruntur à Provinciali contra exiſtimationem,
& famam digniſſimorum Religioſorum, ſuperabundaret ani-
58 madverſio *Creſp. de Valdaur. obſer. 2. num. 5.* ubi referendo
celebre factum *Numerii* ait: *Et quis innocens eſſe poterit, ſi*
59 *accuſaſſe ſufficiat?* Solùm ſiquidem nomen dd. Religioſorum
pro magna commendatione communiter deſervire poſſet,
nedum in Civitate, ſed in toto Dominio Januenſi.
Verùm, ut hujus veritatis irrefragabile adducamus teſti-
monium, ſupplicamus obſervare, quòd Provincialis, magni-
60 ficando ibidem paleas aliorum Religioſorum, quòd ſcilicèt
accedentes ſemper ad Matutinum, aliquando non interve-
niant Choro in Veſperis, Quòd non ad primam, ſed ad ſe-
cundam Menſam quandoque accedant, & ferè, quòd non
lavent ſibi manus, cùm panem manducant, nedum non
conſiderat trabes ſuorum Adhærentium, quæ in obſequium
adeò inſignis Religionis ſilentio involvimus, ſed illos punire
detrectavit, & detrectat de attentatis, etiam cum ſanguinis
effuſione, & quidem poſt recurſus diverſorum Religioſorum,
poſt inſtantias illorum, quibus cordi eſt Civitatis, & Rei-
publicæ quies, & quòd magis eſt, ferèque incredibile vide-
tur, poſt expreſſa mandata P. Generalis. E converſò au-
tem ſumma capitalium delictorum noſtrorum Religioſorum
hæc eſt, quòd in electione Prioris noluerint adhærere Votis
P. Provincialis, quòdque in proximè futura electione Socii
ejuſdem Prioris pro electione novi Provincialis, ejuſdem
pariter deſiderio forſan non obtemperaſſent; Quòd evidens
fit ex licentia, eiſdem conceſſa, redeundi quidem ad no-
ſtrum Conventum, ſed tanquam ſimpliciter deputatis, hoc
eſt ſine voce activa, uſque ad dictum proximum Capitulum,
quæ licentia originaliter data eſt Ponenti.
II. Dub. videtur reſolvendum negativè, inſtitutionem
ſcilicèt Syndici non ſubſtineri, eò quia facta non fuit de Pa-
trum aſſenſu, ut neceſſarium indiſpenſabiliter erat, tam ex
Conſtit. Leon. X. regiſtrata apud noſtræ Relig. Alumnum
61 *Fontan. ad Conſtit. Ordin. titul. de Recipiend. ſub num. 14. an-*
te medium, verſ. Inſtituere aliquem in Sindicum, quàm ex
noſtris Conſtit. relatis ab eodem *Fontan. ubi ſupra tit. de Syn-*
dic. in princ. ubi, quòd ita ſtatutum fuit in Cap. Gen. Ave-
nionenſi anni 1341. *ordin. 4.* & concordat praxis, & uniſor-
mis obſervantia omnium Conventuum noſtræ Religionis.
62 Contemptus autem conſilii, ſeu aſſenſus Patrum noſtri
Conventus inducit nullitatem actus inſtitutionis, ut in ter-
minis probat *Pignatel. conſult. 19. num. 5. tom. 10.*
Fortiùs, quia Syndicus, à Provinciali indebito modo in-
ſtitutus, tanquam Cappellanus Ducis, inhabilis ad obeun-
dum proprium munus, & negotia Conventus pertracta-
63 da, ita ut etiamſi eſſet legitimè electus, adhuc ex hoc moti-
vo veniret removendus.
Die 28. Sept. 1700. propoſita Cauſa per Card. Tanaram
64 reſcriptum fuit in C. E. *Geſta per P. Provincialem ſuſtineri.*

DISCEPTATIO XI.

Tudertina Funerum.

PRO

PP. tertii Ordinis Sancti Franciſci.

CUM

Archipresbytero Terræ Maſſæ.

ARGUMENTUM.

Religioſi aſſociantes funus ad eorum Eccleſiam, an te-
neantur accedere ad Eccleſiam Parochialem; Vel ubi
poſſint Parochum expectare. Et quando teneantur ſol-
vere eidem Quartam funeralem.

Quamvis in Terra Maſſæ Tudertinæ Diœceſis vigeat
antiquiſſima conſuetudo, quòd Cadvera Defuncto-
rum, eligentium ſepulturam in Eccleſia S. Mariæ Pacis
Conv. PP. tertii Ord. S. Franc. poſita extra d. Terram Maſ- 1
ſæ, aſſociantur è propriis dd. Defunctorum Domibus à ſo-
la Confraternitate S. Sebaſtiani, & illa recto tramite aſpor-
tantur ante Januam Eccleſiæ dicti Conventus, ubi prædicti
PP. expectant dd. Cadavera, Quòdque dd. Religioſi ſem- 2
per receperint omnia emolumenta funerum, ſignanter fru-
mentum, & Ceras; Nihilominus prætendit in præſenti Do-
minicus Biaginus modernus Parochus, omnia immutare,
quòd nempè Religioſi accedere priùs debeant ad ejus Eccle-
ſiam Parochialem ad aſſocianda Cadavera, necnon quòd te-
neantur ulteriùs ei ſolvere Quartam funeralem.
Hinc delata Controverſia ad hanc S. C. contingit, duo
dubia diſputare, & videntur favore noſtrorum Religioſo- 3
rum reſolvenda.
Reſpectu etenim 1. dub. illud reſolvendum videtur nega-
tivè quoad primam partem, affirmativè verò quoad 2. Co-
gi nimirum non poſſe noſtros Religioſos exire à propria Ec-
cleſia, ſeſeque conferre ad Eccleſiam Parochialem, ad ef-
fectum aſſociandi Cadavera, ſed eis licere illa expectare in
Janua eorum propriæ Eccleſiæ; Tum quia cùm Cadavera 4
non deferantur priùs ad Eccleſiam Parochialem, ſed recto
tramite à propriis Defunctorum Domibus aſſocientur ad
Eccleſiam noſtri Conventus, ut juſtificatur in Summario,
prorſus inſubſiſtens eſt Partis prætenſio; Ad quid enim co-
gere Religioſos accedere ad Parochialem Eccleſiam ad effe-
ctum aſſociandi Cadavera, quando iſta ibi non deponun-
tur, ſed recto tramite aſportantur ad noſtram Eccle-
ſiam?
Tum etiam, quia, quatenus per modum falſæ hypo-
theſis Cadavera priùs aſportarentur ad Eccleſiam Paro- 5
chialem, adhuc cogi non poſſent iidem Religioſi ad illam
accedere ad effectum aſſociandi eadem Cadavera ad eorum
Eccleſiam; Regulares enim cogi non poſſunt ad aſſocianda 6
Cadavera in eorum Eccleſia tumulanda, ſed poſſunt expe-
ctare in Janua propriæ Eccleſiæ, juxta celebrem reſolutio-
nem *Sac. Rit. Cong. 22. Julii 1675. in Senogallien. ubi 4. du-*
bio: An Regulares cogi poſſint ad aſſocianda Cadavera illorum
Defunctorum, qui ſepulturam elegerunt in eorum Eccleſiis;
Aut verò poſſint expectare in dd. propriis eorum Eccleſiis: re-
ſponſum fuit ibi: *Regulares non poſſe cogi ad exeundum à pro-* 7
priis Eccleſiis ad effectum aſſociandi Cadavera in eiſdem ſe-
pelienda ſed ſufficere, quòd illi expectent ad Januam, ut re-
fert *Matthæucc. in Official. Cur. cap. 20. tit. Officialis, quoad*
exequias ſub n. 1. & Lantaſc. in Theat. Regul. verb. Exequiæ n.
6. & in Supplem. verb. Aſſociatio Cadaverum, quæ reſolutio,
licèt emanaſſet in caſu particulari, attamen die 13. *Julii*
ejuſdem anni 1675. ad inſtantiam Procur. Gen. Min. Ob-
ſervant: S. Franciſci fuit extenſa ad totam Religionem 8
Franciſcanam, ut proſequitur idem *Lantaſc. loc. cit.* ad evi-
tandas quotidianas contentiones, quam reſolutionem ſequu-
ta fuit C. E. 17. *Auguſti* 1708. Ponente Card. *Priolo in Nu-*
ximana Aſſociationis Cadaverum favore PP. Reformatorum
S. Franciſci ibi: *Non teneri PP. accedere juxtà aliàs reſoluta.*
Non refragante decreto hujus S. Congr. *in Senogallien.* 26. 9
Auguſti 1616. quia illud procedit, quando Regulares ſunt
invitati ab hæredibus defuncti ad effectum accedendi ad
Proceſſionem, quæ fit pro aſſociandis Cadaveribus, quòd- 10
que revera illi volunt accedere ad d. Proceſſionem; Secus
autem, quando Regulares, vel non ſunt invitati, vel
nolunt accedere ad intereſſendum dictæ aſſociationi,
nam

nam tunc non tenentur exire à proprio Conventu, ſed poſ-
ſunt expectare in janua eorum Eccleſiæ, juxta verba illa di-
ctæ Senogall. ibi: Cenſuit, Regulares cum alicubi funeri con-
11 vocari contingerit, deberr ad Parochialem Eccleſiam accederr;
Supplicando adverti ad dict. verbum convocari, quod idem
eſt, ac invitari; Unde cum noſtri Religioſi non invitan-
tur, aut ſi invitantur, nolunt intervenire ad dictam aſſo-
ciationem indubitati Juris eſt, quod non tenentur accedere
ad Parochialem, ſed expectare valeant in Janua eorum
Eccleſiæ.

Minùs obſtat, quod 60. ab hinc annis in Terra Maſſæ
Exequiæ ſuper Cadavera ad alias Eccleſias aſportanda,
12 priùs factæ fuerunt in Parochiali Eccleſia. Nos enim in
Summario docemus de oppoſito, quod nempè Cadavera
fuerunt ſemper à Defunctorum Domibus recto tramite aſ-
portata ad noſtram Eccleſiam, abſque eo, quod fuerint priùs
aſportata ad dictam Eccleſiam Parochialem, quæ omnia eò
certiùs admittenda videntur, dum uniformantur cum pluri-
bus reſolutionibus Sac. Congreg. & ſignanter S. R. in Seno-
13 gallien. 22. Junii 1675. ad 3. dub. ibi: An Cadavera ſepelien-
da in Eccleſiis Regularium, antequam ad eorum Eccleſiam de-
ferantur, debeant priùs aſportari ad Parochialem &c. Sac.
Congreg. reſpondit: Negativè. Cong. Epiſcoporum in Ne-
peſina 21. Decembris 1615. & 14. Januarii 1639. & in Baren.
de annis 1595. 1616. & 1618. teſtibus Nald. in Summ. verb.
14 Sepultura num 13. Gavant. in Manual. Epiſcop. verb. Exe-
quiæ num. 25. Nicol. in Floſcul. verb. Sepultura num. 13. Pi-
gnatell. conſult. 48. num. 8. tom. 3. Lantuſc. in Theat. Regular.
ver. Exequiæ numer. 6. & in eiuſdem Suplem. verb. Aſſociatio
Cadaverum num. 4. & Matthæucc. in Offic. Cur. Regul. verb.
Regularis quoad Exequias num. 4. Et hæc Sacr. Congreg. in
Novarien. Funer. 15. Martii 1704. ad 7. dub. Libr. 54. Decr.
15 fol. 206. & clariùs in Maſſanen. 17. Aprilis 1706. ibi: An Ca-
davera, in Eccleſiis Regularium ſepelienda, antequàm ad
eas deferantur, aſportari debeant ad Parochialem; Negati-
vè, & ampliùs, Obſervando, quod EE. PP. adeo concor-
des fuerunt in dicta negativa reſolutione, ut, mediante uni-
ca Cauſæ propoſitione, perpetuum impoſuerint ſilentium
Parocho cum dictis verbis: & ampliùs Cauſa non propo-
natur.

Quæ punctuales reſolutiones omnium Congreg. innixæ
16 ſunt rotundæ Conſtit. Sixti IV. in ordine la 6. in Bullar. nov.
tom. 1. §. 6. ibi: Nec cogantur inviti, etiam prætextu cuiuſ-
vis conſuetudinis &c. Defunctorum Conſanguinei, illa (nem-
pè Cadavera) ad Parochiales Eccleſias &c. & inibi celebrare,
vel celebrari facere pro iiſdem Defunctis aliqua officia ante, vel
poſt ſepolturam eorundem. Et propterea, niſi velit in Urbe in
controverſiam deduci Summi Pontificis auctoritas, caſus
iſte, uti litteraliter deciſus à Papa, remaneat omni diſputa-
tione indignus, ac applicatur regula Text. in leg. Ille, aut il-
17 le ff. de Legat. 3. ut in terminis alterius Conſt. Innoc. X. ad-
vertit Card. de Luc. de Paroch. diſc. 21. ſub nu. 3. verſic Con-
trarium, & meritò, quia pro eadem Pontificia determina-
tione, & punctualibus reſolutionibus dictarum Sacrarum
Congregationum militant inter alias duæ convincentiſſimæ
ſationes.

I. Quod exequiæ celebrari debent in illa Eccleſia, in qua
Cadavera ſepeliuntur, nec cogi poſſunt Defunctorum hæ-
18 redes ad illas iterandas in alia Eccleſia, ut in noſtris termi-
nis reſpondit C. E. in Ferrarien. 7. Septembris 1613. quam
ſequuntur adducti per Pignatell. conſult. 58. num. 5. tom. 5. &
Nicol. in Floſcul. verb. Sepultura num. 12. & favore PP. Re-
formatorum S. Franciſci, idem reſolvit hæc Sacr. Congreg.
in citata Novarien. Fun. 15. Martii 1704. ad 7. dub. ibi: An
19 Parochi cogere poſſint Hæredes ad peragendum in Eccleſia Pa-
rochiali omnes functiones &c. quæ fiunt in Eccleſia Reforma-
torum occaſione funerum. Neg.

II. Quia, ſi ſubſiſteret contraria prætenſio retraherentur
Fideles ab electione Sepulturæ in Eccleſiis Regularium, ad
evitandas multiplicatas expenſas, quod de directo repugnat
libertati electionis ſepulturæ, unicuique Fidelium compe-
20 tenti, tam attenta diſpoſitione Juris in cap. 1. & ſeqq. de
Sepultur. quàm attentis Privilegiis Apoſtolicis, emanatis
ad favorem Ordinis Sanct. Franciſci, relatis à Lezzan. in
Marimagn. Minoritar. §. 41. & in Summ. verb. Sepultura nu-
mer. 4.

Proindèque, nedum indirectè præjudicaretur Regulari-
bus, habentibus Jus ſepeliendi Cadavera illorum, qui in
21 ſuis Eccleſiis eligunt ſepulturam, ut obſervat Pignatell. con-
ſult. 208. num. 1. tom. 5. ſed ulteriùs daretur, non ſolùm vir-
tualis, ſed etiam explicita coactio ad non eligendam ſepul-
turam in Eccleſiis Regularium, ut ad rem notat Pereg. ad
Conſt. Leonis X. in addit. cap. 4. num. 7. & 8. ubi ait, ſimi-
les Parochorum prætenſiones continere Monopolium, &
ſapere avaritiam, oppoſitam libertati, unicuique in hac ma-
teria competenti, eſſetque à Parochis inventa via eludendi 22
Papales Conſtitut. nempè la 55. Urb. VIII. & la 56. Clem. X.
in quibus iniungitur Locorum omnium Ordinariis, ne per-
mittant, ut Parochi majorem exigant eleemoſynam ab illis,
qui ſepulturam in Eccleſiis Regularium eligunt, ac ſi exi-
gerent, ſi in Parochialibus Eccleſiis ſepelirentur, ea ratio-
ne, adducta in dict. Conſt. 22. Urb. VIII. §. 1. quæ ad unguem
militat in noſtris terminis, eo quod multi, duplicis huiuſ-
modi funerum impenſæ difficultate deterriti, in dd. Regulari-
bus Eccleſiis ſepulturam eligere non poterant; Unde fiebat, ut
dicti Ordinis Eccleſias mortuorum ſepulturis, & conſequen- 23
ter eleemoſynis, & quæ in ſuffragium Animarum fieri con-
ſueverant, paulatim deſtitutas iri, verendum erat: quas
Summorum Pontificum Conſtitutiones ſequuta fuit hæc
S. C. in Inſular. Canar. Juriſd. 31. Julii 1694. libr. 44. De-
cret. fol. 285. ultra catervam Doctorum, & innumeras alias
antiquiores reſolutiones S. C. relatas à D. Pitono diſcept. Ec- 24
cleſ. 50. à num. 20.

Non adeſt autem propoſitio magis in Jure fundata, ma-
giſque in praxi ab omnibus Tribunalibus recepta, quàm
non eſſe per indirectum permittendum id, quod alicui dire-
ctè prohibitum eſt cap. Cùm quod de Regul. Jur. in 6. & in no- 25
ſtris terminis Pignatell. conſultat. 204. ſub numer. 11. tom.
4. ibi: Unde illorum (ideſt Parochorum) intentio eſt,
quod Laici cogantur indirectè eligere ſepulturam in eorum Ec-
cleſiis, & ſic illos privare libertate, de Jure eis competente, ac
eodem tempore infringere Privilegia Apoſtolica, Regularibus
conceſſa; quibus tamen Laici, nec directè, neque indirectè
valent præiudicium inferre, ut per Ricc. in Prax. part. 4. re-
ſol. 143. num. 32.

Sicque non relevat, uſus qui prætenditur viguiſſe 60. ab
hinc annis circa Exequias, priùs faciendas in Eccleſia Pa-
rochiali. Illa enim non probatus in facto, & non relevaret
in Jure.

Non probatur in facto ex Libris Parochi; Illi enim nul-
latenus attenduntur, dum agitur de Libro privato, ſicque
pernecesſè debet exhiberi, & in forma recognoſci, Nobis 26
citatis, aliàs in nulla haberi debet conſideratione, ex addu-
ctis per Veſtr. in Prax. lib. 6. cap. 1. n. 163. & ex firmatis per
Rot. cor. Coccin. dec. 1577. num. 11.

Minus relevaret in Jure, attenta dicta Conſt. Sixtina, ex-
preſsè derogatoria cujuſcunque conſuetudinis, juxta illius
clara verba, hic opportunè repetenda, ibi: Nec cogantur 27
inviti, etiam prætextu cujuſvis conſuetudinis, ideſt (Deſun-
ctorum Conſanguinei) illa ad Parochiales Eccleſias, &c. de-
ferre, & inibi celebrare, vel celebrari facere pro eiſdem De-
functis aliqua divina Officia ante, vel poſt Sepulturam eo-
rundem, ut obſervat Matthæuc. in Official. Cur. Regul verb.
Officialis quoad Exequias num 22. ibi: Propter clauſulam de-
creti irritantis, in utraque Conſtit. adiectam, nequit contra
eas allegari contrarius uſus, nam decretum irritans, &c. in-
ficit, & annullat omnia, quæ in contrarium fiunt, & habet 28
oculos retro, omnemque in futurum quoque conſuetudinem
tollit, &c. quidquid in oppoſitum inveniat, uti fulgur deſtrat,
& os Judici claudat, tollatque facultatem aliàs iudicandi, &
pronunciandi; Actus enim, qui opponuntur Conſtit. Pon-
tificiis, derogantibus quibuſcumque conſuetudinibus, ap-
pellantur abuſus, non conſuetudo per Rot. dec. 4. num. 20.
apud Novar. in Summ. Bullar. Concludendo pro coronide
cum Barboſ. in Summ. Apoſt. deciſ. collect. 545. num. 1. ibi: De- 29
functorum Corpora poſſunt directè deferri ad Eccleſiam, in
qua ſepelienda ſunt, non obſtante conſuetudine, quòd prius
deferantur ad Eccleſiam matricem.

Quò verò ad 2. dub. negativè pariter videtur reſolven-
dum, nempè omnia emolumenta Funeris deberi Religio- 30
ſis, conſiſtentia in Frumento, Candelis, Intortitiis, aliiſq;
omnibus Ceris, quæ circa Cadavera portantur, & occa-
ſione Funeris accenduntur.

Licet enim, attento Jure communi, debeatur Parocho
Quarta funeralis, juxta clem. Dudum §. Verùm de Sepultur.;
Nihilominus noſtra Seraphica Religio illam tradere nulla-
tenus eſt obligata, attentis ejus ampliſſimis Privilegiis, & 31
exemptionibus, per diverſos Summos Pontifices ei con-
ceſſis, à quibus expreſsè liberatur, & eximitur à ſolutione
cujuſcumque Quartæ, ut ex Conſtitut. Alex. IV. de anno
1260 Clem. IV. de anno 1265. Eug. IV. anno 1439. Greg.
XI. anno 1374. Joan. XXII. anno 1410 Leon. X. an. 1514.
Sixt. IV. anno 1574. Pauli IV. anno 1555. Clem. VIII. an-
no 1597. Pauli V. anno 1609. & Urban. VIII. anno 1624. ut
teſtatur

Digitized by Google

teſtatur *Rot.* in magiſtrali *dec.* 163. *num.* 3. *& per tot. par.* 55.
32 *recent.* cujus ſola lectura ſuperabundat pro dubii reſolutione,
dum reſpondet omnibus objectis *& coram Royas dec.* 179. *nu.*
2. & pariter *per totum* cum aliis apud *Matthæuc. in Offic.*
*Cur. Regul. verb. Officialis quoad Quartam num.*6. *& ſequen-*
tibus Lantuſc. in Theatr. Regul. verb. Quarta num. 2. *& ſe-*
quentibus.

Et pluriès reſolvit *hæc Sac. Congreg.* ſignanter in *Roſſanen.*
33 22. *Septembris* 1591 *lib.* 7. *Decret. fol.*31. *& in Baren. Quart.*
Funer. 7. *Maii* 1672. *& in Nullius* 21. *Maii* 1678. *lib.* 30. *De-*
cretor. fol. 89 Necnon *Congr.* Epiſc. *in Senogalien. ſeu Æſi-*
na 23. *Decembris* 1707. ad 6. dub. ibi: *An, & quæ emolumen-*
ta Funeris ſint debita PP. Deberi omnia emolumenta Regu-
laribus.

Probato ex his, quod integra Quarta funeralis, & per
conſequens omnia emolumenta funerum debeantur noſtris
Religioſis, dd. emolumentorum nomine veniunt, nedùm
omnia illa, quæ Eccleſiæ obveniunt ratione ipſius Funeris,
34 ſive antequam Corpus ſit in Terra reconditum, ſive poſt,
& uſque ad 30. dies, dummodo in memoriam funebrem illa
tendant, ut firmavit *Rot. in Caſalen.* apud *Antonell. de Ju-*
rib. Cleric. in 2. *num.* 14.

Nec dicitur quantitatem frumenti, quæ de ſtylo portatur
ante Cadavera occaſione Funerum, non venire ſub nomine
35 Quartæ, & emolumentorum Funeris, ſed potiùs venire
debeant ſub nomine Decimæ ſacramentalis Parocho debitę.
Id enim nullatenus ſubſiſtit Cùm enim hujuſmodi frumen-
tum unà cum Cadavere deferatur ad Eccleſiam tumulantem
36 ut probant noſtri Teſtes, utique dici nequit, frumentum
ſpectare ad Parochum, tanquam Decimam ſacramenta-
lem; Tum quia Decima in Terra Maſſæ ſolvitur in pecu-
nia, & quotannis punctualiſſimè exigitur à Parocho, ut
deponunt Teſtes, qui fuerunt deputati Exactores Decimę
per Archipresbyterum, qui cum de facto proprio teſtentur,
plenam faciunt probationem, *Rot. dec.* 211. *apud Poſt. Ma-*
nut. & alibi quotidie.

Tum etiam, quia controverſum frumentum venit ſub no-
mine Quartæ Funeralis, cùm offeratur de tempore Fune-
37 ris, & tumulationis Cadaverum, ut non controvertitur; In
quibus terminis, indubitati Juris eſt, illud eſſe funebre emo-
lumentum, & ſecundùm commune uſum loquendi, venire
ſub nomine Quartæ funeralis, ſub qua, ut diximus, venit
totum id, quod occaſione Funeris, tam ante, quàm poſt
Cadaveris tumulationem ab hæredibus Defunctorum præ-
ſtatur, juxta *Text. in Extravag. Inter cunctas §. Porrò verſ.*
38 *Funeralia, de Privileg. Tambarin. de Jur. Abbatiſs. tom.* 1.
diſputat. 15. *quæſt* 17. *numer.* 4. *Antonel. de Regim. Eccl. lib.*
1. *cap.* 13. *num.*2. *& Rota in d Caſalen. apud Antonel de Jur.*
Cleric. dec. 2.

Denique non urget, quod Parochus aliàs exegerit hujuſ-
39 modi Quartam ab uno, vel altero ex Religioſis noſtri Con-
ventus; Quando enim id concludenter in facto probaretur,
adhuc non eſſet attendendum, quia non poſſunt Religioſi
præjudicare eorum Succeſſoribus, nec renunciare Privile-
giis, toto Ordini conceſſis, ut in terminis firmavit *Rot. in*
dict. dec. 179. *num.* 7. *cor. Royas.*

Hinc C. E. nunquam voluit admittere talem prætextum
conſuetudinis, ſed ſemper Ordinariis injunxit, ut ſeverè
40 procedant contra facientes contrarium, prout ſignanter
practicavit die 17. Novembris 1673. his verbis *Cenſuit,*
Monaſteria quamvis à quadraginta annis citra ædificata,
non teneri ad Quartam Parochiali Eccleſiæ præſtandam, ſi
ſint ejus Religionis, cui à Sede Apoſtolica ante 40. *annos in-*
dultum fuerit, ut Quartam ſolvere non teneatur, & contra
facientes pœnis, & cenſuris ab eorum Ordinariis ſibi benè viſis
ſeveriùs eſſe puniendos.

Prout etiam *hæc Sac. Congr.* eundem prætextum conſue-
41 tudinis, nunquam admittere voluit, illumque ſpecialiter re-
jecit *in Aſculana Quartæ Funer.* 11. *Dec.* 1679 *lib.* 30. *Decr.*
fol. 502. inter Capitulum illius Cathedralis ex una, & PP.
Reformatos ex altera.

Et in fortioribus terminis conſuetudinis immemorabilis
reſpondit eadem Sac. Congreg. *in Baren.* 7. *Maii* 1672. *& in*
ſæpeùs. Mantuana Funer. 16. *Januarii* 1694 ibi: *Epiſcopus*
42 *informare juſſus, teſtatur, de immemorabili conſuetudine ex*
Synodali Conſtitutione uſque de anno 1678. *de hujuſmodi ſolu-*
tione, qua pauperes Parochi ſubſtentantur, ac Spiritualia
adminiſtrant &c. Sacra Congregatio Concilii Juribus ab
utraque Parte deductis maturè perpenſis, reſpondit Nega-
tivè.

Et in terminis firmavit *Rot. in Hiſpalen Quartæ Funera-*
lium 4. *Julii* 1592. *cor. Pamphilio* impreſſ. *apud Dianum co-*
ordinatam tom. 8. *fol.* 186. ibi: *Ultra quod iſtę ſolutiones, cùm*
ſint factæ, vel ab Executoribus ultimarum voluntatum, vel
à Monachis particularibus, qui non poterant renunciare 43
privilegio, toti Ordini conceſſo, non præjudicant Monaſterio,
& coram Royas d. deciſ. 279. *num.* 7. ibi: *In omnem caſum dd.*
Fratres non poterant præjudicare Succeſſoribus, aut Mona-
ſterio, nec renunciare Privilegiis, toti Ordini conceſſis, & me-
liùs *dec.* 22. *num.* 12. *par* 7. *rec.* ubi contrarium aſſerere appel-
lat meram ſimplicitatem.

Die 8. Auguſti 1716. propoſita Cauſa in C. C. ſub ſequen-
tibus Dub.

Dub. I. *An PP. Tertii Ordinis Sancti Franciſci Conventus*
Pacis Terræ Maſſę, occaſione, qua Cadavera Parochiæ d. 44
Loci in eorum Eccleſia tumulantur, debeant priùs convenire
in Eccleſia Parochiali, vel liceat illa expectare per viam, &
ante Januam eorum Eccleſiæ Regularis.

Dub. II. *An dicto caſu teneantur iidem PP. ſolvere Archi-*
presbytero Curato Quartam funeralem, & in qua quota in
caſu &c.

Ad primam Affirmativè quoad primam, ſi Regulares velint 45
aſſociare Cadavera, & licere tantùm expectare ante Januam
Eccleſiæ, non autem per vias, quatenus nolint aſſociare, &
ampliùs Cauſa non proponatur.

Ad ſecundum Negativè, & quoad ſudariolum, & frumen- 46
tum dentur dubium.

Quo propoſito die 13. Auguſti 1718. reſcriptum fuit, ut in 47
Tom. 4. *part.* 1. *diſcept.* 14.

DISCEPTATIO XII.

Veneta, ſeu Brixien. Reſtitut. in integrum.

PRO

Deſiderio Bailo Ordinis Minimorum.

ARGUMENTUM.

Caſus verè ſingularis, in quo denegata fuit Reſtitutio in
Integrum Religioſo, qui conatus fuerat concludenter
probare, ſuam Profeſſionem emiſiſſe per vim, & me-
tum, ſibi à Conſanguineis illatum.

ANno 1675. defuncto Deſiderio Bailo, relicto in æta-
te pupillari Franciſco, ejus filio naturali, totam il- 1
lius opulentam hæreditatem occupavit Tiburtius, ejus Pa-
truus, poſt cujus obitum in eadem occupatione continuarunt
Franciſcus, & Angelus Baili, ejuſdem Tiburtii filii, ut ju-
ſtificatur in Summ.

Quia verò ex eadem hæreditate duæ unciæ, conſtituen-
tes ſummam ſc. 8000. circiter, ſpectabant ad eundem Fran-
ciſcum filium naturalem, attento quod idem Deſiderius 2
nullos reliquerat filios legitimos juxta notam diſpoſitionem
Text. in auth. Licèt §. Ab inteſtato Cod. de Natur. liber. om-
nem moverunt lapidem iidem Conſanguinei Defuncti, ut
eundem Franciſcum, tunc temporis impuberem, in ali-
quam Religionem detruderent, claris verbis non ſemel ei-
dem inculcando: *Voglio che tu vadi a Frate:* & ibi: *E che*
ſe non ſi riſolveva a farſi Frate, era per naſcere gran diſordi-
ne in ſuo pregiudizio, motivando, non ſolo di mali trattamen-
ti, ma anche di avvelenarlo, cioè, che ſarebbe ſtato avvele-
nato da detti Sig. Franceſco, & Angelo ſuoi Cugini, & ibi: 3
Io più volte ho veduto tutti due li ſudetti Sig. Angelo, e Fran-
ceſco ſuoi Cugini a percoterlo, e maltrattarlo, e nell'iſteſſo
tempo, che lo maltrattavano, li dicevano, che volevano,
che andaſſe a Frate a ſuo mal grado, e che non lo volevano
in Caſa.

Quia verò, his non obſtantibus, idem infelix Puer, in-
felicitate illa maxima, quæ poteſt Filiis accidere, quando
à Patre in infantili ætate relinquuntur, perſeverabat adhuc 4
in voluntate, nolle ingredi aliquam Religionem, *e che vo-*
leva la ſua parte dell' Eredità del Sign. Deſiderio ſuo Padre,
uſque ad ſanguinis effuſionem verberatus fuit, ut deponit
Teſtis de viſu, his verbis, *E perche detto Figliuolo volſe riſ-*
pondere, che non vi ſarebbe mai voluto andare, eſſo Sig. An-
gelo, avendo in mano un baſtone groſſo ſi miſe a percoterlo ga-
gliardamente ſopra la ſchiena, e dietro al collo, e mentre,
ch' egli fuggiva; eſſo Sig. Angelo lo incalzò con una pezzata,
per cauſa della quale poi convenne al povero Figliuolo cadere, 5
e perche cadette ſopra una pietra, ſi ruppe la teſta, da cui le
grondava ſangue, & una Donna ſi abbatè di paſſaggio, e ve-
dendo

Digitized by Google

dendo così maltrattato il ſadetto Figliaolo, lo preſe per un
braccio, e lo medicò con aa poco di larda, applicandovi ſo-
pra ana pezza. Circa quod concordant alii teſtes in Sum.
Non valens proinde dictus Franciſcus replicatis violen-
tiis ſuorum Conſanguineorum ampliùs reſiſtere, non ob-
ſtante, quod *certamrate ha ſatta tutta quella reſiſtenza, che*
6 *ha potuto per non aderire a' voleri de' ſadetti ſuoi Cugini*, ut
dicit Teſtis in Summario coactus tandem fuit, eiſdem vio-
lentiis ſuccumbere, aſſumendo, licèt invitus, habitum in
Religione Minimorum S. Franciſci de Paula die 23. Sep-
tembris 1677. ſub nomine P. Deſiderii Baili, ut non ſine
7 commiſeratione infelicitatis ejuſd. proſequendo aſſerit idem
Teſtis ubi proximè, his verbis *ha dovuto cedere, e fare come*
loro hanno voluto col farſi Frate.
Verum tamen eſt, quod in diſceſſu à Civitate Brixiæ,
ad dictum effectum aſſumendi abitum religioſum, non mi-
nora dedit coactionis, & violentiæ ſigna unus ex dict. Con-
ſanguineis, neque idem Puer majora argumenta coactæ vo-
luntatis, relata ab alio Teſte de viſu, ibi: *Nel punto, che*
8 *detto Figliuolo partì dalla Caſa del Signor Zino per andare al*
Convento, Io mi abbattei mentre andava la Sedia, e lo vidi
piangere, e ritroſo, che non voleva entrare in Sedia, e così
il Signor Franceſco, che aveva la ſcoriata in mano, lo minac-
ciò, onde ambedue entrati in Sedia ſi portorno in detto Con-
vento; Circa quam veritatem concordant alii Teſtes in di-
cto Summario.
Tempore Novitiatus cum juramento illius Connovitii
deponunt, nunquam habuiſſe animum permanendi in Reli-
gione, quod cum perveniſſet ad aures eorundem Conſangui-
neorum, unus ex eiſdem ſe contulit ad locum Novitiatus,
9 eidem dicendo, *Che non occorreva penſaſſe di ritornare a Ca-*
ſa, perche li ſuoi Cugini l'averebbero maltrattato, e che non
averebbe potato reſiſtere alli mali trattamenti, che gli avereb-
bero uſati detti ſuoi Cugini, con pericolo anco della vita.
Sed quia neque etiam replicatæ hæ minæ, & terrores,
ſufficientes ad movendum animum cujuſcumque conſtantis
Viri, ſuum operatæ fuerunt effectum erga animum Deſide-
rii, tunc temporis annorum 15. habuerunt iidem Conſan-
10 guinei recurſum ad deceptiones, & malas artes, promit-
tendo nimirum cuidam Patri Gatto *una ſomma di de-*
naro, quale poi fu anche al medemo sborſata, & meritò,
dum non defecit in promiſſis, *animandolo alla Religione con*
luſinghe, ma eſſo ſempre ſe ne ſtette meſto, e piangente, e
quando li domandavano ſe ſi faceva Religioſo volontieri, non
riſpondeva, ſe non con ſinghiozzi, e pianti, tuttoche eſſo P.
Gatti li diceva, che nella Religione ſi ſta bene, e che vi ſono
11 *delle recreazioni*, & concordant duo alii Teſtes.
Itaut neſciens quò ſe verteret idem B. promiſſionem emit-
12 tere fuit conatus die 23. Septembris 1678. ſequuta *voce com-*
mune, e fama pubblica, che abbia profeſſato per forza, aven-
dolo ſentito quaſi tutti, che parlano di queſto Religioſo a di-
re così.
Violentiis autem in emittendo profeſſionem, unitum fuit
alium infortunium deficientiæ omnium mediorum ad ſtatim
reclamandum, cum alio addito, quod eodem tempore vi-
vebant adhuc illi, qui eum coegerunt ad ingrediendam Reli-
13 gionem. Verum tamen eſt, quod intra quinquennium,
nempe die 21. Aprilis 1693. ſolemniter animum ſuum decla-
ravit, eandem profeſſionem emiſiſſe *contro la propria volon-*
tà, per la forza, violenza, e minaccie, fattegli dalli Signo-
ri ſuoi Congionti, che lo volevano in detta Religione, non
avendo maſſime allora, ne di preſente, forze di poter difen-
derſi, & opporſi alle violenze, ma benſì diviſato di ciò fare,
quando averà opportunità, nel caſo ceſſaſſero le medeme vio-
lenze; Interim verò nullum accepiando Officium, nullum-
14 que munus in Religione ibi: *Et in fatti mai ha volſuto accet-*
tare titoli, ne cariche alcune, ne mai ha voluto intrigarſi nelle
balottazioni, e Capitoli.
Effulſit tandem hujuſmodi ſpes reclamandi anno 1706.
ceſſata la cauſa del timore, e detto P. Bailo può dire, e fare il
15 *fatto ſuo liberamente*, ut dicit Teſtis in Summario, quan-
do ad ipſius inſtantiam plures examinati fuerunt Teſtes in
Curia Patriarchali Venetiarum: Cùmque in tali examine
iidem Conſanguinei citati non fuerint, ad ipſorum reclama-
tionem, mediantibus rigoroſis Interrogatoriis, opus fuit il-
los denuo examinare, completoque tandem Proceſſu ad
16 hanc Sac. Congr. tranſmiſſo à Venetiarum Patriarcha, cum
ex illo evidenter reſultent metus, & coactio in emittenda
profeſſione, concedenda videtur hodie Gratia reſtitutionis
in integrum.
Ex formali ſiquidem depoſitione 11. Teſtium clarè reſul-
tat, D. profeſſionem emiſiſſe, non ſua ſponte, ſed per vim,
& metum, cadentem in conſtantem Virum, in quibus ter-
minis dicitur deficere libera voluntas, quæ eſt de ſubſtantia 17
profeſſionis, ex quo iſta nihil aliud eſt, quàm mutuus con-
tractus, quo Religioſus Religioni, & Religio Religioſo li-
berè obligatur, ut, poſt innumeros concordantes, notat
Panimol. dec. 29. à num. 13. & firmavit *Rot. dec. 930. num. 5.*
cor. Danoz. jun.
Superlativè autem probata dicitur hujuſmodi coacta vo-
luntas, combinando ea, quæ probata habemus ante ingreſ-
ſum in Religionem; Occaſione diſceſſus à propria Domo; 18
Quando Deſiderius pervenit ad Conventum; Tempore No-
vitiatus; Ante profeſſionem; Immediatè poſt illam; Intra
quinquennium; Poſt dictam profeſſionem; Et poſt dictum
quinquennium: Omnia hæc unitim ponderando, & ſub
oculis habendo, prout in noſtris terminis faciendum eſſe mo- 19
nent *Sperel. dec. 79. num. 30. Ciarlin. contr. 108. ſub nu. 68.*
Pignatel. conſult. 173. num. 157. tom. 9 Barboſ. Vot. deciſ. 77
num. 11. & Rot. dec. 491. num. 9. cor. Royas, & dec. 9. nu. 81.
& ſeqq. cor. Arguel.
Ante ingreſſum in Religionem *era totalmente alieno dal*
farſi Religioſo; Con tutti ſi eſprimeva, che non voleva aſſolu-
tamente andar Frate. Queſto Ragazzo in adire di andar Fra- 20
te ſi metteva a piangere. Il ſudetto Ragazzo mi aveva detto,
che non voleva entrare in Religione alcuna, e che doveſſero pa-
re cercare quanto volevano, che Lui non voleva in ciò preſtare
il ſuo aſſenſo. Il Padre Deſiderio Baila mentre era ancora Ra-
gazzo, e giunto all' età capace, ſi è ſempre moſtrato avverſo
al farſi Frate, nè occorreva, che alcuno gliene parlaſſe. Quan-
do era Secolare ſi è moſtrato ſempre avverſo al farſi Frate, mo-
ſtrando avverſione a tutte le Religioni. Sempre, che ſentiva a 21
parlargli di farſi Frate, ſi metteva a piangere, e diceva di
non voler farſi Frate.
Hujuſmodi autem repugnantia, & averſionem ſtatui
religioſo magnifacere ſolent Doctores, magnaq; Tribuna-
lia ad probandum coactum animum profitendi, ut videre
eſt apud Ciarlin. contr. 108. n. 48. Pignat. conſult. 180. nu. 19.
tom 9. Bertacch. Vot. dec. 131. nu. 6. Rot. cor. Barat. dec. 205.
num. 4. & cor. Danoz. jun. dec 930. num. 1. & cor. Arguel. dec. 9
num 36. & cor. Royas deciſ. 491. ſub num. 1. ibi: *Ex his enim* 22
cùm appareat &c. habuiſſe averſionem à Religione &c. ex hic,
reſultare claram metus probationem, advertit Rot Talem-
que averſionem ſummoperè conſideravit hæc Sac. Congr. *in*
Aquen. ſeu Arelaten. 29. Jan. & 19. Febr. 1701. & in Provin-
ciæ Bethicæ 11. Martii 1702.
Occaſione diſceſſus à propria Domo aſſerunt Teſtes, quod
nunquam potuit induci ad accedendum ad Loca, ubi ade-
rant Conventus Religioſorum, *ſapendo, che ſe vedeva, lo*
volevano indurre a farlo Religioſo. Ad quam voluntatem fle- 23
ctendam *eſſo Sig. Franceſco preſe la Canna da ſacco, e li diede*
una percoſſa a traverſo la ſchiena. Non valens autem am-
pliùs reſiſtere verberibus, & minis, *mentre va in Sedia*,
aſſerit Teſtis, *lo vidi piangere, e ritroſo, che non voleva*
entrare in Sedia: Quem invitum diſceſſum à propria domo
ad noſtrum effectum conſiderant adducti per *Rot. dec. 930. à*
num. 2. coram Danoz. jun. & præ oculis habuit *Congr. partic.*
Card. Carpinei, Caſanatæ, Mareſcotti, Petrucci, Collo- 24
redi, & Sacripantis in Converſana Nullitatis Profeſſionis 12.
Aprilis, & 20. Julii 1698. ut videre eſt in *Libr. 48. Decr. C.*
fol. 180. à terg.
Perventus autem ad Conventum aſſerunt Teſtes Reli-
gioſi, *Io l' ho veduto meſto, malinconico, e piangente, e fa-*
cendogli lo coraggio ad entrare nella Religione, mi riſpoſe, che
Io avevo bel dire, ma che Lui non ſi faceva Frate volontieri, e
e che li ſuoi Congionti ce lo cacciavano per forza per uſurpargli 25
la ſua roba.
Tempore Novitiatus continuò animum ſuum propalavit,
velle egredi à Religione ibi: *Mentre detto Bailo era per an-*
co nel Noviziato, avendo li ſudetti ſuoi Sig. Cugini inteſo, che 26
voleva uſcire dalla Religione, il Sig. Angelo s' eſpreſſe, che ſe
detto Novizio andava a Caſa gli voleva dare un Archibogia-
ta. Li ſuoi Cugini li facevano intendere, che ſe aveſſe voluto
ardire di uſcire dalla Religione l' averebbero ammazzato, e
che a Caſa loro non ve lo volevano. Per quanto ho ſempre udi-
to dalla ſua bocca, tanto in tempo del ſuo Noviziato, quanto
dopo, eſſo P. Bailo in tempo del Noviziato ſempre ſi è dolſato, 27
e moſtrato d' animo, contrario alla Religione, proteſtando di
eſſervi entrato per minaccie, e mali trattamenti de ſuoi Pa-
renti. De quibus conqueſtionibus, tempore Novitiatus
emiſſis, benè *Rot. dec. 189. numer. 4. coram Ubald.* & meliùs
Pignatel. conſult. 173. num. 142. tom. 9. ibi: *Si quæ etiam præ-*
ceſſerint lacrymæ, querimoniæ, proteſtationes ante Novitia-
tum, & dum in eo permanſit.

Ante

Ante Profeſſionem, ſeu vicine alla Profeſſione, volente
Bailo à Novitiatu omnimodè exire, & profeſſionem nulla-
tenus emittere, unus ex Conſanguineis ſi portò al Convento
28 dal R.P. Stricher, che all' ora era Provinciale attuale affinche
procuraſſe di trattenere detto P. Baile, e perſuaderlo alla pro-
feſſione, facendoli anco un donativo di denari di qualche ſom-
ma. E così il P. Stricher ſi maneggiò col Novizio Bailo, e l'in-
duſſe alla profeſſione. Hujuſmodi autem malas artes ad ex-
torquendum conſenſum uno ore reprobant Doctores, quos
29 refert, & ſequitur Rot. dec. 212. nu. 1. par. 16. quoſve ſequuta
fuit hæc S.C. in Taurinen. 26. Jan. 1701. & in Einen. 5. Mar-
tii, & 9. Aprilis eiuſd. anni.
Immediatè poſt Profeſſionem, il Pad. Bailo ſi è ſempre eſ-
preſſo di aver fatta la ſua Profeſſione, & entrato in Religione
per forza, e timore de ſuoi Congionti, e tali eſpreſſioni ſono
ſeguite ſubito dopo fatta detto profeſſione, quam circunſtan-
tiam in noſtris terminis conſiderat Rot. coram Arguel. deciſ. 9
30 num. 26. ibi: Nam bonus ſpiritus non tam cito pertranſit, &
ex illa ſubitò ſubſequuta conqueſtione, repugnantia volunta-
tis arguitur.
Intra quinquennium poſt dictam profeſſionem. Pro hoc
tempore, circa quod uno ore concordant omnes Teſtes in
Summario ibi: E queſte eſpreſſioni ſono ſeguite dentro del
31 quinquennio della ſua profeſſione, ibi: Anzi eſſi Sigori Fran-
ceſco, & Angelo dopo ch' ebbe fatta la Profeſſione, avendo in-
teſo, ch' eſſo Padre non voleva continuare in Religione, l'eſpri-
mevano, che ſe foſſe uſcito, l'averebbero fatto morire di baſto-
nate, habemus ſolemne Inſtrumentum, datum in Summ.
in quo non potuit Deſiderius magis clarè, magiſq; intrepidè
ſuum animum aperire, religioſo ſtatui averſum, ſibiq; re-
ſervare recurſum ad Superiores, quando averà opportunità,
nel caſo ceſſaſſero le medeme violenze.
Si autem ſimplices conqueſtiones, intra quinquennium
emiſſæ, cum ſolis Conſanguineis, ad noſtrum effectum gra-
tiæ reſtitutionis in integrum obtinendæ, ſufficerent, juxta
32 praxim, & laudabile ſolitum hujus Sacr. Congr. ſequutum
à Barboſ. ad Concil. ſeſſ. 25. de Regul. capit. 19. num. 10. ubi,
quod ipſo ſcribente, ita obtinuit in una Colimbrien. 27. Apri-
lis 1630. quæ eſt in Libr. 13. Decretor. fol. 251. à Roderic. in
Compend. quæſt. Regul. reſol. 101. num. 71. Cyriac. contr. 37.
nu. 37. Novar. in Lucern. Regul. verb. Profeſſio nu. 31. & Rot.
cor. Arguel. dec. 25. num. 17. & 18. Quod ſolitum comproba-
batur ulterius, ex panctualibus reſolutionibus hujus Sacræ
Congr. in Burgen. 2n. Maii, & Nicien. 21. Junii 1631. in
Libr. 14. Decretor fol. 444 à terg. & fol. 448. pariter à terg.
Quantò magis eundem effectum operabitur dictus ſolemniſ-
33 ſimus actus, expletus per manus publici Notarii, & coram
Teſtibus, omni fide dignis, per ea, quæ notat Farinac.
quæſt. 156. n. 156. & Prat. reſp. crimin. 26. num. 4. & Rot. in
Roman. Primogen. de Bubalo 8. Maii 1706. §. coram An-
ſaldo.
Demum poſt dictum quinquennium, dum uno ore aſſe-
runt omnes Teſtes, ch' eſſo Pad. Bailo ſi è ſempre dichiarato,
ch' è entrato; & ha profeſſato involontario, e per forza, e mi-
34 naccie, e mali trattamenti de' ſuoi Parenti. Quas conqueſtio-
nes poſt quinquennium ad noſtrum effectum conſiderant ad-
ducti in dec. 627. num. 5. coram Merlin. & in part. 13. recent.
deciſion. 211. numer. 19. Illaſue magnifecit hæc Sacr. Con-
gregat. in Neapolit 15. Decembris 1696. & 4. Martii 1697 &
12. Aprilis 1698. & in Cathacen. 23. Martii, & 20. Aprilis
eiuſd. anni 1697.
Eniixis precibus hìc ſupplicando, omnes has probationes,
35 nedum unitim præ oculis habere, ſed ſub ſeptem aliis conſi-
derationibus, quarum
I. Deſumitur à terribili, & feroci natura Incutientium ti-
morem, dum concordant omnes Teſtes, Che li ſod. Fran-
ceſco, & Angelo Baili ſono ſempre ſtati di temperamento fero-
ce, e violento, avendo ſempre praticate minaccie, e prepo-
tenze con tutti, e ne praticano anche al giorno d' oggi, ubi ſpe-
36 cificantur ulteriùs multæ Perſonæ, cum quibus eædem vio-
lentiæ practicatæ fuerunt, quam ferocem naturam Incutien-
tis metum ad præciſum effectum noſtri caſus ponderant Fe-
lin. conſ. 14. n. 9. Hond. conſ. 29. lib. 1. & Rot. cor. Ludoviſ. dec.
326. num 12. & dec. 374. n. 16. & cor Peuting. dec. 98. nu. 3. &
cor. Ubald. dec. 224. num. 5.
II. Scandaloſa jactantia eorundem Conſanguineorum,
quorum unus non ſine magno faſtu, inſultando miſeriæ De-
ſiderii, coram Teſtibus, id deponentibus, publicè aſſeruit
Razza &c. (modeſtiæ cauſa omittuntur hìc aliqua immode-
37 ſtiſſima verba, ſequendo conſilium Senec. in declam. 2. de
Virgin. proſtit. ibi: Quædam ſatiùs eſt vel cum cauſæ detri-
mento tacere, quàm inverecundè dicere) ho pur fatto tanto,
che hai avuto andare a Frate, e ſtarvi. Quæ verba non ſine
lacrymis ſub oculis haberi poſſunt, dum verificatur illa glo-
riatio in malitia potentis in iniquitate, quam improbat Da-
vid. Pſalm. 51. verſ. 1. & D. Ambroſius, ſequutus à Pat. Se-
gneri nella predica 12. num. 1. ante fin. ut conſiderando ſimi-
lem declarationem Incutientis timorem egregiè firmavit
Rot. dec. 491. num 4. coram Royas ibi: Unde nefas eſt dubita-
re, quin metus ſit ſufficienter probatus, & meliùs hæc Sacra 38
Congr. in Bononien reſtit. in integr. 28. Martii 1705. & 17.
Aprilis 1706. in qua ex ſola declaratione illius, qui metum
incuſſerat, poſt 29. annos Gratiam reſtitutionis in integrum
conceſſit.
III. Bona indoles Deſiderii, facilis ad recipiendas im-
preſſiones, dum, quando era al Secolo era un buon Puttello,
di temperamento, e genio dolce, trattabile, timido, e mai ſi
è ſentito, che abbia dato faſtidio ad alcuno, ne lo l'ho mai ve-
duto in compagnia di altri Giovani, ma ſempre ſtarſene in Ca- 39
ſa ritirato, e con modeſtia, per ea, quæ notant adducti per
Sanch. de Matr. lib. 4. diſp. 3. n. 4. Pignat. conſ. 173. n. 87. tom.
9. ibi: In judicando metu, qualitas metum patientis conſide-
randa eſt, animi nempè, vel imbecillitas, vel fortitudo, &
Rot. dec. 98. num. 2. cor Peuting.
IV. A tenera ætate ejuſdem D. dum tunc temporis erat
annorum 15. In qua attento, quod tractabatur con crudeltà
di quando in quando li conveniva fuggire, ora quà, & ora là,
ut aſſerit in Summario, affirmans ulteriùs, quod cum non 40
ſemel perveniſſet ad ejus domum, opus habuit eidem reſar-
cire etiam ſubuculam benè Ciarlin. controv. 108. num. 30. &
31. Rot cor. Burat. dec. 205. à num. 21. & cor. Ubald. dec. 324.
n. 4 & 8. & meliùs Pignatel. conſ. 173. n. 49 tom. 9. & Rot. dec.
211. n. 8. part. 13. recen. ibi: Maximè quia Æmilius, minas
paſſus, tempore ingreſſus 13. & profeſſionis 1. annum agebat, 41
ob quam teneram ætatem minor metus exigitur, quàm in ma-
jore, & provectæ ætatis.
V. Ab ingenuitate Superiorum noſtræ Religionis, qui
bona fide, & pluſquam tacitè admittendo improprium mo-
dum, quo mediante à D. minis, & verberibus extorta fuit
profeſſio, non ſemel ſe declararunt expreſsè, nolle aliquam 42
partem in hac Cauſa facere egregiè Larr. dec. Granat. 63. nu.
15. verſ. Ideo Rot. cor. Merlin. dec. 523. nu 2. & in par. 19. rec.
dec. 361. eod. num.
VI. A publica voce, & fama, ex quo la fama, che corre
qui in Breſcia non ſolamente, ma anche in Val Trompia, ella
è, che il P. Deſiderio abbia profeſſato per forza, e minaccie
de' ſudetti ſuoi Cugini, & è coſa, che ſi ſente a dire da tutti:
Quam publicam famam in noſtris terminis magni faciunt
Cepoll. conſ. civil. 2. n. 3. Menoch. de Preſump. lib. 3. præſump.
126. num. 22. Rot. dec. 859. num 7. coram Seraphin. & deciſ. 43
205. numer. 18. coram Burat. & deciſion. 9. numer. 82. coram
Arguel.
VII. Demùm à qualitate probationum; Cùm enim (ſunt
verba Pignatel conſultat. 173. numer. 46. tom 9. ubi plures
citat, & ſequitur Rotæ deciſion.) metus ſit difficilis proba- 44
tionis, propterea ſufficiunt leviores probationes, imò indicia,
conjecturæ, & præſumptiones, argumenta, & veriſimilia,
ut decidit Rot.
Quibus nullatenus contraponi meretur epiſtola, à Deſi-
derio ſcripta uni ex ejus Conſanguineis tempore Novitia-
tus, in qua, patefeciſſe prætenditur alacrem animum ſuum 45
in Religione progrediendum, id inferendo ex illis verbis
preſto mi avrà da ballottare, e ſpero in Dio, che paſſarò,
mediante l' ajuto divino.
I. Quia in eadem Epiſtola, uti ſcripta die 12. Maii 1678.
& ſic menſibus 4. & diebus 11. ante profeſſionem emiſſam
die 23. Septembris ejuſdem anni, nullum fieri valet funda-
mentum ad probandum poſteriorem animum profitendi, 46
dum ex poſt, & immediatè ante profeſſionem docemus de
actibus expreſſis, & innegabilibus conqueſtionibus, & que-
relis circa ejus animum coactum; Poſteriora enim in quali-
bet materia ſemper prævalent prioribus, juxta commune
axioma, de quo Surd. conſ. 359 num. 34. Rot. dec. 1271. nu. 1.
coram Seraph. & deciſ. 495. num. 1. cor. Emer. jun. & in Rom.
Immiſ. 7. Dec. 1705. §. Dari cor. Anſald. Actuſque expreſſi
ſemper præferuntur tacitis, juxta aliud axioma, de quo,
generalibus omiſſis, Rot dec. 491. n. 18. cor. Royas ibi. Ultra 47
quod omnes actus addacti, uti æquivoci, & non concludentes,
nullius ſunt momenti, dum habemus expreſſum Petri diſſen-
ſum, qui facit ceſſare tacitum conſenſum, ab eis aliquo modo
reſultantem, & cor. Caril. dec. 229. n. 3. ibi: Cum expreſſus con-
ſenſus faciat ceſſare tacitum.
II. Quia eadem epiſtola non alio fine ſcripta fuit à Deſi-
derio, quàm ad hoc, ut ejus Conſanguinei, pietate moti,
aliquod

aliquod ei auxilium darent pro ſuis indigentiis: Idque ex
48 conſilio, & operationibus duorum Connovitiorum, qui id
teſtantur in Summario, ibi: *Fu conſigliato da Noi di ſcri-
vere a' ſuoi Parenti, e fingere d' aderire alla loro volontà, e
ciò per ricavare del denaro dall' iſteſſi, e con queſto ſovvenire
alle ſue indigenze, e neceſſità*; Quo caſu nullum in illa fieri
valet fundamentum, pro inducenda libera voluntate emit-
tendi profeſſionem, *Rot. dec. 491. num. 18. coram Royas*,
ibi: *Unde dum facta fuit dumtaxat ad conſequendum commo-*
49 *dum prædictarum pecuniarum, nullo pacto importare poteſt*
ratificationem profeſſionis.

Imò, attento, quòd Novitii non poſſunt Epiſtolas ali-
quas ſcribere ſine licentia eorum Magiſtri, damus ſolemnem
atteſtationem tunc temporis Magiſtri Novitiorum, ſolemni-
50 ter atteſtantis, *ſiccome l' anno 1688. nel meſe di Maggio, ri-
trovandoſi Vice-Maeſtro de Novizj nella Città di Venezia*,
*aveva nel ſuo Noviziato il P. Deſiderio Baiio, qual tenendo
neceſſità di denari per le ſue contingenze, e biſogni, ne poten-
do detti Novizj ſcrivere Lettere ad alcuno, ſe prima il Padre
Maeſtro non le vede, e le detta. Dettò ſotto li 12. Maggio ſu-
detto al detto P. Baiio una Lettera, diretta al Sign. Tiburtio
Baiio*, cujus copiam legit, & in fine ejuſdem atteſtationis re-
giſtravit: Itaut eadem Epiſtola potiùs adſcribenda ſit Con-
novitiis conſulentibus, & Mag. Novitiorum illam dictanti
quàm Deſiderio, ſimpliciter ſcribenti, ad diſparatum finem
51 habendi aliquod ſubſidium, *ad Ten. in leg. Item eorum ff. §. Si
Decuriones ff. Quod cujuſcumque univ. nomin.* & animadverſa
*per Roman. conſ. 366. in princ. & Mar. Anton. var. reſol. lib. 3.
reſol. 19. num. 5.*

Supplicantes hic obſervare incohærentiam expreſſionis,
contentæ in dicta Epiſtola, cum aliis actibus, de directo il-
lam deſtruentibus, de quibus ſupra, inter quos emicat ja-
ctantia illa unius ex dictis Conſanguineis, de qua in Summa-
52 rio *Razza &c. ho pur fatto tanto, che hai avuto andare a Fra-
te, e ſtarvi* Si igitur opera, & violentiis dictorum Conſan-
guineorum miſerabilis Puer, tunc temporis annorum 16.
abbandonato da tutti, ebbe andare Frate, e ſtarvi, difficile
erit perſuadere, quod poſſit animus contrarius deſumi ex
dictis generalibus verbis ejuſdem Epiſtolę, ad quam deve-
nit ex conſilio duorum Connovitiorum, quamvè ſcripſit,
dictante ejus Magiſtro, non quidem tempore profeſſionis,
ſed quatuor menſibus, & 11. diebus ante; Et quod magis
53 vivente illo, qui fuit cauſa metus, quo caſu, quamvis ſi-
miles Epiſtolæ præſeferant animum jucundum profitendi,
metum potiùs confirmant, quàm excludant, egregiè *Rota*,
loquens in terminis plurium epiſtolarum, ſeriò conſcripta-
rum, non autem unius miſerabilis epiſtolæ ad alterius dicta-
men tranſcriptæ, ut in noſtro caſu verificatur, *in dec. 75.
numer. 7. coram Peutinger.* ibi: *Nec obſtare dixerunt DD.
epiſtolas Raphaelis, non recognitas, ad Patrem conſcriptas:*
54 *Quia dum metus jam erat incuſſus; & Pater, cauſa metus,
viveret, dictæ Epiſtolæ liberam voluntatem, jucundumque
profitendi animum arguentes, tantò magis metum confirmant
Rot. dec. 175. num. 5. part. 1. rec.* quæ punctualis pariter eſt,
juxta illa verba: *Qui actus quò magis præſetulerunt liberam
voluntatem, & lætum, jucundumque animum, eò magis me-
tum confirmarunt.*

Atque in rei veritate videtur vim facere intellectui conſi-
ſideratio illa, quod Deſiderius, qui tot, & tanta paſſus
fuerat antea, ad hoc ut poſſet induci ad Ingrediendam Reli-
gionem, ſtatim totus mutatus ab illo animo, voluerit reve-
55 ra recedere à totiès repetitis averſionibus ad Statum regula-
rem, egregiè *Rot. deciſ. 9. numer. 36. coram Arguel* ibi: *Non
eſſe veriſimile, quod Franciſca, quæ per ſpatium, &c. conſtan-
tiſſimè recuſaverat &c. ex abrupto, nulla extrinſeca compellen-
te cauſa fortiſſima, mutata repente voluntate, monialitatem
ſequi decreviſſet, quam inveriſimilitudinem, etiam pro metu
præſumenda, aliàs admiſit Rota.*

Pro quorum omnium faciliori admiſſione eſt etiam hic ob-
ſervandum, quod mirum certè eſt, quod attento dicto fine
non expreſſerit in eadem Epiſtola animum profitendi lon-
56 gè clarioribus verbis, quæ ad nullum alium ſenſum detor-
queri valeant, dum ex una parte implorabat auxilium à ſuis
inimicis, & ex alia ad illos placandos opus habebat oſten-
dere animum ſuum, paratum ad ſe conformandum eorum
voluntati, quæ qualis fuerit, ſatis ex hucuſque animadver-
ſis probatum videtur.

Non ſubſiſtit autem in facto, P. Deſiderium aliquot an-
57 nis à Religione abſuiſſe, & Germaniam peragraſſe, & poſt
ipſius reditum caruiſſe voce Capitulari; Teſtes enim con-
trarii, conſcientia ducti, ſuas atteſtationes retractarunt, ad-
ducentes cauſas, ex quibus moti fuerunt ad illas exarandas,
ut videre eſt in Summ. *Fui ſedotto, & importunato con mi-
naccie, e parole pungenti &c.* & ibi: *Col dire, che mi ave-* 58
rebbe poi regalato, ſe l' aveſſi favorito, ex qua retractatione
non obſcurum deducitur argumentum, quid ſuſpicandum
ſit de aliis atteſtationibus, eandem versò adductis per ea, quæ
notant *Gratian. diſcept. 192. n. 3. & 7. Rot. dec. 89. nu. 6. & 8.
cor. Priol. & dec. 513. n. 11. par. 17. rec.*

Veritas tamen in hac parte ea eſt, quod Deſiderius non
ſine Superiorum permiſſione permanſit per aliquod tempus 59
in Civitate Viennæ apud tunc temporis Abbatem, poſtea
vero el. m. Card. Grimanum, ut dicunt Teſtes, formiter
examinati.

Circa vocem autem capitularem voluntariè æqui vocant
dicti contrarii Teſtes, dum non ex Superiorum placito, ſed
ex propria voluntate illa carere voluit Deſiderius, ne ſcili-
cet ſuam coactam profeſſionem approbaret, ibi: *Et in fatti* 60
*mai ha voluto accettare titoli, ne cariche alcune, ne mai ha vo-
luto intricarſi nelle ballottazioni de' Capitoli.*

Nec relevat, quod omnia hucuſque animadverſa percu-
tiant tempus ante, vel poſt profeſſionem, non autem præ-
ciſum tempus quo eadem profeſſio emiſſa fuit. Quia quam-
vis admittamus, coactionem probari etiam ex illis actibus,
qui comitantur profeſſionem, ex hoc tamen nullatenus ex-
cluditur, quod metus non dicatur probatus ex actibus ante- 61
cedentibus, & ſubſequentibus, ea ratione quia habitis ex-
tremis coactionis, præſumitur, hanc duraſſe etiam tem-
pore intermedio, Caſus iſte punctualiſſimè reſolutus fuit à
Sacra Congregatione *in Bononien. 28. Martii 1705. & 17.
Aprilis* 1706. in qua, ut dicitur in Folio, dicta die 28. Mar-
tii 1705. diſtributo, conqueſtiones, & reclamationes pro-
babantur ſolùm tempore Novitiatus, ac tam intra, quàm
extra quinquennium, ibi: *Semper tamen, durante novitia-* 62
*tu, extrajudicialiter coram Amicis familiaribus, & Correli-
gioſis ſuis reclamavit* & ibi: *Poſt profeſſionem, tam intra,
quàm extra quinquennium, continuò proteſtari, & reclama-
re non deſtitit*: Quæ circumſtantiæ ad unguem, & præcisè
verificantur in noſtris terminis: Et nihilominus hæc Sacra
Congregatio non attento, quod non probabantur conque-
ſtiones in actu profeſſionis, quam purè, & ſimpliciter emi-
ſerat, ibi: *Exinde die 28. Februarii 1676. inter Patres
Conventuales Sancti Franciſci Bononiæ habitum regularem
ſub nomine Fr. Joſephi Mariæ ſuſcepit*, adhuc intrepidè
poſt annos 29. nempè die 17. Aprilis 1706. reſpondit pro
reſtitutione in integrum, ea ratione, quæ pariter in noſtro 63
caſu verificatur, quod hoc medio tempore duraverat cau-
ſa metus, ex quo vixit Patruus, qui eidem metum in-
cuſſerat.

Excluſa ex his validitate expreſſæ profeſſionis Deſiderii,
faciliùs excluditur tacita, quæ induci prætenditur ex illius
longa permanentia in Religione, eam geſtatione habitus,
aliis Religioſis communis: Talis enim præſumptio tacitæ
profeſſionis tollitur per aliam contrariam præſumptionem, 64
reſultantem ex verbis, aliiſq; actibus, eid. tacitæ profeſſio-
ni ex diametro oppoſitis, juxta ſingularem *Gloſſ. in cap. Tua-
rum verb. Signatos de Privil.* quam uno ore ſequuntur DD.
adducti *in Inſt. crim. lib. 1. tit. 10. §. 4. à n. 169.*

Quod adeò verùm eſt, ut procedat, etiamſi cum dicta
præſumptione tacitæ ratificationis profeſſionis, in radice 65
nullæ, unitum ſit exercitium Officiorum Religionis, jux-
ta magiſtralem *deciſ. 9. à num. 2. coram Arguell.* aliaſque, ci-
tatas in dictis *Inſtit. crimin. lib. 1. tit. 10. §. 4. à num. 191.* ubi
pariter innumeræ allegantur punctuales reſolutiones hujus
Sac. Congreg.

Quæ circumſtantia exercitii Officiorum Religionis in no-
ſtris terminis nullatenus verificatur, ex quo Deſiderius *in* 66
*fatti mai ha voluto accettare titoli, ne cariche alcune, ne mai
ha voluto intricarſi nelle ballottazioni, e Capitoli*; Eandem-
que circumſtantiam ad excludendam præſumptionem taci- 67
tæ ratificationis in ſpecie conſiderant adducti per *Rot. deciſ.
952. num. 24. cor. Emer. jun. & dec. 211. num. 12. par. 13. rec.*
ibi: *Quæ proteſtatio, & renitentia coadjuvant probationem
metus, ut dicit Jo: Andreas.*

Fortiùs, attenta dicta publica, & ſolemni proteſtatione,
emiſſa intra quinquennium, *Illa enim attenta* (ſunt verba 68
punctualis deciſ. *Taurinen. Nullitatis Profeſſ. 6. Febr. 1654.
cor. Veroſp.* cujus particulam impreſſit *Pignatel. conſult. 173.
nu. 163. tom. 9.*) *actus, ſuperiùs receoſiti, ac ſucceſſivè poſt-
modum habiti, deſervire non potuerunt pro elicienda ratifica-
tione profeſſionis &c. nulliter emiſſæ, ac impugnatæ intra quin-
quennium &c.* & concordant adducti per *Panimol. deciſ. 29.
n. 54. & in par. 13. rec. dec. 211. nu. 20.* ibi: *Quæ proteſtatio-* 69
nes, quamvis extrajudiciales, ſuffragantur ad excludendum
conſen-

Digitized by Google

conſenſum à ratificatione ſubſequuta, in cujus caſu agebitur
de proteſtatione, emiſſa ante quinquennium, ut advertitur
*ibidem num.*19.

Abſque ulla difficultate, ex quo dicta non reclamatio ortum habuit ab illa duro, atque amara neceſſitate, dum ex
una parte Deſiderius *è ſtato povero, e ſenza denari: Onde ti medeſimo inabile non ha potuto reclamare nella ſua Cauſa*
70 *di nullità di Profeſſione per l' impotenza ſudetta*, ut dicunt
octo qualificati Teſtes Religioſi in Summario, & concordant alii, benè *Pignatel. conſul.*173.*nn.*77 *tom.*9. ibi : *Et
tamen in hac materia certum eſt, quòd non ſolùm debet ceſſare
cauſa metus, ſed etiam impedimenta, quibus à reclamando*
71 *Profeſſus impeditur*, & concordant adducti à *Barth. de Vecch
in Prax. Novitior. diſp.*13 *n.*10.

Ex alia verò parte hoc medio tempore vixerunt illi, qui
fuerant in cauſa, ut invitos ingrederetur Religionem ut juſtificamus in Summario, in quibus circumſtantiis nunquam
inducta dicitur tacita profeſſio per quamcumque taciturnitatem, ea ratione, quia malum principium influit in om-
72 nes ſequentes actus, quòdque omnes actus ſubſequentes,
tanquam provenientes ab initio meticuloſo, & infecto, eodem vitio laborant, quam exornat *Rot. dec.*9. *num* 4. *cor.
Arguel.* & loquitur in terminis taciturnitatis annorum 24. &
*cor. Burat. dec.*205. *num.*30. ibique *Add. num.*35. & *cor. Ubald. dec.*189. *num.*9. & *dec.*267. *num* 8. & 9. *cor. Royas dec.*
491. *num.*16. ubi de taciturnitate annorum 24. quibus ſupervixit Pater, qui metum incuſſerat, & *in par.* 1. *rec. dec.*
73 175. *n.*5. & *in par.*2. *dec.*705. *n.*1. & *per tot.* & *in p.*13. *dec.*
211. *n.*25. & *in p.*18. *dec.*373. *n.* 10. cum innumeris reſolutionibus hujus S.C citatis in *Inſt. crim. li.*1. *tit.*10. §.4 *à n.*192.

Perſtringendo igitur omnia, hucuſque animadverſa,
præſens caſus videtur omni commiſeratione dignus : Quid
enim potuit dicere, aut facere miſerabilis Puer, & non di-
74 xit, neque fecit ad oſtendendum animum ſuum, à ſtato religioſo prorſus alienum ?

Ab infantia enim nedum nullum ſignum dedit, vel verbum protulit, Religioſæ Vitæ directum, ſed cum omnibus ſuam patefecit voluntatem, religioſo Statui nullatenus
conformem, *è di genio contrario di andar Frate, e quando*
75 *gli ne veniva parlato ſi metteva a piangere*; Creſcente ætate, allectus ab Avunculo blandis illis verbis : *Vieni quà*
76 *Checchino voglio, che tu vadi Frate: Queſto Ragazzo in udir
tali parole ſi metteva a piangere, e queſto lo ſo, perche ero ſuo
Uccellatore, e dimoravo buona parte del tempo in Caſa*; Quando
autem, omiſſis dulcibus verbis, devenerunt iidem Conſanguinei, nedum ad aſpera verba, ſed atrocia verbera, vul-
77 neratus in capite, *da cui le grondava ſangue*, quædam pia
mulier, *di cui non ſo il nome, ſi abbatè di paſſaggio* Chirurgi partes implevit, unguentorum loco ſubrogando lardi fruſtulum, *lo medicò con un poco di lardo, applicandovi ſopra
una pezza* Alia verò æquè pia mulier, Uxor unius ex dictis
78 Conſanguineis, compaſſione mota, *li ſgridava, perche
trattaſſero malamente quel povero Ragazzo*; Sanatis capitis vulneribus, redierunt iidem Conſanguinei ad callidas
artes importunaſque ſuaſiones, quæ ex ſe ſolis ſufficerent
79 ad annullandam profeſſionem ex firmatis per *Rot. dec.*9. *nu.*
17. *cor. Arguel.* ibi : *Concurrant perſuaſiones, & preces importunæ &c. mediantibus multis Perſonis, quæ de per ſe ſolæ
eſſent forſan ſufficientes ad vitiandam profeſſionem*, Applicanturque ea, quæ leguntur *Judith* 16. his verbis : *Cùmque moleſta eſſet ei, & per multos dies jugiter adhæreret,*
80 *ſpatium ad quietem non tribuens*, quæ ad noſtrum effectum
expendit *Pont. de Matr lib.*4. *c.*5. *n.*17.

Primo loco adhibendo ad eundem finem operam 7. Teſtis, qui poſt plures diligentias videndo firmum, Deſiderii
animum nolle in aliqua Religione intrare, *ſe ne lavò le ma-*
81 *ni, perchè vi aveva anche qualche ſcrupulo di conſcienza* ut
deponit in proceſſ. v. II Loco habuerunt recurſum ad operationes ejus Ludi Magiſtri, cui cùm reſpondiſſet D. nolle
fieri Religioſum, velleque portionem, ſibi, in bonis Pa-
82 tris de jure debitam, *il Sig Franceſco ſi levò la Schioppetta
giù dalla ſpalla, e ſi miſe a percuoterlo alla gagliarda, dicendoli nell' iſteſs' atto, che voleva, che detto Figliuolo andaſſe Frate al ſuo diſpetto.* Uſi fuerunt opera P. Gatti
Prioris, *promettendoli una buona ſomma di denari, quale
poi fu anche al medemo rborſata*, ſed ſine effectu, dum perſuaſus ab eodem *a farſi Frate ſi miſe a piangere dando ſegni*
83 *manifeſti di non aver genio di farſi Frate*, benè *Rota deciſ.*
25. *num* 49. *cor Arguel.* ubi refert, & ſequitur illud *Poetæ.
Nam lacrymæ interdum pondera vocis habent.* III. Tandem
loco, diſcurſus habuerunt cum P. Stricher Provinciale, &
*uno de' primi Padri della noſtra Provincia &c. facendoli anco
un donativo de denari di qualche ſomma &c. Così il P. Stricher ſi maneggiò col Novizio Ballo, e l'induſſe alla profeſſio-* 84
ne, benè *Rot. cor. Anguel. d dec.*115. *num.*49. ibi : *De promiſſionibus, & ſuaſionibus*, & ibi : *Faciendo ei magnas
promiſſiones*, & ibi : *Et factæ fuerunt notabiles diligentiæ*,
& ibi : *Et illi factæ fuerunt magnæ inſtantiæ.*

Antequam verò eandem profeſſionem emitteret, quid
non dixit tempore Novitiatus, *eſſendoſi ſempre doluto, e
moſtrato di animo contrario alla Religione, proteſtandoſi, eſſervi entrato per minaccie, e mali trattamenti de ſuoi Paren-
ti* : Imò, *mentre detto P. Ballo era per anco nel Novitiato*, 85
*avendo li Sig. ſui Cugini ſoderti inteſo, che voleva uſcire dalla Religione, il Sig. Angelo ſi eſpreſſe, che ſe detto Novizio
andava a Caſa, gli voleva dare un' archibugiata*, & alter
Teſtis in Proceſſu aſſerit, quòd cùm audiviſſet unus ex dictis Conſanguineis, quòd volebat exire à Religione, & reverti ad ſuam domum, *ſentii riſpondere, che il Frate non doveſſe parlare a Caſa ſua, perche non averebbe ritrovata la* 86
*ſtrada di tornare a Breſcia, che li averebbe data in tal caſo
un' archibugiata.*

In iſtis anguſtiis dignentur miſericordes oculos convertere erga eundem infelicem Puerum, tunc temporis annorum
16. *abbandonato da tutti*, deceptum à qualificatis Religioſis, ſpe pecuniæ allectis, & cum effectu ſolutis, territumque à Conſanguineis, ſolitis minas exequi, eidemque
non ſemel repetentibus, *che ſe aveſſe avuto ardire di uſcire dalla Religione, l'averebbero ammazzato, e che a Ca-* 87
*ſa loro non ve lo volevano : Gli aveva proteſtato nel Noviziato, e che non doveſſe parlare di reſtituirſi a Caſa, ſe non
voleva laſciarvi la vita*, egregiè *Pignatel. conſul.*172. *num.*
48. *tom.*9. ibi : *Ibique profeſſionem emiſerit, ac perſeveraverit ad effugiendum &c. ſuorum indignationes, ſeveras* 88
*minas, inhumanas ſævitias contumelioſa verba, ac verbera, quibus proteſtantur illum afficere, ſi à Religione egrederetur, ac rediret ad domum Paternam, atque ex his reſultare graviſſimum metum, cadentem in conſtantem virum, in
levioribus terminis conſtanter tenuit Rot.*

Circumſtantia hæc terribilis, inhumanæque naturæ incutientium metum, ſolitorum minas exequi, nedum uſq; ad
ſanguinis effuſionem, ſed uſque ad mortem Verberantium,
unita cum bona indole, teneraque ætate Deſiderii, qui
non ſemel eadem expertus fuerat atrocia verbera, cum
capitis fractione, talis, videtur naturæ, & efficaciæ, ut 89
ex ſe ſolo metum concludentiſſimè probet ; Multò igitur
magis eundem operabitur effectum, unita cum aliis conſiderationibus, ſupra expenſis.

Obſervando hic, quòd ex levioribus cauſis hominem verberibus occidere non erat res nova reſpectu dd. Conſanguineorum, juxta miſerabilem caſum, relatum à dicto 90
Teſte Joanne Andreolo, *che lo maltrattò con ſianconate
di propria mano, di modo che il povero uomo fu portato all' Oſpedale, e benche ſi foſſe alquanto rimeſſo &c
di lì a poco tempo ha dovuto anche morire.* Aliosque ſimiles 91
magnæ ſævitiæ caſus referunt alii Teſtes, nempe cum Paulo Gambono, quando opus fuit *ſonar la Campana a martello
per tal' eccesso*; Et cum Chriſtophoro Beviluqua, & cum
Aloyſio Avogradro.

Obſervantes ulteriùs, quòd in eiſdem anguſtiis non ſemel
repertus fuit Deſiderius, niſi præſto eſſent tres illæ Perſonæ, 92
ſpecificatæ in Summ. ibi : *Riſpondendoli, che non voleva andare a cercare Religione alcuna, lo percoſſero &c. con la canna
del fuoco, e ſe non ſe foſſimo intermeſſi il Bedati, & Io, come
anche &c. la Sig. Maria, moglie del Sig. Franceſco ſudetto per
acquietarli, al certo l'averebbero fornito di baſtonare*, ibi : 93
*E la forza uſategli, come dico, ſono ſtate percoſſe con legni,
pugni, e pedate, e ciò Io lo ſo, perche l' ho veduto più volte.*

Quid igitur facere poterat poſt replicatas auditiones hujuſmodi antiphonarum, poſtquam expertus non ſemel
fuerat verè inhumanas ſævitias infelix Puer, derelictus ab
omnibus, excluſus à Conſanguineorum Domo, nil aliud
ei remanebat agendum, quàm ſe ſubiicere temporis calamita- 94
tibus, patienter audiendo jactantiam illam, quæ ex ſe ſola
prædicta omnia intra fines evidentiæ ponit *Razza &c.
ho pur fatto tanto; che hai avuto andar Frate, e ſtarvi.*
Fecit tamen quod abſque vitæ periculo ei facere permiſſum erat, nempe continuò conqueri de violentiis,
ſibi illatis, atque intra quinquennium ſolemnem emittendo proteſtationem, quod omnia ſequebantur *contro* 95
*la propria volontà, per la forza, violenze, e minaccie &c.
dalle quali non ſi poteva ſottrarre, ſe non coll' obedire materialmente &c ma non formaliter, con la propria intenzione,
non avendo maſſime allora forze da potee difenderſi, & op-*

ponerſi

Digitized by Google

ponerſi alle violenze, ma bensì diviſato di ciò fare, quando averà opportunità nel caſo ceſſaſſero le medeme violenze, e timore, qui caſus cum de præſenti evenerit, ex juſto Dei judicio, iidem Conſanguinei *vanno di male in peggio, avendo*
96 *conſummato quaſi tutto &c. per eſſer ceſſata la cauſa del timore*,
inſtantiſſimè ſupplicat pro Gratia reſtitutionis integrum, quæ ex hocuſque animadverſis videtur ſatis in Jure fundata, & tamen quando etiam aliquod remaneret dubium, quod non credimus, adhuc in iſto reſpondendum eſſet pro Gratia, ea viva ratione, quia in dubio, ſe tenente ex parte con-
97 ſenſus, non poteſt conſiderari favor Religionis, qui nunquam concurrit, egregiè *Rot. coram Arguel. dec. 9. num. 83.* ibi: *Denique non obſtat, quod in dubio facienda ſit interpretatio, ut profeſſio ſubſtineatur, quia concluſio procedit, quando dubitatur de validitate ex alio capite, quàm ex defectu conſenſus, quo ſtante defectu, ſemper eſt facienda interpretatio pro libertate Perſonæ &c. Deus enim voluntarios ſibi eligit mi-*
98 *lites &c. coacta verò ſervitia contemnit &c.* In qua parte habemus *Textum*, id demandantem *in canon. Jam verò 23. quæſtion. 6.* ubi ad rem expenduntur verba illa *Apoſtol. 1. ad Corinth. Unaſquiſque det, prout deſtinavit in corde ſuo, non ex triſtitia, aut neceſſitate, hilarem enim datorem diligit Deus.*

Omnia hæc, præcipuè ſimul unita, taliter urgere videntur, ut nulla remanere poſſit in hac Cauſa difficultas circa principium, & continuationem metus, apti ad terrendum
99 quemcumque conſtantiſſimum Virum, & ſic circa nullitatem profeſſionis expreſſæ, non ſic autem circa tacitam, attento lapſu multorum annorum, & exercitio actuum, aliis Profeſſis communium.

Pro hujus autem objecti remotione, duo mirabiliter videntur urgere.

I. Quod pro impediendo principio dictæ tacitæ Profeſſionis, habemus ſolemnem illam proteſtationem, emiſſam in-
100 fra quinquennium, per quam, ſicuti continuum, & fixum appoſitum fuit obſtaculum tacitæ profeſſioni, & illa ſemper loquebatur favore Reclamantis, ita in illius conflictu nulla vis fieri valet in actibus tacitis, egregiè *Rot dec. 523. num. 3. cor. Carill. & dec. 952. num. 15. coram Emer. jun.* cum aliis allegatis ſupra.

II. Quod ab hac ſolemni proteſtatione, neque temporis momento receſſum fuit, ad quod probandum, nedum videntur exuberare continuæ, reiteratæ, & innumeræ illæ
101 conqueſtiones, de quibus latè in Summario, ſed ſuperlativè emicat innegabile illud factum, concludentiſſimè probatum à noſtris Teſtibus, dum nullo unquam tempore aliquod, vel minimum Religionis officium voluit acceptare, ibi: *Et in fatti mai ha voluto accettare Titoli, nè Cariche al-*
102 *cune, nè mai ha voluto intrigarſi nelle ballottazioni de' Capitoli:* Si enim verum, prout veriſſimum eſt id, quod obſervat *Card. Pallavic. nell'Iſtoria del Conc. Trid. libr. 23. cap. 9. in fine: Che non è al Mondo la più autentica approvazione, che quella de' fatti, linguaggio eſente da ſuſpicione di menzogna*, difficile erit majorem probationem hujus veritatis adducere, dum Munera, & Officia in Religionibus ſunt de illarum rerum natura, quæ Religioſorum voluntatem apertè provocant, alliciuntq; ex quo nedum ſolent illa accepta-
103 re, ſed etiam modis omnibus procurare.

Nec refert, quod idem Deſiderius ordinatus fuerit Sacerdos, quia actus iſte non eſt de illorum numero, qui privativè exercentur à Religioſis, dum communis eſt etiam Clericis ſæcularibus, & proinde ad probandam tacitam profeſ-
104 ſionem non eſt tantæ efficaciæ, ut aptus ſit importare receſſum à dicta ſolemni proteſtatione, & quidem eo tempore, quo animo pluſquam fixo, *mai ha voluto accettare Titoli, nè Cariche alcune*, ut in terminis longè durioribus queri-moniarum extrajudicialium, quod iſtis attentis, nulla vis fieri poſſit in ſuſceptione Ordinum ſacrorum, probat *Pignatel. conſult. 173. n. 76. tom. 9.* ibi: *Neque obſtat, ſi fuerit lapſum quinquennium, quod ſuſceperit ſacros Ordines; Quia cum conſtet de aſſiduis querimoniis, utique ex his tacita pro-*
105 *feſſio omninò excluditur*, & concordant alii, adducti ſupra, quibus addo punctualem *dec. 705. n. 1. & per tot. par. 2. recen.* & aliam punctualiorem *dec. 1220. num. 4. & per totum coram*
106 *Pen.* & punctualiſſimam reſolutionem *Congr. Epiſc. in una Mediolanen. 4. Aprilis 1663. Ponente Card. Sancta Crucio*, ſpecificè approbatam *ab Alex. VII.* teſte *Pignatel. conſul. 173. num. 105. tom. 9.*

Ex quibus videtur congruè reſponſum dilationi per multos annos in promovenda præſenti inſtantia; Quia illi, ut ita
107 dicam, homines ferè inhumani, qui Deſiderio metum incuſſerunt, quivè ſoliti erant homines verberibus occidere, taliterq; publicam quietem perturbare, ut ad impediendam miſerabilium Artificum verberationem opus eſſet *ſuonar la Campana a martello*, fuerunt tres, nempè Tyburtius, qui obiit 26. Maii 1702. Franciſcus, & Angelus, qui adhuc ſunt in humanis, & ſic durante ex una parte cauſa metus, & ex alia vigente miſeria Recurrentis, *ch'è ſtato ſempre povero Religioſo, e ſenza denari*. Nil mirum, ſi tanto tempore diſtulit reclamare, taliſque dilatio, non remotis dictis im-
pedimentis, nullum ei attulit præjudicium, benè *Pignatel.* 108
conſult. 173. n. 77. tom. 9. ibi: *Et tamen in hac materia certum eſt, quod non ſolùm debet ceſſare cauſa metus, ſed etiam impedimenta, quibus à reclamando Profeſſus impeditur.*

Necnon, quod eadem cauſa vigeat etiam hodie, dum vivunt dicti Franciſcus, & Angelus, & nihilominus ſuam proſequitur inſtantiam; Quia ex Divinæ Providentiæ in-
comprehenſibilibus judiciis, & inveſtigabilibus viis, vivunt 109
quidem dicti Franciſcus, & Angelus, ſed in tali ſtatu, in quo eidem Recurrenti nullum poſſunt præbere obſtaculum reclamandi, ut dicunt Teſtes, ibi: *Però è ceſſata la cauſa del timore, e detto Padre Baiſo può dire, e fare il fatto ſuo liberamente.*

Tantum autem abeſt, quod metum minuere ſit apta, quin potiùs illum ſummoperè augeat reflexio illa, quod incutiens timorem, non fuerit Pater, ſed Conſanguinei re-
motiores, nempè Patruus, & Fratres Patrueles, quia ex 110
hoc ſequitur evidenter, quod in eiſdem remotioribus Conſanguineis adfuerit tota illa vis incutiendi timorem, quæ attribui ſolet auri ſacræ fami, neque gutta verò illius amoris, qui omnes alios vincit, ut dicit *Text. in l. Cùm furioſus Cod. de Curat. furioſ.* & obſervat *Rot. dec. 133. num. 7. part. 18. recentior.*

Obſervando præcipuè, quòd metus non incutiebatur Filio legitimo, qui ſe commendare poterat aliis Conſangui-
neis, ſed cum illegitimo, qui nullos alios cognoſcebat Af- 111
fines, quivè *abbandonato da tutti*, ejectuſque à Domo metum Incutientium, ut dicunt Teſtes, quò ſe verteret, neſciebat.

Pro quorum omnium faciliori admiſſione, ſupplicamus obſervare, quod non deſunt alii caſus, & quidem in magno numero, in quibus hæc Sac. Cong. longè majorem taciturni-
tatem in reclamando in nulla habuit conſideratione, duran- 112
te cauſa metus, & vigentibus adhuc impedimentis non reclamandi, quos indicavimus ſupra; Unum ingenuè aſſerentes, quod in illorum attentiſſima recognitione multos inveni ſimiles in excitando Judicantium compaſſionem, nullum verò, in quo majora poſſint conſiderari motiva ejuſd. compaſſionis, ſive præ oculis habeatur ferè inhumana na-
tura Incutientium metum, illorumque ſolitum minas exe- 113
qui, non citra cruorem, ſed uſque ad ſanguinis effuſionem, & aliquando uſque ad mortem Verberatorum: Sive conſideretur qualitas metum paſſi, illiuſque bona indoles, & tenera ætas, in qua ab omnibus derelictus, cum omni ſermonis proprietate dicere poterat cum *D. Paul. 2. ad Timoth. 4. 16. In prima mea defenſione nemo mihi adfuit, ſed omnes me dereliquerunt*, dum unica reperta fuit pia Mulier, quæ eo
tempore, quo verberatus, vulneratuſque à Conſanguineis, 114
le grondava il ſangue dalla Teſta, ſi abbattè di paſſaggio, e vedendolo così maltrattato, lo preſe per un braccio, e lo medicò con un poco di lardo applicandovi ſopra una pezza.

Cum illo addito, aggravante ejus infortunium, quod
unus ex eiſdem metum incutientibus, refrigerato calore an- 115
tiquarum violentiarum, & eo tempore, quo erat in pacifica poſſeſſione portionis bonorum Recurrenti ſpectantium, loco miſerendi ejus miſeriæ, non erubuit, eidem exprobrando, dicere: *Razza &c. ho pur fatto tanto, che hai avuto andare a Frate, e ſtarvi*, ac ſi miſerabiles, derelictoſque pueros ad Religionem per vim, & metum adigere, ſit materia gloriæ, & non res, ſub anathematis mucrone prohibita
in ſeſſ. 25. de Regul. cap. 18. illius Sacroſancti Concilii, à 116
quo plura Catholica Eccleſia conſecuta eſt commoda, quàm ab omnibus aliis Generalibus Conciliis ſimul unitis.

Circumſtantia hæc, innixa hujuſmodi ſcandaloſæ jactantiæ, talis videtur naturæ, ut ſe ſola ſufficiens reputetur ad
ponendum intra fines evidentiæ omnes illas probationes 117
metus, omniaque impedimenta reclamandi, de quibus in Summario; Ponderando verba illa *hai avuto andare a Frate* pro comprobatione metus, & violentiarum in ingreſſu; illa verò, *e ſtarvi* pro comprobatione aliarum demonſtrationum, reſpicientium impedimenta non reclamandi.

Ut autem nihil omninò abſque ſua congrua reſponſione omittatur ex iis, quæ objici poſſunt contra Recurrentem,

otque

Digitized by Google

utque nullus mihi remaneat ſcrupulus in defenſione ejuſdem
meque tardè pœniteat vel minimæ omiſſionis, juxta id,
119 quod evenit *Raynald.* ut teſtatur *in tom. 3. capit. 33. §. 4. nu-
mer. 21. folio mihi 229. & in ſupplet. 4. ejuſdem cap. 33. §. Et
poſt verba folio 237.* ibi: *Certè ob inſortuniam hujus paupe-
ris &c. condolui, & condoleo &c. & dico, quod non aliter vo-
taſſem, ſi fuiſſem Judex in Cauſa; Sed forſan allucinor &c.
& Deus &c. ita permiſit, quia ſi fuiſſet allegata Conſtitutio
prædicta Clem. VIII. res fuiſſet prorsùs in tuto, ſed illius ne-
mo meminit, nec ego habebam notitiam ejuſd. Conſtit. Turpe
120 eſt, ſed faciendum, quod non omnia poſſumus omnes*, neceſ-
ſarium duximus ſequentia ſubnectere.

Obiici primo loco poteſt acceſſus, & mora in Germania
ſine Superiorum licentia, ut articularunt Fratres de Bailis,
121 quo tempore prætenditur, potuiſſe reclamare cum ſuppoſi-
to, quod eidem non deerant media.

Pro hujus obiecti ſolutione præmittendum videtur, quod
inter 26. contraria Interrogatoria, quibus ſubiecti fuerunt
decem Teſtes ſerv. ſerv. examinati favore Recurrentis 10.
11. & 12. concernebant *Che detto Fra Deſiderio Bailo è ſtato
122 più volte proceſſato da' ſuoi Superiori, e dichiarato Apoſtata:
Che ſi ſia portato in altri tempi in Germania, ſenza licenza
de' Superiori, & ivi trattenutoſi molto tempo al ſervizio anche
de' Signori Luterani: Che ritornato di Germania ſiaſi portato
a ſonare il Cornetto a ſuo piacere, tanto nelle converſazioni
123 private, che nelle pubbliche fonzioni:* Circa quæ omnes di-
cti Teſtes formiter examinati concordant, neſcire Patrem
Deſiderium fuiſſe proceſſatum, vel declaratum Apoſtatam
à Superioribus: Et tamen id cum omni veriſimilitudine no-
tum, imò notorium eſſe debebat, ex quo inter dictos de-
cem Teſtes 1. 2. 4. 9. & 10. ſunt eiſdem Religionis: Moram
124 feciſſe quidem in Germania, ſed per ſpatium duorum, vel
trium annorum, ibi: *Il Padre Bailo è ſtato aſſente dal Con-
vento due, e tre anni, ſalva &c.* Idque ab annis 15. circiter,
quando fuerunt examinati, hoc eſt anno 1709. & ſic annis
1694. & 1695. & ad ſummum 1696. ibi: *14. o 15. anni ſono
in circa inteſi dire &c. qualmente detto Padre Bailo ſi portaſſe
125 in Germania, e vi ſi tratteneſſe qualche tempo.* Neſcire, an
talis mora fuerit cum Superiorum licentia, quæ ad eviden-
tiam uſque infertur à negativa declaratione Apoſtaſiæ; Re-
ligioſi enim ſine Superiorum licentia per longè minus tem-
pus duorum, vel trium annorum per Mundum vagantes,
Apoſtatæ abſque ullo dubio dicuntur, & ſunt, ut obſervant
Theologi, & Canoniſtæ, quos ſequutus ſui *in Inſtit. crim.
lib. 1. titul. 8. de Crimin. Apoſtaſ. à num. 15.* Demum ſolitum
126 fuiſſe, harmonica buccina canere, non in privatis conver-
ſationibus, neque in functionibus publicis, ſed in ſolis Ec-
cleſiæ ſolemnitatibus; Alter verò Teſtis, qui uti ſuus Su-
perior, cum ſit Vicarius Conventus Salodienſis, id optimè
ſcire poterat, hæc ait: *Io non ho veduto il Padre Bailo an-
dare a ſonare il Cornetto nelle converſazioni private, nè me-
no alle fonzioni pubbliche, ho bene inteſo, che ſia ſolito andare
127 per l'effetto medemo alle fonzioni delle ſolennità delle Chieſe*
(quæ non eſt res adeò exorbitans, ut practicata non fuerit
ab aliis Religioſis) *ho anco ſentito da diverſi noſtri Frati &c.
qualmente li noſtri Superiori abbiano avuta in ciò qualche ripu-
gnanza, & abbino procurato di divertire il P. Bailo dal ſona-
re il Cornetto in dette fonzioni.*

Ex quibus remanet manifeſtum, quod tempus moræ in
Germania non fuit tantæ durationis, ut potuerit neceſſa-
ria præparare ad reclamandum; Præcipuè quia dicto tem-
pore, nempè annis 1694. & 1695. nedum vivebant Fran-
128 ciſcus, & Angelus de Bailis, ipſius fratres patrueles, ſed
etiam Tyburtius pariter de Bailis ejus Patruus, mortuus
anno 1702. de quorum crudelitatibus, ſævitiis, & inhuma-
nitatibus plenum eſt Summarium; Et proindè, nedum du-
rabat cauſa metus, ſed vigebant impedimenta recurrendi ob
extremam Recurrentis paupertatem. In quibus terminis
129 non reclamatio cujuſcumque longiſſimi temporis nullatenus
nocet, ea ratione, quia ad hoc, ut non reclamatio præ-
judicet, non ſolùm debet ceſſare cauſa metus, ſed etiam
ceſſare debent impedimenta quibus à reclamando Profeſſus
impeditur, ſunt verba *Pignatel. conſul. 173. num. 77. tom. 9.*
& concordant adducti per *Matthæuc. in Offic. Cur. Eccleſ.
verb. Officialis quoad profeſſionem à num. 15. & Rot. dec. 628.
per totam coram Merlin.* quæ in hac materia eſt magiſtralis,
130 & in iſtis punctualibus terminis ſupra innumeras adduxi-
mus individuales reſolutiones hujus Sacræ Congregatio-
nis.

Obiici ſecundò poteſt, quod ſaltem eo tempore, quo
permanſit in Germania, tenebatur proteſtari, ſi reclama-
re non poterat.

Reſpondemus, quod cum dicto tempore duraret adhuc
cauſa metus, ſicuti non poterat reclamare, ita neque etiam 131
tenebatur proteſtari, *Gloſſa* eſt punctualis *in cap. Perlectam
verb. Propoſuit de his, quæ vi, metuſvè cauſ.* quam ſequitur
ibidem *Fagn. num. 9.* his verbis: *Quod adeo verum eſt, ut du-
rante cauſa metus nec teneatur proteſtari, quia ſicuti timor 132
mortis excuſat à reclamatione, ut hic, ita etiam à proteſtatio-
ne, ut ſentit Gloſſa &c.*

Obiici tertio loco poteſt, quod non probemus continuatio-
nem querimoniarum, & conqueſtionum per totum tempus, 133
quo recurrens in Religione permanſit.

Ultra ea, quæ adverſus hujuſmodi obiectum adduximus
ſupra, reſpondemus, quod probatio talis continuationis
conqueſtionum nullatenus deeſt, illamque intra fines eviden-
tiæ ponunt Teſtes, dati in Summario ſignanter ibi: *Perche
ho ſempre ſentito detto P. Bailo dolerſi, di eſſer ſtato violenta- 134
to alla Religione*, ibi: *So bene, ch' è ſtato ſempre di penſiero
di uſcire dalla Religione, perche ſe n' è eſpreſſo di non voler
ſtare in Religione, e che vi è ſtato cacciato per forza* ibi: *Per-
che non è entrato volontieri in Religione, eſſendovi ſtato cac- 135
ciato per forza da' ſuoi Cugini ſudetti, e ſempre ſi è dichiara-
to, non volervi ſtare, avendo Io udito infinite volte, quando
è occorſo di parlar meco*, ibi: *Perche non è mai ſtato di buona
voglia in Religione*, & ibi: *Io per me tengo, che il ſuo moti-
vo ſia per eſſer ſtato violentato da' Cugini, come ſempre ſe n' è 136
eſpreſſo*, & ibi: *ſempre è ſtato di mala voglia in Religione, &
ha detto di eſſervi ſtato cacciato per forza da' ſuoi Parenti.* Ob-
ſervando dictionem illam *ſemper*, quæ includit omne tem-
pus, ut generaliter firmavit *Rot. dec. 142. n. 16. cor. Dunoz.
jun. & dec. 476. n. 10. par. 19. rec.* ibi: *Adverbium* ſemper *eſt
comprehenſivum omnium temporum, menſium, & caſuum,
abſque ulla interruptione eius continuationis*, & in terminis
noſtri caſus firmavit *ead. Rot. dec. 705. num. 6. part. 2. rec. & 137
cor. Ubald. dec. 276. n. 15.* ibi: *Deponunt per verbum* ſemper:
quod includit omne tempus.

Subiungentes, quod probatio continuationis talium con-
queſtionum, in caſu noſtro concludentiſſimè comprobata à
dictis Teſtibus, neque etiam videtur neceſſaria, attenta
dicta ſolemni proteſtatione, per viam publici Inſtrumen-
ti emiſſa intra quinquennium, quæ communiter dici ſo-
let probatio probata, ex adductis per *Innoc. in cap. 1. num. 138
1. in fine de Fid. Inſtr.* ubi, quod probatio per Inſtrumen-
tum publicum dicitur miraculoſa, quia omnis fides datur
pelli animalis mortui, & *Farinac. quæſt. 156. numer. 156.*
ubi, quod publicis Inſtrumentis applicatur illud: *Noli
me tangere*, & concordant *Prat. reſp. crimin. 86. numer. 4.
& Rot. in Roman. Primog. de Bubalo 8. Maii 1706. §. 2. cor.
Anſald.*

In hac autem parte doctrinæ ſunt adeò punctuales, ut il-
larum ſola verba ſuperabundare videantur, ſignanter *Franc.
de Proteſtat. conſid. 55. num. 3.* ibi: *Si verò Religioſas, defe-
rens Profeſſorum habitum, in contrarium fuerit proteſtatus 139
&c. tali utique proteſtatione profeſſio tacita omninò excluditur*;
Convincentem illam, vivamque adducens rationem *numer.
9. Quoniam Proteſtatio, ſemel facta, ſemper intelligitur per-
ſeverare, donec ab ea recedatur*, *Rot. dec. 134. num. 13. par.
14. recen.* ibi: *Intra quinquennium &c. reclamaverit, prote-
ſtando, ſe nolle Regulæ, & Religioni adſtringi, adducendo
cauſas, per quas profeſſio ab initio irrita fuit* (juxta præci-
ſam formulam, qua uſus fuit Recurrens) *quod per quemcum- 140
que actum non intendebat ratificare, hoc enim caſu non intel-
ligitur inducta tacita ratificatio, ſed ſumus in claris, præ-
ſumptiones excludentibus, & huic veritati ſtandum eſt, & in
Tarinen. Nullitatis Profeſ. 6. Februarii 1654. coram Vereſ-
pio*, impreſſa *apud Pignatel. conſul. 173. numer. 163. tom. 9.*
ibi: *Excluditur tamen in caſu propoſito ex reclamatione, per 141
Thomam intra quinquennium &c. Tunc enim actus ſuperiùs
recenſiti, ac ſucceſſivè poſtmodum habiti, deſervire non potue-
runt pro elicienda ratificatione profeſſionis &c. impugnatæ in-
tra quinquennium.*

Quantò igitur magis, dum, cohærenter ad dictam prote-
ſtationem, idem Recurrens conſtantiſſimus in ſuo propoſito
*non ha mai voluti accettare titoli, nè cariche alcune, nè mai ha 142
voluto intrigarſi nelle ballottazioni de' Capitoli.*

Hujuſmodi autem innegabile factum longè ſuperat mille
actus, conſiſtentes in verbis, facta enim ſunt verbis poten-
tiora, ut experientia notum eſt, ut obſervant *Nevizzan.
conſ. 63. num. 53. Magon. dec. Lucenſ. 22. n. 19. & Barboſ. axio-
mat. 93. num. 11.* ibi: *Facta ſunt efficaciora ad declarandum 143
animum facientis, quàm ipſa verba*, Et rationem adducit
Bald. in l. Paulus ff. Rem rat. haber. quia ſcilicet *verba quan-
doq; falſa ſunt, facta verò nunquam*; Addito, quod dictum

Innega-

Digitized by Google

innegabile factum, nunquam interruptum, neque tempo.
ris momento variatum, unitum cum dicta ſolemni proteſta-
tione intra quinquennium, ſemper fuit loquutum, ſemper-
que præſervavit Recurrentem à præjudicio, quod ei pote-
rat reſultare ab actibus tacitis, ex quo iſti ſemper poſtpo-
nuntur actibus expreſſis, & innegabili facto, ex adductis
per Rot. dec. 229. n. 3. cor Caril. & cor Royaſ. dec. 441. n. 48 dec.
707. n. 5. p. 2. rec. ibi: *Quoties ex proteſtationibus conſtat de diſ-*
144 *ſenſu profitentis, tunc ceſſat profeſſio ex lapſu temporis, &*
geſtatione habitus, cùm præſumptio cedat veritati, ut in in-
dividuo dictam fuit in Neapolitan. Profeſſionis 26. Aprilis
1599. cor. Gypſio, quæ non reperitur impreſſa.

Et in debilioribus terminis ſolius ſilentii, quòd iſtud non
habeatur pro conſenſo, quando præceſſit diſſenſus, *Fagn.*
145 *in c. Prælectum n. 8. de Iis, quæ vi, metuſve cauſ.* ibi: *Silen-*
tium habetur pro diſſenſu, ubi præceſſit diſſenſus. Quantò
igitur magis id verum erit in noſtris terminis, ubi nedùm
præceſſit expreſſus diſſenſus, ſed concomitatum fuit inne-
gabile factum *di non accettare mai titoli, ne cariche alcune, ne*
intrigarſi nelle ballottazioni de' Capitoli.

Objici quarto loco poteſt, quòd in tantum Recurrens non
exercuit Officia Religionis, quia, uti illegitimus, non erat
illorum capax, juxta *Conſtit. 71. Sixti V. in Bullar. novo tom.*
146 *2.* ubi demandavit, ut *Illegitimi ad habitum Converſorum,*
ſeu Famulorum recipiantur, utque in ipſis Monaſteriis ad ſer-
vilia miniſteria, viliora obſequia, humiles functiones, at-
que abjecta ſervitia admitti poſſint, ut videre eſt *in §. 2.*

Reſponſio autem deſumitur ex ſola lectura *Conſtit. 3 ſ m.*
Greg. XIV. in qua reduxit ad terminos Juris communis ean-
dem Conſtit. Sixtinam, eo forſan motivo, quòd etiam Il-
legitimi utiles eſſe poſſunt Religionibus, dum proficere mul-
147 tùm poſſunt in ſcientiis, ut notat eruditiſſimus *Tiraquell.*
de Nobilit. c. 15. n 32. ubi quod *Io: Andreas* Juris Canonici pe-
ritiſſimus, & *Bartolus* Lucerna Juris civilis, ex illegiti-
mo thoro nati fuerunt; imò, quòd *Gratianus*, qui accura-
tiſſimè Decretorum Volumen collegit, *Petrus Lombardus*,
qui ſcitiſſimè Sententiarum Libros augumentavit, & *Pe-*
trus Comeſtor, qui Hiſtoriam Eccleſiaſticam confecit, fue-
148 rint germani Fratres, omneſque ex adulterio nati, *cujus*
admiſſi (ſunt verba ejuſdem *Tiraquell.*) *cùm Mater eorum*
pœnitere non poſſet, quòd tantos Viros ita genuiſſet, idque
Confeſſori ſuo planè profiteretur, Pœniteas ergo, inquit,
quod pœnitere non potes; Verumtamen eſt, quòd eandem
hiſtoriam de dictis *Gratiano, Lombardo, & Comeſtore* ſo-
lidè confutat *B. Antonin. in Summ. Hiſtor. quæſt. 3 tit. 18. c 6.*
149 & æquè eruditiſſimus *Joannes Doviat in Prænot. Canon. lib.*
1. cap. 2. n 5 ubi, quòd neque etiam fuerunt Fratres, ex
quo Gratianus natus ſit Cluſii in Hetruria, Lombardus
apud Novarium in Ducatu Mediolani, & Comeſtor apud
Tricaſſes in Gallia.

Jure autem communi attento, ſolida diſtinctio, cum qua
uno ore in hac parte procedunt Doctores, ea eſt, quòd, aut
ſermo eſt de Prælaturis, & Dignitatibus Religionis, & iſtas
150 Illegitimi conſequi nullatenus poſſunt abſque Summi Pon-
tificis diſpenſatione; Aut verò ſermo eſt de aliis Officiis, &
Muneribus, quæ Prælaturæ non ſunt, & vi ſolius profeſ-
ſionis illorum omnium capaces ſunt Illegitimi, ita poſt in-
numeros concordantes diſtinguunt *Barboſ. in cap. Ut filii n. 4.*
de Filiis Preſbyter ibi: *Illegitimi ante diſpenſationem in Re-*
ligione ſunt capaces illorum Officiorum, quæ Prælaturæ non
ſunt, ut Sacriſta, Cellerarius, Oeconomus, Scriba, & ſi-
151 *milia, & Majol. de Irregular lib. 1. c. 10. n. 3.* & omiſſis aliis,
qui de facili poſſent cumulari loquendo de Officiis noſtræ
Religionis, *Laur. de Peyrin tom. 1 Privil. Ord. Minimor. in*
annot. Conſtit. 2. Julii II. §. 29. n: 9.

Objici quinto loco poteſt, quòd non probemus, hujuſ-
modi Officia fuiſſe Recurrenti oblata per Superiores.

Reſpondemus, magnam involvere inveriſimilitudinem,
quòd nullum ex iſtis minoribus Officiis eidem oblatum fue-
152 rit per totum tempus, quo in Religione permanſit; Cùm-
que tales oblationes regiſtrari nullatenùs ſoleant in aliquo
particulari Libro, non poſſumus, mediante probatione
per Scripturas, talem veritatem demonſtrare, ſuperlativè
autem illas probamus per Teſtes informatiſſimos, quales
ſunt Religioſi noſtræ Religionis, cum Partis Interrogato-
riis examinatos, ſignanter ex quarto Teſte Correligioſo,
qui aſſerit; *Et in fatti mai ha voluto accettare titoli, nè cari-*
153 *che alcune, nè mai a voluto intrigarſi nelle ballottazzione de'*
Capitoli.

Toto ſpiritu ſupplicantes hìc obſervare verbum illud *ac-*
cettare, quod pernecеſſe præſupponit oblationem: Necnon
154 verba illa *Titoli, e Cariche*, quæ non veniunt nomine Præ-
latoræ, quarum illegitimi ſunt incapaces: Et demùm illa
alia *Intrigarſi nelle ballottazioni de' Capitoli*, quæ omnia ta-
li evidentia permiſſa ſunt illegitimis, ut ipſimet Teſtes con-
trarii negare nullatenus auſi fuerint divinando tamen, id
attribuentes Superiorum præceptis.

Objici ſextò loco poteſt tarditas in producendo d. ſolem-
nem proteſtationem, omiſſam in prima propoſitione hujus
Cauſæ, juxta *Text. in l. Si quis forte §. 1. ff de Pœn.* ibi: *Nec* 155
enim debebat tàm magnam rem tandiu reticere, cum aliis
apud *Rot. dec. 223 n. 16. cor. Royas, & in Roſſanen. Juris pro-*
hib. 3. Julii 1702 § finali cor Lancet.

Reſpondemus, quòd inter infortunia Recurrentis, qui-
bus ab infantia ſubjectus fuit, ſeu veriùs à tempore, quo lu-
cem aſpexit cum illegitimitatis macula, non infimum occu-
pat locum hujuſmodi tarda exhibitio d. proteſtationis, cum 156
eo inſubſiſtenti ſuppoſito, quòd, uti actus clam geſtus, mi-
noris eſſet relevantiæ, ac dicta Teſtium, formiter exami-
natorum, circa quam erroneam credulitatem, religioſam- 157
que ſimplicitatem, uti Religioſus ex accuſari meretur, dum
nonniſi poſt ſecundam inſtructionem, ab Urbe ei tranſmiſ-
ſam, poſt reſolutionem Cauſæ, in authenticam formam
tranſmiſit d. proteſtationem, quam ſtatim in Secretaria ex-
hibuimus: Quatenùs verò difficultas reſtringatur ad reali-
tatem, & ſubſiſtentiam d. proteſtationis, facili negocio tol-
li poteſt, mediante Originalis recognitione. Veritas enim
una eſt, & quò magis quæritur, eò magis in lucem progre- 158
ditur, dicebat *Caſtr. conſ 23. in princ. lib 1.* quem ſequuntur
Sperel dec 28. n 15. lib. 1. & Rocc. ſelect. interpret c. 46. n 29.

Objici ſeptimo loco poteſt epiſtola, die 12. Maii 1688. per
Recurrentem ſcripta Tyburtio Bailo.

Reſpondemus, quòd illa ſcripta fuit ex conſilio Conno-
vitiorum, & dictante eorum, Magiſtro, ut probavimus ſu-
pra, & quidem ad diſparatum finem habendi aliquod ſub- 159
ſidium in ſummis anguſtiis, in quibus reperiebatur, & pro-
pterea trahi non poteſt ad probandam liberam voluntatem
profitendi ex authoritatibus, ſupra adductis.

Quibus addimus, quòd uti ſcripta per quatuor menſes, &
ultra antè profeſſionem in nulla conſideratione ad noſtrum
effectum habenda eſt, egregiè in terminis *Rota in Januen.* 160
Profeſſ. 3. Iulii 1705 §. Præterea cor. Molin. ibi: *Adducebatur*
epiſtola ejuſdem Sororis Conſtantiæ &c. Sed parùm delatum
fuit huic documento &c quia cùm à die, quo exarata legitur,
uſque ad profeſſionem elapſi fuerint tres menſes, ejus voluntas
potuit immutari &c. In noſtro autem caſu illa exarata fuit
non tribus, ſed quatuor menſibus, & 11. diebus ante pro- 161
feſſionem, dum ſcripta fuit die 12. Maii 1688. & profeſſio
emiſſa fuit die 23. Sept. ejuſdem anni.

Ultra quòd *ſi plus creditur duobus Teſtibus, deponentibus*
de metu quàm mille deponentibus de voluntate libera, & ſpon-
tanea, ut, cumulatis concordantibus, per hæc verba in no- 162
ſtris terminis firmavit *Rot dec 234 n 11 cor. Ubald* quantò ma-
gis in noſtris terminis fides potiùs præſtanda eſt decem Teſti-
bus, deponentibus de metu, quàm uni, vel alteri miſera-
bili ſyllabæ ejuſdem epiſtolæ, in qua non perfectè, & litte-
raliter, ſed non ſine gloſſa inferri poteſt remotiſſima ſpon-
taneitas profitendi juxta verba illa, *preſto mi averà da bal-*
lottare, e ſpero in Dio, che paſſerò, mediante l'ajuto Divino.

Objici demum poteſt, quòd violentiæ, & credulitates
Conſanguineorum Recurrentis reſpiciant ſolum ingreſſum 163
in Religionem, non autem permanentiam in eadem.

Reſpondemus, quòd Teſtes formiter examinati, datl-
que in noſtro Summario, concludenter probant dictas verè
inhumanas ſævitias, atquè inauditas violentias, tam ante 164
ingreſſum, quàm poſt profeſſionem. Tales autem proba-
tiones ſuperlativè corroborantur ab illa verè ſcandaloſa ja-
ctantia, *Razza &c. hò pur fatto tanto, che hai avuto andare e*
ſtarci; Obſervando verbum illud *e ſtarci*, quod indefinitè
reſpicit tempus poſt profeſſionem, tempus, quo Recurrens
fuit in Civitate Viennæ, & tempus, quo moram traxit in 165
aliis Conventibus Religionis, in quibus, *ſempre ſi è eſpreſſo*
di non voler ſtare in Religione, & in quibus *non è mai ſtato di*
buona voglia.

Die 7 Februarii 1725. propoſita Cauſa in C. C. ſub dub.
An ſit locus Reſtitutioni in integrum Reſponſum fuit *Nega-*
tivè, quæ reſolutio fuit confirmata die 8. Auguſti ejuſdem 166
anni, cujus reſpectu verificantur ea, quæ obſervavimus *in*
to. 1. p. 1. diſc. 12. n. 255. verſ. In hujus Cauſæ.

DISCEPTATIO XIII.

Romana Exequutionis Decretorum

PRO

P. Lombardino Ex-Generali Tertii Ordinis S. Franciſci

CUM

P. Patriarcha Priore SS. Coſmæ & Damiani.

ARGUMENTUM.

Superiores Generales Religionum quando teneantur illis Conventibus, in quibus moram faciunt, contribuere ſummam illam, quam contribuunt Religioſi advenæ, & exteri.

EX cauſis, quę non expedit hic indicare, anno 1706. à f.m.
Clem. XI deputatus fuit viſitator Apoſt. Eccleſię, &
1 Conv. SS. Coſmę, & Damiani de Urbe Fr. Tertii Ord. S.
Franciſci, Card. Fabronus, qui tempore Viſitationis ad reparandam publicam ędificationem, & ſatiſfaciendum piæ
menti S. S. multa proviſionaliter demandavit, inter quę exauthorato Priore Conventus, & extra Urbem amandato,
alium ejus loco ſubrogavit.

Anno 1708. peracta Viſitatione, pręmiſſa ejus Relatione,
quamplurimiſque editis ſaluberrimis Decretis, concernentibus Sanctorum Reliquias, Eccleſię cultum, Clauſuram Con-
2 ventus, Regularem Diſciplinam, & ęconomicum ſtatum,
ſuam ſigillavit Viſitationem, mediante confirmatione, ſeu
renovatione reſolutionis, capię in Congreg. Gen. noſtræ
Relig. die 14. Maii 1672. exhibita in Summ. demandando,
ut infra.

Religioſi exteri, ad Urbem accedentes de licentia Superiorum ad hunc Conventum, non alantur ſumptibus illius, ultra
3 *tres dies, ſed eorum Conventus, ſeu Provincia (ut Iuris fuerit)*
ſolvant pro ipſis julios duos qualibet die; Miniſter quoque Generalis, pro ſui, ſibique Inſervientis victu, cùm emolumenta
recipiat à Conventibus totius Religionis contribuat ſaltem julios tres, vel, ſi Miſſam pro Conventu celebraverit, duos in
ſingulos dies, excepto tempore, quo eſt in acta Viſitationis Conventus, intra terminum unius menſis abſolvenda; Item Procurator Generalis pro ſe, & Socio ſimili contributioni ſubjaceat.

Quia verò circa idem decretum nullatenus auditi fuerunt
PP. Miniſter, & Proc. Generales, illorum Jura præſervata
4 ſolemniter fuerunt, mediantibus ſequentibus verbis: *Reſervata tamen, tam Generali, quàm Procuratori prædictis facultate deducendi ſuper hoc Jura ſua, ſi quæ habeat, coram S. C. intra tres menſes.*

Anno 1710 (quando P. Lombardinus Procuratoris Gene-
5 ralis munere pro ſecunda vice laudabiliter fungebatur, moram faciens in ſuo Collegio Nationali S. Pauli de Arenula,
ubi etiam in exercitio ejuſdem muneris commoratus fuerat
per aliud immediatè antecedens integrum ſexennium) de
mandato ejuſdem Summi Pontificis, eidem communicato
6 per Card. Nuptium, tunc à ſecretis S. C. coactus fuit ſuum
Collegium deſerere, ſeque transferre ad prędictum Conventum SS Coſmę, & Damiani, à quo extra Urbem, de mandato ejuſdem Pontificis ejectus fuerat illius temporis Pro-
7 vincialis, abſente tunc ab eadem Urbe, & in Sicilia degente cauſa Viſitationis P. Fantino, de eo tempore Miniſtro
Generali.

Eidem ſupremo mandato cæca obedientia illicò P. Lombardinus obtemperavit, ſeque ad prędictum Conventum SS.
Coſmæ, & Damiani, non ſine maximo incommodo, con-
8 tulit die 13 Dec. ejuſdem Anni 1710. ibique manſit, nedum
toto tempore, quo Procuratoris Generalis onus ſubſtinuit,
nempe uſque ad menſem Junii 1713. Verùm etiam per aliud
integrum ſexennium, videlicet uſque ad menſem Junii an-
9 ni 1719. quo tempore Miniſtri Generalis munus exercuit,
ſumma ſemper cura, ac ſolicitudine circa mores Religioſorum invigilans, nullique labori, aut induſtriæ parcens,
ut ipſos in regulari diſciplina contineret, fortiter, & ſuaviter omnia dirigens, omnibuſque aſſiſtens, necnon ad dictum
effectum introductionis, & conſervationis Regularis diſci-
10 plinę in eod; Conventu, in varias Provincias diſperſis nonnulliis ex iis, qui cęteris indiſciplinatiores ſe oſtendebant.

Interim verò, dum adhuc eſſet Procurator Generalis, abſente pariter Miniſtro Generali, die 12. Jan. 1712. relata fuerunt in hac S. C & ab ea confirmata prędicta omnia Decreta,
anno 1718. edita à Card. Fabrono Viſitatore Apoſtolico; Illa
tamen promptam executionem nullatenus obtinuerunt, eo
quia Patribus exadverſo hodie comparentibus, eam formidantibus, Decreta prędicta apud ſe occulta retinere placuit,
donec tandem poſt ſeptem, & ampliùs annos, vix expleto
Generalatu P. Lombardini, ipſimet, eodem timore excuſſo,
ſub colore zeli proprii Conventus ſupplicem porrexerunt Libellum cl. m. Card. Caſono, Protectori, inſtantes pro execu- 11
tione unius tantummodo ex dd. Decretis in dicta Viſitatione
editis, illius videlicet, de quo agitur, & quod magis eſt, inſurgentes in Medicum, qui ex SS. ſpeciali mandato procuravit eos curare, & reſpondentes mala pro bonis, pręcipuam,
ſeu totam vim faciunt contra d. P. Ex-Generalem Lombardini, inſignem ab eo prætendentes ſummam ob victum, ipſi,
ſibique Inſervienti pręſtitum toto tempore, quo commoratus
fuit in eodem Conventu, vigore ſæpiùs dicti Decreti.

Remiſſa autem ad hanc S. C. perſcrutatiſque libris Secretariæ, tunc demum innotuerunt univerſa præfata Decreta,
uſque adhuc ignota; Unde modernus P. Miniſter Generalis, 12
ut tandem aliquando debitam executionem ſortirentur, obtento eorum authentico exemplari, illa juridicè publicari fecit ſub die 24 Julii 1719. & ut obſerventur, totis viribus curat, non ſinè tamen reluctantia, & contradictione illorum
met, qui tanto fervore inſtant pro executione unius dumtaxat ex illis: Deputato verò Cauſæ Ponente eodem Card. Fa- 13
brono, eorundem Decretorum Authore, ab eo obtinuimus
ſubſcribi duo Dubia, hodie diſcutienda, & ad utrumque
confidimus negativè eſſe reſpondendum.

Antequam autem ea proponamus, quę ad reſolutionem
primi dubii conducunt, animadverti ſupplicamus, Jura PP.
Miniſtro, & Procuratori Generalibus competentia, expoſita nullatenus fuiſſe Em. Viſitatori, ut idem met teſtari dignabitur, & videtur manifeſtè colligi ex eorundem Jurium 14
pręſervativa in Decreto appoſita, ibi: *Reſervata tamen, tam Generali, quàm Procuratori prædictis facultate deducendi ſua Jura, ſi quæ habent, coram S. C. intra tres menſes.*

Ex quibus remanet manifeſtum, quòd Decretum, de quo
agitur, editum fuit ad ſolam Partis inſtantiam, idque ſub
duplici inſubſiſtenti ſuppoſito, quo corruente, ipſum quo- 15
que Decretum corruere neceſſe eſt, juxta regulam, de qua
Roman. conſ. 294. n. 2. & 3. Maſcard. de Probat. concluſ. 358. n. 7 & Rot. d. 584. n. 17. cor. Dunoz. jun.

Primum ſuppoſitum, cum quo proceſſum fuit, illud eſt,
quòd PP. Miniſter, & Procurator Generales cum eorum duobus Sociis, conſiderati ſint in Conventu SS. Coſmę, & Da- 16
miani, tanquam exteri, hoſpites, & Advenæ, quibus adjunguntur in dicto Decreto per illam particulam; *Quoque*, ut ex
lectura ejuſdem Decreti, quę dictio *quoque* cum antecedenter nominatis ſimilitudinem denotet, juxta *Gloſſ. in l. a. verb. Filiam ff. Pro hæred.* ibi: *Illud quoque ſimilitudinem cum ſuperioribus notat*, quam ſequuntur *Ferret. ad Conſtit. Cathal. gloſſ. a. 53. & Barboſ. de Diction. dict. 333. n. 6.*

Alterum ſuppoſitum, in quo unicè fundatur dictum Decretum (dum adducitur, pro illius fundamento, & adæquata ratione) illud eſt, quòd Miniſter, & Procurator Ge- 17
nerales ſatis pinguia emolumenta recipiant à Conventibus
totius Religionis, ita ut cum omni facilitate poſſint pro ſui,
ſuorumque duorum Sociorum victu, ſex julios quotidie ſolvere, juxta clara illa verba dicti Dec. ibi: *Generalis pro ſui,* 18
ſibique Inſervientis victu, cùm emolumenta recipiat à Conventibus totius Religionis, contribuat ſaltem tres julios: Item Procurator Generalis pro ſe, & Socio ſimili contributioni ſubjaceat.

Inſubſiſtentia autem primi ſuppoſiti evincitur manifeſtè
ex eo, quia Conventus SS. Coſmæ, & Damiani in præteritum ſemper fuit, & de preſenti eſt proprius Miniſtrorum
Generalium pro tempore noſtræ Religionis; Fuit namque 19
ipſis anno 1515. gratioſiſſimè conceſſus ab Alex. tunc Cardinali Farneſio, qui poſtea ad Summum Pontificatum evectus, Paulus III. dictus eſt, pro eorum uſu, & permanente habitatione, & ut poſſint in contemplationis ſuavitate in
divinis inibi vacare beneplacitis, ac eorum laudabiliorem
vitam ibi ducentes, ea diligentia divina in dicta Eccleſia
celebrare ſtudeant, ut litteraliter legitur in Inſtrumento
conceſſionis, quod habetur apud *Bordonam in ſuo Archivio,* 20
ſeu Bullario Tertii Ordinis collect. 3. Inſtrum 24. & per extenſum datur in Summario.

Qui quidem proprietatis certiſſimus titulus, firmatus, &
corroboratus reperitur poſſeſſione inconcuſſa, ac nunquam
interrupta ſpatio 207. annorum, nempe ab anno 1515. uſque
ad annum 1719. quo longiſſimo tempore omnes Miniſtri,
& Procuratores Generales in eodem Conventu commorati ſunt non tamquam exteri, aut hoſpites, & Adve- 21
næ, qui aſſimilantur Peregrinantibus in *Text. in leg. 1. § Hæc*

verba

Digitized by Google

verba ff. de Iis, qui ejiecer. ibi: *Hoſpes non habitat, ſed tantiſ-*
ſper hoſpitatur; Tantum autem intereſt inter habitatorem, &
hoſpitem, quantùm intereſt inter Domicilium habentem, ac
peregrinantem, cum concordantibus, citatis à *Reboff. in leg.*
Cenſoria §. Igitur ff. de Verbor. ſignific. Sed uti in propria do-
mo, & in manſionibus, pro eis peculiariter deſtinatis, Ec-
cleſiæ, & Conventui inſervientes, Miſſas pro eo quotidiè
celebrantes, Choro, aliiſque piis exercitiis intereſſentes, alia-
que religioſa munera obeuntes, abſque eo quòd quidquam
unquam ſolverint eidem Conventui pro victu, quem ab ip-
ſo receperunt.

Ex qua pluſquam duplicata centenaria non ſolutionis vi-
ctus, non unum, ſed mille titulos, & multa Apoſtolica
Privilegia allegare poſſumus, omnemque alium meliorem,
22 efficacioremque titulum de Mundo, ad excludendam con-
trariam prætenſionem, juxta notam indolem, & noto-
riam virtutem ſimplicis centenariæ, de qua *Rot. dec. 78. à n.*
14. & dec. 85. num 56. & ſeq. cor. Anſald. & in Januen. Ab-
batiæ 11. Dec. 1690. §. Non obſtat. & 10. Martii 1693. §. In
Nihilominus cor. Manuel.

Eandem proprietatem mirificè comprobant multa, & ma-
gna beneficia, eidem Conventui generoſiſſimè facta à non-
nullis Miniſtris, & Procuratoribus Generalibus noſtræ Re-
ligionis, inter quos P. Bernardus Sabia Panormitanus, ini-
bi multo tempore functus officio Procuratoris Generalis,
23 magnum Refectorium à fundamentis extruxit, & P. Lom-
bardinus initio ſui Generalatus ſummam non exiguam ex-
pendit in reſarciendis, ornandis, & ad meliorem formam
redigendis Manſionibus, pro Miniſtris Generalibus deſti-
natis, quæ omnium oculis expoſita ſunt in eodem Conven-
24 tu; Ad inſtantiam etiam P. Generalis Ciotti, eniaè ſuppli-
cantis Urb. VIII anno 1632. per ſuum ſpeciale Breve Spolia
Fratrum, decedentium intra Clauſtra, immobilium per
quadriennium, mobilium verò per decennium, applicavit
Fabricæ noſtri Conventus SS. Coſmæ, & Damiani.

Eandem veritatem ad oculum quoque comprobat ſingula-
ris exemptio, qua ſæpè dictus Conventus potitur: Quan-
doquidem cæteri omnes Conventus noſtræ Religionis ſolv-
25 unt quotannis convenientem ſummam Miniſtro Generali
pro oneribus ab ipſis ſubſtinendis, de quibus infra, & ſolus
noſter Conventus SS. Coſmæ, & Damiani nihil omninò
contribuit, nèquidem pro itineribus Generalis cauſa Viſi-
tationis, cùm ad Urbem accedit, vel ab ea recedit, ut con-
tribuere conſueverunt cæteri omnes Conventus; Signum
evidens, illum conſiderari ab ipſo Miniſtro Generali, &
ab univerſa Religione, tanquam proprium ejus Conven-
tum, & ſuæ ordinariæ permanentiæ, & reſidentiæ deſti-
26 natum; Ex quo fit, quòd idem Miniſter Generalis, ejuſ-
que Secretarius, Miſſas pro Conventu celebrant adhuc eo
tempore, quo illum viſitant, quod non faciunt pro aliis
Conventibus tempore eorum Viſitationis.

Idipſum mirificè comprobant duæ aliæ ſingulares exem-
ptiones, quibus gaudet idem Conventus, nempè primò à
Viſitatione Provincialis, qui licèt ſingulis annis viſitet cæ-
27 teros Conventus ſuę Provincię, hunc tamen nunquam viſi-
tat, ſed ejus Viſitatio ad ſolum Miniſtrum Generalem reſer-
vatur, privativè quoad Provincialem, ut ex Fide duorum
Ex Provincialium, quæ datur in Summ. eſtque in noſtra Re-
ligione notorium.

Nec quidquam relevaret ſi fortè aliquod exadversò alle-
garetur exemplum peractę à Provinciali hujus Conventus
Viſitationis, quia illud ſinè dubio erit rariſſimum, & non
niſi longè abſente, ac prorsùs inſcio Miniſtro Generali, cui
proindè nullatenus valeret præjudicium ullum afferre ex no-
tiſſimis Juribus. Eſt præterea exemptus ab annua contribu-
tione, aliàs debita eidem Provinciali à ſingulis aliis Con-
ventibus ejuſdem Provinciæ Romanæ, ut ex Fide Cancel-
larii Ordinis, quæ datur in Summario.

Cùmque ex his omnibus, præcipuè ſimul unitis, ut in
qualibet materia faciendum eſſe monent adducti in *Firma-*
na, ſeu Senogallien. Pecuniaria 27. Iunii 1718. §. Præmiſſis cor.
28 *Corio*, ſemper, & ubique appareat, Conventum SS. Coſ-
mæ, & Damiani eſſe proprium Miniſtri Generalis, manife-
ſtiſſimum redditur, eum nulla ratione conſiderari debere,
tanquam exterum, ſeu hoſpitem, & Advenam, dum in di-
cto Conventu moram facit, ac proinde ab omni Jure, om-
nique æquitate alienum videtur, ipſum cogere ad ſolven-
dum quotidiè Julios tres pro victu, ut pręſcribitur in eod; De-
29 creto, de quo agimus, ſub inſubſiſten. ſuppoſito, quòd in eod;
Conventu reputandus ſit tanquam Advena, & hoſpes.

Si enim omnes alii Religioſi noſtræ Religionis, moram
facientes in propriis Conventibus, victum eiſdem non ſolv-
unt, difficile erit demonſtrare, quare id practicari non de-
beat cum Capite Religionis commorante in ſuo Conventu, 30
ut Conſideranti patet; Eſſetque in Rei veritate nimis mon-
ſtruoſum denegare Capiti illam exemptionem, quę Membris,
ſeu Subditis non controvertitur, adverſus claram diſpoſitio-
nem *Text. in c. Cùm non liceat de Pręſcripr.* ſequuti à *Rot. dec.*
295. n. 10. cor. Priol & in Firmana Juriſd. 30. Martii 1705. §.
Et quamvis cor. Molin.

His poſitis nullam meritur reflexionem aggregatio ejuſ-
dem Conventus, per eoſdem Miniſtros Generales facta Pro-
vincię Romanę; Illa enim in nihilo pręjudicavit Juribus, &
pręeminentiis eorundem Miniſtrorum Generalium, minuſ-
que apta dici poterit, eundem Conventum totalitèr exime-
re, & liberare ab eorum Juriſdictione, & proprietate, ut pro 31
eo tempore, quo Miniſtri Generales in eodem Conventu mo-
ram faciunt, haberi in illo debeant, tanquam hoſpites, & Ad-
venę: Id enim repugnare videtur omnibus Juris principiis,
ſecundùm quę habemus, quòd nulla conceſſio, nullumque
vinculum, quod in aliquo actu apponitur, retorquetur con-
tra Concedentem, minuſque intelligitur contra Seipſum, ut
dixit *Bald.* ſequutus ab *Afflict. dec. 319 n. 9 Quòd nemo pręſu-* 32
mitur velle ſeipſum ligare, & ſibi obeſſe, ſunt verba *Rot. dec.*
369. n. 42. par. 19. rec Quòd in re ſua nemo ſibi imperare, neque
prohibere quidquam poteſt juſta verba *Text. in leg. Si de re ſua*
56. ff. de Recep. Arbitr. quem ſequuntur aducti à *Gonzal ad Re-*
gulam 8. Cancel. §. 2. proem n. 39. Quodque demum captu facilè
in his terminis non videtur, quòd per probibitionem ab ipſo-
met Epiſcopo volitam, & demandatam, ſubtrahere in ſui prę-
judicium voluiſſet Eccleſiam illam ab Obedientia, & Iuriſdi-
ctione Ordinarii, tali modo ſtatim ſe orbando, poſtquam tot
ſudoribus, & Curis dictam Monaſterium à ſe ferè partum dici
poterat, illorum Eccleſiaſticorum Iuriſdictione, & pręeminen-
tia, quę ſibi de Iure ſupra illud competebat; ſunt verba ejuſd;
Rotæ in Conſtantien Iuriſdict ſuper bono Iure 4. Iunii 1717. §. 33
Ac indubitanter cor. Anſaldo; Quę pręſenti caſui apprimè vi-
dentur ferè impoſſibilia aliis perſuadere, quòd Miniſtri illi
Generales noſtrę Religionis, qui, poſtquam tot laboribus,
& tantis beneficiis noſtrum Conventum cumularunt, quæ 34
indicant. in Summario per dictam generalem aggregatio-
nem, factam Provincię Romanę, voluerint illum taliter exi-
mere ab eorum ſubjectione, proprietate, & nativa Juriſdi-
ctione, ut iidem Miniſtri Generales haberi, & reputari in il-
lo debeant, tamquam Exteri, hoſpites, & Advenę, ad inſtar
omnium aliorum ſimplicium cæterorum Religioſorum no- 35
ſtrę Religionis, cum quibus prętenditur exadverſo, ut pari
paſſu ambulent in contributione proprii victus pro eo tem-
pore, quo in eodem Conventu moram faciunt.

Attento pręſertim, quòd poſt factam Conventus aggrega-
tionem Romanę Provincię adhuc reliqua omnia, ut erant
prius, integra perſtiterunt; Nam & Conventus remanſit cum
primęvis exemptionibus non ſolvendi contributiones Mini- 36
ſtris Generalibus, & Provincialibus & non ſubjacendi Viſi-
tationi Provincialium; & è converſò Miniſtri, & Procurato-
res Generales nihil unquam ſolverunt Conventui pro eorū,
ſibique inſervientium victu. Quinimmò ſępedicta aggregatio-
ne minimè obſtante, ſervata ſemper fuit conſuetudo eligendi
in Priores ejuſdem Conventus Religioſos etiam extra Pro-
vinciam Romanam, ut patet ex Summ.

Ex hac verò fundata reflexione ſolidè infertur, cum quan-
ta improprietate, nec ſinè ingratitudinis nota pręrenditur ex-
adverſo, Miniſtros Generales ejicere à Conventu SS. Coſ- 37
mę, & Damiani, aut illos conſiderare, tamquam Exteros, &
Hoſpites pro eo tempore, quo in illo moram faciunt, nulla ha-
bita conſideratione dictorum inſignium beneficiorum, ita ut,
quando etiam adverſus rei evidentiam aliquam involveret
dubietatem dictus ęquè clarus, ac litteralis titulus conceſſio-
nis, & dominii dicti Conventus, adhuc audiri non deberent
hodiernę conqueſtiones, ſaltem ex illa antidorali obligatio-
ne, de qua habemus *Text. in c. Cùm in officiis de Teſtam.* ibi: *Il-*
lis tenemur obnoxii, à quibus beneficium Nos cognoſcimus rece- 38
piſſe, quem ſequuntur *Gloſſ. in l. 28. verb. Obligaverunt ff. de*
Petit hęredit. ibi: *Omnis enim Creatura movetur ad benefa-*
ciendum ei, qui ſibi benefecit, & talis obligatio ex inſtinctu Na-
turę procedit, & Rot. in Romana Dotis 6. Junii 1679. §. Tum
denique cor. Bourlem.

Nec minùs inſubſiſtens eſt alterum ſuppoſitum, innixum
emolumentis, quæ Miniſter, & Procurator Generales reci-
piunt à cęteris Conventibus totius Religionis, quaſi quòd 39
facile poſſint cum illis, ſex Julios quotidiè pro ſui, & duo-
rum ſibi inſervientium victu ſolvere: Ea enim omnia emo-
lumenta adeo ſunt tenuia; adeoque pauca, ut vix ſufficere
valeant pro ſubſtentatione aliorum onerum, quæ neceſ-

ſariò ſubire debent. Quod evidens remanebit, ſi ad invi-
cem dicta emolumenta, & onera conferantur.

Emolumenta annua reperiuntur taxata in Congr. Gen.
habita anno 1672.& omnia inſimul unita conſtituunt ſum-
mam annuorum ſc.418. 50. Ex quibus ſc. 120. ſpectant ad
Procuratorem Generalem, reliqua ſc.298. 50.ad Miniſtrum
Generalem; Onera autem Procuratoris Generalis ſunt,ſi-
bi providere de charta, aliiſque neceſſariis pro Epiſtolis, &
ſupplicibus Libellis ſcribendis, ſolvere Miniſtris Poſtarum
40 ſolita emolumenta pro Epiſtolis, quæ ex univerſa Religio-
ne per publicos Tabellarios ipſi deferuntur; Item ſolvere
bis in anno, Feriis ſcilicet, Auguſti, & Feſtis Natalitiis
ſtrenas Famulis Summi Pontificis, multorum Card. om-
nium Secretariorum Sacrar.Congr.aliorumque Prælatorum,
ac Sub Secretariis dictarum Sac. Congr. Inſuper Candelas
benedictas eiſdem diſtribuere in Feſto Purificationis B. M.
Virginis; Necnon ſibi, & Socio de Veſtitu, aliiſque ne-
41 ceſſariis providere, ultra alias, & quidem non modicas,
ſed inevitabiles expenſas, quas dietim fieri contigit pro re-
rum, temporum, ac negociorum varietate.

Miniſter verò Generalis ultra prædictos, & ſanè in ma-
jori ſumma faciendos ſumptus, ad alios longè etiam ma-
jores tenetur in bina Viſitatione omnium Provinciarum, &
Conventuum Religionis; Quamvis enim dum ab uno ad
42 alium ejuſdem Provinciæ Conventum migrat, itineris ex-
penſę fieri conſueverint à Conventu, à quo diſcedit, nihilo-
minùs cum ab una ad aliam Provinciam pergit, propriis
expenſis hæc longa itinera facere tenetur, præſertim dùm
Roma ad Umbriam, à Marchia ad Romandiolam, & in
reditu à Romandiola ad Urbem accedit: Inſuper in Viſita-
tione Provinciæ Neapolitanæ, pro acceſſu, & receſſu ab ea,
non recipit, niſi ſola ſc. 30. cùm vix 60. ſufficiant. Præterea
Venetiis ubi Religio Conventum non habet, & nihilomi-
nùs ibi per plures dies, & quandoque etiam hebdomadas in
privatis ædibus commorari debet, ad hoc, ut poſſit viſita-
43 re Conventus, in Veneto Dominio exiſtentes, per totum
id tempus ſibi, & Sociis de victu, Navigio, & cæteris ne-
ceſſariis debet providere.

Cogitur quoque non raro charitate Chriſti urgente, elee-
moſynas Pauperibus elargiri, ſive ſecularibus, ſive Reli-
gioſis, iis præſertim, qui ad Urbem fugitivi accedunt ab
aliis Provinciis, ad quas debent denuò remitti. Tandem
cogitur quandoque lites ſubſtinere à Subditis ipſis rebellibus,
& contumacibus, ut, ultra antiquores caſus, qui gratia
brevitatis hìc omittuntur, ultimo loco, id accidit in ipſo
44 Conventu SS. Coſmæ, & Damiani, dum à Sententia Mi-
niſtri Generalis, alioquin mitiſſima, contra Reum, bis in
duplici Proceſſu convictum, & confeſſum de Apoſtaſia,
falſitatibus, & aliis criminibus, conſultò hic omiſſis, ex il-
lo motivo, quod exprimitur *Proverb.* 10. 12. fuit tamen ap-
pellatum, non quidem ad Sac.Cong.ſed ad A. C. à quo tan-
45 dem fuit eadem Sententia in omnibus, & per omnia confir-
mata; Quæ quidem lites ſine magnis expenſis ſubſtineri nul-
latenus poſſunt, ut experientia notum eſt, & obſervavit
Anſald.in add.ad dec. 37.*n.*57.& firmavit *Rat.dec.* 325. *n.* 11.
*par.*14.*& dec.*257.*n.*2.*par.*8.*& dec.*479.*n.*17.*par* 19.*rec.*

Quid poſt hæc omnia, præſtita à Procuratore, & Mini-
ſtro Generalibus ſupereſſe poſſit de ſcut. 120. quoad illum,&
de ſc.298.50.quoad iſtum, itaut pro ſui, & duorum ſibi In-
ſervientium victu, ſolvant Conventui SS. Coſmæ & Da-
miani quotidie ſex Julios, æquiſſimo, ac prudentiſſimo
aliorum judicio relinquimus judicandum. Subdentes dum-
taxat, quòd, quatenus etiam aliquid Miniſtro Generali ſu-
46 pereſſet, non indè tamen æquum foret, illud ab eo impen-
di in ſolvendo victu tempore Generalatus, ſed potiùs reſer-
vari pro ejus neceſſitatibus, poſt expletum Officium, quæ
permultæ eſſe ſolent, ad conſervandum propriæ Perſonæ
decorem, & habitualem Dignitatem, nè penitus vileſcat
ille, qui ſupremum in Religione gradum tenuit, & pluri-
mos in regimine ſibi comparare coactus fuit Adverſos, ut re-
gulariter accidere, iis præſertim, qui non ſua, ſed quæ Je-
ſu Chriſti quæſierunt, experientia reſte, licèt dolentes, ſę-
47 piſſimè cernimus, quorum reſpectu utinam non verificare-
tur id, quod ſuis etiam temporibus obſervavit *S.Bernard.de
Conſid.ad Eugen epiſt.*152.ubi, quòd in terminis ferè ſemper
tota Superiorum culpa illa eſt, quòd culpas redarguerint
Subditorum.

Nec ſubſiſtit prætenſa inſufficientia redditaum Conven-
tus SS.Coſmi, & Damiani ad alendum Miniſtrum, & Pro-
48 curatorem Generales cum duobus Sociis; Oppoſitum enim
conſtans in facto eſt, ex quo habemus, eundem Conven-
tum per biſcentos, & ultra annos illos alere conſueviſſe, nec
ideo in deteriora abiiſſe, quin potiùs augumenta recepiſſe, ut
eſt incontrovertibile. Habemus item in facto, quod in ejus
Relatione, data in Summ. refert Em. Viſitator, quòd tem-
pore Viſitationis ejuſdem Conventus, attentè conſideratis
ejus ſtatu œconomico, & perluſtratis Libris Introitus, &
Exitus, per decem annos computatis, inveniſſe, Introitum
annuum aſcendere ad ſc. 2247. & Exitum ad ſc. 2231. ſupe-
rante Introitu Exitum in ſc. 16.qui exceſſus Introitus ſupra 49
Exitum major proculdubio foret, ſi ad rem familiarem ad-
miniſtrandam peritiores, & accuratiores adhiberentur Re-
ligioſi, aliundè vocandi, & alibi deſtinatis iis, qui modò,
ex longo tempore eam adminiſtrant, ac quibus nulla ferè eſt
in rebus agendis peritia, nullaque cura, & ſolicitudo.

Et ne videamur Nos hoc gratis effingere, & ſine ullo fun-
damento, en illud, in promptu deſumptum ex ipſa Rela- 50
tione Viſitationis Card. Fabron. ubi inſignis notatur negli-
gentia Religioſorum circa Statum œconomicum noſtri Con-
ventus, ibi: *Deficit deſcriptio, ſeu Cataſtrum bonorum Con-
ventus. Liber Inſtrumentorum non continet omnia Inſtrumen-
ta; Teſtamenta, & alia documenta, concernentia intereſſe di-
cti Conventus, quorum defectu multa ignorantur circa jura*, 51
tam activa, quam paſſiva. Et quamvis ad talem negligentiam
impoſterùm reparandam, idem Em. Viſitator plura ediderit
ſaluberrima Decreta, hæc nihilominus ab iis, ad quos per- 52
tinebat, neglecta adhuc fuere, nullamque prorſus executio-
nem obtinuerunt.

Magis autem, magiſque innoteſcet eadem negligentia in
re familiari adminiſtranda, ſi animadvertatur annuus Introi-
tus, deprehenſus ab eodem Viſitatore ex Libris Conventus
recenſitis per decem annos, qui apparuit aſcendere ad ſc.
2247. in qua ſanè ſumma nullatenus comprenditur pretium
400. circiter cadorum Vini, qui colligi ſolent ſingulis annis 53
ex duabus Vineis, & ex Canonibus activis Conventus, qui-
que ad rationem juliorum 15. pro quolibet cado, conſtitu-
unt ſummam ſc. 600. Nec paritèr comprehenduntur pania,
caſeus, ligna, & carbones, quæ dietim ex quæſtua prove-
niunt, quorumque pretium quotannis aſcendit ad ſummam,
ut minimum ſc.200. Additis proindè iſtis ſcutis 800. ad ſc. 54
2247. conſtituentur ſc. 3047. ex quibus ſi detrahantur ſc. 500.
pro manutentione Eccleſiæ, cultura Vineæ, & aliis oneri-
bus, ſive ordinariis, ſive extraordinariis, remanebunt in-
tegra ſc. 2547. annua pro alendis Religioſis, ſaltem 50. etiam
ſi aſſignentur pro quolibet ſc. pariter 50. quæ ſatis ſuperque
ſunt, cum alioquin ſola ſc 40. ſufficientia ſoleant reputari,
attenta præſertim victu frugalitate, quæ in d. Conventu
adhiberi conſuevit. Et nihilominus, nec de tempore præ-
dictæ Viſitationis, nec ad præſens, nec unquam numerus
Religioſorum ejuſdem Conventus exceſſit numerum 36.
computatis in eo Miniſtro, & Procuratore Generalibus, ac
eorum Sociis. Undè ad evidentiam deducitur, decantatam 55
ex adverſo Conventus depauperationem, & ingentem con-
tractorum debitorum cumulum, quatenus vera eſſent, nul-
latenus redditaum inſufficientiæ, ſed rem familiarem ad-
miniſtrantium incuriæ, ſeu negligentiæ, vel ineptitudini
tribuenda forent; Nec pro deoneratione opus eſſet impone-
re Miniſtris, & Procuratoribus Generalibus novum, & 56
importabile onus ſolvendi pro ſui, ſibique congruæ victu, ſed
potiùs alios peritiores, & accuratiores Adminiſtros rei fa-
miliari præponere.

Eò magis, quòd ſi res intimiùs perpendatur, Religioſi,
præſentem promoventes inſtantiam, non tam Conventus
deonerationem quærunt, quàm propriam: Optimè namque
ipſi ſciunt, Superiores Generales, vel nullum, vel admo- 57
dum parvum præjudicium, in eo moram faciendo, Conven-
tui afferre, cùm, ut diximus, & repetere juvat, eadem ſer-
vitia pręſtent, quę pręſtari ſolent ab aliis de Familia, in quo-
rum numero computantur: Itaut, ipſis abſentibus, alios ſub-
rogare neceſſe ſit; Sed vellent, totiſque viribus contendunt,
ſub ſpecioſo prętextu ſublevaminis Conventus, Superiores
omnes Generales procul ab ipſis fieri, ut ita libetiùs vivant
longè ab illorum vigilantia, & attentione circa regularem 58
Diſciplinam, & alii revocati poſſent, qui juſtiſſimis de cau-
ſis, & ad ſatisfaciendum pię menti Sac.Cong. ſuper Diſcipl.
Reg. à P. Ea. Generali Lombardino ab illo dimiſſi fuerunt.

Quamvis, ut verum ſincerè, ut par eſt, fateamur, atteſta-
tiones ab ipſis PP. ad propriam inſtantiam promovendam
exaratę, & in manibus Ponentis exhibitę, ad oſtendendas an- 59
guſtias noſtri Conventus, ſatis captioſę, & pro majori parte
inſubſiſtentes deprehenduntur. Inter partitas ſiquidem, in
illis exageratas, illa ſc 2000. non ſine manifeſta captione an-
numeratur inter debita, ultimo loco contracta, eò quia ea-
dem ſumma erogata fuit in extinctionem aliorum antiquo-

rum

Digitized by Google

rum debitorum, magis fructiferorum, quibus ſubjectus erat
noſter Conventus, ut juſtificamus in Summ. quæ fuiſſent
utique extincta, ſi noſtri Conventus redditus cum majori
attentione, ac meliori œconomia adminiſtrati in præteri-
tum fuiſſent.

Illa annuorum ſc. 50. pro honorario Medici, deleri omni-
nò debet à contraria Notula, eò quia notorium eſt in noſtro
60 Conventu, quòd idem æquè pius, doctus ac attentus Pro-
feſſor nihil omnino accipit, ſed commendabili generoſitate,
& pietate illam donat Conventui.

Illa ſolutionis Quindennii adnotatur cum tali confuſione,
61 ut prorſus ignotum remaneat tempus, in quo cadit ſolutio
ejuſdem quindennii.

Illæ demùm Aromatarii, Artificum, & aliorum, qui
proprias operas locarunt noſtro Conventui, ponuntur cum
ſimili confuſione, & ſine taxatione Computorum; Itaut
nulla omnino ratio ad noſtrum effectum haberi de illis poſſit,
62 niſi præcedat recognitio, & taxatio eorundem Computo-
rum, facta per Peritos, & Architectos, juxta praxim, de
qua *Rot.cor.Ubag.dec.58.n.2.& in par.19.rec dec.267 n.3.*

Neſcimus autem videre, ad quem effectum exhibita exad-
verſo fuerit quædam Fides in manibus Ponentis, ad oſten-
63 dendum, quòd anno 1716. qui fuit tertius annus ſui Genera-
latus, Pater Ex-Generalis Lombardini tradiderit Conven-
tui S. Pauli de Arenula ſc. 797. 50. ad effectum extinguendi tot
Cenſus paſſivos, quibus gravatus erat idem Conventus; Non
enim credimus, quòd prætendatur, eandem ſummam indi-
rectis mediis fuiſſe ab ipſo comparatam; Notoria ſiquidem
eſt in noſtra Religione ejus ſumma integritas, & pluſquam
evidens, quali, quantaque intrepiditate, animique conſtan-
tia juſtitiam omnibus Religioſis fortiter, & ſuaviter admi-
niſtraverit, ejuſque manus mundę fuerint, immuneſque ſem-
64 per fuerunt ab omni, etiam minima, recognitione; Eſtque
etiam in eadem Religione notorium, quàm alienus ſemper
fuerit ejus animus à deteſtabili cumulandæ pecuniæ ſiti, cu-
jus veritatis æquè manifeſta, atque innegabilis demonſtra-
tio hæc eſt, quòd totum id, quòd ad ejus manus, tam ante,
quàm tempore Generalatus, ſive titulo eleemoſynæ à piis
Benefactoribus, ſive ex aliis legalibus modis, & licitis me-
diis, pervenit, integraliter erogavit in favorem Eccleſiæ
utriuſque Romani Conventus ſuæ Religionis.

Ut autem manibus palpetur hujus aſſertionis veritas, ſub-
jungimus, quòd ex Summ. Conſtat, nimirum P. Lombardi-
num ab anno 1701. uſque ad 1714. qui fuit primus ejus Ge-
65 neralatus pro excellentibus Picturis; Sedibus Confeſſiona-
libus, Plantatione novæ Vineæ, aliiſque Fabricis, impen-
diſſe inſignem ſummam ſcut. 1645. 72. cum dimidio. Quod
quidem libentiùs fuiſſet à Nobis ſilentio prætermiſſum, niſi
ad illud prodendum, Nos ea neceſſitas cogeret, de qua *S.
Greg.lib.26.Moral.c.3.* ibi: *Qui neceſſitate cogente, vera de ſe
bona loquitur, tantò magis humilitati jungitur, quantò veri-
66 tati ſociatur*, quem laudando ſequitur *D.Thom 2.ad Corinth.
c 10.lect.2.* ibi: *Poteſt aliquis ſe commendare ſine peccato ſe-
cundùm Gregorium, quando provocatur.*

Ex quibus ad evidentiam uſque remanet comprobatum,
non ſine maxima improprietate exadverſo prætendi dictam
ſummam ſcut. 797. 50. anno 17 6. & ſic tertio anno ſui Gene-
67 ralatus, à P. Lombardino traditam Conventui S. Pauli de
Arenula pro extinguendis duobus Cenſibus paſſivis, ab eo-
dem fuiſſe comparatam ex redditibus, à Conventibus no-
ſtræ Religionis debitis Miniſtris Generalibus, eò quia iſti
nimis tenues ſunt, ut probavimus ſupra; Cùmque ante
Generalatum dictam majorem ſummam ſc. 1645. 72. cum di-
midio, ſibi aliundè licitè comparare potuit, illamque ge-
neroſimè expendit in cauſas adeo pias, adeoque neceſſarias,
de quibus ſupra, omnino præſumendum eſt, eodem modo
acquiſiviſſe etiam dictam aliam minorem ſummam ſc. 797.
68 50. erogatam in favorem dicti Conventus, per ea, quæ no-
tant *Conciol.reſolut.Crimin.verb.Delicta reſolut.1.num.1.&
Rot.dec.132.n.13.cor.Emer.jun.& in Peruſina Repet.indebiti
22 Junii 1693 §.Verùm cor.Card.Priolo.*

Nec tandem relevaret, ſi adduceretur exemplum aliquo-
rum Superiorum Generalium aliarum Religionum, qui ali-
quid pro Victu contribuunt in illis Conventibus, in quibus
69 in Urbe moram faciunt. In primis enim de Procuratoribus
Generalibus nullum, quod ſciatur, exemplum quoad hoc
allegari poterit; Deinde quoad Generales, longè plures ſunt,
qui nihil omninò ſolvunt. In iis autem, qui aliquid ſolv-
unt, concurrunt ſine dubio motiva, noſtris terminis ex di-
70 recto oppoſita, nimirùm, quòd Conventus non ſint Gene-
ralium proprii, ut eſt noſter; Quòd adſit antiquiſſima con-
ſuetudo ſolvendi; In noſtro autem caſu adeſt conſuetudo
ex diametro oppoſita, non recens, ſed plurium Sęculorum,
nihil contribuendi; Quòd dicti alii Generales plures ha-
beant Socios, quibus Conventus nimiùm graventur, & ipſi
Generales, ac Socii Sacerdotes pro ſeipſis Miſſas cele-
brent; Noſter autem Generalis unicum tantùm Socium
habet laicum, & ipſe pro Conventu quotidiè Miſſam cele-
brat; Demum, quòd Generales ipſi proventus annuos pin-
guiſſimos habeant; At noſter ità tenues habet, ut vix aliis
oneribus ſatis ſint ex animadverſis ſupra.

Cùmque ex his undique corruant omnia fundamenta,
quibus innixum fuit Decretum, de quo agitur, firmiſſimè 71
ſperamus reſolutionem negativam primi dubii.

Ea autem obtenta, ſupervacaneum eſſet diſputationem
aſſumere ſuper 2. dub. quod ſolummodo locum habere po-
teſt in hypotheſi reſolutionis affirmativæ ad primum, &
propterea reſpectu 2. dub. ſupplicamus reſcribi: Proviſum 72
in primo; Et nihilominùs per impoſſibilem hypotheſim ad-
miſſa affirmativa reſolutione primi, confidimus negativè
reſpondendum ſecundo, Decretum nempè, de quo agi-
tur, non eſſe exequendum quoad Miniſtros, & Procurato-
res Generales præteritos, Omnia namque Jura clamant,
novas leges reſpicere tantùm futura, & nunquam habere
oculos retrò, itaut ad præterita ſe extendant, ex cumula-
tis per *Barboſ. axiom.* 136. *num.* 22. & per *Rot.dec.* 595. *nu.* 73
3. *coram Pamphil.* & *dec.* 104 *num.* 7. *par.* 16. & *dec.* 520. *nu.*
8. *par.* 18. *rec.* & *in Ilerden. hæreditatis* 4 *Febr.* 1704. §.
Quod ſi coram Anſald. ubi, quòd nulla inhibitio, nullum
decretum, nullumque factum habet oculos retro, quod am-
pliavit eadem *Rota in Rom. Cambior.* 26. *Junii* 1697. §. *Nec
defecit, coram Urſin.* ut procedat etiam in illis terminis, in 74
quibus caſus præteritus perfectionem expectat à futuro.

Nec relevat, ſi dicatur, Decretum non prætendi exe-
quendum quoad illos Miniſtros, & Procuratores Genera-
les, qui erant præteriti, antequam Decretum ipſum conde-
retur, ſed ſolùm quoad eos, qui modò ſunt præteriti, &
dum Decretum conderetur, erant, vel præſentes, vel fu- 75
turi; Hoc enim verum eſſet, ſi Decretum ſtatim ac fuit edi-
tum, fuiſſet quoque Miniſtro, & Procuratori Generali-
bus, tunc actualibus, intimatum. Cùm autem in caſu no-
ſtro nulla prorſùs facta fuerit illis intimatio, quoad illos pe-
rindè eſt, ac ſi editum non fuiſſet, quia unum ex neceſſariis
requiſitis, adhoc, ut Decreta, & leges obligent, eſt inti-
matio, ſeù promulgatio, ſine qua nunquam obligant, ex
adductis per *Gonzal. in cap.* 2. *num.* 10. *de Conſtit. Theſaur.
deciſ.* 249. *num.* 6. *Lezzan. in Summ cap.* 8. *num.* 27. & *No-
var. in Summ. Bullar. par.* 1. *comment.* 97 *à n* 7.

Deficiente proindè dicta Intimatione, quæ exadverſo 76
concludenter probanda eſſet, in neceſſariam venit conſe-
quentiam, Decretum præfatum non magis afficere Mini-
ſtros, & Procuratores Generales, tunc præſentes, ac præ-
teritos, cùm in hoc æquiparentur, & nullum inter eos ap-
pareat diſcrimen, ſicuti inter ſe æquiparantur, Decretum
non eſſe conditum, & non eſſe intimatum, juxta *Text.* 77
in leg. Duo ſunt ff. de Teſtam. tutel. cum concordantibus
apud *Surd. deciſ.* 149. *num.* 2. & *Barboſ. axiom.* 162. *nu-
mer.* 2.

Fatemur quidem, præfatum Decretum fuiſſe juridicè in-
timatum P. Ex-Generali Lombardino de menſe Auguſti
1719. & ex tunc eum obligare potuiſſe; Sed cùm tunc ipſe jam
eſſet ſuis Officiis, ſcilicet Procuratorum, & Miniſterio ge- 78
neralibus, functus, ut diximus, & in facto incontroverti-
le eſt, nec ampliùs degeret in Conventu SS. Coſmę, & Da-
miani, ſicuti nec ibidem degunt alii Miniſtri, & Procurato-
res Generales præteriti, nullus videtur ampliùs locus quo-
ad ipſos executioni Decreti, de quo agimus.

Hoc autem motivum, nimis ſtringens favore omnium
Miniſtrorum, & Procuratorum Generalium præteritorum,
tranſit in evidentem demonſtrationem reſpectu P. Ex-Gene-
ralis Lombardini, qui fuit priùs Procurator Generalis, & 79
deinde Miniſter Generalis, ex illa innegabili facti circum-
ſtantia, quòd idem Lombardinus tempore, quo Procurato-
ris Generalis munus exercebat, non ex propria voluntate,
ſed mandatis ſ. m. Clem. XI. obedire in hac parte coactus fuit,
propriaſque relinquere Manſiones, quas habebat in ſuo Col-
legio S. Pauli de Arenula, ubi nihil omnino pro victu con-
tribuebat; Pro eo tempore, quo in Conventu SS. Coſmæ, &
Damiani moram fecit, die, noctuque occupatus fuit, non tam
in regendis cæteris aliarum Provinciarum Religioſis, quàm
in iſtis Provinciæ Romanæ in regulari Diſciplina continen- 80
dis, nec ulli pepercit labori, aut diſpendio, ut eos ad bonum
alliceret, & à malis averteret, ac Juventutem in majoribus
ſcientiis imbueret; Non exiguam quoque ſummam initio

ſui Generalatus expendit in ornandis, & ad meliorem for-
mam redigendis Manſionibus, ad uſum Miniſtrorum Ge-
neralium pro tempore deſtinatis, quæ pluſquam notoria
ſunt Religioſis illis, qui præſentem promovent vexatio-
nem, omniumque oculis in eodem Conventu expoſita ſunt.

An autem hæc ipſa beneficia, ipſis, ac Conventui colla-
ta, invidiam in eis concitaverint ad reddenda mala pro bo-
nis, affirmare non audemus, ſolùm dicimus, quòd prædi-
ctis omnibus ſtantibus, nimis durum, & æqualitèr ama-
81 rum eſſet, cogere eundem P. Ex Generalem Lombardini
ad ſolvendum miſerabilem victum, quem eo tempore rece-
pit, præſertim cùm ex eo non fuerit factus locupletior, ſed
potiùs pauperior, nec ullo pacto deceat, tam grave præ-
82 judicium ipſi inferri ob promptam, & exactam obedien-
tiam, ab eo, ut par erat, præſtitam ſupremis expreſſis
mandatis ſ. m. Clem. XI.

Poterat autem omitti allegatio generalis Reformat. Re-
gular. à Clem. VIII. edita, & ab Innoc. XII. confirmata.
Quia illa nullam omninò connexionem habet cum terminis
83 noſtri caſus; In illis enim non eſt ſermo de contributione,
facienda per Religioſos exteros, moram facientes in Con-
ventibus, quorum non ſunt Filii, ſed per viam legis deman-
datur, ut tota illa pecuniæ quantitas, quæ Generalibus Su-
perioribus Religionum competit, in commune conferatur,
ex qua deindè, tam ipſis, quàm iis, qui eis inſerviunt, vi-
ctus ſuppeditetur; Decretum verò, de cujus exequutione
diſputamus, reſtrictum eſt ad ſolos Religioſos exteros, &
ad Superiores Generales noſtræ Religionis, moram facien-
tes in Conventu SS. Coſmæ, & Damiani de Urbe, quos,
84 tanquam exteros, idem decretum obligat ad contribuen-
dum pro victu, quem in dicto Conventu recipiunt; Quæ
qualitas exteri, ut latè demonſtravimus ſupra, nullatenùs
attribui poteſt Miniſtro Generali noſtræ Religionis in dicto
Conventu moram facienti.

Præterea exacta illa obſervantia Vitę communis, præſ-
cripta in dicta Clem. Reformatione, nullatenus communis
eſt omnibus Religionibus, & prȩcipuè non habet locum in
illis, in quibus propriæ Conſt. à ſucceſſoribus Summis Pon-
85 tificibus approbatæ, ab illa diſcordant, ut in ſpecie deter-
minavit Inno. XII *in ejus Conſt 95.* in qua, confirmando ean-
dem Clementinam Conſtit. ſequentem limitationem adiecit:
*Salvis tamen in hac ſingulorum Ordinum Stylis, ſeù aliis Or-
dinationibus ab Apoſtolica Sede in forma ſpecifica forſan ap-
probatis, aut editis*, qui ſunt præciſi termini noſtri caſus,
86 ut referendo tenorem noſtratum Conſtit. illarumque confir-
mationem in forma ſpecifica ab Urb. VIII. obtentam, latè
demonſtratur in Summario.

Non ſubſiſtit autem in facto publicatio, & exequutio alio-
rum decretorum, factorum à Viſitatore, juxta affectatam
atteſtationem, datam in contrario Summario. Quantùm
87 enim voluntaria ſit aſſertio, in illa facta ab uno ex Oppoſi-
toribus, tunc temporis, & etiam hodiè Priore noſtri Con-
ventus ad excuſandam propriam negligentiam, retinendo
in manica Decreta illa, quæ ei fuerunt conſignata à Fiſca-
li hujus S.C. ex eo evidenter convincitur, quòd vocat in con-
88 teſtes ejuſdem publicationis omnes ſuos Correligioſos, tunc
temporis moram facientes in dicto Conventu, qui uno ore
contrarium fatentur, ut videre eſt in Summario, & latiùs
demonſtratur in manibus Ponentis. Teſtis autem, vocans
alios inconteſtes, quandò iſti cum eo non concordant, nul-
lam probationem facit ex adductis à *Conciol. allegat. forenſ.
95. num 5. Prat. reſponſ. crim. 5. num. 24. & 75.* cum aliis,
concordantibus, citatis *in tom. 3. par. 2. diſcept. 19. num. 80.*
89 Prout etiam nullatenus probat Teſtis ille, cujus depoſitio
tendit ad excuſandam propriam negligentiam, ex adductis
per *Nogarol. alleg. 26. n. 52* & firmatis per *Rot dec. 112 n. 6.
& 7. cor. Emer. jan.*

Eſt etiam particulari animadverſione digna phraſis illa,
qua Atteſtans in dicto actu uſus fuit, ad probandam noti-
90 tiam Decretorum in P. Generali Lombardino nempè *proba-
bilmente ſtimo li conſegnaſſe al ſuo Succeſſore*, hoc eſt, P. Ge-
neralem anteceſſorem conſignaſſe Decreta, de quibus agi-
mus, ejus Succeſſori. Si enim Teſti, loquenti de ſuo capite,
& de propria credulitate, nunquam credendum eſt, juxta
animadverſa per *Artin. conſ. 13. n. 93. Bordon. in Manual. S.
Offic. ſect. 66. n. 25. & Rot. dec. 567. n. 11. par. 16. rec.* Quantò ma-
91 gis in hac parte credendum non eſt deponenti de aliquo fa-
cto, non certitudinaliter, & clarè, ut tenentur facere Te-
ſtes, ſed potiùs divinanti, & arguenti, ſeu tenui probabilita-
92 te, ut, ampliando prædictam concluſionem, notant *Bar-
boſ. in c. Tuę fraternitati n. 2. de Sponſal. Pignatel. conſult. 79. n.
19. to. 5.* cum aliis, citatis *in to. 3. par. 1. diſcept. 1. §. 9. n. 1.*

Ejuſdem inſubſiſtentiæ eſt alia circumſtantia, exadverſo
magnificata, ad oſtendendam exequutionem dicti Decreti,
& innixa contributioni, factæ à diverſis Religioſis exteris,
qui moram fecerunt in noſtro Conventu.

Ultra quòd enim impoſſibile eſt, primam partitam, in il-
lo deſcriptam ſub die 1. Febr. 1712. poſſe referri ad exequutio-
nem ejuſdem decreti, conſignati longè poſt, hoc eſt die 19. 93
ejuſdem menſis, ut patet ex contrario Summ.

Reſponſio clara eſt, quòd ſcilicèt id practicatum fuit à
dictis Religioſis in executionem alterius antecedentis decre-
ti noſtræ Congr. Generalis, emanatæ die 14. Maii 1672. ex- 94
hibiti in Summario, quòd mirabiliter confirmatur ex ſimi-
libus contributionibus, factis à Religioſis exteris longè an-
te annum 1680 quando editum fuit decretum, de quo agi-
mus, ut videre in Summario.

In qua parte aliis judicandum relinquimus, cum quanto
candore exadverſo fuerit proceſſum in dicta Atteſtatione,
dum in illa præmittit illius Extenſor, à Libris Depoſitorum
Conventus fideliter extraxiſſe partitas contributionum Re- 95
ligioſorum, & tamen in illa non regiſtrantur multæ alię, quę
in dictis Libris fidelibus Legentium oculis ſubjectæ ſunt, &
quarum aliquæ exhibitæ fuerunt in Summario.

Eſt autem nimis curioſa excuſatio illa, ad palliandam ne-
gligentiam exequutionis noſtri Decreti, quòd ſcilicèt Atte-
ſtans tempore editionis ejuſdem, quando erat Prior noſtri 96
Conventus, qualis eſt etiam hodiè, non fuit auſus illud no-
tificare P Generali, minuſque illius exequutionem procu-
re, in obſequium nimirùm ejus ſupremæ poteſtatis. Pro ca-
thegorica enim reſponſione adverſus hujuſmodi pias medita-
tiones, ſtat ejus innegabile factum, qui hodiè, omni con-
ſideratione poſtpoſita, præſentem inſtantiam clamorosè
proſequitur; Difficile enim erit oſtendere differentiam,
quarè eandem inſtantiam promovere non poterat tempore 97
editionis decreti, adverſus tunc temporis Superiores Gene-
rales, qui non habebant majorem poteſtatem, nec minorem
merebantur conſiderationem, ac illi, qui hodiè noſtram
Religionem meritiſſimè gubernant, & commendabili atten-
tione propriis muneribus ſatisfaciunt.

Nec ſinè magna inurbanitate craſſæ ignorantiæ nota, ni-
mia generoſitate, attribuitur Ex-Generali Lombardino, no-
ſtrorum Romanorum Conventuum inſigni Benefactori, eò
quia ex Officio, uti Procurator Generalis tempore editio- 98
nis dicti Decreti, tenebatur perquirere Libros Secretariæ,
ubi illud adnotatur. Nimis enim nota in hac parte diſtinctio
eſt Secretariarum illarum Congregationum, quæ ſemel in
hebdomada, vel ſingulis quindecim diebus haberi ſolent, &
hujus Sac. Congr. quæ ex materiarum defectu nimis rarò
coadunari ſolet, dum in aliis qualibet hebdomada accedere
ad illas ſolent Procuratores Generales, vel mittere illorum
Socios, non ſic autem in noſtra, in qua proindè practica-
tur, ut ab illis Religioſis, quorum intereſſe tangunt, fiant
Receptæ tempore, quo eis conſignantur, cujus laudabilis 99
praxis legale documentum legitur in contrario Summario;
In qua parte judicandum relinquimus, an idem Oppoſitor
laudem mereatur, poſt talem receptionem dictorum Decre-
torum Em. Viſitatoris ab hac Sac. Cong approbatorum, illa
nullatenus more ſolito publicare, illorumque punctualem
exequtionem totis viribus non procurare.

Ex quibus omnibus, prȩcipuè ſimul unitis, ex adductis
in utroque noſtro Summario, probata non publicatione de-
cretorum, de quibus agitur, ſuperlativè hodie comprobata 100
ex ſolemni Atteſtatione illorum Religioſorum, qui tunc
temporis primaria Munera noſtrę Religionis occupabant,
data in Summario, nil aliud eſſet ſupperaddendum quia lex
non publicata non obligat; Et tamen ut manibus palpent
inſubſiſtentiam omnium contrariarum aſſertionum.

Dicimus 1. quòd P. Patriarcha Prior noſtri Conventus,
nunquam fuit Procurator Generalis noſtræ Religionis, ut 101
gratis ubique ſupponit ad inferendum exindè, quòd idem
munus Procuratoris Generalis non habeat annexas magnas
expenſas, indicatas ſupr.

Dicimus 2. nullatenus in facto ſubſiſtere, quòd P. Taſſo-
nus Proc. Gen. tempore P. Gen. Lombardini, nunquam Of-
ficium exercuit, quod patet ex Summario, ex quo conſtat, 102
in exercitio talis Officii moram feciſſe in Urbe per ſpatium
annorum quatuor cum dimidio.

Dicimus 3. eſſe à veritate prorſus alienum, quòd pro reli-
quo tempore abſentiæ ejuſdem P. Taſſoni ab Urbe, omnia, 103
ad idem munus ſpectantia, adimpleverit cum ſola impenſa
ſcut. 60 ſpatio 18 menſium. Oppoſitum enim pro conſcien-
tia & veritate teſtatur dictus P. Ex Generalis Lombardinus
cui, uti teſtanti de facto proprio, deque rebus, quarum pars
magna

magna fuit, omnis adhibenda eſt fides, & de aſſertioni-
bus, in ejus jurata atteſtatione contentis, verificantur ea,
quæ de ſe ipſo ſcripta reliquit *D. Jo: epiſt. in princ.* ibi: *Quod*
104 *audivimus, quod vidimus oculis noſtris, quod perſpeximus,*
& manus noſtræ contrectaverunt &c. hoc teſtamur, & annun-
ciamus.

Dicimus 4. quòd non ſine magna exageratione aſſeritur
exadverſo, annuas expenſas, quibus ſubjectus eſt Miniſter
Generalis noſtræ Religionis, reſtringi ad annua ſcuta de-
105 cem pro Epiſtolarum portu. Hujuſmodi enim gratuita aſ-
ſertio, ſicuti ad evidentiam comprobat, Oppoſitorem nun-
quam exercuiſſe Officium Procuratoris Generalis, quia ma-
nus palpaſſet oppoſitum, cum experimentali notitia, quòd
dicta ſumma aliquando vix ſufficit pro Epiſtolis, unius tan-
tùm menſis, remanet prorsùs inſubſiſtens eadem contraria
aſſertio à ſola, & ſimplici enumeratione dictarum expenſa-
sum, in parte ſupra indicatarum.

Dicimus 5. nullatenùs ſubſiſtere, quòd Miniſtri Genera-
les noſtræ Religionis poſſint ſibi appropriare Spolia Reli-
gioſorum; Conſtitutiones enim in hac parte nimis claræ
106 ſunt, dùm in illis ita diſponitur *in c. 1. de Vot. paupert. Ordi-*
niamo, e vogliamo, che gli Spogli, denari, e crediti, e qual-
ſivoglia altro intereſſe ſi trovaranno, ſiano ſubito inventaria-
ti, e datane parte al Generale, ſiano ſubito incorporati a' beni
di quel Convento, di cui ſono Figliuoli, ſe di qualche poca
parte non voleſſe valerſene il P. Generale pro tempore per qual-
107 *che biſogno urgente della Religione.* Ex quibus patet, quòd
arbitrium diſponendi de dictis Spoliis, non eſt effrænatum,
illimitatumque reſpectu P. Generalis, minuſque concernit
integra Religioſorum Spolia, ſed ſolùm reſtrictum eſt *a qual-*
che poca parte, e per biſogno urgente della Religione. Et ta-
108 men notorium eſt, quòd P. Ex Generalis Lombardinus toto
tempore ſui Generalatus nunquàm ad praxim hujuſmodi ar-
bitrium vel in minima parte reduxit.

Dicimus 6. quòd, licèt verum ſit, noſtrum Conventum
quolibet anno in die Purificationis Beatiſſimæ Virginis dare
Procuratori Generali *sei libre di Cera per diſtribuire all' Il-*
109 *luſtriſſimi Prelati Segretarj della Congr.* Eſt etiam adhùc ve-
rum, quòd eaſdem Candelas Procurator Generalis noſtræ
Religionis ſolet, & debet in longè majori quantitate vigin-
ti circitèr librarum etiam aliis diſtribuere, ut obſervavimus
ſupra, ubi alias quoquè indicavimus legitimas expenſas,
quibus ſubjectus eſt idem P. Procurator Generalis, pro qui-
bus vis ſufficiunt annua ſc. 120. quæ ei ſubminiſtrantur à Re-
ligione ex adductis in Summario.

Dicimus 7. quòd ſolito Conventus SS. 12. Apoſt. de Urbe,
in quo ſupponitur P. Generalem contribuere aliquid pro il-
lius victu, quatenùs id verum ſit, opponimus ſolitum om-
110 nium aliarum Religionum, in quibus Generalis, in ſuo
Conventu exiſtens, nihilominùs contribuit, ultrà alias
ſolidas diſparitates, indicatas ſupra. In qua parte videtur
vim facere cuicumque intellectui conſideratio hæc, ut qui-
libet ſimplex Religioſus in ſuo Monaſterio moram faciens,
nihil pro victu contribuat, & contrarium practicari præ-
tendatur à Miniſtro Generali, ac ſi iſte inferioris conditio-
111 nis ſit, quando manet in ſuo Conventu, ac ſint alii ſimpli-
ces Religioſi, idque adverſus omnem congruentiam, om-
nemque æquitatem, ex iis, quæ notat, *Fagn. in c. In præ-*
ſentia n. 98. de Præſcript. & firmavit *Rot. dec. 17. n. 7. apud*
de Proſper. de Territor. ſeparat. ubi qualificat pro intolera-
bili abſurdo, quòd Religioſus ſubditus, ſeu membrum ſit
melioris conditionis, ac ſit Superior Generalis, ſeu Caput
Religionis.

Dicimus 8. quòd contributio illa, quæ ſolvitur à Conven-
tu SS. Coſmæ, & Damiani, concernit partem dumtaxàt
112 manutentionis illorum Vocalium, qui à Romana Provin-
cia accedunt ad Generale Capitulum, nec obulum quidem
contribuit idem Conventus pro illis expenſis, quæ neceſſa-
riæ ſunt pro manutentione Superiorum Generalium noſtræ
Religionis, ut faciunt omnes aliis Conventus.

Dicimus tandem, quòd Viſitationes noſtri Conventus,
abſentibus Generalibus, factæ à Provinciali Provinciæ Ro-
manæ nullatenùs præjudicat qualitati generalitiæ ejuſdem
113 Conventus. Cujus veritatis habemus ſolemne documen-
tum in contrario Summ. in quo licèt exadverſo admittatur,
Conventum SS. XII. Apoſtolorum eſſe Generalitium, non
negatur tamen, id non obſtante, potuiſſe, ac poſſe viſita-
114 ri à Provinciali Provinciæ Romanæ, quando Generalis eſt
abſens, qui ſunt præciſi termini illorum Viſitationum no-
ſtri Conventus, quæ exhibitæ fuerunt in contrario Summa-
rio, eò quia tunc temporis Generalis noſtræ Religionis non
erat in Urbe.

Die 12. Decembris 1719. per Card. Fabronum in Cong 115
Viſit. Apoſt. propoſitis ſeqq. dubiis.

I. *An Decretum, de quo agitur, ſit exequendum, quoad PP.*
Generalem, & Priorem Generalem. Et quatenùs *affirmativè.*

II. *An ſit exequendum, quoad PP. Generales, & Procura-*
tores Generales pro præterito? Ad utrumque reſponſum fuit
Negativè, cum addito, ut Cauſa in eadem Cong. ampliùs non 116
proponeretur.

DISCEPTATIO XIV.

Anglonen.

PRO

Epiſcopo Anglonæ

CUM

Clero Terræ Carbonis.

ARGUMENTUM.

Clerus, antea exemptus à juriſdictione Epiſcopi, & deinde declaratus eidem ſubditus, & de ejus Diœceſi, an debeat eidem Epiſcopo ſolvere Cathedraticum, Quartam decimarum, & Quartam funeralium, non attenta antecedenti conſuetudine illas non ſolvendi.

Die 17. Nov. 1714. utraq; Parte acriter informante in hac
S. C propoſita fuerunt tria ſequentia dubia I. *An ſit ſtan-* 1
dum, vel recedendum à deciſis ſub die 24 Ian. 1660. Quod fuit
reſolutum: *In deciſis, & ampliùs* II. *An, conſtet, Abbatiam S.*
Eliæ Terræ Carbonis eſſe Nullius, & habere Territorium ſepa-
ratum, & juriſdictionem quaſi Epiſcopalem; Quod fuit reſo- 2
lutum: *Ex deductis Negativè.* III. *An, & quæ juriſdictio com-*
petat Epiſcopo Anglonen. in dicta Terra Carbonis; Quod non
fuit reſolutum, ſed reſcriptum: *Proponatur ſuper ſingulis acti-* 3
bus, ut videre eſt *in Lib. 64. Decr. S. C. fol. 485.* & latiùs *in To.*
1. par. 1. diſcept. 9. per tot. & ſignanter n. 108.

Anno verò 1716. die 28. Martii propoſita fuerunt, & ut in-
fra reſoluta infraſcripta 12. dubia. I. *An, ultra Viſitationem de-*
legatam, competentem Epiſcopo in Eccleſia Abbatiali, competat
eidem Epiſcopo Ius faciendi Viſitationem localem & perſona-
lem aliarum Eccleſiarum, & Cleri Terræ Carbonis authoritate 4
ordinaria; Vel potiùs competat Em. Abbati. Affirmativè quo-
ad 1. Negativè quoad 2. partem II. *An cumulativè, vel priva-*
tivè. Cumulativè ad formam Reſolutionis *in Cluſina Iuriſ-*
dict. die 6. Iulii 1704. III. *An Ius conferendi Beneficia ſimpli-*
cia ſpectet ad Epiſcopum, an potiùs ad Em. Abbatem; Colla-
tionem Cantoratus ſpectare ad Abbatem. IV. *An Ius confe-* 5
rendi Beneficia curata ſpectet ad Epiſcopum, vel potiùs ad Ab-
batem; Collationem Tituli Parochialis Eccleſiæ S. Lucæ ſpe-
ctare ad Em. Abbatem; Concurſum verò, Præelectionem, & 6
Inſtitutionem authorizabilem ſpectare ad Epiſcopum. V. *An*
Inſtitutio in Beneficiis Iuriſpatronatus ſit danda per Epiſco-
pum, vel per Em. Abbatem; Inſtitutionem quoad utrumq; Be-
neficium ſpectare ad Em. Abbatem. VI. *An Ius cognoſcendi* 7
Cauſas matrimoniales ſpectet ad Epiſcopum, vel ad Em. Ab-
batem; Affirmativè quoad 1. Negativè quoad 2. partem. VII.
An Ius cognoſcendi Cauſas criminales, civiles & mixtas com-
petat Epiſcopo, vel Em. Abbatis; Criminales ad Epiſcopum, 8
Civiles cumulativè ad utrumque; Quoad mixtas diſtulit re-
ſolutionem VIII. *An Epiſcopo competat in d. Terra Ius admi-*
niſtrandi Sacramentum Confirmationis; Affirmativè, & am- 9
pliùs; IX. *An Em. Abbati competat Ius revidendi Computa Lo-*
cis piis, & Hoſpitalibus dictæ Terræ, vel potiùs Epiſcopo, vel
utriq; Cumulativè ad formam præfatæ Reſolutionis *in Cluſi-* 10
na, & ampliùs X. *An Em. Abbati competat Ius concedendi Te-*
ſtimoniales pro Ordinandis, tam ſuper vita, & moribus, quàm
Patrimonio, vel titulo Beneficii. Negativè. XI. *An Epiſcopus*
poſſit retinere Vicarium Foraneum in d. Terra, ſicut in aliis Loc.
ſuæ Diœceſis. Affirmativè XII. *An, Abbatia vacante, poſſit à* 11
Clero Terræ Carbonis eligi Vicarius Capitularis; Negativè,
ſalvis Juribus Monachorum, ut videre eſt *in Lib. 67. Dec. hu-*
jus S. C. fol. 131. Repropoſitis demum iiſdem dubiis die 30.
Jan. 1717. reſponſum fuit: *In deciſis*, cum addito, ut Cauſa am- 12
pliùs non proponeretur, ut videre eſt *in Lib. 67. Dec. S. C. fol.*
73. Pro quarum Reſolutionum exequutione, & ſequela 13
Procurator Menſæ Epiſcopalis Anglonen. priùs amicabili-
ter requiſivit, & deinde judicialiter egit contra Clerum
Terræ Carbonis pro ſolutione Juris Cathedratici, Quartæ 14
Decimarum, & Quartæ Funeralium, eodem prorſus modo,

quo, abſque ulla controverſia, eaſdem punctualiter, & pa-
cificè ſolvit totus Clerus omnium aliorum Locorum Diœce-
ſis Anglonen.

Cùmque dictus Clerus Terræ Carbonis, ut ſupra ab hac
S. C declaratus in, & de Diœceſi Anglonen, illas ſolvere
15 recuſaverit, habitus fuit opportunus recurſus, poſt quem
ſubſcripta fuerunt tria Dubia, quæ videntur Affirmativè
reſolvenda.

Nulla enim adeſt hodiè controverſia, Terram Carbonis
eſſe in, & de Diœceſi Anglonen, juxta oraculum *S. C. die*
16 *17. Nov. 1714 ad 2. dub.* Quia Reſcripta hujus S. C. præcipuè
cum addito, ut Cauſa ampliùs non proponatur, æquiva-
lent Sententiis Judicum ordinariorum, in judicatum tran-
ſactis, ex adductis *in Tom 4. p. 2. diſcept. 6. n. 514.* quæ juxta
17 phraſim, communiter à Doctoribus uſurpatam, quadrant
rotunda, faciunt de non ente ens, & de albo nigrum, ex
adductis à *Surd conſ. 61. n. 2. & Rot. cor. Priol. dec. 414 n 5. & 6.*
& cor. Pamphil. dec. 218. n. 1. & cor. Anſal. dec 76. n 4.

Et propterea reſpectu 1. dub. affirmativa reſolutio nullam
videtur admittere dubietatem, quia Cathedraticum ab om-
nibus Subditis debetur Epiſcopo in ſignum ſubjectionis, &
18 in honorem Cathedræ, juxta Tex. litterales *in can. Placuit*
10. quæſt. 3. & in can. Inter cætera 11. quæſt. 3. & in cap.
Paſtoralis de Donat. & in cap. Conquerente de Offic. Ordin. in
quibus determinatur ulteriùs præciſa quantitas ejuſdem Ca-
thedratici in duobus Solidis, & obſervant communiter Re-
petentes *in cap. Conquerente de Offic. Ordin.* nec non *Bar-*
19 *boſ. ad Concil ſeſſ 24. de Refor. cap. 3. num. 28 Gratian. diſcept.*
680. num. 1. Pignatel. conſult. 248. per tot. Tom 1. & conſult. 8.
num 15. tom. 6 Peregrin in Prax Vicar. par 1. ſect. 2. ſubſect.
2. num 49. Monacell. in Formul. legal. tom. 2. tit. 14. form. 1. n. 3.
& Rot. dec. 578. n. 10 cor. Burat. & cor. Dunoz jun. dec. 805. n. 5.
& dec. 61 n 13. par. 8 & dec. 404 n 45. par. 19 rec.

Et pluriès reſolvit hæc S. C. & ſignantèr *in Meſſanen. 2.*
Octob. 1587. Lib. 5. Decr. fol. 50. & in Turonen. 26 Nov. ejuſdem
anni Lib. 5. Decr. fol. 75. & in Reatina 5. Martii 1590. lib. 7.
Decem fol. 6. & in Cathacen. 21. Maii 1644. lib. 17. Decr. fol. 409.
& in Albingaaen. 3 Dec. ejuſdem anni 1664. lib. 17. Decem. fol.
20 *526.* quam referunt etiam, & ſequuntur *Pignatel. conſult.*
285. Tom 1. & Monacell. in Formul. Tom. 2. tit. 14 formul. 1. nu.
4. & ſeq & in Amalphit. Cathedrat. 5. Sept. 1705. lib. 55. Decr.
fol. 481. ibi: *An Parochi, & Beneficiati Terræ Tranenſis*
21 *teneantur ſingulis annis ſolvere Cathedraticum favore Menſæ*
Archiepiſcopalis Amalphitanæ: Affirmativè, & 26. Febrae.
1707. quando confirmando præcedentem reſolutionem de-
claravit ulteriùs, Cathedraticum deberi à die adeptæ poſ-
ſeſſionis Beneficiorum, non autem à tempore petitionis fa-
ctæ per Archiepiſcopum, ibi: *A quo tempore Cathedraticum*
debeatur. Deberi à die adeptæ poſſeſſionis; Prout etiam de-
22 clarando in 2. dub. illud ſolvendum eſſe à Parochis, non ſo-
lùm ratione Parochiæ, ſed etiam Beneficiorum unitorum,
ibi: *An Cathedraticum ſit ſolvendum à Parochis ratione Pa-*
rochiæ tantùm, quam poſſident in titulum, vel potiùs ratione
etiam Beneficiorum, eiſdem Parochiis unitorum, Affirmati-
vè, & ampliùs Lib. 57. Decr fol. 131.

Et favore noſtræ Menſæ idem reſolvit hæc S. C. *in Anglo-*
nen. 9 Jan 1706. ibi: *A quibus, & in qua ſumma debeatur*
Cathedraticum? Archipresbyterum & Sacerdotes participan-
tes Eccleſiæ S. Joannis Baptiſtæ inſimul teneri ad ſolutionem
Cathedratici in duobus Solidis Lib. 56. Decr. fol. 17.

Quod procedit, non ſolùm pro tempore currenti, ſed
23 etiam pro annis præteritis, poſt Reſolutionem hujus S. C.
declarantis, Terram Carbonis eſſe in omnibus, & per om-
nia ſubjectam Juriſdictioni Epiſcopi, juxta Reſolut. hujus
24 S. C. in citata *Albinganen. 3. Dec. 1644. ad 1 dub.* per extenſum
impreſſam *à Monacell. ubi ſupra, & in dicta Amalphit. Ca-*
thedr. 5. Sep. 1705. ad 1. dub.

Nec Clerus Terræ Carbonis eximi valet à dicta ſolutione
25 Cathedratici prætextu non uſus, ſeu aſſertæ immemorabi-
lis conſuetudinis in contrarium.

Quia objectum non ſubſiſtit in facto, & non relevat in jure.

Non ſubſiſtit in facto, dum aſſerta conſuetudo non ſol-
vendi Cathedraticum, antequam ab hac S. C. reſolvere-
26 tur articulus ſubjectionis Terræ Carbonis Legis Diœceſa-
næ Eccleſiæ Anglonenſis, non meretur adduci ad præſen-
tem ſtatum, poſt dictam canonizationem ſubjectionis, eò
quia illa non extenditur de caſu ad caſum, neque de tempo-
re ad tempus ex cumulatis à *Rot. dec. 409. n 6. cor. Emer. jun.*
cum aliis, citatis *in tom. 5. par. 2. diſcept. 28 num. 25.*
Poſtea verò, hoc eſt ab anno 1714 attenta temporis bre-
vitate, & introductione præſentis Litis, ſeù judiciali peti-
tione Cathedratici, facta à Procuratore noſtræ Menſæ, in-
applicabiles ſunt termini immemorabilis, vel legitimæ con-
ſuetudinis, ut, obſervando tempus modernum, & proxi-
mum, firmavit *Rot. cor. Ottb. dec. 39. n. 16.* Et obſervando ju- 27
diciales petitiones advertunt *Mareſcot. var. reſol. lib. 2. c. 190.*
n 10. Gratian. diſcept. 918. n. 39. Rot cor Emer jun. dec. 1296. n.
13. & in par. 19. rec. 604 n. 12.

Minus idem objectum relevat in Jure, quia Cathedrati-
cum, uti reſervatum in ſignum juriſdictionis, & in Cathe-
dræ honorem, eſt prorſus impræſcriptibile, ut recedendo
à dicta reſolutione *Albingunen.* quoad 3. dub. maturè per-
penſa, reſolvit *hæc S. C. in Lavelen. 18. Aprilis 1693. & 6. Ju-*
nii ejuſdem anni, in qua cùm allegaretur in contrarium di- 28
cta *Albinganen.* citata die *18. Aprilis 1693.* reſcriptum primo
loco fuit: *Examinetur formiter Albingunen. 3. Dec. 1644. ad*
3. dub. Illaq; examinata, & funditus diſcuſſa die 6. Junii
ejuſdem anni 1693. dubio; *An Cathedraticum Epiſcopo de-*
beatur, non obſtante aſſertu immemorabili in contrarium, re-
ſponſum fuit: *Deberi ad formam Juris*, ut patet *ex Lib. 43.*
Decr fol 237. & in Amalphit Cathedr. anni 1705. ſequuta *à*
Monacell in Formal. legal. to 4. fol. 45. n. 112. ibi: *Quòd Cathe-*
draticum ſolvi debeat Epiſcopo, non obſtante contraria conſue-
tudine, etiam immemorabili, iterum declaravit S. C. Concil.

Fortiùs, quia cum dicta Juris diſpoſitione concordat uni-
verſalis conſuetudo noſtræ Diœceſis, concludentiſſimè ju-
ſtificata in Summ ex jurata atteſtatione totius ferè Cleri
ejuſdem Diœceſis, cui, uti contra proprium commodum
deponenti, omnis adhibenda eſt fides, ex animadverſis
per Soccin jun. conſ. 61. n. 19. & 20. lib. 2. & Surd. dec. 107. n. 5. &
firmatis per *Rot. dec. 66. n. 38. cor. Cerr. & dec. 220. 18. 19. par.*
17. rec. ubi quòd veriſimilius eſt, quòd in his caſibus Teſtes 30
pro ipſa veritate deponant, quàm, ut ad eorum damnum
falſum dicant.

Et, quod magis eſt, eandem conſuetudinem, & ſolitum
canonizavit etiam hæc S. C dicta die 9 Jan. 1706. ut legitur
in Folio, dicta die diſtributo, ibi: *Exactio Cathedratici*,
quæ ſub improprio procurationis nomine ſemper facta dicitur,
Obſervando dictam dictionem *ſemper*, quæ includit omne
præteritum tempus, ut firmavit *Rot. dec. 276. n. 14. & deciſ.* 31
278. n 16. cor. Ubald & dec. 142. n. 16. cor. Dunoz jun. & dec. 476.
n... par. 19. rec.

Poſita igitur hujuſmodi clara diſpoſitione Juris, militan-
tis favore Epiſcopi, unà cum æquè indubitata conſuetudi-
ne recipiendi Cathedraticum ab omnibus Subditis propriæ
Diœceſis; Necnon, procedendo cum Oraculo hujus S. C. 32
quod Clerus Terræ Carbonis eodem prorſus modo, ac aliæ
Perſonæ Eccleſiaſticæ ſuæ Diœceſis, eidem Epiſcopo hodie
ſubjectus ſit, difficile erit oſtendere rationem differentiæ, ſeu
coloratum motivum, quare Clerus Terræ Carbonis ſe uni-
formare in hac parte non debeat ſolito totius Diœceſis; Eſ-
ſet enim nolle honorare propriam Cathedram, neque erga
illam oſtendere propriæ ſubjectionis ſignum, quod, ut di-
ximus, opponitur Oraculo hujus S. C. *die 17. Nov. 1714. ad*
2. dub.

Deveniendo ad dub. 2. in quo quæritur; *An eidem Epiſco-*
po debeatur Quarta decimarum? illius affirmativa reſolutio 33
videtur indubitata, nedum ex clara diſpoſitione Juris divini,
& canonici, ut videre eſt *Num. 18. & in c. Conquerente, & c.*
Quoniam de Decim cum aliis, citatis *à Panimol. dec. 34 n. 11.*
& Rot. cor. Beniucaſ. dec. 135. per tot. & alibi quotidiè, cum ſit
propoſitio, in cujus comprobationem de facili componi poſ-
ſent Volumina.

Sed etiam ex univerſali conſuetudine noſtræ Diœceſis, in
facto concludentiſſimè probata ex Summario, & in Jure ca-
nonizata à Doctoribus, ſequutis *à Monacell. in Formul. to. 2.* 34
tit. 14 formul. 1. n. 14. ibi: *Item debetur Epiſcopo Quarta De-*
cimarum, tamquam Parocho Parochorum, & Superiori Ordi-
nario, & Paſtori ſuæ Diœceſis.

Et in terminis noſtræ Diœceſis, utraque Parte actiter in-
formante, reſolvit hæc S. C. *in Anglonen. 20 Dec. 1704. ad 1.* 35
& 2. dub. ibi: *Dub. 1. An Epiſcopus Anglonen. pro Quarta De-*
cimarum, & funeralium poſſit annuatim exigere à Clero Cla-
ramontis certam quantitatem pecuniarum, & quam ſummam?
Affirmativè, juxta ſolitū *Dub. 2. An potiùs liceat Clero Quar-*
tam ipſam decimarum tradere in ipſa ſpecie tritici, & aliorum
fructuum, Funeralium verò in pecunia? Servetur ſolitum;
Itaut cum omni ſermonis proprietate dicere poſſumus, quòd
reſpectu hujus dubii, non ſolùm habeamus auctoritatem
punctualem, ſed particularem legem, quales dicuntur reſo- 36
lutiones hujus S. C ex animadverſis *per Fagn. in c. Quoniam*
n 8. de Conſtit. & firmatis *per Rot. dec. 71. n 4. cor. Anſald. & in*
Rom Matr. 3. Julii 1719. §. Hinc deſcendendo cor. Corio.

Reſpectu demum 3. dub. circa Quartam funeraliū, affirma-
tiva

Digitized by Google

tiva pariter reſolutio innititur dictæ univerſali conſuetudi-
ni noſtræ Diœceſis, in facto concludenter probatæ ex Sum-
mario, & individualiter canonizatæ à S.C. dicta die 20.
37 Dec.1704. ad 1. & 2. dub. juxta verba, ſupra regiſtrata,
quam conſuetudinem Diœceſis omne in hac parte tollere
dubium, individualiter firmavit *Rot. in Senegallien. Quar-
tæ Funeral.* impreſſa *apud Antonell. de Jurib. Cleric. dec.
3. numer.3.* ibi *: Et eò magis , dum concurrit etiam par-
ticularis obſervantia Diœceſis, & Civitatis Senogalliæ &c.
quæ tollit omne dubium &c.*

Ultra quod in hac etiam parte diſpoſitio Juris æquè clara
militat favore eiuſdem Epiſcopi, ut videre eſt *in cap. Re-
quiſiviſti de Teſtam. & in cap. Conquerente de Offic. Judic.
Ordin.* cum aliis, cumulatis à *Pantmol. deciſ.5. ad not.4.*
38 *num.1. Verſic. Ulteriùs*, & per *Rot. deciſ.713. num.3. par.2.
rec. & dec. 931. num.2. cor. Cerr.* Et idcirco nullo præ-
textu poteſt Clerus Terræ Carbonis eximi ab eadem Ju-
ris diſpoſitione, & univerſali conſuetudine, ex ſupra anim-
adverſis, in quibus abundè pariter reſponſum fuit prætex-
tui præſcriptionis, ſeu non uſus ſolvendi d. Quartam fune-
ralium, quatenus in hac parte, reſpectu hujuſmodi Quartæ
funeralium, exadverſo repetatur.

Die 30. Jan. 1723. propoſita Cauſa in C. C. ſub tri-
bus dubiis.
39 I. *An Epiſcopo debeatur Cathedraticum in caſu &c.*
II. *An eidem debeatur Quarta Decimarum.*
III. *An eidem debeatur Quarta funeralium.*
40 In omnibus reſponſum fuit *Affirmativè*.

DISCEPTATIO XV.

Ferentina Matrimonii.

PRO

Joanne Antonio C. Cum Clarice P.

ARGUMENTUM.

*Matrimonium quando dicatur metu contractum, & quan-
do Teſtes probent dictum metum. Et an validum ſit,
quando contractum fuit poſt revocationem Mandati Pro-
curæ ad illud contrahendum.*

Die 14. Iunii 1709. Ioan. Antonius C. ad evitan. æquè
imminens, ac evidens mortis periculum, coactus
fuit conſtituere in Procuratorem Marium Marium ad con-
trahendum Matrimonium cum Clarice filia Ioan. Bapti-
P. juxta S.R.E. Ritum, Die verò ſequenti 15. eiuſdem
1 menſis, & anni, nullis præmiſſis denunciationibus, &
nullis aliis ſervatis ſolemnitatibus, Parochus præfatæ Cla-
ricis teſtatur, contractum fuiſſe matrimonium, cum illis
tamen inſolitis expreſſionibus, factiquè circumſtantiis, ad
rem non facientibus, de quibus infra.

Attenta autem evidenti nullitate eiuſdem Matrimonii,
contracti per vim, & metum, cadentem in conſtantem
Virum, poſt revocationem dicti Mandati procuræ, non
omiſit idem Io: Ant. opportunum habere recurſum ad Cu-
2 riam Epiſcopalem Ferentini pro obtinenda declaratione il-
lius nullitatis; Sed quia attenta adverſæ Partis præpotentia
in dicta Curia omnia reſolvebantur in verba, eandem nullita-
tem ſolemniter allegavit coram hac S.C. quæ die 5. Iulii
1710. noſtras remiſit preces tunc temporis Vicario Apo-
3 ſtolico Ferentini, illaſque reiteravit die 20. Septemb.
einſdem anni, ſed ſemper abſque ulla reſponſione præfati
Vicarii.

Ob diſtantiam poſtea ab Urbe illius Loci, in quo idem
C. Medicinæ profeſſionem exercuit, nec non ob præſerva-
4 tionem Iurium, ſibi competentium pro declaratione nul-
litatis dicti Matrimonii, reſultantem ex dicto ſolemni re-
curſu ad hanc S.C. per ea, quæ firmavit *Rot. in deciſ. 554.
num.10. cor. Seraphin. & dec.58. num.15. par.16. rec. & in
Vormatien. Canonic. 21. Martii* 1707. *§. finali cor. Anſald.*
Et demum ob retardationem Relationis Ordinarii, quæ
tandem traſmiſſa fuit die 7. Auguſti 1720. data in Summ.
dilata fuit uſque ad hodiè Cauſæ diſcuſſio ſub dubio, *An
5 Matrimonium ſit nullum*, quod affirmativè reſolvendum vi-
detur, ex duobus ſequentibus fundamentis, quorum unum
quodque, etiam ſeparatim ſumptum, aptum eſt eandem
nullitatem importare.

Primum conſiſtit in eo, quòd idem procuræ mandatum
factum fuit metu imminentis mortis, comminatæ, tam d.
C. quàm ejus Patri, & Fratribus, ut conſtat ex declara- 6
tione, medio juramento facta, ab eodem C. data in Summ.
quæ plurimum attenditur, quando agitur de probando ea,
quæ dependent ab animo, ut in noſtris terminis firmavit *Rot.
cor. Barat. deciſ.628. num.8. & dec.572. num.8. par.15. rec.* 7
Circa cujus metus probationem concordant noſtri Teſtes,
ſcilicet Sacerdotes Armidorus S. & Alexander M. ac al-
ter Teſtis Ermenegildus S. quorum depoſitiones dantur in
Summ.

Et quod magis eſt, eadem veritas pluſquam tacitè reſul-
tat etiam ex Relatione Epiſcopi, ex qua habetur, quòd
Conſanguinei Claricis, antequam fieret dictum Manda- 8
tum procuræ, ſe contulerunt Setiam ad invenien. C. &
quod hodie habent peſſimum animum contra eundem ibi:
*Tum denique quia ex inde majora mala potiùs ſequutura ti-
mentur, attento ejuſdem Mulieris Conſanguineorum nume-
ro, quorum aliqui jam adverſùs Oratorem recurrentem peſ-
ſimum animum propalorant.* Si enim hodie dd. Conſangui-
nei minantur Joan. Anton. multò fortiùs credi debet, 9
quòd minati fuerint tempore, quo iverunt Setiam ad
eum reperiendum, qui ut uno ore teſtantur omnes noſtri
Teſtes, ad evitandum imminens mortis periculum, coa-
ctus fuit ad Mandatum Procuræ conficiendum invitus
devenire.

Et demum clariſſimè reſultat etiam ex Fide, extracta à
Libro Matrimoniorum, in qua Parochus, præter ſolitum
quidem, ſed nimis ſignificativè aſſeruit, quòd niſi Matri-
monium in illo inſtanti contraheretur, periculum erat in 10
mora, quæ expreſſio manibus palpare facit evidens mor-
tis periculum, in quo tunc temporis Jo: Anton. reperieba-
tur, necnon digito oſtendit dubietatem in Clarice, ejuſ-
demque Conſanguineis, revocationis dicti Mandati procu-
ræ, neſcientibus illud revocari poſſe, abſque ſcientia Pro-
curatoris, dum ipſis benè notum erat, quòd illud fuerat me-
tu exortum.

Hujuſmodi autem metus concludentiſſimè probatur à no-
ſtris Teſtibus, æquè veram, ac commiſerandam facti ſe-
riem narrantibus; Primus enim, Sacerdotali qualitate
præditus, ait, Jo: Ant. omnibus Amicis aperuiſſe ſuas an-
guſtias, & cum eiſdem multas, magnaſque emiſiſſe *do-
glianze, & eſclamazioni, a cauſa che veniva sforzato dalle
ſue Genti, e da Amici, a ſpoſare una Giovane per nome
Clarice, per togliere molti mali, e minaccie, che tramava-* 11
*no alla vita di d. Medico, & a quella delli di lui Padre, e
Fratelli; Anzi mi fu detto da un tal Lodovico Calzolaro,
e nativo di detta Città, quale era amico del Padre della d.
Clarice, che in Caſa ſua era venuto il d. P. Padre con ſuo
Fratello carnale, e un Parente armata mano per ammaz-
zare il d. Sig. Medico, che eſercitava la Condotta di d. Cit-* 12
*tà, & avverti me, che all' ora ero Rettore di d. Seminario,
a non far' uſcire d. Sig. Medico per preſervarlo dalla vita
e benche a tante iſtanze de Parenti, egli ricuſaſſe ſem-
pre di ſottoſcrivere il mandato di procura per tal Ma-
trimonio, alla fine per timore della vita s' induſſe a ſot-
toſcriverlo.*

Idemque confirmant alii Teſtes, dati in Summario; qui-
bus omnis in hac parte adhibenda eſt fides, uti teſtantibus
de rebus, coram ipſis geſtis; Præcipuè attenta illorum
qualitate Sacerdotali, ut de Teſtibus, loquentibus de pro-
prio viſu, & auditu notant *Innoc. in cap. Cùm cauſa num.* 13
*3. de Teſtib. Ciarlin. contr. 384. num.65. Rota cor. Zarat. dec.
23. num.18. & cor. Merlin. dec.242. num.2. & cor. Berr. dec.
467. num.4.* & de Teſtibus Sacerdotibus, quorum depoſi-
tiones habent vim duorum Teſtium, advertunt adducti in
*dec.348. num.20. cor. Peuting. & dec 384. num.4. cor. Priol.
& dec.101. num.16. par.12. & dec.259. num.8. par.19 rec. &
in Cajetana Matr.28. Junii 1683. §.5. cor Card. Matthæio,
in Vicen. Jurie ſedendi in Choro 27. Junii 1715. §. Nec ob-* 14
ſtat cor. Mut.

Quæ omnia abſque ulla difficultate procedunt in noſtris
terminis, in quibus ſermo eſt de metu, qui eſt difficillimæ
probationis *Gloſſ. in l. Metum C. Quod metus cauſ. Rot. cor.
Seraph dec 318. num.3. & poſt 2. Volum. conſil. Farinac. dec.
242. num 1.* Ideò veriſimilitudine, argumentis, & con-
jecturis probatur *Rot. d. dec 242. num.2. cor. Seraph & deciſ.* 15
*771. num.1. & 2. & in rec. dec.194. num.23. & dec.273. nu.
5. par.8. rec.* & etiam ex Teſtibus ſingularibus *Boer. deciſ.
101. num.8. Rot. poſt d. Volum. conſil. Farinac. d. deciſ. 242.
num.33. & dec.260. num.21. & 22.* Ac ſufficit, quòd, qui
paſſus fuit metum, probabiliter ſuſpicari potuerit, quòd
minæ

Digitized by Google

minæ exequutioni demandarentur *Rot. cor. Ludov. dec.* 374.
16 *num.*16. & 17. & *cor. Celſ. dec.*203. *num.*8. ſive ſint contra
propriam Perſonam contrahentis, ſive contra ejus Conſan-
guineos, per ea, quæ notant adducti à *Sanch. de Matr. lib.*
17 4. *diſp.*2. *num.*8. & firmavit *Rot. dec.*132. *numer.* 2. & *ſeq.*
& *deciſ.*341. *numer.*1. & 8. *par.*10. & *dec.* 172. *numer.* 13.
*par.*16. *rec.*

Non obſtante, quòd dd. Teſtes non ſint formiter exa-
minati, quia cùm eorum depoſitio verſetur circa ea, quæ
ipſis cooperantibus geſta fuerunt, eorumque dicta exteinſe-
cis aliis adminiculis confirmentur, nulla adeſt difficultas,
18 quòd in his terminis dicti Teſtes metum plenè probent, ut
in fortioribus terminis unici Teſtis adminiculati firmavit
*Rot. cor. Merlin. deciſ.*595. *num.*4. & *cor. Ludov. deciſ.* 205.
*numer.*17. ubi *Adden. num.*30. & *cor. Emer. jun. dec.*870.
*num.*6. & *in rec. dec.*87. *num.*5. *par.*6. & *dec.*201. *num.*7. & 8.
*par.*18. & *in Viennen. Matr.*25. *Junii* 1703. §. *Hoc tranſeun-*
19 *do cor. Card. Scotti*, & *in Romana Filiat.*21. *Nov.* 1710. §.
Minùs cor. Aldrovan. cum aliis, citatis in *tom.*3. *par.*2. *diſc.*
7. *num.*51. & *ſeq.* Cum quibus proceſſit hæc S.C. in durio-
ribus terminis probationis metus ad effectum declarandi
nullitatem profeſſionis *in Mantuana* 17. *Febr.*1717. Nec
non *in Feæneſtrna* 16. *Junii ejuſdem anni* Ponente
Cardin. de Abdua, ut videre eſt *ibidem num.*31. & *ſeq.*
& *num.*61.

Adminicula ſiquidem plurima in hypotheſi concurrunt,
& primum deſumitur ex Relatione Epiſcopi, qui quam-
20 vis ex præpotentia Patris fuerit malè informatus, & loco
Relationis traſmiſerit potiùs Scripturam favore Clari-
cis, attamen ingenuè fatetur, Conſanguineos ejuſdem
Claricis data opera acceſſiſſe ad Civitatem Setiæ, &
eorum aliquos malum animum contra Ioan. Anton. propa-
laſſe, & quod magis eſt, etiam hodiè majora mala futu-
ra timeri; Ex quibus ad hominem verificata remanet ju-
rata depoſitio dd. Sacerdotum, & ſignanter Sacerdotis Ar-
midori S teſtantis de dicto acceſſu Conſanguineorum ad
Civitatem Setiæ.

Adminiculatur inſuper ex contemporaneo recurſu
Joan. Anton. ad hanc S. C. pro obtinenda declaratione
nullitatis dicti Matrimonii, ex quo actu concludenter
21 probari metum punctualiter advertunt adducti à *Barboſ.*
*Vot. dec.*1. *num.*68. *Sperel. dec.*5. *à num.*19. & *Rot. deciſ.*86.
*num.*12. *cor. Burat.* & *dec.*405. *num.*13. *par.*18. & *dec.*643.
*num.*16. *par.*19. *rec.* Cum quibus in noſtris terminis pro-
ceſſit *hæc in S.C. Farfen. Matr* 26. *Maii* 1707. ut videre
eſt *in tom.*1. *par.*2. *diſc.*30. *num.*55 & *num.*64. & *in Aquila-*
na Matr 1. *Junii* 1715. ut videre eſt *in diſc.*4. *num.*34. & 45.
22 Et noviſſimè *Rota in Hiſpalen. Matr.*21. *Febr.*1718. §. *fi-*
nali cor. Foſcar.

Et demum adminiculata remanent dicta noſtrorum Te-
ſtium, ex eo, quòd nulla oſtenditur probatio tractatus præ-
cedentis, vel Capitulorum Matr. aut conſtitutionis Do-
tis, ſicuti communis eſt praxis in quolibet Matrimonio; Et
propterea cùm nullus oſtendi poſſit præcedens conſenſus
23 Joan. Anton. eò faciliùs præſumi debent vera ea omnia,
quæ cum juramento depoſuerunt noſtri Teſtes, mandatum
ſcilicèt procuræ fuiſſe ſubſcriptum metu minarum, quæ per
Conſanguineos Claricis propalabantur, per ea, quæ no-
tant adducti *in Peruſina Matr.*15. *Martii* 1688. §. *Inſtanta-*
nea, & 10. *Maii ejuſdem anni* §. *Hinc tollitur cor. Hervault.*
24 cum quibus proceſſit hæc S. C. *in Farfen.* ut videre eſt *in to.*
1. *p.*2. *diſc* 30. *nu.*41. & 64.

Cùm itaque ex prædictis omnibus pateat, quòd in dicto
matrimonio non interceſſerit libera, & ſpontanea volun-
tas ex parte Joan. Anton. ſed illa evidenter fuerit coacta ex
metu minaciæ mortis, indubitanter illud eſt nullum, ad
Text. in cap. Cùm locum de Sponſal. & juxta ſanctionem
25 *Conc. Trid. ſeſs.*24. *cap.*1. *de Refor.* Cum concordan. ſequu-
tis à *Sanch. Matr. lib.*4. *diſp.*5. *num.*5. & 9. *Panimol. dec.*102.
*num.*1. *Rot. cor. Emer. jun. dec.*722. *nu.*1. *dec.*23. & *deciſ.*38.
*per tot. par.*16. & *dec* 405. *nu.*1. & 7. *par.*18 *rec.* & *in Hiſpa-*
*len. Matr.*21. *Febr.*1718. §. *Impulit cor. Foſcar.*

Quod verum eſt, etiamſi poſt matrimonium, metu con-
tractum, Sponſi ad invicem cohabitent, & per ſpontaneam
copulam illud conſument, quia matrimonium, nulliter à
principio contractum, per ſequentem copulam, etiam li-
beram, & ſpontaneam, nullatenus convaleſcit, ex cu-
mulatis per *Monacell. in Formular tom.*1. *formul.* 10. *tit.* 8.
26 *num.*67. ubi ſequitur punctualem reſolutionem hujus S. C.
quam ſequitur etiam *Fagn. in cap. De illis numer.*12. & 13.
& *num.*47. *de Deſponſ. Impub.* cum aliis, citatis à *Ray-*
nald. tom 3 *ad cap.*23. *ſupplet.*5. *num* 30. quibus addo duas
alias reſolutiones hujus S. C. primam *in Hiſpalen. Matrim.*
6. *Junii* 1609. quæ eſt *Lib.*11. *Decr. fol.*87. & aliam in *Con-* 27
*ſtantinopolitana Matrim.*16. *Dec.*1534. quæ eſt in *Lib.* 15.
*Decr. fol.*140.

A fortiori proinde locum habent in præſenti, in quo Io:
Anton. poſt confectum mandatum procuræ ad contrahen-
dum matrimonium, nunquam vidit Claricem. Vix enim
credibile eſt, quòd ſi matrimonium ſpontè contraxiſſet,
ſtatim eamdem reliquiſſet, nec eam poſtea videre curaſ-
ſet, ut conſideranti patet, & in ſpecie obſervant *Oliver.* 28
*Matrim. null. fol.*53. ibi: *Probatur verò diſſenſus, quia ſi*
verè conſenſiſſet, illam non ſprevissēt, *Sperel. dec.*1. *num.*
25. cum quibus proceſſit *hæc S. C. in dicta Farfen.* ut vide-
re eſt *in tom.*1. *par.*3. *diſcep.*30. *num.*53. & 64. & *in Aquila-*
*na Matr.*1. *Junii* 1715. ut videre eſt *ibidem par.*2. *diſcep.* 4.
num 35. & 45.

Secundum verò motivum nullitatis Matrimonii, de
quo diſputamus, conſiſtit in eo, quòd mandatum procu-
ræ, cujus vigore contractum aſſeritur, fuit expreſsè revo- 29
catum, antequam illud contraheretur, ut reſultat ex dicta
declaratione, medio juramento facta à Joan. Anton. Nec
non ex juratis depoſitionibus dd. trium qualificatorum Te-
ſtium, quibus omnis adhibenda eſt fides, ex ſupra cita-
tis; Ideoque præfatum matrimonium manifeſta nullita-
te laborat, uti contractum ſine conſenſu unius ex illis, à
quibus contractum prætenditur, hoc eſt poſt revocationem
mandati procuræ ad illud contrahendum meticulosè ſti- 30
pulatum, licèt revocatio non venerit ad notitiam, Pro-
curatoris, *Textus* eſt litteralis in *cap. fin. de Procurat. in* 6.
alioſque cumulant *Sanch. de Matrim. lib.*2. *diſpu.* 11. *num.*
6. *Guttier. eodem tract. cap.*43. *num.*7. & 9. *Roſſignol. de*
*Sponſal contract.*14. *prænot.*1. *ſect.*6. *num.*5. *fol.*61. & *Rot.*
dec 205. *per tot. par.*4. *tom.*1. & *dec* 172. *num* 2. *par.*15. *rec.*
Dictaque Textualis concluſio vera eſt, etiamſi in mandato
procuræ adeſſet juramentum, illud non revocandi, ut am- 31
pliant citati per *Sanch. d. diſp.*21. *num.*8. *Rot. dec.*172. *num.*
4 *par.*16. *rec.* cum aliis, cumulatis in *Aprutina Nullitatis*
*Matr.*3. *Aprilis* 1708. §. *Hinc manifeſta*, & *ſequentib. cor.*
Card. Scotta.

Omnia hæc videntur in ſe clara, & concludenter com-
probare nullitatem matrimonii, de quo diſputamus, præ-
cipuè ſi conſiderentur ſimul unita, ut in noſtris præciſis 32
terminis facien. eſſe notant adducti in *dec.*61. *num.*25. *cor.*
Burat. & *dec.*732. *n* 2. *cor. Emer. jun.* & *in Viennen. Matrim.*
25. *Junii* 1703. §. *Et quamvis cor. Card. Scotto.*

Et tamen etiamſi aliquod remaneret dubium, quod non
credimus, adhuc ſemper pro illius nullitate reſpondendum
eſſet, eò quia in præſenti agitur de matrimonio, contracto
non præmiſſis ſolitis denunciationibus, data opera, & ex 33
voluntate Claricis omiſſis, non autem ad terminos man-
dati procuræ, in quo expreſsè dicitur, matrimonium eſſe
contrahendum juxta Ritum S. R. E. ideòque, uti clande-
ſtinum ſecundæ ſpeciei, ex adductis per *Gonzal in c.*1. *ſub*
*num.*11. *de Clandeſt. Deſponſat. Perez de Matrim. diſpu.* 39. 34
*ſect.*1. *num.*3. *Guttier. eod. tract. cap.*45. *num.*1. *Coninch. de*
*Sacr. tom.*2. *diſpu.*2. *num.*2. & *Theſaur. de Pœn. Eccleſ. par.*2.
*verb. Matrimonium cap.*6. *num.*2. ceſſat in radice illius favo-
rabilitas, & in dubio contra illud pronunciandum eſt, ea 35
viva ratione, deſumpta *ex cap.*5. *ſeſs.*24. *de Reform. Matr.*
S. Conc. Trid. quia *digni non ſunt, ut Eccleſiæ benignitatem*
facilè experiantur, qui ejus ſalubria præcepta temerè con-
temnunt, quam in noſtris præciſis terminis expendunt
*Tambur. Oper. moral. lib.*8. *tit. de Matr. tr.*6. *cap.*4. §.2. *num.* 36
14. *Roſſign. in Prax. Theolog. legal. de Matr. prænot.* 2. *princ.*
*et n.*6. *Caſtropal. Oper. mor. to* 6. *tit. de Sponſal. punct.*13. §.
3. aliique, citati in *to.*3. *p.*1. *diſc.*1. 6. 7. *per tot.*

Quibus non adverſantur ea, quæ leguntur, in Relatio-
ne Epiſcopi, ubi, quòd C. ſub promiſſione futuri matri-
monii, induxit Claricem ad copulam, & quòd poſteà il-
lam prægnantem relinquendo, Setiam ſe contulit juxta in-
formationem extrajudicialem, quam dicit habuiſſe à quatuor
Sacerdotibus. Licèt enim regulariter Relationibus Epiſco- 37
porum multùm deferri ſoleat, hoc procedit in caſu proba-
tionis alicujus actus extrajudicialis, & in aliis materiis,
quæ ſpectant ad proprium officium Epiſcopi: Secus tamen
eſt, quando agitur, prout in præſenti, de faciendo proba-
tiones in judicio contra Tertium, quia tunc fieri debent
probationes ſecundùm Juris diſpoſitionem, non autem ſta- 38
re ſimilibus Relationibus in Tertii præjudicium, ut notant
adducti *in deciſ.*387 *num.*5. *cor. Priol. et dec.*260. *num.*7. *par.*
18. *rec.* & *in Colonien. Matr.*6. *Jan.*1711. §.2. *cor. Falcone-*
ris cum quibus proceſſit *C. E. in Novarien.* 24. *Junii ejuſ-*
dem

Digitized by Google

39 *dem anni*, ut videre eſt *in tom.1. par.2. diſcep.7. numer.*
36. & 41.

Fortiùs, quia ea omnia, quæ aſſeruntur ab Epiſcopo de
auditu à quatuor Sacerdotibus, ſunt prorſus ab omni veri-
tate aliena, ex quo Joan. Anton. nec Claricem carnaliter
cognovit, nec fugiendo à Terra Juliani, ſe contulit Se-
40 tiam, tanquam profugus, ſed vocatus expreſsè fuit ab
illa Communitate ad exercendam ſuæ Medicinæ profeſ-
ſionem.

Imò ad omnem abundantiorem cautelam, ad hoc ut
veritas ſuum habeat locum fuit citatus ad indicanda nomi-
na Teſtium, contentorum in dicta Relatione Epiſco-
pi, illoſque ſubjiciendum examini cum Interrogatoriis,
41 quæ Ioan. Anton. omnino dare intendebat, & Secretarius
ſub die 5. Septemb. 1720. præfixit terminum unius menſis,
ut ex citatione cum decreto dato in Summ. Cùmque à di-
cta die uſque ad hodiè nunquam fuerint ſpecificata nomina
dd. Teſtium, nec factum illorum formale examen juxta d.
Decretum evidenter reſultat, quòd aſſertio extrajudicia-
lis, facta Epiſcopo ab illis quatuor incognitis Sacerdotibus,
42 eſt inſubſiſtens, & ab omni veritate aliena, & conſequen-
ter nullatenus figi poſſunt pedes in dicta extrajudiciali aſ-
ſertione prædictorum quatuor Sacerdotum; Eſt enim pro-
poſitio communiter à Doctoribus recepta, quòd referens ſi-
43 ne relato non probat, de qua *Rot. dec. 520. nu. 2. & dec. 596.*
nu. 14. p. 19. tom. 2. rec.

Ex alia pariter innegabili facti circumſtantia fides dictæ
Relationis Epiſcopi undique corruit; Dum in illa aſſerit,
mandatum procuræ confectum fuiſſe à Ioan. Anton. poſt
habitam notitiam partus Claricis ibi: *Habita notitia de par-*
44 *tu in lucem edita, mandatum procuræ pro matrimonio ejus*
nomine celebranda in perſonam &c. fecit; Et tamen Paro-
chus in atteſtatione, data in Summ. teſtatur, vigore dicti
mandati procuræ fuiſſe coram ipſo contractum à Clarice
45 tunc temporis prægnante ibi: *Inveni ſupradictum P. & Cla-*
ricem ejus Filiam prægnantem, & ibi: *Cum Clarice prædi-*
cta prægnante &c. procuratorio nomine, ut ſupra matrimo-
nia junxi: Si enim tempore contracti matrimonii Clarix
erat adhuc gravida, ut ter dicit Parochus in dicta partita
matrimonii, quomodo verum eſſe poteſt id, quod dicit Epi-
ſcopus, quòd Io: Ant. fecit mandatum procuræ habita no-
titia de partu in lucem edito; Quod ſi in hac parte eadem
Relatio detegitur evidenter inſubſiſtens, talis præſumitur
46 in reliquis ejus partibus, egregiè *Rot. Aven. dec. 23. num.*
& 2. Farinac. quæſt. 267. num. 112. & Rot. dec. 268. num. 10.
cor. Benincaſ.

Die 12. Iulii 1721. propoſita Cauſa in C. C. ſub dubio;
47 *An matrimonium ſit nullum*, fuit reſcriptum: *Non conſtare*
de nullitate matrimonii.

DISCEPTATIO XVII.

Pacen. Reſtitutionis in integrum

R P O

Maria Souſa Fagundes.

ARGUMENTUM.

Reſtitutio in integrum quando poſt quinquennium conce-
denda ſit Moniali, quæ per vim, & metum profeſſio-
nem emiſit, & vivente Patre, qui ei timorem incuſſit,
infra quinquennium reclamare non potuit.

CUm Maria de Souſa Fagundes, prætenſa Monialis in
Monaſt. S. Luciæ Civitatis Pacen. inſtet in præſenti
pro Reſtitutione in integrum adversùs lapſum quinquennii,
præſcripti ad reclamandum, inhærendo ſupplici Libello,
olim porrecto huic S. C. uſque de anno 1706. vivente adhuc
1 de eo tempore ejus Genitore, de ſe patet, totum Cauſæ
momentum conſiſtere in probatione facti, quod tale eſt.

Io: de Souſa Fagundes, nativus, & Incola Caſtri Cam-
pimajoris Elven. Diœceſis Regni Portugalliæ, in ea parte,
in qua eſt finitimum cum Provincia Eſtremaduræ Regni
2 Caſtiliæ, ſuſceperat uſque ab anno 1676. ex primo matri-
monio cum Maria Cid Barradas, unicam filiam Mariam
de Souſa, quæ ejus Matri, paulò poſt partum è vivis erep-
tæ, ſucceſſit, juxta leges illius Regni, in ſatis pingui hæ-
reditate: Cùmque Io: de anno 1680. ad ſecunda vota tran-
ſiviſſet cum Maria Suares de Motos, ambo Conjuges uſque
ab infantia d. M. de Souſa ſuaſionibus alliciebant, ut vel-
let fieri Monialis; Sed creſcente ætate optimè agnoſcentes
ejus adverſum animum, ſuaſionibus aſperitates copularunt
uſquequò ſeparata ab omnibus, licèt Filia ob metum reve-
rentialem coram Patre, & Noverca, ſolo ore affirmaſſet,
ſe ingreſſuram Monaſterium, attamen quotiès de hoc ſer- 3
monem habebat cum Domeſticis, ac Conſanguineis mater-
nis, ſuum pateſaciebat animum, Statui religioſo totaliter
contrarium, & repugnantem, de quo certiores facti Pater,
illiuſque Conjux, aſperitates, & ſævitias continuò in illam
exercebant.

Itaut eò tandem res pervenerit, ut dum Maria 14. age-
bat annum, relatum fuit (eſſet ne veritas, vel ſuſpicio)
quòd ſecretò fiebat quidam tractatus nuptialis pro Maria; 4
Quo audito Pater illam acriter verberavit, itaque accen-
ſus, laqueum ejus collo involuit, ut illa ſuffocaret, pro-
ut eveniſſet, niſi ipſa Noverca, Matris vices in illo actu
aſſumens, ulteriorem, & ultimam ſævitiam impediviſſet.

Paulò poſt hoc factum, alterius contrahendi Matrimo-
nii rumor ad aures Patris pervenit, quapropter iracundia,
ſibi connaturali motus, ingreſſus fuit media nocte cubi-
culum Filiæ dormientis, illamque experrectam minacibus
injuriis affecit, eò quòd nubere tentaſſet, quod cum Filia
tremens, & plorans negaſſet, eam interrogavit, an vellet
eſſe Monialis, necne, cui deterrita Puella reſpondit, ſe ſe 5
velle totum id, quòd Genitori placitum foret; Quo habito
reſponſo Pater diſceſſit & ſupervenit Noverca, quæ Ma-
riam indui feſtinanter juſſit, ſecumque duxit extra Ca-
ſtrum Campimajoris, adhuc durante nocte, ad locum ubi
expectabat Io: cum Equo parato, aſſociatus à L. C. ac à
D. A. M. nec non à Fr. B. à P. Patruo ejuſdem Mariæ, quam
arreptam Io: poſuit ante ſe in Equo, cui inſidebat, ac pro-
prio pallio tectam tranſportavit à Regno Portugalliæ ad
Ditionem Hiſpanam, nempè ad Civitatem Pacenſem, tri-
bus ſolis leucis diſtantem.

Durante autem itinere, blandis verbis Filiam hortaba-
tur Pater, ut Statum religioſum amplecteretur, & ipſa,
timore percita, reſpondebat, Paternis placitis ſe obeditu-
ram: Ubi autem ad dictam Civitatem Pacen. pervene- 6
runt, illam collocavit apud honeſtam Matronam Viduam,
quæ appellabatur B. eodemq; die ducta fuit in Monaſterium
S. Luciæ, ubi collocata fuit apud Sor. Agnetem Moſcoſam,
ibidem Monialem ætatis provectæ, quæ Mariæ ſuaſit ad
reſpondendum negativè caſu quò Secretarius Epiſcopi ip-
ſam interrogaſſet, an violenter ducta fuiſſet ad ſuſcipien-
dum Habitum, & licèt Maria Idioma Hiſpanicum, ſibi
totaliter extraneum, minimè intelligeret, attamen d. Mo-
nialis, talem adhibuit diligentiam, ut demum Maria perce-
perit, quòd ad aſfugiendam iram paternam, abſcondere de-
bebat violentiam, & metum, ſibi incuſſum.

Sic inſtructa, imò potiùs ſic circumventa, triduo poſt
adventum ſuum adducta fuit ad Monaſterium, ut habitum
ſuſciperet prævia licentia, obtinenda à Vic. Gen. ibiquè 7
invenit Michaelem Secretarium Epiſcopi, cujus interroga-
tionibus Lingua hiſpanica ſibi factis, ideòque minimè in-
tellectis, reſpondit Maria juxta modum, ſibi à prædi-
cta Moniali Moſcoſa inſinuatum, ſtatimque idem Secreta-
rius habitum impoſuit eidem Mariæ, tanquam Novi-
tiæ, quæ tamen omnia patienter tulit per violentiam, 8
& ob metum ſibi incuſſum, ut plenè probatur in Summ.
Teſtium.

Ne autem à Conſanguineis ſuis ex parte Matris, vel ab
aliis, ipſa Maria, jam effectum Novitia, à profitendo re-
traheretur, aut ad Habitum dimittendum adjuvaretur, præ- 9
cisè Io: advertit, & commendavit prædictæ Moniali Agne-
ti, ſub cujus tutela remanſit, ac aliis, ne quovis ſub colore
permitteret Mariam alloqui quamcumque Perſonam, quæ ad
Monaſterium accederet, quæ prohibitio adamuſſim, &
ſtrictiſſimè impleta, & obſervata fuit toto tempore ſui No-
vitiatus, ut probatur in Summ.

Ipſe tamen Io: Pater, frequenter ad Monaſterium acce-
debat, humaniter Filiam alloquendo, illique ſubminiſtran-
do quidquid petebat: Sed urgente jam tempore emittendæ
Profeſſionis quadam die nomine Patris ſui vocata fuit ad
conſuetum Loquutorium, ubi invenit Genitorem, aſſocia-
tum cum quodam homine, ſibi tunc ignoto, quem poſtea 10
ſcivit, vocari N. Guaſquez, & eſſe Notarium, qui legit
quamdam Scripturam, Hiſpanico Idiomate exaratam,
cujus nec unum quidem verbum intellexit, completaque le-
ctura, Io: præcepit filiæ, ut ſe ſubſcriberet, prout ſub-
ſcripſit; Verùm Io: & Notario inſimul diſceſſis, aliquæ
Monia-

Moniales, quæ audierant Notarium legentem, obviam fa-
ctæ Mariæ, à Crate reverrenti, declarant ſubſtantiam, &
effectum dictæ Scripturæ quòd ſcilicèt ipſa renunciaverat
omnibus ſuis Bonis, & juribus, quod audiens Maria, quam-
11 quàm valdè conturbata, ingenuè reſpondit, ſe nihil penitus
intellexiſſe, nec poſſe credere validam illam ſtipulationem,
tanquam ſactam ſine ejus conſenſu; Sed quomodocum-
que res ſe habuiſſet, parum ſibi officeret, quia ipſa aliquan-
do ab illo Monaſterio egredi debebat, & poſt aliquos dies,
mediante ope unius Monialis, nomine Franciſci C. allocu-
ta fuit Mariæ quendam Advocatum, qui ſuum dedit con-
ſilium, quod non benè intellexit, quia Hiſpanicam linguam
non callebat.

Paucos poſt dies rediit Io: inſimulque præfatus Fr. Ema-
nuel Patruus Mariæ, qui ambo ſermonem cum ea introdu-
xerunt proximæ Profeſſionis, quibus tamen ipſa Maria,
12 claris, & apertis verbis declaravit, nolle Profeſſionem emit-
tere, ſed velle redire ad Domum, & Patriam ſuam: Quo
audito Jo: ira accenſus, inter alias minas, affirmavit, quòd
ſi unquàm Maria exiiſſet è Monaſterio, eam præcipitem
dejecturus erat in flumen Ana (*vulgò Guadiana*) ipſeque
iturus erat vagabundus per Orbem, & incognitus; Cùm-
que demum territa Maria è Crate diſceſſiſſet plorans, & ge-
13 mens, demum neſciens quid faceret, & nihil facere valens,
ſtatuit apparenter profiteri, ſub certa ſpe, & firmo propoſi-
to annullandi hujuſmodi violentem Profeſſionem, ut liquet
Sum. Teſtium.

Dies itaque deſtinata fuit ad profitendum in feſto S. Tho-
mæ Apoſtoli anni 1692. pro qua functione Jo: ſe contulit
ad Civitatem Pacen. cum ſua Uxore, ac multis Conſan-
guineis, & Amicis, ſed nemini permiſit alloqui Mariam,
14 niſi poſt emiſſa Vota, quia ſemper dubitaverat Pater, quòd
ab aliquo daretur auxilium eidem Mariæ, ne profiteretur.

Antequàm autem Maria ad emittendam profeſſionem
accederet, educta fuit extrà Portam Clauſuræ, & ducta
ad Collocutorium, ut ibi ejus voluntas exploraretur. Hæc
tamen exploratio facta fuit per meram ceremoniam, ex hoc
15 ipſo actu pateſit violentia; Adſtabat enim Pater è con-
ſpectu ipſius Mariæ, & tali modo omnia machinatus fuit,
& diſpoſuit, ut poſt Veſperas ejuſdem diei eadem Maria
functionem profeſſionis peregit. Verum tamen eſt, quòd
16 poſt illam conſtanter, & continuò declaravit, ſe nulliter,
& per vim, & metum, vota emiſiſſe, deliberato animo,
ſtatim ac timore paterno liberata eſſet, inſtandi pro nullita-
te, & ad ſæculum redire, ut plenè probatur in Summario
Teſtium, quæ omnia operibus comprobavit, expetendo
conſilium ſuper modo tenendo ab Advocatis, de quo cer-
tior factus Io: iram ſuam magis apertè demonſtravit, non
17 ſolùm ſe abſtinendo à videndo Filiam, ut priùs ſolebat, ſed
etiam illi alimenta ſubtrahendo, in quo ſtatu rerum, cùm
ſublatum fuerit ratione accenſi belli commercium inter Re-
gna Caſtiliæ, & Luſitaniæ, credidit illud tempus Maria
opportunum, ideòque procuravit, ut Romæ porrigeretur
Memoriale huic S. C. de anno 1706. à qua ſolita Epiſtola
directa Epiſcopo Pacen.

Verùm ubi ad manus Mariæ pervenit hęc Epiſtula, dum
modum quærebat illa utendi, abſque eo, quòd fieret ob-
noxia paternis minis, habuit notitiam, Io: ad nuptias ſe-
18 parare, & velle dotare Sponſam cum medietate bonorum,
quæ ipſa Maria renunciaverat, quòd audiens, M. ſe cohi-
bere non valuit à ſcribendo Epiſtolam Patri ſuo, qua pro-
teſtata fuit, ne id facere, quia ipſa jam obtinuerat à Curia
Romana facultatem exeundi à Monaſterio, ob nullitatem
profeſſionis, quæ notitia impulit Jo: ad minas augendum,
19 & omnem omninò ſubventionem denegandum: Ita ut Ma-
ria reducta ad extremam neceſſitatem, procurare coacta
fuerit interpoſitionem cujuſdam Religioſi, & alterius Con-
ſanguinei, à quibus demum Jo: inductus fuit, ad ſubve-
niendum Filiæ pingius, quàm antea, dummodo ſibi conſi-
gnaretur decretum illud S. C. prout factum fuit; illudque
ſtatim, ac habuit in manibus, laceravit, in ipſo Locutorio,
& obligationem fecit de ſolvenda annua præſtatione, prout
promiſerat.

Verùm in hoc facto dolus oppoſitus fuit dolo, juxta il-
lud *vim vi repellere licet*, quoniam conſilio inito, Epiſtola,
quæ fuit tradita Io: licèt eſſet ejuſdem S. C. non tamen fuit
20 tradita Io: licèt eſſet ejuſdem S. C. non tamen fuit illa,
quam ipſe quærebat, & credidit in cinerem redegiſſe; Erat
enim alia conſimilis Epiſtola alterius Monialis, cujus nomi-
ne abraſo, ſuper impoſitum fuit nomen Mariæ; Ita ut dece-
ptus Io: abſolutè crediderit, recurſum habitum à Filia radi-
citùs eſſe ſublatum; Maria autem Epiſtolam veram conſi-
gnavit cuidam Scribæ Thomæ de Solis, ut illam conſerva-
ret ad tempus magis opportunum, cùmque acciderit obi-
tus ejuſdem Thomæ, Epiſtolam credidit eſſe deperditam,
quia Perſonæ, habentes præ manibus illius Scripturas, di-
xerunt talem Epiſtolam non reperiri.

In hoc rerum ſtatu obiit die 22. Nov. 1719. Io: Pater Ma-
riæ, inſtituta ex Teſtamento hærede Confrat. Animarum
Purgatorii Terræ Campi Majoris, de quo certior facta Ma- 21
ria, ne bona diſtraherentur, interim, quòd à Romana Cu-
ria nova Epiſtola, ſeu duplicatum primæ obtineretur, intro-
duxit Iudicium coram Ordinario Pacen. ſuper nullitate re-
nunciationis, tanquam factæ per vim, & metum, imò ſine
ſcientia naturæ illius contractus, & ſic deficiente ſuo con-
ſenſu, omnino neceſſario. Verùm; quia tam dicta Confra-
ternitas prætenſa hæres, quàm bona prætenſa hæreditaria,
ſita erant ſub diverſo dominio, tam in ſpiritualibus, quàm
in temporalibus, aliud Iudicium inſtructum fuit coram ſuis 22
Iudicibus in Regno Portugalliæ, & bona fuerunt poſtmo-
dum poſita ſub ſequeſtro, donec lis ſuper nullitate Profeſſio-
nis eſſet terminata, ut liquet ex Sum.

At reiteratis accuratiùs diligentiis, demum prænotata
Epiſtula S. C. reperta fuit apud Ioſephum Solis, Filium di-
cti Thomæ, cui fuerat à Maria conſignata, ut probant
Teſtes, cujus vigore Epiſcopus Pacen. ad hoc, ut plenè
poſſet informare S. C. mandavit, inſtrui Proceſſum, cita-
to Monaſterio S. Luciæ; Vice autem verſa Abbatiſſa, non
ſolùm conceſſit Mariæ licentia, ſuum conſtituendi Procu-
ratorem ad comparendum judicialiter, & deducendum nul-
litatem ſuæ Profeſſionis, ſed poſt Citationem ſibi, & Mo- 23
naſterio factam, tam ipſa Abbatiſſa, quàm omnes Mo-
niales, quoddam Folium in forma Memorialis ſubſcripſe-
runt, quod ad manus Epiſcopi porrigi curarunt, exponen-
tes verè, & realiter, Mariam de Soſa, violenter fuiſſe man-
cipatam, ideoque non poſſe Monaſterium tuta conſcientia
nullitatem illius Profeſſionis impugnare, quo viſo Epiſco-
pus, ut proceſſus ritè, & rectè compilaretur, mandavit pro-
cedi citato, & audito Promotore Fiſcali, qui munus ſuum 24
acriter implevit, nunquam comparente Confraternitate, ut
ex toto Proceſſu liquet.

Conſtito autem ex repetitis depoſitionibus plurium Te-
ſtium; tam pro parte d. Mariæ, quam etiam ad inſtantiam
Fiſci examinatorum, de veritate violentiæ, qua mediante
inducta fuit ad ſupportandum, vivente Patre, ſtatum Mo-
nialis, demum Fiſcalis dedit in partibus manus victas, ideo-
que Proceſſum clauſum remiſit Ordinario, unà cum ſua In- 25
formatione, in qua diffusè omnia comprobat circa vim,
& metum, rationabiliter incuſſum M. prout legitur in Sum.

Aperto Proceſſu, Nobiſque communicato, & traducto,
inſtetimus ex abundanti pro aſſignatione novi termini ad
comparendum, & deducendum Iura ſua, tam Monialibus
S. Luciæ, quàm Confraternitati in Regno Portugalliæ, pro-
ut in executionem Mandatorum S.C. aſſignatus fuit tempus
duorum menſium ab Epiſcopo Elven. Confraternitatis, & ab
Epiſcopo Pacen. Monialibus capitulariter congregatis, nec
non Promotori Fiſcali; Moniales tamen proteſtatæ fuerunt, 26
non poſſe tuta conſcientia impugnare nullitatem notoriam
profeſſionis Mariæ; Promotor verò ratione proprii officii
eſſe promptum comparere, prout legitur in Summ. & cum
effectu citato illius Procuratore in Curia, particulare du-
bium fuit concordatum, illudque affirmativè reſolvendum
videtur.

Clariſſima enim ſunt violentia, & metus, quibus Maria
inducta fuit ad profitendum, in quibus ſanè terminis reſti-
tutio in integrum nunquam denegari ſolet, ea ratione, quia
Deus coacta ſervitia aſpernatur, atq; voluntarium ſibi mi-
litem eligit Chriſtus, ut ſunt præciſa verba *Text. in can. Non
eſt 15. qu. 1. & in can. Jam vera 23. qu. 6.* quæ in propoſito 27
ferunt *Azor. Inſtit. mor. par. 2. lib. 13. lib. 4. verſ. Poſtrema,
Navar. conſ 89. nu. 2. de Regul lib. 3. Gratian. diſcep. 440. nu.
25. & 26. Rat cor. Arguel. dec. 25. n. 1. & cor. Caril. dec. 229.
n. 1. & 2.* & eſt ſpecialiſſima Sanctio Conc. Trid. *in ſeſſ. 25.
cap. 19. de Reformat.*

Quòd autem per violentiam, & metum graviſſimum
Maria coacta fuerit ad profitendum, maniſeſtiſſimè patet,
examinando, & diſtinguendo tempora, in illud ſcilicet,
quod præceſſit Religionis ingreſſum; In alterum Novitia-
tus, & Profeſſionis; Et denique in aliud poſt ipſam Profeſ- 28
ſionem, uſque in præſens, in quibus omnibus adeò atro-
ciores & ſæviores interceſſerunt minæ, & poſitiva facta fe-
rociſſimi Patris, ut ſtatim incomperto appareat infelicem,
ac deſperatam Filiam coactè, & violenter Monaſterium in-
greſſam fuiſſe, ac habitum Religioſum aſſumpſiſſe, coactè,
& vio-

Digitized by Google

& violenter Profeſſionem emiſiſſe; Ac eadem violentia du-
rante ad judicialiter reclamandum, tam intra, quam poſt
quinquennium, impeditam fuiſse; Itaut nullus ferè caſus
iſto magis circumſtantiatus dari valeat ad probandum me-
tum, & violentiam, productivam reſtitutionis in integrum,
quæ de cetero toto iſto apparatu non indiget, cùm ad illam
obtinendam ſufficiat, mulierem invitam, & non ſponte quo-
modocumque ad profitendum coactam fuiſse, ut litteris a-
29 pertis præſcribitur per *Conc. Trid. ſeſſ.25. c.18. de Reform.*
ibi: *Si quomodocumque coegerint aliquam Virginem, vel Vi-
duam, aut aliam quamcumque mulierem, invitam*, & infe-
riùs ibi: *Quique ſcientes, eam non ſponte ingredi Mona-
ſterium, aut Habitum ſuſcipere, aut Profeſſionem emittere*,
& notant *Sanch. de Matr. lib.4. diſp.3. n.2. & 4. Rot. cor. Ro-
jas dec.491. n.6. & cor. Arguel. dec.25. n.54. & ſeq.*

Circa primum tempus, concernens violentias, & minas
30 ante Religionis ingreſsum, conſtans in facto eſt, quòd uſ-
que ab infantili ætate apud Novercam remanſerit Maria &
quod illius intuitu, Ioannes Pater eam ſemper imperioſè, &
minanter impellebat, ut monaſticam vitam aſsumeret; Et
vice verſa illa ſemper collacrymans renuebat, proteſtando,
& declarando, ſe hunc Statum aſsumere nolle; Poſita au-
tem hujuſmodi renitentia, ac naturali averſione ad Statum
regularem, principium in hac materia indubitatum eſt,
quod ſubſecutus conſenſus, Profeſſioni præſtitus, non ab
31 honeſtis, ac licitis ſuaſionibus Patris inductus cenſetur, ſed
per meram violentiam, & metum incuſsum, extortus di-
citur, ut in ſpecie notant *Pignatel. conſul. 180. n.12. tom.9.*
ibi: *Ac etiam ex magna animi averſione ad ſuſcipiendum
Statum religioſum, quam ſemper oſtendit, quæ ſicut arguit
defectum liberæ voluntatis, ita etiam concludit coactionem*,
Rot. cor. Peuting. dec.96. n.1. ibi: *Conſtat enim, Raphaelem
habuiſſe ſemper animum valdè alienum à profitendo &c. hoc
autem valdè conferre ad probandum metum, dixit Rot. & cor.
Dunoz jun. dec.930.* ibi: *Adeò Statum Religionis abhorebat
&c. quæ maximi ponderis eſse ad effectum annullandi Profeſ-
ſionem, reſpondit Rot. & in rec. dec.24. num.1. & 2. p.13.* ibi:
32 *Quæ repugnantiæ maximè conferunt ad probandam volunta-
tem illius, alienam à profitendo in Religione, & oſtendunt,
conſenſum Profeſſioni præſtitum non fuiſſe liberum, ſed coa-
ctum, & meticuloſum.*

Ponderando præſertim duas circumſtantias; Primam,
quòd agebatur de Puella teneræ ætatis, quæ 13. annum ad-
33 huc non agebat, cuſtodita apud inſidiatricem Novercam,
quæ ſemper maritali adhærens conſilio, nihil aliud Puellæ
inſinuabat, quàm neceſſitatem aſſumendi Habitum mona-
calem, idq; ſub diverſis minis, & contumeliis, itaut omni-
bus humanis auxiliis deſtituta, ſolas lacrymas, & conque-
ſtiones ſecretas adhibere poſſet, prout perpetuò, & inutiliter
adhibebat, quod utiq; ad probationem violentiæ, & metus
ſatis conducere tradiderunt *Lezzan conſul.47. n 106. tom.4.*
ibi: *Nihilominus pro comperto eſſe debet probare omnino præ-
34 fatum metum reſpectu Puellæ 14. annorum, & humanis qui-
buſcumque auxiliis deſtitutæ, & ſub Patris rigidi, & ſeve-
ri ferula conſtitutæ Rot. dec.278. n.2. cor Carill. & dec.25. n.
54. cor. Arguel. & dec.23. nu.14. p.12. rec.* ibi: *Angela verò
erat Puella annorum tredecim, omnique alio Auxiliatore
deſtituta.*

II. Circumſtantia eſt, quòd agebatur de Patre, cujus in-
tereſſe principaliſſimum erat, ut Filia in Religione profite-
retur ad extorquendam ab ea renunciationem pinguiſſimæ
35 hæreditatis, prout facto authentica vir idem Pater; Quæ ſa-
nè circumſtantia operatur, ut prædictæ minæ excludant li-
neam illius metus, quem reverentia erga Parentes inducere
ſolet in Filios, & tranſeunt ad importandum timorem, con-
ſiderabilem, & ſufficientem pro obtinenda reſtitutione in
integrum, tanquam adverſus Profeſſionem violenter, &
meticuloſè factam, ut in ſpecie notant *Barbat. conſ.60. nu.3.*
36 *v. Et ſi dicatur lib.1. Graſſ. dec. aur. lib.12 c.5. q.4. v. Stra-
ges p 1. Menoch. de Arbitr. caſ.136. n.7. & 8. Farinac. verb.
Metus n.127. Dian Oper. moral. p.3. tr.2. de Dub. regul. reſol.
92. per tot. Rot. cor. Ludov. dec.326 n.11.*

Verùm coactio, & violentia in hoc primo tempore non
ſiſtit in materiali, ac verbali comminatione, ſed ulteriùs
progreditur ad ipſa facta, & quidem ſæviſſima; Habemus
37 enim, quòd Pater non ſemel, ſed pluries, & quotieſcumque
audiebat à Filia averſionem, quam ipſa habebat Statui Re-
ligioſo, illam crudelibus affecit verberibus, quæ ſine diffi-
cultate ſufficiunt ad incutiendum metum, dum attenta il-
lius tenera ætate, opus non erat, ut aggreſſio cum gladio,
vel propinatio veneni intercederet, ſed minæ, junctæ cum
verberibus, ſufficientes omnino ſunt ad extorquendam, &
violentandam voluntatem Puellæ 13. annorum, omni hu-
mano auxilio deſtitutæ, ut probant *Sanch. de Matr lib.4. diſp.
6. nu.18. Azor. Inſt. Moral. p.1. lib.13. cap.5. qu 9. Covar. de* 38
*Sponſ. p.2. c.3. §.6. nu.8. Farin. Fragment. p.2. verb. Metus
125. Ciarlin. contr. lib.1. cap.108. n.37. & Ricc. in Prax. p.1.
reſol.595. num.4.*

Et tamen ultra minas, & verbera, accedit etiam factum
magis grave, & terribile, quod violentiam, & coactionem
ad aſſumendum Habitum Religioſum uſquè ad evidentiam
demonſtrat; Statim enim ac ad notitiam Patris devenit, Fi-
liam, quæ tunc ætatem 14. annorum attingerat, eſſe in
quodam tractatu ſecreto Nuptiarum, illam acriter verbe- 39
ravit, ac tandem funem ad collum ejus iniecit, & jam cæ-
perat ſtrangulare, quando ſuperveniens Noverca ultimam
ſævitiam in illius imminenti ſuffocatione impedivit, Quod
utiquè tentativum, abſque alio diſcurſu, nimis apertè con-
cludit per violentiam, & concuſſionem, Filiam inductam
fuiſſe ad ſuſcipiendum Habitum Religioſum, ut per *Text.
in c. Cùm dilectus de His, quæ vi, metusvè cauſ. fiunt* notant
*Menoch. de Arbitr. caſ.135. n.7 Bottiglier de Remunc. cap.2.
theorem.84. n.1. Coninch. de Sacr. diſp.28. n.33. Gaill. obſer.
93. n.7. Gutier. de Matr. c 77. n.3. & ſeq. Leſſ. de Juſt & Jur.
lib.2. c 17 n 35. Rot. dec 269. n.11. poſt 2. volum. conſ. Farin.*

Adſtipulatur denique extravagantiſſimus modus, cum
quo ad Monaſterium traducta fuit infelix Puella; De nocte
ſcilicet, repentè, & inexſpectatè, ſola ſuper equum, per to-
tum iter cōtinuò exprobrata, eo quòd nubere attentaſſet, quę
extravagantia confirmat totum dubium Patris inſimul, ac 40
Novercæ, undiquè intentum ad incutiendum timorem in
Filia, ut ponderant *Cephal conſ.168. n.16. Boer. dec.264. nu.
8. & 10. Tiraquel. de Retract. convent. in præfat. n.17. Maſc.* 41
*de Probat to.2. concl.815. n.33. Rot. dec.29. per tot. poſt 1. Vol.
conſ. Farinac. & in rec. dec.375. n 4. p.16.*

Ex quibus omnibus manifeſtum redditur, circa hoc pri-
mum tempus, veriſſimum eſſe, quòd per inſidias, violen-
tiam, & gravem metum Puella coacta fuit ad ingredien-
dum Monaſterium, ibiquè Habitum Religioſum ſuſcipien-
dum, & quòd, nedum minæ verbales, ſeu metus reveren-
tialis, cum illis junctus, qui ſuperabundat, ex citatis *in to.4.
p.1. §.2.* ſed verbera, ac tentativum illam ſuffocandi eum
injectione funis ad collum, dederunt cauſam, ut infelix
Puella annorum 14. quæ ſemper lacrymis, & conqueſtioni-
bus apertam reſiſtentiam, & averſionem demonſtravit Sta- 42
tui Religioſo, tandem voluntatem propriam coactè dere-
linquendo, Monaſterium ingrederetur, & Habitum Reli-
gioſum aſſumeret.

Deveniendo ad ſecundum tempus complectens violentias,
& reclamationes durante anno Novitiatus, & in ipſo actu
Profeſſionis poſtquam ad Monaſterium modo prædicto
Puellæ traducta fuit, vix elapſo tertio die Habitum Reli-
gioſum aſſumpſit, & ſtatim Pater ordinavit Moniali Magi- 43
ſtræ Novitiarum, ne illam alloqui unquam permitteret cum
aliquo Cive, vel Conſanguineo; Et ecce, quòd ſtatim poſt
Habitus aſſumptionem nova incæpit graviſſima circum-
ventio, ac violentia, qualis utique reputatur impedimen-
tum alloquendi cum aliquo extra Monaſterium, cùm hoc
tollat reclamandi facultatem, & conſequenter incuſſionem
metus importet, ut in præciſis terminis firmavit *Rot. coram
Ludov. dec.326. n.32. & 33.* ibi: *Prohibitio etiam commercii,
& loquelæ, non parum conducit ad arguendum metum, & cor.
Dunoz jun. dec.930. n.4.* ibi: *His accedit nimia, & affectata* 44
*diligentia adhibita, tam per Matrem ante Mariannæ ingreſ-
ſum in Monaſterio, ne cum aliis alloqueretur, quàm alia poſt
illius ingreſſum facta per Amitam, quæ non linquebat libe-
ram illam voluntatem, plurimumque conferri ad probationem
metus, Pignatell. conſul.173. n.143. to.9.* cum aliis, citatis
in tom.2. p.1. diſc.20.

E contra verò eadem Puella durante tempore Novitiatus
ſemper reclamavit, & proteſtata eſt, ſe per vim, & metum
aſſumpſiſſe Habitum, & quòd profiteri unquam non inten-
debat: Quæ ſanè lamentationes, & proteſtationes, licèt ex-
trajudicialiter factæ, cum ipſis ſolis Monialibus, pleniſſimè
tamen coactionem liberę ejus, & renuentis voluntatis oſten- 45
dunt, ut de ſimilibus conqueſtionibus, & reclamationibus,
clam etiam factis cum Amicis, Vicinis, aliiſque Perſonis;
quòd ad annullandam ſubſequutam Profeſſionem ſufficiant,
obſervant *Honded. conſ.73. n.25. lib.1. Cravet. conſ.16. nu.11.
Hodiern. contr. c.16. nu.51. Pereyr. dec.30. num.8. verſ. Qui
autem, Capyc. Galeot. contr. lib.2 cap.14. num 25. Rot. cor.
Ubald. dec 159. n.4. & cor. Seraph. dec.819. n.5. & 6. & in rec.
dec.499. n.5. p 14.*

Imò, ultra prædictas proteſtationes cum ipſis Moniali-
bus,

Digitized by Google

bus, habemus etiam quòd paulò ante Profeſſionem apertiſ-
ſimè propriam contrariam voluntatem declaravit Patri, il-
46 lam perſuadenti, ut profiteretur, dicendo; Che non vole-
va fare Profeſſione, ma che voleva tornare a Caſa ſua, e che
non aveva da profeſſare, perche era contra la ſua voluntà.
Itaut nulla magis urgens probatio deſiderari valeat ad do-
cendum de perpetua conqueſtione, & reclamatione, quan-
do in hoc puncto habemus proteſtationes, factas cum uni-
verſo genere Perſonarum, quas durante tempore Novitia-
tus alloqui potuit, quales utique fuerunt ſolæ Moniales, ac
ipſe Pater; Ex quibus propterea firma remanet averſio, &
repugnantia Profeſſioni ſubſecutæ, ut, ultra allegatas Au-
47 thoritates, magis in ſpecie concludunt Surd. dec.194 nu.26.
Adden. ad Ludov. d. dec.326. lit. F. Rot. cor. Burat. dec.205.
n.22. & cor. Seraph. dec 1166. n.2. & cor. Dunoz. jun. deciſ.
930. n.3. & in rec. dec.579. n.4. p.1.

Quartò autem magis durante tempore Novitiatus Puella
proteſtabatur, & reclamabat, ſe nolle Profeſſionem emit-
tere, eò magis furor, ac pertinacia Patris augebatur in co-
gendo illius voluntatem, & quidem mutando media, uſque
tunc practicata, aliquantulùm ſolitas minas ſuſpendit, ac
48 animum Filiæ, conſtantiſſimè renuentis, flectere tenta-
vit, recurrendo ad blanditias, eique propterea quampluri-
ma extraordinaria munera mittendo, multas alias promiſ-
ſiones fecit, ea conditione ſemper, ut Monialis efficere-
tur; Media quidem minus aſpera, ſed quæ in ſubſtantia
coactiva eſſe non deſinunt, quinimo potentiora, quàm ipſa
aperta violentia æſtimantur, ad flectendum imbecillem
animum Puellarum, ut in his terminis per Tex. in leg.1.ff.
de Serv. corrup. obſervant Valenzuel. conſ.173. num.63. Al-
49 tograd. conſ.69. Barboſ. vot. dec.16. num.31. Caſtropal. Oper.
moral. tom.1. tr.2. diſp.6. p.7. n.7. Rot. cor. Pæn. dec.1199. n.
4. & cor. Emer. jun. dec.870 n 10.

Cæterùm eædem blanditiæ, ac munera, reclamantem à
natura animum Filiæ, mulcere quidem aliqualiter potue-
runt, ſed nunquam flectere, ac immutare de nolente ad vo-
50 lentem; De quo certioratus Pater, iterùm minas adeo fu-
rioſè reaſſumpſit, ut illi, dicenti, ſe profiteri non poſſe,
ſtatim ita exardeſcens reſponderit. Che l'averebbe cavata
dal Monaſtero, ma che però l'aveva da gettare dal Ponte di
queſta Città nel Fiume Guadiana, & egli ſe ne ſarebbe andato
per il Mondo, vergognandoſi, che ſi foſſe mai detto, che una
Figlia di un Uomo della ſua qualità ſi era ſpogliata dell' Abi-
to, preſa in detto Monaſtero, & uſcitane fuori: Et conſequen-
ter apertiſſima remanet incuſſio metus, & quidem magis
gravis, & juſtus, qui ſignari valeat, qualis utique eſt ti-
51 mor mortis, ut punctualiter in his terminis per Textum in c.
Cùm dilectus de his, quæ vi, metuſve cauſ. fiunt, & in leg.
Nec timorem ff. de Eo quod met. & in leg. Interpoſitas Cod.
de Tranſact. firmavit Rot. cor. Ludov. dec 316. nu.19. & cor.
Peuting. dec 98. nu.5.

Nec dicatur, quòd non ſufficiat probare minas, niſi etiam
inſimul doceatur, quòd Minans ſolitus fuerit eas exequi;
Hujuſmodi enim reflexio nullam habet ſubſiſtentiam, nec
in Jure, nec in facto; Non in jure, quia neceſſitas probandi
ſolitum exequendi minas, tunc ſolùm urget, quando agitur de
52 extranea Perſona, quæ timorem incuſſiſſe prætendatur;
Sed quando verſamur in Filia ætatis annorum 15. circiter,
quæ minas patitur à Patre, inhiante ad illius pinguiſſimam
ſucceſſionem, in his terminis ſola potentia nocendi, & ſim-
plex timor poſſibilis exequutionis earundem minarum, ſuf-
ficiens exiſtimatur, nec Filia, ſub patria poteſtate vivens,
expectare debet, quòd iſtud ſolitum verificetur in proprium
irreparabile præjudicium, ut notant Clarlin contr.108. nu.4.
Pereyr. dec.30. num.7 Caſtill. controv. Jur. lib.8. cap.59. ſub
num.53. ibi: Ego ſanè ſecundum hanc opinionem conſtanter,
& ſecurè retineo, quam & veriorem, & in actu practico tenen-
dam omninò arbitror, nempè, quòd probatis minis illius,
cui reverentia debetur, hoc eſt Mariti, Patris, aut alterius
53 Superioris, neceſſe non ſit, quòd Minans ſolitus ſit minas exe-
qui, & Rot. dec 870. n.16. cor Emer jun. ibi: Non enim re-
fert, quòd non conſtet, eum, qui metum incuſſit, fuiſſe terri-
bilis naturæ, ſive ſolitum minas exequi &c quia, id requiri-
tur in Perſonis extraneis, non autem in Patre, cui de jure
naturæ reverentia debetur; Nam in his terminis ſufficit me-
tus reverentialis, junctus cum periculo mali gravis, proba-
biliter opinati ex ſola Parentis indignatione, cum quibus
proceſſit C. Canc. in Romana, de qua in tom.4. par.1. §. 2.
numer 13.

In facto autem minùs ſubſiſtit idem objectum; Etenim
ſupra oſtenſum fuit, quòd experta infelix Puella, quòd mi-
54 nas, verberationem, ac ſtrangulationem exequutus fuerat
Pater, vel ſaltem exequi totis viribus tentaverat, ſatis apud
ipſam juſtificatus remanebat timor, quòd etiam ultima mi-
natio projectionis in Flumen Guadiana eſſet exequibilis;
Quando de cætero, prædictum ejus Patrem fuiſſe Virum ſe-
verum, ac promptum exequi minas, una voce conclamant
Teſtes, quorum depoſitiones datæ fuerunt in Summario,
quòd ad hunc effectum abſque neceſſitate demonſtrandi po-
ſitiva facta, quæ hic adducuntur, ſatis probare juſtum me-
tum, obſervant adducti in tom.2. p.2. diſc.21. per tot. & ſi-
gnanter n.2. & 3. & n.54. ubi refert. reſolutio hujus S. C. in
Melevitana 15. Sept. 1703. de qua in to.2. p.2. d. diſc.21. & ad-
miſſum fuit per Rot. in dec.17. n.9. cor. Peuting.

Minùs dicatur, quòd reclamando apud Magiſtratum evi-
tari poſſent hujuſmodi minæ; Ultra quòd enim, attenta il- 55
lius tenera ætate, nec non ferocitate Patris, ac neceſſitate
redeundi ſub illius poteſtate, iſte recurſus ad Magiſtratum
remanere dicitur omninò idealis, & ſine aliquo fructu, ut
in præciſis terminis obſervant Lezzan. conſil.47. nu.128. n.
4. ibi: Idem reſponderi poteſt ad aliam objectionem, quæ fie-
ri poſſet, ſcilicet, potuiſſe hanc Puellam recurrere ad Magi-
ſtratum Civitatis, & ita liberari à metu, ſibi incuſſo; Hoc
enim videtur chimericum, ſpectata ætate, & qualitate Puel- 56
læ, & potentia, & authoritate magna Patris Rot. dec.75. nu.
12. cor. Peuting. ubi ponderat circumſtantiam Regionis ex-
teræ, in qua Pater non erat ſubditus.

Reſpondemus, quòd in facto hoc erat impracticabile, re-
flectendo ad circumſtantiam ſuperius expoſitam, quòd ſci-
licet imperio Patris, fideliter executo per Novitiarum Ma-
giſtram, illa impedita remanebat ſermonem habere cum ali-
qua Perſona extra Monaſterium, In quibus terminis iſte re- 57
curſus, tanquam de facto impoſſibilis, deſiderari non po-
teſt, quinimò, utpotè violenter impeditus, eò magis juſti-
tiam metus demonſtrat, ut in ſpecie obſervat Rot. in d. dec.
326. cor. Ludov. n.34. ibi: Et ſi non eſt juſtus metus, quando
poteſt adiri Magiſtratus, à contrario juſtus erat in Marchio-
niſſa, cui aditus undiquè præcludebatur: Maſcard. de Prob.
lib.2. concl.1053. n.43. ibi: Quando erepta eſt facultas alicui 58
liberè juribus ſuis utendi, quidquid enim tunc agitur, præ-
ſumitur metu factum: & conſonat Textus in leg. Qui in Car-
cerem ff. De eo quòd metus cauſa.

Augetur inſuper circumventio, & machinatio Patris ante
actum ipſius Profeſſionis ex aliis pluribus graviſſimis cir-
cumſtantiis; Prima eſt, quòd contra conſuetudinem Mona-
ſterii, & ſolitum quarumcumque aliarum Puellarum, in eo
profitentium, Puella nec per temporis momentum extracta
fuit à Monaſterio antequam profiteretur, quod utiquè fa-
ctum de Jure præſumitur ad effectum, ut illa cum aliquo lo- 59
qui non poſſet, & manifeſtare metum, ac violentiam, cujus
intuitu cogebatur ad profitendum, ut in his terminis notant
Barbat. conſ.14. n.19. lib.1. Pariſ. conſ.61. n.16 lib.4. Cravet.
conſ.41. ſub n 12. verſ. Maximè lib.2. Grammat. dec.103. ſub
num.56. Rot. cor. Seraph. dec.771. ſub num.1. & cor. Ludov.
dec 326. num.31.

II. Quòd occaſione captandi renunciationem bonorum
ab eadem Puella, Pater, cum Notario dumtaxat, prorſus
incognito, acceſſit ad Crates Monaſterii, ubi perlecta qua-
dam carta, conſcripta idiomate Hiſpano, quòd ipſa prorſus 60
ignorabat, ſtatim eidem juſſit, ut illi ſe ſubſcriberet, & ip-
ſa neſciens quid faceret, præcepto Paterno obtemperando,
ſubſcripſit; Dum tamen redeundo ab hac ſubſcriptione,
à Monialibus, quæ totum perceperant, informata extitiſ-
ſet, quòd per hunc actum illa renunciaſſet omnibus ſuis 61
Bonis, illicò contriſtata, & collacrymans, cæpit exclama-
re, ac proteſtari de nullitate renunciationis, eò quòd Scri-
pturam non intellexiſſet, nec unquam renunciare putaſſet,
quærendo, inutiliter tamen, Advocatos, aliaque remedia,
quibus hoc præjudicium poſſet reparare; Quæ omnia cir-
cumventionem, dolum, & fraudem reſpectu Patris manife-
ſtè demonſtrant arg. Text. in leg. Plerique 33. ff. de Ritu Nu-
pt. Archid. in can. Conſtat. 1. qu.1. n.2. Alciat. de Præſump.
reg.3. præſump.7. n.2. Maſcard. de Probat. concl. 1053. n.46.
Sanch. de Matr lib.4. cap.5. n.9. Rot. cor. Arguel. dec.9. n.27.
& 28. & in rec. dec 643. n.16. p.1.

III. Demum, quòd in actu explorationis voluntatis, quam
faciebat Officialis Eccleſiaſticus, comparuit Pater ad proxi-
mam Cratem, ut audiret, & ſimul præſentia ſua libertatem
propalandi contrariam voluntatem Filiæ impediret; Quod
ſtatim accidit juxta votum, nam ex hujuſmodi Patris aſſi- 62
ſtentia perterrita, reſpondere coacta fuit totum oppoſitum
ejus, quòd in mente habuerat, & quod Judici expoſuiſſet,
niſi præſentia Patris illam terruiſſet; Quo ſtante, clariſſi-
mum redditur, ipſam nunquam habuiſſe libertatem recla-
mandi,

mandi, & aſſenſum in actu explorationis præſtitum, fuiſſe
omnino coactum, ut ponderando ſimilem aſſiſtentiam Pa-
tris ad hunc præciſum effectum notant *Alex.conſ.98.num.7.
li.3. Corn.conſ.41.lib.4.n.2. Rot.cor. Pan. dec.1210. n.2.&
cor. Peuting. dec.75. n.10.* ibi : *Obſervarunt etiam DD.hujuſ-
modi actus factos fuiſſe in Parentum præſentia, unde faci-*
63 *lius intrare dixerunt, ut illi cenſeantur emanaſſe eadem me-
tus cauſa durante* : *Et in rec.dec 175.n.5.p.1. & dec.705.n.1.
& 2.p.2.& dec.373 n.10.p.18.n.10.* ibi : *Quia probato ſemel
metu, hic durare ſemper præſumitur, donec durat illius cau-
ſa, & aſſiſtentia, tam vicina Perſonar.quæ illum intulerunt.*
Supervenit denique dies, Profeſſioni deſtinata, & tam
ante, quàm immediatè poſt ipſum actum profitendi, clariſ-
ſimis verbis proteſtata eſt, ſe contra propriam voluntatem
profiteri, & ob ſolum metum Paternum, jungendo ſuſpiria,
64 & lacrymas, ut deponunt Moniales, quæ fuerunt Teſtes,
tam de viſu, quàm de auditu ibi : *Nel giorno, che fece Profeſ-
ſione ben dimoſtrò con le lagrime, e ſinghiozzi la contraria vo-
lontà a tal Profeſſione, e diceva, che lo faceva per timore, e
per riſpetto di d. ſuo Padre*; Et ibi : *E mentre ſi veſtiva per
andare al Coro a fare la Profeſſione, aveva detto eſſa Deponen-
te alla d. D. Maria; Oh via adeſſo morirà Sanſone con tutti li
ſuoi Filiſtei, e la d. D. Maria li riſpoſe, non morirà altrimen-
te, e piangendo con le lagrime agl' occhi, andò a fare la Pro-
feſſione* : Ecce igitur clarum, quòd ſponte ſua, ac animo
libero Profeſſionem non emiſit, ſed quidem coactè, meticu-
loſè, ac per meram Patris violentiam; Hæc enim aperta
65 reclamatio, & proteſtatio in ipſa die, & immediatè ante
momentum ipſius Profeſſionis emiſſa, pleniſſimè juſtificat
metum, vim, violentiam, & circumventionem, & ſimul
inducit certiſſimam ejuſdem Profeſſionis ſubſecutæ nullita-
tem, ut eſt *Tex. in c.1. de His, quæ vi met. cauſ. Panor. in c.
Cùm dilectus de Prob. n.10. Clarlin. contr.107. n.49. Mantic.
de Tacit. lib.1.c 2. n.16. Odd. Reſtit. in init. p.2. q.61. art.5.
n.31. & 32. Rot. cor. Arguel. dec.9. n.35.* ibi : *Ac etiam verba,
quæ ante actum protulit, ex quibus benè præſumitur actus*
66 *ſubſecutus, & coram Peuting. dec 98. n.1. & cor. Carill. deciſ.
178. n.6. & 7. & cor. Burat. dec.205. n.1. & 14. & in rec. dec.
533. n.8. p.11. & dec.499. n.6. p.14.* ibi : *Dum maximè can-
dem animi averſionem, & diſſenſum Marchio repetiit in ipſo
actu editæ Profeſſionis, ad quam tandem contra ſui volunta-
tem devenit, & cor. Seraph. dec. 166. n.1.* ibi : *Accedit, quòd
eadem die, quâ emiſit Profeſſionem, paulò ante fecit prote-
ſtationem coram Imagine Crucifixi, quòd contra ſuam vo-
luntatem faciebat quidquid faceret, & quod non poterat re-
clamare ob potentiam Comitis.*
Gemitus quoquè, & ſuſpiria, in ipſo actu Profeſſionis
emiſſa, optimè coadjuvant ſubſtantiam, ac veritatem præ-
fatæ reclamationis, & præcedentis violentiæ, & metus in-
67 cuſſi, ut in ſpecie advertit *Rot. cor. Seraph. dec.1276. ſub nn.
1. & cor. Dunoz. jun. dec.930. n.3. & cor. Burat. dec.205. nu.
22. & cor. Greg. dec.326. nn.41. & cor. Arguel. dec.9. nn. 37.
dec.779. n.5. p.3. rec.*
Immediatè verò poſt Profeſſionem, iterùm habemus re-
petitas reclamationes, & proteſtationes, ut præfatæ Mo-
niales, teſtes ſimul de auditu, & de viſu omnique exceptio-
68 ne majores, deponunt ibi : *E nel medeſimo giorno, nel quale
aveva profeſſato diſſe verſo la ſera alla d. D. Maria una Mo-
naca di queſto Monaſtero chiamata D. Maria di S. Bernardo :
Mariaccia già ſarà contento : Et eſſa le riſpoſe, tanto ſono ad-
eſſo Profeſſa, come lo ero prima di profeſſare*; Ex quibus eò
magis ad evidentia reſultat violentia, & coactio iſtius Pro-
69 feſſionis, ut ponderando hujuſmodi reclamationes, imme-
diatè factas poſt ipſam Profeſſionem, notant *Gloſ. in can.
Conſtat 1. q 1. verb. Statim Barboſ. Vot. dec.1. n.121. lib. 1.
Rot. cor. Arguel. dec.9. num.26.* ibi : *Nam bonus ſpiritus non
tam citò pertranſit, & ex illa ſubita ſubſecuta conqueſtione re-
pugnantia voluntatis arguitur & in rec. dec 643. n.16 p.1. &
dec.499. p.14. n.8.* ibi : *Pro excluſione præterea conſenſus plu-*
70 *rimum urgent conqueſtus, & reclamationes ſuper illius in-
validitate, à Marchione perhabitæ eadem die emanatæ
Profeſſionis.*
Circa tertium tempus quinquennii, jam vidimus, quòd
Reclamationes, & proteſtationes incæperunt ab ipſa die
Profeſſionis emiſſæ, & in iſtis toto tempore perduravit, ex-
clamando, ſe non eſſe Monialem, ac exire velle à Monaſte-
rio, tanquam nulliter, ac per metum, & meram violentiam
profeſſa, ut deponunt Moniales omnes de viſu, ac auditu;
71 Quæ reclamationes intra quinquennium, ſeriò, & frequen-
ter repetitæ, indubitati Juris eſt, quòd viam aperiunt reſti-
tutioni in integrum, ut probat *Rot. dec.688 n.5 cor. Merlin.
& in rec. dec.24. n.19. p.53.* & ita paſſim judicavit, hæc S.C.
ut videre eſt *in p.1. d.20. ſo.1. per tot.* & ſignanter *n.30. & ſeq.*
Concurrente præſertim, ultra verbales reclamationes,
poſitivo facto recuſandi Officia Religionis, eidem collata,
ut contigit in primo munere recitandi continuò Orationes 72
SS. Roſarii, eidem obvento poſt quotuor annos, quibus pro-
feſſa fuerat, quod adeò conſtanter in publico recuſavit, ne-
gando pariter in Superioriſſa Monaſterii facultatem cogen-
di eam ad illud ſuſcipiendum, ut neceſſarium fuerit, quòd
Epiſcopus, ad ſedandos tumultus, & ſcandala, ordinave-
rit illius carcerationem per octo dies; In quibus propterea
terminis clarum undique remanet, hujuſmodi quinquen-
nium, in quo verbis, & factis reclamavit, nullum obſta-
culum reſtitutioni in integrum præbere poſſe, ut in termi-
nis obſervant *Navar. conſ.34. n.3. & conſ.42. n.6. de Regul.
lib.3. Clarlin. contr.108. n 62. Rot. dec.715 nu 4. p 5. rec.* &
reſolvit hæc S.C. *in Patavina 28. Julii 1713. & Julii 1714.*
juxta verba illa Folii d. die diſtributi : *Atque propalam aſ-
ſerebat, neque Choro intereſſe, neque Monialium officia ſubire* 73
velle, cùm nulliter regularia Vota emiſiſſet, ut videre eſt *in
Libr.64. Decret. fol.229. & in Ulixbonen. 17. Nov. 1714. ut
in Lib.64. Decret. fol.512.* ibi : *Quin etiam tanquam non
Profeſſam ſe reputans, Communitatis obſervationes parvi-
faciebat; Et in Mantuana 7. Dec.1715.* de quibus *d. diſcp.20.
tom.1. par.1.*
Poſt elapſum pariter quinquennium ſicuti continuatæ,
ac perpetuæ demonſtrantur conqueſtiones, & reclamationes
contra Profeſſionem, uti violenter, & meticuloſè emiſſam,
ita non minus relevantes, & efficaciſſimi ſunt actus toto
hoc tempore geſti, ad magis patefaciendam coactionem
prædictam; Tales utique ſunt conſilium Advocatorum, 74
quod expetivit pro annulanda Profeſſione, & reſpectiva re-
nunciatione bonorum, illius intuitu expleta; Necnon pre-
ces formales, quas anno 1716. huic S.C. porrexit ad eun-
dem effectum, ex quibus conſtantiſſima reclamandi volun-
tas demonſtratur, ut notant *Sanch. de Matr. lib.1. diſp. 45.
n.19. & 22. Add. ad Greg. dec.326. n.22. Menoch. de præſump.
lib.3. præſump.126. n.22. Maſcard. de Prob. concl. 1054. nu.* 75
*50. & 51. Genuen. in Prax. cap.105 ſub n.7. & Rot. in rec.
dec.779. nn.6. par.1.*
E contra verò paterna indignatio, ac timoris incuſſio, to-
to hoc tempore uſque ad evidentiam manifeſtantur; Nam
ſtatim ac notitiam habuit de Concilio, ab Advocatis requi-
ſito, per duos integros annos ſe abſtinuit à viſitando Fi-
liam, illi inſuper denegando nonnullas ſubventiones,
quas infra annum tradere ſolitus erat, propter quod eadem
coacta fuerit deſerere intentatum experimentum, prout de 76
facto contigit, & de Jure ſine difficultate eſt, quòd dene-
gatio hujuſmodi ſubſidiorum, vel ſolus timor illa amitten-
di, ſufficiens reputatur ad effectum, ut aliquis ad recla-
mandum contra Profeſſionem impeditus dicatur, ut pro-
bant *Clarlin. contr.108. n.55. Sanch. de Matr. lib.4. diſp.25.
nu.21. & 22 Rot. cor Ludov. dec.326. n.19 & cor. Burat. dec
205. n.5. & cor. Peuting dec.27 n.11. & d.98. nu.8. cor. eod.
Panimol. dec.102 onnot.1. n.6. Anaclet. in Jus Canon. lib.3.
tit.31. § 6. de Profeſſ. Relig. num. 165.* & reſolvit *hæc S.C. in
Lingonen.20. Sept.1715.* de qua *in to 1. p 1. diſc 4.*
Sic etiam, dum Filia eidem Patri nunciaſſet, ſe obtinuiſ-
ſe ab hac S. C. Litteras, concernentes annullationem pro-
priæ Profeſſionis, reſpondit : *con parole terribili, e ſdegno-* 77
*ſe, e tra eſſe, che ſe aveſſe poſta in eſecutione una tale intenzio-
ne l' averebbe mandata la ſua maledizione, non ſarebbe tor-
nato mai più a vederla, ne l' averebbe ſomminiſtrato più coſa
alcuna* : Itaut ad effugiendum graviſſimum damnum, quod
ei imminebat, coacta fuerit eadem Puella conſignare præ-
fatas Litteras, vel ſaltem ſuppoſitas, eidem Patri; In cujus
traditionis conſequentiam obtinuit pinguius annuum aſſi-
gnamentum; Ex quo præclarè convincitur etiam in hoc ſe-
cundo tentativo, eandem coactam fuiſſe, & violenter im- 78
peditam, ſive attendatur ratio aſſignamenti pinguioris, ſi-
ve comminatio ſubtractionis Alimentorum, ſive tandem
Paternæ maledictionis, quæ omnia fortiſſima reputantur
ad terrendum, non ſolùm Mulieris animum imbecillem, ſed
quemcumque, etiam conſtantiſſimum Virum, ut ultra ſu-
periùs allegatis, habemus, *Tex. in leg. Necare ff. de Lib.
agnoſcen. Sanch. ad Præcep. Decal. lib.4. c.3. n.8. Bordon. qu.* 79
*Regul c.3. q 13. n.2 Rot. cor. Peuting. dec 98 n.4. v. Acceſſe-
runt minæ maledictionis, exhæredationis, denegationis ali-
mentorum, & cor. Dunoz. jun dec.975. n.10. & dec 205 n.9.
cor. Burat. & cor. Emer. jun. dec.870. n 4. & ſeq.* cum aliis,
lato calamo adductis, *in Romana null. Profeſſionis 1. Octob.
1720. & 11 Jan. 1721.* de qua *in to 4 p 1. diſc.1. per totum.*
Retento igitur hoc certiſſimo principio, quòd Lilia, tam
intra

Digitized by Google

intra quinquennium, quàm eo elapſo, perpetuam ſemper
voluntatem oſtenderit reclamandi, & viceverſa, quòd Pa-
ter graviſſimis minis ſubtractionis Alimentorum, maledi-
80 ctionis, nec non blanditiis, ac aſſignamentis pinguioribus,
illam à judicialiter reclamando violentiſſimè retinuerit,
ſtatim incomperto eſt, in nihilo, attendi poſſe objectum
præſumptæ, ſeu tacitæ ratificationis, ex eo, quòd per lon-
gum tempus geſtaverit habitum, nonnulloſque alios actus
peregerit, qui Profeſſis conveniunt. Dum enim habemus
certum animum reclamandi, per tot poſitivos actus de-
claratum, propter Patris apertam violentiam, geſtatio ha-
bitus, & ſubſecutæ aliæ functiones in figura Monialis, ma-
terialiter peractæ, tacitam ratificationem inducere ne-
queunt, ſed ſictæ cenſentur ad emolliendam iram pater-
81 nam, & ad effectum conſequendi denegata Alimenta, ut
in præciſis terminis reſpondit *Rot. cor. Peuting. dec.75. nu.8.*
ibi. *Pariter non obſtare dixerunt deciſionis fundamentum,*
nempe tacitam Profeſſionis ratificationem per multos actus,
non niſi à Profeſſis expediri ſolitis; Quia cùm inter eoſ-
dem emanaverint frequentes contrariæ lamentationes, pro-
teſtationes, & declarationes, etiam ex procuratione Brevis
pro annullanda Profeſſione, prædicti actus, citra animum
ratificandi, facti cenſentur ad eliciendum alimenta, & pa-
ternam iram emolliendam; Et eſt ſententia *Gloſſ. in c. Tua-*
rum in verb. Signatos de Privil. ubi *Canoniſtæ* omnes, &
ſignanter *Panorm. n.3. Hoſtien. 2a. & Fagn. n.4. de His quæ*
vi, metuſque cauſa, Add. ad Ludov. dec.281. num 6. verſ.
Excluditur, Pignatel. conſul.173. to.9. Bertacch. vot. de c.
130. n.6 Rot. cor. Ubald. dec.189. n.2. & dec.277. n.2. & dec.
52. nu.15. & cor. Burat. dec.205. n.14. & cor. Caril dec.229. n.
82 *3. & cor Merlin. dec 428. n.7 & 8. cor. Arguel. dec.9. n.33. & cor.*
Cer. dec.857. n.9. & in p.14. rec. dec.34. n.11.

Cujus propoſitionis ea eſt efficaciſſima ratio, quòd ſicuti
fundamentum tacitæ rationis conſiſtit in præſumpto ſubſe-
cuto conſenſu nulliter Profeſſi, iſta præſumptio plùs ope-
83 rari non poteſt, quàm expreſſus diſſenſus, in frequentibus
proteſtationibus, & reclamationibus patefactus, qui pro-
ptereà quotieſcumque apparet, ſemper prævalere oppor-
tet præſumpto conſenſui, tacitam ratificationem inducen-
ti, ut in ſpecie firmavit *Rot cor. Caril dec.229. per tot.* &
ſignanter *num.3.* ibi; *Nec dicta Profeſſio, ſic nulliter emiſ-*
ſa, ex curſu longiſſimi temporis, quo Franciſca permanſit in
Monaſterio, deferendo habitum, & faciendo diverſos actus,
ad Profeſſas pertinentes, poteſt dici tacitè ratificata. Quia
per Teſtes, prout examinatos, conſtat, de continuis lamen-
tationibus, & proteſtationibus ab ipſa, tam ante, quàm poſt
Profeſſionem immediatè, ſucceſſivè omni tempore factis, &
84 *ex quibus tacita Profeſſio omnino excluditur, cùm expreſſus*
diſſenſus faciat ceſſare tacitum, & præſumptum conſenſum,
& ita perpetuò judicavit hæc S.C. ut videre eſt *in celebri Ro-*
man. nullitatis Profeſſionis 1. Octob. 1720. de qua *in Tot. 4.*
par. 1. diſcep. 1.

Quamvis de cætero in hac parte ceſſare debent omnes
diſcurſus, obſervando, quòd uſq; ad ann. 1719. vixit Jo: de
Soſa Pater, & conſequenter toto hoc tempore duraſſe di-
85 citur cauſa metus, in quibus terminis, etiamſi deficerent
proteſtationes, & facta poſitiva, oſtendentia animum, &
ipſum actum reclamandi, adhuc tamen regula indubitata
eſt in hac materia, quòd ipſi actus, per nulliter Profeſſum,
ſine ulla reclamatione, quinimò læto, & jucundo animo
peracti, durante cauſa metus, nunquam tacitam ratifica-
tionem meticuloſæ, ac violentæ Profeſſionis inducunt,
non obſtante quocumque temporis curſu, etiam longiſſimo,
86 *Panimol. dec.29. num.57. & ſeq. Matthæuc. in Offic. Cur. Ec-*
cleſ. verb. Officialis quoad Profeſſionem num.16. verſic. Nec
ex lapſu longiſſimi temporis, Pignatel. conſul.173. nu.30. &
ſeq. tom 9. ibi: *Nec ex longiſſimi temporis cenſetur ratificata*
Profeſſio, dum viget eadem cauſa metus, Rot. cor. Arguel.
dec 9. nu.4. ubi de taciturnitate 24. annorum, *& cor. Caril.*
dec.178. n 6. & cor Royas dec.491. n.16. & cor. Burat. deciſ.
87 *206. n.30. & cor. Ubald. dec.189. n.9. & in rec. dec.175. nu.5.*
p.1. & dec.705. n.u. p.2. & dec.211. n.25. p.13. dec.373 nu.
10. p.18. rec.

Et ita perpetuò judicavit Sacra hæc Cong. concedendo
reſtitutionem in integrum quibuſcumque Religioſis, & Mo-
nialibus, quæ durante cauſa metus per quodcumque ſpa-
tium longiſſimi temporis nullatenus reclamarunt, ut videre
eſt in *Sabinen. 1. Julii 1662.* de qua in *Lib.23. Decr. hujus S.*
C. fol.211. & in Papien. 17. Febr. 1663. dicto Lib. 3. Decret.
87 fol.237. & in Taurin. 23. Feb. 1669. Lib.26. fol.502. & in
Sulmonen. 24. Aprilis 1694. Lib.43. Decr. fol.173. & in Ve-
netu 18. Auguſti 1696. Lib.48. fol.345. & in Lingon. 22. Apri-
lis, & 20. Decemb. 1698. Lib.43. Decr. fol.432. & in Elmen.
5. Martii, & 9. Aprilis 1701. Lib 51. Decr. fol.98. & 179.
ubi de taciturnitate annorum 29. *& in Melvitana 6. Auguſti*
1705. Lib.55. Decr. fol.311. ubi de taciturnitate annorum 32. 88
& in Capataquen. 2. Auguſti 1710. Lib 6. Dec. fol.11. ubi de
taciturnitate annorum 24. *& in Urbevetana 31. Dec. 1721.*
Lib.61. Decr. fol.593. ubi de taciturnitate annorum 25. Idem- 89
que in aliis ſimilibus caſibus, gratia brevitatis omiſſis, reſ-
pondit C. E. *in Januen. Profeſ. 6. Junii 1687.* ad relat. *Card.*
Coloredi, ubi de taciturnitate annorum 31.

Quæ omnia, licèt ponant in claris inſubſiſtentiam obje-
cti, ea præſumpta, ſeu tacita ratificatione deducti, adhuc
tamen ad ulteriorem illius confutationem animadvertere
ſupplicamus, quòd, dato etiam contra veritatem facti, quòd
durante cauſa metus Puella nonquam verbis, aut factis 90
reclamaſſet, quinimo ad plurimos actus deveniſſet, qui ma-
terialiter ratificationem importare valerent, hoc non ob-
ſtante, ita materialiter ſumpti, non ſufficerent ad purga-
tionem metus, & conſequenter ad præſumendam tacitam
ratificationem, ſed omnino requireretur, quòd illa antece-
denter ſcientiam nullitatis Facti, & Juris certitudinaliter,
& individualiter habuiſſet, ut, pluribus relatis, notat *Ca-*
merat. reſp 1. art.2. n.73. ibi: *Hæc porrò ſcientia certa, & in-*
dubitata eſſe debet, itant actus ratificatus dici non poſſit, niſi
gerens illum plenè ſit priùs de ejuſdem actus conditione, &
qualitate, tam in Jure, quàm in facto certioratus, Card. de 91
Luc. de Regul. diſc.40. n.10. ibi: *Ad effectum inducendi rati-*
ficationem, ſanativam nullitatis, neceſſaria eſt ſcientia nulli-
tatis, tam in Facto, quàm in Jure, cùm aliàs animus trahi
non valeat ad ignorata, atque actus ſubſequuti rectè dici va-
leant æquivoci, ſeu geſti cum falſo præſuppoſito, quòd Religio-
ſam ſe eſſe dixerit.

Ulteriùs requireretur, quòd actus, ex quibus elici præten-
ditur tacita ratificatio, eſſent de ſui natura tales, qui perne-
ceſſe importarent ratificationem, & quod facti extitiſſent a-
nimo præciſo, & determinato ratificandi Profeſſionem nul- 92
lam; Aliàs enim tali ſcientia, & animo expreſſo ratificandi
ſecluſis, illicò tacita ratificatio evaneſcit, *Camerat d. reſp. 1.*
art.2. n.78. & 123. ibi: *Præterea requiritur, ut hos actus ge-*
rens ſciat per illos ratificationem induci, & ut animum habeat
ratificandi, Panimol. dec.29. n.56 & ſeq. P annot. 3 n.33. Rot.
cor. Ubald. dec.277. n.11. & apud *Tambur. de Jur. Abbat. dec.*
2. per tot. & cor. Priol. dec.237. n.3. ibi: *Actus verò facti poſt*
Profeſſionem nullam, non inducunt ratificationem, niſi fiant
à ſciente nullitatem, animo illam validandi, & ſe ſe ſufficien-
ter obligandi, cum quibus proceſſit hæc S. C. nullum decla- 93
rando Profeſſionem ex deficientia hujuſmodi requiſitorum
in Veneta de qua *in diſc.3. p.1. to.1. & diſc.2. p.1. tom.4.*

Ex tot igitur probationibus tandem manifeſtè reſultat,
quod ante Religionis ingreſſum Puella magnam animi a-
verſionem habuerit ad ſe monacandum, & quòd minis, ver-
beribus, ac tentativo illam ſuffocandi Pater coegit; Tempo-
pore Novitiatus, & in ipſa die Profeſſionis, habemus per- 94
ſeverantiam Filiæ in proteſtando, & reclamando, ſe per
vim, & metum Profeſſionem emittere, & toto hoc tempore
ſeveriſſimi Patris novæ exibentur comminationes, & ſi-
gnanter illam præcipitandi in Flumen Guadiana, quatenus
non profiteretur. Intra quinquennium, & eo elapſo conti-
nuatæ pariter adſunt reclamationes uſque ad judicialem re-
curſum apud hanc S.Cong. & vice verſa Pater, modò blan-
ditiis, modò pinguiori aſſignamento, & denique novas ſu- 95
peraddendo minas denegationis Alimentorum, ac Paternæ
maledictionis, illi impedimentum præſtitit ad intentan-
dam, ſeu proſequendum Judiciale experimentum; Ita ut
omni tempore ex parte Filiæ reclamationes, & animum,
abſolutè repugnantem Statui Religioſo, oſtendamus: E
converſo omni tempore ex parte Patris atrociſſima facta,
& graviſſimas minas, & machinationes perpetuas habea-
mus; In quibus ſanè terminis nullius perfectò caſus iſto magis
circumſtantiatus dari poteſt ad probandum coactum, & me- 96
ticuloſam extitiſſe aliquam Profeſſionem, cum ferè impoſ-
ſibile ſit tot probationes intrinſeras adducere poſſe median-
te adeò continuata ſerie reclamationum in Filia, ac violen-
tiarum, & machinationum in Patre.

Quibus omnibus adſtipulantur ceteræ probationes extrin-
ſecæ, ex quarum efficacia indubitatum eſt probari metum,
ac violentiam ad effectum obtinendi reſtitutionem in inte- 97
grum; Et 1. adducimus publicam vocem, & famam,
vigentem in Civitate Pacen. ejuſque Viciniis, juxta quam
apud omnes notiſſimum eſt, ac indubitatum, Puellam per
vim, & metum profeſſam fuiſſe, quod utique in hac par-
te conſiderabilem probationis gradum conſtituere tradi-

detunt

Digitized by Google

derunt in ſpecie *Menoch. de Præſump. lib. 3. præſump. 126. n. 12. Rot. cor. Seraphin. dec. 859. n. 7. & cor. Bich. dec. 395. n. 2. & in rec. dec. 211. n. 17. par. 13. & dec. 216. n. 6. par. 16.*

II. Adducimus Votum Epiſcopi Pacen. ſeriò atteſtantis
98 contra proprium Fiſcum, qui in hac Cauſa eſt principalis
Contradictor, pro veritate, & conſcientia locum eſſe re-
ſtitutioni in integrum; Quanti ponderis autem eſſe ſoleat
Votum Epiſcopi localis ratione materiæ ſubiectæ probè de-
monſtrat, & omnium meliùs ſolitum iſtius Sac. Congr. quæ
in his terminis quamplurimùm eiſdem Relationibus deferre
ſolet, & ſignanter in *Biſuntina Reſtit in integ. 8. Junii* 1701
ut ex Folio tunc diſtributo, *& in Libr. 51. Decr. fol.* 300. re-
giſtrato ibi: *Quibus omnibus attentis ſupradictus Archiepiſ-*
99 *copus cenſet, ſatis conſtare de d. Profeſſionis nullitate &c.* pro
qua Sac. C. reſpondit die 19. Iulii ejuſdem anni, & ita pari-
ter in alia *Biſuntina 9. Sept.* 1713. de qua *d. diſcep. 1. nu. 2. & 85. par. 1. tom. 1.*

Et ultimò adducimus declarationem Abbatiſſæ, & om-
nium Monialium iſtius Monaſterii, juxta quam ipſæ profi-
tentur, ſe tuta conſcientia impugnare non poſſe nullitatem
cùm certò ſciant, eam per vim, & metum profeſſam fuiſ-
100 ſe, quæ ſanè declaratio, & confeſſio, utpotè emanata à
Monaſterio, ſeu Monialibus, quæ ſunt principaliter inte-
reſſatæ pro ſubſtinendo contractu iſtius Profeſſionis, inter
101 ipſas, & Monialem peracto, ſummoperè juſtificat aſſum-
ptum circa coactionem ejuſd. Profeſſionis, ut in terminis
late probant *Sanch. in Summ. lib. 5. cap. 4. n. 62. & lib. 6. cap. 9. n. 6. Maran reſponſ. 38. n. 24. tom 1. Camer. reſponſ 1. & reſp. 3. utrobique n. 1. Moron. reſponſ. 82. nu. 153. Lur. dec. Grauaten. 62. nu.* 10. cum quibus proceſſit hæc S. C. *in Rom.* de qua
in tom. 4. par. 1. diſcep 1. §. 9. n. 11.

Die 19. Decembris 1722. propoſita Cauſa in C. C. ſub
102 dubio *An ſit locus reſtitutionis in integrum*, reſponſum fuit.
Affirmativè.

DISCEPTATIO XVIII.

Cæſenaten. præt. Erect. Archipresbyteratus.

PRO

Capitulo Cæſenæ,

CUM

Marco Antonio Pulaccino.

ARGUMENTUM.

Canonicis diſſentientibus, an poſſit erigi in Eccleſia Cathedrali nova Dignitas cum preæminentia in Choro. Et quando illorum conſenſus ſuppleri poſſit à S. C. Irrationabiliter quando quis diſſentire dicatur.

CÆſena, *origine, & Religione vetuſtiſſima Civitas, ab*
Umbris ante ædificatam Romæ ædificata, & à S. Timo-
1 *thæo, B. Pauli Diſcipulo, degentibus adhuc Apoſtolis, ad Chri-*
ſti Fidem converſa, juxta verba *Cirilli Corbeſch. in Epiſt. ad*
Franciſc. Card. Albicium, relata à *Manzon. in Cæſena Sac fol.*
5. ſuum habet æquè nobile, antiquum, ac numeroſum Capi-
tulum, compoſitum ex 17. Canonicis, & duabus Dignitati-
bus, Præpoſito nimirum, & Archidiacono, unicum conſti-
tuentibus Corpus, abſq; aliqua diſtinctione Stalli, vel Habi-
tus, ut in eadem Civitate, totaque Romandiolæ Provincia
notorium eſt, & patet ex Summ.

Inter dd. Dignitates, Præpoſitus primum occupat locum,
illaq; eſt adeò antiqua, ut idem *Manzon. in Cæſena Sac. fol.*
220. aſſerat, quendam Arnulphum à Cæſena ex Præpoſito
2 ejuſdem Eccleſiæ ab Urbano V. uſque ab anno 1366. crea-
tum fuiſſe Epiſcopum Catanzarii. Neque minori antiquita-
te donata eſt Archidiaconatus Dignitas, eò quia erecta pa-
riter fuit ab antiquiſſimo tempore, ut teſtatur *idem Manzon.*
in Cronolog Cæſen. fol. mihi 146. aſſerens, primum Archi-
diaconum fuiſſe Carolum de Verardis, ſepultum in Eccle-
ſia D. Auguſtini de Urbe, cum ſequenti Inſcriptione: *Ca-*
rolo Verardo, Archidiacono Cæſenati, hujus in Patria Digni-
tatis Authori, quam per extenſum refert *Manzon. in Crono-*
log. Cæſen. fol. 104.

Sub ſpecioſo prætextu divini Cultus, revera tamen ex
3 mundano fine, Ioſeph Demetrius, Cæſenæ Civis, volens
ſuos Conſanguineos nobilitare, eidemque Corpori inter
Dignitates, & ſupra omnes Canonicos inſerere, in Teſta-

mento, condito die 1. Maii 1716. mandavit erectionem ter-
tiæ Dignitatis ſub titulo Archipresbyteri, eidem aſſignan- 3
do pro Dote ejus Bona, deſcripta in Summario cum ali-
quibus tamen conditionibus, nimis à Jure exorbitantibus,
de quibus latiùs infrà, & cum obligatione, iniuncta no-
vo Archipresbytero, celebrandi Miſſam quotidianam, &
inſerviendi Choro ad inſtar aliorum de Capitulo, juxta
ea, quæ leguntur in ejus Teſtamento, in Secretaria exi-
ſtente, in quo ulteriùs ſpecialiter determinatur, quod ea-
dem Dignitas Archipresbyteratus debeat eſſe de Jurepatro-
natus Familiæ Pulaccinæ, & in iſtius defectu, alterius Fa-
miliæ Bagnariæ.

In Codicillis autem, rogatis die 17. Iunii 1719. pro primo
Archipresbytero nominavit Clericum Marcum Antonium 4
Pulaccinum, tunc temporis annorum 20.

Publicata hujuſmodi novæ Dignitatis prætenſa Erectio-
ne, de more, ſerv. omnibus ſerv. convocatum fuit Capi-
tulum die 8. Auguſti ejuſdem anni 1719. in eoque cum omni
maturitate perpenſis, & libratis omnibus rationibus, &
congruentiis, quæ pro dicta Erectione Archipresbytera- 5
tus adductæ fuerunt, fuit reſolutum, eidem novæ Dignita-
ti non eſſe præſtandum conſenſum à Capitulo, ex rationibus,
& motivis, de quibus infrà, ut ex reſolutione Capitulari,
data in Summario.

Cui reſolutioni acceſſerunt duæ ſolemnes proteſtationes,
emiſſæ in eodem Capitulo: Prima à Canonico Decano, &
Pœnitentiario Ioan: Baptiſta Turrino: Secunda verò ab 6
aliis 13. Canonicis, indicatis in Summario, ſe declaran-
tibus, nolle ſibi præjudicare circa Præcedentiam, ipſis om-
ni Iure debitam.

Quatenus verò loco tertiæ Dignitatis voluiſſet exadverſo
erigi Canonicatus, ad augendum divinum Cultum in noſtra
Cathedrali, ad hoc, ut mens ejuſdem Teſtatoris eo meliori
modo, quo fieri poſſet, adimpleretur, fuit in eodem Ca- 7
pitulo quæſitum, an deberet acceptari dictum Legatum pro
Erectione alterius Canonicatus, cum conditionibus tamen,
concordandis cum Præpoſito, & Canonico Faberio, ad di-
ctum effectum ſpecialiter à Capitulo deputatis, fuitque re-
ſolutum Affirmativè.

Agnoſcentes Oppoſitores juſtiſſimas cauſas denegationis
conſenſus Canonicorum, de quibus infra, procurarunt per
indirectum illam obtinere, compenſando nimirum inſigne
præjudicium eorundem Canonicorum, mediante alio æqua-
li beneficio Indulti Cappæ magnæ, propriis ſumptibus ab
Apoſtolica Sede obtinendi, juxta temperamentum, ab 8
Epiſcopo propoſitum, prout die 13. Aprilis 1720. præ-
via eadem ſpontanea oblatione, cum illis tamen condi-
tionibus, quæ leguntur in Summario, obtinuerunt dict.
conſenſum.

Verum tamen eſt, quod in rei veritate non fuit exad-
verſo in hac parte proceſſum cum illo candore, ſincerita-
te, & conſtantia, cum quibus in his materiis procedi ſolet, 9
eo quia nunquam promota fuit petitio pro eodem Indulto;
Sed poſt aliquod tempus novum propoſuerunt Oppoſitores
temperamentum pro habendo dicto conſenſu, exhibendo
ſcilicet ſe promptos favore Capituli exburſare ſummam
ſcutorum 700, ad effectum compenſandi burſale præjudi-
cium, reſultans eidem Capitulo ex dicta erectione novæ
Dignitatis.

Iterùm proinde convocato Capitulo die 26. Aprilis 1721.
in eo, rejecta dicta exhibitione ſummæ 700 proceſſum fuit
cum illa nobili animadverſione *Senec. in Senten. juxta ordin.* 10
lit. fol. 759. Pecuniæ imperare oportet non ſervire; Fuitque
deſideratum à majori parte Canonicorum congruum tem-
pus ad omnia benè ponderanda; Fueruntque in ſequenti Ca-
pitulo, coadunato die 11. Maii ejuſd. anni 1721. deputati
ſex è dicto Capitulo ad informandum Epiſcopum circa mo-
tiva, & rationes, & congruentias, quibus innitebatur diſ-
ſenſus ejuſdem Capituli.

Hoc medio tempore, imò per duos menſes antea, dum
Cæſenæ conſulebatur circa dictam erectionem novæ Di-
gnitatibus ab Oppoſitoribus fuerat habitus recurſus ad S. C.
& ab ea uſque à die 8. Martii 1721 obtenta Epiſtola pro In-
formatione, & Voto, de more directa Epiſcopo, illamque 11
exhibuerunt ſolùm die 28. Maii ejuſdem anni; Quo tempo-
re convocato, ut ſupra Capitulo, in eoque ponderatis om-
nibus novis temperamentis propoſitis, re maturè perpenſa,
concluſum fuit, non eſſe præſtandum conſenſum dictæ ere-
ctioni novæ Dignitatis Archipresbyteratus, ex multiplici
æquè ſolido motivo, quorum unumquodq; de per ſe conſide-
ratum, ad noſtrum effectum ſuperabundare videtur, multò
magis ſi conſiderentur unita.

Inſtitum deinde fuit pro Cauſæ propoſitione, & perventa
interim Informatione d. Epiſcopi, data in Summ. ſubſcri-
12 ptum fuit Dubium, an eſſet locus erectioni d. novæ Digni-
tatis, quod videtur negativè reſolvendum.

Primum motivum juſti diſſenſus Capituli fundatur in
qualitate prætenſæ Dignitatis, quæ non ſolùm deberet eſſe
non liberæ collationis, ſed de Jurepatronatus laicalis, priùs
Familiæ Pulaccinæ, & deinde alterius Familiæ Bagnariæ,
juxta alios ſimiles caſus, licèt non adeò frequentes; Sed ul-
teriùs cum conditionibus, adeo à Jure exorbitantibus, adeo-
13 que impropriis, ut in toto Catholico Orbe non ſit facile aliam
ſimilem reperire Dignitatem.

Quia illa debet omni futuro tempore eſſe prorsùs libera, &
exempta ab omni onere Penſionis.

In caſu alicujus Penſionis, à legitimis Superioribus ſuper
illa impoſitæ, deſinit eſſe Dignitas Archipresbyteratus, &
tunc debet eſſe ſimplex laicale Legatum pium Miſſarum, &
14 Fundatoris Heres debere eſſe omnium bonorum, relictorum
pro Dote ejuſdem Dignitatis, *aſſoluto Padrone, con obbligo
di ſoddisfare la Meſſa quotidiana, e altre Meſſe il giorno di S.
Franceſco, e queſta eſſere la mia volontà.*

Nullo unquam tempore poſſideri, & obtineri poteſt ab
Exteris, quod ſi id ſequatur, novus Archipresbyter adve-
na *ſia tenuto riconoſcere annualmente il Sig. Criſtoforo Pulacci-*
15 *ni, e ſuoi Deſcedenti di ſcudi venti ogn'anno, e così dovrà for-*
ſi per tutto il tempo, che queſta Dignità sarà poſſeduta da Per-
ſona foraſtiera.

In dicto caſu idem Archipresbyter exterus teneatur ad
celebrari faciendum quolibet anno Miſſas 90. cum eleemo-
ſyna duarum juliorum pro qualibet Miſſa. & ſic cum alio
16 onere annuorum ſc. 18. ultra alia, annexa eid. Dignita-
ti, quando poſſidetur à ſuis Conſanguineis, & Deſcen-
dentibus.

Et pro punctuali omnium præmiſſarum conditionum
obſervantia præciſa, *il medeſimo Rettore di queſta Arcipre-*
tura debba obbligarſi avanti il ſuo poſſeſſo con ſuo giuramento
17 *d'oſſervare, e adempire quanto gli vien impoſto, comandato*
dal Teſtatore.

Repetimus proindè, eſſe impoſſibile, quod dari poſ-
ſit ſimplex Eccleſiaſticum Beneficium ſimilis naturæ, &
18 multò magis opponitur omnibus Juris principiis, quod
erigi poſſit in qualificata Eccleſia Cathedralis, qualis
eſt illa Cæſenæ, una ex eis Dignitatibus cum dd. con-
ditionibus.

Antequam autem diſcurramus ſigillatim de dicta quali-
tate prætenſæ novæ Dignitatis, præmittimus, nos eſſe in
terminis novitatis, mediante actu omninò voluntario re-
ſpectu Teſtatoris, alterantis antiquum Statum noſtræ an-
tiquiſſimæ Cathedralis Eccleſiæ, cujus primus Epiſcopus
19 fuit ille Philemon, dilectus Divi Pauli Diſcipulus, cui di-
recta eſt ſpecialis Epiſtola, teſtibus *Claramont. in Hiſtor.
Cæſen. lib. 4. fol. 528. & Anton. Caſar.* ſequuto *à Manzon. in
Cæſen. Sac.* Et propterea non ſolùm in illis terminis ad ſer-
vandam æqualitatem actus voluntarii, ex parte noſtri Capi-
tuli requiritur ex neceſſitate illius conſenſus; Sed nulla
ad dictum effectum requiri videtur allegatio cauſæ diſſen-
tiendi, quia Collegiales non poſſunt cogi inviti ad aliquem
recipiendum in eorum Collegio, ad *Tex. in canon. Si fortè*
20 *diſtinct. 63. & canon. Nullus diſtinct.* 60. cum aliis citatis à
Felin. in cap. Cùm acceſſiſſent numer. 1. de Conſtit. ibi: *Cum
enim minuitur Jus eorum, conſequens eſt exquiri, an conſen-
tiant, & Lotter. de Re Benefic. lib. 1. cap. 19. num 9.* ibi: *Nè
quis fiat de Univerſitate, contra ipſius Univerſitatis volunta-
tem, ſuper quo eſt fundata ratio;* Et in noſtris præciſis ter-
minis egregiè *Rota Macerat. in Macerat. prætenſæ Erect. Ca-
nonic. 15. Febr. 1702. §. Animadverſum* impreſſa apud *Card.
de Luca juxta* Venetam impreſſionem *lib. 12. dec. ultima* ibi:
*Noviorum Canonicatus erectio, cum ſit actus voluntarius, ac
merè facultativus &c. eò quia etiam Canonici non tenentur in*
21 *eorum Collegio, ſeu Univerſitate, alios Canonicos, ſeu Colle-
giales recipere, nè quis fiat de Univerſitate, contra ipſius Uni-
verſitatis voluntatem &c. Indè ſequitur, quòd in arbitrio Col-
legii, ſeu Capituli abſolutè quoque reſideat poteſtas aſſenſum
denegandi novæ creationi, abſque neceſſitate docendi de cauſa
rationabili.*

Quæ ſi procedunt in terminis receptionis, & admiſſionis
Canonici inter Canonicos, & conſequenter æqualis inter
22 æquales, & cum ultimo loco inter Admittentes, juxta
authoritates, ſupra citatas; Abſque ullo dubitationis prin-
cipio locum habent in noſtris terminis, in quibus agitur de
admiſſione, & receptione in figura, & circumſtantiis Ma-
joris, ſeu dignioris, tanquam occupare prætendentis pri-
mum locum inter Canonicos, ætate, ſcientia, ſervitio Ec-
cleſiæ, ac omnibus aliis qualitatibus ſuperantes dictum præ-
tenſum novum Archipresbyterum, ut Conſideranti patet,
& applicantur ea, quæ notant communiter Repetentes *in
Auth. Multò magis C. de Sacr. Eccl.* cum aliis, citatis *ab Eve-* 23
*rard. in Topic. Legal. loco 65. & à Surd. de Aliment. tit. 9. qu.
1. nu. 14. & Rot. dec. 549. n. 13. & ſeq. par. 19. rec.*

Cæterùm, quatenùs ex adverſo deſideraretur multiplex cau-
ſa juſti diſſenſus Capituli, hæ in promptu ſunt, &

I. Deſumitur à dicta qualitate Juriſpatronatus laicalis,
qua attenta, non eſt, neque erit in libertate Apoſtolicæ Se-
dis, vel in arbitrio Epiſcoporum Cæſenæ pro tempore in
caſu vacationis dictæ novæ Dignitatis, illam conferendi 24
Perſonis dignioribus ex Civitate Cæſenæ, vel digniſſimis,
quatenus iſtæ originem non ducant ab eadem Civitate,
ſed ad illam neceſſariò ſemper eligendus eſt unus ex No-
minandis ab Hæredibus Fundatoris; Circumſtantia hæc
in omni Officiorum genere nimis conſiderabilis eſt, eò quia
ad illum ſemper digniores eligendi ſunt, juxta latè animad-
verſa per *Grutber. de Arte benè deſideran. reſolut. 18. num. 7.
fol. 424.* In noſtris terminis magnificienda eſt, eò quia agi-
tur de Eccleſiaſtica Dignitate, quæ prætendit præcedere,
& digniorem locum obtinere in concurſu 17. Canonico-
rum, quorum electio dependere ſolet à propriis meritis, 25
propriiſque diſtinctis qualitatibus, quæ in caſibus vaca-
tionum debita maturitate ponderari ſolent ab Apoſtolica
Sede, vel ab omnibus Epiſcopis pro tempore in magna
conſideratione haberi; Quod non reputatur leve inconve-
niens in concurſu dd. qualificatorum Canonicorum, viden-
tium occupantem digniorem locum Clericum, vel Sacer-
dotem, nominandum à Deſcendentibus à dicto Fundato-
re, non cum requiſitis majori meritis, magnæ ſcientiæ, vel 26
ſimilis qualitatis, ſed eum meru, & ſimplici capacitate ce-
lebrandi Miſſam.

Cum illo additio, quod nullum habebunt iidem Vocati
ſtimulum, vel inſerviendi Eccleſiæ, quando ſunt in Mino-
ribus conſtituti, vel mediante acquiſitione ſcientiarum, qua-
lificandi proprias Perſonas, adhoc, ut præferri poſſint aliis
minùs dignis in obtinenda d. Dignitate.

Hujus veritatis optimum habemus argumentum, & au-
thenticum exhibemus documentum in Summario in quo
Magiſtri Cæremoniarum noſtræ Eccleſiæ ſolemniter teſtan- 27
tur, quòd poſt mortem Fundatoris prætenſæ novæ Digni-
tatis, Pulaccinus non niſi tanquam unus de Populo digna-
tur intervenire functionibus Eccleſiaſticis noſtræ Cathe-
dralis, ibi: *Da che ſeguì la morte del Signor Giuſeppe De-
metrj non ſi è mai più veduto intervenire, nè a Cappelle Pon-
tificali, nè a Proceſſioni ſolenni del Corpo di Criſto, nè ad al-* 28
*tre Funzioni ſagre, che ſi fanno ne' giorni feſtivi, nè ad altri
Divini Officj, come fanno, e pratticano tutti gl'altri Preti, e
Chierici della Città.*

Toto ſpiritu, & enixis precibus ſupplicantes obſervare,
quod ſi hæc practicantur hodie, quando Nominati à Fun-
datore non adhuc habent certum, fundatumque Jus reſ-
pectu prætenſæ novæ Dignitatis, & quando hujuſmodi ope- 29
randi modus poteſt illis eſſe legale obſtaculum obtinendi in-
tentum, facili negotio poteſt deveniri in cognitionem mo-
di, quem tenebunt in futurum, ſi eorum favore ab hoc Sa-
croſancto Conſeſſu canonizabitur certum, & determinabi-
tum Jus habendi d. Dignitatem.

Pro ſecunda cauſa diſſentiendi nimis urgere videntur il-
læ exorbitantes conditiones, ſupra expreſſæ; Quòd Di-
gnitas Archipresbyteratus gravari non poſſit aliquo Pen-
ſionis onere: Quòd ſi de facto tali onere gravetur, ſtatim
deſinat eſſe Dignitas, & Beneficium Eccleſiaſticum, &
per veram metamorphoſim evadat laicale Legatum pium, 30
cum ſola obligatione unius Miſſæ quotidianæ: Quod per
viam Penſionis eventualis Deſcendentes à Fundatore ha-
beant ex redditibus Dignitatis annua ſcut. 20 ab Archi-
presbyteris, non oriundis ex Civitate Cæſenæ: Quod
Archipresbyteri advenæ gravati ſint onere 18 annuorum
ſcutorum erogandorum in celebratione tot Miſſarum: Quod-
que demum ejuſdem Archipresbyteratus capaces non ſint
Perſonæ exteræ, licèt qualificatiſſimæ, & Eccleſiæ ſer- 31
vitio apprimè utiles. Pro quarum conditionum punctuali
exequutione ſe declaravit Fundator velle, ut Archipreſ-
byter ſe obligaret *avanti il ſuo poſſeſſo con giuramento di oſ-
ſervare, e adempire*, illaſque eo fine appoſuiſſe, ne Ar-
chipresbyteratus unquam poſſideretur ab Advenis, juxta
verba illa Teſtamenti: *E queſto ſia* (notetur quæſo ſe-
quens clauſulis) *ſolo ad oggetto, che mai ſia accettato da Per-
ſona foraſtiera.*

Si enim

Digitized by Google

Si enim hujuſmodi exorbitantes conditiones, neque etiam
admitti poſſunt in ſimplicibus Beneficiis, eò, quia illorum
naturæ, & eſſentiæ opponuntur, ex adductis *per Bordon.
conſ. 69. num. 3. Card. de Luc. de Benef. in Summ. numer. 4.*
32 *Gonzal. ad Regol. Cancel gloſſ. 5. num. 7. & ſeqq.* latè *D. Pi-
ton. de Conter. Patron. alleg. 24. à num. 1. & Rot. dec. 274. nu.
2. cor. Burat.* Multò magis admitti non poterunt in una ex
principalibus Dignitatibus noſtræ inſignis Cathedralis, ut
patet Conſideranti, & obſervant adducti *per Lotter. de Re
benefic. libr. 1. quæſt. 32. numer. 29.* ubi ſequendo litteralem
Text. in leg. Conditiones la n. ff. de Condit. inſtit. ſimiles con-
ditiones vocat *deriſorias*, ibi: *Nec ob hujuſmodi qualitate
33 recedunt, quæ contra ſubſtantiam beneficii ſunt, vel contra
perpetuam Juris probibitionem; Qui enim contra ſubſtantiam
Beneficii leges meditatur, utique deſtruit, quod agit, cùm,
illis poſitis, ſubjectum corrumpatur &c. Sonteque etiam quas
I.C. &c. vocat deriſorias quemadmodum etiam qui adicit leges,
à Jure improbatas.*

Ut conſiderando exorbitantem illam conditionem, quòd
non poſſit imponi penſio ſuper dicta nova Dignitate, no-
tant *Pariſ. de Reſignat. lib. 2. par. 4. num. 14. Tondut. de Pen-
ſion. cap. 25. numer. 1. Cardin. de Luc. de Jurepatr. diſc. 66.*
34 *num. 14. D. Piton. de Controv Patr. allegat. 56. numer. 1. &
Rot. dec. 186. num. 4. par. 16. recen. in Peruſina Penſionis 11.
Maii 1716. §. Reſpectu cor. Herrera*, obſervantes, nihil aliud
requiri ad hoc, ut Papa imponere poſſit Penſionem ſuper
Beneficiis de Jurepatronatus, quàm iſtorum ſimplex notitia,
& talis Juripatronatus ſcientia.

Et conſiderando exorbitantiorem conditionem, quòd in
caſu impoſitionis alicujus Penſionis, aſſerta Dignitas Ar-
35 chipresbyteratus deſinat eſſe talis, & evadat ſimplex laica-
le Legatum pium, notant *Vivian. de Jurepatr. libr. 1. cap.
1. numer. 61. Rebuff. Tractat. var. lit. de pacific. poſſ. nu. 344.
& ſeqq. Rot. dec. 284. nu. 2. coram Burat.* obſervantes, unum
ex eſſentialibus conſtitutivis Beneficii eſſe illius perpetuita-
tem, itaut ſemel legitimè erectum, nunquam deſinat eſſe
tale.

Et conſiderando exorbitantiſſimam illam conditionem,
Beneficio pleno, reſervationis penſionis, ut ita dicam,
36 eventualis, annuorum ſc. 40. favore Hæredum Fundato-
ris, & alterius novi oneris annuor. ſcut. 18. mediante cele-
bratione 180. Miſſarum, impoſiti Archipresbytero, qua-
tenus aſſerta Dignitas poſſideretur ab aliqua, licèt pluſ-
quam digniſſima Perſona, quæ non eſſet oriunda à Civita-
te Cæſenæ, obſervant *Imol. in clem. Literas n. 23. verſ. Hoc
37 ultim. de Reſcript.* aliiq; pleno calamo citati *à Nicol. Sever. in
conſult.* impreſſa *poſt Tor. de Pact. fut. ſucceſſ. lib. 4. cap. 14. per
tot.* ubi latè probat, quod hujuſmodi eventuales Penſiones
non ſubſtinentur, etiamſi imponantur Apoſtolica authori-
tate, quando eventualitas purificatur poſt mortem illius Sum-
mi Pontificis, qui penſionem eventualem reſervavit.

Et reprobando ſimilem prætenſionem, innixam centena-
riæ poſſeſſioni collationi Canonicatuum Eccleſiæ Tarenti-
næ Oriundis ex ead. Civitate, non attentis generalib. verbis
Brevium duor. Summ. Pontificum, quæ nimia ſubtilitate
detorquebantur ad favorem Oriundorum ex d. Civitate Ta-
38 rentina, ſunt magiſtrales reſolutiones duorum inſignium
Collegiolium Tribunalium Urbis: Prima eſt hujus S. C. in
Tarentina Canonicatuum 5. Sept. 1716. de qua in *tom. 2. par. u.
diſc. 7. per tot.* Alia verò Sac. Rotæ *in Tarentina Canonicatus
11. Dec. ejuſd. anni 1716. cor. Foſcaro.*

Ultra illas alias verè exorbitantes, imò monſtruoſas diſ-
poſitiones, non Superioris Eccleſiaſtici, ſed laici Funda-
toris alicujus Eccleſiaſtici Beneficii, & multò magis Di-
gnitatis in Cathedrali Eccleſia, imponentis ſuper illis ad
39 ſui libitum, & in caſibus, & pro temporibus ſibi, benevi-
ſis, penſiones, & annuos redditus ad favorem ſuorum Hæ-
redum, ut in terminis conditionis longè minoris exorbitan-
tiæ, notat *Rot. Macerat. in d. Maceras. prætenſæ erect. Cano-
nicatus 15. Feb. 1702.* impr. poſt *tom. 12. Card. de Luc. in fi-
ne §. Aſſumpto*, in cujus caſu agebatur de conditione impru-
40 denti dumtaxat, difficili, & Juris prudentiæ non conſona,
& tamen talis fuit naturæ, & qualitatis meritò exiſtimata,
ut habita fuerit pro legitima cauſa non aſſentiendi novæ ere-
ctioni Canonicatus in illa Eccleſia, in qua una dumtaxat
reperiebatur Dignitas ſub titulo Præpoſiti, & ſeptem ſolùm
Canonici.

Poſſet proindè hic terminari Scriptura, quia revera dicta
qualitas Juriſpatronatus laicalis unita cum capacitate De-
ſcendentium ab Hæredibus Fundatoris obtinendi Archipreſ-
byteratum, mediante ſola, & ſimplici habilitate celebran-
di Miſſam, & cum monſtruoſa unione dd. exorbitantium

conditionum, talis videntur eſſe naturæ, ut reputari videan-
tur pro juſtiſſimis, & pluſquam legalibus cauſis legitimi diſ- 41
ſenſus.

Et tamen, præter ullam neceſſitatem, & ad ſolius ma-
teriæ ornatum, ſubdimus, quod in illis etiam terminis, qui
non ſunt noſtri, quando ſcilicet hujuſmodi exorbitantiæ, &
qualitates novæ Dignitatis non concurrunt.

Cauſa legitima diſſenſus reputari etiam ſolet præjudi-
cium Capituli, conſiſtens in diminutione poteſtatis Cano-
nicorum circa actus juriſdictionales, & capitulares, circa 42
quos augeretur votum novi Archipresbyteri, quam cauſam
in noſtris præciſis terminis approbant *Felin. in cap. Cùm ac-
ceſſiſſent num. 15. verſ. Cùm enim minuitur de Conſtit & Rot.
Maceraten. apud Card. de Luc. juxta impreſſ. Venetam lib. 12.
poſt diſc. 46. verſ. Sed quatenus fol 65.* ibi: *Prima dici poteſt
præjudicium Capituli, ſeu diminutio poteſtatis Canonicorum
in actibus juriſdictionalibus, & capitularibus in quib. ipſi vo-
tare debet &c. & patet ad ſenſum.*

Aliud majus præjudicium noſtri Capituli, & diſtincta
cauſa æquè legalis, ac juſta conſiſtit in amiſſione præceden-
tiæ 17. Canonicorum, quæ dicitur juſtum motivum diſſen-
tiendi, & uti tale in individuo noſtri caſus approbatum fuit
à Rot. dec. 6. ſub nu 3. cor. Pot. ibi: *Nam ſi aliquis alius Archi-* 43
*diaconus electus &c. Stallum haberet in Choro, & vocem in Ca-
pitulo, deberet præcedere antiquos Canonicos, & ratione præ-
cedentiæ non erat dubium, quod erat præjudicium ratione vo-
cis in Capitulo:* Inſpectiones autem, concernentes præceden-
tiam magnæ conſiderationis ſunt, illarumque defenſio, ne-
dum licita, ſed neceſſaria eſt, juxta authoritates, quas refe-
runt, & ſequuntur *Menoch. conſ. 126. n. 1 Bordon de Præ-
ced. n. 6. Card. de Luc. ad Franch. obſerv. 138. nu. 1. Franc. de* 44
*Eccleſ. Cathed. cap 33. à n. 9. Ricciard. in Liceo Eccleſ. cap. 8.
§. 3. à nu. 10. Monac. in Formul. tom. 4. fol. 99. n. 93.* ibi: *Sicuti
condemnandi ſunt, qui ambitu, & humanæ gloriæ cupiditate
primos recubitus, & primas Cathedras uſurpare conantur,
de quibus loquitur Evang Matth 23. ita laudandi ſunt, qui de
præcedentia, & majoritate contendunt, ut ordo, & conſonan-
tia inter Clericos, & Eccleſias particulares majori perfectione* 45
ſervetur, & Rot. deciſ. 19 num. 1. poſt Antonel. de Jur. Cleric.
ibi: *Propriique Juris defenſioni, nedum licitæ, ſed ex SS.
Patrum teſtimonio debita.*

Creſcitque in immenſum reflexio hujus magni præjudicii,
reſpectu Canonicorum, ex eo, quia illi ab eorum fundatio-
ne uſq; ad hodie ſunt in pacifica poſſeſſione non reconoſcen-
di alias Dignitates, neque præſtandi actus reverentiales al-
teri cuicumque Perſonæ, præter Præpoſitum, & Archidia- 46
conum, & tamen, admiſſa contraria prætenſione, ſuper-
adderetur Archipresbyter, cui, nedum præcedentiam dare
tenerentur, ſed ulteriùs deberent illum uti digniorem reco-
gnoſcere, & reverentiam in omnibus eccleſiaſticis Functio-
nibus exhibere.

Nec dicatur, quod omnia hæc, uti reſpicientia vanitatem,
& mundanam gloriam, non ſint habenda in aliqua conſide-
ratione; Objectum enim punctualiter occurrit *D. Gregor. ad
Anaſtaſ. Presbyt. lib. 6.* ſeqq. verbis, *Omnia debent ordinari, ut* 47
*in ſuis officiis unuſquiſq; contineatur, nec ab ipſis humilitatis
prætextu minui, aut locum cedere poſſit, nè ſui officii ignarus
eſſe dicatur, & ſuæ poteſtati injuriam inferat*, & concordant
*Tholoſ. de Republ. lib. 4 cap. 10 n. 12. Pilaia dec. 7. n. 105. Franc.
de Eccl. Cath. cap 33. nu. 7. & Rot. in Rom. Jur. honorifici 24.
Martii 1702. §. u. cor. Molin.* ubi in ſpecie reſpondendo obje-
cto, fundato in prætextu humilitatis, ait. *Hoc intelligendum* 48
*eſt, ubi quis irrationabiliter, & ſola inflatus ambitione, foveret
prætenſionem præcedendi, non autem quando, prout in noſtro
themate, contentio fit cauſa tuendi proprii honoris, & prærogati-
tivæ, quod eſt ſummoperè laudandum*; Imò, quod hoc ortum
habeat à Jure publico, & naturali, cui quis renunciare non
poſſit, notabiliter firmavit *Rot. in Romana Præcedentiæ 3.
Maii 1710. Hujuſmodi cor. Criſpo* ibi: *Qui majorem gerit Di-
gnitatem, nec ſuæ humilitatis prætexto minori locum cedere* 49
*poteſt, ne ſui officii ignarus reputetur, & ei, cujus gerit poteſta-
tem, injuriam unquam inferre dicatur*; Hinc non deſunt etiam
quamplures, qui *ultrò procedendo prælationem hujuſmodi Ju-
ris publici, & naturalis eſſe opinentur:* In §. ſeq. obſervans, hoc
procedere etiam inter Perſonas Eccleſiaſticas, cum aliis con-
cordantibus, citatis in *tom. 2. par. 2. diſcep. 11. à n. 32.*

Adverſus quæ non obſtat unicus ſpecioſus prætextus, de
facili e adverſo inculcandus, & exagerandus reſpectu au- 50
gumenti divini Cultus, qui reſultaret ex nova erectione al-
terius Dignitatis.

Reſpondemus enim, quòd hujuſmodi prætextus non re-
git in facto, & non relevat in Jure; Non regit in facto, in quo

Digitized by Google

conſtans eſt, quod finis erectionis dictæ Dignitatis Archi-
presbyteratus non fuit propter divinum Cultum dumtaxat,
51 ſeu propter Jeſum tantùm, ſed, ut illius Fundator videret
Archipresbyterum ab ipſo nominatum, poſitum ſupra Can-
delabrum unius ex Dignitatibus noſtræ inſignis Cathedra-
lis, quod evidens fit ex ſola lectura Teſtamenti, in quo to-
tus fuit Fundator in procurando commoda, & annuas præ-
52 ſtationes, & prærogativas ſuis Conſanguineis, nullum aliud
onus eiſdem imponendo, quàm id, quod eſt commune om-
nibus Canonicis.

Minùs idem prætextus relevat in Jure, quia contrariæ
exagerationes nunquàm locum habent, neque attenduntur
in aliis Eccleſiis, in quibus adeſt congruus Miniſtrorum nu-
merus, ex adductis per *Rot. Maceraten. in ſæpè cit. deciſ. §.
Infacta*, in cujus caſu agebatur de Eccleſia, cui inſerviebat
unica Dignitas, cum ſolis ſeptem Canonicis, & aliquibus
Presbyteris ſub titulo Manſionariorum, & tamen proceſſum
fuit cum illa legali propoſitione, quod cum dictus numerus
53 eſſet in ſuo caſu ſufficiens pro Divinorum celebratione,
non verificatur major divinus Cultus ex additione alte-
rius Canonici, ibi: *Hæc ratio procedere poſſet in Eccleſiis,
numero ſufficienti habilium, & proborum Miniſtrorum deſti-
tutis, quod longè diſtat à noſtris terminis, in quibus &c.* &
concordat *Rota* in punctuali *dec.6. n.11. & 12. par.6. rec.* ibi:
Neque ſola cauſa augendi numerum antius Beneficiati ſatis eſ-
54 *ſe potuiſſet ad erectionem novi Beneficii, niſi fuiſſet hic nume-
rus præcisè neceſſarius ad ſervitium Eccleſiæ neque ſemper
expedit plures habere Miniſtros.*

Quòd autem neceſſaria non ſit in noſtra Cathedrali ad il-
lius ſervitium erectio tertiæ Dignitatis, ultra duas Digni-
tates, & inſignem numerum 17. qualificatiſſimorum Cano-
nicorum, adeò clarum, adeoque evidens eſt, ut nihil cla-
rius dici, nihilque evidentius adduci poſſit eo quia in præte-
ritum illius ſacræ functiones ſub omnibus vigilantiſſimis
55 Epiſcopis, quorum multi fuerunt S. R. E. Cardin. peractæ
ſemper fuerunt à digniſſimis, nobiliſſimis, & ſcientia præ-
claris Dignitatibus, & qualificatis Canonicis, cum omni
decore, & majeſtate; Itaut ſpeciem veri paradoxi habere
videatur contraria prætenſio additionis ſplendoris, & de-
coris ſacris functionibus per erectionem novæ Dignitatis ex
certo genere Perſonarum, Civicum ordinem non exceden-
56 tium, ut dicit Epiſcopus in ejus Relatione, nullamq; aliam
habilitatem ex neceſſitate habentem, quàm capacitatem
celebrandi ſacrum Miſſæ Sacrificium.

Et forſan non ſine legali fundamento, dici poſſet, quòd
potiùs eidem digniſſimo Corpori Capitulari, aliquid, ei-
demmet non conforme, adderetur, per additionem Di-
gnitatis, non liberæ collationis, ſed ad nominationem
particularis Familiæ, ut in alio ſimili caſu dicebam *in Ja-
nuen. Præeminen. 19. Julii* 1710. ut videre eſt *in tom. 1. par.
5. diſceptat.6. numer.* 135. ibi: *Quod enim Eccleſia patro-*
57 *nata, & dependens à particulari, ſeu privata, licèt nobi-
liſſima Familia, tanquam ſerva, & ſubdita, poſtponenda ſit
Eccleſia liberæ &c.* Et S. R. C. ad relat. Card. Barberini in
d. caſu id admiſit, concedendo præcedentiam, & prælatio-
nem Canonicis Collegiatæ Eccleſiæ S. Mariæ de Vineis li-
beræ in concurſu Collegiatæ Eccleſiæ SS. Fabiani, & Seba-
58 ſtiani de Carignano ejuſdem Civitatis, de Jurepatronatus
nobiliſſimæ Familiæ Sauliæ, licèt illius Canonici inter alias
prærogativas, haberent etiam uſum Cappæ magnæ quem
non habent Canonici S. Mariæ Vinearum.

Nec dicatur, quòd etiamſi conditiones prædictæ adver-
ſentur Juris diſpoſitioni, adhuc in limine fundationis poſ-
59 ſint pii Benefactores illas apponere, & Eccleſia, ad illos
alliciendos ad ſimilia pia Opera fundanda, ſolet illas ad-
mittere.

Quia concluſio procedit in illis terminis, in quibus, non
ſolùm concurrit conſenſus, & approbatio Ordinarii, ſed
agitur de conditionibus, strictè, & præcisè contra ſolam
60 Juris diſpoſitionem: Secus autem, quando conditiones,
non ſolùm ſunt Juri contrariæ, ſed oppoſitæ ſunt ipſimet
ſubſtantiæ, ſeù naturæ Beneficii, quales, ex ſupra animad-
verſis, ſunt illæ, quæ leguntur in Teſtamento, de quo agi-
mus. Iſtæ enim, etiamſi approbentur ab Ordinariis nullo
modo apponi poſſunt in fundatione Beneficiorum, & ſi ap-
ponantur, illius naturam, & ſubſtantiam deſtruunt, ut ad-
vertunt *Corrad. in Prax. benef. lib. 2. cap.* 10. *numer.* 166.
*Antonell. de Regim. Eccleſ. lib. 3. cap 6. num. 68. Add. ad Bu-
rat. dec. 225. num. 18. Add. ad Pamphil. dec. 54. nu. 8. D. Pi-*
61 *Piton. diſcept. Eccleſ. 29. num. 9. verſ. Dummodo, & Rot. dec.
332. nu. 18. cor. Priol. & in Gerunden. Beneficii 9. Maii* 1704.
Non obſtante cor. Molin. Quæ multò magis admittenda viden-
tur in præſenti, in quo Ordinarius, innixus ſolidis legalibus
fundamentis ſuum conſenſum nullatenus præſtat, & Cano-
nici viriliter ſe opponunt. Eſſetque in rei veritate nimis du-
rum, & æqualiter amarum, ut Epiſcopus, Dignitates, &
Canonici inſignis Eccleſiæ, multas æquè urgentes, ac lega-
les habentes diſſentiendi cauſas, teneri debeant inviti ad re-
cipiendum in eorum gremio, & Eccleſia tanquam æqualem 62
in ordine ad Dignitates, & uti Superiorem, reſpectu Ca-
nonicorum, illam extraneam Perſonam, quæ magis pla-
cet, & grata eſt uni ex illis laicalibus Familiis propriæ Ci-
vitatis, quæ ordinem civicum in eadem Civitate non exce-
dit: Quod idem eſt, ac aliquem velle accedere ad Domum
alienam, in eaque, Dominis invitis, velle facere figuram,
& eſſe Dominum, & Patronum, quod quantum monſtruo-
ſum ſit, de ſe patet.

Cæterùm occurrendo ad omnem abundantiorem cauthe-
lam cid. prætextui Cultus divini, pro quo æquè propria, &
æqualiter ordinaria temperamenta à Canonicis propoſita
fuerunt in partibus, & coram hoc Sacroſancto Conſenſu
humillimè repetuntur.

Primum, quòd loco erectionis tertiæ Dignitatis poſſet
erigi novus Canonicatus cum eiſdem oneribus, quæ com- 63
munia ſunt omnibus aliis Canonicatibus, & cum eiſd. ho-
noribus, qui communes ſunt omnibus aliis Canonicis; Cum
illis tamen conditionibus, quas in ſimili caſu præſcripſit,
& executioni demandavit hæc *S. C. in Aretina 5. Maii* 1703: 64
de quibus in fine hujus Diſcept.

Secundum verò temperamentum, longè utilius ſervitio
noſtræ Eccleſiæ, & cum majori amplitudine divinum Cul-
tum reſpiciens, conſiſtit in erectione quatuor Manſionario- 65
rum, ſeu Cappellanorum, quibus non abundat noſtra Ca-
thedralis: Ex iſto autem temperamento non ſolùm quadru-
plicarentur Sacrificia quotidiana pro ſalute, & ſuffragio ani-
mæ Fundatoris, ejuſque Hæredum, & Succeſſorum, ſed
etiam multiplicarentur inferiores Miniſtri, & Inſervientes
noſtræ Eccleſiæ, cum illo magno decore, & majori maje-
ſtate ſacrarum Functionum, quæ faciliùs concipi, quàm
verbis exprimi poteſt.

Neq; per admiſſionem unius, vel alterius ex dd. duobus
temperamentis aliquod irrogaretur præjudicium Conſangui-
neis, & Hæredibus Fundatoris; Quia poſſet ad illorum favo- 66
rem reſervari Jus nominandi ad d. Canonicatum, vel Man-
ſionarias, intra cancellos tamen illarum conditionum, quæ
in his caſibus de Jure admitti ſolent, & poſſunt, non autem
cum illis exorbitantiis, quæ leguntur in Teſtamento Funda-
toris, & de quibus ſupra habitus fuit ſermo.

Quatenùs verò unum, vel aliud ex hujuſmodi tempera-
mentis non admittatur, ſubdimus, adeſſe aliam cauſam
diſſentiendi, æqualiter juſtam, & legalem, fundatam in
burſali præjudicio Canonicorum, ob Diſtributiones, An- 67
niverſaria, & alios extraordinarios redditus, aſcendentes
ad annuam ſummam ſcut. 7. 80 quæ hodie unicuique ex eiſ-
dem quolibet anno ſpectant, ut juſtificamus in Summ. & quæ
diminutionem paterentur ex admiſſione Oppoſitoris ad illa-
rum participationem.

Agnitum fuit hujuſmodi præjudicium à Fundatore, cui
occurrere putavit, mediante tenui ſum. ſc. 150. relictorum
noſtro Capitulo, inveſtienda ad d. effectum: Quod tamen 68
Capitale nullo modo eſt ſufficiens ad compenſandum d. præ-
judicium; Quia experientia notum eſt, quod ſi ead. ſumma
inveſtiatur in Locis Montium, illorum fructus vix excedit
redditum ſcut. 3. Si verò erogetur in emptionem ſtabilium,
apta erit reddere ſcuta quatuor circiter, & propterea nul-
lo modo poſſet compenſare dictum annuum præjudicium
ſcut. 7. 80

Licèt autem hujuſmodi præjudicio occurri poſſet cum
conditionibus, præſcriptis in citata *Aretina*, demandan-
do ſcilicet, ut novus Archipresbyter nullum Jus acquirere
poſſet circa dictas Diſtributiones, Anniverſaria, & alia 69
emolumenta incerta, ſeparando tertiam partem reddituum
dictæ novæ Dig. illamque aſſignando pro Diſtributionibus
quotidianis ab ipſo Archipresbytero lucrandis, & appli-
cando Eccleſiæ Fabricæ, vel aliis piis uſibus illius puncta-
turas, ſeù fallentias, juxta notoriam diſpoſitionem Sacr.
Conc. Trid.

Adhuc remaneret ſemper aliud præjudicium noſtri Capi-
tuli, conſiſtens in emptione, & manutentione novi Plu- 70
vialis, novarumq; ſacrarum Supellectilium, neceſſaria-
rum pro Archipresbytero, nec non pro cera, vino, thure,
palmis, libris, Cereo Paſchali, aliiſque ſimilibus rebus,
& ſignanter pro contributione, expenſis Magiſtri Cære-
moniarum, Sacriſtarum, & aliorum Clericorum, & In-
ſervien-

71 ſervientium noſtræ Eccleſiæ, pro quibus vix ſufficerent
annua 20.
Quibus non adverſatur reflexio, quòd in d. *Aretina*, quæ
in hac materia eſt magiſtralis, quæve proinde per extenſum
regiſtratur in fine, pro omnibus dd. expenſis ab hac Sac. C.
taxata fuerit ſumma ſc. 10 dumtaxat.
Quia in eadem Cauſa, & taxatione expenſarum, hæc
S. C. habuit reſpectum ad redditus Canonicatus erigendi,
conſiſtentes in annuis ſc. 40. taxando, & applicando pro
dd. expenſis illorum quartam partem, juxta illa verba Fo-
lii: *Ex quibus, deductis omnibus, remanebunt ſcutor.* 40.
72 *libera pro omnibus:* Itaut procedendo in præſenti cum di-
cta proportione quartæ partis redditum prætenſæ Dignita-
tis, de novo erigendæ, pluſquam ſc. 40. contribuere debe-
ret Archipresbyter noſtræ Maſſæ Capitulari, attento quòd
bona omnia, pro dote novæ Dignitatis aſſignata, excedunt
73 in Capitali ſummam ſc. 6000 ut videre eſt in illorum deſcri-
ptione, facta in Teſtamento, & data in Summ.
Alia reſponſio deſumitur à qualitate Terræ Caſtilionis,
Aretinæ Diœceſis, in qua erigi debebat novus Canonica-
74 tus, eo quia illa erat ſimplex Collegiata, in qua proinde
non erant neceſſarii tot Miniſtri, quot habentur in noſtra
Cathedrali, & ſignanter in illa nullum erat aſſignatum ſala-
rium Organiſtæ, Choriſtæ, Concionatori, & Directori
Muſices, vulgò *Maſtro di Cappella*, & ſimilibus neceſſariis
Miniſtris, ſalariata à noſtro Capitulo.
Quibus in univerſum non obſtat conſenſus, ſemel datus
à noſtro Capitulo erectioni prætenſæ novæ Dignitati.
Reſponſio ſiquidem in promptu eſt, quòd ſcilicet dictus
75 conſenſus fuit præſtitus in ſequelam contrariæ ſpontaneæ
exhibitionis procurandi Induitum Cappæ Magnæ pro no-
ſtro Capitulo, præviis ſumptibus, & expenſis Oppoſitoris;
Et propterea idem conſenſus hodie ſcindi non poteſt: Actus
enim humani, quoad approbationem ſunt individui, nec
poſſunt pro una parte approbari, & pro alia reprobari *L.
Pomponius ſcribitff. de Negot geſt. Bald. conſ.* 12. *nu.* 2. *lib.* 2.
& Rot. dec. 138. *nu.* 3. *par.* 18. *rec. & in Rom. Pecun.* 12. *Junii*
1716. *§. Abſq. cor. Lancet.*
Secunda reſponſio eſt, quod conſenſus prædictus, utì
præſtitus cum ſuppoſito expenſarum, neceſſariarum pro
Gratia Indulti Cappæ Magnæ, dicto ſuppoſito corruente,
76 corruit, & nullum fieri poteſt in illo fundamentum, ad *Tex.
in can. Principatus* 1. *quæſt.* 1. & firmata per *Rot. deciſ.* 154.
n. 17. *cor. Dunoz. jun. & in Calaguritana Præemin... Martii*
1717. *§. Ad hoc cor. Cerr.*
Magnus autem contrarius apparatus concluſionum, &
77 ratiocinorum ad ſuadendam neceſſitatem, & congruentiam
erectionis Archipresbyteratus, de quo diſputamus, nullius
prorſus ſubſiſtentiæ eſt, & uti talis, ictu oculi detegitur ex
duabus Juris propoſitionibus, quæ nullam admittunt criti-
cationem, vel dubietatem.
Prima eſt illa, quòd authoritates omnes, ex adverſo ad-
ductæ ad demonſtrandum, quod in limine fundationis Be-
78 neficiorum apponi poſſint pacta, & conditiones omnes,
etiam Juris communis diſpoſitioni contrariæ, & oppoſitæ,
loquuntur in terminis conditionum, & pactorum, appro-
batorum ab Epiſcopis, Locorumque Ordinariis, ut vide-
re eſt apud illos, quos citat, & ſequitur *D. Pitonus diſcept.
Eccleſ.* 25. *ſub num.* 9. ibi: *Licitum eſt Fundatoribus eas adii-
cere de conſenſu Ordinarii in limine fundationis*. Nullo au-
tem modo procedunt circa illas conditiones, circa quas ex
una parte Ordinarius cum ſuo Capitulo repugnat, diſſentit,
79 & contradicit, agnoſcendo illas deſtructivas ipſiuſmet Be-
neficii, ex citatis ſupra; Ex alia verò parte Fundator, ac
ſi diſponeret circa res merè profanas, circa quas omnem ha-
80 bet authoritatem; uſurpat illa verba: *Voglio, e comando,
che ſi eriggauna Dignità nella Chieſa Catedrale di Ceſena, col
nome di Arcipretato*.
Si enim imperativus iſte modus, demandandi erectio-
nem Eccleſiaſticarum Dignitatem in Eccleſiis Cathedrali-
bus, vel Collegiatis admitteretur in quolibet Laico, non
attenta legitima contradictione Epiſcopi, & Capituli, ma-
gna aperiretur via confuſioni, & major daretur additus mi-
nuendi decorem Dignitatum Eccleſiaſticarum, quia quæli-
81 bet Perſona, facultatibus abundans, poſſit id practicare fa-
vore ſuorum Deſcendentium, cum illo præjudicio nobilium
Familiarum, & doctiſſimorum hominum, qui ſeipſos exi-
naniunt in ſtudendo, obtinentium alias Dignitates, vel
Canonicatus in dd. Eccleſiis, quod magis concipi, quàm
verbis exprimi poteſt.
Eſtque in rei veritate nimis durum, & æqualitèr ama-
rum, quòd Dignitates, & Canonici inviti tenerentur re-

cipere in eorum conſortium utì æqualem, vel Superiorem
reſpectivè, aliquem, ſola divitiarum qualitate pollentem, 82
cum diminutione propriorum Jurium, ſive hæc conſiſtant
in præcedentia, ſive in additione unius Voti, ſive in aliis
qualitatibus, quod improbant in noſtris præciſis terminis
Felin. in capit. Cùm acceſſiſſet numer. 1. *de Conſtitut. Lotter. de
Re beneficiar. libr.* 1. *capit.* 19. *numer.* 9. *& Rot. Maceraten.
apud Cardin. de Luc. lib.* 12. *deciſ. ultim.* ibi: *Non tenentur
in eorum Collegio, ſeu Univerſitate, alios Canonicos, ſeu
Collegiales recipere, ne quis fiat de Univerſitate contra ipſius
Univerſitatis voluntatem, & n.* 65. ibi: *Diminutio poteſtatis* 83
*Canonicorum in actis juriſdictionalibus, & capitularibus, in
quibus ipſi votare debent.*
Neque juvat aſſerere, quòd reſpectu Canonicorum hujuſ-
modi præjudicium non ſit habendum in aliqua conſideratio-
ne, eò quia Dignitas ſemper præcedit Canonicis, utì poſi- 84
ta in ſublimiori gradu, & in diverſa linea Dignitatum.
Dupliciter enim reſpondemus. Primò, quòd præjudicium
ratione additionis ulterius Voti in Capitulo eſt innegabile,
quia loquendo in ſpecie de noſtro Capitulo, quod hodie com-
ponitur ex decem, & ſeptem Canonicis, & duabus Digni-
tatibus, & ſic cum 19. Votis; In iſtis terminis cum 10. Vo-
tis capi poteſt quælibet canonica reſolutio. Quod nullatenus 85
verificaretur, ſi in illud admitteretur novus Archipresby-
ter, quia tunc pro capienda canonica reſolutione, non 10. 86
ſed 11 Vota eſſent ſimpliciter neceſſaria; Et propterea in
hac parte præjudicium remanet palpabile.
Secundò reſpondemus, quòd idem pariter præjudicium
verificatur ratione præcedentiæ; Licèt enim Dignitates,
exiſtentes in linea ſuperiori, etiam ſi ſint ætate minores,
vel minoribus qualitatibus præditæ, in concurſu Canoni- 87
corum præcedentiam habeant; Hoc tamen non procedit
in illis terminis; qui ſunt noſtri præciſi, in quibus nova
Dignitas prætenditur ſuperaddi, quia in hoc caſu ſemper
verificaretur dictum præjudicium præcedentiæ in concur-
ſu Canonicorum, jam præexiſtentium, & tempore talis
prætenſæ erectionis nemini alteri locum cedentium, quàm
antiquis Dignitatibus, egregiè *Rot.* loquens in præciſiſſimis
terminis noſtri caſus *in deciſion.* 6. *ſub numer.* 3. *coram Put.
libr.* 3. ibi: *Nam ſi aliquis alius Archidiaconus electus &c.
Stallum haberet in Choro, & Vocem in Capitulo, deberet præ-* 88
*cedere antiquos Canonicos, & ratione præcedentiæ non erat
dubium, quod erat præjudicium ratione Vocis in Capitulo*;
Supplicantes obſervare, quod hæc deciſio loquitur in ter-
minis Archidiaconatus, de novo erigendi, & ſic de Digni-
tate, poſita in linea diverſa, & ſuperiori, habito reſpectu 89
ad Canonicos, & tamen in iſtis etiam terminis Sacr. Rota
conſideravit præjudicium dictorum Canonicorum reſpectu
pręcedentię.
Neque juvat exagerare hic majorem divinum cultum,
qui augeretur per additionem novę Dignitatis. Objecto
enim punctualiſſimè occurrunt Authores illi quos ſequitur
Rot. Maceraten. apud Cardinal. de Luc. in Mantiſſ. libr. 12.
deciſion. 46. obſervantes, id verum eſſe in illis Eccleſiis, 90
in quibus non adeſt ſufficiens numerus Miniſtrorum pro
Majeſtate, & decore Eccleſiaſticarum functionum, ibi:
*Hæc ratio procedere poſſet in Eccleſiis, numero ſufficienti ha-
bitum, & probatorum Miniſtrorum deſtitutis, quod longè di-
ſtat à noſtris terminis &c.* Quod ad unguem verificatur pa- 91
riter in noſtris, in quibus reperitur ſufficiens numerus di-
ctorum Miniſtrorum, dum in noſtra Cathedrali adſunt
17. Canonici, & duę Dignitates, à quibus in pręteritum
cum omni majeſtate, & decore peractę fuerunt eędem ſa-
crę functiones, ſub Epiſcopis etiam, qui fuerunt S. R.
E. Cardin. quorum multos numerat noſtra Eccleſia, & 92
concordat *Rot. Roman. in deciſ.* 6. *numer.* 11. *&* 12. *part.*
6. *recen.* ibi: *Neque ſola cauſa augendi numerum unius Be-
neficiati, ſatis eſſe potuiſſet ad erectionem novi Beneficii, ni-
ſi fuiſſet hic numerus præciſè neceſſarius ad ſervitium Eccle-
ſiæ, neque ſemper expedit plures habere Miniſtros.* Quod
pariter ad unguem quadrare videtur noſtris terminis, eò
quia non videtur expedire, multiplicare Dignitates, in-
ter ſe nullatenus conformes, neque ratione requiſitorum,
illas obtinentium, neque concordantium inter ſe, dum una
aliquando poteſt non eſſe talis, & remanere ſimplex Lega- 93
tum pium Miſſarum; Alię verò ſemper, & ad ſemper ta-
les eſſe debent.
Quę ſi procedunt in omnibus Eccleſiaſticis Beneficiis,
in quibus perpetuitas eſt unum ex illorum ſubſtantialibus
requiſitis, abſque ullo dubitationis principio à fortiori
locum ſibi vindicant in una ex Dignitatibus noſtrę con-
ſpicuę Cathedralis, in qua pro aliquo tempore, ſi Perſona,

quæ illam obtinet, eſt oriunda ex Civitate Cæſenæ, ha-
94 bet omnes illius redditus, nullique ſubiecta eſt oneri penſio-
nis, Si verò tali qualitate non polleat, quaſi per ſpeciem
mulctæ ſubiacere debet contributioni ſcut. 20. Quatenus au-
tem contingat in actu collationis aliqua Penſione gravari,
pulchra metamorphoſi Dignitas deſinet eſſe Beneficium
Eccleſiaſticum, neque ampliùs eſt, vel dicitur Dignitas,
juxta præciſa verba Fundatoris, ibi: *E non ſia perfatto, che ſia Padrone aſſoluto il mio Erede* omnium illius reddi-
tuum.

Sola hæc circumſtantia, & vera monſtruoſitas in Bene-
ficialibus talis videtur eſſe naturæ, taliſque efficaciæ ad ex-
cludendam prætenſam erectionem Archipresbyteratus, ut
ex ſe ſola ſufficiat, & æquivaleat omnibus legitimis cau-
95 ſis, etiam ſimul unitis denegandi conſenſum erectioni Ca-
nonicatus, vel Dignitatis in alia Eccleſia; Itaut ſi in Schu-
lis, gratia exempli, adducenda eſſet una ex legitimis, &
juſtis cauſis denegandi conſenſum erectioni Dignitatis,
vel Canonicatus in aliqua Eccleſia, abſque ulla exagera-
tione poſſet adduci diſpoſitio Joſephi Demetrii, qui inter
alias exorbitantes conditiones, præſcripſit, quod in caſu,
quo Dignitas Archipresbyteratus gravata eſſet onere, vel
minimæ penſionis (quod non poteſt verificari, niſi autho-
ritate Epiſcopi, vel Papæ) haberentur pro non dictis, vel
non factis omnibus iis, quæ dixit, & fecit pro erectione d.
Dignitatis.

Secunda propoſitio eſt, quod contrariæ ratiocinationes,
& Doctores, adducti ad probandum, quod in limine fun-
96 dationis poſſint apponi pacta, & conditiones contra ju-
ris diſpoſitionem, ad alliciendos Laicos ad fundanda Be-
neficia, procedunt, & loquuntur in terminis conditionum,
quæ ſint compatibiles cum eſſentia, quidditate, & natura
eorundemmet Beneficiorum Eccleſiaſticorum, ut præter
authoritates, citatas ſupra probat *Dom. Piton. de Controv. Patron. allegat.* 80. *num.* 6. ibi; *Sed intelligenda erat de illo genere conditionum, quæ etiam in limine fundationis per ſa-*
97 *cros Canones reprobantur, quales ſunt turpes, aut contra ſubſtantiam Beneficii.*

Ad oſtendendum autem quod naturam, quidditatem, &
eſſentiam eccleſiaſtici Beneficii deſtruunt illæ conditiones,
cum quibus Teſtator, imperatoriis illis verbis: *Voglio,*
98 *e comando, che ſi erigga una Dignità nella Chieſa Cattedrale di Ceſena col nome di Arcipretato*, demandavit dictam ere-
ctionem, quod ſcilicet Dignitas Archipresbyteralis, neque
ab Epiſcopis, neque à Papa gravari poſſet aliquo, vel mi-
nimo penſionis onere; Quod ſi de facto tali onere gravare-
tur, non eſſet ampliùs Dignitas, neque Archipresbytera-
tus, ſed ſimplex Legatum pium Miſſarum; Quod Vocati
à Fundatore habeant eventualem penſionem ſc. 20 ſolven-
dam, non ab omnibus Archipresbyteris, ſed ab exteris tan-
tùm. Quod iidem exteri Archipresbyteri eſſent ulteriùs
gravati alio annuo onere ſcutor. 18. Omnes enim hujuſmodi
99 conditiones deſtruere perpetuitatem, & ſubſtantiam quo-
rumcumque eccleſiaſticorum Beneficiorum, & multò magis
qualificatarum Dignitatum, in Eccleſiis Cathedralibus ere-
ctarum, latè probavimus ſupra.

Nec dicatur, quod in omnem caſum hujuſmodi conditio-
nes, non compatibiles cum natura, & ſubſtantia Dignita-
100 tis Archipresbyteratus, haberi debeant pro non appoſitis.

Reſponſio enim in promptu eſt, quod ſcilicet in noſtris
terminis prorſus extranea eſt dicta inſpectio, ſed ſtrictè,
& præciſè videndum eſt, an Canonici juſtam habuerint
cauſam, non præſtandi eorum conſenſum erectioni Archi-
presbyteratus, eo modo, & ſub illis conditionibus, ſub
101 quibus à Fundatore demandata fuit; Ea viva ratione,
quia agitur de ſupplendo eorum conſenſu cum ſuppoſito,
quod irrationabiliter diſſentiant. Non poteſt autem dici,
quod irrationabiliter diſſentiant, minuſque abſque legali
fundamento denegent illorum conſenſum, eo tempore,
quo ex ſola lectura Teſtamenti apparent plures exorbitan-
102 tes, & exorbitantiſſimæ conditiones, & conſequenter mul-
tò juſtæ, & legales cauſæ denegandi dictum ſuum con-
ſenſum.

Minùs juvat multiplicare exclamationes, quod per dene-
gationem d. conſenſus clauderetur via acquiſitioni bonorum
pro eccleſiaſticis Beneficiis, & reſtringeretur divinus Cul-
103 tus, qui reſultare poteſt à punctuali exequutione voluntatis
Joſephi Demetrii.

Sola enim, & ſimplex lectura illius Teſtamenti, &
Codicillorum manibus palpare facit finem, quem habuit
in erectione hujuſmodi Archipresbyteratus, ponendi ſci-
licet ſupra Candelabrum unius ex Dignitatibus noſtræ
qualificatæ Eccleſiæ unum ex illius Conſanguineis, eique
in pluribus caſibus attribuendo omnes redditus ejuſdem
Dignitatis, ac ſi eſſent res, Deo nullatenus dicatæ. Et, 104
quod magis eſt, quodque omni conſideratione dignum vi-
detur, abſque ullo verborum involucro, verè, & propriè
cubitalibus litteris ligandi manus omnium Epiſcoporum,
omniumque Summorum Pontificum, nè reſervent Penſio-
nes, quamvis in miſerabili obulo ſuper redditibus ejuſdem
Dignitatis (qui tenues nullatenus ſunt) Si enim via hæc
aperitur hodie, & talis exorbitans conditio canonizetur ab
hoc Sacroſancto Senatu, facilè deinde imitabitur exem-
plum ab aliis Teſtatoribus, piiſq; Benefactoribus, eo quia
imitari inſitum eſt hominibus à natura, & agitur de re, 105
magnarum conſequentiarum productiva, quod, an Juri
conſonum ſit, an æquitati conveniat, & an expediat ap-
probare, mediante erectione noſtrę Dignitatis, cum dictis
ęquè claris, ac monſtruoſis conditionibus, noſtrum non eſt
judicare.

Verum eſt, quod Epiſcopi cognoſcere debent requiſita
illorum Canonicorum, vel Dignitatum, quę eis pręſen-
tantur à Patronis; Sed eſt ęquè verum, & ęqualiter in pra-
xi notorium, quod quando ipſis conſtat de ſola, & ſimplici
habilitate, & ſufficienti idoneitate Pręſentatorum, non 106
poſſunt eis Inſtitutionem denegare. Non ſic autem in caſu,
in quo Beneficia ſint liberę collationis, quia tunc in concur-
ſu, & multiplicitate multorum Concurrentium poſſunt
eligere, non ſimpliciter Idoneum, vel habentem dunta-
xat neceſſaria requiſita in gradu ſufficienti, ſed pręeligere
poſſunt, & debent magis Dignos, ſeu Digniores, & Di-
gniſſimos, juxta animadverſionem *Gloſſ. in capit. Pruden-
tiam, Verb. Plurimorum de Offic. Judic. deleg.* cum aliis apud
Rot. dec. 344. *n.* 2. *cor. Mantic.*

Ex quibus remanet manifeſtum, quo motivo, quovè ze-
lo moveatur noſtrum Capitulum ad denegandum ſuum con-
ſenſum, & an dictus fundatus, & juridicus diſſenſus attri- 107
bui poſſit privatis paſſionibus, vel potiùs impulſui Juſtitię,
& decori Dignitatis, de novo erigendæ. Et, an ſubſiſtat
contraria exageratio, quod ex tali denegatione conſenſus
pręjudicium inferatur divino Cultui. Si enim ęquali zelo
ejuſdem divini Cultus motus fuiſſet Demetrius Fundator,
vel eodem deſiderio flagaret novus Archipresbyter, daret
manus temperamentis illis, quę in Partibus propoſita fue-
runt, circa erectionem quatuor Manſionariorum, ſeu Cap-
pellanorum, quibus non abundat noſtra Cathedralis, omiſ- 108
ſo fumo obtinendi in illa unam ex tribus Dignitatibus, &
pręcedendi Canonicis, ętate, nobilitate omnibuſque aliis
qualitatibus pręditis.

Iſte ſiquidem modus habendi quotidie quatuor continua
Suffragia pro Animabus Fundatoris, & Vocatorum ab il- 109
lo, includit veram pietatem, & importat maximum Dei
Cultum, prębendo eodem tempore occaſionem Laicis aſſi-
ſtendi dd. multiplicibus quotidianis Sacrificiis, ut Conſide-
ranti manifeſtum eſt.

Quatenus verò temperamentum hoc ei non placeat, po-
terit eſſe contentus altero erectionis novi Canonicatus, ad
inſtar illorum duorum, quorum fundationes exhibitę fuerunt
in Summario cum conditionibus tamen, ab hac Sac. Con- 110
gregatione pręſcriptis in *Aretina* 5. *Maii* 1703. regiſtrata in
fine.

Reſpectu demum burſalis pręjudicii noſtrorum Canoni-
corum, dicimus, quod illud nullatenus tollitur, vel à tenui
ſumma ſcutorum 150. à Joſepho Demetrio relictorum ad
dictum effectum, vel ex verbali exhibitione, quolibet an- 111
no exburſandi ſex ſcuta in dictam cauſam. Quia ſumma
pręd icta longè inferior eſt dd. expenſis, ut latè demonſtra-
vimus ſupra.

Quatenus verò in facto ſubſiſtant illi alii redditus, qui
aſſeruntur deſtinati pro dictis expenſis, quivè ſpecifican-
tur in contrario Summario. Nobis prorſus ignoti; Ca-
thegoricè reſpondendo dicimus, quod cum hodie Canoni-
ci ſint in pacifica poſſeſſione percipiendi id, quod ſupereſt 112
oneribus, & expenſis duarum Dignitatum, & 17. Ca-
nonicorum, ſi deberet addi expenſa pro alia prætenſa Di-
gnitate, idem burſale præjudicium remaneret pariter in-
negabile.

Ad hoc autem, ut Scribentes exadverſo facili negotio
recognoſcere poſſent punctualiſſimam *deciſ. in Maceraten. prætenſæ erectionis Canonicatus*, non ſolùm citavimus 113
Libr. 12. *Cardinal. de Luc.* apud quem impreſſa reperitur,
ſed data opera addidimus juxta Venetam impreſſionem.
Cæterùm cùm ulteriùs tranſcripta fuerint illius pręciſa
verba, non de facili proprio marte ſupponenda, neque
etiam

Digitized by Google

etiam in pedaneis Tribunalibus, hoc erat, & ſit efficax ar-
gumentum illius realitatis, ut in ſimili caſu dixit, & hæc S.
114 C. admiſit in *Roman. Matr.* impreſſa *in tom. 3. par. 1. §. ult. n.*
118. & 119. In iſtis autem circunſtantiis, ſi non reperitur in
Codice contr. Scribentis poteſt illam recognoſcere in aliis
Codicibus, mediante illo modo, quem tenebat Card. Ta-
ya, indicato in *Inſt. Crim. lib. 3. tit. 8. n. 351.*

Cum eadem *deciſione Maceraten.* concordat reſolutio hu-
jus S. C. *in Sabinen. 2. Junii* 1696. ſequuta *à Monac. in For-
mul. tom. 1. titul. 2. form. 4. num. 15.* Quia in eodem caſu Ca-
pitulum irrationabiliter ſe opponebat erectioni Canonicatus
juxta verba illa ejuſdem Authoris; *Si Capitulum irrationa-*
115 *biliter erectioni ſe opponeret, & conſenſum præſtare nollet*,
& ibi: *Ut dignoſci poſſet, an Capitulum rationabiliter ſe op-
poneret, nec nè?*

Quod autem in noſtris terminis Capitulum non ſe oppo-
nat irrationabiliter, ſed ſumma ratione ſuum conſenſum
præſtare recuſet erectioni Archipresbyteratus, eo modo,
quo demandata fuit à Joſepho Demetrio, intra fines eviden-
tiæ poſuerunt, & ponunt exadversò Scribentes, pleno ore
inter informandum, & in Scriptis aſſerentes, quod refor-
116 mentur monſtruoſæ illæ conditiones, cum quibus dictus
Fundator voluit erectionem Archipresbyteratus, inter quas
quod illius bona ſpectent ad Hæredes eo ipſo, quod grave-
tur aliquo, vel minimo penſionis onere, & tunc taliter
evaneſcat eadem Dignitas, ut habeatur, ac ſi nunquam eſſet
erecta, neque eſſent dicta, & facta, quæ Fundator deman-
davit pro illius erectione; Perpetuitatem ſiquidem eſſe unum
117 ex eſſentialibus requiſitis Beneficiorum Eccleſiaſticorum
omnes DD. admittunt.

Quibus poſitis, cathegoricè reſpondendo dicimus, quod
eſt mera vanitas prætendere, noſtrum Capitulum irratio-
nabiliter diſſentire, dum ad ita operandum, motum fuit à
118 cauſa, ut ì legitima, & legaliſſima, etiam exadverſo ad-
miſſa, inſiſtendo in voce, & in ſcriptis coram hac S. C. pro
correctione, & abolitione earundem monſtruoſarum con-
ditionum, cum quibus demandata fuit erectio Archipreſ-
byteratus.

Quod ſi exadverſo prætendatur, locum eſſe dicti Archi-
presbyteratus erectioni, reformando conditiones, à Fun-
datore volitas; In iſtis terminis impropria videtur contra-
119 ria prætenſio, ſuper ſuppletione conſenſus Capituli, cui
eo ipſo, quod juſtam habet cauſam denegandi ſuum con-
ſenſum, non videtur præjudicandum in illo Jure, quod ei
competit, quando aliquis contra ipſius voluntatem, vult
in Capitulo admitti, in qua parte æquè magiſtralis, ac ce-
lebris eſt *dec. Maceraten.* apud *Card. de Luc. impreſſ. Venet.
lib. 12. dec. 46.*

Imò, quòd Epiſcopus cum ſolo Capitulo poſſit erigere
Dignitates uſitatas, & Sacris Canonibus cognitas, probant
120 *Fagn. cap. Perniciosam n. 7. de Offic. Ordin. Monacell. in For-
mular. tom. 4. fol. 65. n 314.* & firmavit *Rot. dec. 7. n. 6. & dec.
195. num. 12. part. 15. rec.*

Non minus legalis, neque minus clara eſt cauſa diſſen-
tiendi, ratione præjudicii Vocis, quæ augeretur in noſtro
Capitulo. Mirum autem eſt, quod exadverſo legalis hæc
cauſa denominetur curioſa, & qualificetur non ſolùm pro
121 inſubſiſtenti, ſed pro inaudita, dum præcisè approbata fuit
à Rot. in erectione alterius Dignitatis *cor. Pat. dec. 6. num. 3.
lib. 3* juxta verba illa, opportunè repetenda: *Nam ſi aliquis
alius Archidiaconus electus &c. Stallum haberet in Choro, &
Vocem in Capitulo haberet, præcederet antiquos Canonicos,
& ratione præcedentiæ non erat dubium, quod erat præiudi-
cium ratione Vocis in Capitulo.*

Quantæ enim authoritatis ſint Sacr. Rotæ dec. præcipuè
quando, ut in præſenti verificatur, non habent Contradi-
ctorem, & contra illas opponuntur ſola ratiocinia, & regu-
122 læ generales, quas vocat Pannus calidos, ad ſananda vul-
nera *Card. de Luc. de Legat. diſc. 61. nu 4.* de ſe patet, & no-
tat eadem *Rot. in Roman. Primog. de Corſinis* 16. *Maii* 1710.
§. 28. cor. Aldrovand. cum aliis, citatis *in tom. 3. par. 2. diſ-
cept. 1. §. 26. à num. 16. uſque ad finem*, quibus addo eandem
Rot. in Peruſina Penſionis 11. *Maii* 1716. *§. Nec controverſia
cor. Herrera*, ubi quod Rotæ opinio prævalet opinioni, ne-
dum unici, ſed omnium DD.

Multò igitur magis in noſtro caſu ſequenda eſt, dum nul-
lum habet Contradictorem, & præcisè ſequuta fuit *in dict.
Maceraten.* quæ non poteſt magis præcisè, & cum majori
123 punctualitate contrariam prætenſionem excludere, & ra-
tionabilem cauſam diſſentiendi reſpectu noſtri Capituli ca-
nonizate.

Non ſubſiſtit in facto, quod Capitulum nullum habeat
intereſſe circa acceſſorias conditiones, prætenſæ erectioni
adjectas à Fundatore. Quia ad ipſum ſpectat recognoſcere
qualitates, & conditiones illarum Dignitatum, illorum-
que Canonicatuum, qui prætendantur erigi in illius Eccle- 124
ſia, ad verò hunc effectum non ſolùm in Jure ſtatutum eſt,
quod ſine illius conſenſu deveniri non poſſit ad erectionem
ſimilium Dignitatum; Sed ulteriùs, quod Epiſcopus cum
ſolo conſenſu ſui Capituli poſſit Dignitates & Canonicatus
in ejus Cathedrali erigere, ut reſolvit *hæc S. C. in Clodien.
5. Julii* 1608. *Lib. 3. Decret. fol.* 101. & in *Calaten.* 27. *Julii*
1637. & in *Aquinaten.* 20. *Febr.* 1677. *Lib. 29. Decr. fol. 371.* &
in *Comen.* 18. *Martii* 1684. *Lib. 34. Decret. fol. 78.* & in *Maz-
zarien.* 20. *Nov.* 1692. *Lib. 42. Decr. fol. 559.* cum aliis anti-
quioribus, quas citant, & ſequuntur *Fagnan. in cap. Per-* 125
*nicioſam num. 70. de Offic. Ordin. Nicol. in Floſcul. verb. Di-
gnitas num. 3. & Rot. dec. 7. à num. 6. part. 15. & dec. 195. par.
17. recen.*

Ex quibus; Aut exadverſo prætenditur erectio contro-
verſi Archipresbyteratus cum illis conditionibus, quæ le-
guntur in Teſtamento Joſephi Demetrii, & cum deficiat
conſenſus Epiſcopi, & Capituli, omninò neceſſarius pro
tali erectione, in hoc themate contraria inſtantia videtur 126
reiicienda.

Aut prætenditur exadverſo, quod Capituli diſſenſus ſit
irrationabilis, & conſequenter, quod hæc S. C. illum ſup-
plere debeat, & prætenſio contraria majori inſubſiſtentia la-
borat; Quia legitimæ cauſæ diſſentiendi, etiam exadverſo
admittuntur, cum ſola prætenſione, quod reformari poſ-
ſint ab hac Sac. Congr. quod improprietatem, illegalitatem,
& monſtruoſitatem earundem conditionum digito demon-
ſtrant, ex quo reformatio deformitatem ſupponit, ad *Ten.
in l. Nec ullem ff. En quib. cauſ. Maior. & in leg. Non poteſt* 127
ff. de Regul. Jur. cum concordantibus apud *Rot. dec. 542. nu.
4. par. 2. rec.*

Aut demum prætendit Oppoſitor præſcindere à Teſta-
mento Joſephi Demetrii, & obtinere erectionem Archi-
presbyteratus cum conditionibus, eidem Teſtamento con-
formibus; Et in hoc caſu non debet ponere Currum ante
Boves, ſed ſuas dirigere tenetur inſtantias Capitulo, & 128
Epiſcopo illius Eccleſiæ, in qua prætenditur erectio ejuſ-
dem Archipresbyteratus, eiſdemque aperire conditiones il-
las, & pacta, cum quibus prætendit ſe facere de gremio
ejuſdem Capituli; Quatenus verò Canonici in iſtis circun-
ſtantiis irrationabiliter diſſentiant, tunc cum majori funda-
mento, ac faciat hodie, repetere poteſt exclamationes co-
ram hac Sacra Congregatione à qua Cæſenæ inſigne Capi-
tulum ſperat, & enixè ſupplicat cum ipſo procedendum eſ-
ſe eo modo, quo hæc Sacra Congregatio proceſſit in citatis 129
Cajacn. Aquinaten. Clodien. & Mazzarien. ſupra citatis, ne-
que ſub prætextu irrationabilis diſſenſus audiri poſſunt eæ-
dem contrariæ exclamationes, eo quia tali evidentia con-
ſtat de irrationabilitate, & monſtruoſitate illarum condi-
tionum cum quibus à Joſepho Demetrio demandata fuit ere-
ctio Archipresbyteratus, ut junctis manibus in voce, & in
ſcriptis petatur exadverſo illarum reformatio, quod, ut di- 130
ximus, & opportunè repetimus, deformationem, & irra-
tionabilitatem digito demonſtrat, juxta firmata per *Rot. de-
ciſ. 368. num. 14. coram Cerr. & dec. 98. num. 5. par. 7. rec. &
in Piſauren. Molendin.* 17. *Junii* 1707. *§. Neque vim coram
Kaunitz.*

Ex quibus perſtringendo omnia, in contrariis Scripturis
deducta, prætenditur exadverſo, quod Capitulum Cæſenæ
omninò tenebatur ſuum conſenſum erectioni Archipresby- 131
teratus, de quo diſputamus, præſtare; Quod cum non fe-
cerit, ſed illud irrationabiliter denegaverit, poſſit, & de-
beat hæc S. C. illum ſupplere, ex regula, quod conſenſus,
irrationabiliter denegatus ab illo, qui illum præſtare teneba-
tur, ſupplendus ſit à Superiore.

Ex hac autem parte probamus, quod idem conſenſus nul-
lo modo præſtari poterat, nec debebat à Canonicis, eo quia
ipſi, non unam, ſed multas juſtas, & juſtiſſimas habebant
cauſas diſſentiendi, in quibus terminis illorum conſenſus 132
nunquam ſuppleri poterat, juxta theoricam *Felin. in capit.
Cùm Venerabilis num 33. de Except.* ibi: *Si Epiſcopus iniu-
ſtè recuſet conſentire, cogi poteſt coram Superiore, ut compel-
latur*, aliaſq; authoritates, ſequutas à *Rot. dec. 17. n. 6 apud
Antonel. de Jurib. Cleric. verſ. Vel eo irrationabiliter denega-
to, & dec. 1243. n. 4. & 5. cor. Emer. jun.* ibi: *Non obſtat, quod
Judex ſupplere potuerit ex officio conſenſum Partis, iniuſtè re-
cuſantis conſentire, eamque, licèt invitam, compellere ad
conſentiendum. Quia concluſio non procedit ubi, prout hic, Pars
diſſentiens non tenetur ex diſpoſitione Juris præſtare conſenſũ*

Digitized by Google

&c. & in Coloaien. Canonicatus primæ Gratiæ 13. Dec. 1709
133 §. Tertiam cor. Lancet. ibi: Adhuc, uti irrationabilis potuiſ-
ſet à Superiore ſuppleri. Et iſti ſunt termini præciſi reſolut.
hujus S. C. in Sabinen. 2. Junii 1696. ut obſervat Monacell. in
Formul. tom. 1. tit. 2. form. 4. n. 15.
Videamus igitur, an hujuſmodi irrationabilitas in noſtro
caſu verificetur? Parum autem videtur laborandum ad
oſtendendum oppoſitum, dum exadverſo Scribentes in eo-
rum Scripturis fatentur, erectionem Archipresbyteratus,
134 de quo agimus, cum illis conditionibus, quæ leguntur in
Teſtamento Joſephi Demetrii, nullo modo poſſe executio-
ni demandari, attentis illis inconvenientibus, & monſtruo-
ſitatibus, latè demonſtratis ſupra. Preceſque proinde pre-
cibus tam in voce, quàm in ſcriptis addunt, ut eædem con-
ditiones de medio tollantur, & ſine illis erectio Archipreſ-
byteratus demandetur.
Hoc autem modo diſcurrendo, ſumus extra omnem diſ-
ficultatem, quia contraria inſtantia huic Sac. Congr. facta
non reſpicit erectionem Archipresbyteratus in genere, ſed
juxta mentem Joſephi Demetrii; Dum igitur mens ejuſ-
dem Fundatoris, prout jacet, & in ejus Codicillis contine-
135 tur, exequi non poteſt, ut etiam ultrò fatentur, & ita, ve-
ritate impellente, admittunt contrarii Scribentes, ſumus
in claris, quod Canonicorum diſſenſus non ſolùm irratio-
nabilis non eſt, ſed ſolidè dignoſcitur innixus legalibus prin-
cipiis, & Canonici Juris diſpoſitioni; In quibus circumſtan-
tiis nunquam locus eſt conſenſus ſuppletioni, cum mutatio-
ne, additione, moderatione, vel ablatione unius, vel alte-
rius ex illis conditionibus, quæ dederunt cauſam diſſenſui,
ex adductis à Menoch. de Arbitr. caſ. 182. num. 12. Gonzal. ad
Regul. 8. Cancell. gloſſ. 47. n. 37. Card. de Luc. de Servis diſc.
136 507. num. 7. & de Canon. diſc. 1. num. 9. & in Miſcell. diſc. 5. n.
45. ibi: Quandoque ſuppleri ſolent, ubi nempè minùs inde-
bitè tales conſenſus denegentur & Rot. dec. 117. nu. 8. & 9. cor.
Ludov. & dec. 238. num. 9. cor. Mantic. ibi: Vel illius conſen-
ſus ſuppleri, ſi non habet juſtam cauſam contradicendi, & in
Senogallien. Fundat. Monaſterii 16. Maii 1710. §. Neque cor.
Molin. ibi: In quolibet actu, dependente à conſenſu alterius,
ſemper de Jure intelligitur præſervata authoritas Superioris,
qui injuſtam denegationem conſenſus ſuppleat.
Et egregiè eadem Rot. cor. Burat. deciſ. 62. nu. 3. ibi: Cùm
præſertim habeant juſtam contradicendi cauſam, non poteſt
137 ad conſentiendum compelli, quidquid aliud eſt, ubi nulla ſu-
beſt cauſa diſſenſus, & meliùs coram Put. dec. 419. n. 2. lib. 3.
ubi, quod hoc eſt verum, etiamſi aliis conceſſum ſit id,
quod denegatur, quando juſta cauſa denegandi concurrit,
ibi: Dicebant DD. quod erat videndum, an per Teſtes proba-
retur, an eſſet aliqua cauſa in Sebaſtiano, propter quam Ca-
nonici poſſent moveri ad denegationem &c. Quia tunc, exiſten-
te cauſa legitima, Canonici poterant et denegare, quod aliàs
138 conceſſerant, & d. dec. 1243. cor. Emer. jun. cujus verba regi-
ſtrata fuerunt ſupra n. 132. Ex quibus patet, quod tunc quis
non tenetur conſentire, minuſq; illius conſenſus ſuppleri po-
teſt, quando ex diſpoſitione Juris non tenetur præſtare con-
ſenſum actui, de quo eſt quæſtio, quod punctualiter verifi-
139 catur in præſenti, juxta magiſtralem deciſ. Maceraten. cujus
verba regiſtrata fuerunt ſupra n. 21.
Præterea in terminis concurſus fundatæ, & juſtæ cauſæ
contradicendi, ſibi imputare debet Joſeph Demetrius dene-
gationem conſenſus noſtri Capituli, juxta punctualem ani-
140 madverſionem, & ſtringens illud dilemma D. Piton. de
Contr. Patron. alleg. 73. num. 24. verſ. Neque conſiderari, ibi:
Aut Communitas diſſentiet ex juſta cauſa, & Moniales impu-
tent ſibi: Aut diſſentiet ſine cauſa, & Ordinarius conſenſum
habebit pro præſtito.
Eodem enim modo diſcurrendo in noſtro caſu, dicimus:
Si Canonici denegarunt conſenſum ex juſta cauſa, quæri-
141 mus, quomodo iſte haberi debebit pro præſtito? Et ſub quo
fundamento petatur exadverſo, quod, tanquam irrationa-
biliter denegatus, ſuppleatur à Judice? Imputet igitur ſibi
Joſeph Demetrius, ſi erectionem Archipresbyteratus deman-
davit cum talibus conditionibus, cum quibus de Jure erigi
non ſolet, nec poteſt.
Non regit in facto, quod Teſtator unicè intendit obtine-
re erectionem Archipresbyteratus, prout validè obtineri
142 poteſt, ſe remittendo totali arbitrio hujus S. C. Quomodo
enim, & cum quibus conditionibus Joſeph Demetrius effi-
caciſſimè voluerit, & cum quibus prægnantiſſimis clauſu-
lis demandaverit erectionem Archipresbyteratus, clarè
patet ex ſola lectura ejuſdem Teſtamenti, & Codicillo-
rum; Ex quibus remanet manifeſtum, tali efficaci volun-
tate inſtetiſſe pro punctuali exequutione ejus exorbitantis
prætenſionis, ut quatenus Archipresbyter pro tempore
non haberet conditiones, ab eodem præſcriptas, Digni-
tas Archipresbyteratus haberetur pro non dicta, neque fa-
cta, & mirum eſt, quod non addiderit, neque etiam pro 143
cogitata.
Libenter proinde videremus Mandatum procuræ, à Re-
gione Mortuorum tranſmiſſum à Joſepho Demetrio exad-
verſo in Facto Scribenti, ad petendam d. erectionem Archi-
presbyteratus, non eo modo, quo demandavit in Teſtamen-
to, ſed prout validè obtineri poteſt.
Quod ſi Pulaccinus velit præſcindere à voluntate ſui Au-
thoris, litteraliter explicata in dictis Teſtamento, & Co- 144
dicillis, & petere erectionem Archipresbyteratus, prout
validè obtineri poteſt.
Dicimus 1. quod hæ ſunt novæ preces, ſuper quibus ex
laudabili ſolito hujus S. C. & ex illius Ordinar. regiſtratis in
Bullariolo Innoc. XII audiri priùs debet Loci Ordinarius,
ut videre eſt ibidem Conſtit. 73. §. 1. verſ. Sopra della quale non
vi ſia la relazione dell'Ordinario.
Dicimus 2. quod eadem voluntas à Pulaccino ſcindi non
poteſt, minùſque pro una parte exequi, & pro alia non, 145
juxta Text. in leg. Pomponius ſcribit ff. de Negotiis geſt. cum
concordantibus, citatis in dec. 23. num. 7. cor. Mantic. & dec.
538. num. 3. part. 18. recent. & in Romana Pecun. 22. Junii
1716. §. Abſque eo coram Lancet. Et in noſtris præciſis termi-
nis æquè punctuale, ac magiſtrale eſt conſ. 40. Pariſ. libr. 4.
quod ſequitur Card. de Albic. in addit. ad Pamphil. dec. 54. n.
8. ibi: Hæres in acta fundationis non poteſt Juripatronatus
addere qualitates diverſas, vel immutare illius leges, à Te-
ſtatore præfixas, cum aliis, allegatis à Piton. de Contr. Patr.
alleg. 85. n. 9. Actumque eſſet de Privilegiis R. F. circa appli-
cationem Legatorum piorum, quæ exequi non poſſunt, pro-
ut litteraliter cantant, ſi repoſitum eſſet in voluntate Hæ- 146
redum illa ad viam Juris reducere, & moderari, ut Conſi-
deranti patet.
Dicimus 3. quod circa dictas novas preces, audiendi pari-
ter ſunt Canonici, illiſque pateſacienda eſt nova voluntas
Joſephi Demetrii, erigendi Archipresbyteratum, non am-
pliùs cum conditionibus, in ejus Teſtamento contentis, &
cum quibus petitus fuit, & à dictis Canonicis denega- 147
tus illorum conſenſus; Sed prout validè obtineri poteſt,
eò quia de jure ſemper audiendi ſunt Epiſcopus, & Canoni-
ci, quando in eorum Eccleſia erigi prætenduntur Dignita-
tes, & Canonicatus, juxta animadverſa per Fagnan. in
cap. Pernicioſas num. 7. de Offic. Ordin. & Monacel. in Form.
tom. 4. fol. 61. num. 314. Rot. dec. 7. num. 6. & dec. 193. n. 12.
par. 15. recen.
Dicimus 4. quod Joſeph Demetrius debebat ante ſuum
Teſtamentum conſulere D. Piton. Ab eo enim didiciſſet cau- 148
telam illam, quam laudat Rot. in Senogallien. Fundat. 13.
Decemb. 1709. §. Cui oneri cor. Card. Priol. quamve his verbis
expreſſit in Diſcept. Eccleſ. 25. num. 20. Bona autem cautela
erit ſi Teſtator in ejus Teſtamento (Nota, quod non dicitur
ab hærede, vel Procuratore poſt ejus obitum) exprimat,
ſe habere intentionem erigendi Beneficium cum lege, excluſi-
va Reſervationum Apoſtolicarum, vel alia contra jus, ſub in-
fraſcripto tamen modo, videlicet, quod priùs adeatur Ordi-
narius, vel Papa, & videatur, an velit conſenſum præſtare
conditionibus, ab ipſo Teſtatore volitis, & in caſu, quo ad-
mittatur ſua lex, tunc ſua voluntas eſt, quod Beneficium eri-
gatur, ſi verò recuſetur eo modo, quo jacet (Nota quod non 149
dicitur prout validè obtineri poteſt) tunc ſua voluntas eſt,
nullatenus erigendi Beneficium, ſed diſponendi de bonis alio
modo, ſibi beneviſo.
Dum igitur Joſeph Demetrius hac ſalutari cautela uſus
non fuit, ſed, ut ita dicam, ſæcularizaverit Archipresby-
teratum, poſtquam eſſet erectum, ſi Archipresbyter non
haberet conditiones, ab ipſo præſcriptas, non habet de quo
conqueri poſſit, ſed applicatur vulgatum illud, quod potui 150
nolui, quod volui adimplere nequivi, de quo Rot. dec. 351.
num. 19. par. 19. rec.
Quæ omnia manibus palpantur hodie ex admiſſis exad-
verſo, dum ultrò conceditur, voluntatem Joſephi Deme-
trii non poſſe exequi, prout jacet, ſed opus eſſe recurrere ad
neceſſariam commutationem, quæ, ut diximus, & oppor-
tunè reperimus, non eſt regulanda ad arbitrium Oppoſito-
ris, ſed juxta neceſſitatem noſtræ Eccleſiæ, quæ non poteſt
in aliqua conſideratione haberi hodie, antequam Epiſcopus
circa illam hanc Sacram Congregat. inſtructam reddat, eo
eo quia prior Relatio unicè reſtricta eſt ad inſtantiam ejuſ- 151
dem, tunc temporis mordicùs inſiſtentis in exequutione vo-
luntatis Joſephi Demetrii eo præciſo modo, quo cantabat
& quo

Digitized by Google

& quo hodie, palinodiam recantando, claré fatetur, ea e-
qui non poſſe, nec debere, prout jacet.

Hæc videntur ſuperabundare, & tamen ſubſiſtunt etiam
omnia alia præjudicia, ſupra comprobata, pro juſtis cau-
ſis denegandi conſenſum à DD. approbata, qualia ſunt di-
minutio poteſtatis Capituli circa actus juriſdictionales, &
152 capitulares ratione augumenti unius Voti, necnon ratione
præcedentiæ.

Neque pro evitanda applicatione ponctualis *deciſ.6. cor.
Pæn.* juvat aſſerere, quòd in illius caſu agebatur de addi-
153 tione non ſolùm unius Voti, ſeù Archidiaconi, de novo
erigendi, juxta illius præciſos terminos, ſed etiam de ad-
ditione Voti aliorum Canonicorum, qui pariter prætende-
bantur de novo erigi, & à Rota non fuerunt admiſſi.

Hujuſmodi ſiquidem reflexio retorquetur ad hominem;
Quia major divinus Coltus, majuſque Eccleſiæ ſervitium,
quæ ex adverſo exagerantur in præſenti, longè magis emi-
cabant in additione unius Dignitatis, quæ faciebat ſignram
primæ, & multorum Canonicorum, quàm conſiderari poſ-
ſit in præſenti, mediante additione tertiæ Dignitatis. Si
igitur Rota, his omnibus non obſtantibus, neque attentis,
154 intrepidè reſpondit pro non admiſſione erectionis Archidia-
conatus primæ Dignitatis, & aliquorum Canonicorum in
Eccleſia, quæ non abundabat ſacris Miniſtris, ex duplici
dumtaxat cauſa præjudicii Vocis antiquorum Capitula-
rium, & amiſſionis præcedentiæ. Ita multò mágis practi-
can. videtur in præſenti, ex quo ultra dicta duo, multa
alia concurrunt præjudicia Canonicorum, præter legalem
155 illam, & legaliſſimam cauſam diſſentiendi ob exorbitan-
tes, & monſtruoſas conditiones, cum quibus demandata
fuit à Teſtatore erectio Archipresbyteratus; Habito præ-
ſertim reſpectu ad illam relevantiſſimam facti circumſtan-
tiam, quòd noſtra Cathedralis habet duas Dignitates, &
17. Canonicos, quot facilè non habent multæ Cathedra-
les Italiæ, itaut ſit mera vanitas prætendere, quòd per
additionem novi Archipresbyteri divinum augeatur ſervi-
tium, majorque cultus Deo adhibeatur, qui ad noſtrum
effectum, neque etiam in aliqua minima conſideratione ha-
bitus fuit in dicta punctualiſſima *Deciſ. Rotæ Maceraten.* in
156 cujus caſu agebatur de Eccleſia, in qua unica dumtaxat re-
periebatur Dignitas, & ſoli ſeptem Canonici; Et tamen
plus juſto ex adverſo magnificato objecto, deducto ex d.
majori ſervitio, majorique Divino cultu, per hæc numero
verba reſponſum fuit: *Hæc ratio procedere poſſet in Eccleſiis,
numero ſufficienti habilium, & proborum Miniſtrorum deſti-
tutis, quòd longè diſtat à noſtris terminis* in quibus aderat
unica Dignitas, & ſeptem Canonici. Longiſſimè igitur di-
157 ſtat à circumſtantiis noſtri caſus, in quibus non una, ſed
duæ adſunt Dignitates, & non ſeptem, ſed 17. reperiuntur
Canonici.

Non ſolùm igitur ex his patet, quòd DD. Canonici ir-
rationabiliter non denegarunt illorum conſenſum, ſed il-
158 lum rationabiliter, neque etiam dare poterant, quatenus
voluiſſent, ex quo non erat in illorum facultate admittere
monſtruoſas conditiones, quòd Archipresbyteratus in ca-
ſu impoſitionis penſionis, deſineret eſſe talis, & per veram
metamorphoſim evaderet Legatum pium laicale: Quòdque
in caſu collationis ejuſdem in Perſonam exteri, diceretur
reſervata ad favorem ejus Conſanguineorum annua penſio
ſc. 50. Ea viva ratione, quia illud dicimus poſſe, quòd de
159 Jure poſſumus, juxta *Textus*, quos ſequuntur *Barboſ. a-
xiom* 184. *numer.5. & dict.268. numer.10. Gratian. deciſ.
March. 13. num.4. & Monacell. in Formular. tom. 2. fol. 14.
ſub num* 55.

Ex quibus irrationabilitas denegationis conſenſus exad-
verſo exagerata nullam omnino habere videtur ſubſiſten-
160 tiam. Cùmque non agatur de ſupplendo conſenſu alicujus
Parochi ruralis, neque urgeat in contrarium aliqua publica
cauſa, eò minus videtur locus ſuppletioni conſenſus integri
qualificati Corporis Capitularis, cum ſuis Dignitatibus, &
Epiſcopo, non conſentientibus, quia revera, neque etiam
161 poterant, ſi conſentire voluiſſent, quia non erat in illorum
poteſtate voluntati Joſephi Demetrii derogare, quod uni,
& ſoli Summo Pontifici reſervatum eſt *clem Quia contingit*,
ibique *Gloſſ. verb. Sedis Apoſtolicæ de Religioſ. Domib.* cum
concordantibus apud *Rot. dec.560. num* 2. ibique *Add. n.12.
cor. Buratt.*

Die 6. Martii 1723. propoſita Cauſa in C. C. ſub dub.
162 *An, & quomodo ſit locus erectioni Archipresbyteratus*, reſpon-
ſum fuit: *Eſſe locum erectioni Archipresbyteratus juxta mo-
dum;* Et modus eſt, *quod deleantur conditio reductionis Ar-
chipresbyteratus ad Legatum pium, caſu, quo penſio impona-
tur: Nec non alia, quòd in caſu collationis Archipresbytera-
tus Extero, teneatur hic ſolvere Patronis annua ſc.50. titulo
penſionis.*

Reſolutio C. C. in *Aretina Erectionis Canonicatuum*, de 163
qua ſupra n.141. habita fuit mentio, eſt regiſtrata *in
Lib. 53. Decr. S. C. fol.* 150. 186. & 188.

Mandaverat Eques Angeluccius de Angeluccis in ejus
poſtremo Teſtamento, condito die 20 Sept. 1668. quòd, ſa-
tisfactis omnibus Legatis, per ipſum relictis, ex toto ejus
Aſſe hæreditario erigeretur Menſa Epiſcopalis in Terra Ca-
ſtilionis ſua Patria, quam hæredem omnium ſuorum bono- 164
rum eſſe voluit, onere tamen adiecto illius Epiſcopo cele-
brare faciendi duas Miſſas quotidianas in perpetuum, de-
putando ad hunc effectum ſuos Executores Teſtamentarios
Catherinam ejus Uxorem, & Jo: Bapt. Fucinum Nepo-
tem, cùm facultate, quòd ambo pro prima vice poſſent
Epiſcopum nominare.

Codicillando poſtmodum idem Teſtator die 30. ejuſdem
menſis, & anni, diſpoſuit, quòd quatenus Ser. Magnus
Ernriæ Dux nollet præfatum Locum Caſtilionis in Civi-
tatem erigere, ex iiſdem ſuis bonis pro rata fundari debe-
rent quatuor Canonicatus in Eccleſia Collegiata, ſeu alia
quacunque ejuſdem Loci, cum onere aſſiſtentiæ Chori die- 165
bus feſtivis, ac celebrandi, ſeu celebrare faciendi unam
Miſſam quotidianam pro quolibet in perpetuum, reſerva-
to Jurepatronatus activo ad favorem ſupradictorum Cathe-
rinæ, & Jo: Baptiſta Fucini, eorundemque Filiis legiti-
mis, & naturalibus, hæredibus, ac Succeſſoribus in infi-
nitum.

Poſt obitum præfati Teſtatoris, ipſius hæreditas, ob
quoddam debitum, nonnullaſque lites, paſſa fuit diminu-
tionem in ſumma ſcut. 7800. circiter. Cùm autem Ser. Ma-
gnus Dux recuſaverit Locum Caſtilionis Civitatis titulo
decorare, Catherina prædicta, & hæredes dicti Fucini
Executores, inſteterunt pro erectione duorum Canonica- 166
tuum in Eccleſia Collegiata (cùm alii duo modò erigi non
poſſint, attento quòd uſumfructum reliquorum bonorum
percipit eadem Catherina) Verùm quia Capitulum renuit
aſſentiri erectioni quatuor Canonicatuum, cupiens illorum
loco conſtituere duas tantùm Præbendas Canonicales, &
duos Cappellanos, ſeù Beneficiatos, iidem Executores ſu-
pradicti preces porrexerunt SS. D. N. in quibus exprimen-
do diminutionem bonorum hæreditariorum in ſumma ſcut.
11772. expetierunt, ut, loco Canonicatuum, erigerentur
duo Beneficia ſimplicia; Unum nempe in præſenti, alte-
rum verò poſt mortem dictæ Catharinæ uſufructuariæ, re- 167
ſervato ſibi ipſis Jure nominandi, videlicèt pro uno ex ipſis
favore Familiæ de Fucinis, pro alio favore Familiæ dictæ
Catharinæ; Remiſſis autem hujuſmodi precibus ad hanc
S. C. & ab iſta ad Epiſcopum pro Informatione, ipſe præ-
fatam facti ſeriem in totum confirmans, ait ulteriùs, quòd
calculata diminutione hæreditatis, illa non excedit ſum-
mam ſcut. 7800. circiter, ut ſupra dictum eſt, & quòd red-
ditus illius ad præſens aſcendunt in totum ad ſcut. 360. il-
lius monetæ, hoc eſt juliorum decem cùm dimidio, quæ
diviſa in quatuor Canonicos, quilibet ex ipſis percipiet ſcut.
90 ejuſdem monetæ, ex quibus, deductis omnibus oneri- 168
bus, remanebunt ſcut. 40. libera pro quolibet, dum è con-
tra reliqui Canonici non habent ampliùs quàm ſcut. 23. cir-
citer ejuſdem pariter monetæ, & ſic videntur ſatis ſufficien-
tes dicti redditus pro erectione Canonicatuum in Eccleſia
Collegiata, à Capitulo rejecta, cùm in dicta Terra Caſti-
lionis alia Eccleſia capax, & idonea non reperiatur; Cæ-
terùm quoad fundationem Beneficiorum, ſeù Cappellano-
rum, tanquam præſeferentem commutationem voluntatis
Teſtatoris, ſe remittit ſapientiſsimę EE. VV. reſolutioni.
His itaque pręhabitis, non graventur EE. VV. ſuper ſe-
quentibus dubiis doctiſsimè de more reſpondere.

I. *An ſit locus erectioni quatuor Canonicatuum in Eccleſia* 169
Collegiata juxta mentem Teſtatoris? Et quatenùs affirmati-
vè, *Quibus conditionibus?* Quatenùs verò negativè.

II. *An ſit locus erectioni quatuor Beneficiorum ſimplicium,
vel potiùs quatuor Beneficiorum de reſidentia in eadem Ec-
cleſia?*

Die 5. Maii 1703. S. C. C. ad 1. reſpondit *Affirmativè,
cum conditionibus, præſcribendis ab Eminentiſſimo Præfecto.* 170

Ad 2. *Jam proviſum.*

Conditiones, pręſcriptę ab Eminentiſsimo Pręfecto ſunt
quę ſequuntur, videlicèt.

Che devino eſſere due Maſſe diſtinte, una dall' altra, eſclu- 171
ſa ogni ammaſſazione dell' una, e dell' altra.

*Che li Canonici erigendi non poſſino pretendere Jus alcuno
ne'*

Digitized by Google

ne' Cenſi, Entrate, e Laſcite, che preſentemente godono
172 *gli antichi Canonici, ne meno nelle raggioni, fin' hora acqui-*
ſtate a' medemi, ne in tuttociò, che per l'avvenire foſſo laſcia-
to individualmente a detti Canonici vecchi ſolamente.
Che negli intereſſi de' ſopradetti beni, Entrate, o ragioni,
173 *non abbino li Canonici voce in Capitolo, ne poſſino intervenire*
ne' Capitoli, che per tale effetto ſi terranno.
E viceverſa, che li Canonici antichi non poſſino ingerirſi
in conto alcuno in quello, che concernerà l'intereſſe borſale de'
Canonici erigendi, ne intervenire alle Congregazioni, che
eſſi faranno ſopra i loro borſali intereſſi.
Che, ſalvo quanto di ſopra, s'intenda conſtituito un ſolo
174 *Capitolo, compoſto, tanto di Canonici antichi, quanto de-*
gli erigendi, e che queſti indifferentemente devino godere di
tutte le prerogative, & onori de vecchi, che tanto nel ſedere
in Coro, quanto ne' Capitoli, e nell'andare, & in ogn'altra
Funzione nella quale dovranno intervenire, ſi deva oſſerva-
re indiſtintamente fra tutti la ſola anzianità del poſſeſſo.
Che tutte le ſpeſe ordinarie di conſumo di Cera, e vino per
le Meſſe, tanto lette, quanto cantate, e per i divini Officii,
175 *Incenſo, Palme, Carboni, Libri, Cereo Paſquale, Lumen*
Chriſti, Oglio Santo, Grazzie, & altro, come pure per le ſpe-
ſe del Maſtro di Cerimonie, Sagreſtani, e Chierici, ſiano obli-
gati contribuire alla Sagreſtia della Chieſa ſcudi dieci l'anno
per ciaſcheduno ſolo.
Che li medeſimi Canonici erigendi ſiano tenuti, & obbligati
per la loro rata propozionalmente alle ſpeſe delle ſudette tran-
176 *ſlazioni di Reliquie, eſpoſizione del SS. Sagramento, Pro-*
ceſſioni, Miſſioni, & altre divozioni ſtraordinarie, ordinate da
Sõmi Pontefici, e Veſcovi, o dall'iſteſſo Capitolo, & alle ſpeſe del-
le Liti, che riguardano tutto il Capitolo, e l'intereſſe commune.
Che li Canonici erigendi ſiano tenuti, & obligati di celebra-
re, o far celebrare la Meſſa di Terza, mancando, venghino
177 *puntati nella quantità, da taſſarſi da Monſig. Veſcovo, e le*
puntature accreſchino agli altri Canonici erigendi ſolamente,
che in detti giorni offiziaranno, e mancando tutti li dd. Cano-
nici erigendi poſſa Monſig. Veſcovo applicare dette puntature,
o alla Fabrica, o altre Opere pie ad formam Concilii.
Sotto l'oblige, impoſto dal Teſtatore alli dd. Canonici erigen-
178 *di d'aſſiſtere, ed officiare li giorni feſtivi, s'intendono ancora*
eſſer compreſe le feſte di S. Michele Archangelo di Maggio,
Protettore del Luogo, di S. Gioliano Titolare, Dedicazione
della Chieſa, il primo giorno di Quareſima, e tutta la Setti-
mana Santa, e la Commemorazione de' Morti. Item, che ſia-
no obbligati intervenire alle Proceſſioni, dove è ſolito interve-
nire tutto il Capitolo, & a quelle ancora, che verranno co-
mandate da Sommi Pontefici, e Veſcovi, ſotto pena in ciaſcu-
179 *no de' ſopradetti caſi, & obblighi, di eſſere puntati nel modo, e*
forma, & applicazione di dette puntature, come ſopra.
E, ſalve le coſe premeſſe, in tutto il reſto non poſſa conſi-
180 *derarſi diſtinzione alcuna fra li Canonici vecchi, e li erigen-*
di, ma devino ugualmente, ſenza alcuna differenza, tanto
gli antichi, quanto gli erigendi, godere di tutte le prerogati-
ve, ſervata ſolamente l'anzianità del poſſeſſo.
Che nell'atto di pigliare il poſſeſſo li Canonici nuovi paghi-
181 *no a chi s'aſpettano, quello, che preſentemente ſogliono pa-*
gare li Canonici vecchi nell'atto di pigliare i loro poſſeſſi, da
impiegarſi in ſervizio, & utilità della Chieſa, e non in altri uſi.

DISCEPTATIO XIX.

Albanen- Funerum.

PRO

Petro Paulo Betto.

CUM

Parocho Caſtri Candulphi.

ARGUMENTUM.

Uſus apponendi Sudariolum Crucibus Eccleſiæ Parochia-
lis, & aliarum, funus aſſociantium, an ſit permit-
tendus; Prout etiam, an Parochus poſſit pro ſe reti-
nere Diſcum, cùm quo adminiſtratur Sacramentum
Extremæ Unctionis.

DEfuncta in Oppido Caſtri Gandulphi Albanen. Diœ-
ceſis Thoma Betta, filia Petri Pauli, ultra alia emo-
lumenta funeralia, de quibus non eſt quæſtio, Archipreſ-
byter ejuſdem Loci exegit Sudariolum, ſeu Manutergium, 1
appoſitum Cruci ſub prætextu uſus, ſeù veriùs abuſus, in
eodem Loco vigentis, ut cuilibet Cruci, ſive Eccleſiæ Pa-
rochialis, ſive Regularis, ſive Confraternitatis, apponi de-
beat Mantile, quòd pro ſe retinet illa Eccleſia, cujus eſt
Crux, aſſocians Cadaver ad Eccleſiam, ut notorium eſt
in d. Oppido Caſtri Gandulphi, & admittit Vicarius Alba- 2
nenſis in Relatione, in Secretaria exiſten.
Cùmque adverſus talem abuſum, qui multiplicari ſolet
juxta numerum Crucium, cùm quibus Cadavera Defun-
ctorum aſſociari ſolent ad Eccleſias, necnon adverſus alium
abuſum retinendi pro ſe ipſo Vas illud, ſeù Diſcum, quo
utitur pro adminiſtratione Sacramenti Extremæ Unctionis,
habitus fuiſſet recurſus ad hanc S. C. EE. PP. ſub die 22. 3
Junii 1722. reſcripſerunt: *Em. Epiſcopo, qui dignetur S.*
Cong. inſtructam reddere. & Votum ſuum aperire, ut fecit,
mediante Epiſtola, ſibi ſcripta à Pro Vicario Generali, in
qua reprobando abuſum retinendi d. Vas, quo utitur pro
adminiſtratione Sacramenti Extremæ Unctionis, inclinat
pro continuatione d. alii abuſus circa retentionem Mantilis,
ſeù Sudarioli, ratione prætenſæ conſuetudinis, quam ipſe
ſupponit voluntariam: *Non ſo vedere, perche debbaſi dire* 4
illecito il ricevimento di quel, che ſi da volontariamente.
Renovatis deinde precibus in Cong. habita die 8. Auguſti
1722. reſcriptum fuit *Præfigatur terminus Parocho ad ſua* 5
Jura deducenda in Sac. Congr. ut factum fuit.
Hodiè igitur iterum, & tertiò ſupplices redimus, inſtan-
tes pro reſtitutione dicti Sudarioli, ſeu Mantilis, & pro de-
claratione, non eſſe permiſſum dicto Archipresbytero illud 6
in futurum petere, nec etiam illud à ſponte dantibus acci-
pere, occaſione aſſociationis Cadaverum ad ejus Eccle-
ſiam, necnon pro alia declaratione, non eſſe permiſſum
eidem Archipresbytero pro ſe retinere Vas illud, quo uſus
fuit pro adminiſtratione Sacramenti Extremæ Unctionis, 7
& in omnibus ſuis partibus preces videntur exaudiendæ.
Quia reſpectu Mantilis contrarius prætextus non poteſt
eſſe magis inſubſiſtens, tam in facto, quàm Jure. In facto,
quia non ſubſiſtit, illud exigi à ſponte Dantibus, ſed præ-
tenditur ex neceſſitate debitum, vigore dictæ prætenſæ
conſuetudinis, ut notorium eſt in Oppido Caſtri Gandul-
phi, & pluſquam tacitè deducitur ex iis, quæ admittit ip-
ſemet Pro-Vicarius Generalis in Relatione; In Jure verò, 8
quia hæc S. Congr. non attento dicto frivolo prætextu vo-
luntariæ conſuetudinis, injungere ſolet, ut non offeratur
ab hæredibus, neque ſponte oblatum recipiatur à Parochis,
juxta duas punctualiſſimas reſolutiones, quæ habent vim le-
gis *Rot. dec. 72. n. 4 cor. Anſald.*
I. *In Tuder. Funer.* 13. *Auguſti* 1718. in qua, poſt reſolu-
tionem dubiorum, ex Officio id prohibuit, ibi: *Et quoad*
Sudariolum S. Congr. mandavit, illud ampliùs non offerri 9
cum Cadavere, nec ab Hæredibus Parocho conſignari, de
qua *in tom 4. par. 1. diſcep 14. per tot.* & ſignanter *n. 43.*
II. *In Senogallien.* 2. *Maii* 1711. *ad* 2. *Dub.* ibi: *An debea-*
tur Velum, ſeu illius pretium in adminiſtratione Olei Sancti,
in caſu, &c. Negativè, neque etiam à ſponte Dantibus, de 10
qua *in tom. 2. par. 2. diſcep. 18. num. 42.*
Non attento prætextu, quòd idem abuſus vigeat forſan
etiam in Cathedrali, ut dicitur in Relatione. Quia in his
terminis non debet attendi id, quòd de facto forſan practi- 11
catur in aliis Locis, ſed id, quòd de jure practicandum eſt,
juxta illud *Senec. de Vit. beat. cap. 1. ante fin. Non quò itur,*
ſed quò eundum eſt, cum quo proceſſit Sac Rit. Cong. tol-
lendo ſimilem abuſum in *Sueſſana Mozzettæ* 18. *Aprilis*
1693. ut videre eſt in *tom. 3. par. 1. diſcept. 11. numer. 37.*
& 68.
Minuſque ad dictum effectum meretur allegari *l'Ordini*
circa l'Emolumenti funerali della Città di Roma §. Tutte quel-
le coſe fol. 72. Inibi enim ſermo eſt *de Libri, Anelli, Spade,* 12
Abiti, &c. e ſimili ornamenti circa Perſonas Defunctorum,
quæ mandat Statutum reſtitui Hæredibus, niſi ab iſtis do-
nentur Eccleſiæ Parochiali. Nos autem ſumus in terminis,
toto Cœlo diverſis, deque rebus, nullo modo reſpicienti-
bus ornamentum Perſonæ Defuncti, & propterea nulla ad
noſtrum effectum poteſt fieri illatio, *vulgata leg. Papinia-*
nus ff. de Minor.
Tantùm verò abeſt, quòd hujuſmodi prætextus ſimilis
abuſus, vigentis forſan in Cathedrali, ad noſtrum effe-
ctum obſtet, quin potiùs mirabiliter retorqueatur, dupli- 13
ci ratione. Prima, ut idem abuſus non comprehendat alia
Loca vicina, juxta nobile dictum *Caſſiodor. variar. Epiſt.*
14. *lib.* 5. ibi: *Comprimendus exceſſus eſt, ne paulatim reli-*
quos

Digitized by Google

quos comprehendat. Secunda, ne temporis progreſſo vene-
retur pro lege, veluti privilegium extollatur, juxta Ora-
culum *S. Nicolai Papæ*, de quo *in can. Mala diſt.8.* ibi: *Ma-*
14 *la autem conſuetudo non minus, quàm pernicioſa corruptela*
abjicienda, & vitanda eſt, niſi citiùs radicitùs evellatur, in
privilegiorum Jus, &c. aſſumitur, & incipiunt prævarica-
tiones, variæ præſumptiones, celerrimè non compreſſæ, pro
legibus venerari, & privilegiorum more perpetuò celebrari,
cùm concordantibus, citatis ab *Adden. ad dec.28. num.251.*
par.3. rec. ibi: *Ad Officium Superioris ſpectat celerrimè obvia-*
15 *re, ne mala conſuetudo radices producat*. Eodem prorſus
modo, quem tenuit hæc S. C. in dd. *Senogallien. & Tuder-*
tina, in quibus agebatur etiam de ſimili abuſu, in vicinis
Locis paritèr vigente.

Pro quorum faciliori admiſſione ſupplicamus obſervare,
quòd eadem Mantilia, ſeù Sudariola, extorquentur à Pau-
16 peribus, quibus potiùs eleemoſyna facienda eſſet, qui ve
coguntur illa mutuò accipere, ad hoc, ut Cadavera Con-
ſanguineorum aſſociari poſſint ad Eccleſias, ut eſt in dicto
Oppido notorium, quam circumſtantiam præ oculis habuit
17 hæc *S. C. in d. Senogallien. Funerum 24. Martii* 1710. de qua
in *d. to. 2. par. 2. diſcept.* 18. *n.*37. & 38.

Reſpectu ſecundi abuſus circa adminiſtrationem Sacra-
menti Extremæ Unctionis, cujus exorbitantiam agnoſcit,
& ingenuè fatetur dictus Pro-Vicarius Albanen. & non ob-
ſtante prætenſa conſuetudine ab Archipreſbytero in præte-
18 ritum practicata, & allegata, aſſerit, eſſe omninò abo-
lendam, ille diametralitèr opponitur Taxæ Innoc. §. *Pa-*
rimente ibi: *Non potrà eſigere, e ricevere emolumente alcu-*
no, &c. per l'amminiſtrazione de' Sacramenti, &c. dell'eſtre-
ma Unzione, &c. particolarmente nel prenderſi il Piatto, &c.
o Tovaglie, e Fazzoletti, ed altre coſe, dichiarandoſi tutto
illecito. Pro cujus exequutione quotidiè reſpondere ſolent
19 omnes Sac. Congr. ut reſpectu Congr. Sac. Viſit. Apoſt.
Epiſc. & Reg. & hujus S. C. videre eſt in reſolut. allegatis
in *tom.2. par.2. diſcep.17. num.22. & 23.*

Supplicamus proindè reſponderi pro reſtitutione dicti Su-
darioli, ſeù Mantilis, ut ſupra indebitè extorti, occaſione
Sepulturæ d. Thomæ Bettæ, & pro declaratione, non eſ-
ſe licitum Archipreſbytero in futurum illa exigere, neque
20 pro ſua Eccleſia, neque juxta numerum Crucium, cum
quibus aſſociatur Cadaver; Neque etiam eſſe licitum ei-
dem, pro ſe retinere Vas, ſeu Diſcum, quo mediante ad-
miniſtravit Sacramentum extremæ Unctionis. Non atten-
ta quantitate vilis valoris eorundem Mantilis, & Vaſis;
Quia id, quòd reſpectu ejuſdem Archipreſbyteri non vide-
tur conſiderabile, omni conſideratione dignum eſt reſpectu
21 dictorum miſerabilium Parochianorum, in ſudore eorum
vultus ſibi victum quærentium, juxta celebre dictum *Caſ-*
ſidior. lib. 12 *epiſt.* 13. cum quo proceſſit *hæc S. C. in Seno-*
gallien. de qua *in d. tom.2. part.2. diſcep.18. n.37.*

Neque omittimus obſervare, quòd non compatiuntur ad
invicem, inſiſtere in aſſerta conſuetudine, obligatoria in
futurum, ut fit ex adverſo, & aſſertione, quòd voluntariè
22 dentur; Prout etiam præ oculis habere commendabilem ze-
lum SS. D. N. & Em. Urbis Vicarii, Epiſcopi Albanen.
circa extirpationem hujuſmodi abuſuum in materia funera-
lium, noviſſimè oſtenſum mediante Edicto, publicato die
31. Oct. 1722. In quo ſimiles abuſus declarantur nullius ro-
boris, & efficaciæ, uti facti privata authoritate, cùm ad-
dito, quòd ſi fiant in poſterum, nunquam poſſint acquirere
23 titulum conſuetudinis; Urbis autem ſtilum in his mate-
ris, magnifaciendum eſſe, & pro regula ſervandum ex-
tra Urbem, firmavit *Rot. deciſ.* 469. *numer.* 2. *par.* 19.
rec.

Prætextus autem voluntariæ exhibitionis Sudarioli, de
24 quo diſputamus, non poteſt eſſe magis inſubſiſtens. Tum
quia illud prætenditur debitum vigore aſſertæ conſuetudi-
25 nis, & conſequenter prætextu tituli coactivi, qualis eſt le-
gitima conſuetudo §. *Sine ſcripto Inſtit. de Jur. nat. Gent. &*
Civil. Tum etiam, quia illud prætenditur indifferenter ab
omnibus hominibus cujuſcumque ætatis, qualitatis, & ſe-
26 xus, in quibus circumſtantiis totiès multiplicata gratuitas
nunquam præſumitur, ut dixit *Rot. in Urgellen. Servitutum*
15 *Martii* 1697. §. *Tertiò cor. Molines*, ubi, quòd hoc indu-
bitanter procedit, quando actus, qui prætenduntur facul-
tativi, involvunt præjudicium, & incommodum illos fa-
cientium; Tum demum, quia etiamſi per modum falſæ
hypotheſis illa verificaretur, contraria detorſio vera eſſet
27 reſpectu qualitatis Sudarioli, quòd ſcilicèt illud in Perſonis
opulentis eſſet majoris qualitatis; Cæterùm reſpectu nume-
ri Sudarioliorum, correſpondentis numero Crucium,
contrarius prætextus eſt prorſus inſubſiſtens.

In omnem verum caſum, ad materiæ ornatum ſubjun-
gimus, quòd ſemper contrarius abuſus abolendus eſſet, ne
id, quòd hodiè ſiccis labiis aſſeritur voluntarium, in futu-
rum prætendatur debitum, *Textus* eſt litteralis *in can. Ma-*
la diſtinc. 8. cujus verba regiſtrata fuerunt ſupra *num.*14.

Indeque hæc *S. C. in Tudertina Funerum* 13. *Auguſti*
1718. ex Officio, licèt Partes id non impugnarent, man- 28
davit, ab hæredibus neque etiam ſponte appendendum eſſe
Cruci Sudariolum, minuſque Parocho ſponte conſignari;
Et rationem adducit *Rot. dec.28. num.251. p.3. rec.* his verbis
Ad Officium Superioris ſpectat celeritèr obviare, ne mala con- 29
ſuetudo radices producat.

Non attenta præterita patientia illorum, à quibus dictum
Sudariolum extortum fuit; *Multa enim per patientiam tole-* 30
rantur, quæ ſi deducta fuerint in judicium, juſtitia exigen-
te, non debent tolerari, ſunt verba *Textus in cap. Cùm jam*
dudum de Præbendis.

Die 20. Februarii 1723. propoſita Cauſa in Congr. Conc.
ſub dub. *An permittenda ſit receptio Sudarioli, & Diſci*, re-
ſponſum fuit: *Quoad Sudariolum Dilata, & coadiuventur* 31
probationes; Et quoad Diſcum, non eſſe permittendam ejus
receptionem.

DISCEPTATIO XX.

Romana Coadunationis Definitorii Provincialis.

PRO

Duobus Definitoribus Provincialibus Carmelitarum Excalceatorum.

CUM

Provinciali Provinciæ Romanæ.

ARGUMENTUM.

Definitorium Provinciale quando coadunari poſſit à Pro-
vinciali, diſſentientibus duobus Definitoribus, & in d.
caſu, an recurrendum ſit ad P. Generalem.

IN *Conſtit. PP. Ord. Carmelit. Excalceat. par.3. cap.16. n.*
9. præſcribitur, quòd, *Si intra triennium* (ſunt verba
Conſtitutionum) *extra Capitulum obeat, vel quovis modo*
ejus (ideſt Definitoris Provincialis) *Officium vacet, à Pro-*
vinciali, & reliquis Definitoribus in primo Definitorio eliga- 1
tur, qui ſubintret ad numerum quinarium implendum pro
electione Definitoris, & eligatur Definitor ex Conventuali-
bus totius Provinciæ, itaut ſemper ad hanc electionem requi-
ratur Definitorium cum quinque ſuffragiis.

In eadem verò *par.2 cap.24. num.3.* præſcribitur, d. ordi-
narium Definitorium bis in quolibet anno debere coaduna-
ri, ibi: *Ad hæc decidenda bis ad minus ſingulis annis Defini-* 2
torium celebretur, tempore, ab eodem Definitorio ante Ca-
pituli Provincialis diſſolutionem, &c. præſcribendo.

Verum tamen eſt, quòd permittunt ulteriùs eædem Con-
ſtit. ubi proximè, poſſe alia etiam vice coadunari (& tunc
vocatur Definitorium extraordinarium) dummodo Pro-
vincialis, & Definitorium conſentiant, hoc eſt in eadem 3
petitione uniformes fiant tres Definitores. Quòd ſi ſolus Pro-
vincialis, vel duo Definitores non conſentiant, in hoc ca-
ſu præcipiunt Conſtit. ut habeatur recurſus ad Præpoſitum
Generalem, qui de conſenſu Definitorum Generalium pro-
videre teneatur, ibi: *Ultra autem duas prædictas vices, po-*
terit Definitorium frequentiùs celebrari, ſi Provincialis, & 4
Definitorium conſentiant, id fieri debere, Definitorium con-
gregetur. Si verò Provincialis, vel ſolus, vel duo ex Defi-
nitoribus repugnent, Præpoſitus moneatur, ut de conſenſu
Definitorum Generalium, ſaltem per Litteras habito, reme-
dium provideat.

Caſus iſte, à Conſtit. prævìſus, & proviſus, ultimo lo-
co evenit in Provincia Romana per mortem P. Dionyſii à
S. Andrea Definitoris Provincialis, cùmque circa coadu-
nationem extraordinariam Definitorii Provincialis non 5
concordent duo Definitores Provinciales, eodemque diſ-
ſenſu non attento, prætendat P. Provincialis Definitorium
congregare; Hinc iſtorum nomine humiles porrectæ fue-
runt preces S. C. E. pro punctuali, & præciſa exequutio-
ne

Digitized by Google

ne noſtrarum Conſtitut. quæ videntur exaudiendæ.
Quia inter Religioſas Familias Ordinis Conſtit. appro-
batæ ab Apoſtolica Sede, perinde habentur, ac ſi emanaſ-
6 ſent, à Sum. Pontifice, & tanquam leges punctualiter,
& præcisè ſervandæ ſunt, ex adductis à *Paſſerin. de Elect.*
cap. 10. *num.* 24. *Donat. Rer. Regul. tom.* 2. *tract.* 4. *quæſt.* 18.
num. 9. *Barboſ. Vot. dec.* 506. *num.* 9. *& Anſald. in Addit. ad*
dec. 61. *num.* 24.
Et, aliis omiſſis, ita in noſtris terminis ad preces SS.D.
N. porrectas pro electione Definitoris noſtræ Provinciæ, die
7 28. Auguſti 1722. reſcriptum fuit, ſequentibus verbis; *Ser-*
ventur Conſtitutiones Ordinis.
Adverſus hujuſmodi fundamentum, ſolidè, & litterali-
ter noſtris Conſtit. innixum, nulla prorſus ratio habenda eſt
8 unius, vel alterius prætextus neceſſitatis coadunandi extra-
ordinarium Definitorium Provinciale, exadversò exa-
geratæ.
Reſpondemus enim, quòd iſte eſt præciſus ille caſus, in
quo Conſtit. mandant, recurrendum eſſe ad remedium, in-
iungendum à P. Præpoſito Generali, cum conſenſu ſuorum
Definitorum Generalium, quando duo Definitores Pro-
vinciales non conſentiunt, quando ſcilicet adeſt neceſſitas
9 recognoſcendi exiſtentiam iuſtę cauſę, illaque non obſtan-
te, duo Definitores Provinciales adhuc perſiſtunt in illo-
rum diſſenſu. Quo poſito, dùm P. Provincialis habet prom-
ptam, æquè propriam, immediatam, ac ordinariam viam,
ab Ordinis Conſtitut præſcriptam, recurrendi pro reme-
dio ad Superiorem Generalem, non poteſt illam declina-
re, ſed promptam tenetur præſtare obedientiam dd. Ordi-
nis Conſtitut.
Illa concurrente viva ratione, & ſtringenti congruen-
tia, ab experientia quotidie comprobata, quòd juſtas cau-
ſas, vel palliatos prætextus convocationis extraordinarii
Definitorii Provincialis, nemo meliùs, & nemo faciliùs
10 cum minori ſtrepitu, & cùm majori decore Religionis ſci-
re poteſt, illarumque vim, & efficaciam ponderare, quàm
Præpoſitus Generalis, obligatus ulteriùs ad procedendum
cum conſenſu Definitorum Generalium, juxta verba no-
ſtrarum Conſtit. opportunè repetenda: *Præpoſitus monea-*
tur, ut de conſenſu Definitorum Generalium, &c. remedium
provideat. Iti enim, ſive quia pluries fuerunt Definitores,
& Provinciales in eorum reſpectivè Provinciis, ſive ex illa
experientia, quam habent ſimilium extraordinariorum
11 Definitoriorum Provincialium totius Religionis, perfectiſ-
ſimam habent notitiam illarum juſtarum cauſarum, ex qui-
bus extraordinaria Definitoria provincialia coadunari poſ-
ſunt, & debent, ut patet Conſideranti.
Applicantur proindè judicio ejuſdem Definitorii Gene-
ralis, unà cum P. Generali, ea, quæ notat *Gloſſ. in can.*
De quibus verb. Pluribus diſtinct. 20. ibi: *Faciliùs inveni-*
tur, quod à pluribus quæritur, & alia *Gloſ. in Cap. Pru-*
dentiam de Offic. Delegat. verb. Plurimorum, ibi: *Integrum*
eſt judicium illud, quod plurimorum ſententiis confirmatur,
12 necnon ea, quæ leguntur *in leg. Quæſtionem* 32. *Cod. de Fi-*
deic. ibi: *Per ampliores homines perfectiſſima veritas revela-*
tur, cùm aliis concordantibus, ſequutis à *Pignatell. con-*
ſult. 54. *num.* 12. *tom.* 10. *& Rot. dec.* 344. *num.* 2. *cor. Mantic.*
Et in terminis Religioſorum egregiè *Card. de Luc. de Regul.*
diſc. 10. *num.* 9. ibi: *Ex judicio multorum digniores reputati,*
cùm illæ proviſiones, quæ ab unius tantùm judicio pendent,
13 *quandoque caſui, vel fortunæ, quæ frequentiùs imprudens*
eſt, atque à ratione deviat, referendæ veniant.
Necnon habemus in hac parte ſpectabilem authoritatem
Caſſiodor. lib. 11. *epiſt.* 26. ibi: *A multis Præſulibus meruit*
14 *approbari. Uni enim* (puta Provinciali) *acceptum fuiſſe, in-*
terdum gratia eſt; Multis (hoc eſt Præpoſito Generali, &
Definitoribus Generalibus) *placuiſſe, judicium*.
Videntur hæc ſuperabundare pro excluſione contrariæ
prætenſionis, quia, ut diximus, P. Provincialis nullum
habet fundamentum exagerandi cauſas minus juſtas, vel
apparentes dumtaxat ad colorandam neceſſitatem coaduna-
15 tionis extraordinarii Definitorii Provincialis, dum habet
promptum remedium recurſus ad Superiores Generales, ex
ſupra animadverſis.
Iterum repetentes hic, quòd, cùm habeamus noſtri Or-
dinis Conſtit. litteraliter præſcribentes ea, quæ in circum-
ſtantiis noſtri caſus practicari debent, eo tempore, quo P.
Provincialis obedientiam exigit à ſuis Definitoribus, tene-
16 tur illam exhibere Superioribus Generalibus, noſtriſque
particularibus Legibus, ſeu Conſtit. in forma ſpecifica ab
Apoſtolica Sede confirmatis, juxta celebre dictum *S. Leo-*
nis Papæ, regiſtratum *in can. Qui ſcit*, 2. *quæſt.* 6. ibi: *Qui*
ſcit, ſe quibuſdam eſſe præpoſitum, non moleſtè ferat, ali-
quem ſibi eſſe prælatum, ſed obedientiam, quam exigit,
etiam ipſe rependat; Atque debet P. Provincialis ad pra-
xim reducere optimum illud conſilium, *ab Innoc. III.* da-
tum Suffraganeis Epiſcopis Arelatenſis Eccleſiæ, regiſtra-
tum *in tom.* 1. *ejus Epiſtolar. fol. mihi* 228. ibi: *Cùm ſecun-*
dùm Doctrinam evangelicam, quæcumque vultis, ut faciant
vobis homines, & vos eis eadem facere debeatis, eam obe- 17
dientiam Vos convenit præſtare Prælatis, quàm Vobis vul-
tis à Subditis exhiberi. Contrarium autem operando con-
queri non poteſt de ſuis Definitoribus Provincialibus, qui
adverſus ejus procedendi modos, in noſtra Religione noto-
rios, uti poſſunt verbis illis *D. Hier. ad Nepotian.* relatis *in*
can. Eſto ſubjectus diſt. 95. *Honorent Clericos quaſi Clericos,*
ut ipſi Epiſcopi à Clericis, quaſi Epiſcopis honor defera- 18
tur; Scitum eſt illud Oratoris Domitii; Cur ergo te habeam,
ut Principem, cum tu me non habeas, ut Senatorem?
Cæterùm, ut manibus palpetur inſubſiſtentia omnium
contrariorum prætextuum.
Dicimus 1. quòd non regit in facto neceſſitas illa ordinan-
di Proceſſum adverſus unum ex Religioſis noſtræ Provin-
ciæ, quia ad d. effectum ſuperabundantem ratione Officii 19
authoritatem habet P. Provincialis, abſque ulla neceſſitate
illam mendicandi ab extraordinario Provinciali Defini-
torio.
Dicimus 2. quòd neque etiam regit prætextus diſcedendi
ab Urbe pro Viſitatione Provincię, quia viſitatio hæc non
eſt aliquid novum, neque incognitum Superioribus Gene-
ralibus noſtræ Religionis, & propterea tenetur P. Provin- 20
cialis talem aſſertam neceſſitatem eiſdem Superioribus Ge-
neralibus aperire, & ab eis congruum remedium expecta-
ſe, ad terminos noſtrarum Conſtit.
Dicimus 3. quòd ejuſdem inſubſiſtentiæ eſt prætenſa con-
ſuetudo coadunationis extraordinarii Definitorii Provin-
cialis, ultra duas vices in Conſtit. præſcriptas. Quia in hac
parte proceditur exadverſo cùm æquivoco palmari. Aliud 21
enim eſt, quòd extraordinarium Definitorium Provinciale
in præteritum, ultra duas vices, in uno, vel in alio anno
fuerit convocatum, non diſſentientibus Definitoribus Pro-
vincialibus, vel uno tantùm ex illis non conſentiente, jux-
ta caſus, de facili exadverſo adducendos, & hæc conſuetu-
do poni poteſt ad partes, quia non comprehendit caſum diſ-
ſenſus duorum Definitorum, qui ſunt termini, de quibus
diſputamus, & qui comprehendere non poſſunt caſum diſ-
ſenſus duorum Definitorum, quia de natura conſuetudinis
eſt, ut illa ſtrictè intelligatur, nec extendatur de caſu ad
caſum, juxta animadverſa per *Natt. conſ.* 46. *num.* 2. *& Cra-*
vett. conſ. 46. *num* 4. & firmata per *Rot. dec* 56. *n* 7. *&* 8 *cor.*
Mantic. & dec. 379. *num.* 23. *cor. Priol. & dec.* 304. *numer.* 7.
par. 12. *rec.*
Dicimus 4 quòd prætextus, deſumptus ab incauta fide
unius ſimplicis Religioſi, poterat imò debebat congruen-
tiùs omitti: Quia idem Religioſus, conſcientia deinde du-
ctus, & facti hiſtoriam in ſua veritate, & ſinceritate ape-
riens, aſſeruit, ad illam deveniſſe ad repetitas, importu- 22
naſque preces P. Provincialis, quæ quantùm potentes ſint,
quantùmque efficaces reſpectu Subditorum, nemo ignorat:
Attenta præcipuè natura P. Provincialis, qui, ſi neque etiam
Superioribus Generalibus paret, multò magis timorem in-
cutere potuit eidem, æquè ſimplici, & bono Religioſo,
cujus propterea declaratio omninò præferenda eſt primæ
atteſtationi ex adductis per *Rot. in Rom. Fideic.* 19. *Junii*
1712. §. *Adhac cor. Anſald.*
Dicimus 5. quòd omnium inſubſiſtentior eſt prætextus,
deſumptus ab Epiſtola P. Franc. à S. Jo. Baptiſta, ſe decla-
rantis in illa velle renunciare Prioratui, quia Epiſtola hæc 23
apparet ſcripta die 12. Junii 1722. & ſic eo tempore, quo
apertum erat ordinarium Definitorium Provinciale, quan-
do in illo poterat recognoſci, & admitti cauſa ejus renun-
ciationis; In omnem verò caſum, cùm non ampliùs ean-
dem Inſtantiam renovaverit, imò certum eſt, quòd non
ampliùs habet voluntatem renunciandi, perindè habetur,
ac ſi prior Inſtantia facta non fuiſſet.
Dicimus 6. quòd Litterę illę Parentes P. Idelphonſi Sub
Prioris Interamnenſis, nihil omninò ſignificant. Deus enim
ſcit, quibus modis, & qua arte reperiantur in manibus Pro- 24
vincialis; Ad hoc enim, ut aliquam conſiderationem me-
rerentur, probari deberet, & exhiberi Epiſtola, annexa
eiſdem Litteris Patentibus, ad hoc, ut ex illa haberi poſſet
notitia voluntatis ejuſdem Religioſi, quòd cùm exadverſo
non oſtendatur, repetimus, quòd prętextus non poteſt eſſe
magis frivolus, magiſque inſubſiſtens.

Sem-

Digitized by Google

Semperque securrit eadem ſolida, & cathegorica reſpon-
ſio, quòd dicti prætextus non involvunt quæſtiones de api-
cibus Juris, ſed conſiſtunt in neceſſitate vera, vel apparen-
ti convocandi extraordinarium Definitorium Provinciale,
25 circa quas non poſſunt meliores haberi notitiæ, quàm à Su-
perioribus Generalibus noſtræ Religionis, per quorum ma-
nus ſæpiſſimè tranſeunt eædem inſpectiones.

Omnia hæc abſque ulla difficultate procedere videntur in
præſenti, attentis aliis juſtis cauſis, quibus moventur duo
Definitores Provinciales, quæ non ſolùm notæ ſunt Supe-
rioribus Generalibus noſtræ Religionis, ſed indicatæ ulte-
26 riùs fuerunt in Folio, annexo Relationi P. Proc. Genera-
lis noſtri Ordinis, à Nobis autem conſultò ſilentio involu-
tæ, ex illa ſtringenti congruentia. quæ his verbis exprimi-
27 tur in *Conſt. 17. §. 3. Sixti IV. in Bullar. nov. tom. 1. Ut ii,
qui de eis, notitiam habent, obliviſcantur eorum, & qui de
eis notitiam non habent, ex præſentibus non inſtruantur
in eis*.

Religioſi ante Cauſæ propoſitionem in C. E. inter ſe con-
cordarunt, juxta conſilium, à me eis datum, & ſemper
28 repetitum in omnibus Controverſiis, præcipuè inter Re-
ligioſos, juxta ea, quæ ſcripſi in *Inſtit. crim. lib. 3. tom. 9.
numer. 60.* ſequendo *Soccin. ſen. in cap. 2. numer. 6. de Libell.
oblation.*

DISCEPTATIO XXI.

Romana Celebrationis Miſſarum.

Ad petitionem Sacerdotis N. N.

ARGUMENTUM.

*Cappellanus, obligatus ad celebrandas tot Miſſas, quot
celebrari poſſunt ad rationem manualis ex fructibus de-
terminati numeri Locorum Montium, an poſſit omit-
tere illas, quæ correſpondent Strenæ, in bimeſtri No-
vembris, & Decembris prætenſæ à Depoſitariis Loco-
rum Montium.*

Reſolutio hujus dubii pendet ab illa inſpectione, an eæ-
dem Strenæ Jure peti poſſint à dd. Depoſitariis, cir-
ca quàm anno 1719. de meo ſenſu requiſitus, reſpondi, ut
infra.

Quòd hujuſmodi Strenæ non debeantur de Jure, nulla
adeſt difficultas, neque etiam à Capſeriis dd. Depoſitario-
1 rum ex hoc titulo prætenduntur, ſed inſiſtitur dumtaxat in
prætenſa conſuetudine, adverſus quàm militant rationes
illæ, quas adducunt *Conſtantin. ad Stat. Urb. tom. 1. diſc ge-
ner. de Locis Mont. à num. 241.* ibi: *An autem Depoſitarii Lo-
corum Montium poſſint coactè exigere Strenas, vulgò* Rega-
glie, o Mancie, *in fine anni, retinendo bononenos duos, vel
2 ſaltem unum ex fructibus cujuslibet Loci Montis, &c. Verùm
videtur illicita retentio hujuſmodi; Cùm enim Papa in ere-
ctione Montium promiſerit Montiſtis pro fructibus certam, ac
determinatam quantitatem fructuum pro quolibet Loco Mon-
tis, hæc integra non præſtaretur, ſi retentio talis Strenæ
permitteretur, & maximè, quia tales Depoſitariæ ſunt val-
dè lucroſæ, &c.* egregiè, & latè *Zaul. ad Statut. Favent.
tom. 2. lib. 5. rubric. 14. à num. 31. uſque ad num. 36.* quem ſe-
quutus fuit in *Inſtit. crim. lib. 2. tit. 6. num. 89.* ibi: *Non eſt
diſſimilis ab extorſione dictorum Miniſtrorum Poſtæ, præten-
ſio illa Strenæ duorum obulorum pro quolibet Loco Montis,
quàm prætendunt Depoſitarii Montium in bimeſtre Novem-
bris, & Decembris, occaſione, ſeu prætextu Feſtivitatum
Natalitiarum, quamvè à ſeipſis propria authoritate, & de
facto retinent, ſolvendo illud minus, poſtquam Creditores
3 Locorum Montium fecerunt Receputam pro integra ſumma,
quòd certè admirationem cauſat in Urbe, &c.*

Quæ admiratio non caret ſolido fundamento, eò quia ex
una parte agitur de illo Decalogi negativo præcepto, cujus
reſpectu verificatur commune illud Theol. axioma: *Non
dimittitur, niſi reſtituatur*; Ex alia verò parte, non ſemel,
ſed multoties talem prætenſionem inſubſiſtentem declara-
verunt multi Theſaurarii generales, & ſignanter Hiero-
4 nymus Vidonus, & Jacobus Franſonus, poſtea S. R. E.
Card. his verbis, relatis à *Zaul. ubi ſupra fol. mihi 71. Com-
mandiamo a tutti, e ſingoli Caſſieri, e Deputati al pagamento
de' frutti di qualſivoglia Monte, che non ardiſchino di ritene-
re a Montiſti rata, o parte alcuna delli frutti, che devono pa-
gare, conforme alle Liſte, ſotto preteſti di Mancia, o altra ri-
cognizione, nè differire il pagamento, o uſar ſtrapazzo, o
atti tali, da indurre detti Montiſti a darli contro voglia Man-
cia, ricognizione, &c.* Quæ Edicta fuerunt pluriès confir-
mata, & ſignanter annis 1634. & 1658. ſuntque impreſſa à
Zaul. ubi ſupra fol. 72.

Et quòd magis eſt, re maturè diſcuſſa, & Partibus ac-
cerrimè informantibus, ita conſtanter reſolvit magnum
Tribunal R. C. favore Domus Ruſpolæ, teſtibus dictis
Zaulio, & Conſtant. locis, ſupra citatis, qui ulteriùs ad 5
hominem reſpondent, & nullius efficaciæ oſtendunt eſſe
contrariam aſſertam conſuetudinem, quàm meritò irratio-
nabilem vocat *Conſtant. ubi ſup. num. 247.* ibi: *Ac conſuetu-
do in caſu noſtro non eſt, niſi in profanis, & eſt irrationabi-
lis, & ampliùs datio talis Strenæ fuit ex urbanitate, unde
non eſt trahenda ad obligationem, quæ tunc eſſet ſuborta, ſi,
Depoſitariis volentibus exigere Strenam, fuiſſet per Monti- 6
ſtas contradictum, & poſtea iidem per lapſum temporis, legi-
timi ad præſcribendum, acquieviſſent retentioni, & non re-
clamaſſent*; Quòd non ſolùm non verificatur, ſed potiùs
manibus palpatur oppoſitum, eo quia petentibus Strenas
Depoſitariis, fuit eis impoſitum ſilentium, nedum à The-
ſaurariis pro tempore, mediantibus replicatis Edictis, de
mandato Summi Pontificis emanatis, ſed cauſa cognita,
& accerrimè informantibus Depoſitariis, ab ipſomet ma- 7
gno R. C. Tribunali.

Solidis autem rationibus, & ſtringentibus congruentiis,
ab iiſdem Authoribus adductis adverſus hujuſmodi Strena-
sum abuſum quoad illius ſubſtantiam, additur ſequens, 8
quæ nulla tergiverſatione poteſt eludi.

Montiſtæ omnes, quando emerunt Loca Montium, ne-
mine penitus excepto, habuerunt, & conſervant in Lit-
teris patentibus ſequentem declarationem, ſeù præceptum
Theſaurarii generalis: *Declaramus, &c. de fructibus ad ra-
tionem ſcutorum trium monetæ pro quolibet Loco, & anno,
de bimeſtre in bimeſtre in fine pro rata reſponderi manda- 9
mus.*

In exequutionem hujus litteralis præcepti Computiſtæ
Montium Cameralium, diſtribuentes ſcuta tria in ſex bi-
meſtria, aſſignant unicuique Montiſtæ bononenos 50. pro
quolibet bimeſtre; Idque faciunt in quadam particulari Li-
ſta, quæ ſuam perfectionem recipit ab approbatione, & ſub- 10
ſcriptione ejuſdem Theſaurarii generalis, cum ſequenti,
vel ſimili formula: *Sig. Depoſitario del Monte S. Pietro pri-
ma er.* ex gr. *potrà pagare alli Montiſti di d. Monte, deſcritti
nella preſente Liſta, a ciaſcheduno di eſſi la rata, ſecondo il
preſente Ripartimento, ſc. 40670. moneta, per frutti di ll.
81340. e queſti per il bimeſtre di Nov. e Dec. 1718. a ragione 11
di ſcudi tre ſimili per ogni Luogo, & anno, che con le ſolite Ri-
cevute, &c.*

Et tamen Depoſitarius eorundem Montium in d. bime-
ſtre non ſolvit dd. ſc. 40670 ſed ſolùm ſcut. 39843. 20. reti-
nendo pro ſeipſo ſummam ſcut. 826. 80. quæ ſumma nimis 12
conſiderabilis eſt, ut de ſe patet, longeque excedit mate-
riam reſtitutionis, nedum reſpectu Perſonarum, quæ ex
ſuis redditibus vivunt, ſed etiam reſpectu maximorum Re-
gnum, ex adductis per *Bonac. tom. 2. tit. de Reſtit. in par diſp.
2. par. 8. punct. 1. num 68.*

Non attenta reſponſione, quòd illa conflatur ex parvis
ſummis, habito reſpectu ad omnes Montiſtas; Non enim
infertur exinde, quòd poſſit Depoſitarius illam ad ſui libi-
tum, & ſine reſtitutionis onere à ſeipſo accipere, & reti-
nere, ut ſolemniter ſancivit Ven. Dei Servus Innoc. XI. 2.
Martii 1679. propoſit. 38. quando damnavit propoſitionem
iſtam, quòd non teneretur quis ſub pœna peccati mortalis 13
reſtituere magnam ſummam, quando hæc conflata fuit ex
parvis quantitatibus.

Quo verò ad prætenſam conſuetudinem addi poteſt ſe-
quens dilemma, quod nimis ſtringere videtur. Aut The-
ſaurarii generales, quando ſexies in anno mandant Depo-
ſitario, ut ſolvant certam ſummam Montiſtis, ſciunt, vel 14
ignorant prætenſionem dicti Depoſitarii retinendi pro ſe-
ipſo in bimeſtri Nov. & Dec. dictam inſignem ſummam lo-
co Strenę, aut id ignorant; Inter duo hęc non datur me-
dium. Si prętenſio eis nota non eſt, non poſſunt figi pedes
in illorum tolerantia, quorum voluntas nunquam fertur in
incognitum, juxta axiomata, Legiſtis, & Philoſophis
communia, de quibus *Gab. conſult. 120. num. 12. Actolin. re-
ſol. 111. n. 58. & Rot. in Novarien. Penſionis 24. Martii 1710.
§. Confeſſio cor. Falconer.*

Si verò ſciunt talem prętenſionem, & inhęrendo Edictis
ſuorum Anteceſſorum, Litteris patentibus, ab ipſis ſub-
ſcriptis, & reſolutionibus, captis à Tribunali R. C. de
quibus

Digitized by Google

quibus ſupra, tali prætenſione non attenta, cubitalibus litteris mandant ſolutionem integræ ſummæ, tam pro bime-
15 ſtri Nov. & Dec. quàm pro reliquis quinque bimeſtribus totius anni, & nemo apud ipſos reclamat adverſus dictam prætenſionem Depoſitariorum: Et non ſolùm allegari non poteſt illorum tolerantia, ſed habemus poſitivos, claros, reiteratos, & expreſſos illorum diſſenſus, prorſus deſtructivos omnis bonæ fidei, omnis conſuetudinis, omnis coloris, omniſque prætextus, ut Conſideranti patet.

In hac autem parte (fatendo ingenuè meam imbecillita-
16 tem) procuravi multoties captivare intellectum, ſed nunquam potui invenire diſparitatem; Quare R. C. deponente v. gr. apud ejus Depoſitarium generalem, vel in publico Banco S. Spiritus, aut in Monte Pietatis Urbis d. ſummam ſcutor. 40670. monetæ, atque mandante deinde dd. Depoſitariis, ut illam ſolvant diverſis Perſonis, id ſequatur cum omni punctualitate, & abſque minima diminutione, neque in uno quadrante, & quòd magis eſt id ſæpiſſimè practicatur brevi tempore, ſeu poſt paucos dies facti depoſiti; Non ſic autem, quando id mandat uni ex Depoſitariis Locorum Montium: *Quorum evidens utilitas reſultat* (ſunt verba
17 *Conſtant. ad Stat. Urb. tom. 1. diſc. gener. de Loc. Mont. artic. 3. ſect. 6. num. 244. fol. mihi 586.*) *ex quo Depoſitarii pecunias, aſſignatas pro ſolutione fructuum Montium, promptè, ac anticipatè, exigunt, & ipſi illas poſticipatè ſolvant, & ferè ſemper retinent in manibus quantitatem duorum Bimeſtrium, & ultra, cùm quibus teneat in credito eorum Bancum, & cum pecuniis Montiſtarum faciunt negotium, & lucrum.* Repeto, ſed nunquam ſatis, cùm D. *Hier. epiſt. 13. ad verſ. Vigilant.* Fateor meam imbecillitatem, id non percipio.

Hoc unum ſcio, quòd actus illi, qui opponuntur ſeriis, & replicatis mandatis Superiorum, dicuntur abuſus, non
18 fovendi, ſed eliminandi, ut exclamant *Paſſerin. de Elect. cap. 9. num. 48.* ibi: *Hanc non obſervantiam eſſe rationabilem, &c. non puto, ſed eſſe maximum abuſum exiſtimo, & minimè tolerandum*, & *Rot. dec. 10. num. 40. apud Pacion. de Locat.* ibi: *In hoc caſu obſervantia judicandus eſt abuſus, non admittendus, ſed Eliminandus*, cùm aliis concordantibus, citatis in *Tom. 3. par. 2. diſcept. 4. num. 39.*

Ex quibus videtur clarum, quòd contraria prætenſa con-
19 ſuetudo taliter inſubſiſtens eſt, taliſque evidentiæ, ut ſi adducendum eſſet exemplum conſuetudinis improbabilis, reprobatæ, abuſivæ, irrationabilis, ſacris Canonibus inimicæ, & Decalogi Præceptis oppoſitæ, abſque ulla exage-
20 ratione aſſignari poſſet illa, de qua eſt quæſtio, ut in ſimili perbellè diſcurrit *Card. Sfrondrat. in Libro*, cui titulus *L. R. fol. mihi* 100. ibi: *Obiicit poſſeſſionem, &c. Hoc unicum eſt argumentum, quo decipi ſolent Simplices, rerumque ignari;*
21 *Et tamen, ad inſtar aliorum, planè vaniſſimum, imò tantùm abeſt, præſcriptionem obtinendi poſſe, ut potiùs hoc ipſum, &c. pro exemplo ſerviat rerum impræſcriptibilium, adeout ſi in Scholis Juris Conſultorum, quæratur quodnam ſit paradigma rerum, quæ nunquam præſcriptæ ſunt, & nunquam præſcribi poſſunt, reſpondere debeat Jus, &c.*

Ante cujus demonſtrationem duo præmitto, primum,
22 quòd ex ſupra animadverſis eſt æqualiter evidens, ac incontrovertibile, quòd Montiſtæ habent ad eorum favorem clarum, & rotundum fundamentum in Litteris patentibus, & ſolitis Liſtis, litteraliter innixum, habendi ſcut. 3. pro quolibet anno, & Loco, & ſic in quolibet Bimeſtre obolos 50. nulla facta diſtinctione Bimeſtris Nov. & Dec. ab aliis quinque Bimeſtribus componentibus integrum annum.

Secundum verò, quòd adverſus hujuſmodi clarum fundamentum, ob defectum ſoliditatis alterius tituli ſibi appropriandi d. inſignem ſummam menſtruorum ſcut. 140. 40. monetæ, cùm anticipatione quatuor menſium, & ſine ul-
23 la operatione, vel recognitione Exactoris, color contrariæ prætenſionis reducitur ad d. exageratum ſolitum, ſeu aſſertam conſuetudinem, prætextu Sirenæ retinendi obolos duos pro quolibet Loco Montis in Bimeſtri Novemb. & Decemb.

Adverſus igitur hujuſmodi abuſum duas ſubvectimus re-
24 ſponſiones, penitus deſtructivas prætextus d. conſuetudinis: Unam, deſumptam ex Theologiæ principiis; Aliam verò, ſolidè innixam Juris communis receptis propoſitionibus.

Prima reſponſio in eo reſidet, quòd circa retentionem rerum alienarum habemus duo Decalogi negativa Præcepta, unum non deſiderandi, aliud verò non retinendi res alienas.

Et proindè videtur æquè inauditum, ac monſtruoſum prætendere, ut adverſus Decalogi Præcepta; præſertim
in Urbe, dari poſſit conſuetudo illorum abrogativa, ſed 25
deſtructiva, atque actus præciſè, & litteraliter damnati, & reprobati *in Decal. & Exod. 20. 14. & 16.* adduci poſſint, & exagerari ad deſtruendam Legem divinam, à qua prohibiti ſunt: Eſſet enim idem, ac divinam Legem ad volun-
tatem hominum trahere, non autem humanam voluntatem 26
Legi divinæ ſubiicere, ut exclamat *Card. de Laur. in Epiſt. ad Epitom. ſacr. Canon.* his verbis: *Nec amplius ad Amuſſim lapidem, ſed lapidem ad Amuſſim aptare contendimus, non, inquam, legi voluntatem ſubiicimus, ſed legem ipſam ad voluntatem trahere non formidamus*, quem ſequutus ſui *in To. 1. par. 1. diſcept. 6. num. 67.*

In quibus terminis, adverſus allegantes ſimilem abuſum, conſuetudinis colore velatum, applicatur nobilis illa animadverſio *S. Auguſt. de unico baptiſ. lib. 2.* ibi: *Veritate manifeſta, cedat conſuetudo veritati. Planè quis dubitet, ve-
ritati manifeſtæ conſuetudinem cedere? Nemo conſuetudinem* 27
rationi, & veritati præponat, quia conſuetudinem ratio, & veritas ſemper excludit. Et alia *S. Greg. in Epiſt. ad Guilimund. Epiſcopum Averſan.* ibi: *Si conſuetudinem fortaſſis opponas, advertendum eſt, quòd Dominus dixit: Ego ſum via, veritas, & vita, non dixit: Ego ſum conſuetudo, ſed veritas, & certè, ut D. Cipriani utamur Sententia, quælibet conſuetudo, quantumvis vulgata, veritati omninò eſt poſtponenda, & uſus, qui veritati eſt contrarius, eſt abolendus.* Et alia ejuſdem *S. Auguſtin. in Lib. de Baptiſ. parvul.* ibi: *Qui, contempta veritate, præſumit conſuetudinem ſequi, &c. circa Deum ingratus eſt, nam Dominus in Evangelio; Ego ſum, inquit, veritas; Non dixit; Ego ſum conſuetudo: Itaque, veritate manifeſta, cedat conſuetudo veritati, quia conſuetudinem, & ratio, & veritas ſemper excludit: Et in Lib. 4. de Baptiſ.* ibi: *Fruſtrà quidem qui ratione convincuntur, conſuetudinem nobis obiiciunt, quaſi conſuetudo major
ſit veritate.* Et alia *D. Cypriani in Joann. 14. lit. A.* ibi: *Con-* 28
ſuetudo, quæ apud quoſdam irrepſerat, impedire non debet quò minùs prævaleat veritas, & vincat, nam conſuetudo ſinè veritate, vetuſtas erroris eſt, de quibus *in 8. diſtinct. per tot. & in tom. 1. par. 2. diſcept. 21. n. 71. & tom. 2. par. 1. diſcep. 24. n. 38.*

Aſſerendo autem contrarium, & prætendendo, actus oppoſitos 7. & 9. Decalogi Præceptis, poſſe illa abrogare, &
potiùs attenden. eſſe malam conſuetudinem, illis oppoſi- 29
tam, quàm duo divina Præcepta, eoſdem actus improbantia, & damnantia, hoc intolerabile ſequeretur inconveniens, quòd, eodem modo diſcurrendo, inhoneſtæ Mulieres poſſent proprios turpes actus ſimili conſuetudinis colore excuſare; Et proindè aperta eſſet via, oppoſita 6. & 10. Decalogi Præceptis, quòd eſt adeò inauditum, adeoque inſubſiſtens, & monſtruoſum, ut nullo modo, nulloque prætextu toleran. ſit, nèdeinde id conſuetudinis prætextu colorari valeat, adverſus clara illa verba litteralis *Text. in
can. Mala diſt. 8. Mala autem conſuetudo non minùs quàm per-* 30
nicioſa corruptela, abiicienda, & vitanda eſt, quæ niſi citiùs radicitùs evellatur, in privilegiorum Jus, &c. aſſumitur.

Et viva ratio hæc eſt; Quia actus mali, quia mali (quales ſunt omnes illi, qui opponuntur Decalogi Præceptis) nullo colore, nulloque modo trahi poſſunt ad deſtruendam Legem, ſeu Præceptum, cui opponuntur, quidquid ſit de actibus malis, quia prohibitis, qui non ſunt termini præ-
ſentis controverſiæ: Deſiderare autem res alienas, illaſque 31
non reſtituere illarum Dominis, eſt malum, quia malum, uti oppoſitum duobus negativis Decalogi Præceptis, quæ cùm obligent ſemper, & ad ſemper, ut Theologi dicunt, non poteſt dari caſus, non actus, non temporis circumſtantia, vel momentum, in quo cum fundamento affirmari poſſit, illa non obligare.

Creſcitque in immenſum hodiè neceſſitas declarandi inſubſiſtentiam, & irrationabilitatem d. prætenſæ conſuetudinis, nè in futurum allegari poſſit illius tolerantia, poſtquam in judicium deducta fuit, & ad hominem demonſtra-
ta eadem irrationabilitas, juxta *Tex. in cap. Cùm jamdu-* 32
dum de Præb. ibi: *Cùm multa per patientiam tolerentur, quæ ſi deducta fuerint in judicium, exigente juſtitia, non debeant tolerari*, ubi *Gloſſ. verb. Per patientiam* ſubdit: *Per patientiam non ſit diſpenſatio*, & concordant adducti per *Rot. deciſ. 1152. n. 23. cor. Coccin. & dec. 2. n. 12. & ſeq. & deciſ. 418. n. 13. & 14. par. 18. rec.* cùm aliis, citatis in *Inſtit. Crim. lib. 1. tit. 10. §. 4. num. 239.* Cùm quibus in fortioribus terminis tolerantiæ illorum actuum, qui coram ipſomet Summo Pontifice, & toto Cætu S. R. E. Card. geſti fuerant per immemorabile tempus, proceſſit *Sac. Rit. Cong. in Romana 26. Aprilis* 1704. reprobando ſimilem abuſivam, & immemorabi-

morabilem conſuetudinem, æquè raro, ac commendabili
33 exemplo, denegando etiam novam audientiam adverſus
unicam reſolutionem, ut videre eſt in *Tom.2. p.1. diſcep.28. num.65. & 126.*

Non attenta reflexione, quòd ſermo ſit de parva ſumma,
ſpectante pluribus, diverſiſquè Perſonis; Itaut applicentur
termini parvitatis materiæ, quæ in aliquibus caſibus, &
Præceptis attendi, & admitti ſolet. Tum quia reſpectu
majoris partis Montiſtarum hoc non egit in facto, ſed ex
ſola Librorum pervolutione patet, verificari ſummam, ap-
34 tam ad obligandum ad reſtitutionem ſub pœna peccati mor-
talis.

Tum etiam, quia etiam in illis terminis, in quibus ſer-
mo ſit de Montiſtis, unum, vel duo habentium Loca Mon-
tium, adhuc tenuis illa ſumma, quæ primo, & ſecundo an-
nis non eſt apta inducere obligationem reſtituendi ſub pœ-
na peccati mortalis, erit talis 3. 4. & ſequentibus annis,
quòd ſuperabundat ad hoc, ut id nullo modo, nulloquè præ-
35 textu licitum ſit, & nullatenus permittendum, juxta di-
ctum Oraculum *Ven. Servi Dei Innoc. Papæ XI. 21. Martii 1679. propoſit.38.* quòd non poteſt eſſe magis punctuale, ma-
joriſque efficaciæ, cùm non ſit ſermo de opinione alicujus
moderni Doctoris, ſed unius ex illis, quos *S. Bernard. de Conſid. ad Eugen. lib.1. cap.9.* appellat dignitate Aaronem,
authoritate Moyſen, judicatu Samuelem, poteſtate Pe-
trum, & unctione Chriſtum.

Tantùm verò abeſt, quòd hujuſmodi reflexio parvæ
ſummæ apta ſit liberare ab onere reſtitutionis, quin potiùs
mirabiliter retorqueatur, quia quò minora quis habet Loca
Montium, eò majori laborat paupertate; Reſpectu autem
Pauperum nemo ignorat, non ſolùm minorem ſummam
obligare ad reſtitutionem, juxta animadverſa per *Bonacin.*
36 *Oper. moral. tom 2. de Reſtitut. in particular. diſput.2. quæſt. 8. punct.1. propoſit.3. n.7. verſic. Reſpectu Perſonarum quarti generis*; Sed illorum reſpectu applicari id, quod ex *Caſſio-
doro* obſervavi in *Tom.2. par.2. diſcep.18. n.37.* ibi: *Ultra om-
nes improprietates eſt, Divitem velle fieri de exiguitate Mendici.*

Qui nullatenus deſiderantur in Liſtis Locorum Mon-
tium, eo quia; Aliqua ex iſtis deſtinata ſunt pro Infirmis,
in Hoſpitalibus degentibus; Aliqua pro Convaleſcentibus,
ab illis exeuntibus; Aliqua pro diurna ſubventione Clau-
37 dorum, Cœcorum, aliarumque miſerabilium Perſonarum,
non valentium ſibi victum in ſudore vultus comparare; Ali-
qua pro Subſidiis dotalibus Orphanarum, & aliarum Vir-
ginum, omni humano auxilio deſtitutarum; Aliqua pro
dotandis Fœminis alicujus æquè nobilis, ac pauperis Fami-
liæ; Aliqua pro Viduarum alimentis; Aliqua pro liberan-
dis hominibus à Diaboli domo, qualem appellat Carcerem
Rot. deciſ.179. num 9. p.14. rec. Aliqua pro redemptione
Chriſtifidelium à Turcarum tyrannide; Aliqua pro inſti-
tuendis Pueris in Seminariis; Aliqua pro ſubventione Pere-
grinorum, ad Urbem devotionis cauſa accedentium; Ali-
qua pro manutentione Religioſorum in Seminariis Miſſio-
num; Aliqua pro Catholica Fide propaganda in Terris In-
38 fidelium; Aliqua pro Sanctorum canonizatione; Aliqua
pro manutentione Sacriſtiæ illorum Religioſorum, quibus
à propria Regula vetitum eſt etiam eleemoſynam petere;
Aliqua pro alimentis noviter ad Fidem Catholicam con-
verſorum; Aliqua pro conſervanda abundantia in multis
Civitatibus, & Montibus Pietatis Status Eccleſiaſtici; Ali-
qua pro dote Conſervatoriorum Mendicantium Puellarum,
& Religioſorum, vitam contemplativam in Eremis, &
Solitudinibus ducentium; Aliqua pro ædificandis Eccleſiis,
vel exornandis Cappellis; Aliqua demum, cæteris omiſ-
ſis, gratia brevitatis, pro exercitio aliorum Operum miſe-
ricordiæ corporalis, quæ omnia notiſſima ſunt Capſeriis,
39 & pluſquam manifeſta ex ſola pervolutione Liſtarum, quæ
quolibet Bimeſtre eis conſignantur à Computiſtis Mon-
tium; Et quòd magis eſt communia ſunt omnibus Depoſi-
tariis. itaut ſumma, quæ dictis Locis, & Cauſis æquè piis,
ac miſerabilibus, non reſtituitur, ſit nimis conſiderabilis:
Cùmque eiſdem miſerabilibus Perſonis quilibet teneatur
eleemoſynam facere ſecundùm proprii Status qualitatem,
nimis durum videtur, unicum etiam quadrantem illis non
reddere, ut non ſine lacrymis exclamat *Caſſiodorus*, ſupra
40 citatus, aſſerens, monſtruoſum omnis videri, illis aliquid,
etiam minimum, tollere, quibus jubemur offerre.

Tum demum, quia, ut ſequendo æquè doctum, ac pium
Epiſcopum *Sperell. dec.113. n.38. & pluribus ſeq;* latè obſer-
vavimus in *Inſt. Crim. lib.2. tit.6. num.75. & ſeq. In materia injuſtitiæ* (ſunt verba ejuſdem *Sperell. ubi ſupra num.38.*)
ſummæ illæ parvæ continuantur, & in unum coaleſcant, & quoad ſe, & quoad Proximi damnum; Et ſic materia, per partes minores major effecta, fit notabilis, &c. Quod eſt adeò verum, ut idem dicendum ſit, etiamſi illa modica ſumma, non 41
uni ſoli, &c. ſed pluribus, ac diverſis ſpectet; itaut cuicunque modicum reſultet damnum; Teſtans ibidem de communi, ve-
ra, & omnino amplectenda opinione, *Et n.39. poſt medium*
ſequentem adducens ſtringentem reflexionem; *Qui à diver-
ſis notabilem ſummam congeſſit, tametſi nulli in particulari no-
tabilem intulerit injuriam, toti tamen Reipublicæ damnum
intulit: Quòd ſi permitteretur, maxima ſequerentur inconve-
nientia, & licitum eſſet mechanicas exercentibus artes, falſa
pondera, & menſuras iniuſtas retinere.*

Quæ omnia magnã merentur attentionem, quia longè mi-
nus eſt id, quòd in uno anno accipiunt de rebus alienis de-
cem Artifices, proprias exercentes mechanicas artes, cùm
falſis ponderibus, & menſuris, ac ſit d. diurna, invariabilis,
firma, determinata, & certa ſumma duorum obolorum pro
quolibet Loco, & anno, dum diviſa per menſes eadem ſum- 42
ma reſpectu unius Depoſitarii aſcendit ad menſtrua ſc. 140.
40. quæ ſubdiviſa per dies, importat quolibet die ſc.4. 68. ut
Calculanti manifeſtum eſt.

Habemus ulteriùs hoc ſolemniter demandatum in longè
minori minutia dimidii quadrantis, quæ præteritis annis
exigebatur à Miniſtris Poſtarum, permutantibus monetam
argenteam, & eodem tempore pro ſe retinendo dimidium
quadrantis, ut videre eſt in *Inſt. Crim. lib.2. tit.6. à num.74. uſque ad num 80.* 43

Ad noſtrum effectum cùm ſolido fundamento opportunè
repetentes hìc ea, quæ tunc diximus, & non ſinè Bonorum
omnium laude, & approbatione Superiorum exaudita fue-
runt, pro abolitione dictæ abuſivæ conſuetudinis, & ſunt
ſequentia, regiſtrata *in dd. Inſtit. Crim. lib.2. tit.6. num 78.*
*Et forſan hoc reſervatum eſt innegabili rectitudini illorum,
qui de præſenti Apoſtolicæ Cameræ, & Populorum regimini* 44
commendabili vigilantia digniſſimè præſunt.

Ex quibus nulla adeſſe videtur neceſſitas, tranſitum fa-
ciendi ad aliam legalem reſponſionem; Quia, ſi teſte *Fagn.
in cap. Cùm eſſes n.34 de Teſtam.* ſequuto *in tom.3. par.1. §.17.
diſcept.1. n.12.* Apoſtolorum dicta prævalent dictis Impera-
torum, & conſuetudo, ſacris Canonibus inimica, impræ-
ſcriptibilis eſt, & omni Jure reprobanda, juxta *Text. in cap.
Conſuetudinem de Conſuet. in 6.* cùm concordantibus apud
Barb. in can. Mala diſt.8. Graff. dec. aur. par.2. lib.3. cap.19. 45
*n.48. & Gratian. diſcept.79. n.6. & Rot. dec.4. num.36 & ſed
cor. Otthob. & in Tarrac. Præced. 28. Junii 1697. § Non ob-
ſtat cor. Card. Capraræ.* Quantò magis verba Sacræ Scriptu-
ræ præferenda eſſent civilium Legum diſpoſitionibus, & con-
ſuetudo, inimica ſanctiſſimis Decalogi Præceptis, impræ-
ſcriptibilis erit, & in æternum reprobanda.

Præcipuè, quia Jus Canonicum in materia peccati mor-
talis ſemper præfertur civilium Legum diſpoſitionibus, ut
in terminis conſuetudinis retinendi res alienas obſervant
adducti per *Card. de Luc. de Judic. diſc.21. num.14.* ibi: *Utpo-* 46
*te fundata in ratione peccati, quòd incidere dicitur in eo, qui ac-
quirat, vel retineat rem, quam ſcit non eſſe ſuam, ſed alienam;
Eſſet enim lex nutritiva peccati, quæ recipienda, & practi-
canda non eſt; Ideoque etiamſi quis per mille annos poſſideat
in ſtatu malæ fidei, nunquam præſcribit, & diſc.35. n.34.*

Et tamen ad ſolius materiæ ornatum, ſecundo loco, jux-
ta recepta Juris axiomata, reſpondemus, quòd cùm ſermo
ſit de prætenſa conſuetudine circa materiam facultativam,
applicatur concluſio, uno ore recepta ab omnibus Doctori- 47
bus, *quòd ea, quæ ſunt facultatis, non inducant conſuetudi-
nem, reſtrictivam liberæ poteſtatis*, ſunt verba *Gratian. diſ-
cept.88. n.5.* & concordat *Capoblanc. de Baronibus pragmat.
1. n.26. & ſeq.* aliique, citati *in Tom.1. par.1. diſcept.16. n.74.*
& à *Rot. dec.136. n.10. cor. Cerr. & dec.104. num.37. cor. Ptol.*
ibi: *Ex hiſce actibus facultativis non inducitur contraria
conſuetudo, impeditiva libertatis, & cor. Auſald dec.12. n.23.
& in Calagu. Decim. S. Petri Manriquez 21. Jun. 1697. §. Abſq;
eo cor. Molines, & 14. Aprilis 1698. §. Nec Beneficiatis cor.
Olmo.* Et pluries reſolvit *C. C.* ſignanter in *Amalphitana 8.
Julii 1699. ad 7. & 8.* confirmata *6. Febr. 1700.* ut videre eſt
in *Lib.49. Decret. fol.243. & in Lib 50. fol.11a. & in S. Marci* 48
Procurat. 7. Julii 1708. Libr.58. Decret. fol.203. & idem re-
ſolvit *in Acheruntina, ſeu Materanen. 18. Martii 1706. ad 2.
dub. Ponente Card. Colloredo, & C. Viſit. Apoſt. 24. Maii
1712.* ut videre *in Diſcept. 16. n. 74 & 265. & per tot. tom. 1.
par.1.* in cujus caſu agebatur de conſuetudine circa actus fa-
cultativos, uniformiter practicatos per ſpatium duorum
Sæculorum.

Quàm

Digitized by Google

Quàm concluſionem in noſtris punctualibus terminis comprobant, & exornant *Macr. in Hierol. Verb. Strena*, ibi: *Unde intolerabiles Montiſtis, &c. ſunt prorſus tales Miniſtrorum importunitates. Zaul. ad Statut. Favent. tom. 2. lib.*
49 *4. rubr. 14. num. 34 fol. mihi 72.* ibi: *Nullus titulus, ſufficiens ad acquiren. actionem concurrit, ſed agitur de actibus facultativis, & à mera liberalitate ſolventium dependentibus, qui obligationem non pariunt, &c. & Conſtantin. ad Statut. Urbis tom. 1. fol. 586.* ibi: *Conſuetudo in caſu noſtro non eſt, niſi in profanis, & eſt irrationabilis & ampliùs datio talis Strenæ fuit ex urbanitate, unde non eſt trahenda ad obligationem, quæ tunc eſſet ſuborta, ſi, Depoſitariis volentibus exigere Strenam, fuiſſet per Montiſtas contradictum, & poſtea iidem per lapſum temporis, legitimi ad præſcribendum, acquieviſſent retentioni, & non reclamaſſent.*

Et in terminis Strenarum, prætenſarum ab Epiſcopis, vigore antiquiſſimæ conſuetudinis, egregiè *Pignatel. conſult. 144. à n. 5. tom. 9.* referens plures reſolutiones Sacrar. Congr.
50 in quibus fuerunt condemnati ad reſtitutionem multi Epiſcopi, qui vigore aſſertæ conſuetudinis Strenam exegerant, quòd obſervant etiam *Zaul. ad Stat. Favent. tom. 2. lib. 5. rubr. 14. n. 25.* ubi refert plures ſimiles reſolutiones Sacrar. Congr. *Vulp. in Prax. For. Eccleſ. cap. 14. n. 20. & Nicol. in Floſcul. verb. Donatio num. 18.*

Quæ ſi procedunt cùm ſuppoſito, quòd nulla adſit in hac parte ſpecifica, & replicata reprobatio hujuſmodi Strenarum, ſeù facultativorum actuum; Quantò magis admit-
51 tenda ſunt in præſenti, dum habemus poſitivas, expreſſas, & replicatas prohibitiones, tam per Edicta generalia Theſaurariorum generalium, à Summis Pontificibus approbata, quàm mediantibus reſolutionibus Congregationis Montium, & Decretis verè magni Tribunalis Rev. Cam. Apoſt. editis Partibus acerrimè informantibus; Inter quæ Edicta ſpeciali conſideratione digna ſunt duo, in quibus non ſolùm rigoroſè prohibetur Capſeriis, ne Strenam petant, & accipiant, etiam ſpontè oblatam, ſed rigoroſiùs prohibetur
52 Montiſtis ſub pœna ſcut. 200. illam offerre, vel ſpontè dare.

Quoad Edicta generalia, æquè famoſum, clarum, litterale, & præciſum eſt illud Card. Hieronymi Vidoni, in particula regiſtratum *à Zaulio ad Stat. Favent. tom 2. fol. mihi 72.* & per extenſum aſſervatum inter alia Edicta ab Ab-
53 bate Vallio, in his materiis verſatiſſimo, ibi:

Intendendoſi, che alcuni Caſſieri de' Depoſitarii de' Monti nel pagamento de' frutti, che fanno a Montiſti, non pagano interamente le ſomme dovute, ma con varie maniere ritengono ad eſſi Montiſti qualche parte di quello, che devono pagare, ſotto preteſto di Mancie, &c. Al che volendoſi provedere in conformità della Mente dell'Illuſtriſſima Congregazione de' Monti, col preſente Editto proibiamo, ordiniamo, e comandiamo a tutti, e ſingoli Caſſieri, e Deputati al pagamento de' frutti di qualſivoglia Monte, che non ardiſchino ritenere a
54 *Montiſti rata, o parte alcuna delli frutti, che li devono pagare, conforme alle Liſte, ſotto preteſto di Mancia, o altra ricognizione, nè differirne il pagamento, o uſare ſtrapazzo, o atti tali da indurre dd. Montiſti a darli contro voglia Mancia, ricognizione, o donativo alcuno, ſotto pena, &c. della privazione dell'eſſercizio della Caſſa, e di ſcudi 200. d'applicarſi alla R. C. & altre pene a noſtro arbitrio, &c.*

Nec minùs famoſum, clarum, litterale, & præciſum eſt
55 aliud Card. Petri Donati Cæſii anni 1634. per extenſum aſſervatum à d. Abbate Vallio, ibi:

Altre volte li 3. Marzo 1627. dalla bo: me: del Sig. Card. Vidone, allora Teſoriere generale, fu proibito alli Caſſieri, e Deputati al pagamento de' frutti di qualſivoglia Monte, che non ardiſſero di ritenere a Montiſti rata, o parte alcuna delli frutti, che ſi devono pagare, conforme alle Liſte, ſotto preteſto di Mancia, o qualſivoglia altra ricognizione, &c. Ma perchè l'eſperienza ha moſtrato, che alcuni Caſſieri, e Deputati con dif-
56 *ferirne il pagamento, e con uſar ſtrapazzi, &c. inducono li Montiſti a darli d. Mancia, o ricognizione; Perciò volendo Noi in conformità della ſanta Mente di N. Signore, provedere, che li Montiſti ſiano ſenza aggravio pagati delli loro frutti, confermando, e rinovando detto Ordine.*

Proibiamo ancora di più, che niun Caſſiere, o Deputato al pagamento de' frutti de' Monti, ancorche Agente, Procuratore, Eſattore, e Deputato da Aſſenti da Roma, o da Preſenti, ad riſcuotere detti frutti, ardiſca ritenere, nè pigliare coſa alcuna
57 *per Mancia, o ricognizione, o per corteſia, o donativo, ſotto qualſivoglia titolo, e preteſto dalli Montiſti, o loro Miniſtri, e Procuratori, ancorche di loro ſpontanea volontà gli offeriſchino, o diano, ſotto pena della privazione dell'eſſercizio della Caſſa, e di ſcudi 200 d'applicarſi per due terze parti alla R. C. e per un terzo a chi dinunzierà la controvenzione del preſente Editto;*

E parimente proibiamo a detti Montiſti, loro Procuratori, Agenti, & Eſattori il proferire, o dare coſa alcuna a dd. Caſ-
ſieri, o Deputati, ſotto qualſivoglia preteſto, ſotto pena di ſcu- 58
di 200. ſimili, d'applicarſi come ſopra.

Avvertendo ciaſcuno a non contravenire, perche ſi procederà irremiſſibilmente, e con ogni rigore contro li Traſgreſſori alle pene ſudette per via di querela, denuncia, inquiſizione, &
ogni altro miglior modo; E ſi darà fede ad un ſolo Teſtimonio, 59
con il ſemplice giuramento.

Volendo, e decretando, che tante volte s'intendano incorſe le ſudette pene di ſcudi 200. quante volte coſterà della contro-
venzione, e la terza volta ſi procederà ancora a pene corporali 60
ad arbitrio noſtro.

Vogliamo ancora, che il preſente Editto ſi abbia da tenere
dalli Depoſitarii di qualſivoglia Monte, affiſſo nelli loro Ban- 61
chi, acciò da ogn'uno poſſi eſſer viſto, e letto, ſotto pena di ſcudi 200. da pagarſi da' dd. Depoſitarii.

Æquè demum famoſum, & præciſum eſt aliud anni 1658.
Card. Franſoni, regiſtratum *à Zaulio*, ubi ſupra in particu- 62
la, & per extenſum aſſervatum à d. Abbate Vallio in quo dicitur.

Volendo la S. di N. S. &c. provedere, che li frutti de' Monti ſi paghino prontamente, tanto alli Romani, quanto alli Foraſtieri, e che li Montiſti non ſiano aggravati dalli Depoſitarii, e loro Caſſieri ſotto prateſto di Mancie, &c. Perciò Noi d'Ordi-
ne eſpreſſo di S. B. datoci a bocca, &c. Comandiamo, che tutti, 63
e ſingoli Depoſitarii de' Monti debbano, &c. pagare prontamente in contanti alli Montiſti, &c. la rata, dovuta a ciaſchedano di eſſi a ſuoi debiti tempi, conforme alle Liſte, da darſeli dalli Computiſti ſecondo il ſolito, e loro obligazioni, ad ogni ſemplice requiſizioni di eſſi Montiſti, e loro legitimi Procuratori, ſenza tergiverſazione, o dilazione alcuna, &c.

E perche s'intende, che da' Caſſieri ſi vadano introducendo abuſi per cauſa delle Mancie, che pretendono dalli Montiſti, contro quello, che ſi diſpone nell'ultimo Editto, &c. ſopra queſta materia nell'anno 1634. nel quale ſi ordina a' Caſſieri, e De-
putati il pagamento de' frutti de' Monti, e che niuno ardiſca pi- 64
gliare coſa alcuna, o per ricognizione, o per corteſia, o per Mancia, o donativo, o ſotto qualſivoglia titolo, o preteſto, dalli Montiſti, o Procuratori, ancorche di ſpontanea volontà li offeriſcano, o diano.

E perciò avendo Sua Santità particolar premura, che ſi tolga ogni aggravio, e che li Montiſti con ogni prontezza conſeguiſcano il loro dovere, e all'incontro non volendo impedire la li-
bertà di chi voleſſe dare alcuna coſa, inerendo più toſto all'E- 65
ditto antecedente del predetto, cioè dell'anno 1627. nel quale ſi permette a' medeſimi Caſſieri, e Depoſitarii di ricever quello gli ſi darà da' Montiſti ſpontaneamente, ſenza domandarlo, &c.

Confermiamo, e rinoviamo il d. Editto dell'anno 1627. ma con queſta limitazione, che detta Mancia, liberamente offerta, non poſſa eſſere più d'un bajocco per luogo di Monte dalli Abitanti di Roma, nè più di due da' Foraſtieri ſotto pena di
ſcudi 200. & anco altre corporali a noſtro arbitrio ogni volta, 66
che contraverranno.

Nelle quali pene vogliamo, che incorrano, non ſolo li Caſ-
ſieri, e Deputati, come ſopra, ma li medeſimi Montiſti, che 67
eccederanno d. Mancia, o invitati da' Caſſieri, o di loro ſpontanea volontà.

Parimente ordiniamo, che nel luogo, dove ciaſchedun Depoſitario ſuol pagare li frutti de' Monti, debbano eſſi Depoſitarii tenere affiſſo perpetuamente il preſente Editto in luogo conſpicuo, e commodo da eſſer veduto, e letto da ciaſchedun Mon-
tiſta, e lacerandoſi, debbano affiggerne un'altro ſucceſſiva- 68
mente, & perpetuamente, ſotto pena a' Depoſitarii di ſcudi mille, ogni volta, che ſi troverà, che abbiano contravenuto.

Quoad Reſcripta Congregationis Montium, iſta referun-
tur in memorato Edicto Card. Hieronymi Vidoni, juxta 69
verba regiſtrata ſupra.

Quò verò ad reſolutionem verè magni Tribunalis Rev. Cameræ, Partibus acerrimè informantibus emanatam favore Domus Roſpulæ die 18. Junii 1685. ad relationem
Card. Cavalerii, illa eſt notoria in Curia, & exornatur, 70
atque ſequitur *à Zaulio ad Statut. Favent. tom. 2. fol. 72. num. 34. & à Conſtantin. ad Statut. Urbis tom. 1. fol. 586. n. 246.*

Ex quibus Edictis, Reſolutionibus, & Reſcriptis ſolidè infertur, & ad hominem demonſtrata remanet inſubſiſtentia contrariæ prætenſæ conſuetudinis, ex illa recepta, &
communiter admiſſa concluſione, quòd quælibet conſuetu- 71
do interrumpitur, & de medio tollitur per Edicta, & Reſolutiones in contrarium, ex generaliter animadverſis per

Capon.

Digitized by Google

Capon diſcep. 333. ſub nu.6. verſ. Et idèò, Gratian. diſcep. 79. n.9. Statban. reſol.98. n.137. & ſeq. & Maſtrill. dec. 121. num.31. & ſeqq.

Et in noſtris præciſis terminis *Zaul. ad Statut. Favent. to. 2. lib.5. rubr.14. tit.5. num.35.* ibi : *At quævis prætenſa conſuetudo interrupta fuit en publicatione præfatorum Ban-*
72 *nimentorum*, & concordat *Conſtantin. ad Statut. Urb. to.1. in Diſcurſu generali de Locis Montium ſol.586. num 246. & duobus ſeqq.*

Abſque ulla prorſus difficultate , ex quo , inaudita prætenſione à Mundi conſtitutione uſquè ad hodie, in-
73 ſiſtitur pro introductione, & canonizatione conſuetudinis ex illis, actibus, qui prohibiti ſunt Recipientibus, & Dantibus.

Sunt prohibiti Recipientibus ex claro tenore Edictorum,
74 de quibus ſupra.

Sunt etiam prohibiti, & quidem ſub gravi pęna ipſiſmet Montiſtis, juxta illa verba illa Edicti Card. Cæſii, regiſtrata ſupra, & opportunè hic repetenda : *E parimente probibiamo a detti Montiſti, loro Procuratori, Agenti, & Eſattori il preferire, o dar coſ alcuna a detti Caſſieri, o*
75 *Deputati ſotto qualſivoglia pretesto, ſotto pena di ſcudi 200. ſimili d'applicarſi come ſopra* ; Et juxta alia verba Edicti Card. Franſoni, regiſtrata pariter ſupra *num.66.* ibi: *Nelle quali pene vogliamo, che incorrano, non ſolo li Caſſieri, e Deputati, come ſopra, ma li medemi Montiſti, che eccederanno d. Mancia, o invitati da Caſſieri, o di loro ſpontanea volontà.*

Obſervantes hic, quòd quando hæc Strenæ, reſtrictivè ad unicum obolum, unicè relicta fuit mero arbitrio, liberæquè voluntati Montiſtatum, cum prohibitione, *che,*
76 *benche offerta liberamente, non poſſa eſſer più d'un Bajocco per Luogho di Monte dalli Abitanti di Roma*, fructus Locorum Montium erant ſcutorum quatuor cum dimidio alterius, & pro Sorte, ut plurimum, impendebantur ſola ſc.100. vel paolò plus, ut notorium eſt : Et proinde videtur nimis durum, & æqualiter amarum duplicatam Strenam ex obligatione prætendere in circumſtantiis noſtrorum temporum, in quibus Sors Locorum Montium à commercio adaucta eſt in quinta ferè parte capitalis, & illorum redditus diminutionem paſſi ſunt in tertia fermè parte fructuum, itaut, combinando augumentum Sortis cum dicta diminutione fructuum, vix medietas unius oboli offerri poſſet à Montiſtis, à quibus tamen prætenditur ex obligatione quadruplicata portio, hoc eſt 2. oboli pro quolibet Loco.

Nec dicatur, hujuſmodi Strenam prætendi in recom-
77 penſationem laborum, & ex aliis incommodis Depoſitariorum.

Ultra quòd enim hujuſmodi aſſertio videtur habere ſpeciem veri paradoxi, uti ex diametro oppoſita expreſſæ voluntati Concedentis, eo quia Rev. Camera in concedendis dd. Depoſitariis, inter alias gratias, & privilegia eis conceſſa, non ſolùm talem Strenam nullo modo apertè
78 concedit Depoſitariis, minuſquè de illa mentio aliqua habetur ſub verborum involucro, ſed ex animadverſis ſupra apertis verbis prohibita ſemper fuit à Theſaurariis generalibus, procedentibus in hac parte juxta mentem Congregationis Montium, *e di ordine eſpreſſo dalla S. di N. S. datoci a bocca*, ut vidimus ſupra.

Objecto punctualiſſimè reſpondent *Zaul. de Statut. Favent. Tom 2. fol.71 num.36.* his verbis : *Nulla habita ratione, quod hujuſmodi Strenæ exigantur in recompenſationem laboris &c. Nam cùm Depoſitarii, præter Reſiduorum commodum, retineant apud ſe ad minus etiam duo Bimeſtria fructuum Locorum Montium, ac Bimeſtria Montiſtarum Januen. quibus ſolvere ſoleat fructus in Nundinis.* (Quibus
79 addi poſſunt fructus illorum Locorum, quæ in magna quantitate ſubjecta ſunt Multiplicis, quæ, ut notorium eſt, à magis diligentibus, magiſque attentis Exactoribus, nonniſi poſt annum, & aliquando etiam poſt duos, vel tres exiguntur, cujus veritatis oculati teſtes ſunt ipſimet Caſſerii) *& ſic ad eorum commodum negotientur magnam ſummam pecuniarum, ad Montiſtas ſpectantium, utiquè recipiunt exceſſivam mercedem, abſque eo, quod ulteriori onere gravandi ſint; Illudquè lucrum utendi, & fruendi pecuniis Montiſtarum eſt adeò conſiderabile, ut Depoſitariæ à Rev. Camera concedantur Appaltatoribus pro eorum ſublevamine,*
80 *& Conſtantin. ad Statut. Urbis tom.1. fol.586.* ibi : *Depoſitariæ ſunt valdè lucroſæ, cùm quilibet Argentarius, aut Nummularius illas propterea deſideret pro credito eorum Banci, & Camera Apoſtol. in conceſſione Appaltuum Cameralium ad compenſandum onus Appaltuum cum his dant Depoſitariam alicujus Montis : Utilitas autem evidens ex Depoſitariis Montium reſultat, ex quo Depoſitarii pecunias, aſſignatas pro ſo-*
lutione Fructuum Montium promptè, & anticipatè exi- 81
gunt, & ipſi illos poſticipatè ſolvunt, & fere ſemper retinent in manibus quantitatem duorum Bimeſtrium, & ultra, cum quibus retinent in credito eorum Bancum, & cum pecuniis Montiſtarum faciunt negotium, & lucrum.

Pro cujus majori intelligentia obſervandum eſt hic, quòd ex dicto incontrovertibili facto anticipatæ exactionis fructuum, ſaltem pro duobus Bimeſtribus, & pro Semeſtre Januenſium, & pro uno, vel pluribus annis fructuum Locorum Montium, Multiplicis ſuppoſitorum, necnon pro Reſiduis, ut dici ſolet, quæ retinet in manibus
Depoſitarius, gratia exempli, qui habet Depoſitarias 82
quatuor Montium, conſiſten. in Locis 84340. à prima die Jan. uſque ad ultimam diem Dec. cujuslibet anni, habet ad proprium commodum ex pecuniis ſolvendis Montiſtis centum circiter millia ſcuta in moneta contanti, cum quibus proinde benè dicunt *Zaul. & Conſtant.*
ubi ſupra, & experientia notorium eſt, *quod tenent in cre-* 83
dito eorum Bancum, & cum pecuniis Montiſtarum faciunt negotium, & lucrum.

Quanti enim eſtimari ſoleat à publicis Negotiatoribus inſignis aliqua monetæ quantitas, ad proprium commodum retenta, abſque ulla fructuum obligatione, omnes norunt, & præcipuè illi, qui ſciunt, eoſdem Negotiatores in certis caſibus, & anguſtiis, quæ non ſunt caſus
metaphyſici, ſolvere etiam decem, & duodecim pro cen- 84
tenario ad ſuccurrendum eorum particularibus urgentiis, & tenendum in credito eorum Bancum.

Comprobatur hæc à ſua denominatione *Mancia*, deſumpta à græco vocabulo *Thrinos*, latinè Strena, cujus ethimologiam explicando *Gloſſ. in can Legant diſt.38. verb. Strenam* ait : *Dicitur Strena, quaſi ſine threna, ideſt ſine lamentatione*, quam ad noſtrum præciſum effectum ſe-
quuntur, poſt aliam *Gloſſ. in leg. Laudabilem verb. Solatia* 85
Cod. de Advoc. diverſ. Judic. Macr. in Hierolexic. d. verb. Strena, & Zaul. ad Stat. Favent. tom.2. lib.5 rubr. 14. nu. 27. ibi : *Dicitur Strena, quaſi ſine threna, ideſt ſine lamentatione, quia voluntariè, ſine querimoniis tradenda eſt*, & concordant *Rovit. in Pragm 1. de Porter. ſub num.3. & Novar. de Gravam. Vaſſall. gravam. 0. num.2. & ſeq.*

Tantùm verò abeſt, quòd eadem Strena detur à Montiſtis ſine threna, ſeu ſine lamentatione, ut potiùs omnes
una voce exclament adverſus illius prætenſionem ; *Verbis* 86
nimirum *Romani, e Foraſteri* ; *Plebe, e Nobiltà* ; *Sacerdoti, e Laici* ; *Vecchi, e Giovani* ; *Vedove, e Pupilli* ; *Aſtuti, e Semplici* ; *Dotti, & Ignoranti*, ut ad alium diſparatum quidem effectum, ſed præſenti caſui accommodatum, obſervavit *P. Segneri nella predica 35. ſub numer.4. Scriptis*; Authores illi, quos ſequutus fui *in Iaſt. Crim. lib.2. tit.6. num.89.* quibus addo *Macr. ubi ſup. Edictis, & Ordinationibus*; Theſaurarii generales R. C. A. pro tempore, ex animadverſis ſupra *Reſolutionibus, & Reſcriptis*; Congregatio Montium, ut obſervavimus ſupra : *Sententiis* demum, *& Rebus judicatis*, magnum, & nunquam ſatis laudatum Tribunal R. C. A. ex ſupra animadverſis.

Ex quibus, niſi adverſus omnia principia, in Urbe in controverſiam adduci velint exequutio diverſorum Oraculorum multorum Summorum Pontificum ; Paritio fundata reſolutionibus magni Tribunalis Reverendæ Cameræ Apoſtolicæ, & Congregationis Montium. Necnon punctuale adimplementum replicatorum
Edictorum multorum Teſaurariorum generalium, quæ 87
in hac parte habemus circa promptam ſolutionem integræ quantitatis fructuum Locorum Montium, faciendam à Montiſtis *ſenza tergiverſazione, o dilazione alcuna, conforme alle Liſte, da darſeli da' Computiſti, ſecondo il ſolito, e loro obbligazioni*, nempe Card. Ca-
ponii anni 1607. Card. Serræ anni 1609. Conſtantii Patri- 88
tii anno 1618. & 1621. Card. Hieronymi Vidoni anni 1627. Card. Stephani Duratii anni 1629. Card. Petri Donati Cæſii anni 1634. Card. Laurentii Raggii anno 1644. & 1645. Card. Franſoni anni 1658. Card. Imperialis anni 1689. & Ioſephi Paravicini annorum 1691 & 1694. quæ omnia æquali diligentia, ac fidelitate aſſervantur à d. Abbate Valtio, parato ad illa oſtendenda cuilibet de populo, Plura ſequuntur, quæ non poſſumus meliùs exprimere, quàm
verbis ipſis Edictorum, de mandato Summorum Ponti- 89
ficum Pauli V. Urbani VIII. Alex. VII. Inn. XI. & Inn. XII. juxta mentem Cong. Montium, & authoritate The-

ſaurariorum generalium pro tempore emanatorum.

I. Nempè, *Che per provedere al comodo del Pubblico tut-*
ti li Caſſieri, e Giovani delle Depoſitarie debbano aſſiſtere la
mattina, & il dopo pranzo tre ore continue per ciaſchedana
90 *volta al pagamento de' frutti de' Monti*. Ex Reformatione
Montium, edita 30. Aprilis 1686. à Card. Imperiali, tunc
Theſaurario generali authoritate V. Serv. Dei Innoc. XI.

II. *Che li Depoſitarii, e Caſſieri &c. ſiano tenuti pagare, e*
con effetto paghino, e tenghino il Banco aperto tre ore la mat-
91 *tina, e tre altre ore continue il dopo pranzo*. Edict. Para-
vicini procedentis cum Orac. Inno. XII. 5. Oct. 1691.

III. *Che detti Pagamenti de' frutti debbano farſi ogni*
giorno non feſtivo, e di precetto, e debba ſempre cominciarſi
all' ora della Campana del Collegio Romano, nè ſi debba in
conto alcuno tralaſciare ſotto qualſivoglia cauſa, o preteſto, e
chi contraverrà incorrerà nella pena di ſcudi 500. per ciaſche-
92 *duna volta, e della privazione delle Depoſitarie; E li Caſſie-*
ri, e Giovani, deſtinati a far detti pagamenti, incorreranno
nelle pene di ſcudi 200 per ciaſchedunna volta, e ſarà dichia-
rato inabile a poter eſſercitare detto meſtiere. Ex eodem Edi-
cto Paravicini, emanato, ut in illo dicitur, *d'Ordine eſpreſ-*
ſo dalla Santità di Noſtro Signore, hoc eſt ſ. m. Inn. XII.

Et proinde libenti animo hic ſcirem, qua authoritate, &
quo titulo in Libercu lo, cui titulus *Notizie dell' anno 1719.*
fol. 51. non ſine admiratione *tra le Vacanze ſolite farſi, dove*
ſi pagano Luoghi de Monti, annumerentur illi dies, in qui-
bus à duobus Summis Pontificibus, Ven. Servo Dei Innoc.
93 XI. & ſ. m. Innoc. XII. cubitalibus litteris demandatur, ut
idem Capſerii ſolvant fructus Locorum Montium ſub pœ-
na ſc. 500. inhabilitatis ad exercen. proprium officium, &
privationis Depoſitariarum, totiès, quotiès eiſdem Oracu-
lis non obtemperatur.

IV. *Che l'Editto*, circa prohibitionem Strenarum, *ſi*
abbia da tenere dalli Depoſitarii di qualſivoglia Monte affiſſo
94 *nelli loro Banchi, acciò da ogni uno poſſa eſſer viſto, e letto*
ſotto pena di ſc. 200. Ex Edicto Card. Petri Donati Cæſii
anni 5634.

V. *Che lacerandoſi, debba affiggerſene un' altro ſucceſ-*
ſivamente, e perpetuamente, ſotto pena alli Depoſitarj di
95 *ſcudi 1000. ogni volta, che ſi troverà, che abbiano contra-*
venuto. Ex Edicto Card. Franſoni anni 1658. Quæ licèt
ſupra non ſemel conſiderata fuerint, adhuc hic pluries re-
petita placent.

Itaut cum difficultate reperiri poſſit alter abuſus, adver-
ſus quem una voce conclametur, iiſdemque clamoribus aſſur-
gant tot Perſonæ diſparis qualitatis, conditionis, & pro-
feſſionis, quod ejuſdem abuſus irrationabilitatem digito o-
96 ſtendit, per ea, quæ notant adducti *in dec. 136. num. 7. coram*
Merlin. & dec. 1251. n. 7. cor. Emer. jun. cum concordan. ci-
tatis in *Tom. 3. p. 2. diſcep. 1. n. 4.*

Nec replicetur, quòd Capſerii ſoliti ſint eaſdem Strenas
97 à Montiſtis cum omni moleſtia ſuppliciter petere, non au-
tem illas propria authoritate retinere.

Ultra quod enim talis petitio ex diametro opponitur tri-
98 plicatis Edictis, de quibus ſupra.

Reſpondemus, quòd, quatenus id in aliquo Capſerio in
facto ſubſiſtat, fraternizat cum illa petitione, de qua lo-
quitur *Tacit. lib. 15. Annal.* ibi: *Intellecto Barbarorum irri-*
99 *ſu, qui peterent quod eripuerant*, quem ſequutus ſui in *to. 3.*
p. 1. diſc. 51. nu. 29. Eò quia eandem petitionem non faciunt
more deprecantis, ſed, duri creditoris aſpectu, illam præ-
cedere ſolet ſubtractio ſummæ, quam Strenæ prætextu ſibi
debitam putant, neminem diſtinguentes, & imitantes illos,
100 de quibus loquitur *D. Thom. in Epiſt. ad Hebr. cap. 13. lect. 3.*
Amici nempè in ſcribendo ſummas, Montiſtis debitas, ſed
Extranei in exigendo ratione Strenæ.

Idemque cum tali, tantaquè promptitudine, ac ſi eſſet
onus verum, reale, perpetuum, certum, & invariabile, il-
liuſquè naturæ, quam conſiderant Doctores in illis oneribus,
cum quibus bona, empta à Laicis, tranſeunt ad Eccleſiaſti-
101 cos emptores, juxta magiſtralem dec. *Merlin. 992. per tot.*
Ex quo ſequitur, quòd nullo modo imitantur Aulicos illos,
Famuloſque Magnatum, quibus ſimiles Strenæ gratis dan-
tur, & à quibus multæ aguntur gratiæ hilaris Datoribus,
ſed tribus, æquè ſiccis, ac duris ſyllabis, illa intonatur an-
tiphona in auribus Montiſtarum, *la Mancia*.

Pro quorum faciliori admiſſione urgere ulteriùs videntur
quinque ſequentes reflexiones.

I. Quia ſermo eſt inter Montiſtas, tractantes de damno
vitando, & Depoſitarium, agentem de captando inſigni lu-
cro menſtruorum ſc. 140. 40. & quotidianorum ſc 4. 68. In
102 quibus circumſtantiis uno ore concordant Doctores, ſem-
per inclinan. eſſe ſavore illorum, qui agunt de vitando da-
mno, ut videre eſt apud *Gratian. diſcep. 366. num. 14.* ibi:
Cùm præſertim d. Vicarius agat de damno vitando, alii au-
tem de lucro captando in quorum concurſu præfertur qui agit
de damno Adden. ad Ludoviſ. dec 164. num. 12. verſ. Hoc non
procedit, & Rot. cor. Burat. dec 480. nu. 11. ibique *Adden. n.*
24. & dec. 561. num. 11. cor. Danoz. jun. ibi: *Potior eſt cauſa*
eiuſdem Pupilli, qui agit de damno vitando, quàm alterius, 103
qui agit de lucro captando, cum aliis concordantibus, citatis,
in *Tom. 1. p. 1. diſc. 16. num. 76.*

II. Quia *in controverſiam adducitur* (ſunt verba *Cobell. ad*
Bull. Bonis regim cap 24. ſub num. 10.) *ne fides publica, &*
S. Sedis Apoſtolicæ authoritas, quibus fundamentis Mon-
tes & Officia Romanæ Curiæ ſunt erecta, illibatæ perma- 104
neant. In qua parte habemus cubitalem *Conſt. Pauli V.* id
litteraliter demandantem, ut videre eſt apud *Card. de Luc.*
de Locis Montium non vacab. fol. mihi 89. ibi: *Monteſquè*
ipſi ſub fide publica ſunt Conſtituti, & in illis conſtituendis
Apoſtolicæ Sedis authoritas interceſſit, & fol. 90. ibi: *Sive eo-*
rundem Montium Depoſitariorum culpa, & ſubterfugio ita de-
bitorum fructuum ſolutiones protrahi, & detrectari &c. in
non modicum Creditorum, ſeu Montiſtarum Montium prædi-
ctorum præjudicium, & publicæ fidei detrimentum. Quæ
publica fides ſuperlativè emicat ex ſola lectura Litterarum
patentium, in quibus à Principe ſolemniter promittitur
ſumma ſc. 3. pro quolibet Loco, & anno, pro rata obulorum 105
30. dividenda in quolibet Bimeſtri.

Eſſe autem ſervandam publicam fidem etiam hoſtibus
obſervant *Auctores*, citati in *Inſt. Crim lib 4. titul 2. num.*
63. Et proinde eò magis à Depoſitariis ſervanda eſt Subdi- 106
tis Apoſtolicæ Sedis, quorum ipſi ſunt dilecti Miniſtri, &
beneficati Officiales, ut in terminis exclamat *Cobell. ad*
Bull. Boni regim. cap. 34. art. 23. num. 1. his verbis: *Conti-*
git aliquando, ob negligentiam, ne dicam dolum, ſeu mali-
tiam Miniſtrorum, & Officialium, læſam fuiſſe publicam fi-
dem, quæ in materia Montium maximè venit adhibenda:
Non enim Pupilli, Viduæ, Religioſi, Loca pia, Viri denique
cujuſvis generis, pecunias in emptione Montium erogarent, ut 107
ex fructibus vitæ neceſſaria compararent, niſi crederent &c. &
quodammodò contrahit cum iis, qui Loca, ac Portiones Mon-
tium emunt, & ideò nefas eſt ab illis recedere.

III. Quia omne arbitrium in hac parte ſumendum ſem-
per eſt ſavore Montiſtarum, qui, ex animadverſis ſupra,
pro majori parte ſunt Loca pia, Viduæ, & Monaſteria, &
aliæ Perſonæ, quæ fodere non valent, & mendicare erube-
ſcunt, ut in ſpecie præcisè mandavit Paulus V. in Conſt. edi-
ta pro facilitate exigendi fructus Locorum Montium, im- 108
preſſa apud *Card. de Luc. ubi ſupra fol. mihi 89* ubi eandem
adducit æquè naturalem, & convincentem rationem: *Id*
majori ſtudio curandum eſſe cenſemus, quò multorum cauſa
tractatur, inter quos Pauperes, Minores, Viduæ, Pupilli,
Eccleſiæ, Monaſteria, & Loca pia exiſtunt.

IV. Quia inter dd. Loca adſunt multa Legata pia cele-
brationis Miſſarum, & innumeræ Cappellaniæ, cum eo-
dem onere Sacrificiorum, quæ omnia notoria ſunt ex ſola
recognitione Liſtarum, quæ quolibet Bimeſtri à Ratiocina-
toribus Montium conſignantur Depoſitariis, & quæ ſi tem-
pore Pauli V. erant in magno numero, poſt decurſum 109
unius Sæculi, & undecim annorum à tempore editionis ejus
Conſtit. emanatæ die 13. Dec. 1608. hodie, abſque ulla exa-
geratione, adauctæ ſunt ultra medietatem....

Videtur autem nimis durum, abſque ulla cauſa, & ſine
ullo legali fundamento, ad integrandum lucrum Depoſita-
rii in menſtruis ſcut 240. 40. minorare numerum dd. Sa-
crificiorum, & privare pios Benefactores illis Suffragiis,
quæ celebrari poſſent ex integris fructibus Locorum Mon- 110
tium, ab illis relictorum, eò quia Cappellani, non ha-
bentes integros fructus dd. Locorum, idquè abſque ulla
propria culpa, ſed ex ſola voluntate Depoſitarii, non te-
nentur ad adimplementum omnium Miſſarum, ſed ſolùm
ad illas, quæ correſpondent dd. fructibus, juxta innumeras
reſolutiones Sac. Cong. quas refert, & ſequitur *Monacell. in*
Formul. tom. 1. tit. 6. formul. 9. num. 2. fol. mihi 146. & tom. 2.
tit. 13. form. 2. num. 36. fol. mihi 59. & concordant *Capon.*
diſcep. 154. cap. 2. num. 9. Paſſerin. de Stat. Homin. tom. 2. q.
187. art. 4. nu. 2037. & ſeq. & Criſpin. de Viſit. par. 2. §. 18.
numer. 11.

Ex hac autem reflexione corollariè ſequitur, quod De-
poſitarius in hac parte uſurpat ſibi officium S. C. Conc. pro
ſuo libito reducendo magnum numerum illarum Miſſa-
rum, quæ celebrari deberent ex integris fructibus Locorum
Montium; Creſcitque vis hujus reflexionis obſervan-
do,

Digitized by Google

do, quòd hoc eſt commune omuibus aliis ſepiem Depoſita-
111 riis Montium, itaut idem inconveniens, ſeptiès multipli-
catum, longè iutolerabilius evadat, ut Conſiderauti
patet.

V. Reflexio eſt, quòd ſummi Pontifices ampliſſimis illis
Privilegiis, quæ Locis Montium gratioſiſſimè conceſſerunt,
de quibus latè *Card. de Luc. de Locis Mont. non vacab. cap. 5.
per tot.* nunquam in uno jota, vel minimo apice derogarunt;
Imò æquali generoſitate recuſarunt aures præbere illis tem-
peramentis, à quibus maxima Apoſtolicæ Sedi utilitas re-
ſultaſſet; Inter quæ, aliis omiſſis, recens habemus exem-
112 plum introductionis ſolutionis Quindenniorum reſpectu il-
lorum Locorum, quæ poſſidentur à Locis piis, & Eccleſia-
ſticis Perſonis, ad inſtar ejus, quod practicatur in Benefi-
ciis, quòd licèt ad ejus commodum unicè directum, & a-
ptum magnam, continuamque afferre utilitatem eidem A-
poſtolicæ Sedi, ultimo loco æquali conſtantia, ac intrepidi-
tate rejectum fuit; Unde eò minus dicendum eſt, permitte-
re velle gravamina Montiſtarum, abſque ulla propria utili-
tate, ſed ad ſolum commodum Depoſitarii, *cum centum milli-
bus ſcutis Montiſtarum tenentis in credito ſuum Bancum, &
facientis negotium, & lucrum*, juxta verba *Conſtant. ad Stat.
Urb. to. 1. fol. 586. nu. 244.*

Quibus non adverſatur, quòd ab aliquo forſan Authore
hujuſmodi Strenæ fuerint admiſſæ, & bonificatæ Exactori-
bus, & Adminiſtratoribus. Diſtinguendo enim terminos
omnia reducuntur ad perfectam conſonantiam: Adverten-
do nimirum, aliud eſſe, eaſdem Strenas fuiſſe bonificatas
113 Exactoribus, & Adminiſtratoribus alienarum rerum, in
quibus de facili loquentur eædem authoritates, quod toto
Cœlo diſtat à præſenti inſpectione; Aliud verò, quòd fue-
rint approbatæ in judiciis, agitatis inter Montiſtas, & De-
poſitarios, qui ſunt præciſi termini noſtri caſus, in quibus
toties Depoſitarii ſuccubuerunt, quoties in judicium vocati
fuerunt, & in quibus circumſtantiis, non ſolùm non repe-
rietur *aliquis privatus Doctor, undequaquè noviſſimus, qui
hoc affirmaverit*, ut utar phraſi *Rot. in dec. 24 ſub num. 129.*
114 *apud D. Proſper de Territ. ſeparat.* Sed neque de mero poſ-
ſibili reperiri facilè poterit, quia eſſet adducere Docto-
res ad probandum, quòd Decalogi Præcepta poſſint abro-
gari per actus, in illo prohibitos, quòd eſt adeò falſum,
adeoquè monſtruoſum, ut neque confutationem mereatur,
115 ne credatur veriſimile, juxta ſolidam animadverſionem
D. Athanaſii. ſequuti in *Inſt. Crim. lib. 4. titul. 8. num. 153.*
ibi: *Nimis falſa non ſunt refellenda, ne habita fuiſſe cre-
dibilia videantur.*

Ex quibus cum omni fundamento ſperari poteſt, idem
eſſe practicandum in Bimenſtri Nov. & Dec. ſolvendo in-
tegraliter Partitam, deſcriptam in Liſtis, & hoc modo
punctualiter tribuendo unicuique Montiſtæ quod ſuum eſt,
juxta ſubſtantiale requiſitum Juſtitiæ, de quo *in l. Juſtitia*
116 *ff. de Just. & Jure*, & apud *D. Thom. 2. 2. q. 58. art. 1. per tot.* & ſi-
gnanter *n. 5.* ubi, quòd quando homines à ſeipſis reddunt uni-
cuiquè quod ſuum eſt, per modum exequentis divina, &
humana Præcepta, non eſt opus, ut Principes id demandent
per modum imperantis.

Et ex his concludentes diſcurſum, Perſonæ, à quibus
117 petuntur Strenæ, conſiderari poſſunt in duplici differentia.

I. Eſt illarum, quæ exigunt fructus Locorum Montium,
ſpectantes ad alios, ſive ſint Perſonæ Eccleſiaſticæ, ſive
laicæ, ſive pia Loca, ſive alio quocumque nomine nun-
cupentur; Et iſtæ nullo modo, nulloque prætextu dare
poſſunt dd. Strenas, quia, cum ex hucuſque ſolidè animad-
verſis, ad illas non teneantur veri Domini Locorum Mon-
tium, non poſſunt illorum Agentes, Procuratores, Miniſtri,
& Exactores exercere liberalitatem, cum pecuniis alienis,
niſi velint de proprio reſtituere Dominis id, quod voluntariè
118 donant; Quando enim Dominus parcus eſt, Exactor non
debet eſſe liberalis, & prodigus, ut à contrario ſenſu id re-
probavit *S. Jo: Chryſ.* ſequutus *in Inſt. Crim. lib. 2. titul. 10.
num. 80.*

II. Species eſt illarum Perſonarum, quæ ſunt proprio-
rum redituum Domini, & Arbitri, & circa iſtas eſt ſub-
diſtinguendum: Aut enim ab iſtis petitur integra Strena
obolorum duorum pro quolibet Loco Montis, & non poſ-
119 ſunt, neque debent illam dare; Non poſſunt, quia id eis ri-
goroſè prohibitum eſt, ut vidimus ſupra; Et proinde appli-
catur commune Legiſtarum axioma, quòd non dicimur
poſſe id, quod contra Jus, & prohibitionem Superioris
poſſumus, de quo *Barboſ. axiom. 184. num. 5. Gratian. deciſ.
Marcb. 13. num. 4.* cum quibus in punctualibus terminis
proceſſit *Sac. Cong. Viſit. Apoſt. 14. Maii 1712. Pon. Card.*
Urſayæ Diſcept. Tom. V. *de Abdua*, ut videre eſt in *Tom. I. par. 1. diſcep. 16. num 99.
& num. 263.* Non debent, quia eſſent in cauſa ut Capſerii 120
puniri poſſent pœna privationis eorum Officii, & aliarum
corporalium, ex animadverſis ſupra; Chriſtiana autem
charitas ſuggerit, in his circumſtantiis non eſſe dandam,
proximam occaſionem punitioni Capſeriorum, etiam me-
diantibus dictis pœnis corporalibus; Attento præcipuè
rigore, cum quo procedunt Edicta circa prohibitionem
Strenarum, demandando, ut ad dictum effectum procedi
poſſit *per via di querela, denunzia, & in ogn' altro miglior* 121
modo, cum illo æquè raro, ac conſiderabili addito, *e ſi
darà fede ad un ſolo Teſtimonio, con ſemplice giuramento*.
Qui procedendi modus vix practicatur in caſibus extraordi-
nariis, & exemplaribus.

Quatenus verò ex mera gratia petatur ſolùm ab iſtis quan-
titas unius oboli pro quolibet Loco, in iſtis terminis, cùm
id remittatur totali arbitrio Montiſtarum, ſi iſti volun-
tariè id facere velint, pro conceſſa Strena maximas
gratias referre eis debent, & pro conſequenda in futu-
rum ſemper ſuppliciter deprecari. Quatenus verò nolint d. 122
liberalitatem exercere, nullam habet occaſionem ſe con-
querendi, quia Montiſtæ, utentes ſua libertate, & Juri-
bus, retinendo pro ſeipſis ſuos reditus, nemini faciunt
injuriam, *ad Text. in l. Proculus ff. de Damn. infect.*
cum concordan. apud *Rot. deciſ. 49. num. 26. cor. Cerr.
& deciſ. 188. n. 17. p. 19. rec.* In utroque autem caſu ad
praxim reducere debent aureum illud monitum *S. Bonav.*
relatum, & ſequutum *à Fagn. in cap. Nimis prava n. 58.
de Exceſſib. Prælat. & à Rot. dec. 1326. numer. 10. cor.* 123
Emer. jun. ibi: *Gratias agentes de data, & non murmu-
rantes de negata.*

Ex quibus concludebam, quòd attento claro bono Jure
non ſolvendi d. Strenam, illius præſtatio remanebat vo-
luntaria, & conſequenter Cappellanus nunquam eſſe po- 124
terat exemptus ab obligatione celebrandi tot Miſſas, quot
importabat ſumma, pro d. Strena, ab eodem voluntariè ſo-
luta; Eademque qualitas voluntarii ad hominem ulteriùs
inferebatur ex eo, quòd ſtante d. ſpeciale prohibitione, fa-
cta Montiſtis, illam neque ſponte dandi, de qua ſupra, 125
nullo modo ad illam præſtandam poterat Cappellanus obli-
gari; Imò neque legitimam poteſtatem habebat illam ſpon-
tè dandi. Nulla enim datur ſub Sole legalis potentia ad fa-
ciendum id, quod ſpecialiter prohibitum eſt, juxta rotun-
dos Textus, quos ſequuntur *Barboſ. axiom. 184. num. 5. &
Gratian. dec. Marcb. 13. nu. 34.*

Abſque ulla prorſus difficultate, ex quo actus contrarii
originem habuerunt ad illicitis operationibus Capſeriorum,
Teſte, omni exceptione majore, cl. m. Card. Petro Dona-
to Cæſio in Edicto, publicato die 3. Martii 1627. juxta 126
illa verba *Ma perche l' eſperienza ha moſtrato, che alcuni
Caſſieri, e Deputati, con differirne il pagamento, e con
uſar ſtrapazzi &c. inducono li Montiſti a darli d. Mancia:*
In quibus circumſtantiis omnibus Juribus, omnibuſque con- 127
gruentiis opponitur, quòd iidem irregulares actus, & ille-
gales operationes Capſeriorum, deſervire poſſint ad indu-
cendam legitimam conſuetudinem, obligatoriam in futu-
rum, ex citatis ſupra.

In cujus comprobationem urgere videntur verba illa
Caſſiodor. lib. 12. epiſt. 26. Noveritis enim gravi Vos ſub- 128
*jici poſſe vindictæ, ſi quod interdictum eſt dari, à Vo-
bis videtur acceptum.* Si enim gravi ſubjiciuntur vindictæ
illi, qui accipiunt id, quod eis non eſt prohibitum accipere,
ſed ſolùm vetitum eſt dari; Quantò magis id verum erit in
noſtris terminis, in quibus æquali prohibitione non poſſunt
Capſerii accipere, neque Montiſtæ Strenam dare, eo quia 129
in hoc ſecundo caſu, non una, ſed duplex urget litteralis
prohibitio, & conſequenter duæ verificantur Legis tranſ-
greſſiones.

Circa applicationem Miſſæ Conventualis obſerva hìc,
quòd licèt illa applicanda ſit ab omnibus Canonicis,
tam Metropolitanarum, quàm Cathedralium, & Colle- 130
giatarum Eccleſiarum, juxta animadverſa *in Inſt. Crim.
lib. 1. titul. 10. §. 2. num. 140.* Quibus addi poſſunt aliæ mo-
derniores reſolutiones *Cong. Conc. in Camerinen 9. Junii
1714. & in Squillacen 27. Martii ejuſdem anni; Et in Com.
11. Maii 1720. & in Veliterna 14. Martii 1722. Et in Spoleta-
na 5. Decembris ejuſdem anni 1725.*

Attenta tamen Præbendarum tenuitate, ſolet S. Congr.
benignè indulgere, ut illa applicetur diebus feſtivis tantùm,
ut practicavit *in Narnien. 11. Junii 1715.* de qua *in Lib.
65. Decret fol. 211. Et in d. Veliterna ad 3. dub.* ibi: *An, &* 131
quæ exemptio, ſive à celebratione, ſive ab applicatione Miſſæ

Conventualis iiſdem, attenta Præbendarum tenuitate, ſit indulgenda: Poſſe indulgeri, ut Miſſas applicent diebus feſtis de præcepto tantùm; *Et in d. Spoletana*, in qua, dubio
132 iiſdem verbis concepto, reſpondit: *Pro Gratia quoad applicationem tantùm, ut in Veliterna* 14. *Martii* 1722.

OCcaſione expenſarum, quæ fieri ſolent in Sacris Congregationibus, quæve renues eſſe non ſolent, diligenter obſerva hic, quòd ex antiquo ſolito omnium Sacrarum
133 Congregationum nunquam reſici ſolent, ſive Cauſa ſemel, ſive pluries in illis proponatur, ut, articulo maturè diſcuſſo, reſolvit C. C. *in Spoletana* 12. *Julii* 1721. cum Reſcripto: *Expenſas non deberi*. Agebatur autem in d. caſu de expenſis; in conſiderabili ſumma factis pro examine Te-
134 ſtium in Partibus, & pro extractione Partitarum ex Libris Parochialibus.

Neque habita fuit in aliqua conſideratione refectio ſcut. 660. ab eadem Congregatione demandata *die* 31. *Augusti* 1703. *in Gerunden.* quæ fuit juſtificata ex Libro Recepto-
135 rum ejuſdem C. per Acta Fatii fol. 80. Eo quia fuit reſponſum, id proveniſſe ex particularibus circumſtantiis facti ejuſdem Cauſæ. Similiſque interpretatio data fuit aliquibus Atteſtationibus probatorum Curialium, quæ pro refectione adductæ fuerunt, neque in aliqua conſideratione illas habuit d. Congregatio.

Hoc tamen limitari ſolet in Cauſis criminalibus, quando nimirum Curiæ Eccleſiaſticæ contra Subditos procedunt
136 cum nimio rigore. Detecta ſiquidem clara injuſtitia d. modi procedendi, nedum ſolet demandari refectio expenſarum, ſed etiam damnorum & intereſſe, quæ injuſtè Carceratus paſſus fuit, ut obſervavi *in Inſt. crim. lib.* 1. *tit.* 3. *nu.*
137 38. & notat *Monacel. in For. to.* 2. *tit.* 5. *for.* 3. *fol.* 159. *n.* 11. Poſſemque plures recentes caſus recenſere, in quibus idem practicavit, & meritò Sac. C. E. & ſignanter *in Biſinianen.* 14. *Dec.* 1708. cum reſcripto: *Proceſſum, cum omnibus inde ſequutis, non ſuſtineri, & Curiam Epiſcopalem eſſe condemnandam ad expenſas, & damna.*

Dixi; *Detecta clara injuſtitia*, quo caſu injuſtè Carcerato, non ſolùm competit refectio expenſarum, & damnorum, ſed etiam actio injuriarum, ut probat *Anſald. de Commerc.*
138 *& Merc. diſc.* 36. *n.* 4. *& diſc.* 37. *n.* 3. *&* 4.

Si enim eadem injuſtitia clara non ſit, deveniri non ſolet ad eandem refectionem expenſarum, & multò minus ad refectionem damnorum, & intereſſe, ut, dubio ad partes diſcuſſo, reſolvit *S. C. C. in Theatina* 9. *Aug.* 1704. *ad dub* 4. *ibi: An Archiepiſcopus teneatur ad damna, & intereſſe, & expenſas, paſſa, & paſſas à Presbyteris Eccleſiæ S. Petri, occaſione vexationum, & paſſæ carcerationis*. Negativè.

Obſeva pariter hic, quòd multo minus prætendi poſſunt expenſæ illæ, quæ voluntariè fiunt in Statu Eccleſiaſtico per recurſum ad Judices ordinarios, vel ad A. C. Eò quia in illo promptam habent exequutionem ſimplices Epiſtolæ S. Cong. directæ Epiſcopis. Quidquid dicendum ſit extra Statum Eccleſiaſticum, in quo caſu neceſſarius videtur recurſus ad eundem A. C. uti Exequutorem omnium reſolutionum Sacrarum Congregationum.

REſpectu expenſarum litis, ſubminiſtrandarum à propria Religione illis Religioſis, qui prætendunt, nulliter profeſſionem emiſiſſe, juxta ea, quæ obſervavimus *in to.*
139 4. *p.* 1. *diſc.* 1. *§.* 11. *nu.* 50. ubi retuli caſum nimis curioſum, quia Religioſus reclamans, attenta ejus paupertate, dum cauſa agitata fuit in C. C. gratuitos habuit Defenſores; Quando verò de mandato ejuſdem Cong. ei ſubminiſtratæ fuerunt expenſæ Litis, illas ſibi appropriavit, neq; ampliùs ſuos antiquos benevolos Defenſores fuit alloquutus.

Nota hic, quòd dum hæc ſub prælo erant, ſimilis evenit caſus cum Religioſo Carmelita Excalceato Provinciæ Romanæ, ad cujus favorem, nedum relaxatum fuit manda-
140 tum ab Urbis Vicario contra Priorem Conventus Scalæ, pro ſubminiſtratione dictarum Expenſarum Litis; Sed, habito recurſu à dicto Priore ad Auditorem Signaturæ Juſt. ab iſto retardata non fuit exequutio ejuſdem Mandati, Adverſus quod idem Prior emiſit proteſtationem, illas repetendi à tota Provincia; Circa quod ex parte Religioſi nulla adfuit oppoſitio, eò quia nihil intererat eidem Religioſo neceſſarias expenſas habere à ſua Provincia, vel à proprio Conventu, poſito, quòd iſte in talibus reperiatur anguſtiis, ut dictas expenſas exburſare non poſſet, ut aſſerebat Prior.

DISCEPTATIO XXII.

Romana, ſeu Nicoteren. Legati.

PRO

Archiconfraternitate Spiritus Sancti Nationis Regni Neapolis

CUM

Sacerdote Mario Fazzaro.

ARGUMENTUM.

Sacerdos, conſtitutus in ætate annorum triginta, an ſit capax Legati, relicti Dantibus operam ſtudiis legalibus.

IN ſuo, cum quo deceſſit teſtamento Petrus Nicolaus Corſus de Motta Philocaſtri, Nicoteren Diœceſis, relicto
uſufructu ſuis Nepotibus, hæredem univerſalem inſtituit 1
V. Arch. Spiritus Sancti Nationis Regni Neapolis, cum onere, terminato uſufructu, tradendi, quatenus redditus ſuppeterent, quatuor, vel pluribus Compatriotis, operam dantibus ſtudiis legalibus in Urbe per quatuor annos habitationem commodam, ac ſcuta quatuor quolibet menſe ſingulis Studentibus, quòdque ex Compatriotis in primis eligerentur proximiores ipſius Teſtatoris in gradu, illiſque non exiſtentibus, eligerentur alii Compatriotæ, & ſi nulli Compatriotæ extiterint eligerentur de ejus Diſtrictu, & aliis Locis circumvicinis, & quòd Collegium denominaretur de Iſtria.

Diminutis redditibus hæreditariis, reductiſque Studentibus ad unicum, & iſto ultimo defuncto, petiit admitti ad
locum vacantem Marius Fazzari de Motta Philocaſtri, Sa- 2
cerdos conſtitutus in ætate jam provecta 30. annorum, ac Ludimagiſter in Archihoſpitali S. Spiritus in Saxia, quapropter à Confratribus d. Archiconfraternitatis, ad quos ex ejuſdem Teſtatoris diſpoſitione ſpectat Studentes admittere, rejectus fuit.

Ab hac denegata admiſſione recurſum habuit idem Fazzari ad hanc S. Cong. cui placuit exquirere Votum Card. Ca-
ſanatæ, tunc temporis Protectoris, qui aperiendo proprium 3
ſenſum aſſeruit, poſſe deveniri ad affixionem novi Edicti.

Verùm, hoc non obſtante, adhuc idem Fazzarus Cau- 4
ſam proponi curat ſub dubio, in fine regiſtrando, quod videtur reſolvend. negativè, attenta illius perfecta ætate 30. annorum; Cùm enim agatur de Legato, relicto pro ſtudio, ne-
quit de jure ad illud admitti, qui jam exceſſit ætatem vigin- 5
tiquinque annorum, ut in terminis notat *Greg. Lop. ad leg. partit. p.* 2. *tit.* 7. *l.* 4. *nu.* 2. *lit. F.* &, cæteris allegatis, in præciſis terminis alterius Legati, relicti pro juvene Studente, eligendo à V. Confr. SS. XII. Apoſt. de Urbe firmavit. *Rot. in Spoletana Subſtent. Juvenis* 16. *Februarii* 1683. *§. fin. & per totam cor. Urſino.*

Ea ratione, quia adoleſcentia eſt ætas apta ad diſcendas
Scientias, & præcipue Juris prudentiam, ut per *text. in l.* 6
unica C. de Stud. lib. Urb. Romæ probat idem *Greg. Lop.* loco ſupra citato, & ex mente Juſtiniani *in proem. Inſtit. Civil.* arguunt *Tiraquel. de Primog. in præfat. nu.* 209. & *Narbon. de Aetat. an.* 7. *q.* 18. *n.* 4. his verbis: *Unde in proemio Inſtit. Cupidæ legum Juventuti, & ex Fabro notat Petr. Riccard. &c. quòd leges debent addiſci in adoleſcientia, ideſt earum ſtu-*
dium ab adoleſcentia incipi &c. Adoleſcentia autem termi- 7
nat in anno 25. juxta *Gloſſ. in §. Minor natu Inſt. de Adopt.* quam ſequuntur *Mandoſ. de Aetate min. c.* 5 *n.* 1. *Zacch. q. med. legal. lib.* 1. *tit.* 1. *q.* 6. *n.* 10. *&* 12. *& q.* 7. *n.* 6.

Quapropter poſt ætatem vigintiquinque annorum intempeſtiva, & ſerotina ſtudiorum aſſumptio reputatur, adeout Privilegia omnia, Scholaribus à jure conceſſa, terminent in anno 25. *text. eſt litteralis in l.* 1. *C. Qui ætat. ſe excuſ. lib.* 10. eò quia poſt illam ætatem nemo verè regulariter conſiderari poteſt Scholaris, & aptus ad ſtudia, ut uno ore concludunt Scribentes in *d. l.* & in ſpecie *Bartol.* ibi: *Item no-*
ta, quòd iſtud Privilegium non habet locum, niſi in minori- 8
bus 25. *annorum, quaſi præſumat Imperator, quòd ſi exceſſerit* 25. *annos quis nunquam benè addiſcat*, & idem repetit *in l.* 1. *num.* 31. *C. de Dignit. lib.* 12. & latiùs hoc idem tradunt *Oynot. in Rubric. Inſtitu. numer.* 10. *lit. B. Bertacchin. verbo Major* 25. *annorum, Tiraquell. de Primog. in præfat. n.* 201.

Digitized by Google

n. 102. *Narbon. de Aetat. ann.* 25. *qu.* 26. *nu.* 1. *& ſeqq. & qu.* 26.
n. 3. *& 4. Cortad. in Prax. diſpenſ. lib* 5. *c* 5. *n.* 13. ubi ſic ait:
In promptu eſt reſponſio, nempe, quia ſtudium neque poſt 25.
annum incipiendum eſt, tunc enim minus aptus quis reputa-
tur ad ſcientiam l. 1. *& ibi Bartol. C. Qui ætat. ſe excuſ. lib.* 10.
ubi probatur, quòd Studentes habeant immunitatem à muneri-
9 *bus perſonalibus uſque ad* 25. *annum, quodque hoc privile-*
gium non habet locum, niſi minoribus 25. *annorum, quaſi*
præſumat Imperator, quod poſtquam hanc ætatem quis ex-
ceſſerit, nunquam bene addiſcat.

In qua parte habemus celebre illud dictum ejuſdem *Bart.*
10 *in Proem. Inſt. n.* 16. *Unde ſi videas aliquem Senem inſtituta-*
rium, & audientem prima rudimenta Inſtitutionum, dicas
ei: Amice, tu eris Advocatus in alio ſæcula.

Quæ comprobantur Decreto C. deputatæ ſuper reforma-
tione Indultorum non reſidendi, quæ optimè agnoſcens poſt
ætatem 25. annorum neminem cenſendum eſſe ampliùs ido-
11 neum ad ſtudia, expreſsè decrevit, quòd, nedùm in poſte-
rum Indulta omnibus ætatem 25. annorum, quinimo Indul-
ta, cauſa ſtudii denegari deberent excedentia, obtenta ante
dictam ætatem ſtatim expirare, completa ætate annorum 25.
ut in *Bullar. Inn XII. collect* 90. § 5. *fol.* 262. Ex quo ortum
habuit laudabilis praxis hujus S. C. non concedendi am-
pliùs hujuſmodi Indulta pro ſtudio excedentibus 25. annos,
12 itaut hodiè hujuſmodi Indultum excedenti annos 25. uſque
ad 30. ex particulari privilegio concedatur Familiaribus
Papæ dumtaxat, ut patet ex *Bull.* 7. *n.* 10. *Inn. XII.*

Nec dicatur, quòd nulla ætas ſera ſit ad addiſcendum, &
13 quòd aliquando acciderit, ut majores 25. annorum cœperint
ſtudere, & magni nominis evaſerint in ſtudiis legalibus, ut
de *Accurſio* refert *Alex. in l.* 1. *C. Qui ætat. vel profeſſ. li.* 10.

Licèt enim verum ſit, quòd in qualibet ætate ſtudendum
ſit, ut aliquid antiquo adiiciatur, quo doctior quis evadat;
Non indè tamen infertur, quòd omnis ætas regulariter ſit
apta ad diſcendum, uti Scholaris; Omnibus enim annis
ſtudere honeſtum, ac utile eſt, ſed turpe in qualibet ætate
14 inſtitui, ſcripſit *Sen. ad Lucill. epiſt.* 36. Studia enim, præci-
pue legalia, quamvis per totum vitæ tempus ſint proſequen-
da, in adoleſcentia tamen ſunt incipienda, ut ex *Fab. &*
Riccard. in §. Sed non uſq; n 33. *v. Tertiò nota Inſt de Legat.*
tradit ad rem noſtram *Narbona de Aetat. an.* 7. *q.* 18. *n.* 4.

Et quamvis aliquando acciderit, ut quis etiam major 25.
annorum cœperit elementa Inſtitutionum diſcere, & ſum-
moperè profecerit, hoc tamen non officit, cùm generalis
15 experientia, ac frequens eventus in judicando attendi de-
beat, non verò quod rarò, & per ſpeciem mirabilis exempli
accidere, & tanquam quid novum enarrari, ac hominum
memoriæ tradi ſoleat *l. Nam ad ea ff. de Leg. & l. Ea quæ ff.*
de Regul. jur. cum aliis apud *Rot. dec.* 386. *n.* 6. *p.* 18. *rec.* ideò
cùm regulariter de jure major 25. annorum ineptus reputetur
ad diſcendum in Scholis, nequit iſte admitti ad legatum,
relictum pro Studentibus, etiamſi aliquis tanquam per di-
16 gitum demonſtrari poſſit, qui profecerit in ætate majori,
ut punctualiter eidem objecto ſatisfacit *Rota in Spoletana*
ſubſt. Juvenis ubi ſupra.

Ultra provectam ætatem, concurrit pro non admiſſione
Fazzari, quòd ex Teſtatoris diſpoſitione Studentes admit-
tendi ad controverſum legatum vacare debent ex profeſſo
Studiis Legalibus, diſcendo leges, juxta verba illa Teſta-
17 menti: *Vacantibus, & dantibus operam Studiis legalibus in*
Urbe Roma, juxta præciſa verba Teſtamenti, quod verifi-
cantur principaliter de Iure civili, ad differentiam Cano-
num, ex quibus componitur Jus Canonicum *l. Privilegia C.*
18 *de Sacroſ. Eccl Abb. in c.* 1. *n.* 1. *de Conſt. Scader. verba Lex.*
in princ. & decrevit *Leo X. in Conſt.* 4. diſtinguendo Stu-
dium legum, tanquam ſolùm comprehenſivum Juris civilis,
ab illo ſacrorum Canonum.

Hinc ſequitur, quòd ad hujuſmodi Legatum nequit ad-
mitti Fazzarus, qui non poteſt adimplere voluntatem Te-
ſtatoris, ſtudendo legibus, dum ipſi, uti Sacerdoti, tale ſtu-
dium Legum reperitur in jure prohibitum in *c. Super ſpecu-*
19 *la Ne Cler. vel mon.* & teſtatur Leo X in d. *ſua Conſt* 4. ibi.
Ac Presbyteris, quibus leges audire ſub excommunicationis
ſententia, ac aliis pœnis eſt de jure prohibitum, & tradunt *Fa-*
gn. in d. c. Super ſpecula à n. 30 *ad* 37. *Del Bea. de Jur. dub.* 26.
ſect. 2. *Cortad in Prax. diſp. lib.* 5. *c.* 5. *n.* 3. *Panimoll. dec.* 40.
n. 8. cum aliis citatis *in Inſt. Crim. lib.* 1. *tit.* 10. *§.* 4 *n.* 11. *&*
12 Quòdque hujuſmodi juris prohibitio addiſcendi leges ci-
20 viles ſit in viridi obſervantia notat etiam *Fagn loc. cit. ſub n.*
35. ubi refert ſuo tempore pluries vidiſſe fuiſſe petitam li-
centiam à Presbyteris vacandi Studiis Juris civilis,
& ab hac Sacr. Congregat. fuiſſe denegatam, adeo

ut ſolùm ex particulari Indulto Pontificum id conceda-
tur Presbyteris Familiaribus Papæ, ut ſupra obſervavimus.

Non refragante indulto ejuſdem *Leon. X. in cit. Conſt.*
Idem enim Summus Pontifex permiſit in Urbe Presbyteris
Studium legum dumtaxat pro ſola intelligentia ſacrorum
Canonum illis verbis: *Studia Urbis hujuſmodi dumtaxat pro* 21
clariori d.d. Canonum intelligentia, leges, ſine aliquas cen-
ſuræ, ſive pœnæ incurſu audien. ut obſervavimus in *Inſt.*
Crim. lit. 1 *tit.* 10. *§.* 4. *n.* 12. Unde non ſuffragatur Fazzaro,
qui ex Teſtatoris voluntate debere principaliter, & ex
profeſſo, non verè ſolùm acceſſoriè, & pro ſacrorum Cano-
num intelligentia ſtudere legibus, dum ſtudium debet præci-
sè adimpleri juxta modum, à Teſtatore volitum, prout in
ſimili legato pro Studentibus legibus notant *Bald. conſ.* 284. 22
n. 3. *v Si cavet deſinendo in legibus to* 2. *Jaſ. conſ.* 149. *nu.* 2.
to. 4. *Rot. dec.* 370. *n.* 2. *p.* 11. *& dec.* 804. *n* 6. *p.* 18 *rec.*

Præterea; licèt Presbyter poſſit dici diſpenſatus ad ſtu-
dia legalia, non ideò cenſetur habilitatus ad Legatum, reli-
ctum pro ſtudentibus Legibus in præjudicium aliorum, qui
excluſo Presbytero, poſſent verè, & abſque ulla diſpenſa- 23
tione magis propriè adimplere voluntatem Defuncti; Tum
quia nunquam Papa cenſetur velle diſpenſare in alterius
præjudicium *Cap. cæterum*, & ibi Canoniſtæ de *Reſcript.*
Dec. in c. Cùm omnes n. 10. *de Conſt. Rot. dec.* 482. *num.* 2. *cor.*
Dunoz. jun. & dec 360. *n* 14 *p.* 18.

Tum quia reſiſtit voluntas Teſtatoris, qui præſumitur
velle propriam diſpoſitionem verificari in caſu vero, non
autem in ficto, prout eſſet quoties intercederet diſpenſatio, 24
ſive Principis indultum, ad regulam *Text. in l. Si quis ali*
quid, ubi *Salyc.* & cæteri *Scribentes C. de His, qui ven. ætat.*
Menoch. conſ. 266. *n.* 31. & 32. & faciunt tradita per *Card. de*
Luca de Præbem. diſc. 36. *n.* 7. *& Rota dec.* 417. *n.* 3. *cor. Peutin.*

Quapropter qui impetravit veniam ætatis à Principe, ne-
quit admitti ad Legatum, alicui relictum in perfecta ætate,
ea ratione quia in tali caſu contra voluntatem diſponentis 25
vigore Indulti verificaretur Legatum in caſu ficto, quod
nunquam admitti debet, quando verificari poteſt in caſu ve-
ro, ex citata *l. Si quis aliquid C. de His, qui ven ætat.* Et ex
ead. ratione magis proximè ad caſum noſtrum deciſum ha-
bemus, quod à Legato, relicto Sacerdoti, ſive Doctori re-
pellitur qui ſolùm redditur habilis ad Sacerdotium, ſive Do-
ctoratum ex Papæ diſpenſatione, ut notat *Angel. in d. l. Si* 26
quis aliquid n. 2. *C. de His, qui ven. ætat.*

Parùm relevante exemplo cujuſdam Caroli Pilaiæ, qui,
quamvis Sacerdos, fuit tamen admiſſus ad locum contro-
verſum.

Quod enim tunc fecerunt Officiales Archiconfraternita-
tis contra juris diſpoſitionem, & Teſtatoris voluntatem,
non poteſt allegari in exemplum, ut præcisè in alio Legato
pro ſtudio, ſimili objecto reſpondit *Rot. in dec.* 370. *n* 6. *p.* 11.
rec. Ultra quòd ſi admiſſio Caroli Pilaiæ fuiſſet in Iudicio 27
deducta, utique illa fuiſſet pariter inſubſiſtens declarata,
perindeque non poteſt deduci in exemplum, ut proſequitur
eadem *Rot in d.* 370 *n.* 7. *v. quæ ſi alias p.* 11. *rec.*

Tertium motivum excluſionis Fazzari deſumitur, ex eo,
quòd ipſe jam incœpit laudabiliter exercere aliam artem,
nempè Ludimaſtri in Archihoſpitali S. Spiritus in Saxia,
in quo præcedenter per integrum annum ſe exercuerat in 28
commendando animas Agonizantium. Unde convolando
hodiè ad Studium legale, non alio fine quàm pro acquiren-
do controverſo Legato, non videtur admittendus, non ſo-
lùm, quia nimis monſtruoſum eſſet, ut qui huc uſque
Præceptor erat, ac Ludimagiſter fuit, modò Scholaris e-
vadat, ac ſub diſciplina Rectoris Collegii ſubiiciatur; Ve-
rùm etiam, quia præſumitur, Teſtatorem admittere vo-
luiſſe ad locum Studentis illum, qui ex primo propoſito
vult ex profeſſo ſequi Studia legalia, non verò eum, qui aliam
Artem liberalem exercendo, à primo propoſito dimovetur,
& non alio fine, quàm lucrandi legatum, præſentem pro-
movet inſtantiam ad regulam *Text. in l. Boves §. Hoc ſer-* 29
mone ff. de Verb. ſignif. quam in noſtris præciſis terminis al-
terius Legati, relicti pro ſtudentibus leges in eo, qui jam
cœperat ſtudere Medicinæ, expendit *Bald. in conſ.* 384. *nu.*
3. *tom* 2. his verbis: *Et maximè quia migrare de Artibus*
ad Leges, eſt variare à primo propoſito, & fortè Teſtator
non intelligitur ſenſiſſe, niſi de primo propoſito ut ff. de Verb.
ſignif. l. Boves §. Hoc ſermone.

Cæterùm, quod omnem tollere videtur controverſiam
eſt, quòd concurrunt ad locum vacantem Collegii alii
pariter ex contemplatis à Teſtatore, omni morum honeſta-
te, & idoneitate prædiri, qui ſunt minores 25. annis, &
aliqui ex his nobiles, actu vacantes Studiis legalibus, &

præſenſi Conſanguinei Teſtatoris, ut conſtat ex Relatione
Epiſcopi Nicoteren. & unus jam acceſſit ad Urbem; Unde
in concurſu ſunt præferendi, nedum ratione minoris ætatis,
ex quo juniores ad Legatum pro ſtudio, tanquam idoneio-
res præferendi ſunt ſenioribus *Parlodor. quotid q.14. nu.13.*
30 *Narbon. de Ætat. in n.25. q.26. n.6.* Verùm etiam, quia tan-
quam non Presbyteri, liberè poſſunt ſine ulla diſpenſatio-
ne, vel gratia vacare ex profeſſu, & proſequi Studia legalia,
& ſic pinguiùs adimplere Teſtatoris voluntatem, quod ſuf-
ficiens tribuit motivum prælationis. *Dec. conſ.619. a 7 Emin.*
Corradin. de Prælat. q.14. n.15. Rot. dec.78 p.1. cor. Verall.
31 & in terminis prælationis ejus, qui non indiget diſpenſatio-
ne *Vivian. de Jurepatron p.2. lib.12. c.9. n.29. Rot. dec.767.*
per totam cor. Seraph.

In nihilo reſragante, quòd Fazzarus ſit de Motta Philo-
caſtri, Patria Teſtatoris, reliqui verò ſint de Locis circum-
32 vicinis, ſolùm à Teſtatore vocati in caſu, in quo non adſint
Compatriotæ.

Nam facilis eſt reſponſio, quia dum ex ſupra animadver-
ſis Fazzarus non eſt idoneus pro Collegio, perinde eſt, ac ſi
nullus adeſſet Compatriota, dum id, quod debetur certo
33 generi Perſonarum, intelligitur quatenus ſint idonei, & ha-
biles, ex adductis *à Corrad. in Prax. benef. lib.2. c.10. à n.*
67. & conſequenter ſit locus aliis Vocatis in caſu, quo non
adſint Compatriotæ, cùm inhabilitas, & incapacitas unius
ex Vocatis faciat locum cæteris, ſecundo loco, & ordine vo-
catis, *Cuſanat. conſ.2. & 4. per tot. Theſaur. q. for. lib.1. q.*
34. ſub n.21. Rota Flor. poſt Torr. de Primog. Ital. dec.2. nu.
54. v. Imò inhabilitas, & n. fin. to.3. & Rot. dec.149. n.4 p.7.
& dec.199. n.1. p.19. rec. Et in puncto Legati, relicti pio Ju-
vene, ſtudente Loci Sillani, ad quod, excluſo Compatriota
34 Sillanenſi, uti conſtituto in ætate annorum 30. circiter, ad-
miſſus fuit alter Juvenis minoris ætatis annorum 20. de vi-
cina Villa Forti, deciſum individualiter habemus in ſæpè
citata *Spoletana Subſtentationis Juvenis 16. Febr.1683. co-*
ram Urſino.

Die 14. Februarii 1699. propuſita Cauſa in Cong. Conc.
ſub dub. *An Sacerdos de Fazzaris ſit admittendus ad locum*
35 *vacantem in Collegio Iſtriæ*, reſpoſum fuit: *Affirmativè* Ad-
verſùs quam reſolutionem die 5. Sep. ejuſdem anni denega-
ta fuit nova audientia.

In hujus Litis introductione curioſus evenit caſus, qui ſo-
let eſſe nimis frequens in reſolutionibus, quæ capi ſolent in
Cong. Confratrum. Probè enim recordor, quod Congrega-
36 tio compoſita erat ex 31. Confratribus, quorum quindecim
profeſſione legales, 16. verò diverſarum profeſſionum, &
pro majori parte Artium mæchanicarum. Acriter diſcuſſa
fuit materia; Confratres omnes legales inclinabant pro ad-
miſſione Fazzari, ex eo præcipuè motivo, quòd, nedum
37 erat Conterraneus Teſtatoris, ſed etiam in aliquo gradu
Teſtatori conjunctus: In quibus terminis ſemper prælatio-
nem habet in ſimilibus Legatis, ut obſervavi in *Inſt. crim.*
lib.3. tit.10. nu.26. & 27.

Cæterùm, quia fuit petitum à Confratribus, ut proce-
deretur per viam Buſſuli, qui modus procedendi negari non
poteſt, juxta notoria Decreta, ita procedendo, Pars litiga-
38 re volentium, per exceſſum unius Voti ſupra medieta-
tem, ſuperavit aliam, & opus fuit Litem aſſumere
39 cum probabili periculo illam amittendi, ut ſequutum
fuit, quod non verificaretur quotidiè in aliis ſimilibus
Congreſſibus, ſi ad praxim reduceretur id, quod ſe-
40 quendo *Ciceronem*, obſervavi in *Tom. 1. p.1. diſc. 16.*
numer. 234. Præcipuè quando ſermo eſt de illis rebus,
quæ non omnibus Confratribus æqualiter notæ ſunt.

Cùm ex generalibus, Decretis Congregat. V. A. non
poſſint in Congregationibus ſecretis Locorum piorum, 41
& Confraternitatum Urbis intervenire duo Confratres,
in primo, vel ſecundo gradu inter ſe conjuncti, ut vi-
dere eſt apud *Monacell. in Formul. tom.2. titul. 14. for-*
mul.8. numer. 3. ubi per extenſum refert verba decreti
ejuſdem Congregationis, quæ ſunt ſequentia; *Nelle Con-*
gregazioni, Compagnie, & altre pie Univerſità, che han-
no Miniſtri ſalariati, ordina la S. C. che queſti, ben-
che ſiano aſcritti per Fratelli, non abbino il Voto deciſi-
vo nelle Congregationi generali, e ſegrete, ſe lo Statuto 42
non glie lo conceda eſpreſſamente, e che nelle Congrega-
zioni ſegrete di qualſivoglia Confraternità, o Compagnia
non poſſino eſſere ammeſſi quelli, che ſiano Parenti ſino
al ſecondo grado incluſivamente di altri, che ſiano della
medema Congregazione ſegreta: Duo de menſe *Junii*
1722. *in Romana* promota fuerunt dubia in Congreg. V.
A. P. I. an id procederet non ſolùm in conjunctione per
viam conſanguinitatis, ſed etiam per medium affinitatis, 43
quod fuit reſolutum affirmativè: Secundum verò, an id
procederet etiam in caſu, quo unus ex Conſanguineis non
haberet Votum deciſivum, puta, quia eſſet Exactor, vel
alter ſalariatus Miniſter Loci pii, qui pariter ex ejuſdem 44
generalibus Decretis Cong Viſit. Apoſt. non habet Votum
deciſivum in Congreg. ſecretis, quod fuit pariter reſolutum
affirmativè, ea ratione, quia illius præſentia, etiam abſque 45
Voto deciſivo, poteſt retardare Confratres ad liberè dan-
dum eorum Votum.

Regulariter verò in his terminis ſolet haberi recurſus
ad Summum Pontificem pro diſpenſatione, à quo, ut
plurimum, preces remitti ſolent, vel C. V. A. vel fre-
quentiùs ipſiſmet Confratribus, ad hoc, ut per Vota ſecre- 46
ta Conſanguineos admittant, vel non, Licèt autem in hac
parte certa regula ſtatui non poſſit, eo quia omnia pendent
ab arbitrio, & voluntate Papæ, vel ab inclinationibus 47
Confratrum, duo nihilominus ſolent in his caſibus præ ocu-
lis haberi.

Primum, quando Confratres ſunt in ſublimi gradu con-
ſtituti, Benefactores, vel nimium utiles exiſtimantur pro
commodo Loci pii, ut anno 1722. practicatum fuit ab Ar- 48
chiconfraternitate Agonizzantium Urbis reſpectu Princi-
pis Ruſpuli, ejuſque digniſſimi Filii Bartholomæi, à ſecre-
tis ſupplicum Libellorum, qui SS. D. N. porriguntur, æ-
tate quidem Iuvenis, ſed ſcientia, prudentia, moribus,
& in agibilibus dexteritate ſenis; Remiſſa ſiquidem Inſtan-
tia dictæ Archiconfraternitatis, arbitrio eorundum Con-
fratrum, cum hoc, ut per Vota ſecreta id reſolverent, ne-
mine penitus diſcrepante ambo in eadem Congregatione ſe- 49
creta admiſſi fuerunt. Non ſic autem practicari ſolet, quan-
do Confratres conſanguinei taliter qualificati non ſunt, vel
illorum cumulativus concurſus, & interventus in Congre-
gationibus ſecretis de facili haberi poteſt ab aliis Confratri-
bus non conſanguineis.

Secundum verò, quando ſermo eſt de Confraternitatibus
nationalibus, vel determinatarum Profeſſionum, & Ar-
tium mæchanicarum; In iſtis enim terminis, cùm non 50
omnibus detur locus ſe aggregandi eidem Confraternitati,
de facili diſpenſari ſolet pro duobus Conſanguineis; Semper
tamen habito reſpectu ad decorem, vel utilitatem Loci
pii, qui ſolent eſſe duo Poli, ſuper quibus volvitur, & re-
volvitur Papæ voluntas, vel Confratrum benè regulatum,
& juridicum arbitrium.

Finis Partis I. Tom. V.

DISCE-

Digitized by Google

DISCEPTATIONUM ECCLESIASTICARUM

ADVOCATI

DOMINICI URSAYÆ.

Tomus Quintus.

PARS SECUNDA.

DISCEPTATIO I.

Romana

Suppreſſis Nominibus.

ARGUMENTUM.

Præmiſſa probatione obligationis annuæ præſtationis, innixæ depoſitioni unici Teſtis adminiculati, oſtenditur, illam, utì factam à Perſona Eccleſiaſtica, nulla indigere inſinuatione; & adverſus Sententiam Judicum procedentium appellatione remota, nullam competere appellationem, quando in Commiſſione dicitur, quod per unicam Sententiam Cauſa habeatur pro penitus extincta, & terminata.

§. I.

FACTUM hujus Cauſæ non poteſt clariùs, & breviùs explicari, quàm mediantibus verbis Teſtis, ſer. ſer. formiter bis examinati, quæ ſunt ſequentia: *In tempo che, ero Maſtro di Caſa di N. N. l'anno 1695. verſo la metà di Decembre; o altro più vero tempo, portai ad A. ſcudi 35. d'ordine di detto N. N. per un annuo aſſegnamento, che ſi era con-*
1 *venuto di pagare annualmente al detto A. in ſomma di ſc. 70.*
annui, durante la vita di eſſo A. come da Biglietto di obbligo, libero, e ſenza condizione alcuna per d. quantità, ſcritto, e ſottoſcritto da d. N. N. che conſegnò a me, acciò daſſi, o laſciaſſi, aſſieme con d. ſc. 35. al medemo A. perche ſe lo riteneſſe per ſicorezza del promeſſogli, come in effetto lo eſſeguii: Ma eſſo A. prendendo li ſudetti ſc. 36. e leggendo anco eſſo Biglietto, e letto, che l'ebbe, lo reſtitoì a me, acciò lo riportaſſi al medemo N. N. dicendo, avergli piena fe-
2 *de, e che non ſarebbe mai per defraudarlo del promeſſoli, e così lo riportai, e conſegnai a detto N. N. che ſe lo riteane, facendo anche ammirazione della bontà di eſſo A. E ciò lo ſo, per eſſer tutto paſſato per le mie mani, & eſſere in conſeguenza di tutto informatiſſimo.*

Continuavit idem A. in pacifica poſſeſſione ejuſdem annuæ præſtationis, ſc. 70. uſque ad annum 1700. ut inter
3 Partes non controvertitur, & deindè, per interpolatas vices, habuit etiam aliquos ſummas uſque ad annum 1703. quando ad ejus enixas preces, exoratus d. N. N. pro integrali exequutione dictæ obligationis, reſpondit; *che aveva buon luogo nel ſuo teſtamento, e che nel med. era in ſtato di compenſar tutto*, ut obſervatur in *Voto R. P. D. Cerr. impreſſo in fine §. 5.* & concludenter probatur in Summario.

Verùm, ſive quia, morte præventus, non potuit idem
N. N. ſuum teſtamentum perficere, ſive quia credidit, ſa- 4
tis ſuam voluntatem in hac parte aperuiſſe in Summ.
ajuſdem ſui teſtamenti, in §. 11. & alibi, injungendo
di far ſoddisfare quello tutto &c. che troveranno eſſi (hoc
eſt ipſius Exequutores Teſtamentarii) *dovuto ſecondo il*
loro giudizio, da darſegli ſubito eſſecuzione, ſenza figura alcuna di giudizio, nullam fecit mentionem, nec re-
ſidualis adimplementi d. obligationis pro tempore præ-
terito, nec punctualis exequutionis pro tempore futuro,
durante vita ejuſdem A. Iſte proindè paulò poſt ejus obi- 5
tum, exhibendo copias multarum Atteſtationum, quæ dictum factum concludenter comprobabant, extrajudicialiter porrexit, reiteravitque non ſemel ejus preces DD. Hæredibus pro exequutione obligationis ejuſdem N. N. nedum clauſis oculis ſe remittendo eorundem arbitrio, ſed, inter alios, ipſimet contrario Defenſori, omnem ampliſſimam attribuendo poteſtatem, effrænatumque arbitrium, cum expreſſa, atque replicata declaratione, quòd approbaturus erat omne id, quòd eiſdem Hæredibus congruum viſum fuiſſet.

Poſt multum verò temporis ſpatium, necnon poſt re-
plicatos domeſticos Congreſſus, tandem dictum fuit eidem
A. quod ſenſus Congregator. fuerat, ut ipſe, legalia adhi- 6
bendo media, uteretur; ſuis juribus.

In exequutionem hujuſmodi permiſſionis judicialiter
experiendi ſua Iura, idem A. ſer. ſer. ſuas incepit ju-
diciales inſtantias coram A. C. Cincio, idque non ſine
præcedenti participatione contrarii Defenſoris, candi- 7
dè eidem aperiendo ſuam voluntatem incipiendi judicium coram dicto qualificato Judice, à quo de menſe Martii 1713. ſer. ſer. favorabile obtinuit decretum: Quia verò, non obſtantibus dict. antecedentibus permiſſione, & participatione, præter omnem expectationem, allegatus exadverſo fuit ſuſpectus idem digniſſimus Judex, nullaque effulgebat ſpes conſenſus Hæredum in alterius particularis Iudicis perſonam, ad tollendas in radice omnes dilationes humillimum habuit A. recurſum ad ſanct. memor. Clem. XI. inſtantiſſimè ab eodem petens, ut remota quacumque appellatione, ſuam inſtantiam committere dignaretur Sacr. Rotæ Auditorio.

Digitized by Google

Placuit autem eidem illam remittere particulari Con-
greg. trium Prælatorum, nempè Cerri, Gomez, & de
Vico, quæ ad inſtantiam, præceſque Hæredum repe-
8 riebatur deputata pro omnibus aliis cauſis, concernentibus
hæreditatem d. N. N.

Coram qua inſtetit A. pro declaratione, annuam præ-
ſtantionem ſc. 70. ab Hæredibus N. N. ſibi deberi in futu-
9 rum, ejus vita naturali durante, nec non pro relaxatione
mandati pro præſtationibus decurſis, & non ſolutis uſ-
que ad obitum N. N. Atque die 26. Maii 1713. acerri-
mè ſe opponente contrario Defenſore, obtinuit reſcribi
*Examinentur Teſtes formiter, & interim per modum provi-
ſionis, & ſine præjudicio Jurium Partium, ſubminiſtrentur
A. ſcuta 250. in cauſam declarandam.*

Renovatis deinde precibus, poſt completum dictum for-
male examen, aſſiſtente in Urbe pro contrario Interprete
famoſo Criminaliſta, & in Civitate B. aſſiſtente pariter
10 pro contrario Interprete qualificato Curiale, qui ab Urbe
ad dictam Civitatem B. ſe contulerat, die 26. Januar.
1714. quoad utramque inſtantiam ejus humiles preces
exauditæ fuerunt à d. particulari Congreg. à qua unani-
mi conſenſu denegata etiam fuit nova audientia, atquè ex-
tenſæ rationes in fundatiſſimo Voto, & prolata Sententia,
quæ regiſtratur in fine.

Habuerunt poſtea Hæredes recurſum ad Auditorem SS.
pro appellatione, à qua cum inſubſiſtenti ſuppoſito, de
quo infra, extorſerunt remiſſionem contrariæ inſtantiæ ad
Tribunal Sign. Juſtitiæ loco Sign. Gratiæ, in eoquè pro-
11 poſita Cauſa per R. P. D. Joſephum N. grnnum die 8. Mar-
tii 1714. reſcriptum fuit: *De cauſis reſtitutionis in integrum
ſine præjudicio rei judicatæ.*

Cumque reproponatur hodie, facto meliùs dilucidato,
12 omnibuſque contrariis ſuppoſitis, cum quibus in dicta Cau-
ſæ propoſitione proceſſum fuit, ad evidentiam uſque inſub-
ſiſtentibus demonſtratis, videtur, prævio receſſu à deciſis,
Nihil eſſe reſcribendum.

Ad quem effectum præmitto, quòd in noſtro caſu proce-
den. non eſt cum ſolitis regulis, & laudabili ſtylo hujus
ſupremi Tribunalis, eo quia Nos non verſamur in termi-
nis ſimplicis Commiſſionis cum ſola Clauſula *appellatio-
ne remota*, cujus formula per extenſum reperitur impreſſa
13 apud *Marcheſ. de Commiſſ. par. 1. cap 8. ſub num. 95. fol. mi-
hi* 304. *& Cappucc. in Prax. par. 3. cap. 3. art. 2. num. 69. fol.
mihi* 296. & ad cujus formulæ tenorem expediri ſolent om-
nes aliæ ſimiles Commiſſiones, ut, aliis antiquioribus
omiſſis, gratia brevitatis, ita fuit practicatum die 14. Jan.
1712. *in Ferentina Spolii* inter Communitatem Terræ Su-
pini, & Laurentium Fogliettam, in qua, juxta ſoli-
14 tam praxim, Commiſſio ſignata fuit ſequen. verbis:
*De mandato SS. D. N. audiant Magiſtri Cincius, Amado-
eius, & de Gentilibus, citent, inhibeant, & procedant,
appellatione remota* Nec non in 39. aliis ſimilibus Comiſ-
ſionibus, quæ indicantur in Summ.

Sed ſumus in terminis ſingularis Brevis, à Papa, non
ſine ſpeciali gratia, ex adverſo obtenti, ſequentibus ver-
bis. *Clem. Papa XI. Dilecti Filii, Salutem, & Apoſto-
licam benedictionem, Exponi nobis nuper fecerunt dilecti
15 Filii noſtri &c. Exequutores teſtamentarii N. qualiter &c. &
ulterius ad inſtantiam quamplurium aſſ. Creditorum, lites
contra hæreditatem d. N. N. motæ fuerunt cor. diverſis Ju-
dicibus, & alii ſe jactent, velle eandem hæreditatem mole-
ſtare &c. Intendant, quod, ut par eſt quamcitius voluntas
ejuſdem N. N. exequutioni demandetur, quod obtineri non
tam facilè poſſet, quatenus Controverſiæ prædictæ, &
aliæ fortaſſe, quæ inſurgere poterunt, coram Judicibus
ordinariis, aliiſque Judicibus appellationum, diſcuti de-
berent, cùm diſputationes hujuſmodi, ultra expenſas
quamplures, præſeferant etiam temporis longitudinem
& dilationem &c. Ideò Nobis humiliter ſupplicari fece-
runt Exponentes prædicti, quatenus, etiamſi Partium
conſenſus, aliorumque intereſſe habentium non accedat
&c. ſupplendo etiam conſenſum ipſorum de plenitudine
poteſtatis noſtræ, &c. nec non omnes, & quaſcumque
alias lites, ad iſtantiam aſſ. Creditorum ejuſdem N. N.
etiam privilegiatorum, ex quoque prætexta, cauſa & colo-
re, tam de præſenti in nonnullis Tribunalibus introductas,
& movendas &c. prævia illarum avocatione à quocunque
Judice &c. unà cum omnibus inciden &c. alicui Congreg.
trium Prælatorum &c. quacunque appellatione remota; Ita
ut Lis, quoad Succumbentes per unicam Sententiam habea-
tur pro penitus extincta, & finita audien. cognoſcen. &c.
præmiſſis, & Conſtit & Ord. Apoſtolicis, cæteriſque contra-
riis nequaquam obſtantibus, committere authoritate Apoſt.
dignaremur; Nos igitur eoſdem Exponentes, & eorum
ſingulares Perſonas, à quibuſvis excommunicationis, ſuſ-
penſionis &c. aliiſque Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris,
&c. ad effectum præſentium dumtaxat conſequen. harum
ſerie abſolventes &c. hujuſmodi ſupplicationibus inclina-
ti, Diſcretioni, Veſtræ per præſentes committimus, &
mandamus &c. Datum Romæ apud S. Petrum ſub An-
nulo Piſc. die 21. Apr. 1713. Foris Dilectis filiis Mag.
Car. Cerr. &c. Jo. Fra. Gom. &c. Necnon Fe. Xa. de Vico
&c. Ja à Nob. ſpecialiter dep.*

Præmitto ſecundò, quòd idem N. N. enixè exoptans
promptam, ac expeditam ſatisfactionem illorum, qui
poſt ejus mortem apparerent creditores ſuæ hæreditatis,
ſequentibus verbis ſuam explicavit voluntatem, illam- 16
que ter repetiit in ejus Teſtamento, ibi: *Parimente do-
vranno eſſere raſſegnati* (idest Hæredes) *a quello tut-
to, che ſi diſpone con direzzione delli Sig. Eſſecutori te-
ſtamentarii, a' quali s'incarica quello tutto poſſa giova-
re a beneſizio maggiore dell' anima, & eſſercizio di ca-
rità, e di giuſtizia: Di giuſtizia, con far ſoddisfare
quello tutto, che ſi diſpone, e che troveranno eſſi dovu-
to ſecondo il loro giudizio, da darſeli ſubito eſſecuzione,
e ſenza figura alcuna di giudizio, ma eſſi ſoli Deo ra-
tionem reddituri*, Illa adducta bona, & convincenti
ratione in Foliis Legatorum, *Perche Chi diſpone, nulla* 17
*diſpone dell' altrui, ma ſolo del proprio, e così ne vuole
ſubito l' adempimento.*

Ex quibus ſequitur, quòd ad tenorem expreſſæ volunta-
tis, tam Papæ, quàm d. N. N. quæ *ex vulgatis* impugnari
nequit ab ejus Hæredibus, quàm demum Exequutorum 18
teſtamentariorum, imò & ipſorummet Hæredum, nulla
poteſt admitti Cauſæ reviſio, minuſque concedi ulterior ap-
pellatio, neque in ſuſpenſivo, neque in devolutivo, & con- 19
ſequenter videtur reſcribendum *Nihil*.

Quoad claram, & indubitatam Summi Pontificis vo-
luntatem, iſta remanet evidens ex ſimplici lectura ejuſ-
dem Brevis, & ſignanter ex verbis illis, opportunè re- 20
petendis, nullam admittentibus contrariam criticationem,
ac detorſionem, *quacumque appellatione remota,
ita ut Lis quo ad Succumbentes per unicam Sententiam ha-
beatur pro penitus extincta, & finita*, ut conſiderando di-
ctionem illam *penitus*, idem ex ejus propria, & particula-
ri natura importantem, ac *omnino, ex toto, in totum,
& totaliter*, in noſtris præciſis terminis notat *Ruginel. de
Appell. §. 6. gloſs. 2. num 56. verſ. Penitus fol. mihi* 302. ubi,
quod dictio *penitus* nullam recipit limitationem, aut modi-
ficationem.

Et in terminis ejuſdem dictionis *penitus*, unitæ cum ver-
bo *extincta*, egregiè *Ruin. conſ. 117. num. 10. l 3.* ibi: *No-
tanda ſunt in primis illa verba &c. extincta penitus, nam* 21
*dictio penitus idem ſignificat, quod dictio omnimodo &c. &
idem quod totaliter.*

Et generaliter, quòd dictio *penitus* nullam recipiat re-
ſtrictionem, aut modificationem, quodquè ex ſui natura
idem præciſè importet, *ac omnino, prorſus, in totum, ex
toto, & totaliter* obſervant *Gloſ. in l. Si qui Advocatorum
verb. Arceantur Cod. de Poſtul. in cap. Ordinarii num. fin.
de Offic. Ordin in 6.* ibi: *Penitus, ideſt prorſus, ex toto &c.
Aretin in leg. Si Colonus num. 1. ff. de Acquir. poſſeſ.* ibi: *di-
ctio penitus &c. ſignificat iſta duo, videlicet, quod, & ipſo ju-
re Dominus ſervetur illæſus, & quod totaliter, Paſſer. in
d. cap. Ordinarii num. 46. de Offic. Ord in 6. Nat. conſ 63.* 22
num 16. ibi: *Dictio penitus præciſam habet naturam &c. ac
idem importat, quod omnino. & conſ. 142. eodem n. 16. Jaſ.
conſ. 173. n. 1. l 4* ibi: *Illa dictio penitus importat idem, quod
ex toto, vel in totum Grat. conſ 65. nu. 23. lib. 2.* ibi: *Dictio
penitus ſignificat omnem caſum indiſtinctè: & in totum,
& conſ. 86. num. 3. lib. 2.* ibi: *Verbum penitus &c. importat
indiſtinctè omni caſu, & in totum. Roman. conſ. 82. num. 4.
Alex. conſ. 13. nu. 7. lib. 2.* ibi: *Dictio penitus importat idem
quòd omnino, & conſ. 72. num. 2. eodem lib.* ibi: *Importat
illa verba nihil penitus, idem quòd omnimodo, Roland. à
Vall. conſ. 27. n 8 & ſeq Ruin conſ. 41. n. 8. lib. 3.* ibi: *Dictio* 23
*penitus idem importat, quod dictio omnino &c. penitus expo-
nitur, ideſt indiſtinctè Pariſ. conſ. 45. num. 5. lib. 4.* ibi: *Ver-
bum enim penitus eſt præciſum, nullam modificationem, ſeu
reſtrictionem recipiens, & conſ. 58. n. 11. lib. 2.* ibi: *Dictio
illa penitus intelligitur ex toto, vel prorſus, vel omnino
Gozzadin. conſ. 25. n 9.* ibi: *Pondero illud verbum penitus,
quod idem ſignificat, quod ex toto, vel prorſus, ſeu omni-
no &c. & intelligitur ipſo jure &c. & conſ. 71. numer. 4.* ibi:
Peni-

Digitized by Google

Penitus exponitur in toto , vel prorſus , ſeu omnino Crot.
*conſ.35.num.*28.ibi : *Dictio penitus æquivalet huic verbo om-*
nino &c.eſt verbum præciſum , nullam recipiens modificatio-
*nem , ſeu limitationem. Angel conſ.*21.*n.*3.*Tiraquell. in l. Si*
*unquam verb Revertatur num.*106.*& ſeq. Cod. de Revoc. Do-*
24 *nation.*ibi : *Dictio penitus eſt præciſa , nec recipit limitatio-*
nem , aut modificationem , &c. idem ſignificat quod in totum ,
*vel ex toto , Mareſ. var. reſol. lib.*1.*cap.*32.*num.*6.ibi : *Quod*
probatur ex illa dictione penitus , cujus natura eſt , ut omne
etiam minimum &c. excludat Menoch. de Adipiſ. poſſeſſ. re-
*med.*4.*num.*19. *& de Recuper. remed.* 14. *num.* 5. *Grat. dict.*
547. *num.* 1. ibi : *Idem importat dictio penitus , quòd omni-*
no , ex toto , & in totum & num. 2. ibi ; *Tanquam præciſa*
nullam recipit modificationem , aut limitationem &c. non ſo-
lùm eſt inclusiva , ſed minima rejicit , Barboſ. de Clauſ. clauſ.
249. *num.* 2. *Sanch. de Matrim. lib.* 8. *diſp.* 21. *nu.* 75. *Garz.*
25 *de Benef par.* 8. *cap.* 1. *num.* 5. *Gratian. dec. Marcb.* 51. *nu-*
mer. 23 *Rot. deciſ.*447. *num.* 4. *coram Seraph.* ibi . *Ponde-*
randa eſt etiam dictio penitus , quæ idem ſignificat quod in
totum , & ex toto &c. & exponitur pro omni cauſa , & in to-
tum , & habet adeo præciſam naturam , ut nullam recipiat
modificationem , ſeu limitationem , & dec. 326. *num.* 3. *&* 4.
par. 1. *diverſ.*

Er reveta reflexio non poreſt eſſe magis ſtringens , ma-
giſque naturalis , quia ſi die 27. Jan. 1714. quando prolata ,
26 ſeu publicata fuit Sententia dictæ particularis Congreg. A.
favorabilis , ex oraculo Summi Pontificis , quoad Hære-
des ſuccumben. præſens Lis erat penitus , hoc eſt , omni-
no , protſus , ex toto , in totum , & toraliter extincta , &
finita , ex punctualibus authoritatibus , modò allegaris ;
Abſque miraculoſa legali reviviſcentia , procuranda exad-
verſo , mediante alio contrario Breve , nihil prorſus re-
27 manſit , neque repetitur in retum natura , quod , ſivè in
ſuſpenſivo , ſivè in devolutivo remitti hodiè poſſit cogni-
tioni alterius particularis Congreg. Quando enim allega-
tur Summi Pontificis authoritas , penitus , hoc eſt omnino ,
ex toto , in rotum , & totaliter , extinguentis litem , ſeu
de medio tollentis actum aliquem , dicebat *Rot. in Legionen.*
Parocbialis 11. *Novemb.* 1693. *§. Non obſtante coram Pio* :
28 *Fas neu eſt cæteris Judicibus à Summorum Pontificum ſen-*
tentiis , qui ſunt legum conditores , imò Juris fontes , longè
aberrare , eiſdemque adverſari , cùm partes obſequentiſſimi
filii ſint Patris placita reverenter amplecti , & ea , qua
decet , reverentia exequi , & venerari , & concordant ad-
ducti à *Card. de Luc. de Benefic. diſc.* 89 *ſub num.* 2. *verſic.*
Sed melius , & ab eadem Rot. in Mindenien. pe. Martii 1796.
§. Verùm cor. Anſaldo.

Atque ex contraria prætenſione maximum illud , verè-
què intolerabile ſequeretur inconveniens , quòd , non per
ſubauditos intellectus , ſed rotundis , & cubitalibus lit-
teris , demandante Supremo Principe , de cujus poteſtate
in Jure ſacrilegium eſt dubitare , ut per unicam dumta-
xat Sententiam præſens Lis penitus , ſeu omnino , ex
toto , in totum , & totaliter , habeatur pro extincta , &
finita reſpectu Succumbentis , iſte adverſus dictam cla-
29 ram voluntatem Supremi Principis , gloriari poſſet de du-
ratione , dequè non extinctione , & non fine ejuſdem litis ,
quia nec clauſula *fine præjudicio* , imò nec alia *parito judi-*
cato , quàmvis efficacior reſpectu expenſarum refectionis ,
30 finem liti imponunt , ut eſt notorium , & egregiè obſervant
adducti ab *Anſald. in addit. ad dec.* 81. *num.* 5 *&* 7. & à *Rot.*
in Viterbien. Salviani 16. *Aprilis* 1706. *§.* 1. *& ſeqq. coram*
eodem , ubi , quod uſquequo Signatura non reſcribit *Nihil* ,
ſemper remanent vivæ , & durant ſcintillæ Litis ; Ad
quod ſupplicamus reflectere , quia videtur innegabiliter im-
plicare , quòd , nedum durent hodie ſcintillæ illius Litis ,
quam ſupremus Princeps mandavit haberi pro penitus ex-
tincta , & finita per unicam Sententiam , quæ nullatenus
controvertitur , ſed ulteriùs , quod eadem Lis iterum deci-
31 denda committatur aliis Judicibus appellationum , reſiſten-
te ex infra obſervandis æquè rotunda , ac innegabili ejuſ-
dem Supremi Principis voluntate .

Fortiùs , quia nulla in hac parte expreſſæ Principis vo-
luntatis , ſe uniformantis enixis precibus Hæredum , conſi-
derari poteſt exorbitantia , quia eadem Sententia eſt quidem
32 unica nomine , ſed revera triplex , operaturque rem judi-
catam , & facie , litem haberi pro finita , eodem protſus
modo , ac ſi concurrerent tres diſtinctæ Sententiæ , juxta
dec. 97. *num.* 5. *coram Emer. ſen. & dec.* 739. *num.* 1. *par.* 1.
rec. & in Bononien. exempt. 6. *Junii* 1708. *§. Res enim cor.*
Falconer.

Quod ulteriùs ita ad hominem demonſtratur , ſuppo-
nendo , Cauſam agitari coram Judice primæ inſtantiæ , qui
erat ordinarius curſus noſtræ Litis , ſer. ſer. legitimè intro-
ductæ coram A. C. Cincio , à quo per Acta Fatii die 29. 33
Martii 1713. favorabile obtentum fuerat decretum ; Poſt
primam Sententiam , quatenus petita fuiſſet nova appel-
latio , hæc , excluſa notoria injuſtitia judicati , quæ ex ſo-
la , & ſimplici lectura Voti dictæ Congr particularis , eſt
adeo impropria , ut nec etiam exadverſo allegetur , nec
prætendatur cum tali qualitate notorietatis , non niſi cum
clauſula S. P. concedi poterat ; Poſt aliam verò Sententiam
confirmatoriam , cum eodem ſuppoſito excluſionis ejuſdem
evidentis injuſtitiæ , non niſi cum clauſula *Parito* , Ac de-
mum poſt tertiam Sententiam non niſi cum reſcripto *Ni-*
hil , juxta æquè laudabilem , ac notoriam praxim Supremi
Tribunalis Signaturæ .

Nihil aliud proinde fecit in noſtro caſu Supremus Prin-
ceps , ut expreſſis verbis ſe declaravit in dicto Breve , quàm
ad enixas , reiteratasque preces Hæredum , dubitantium 34
(ſunt verba d. Brevis) *quòd , quatenus controverſiæ prædi-*
ctæ coram Judicibus ordinariis , aliiſque Judicibus appella-
tionum , diſcuti deberent , diſputationes hujuſmodi , ultra
expenſas quamplures , præſeferrent etiam temporis longitu-
dinem , & dilationes &c. omnes dictas dilationes amputare ,
omnemque temporis longitudinem de medio tollere , Cau-
ſam unico contextu committendo tribus Judicibus ; Et pro-
inde eo ipſo , quòd dd. tres Judices à Supremo Principe , ad
contrariam inſtantiam deputati , ad amputandas unico
contextu omnes temporis dilationes , omnemque expen-
ſarum profuſionem , ſervatis omnibus de jure ſervandis ,
necnon uſque ad ſatietatem auditis in voce contrariis De- 35
fenſoribus , illorumque Scripturis attentiſſimè perpenſis ,
ſuam protulerunt Sententiam , ad terminos d. claræ , & cu-
bitalis Supremi Principis voluntatis nulla alia videtur con-
cedenda appellatio , ſeu Cauſæ reviſio , neque in ſuſpenſivo ,
neque in devolutivo .

Quibus additur reflexio , quæ , ex ſe ſola ſigillatim conſi-
derata , omnem difficultatem in hac parte tollere videtur , 36
in eo conſiſtens , quod ex dicta clara voluntate Supremi
Principis , ex gratia nimis ſingulari ſe uniformantis preci-
bus Hæredum , Cauſę reſpicientes hereditatem N. N. nul-
latenus revideri poſſunt coram quibuſcunque Judicibus ap-
pellationum , ea adducta convincenti ratione , quia ſi id
admitterent ſimiles reviſiones *coram Judicibus appellatio-*
num , ultra expenſas quamplures , præſeferrent etiam tem-
poris longitudinem , juxta præciſa verba dicti Brevis . Si 37
igitur præſens Cauſa revideri non poteſt à Judicibus appel-
lationum , remanet æquè impracticabilis reviſio Senten-
tiæ Congr. particularis , quia in his circumſtantiis , ſaltem
in devolutivo , revideretur à Judicibus appellationum , quod
ut ſæpè diximus , & nunquam ſatis repetimus , opponitur ex-
preſſæ voluntati Supremi Principis , facientis in hac par-
te verè ſingularem gratiam Hæredibus .

Diſcurſus naturali lumine notus , & ex ſola terminorum
notione clarus , comprobari poteſt punctuali authoritate
duorum Luminarium Juris Canonici , *Abbatis* nimirum , 38
& Felini ; Primus enim in *Rubr. de Appell. numer.* 7. hæc
habet *Exceptio rei judicatæ fuit inducta ad Juris rigorem*
ſervandum &c. Unde ſicuti Princeps hoc ſtatuit poſt tres
Sententias , quia tertiò appellare non licet &c. Ita , aliqui-
bus cauſis inſpectis , poteſt hoc ſtatuere à principio poſt
primam Sententiam in certis Cauſis ; Secundus verò in
eadem *Rubr. ſub numer.* 3. ita ſcribit : *Sicuti Princeps ,*
vel lex , confidens de juſtitia trium Sententiarum confor-
mium , tollit appellationem , ita poteſt in una confidere , cum 39
quibus concordat *Scacc. de Appell. lib.* 3. *cap* 2. *quæſt.* 16.
limit 1. *num.* 23. ibi : *Sicuti lex , confidens de juſtitia trium*
Sententiarum conformium , tollit appellationem , præſumens ,
quod admiſſio appellationis eſſet abuſus appellationis , ita
etiam in aliquibus caſibus poteſt confidere de juſtitia unius Sen-
tentiæ , ideoque in multis caſibus denegat etiam primam ap-
pellationem .

Quorum omnium bona adducitur congruentia , & con-
grua ratio in *l. unica ante fin. Cod. de Offic. Præfect. Prætor.* 40
his verbis : *Credidit enim Princeps eos , qui ob ſingularem*
induſtriam , explorata eorum fide , & gravitate , ad hujus
officii magnitudinem adhibentur , non alitèr judicaturos eſ-
ſe pro Sapientia , & luce dignitatis ſuæ , quàm ipſe foret ju-
dicaturus , quam repetiit *Abb. in cap. Paſtoralis numer.* 12.
de Appell. ibi : *Quando Princeps privilegiat Perſonam , ut*
ab ea non poſſit appellari , hoc facit , quia præſumit de vir-
tutibus illius Perſonæ privilegiatæ .

Quæ præſumptio tranſit in evidentiam in noſtris ter-
minis ,

Digitized by Google

minis, ex qoo agitur de tribus digniſſimis Prçlatis, qui ob
41 pleniſſimam Juris cognitionem, & inceſſautes labores, il-
luſtrare non ceſſant Curiam, quorum proinde Vota, ſeu
Sententiæ, etiam ſi ſigillatim ſumantur, & ſeparatim conſi-
derentur, æquivalent Votis, ſeu Sententiis Collegialium
Tribunalium, itant de unoquoque ex dictis tribus Judici-
bus, cum omni ſermonis proprietate, verificetur id, quod
42 da doctiſſimo *Suarez* notat *P. Segn. nella Pred* 39. *num.* 4.
his verbis: *Uomo, il di cui Voto equivalen quello di una in-
tera Univerſità*.

Abſque ulla difficultate, ex quo deputati, & electi fue-
runt, non juxta notam Curialium praxim, mediantibus
43 ſolitis Liſtis Confidentium, & Diffidentium, quæ de mo-
re à Partibus contendentibus dari ſolent, ſed ex mera vo-
luntate, & præciſo, proprioque motu Summi Pontificis,
procedentis ulteriùs per æquè raram, ac ſingularem viam
particularis Brevis.

Non minus clara eſt voluntas d. NN. qui in ejus Teſta-
mento omnem prorſus excluſit recurſum, ſeu ulteriorem ap-
44 pellationem, mediantibus illis cubitalibus verbis. Exequ-
utoribus teſtamentariis directis, iterùm hic ad opportuni-
tatem repetendis: *Con far ſoddisfare quello tutto, che tro-
veranno eſſi dovuto ſecondo il loro giudizio, da darſele ſubito
eſſecuzione, ſenza figura alcuna di giudizio, ma eſſi ſoli Deo
rationem reddituri*, ut conſiderando ſola illa verba *ſenza fi-
gura alcuna di giudizio*, notant adducti à *Ruginell. de Appel-
lat. §. 9. gloſ. 2. num. 47. fol.* 300. & concordant allegati ab
*Oſaſc. dec. 1. num. 15. Conſtant. ad Stat. Urb. tom. 1. annot.
17. art. 2. num. 90. & ſeqq. & Rot. dec. 197. num. 2. & 3. cor.
Bich. & dec. 83. num. 38. coram Zarat.* Et habendo præ ocu-
lis illa alia verba *ſoli Deo rationem reddituri*, egregiè *Lapus
alleg. 52. in fine*.

Quibus non obſtant duo, de facili exadverſo repetendæ,
primum, quòd prædicta verba directa ſint Exequutoribus
teſtamentariis, non autem Prælatis Congr. deputatæ; Se-
45 cundum verò, quòd eadem verba: *Soli Deo rationem red-
dituri*: non legantur in dicto Breve, ſeu in alio actu judi-
ciali, ſed in Teſtamento NN.

Non enim obſtat primum, quia dd. Prælati Congr. depu-
tatæ, ad preces Exequutorum teſtamentariorum, fuerunt
à Summo Pontifice in eorum locum ſpecificè ſubrogati, &
conſequenter, ſi ex clara, & innegabili voluntate NN. non
46 dabatur appellatio à judicio dd. Exequutorum teſtamenta-
riorum, neque etiam dabitur à judicio dd. Prælatorum, cum
dicta ampliſſima facultate, per extraordinariam æquè, ac
privilegiatam viam ſingularis Brevis ſubrogatorum in lo-
cum eorundem Exequutorum, ut in terminis, concordan-
tibus cumulatis, probat *Ruginell. de Appellat. §. 2. cap. 2.
num. 26. verſ. Et licèt fol.* 61. ibi: *Veriorem exiſtimo ſenten-
tiam illorum, qui dixerunt, à ſententia Judicis, ſubrogati
in locum ejus, à quo non poterat appellari, non eſſe admit-
tendam appellationem, & Gabr. Commun. concluſ. titul.
de Regular. Jur. concluſ. 1. numer. 63. verſ. Contra-
rium*.

Minus obſtat ſecundum, quia in quocumque loco per de-
bitorem remota ſit appellatio, illa ſemper habetur in conſi-
deratione, & ejuſdem voluntas punctuali exequutioni de-
47 mandanda ſemper eſt, ut individualiter notat *Lapus*, lo-
quens in præciſ. circumſtantiis noſtri caſus, *alleg. 52. in fin.*
ibi: *Sed appellatio fuit, & eſt remota per Teſtatorem, imò*
(juxta præciſos terminos noſtri caſus, in quo ſoli Deo eſt
48 reddenda ratio) *eſt remotum omne auxilium adverſus decla-
rationem per Epiſcopum, quia ſic voluit Teſtator*; In noſtro
autem caſu non ſolum ſic voluit N. N. quod ſuperabunda-
ret, eo quia in teſtamentis ſtat pro ratione voluntas, & eo
ipſo, quòd Teſtator diſponit, voluntas ejus lex eſt, ut di-
citur in *Auth. de Nupt. §. Diſponat*; Sed illam adduxit con-
vincentem, & ſolidam rationem in Foliis Legatorum, *per-
che chi diſpone nulla diſpone dell'altrui, ma ſolo del proprio,
e coſi ne vuole ſubito l'adempimento*; & *Lapum* ſequuntur
49 ibidem *Adden. lit.* X. aſſerens, hoc caſu ceſſare etiam offi-
cium Judicis, & *Lancellott. de Attent. appell. penden par.
2. cap. 22. limit. 8. num 2. & 7. fol. mihi* 247. ibi: *Inconcuſ-
ſam eſſe concluſionem, quòd per hujuſmodi clauſulam, tam
devolutivus, quàm ſuſpenſivus appellationis effectus, at-
que omnes alii effectus, ab appellatione proficiſcentes, cen-
ſeantur ſublati &c. Tertiò ampliatur, ut procedat etiam ſi
appellatio fuiſſet remota per Teſtatorem, quia & illa videtur
haberi in conſideratione, ut ſentit eleganter Lapus &c.*

Imò multò magis haberi debet in conſideratione in præ-
ſenti caſu reſpectu A. eo quia N. N. ad dictum ſuum teſta-
50 mentum individualitèr, & ſpecificè remiſit ejus inſtantias
pro adimplemento ſuæ obligationis, ſeriò aſſerendo, *che
nel medeſimo Teſtamento era in ſtato di compenſare il tutto,
e che aveva buon luogo nel ſuo Teſtamento*, ut advertitur
in Voto R. p. d. Cer. §. 5. & latiùs probatur in Summ.

Cum dicta clara voluntate Summi Pontificis, & æquè
manifeſta voluntate N. N. uniformatur etiam expreſſa vo- 51
luntas, tam Exequutorum teſtamentariorum, quàm Hæ-
redum, ad quorum inſtantiam expeditum fuit dictum Bre-
ve, dum Papæ expoſuerunt, quòd *ſi præſens Cauſa coram
Judicibus ordinariis, aliiſque Judicibus appellationum diſ-
cuti deberet, diſputationes hujuſmodi, ultra expenſas quam-
plures, præſeferrent etiam temporis longitudinem, & di-
lationem*. Ex contraria autem prætenſione è diametro ſe-
queretur oppoſitum, quia reſpectu expenſarum nemo igno-
rat, quòd quando Cauſa agitatur coram Congr. deputatis,
multiplicantur expenſæ, juxta numerum Prælatorum, 52
componentium dd. Congr. Itaut, præter alias expenſas
multiplicium copiarum Scripturarum, & replicatarum In-
formationum in voce, in fine litis, ſi iidem Prælati ex. gr.
ſint quinque, non una, ſed quinque dari debent Propinæ;
Reſpectu verò dilationum, omnibus notum eſt, quòd lon-
gè majori difficultate ad Cauſas reſolvendas in unum conve-
niri poſſunt, ex. gr. quinque Prælati, multis aliis, æquè
notoriis, ac magnis occupationibus detenti, quàm obtine-
ri poſſit Cauſæ expeditio ab uno Judice ordinario, omnibus
ferè diebus, atque omnibus fermè horis publicè expoſito ad
juſtitiam miniſtrandam, ut eſt notorium, egregiè *Adden.
ad Grat. dec. Marcb.* 51. *num.* 3. ubi, quod quando Cauſa 53
committitur cum clauſula *appellatione remota* ex motivo
abbreviandi lites, & parcendi expenſis Colligantium,
neque etiam admittitur Supplicatio, quæ aliàs ſemper con-
cedi ſolet, ibi: *Verior eſt opinio, quòd etiam Supplicatio
prohibeatur, quando ad abbreviandum lites &c. non datur
appellatio*, & concordat *Sard dec. 36. num.* 22. ibi: *Ubi
appellatio removetur ad abbreviandum Lites, tunc cenſen-
tur etiam remota Supplicatio*; *Ad* differentiam alterius ca-
ſus, quem tangit *Iaſ in auth Quæ ſupplicatio num. 6. Cod.
de Prec. Imper. offeren.* ibi: *quando à Sententia non poteſt ap-
pellari propter excellentiam ejus, qui Sententiam tulit,
quia tunc poteſt ſupplicari*.

Itaut revera contraria prætenſio importare videatur no-
vitatem, in Curia forſan uſque ad hodiè inauditam, quod
reperiantur Concinnatores litium, juxta elegantem phra- 54
ſim *Ulpian. in leg. Nec quidquam §. Ubi decretum ff. de Offic.
Proconſ.* ibi: *Si quos Cauſarum Concinnatores, vel Redem-
ptores deprehendat*, quem ſequutus fui *in Inſtit. Crim. lib.
2. tit. 10. num. 76.* Qui litium Concinnatores illas acriter,
atque alacritèr proſequantur, contra expreſſam volunta-
tem principalis debitoris, Hæredum, Exequutorum te-
ſtamentariorum, ex ipſiuſmet Summi Pontificis, taliter ſe
uniformantis in hac parte eorum precibus, & æquiſſimis
petitionibus, ut de plenitudine ejus maximæ poteſtatis,
mediante gratia nimis ſingulari, per extraordinariam viam
particularis Brevis, ſuppleverit conſenſum omnium Cre-
ditorum *ejuſdem N. N. etiam privilegiatorum, ex quocun-
que prætextu, cauſa, & colore &c.* quatenus in eadem par-
ticulari Congr. comparere recuſaſſent.

Creſcitque exorbitantia contrariæ prætenſionis, obſer-
vando, quòd non agitur de lite, de illarum numero, &
qualitate, quas deſcripſi; *Inſtitut. Crim. lib. 4. tit. 8. num.* 55
63 ſed de juridica inſtantia, primo loco extrajudicialiter
facta, nedum clauſis oculis remittendo voluntati Hære-
dum, ſed etiam dando folium album, omnemque ampliſ-
ſimam poteſtatem, effrænatumque arbitrium, inter alios,
ipſimet contrario Defenſori, adhibitis etiam communium
Amicorum precibus ad flectendum illius animum ad acce-
ptandum tale arbitrium, tantamque amplam, & illimita-
tam facultatem, Deinde verò poſt obtentam à dd. Hæredi-
bus permiſſionem experiendi Jura, judicialiter promota
pro conſequutione illius recognitionis, quæ præſcindendo
etiam à quacumque promiſſione, & obligatione N. eidem
A. debetur, non ſolum de Jure humano, ſed etiam Divi-
no. *Luc* 10. 7. & in præciſis terminis egregiè *Cupon.* ſcri-
bens pro ſe ipſo *diſcept. 109. n. 15. & ſeq.*

Quamve recognitionem, ſeu honoraria Hæredes *in §.*
2. eorum Memorialis, diſtributi in Congreg. particulari, 56
habita die 26. Maii 1713. commendabili ingenuitate prom-
ptos ſe exhibuerunt ſolvere, ſequentibus verbis, omni pror-
ſus criticatione contrariæ incapacibus: *Hæredes ſciunt,
quod d. A. verè ſervitium præſtitit N. N. uſque ad an-
num 1705. ideo non recuſant et ſolvere honoraria, quæ
ipſi pro ſervitio præſtito debentur*.

§. II.

§. II.

ABſque eo, quod talis recognitio, durante vita A. jux-
ta formam obligationis N. N. notari poſſit de ali-
1 quo exceſſu, vel dici poſſit non conformis ſolito ejuſ-
dem N.

Non poteſt notari de aliquo exceſſu, ex ſolidè animadver-
ſis, & punctualiter firmatis per *Rot. in Rom. Redditionis*
2 *rationis 5. Julii 1683. coram Rondinin.* ubi per ann. 19. aſſi-
gnati fuerunt Cauſarum Patrono 240. annua, in totum
ſumma ſcutorum 4540. & *in Rom. Honorar. 29. April. 1711.*
coram Aldrovando, in qua eadem Rot. in debilioribus ter-
minis longè minoris ſervitii, & aſſiduitatis, conſiſtentis
in ſola defenſione aliquarum Cauſarum contentioſarum,
taxavit honorarium Procuratoris in annuis ſcut. 300. ſeu in
ſcut 4500. pro annis quindecim, neque etiam à remotiſſi-
mis habita ratione ad illa urgentia negotia, & materias,
quæ ſpecificantur in d. *Voto §. 7* & latiſſimè individuantur
à Teſtibus in authenticis juſtificationibus, exhibitis in Sum-
mario

Excluditur ulteriùs quilibet prætextus exceſſivæ quan-
titatis ejuſdem annuæ recognitionis ſequenti reflexione,
3 adverſus quam non ſemel in voce factam, & in ſcriptis mul-
toties replicatam, nulla data fuit, nec dati poteſt congrua
reſponſio.

Anno 1695. die 14. Dec. quando N.N. ſponte ſua dictam
obligationem, mediante Præfecto ejus domus uſque ad do-
mum A. tranſmiſit, iſte eidem inſervierat per integros an-
4 nos ſeptem, non ſolum in 43 Cauſis contentioſis, ſed
etiam in aliis muneribus, & ſcabroſis negotiis; comproba-
tis in Summario atque indicatis in *Voto §. 7.* pro quibus,
5 ut dicitur in eodem Voto *In cauſam bujuſmodi ſervitii,*
cæpti uſque ab ann. 1689. nullam remunerationem obti-
nuerat.

Procedendo proinde cum ſolidè firmatis per *Rot. in d. Ro-*
mana Honorar. idem A. erat creditor N. N. in ſc. 2100. &
per modum ſimplicis diſcurſus, reducendo eadem honora-
6 ria ad dimidium dictæ ſummæ, ut ſupra à S. Rota taxaræ
pro uno ex Cauſarum Patronis, nempe ad ſc. 12. 50. men-
ſtrua, erat creditor in ſc. 1050.

Si eadem ſumma fuiſſet inveſtita in Officiis vacabilibus,
etiam inferioris, imo infimæ qualitatis, apta erat ſaltem
7 reddere ſcuta ſeptem pro quolibet centenario, & ſic in to-
tum annua ſcut. 75 50. ut patet Calculanti: Ecce igitur,
quòd ad hominem excluſus remanet omnis prætextus exceſ-
ſivitatis dictæ vitalitiæ præſtationis, cum illa tamen verè
monſtruoſa diverſitate, & claudicatione contractus, quæ
latiùs explicabitur infra.

Minus eadem annua vitalitia recognitio poteſt dici non
conformis ſolito N. N. quod ictu oculi comprobatur ex Fo-
8 liis Legatorum, in quibus generoſiſſimè reliquit ſex ejus
Familiaribus longè majores vitalitias præſtationes, cum
quadruplici tamen ſpecialiſſima diverſitate.

Prima, quòd, uno dumtaxat ex dd. Familiaribus exce-
pto, alii quinque unitim ſumpti, non fuerunt in ſervitio
9 N. N. Per tot annos, quibus A. inſigni patientia, & æqua-
li aſſiduitate eidem inſervivit.

Secunda, quia omnes dd. Familiares, qui eidem N.
N. inſervierunt, & quidem in rebus, ac negotiis facili
negotio ab omnibus exequendis, nullamquè requirenti-
bus confidentiam, vel involventibus arduitatem, nemi-
10 ne penitus excepto, ultra congruam habitationem, &
Coquinæ uſum, ſeu commodum, punctualiſſimè men-
ſtruatim habuerunt eorum ſolitam proviſionem pro tem-
pore, quo inſervierunt; A verò (ſunt verba *dicti*
Voti §. 7, opportunè repetenda) *nullam remunerationem*
obtinuerat in cauſam ſervitii, eidem præſtiti uſque ab an-
no 1689.

Tertia, quòd à dd. Familiaribus poſt dictam inſignem
largitionem, & commendabilem generoſitatem, quæ
11 executioni mandari debebat ſequuto ipſius obitu, nul-
lum recepturus erat N. N. ſervitium, vel expectare po-
terat recognitionem; Non ſic autem ab A. à quo rece-
pit deinde aliud longius æquè doloroſum, aſſiduum, &
gratuitum ſervitium per annos undecim, ſeu uſque ad
annum 1705 & voluntariè recepiſſet uſque ad obitum,
niſi apertè ſe declaraſſet *di non volerlo più incommodare*,
12 juxta verba digniſſimi Teſtis, omnique exceptione ma-
joris, data in Summ.

Quarta demum, quia nemo ex dictis aliis Familiari-
bus, ut ſupra ſalariatis in vita, & remuneratis poſt mor-
tem N. N. poterat dicere hæc verba: *Ecce nos relinquimus*
omnia, & ſequuti ſumus te, quæ A. cum omni ſermonis
proprietate, æquali modeſtia, ac claritate eidem dixit die
a. Febr. 1705. eò quia nemo ex illis, ad inſerviendum N. 13
N. aliud ſibi longè utilius reliquerat ſervitium, vel non cu-
raverat occaſionem, ut fecit A. teſte omni exceptione ma-
jore, eodem met N. ibi. *Aveva trovato coagiontura di an-*
dare a ſervire un altro Perſonaggio, che ſarebbe ſtato di ſuo
maggior vantaggio &c. Preventivamente me ne aveva par- 14
lato N. N. con dirmi ancora, che A. aveva trovata altra
coagiontura di andare a ſervire un altro Perſonaggio, che
perciò Lui li faceva queſto aſſegnamento di ſcudi 70. l'
anno.

Non igitur mirum ſi in his circumſtantiis idem N. ma-
gnus æſtimator meriti ſuorum Familiarium, dictam fecit 15
obligationem reſpectu A. illamque uſque ad ejus domum per
ſuum Præfectum domus æquè ſpontanea, ac gratuita vo-
luntate tranſmiſit.

Cæterùm, ut non dum ex hucuſque animadverſis, ac
omni ex parte ſubſiſtentibus, ſed etiam ex admiſſis exa-
dverſo manibus palpetur tenuitas d. vitalitiæ præſtatio- 16
nis, ſupplicamus obſervare, quòd in contraria Scri-
ptura admittitur ſolitum nobilium Familiarium dandi
Curialibus pro eorum ſervitio annua ſcuta centum; Quæ
tamen ſumma non eſt fixa, & per modum invariabilis
regulæ, ſed commenſuratur ad terminos occupationum,
& laborum, itaut non deſint in Urbe nobiles Familiæ,
quæ Advocatis, qualibet hebdomada ſemel tantum inter- 17
venientibus fixis domeſticis Congreſſibus, & in Cauſis
contentioſis ſuum patrocinium præſtantibus, dent ſcuta 25.
menſtrua, ut eſt notorium.

Cùmque non controvertatur A. ſervitium ab anno 1689.
uſque ad annum 1705. & ſic per annos 18. ex Partis confeſ-
ſione deberentur A. ſcuta 1800. Ex alia parte iſte in 18
vita N. habuit ſcuta 400. circiter & poſt iſtius mortem
de mandato dictæ Congreg. particularis primo loco ſcut.
250. deinde alia ſcut. 631. & ſic in totum ſcutorum 881.
Regulando verò reſiduum annuæ præſtationis ad termi-
nos *leg. Hæreditatem ff. Ad leg. falcid.* in noſtris punctua-
libus terminis ſequutæ à *Rot. deciſ.* 408. *numer.* 1. *part.* 19
16. *recent.* calculari deberent anni novem, ſeu ſcut. 630.
& ſic in totum ſcut. 1900. circitèr, quæ eſt ſumma ferè
correſpondens ſummæ ſcutorum 1800. quæ ultrò innega-
bilitèr debita admittitur exadverſo, ſed quadrupolo mi-
nor illa, quam taxavit Rota pro honorariis Procurato-
ris, ut in p. Voto §. 7.

Prætereà evidentia majori excluditur exageratus ex-
ceſſus d. recognitionis, procedendo per modum ſimpli-
cis diſcurſus, & cum eadem inſubſiſtenti hypotheſi, 20
cum dicta medietate illius recognitionis, quam Rota ta-
xavit in menſtruis ſcutis 25. pro Cauſarum Patrono, hoc
eſt regulando A. honoraria ad rationem ſcutorum 12. 50.
pro quolibet menſe, quæ per ſpatium annorum 18. ſervi-
tii innegabilis, & nullatenus controverſi, conſtituunt ſum-
mam ſcutorum 2700. Si hæc ſumma, quæ in veritatis ob-
ſequium ultro exadverſo fatetur debita, inveſtita fuiſſet
favore A. in Officiis vacabilibus, quamvis infimæ qua-
litatis, ad infimam rationem ſcutorum 7. pro quolibet
centenario, reddidiſſet ſummam annuorum ſcutorum 199. 21
Calculus conſiſtit in regulis Mathematicæ, quæ eſt infal-
libilis, in confeſſione contraria, quæ eſt innegabilis, &
in diſpoſitione legis litteralis, quæ eſt inevitabilis; Et
propterea neſcimus videre, ubi nam conſiſtat magnifica-
tus exceſſus d. tenuiſſimæ recognitionis ann. ſc. 70.

Quæ unicè dicta ſunt ad oſtendendam ex ipſamet con-
traria confeſſione tenuitatem d. recognitionis, longè di-
verſæ ab illa annuorum ſcutorum 200. gratioſiſſimè fa-
cta à Card. Franciſco Barberino ſeniore ad favorem ſui
Familiaris, de qua *Card. de Luca de Servitute diſc.* 19.
Cæterùm erubeſcit calamus ſcribere, & horret animus
aſſerere, congruam eſſe recognitionem prædictam men- 22
ſtruorum ſcutorum ſex (quam N. dabat ejus Mediaſti-
no) pro A. per ſpatium 18 annorum continuò interve-
niente duobus fixis Congreſſibus qualibet hebdomada, ul-
tra alios extraordinarios, ſuum patrocinium præſtante 23
in acerrima defenſione 43. Cauſarum, quarum pleræquè
toti Curiæ notæ ſunt, tractante, atque expediente ne-
gotia, contenta in 3000. circiter Epiſtolis, & in aliis,
individuatis in p. *Voto §. 7.* & comprobatis in Summa-
rio Et quod magis eſt ad ſe uniformandum voluntati N.
relinquente occaſionem illam, ſpecialiſſima animadver-
ſione dignam, indicatam à Teſtibus in Summario ha-
bentem

bentem annuam ordinariam temporalem recognitio-
24 nem menſtruorum ſcutorum 20. ultra aliam extraor-
dinariam, & vitalitiam, quæ, experientia teſte,
ut plurimum, longè ſolet ſuperare ordinariam.

Quatenus autem, his omnibus non obſtantibus, eadem
recognitio gratis ubique exagerari velit pro exceſſiva, imò
vocari etiam velit donatio, verificabuntur in hoc caſu
25 verba illa *Cardin de Luca de Donat. diſc.* 61. *num.* 2. ibi:
Curioſiſſima donationis ſpecies, quia erit contractus, quo
mediante Donatarius, qui eſt creditor donantis in ſcutis
199. annuis recipit ſolùm per viam donationis annua ſcu-
ta 70. donanti remittit annua ſcuta 129. Magis curioſa,
magiſque exorbitans donatio, non ſolùm de facto dari, ſed
neque etiam de mero poſſibili valet, excogitari, ut de
ſe patet.

Vel de eadem donatione verificabuntur verba illa *Rotæ
deciſ.* 81. *in princip. apud Torr. de Pact. futur. ſucceſ. No-
vum genus donationis*, quia inæqualitate verè monſtruo-
26 ſa in ea claudicabat parte, quòd ſi A. obiiſſet die ſequen-
ti, nempe 15. Decembris 1695. juxta ea, quæ in ter-
minis advertit *Rot. in Bononien. Contractus* 10. *Januarii*
1712. *§. Tantùm coram Falconer.* & in noſtro caſu obſerva-
vi *in Inſtitut. Crimin. lib.* 2. *tit.* 2. *numer.* 101. Unitis cum
ingenua Atteſtatione probati Curialis, ictu oculi evanuiſ-
27 ſent omnes illius magni labores, quos ſanguinis pretium ex
propria experientia vocat *Cardin. de Luca de Emphit. diſc.*
58. *numer.* 1. quem ſequutus ſui *in dictis Inſtitut. crimin.
lib.* 2. *tit.* 8. *numer.* 105. *& ſeqq.* & concordat *Capon.*
ſcribens pro ſeipſo in caſu omnino ſimilimo *in diſceptat.*
109. *numer.* 15. E contra verò pro toto tempore ſuæ vi-
28 tæ, etiam ſi pervenire poſſet ad annos Noë, vel Ma-
thuſalem, quatenus inveſtimentum ſequutum fuiſſet in
Locis Montium non vacabilibus, non niſi fructus Ca-
pitalis ſuorum laborum, & ſudorum quolibet anno per-
ciperet, abſque ulla ſpe, irremiſſibiliter ſemper amiſſo
eodem Capitali, ut patet ſeriò conſideranti ea, quæ ſo-
lidè advertuntur in primo Voto *§.* 7. Quatenus verò
29 idem inveſtimentum ſequutum fuiſſet in Officiis vacabi-
libus, vix habuiſſet tertiam partem fructuum eorundem
laborum, & ſudorum, duabus aliis tertii partibus amiſ-
ſis, ex animadverſis ſupra.

§. III.

AD eliminandos verò omnes omninò contrarios præ-
textus, pro reſcripto *Nihil*, præſcindendo ab omni-
bus hucuſque animadverſis, etiam ſi eſſemus in ſimplicibus
1 terminis ſolitæ Commiſſionis cùm ſola clauſula, *appel-
latione remota*, juxta formulas illas, quæ impreſſæ legun-
tur apud *Marcheſ. & Cappuccium*, citatos ſupra, for-
titer, atque mirabiliter urgere videtur reflexio illa,
quòd eadem Commiſſio, uti procurata, & obtenta, nec
non uti acceptata, & producta ab Hæredibus, non po-
reſt ab eiſdem ampliùs impugnari, minuſque adverſus ip-
ſius diſpoſitionem audiri poſſunt, & debent, nec in ſuſ-
penſivo, nec in devolutivo, juxta celebrem theoricam
Bald. in cap. 1. *numer.* 41. *de Reſcript.* ubi quærit, *num-
quid ego, qui impetravi cum clauſula, appellatione remo-
ta, poſſim appellare*, & reſpondet negativè, triplici con-
2 vincenti adducta ratione, quæ adamuſſim præſenti ca-
ſui applicatur; Prima *quia me adſtrinxi*; Secunda,
quia *appellationi renunciari poteſt in cauſis pecuniariis*,
diciturque eidem renunciatum per inſtantiam, ut Cau-
ſa decideretur cum d. clauſula *appellatione remota*; Et
Tertia quia *qui impetrat reſcriptum, tenetur ſtare reſ-
cripto; & Baldum* ſequuntur *Lancell. de Attent. appellat.
penden par.* 1. *cap.* 2. *limit.* 8 *num.* 41. ibi: *Conſenſus
Partium operatur, quòd cenſeatur remota ejus appellatio
quoad omnem effectum, ex eo quia cenſentur Partes appella-
tioni renunciaſſe, ut fuit notabile dictum Baldi; Ruginell.
de Appell. §.* 6. *gloſ.* 2 *cap.* 8. *numer.* 9. *fol.* 242. ibi; *Illud
3 certiſſimum erit, quod impetrans reſcriptum cum clauſula,
appellatione remota, nullomodo poſſit appellare, ex quo ipſe
ſe ſic adſtrinxit, ita in ſpecie Bald. & Franc. in cap. Paſto-
ralis num.* 11. *de Appell.* ibi: *Conſenſus Partium operatur
ultra Jus commune &c. ſi enim de conſenſum Partium appo-
nitur d. clauſula, cenſentur Partes renunciaſſe appellationi,
prout dicit Baldus & Scacc. de Appell. lib.* 3. *cap.* 2. *quæſt.*
17. *limit.* 7. *num.* 23. *fol* 614 ibi; *Si quis impetrat reſcri-
ptum per quòd removetur appellatio, intelligitur removeri
etiam quoad impetrantem. Cantard. in l. unica C. Si demo-
4 ment. poſſeſſ. in ampliat. ſeu quaſi num* 134. *& ſeq. fol.* 131.
ibi: *Quæ concluſio indubitata eſt, ſi Partes de communi con-
cordia conſentientur, quòd Princeps Cauſam committat cum
dicta clauſula, quia tunc non poterit appellari*, Rainus,
ſcribens pro veritate *in conſ.* 82. *num.* 2. *lib.* 5. ibi: *Quando
per Principem eſt remota omnis appellatio de conſenſu Par-* 5
*tium, in quo Baldus &c. dicit quod appellare non licet &c.
& Pacifi: de Salvian. inſpect.* 4 *cap.* 1. *num.* 94. ibi: *Nullo
modo appellari poteſt, quando dicta clauſula appoſita eſt de
conſenſu Partium.*

Quæ concluſio vera eſt, non ſolùm ad effectum ſuſpenſi-
vum, ſed etiam ad effectum devolutivum, ut notabiliter 6
ampliant *Port. Imol. conſ.* 59. *numer.* 2. *lib.* 2. *& conſ.* 120.
num. 2. *lib.* 3. *Paſerb. conſ.* 27. *num.* 14. *Contard. in l. unica
C. ſi de moment. poſſeſſ. in ampliat. ſeu quaſi num.* 136. *fol.*
132. ibi: *Et prædicta vera ſunt quoad utrumque effectum,
tam ſuſpenſivum, quàm devolutivum*; Et concordant *Abb.
in cap. Ad reprimendum num.* 10. *de Offic Ordin.* ibi; *A quo
removetur genus, removetur etiam quælibet ejus ſpecies &c.
Remota ergo appellatione &c. intelligitur remotus omnis effe-
ctus appellationis &c. quod remota appellatione per reſcri-
ptum, non poteſt appellari ad effectum devolvendi Cauſam,
Franc. in cap. Paſtoralis ſub numer.* 11. *de Appellat.* ibi;
Quando de conſenſu Partium appoſita fuiſſet dicta clauſula, 7
*appellatione, remota, tunc ex nulla cauſa poterit appellari,
cùm cenſeantur Partes renunciaſſe appellationi Adden. ad
Abb. in d. cap. Paſtoralis litt. E. de Appellat.* ibi; *Quando
ex conventione Partium appoſita eſt clauſula, appellatione
remota, ex nulla cauſa poterit appellari, licèt aliàs quan-
do Judex eſſet datus de conſenſu Partium &c. quod tene
menti. Lancell de Attent. Appell. pend. par.* 1. *cap.* 2. *li-
mit.* 8. *num.* 1. *fol.* 147. ibi: *Inconcuſſam eſſe concluſionem,* 8
*quòd per hujuſmodi clauſulam, tam devolutivus, quàm ſuſ-
penſivus appellationis effectus, appellatione proficiſcentes,
cenſeantur ſublati &c.* & num. 41. *cenſetur remota ejus
appellatio quoad omnem effectum, & Ruginell. de Appell.* 9
§. 6. *gloſ.* 2. *cap.* 8. *num.* 9. *fol.* 242. ibi: *Impetrans reſcri-
ptum cum clauſula, appellatione remota, nullo modo poteſt
appellare.*

Unicam hujus communis, inconcuſſæ, certiſſimæ,
& indubitatæ concluſionis agnoſcunt DD. limitationem,
quam horret calamus hic ſcribere, ut de mero poſſibili
verificari potuerit in noſtro caſu, *quando* ſcilicet (ſunt 10
verba ejuſdem *Baldus in cap Ut debitus ſub numer.* 3. *de
Appellat.*) *dolo malo Judex pronunciat, non videtur ap-
pellatio remota &c. Si autem abeſt dolus, & lata culpa, ap-
pellari non poteſt, ſed æquanimiter tolerari, & Baldum* ſe-
quuntur *Rain.* pro veritate conſultus à Judice de ſua oppi-
nione, quàm clarè expreſſit *in conſ.* 81. *num.* 2. *lib.* 5.
his verbis; *Et hoc dummodo dolus abſit per prædicta,* 11
*quòd procedit etiam ſit injuſtum, dummodo ceſſet dolus
&c. Sed dubium remanet, quid ſi apparet de evidenti in-
juſtitia, & iſto caſu dicit Baldus, quòd appellari non
poterit, niſi Judex fuerit in dolo, vel lata culpa, &
cum eo tranſit Philipp. &c.* Ibique illam adducit legalem,
& convincentem rationem, *quia hic concurrit duplex
prohibitio, ſcilicet Principis, & ſic legis animatæ, &
hominis, id eſt ipſarum Partium; Ideo intelligitur remota
appellatio omni caſu, quo poteſt removeri, & ſic, ſivè
ſit juſta Sententia, ſivè evidenter injuſta, dummodo do-
lus abſit, qui remitti non potuit &c. & ſic propter dupli-
cem prohibitionem augetur effectus prohibitionis ad caſus,* 12
*qui aliàs non comprehenderetur ſub prohibitione ſimplici,
& Natt. conſ.* 172. *num.* 1. ibi; *Quid ſi Partes impe-
traverint de communi concordia, ut Cauſa committere-
tur, appellatione remota, utrùm poterit appellari à defi-
nitiva, vel ab expreſſo, & evidenti gravamine; Arguit
ibidem Baldus ſubtilitèr, & elegantèr ad utramque par-
tem tandem ſolvendo dicit, quòd ſi dolo malo Judex pro-* 13
*nuntiat, non videtur appellatio remota &c. ſin autem ab-
eſt dolus, & lata culpa, appellari non poteſt, ſed æqua-
nimitèr tolerari oportet, Cappucc. in Prax. par.* 3. *cap.*
1 *art.* 7. *numer.* 547. ibi: *Niſi propter dolum Judicis,
aut Patris aliud mandaretur.*

Quibus non contradicunt Authores, aſſerentes clau-
ſulam, *appellatione remota*, nihil operari in terminis
manifeſtæ, notoriæ, & palpabilis iniquitatis, ſeu in- 14
juſtitiæ; Vel quia procedunt in terminis ſolius tantùm
prohibitionis appellandi, provenientis à ſola voluntate
Principis, qui nunquam cenſetur velle approbare talem
qualificatam injuſtitiam, ut declarando contrarium ſen- 15
tientes pro veritate conſultus punctualitèr reſpondet *Ra-
in. conſ.* 82. *numer.* 2. *lib.* 5. Vel quia injuſtitia, ſeu ini-
quitas

quitas manifeſta , notoria , & palpabilis in caſu dd. au-
thoritatum , nedum æquiparata fuit latæ culpæ , ſed ipſi-
met dolo , ut ex illorum recognitione .
Tranſeunt autem hucuſque animadverſa in mathemati-
cam demonſtrationem in noſtro caſu ex illa alia inne-
gabili facti circumſtantia , quòd Hæredes actualitèr ex-
periuntur ad eorum favorem vim , & efficaciam dd. ver-
borum ejuſdem ſingularis Brevis reſpectu multorum ex illis
16 Creditoribus, qui fuerunt rejecti à dicta particulari Con-
greg. quivè coacti fuerunt per unicam Sententiam ejuſdem
particularis Congreg. nedum contemplari penitus extin-
ctas , & prorſus finitas eorum lites ; Sed ulteriùs videre
omnem illorum ſpem in æternum ſepultam ; *Nulla proin-*
17 *de æqui , bonique ratio finit . quòd liceat eiſdem Hæredibus*
&c. controvertere , quam ipſi ſemel agnoverunt &c. quæ con-
firmata reperitur obſervantia judiciali ex ipſorum facto pro-
ficiſcente , ſunt verba alterius *fundatiſſimi Voti ejuſdem R.*
18 *p. d. Cecci* contra dictos Hæredes ejuſdem particularis
Congreg. in *Romana Teſtamenti ſuper Foliis , & Legato ha-*
bitat. 27. Auguſt. 1713. §. Profectò .
Aliàs, adverſus omnia Jura Mundi , non ſervaretur in
noſtro caſu illa æqualitas , quæ ex notis Juris principiis ,
de quibus *Rota deciſ. 24. numer. 5. apud de Proſp. de Terr.*
Sepac. in omnibus Judiciis religioſiſſimè ſervanda eſt ; At-
que iidem Hæredes dicerentur ſtare *a cavallo al foſſo* , hoc
19 eſt denegando appellationem reſpectu Creditorum , qui
contrariam Sententiam paſſi fuerunt , illam verò obtinen-
do reſpectu A. qui favorabilem Sententiam reportavit ,
quod generaliter improbat *Rota in Rom. ſeu Mex:c. 7. Dec.*
1705. §. Hæc coram Anſaldo . Et in noſtris præciſis terminis
Scacc. de Appellat. leg. 3. cap. 2. quæſt. 17. limit. 7. num. 23.
fol. 834. ibi : *Facit vulgata lex naturalis , quòd quiſque Ju-*
20 *ris in alio ſtatuerit , eodem ipſe Jure uti debet* , & meliùs
Ruginell. de Appellat. §. 2. cap. 1 numer. 153. fol. 57. ibi :
Utens aliquo reſcripto debet omnes ejus partes obſervare , &
Rota , loquens in punctualibus terminis Cauſæ , commiſſæ
cum clauſula , *Appellatione remota* , *deciſ. 184. num. 5. co-*
ram Caril. ibi : *Ne altoquin eſſet in eorum poteſtate allegare*
admiſſionem , ſi victoriam litis reportaſſent , & illam negare,
ſi ſuccubuiſſent .
Nec credimus adducendum reſcriptum hujus ſupremi
Tribunalis emanatum , die 29. Julii 1714. favore unius ex
21 Creditoribus N. quando adverſus Sententiam abſoluto-
riam dictæ Congreg. particularis , latam favore hæredita-
tis dicti N. Cauſam alteri Congreg. commiſit , cum reſcri-
22 pto : *De cauſis reſtitutionis in integrum , ſine præjudicio rei*
judicatæ .
I. Quia proceſſum pariter fuit in dicta Cauſæ propoſitio-
ne cum eodem inſubſiſtenti ſuppoſito , quòd ageretur de ſo-
lita Commiſſione cum ſola , & ſimplici clauſula , *appella-*
tione remota , dum neque exhibitum fuit in Summario ne-
23 que fidelibus oculis ſubjectum idem ſpeciale Breve ; Unde
ad evidentiam uſque detecta hodiè inſubſiſtentia ejuſdem
ſuppoſiti , nulla vis fieri valet in eodem reſcripto ex addu-
ctis ſup.
II. Quia agebatur in dicta Cauſa de Sententia abſoluto-
ria ejuſdem hæreditatis ab omnibus prætenſionibus d. Cre-
ditoris uſque ad annum 1706. innixa generali ſolidationi
computorum inter ipſum , & N. quæ ſolidatio recognita
ab hoc Supremo Tribunali , repertum fuit , factam fuiſſe
24 die 17. Martii 1698. Unde illius vigore nullatenus pote-
rat abſolvi eadem hæreditas pro aliis novem annis ſervitii
ſequentis , & pro ſequentibus aliis partitis ſolutionum , fa-
ctarum ab eodem Creditore , pro quibus nulla adducta fuit
quietantia , vel Computorum ſolidatio , ut dictum fuit in
Scripturis ibi : *Nec proinde poterat abſolvi hæreditas N.*
25 *N. &c. cùm ſaltem innegabile ſit , quòd ab anno 1698. uſque*
ad annum 1706. nulla vel minima afferri poteſt quietantia ,
vel ſolidatio .
III. Quia dictum Breve , extinctivum litis , non fuit
petitum , vel obtentum à d. Creditore , ſed ad enixas pre-
ces Hæredum , ad quorum pariter inſtantiam ſpecificè , &
26 expreſſè per Papam de plenitudine ejus maximæ poteſtatis
ſuppletus fuit ejuſdem , & omnium aliorum Creditorum
conſenſus; Unde pro denegatione ulterioris appellationis,
ſeu recurſus , non applicabantur contra eundem Credito-
rem ea , quæ mirabiliter urgent contra Hæredes, ex com-
probatis ſupra .
IV. Quia in caſu dicti Creditoris unica dumtaxat con-
currebat prohibitio appellationis , ſingularitèr proveniens
27 à voluntate Supremi Principis , ad faciendum rem gratam
Hæredibus , atque ad illorum repetitas preces committen-
tis Cauſam d. Congreg. particulari cum eadem clauſula ,
appellatione remota ; Non ſic autem in præſenti , in quo
non una , ſed duplex concurrit appellandi prohibitio ; Illa
ſcilicet, proveniens à d. voluntate Supremi Principis , &
alia , ortum habens à voluntate dd. Hæredum , in quibus
circumſtantiis applicatur commune axioma , quòd duo vin-
cula fortiùs ligant , de quo generaliter *Rota coram Anſaldo* 28
deciſ. 91. num. 5. & in puncto caſus noſtri *Ruin.* ſcribens pro
veritate *in conſ. 82. num. 4. lib 5.* ibi : *In contrarium facit ,*
quia hìc concurrit duplex prohibitio , ſcilicet Principis &c. &
hominis &c. Ideo intelligitur remota appellatio omni caſu ,
quo poteſt removeri &c. & ſic propter duplicem prohibitionem
augetur effectus prohibitionis ad caſus , qui aliàs non compre-
henderentur ſub prohibitione ſimplici .
Minus meretur adduci remiſſio contrariæ inſtantiæ ad
hoc Supremum Tribunal , obtenta ab Auditore SS. me-
diante citatione , & decreto ſequentis tenoris : *Citetur &c.* 29
ad videndum mandari ſuperſederi uſque ad primam Signat.
Gratiæ , & interim videndum ſibi inhiberi in forma &c. Ex
tunc &c. remiſit Cauſam ad Signat. Juſtitiæ loco Signat. Gra-
tiæ , & mandavit ſuperſederi uſque ad primam poſt proxi-
mam , & ampliùs .
Talis enim remiſſio , neque ex contraria inſtantia , ne-
que ex ſubſequuto Decreto , verificari ullo modo potuit cir- 30
ca reviviſcentiam Cauſæ , ex toto , in totum , & totaliter,
ſeu penitùs extinctæ , & prorſus finitæ , quod ita evidenter
oſtenditur .
Die 26. Jan. 1714. in dicta particulari Congreg. duas fe-
cit inſtantias A. primam (ſunt verba *Voti §. 1. in fin.) pro*
declaratione , annuam præſtationem ſcut. 70. ſibi ab N. pro-
miſſam , ab Hæredibus N. N. deberi in futurum , ejus vita
naturali durante . Secundam verò *pro relaxatione mandati* 31
pro annualitatibus decurſis , & non ſolutis ; Et reſpectu u-
triuſque voti compos fieri promeruit ; Idque per actus penitùs
diſtinctos , & omnino ſeparatos , per Sententiam nempe ,
in qua dictum fuit , *conſtare de obligatione N. N. de ſol-* 32
vendo eidem dd. annua ſcuta 70. de ſemeſtri in ſemeſtre an-
ticipatè , ejus vita naturali durante ; Necnon per manda-
tum , quo mediante condemnata fuit *Hæreditatis ejuſdem*
N. N. ad ſolvendum eidem ſcuta 631. monetæ , ſalvo ju-
re &c. pro præſtationibus decurſis uſque ad ann. 1713.
Hoc poſito , nemo non videt , quòd contraria petitio
ad videndum mandari ſuperſederi uſque ad primam Signat.
Gratiæ , & interim videndum ſibi inhiberi in forma , 33
necnon ſucceſſiva remiſſio ejuſdem ad hoc Supremum Tri-
bunal loco Signat. Gratiæ , non poteſt intelligi , nec verifi-
cari , niſi circa ſuperſeſſoriam ab exequutione mandati
exequtivi , cujus reſpectu , ſicuti mirabiliter applican-
tur termini inhibitionis , exadverſo petitæ , & obtentæ,
unà cum Superſeſſoria uſque ad primam poſt tunc pro-
ximam Signaturam , ita prorſus inapplicabiles ſunt ii-
dem termini inhibitionis , & ſuperſeſſoriæ reſpectu Sen-
tentiæ, cui nullo colore poſſunt applicari , ut ipſiſmet Ty-
ronibus notum eſt.
Remanet proindè manifeſtum , quòd remiſſio contrariæ
inſtantiæ , cum conceſſione Superſeſſoriæ ad hoc Supre-
mum Tribunal loco Signat. Gratiæ , in nihilo immuta- 34
vit ſtatum Cauſæ , minuſquè de medio abſtulit Litis ex-
tinctionem , mediante illa nimia expreſſiva , & æqualiter
efficaci dictione *penitus* uſque die 26. Januarii 1714. om-
ninò , ex toto , in totum , & totaliter finitæ , & ex-
tinctæ , ex Summi Pontificis oraculo , quæ proindè non- 35
niſi mediante alio ſimili oraculo per medium alterius Bre-
vis poterat caput extollere , atque in Fori ſcenam iterum
prodire ex illo nihilitaria , ſeu totalis extinctionis ſtatu ,
in quem ab expreſſa , & litterali Summi Pontificis volun-
tate redacta fuerat , juxta rotundum textum *in leg. 36. ff.* 36
de Regul. jur. ibi : *Nihil tam naturale eſt , quàm coge-*
nere quodque diſſolvere , quo colligatum eſt .
Et in terminis , quod ſimilis remiſſio non operetur
Litis ſuſcitationem , poſtquam illa terminata fuit , fir-
mavit *Rota deciſ. 221. numer. 3. coram Ludoviſ.* ibi : 37
Non obſtat , quòd Signatura ordinaverit , quòd Jo: au-
diretur , quia intellexit , ut videretur , an ex deductis
eſſet in aliquo gravatus , non autem , ut admitteretur
ad novas probationes poſt rem judicatam , & lis termi-
nata iterum ſuſcitaretur .
Neque verum eſt , quod in omnibus Commiſſionibus , in
quibus adeſt clauſula , *appellatione remota* , apponantur ver- 38
ba illa : *Itaut Lis quoad Succumbentes per unicam Sententiam*
habeatur pro penitus extincta , & terminata , ut gratis ubi-
que dicitur in contraria Scriptura .

Oppoſi-

Digitized by Google

Oppoſitum enim ad oculum deſumitur ex formula ſimi-
lium Commiſſionum, quæ per extenſum impreſſa legitur
39 apud *Marcheſ. & Cappuc. in* locis, citatis ſupra, nec non
ex aliis ſimilibus 39. Commiſſionibus, datis in Summario
Atquè adverſus hujuſmodi gratuitas aſſertiones, quòd ver-
ba illa: *Itaut Lis per unicam Sententiam quoad ſuccumben-
tes habeatur pro penitus extincta, & finita*, de ſtylo appo-
nantur in omnibus Commiſſionibus, cum clauſula, *ap-
pellatione remota*, exclamat tota Curia, nec non ſigillatu-
rim interrogati, exclamant etiam ſeniores, & verſutiſſi-
40 mi Cauſarum Patroni, atque omnes omnium Tribuna-
lium Urbis Notarii, una voce dicentes, dicta verba, ne-
que vidiſſe unquam, neque audiviſſe appoſita in illis ordi-
nariis Commiſſionibus, quæ expediri ſolent cum clauſula,
appellatione remota.

Ex quibus remanet manifeſtum, nullam vim fieri poſſe
hodiè in dicta remiſſione contrariæ inſtantiæ ad hoc Supre-
mum Tribunal, detecta inſubſiſtentia ſuppoſiti, ſub quo
illa extorta fuit: Eſt enim concluſio, à nemine controver-
ſa, quòd corruente ſuppoſito, ſub quo aliquod decretum
41 obtentum fuit, corruat eodem tempore idem decretum, &
omne id, quòd ſub dicto inſubſiſtenti ſuppoſito conceſſum
fuit, ex cumulatis per *Rot. deciſ.* 102. *num.* 11. *par.* 19. *rec.*
quam ſequutus fui *in Inſtitut. Crimin. lib.* 1. *tit.* 10. *§.* 4. *nu-
mer.* 132. & concordat eadem *Rota deciſ.* 584. *num.* 12. *co-
42 ram Dunozet jun. & deciſ.* 274. *num.* 11. *par.* 17. *recent. &
deciſ.* 10. *numer.* 33. *apud de Proſperis de Territorio ſepa-
rato*.

Ultrò autem admittimus, quòd in unica illa Commiſ-
ſione Cauſæ *Romana Dotium de Ulcis*, directa Rotæ, &
producta per acta de Amicis coram Molines Decano die 24.
Aprilis 1708. poſt verba illa, *quacumque appellatione re-
43 mota*, leguntur ſequentia: *Ita tamen, ut emanatis dua-
bus deciſionibus conformibus ad favorem, vel dictorum Ora-
tricium, vel dd. oratorum, lis quoad illam Partem, con-
tra quam dd. geminæ deciſiones conformes emanaverint, ha-
beatur pro penitus extincta, & finita*; Sed agimus gratias
contrario Defenſori pro hujuſmodi notitia, quæ ad homi-
nem contra ipſum retorquetur, quia emanatis dd. duabus
conformibus deciſionibus ad favorem Oratorum, agno-
ſcentes Defenſores Fœminarum totalem extinctionem, &
terminationem litis, à Summo Pontifice, mediantibus
44 dd. verbis volitam, & demandatam, nunquam amplius
actum fuit de dicta Cauſa, ſed juxta oraculum Summi Pon-
tificis illa habita fuit, & conſtantiſſimè hodie habetur pro
penitùs, ex toto, in totum, & totaliter extincta, & fi-
nita.

Quantò igitur magis hoc idem verificabitur in præſenti,
attenta duplici circunſtantia, mutante ſpeciem utriuſque
Commiſſionis, Prima, quia in noſtris terminis proceſſum
45 non fuit per viam ſimplicis Commiſſionis, ſed per aliam
ſingularis Brevis, in quo, inter alias raritates, adeſt illa
ſuppletionis conſenſus creditorum N. quatenus recuſaſſent
comparere, ſeu eorum Jura deducere coram dicta particu-
lari Congreg. Et ſecunda, quia in eodem Brevi, nedum
remota fuit quælibet appellatio, ſed ulteriùs de medio ſub-
latus etiam fuit omnis Judex appellationis, ut obſervavi-
mus ſupra, quæ omnia, præſertim ſi conſiderentur unita,
46 ut in omni materia faciendum eſſe monent adducti *in deciſ.*
39. *num.* 9. *coram Zarat. & deciſ.* 317 *num.* 7. *coram Emer.
jun.* videntur intra evidentiæ fines omnia hucuſque animad-
verſa ponere.

§. IV.

NEC dicatur, quòd hæc procedant reſpectu appellatio-
nis, non autem ad impediendam in integrum reſtitu-
1 tionem, quæ juxta laudabilem praxim hujus Supr. Tribu-
nalis, ſaltem in devolutivo, nunquam denegatur, ex ani-
madverſis per *Rota deciſ.* 109. *num.* 5. *apud Cenc. de Cenſib.
& deciſ.* 234. *num* 37. *coram Bich. & Fatinell. in tom.* 2. *reſ-
ponſ.* 24. *ſub numer.* 11. ibi: *Undè videatur nimius ri-
gor audientiam Domino Paulo ad reſtitutionem denega-
re*.

Dicta enim praxis hujus Supremi Tribunalis non pro-
cedit indefinitè, nec indifferentèr admittitur in omnis caſi-
2 bus, in quibus illa petitur, quando Cauſa commiſſa eſt,
cum clauſula, *appellatione remota*, ſed cum tribus reſtri-
ctionibus, quæ cumulativè præſenti caſui mirabilitèr ac-
comodantur.

Prima, ut ad hunc effectum non quilibet prætextus in-
juſtitiæ admittatur, ſed illa debeat eſſe notoria, palpabi-
lis, & manifeſta, ut notant *Gonzal. in cap. Paſtoralis nu.*
3. *de Appell.* ibique *Abb. num.* 14. *Barboſ. de Clauſ. clauſ.* 9.
num. 20. *Dian. coordinat. tom.* 9. *tract.* 1. *de Immunit. Ec- 3
cleſ. reſ.* 114. *num.* 11. *de Rub. de Clauſ. clauſ.* 71. *num.* 7. & 9.
Ruginell. de Appell. §. 6. *gloſ.* 2. *cap.* 8. *num.* 8. *Lancellot. de
Attent. lite pend. p.* 2. *cap.* 2. *limit.* 8. *num.* 28. & *Rot. dec.* 33.
num. 1. & 2. *cor. Veral. p.* 1 & *cor. Coccin. deciſ.* 1687. *num.* 1.
ibi: *Dubitavi &c. itaut hæred. ſint reſtituendi, & negativè
fuit reſolutum, quia ad hunc effectum requiritur, aut nulli-
tas, aut notoria injuſtitia*, *Rot. dec.* 646. *num.* 1. & 2. *par.
11. rec.*

Ea viva ratione, quia ex facultatis legalis infortunio ni-
hil in jure adeò pacificum reperitur, quod offuſcari non
poſſit, ut me, citato *in Inſtit. crim. lib.* 3. *tit.* 5. *num.* 185.
obſervavit *Rot. in Firmana Fideicomm.* 4. *Maii* 1705. *§.
Verùm coram Anſaldo*. Itaut ſi per viam regulæ ſemper dan- 4
da eſſet in integrum reſtitutio, quando ſub aliquo colore,
vel prætextu petitur, & in talibus circumſtantiis illa nun-
quam poſſet denegari, nemo non videt quale, quantum-
que eſſet abſurdum, atque promptæ adminiſtrationi juſti-
tiæ contrarium, eo quia lites efficerentur æternæ.

Secunda verò reſtrictio ea eſt, ut eadem injuſtitia appa-
reat, ſeu probetur ex novis juribus, nempè (ſunt verba
Card. de Luc. de Judic. diſc. 38. *n.* 29. *verſic. Reſcribere*) *ut ob in- 5
ſtrumenta, vel alia jura, denuo reperta, Cauſa mutet fa-
ciem, ſive quod per meliores Defenſores ad nova facti, vel
juris advertatur motiva, quæ conſtet, non fuiſſe deducta,
nec diſcuſſa &c. Undè propterea, quando nihil deducatur de
novo*, (juxta præciſas circumſtantias noſtri caſus, in quo
coram hoc ſupremo Tribun. data fuit eadem numero Scri-
ptura, quæ exhibita fuit coram particulari Congreg. ne-
que unico miſerabili paragrapho addito, vel mutato) *at-
que conſtet, quod ea, ex quibus injuſtitia deſumitur, fue- 6
rint jam deducta, & diſcuſſa quamvis talia eſſent, ut
Cauſam ita dubiam reddant, quòd fortè, ſi res eſſet integra,
probabilitèr, pro iſta potiùs, quàm pro altera parte judi-
candum eſſet, non tamen id ſufficiens reputari debet pro hu-
juſmodi conceſſione reſtitutionis in integrum*; Advertendo in
hoc propriè conſiſtere effectum rei judicatæ, ut ſcilicèt *ob
unionem tot judiciorum in idem, ita in Cauſa ambigua quæ-
dam ſtatuatur veritas*: Et demum terminando diſcurſum, 7
ut in his terminis non ſolùm *reſcribi debeat cum clauſula,
præſervativa exequutionis, denegando effectum ſuſpenſi-
vum, ſed etiam cum omnimoda denegatione* Nihil *reſcriben-
dum ſit, ut pluries obtinui*.

Si igitur famoſus iſte Author, quem Juris noſtri Illuſtra-
torem vocat *Rota in Call. liber. à moleſt.* 7. *Jun.* 1709. *§.* 2.
coram Aldrovando, non unica vice, ſed pluriès obtinuit
reſcribi *Nihil*, quando reſtitutio in integrum petita fuit
non mutata facie Cauſæ per novorum jurium additionem,
& novi Defenſoris motiva, quæ non fuerint deducta, nec 8
diſcuſſa coram primo Judice; Quantò magis ſperat A. reſ-
cribendum eſſe *Nihil*, in præſenti, in quo nedum Cauſa,
ſed nec etiam Scriptura contraria faciem mutavit, ſed eſt
illa ipſiſſimamet, quæ exhibita fuit in Congr. particulari,
ſola inſcriptione, ſeu titulo mutato, ut per illarum con-
frontationem juſtificatum fuit.

Tertia demum reſtrictio eſt, ut omnia exadverſo addu-
cta, & adducibilia, procedant in terminis ſolitæ, & ſim-
plicis Commiſſionis, cum ſola, & ſimplici generali clau-
ſula, *appellatione remota*, juxta terminos dd. authorita-
tum, non autem locum non habent in præſenti, ob dicta ef-
frænata verba Pontificii Brevis, in quo litteralitèr deman-
datur, ut præſens Cauſa nullatenus revideatur ab aliquo 9
Judice appellationis, utquè illa per unicam Sententiam ha-
beatur pro penitùs extincta, & finita, quòd idem eſt ac ſi
dixiſſet pro omnino, omnimodè, prorſus, ex toto, & to-
taliter extincta, & finita ex allegatis ſupra; Reſpectu ſi-
quidem Cauſæ, ex oraculo Pontificio per unicam Senten-
tiam ex toto, totaliter, prorſus, omnino, & omnimodè,
ſeu penitùs extinctæ, & finitæ, & cujus reſpectu non de-
bet ſe immiſcere aliquis appellationum Judex, non poteſt
dici, quòd reperiatur aliquid à parte rei, quod à remotiſſi- 10
mis, ſive per viam appellationis, ſivè per viam reſtitutio-
nis in integrum, committi poſſit judicio alterius Judicis,
ſeu alterius particularis Congreg. abſque miraculoſa revivi-
ſcentia ejuſdem litis, procuranda mediante alio ſimili Bre-
ve, ut Conſideranti remanet manifeſtum, nunquam ſatis
diximus, & in æternum verum erit.

Vivamque hujus diſcurſus adducit *Fatinell. d. reſponſ.* 24.
num. 12. *lib.* 2. quia ſcilicet in his circumſtantiis reſtitutio
in integrum importat potiùs adverſus Partem gravem in-
juriam,

Digitized by Google

juriam, honeſtatis, & ſtyli inani colore velatam: *Velle*
11 *ſcilicet* (ſunt ejus verba) *quod ſubjiciatur examini laudum*
(Votum dicere poſſumus in caſu noſtro] *tanto ſtudio, tan-*
toque labore à doctiſſimis Arbitris editum &c. & poſt quam om-
nia per adverſum Partem deducibilia in medium allata, &
ſubtiliter diſcuſſa ſunt, cùm nihil novi contra validitatem, &
juſtitiam modò proponatur, petita in integrum reſtitutio aliud
12 *non eſt, quàm color quæſitus ad litem ſopitam* (ex Pontifi-
cio oraculo penitus extinctam, & totaliter, ex toto, om-
nino, & prorſus finitam, & terminatam, poſſumus ad-
dere in præſenti) *ſub æquitatis velamine reſuſcitare, ne di-*
cam ad immortalitatem enutrire.

Et concordant adducti per *Bald.* in punctuali *conſ.* 148. *nu-*
mer. 11. *lib.* 1 ad rem egregiè advertens, quòd cùm reſti-
tutio in integrum nihil aliud ſit, quàm appellationis ſpe-
cies, eo ipſo, quòd effrænatis verbis prohibetur appella-
13 tio, dicuntur etiam prohibitæ reſtitutio in integrum, ſup-
plicatio, omniſque alia via, per quam habetur effectus
prohibitæ appellationis, & *Baldum* ſequuntur *Gratian. deciſ.*
Marchi. 51. *per tot.* & ſigoanter *num.* 13 & 27. & *Fatin. d.*
reſpon. 24. *num.* 5.

§. V.

Minus replicetur, nos verſari in terminis primæ limi-
tationis, prætendendo injuſtitiam Sententiæ, ſeu
1 Voti, eſſe notoriam, evidentem, & palpabilem, uti in-
niaam depoſitioni unici teſtis ad probandam obligationem
N. ea hac parte inducti, & quod magis eſt, multas patien-
tis exceptiones contrarietatis, & contradictionis cum di-
ctis, & factis A.

Quamvis enim pro congrua, & cathegorica reſponſione
ſat eſſet in hac parte relativè ſe habere ad dictum 1. Vo-
tum, ex cujus ſola lectura remanere videtur potiùs notoria,
2 evidens, & palpabilis juſtitia A. aſſiſtens; Obſervando
præcipuè, ſaltem, ad excludendam injuſtitiam cum tali
qualitate notorietatis, evidentiæ, & palpabilitatis, ne-
dum commendabili intrepiditate unanimi conſenſu fuiſſe
etiam denegatam novam audientiam à dicta Congreg. par-
ticulari, ſed ab hoc Supremo Tribunali canonizatam fuiſ-
3 ſe illius juſtitiam cum reſcripto *ſine præjudicio*, per ea,
quæ notat *Tarquin Urban. in Vot.* 3. *apud deciſ. Rembold.*
numer. 49. & 50. ubi, quòd licèt hoc Supremum Tribu-
nal non judicet circa Cauſæ merita, illius tamen judi-
cium circa exequutionem judicatorum ſemper magniſa-
ciendum eſt.

Nihilominus non ſine magno incommodo ſumma patien-
tia perſtringendo hic omnia, ex adverſo adducta, atque ro-
gando Judices, ut dignentur præſentem Scripturam æqua-
li patientia percurrere, præcipuè quia hæc Judicibus neceſ-
4 ſaria eſt, teſte *D. Bernardo de Conſid ad Eugen. lib.* 1. *cap.*
3. ſequuto à *Melone ad deciſ. Cæſar. de Graſ. verb. Patitur,*
ſeu numer. 109. & *Rot. deciſ.* 60. *in princ. cor. Anſald.*

Pro eo, quod attinet ad probationem, reſultantem ex
depoſitione unici Teſtis, dicimus, eſſe concluſionem, nul-
lum habentem contradictorem, quòd teſtis mediator, at-
que deponens de facto proprio, juxta præciſos terminos
5 noſtri caſus, etiam ſi unicus, concurrentibus adminiculis,
plenè probat, ex punctualibus authoritatibus, adductis in
primo Voto §. 3. quibus addi poſſunt citati à *Bellon. deciſ.*
Jan. 172. *num.* 4. *Fatinell. tom.* 5. *reſpon.* 37. *nu.* 3. loquens
in terminis digniſſimi Sacerdotis Congr. Oratorii de Urbe,
amici mei, *Rot. dec.* 5. *de Empt. & Vend. coram Cæſar. de*
6 *Graſſis*, & *dec.* 714. *num.* 16. *coram Merlin* & *dec.* 521. *nu.*
6. *par.* 1. *diverſ.* & *dec.* 58. *num.* 2. *p.* 15. *rec.* & *in Rom. Fi-*
liat. 22. *Jan.* 1685. §. *Non obſtante coram Card. Caccia*, ibi:
Teſtis formiter examinatus, licèt unicus, plenè probat, quo-
tiès aliundè adminiculatur & *Rota in Viennen. Matr.* 25. *Ju-*
nii 1703. §. *Transeundo coram Card. Scotto*, & *in Vienea.*
prætenſ. Sponſali. 12. *Jun.* 1705. §. *Evidenter coram Kau-*
7 *nitz*, & *in Rom. Filiat.* 21. *Nov.* 1710. §. *Minus coram Al-*
drov. & *in Rom. ſeu Aſculana* 12. *Dec.* 1710. §. *Signanter cor.*
Criſpo, & *in Majoricen. Sponſalium* 29. *Jun.* 1712. §. *Vali-*
diùs coram Card. Scotto, ibi: *Teſtium fides augebatur ex quo*
8 *tanquam loquens de facto, in quo principalem geſſerat figu-*
ram, omnimodam conſtituebat probationem.

Et in punctualibus terminis depoſitionis alterius Sacer-
dotis, Præfecti Domus Card. Cuſentini, *Rot. deciſ.* 435.
à num. 1. *coram Ubald* ibi: *Accedit depoſitio Teſtis noviter*
9 *examinati, qui fuit adminiſtrat. redditnum, & bonorum*
Abbatiæ tempore Abbatis Marcelli anteceſſoris Card. Cuſen-
tini &c. qui Teſtis, licèt unicus, tamen, utè deponens
de facto proprio, probat, præſertim junctis adminicu-
lis &c.

Quo verò ad dicta adminicula, quæ *S. Joan. Chriſoſt. ho-*
mil. in David, ſequutus *Inſtit. Crim. lib.* 4. *tit.... in n.* 1. vocat
quidem mutos Teſtes, ſed omnibus vocem habentibus evi- 10
dentiores, hæc in noſtris terminis ſunt in tanto numero, ta-
liquè efficacia prædita, ut ex ſe ſolis, unitim ſumptis, ple-
nam etiam probationem facere poſſent, juxta regulam, de
qua *Rot. coram Zarat. deciſ.* 20. *num.* 9. & *coram Emer. jun.*
dec. 317. *num.* 7.

Ultra enim quatuor illa, expenſa, atque punctualibus
authoritatibus comprobata *in Voto à §.* 4. *uſque ad §.* 7. quæ
ſunt potiùs perfectæ, atque concludentes probationes,
conſiſtentes; In qualitate Sacerdotali ejuſdem Teſtis, æqui-
valentis dicto duorum diſtinctorum Teſtium; In conque-
ſtionibus A. ſæpiſſimè emiſſis, & infinitis vicibus replica-
tis in vita N. cum illius Amicis, Conſanguineis, Aulicis,
& Familiaribus; In continuatione exequutionis dictæ ob- 11
ligationis uſque ad annum 1700. Quæ ulteriùs comprobari
poteſt punctualiſſimo authoritate *Rot. deciſ.* 170. *num.* 14. *cor.*
Rojas, ibi: *Et ceſſat omnis difficultas, ſtante quòd Baldi-*
nottus per ſpatium nonnullorum annorum continuavit in ob-
ſervantia dictæ donationis abſque alia reclamatione, ac in
ejus exequutionem ſolvit plures menſtruas ſolutiones præfato
&c. Nec eſſe præſumendum, quod tandiu Baldinottus tacuiſ- 12
ſet &c. Attenta præcipuè qualitate præfati Baldinotti Na-
tionis Florentinæ, qui non inde præſumitur negligens &c.
Et in laborioſiſſimo ſervitio, eidem N. innegabiliter præ-
ſtito per annos 18. conſiſtente in acerrima defenſione mul-
tarum graviſſimarum Cauſarum, uſque ad numerum qua-
draginta trium, quarum pleræque toti Curiæ notæ ſunt.
Ultra operationes illas nimis frequentes, & æquè ſcabro-
ſas, ratione temporis, & accidentium in figura Agentis
ejuſdem NN. quando ſuit Epiſcopus, & Legati munere 13
functus ſuit, comprobatos à 3000. Epiſtolis, proprio cara-
ctere dicti N. ſcriptis, quæ ex officii debito ab A. diligentiſ-
ſimè oſſervantur.

Concurrunt in noſtris terminis, non unum, vel aliud
dumtaxat, ſed tredecim alia adminicula, quæ unita cum
dicto formali, & repetito examine, tam dicti teſtis media- 14
toris, & loquentis de facto proprio, quàm alterius qualifi-
cati teſtis, qui per annos 57. inſervivit N. in nobili mune-
re Præfecti ejus Cubiculi, plenam faciunt probationem ex
cumulatis *in primo Vot.* §. & 4. quibus addo *Rot. in Viennen.*
Prutenſorum Sponſa. 2. *Jun.* 1703. §. *Evidenter cor. Kau-*
nitz, loquentem in punctualibus terminis unici teſtis, Sa- 15
cerdotali dignitate condecorati, ibi: *Unde ſtante dicto ad-*
minicule, & qualitate Sacerdotali teſtis, eſt illi plenè defe-
rendum, etiam ſi ſit unicus; & *in Roman. hæreditat.* 9. *Febr.*
1715. §. *Namque cor. Criſpo.*

In quibus etiam terminis loquitur eadem *Rota in Majori-*
cen. Sponſalium 08. *Jan.* 1712. §. *Validiùs cor. Card. Scotto* 16
ibi: *Ideòque non ſolùm, quia depoſitioni Sacerdotis, admo-*
dum ſemper deferre conſueverit noſtrum Tribunal, verùm
etiam tanquam loquens de facto, in quo principalem geſſerat
figuram, omnimodam conſtituebat probationem, ſicuti utram-
que propoſitionem enormando, pluribus allegatis, affirmat
Rota &c. & *in Annimana Juriſp.* 12. *Maii* 1718. §. *Eoque*
certius coram Gamacbes ibi: *Ubi teſtatur mediator &c. cui cum*
ſit Sacerdos, & omni exceptione major, deferendum eſt.

Et in durioribus terminis alterius formalis depoſitionis
unici teſtis Sacerdotis, oppoſitæ alteri formali depoſitio- 17
ni Teſtis non Sacerdotis, quòd prima ſit omnino antepo-
nenda ſecundæ, benè *Rota in Rom. Filiat.* 21. *Novemb.*
1710. § *Minus coram Aldrovando*, ibi: *Quæ formalis de-*
poſitio Teſtis qualificati Sacerdotis &c. venit proculdubio præ-
ferenda depoſitioni alterius unici Teſtis.

Et in longè durioribus terminis unici teſtis, non ſer. ſer.
juxta terminos noſtri caſus, ſed ad perpetuam dumtaxat
rei memoriam examinati, quòd, junctis adminiculis, ple-
nè probet, egregiè advertunt *Adden. ad Burat. deciſ.* 113. 18
num. 41. *Rota coram eodem deciſ.* 226. *num.* 4. & *coram Mer-*
lin. deciſ. 376. *numer.* 6. & *in par.* 6. *rec. deciſ.* 87. *num.* 4.
& 5. & meliùs eadem *Rota in Viennen. Matrim.* 25. *Junii*
1703. §. *Transeundo coram Card. Scotto*, ibi: *Depoſitio te-*
ſtis, teſtantis &c de confeſſione extrajudiciali D. Principis,
qui teſtis, licèt ad perpetuam tantùm examinatus, & uni-
cus, tamen junctis adminiculis, probat; Quòd eſt verum, 19
nedum ad effectum probandi, ſed etiam ad inducendam ob-
ligationem, ut ſequendo punctualem *deciſ.* 94. *num.* 1. *par.*
1. *diver.* firmavit eadem *Rot. deciſ.* 87 *num.* 5. *par.* 6. *rec.*
ibi: *Et non ſolùm id procedit ad effectum probandi, ut in*
caſu

Digitized by Google

caſu noſtro, ſed etiam ad effectum inducendi obligationem, ſi
adminicula concurrerunt, & egregiè in dec. 201. n. 7. & 8. p. 18.
rec. ibi: Non obſtat, quòd de conventione deponat tantùm
20 unicus Teſtis, qui regularitèr non attenditur, quia cùm de-
ponat de facto proprio, pluſquam ſemiplenè probat &c. & cum
alia concurrant adminicula, plenam facit probationem Ca-
ſtren. &c. Et in Rom. Pecuniar. 11. Mart. 1699. §. Majoris
ponderis cor. Molin. ubi de Atteſtationibus Sperelli poſtea
Card. & Geraldi poſtea Ep.

Primum autem adminiculum, ultra quatuor illa, quæ
ſolidè expenduntur in d. 1. Voto à §. 4. uſque ad §. 7. deſumi-
tur à quatuor epiſtol. N. in Actis productis, & exhibitis in
Summ. ex quibus nedum vehementèr adminiculatur, ſed
ad hominem comprobatur factum, relatum à dicto Teſte
21 mediatore, ſignantèr ex ſecunda, ibi: Devo attendere V.
S. &c. per quella, che già eſta incaminato da me &c. Et ex
quarta, ibi: Domattina ſarà V. S. atteſa, perche farà tutto
quello vorrà, ſentie à me, e riſolvi V. S.

Supplicantes hic obſervare verba illa: Incaminato da me,
e ſentirà me, e riſolverà V. S. ex quibus remanet maniſe-
ſtum, non A ſed eundem N. magnum oſtendiſſe deſide-
rium perfectionis, ſeu acceptationis dictæ obligationis,
22 circa quòd ultra atteſtationes omnium ferè Domeſticorum,
& Familiarium ejuſdem, de quibus in Summ. concordant
dicti duo Teſtes formiter examinati. Quòd autem ex ſimi-
libus epiſtolis efficax deſumatur adminiculum veritatis, ad
23 hoc, ut Teſti mediatori, ſeu deponenti de facto proprio,
plena adhibeatur fides in noſtris præciſis terminis firmavit
Rot. deciſ. 501. num. 17. p. 10. rec. ibi: Concurrunt etiam ad-
minicula duarum Epiſtolarum &c. & in deciſ. 1163. num. 6.
24 cor. Seraphin. ibi: Et habeat adminiculum Litterarum, &
meliùs in dec. 335. num. 5. coram Ubald. ibi: Cùm ſit admi-
niculata &c. ex pluribus Litteris Illuſtriſſimi Card.

Secundum adminiculum deſumitur à remotione cujuſli-
bet etiam minimi intereſſe teſtis, nec non à magna diverſi-
tate Climatis reſpectu ejuſdem alterius Climatis A. quæ
omnia unitim perpenſa ad augendam fidem teſtibus con-
25 ſiderant adducti à Vermigl. conſ. 192. numer. 2 Rot.
apud Merlin. de Pignor. deciſ. 57. numer. 10. & in Fo-
roſempronien. Teſtam 4. Martii 1697. §. Reſpectu cor. Card.
Caprara, confirmata in dec. 22. num. 10. cor. Anſaldo. Un-
de benè dicebat Roland. conſ. 38. num. 39. & ſeq. lib. 1. quòd
ad deponendum aliquid, à veritate alienum, nemo ſanæ
mentis ſolet abſque lucro, vel utilitate moveri, quoque
hoc patet ratione naturali, quam ſolùm allegare ſufficit,
36 cum aliis longa manu citatis in meo Tract. de Livell. cap. 1.
§. 4. num. 4. & 5.

Et in præciſis terminis Teſtis mediatoris Urceol. de Tran-
ſact. quæſt. 18. num. 3. ibi: Facit in ſimili, quòd dicitur de
Mediatore &c. ſi nullum recepit commodum, pluſquam ſemi-
plenè probat &c. & Rot deciſ. 9 & 10. cor. Mantic. ibi: Ne-
què dubium eſt, quin Mediatori magis ſit credendum, quan-
27 do deponit de facto proprio, & ad eum, neque commodum,
neque laus, neque dedecus ſpectat &c. deciſ. 325 num. 4. cor.
eod. ibi: Et credendum eſt, quia ſolùm deponit de facto ſuo
proprio &c. neque id vertitur in commodum ipſius Teſtis, &
deciſ. 112. num. 9. cor. Burat. ibi: Qui ait de facto, cum ip-
ſo ſequuto, & in quo non habet aliquod intereſſe, probatio-
nem facit pluſquam ſemiplenam, & dec. 775. num. 4. coram
eod. ibi: Nec fides minuitur, ſed augetur ex eo, quòd fuerit
28 mediator &c. cùm imò nullus alius meliùs, quàm ipſe infor-
matus eſſe potuerit, & nihilominus deponat poſt initum ne-
gotium, nec aliquod intereſſe in eo conſiderari poſſit &c. &
quamvis unicus, tamen, quia de facto proprio, facit pluſ-
quam ſemiplenam &c. & dec. 844. num. 4. cor. eod. ibi Quod
unus ex illis fuerit Mediator potiùs fidem auget, cùm ex tali
tractatu nullum commodum fuerit conſequutus &c. & dec. 220.
num. 9. coram Emer. jun. ibi: Mediator &c. ad quem cùm,
nec commodum, nec laus, nec dedecus ſpectet, deponendo
de facto proprio, benè probat &c. Et in Saliſburgen Primog.
de Lodron. 6. Martii 1715. §. Quatenus cor. Cerro.

Tertium à qualitate materiæ, ſeu negotii, de quo eſt
quæſtio, quod, præciſivè ab omnibus aliis Perſonis ſum-
ma confidentia geſtum fuit inter dictum N. & A. quódque
ratione ejus officii unicè ex certa ſcientia, & oculari inſpe-
ctione pervenit ad notitiam ejuſdem Præfecti Domus; In
29 iſtis ſiquidem circumſtantiis faciliùs eidem teſti, quamvis
unico, plena eſt ad adhibenda fides ex cumularis per Me-
noch. de Arbitr. caſ. 99. num. 17. lib. 2. ibi: Illud vitium ibi
non conſiderari, ex quo de eo facto agitur, quòd non ita om-
nibus cognitum eſſe pateſt, Canciol. reſol. crimin. verbo Nox.
reſol. 1. num. 2. ibi: Cùm tunc ob difficultatem probationis
recedatur à regulis ordinariis, & accipiantur probationes eo
modo, quo haberi poſſunt; Et in punctualibus terminis Me-
diatoris, Rot. coram Cardin. Cerr. deciſ. 243. num. 14. & 30
15. ibi: Hic autem Teſtis, licèt unicus, cùm de facto pro-
prio deponat, facit pluſquam ſemiplenam probationem &c.
cùm præſertim agatur de facto ſecreto, in quo veritas diffici-
liùs haberi potuiſſet. Et in præciſis terminis Teſtis Sacer-
dotis in dec. 276. num. 16. & 17. par. 10. rec. ibi: Tantò ma-
gis, quia eſt Sacerdos, bonæ famæ, & deponit de facto, 31
quod Partes noluerunt aliis perſonis innoteſcere &c. propte-
rea plenam fidem meretur, & deciſ. 309. num. 7. eadem par.
10. & dec. 275. num. 6. par. 12.

IV. A publicitate ejuſdem obligationis, præcipuè circa
annum 1700. quando cœpit retardari illius punctualis exe-
quutio, notoria inter omnes domeſticos, & Familiares 32
ejuſdem: Ex tali enim notorietate, & publicitate dictæ
obligationis maximum deſumunt adminiculum veritati
Doctores illi, quos referunt, & ſequuntur Honded. conſ.
33. num. 26. lib. 2. Burſ. conſ. 326. num. 36. lib. 3. & Bonden.
collect. legal. 5. num 66.

V. Ab ingenua confeſſione Hæredum N. ibi: Hære-
des ſciunt, quòd dictus A. verè ſervitium præſtitit d. N.
N. uſque ad annum 1705. ideo non recuſant ei ſolvere ho- 33
noraria, quæ ipſi pro ſervitio præſtito debentur; Hujuſ-
modi enim innegabile ſervitium ex comprobatis ulteriùs
in Summario in legalibus materiis, aliiſque domeſticis ne-
gotiis, verè præſtitum ab anno 1689. uſque ad annum
1705. & ſic per annos 16. eidem N. digito oſtendit, ne-
dum veriſimilem, ſed naturalem cauſam ejuſdem ob- 34
ligationis, & conſequentèr reddere videtur palpabilem
veritatem depoſitionis dicti teſtis mediatoris, ſuperla-
tivè adminiculati ex tot aliis depoſitionibus aliorum
Teſtium, apprimè informatorum, de quibus in Sum-
mario.

VI. Ab æquè ingenua confeſſione ejuſdem N. emiſſa
die 11. Febrnorii 1705. quando rogatus, exoratuſque pro
exequutione dictæ obligationis, reſpondit; Che nella ſua
morte averebbe compenſato tutto, Che nel ſuo teſtamento era
in ſtato di compenſare tutto, Che aveva buon luogo nel ſuo 35
teſtamento, e nel medemo era in ſtato di compenſare tutto,
e ciò per averlo inteſo lo medemo da d. N. in detto giorno 11.
Febraro 1705. quando detto A. venne a poſta per parlarne
egli ſteſſo, come ſi dichiarò &c. Diſſe aver buon luoga nel ſuo 36
teſtamento, e che era in ſtato di compenſar tutto nel medemo
ſuo teſtamento.

Hujuſmodi enim extrajudicialis confeſſio ſuperlativè
probata remanet ex depoſitione quatuor teſtium, quo-
rum tres ſunt Sacerdotes, & unus, nedum fuit ejus 37
Cappellanus, & Domus Præfectus, ſed ulteriùs cum
dicta depoſitione deceſſit, Et in debilioribus terminis ex-
trajudicialis depoſitionis duorum dumtaxat teſtinm, aliis
adductis, firmavit Rot. deciſ. 297. num. 1. coram Coccin.
ibi: Quia hoc probatur ex confeſſione extrajudiciali ejuſ-
dem Cicconi, facta, Parte præſente, de qua deponunt 38
duo teſtes conteſtes, & ideo benè probat, & concordant
aliæ punctuales authoritates adductæ à Zacch. de Salar. q.
100 à num. 14.

VII. A rotunda exhibitione ejuſdem N. qui poſt dd. re-
petitas inſtantias, quas ad ejus aures non ſemel deveniſſe
fatendum eſt, ex hucuſque animadverſis, anno 1703. ſe-
quentia ſcribere fecit A. Si riveriſce A. e viene pregato a
ſoſpendere la proviſta di Carrozza, e Cavalli, eſſendo 39
qualche coſa per aria &c. il di più mi riſervo a voce, ut
ex ejus Epiſtola, quæ originalitèr conſervatur; Hujuſ-
modi enim conſiderabilis exhibitio di Carozza, e Caval-
li, poſt dictas repetitas inſtantias, & reiteratas conque- 40
ſtiones, præſumendum non eſt fuiſſe factam ſine cauſa,
& urgenti motivo præcedenti ad text. in leg. Cùm de In-
debito §. Qui enim ff. de Probat. cum aliis apud Rot. coram
Anſal. dec. 91. num. 20.

VIII. A rotundiori facto ejuſdem N. qui poſtquam
complementum non habuit eadem ſpontanea exhibitio
di Carrozza, e Cavalli, mediante opera Notarii, per
cujus Acta rogatum fuit illius teſtamentum. Si moſſe a
dargliene ricompenſa uguale in vita di detta A. juxta 41
authenticam Minutam, manu propria ejuſdem Nota-
rii, de mandato N. confectam, quæ originalitèr con-
ſervatur, circa quam idem Notarius non ſemel ſeriò
interrogatus ab Hæredibus, coſtantèr ſemper reſpondit, 42
id veriſſimum eſſe, præciſamque de tali facto habere
memoriam.

Supplicantes hos actus præ oculis habere ſub duplici conſi-
deratio-

deratione; Prima, quòd idem N. erat æquè diligens,
& rigoroſus æſtimator meriti illarum Perſonarum, quæ
ejus ſervitio addictæ erant; Et proindè eò magis hujuſ-
modi operationes veritatem, & exiſtentiam ejuſdem o-
bligationis confirmant, benè *Rocca Selectar. interpretat.
c. 184. ſub numer. 16.* ibi: *Cùm nulli emunctæ naris vi-
deri poſſit veriſimile, voluiſſe jactare ſuum, demandan-*
43 *do, &c.* cùm aliis adductis *in deciſ. 74. numer. 10. & de-
ciſ. 556. numer. 5. coram Bich.* Inter quos habemus cele-
bre reſponſum Pauli J. C. relatum in *lib. 25. ff. de Pro-
bat.* ibi: *Maximè ſi ipſe, qui indebitas dediſſe dicit, ho-*
44 *mo diligens eſt, & ſtudioſus Paterf. cujus perſona incre-
dibile eſt, in aliquo facilè erraſſe* &c. conſideratio conſi-
ſtit in eo, quòd eodem anno 1703. quando dicti actus,
ut ſupra geſti fuerunt ratione hujuſmodi annuæ præſta-
45 tionis A. non erat Creditor N. in conſiderabili ſumma,
ea quo uſque ad annum 1700. idem N. punctualiter ſuam
adimpleverat obligationem, annis verò ſequentibus ali-
quas etiam parvas ſummas in dictam cauſam exburſave-
rat, ut ex Libris Computiſtariæ ejuſdem *dell'Entrata,
o dell'Uſcita*, remanet concludenter probatum, & ad-
mittitur in *primo Voto §. 6.* Et ulteriùs eodem anno 1703.
46 nullas habebat N. conſiderabiles Lites, Oportet igitur
per neceſſe aſſerere, quòd eædem replicatæ, & conſide-
rabiles exhibitiones eodem anno 1703. factæ, non do-
cto de alio motivo, referri debeant ad dictam præexiſten-
tem cauſam antecedentis obligationis, per ea, quæ no-
tant adducti in *deciſ. 268. numer. 17. coram Cerr.* ibi: *Cùm
regulariter actus ſubſequentes dubii præſumatur geſti ex
cauſa, & titulo præcedenti, &c. ac in exequutionem an-*
47 *tecedentis diſpoſitionis, & deciſ. 185. numer. 25. par. 19.
rec.* ibi: *Propter titulum, & cauſam præcedentem, à qua
declaratur actus ſubſequens ſolutionis.* Et in præciſis ter-
minis obligationis, probatæ à depoſitione unici Teſtis ad-
miniculati, conſiderando pro adminiculo ſimile factum
debitoris, egregiè *Rot.* [illegible] *à num. 7. par. 18. rec.*

IX. A magno illo, conſiderabilique ſilentio, quod idem
N. ſervavit, poſtquam, vel mediantibus dd. Familiaribus,
Conſanguineis, & continuis Commenſalibus, & multò
fortiùs, poſtquàm non ſemel ab ipſomet A. in familia-
ribus diſcurſibus, & tandem apertis verbis d. die 2. Fe-
48 bruarii 1705. ad ejus aures pervenerunt replicatæ inſtan-
tiæ, continuæ ſupplicationes, & ſæpiſſimè inculcatæ pre-
ces ejuſdem A. pro exequutione dictæ ſuæ obligationis, ad
cujus ſimplicem ſonitum, quatenus illa vera non fuiſſet,
exclamaſſet utique uſque ad ſydera, & ſet. ſer. judicia-
liter declarare feciſſet illius confictionem, & inſubſiſten-
tiam, benè *Rot. deciſ. 174. num. 15. par. 19. rec.* ibi: *Ex ſcien-
tia enim, & acquieſcentia illius reſultat tacitus conſenſus, &
approbatio.*

X. A ſeria, & jurata depoſitione Sacerdotis, Cappel-
lani, & Præfecti Domus d. N. quæ Sacerdotalis qualitas
magnoperè ejus fidem auget ex adductis in primo Voto §. 4.
quibus addo *Rot. deciſ. 289. numer. 8. & 9. par. 19. rec. & in
Nullius, ſeu Sublacen. donationis 26. Junii 1711. §. Ac-
ced. cor. Lanc. & 11. Junii 1714. §. Rebus coram Falconerio,*
49 *& in Albanen. Donationis 9. Martii 1711. §. Conſtat enim
cor. Aldrovando*; Cùmque obierit, illa non retractata,
magnum, imo veritatis ejuſdem obligationis maximum fa-
cit adminiculum, ut præter allegatos ſupra advertunt ad-
ducti à *Rot. cor. Merlin. dec 325. num 8. & 9. & dec. 692. num.
17.* ibi: *Alter è vita diſceſſit, & in hac depoſitione uſque ad
mortem permanſit, unde etiam fides augetur, & coram Ar-*
50 *guel. dec. 8. num. 43. & 44. & cor. Cerr. deciſ. 822. num. 9. &
in par. 12. rec. 159. num. 15.* ibi: *Illorum depoſitio morte con
firmata remanſit, & dec. 201. num. 10. & 11. eadem par. 12.*
ibi: *Licèt examinati ad perpetuam rei memoriam, tamen ex
quo repeti non potuerunt, ſtante illorum prædeceſſu, haberi
debent pro ritè, & validè examinatis, & illorum depoſitio
morte confirmata, & in Romana Filiat. 26. Jan. 1683. §.
Non obſtante coram Card. Caccia*, ibi: *Præſertim quia alter
ex Teſtibus examinatis ad perpetuam, &c. repeti non potuit,*
51 *quia fuit morte præventus, ideoque haberi debet pro repeti-
to, & validè examinato, &c. & in Rom ſeu Aſculana
Cambii 12. Decembris 1710. §. Nam cum coram Criſp.* ibi:
Quando hæc habentur à teſte, &c. ita quod ſi teſtis prædi-
52 *ctus, non retractata ejus depoſitione, deceſſerit, & ſi for-
miter non fuit examinatus, adhuc plenam fidem obti-
net.*

Obſervando præcipuè, quòd pauci interceſſerunt dies
inter ejus mortem, & d. depoſitionem, factam die 4. Mar-
tii 1708. & recognitam per Acta Parchetti die 25. Junii
ejuſdem anni 1708. ex quo obiit die 4. Auguſti pariter dicti
anni 1708. ut colligitur ex lectura, & apertione ejuſdem 53
teſtamenti, conditi per Acta Ficedulæ Notarii Capitolini
die 5. ejuſdem menſis Auguſti, in quo multa favore ejuſ-
dem N. declaravit, & exequi mandavit, ſignanter ve-
rò, *Che ſi dica al Sig. N. che per togliere ogni ſcrupolo
all'anima di eſſo Sig. Teſtatore vuole, che li ſiano pagati
ſcudi 375. moneta, come obbliga detto ſuo Erede a pagare* 54
detti ſcudi 375. ut videre eſt in *2. par. Teſtament. ejuſ-
dem Notarii Ficedulæ p. 89.* Undè eo fortiùs eodem con-
textu, & occaſione aliqua etiam dixiſſet, & declaraſ-
ſet circa eandem Atteſtationem pro exoneratione ſuæ con-
ſcientiæ, ad tollendum omnem alium ſcrupulum, qua-
tenus illa minùs vera dici potuiſſet, ut conſideranti re-
manet manifeſtum, & egregiè obſervat *Rot. deciſ. 813.* 55
num. 13. & 14. par. 1. diverſ. ubi quòd, quando aliquis diſ-
ponit pro exoneratione ſuæ conſcientiæ, non eſt veriſimi-
le, in reliquis, quæ non retractavit, fuiſſe mentitum,
cùm nemo præſumatur velle mori in peccato, & concor-
dant adducti per *Natt. conſ. 481. num. 14. & Rot. dec. 370. nu.
9. cor. Dunoz. jun.*

XI. Ab uniformi: & concordi depoſitione omnium ferè
Familiarium, & Domeſticorum ejuſdem N. de qua *in toto
Sum. Licèt enim* (ſunt verba *Rot. coram Cerr. deciſ. 780.* 56
numer. 8.) *ad perpetuam rei memoriam examinati ſint, jun-
ctis tamen tot adminiculis, et præſumptionibus, magnum
præbent indicium veritatis, et deciſ. 782. numer. 3. coram
eodem* ibi: *Junctis præſertim duorum teſtium depoſitionibus,
qui licèt ad perpetuam rei memoriam examinati, aliis tamen
adminiculis ſuffulti, plenè probant, et deciſ. 1038. numer.
3. coram Emer. jun. et deciſ. 1102. numer. 2.* ibi: *Magnum* 57
præbent adminiculum veritatis; Et in durioribus terminis,
quod ſola jurata depoſitio unici teſtis, concurrentibus ad-
miniculis plenam faciat probationem, firmavit *Rot. deciſ.
49. numer. 5. par. 51. et deciſ. 185. numer. 23. p. 19. rec.* ibi:
*Prob. ex jurata atteſt. Mat. etc. qui licèt unicus, junctis tamen
adminiculis, et conjecturis plenè probat, et in Cajet. Mat. 28.
Jul. 1583. §. 4. cor. Matt.*

XII. A continuis diligentiis A. rogantis, ſupplicantis,
& omni patientia obſecrantis Amicos, Confidentes, Fa-
miliares, Conſanguineos, & Confeſſarium ejuſdem N. *ad
effetto di parlare al medemo Sig. N. per la puntuale effettuzio-* 58
ne dell'obbligo di pagarli ſcudi 70. l'anno ſua vita durante,
ſunt verba N. tunc temporis Confeſſarii data in Summ. &
concordant dicti duo Teſtes Sacerdotes formiter examinati
Non enim in mente cordati viri cadere poteſt, quòd A. vo-
luiſſet ſimilia divulgare inter Perſonas, familiaritate, 59
amicitia, & conſanguinitate junctas cùm eodem N. ni-
ſi vera fuiſſet obligatio illa, pro qua non ſine importu-
nitatis nota ſæpiſſimè rogavit, inter alios eundem di-
gniſſimum Confeſſarium ejuſdem N. ultimo loco defun-
ctum, *il quale mai ſtimò bene entrare in ſimili diſcorſi con
N. e ſempre ſe n'è ſcuſato, e mai n'ha voluto parlare*,
notentur quæſo dictiones illæ *Semper, e Mai*, quæ im-
portunitatem, & repetitionem inſtantiarum, digito o-
ſtendunt, *cùm ſint comprehenſivæ omnium temporum, men-* 60
*ſium, & raſuum, abſque ulla interruptione ejus continua-
tionis*, ſunt verba *Rot. deciſ. 476 num. 10. p. 19. rec* & con-
cordant adducti in *dec. 276. n. 14 & dec. 277. n. 16. cor. Ubald.
& dec. 142 n. 16. cor. Dunoz. jun*

Hujuſmodi ſiquidem reflexio videtur incapax argumen-
ti, quia nonniſi verè ſtultus, vivente d. N. ſimilia divul-
gaſſet, & in noſtris terminis, nedùm verificatur candi-
da, & libera divulgatio, ſed ſpeciales, & enixæ pre- 61
ces, effuſæ apud omnes confidentiſſimos N. ut id ad ejus
aures deveniret benè *Rota in Romana Annuæ præſtationis 8.
Martii 1700. §. At quando coram Card. Scotto* ibi: *Confeſſa-
rii atteſtationi, cui plurimum in his materiis venit defe-
rendum, &c. § Prout*, ibi: *Attenta illius qualitate, quòd
eſſet Confeſſarius Teſtatoris, &c. etiam informis depoſitio* 62
plenè probaret, &c. & dec. 11. num. 9 p. 7. rec. ibi: *Quæ de-
poſitio viri Religioſi admodum gravis; viſa eſt plurimùm at-
tendenda, ut in depoſitione Confeſſarii in fortioribus terminis
dixit Rota.*

Quibus junguntur duæ circumſtantiæ, pondus ejuſdem
Atteſtationis Confeſſarii in immenſum augentes. Pri-
ma, quòd quando illam fecit, graviter ægrotabat, ob 63
apoplexiæ accidens, quod paucis diebus antea eum vehe-
menter afflixerat, atque ſemimortuum reliquerat, ut col-
ligitur ex eo quòd illam non potuit ſcribere ſed dictavit M.
in ejus Cella accidentaliter præſenti: Secunda verò,
quòd paulò poſt ex hac vita piè migravit Non igitur

præſumendum eſt, quòd in talibus doloroſis citcumſtantiis, & proximo vitæ periculo conſtitutus, mentiti voluerit io præjudicium hæreditatis d. N. ſui Concivis, abſque ullo, vel minimo ejus proprio intereſſe per ea, quæ norunt adducti in *deciſ. ult. numer. 13. p. 1. d. verſ.* ibi: *Ultima conjectura poteſt ſumi ex morte Proſperi, ſequuta ſine ul-*
64 *la retractatione ejus quòd ſcripſit, &c. Scriptura enim privata magis probat, mortuo ſcribente, quàm eo vivente, quia non eſt veriſimile, eum ita dixiſſe, ſi vera non eſſet, aliàs moreretur cum peccato, cum quo nemo præſumitur velle mori, & deciſ. 80. numer. 32. apud Torr. de Pact. futur. ſucceſſ. & deciſ. 351. numer. 10. coram Rembol. & deciſ. 2207. numer. 7. coram Coccin.* ibi: *Maria erat morti proxima, quæ propterea non præſumitur voluiſſe mentiri, & deciſ. 163. num. 13. & 14. part. 19 rec.* ibi: *Cùm non potuerit formiter exa-*
65 *minari propter mortem ſupervenutam, credendum eſt, quòd veritatem dixerit, &c. undè nullo modo præſumendum eſt quòd voluerit mentiri in præjudicium Magdalenæ.*

Et in terminis, quòd Scribentis mors ſcripturæ fidem augeat, habeatque juramenti vim benè *Bartol. in leg. Admonendi numer. 27. ff. de Jurejur, Dec. conſ. 42. numer. 6. Soccin. conſ. 187. numer. 6. l. 2. & Rot. deciſ 468. numer. 12.*
66 *coram Ludoviſ.* & meliùs apud *del Bene de Jur. d. 40. num. 7. & deciſ. 68. numer. 19. coram Priol.* ibi: *Hoc magis probat veritatem, cùm mors habeat vim juramenti, &c. & augeat fidem Scripturæ, & deciſ. 166. numer. 8. & 9. apud Conſtant. ad Statut Urb.* ibi: *DD. animadvertebant, quòd cùm dd.*
67 *Teſtes lucis uſuram amiſerint, &c. & in hoc caſu ex æquitate juris eiſdem omnis fides præſtanda venit, ac plenè probant, &c. ea ſuadente ratione, quia mors ſupplet quemcumque defectum, & Teſtes haberi debent pro ritè, & valdè examinatis, &c. & in Romana, ſeù Aſculana Cambii 12. Decembris 1710. §. Nam cùm coram Criſpo,*
68 ibi: *Non retractata ejus depoſitione deceſſerit, etiamſi formiter non fuerit examinatus, adhuc plenam fidem obtinet.*

Toto ſpiritu ſupplicantes hìc diſtinguere inter aliàs quatuor Perſonas, cùm quibus, non ſine dicta magnæ importunitatis nota A. replicatos habuit ſermones pro exequutione dictæ obligationis. Prima erat illa N. poſteà Religioſi Carthuſiani, qui nedùm erat intimus Amicus, & Conſanguineus, ſed continuus Commenſalis ejuſdem N.
69 Secunda erat illa N. confidentiſſimi, & omnium negotiorum ejuſdem N. informatiſſimi. Tertia erat illa ejuſdem Concivis, & Confeſſarii, cujus digniſſimæ qualitates notoriæ ſunt Urbi, & Orbi; Quarta demùm erat illa
70 ejuſdem Præfecti Domus, ad quem ex officio ſpectabat de ſimilibus materiis cum ipſo loqui.

Ex quibus duo neceſſariò ſequuntur. Primum, quòd attentis dictis qualitatibus familiaritatis, amicitiæ, conſanguinitatis, & continuæ commenſalitatis illorum, quos
71 A. ut ſuprà rogavit, videtur moraliter impoſſibile, quòd ad aures ejuſdem N. non pervenerint ſeriò repetitæ, &
72 multoties inculcatæ ejus preces, & inſtantiæ; Secondum verò, quòd fuiſſet veræ ſtultitiæ ſpecies, ſerios, replicatoſque cum dd. Perſonis habere ſermones pro exe-
73 cutione dictæ obligationis, ſi hæc non fuiſſet pluſquam vera, ex omni parte ſubſiſtens, & undique indubitata.

XIII. Deſumitur adminiculum ex ſolito N. qui non uni, vel alteri, ſed ſex ejus Familiaribus ſimiles reliquit vitalitias præſtationes; Ex hujuſmodi autem ſolito magnum
74 reſultare adminiculum veritatis, & ſubſiſtentiæ illorum, quæ probata fuerunt ex dicto ejuſdem teſtis, notant *Dec.*
75 *conſ. 66. numer. 18. lib. 3. Eugen. conſ. 90. numer. 86. & 87. l. 1. Surd. conſ. 173. numer. 88. & deciſ. 231. numer. 18. Barboſ.*
76 *toa. à Solitis numer. unic. & Rot. deciſ. 186. numer. 21. par. 19. recent.*

XIV. Denique aliis levioribus omiſſis, gratia brevitatis, urgens deſumitur adminiculum, ex alio facto N. qui
77 ſe declaravit velle facere A. ampliſſimum procuræ mandatum, ad exigendam penſionem, ſibi debitam ab Epiſcopo N. ad hoc, ut *in occaſione, che detto A. averebbe eſatta detta penſione ſi ſarebbe nell'iſteſſo tempo del denaro, eſatto della medema penſione pagato da ſe ſteſſo delli annui ſcudi 70. che li aveva promeſſo.* Quamvis autem A. noluerit acceptare dictum mandatum procuræ ad evitandam omnem omninò novationem primi contractus, ſeù obligationis, ad ſui favorem emiſſæ, ut proſequitur idem informatiſſimus teſtis, ubi proximè, eratque notorium inter omnes Familiares, & domeſticos N. maximum nihilominus ex tali aperta, & rotunda voluntate ejuſdem deſumitur argumentum veritatis, realitatis, & ſubſiſtentiæ dictæ obligationis, dum ad effectum illius adimplementi intendebat facere d. amplum mandatum procu- 78
ræ, juxta dicta verba; opportunè repperenda *ſi ſarebbe nell'iſteſſo tempo del denaro, eſatto dalla medema penſio-* 79
ne, pagato da ſe ſteſſo delli annui ſcudi 70. che li aveva promeſſo per ea, quæ notant adducti in *dec. 68. num. 13. cor. Anſaldo.*

Eò autem magis ſolida hæc adminicula, & probationes ejuſdem obligationis admittenda videntur in præſenti, 80
quia factis exadverſò exactiſſimis diligentiis pro veritate obligationis reperienda, & comprobanda, inter quas ſpeciali animadverſione dignus videtur acceſſus, & congreſſus, habitus ab uno ex Hæredibus cùm teſte mediatore in Civitate, longè ab Urbe diſtante, undique ſubſiſtentia, vera, legalia, & ingenua reperta fuerunt, &c. propterea concludendo dicimus cum præciſis verbis S. Rotæ, *deciſ. 296. numer. 2. coram Coccin. quòd omnes hæ præ-*
ſumptiones, & conjecturæ, cùm ſint urgentes, dubitari 81
non poteſt, quin faciant plenam probationem, &c. & in omnem eventum junctæ cum dicto primi teſtis, probant concludenter, cùm eliciantur ex facto. Joannes Andreas, &c.

Tum etiam, quia maximum eiſdem adminiculis additum fuit pondus ab illorum rigoroſo examine, facto in Congr. particulari, & in illa Signaturæ; In hoc enim
conſiſtere magnam, imò maximam differentiam, quæ in- 82
tercedit inter)(probationes, quæ adducuntur in principio litis, & inter illas, quæ fuerunt ſub Judice, ſeù tranſierunt per ignem, & aquam, atque in ſtatera ſcientiæ, &
conſcientiæ Judicantium appoſitæ, inventæ fuerunt talis 83
naturæ, ut meruerint approbari, benè obſervat *Card. de Luc. de Judic. diſc. 38. ſub num. 19.*

Præcipuè in caſu præſenti, in quo ad alliciendos honeſtos homines ad faciendas illas operationes, ex quibus motus fuit N. *a fare ammirazione della bontà di eſſo A.* Atque
ad conſervandum ſemen illius nobilis operandi modi, 84
di rimandare gli obblighi ſcritti, e ſottoſcritti a quelle Perſone, che li mandano, con queſta dichiarazione; che ſe li ritenghino per ſicurezza delle promeſſe: cum illa nobiliori declaratione *di avvrli piena fede, e che non ſarebbe mai per defraudarli del promeſſoli*; In omnem caſum
videretur relaxandus Juris rigor, ex iis, quæ referendo 85
celebre reſponſum Mauritii Electoris Saxoniæ, datum Carolo V. Imperatori obſervavi *in Inſtit. Crim. lib. 3. tit. 8. numer. 154.* & concordant animadverſa per *de Angel. de Offcial. Baron. cap. 103. ho numer. 7. uſque ad finem.* Nec non procedendum videtur cùm expreſſa illa lege, quæ in §. 11.
17 & 198 ejus teſtamenti expreſsè ter legitur injuncta ab 86
N. *di far ſoddisfare quello tutto, che trovaranno dovuto da darſeli ſubito eſſecuzione ſenza figura alcuna di giudizio,* benè *Bartol. in extravag. Ad reprimendum §. Et figura num. 1. & ſeqq. de Rub. in ſingul. tom. 2. clauſul. 79. numer. 3.* & meliùs *Marcheſ. de Commiſſ. par. 3. fol. 410. numer. 82.* ibi: *Clauſula ſine ſtrepitu, ac figura judicii ab omni forma, & figuris, per jus civile introductis, Judicem liberat, adeo quòd Juris Gentium tantùm ſolemnitates, vel naturali ra-*
tione introductas, ſervare tenetur, quem ſequitur *Bar.* 87
clauſ 176. num. 11.

Eſt autem una, ſed non unica operatio hæc, magnam habendi fidem ſimplicibus verbis N. inter illas, quas abſque ulla juſtificatione, ſeù Scriptura, clauſis oculis, per longum ſpatium 18. annorum multoties fecit A. in concernentibus exequutionem voluntatis ejuſdem N. ejus ſolo, & unico verbo innixus.

§. VI.

PRo eo verò, quòd attinet ad prætenſas contrarietates, & aſſertas contradictiones inter A. & dictum Teſtem mediatorem, dicimus, illas, vel nullam omninò
à parte rei habere facti aſſiſtentiam, vel quatenus verifica- 1
rentur in aliqua contemptibili minutia, potiùs comprobare, quàm in minimo debilitare ſubſiſtentiam, & veritatem obligationis N.

Non habent eædem prætenſæ contrarietates aliquam facti aſsiſtentiam; Incipiendo enim à prima, ex eo deducta, quòd tenor obligationis, admiſſus ab A. ad unguem, & uſque ad virgulas, non concordet cùm tenore ejuſdem, de quo deponit dictus primus Teſtis, cùm gratuito ſuppoſito, quòd ab iſto non probentur verba obli-

gatoria

Digitized by Google

gatoria N. hæc nullam omninò habet ſubſiſtentiam.
Ad quam veritatem manibus palpandam, eſt ſupponen-
dum, quòd Teſtis non ſe reſtrinxit ad referendum inte-
grum tenorem dicti Biglietti, minuſque retulit illius præ-
3 ciſa verba, ſed ſolam ſubſtantiam ejuſdem, ibi: *Il tenore
poi di detto Biglietto in ſoſtanza era queſto*. Eandem verò
ſubſtantiam Biglietti aperiendo, & explicando, medianti-
bus contrariis interrogatoriis, à famoſo Criminaliſta com-
poſitis, pro Interprete aſſiſtente examini diligentiſſimo
æquè, ac informatiſſimo Curiali, qui ab Urbe ſe contulit
4 ad Civitatem N. aſſervit, idem Biglietturn *eſſer di obbligo
libero, e ſenza condizione alcuna per detta quantità, ſcrit-
to, e ſottoſcritto da detto N. che conſegnò a me, &c. acciò
lo daſſi, e laſciaſſi, &c. perche lo riteneſſe per ſicurezza del
promeſſoli*; Ex quibus nulla poteſt conſiderari contradictio
circa præciſa verba obligationis, ad quæ non ſe reſtrinxit
Teſtis, egregiè *Rota in Leodien. Matr. 22. Aprilis 1713. §.
Nec coram Falconerio*, ibi: *Nec etiam adverſante, quod
5 Sacerdos, & teſtes non ſint in verbis conteſtes; Satis
enim eſt, ut concordent in ſubſtantia, &c. Potiſſimùm quia
Teſtes non ſe reſtrinxerunt ad verba præciſa Sed ad ſubſtan-
tiam, &c. quod exuberat, non autem verborum formalitas at-
tenditur*.
Si igitur *era obbligo libero*, & tranſmiſſum fuerat *per ſi-
curezza di quanto lo li ho promeſſo, o per la ſua aſſecurazio-
6 ne*, non benè prætenditur exadverſo, non verificari obli-
gationem, ut ea ſola, & ſimplici terminorum notio-
ne ipſiſmet Lippis, & Tonſoribus notum, & manife-
ſtum eſt.
Præterea aſſerit idem Teſtis, *che N. in detto Biglietto obbli-
7 gava ſe ſteſſo*, Quid clariùs dici poteſt? Vel quid magis expreſ-
ſivum in Calepino valet invenieri ad probandam obligatio-
nem? Nihilque aliud in ſubſtantia legitur in illo Biglietto,
quòd tranſcripſit A. ibi: *Ci obblighiamo di pagare ogni anno
ſcudi 70. &c.*
Licitumque mihi ſit in hac parte petere, ſi hoc Bigliet-
tum non erat obligatorium, ad quid N. illud tranſmiſit A.
*per ſicurezza di quanto gli ho promeſſo, e per la ſua aſſecura-
8 zione?* Unde ortum habuit *quell'atto di ammirazione, o mi
diſſe queſte preciſe parole, E perche non ſe l'è ritenuto? E' una
gran bontà del medemo A.?*
Quænam enim aſſecuratio haberi poterat à Biglietto,
9 non continente obligationem, traſmiſſo, non alicui pue-
rò, vel fœminæ, neſcienti diſtinguere legalia verba, &
obligationes, ſed in legali materia verſatiſſimo? Et unde
procedere poterat admiratio in tali, tantoque Viro, qua-
lis erat N. propter voluntariam reſtitutionem unius ſimpli-
cis Biglietti non obligatorii, ex illo monſtruoſo numero
10 3000. circiter, quæ originaliter conſervat A. In quo conſi-
ſtebat laudabilis illa operatio ejus A. *E' una gran bontà di A.*
Unde derivabat heroicitas illa, de qua teſtis, nobiliter na-
tus: *L'ha fatta da Gentiluomo par ſuo, & è un atto veramen-
te eroico*, Sunt hæc, adeo naturalia, adeoque obvia, &
nimis ſtringentia, ut in illorum conflictu nullam merean-
tur animadverſionem contrariæ inſubſiſtentes criticatio-
nes, metaphyſicæ ſpeculationes, & Scotiſticæ diſtin-
ctiones.
Minus ſubſiſtit ſecunda, conſiſtens in plus juſto exagera-
ta inveriſimilitudine, quòd iſte Teſtis clarè recenſeat fa-
ctum tranſmiſſionis obligationis, ſequutum anno 1695. ac
deinde interrogatus de rebus, ſequutis anno 1713. nempe
de menſe, & die, quibus A. cum rogavit, ut ſe ſubiice-
11 ret examini, reſpondit *Credo ſia un paro di meſi*; Ex erro-
re forſan Copiſtæ, relinquendo dictionem illa *in circa*,
quæ legitur in originali, qua mediante qualificavit idem
cautus Teſtis ſuas reſponſiones, concernentes minotias il-
las contrariorum interrogatoriorum, *di che giorno, meſe,
& anno, &c.*
Reſponſio ſiquidem in promptu eſt reſpectu utriuſq; par-
tis contrariæ admirationis; Non enim recordatur præciſè
de tempore, quo fuit rogatus ad ſe ſubjiciendum examini,
ſed *circa un paro di meſi*, quia agitur de re, non tangente
12 ſubſtantiam negotii, deque minutia, prorſus contempti-
bili reſpectu hominis, addicti magno, laborioſoque ſervi-
tio S. in offic. Magiſtr. Domus, cujus occupationes notæ
ſunt Lippis, & Tonſoribus, benè *Maſcard. de Probat.
concluſ. 1112. numer. 16.* ibi: *In illo, qui multiplicitate nego-
tiorum eſt impeditus, &c. nam in his facilè oblivio præſu-
mitur*.
Recordatur perfectè, & clarè recenſet factum, quamvis
antiquius, tranſmiſſionis obligationis; Tum quia illud ſe-
quutum fuit tempore, quo tantas non habebat occupatio-
nes; Tum etiam, quia de illo pluries, & pluries ſermo
habitus fuit, tam cum A. quàm cum aliis domeſticis, &
Familiaribus N. egregiè *Rot. deciſ. 263. numer. 20. par. 16.
rec.* ibi: *Agitur de re, &c. ſæpius repetita, & inter Gentes* 13
*commemorata, & in qua propter ejus raritatem, ac ſingula-
ritatem per actus recentes memoria renovatur*; & *deciſ. 186.
num 29 p. 18. rec.* ubi, quòd per actus intermedios dicitur
interrupta præſumpta oblivio, & meliùs *dec. 803. nu. 18. ea-
dem p. 18.* ubi, quòd in his circumſtantiis per actus interme-
dios memoria ſemper viva remanet.
Tum demum, quia agitur de facto nimis notabili, &
æquè raro, quòd ipſemet Teſtis meritò laudavit, ibi: *Dop-
po avermi ragguagliato di queſto fatto, il medemo. Maeſtro
di Caſa mi domandò, dicendomi, che ve ne pare? Non fu
queſto un atto eroico?* Non eſt igitur mirabile, ut dicitur 14
exadverſo, quòd non recordetur Teſtis dd. inutilium minu-
tiarum, neque mirabilius, ut proſequitur Defenſor Hæ-
redum, quòd recordetur d. facti notabilis, & cujus reſpe-
ctu non ſine importunitatis nota continuo rog. fuit ab A. ut
procuraret illius exequutionem ab N. ut in ſpecie conſide-
rando raritatem caſus illiuſque notabilem qualitatem, be-
nè obſervant *Jaſ. in l. Si res obligata numer. 36. ff. de Legat.
1. Maſcard. de prob. concluſ. 1122. numer. 21.* ibi: *Circa autem* 15
*facta rectè arbitrabitur Judex, an ſit factum notabile, mi-
rabile, &c. arduum, nam in hujuſmodi non facilè cadit
oblivio, Zacch. quæſt. Medicolegal. tom. 1 lib. 2. tit. 1. quæſt.
7. numer. 56.* ibi: *Egregia facta, ac res magnæ in oblivionem
de facili ire non præſumantur, Menoch. de Arbit. li. 2. centur.
1. caſ. 26 num. 6.* ibi: *Cognitia facti alicujus egregii, & me-
morabilis, in quo non ita modito tempore oblivio præſumi-
tur. Capyc. deciſ. 69. numer. 15.* ibi: *Non præſumitur igno-
rantia facti notabilis, &c etiam in facto alieno, & Rot. dec.* 16
*1108 num. 7. & dec. 1214. cor. Emer. jun. & dec. 803. num.
15. p. 18. recent.*
Quibus ad ſolius materiæ ornatum, addimus, quòd *re-
gula illa, quòd in teſte præſumatur oblivio per decennium*, 17
*procedit ad evitandam falſitatem, ſecus tamen ad illam in-
ducendam, quo caſu reminiſcentia præſumitur eo ipſo, quod
teſtis dicit, ſe recordari*, ſunt verba *deciſ. 86. numer. 7.
& 8. cor. Priol.*
Ejuſdem farinæ eſt tertia, innixa ſuppoſito illi verè iden-
ti, his verbis magnificato: *Ex quo patet, quòd ante diem
14. Dec. 1695 N. ſuam non aperuerat voluntatem A. præſtan-* 18
di aſſerta annua ſcuta 70. & cùm hoc ſuppoſito induci præ-
tenditur contradictio cum teſte, aſſerente N. ſermonem
de eadem annua præſtatione habuiſſe circa initium dicti
menſis Dec 1695.
Quantum enim voluntarium ſit idem ſuppoſitum, patet
ex illis verbis Scripturæ A. *Die 14. ejuſdem menſis, & an-
ni N. aperuit A. ejus determinatam voluntatem, an-* 19
*tecedenter eidem non ſemel inditatam, nunquam verò ad
effectum perductam*; Quomodo ſtare poſſint ſimul hu-
juſmodi clara verba A. in illo Memoriali impreſſa, cui
exadverſo reſponſum fuit, cum contrario gratuito ſup-
poſito, & an hoc ſit ſibi fingere ideas, & ideare entia
rationis, ubi factum non aſſiſtit, aliis judicandum relin-
quimus.
Et Nos ſubjungimus ulteriùs, quòd N. non ſolùm circa
initium menſis Decembris 1695. ut dicit teſtis, ſed circa 20
initium anni 1694. quando incœpit notoria maxima Lis
cœpit habere cum A. replicatos, ſerioſque ſermones ejuſ-
dem vitalitiæ præſtationis, ſeu juxta phraſim *Zacch. de
Salar. quæſt 68. num. 41. dedit eidem bona verba*; Fuit au-
tem ad effectum perducta ſolùm dicto die 14 Decembris
1695. & non antea, ex illo motivo; Quia tunc, & non 21
antea A. *aveva avuta congiontura di andare a ſervire un
altro Perſonaggio, che ſarebbe ſtato di ſuo maggior vantag-
gio, ma che N. non glie ne aveva data permiſſione, o che
perciò gli mandava allora quel Biglietto*, Quòd motivum 22
idem N. clariſſimè aperuit dicto teſti, ibi: *Con dirmi
ancora, che A. aveva trovata altra congiontura di anda-
re a ſervire un altro Perſonaggio, che perciò Lui li face-* 23
va queſto aſſegnamento. Itaut, non obſtantibus antece-
dentibus, multoties replicatis diſcurſibus, dictiſque ſæ-
piùs repetitis bonis verbis N. tam cum A. quàm cum di-
cto teſte, *ſenza detta congiontura di ſuo maggior vantag-
gio*, neque dicta die 14. Decembris 1695. neque forſan po-
ſtea, idem feciſſet aſſignamentum dd. annorum ſcuta 70. 24
minuſque dictam tranſmiſiſſet obligationem uſque ad *ejus*
domum.
Non diſſimilis eſt alia inveriſimilitudo, cùm epitheto
minima gratis ubique exagerata, in eo conſiſtens,

Digitized by Google

25 quòd A. *de mane d. diei 14. Dec. 1695. diſceſſit à Palatio N.*
& quòd redux ad ſuam domum invenit Magiſtrum Domus
cum Biglietto, & ſc. 35. quæ ſtatim recepit, nulla penitus fa-
cta mentione de iis, quæ evenerant cum N. quòd quam ſit in-
veriſimile ferè manibus palpatur.

Palpatur ſiquidem manibus inſubſiſtentia contrariæ criti-
cationis, quæ innititur ſuppoſito, prorſus inſubſiſtenti,
26 quia d. Magiſter Domus acceſſit ad domum A. quando iſte
nimis ſerò, poſt terminata ſua negotia, ad illam ſe rece-
perat, non verò de mane expectavit ipſum redeuntem,
ut nimis claris, & æquè rotundis litteris dicitur in Memo-
riali; Quamvis autem tunc temporis idem A. acceperit
ſcuta 35. ac Bigliettum, ſeù obligationem acceptaverit,
27 abſque ullo novo diſcurſu circa ea, quæ de manè evene-
rant cùm N. habuit tamen pluſquam congruum tempus ad
conſiderandum, an vellet acceptare dictam obligationem,
atque ad conſulendos illos, quos conſulere voluit, à ſum-
mo manè ejuſdem diei uſque ad tempus ſerotini acceſſus d.
28 Magiſtri Domus, quo longo tempore *fixa attentione conſi-*
deravit ea, quæ inter ipſum, & dictum N. geſta erant, jux-
ta præciſa verba, quibus ſe declaravit in dicto Me-
mor.

Fraternizat cum prædictis quinta inveriſimilitudo con-
trariæ Scripturæ, *quòd N. qui audiverat ab ore A. paulò an-*
29 *te, quòd volebat majus tempus ad deliberandum, voluerit*
illico, & nulla fere interpoſita mora, tranſmittere Præfe-
30 *ctum Domus cum ſcutis 35. & dicto Biglietto*; Illa enim non
poteſt eſſe magis frivola, magiſque inſubſiſtens, & volun-
taria, quia majus tempus ad deliberandum, deſideratum
ab A. conſiſtebat in eo, quòd nolebat id reſolvere ſtatim in
ipſo Cubiculo N. ſed volebat conſilium petere ab aliis; Quæ
omnia maxima commoditate peracta fuerunt toto illo ma-
31 ne, imò integra illa die, antequam nimis ſerò ad ejus do-
mum ſe reciperet.

Coronat demum omnes prædictas ideales contradictiones
ultima, quæ non poteſt ſub oculis haberi ſine riſu, & bili, ut
32 in ſimili dicebat *Card. de Luc. de Jur. in add. ad diſ. 64. nu-*
mer. 52.

Ad confingendam enim à tertia generatione confictio-
num eandem aeream contradictionem, ponuntur in ore A.
ea, quæ nunquam ſomniavit dicere, neque ullam habent
veri apparentiam; Dicitur ſiquidem, conſtanter negari ab
33 A. quòd N. ante diem 14. Decemb. 1695. dederat ei inten-
tionem aſſignandi annua ſcuta 70. Quòd eſt ſomnium Vigi-
lantium, quia N. ad allicien. A. ad alacriter præſtandum
ſuum patrocinium, millies à menſe Jan. 1694 uſque ad diem
14 Decemb. 1695. bona verba replicatis vicibus dederat A.
34 concernentia dictam obligationem, in qua parte licitum
mihi ſit uti verbis illis *Farin. conſ. 108. num. 51. lib. 2. Teſtis*
ſit mihi in his Deus meus, & conſcientia mea, quorum ver-
borum intuitu idem A. inter alios maximos gratuitos labo-
res, compoſuit Libros loco Scripturarum pro defenſione
multarum Cauſarum N. cum evidenti vitæ periculo, quòd
deſcribitur infra.

Ubi igitur innixus contrarius Defenſor dicere potuit, A.
conſtanter aſſerere N. tantummodo ſub ipſa die 14. Decembris
35 *1695. cum requiſiviſſe de continuatione ſervitii, cum dicta*
præſtatione ſcuta 70. non eſt facile divinari; Opponiturque
cubitalibus illis verbis ejuſdem A. opportunè hic repeten-
dis: *Die 14. Decembris 1695. aperuit A. ejus determina-*
tam voluntatem, antecedenter non ſemel eidem indicatam,
nunquam verò ad effectum perductam, ei liberè aſſignan-
di, &c.

Quia verò ad colorandam dictam inveriſimilitudinem
continuatur exadverſo rubrica non integræ, quamvis ne-
ceſſariæ, narrationis facti; Ideò ad illius ſubſtantiam ma-
gis, magiſque detegendam idem factum in ſua puritate, &
integritate narratur, eſtque tale.

In alia Scriptura A. cujus verba mutilatè regiſtrantur in
36 contraria Facti poſtquam aſſeruerat, *doppo moltiſſime eſ-*
preſſioni, e dichiarazioni di voler riconoſcere il medemo
con aſſegnamento, durante la vita di detto A. proſequitur
immediatè, *finalmente nel meſe di Decembre 1695 &c. poſe*
ciò in eſſecuzione, con mandarli ſino a Caſa, &c.

In contraria verò Scriptura, non ſine myſterio omittun-
tur dicta verba, præſentem oppoſitionem, ſeù idealem
37 contradictionem ad hominem clariſſimè deſtruentia, *dop-*
po moltiſſime eſpreſſioni, dichiarazioni di voler riconoſcere,
&c. & inſiſtitur in eo, quòd non poterat N. ex confeſſione
A. ſermonem habere circa ſuam obligationem, & conven-
tionem, niſi poſt diem 15. Decembris 1695. ex quo idem A.
38 aſſerat, die 14 ejuſdem menſis id poſitum fuiſſe in exequu-
tione; Hæc autem videntur pueriles evaſiones. Illud
enim, quòd poſitum fuit in exequutione à N. dicta die 14.
Decembris 1695. congruè potuit ante d. diem pluries mani-
feſtari, uti exequendum ab ejus Magiſtro Domus, multo igi- 39
tur magis dum abſque ulla neceſſitate hujuſmodi gloſſæ,
cubitalibus litteris (ad colorandum contrarium objectum
exadverſo non ſine myſterio omiſſis) A. aſſeruit, ad di-
ctam exequutionem deveniſſe quidem N. dicta die 14. De-
cembris 1795. Sed *doppo moltiſſime eſpreſſioni, e dichiara-* 40
zioni di voler riconoſcere, &c. quæ non fuerunt tactæ, ſeù
inculcatæ, neque unico die, neque unico menſe, imo ne-
que unico anno, ante dictam exequutionem, ſequutam d.
die 14. Decemb.

Quæ omnia tali evidentia, tantaquè palpabilitate exclu-
dere videntur omnem omninò contrarietatem, & contra-
dictionem inter dicta, & facta A. ex una parte, & inter re- 41
petitas formales depoſitiones dictorum qualificatorum te-
ſtium, ex altera, ut nihil clarius dici, nilve evidentius
adduci poſſe videatur ad oſtendendam inter ipſos perfe-
ctam conſonantiam, omniumque omninò contrariarum
criticationum inſubſiſtentiam, & irrelevantiam.

§. VII.

IN omnem verò caſum pro horum omnium faciliori ad-
miſſione dignentur imitari *Alex. III* qui in *c. Cum ta 16.*
de Teſt. verbis aſſeruit, & facto comprobavit, Teſtium di-
cta benignè eſſe interpretanda, ubi *Gloſ. Verb. Benignè* ul-
teriùs progreditur aſſerendo, quòd ſi id fieri non poteſt *ad*
litteram, ſaltem quoad ſpiritualem intellectum, circa quod 1
concordant adducti *in dec. 334. n. 17. & 18. cor. Priol. & dec.*
275. num. 8. par. 19. rec.

Neque attenditur id, quod Teſtes ex eorum judicio de-
ponunt, ea ratione, quia illorum officium eſt deponere cir-
ca factum, non autem de illo, ejuſque circumſtantiis judi- 2
care, ex adductis per *Rot. dec. 62. num. 1. & 2 cor. Pamph.*
& dec. 312. num. 3. & dec. 677. num. 2. cor. eod & dec 195. num.
10. cor. Emer. jun. & dec. 372. num. 8. & 9. cor. Dunoz. jun. &
dec. 204. nu. 10. & 11. cor. eod. ubi quòd id verum eſt, etiam-
ſi Teſtis aſſerat, aliquid pro certo credere, & rationem aſ-
ſignat *Rot dec. 195. num. 10. cor. Emer. jun.* quia ſcilicet ho- 3
mines in judicando ſæpè errant.

Eſt etiam inter Doctores uniformi calamo recepta con-
cluſio, quòd Teſtium dicta non ſunt cavillanda, ſed quan-
tùm fieri poteſt ſuſtinenda, & conciliauda, etiam per 4
ſuppletivam, & interpretativam objectæ contrarietatis con-
ciliationem, ſunt verba *Rot. dec. 745. num. 7. & 8. par. 18.*
rec. & concordant adducti in *dec 923. num. 8. & 9. cor. Bar.*
& dec. 384. num. 19. cor. Priol. & cor. Ben. dec. 288. num. 11.
& dec. 53. num. 15 par. 13. rec. ubi ampliatur concluſio, ut
eò magis procedat, concurrente multiplicitate, & rigo-
re Interrogatoriorum, juxta præciſos terminos noſtri ca-
ſus, in quo raro forſan exemplo, compoſita fuerunt à fa-
moſo Criminaliſta, qui in eorum evacuatione fecit etiam 5
figuram contrarii Interpretis, ibi: *Et eò magis hiſce Teſti-*
bus fides videbatur habenda in propoſita facti ſerie, ob exa-
ctiſſimam diligentiam in recognitione adhibitam, tam in rigo-
re Interrogatoriorum, &c. & dec. 69. numer. 34. par. 18. rec.
ubi, quòd maximè locum habet hæc concluſio, quando Te-
ſtes circa ſubſtantiam concordant, juxta noſtri caſus termi-
nos, & priùs in *dec. 220 num. 13. & 14. par. 17.* ibi: *Dicta* 6
namque Teſtium cavillanda non ſunt, ſed ad concordiam re-
ducenda, &c. etiam per ſuppletionem, &c. ſumendo omnem
poſſibilem diligentem interpretationem, ut à contrarietate vin-
dicentur.

Receptumque pariter eſt inter eoſdem Doctores, quòd
contrarietas circa accidentalia fidem Teſtium nullatenus
minuat, ex quo ſatis eſt, illos in ſubſtantia negotii concor- 7
dare, ut de prima concluſione videre eſt apud citatos à *Rot.*
coram Pamphil. dec. 496. num. 7. & cor. Emer. jun. dec. 264.
num. 11. & dec. 280. num 6. & dec. 635. num. 10. & dec. 1061.
num. 4. Et de ſecunda apud eandem *Rot. dec. 932. num. 8. cor.*
Burat. & dec. 384. num. 29. cor. Priol. & dec. 126. num. 18. &
dec. 347. num. 39. par. 9. rec. & dec. 438. num. 7. & deciſ. 499.
num. 3. & dec. 212. num. 13. par. 18. & dec. 126. num. 19. & dec.
341. num. 21. par. 19. Non enim ad hoc, ut Teſtes probent,
requiritur, quòd in omnibus prorſùs concordent, ſed ſuf- 8
ficit, quòd uniformiter deponant circa negotium principa-
le, ſunt verba *Rot. dec. 20. num 3. cor. Emer. jun.* & concor-
dant adducti in *deciſ. 53. numer. 13. par. 13. rec.* Atque nihil
intereſt, an in cortice verborum concordent, dummodo
in ſub-

Digitized by Google

in ſubſtantia non diſcrepent, ut ad rem ait eadem *Rot. dec.* 9 *347. numer. 21. par. 19. rec.* Imò, quòd in terminis etiam modicæ diſcrepantiæ in ipſomet facto, & negotio principali, illa non noceat, nec fidem Teſtibus minuat, egregiè per hæc verba probat *Racc. ſelect. Interpr. cap. 40. numer. 19.* ubi allegat concordantes, quibus addo *Rot. dec. 1369. num. 3. cor. Coccin.*

Quorum omnium bonam aſſignat rationem *Rot. cor. Emer. jun. 456. numer. 7.* his verbis *Vix poſſunt reperiri Teſtes, tam integri, contra quos non inveniat apparentem exceptio-* 10 *nem Litigantium ſubtilitas*; Nos autem reſpectu primi examinis ſecundi Teſtis, ſubjungere poſſumus, contra quos non procuret apparentem contradictionem famoſorum Criminaliſtarum genium, & ingenium, in quibus terminis, ſimiles non ſubſtantiales exceptiones, & contradictiones parvifaciendas eſſe, ea ratione, quia experientiæ notum eſt, illas non procedere à Teſtium informatione, ſed ab Interpretum cavillationibus, ſtatuit *s. m. Inn. XII. in ejus Conſtit. 64. in princip.* his verbis: *Cùm experientia docuerit, quòd in examinandis formiter Teſtibus, ob nimiùm frequentes Interpretum cavillationes circa modum interrogandi, variæ Teſtium circumventiones, & contrarietates oriantur, in grave damnum Collitigantium, ipſiuſque veritatis, & juſtitiæ, itaut litium expenſæ ob id notabiliter augeantur, ac examina, & ju-* 11 *dicia valdè protrahantur*; Quæ omnia utinam in præſenti Cauſa reſpectu primi examinis dicti ſecundi Teſtis ad unguem verificata non fuiſſent, idque in æquè grave, ac ſenſibile damnum A.

Quòd ex hac unica animadverſione ad hominem dicta præjudicia, & dilationes inferuntur circa duos illos priores articulos, circa quos in examine Teſtis principalis, ſeù Mediatoris, habitæ fuerunt tres ſolùm ſeſſiones in Civitate L. cùm aſſiſtentia Curialis æquè docti, ac attenti, in Urbe autem ſuper iiſdem duobus numero arti- 12 culis, aſſiſtente pro contrario Interprete famoſo Criminaliſta, habitæ fuerunt quindecim ſeſſiones, & quia deerant congruæ materiæ ad replendas inutiliter cartas, & multiplicanda folia, juxtà d. primum modum examinandi, nova methodo, practicata forſan à Criminaliſtis in Cauſis læſæ Majeſtatis divinæ, vel humanæ, dilata fuit una ſeſſio ab alia per ſpatium octo dierum, necnon in principio cujuſlibet reſponſionis epilogatur reſponſio ad interrogatorium antecedens, ex. gr. *Avendo detto di ſo-* 13 *pra avere più volte diſcorſo meco, &c. & avendo già riferito il tenore del diſcorſo, &c.* & ſic de reliquis; Itaut ſequendo *Perremut. in Conſtit. Juris Conſult. par. 3. tom. 1. in animadverſ. ad Lector. verb. Bibliopolarum deteſtabilis avaritia, Advoc. Ricciam in Epiſt. ad Lector. deciſ. Ubagh 1 Anſald. in addit. ad deciſ. 9. ſub numer. 50. & Urceol. de Tranſact. quæſt. 9. numer. 15.* ibi: *Ob quoties emun-* 14 *tur iſtæ Deciſiones!* Dicere poſſumus in noſtro Caſu: *Ob quanti emptæ fuerunt primæ reſponſiones ſecundi Teſtis.*

Subjungentes ulteriùs, quòd niſi, mediante decreto *Petiit, & ampliùs*, rejectæ fuiſſent æquè obſtinatæ, ac ſæpiùs reiteratæ contrariæ inſtantiæ cùm deſtinatione unius dumtaxat Interpretis in perſona probi, & emeriti Cu- 15 rialis, ad terminos *Conſtit. 64. Innoc. XII. in ejus Bullar. fol. 230.* procedendo cùm regulæ aurea, vulgò *del Trè*, de qua *Rot. deciſ. 11. ſub numer. 14 cor. Anſald. & deciſ. 27. ſub numer. 1. cor. eodem: Se 2. mi danno 15. quanto mi daranno 7.* reſpectu ſecundi examinis d. ſecundi Teſtis, quoad ſeptem articulos additionales, adfuiſſet materia pro aliis 63. Seſſionibus, idque ad rationem jul. 19. pro qualibet.

Cæterùm per modum ſimplicis diſcurſus, & falſæ hypoteſis, nunquam ſatis repetimus, quòd admiſſo, ſed nunquam conceſſo, quòd in noſtris terminis aliqualis remaneret in merè accidentalibus diſcrepantia, hæc nunquam apta eſſet tollere, vel diminuere fidem Teſti in rebus, ſubſtantiam negotii concernentibus, circa quam nulla omninò in noſtris terminis notari poteſt contrarie- 16 tas, ex ſolidè animadverſis, & punctualibus authoritatibus comprobatis in 1. *Voto §. 8.* & ſupra. Quibus addi poſſunt adducti à *Rot. in Rom. Filiat. 8. Aprilis 1707. §. Non obſtante cor. Omanna* ibi: *Minuſque urgentibus aliquibus contradictionibus, in eorum depoſitione notatis; namque illæ, ſi quæ adſunt, verſantur in accidentalibus, ideoque Teſtium fidem non minuunt, cùm de cætero in ſubſtantialibus ſint concordes, & in Melevitana Deprad. quoad Demetrium 8. Maii 1711. §. Quo verò cor. Molines,* ibi: *Satis eſt, quòd Teſtes concludant ſubſtantiam deprædationis, &c. quin attendi mereantur ſupradictæ, aliæque conſimiles contrarietates, Teſtibus objectæ, non percutien-* 17 *tes ſubſtantialia, ſed accidentalia*, ubi ſequitur alias deciſiones.

Imò, juxta nobilem animadverſionem verè aurei Eccleſiæ Doctoris *S. Jo: Chriſoſt. in Matth. homil. 1. poſt princ. lit. G. fol. mihi 25.* juxta Venetam impreſſionem anni 1583. hæc ipſa contradictio in accidentalibus grande abſque dubio eſſet documentum veritatis, ibi: *Hoc ipſum maximum eſt teſtimonium veritatis; Si enim ex toto, & in omnibus conſonarent, & cum nimia diligentia, atque cu-* 18 *ra, &c. ad ſingula æqualiter verba convenirent, nemo inimicus credidiſſet unquam, ſed eos communi ad decipiendum conſilio congregatos, quaſi ou humana conſpiratione, &c. Non enim ſimplicitatis fuiſſe tam ſolicitam conſonantiam judicarent; Nunc verò quæ videtur ex rebus exiguis differentia, ab omni illos ſuſpicione defendit, & ſatis clarè Scribentium exiſtimationem tuetur, &c.*

Et concordat Theologorum Princeps *D. Thom. 2. 2. quæſt. 70. artic. 2. ad ſecundum*, ibi: *Diſcordia teſtimonii in aliquibus circumſtantiis, non pertinentibus ad ſub-* 19 *ſtantiam facti, &c non præjudicat teſtimonio, quia homines non conſueverunt circa talia multùm ſolicitari, unde facile à memoria elabuntur; Quinimo aliqua diſcordia in talibus facit teſtimonium credibilius, &c. quia ſi in omnibus concordarent, etiam in minimis, viderentur ex condicto eundem ſermonem proferre.*

Ad hanc autem concluſionem ulteriùs comprobandam conſultò alias omitto authoritates, ultra illas, citatas in 1. Voto §. 8. *Si enim* (ſunt verba *Rotæ in Mindonien.* 20 *5. Martii 1706. §. Eoquè fortiùs cor. Anſald.*) *credulitatem, & venerationem præſtaremus Bartolo, vel Baldo, Hoſtienſi, aut Panormitano, &c.* Quare non eſt circumſpectanda veneranda authoritas duorum Eccleſiæ Doctorum? *Quando ſecundum noſtram imbecillitatem*, ut proſequitur ubi ſupra *eadem Rota*, *habemus quotidiè affirmatum, quòd authoritati magni Doctoris ſtandum ſit in quacunque materia, ſuapte natura diſputabili, & ambigua,* 21 *teſte Jaſon. in leg. penult. num. 21. Cod. de Pact. &c.* cum aliis ibidem cumulatis.

Indeque uno ore aſſerunt Doctores, quòd teſtes, loquentes per eandem numero verba, & deponentes per eundem præmeditatum ſermonem, nullo modo probant, nec aliquam mereantur fidem, juxta rotundum, *Textum in leg. 3. §. Ideoque ff. de Teſt.* ibi: *Utrùm unum, eundemque meditatum ſermonem attulerint*, ubi communiter Repetentes *Dec. conſ. 327. numer. 7. & conſ. 448. numer. 24. Cravet. cons. 78. in fine, Gratian. diſcept. 461. numer. 20.* ibi: *Accedat, quòd omnes teſtes, adducti ad probandam læſionem; deponunt per eundem præmeditatum ſermonem, quo caſu reddantur ſuſ-* 22 *pecti, nec fidem faciunt, Rot deciſ. 720. numer. 2. par. 1. diverſ.* ibi: *Dicta iſtorum teſtium DD. non placebant, quia omnes loquuntur per eundem præmeditatum ſermonem, quo caſu reddantur valde ſuſpecti, & deciſ. 393. numer. 28. par. 17. recent.* ibi: *Et quoad dicta, ſunt etiam ſuſpecti, &c. cum deponant per eadem præmeditata verba.*

§. VIII.

POſt dictas aereas contradictiones, noſtrorum teſtium, facit deinde tranſitum contrarius Defenſor ad perſonalem exceptionem primi teſtis, quam deſumere conatur ex verbis illis: *E partii con poca ſoddisfazione mia, e di N. &c. Et oltre detta mala ſoddisfazione, tra N. e me, per lo ſpazio degli ultimi tre anni ſempre quaſi vi era qualche coſa da dire, & io non la voglia dire per maggior ono-* 1 *revolezza, o riſpetto, sì di N. come de' Signori ſuoi Eredi.* Non advertens, quòd hæc ultima verba ejuſdem teſtis deſerviunt pro cathegorica, & ſolida reſponſione; Aliàs prætendendo, eidem teſti eſſe denegandam fidem ex dicta mala ſatisfactione, non ab ipſo teſte ortum habente, 2 verificaretur inconveniens illud, quòd nervosè reprobant *Bart. in l. In criminibus §. Cùm quis ff. de Quæſtion. Dec. conſ. 136. num. 18. & Neviz. in Sylv. Nuptial lib. 5. fol. 595. in princ.* quos ſequutus fui *in Tract. de Matrim. fol. 142. numer. 49.*

Quo verò ad exceptiones ſecundi Teſtis, ſequentia verba leguntur in contraria Scriptura, & quidem impreſſa caractere corſivo, ad faciendam forſan majorem impreſſionem, *Abbas A. nihil probat, quia ultra alias exceptio-*

Digitized by Google

ner, infra allegandas, ipſe deponit, ab alia perſona non
audiviſſe, nec fuiſſe informatum de hac prætenſa promiſſione,
3 *ſeu obbligatione N. quam ab alio teſte, ut apparet ex contextu*
ejus depoſitionis.
Contextus autem depoſitionis hujus Teſtis, adverſus lau-
dabile ſolitum non integraliter exhibitæ, ita cantat: *Oltre*
all'averlo inteſo dire dal detto Maſtro di Caſa riſpondo, che
lo ſo ancora per averlo inteſo dire dalli Ajutanti di Camera, e
da tutta l'Anticamera, perche era coſa pubblica, che da tutti
ſi diſcorreva, d'aver N. aſſegnati detti ſcudi 70. al detto A.
e lo sò ancora, per averlo inteſo dire dal Signor Cava-
liere N.
Ultra quòd, procedendo in hac parte abſque methaphy-
ſicis ſpeculationibus, & aereis diſcurſibus, ſed ſeriò, &
ſolidè attendendo rerum ſubſtantiam, juxta aureum moni-
tum *Angelici Doctoris in 1. par. quæſt. 45. artic. 4. ad 2. in fi-*
4 *ne*, & communem Doctorum opinionem, de qua *Bart.*
in l. Quominus numer. 21. ff. de Flumin. Card. de Luc. de
Feu. diſc. 44. numer. 17. & Rot. deciſ. 254. in fine cor. Ottob.
& in Piſana Juriſp. 2. Julii 1700. §. Ut enim cor. Anſaldo.
Quidquid ex adverſò gratis ubique dictum fuerit, vel criti-
cando illorum depoſitiones, vel detorquendo, & exten-
dendo ſenſum verborum eorundem teſtium *più, che non ti-*
rano i Ciavattini il corame, per portare le ragioni ove li pa-
re, ſunt verba *Garzon. nella Piazza univerſale diſc. 5. in*
5 *medio*; In facto duo hæc innegabilia ſunt, & in æternum
vera erunt; Laudabilis nimirum illa A. operatio remit-
tendi obligationem manu N. ſcriptam, & ſubſcriptam,
ei tranſmiſſam ſub illa præciſa declaratione, *di tenerſela*
per ſicurezza del promeſſoli, & poſt illius acceptationem
remiſſam, ſeù reſtitutam, cùm illa alia declaratione,
quòd non dubitabat de tali ſecuritate, *che non ſarebbe mai*
per defraudarlo del promeſſoli. Quæ operatio inter Curia-
les inaudita, & inter Magnates rara, nullis contrariis
criticationibus adeò offuſcari, nullis mendicatis prætexti-
6 bus adeò obnubilari, nulliſque famoſorum Criminaliſta-
rum captioſis, & intentionalibus interrogatoriis adeò in-
volui valet, quin ſuam ingenuitatem, & candorem, ejuſ-
demque nobilem animum, & nobilius genium, leguleita-
tibus oppoſitum, undique manifeſtet. Nec non magnum
continuum, & doloroſum ſervitium, N. præſtitum per
annos decem, & octo, & ſic per tertiam partem operati-
7 væ, ſeù activæ vitæ hominis, nedum in 43. Cauſis
contentioſis, indicatis in Summario, & aliis rebus, de
quibus ſupra; Sed etiam in multis aliis, tractatis, & feli-
citer ad finem perductis ab A. uti Agente ejuſdem N.
quæ non ſolent, non poſſunt, neque debent divul-
gari.
Hujuſmodi autem ſervitia, & patrocinia à Curialibus,
in eorum domibus manentibus, præſtita, ut de ſe ipſo lo-
8 quens obſervat *Card. de Luc. de Præm. diſc. 35. ſub numer.*
1. ibi: *Adhuc indeterminato, an huic laborioſæ vitæ foren-*
ſi me addicere deberem, &c. meæ tamen domi eidem inſervi-
enti, &c. non ſolent in Urbe compenſari mediantibus ſolis
verbis, criticationibus, & cavillationibus, quibus abun-
9 dant contrariæ Scripturæ; De jure verò remunerari debent
maximè principalibus præmiis, juxta æquè elegantem, ac
expreſſivam phraſim *Textus in leg. 4. in princ. Cod. de Ad-*
vocat. diverſ. Judic. ibi: *Laudabile, vitæque hominum*
neceſſarium, advocationis officium, maximè principalibus
præmiis oportet remunerari; Neque in caſu præſenti æ-
10 qualiter remunerata dici poſſunt mediante dicta annua
præſtatione ſcut. 70. aſſignata A. durante ejus vita natura-
li, attenta verè monſtruoſa claudicatione hujuſmodi con-
tractus, latè explicata ſupra.
Creſcit autem in immenſum vis, & efficacia omnium
hucuſque adductorum ex illa reflexione, quòd A. non
fundat unicè ſuam intentionem in ſolo dicto unici Te-
ſtis, ut ſupra multipliciter adminiculati: Minuſque in
ſimplici unione dictorum adminiculorum, quamvis id le-
galiter, & cùm omni fundamento facere poſſet, etiam
ſi eadem adminicula, ſeparatim ſumpta, aliquam reti-
nerent dubietatem, vel admitterent criticationem, ex
11 punctualiter firmatis in *deciſ. 129. numer. 13. cor. Priolo*,
& latè animadverſis in *primo Voto R. p. d. Cerret à*
§. 3.
Sed ad dictum effectum probandi ſubſtantiam conven-
tionis, ſeù obbligationis N. de eidem ſolvendo annua ſcu-
ta 70. pedes ulteriùs ſolidè figere poteſt, & firmiter figit in
ſeria, rotunda, & clara confeſſione Hæredum de eidem
ſolvendo annua ſcuta 70. durante vita N. de qua ſupra, &
12 reſultat ſola apertione Librorum Computiſtariæ ejuſdem
N. Et in iſtius innegabili facto, eidem punctualiter ſolven-
di ab anno 1695. uſque ad annum 1700. ſemper in eadem fi-
xa, & invariabili quantitate dictam annuam ſummam 70.
ex punctualiter firmatis *in Gerunden. Anniverſ. 15. Junii*
1696. §. Quatuor. de la Tremoille, & in Urgellen. Servit.
15. Martii 1697. §. Tertiò quoque, & in Romana Alimento-
rum 26. Junii 1698. §. 5 cor. Urſino.
Ultrò admittuntur hæc in contraria Scriptura, in qua
punctum reſtringitur ad ſolam durationem dictæ obligatio-
nis in vita A. ibi: *Tota quæſtio reducitur ad punctum, an* 13
verè N. promiſerit, ſe præſtiturum annua ſcuta 70. quouſ-
que vitam naturalem duxerit idem A. ut ipſe prætendit,
adeout debeatur hæc præſtatio annua, etiam poſt annum 1705.
uſque in præſens, ac etiam in futurum, durante vita natu- 14
rali ipſius, & ibi: Noſtra quæſtio non eſt ſuper anana pro-
viſione ſcuta 70. quam. N. dabat. A. prout apparet ex Li-
bris Computiſtariæ, ſed quæſtio eſt, an iſta præſtatio fue-
rit promiſſa per N. quouſque dictus A. naturaliter vive-
ret.
Reducta igitur ad has circumſtantias præſenti quæſtio-
ne, nemo ignorat, quòd admiſſa ſubſtantia debiti, ſeù
conventionis, illius accidentia facilioribus probationibus
demonſtrata dicuntur, ut notant adducti in *deciſ. 364. nu-* 15
mer. 4. cor. Ludoviſ. & dec. 1245. numer. 6. & 17. cor. Sera-
phin. & deciſ. 483. numer. 2. cor. Merlin. & dec. 179. numer.
3. cor. Priol. & deciſ. 236. numer. 9 cor. Celſ. & deciſ. 58. nu-
mer. 3. cor. Emer. ſen. & deciſ. 895. numer. 7. cor. Cerr. &
deciſ. 263. numer. 1. & 11. p. 18. rec. ibi: *Et quoad te-*
ſtamentum dicere ſatis eſſe, quòd ex eo probetur ſub-
ſtantia crediti, ad hoc ut ex levioribus probationibus
juſtificari poſſit probatio quantitatis, &c. In liquidan-
do credita, in ſubſtantia certo, leviores probationes,
ſufficiunt.
Et proinde ſi omnia huc uſque animadverſa efficacia exi-
ſtimata fuerunt in acerrimo, replicatoque contradictorio
judicio tam Congr. particularis, quàm Signaturæ ad 16
probandam ſubſtantiam ipſam conventionis, ſeù obli-
gationis N. Quantò magis hodie, poſt adeò ſolemne ju-
dicium dictæ Congr. particularis, & poſt ſolemniorem
illius canonizationem, ab hoc Supremo Tribunali obten-
tam, apta erunt ad probandam illius accidentia, ſeù du-
rationem ad vitam A.
Quæ duratio ex triplici ulteriùs reflexione intra eviden-
tiæ fines ponitur, manibuſque palpatur, I. Quia illa non
incœpit cùm ſervitio A. anno 1689. quando, inter alias 17
Scripturas pro N. abſente compoſitas, conſervat unam,
eminentiſſima manu in Urbe tunc temporis apoſtil la-
tam, ſed cœpit in fine anni 1695. & ſic poſt integros
annos ſeptem verè magni ſervitii; Difficile autem erit
perſuadere in illo climate, ubi etiam pueri naſum Ri-
noceronris habent, quòd loco palmarii, ſeù præmii tot
antiquorum laborum, & maximi ſervitii per annos ſep-
tem N. innegabiliter præſtiti, idem N. dicto anno 1695.
voluerit incipere tractare A. eo prorſus modo, quo in-
differenter tractabat omnes ejus famulos; Et longè dif-
ficilius erit credere, quòd idem A. eidem vili tracta-
mento ſcuta ſex menſtruorum, durante ſervitio N. cæ- 18
ca fide voluerit ſe accommodare eo tempore, quo lon-
gè utilior eidem nullatenus quæſita, offerebatur occa-
ſio, de qua ſupra.
II. Quia dicto anno 1695. ultra alias victorias, reporta-
tas in diverſis Litibus, indicatis in Sum. glorioſè termina-
ta fuerat illa, concernens reviſionem, & approbationem
Synodi M. in Urbe impreſſa d. anno 1685. Nec non eo pre-
ciſo tempore incepta erat alia longè ſtrepitoſior Lis cum C.
Et proptereà, nedum dignum, & juſtum, ſed nimis æ- 19
quum erat, quòd in dictis circumſtantiis eadem annua præ-
ſtatio conſtitueretur, uti duratura ad vitam A. ut obſerva-
tur in p. Voto §. 7. in medio.
III. Quia die immediatè antecedenti ad obligationem
N. A. ſe obtulit illa alia *congiontura di ſuo maggior vantag-*
gio, de qua ſupra; Nihil igitur magis naturale, nihil-
que magis obvium, quàm eo tempore facere dictam
obligationem annuæ præſtationis, duraturæ ad vitam
A. ad hoc, ut allectus à duratione ejuſdem pro toto
tempore ſuæ vitæ, minus durum, minuſque amarum ei
videretur, voluntati N. ſe accommodare, *il quale non* 20
li aveva data permiſſione di andare a ſervire un altro Per-
ſonaggio, che ſarebbe ſtato di ſuo maggior vantaggio, e
che perciò li mandava allora quel biglietto. Quæ occa-
ſio, ut obſervavimus ſupra, eſtque in Urbe notorium,
habet annexam ordinariam recognitionem menſtruorum

ſc. 20.

ſc. 20. punctualiſſimè in principio cujuslibet anni ſolvi ſoli-
torum.

Videtur proinde vim facere cuicumque ſano intellectui
conſiderario hæc, ut ad ſenſum contrarii Defenſoris, præ-
ſcindendu à duratione dictæ annuæ præſtationis, toto tem-
pore vitæ A. atque ſupponendo, illam durare ad volunta-
tem, & durante ſervitio N. voluerit A. cùm quintuplica-
21 to majori ſervitio ejuſdem N. & cùm longè majori fa-
cilitate dimiſſionis ab eodem ſervitio, combinatione fa-
cta, acceptare menſtrua ſcuta ſex, loco menſtruorum ſc.
viginti.

Idquè non inconſideratè in Cubiculo N. quando exhibi-
ta ei fuit dicta obligatio ab ipſomet N. ad ipſum placan-
dum, propter modeſtam recuſationem ejuſdem obligatio-
22 nis, ſed poſtquam longum habuit tempus ad petendum
ab aliis conſilium, atque *fixa attentione conſideraverat
ea, quæ inter ipſum, & dictam N. de mane geſta erant*,
ut ſolito candore, factum narrando, expreſſum fuit in no-
ſtro Memoriali his præciſis verbis.

*De manè diei 13. Decembris anni 1695. vocatus ab N.
ad audiendum* quello, che, dicendo Meſſa in onore di
S. Lucia, aveva participato. *Legitimè autem impedi-
tus, non valens ad ejus Palatium ſtatim ſe conferre, ite-
rùm interpellatus fuit poſt prandium ejuſdem diei, ſequen-*
23 *tibus verbis:* Sentirà V. S. l'operato, e quello reſta ſoſ-
peſo, e domattina ſarà V. S. atteſa, perchè ſarà tutto
quello, che vorrà, ſentirà me, e riſolverà V. S. e mi
troverà tutto ſuo cordialmente.

*Acceſſit proindè ſummo mane diei 14. eorundem menſis,
& anni, quando dictus N. poſt brevem epilogationem ſep-
tem annorum aſſidui ſervitii, eidem punctualiſſimè præ-
ſtiti, aperuit A. ejus determinatam voluntatem (antece-*
24 *denter non ſemel eidem indicatam, nunquam verò ad ef-
fectum perductam) ei liberè aſſignandi, durante ejus vi-
ta naturali, ann. præſtationem ſcut. 70. ad quem effectum
conſignavit in ejus manibus Obligationem, ab eodem ſcrip-
tam, ac ſolemniter ſubſcriptam, ſequentis tenoris:* Noi
ſottoſcritto promettemo nella ampla forma della R. C.
A. & in vigore della preſente ci obblighiamo, come ſo-
pra, di pagare ogn'anno ſcut. 70. moneta ad A. duran-
te la ſua vita. In fede, &c. in Roma queſto dì 14. De-
25 cembre 1695. *Atquè aſſignando eidem tempus ad reſolven-
dum, & acceptandam dictam obligationem, ſe retraxit
in ſecretiora, & remotiora Cubicula ſui Palatii.*

*Poſt repetitam lectionem ejuſdem obligationis, congruum
exiſtimavit A. illam tranſcribere, prout fecit, ad conſer-
vandam ejus memoriam. Cæterùm mente revolvens mul-*
26 *ta, quæ tunc temporis urgebant, probè nota, & intra
evidentiæ fines poſita à duobus teſtibus Sacerdotibus, om-
ni fide dignis, mediantibus rigoroſis, repetitiſque contra-
riis interrogatoriis, examinatis, atque non valens proin-
dè tunc temporis eidem finalem dare ſolutionem, dubius,
& anceps, expectavit reditum ejuſdem N. cui, poſt hu-
milimos gratias, reſtituit original obligationis, eum ſub-
miſſiſſimè rogando, ut dignaretur longius dare tempus ad
reſolvendum.*

*Excanduit N. tali audita ſupplicatione, turbatuſque in
ſermone A. non ſinè magna iracundia, accipiens dictam
obligationem, omiſſis aliis, ſequentia protulit verba, quo-
rum teſtis Deus eſt, qui indicaturus eſt omnes, ex quo*
27 *nemo præſens aderat:* Li Papi penſano molto bene a da-
re ad uno ſettanta ſcudi l'anno di penſione? *Circa quòd
ſimilibus verbis antea ſe expreſſerat etiam cùm primo te-
ſte, ut videre eſt in Summ. Et deinde altiori voce ſubjun-
gendo*, e biſogna ſpenderci due volte più per le Bolle,
e dire ogni giorno l'Offizio, e Lei ricuſa da me ſettan-
ta ſcudi l'anno liberi in ſua vita? *Perſando autem ſilen-
tio, & æquali humilitate adhibitis, loco adæquatæ reſ-
ponſionis, necnon, ut cumque ejus animo pacato, diſceſ-*
28 *ſit A. multa quidem tunc temporis urgentia expleturus ne-
gotia, ſed fixa attentione conſiderans ea, quæ inter ipſum,
& d. N. geſta erant.*

§. IX.

NEc inſiſtatur in eo, quòd in omnem caſum ab anno
1705. quo N. non ampliùs uſus fuit opera A. ei nihil
debeatur, ex quo cenſeatur emiſſa d. obligatio ad effectum
1 eidem inſerviendi. Hujuſmodi enim magnificatum obie-
ctum in facto nullatenùs ſubſiſtit, quia obligatio nullam
omnino continebat conditionem, nullumque onus, ex
parte A. adimplendum, ut rotundis litteris formiter

examinatus deponit teſtis mediator, qui d. obligationem
in manibus apertam habuit, legit attentè, & attentiùs
conſideravit, quando illam uſque ad Domum A. por-
tavit, & reportavit N. ibi: *Biglietto di obbligo libero, e
ſenza condizione alcuna*, ibi: *So bene, che in detto Bi-
glietto non ci era obbligo alcuno*, & ibi: *Non ſo, che d.
Biglietto conteneſſe altro obligo, e peſo, ingionto ad A.* 2
*Anzi ſo di certo, che non ve n'era alcuno, e ſe ci foſſe
ſtato Io me ricordarei, perche lo leſſi, &c. e lo ſentii le-
gere, &c.* & concordat alter informatiſſimus Teſtis, pa-
riter formiter examinatus, in Sum. ibi: *Era un' obbligo
libero, ſenza veruna condizione*. Et propterea ceſſant in
radice omnes prætextus, omneſque prætenſiones non a-
dimplendi obligationem, ob non continuationem ſervi-
tii, quòd in d. obligatione nullo modo habitum fuit in 3
conſideratione, minuſque in illa per viam expreſſæ con-
ditionis fuit præſervatum.

Quam veritatem intra evidentiæ fines ponere ulteriùs
videtur ſtringens illa reflexio, quòd obligatio N. unicè
directa erat ad alliciendum A. *di non andare a ſervire
altro Perſonaggio con ſuo maggior vantaggio, che perciò li
mandava allora quel biglietto*. Nemo autem non videt,
quòd ad conſequendum hunc effectum obligatio condi-
tionalis, vel oneroſa, prorſus inepta fuiſſet, quia non- 4
niſi verè ſtultus reliquiſſet præſentem occaſionem *di ſuo
maggior vantaggio*, allectus obligatione conditionali, o-
neroſa, & commenſuranda, vel ad terminos futurorum
laborum, vel ad arbitrium alterius voluntatis, ut Con-
ſideranti manifeſtum eſt.

Et tamen ad ſolius materiæ ornatum, ſubjungimus,
quòd in illis circumſtantiis, & terminis, qui non ſunt
noſtri, quando quis conducitur ad operandum, certa
adiecta promiſſione mercedis, tunc ſolùm iſta non de- 5
betur, quando ſua culpa ſervitium non præſtat; Secùs,
ſi id eveniat ex voluntario facto conductoris, *Textus
eſt litteralis in l. Qui operas 41. ff. Locat.* cujus integer
tenor talis eſt: *Qui operas ſuas locavit, totius temporis
mercedem accipere debet, ſi per eum non ſteterit, quo mi-
nùs operas præſtaret: Advocati quoque, ſi per eos non
ſteterit, quò minùs Cauſam agant, honoraria reddere
non debent*, quem cumulatis concordantibus, ſequitur
Zacch. de Salar. quæſt. 41. numer. 9. & quæſt. 51. numer.
38. & 39. Habemuſque in hac parte magiſtralem *Rota* 6
deciſ. la 520. cor. Cavaler. necnon aliam, æquè magi-
ſtralem in 1. *par. rec. la 330. per tot.* in qua reſolutum
fuit, integrum honorarium deberi Procuratori, qui ni-
hil omninò fecerat, ea ratione, quia in caſus contin-
gentia paratus erat ſuas operas præſtare, quam ſequitur
Adden. ad Burat. dec. 79 num. 12. & 13.

Quod verum eſt, etiamſi conductor, nedùm tacitè,
ſed expreſsè animum ſuum declaret, mercedem promit-
tere futurarum operarum intuitu, cùm ſubſequuta cor-
reſpectiva promiſſione locatoris, præſtandi dictas ope- 7
ras, ejuſdem promiſſæ mercedis contemplatione, quan-
do id non reducitur ad praxim per viam expreſſæ, &
litteralis conditionis, juxta magiſtralem *deciſ. 498. cor.
Rembold. per tot.* & ſignanter *numer. 7. & 8.* ibi: *Non
obſtat, quòd promiſſio mercedis videatur habere tacitam
conditionem, quatenus operæ præſtentur, & tacita con-
ditio ita ſuſpendat, ſicuti expreſſa, &c. Quia magna eſt
differentia, an promiſſio operarum ſit poſita in principali
diſpoſitione, ſeu potiùs in conditione, nam ſi poſita eſt in
conditione, tunc eſt adimplenda in forma ſpecifica, quia
conditio eſt ſtricti Juris, nec recipit caſum fictum, &c. Se-
cùs ſi eſt appoſita in principali diſpoſitione, quia tunc fit
interpretatio de bono, & æquo, & lex fingit ex æqui-
tate, operas fuiſſe præſtitas, quando per locatorem non* 8
ſtat, quominùs eas præſtet, &c. Numeris ſequentibus ſo-
lidè advertens, quòd in dubio ſemper facienda eſt inter-
pretatio favore Locatoris operarum, quam ſequitur ci-
tatus *Addentes ad Burat. dicta deciſion 79. numer.* 12.
& 13.

Nulla autem cadit in hac parte difficultas, quòd per N.
ſteterit, quin A. eidem voluntariè inſerviret uſque ad ejus
obitum, ex quo poſt æquè humiles, ac ſerios ſermones,
cùm eodem ſæpè habitos, & ſignanter die 2. Februarii
1705. pro exequutione d. obligationis, nunquam am- 9
pliùs illum vocare fecit, ut concludenter probavimus in
Summ. ex Atteſtatione digniſſimi Prælati, ibi: *In det-
to anno 1705. eſſendo Io Prelato, e continuando ad inter-
venire nelli d. Congreſſi domeſtici, e legali, che ſpeſſiſſime
volte, come ſopra, ſi facevano avanti d. N. non vedendo-*

ci Io preſente il ſudetto A. una volta domandai ad N. ſe A. era
10 *ſtato avviſato, il quale mi riſpoſe, che non voleva incommo-*
darlo, & concordant primus Teſtis, & ſecundus. Igitur
abſque ullo fundamento inculcatur hodie non continuatio
ſervitii, dum N. imitando illum Patrem familias, qui de-
ſcribitur à *D. Mar. 3. 13. Invitavit quos voluit ipſe, & ve-*
nerunt ad eum, in terminis punctualibus egregiè *Rot. d. dec.*
520. num. 3. cor. Cavaler. ibi: *Licentia remanebat ſine cauſa,*
ſaltem vera, ſed cum cauſa merè voluntaria, quæ non ſuffi-
ciebat ad reſcindendam conventionem, initam utriuſque Par-
tis conſenſu, & meliùs *Gloſſ. in l. 1. §. Divus Severus verb.*
Repeti ff. de Var. & extraordin. cognit. ibi: *Et quòd hic dici-*
tur per ipſum non ſteterit, ſubaudiunt, ſed per Clientulam,
11 *quia dixerat Advocatus, paratus ſum venire ad Cau-*
ſam.

Eandemque veritatem ſuperlativè comprobat alter Te-
ſtis, cùm innumeris Partis Interrogatoriis bis formiter exa-
12 minatus, ibi: *Ogni volta, che N. lo mandava a chiamare*
puntualmente veniva ibi: *Alle volte ci veniva tre, e quattro*
volte il giorno, &c. anche in quei tempi, che N. ſi trattene-
va nella Villa, dove ſempre ci veniva, &c. & *II. T.* ibi: *Con-*
tinuamente veniva da N. ma non ci veniva ſe non era man-
dato a chiamare, e così erano tra di loro di concerto, & ibi:
Il concertato tra N. ed A. era, che non doveſſe andarci, ſe
non era mandato a chiamare, perche N. non voleva, che A.
perdeſſe tempo in Anticamera, e queſto concerto, e ſtabili-
13 *mento era noto a tutti dell' Anticamera*. De eoque proinde
uno ore deponunt ferè omnes Familiares, nobiles Aulici,
Cappellani, Cubicularii, duo Decani, & omnes fermè
famuli N. in Sum.

Quæ omnia tranſeunt in evidentiam in concreto noſtri
caſus, ex quo A. acceptando obligationem N. reliquit id,
quod non ampliùs ab ejus voluntate dependebat iterùm ac-
14 quirere, eò quia verificabatur illud Poetæ: *Fronte capilla-*
ta, poſt hæc occaſio calva.

Itaut etiam ſi adverſus rei evidentiam, per falſam hypo-
theſim reſpectu N. in ejus mente, non una, ſed mille adfuiſ-
ſent conditiones, qualificantes d. obligationem, adhuc ex
punctualiter firmatis per *Rot. dec. 839. per tot. par. 4. diverſ.*
duplata *in p. 1. rec. deciſ* 330. ex parte A. nil aliud erat adim-
15 plendum, quàm d. liberam obligationem acceptare, ſeque
uniformare enixæ voluntati N. *di non laſciarlo*. Et contra-
rium aſſerere videtur nimis aſperum, & æquè durum, quia
non debet pendere à ſola, & ſimplici voluntate N. pro-
priam non obſervare obligationem, durante vita A. poſt-
quam idem A punctualiſſimè adimplevit id, quòd ab eo
deſiderabatur, & acceptando puram, & liberam obliga-
tionem uſque ad ejus domum tranſmiſſam, irreparabilitèr
16 amiſit id, quòd nunquam ampliùs in futurum poterat recu-
perare.

Reflexio videtur adeò ſolida, & naturalis, ut nullo in-
digere videatur Juris fulcimento, quia *in quei caſi, in cui*
la ragione naturale ſi ſcorge aperta, non richiedeſi altra leg-
ge, nè altro Dottore, che il lume impreſſo negl' animi dalla
17 *natura*; ſunt verba *Card. Pallav. nell' Iſtor. del Conc. lib. 3.*
c. 12. num. 8. & concordant *Bald. conſ. 477. num. 6. & 7. lib.*
4. Card. de Luc. in Miſcell. Eccl. diſc. 47. num. 26. & Rot. in
Giennen. Jur. votandi 3. Julii 1706. §. Quòd indubitanter
cor. Kaunitz.

Et tamen in caſu longè fortiori, hoc eſt nullatenùs de-
pendente à ſimplici, & ſola voluntate debitoris, juxta cir-
cumſtantias noſtri caſus, ſed à caſu merè fortuito, habe-
mus Textum litteralem *in l. Sed addes 11. §. Cùm quidam*
ff. Locati, ibi: *Cùm quidam exceptor operas ſuas locaſſet,*
deindè is, qui eas conduxerat, deceſſiſſet, Imperator An-
18 *tonius, &c. ſcripſit, &c. Cùm per te non ſtetiſſe proponas,*
quominùs locatas operas, &c. ſolveres, ſi eodem anno mer-
cedem ab alio non accepiſti, fidem contractus impleri æquum
eſt. Eodemque Textu nullatenùs citato, ità diſtinguendo
notat egregiè *Zacch. de Salar. quæſt. 21. ſub numer. 16.* ibi:
Aut operarius, habita notitia caſus fortuiti, &c. poterat ſe
locare, & noluit, & tunc nonniſi pro tempore, quo ſervitium
fuit præſtitum, debetur ſalarium, aut verò non poterat al-
teri ſe locare, & tunc à primo conductore integram mercedem
conſequitur. Eandemque ſolidam, & fundatam opinio-
nem, cùm d. diſtinctione, ſequitur *Gloſſ. in leg. Si uno an-*
no 17. §. Item cùm quidam verb. Perſonis ff. Locat. ibi: *Cùm*
autem quis operas locat, &c. nec per eum ſtat quominus eas
19 *ſolvat, ſed per conductorem, licèt caſu fortuito impeditum,*
mercedem totius temporis conſequetur, &c. De hærede Ad-
vocati, à quo non repetitur ſalarium, quia per eum non ſte-
tit quominus cauſam ageret, egregiè *Natt.* in magiſtrali *conſ.*
452. per tot. quòd non poteſt eſſe magis ſtringens, magiſque
punctuale. Et ex Theologis eandem diſtinctionem ſequun-
tur etiam *Rebell. de Oblig. Juſt. par. 2. lib. 4. quæſt. 14. numer.*
15. Valer. de Differ. utriuſque for. verb. Locatio differ. 3. 20
& Dian. coordinatus tom. 6. tract. 3. reſolut. 17. nume-
ro 2.

Aliàs illud verè intolerabile ſequeretur abſurdum, quòd
ſub bona fide promiſſionis tenuis recognitionis, durante
tamen toto tempore vitæ alicujus, omni Jure, omnique
congruentia debita qualificatiſſimis Perſonis, etiamſi ſim-
pliciter aliquid verbaliter promittunt, multò magis, quan-
do promiſſiones in ſcriptis redigunt, induceretur quis ad 21
non acceptandas bonas, & utiles occaſiones, quæ ultro ei
ſe offerunt, necnon allicerentur per longum temporis ſpa-
tium ad alacriter præſtandas omnes operas favore condu-
ctoris, longè excedentes d. tenuem recognitionem, du-
rantibus urgentiis, & urgentibus negotiis ejuſdem con-
ductoris, cùm verificatione illius *Proverb. 30. 33. Qui*
vehementer emungit elicit ſanguinem, ex infra obſervan-
dis: Deindè verò eiſdem litibus compoſitis, & ceſſatis
urgentiis, voluntariè dimiſſus, ſeù non ampliùs voca-
tus à conductore, uti poſſet vulgato illo *Perdidimus om-*
nia; Quo nihil abſurdiùs dici, nihilque irrationabiliùs
poteſt excogitari, ut de ſe patet, Et ad rem in termi- 22
nis longè durioribus illius, qui expreſsè conductus fue-
rat *per andare a ſervire nel fondaco di S. Marco* ſpatio ſex
annorum, dimiſſus verò fuerat poſt quadriennium, ex
illo prætextu, ſeù motivo, *perche il fondaco non aveva*
biſogno di lui, eſt punctualis *deciſ. 520. per tot. cor. Ca-*
valer. Qui termini fraternizzare videntur cum noſtris,
quia *la frequenza ceſsò due anni in circa, che Io partiſſi* 23
da N. e che ceſsò la Cauſa, che N. aveva con M. ut dicit
primus teſtis.

Omninòque præmiſſorum illa aſſignari ſolet convincens
ratio, quia quando operum præſtatio non eſt litteraliter po-
ſita ſub conditione, tunc lex fingit, illas fuiſſe præſtitas,
quando per locatorem non ſtetit, quin illæ præſtarentur, 24
benè *Natt. d. conſ. 455. num. 11. & 12.* ibi: *Et ſi opponere-*
tur contra præmiſſa, quòd promiſſum pro operis habet taci-
tam conditionem, ſi operæ præſtentur, & tacita conditio ita
ſuſpendit ſicuti expreſſa, &c. Reſpondeo, quòd non eſt ve-
rum, quòd in ſimplici operarum promiſſione operæ ſint poſitæ
in conditione, ſed in principali diſpoſitione; Et in hoc eſt dif-
ferentia, quia ubi ſunt poſitæ in conditione, non eſt ſatisfa- 25
ctum, neque paritum conditioni, niſi verè, & actualiter
operæ præſtentur, quia conditio eſt ſtricti juris, & in forma
ſpecifica adimplenda, &c. Sed ubi ſunt poſitæ in principali
diſpoſitione, quia celebratur contractus locationis, & con-
ductionis, &c. tunc fit interpretatio de bono, & æqua, pro-
ut eſt de natura contractus bonæ fidei. Ideò lex tunc fingit, 26
operas fuiſſe præſtitas ex æquitate, cùm non ſtet per locato-
rem quominus eas præſtet, ſed ob contingens impedimen-
tum.

Et meliùs, atque magiſtraliter *Rot. deciſ. 498. num. 9. &*
10. cor. Rembold. ibi: Quia *quando non fuit appoſita expreſ-*
ſa conditio (juxta punctuales terminos noſtri caſus) *non ſo-*
lùm inſpici debet animus conductoris, quo nempè animo ipſe 27
conduxerit operas, ſed etiam animus ipſius locatoris, quo
ſcilicèt animo ipſe operas ſuas locaverit, ita quòd cùm in caſu
iſto D. Nereus veriſimiliter operas ſuas locaverit, animo re-
cipiendi mercedem conventam pro integro triennio (toto tem-
pore vitæ poſſumus addere in noſtro caſu) *neque aliàs ſe*
obligaſſet traducere ad Urbem ſuam Familiam ſatis numero-
ſam, &c. (relinquere occaſionem, indicatam in Summ.
ſubjungere poſſumus in noſtro caſu) *ea interpretatio ſumen-* 28
da eſt, quæ ipſi N. faveat, &c.

§. IX.

POterant autem omitti tres reflexiones, tanquam novæ
gratis exageratæ; Prima, quòd A. non acceptaverit
promiſſionem N. dum Schedulam obligationis illi remiſit;
II. Quia eo ipſo, quòd idem A. declaravit, velle ſequi fi- 1
dem N. ad ſummum illius obligatio durare poterat quouſ-
que viveret N. qui datam fidem ſervaret; Et III. Quia in
omnem caſum eadem obligatio uti involvens meram, &
gratuitam donationem, & tanquam continens ſummam ni- 2
mis conſiderabilem, regulandam à vita A. inſinuari debe-
bat, ex cujus defectu ſalvari nunquam poſſit à nulli-
tate.

I. Enim non regit in facto, in quo ut dicitur in p. Voto
§. 4 *in medio*, & pluſquam evidenter infertur ex tota facti
ſerie,

Digitized by Google

ſerie, inſimul conſiderata, innegabile eſt, quòd A. & facto, & verbis acceptavit d. obligationem N. prout etiam
illam, & facto, & verbis pro acceptata recognovit idem
N. *Facto* accipiendo ipſa die tranſmiſſionis ſcuta 35. ſibi à
3 N. tranſmiſſa pro exequutione dictæ obligationis: *Verbis*
ſe rotundis litteris declarando, plenam habere fidem N. *il
quale non ſarebbe mai per defraudarlo del promeſſogli*; Unita cùm ſucceſſiva confeſſione ejuſdem *di compenſar tutto
nel ſuo teſtamento*, quæ verbalem acceptationem ultrò
comprobat. Nec non cùm punctuali exequutione ejuſdem
obligationis per ſpatium quinque annorum, reſultante
4 ab ipſiſmet Libris Computiſtariæ N. ut dicitur in 1. Voto
§. 6. qua non poteſt dari magis realis, magiſque ſolida acceptatio, ex adductis per *Bald. in leg. Paulus ff. Rem
haber.* ubi quòd verba quandoque falſa ſunt, facta verò
nunquam, cum aliis apud *Barboſ. axiomate* 93. *numero* 11.

Quæ omnia, uncta cùm aliis reflexionibus, & 17. ſolidis adminiculis, de quibus ſupra tali evidentia, tantaque
palpabilitate digito oſtendunt acceptationem dictæ obligationis N. ut mirum certè videatur, quòd ad has extremitates redacta fuerit criticatio dictæ obligationis, niſi excu-
5 ſare velimus contrarium Defenſorem verbis illis *Pellegr. in
Prax. Vicar. par.* 4. *ſect.* 4. *ſub numer.* 19. *fol. mihi* 439. his
verbis: *Sed certè excuſari videtur, &c. quia hæc dixiſſe noſ-
6 citur, non ex voluntate, ſed potius extrema neceſſitate, ob
defectum Juris, & inopiam rationum.*

Non minus frivola eſt ſecunda, quia poſita laudabili
illa operatione A. habendi majorem fidem verbis N.
quàm ſcripturæ illius obligationis, duraturæ ad vitam
ejuſdem A. non iſte, ſed N. qui non ſine admiratione,
7 & laude dictam Scripturam obligationis retro accepit,
omnibus modis curare debebat, ut etiam poſt ejus mortem de illa conſtaret; Quòd ſi morte præventus, id adimplere nequivit in ilio teſtamento, quòd imperfectum
reliquit, non poteſt id in præjudicium A. verti, ſeù in
illius odium retorqueri, ſed potiùs omnis in hac parte
ejus favore capienda eſt lata interpretatio, juxta æquè
punctualem, ac magiſtralem *deciſ.* 498. *per tot. coram
Remb.*

In tota autem ſophiſmatum generatione, & parentela non reperitur aliud ſimile illi, quòd ſequentibus verbis fit in contraria Scriptura: *Obligatio non eſt ad vitam
A. qui dum declaravit, ſe velle ſequi fidem N. ad ſummum durare poterat quouſque viveret N. qui datam fidem
8 ſervaret*; Illud enim ex ſe corruit obſervando, quòd obligatio N. non erat reſtricta ad ejus vitam, ſed ad illam A. Sicuti igitur ſi idem A. conſervaſſet dictam Scripturam obligationis, res eſſet ex omni parte expedita pro
duratione, & continuatione ejuſdem A. ita expeditior
debet eſſe, dum in nihilo immutat durationem ejuſdem
obligationis, ad illius probationem ſubrogata fuit fides,
omni jure debita verbis Viri, adeò qualificati, quæ fides inter honeſtos homines ſuperat illam, quæ publicis
9 Inſtrumentis debetur, ex animadverſis per *de Angel. de
Official. Baron. cap.* 103. *à numer.* 7. *uſque ad finem*; Concludimus proinde reſponſionem huic plus juſto exagerato argumento verbis illis *Card. Baron. de Monarch. Sicil.
10 in reſponſ. ad Card. Aſcanium Columnam num.* 14. *in fine fol.
mihi* 191. *Sic itaque ridiculum, de ridiculo ſumptum, redditur argumentum.*

Longè demum majoris inſubſiſtentiæ eſt tertia contraria
reflexio circa neceſſitatem inſinuationis ejuſdem obligatio-
11 nis, ab alio contrario Defenſore inſinuata, qui inaudita
fiducia A. dixit, quòd etiam ſi hodie in manibus haberet
dictam obligationem N. adhuc ex hoc motivo illa eſſet
prorſus inexequibilis.

I. Quia in quibuſcunque donationibus ad favorem Familiarium, quæ fiunt à S. R. E. Card. uſque ad hodiè inaudi-
12 ta forſan eſt ſimilis prætenſio, ſeù neceſſitas ſolemnitatis
inſinuationis, eò quia ex animadverſis per *Monacell. in Formul. tum.* 2. *tit.* 15. *form.* 17. *numer.* 1. *fol.* 195. ex una parte iidem privilegiatiſſimi ſunt in teſtamentorum materia,
longè durioribus, & majoribus periculis ſubiecta, per
ea, quæ egregiè obſervat *Capyc.* aſſerens ita reſolutum
à Conſ. Neap. in *deciſ.* 203. *ſub numer.* 17 ibi: *Sac. Conſ.
conſideravit qualitatem perſonæ Principis donantis, qui
non ipſe tantùm, ſed alii Barones Regni conſueverant im-
13 menſas, & majores donationes facere, nec unquam contra aliquam earum fuit huc uſque allegatus defectus inſinuationis; Et qualitatem perſonæ D. Alexandri: Erat enim
Doctor, & inter notos, qui multis annis in officio Advocationis ſe geſſerat, &c.* (juxta præciſos terminos noſtri caſus)
Item certo tempore, ſeu certis Cauſis, ſervierat pro Advocato dicto Principi, &c. In noſtro caſu poſſumus addere, 14
qui per annos decem, & octo, in 43. Cauſis inſervivit N.

Ex alia verò parte longè diſtant, nedùm à veritate, ſed
etiam à veriſimilitudine reſpectu Cardinalium motiva illa, ob quæ adhiberi de facto ſolet, & de Jure debet inſinuatio, ob imbecillis nempe judicii præſumptionem,
necnon ob fraudem, ac circumventionem, & demum 15
ob præſumptam machinationem, ex animadverſis per
Antonell. de Temp. legal. lib. 1. *cap.* 34. *numer.* 9. ibi: *Ea ratione à jure inductum eſt, nè Donantes per metum, & fraudem graviter lædantur*, *Card. de Luc. de Donat. diſ.* 60.
numer. 6. *&* 7. *Conſtant. ad Stat. Urb. tom.* 2. *annot.* 43. *num.*
135. *& Rot. deciſ.* 161. *num.* 8. *par.* 10 *rec.* ibi: *Inſinuatio non
erat neceſſaria, &c. quia non viget ratio fraudis, atque læſionis, ob quam leges, tam communes, quàm municipales,
eam fieri jubent*, *& dec.* 143. *num.* 17. *par.* 16. ibi: *Inſinuatio non requiritur in illis donationibus, in quibus non viget
ratio fraudis, ob quàm à legibus, tam communibus, quàm
municipalibus, illa, & aliæ ſolemnitates inductæ fuerunt.*

Et in terminis donationis, factæ à Principe, quòd propter ejus majeſtatem, quæ communis eſt S. R. E. Card. ex
adductis per *Corrad. in Prax. benefic. lib.* 3. *cap.* 8. *ſub numer.*
35. inſinuatione non indigeat, habemus litteralem, & ro- 16
tundum *Tex. in leg. Sancimus* 34. ibique *Gloſ. verb. Propriam Cod. de Donat.* ibi: *Ut ſcilicet propter propriam majeſtatem valeant, quantæcumque ſint, ſine inſinuatione.*

II. Quia redit ſemper idem fundatiſſimus diſcurſus, ſupra indicatus, & ſolidè innixus reſtitutioni ejuſdem obligationis, à dicto N. retro acceptatæ, & retentæ; In
iſtis enim circumſtantiis permiſſum ſit petere, quomodo
potuiſſet A. Judici inſinuare, ſeu oſtendere original illius
obligationis, quòd generoſiſſimè N. remiſerat? Non dubitans de illius obſervantia, & fidei exequutione? *Che non
ſarebbe mai per defraudarlo del promeſſoli*. Itaut, ſi in iſtis 17
terminis inſiſtatur adhùc exadverſò in contraria prætenſione exagerati defectus inſinuationis, iſte non eſſet attribuendus A. qui originalem apocam obligationis, ex dicto laudabili motivo, nullatenùs habebat, & proinde nullo modo poterat Judici oſtendere, ſeù inſinuare, ſed N. qui cùm 18
eandem apocam obligationis retrò accepiſſet, poterat illam ad ſui libitum aliis oſtendere, & Judici inſinuare; Poſſet autem idem defectus A. attribui in ſolo caſu, quo adeſſet obligatio inſinuandi verba, vel ſimplices copias obliga- 19
tionum, quòd nemo ſani capitis affirmavit unquam.

III. Quia ſi quilibet ſimplex Sacerdos in toto Mundo *non
eſt ſubjectus legibus, ſeu Statutis, de inſinuatione loquentibus*, juxta præciſa verba *Rot. dec.* 528. *num.* 8. *&* 9. *par.* 18.
rec. Eò minus eiſdem ſæcularibus legibus, de inſinuatione 20
loquentibus, poterunt dici ſubjecti *Sacerdotes ejus Cardinis, in qua unitate Eccleſiæ Capitis univerſus volvitur, &
regitur Catholicus Orbis*, ſunt verba *Card. Baron. in epiſt.
ad Philip. III. Hiſpan. Regem de Monarch. Sicil. fol.* 238. *in
fine*. Et quos proinde *partem ſui corporis Sum. Pontifices
appellant*, ut videre eſt *in Conſt.* 15. *Eugen.* IV. §. 6. *in Bullar. nov. tom.* 1. Quivè *poſt Caput Eccleſiæ, quòd eſt Papa,
abſque ulla dubitatione, præ cæteris Eccleſiæ membris honorari debent*, ut proſequitur idem *Eugen. ubi ſupra*, & con- 21
cordant adducti à *Cohell. in Noti. Card. cap.* 12. *numer.* 1. *&
ſeq. Corrad. in Prax. benef. lib.* 3. *cap.* 8. *numer.* 35. ibi: *Cardinales inter Eccleſiaſticos Viros, poſt Papam primum locum
tenent, adeò quòd Fratres Papæ appellentur, & ſicut Papa dicitur univerſalis Eccleſiæ Sponſus, ita Cardinales vocantur Filii primi gradus Papæ, & diademate Principis
ſcripti, ac unum corpus cum Papa facere exiſtimantur, & 22
pars corporis illius, eidemque in conſulendo, & dirigenda
Orbem aſſiſtunt, ac proinde Conſiliarii ejus, Columnæ Eccleſiæ, Reges, maximi Principes, Senatores, & poſt Papam majores, ac Patres ſunt ſpirituales, & Orbis Terrarum 23
Cardines*, & latiſſimè *P. Schiara in Libro*, cui titulus *Romanus Pontifex artic.* 45. *per tot.*

Præcipuè in Urbe, hoc eſt in centro ſpiritualis juriſdictionis, & in apogæo Eccleſiaſticæ immunitatis, *e dove la
Porpora Vaticana, quaſi in propria sfera diffunde li ſuoi naturali, e luminoſi ſplendori*, juxta verba *Piazzæ in Hierarch. Card. fol.* 23.

IV. Quia donationes annuarum præſtationum, duraturæ ad vitam donatarii, uti ſubjectæ continuis periculis, & quotidianis accidentibus ejus mortis, inſinuari
nulla-

Digitized by Google

nullatenus debent, ea convincenti ratione, quia tot cenſen-
25 tur donationes, quot ſunt illi anni, quibus vivit donata-
rius, *Textus* eſt litteralis in *leg. Sancimus §. Si quis autem Cod. de Donat.* ibi: *Si hujuſmodi quidem fuerit donatio, ut intra vitam perſonarum ſiet, vel dantis, vel accipientis, & multę intelligantur donationes, & liberæ à monumentorum obſervatione*; Ubi pro alia congrua ratione conſideratur ulteriùs incertus vitæ terminus, his verbis: *Incertus*
26 *etenim fortunæ exitus hoc Nobis ſuggeſſit, ut poſſibile ſit unius anni tantummodo, vel brevioris, vel etiam amplioris temporis metas ſupervivere.* In cujus litteralis Textus conflictu, attendendi non ſunt Doctores, in contrariam forſan inclinantes opinionem, vel gratia ſolita exercitationis ingeniorum in Scholis, vel ex particularibus facti circum-
27 ſtantiis, claré concernentibus deteſtabilem circumventionem Donantis, vel vitioſam profuſionem illius patrimonii, juxta particulares circumſtantias *dec.* 242. *par.* 18. *rec.* in pręſenti caſu nullatenus concurrentibus, atquè prorſus extraneis à noſtris terminis.

V. Quia à neceſſitate inſinuationis omni jure exemptæ ſunt obligationes illæ, quæ gratuitę non ſunt, minuſque à mera donantis liberalitate procedunt, ex adductis per *An-*
28 *toncl. de Tem. leg. lib.* 1. *cap.* 34. *à num.* 50. & firmatis *per Rot. dec.* 48. *numer.* 9 & 10. *poſt. Torr. de Pact. fut. ſuc.* & *dec.* 725. *nu.* 2. *cor. Emer. jun.* & *dec.* 380. *num.* 0. *par.* 14. *rec.*

Eſſe autem talis naturæ illam, de qua eſt quæſtio, ad hominem probatur in primo *Voto* §. 5. Junctis cum iis, quæ
29 obſervavi *in Inſtit. Crim. lib.* 2. *tit.* 6. *num.* 101. Combinando dictum veré dolorofum tempus, cum illo, in quo die 13. Junii anni 1695. emanavit deciſio impreſſa *apud Card. Albic. de Inconſt. in Judic. la* 49. & cum alio magis doloro-
30 ſæ permanentiæ A. in Civitate A. de quo teſtis, omni exceptione major, eſt probatiſſimus, & ingenuus Curialis in authentica jurata Atteſtatione, cujus verba regiſtrantur infra.

Quæ dicta ſint ad oſtendendam inſubſiſtentiam omnium contrariarum criticationum, quia ad cognoſcendum, an obligatio N. fuerit A. utilis, vel præjudicialis, & an illa mereatur nomen donationis, vel potiùs importet antece-
31 dentium honorariorum inæqualem recognitionem, patet ex animadverſis ſupra, & ex infra obſervandis. Itaut applicentur ea, quæ in terminis inſinuationis, nullatenus requiſitæ in illo contractu, in quo quis proprium debitum ſolvit, etiam ſi in tali ſolutione verificetur exceſſus, notant adducti *ab Antoncl. de Temp. leg. lib.* 1. *cap.* 34. *n.* 45. *et Rot. dec.* 145. *num.* 7. *p.* 3. *rec.*

Obſervando præcipuè magnos illos labores in unica tan-
32 tùm famoſa *Cauſa* à menſe Februarii 1694. quo ſtrepitosé incæpit, & ſtrepitoſiùs continuavit, uſque ad annum 1706. Illi etiam unicè conſiderati, longè ſuperabant, & ſuperant recognitionem annuorum ſcutorum 70. durante vita A. ut Conſideranti patet; Et ultra quamplura exempla, quæ de
33 facili poſſent indicari, ad hominem id comprobavit contrarius Defenſor, qui recuſavit ſuum patrocinium præſtare uni ex nobiliſſimis Familiis, cum honorario annuorum ſcutorum centum, quamvis eadem Familia ſpatio unius Sæ-
34 culi non habeat tot Cauſas, quot A. pro N. nervosé defendit ſpatio ſolius decennii.

Quòd ſi eidem famoſæ Cauſæ uniantur aliæ 43. quarum 24. diſtinctè numerantur in Folio impreſſo, dato in Summ.
35 quæ data opera ibidem expreſſę non fuerunt, unà cum aliis materiis, & negotiis ab A. tractatis, & contentis in d. maximo numero feré 3000. Epiſtolarum, non ampliùs poſſunt verificari termini exceſſivę, ſeu gratuitę donationis, ſed veré, & propriè verificatur contractus cum inæqualitate monſtruoſa, quia cum ſola promiſſione recognitionis partis la-
36 borum, & functionum, antecedentium d. obligationem, quæ ictu oculi poterat evaneſcere, ex animadverſis ſupra, per aliud longum ſpatium undecim annorum, innegabiliter præſtitum fuit aliud ſervitium, ex modo animadverſis, longè majorem exigens recognitionem.

Uniri etiam poſſunt ſervitio, ut ſuprà præſtito N. multa alia, indifferenter præſtita omnibus illius utriuſque ſexus Conſanguineis, juxta aliquos caſus, ſpecificatos in fine d. Folii deſcriptionis Cauſarum.

Habita proinde conſideratione tot, tantorumque ſervi-
37 tiorum, per ſpatium annorum 18. omnibus dictis Perſonis indifferenter præſtitorum, non ſine fundamento dubitari poteſt, an, iſtis attentis, reſpectu A. verificentur ea, quæ lepidè ſcripſit *Jaſon. in l. Si quis in fundo, numer.* 15. *ff. de Legat.* 1. de illo Procuratore, qui conſtitutus fuerat tolis à ſuo Principali, ſequentibus verbis: *Si dico in Inſtrumento conſtituo Titium Aſinum meum ad agendum, & defendendum, an dicatur legitimus Procurator &c.* & Jaſonem ſe-
38 quitur *Gratian. diſcept.* 830. *num.* 10. ibi: *Ponit quæſtionem de eo, qui conſtituit Titium Aſinum ſuum ad agendum, quòd dicatur illum conſtituiſſe Procuratorem*, dum pręter dicta ſervitia, præſtita utriuſque ſexus Conſanguineis N. quæ reputari poſſunt appendices magno, continuoque ſervitio, eidem N. præſtito, necnon præter veré improbos labores in
39 defenſione dd. 43. Cauſarum, & ſignanter in compoſitione Librorum loco Scripturarum, quorum aliquę conſiſtunt in foliis 21. characteris antiqui, ſeù Lecturæ, cum impenſa de proprio ſcut. 13. 50. pro ſola mercede Copiſtę. Alię verò in foliis 18. characteris Silvii, remanebat aliud ſervitium æquè laborioſum, magniſque incommodum, conſiſtens *in due Congreſſi fiſſi per le materie legali, e domeſtiche,*
40 *che ſi facevano ogni ſettimana &c. oltre agl'altri congreſſi ſtraordinarii, con l'aſſiſtenza d'Avvocati, e Procuratori, ſecondo le urgenze delle Liti, a ſegno tale, che nelle materie legali tutto principalmente paſſava per le mani, e con la direzzione di detto A. il quale perciò era continuamente fatto chiamare da N. e delle volte tre, o quattro volte il giorno,*
41 *quando era ſempre puntuale a venire, anche nel tempo, che d. N. ſi trovava nella Villa*; Sunt verba Perfecti Cubiculi N. qui per annos 17. eidem inſervivit, cum quo concordant ſexdecim alii illius Familiares, & Domeſtici, quæ depoſitiones datæ fuerunt in Summ. Cauſa brevitatis hìc omiſſę.

Omnia hæc prę oculis habendo ſub triplici conſidera-
42 tione; Prima, quòd omnes dicti informatiſſimi Teſtes inſimul, & unitim conſiderati ad hominem concludunt aſſiduum, magnumque ſervitium, à dicto anno 1689. uſque ad annum 1705. ſeu per annos 18. & ſic per tertiam partem operativæ vitæ hominis, eidem N. incredibili patientia, & æquali aſſiduitate præſtitum.

Secunda verò, quòd omnes teſtantur de rebus, quarum experimentalem, & certam habuerunt notitiam, & ho-
43 die pręciſam habent memoriam, itaut ad illorum fidem augendam, atque intra evidentiæ fines ponendum dictum ſervitium, verificentur de eiadem ea, quæ de ſe ipſo ad rem ſcripta reliquit *S. Jo: epiſt.* 1. *in princ.* ibi: *Quod audivimus, quod vidimus oculis noſtris, quod perſpeximus, & manus noſtræ contrectaverunt &c. teſtamur, & annunciamus.*

Tertia demum, quòd abſque ulla omnino exageratio-
44 ne, à pondere horum ęque improborum, & inceſſantium laborum, nec non à mole, & multiplicitate Scripturarum, eodem anno 1695. compoſitarum, tum in ſatis nota Cauſa, quàm pro defenſione alterius, & multarum aliarum A. anno 1694. nec non ab exceſſivitate horum laborum, & magnarum occupationum ſere oppreſſus, anno 1695. coactus
45 fuit omnia propria relinquere negotia, atque in peſſimo, deplorabilique ſalutis ſtatu, mutandi aeris gratia ſe conferre ad Civitatem Albanenſem, in qua ſocium habuit ęquè ingenuum, ac probatum Curialem, qui in Summ. id teſtatur his verbis: *Ritrovandomi l'anno 1695. nelli meſi di*
46 *Maggio, e Giugno a villeggiare nella Città di A. vi venne A. in ſtato molto deplorabile di ſalute, per mutare aria per conſeglio de' Medici, & in occaſione de' diſcorſi, che ſogllonſi fare ne' congreſſi famigliari tra quelli, che dimorano in ſimili Luoghi, ei diſſe, avere ſofferta graviſſima malattia, per le molte, & eſtraordinarie occupazioni circa le Cauſe, allora pendenti di N. & in particolare per quella &c. notoria nella Curia, del che ne ho preciſa memoria per eſſere ſtato molto*
47 *notabile lo ſtato peſſimo di ſalute di detto A. che abitava in una Caſa, vicino a quella, dove dimoravo Io, onde per la vicinanza eravamo ſpeſſo aſſieme.*

Quæ ulteriùs pluſquàm tacitè inferuntur, & claré comprobantur ex iis, quæ leguntur in *Inſtit. Crim. lib.* 2. *tit.* 6.
48 *num.* 101. anno 1701. impreſſis, & reimpreſſis anno 1706. his verbis: *Ex conſultatione D. Jo: Mariæ Lancisii SS. D. N. Medici ſecreti &c. cui vitam debeo ex attentione, & magna diligentia, quibus de menſe Maii 1695. me liberavit à perículoſa febre, de cujus laudibus aliqua tangit D. Eques Mandoſius &c.*

Dum hæc ſub prælo erant, ad funditus diluendum prætextum inſinuationis in donationibus meré gratuitis, quę ſiunt à S. R. Card. recognoſcere volui ampliſſimas facultates, ſolitas eiſdem concedi, & inveni punctualiſſimè de
49 medio ſublatam omnem omnino dubitationem in hac parte reſpectu ſolemnitatis inſinuationis, quæ prætenditur eſſe neceſſaria ad hoc, ut donationes, factę per S. R. E. Card. validæ ſint, eo quia iidem nullas omnino ſervare tenentur ſolemnitates, minuſque quibuſvis inſinuationum legibus
ſub-

Digitized by Google

ſubjacent in omnibus actibus, & quibuſcumque contracti-
bus, itaut, nedum liberè, mediante quocumque informi
Scripturarum genere, ſed ſolo, nudo, & ſimplici verbo,
validè da eorum rebus, & bonis diſponere poſſint, & va-
50 leant, juxta verba illa dictatum facultatum: *Dignum eſt
&c. as Eccleſiarum Prælatis præſertim S. R. E. Cardinali-
bus &c. diſponendi de rebus ſuis libera ſit, tam ultima vo-
luntas, quàm alia; attributa poteſtas, & ordinata per eos
perpetua roboris firmitate ſubſiſtant &c. uſque ad quamcum-
que ſummam, per viam teſtamenti nuncupativi, ſeu in ſcri-
ptis, aut epiſtolarum, ſeu codicillorum, aut ſolo verbo, aut
alio quovis modo, etiam minus ſolemni, & ſine aliqua inſi-
nuatione, teſtandi, ſeu per donationem, tam inter vivos, quàm
cauſa mortis, etiam per viam ſimplicis donationis, ſeu con-
tractus, omiſſis quibuſvis ſolemnitatibus, & formulis,
aliàs requiſitis, tam ex Jure, quàm per Conſtitutiones, Sta-
tuta, & Conſuetudines &c.* Ad oſteudendam proindè inſub-
51 ſiſtentiam contrariæ reflexionis, atque ad manibus palpan-
dum, quàm futilis, quamvè fragilis ſit plus juſto exagera-
tus iſta prætextus inſinuationis, applicaiut hujuſmodi ca-
thegoricæ reſponſioni, ex meio facto deductæ, qualitas
nimis noti motivi Leonelli, probati Curialis, de quo *in
Tract. de Livell.* §. 11. *num.* 1.

§ X.

PRo efformanda autem æquè curioſæ, ac extranea quæ-
ſtione, quantùm propria pro exercitatione Scholarium,
& quatenus factum in hac parte aſſiſteret, cum majori otio
1 cathedraticè reſolvenda, tantùm impropria noſtro caſui,
gratis ubique ſupponitur in contraria Scriptura, quòd N.
fecerit obligationem, de qua diſputamus, cum conditio-
ne, deſtructiva libertatis A. ad hoc ſcilicèt, ut eidem inſer-
viret toto tempore ſuæ vitæ, & conſequenter nullo modo
ſubſtineatur ad *Tex. in l. Titio centum ff. de Condit. & demon-
2 ſtrat.* cum aliis, allegatis *in p. Voto* §. 13. Hoc enim eſt prorr-
ſus inſubſiſtens, & æquè ideale, quia *d obbligo era libero,
e ſenza condizione alcuna*, ut dicit qualificatus teſtis, qui
Viglietum vidit, in manibus habuit, & attentiſſimè conſi-
deravit, ut admittitur in Voto *d* § 13.

Igitur ſunt de ſubiecto non ſupponente ea, quæ dicta fue-
runt, & Doctores, ibidem adducti, allegati dicuntur, vel
ad ornatum Urbis, ut lepidè ait *Sperel. dec.* 138. *numer.* 57.
Vel *ad baliſtam. nempe extra propoſitum*, ut his præciſis
3 verbis obſervat *D. Piton. diſcep.* 92 *ſub num.* 25. Et proinde
dicere poſſumus cum *D. Hieron. epiſt.* 61. *ad Pammach. Benè
ſcripſit, ſed nihil ad cauſam faciens.*

Non attenta credulitate unius ex noſtris Teſtibus, quia
in conflictu obligationis puræ, & liberæ, qualis erat illa
N. judicium, & credulitas teſtis non attenduntur, ex au-
thoritatibus, allegatis in primo Voto §. 13. & Nos compro-
bavimus ſupra.

Cæterùm reſpectu dictæ quæſtionis in genere, an valeat
conditio, per quam libertas infringitur, utor verbis *Bartol.
4 in d. leg Titio centum* 69. §. *Titio num.* 2. *ff. de Condit. & de-
monſtr. Non video, quare non valeat, ſi reſpicit commodum
alicujus, ut patet ex toto titulo Locati; Ad id, quod dicitur,
quòd infringitur libertas, reſpondeo, quòd ſolvendo intereſ-
ſe liberatur.* In cujus conflictu attendi nullatenus merentur
5 exadverſo allegati, per ea, quæ obſervant adducti ab *Ho-
diern. contr. forenſ.* 19. *num* 53. & *Gob. conſul.* 118. *num.* 102.
& firmavit *Rot. in Mindonien.* 1. *Martii* 1706. §. *Eoque for-
tiùs cor. Anſald.*

Congruentiùs igitur, abſque tot criticationibus, dictum
fuiſſet motivum N. faciendi dictam obligationem, fuiſſe
remunerationem dicti ſervitii, eidem ab A. innegabiliter
præſtiti uſque ab anno 1689. abſque ullo, vel minimo reſpe-
ctu ad ingenui hominis libertatem obligandam, eo quia A.
6 nil magis ab incunabilis adhorruit, quod non ſemel in fami-
liaribus diſcurſibus eidem N. ingenuè aperuit, quàm *dor-
mire ad alienum ſomnum, ad alienum gradum ambulare,
nec non comedere ad alienum appetitum*, infelicitates, de-
ploratæ à *Seneca*, ſequuto, & relato *in Inſtit. Crim libr.* 2.
tit. 5. *num.* 167. Et hæc eſt illa unica ratio, quare, conſide-
ratis conſiderandis, acceptavit obligationem N. illa verò,
7 quare dictam obligationem remiſerit eidem N. neque per
umbram dubitando de ejus fide, adducitur à ſecundo teſte,
nobiliter nato, his verbis: *Li baſtava la parola di N. ch'era
Cavaliere, da non mancare.*

Prout in rei veritate nullatenus in hac parte defeciſſe ad
hominem infertur ex duabus illis innegabilibus digniſſimis
operationibus; Prima, quia die 2. Februarii 1705. idem
N. ingenuè admittendo propriam obligationem, ſeriò, &
clarè dixit A. *che nel ſuo teſtamento avrebbe compenſato tut- 8
to, e ciò per averlo inteſo la medeſimo da d. N. in d. giorno* 2.
Febraro 1705. *quando il d. A. venne a poſta per parlargliene
egli ſteſſo, come ſi dichiarò nell' Anticamera prima di entrare.*
Secunda verò, quia in Summario d. teſtamenti §§. 11. 27. 9
& 198. expreſſiſſimè ter demandavit *di far ſoddisfare quello
tutto, che troveranno dovuto, da darſele ſubito eſſecuzione,
ſenza figura alcuna di giudizio.*

§. XI.

DEmonſtrata ex his inſubſiſtentia dd. trium reflexio-
num, quæ poſitæ fuerunt in ſcriptis in dicta Cauſæ 1
propoſitione, pari inſubſiſtentia laborat alia, quæ gratis
ubique exagerata fuit in voce, innixa figurato magno ſilen-
tio A. in vita N.

Illud enim ex ſupra animadverſis non regit in facto quia
A. non perfunctoriè, & per tranſitum, ſed ſeriò, replica-
tiſſimis vicibus in vita N. ſermonem habuit de dicta obliga- 2
tione, cum omnibus illis, à quibus nimis veriſimiliter, ſi-
ve ratione arctæ conſanguinitatis, ſive ſingularis amicitiæ,
ſive continuæ familiaritatis, ipſius querelæ ad eundem N.
deferri poterant.

Idque non per viam hiſtoriæ, ſeu narrando aliorum ge-
ſta, vel referendo diverſarum perſonarum dicta, ſed uſque
ad importunitatis januam eaſdem perſonas enixiſſimè ro-
gando, & in omni patientia obſecrando *di parlare al mede-
ſimo N. per la puntuale eſſecuzione dell' obbligo di pagarli ſcu- 3
di ſettanta l' anno, ſua vita durante*, juxta præciſa verba
illius digniſſimi Confeſſarii, cujus memoria in benedictione
eſt, cum quo concordant omnes alii Familiares, & dome-
ſtici dicti N. ſpecificati in Summ.

Et quòd magis eſt eadem obligatio in ipſius vita non con-
numerabatur inter illa ſecretiſſima arcana, quæ ſub natura-
li ſigillo nota erant uni, vel alteri ex ejus Domeſticis, vel 4
Sriptoribus, ſeu Amanuenſibus, ſed *ora coſa pubblica a tut-
ta l' Anticamera, e da tutti ſi diſcorreva di aver N. aſſegnati
dd. ſcudi* 70. *al detto A.* ut deponit illius æquè nobilis, ac in-
genuus Præfectus Cubiculi, bis formiter examinatus, &
concordant omnes Familiares ejuſdem N. quorum verba re-
giſtrata fuerunt in Summ.

Ex eo autem, quòd præſens lis promota non fuerit in
vita ejuſdem N. præ oculis habendo dictum cathegoricum
reſponſum *di compenſare tutto nel ſuo teſtamento*, ſeriò da-
tum A. à Viro adeò qualificato, & tunc temporis conſtitu- 5
to in ætate annorum 76. non niſi maxima reverentia erga
eundem inferri legitimè poteſt, ſummaque veneratio erga
talem digniſſimam Perſonam, & demum inferri legitimè
poteſt ſola continuatio A. in illa bona fide, & certa fiducia,
quam ſemper habuit verbis N. quævè mirabiliter elucet in
dicta laudabili operatione reſtituendi eidem original ſuæ
obligationis, cum illa ſola declaratione, che *non ſarebbe
mai per defraudarlo del promeſſogli.*

Videtur autem condonanda prolixitas præſentis diſcur-
ſus; Non obſtantibus iis, quæ ſcripſit *Fatinell. in eius veſp.*
56. *à num.* 1. adverſus Curiales illos, qui, ad multiplican-
da folia Originalis, longas componunt allegationes, ſeu 6
Scripturas, eo quia gaudent brevitate moderni, ut dicit
Gloſſa in leg. 1. *verb. Quod metus ff. De eo, quod met. cauſ.*
ab eodem ſequuta, quadruplici reflexione.

I. Oritur à præciſa neceſſitate demonſtrandi inſubſiſten-
tiam omnium contrariatum criticationum, & detorſionum,
ne videremur ſaltem tacitè admittere relevantiam illius,
adverſus quam nihil dictum fuiſſet, juxta optimum illud
conſilium *S. Hier. epiſt.* 61. *ad Pammach Qui arguitur in plu-
ribus, & in dilatione &c. aliquid prætermittit, quidquid ta- 7
cuerit, confitetur.*

II. *Quia cuſtodienda eſt brevitas, ſi Cauſa permittat,
alioquin prævaricatio eſt tranſire dicenda, prævaricatio etiam
curſim, & breviter attingere, quæ ſunt inculcanda, infigen-
da, repetenda, nam pleriſque longiore tractatu vis quædam,
& pondus accedit*, ſunt verba *Plin. epiſt.* 20.

III. Quia agitur de articulis, diſcuſſis non ſola cogita-
tione, ut quotidiè practicatur in alienis Cauſis, ſed dolore
tractatis juxta nobilem animadverſionem *Quintiliani*, ſe-
quuti à *P. Segner. nella predica* 27. *num.* 10. ibi: *Aliena cogi-
tationibus, noſtra dolore tractantur:* Cum quanta enim
proprietate præſenti caſui applicentur hujuſmodi doloroſæ
cogitationes, Deus ſcit, cui nota ſunt omnia ea, quæ pro
non acceptanda dicta obligationa A. fecit, quæva dixit,
quando vocatus fuit à N. ad audiendum quidquid, *dicendo*

Meſſa

Digitized by Google

Meſſa in onore di S. Lucia aveva partecipato; Necnon quan-
8 do replicatus ei fuit Nuncius *per ſentire l' operato, e quello
reſtava ſoſpeſo*, Eidemque pariter Deo nota ſunt præjudicia
illa, quæ idem A. ſumma patientia, & æquali fortitudine
paſſus fuit, & patitur occaſione acceptationis dictæ obliga-
tionis, uſque ad ejus domum voluntariè tranſmiſſæ, & tan-
dem nulla accedente cauſa, imò neque in minimo immuta-
to calore æquè voluntarii, ac doloroſi ſervitii, neſcitur ex
quo motivo, nullatenus obſervatæ, quando omnia Jura
clamant, omneſque congruentiæ expoſcunt: *Nihil magis
æqaitati, fideique humanæ convenire &c. quàm conventiones,
& pacta ſervare, & perpetuò cuſtodire*, juxta verba *Rot. dec.
a8. n. 5. apud de Proſper. de Terr. ſepar.*

Circa quod habemus tres Textus, in quibus id non poteſt
majori energia explicari, quàm aſſerendo: *Quid enim tam
congruum fidei humanæ, quàm ea ſervare, quæ inter eos pla-
cuerant*, ut *in leg. 1. ff. de Pact.* Necnon, *ſicuti initio libera
poteſtas unicuique eſt habendi contractus, ita renunciare ſe-
mel conſtitutæ obligationi, Adverſario non conſentiente, ne-
mo poteſt*, ut in *leg. 5. C. de Action. & obligation.* Et demùm:
9 *Nihil ita fidei congruit humanæ, quàm ea, quæ placuerunt
cuſtodiri*, ut in *leg. Non minorem 20. Codic. de Tranſact.* ſe-
quuta à *Rot. in Nullius, ſeù Caven. 13. Junii 1710. §. Nec
officit coram Falconer.* Et in terminis noſtri caſus habemus
famoſum illud reſponſum *Ulpiani*, regiſtratum in *leg. 21. in
fine ff. Locat.* in quo idem celeberrimus J. C. ità concludit:
*Cum per te non ſtetiſſe proponas, quominus locatas operas &c.
ſolveres &c. fidem contractus impleri æquum eſt.*

IV. Demum reflexio deſumitur à nimis irregulari, pe-
nèque hoſtili more, quo præſens Cauſa agitata fuit, & agi-
tatur, contra voluntatem omnium illorum, qui in illa in-
tereſſe habent, ex animadverſis ſupra. Et quod magis eſt;
Non attenta reſolutione dictæ qualificatiſſimæ Congregat.
particularis, exadverſo procuratæ, & in qua omnes Cre-
ditores N. præcisè obligati fuerunt comparere, & propria
Jura deducere, etiam mediante ſuppletione eorum conſen-
ſus. Non attenta denegatione novæ audientiæ, uniformi
ſenſu omnium Prælatorum dictæ Congregationis particula-
ris rotundè denegatæ. Non attento tranſitu in judicatum
10 ſucceſſivæ Sententiæ ejuſdem Congregationis particularis.
Non attenta ejus canonizatione, à Tribunali Signat. Juſt.
loco Signat. Gratiæ obtenta, cum clauſula: *Sine præjudi-
cio rei judicatæ*. Quando multa adfuerunt fundatiſſima Vo-
ta pro reſcripto *Nihil*; Nec defuerunt alii doctiſſimi Votan-
tes, diſtincti ab Auctoribus dictorum Votorum, qui ex eo-
ſum ſumma benignitate illuminarunt contrarium Defenſo-
rem circa qualitates, & ſtudia A. uſque ab anno 1684. quo
una cum ipſo, ſub eodem Eminentiſſimo Præceptore ſtre-
nuam dabant operam ſtudiis legalibus; Non attenta dene-
gatione licentiæ de redeundo ad hoc ſupremum Tribunal,
11 cum decreto, *Petiit, & ampliùs*. Non attenta punctuali
exequutione omnium contentorum in dicta Sententia, &
ſucceſſivo mandato, pro tempore præterito; Non attenta
notoria ingenuitate, & commendabili bona voluntate He-
redum poſt dictæ Sententiæ promulgationem promptè ſol-
vendi A. ſuas annuas præſtationes pro tempore futuro, pro
quo non ampliùs opus fuit expedire mandata, eo quia ei-
dem tranſmiſſi fuerunt ordines, directi Banco S. Spiritus;
Uno verbo, iſtis omnibus, & quibuſcumque aliis non ob-
12 ſtantibus, adhuc non permittitur eidem A. pacificus uſus,
& quieta poſſeſſio pretii ſui ſanguinis, & compenſatio ſuæ
ſanitatis, ut ſequendo *Cardin. de Luca de Emphyt. diſc. 58.
num. 1.* loquentem ex propria experientia, ex quo per an-
nos 34. Advocati officium in Urbe exercuit, ut teſtatur in
13 *Miſcellan. diſc. 48. num. 4.* obſervavi in *Inſtit. crimin. libr. 2.
tital. 8. num. 104.* Sed eo poſſibili modo, quo fieri hodie po-
teſt, & ſic ſaltem in devolutivo, ex illo forſan motivo,
quod exornat *doctiſſimus de Rab. in diſcurſ. ad Lector.* im-
preſſo *in par. 7. recen. num 207.* loco alicujus maximè prin-
cipalis præmii, juxta nobilem æquè, ac pulchram phraſim
Textus in leg 4. Cod. de Advoc. diverſ. Judic. alacriter conti-
nuantur ejus vexationes, ad hoc, ut in expenſis præſentis
litis, ſaltem de facto, erogetur illa ſumma, quæ ad teno-
rem dictæ Sententiæ Congregat. particularis, canonizatæ
cum clauſula *ſine præjudicio*, ei non poteſt de Jure contro-
verti.

Satisfaciendo tandem petitioni contrarii Defenſoris, ſe-
quentia ſcribentis: *Quærerem ab A. ubi ſit iſta Apoca?* Quam
14 inſigni liberalitate, & æquali promptitudine ficticiam vo-
cat, idem A. ſervando ad unguem moderationem illam,
quæ præſcribitur in *leg. Quiſquis Cod de Poſtul. & in Conſt.
2. Benedicti XI. in Bullar. novo tom. 1. fol.* 180. quarum
verba regiſtravi *in Tract. de Matrimon. fol.* 141. conſtantiſſi-
mè reſpondet, quòd ubi ſit, & reperiatur hodie, nemo 15
meliùs ſcire poteſt, quàm idem contrarius Defenſor, cui
patens eſt porta Archivii omnium Scripturarum N. Ubi ve-
rò, non ſine laude, & maximo candore, prorſus negle-
ctis leguleitatibus, anno 1695. repoſita fuit ab eodem A. in-
tra evidentiæ fines ponis illemet digniſſimus Sacerdos, qui
eandem apocam ex præciſo mandato N. detulit A. aſſeren-
do *le riportai, e conſegnai a N. che ſe le ritene, facendo
anche ammirazione della bontà di eſſo A., e mi diſſe queſte* 16
*preciſe parole: E perche non ſe l' è ritenuto? E' una gran
bontà*.

Quidquid autem in hac parte, dicat idem contrarius De-
fenſor, A. in ea ſemper fuit, & erit fundatiſſima opi-
nione, quod original dictæ apocæ non poterat in tutiori,
atque ſecuriori loco collocari, quàm in manibus Viri, in in- 17
tegritate, rectitudine, veritatis, & juſtitiæ amore, ani-
mi ingenuitate, & candore, ſtrenua tuitione Jurium Apo-
ſtolicæ Sedis, & Eccleſiarum, ejus curæ commiſſarum,
necnon Eccleſiaſticæ libertatis, & immunitatis defenſio-
ne, admirabilique conſtantia, cum iis, quos mirata eſt an-
tiquitas, meritò comparandi, ipſiſmet livore, & invi-
dia in veritatis obſequium præ confuſione obmuteſcenti-
bus.

Modò verò majori conſtantia addit, quòd nedum perſi-
ſtit in ead. opinione, ſed ulteriùs de præſenti eſt, & in æter-
num erit alteriùs æquè fundatæ, ac inter honeſtos homines 18
communitèr admiſſæ opinionis, quòd nobiliſſimæ manus
Viri adeo qualificati longè ſuperent autenticitatem omnium
Archiviorum Urbis, atq; in immenſum excedant legalita-
tem omnium Notariorum Orbis.

§ XII.

*Primum Votum deciſivum Congr. Deputatæ Illuſtriſs., &
Reverendiſs. DD. CERRI, GOMEZ, & DE VICO,
editum à R. P. D. CERRO, S. Rotæ Auditore, & uno
ex Prælatis Deput. Rom. Annuæ Præſtat.*

Veneris 26. Jan. 1714.

INter cæteras controverſias, reſpicientes hæreditatem
N. à SS. D. N. huic particulari Congregationi ex ſpecia-
li commiſſione delegatas, non levis eſt illa, quæ vertitur
cum A. in Almæ Urbis Archig. J. V. Profeſſ. de dictaque le-
gali facultate optimè merito, & qui prætendens, præfatum
N. die 14. Decembris 1695. ſibi ſpopondiſſe vitalitiam præ- 1
ſtationem annuorum ſcutorum 70. in Congregatione habita
26. Maii 1713. inſtetit pro relaxatione mandati pro annuali-
tatibus decurſis, & non ſolutis, necnon pro declaratione,
annuam præſtationem à DD. Hæredibus N. deberi in futu-
rum, ejus vita naturali durante; Cùmque tunc demanda-
tum fuerit, ut Teſtes formiter examinarentur, hodie,
completo jam formali examine, inſtantiam renovavit, vo-
tique compos fieri promeruit.

Conſtare ſiquidem viſum fuit de promiſſione N. præſtan-
di A. annua ſcuta 70. ad ejus vitam, ex formali examine B.
Sacerdotis, qui erat Præfectus Domus ejuſd. N., & de facto
proprio deponit, N. circa medietatem menſis Decembris
1695. ſibi conſignaſſe Schedulam, vulgò *Bigliette*, ab eo-
dem ſcriptam, & ſubſcriptam, continentem obligationem
ſolvendi dicto A. ejus vita durante annua ſcuta 70. ad effe- 2
ctum, ut ipſam Shedulam, una cum ſcut. 35. pro ſemeſtri
anticipato deferret eidem A. qui eam retineret pro ſua ſecu-
ritate, quod cum idem Teſtis impleverit, dictus A. perle-
cta, atque acceptata obligatione N. receptiſque ſcut. 35. ne
in dubium revocare videretur fidem Viri adeò qualificati,
dictam obligationis Schedulam illi ſtatim remiſit per ipſum
Teſtem deponentem, qui eam reſtituit N. à quo non minùs
admiratus, quàm laudatus fuit actus adeò egregius, ejuſ-
dem A ut latiùs in Summ. Quæ quidem depoſitio clarè evin-
cit obligationem, à N. emiſſam, cùm de jure quælibet pro-
miſſio probari poſſit per Teſtes æquè, ac per publicum In-
ſtrumentum, *leg. In exercendis Cod. de Fid. Inſtrum. Spad.
conſ.* 229. *ſub num. 3. libr.* 2. & dixit *Rota in Firman. Donat.
cor. Albergato, apud Tore. var. jur. qu. miſcell. par. 5. deciſ. 1.
fol.* 574. & habetur *in celebri Voto R. P. D. de Aſte in Roma-
na, ſeù Januen. Succeſſionis, & Legitimæ 15. Novembris*
1709. §. 59.

Nec obſtat, quòd Teſtis, tanquam unicus, concluden-
ter non probet, *per Text. in cap. Licèt* 23. ibique *Bald. num.
4. de Teſtib.* Quoniam cum agatur de Teſte; deponente de
facto

Digitized by Google

factoproprio, concurrentibus circunſtantiis, & adminicu-
lis, infra recenſendis, etiamſi unicus ſit, plenam in judi-
cio conſtituit probationem, ad firmata *per Farinac. de Te-*
3 *ſtib. quæſt. 63. num. 221. Thomat. dec. 117. num. 4. Urceol. de*
Tranſact. quæſt. 58. numer. 35. Adden. ad Ludoviſ. deciſ. 351.
num. 50. Rot. dec. 1163. num. 6. coram Serap. & dec. 775. num
4. & 5. coram Burat. & dec. 264. num. 7. & dec. 312. num. 4
& 5. & dec. 349. num. 3. coram Celſ. & dec. 88. num. 6. coram
Ninot. & dec. 437. num. 1. & ſeqq. coram Ubald. & deciſ. 879.
num 7. & dec. 942. num 28. cor. Emer. Jun. & in rec. dec. 162.
num. 2. & ſeq. par. 5. & dec. 431. num. 7. par. 19. & in Romana
Pecuniaria 2. Febr. 1699. §. Metu ſiquidem, cor. Reveren-
diſs. Molines.

Præſtat autem primum adminiculum qualitas ipſius Te-
ſtis, Sacerdotali caractere inſigniti, cujus depoſitionem
æquivalere dicto duorum Teſtium tradunt *Gloſſ. in Canon.*
4 *Monachus verb. Quarum diſt. 77. Rocc. ſelect. diſput. jur. cap.*
177. numer. 10. Rot. dec. 84. numer. 11. & 12. apud Zuff. de
Legit. proceſſ. & deciſ. 325. num. 1. coram Mantic. & dec. 384.
num. 2. coram Priol. & dec. 65. num. 9. & 10. & dec 83. num.
27. coram R. P. D. meo Anſaldo, & in rec. dec. 630. numer. 2.
par. 3. & dec. 815. num. 56. par. 18. & dec. 492. num. 23. par.
18. & dec. 492. num. 23. par. 19. Addito inſuper, quod idem
Teſtis fuit mediator totius rei geſtæ, inter N. & A. nullum-
que commodum, vel utilitas, ex hujuſmodi negotio illi re-
ſultavit, ac proindè illius fides magis augetur, ut probant
Urceol. de Tranſact. quæſt. 58 numer. 3. Rot. deciſion. 267 nu-
mer. 1. par. 3. coram Veral. & deciſion. 111. numer. 9. coram
Burat. & deciſ. 200. numer. 9. coram Emer. Junior. & deciſ.
243. num. 14. & 15. coram Patruo mea, & dec. 267 numer. 16
& 17. par. 10. rec. & in præd. Voto Camerali R. P. D. de Aſte
§. 76. & 70. & in Foroſempronien. Legatorum ſuper Reinte-
gratione 18. Aprilis 1710. §. Quæ omnia coram R. P. D. Al-
drovando.

Alterum adminiculum eruitur ex depoſitione aliorum
ſeptem Teſtium, ferè omnium jam Aulicorum N. inter
quos adeſt Præfectus ejus Cubiculi, formiter examinatus,
& P. C. illius Confeſſarius, jam defunctus, qui in ſub-
ſtantia aſſerunt, ſæpè ſæpiùs audiviſſe in Aula ſermonem
haberi de præfata promiſſione, facta à N. ejuſque etiam
effectuata executione, mediante ſolutione, continuata uſ-
que ad annum 1700. quæ deinde fuit retardata, & dimi-
nuta, acriter cum eiſdem Teſtibus ſe conquerente A. do-
nec renuentibus dictis Teſtibus alloqui cum N. de hujuſ-
5 modi intereſſe, eumque rogare de adimplemento ſuſce-
ptæ obligationis, idem A. ſub die 2. Februarii 1705. ſuas
querimonias N. expoſuit, reportato reſponſo, *Che ave-*
va buon luogo nel ſuo Teſtamento, e che nel medemo era in
ſtato di compenſare il tutto, prout ex ore ſignanter ipſiuſ-
met N. audiviſſe teſtatur B. Cubicularius, necnon ejuſ-
dem N. Cappellanus, jam defunctus; Et licèt alii præ-
miſſa deponant de auditu ab A. aliiſque Familiaribus N.
inficiari tamen non valet, quominus vehemens præſtent
veritatis adminiculum, quia ferè omnes cum præfata in-
formi depoſitione deceſſerunt, ideoque mentiri voluiſſe
non præſumuntur, per ea, quæ notant *Bartol. in l. Ad-*
movendi numer. 17. ff. de Jureiur. Dec. conſil. 42. numer. 6.
Rot. deciſion. 166. numer. 8. apud Conſtant. ad Stat. Urb. &
deciſion. 321. numer. 8. & 9. & deciſion. 692. numer. 17. co-
ram Merlin. & deciſion. 68. numer. 19. coram Priol. & de-
ciſion. 8. numer. 43. & ſequentibus coram Argoli. & in re-
centior. dec. 129. num. 5 par. 12. & deciſ. 263. num. 13. & 14.
par. 19. & in Romana, ſeu Aſculana Cambii 12. Decembris
1710. §. Nam cum, coram R. P. D. Criſpo. Et de Teſtibus
informibus, quod faciant indicium veritatis cum aliis for-
miter examinatis, *Rota coram Patruo meo deciſ. 780. num.*
8. dec. 782. num. 5. & cor. Emer. jun. dec. 1038. num. 3. & de-
ciſ. 1103. num. 2.

Reſultat non leve, ac tertium adminiculum, tum à pun-
ctuali executione dictæ ſolutionis uſque ad annum 1700.
comprobata à formali depoſitione duorum Teſtium, ac
à Libris Introitus, & Exitus dict. N. nec ideo ab Hære-
dibus controverſa; Quas quidem continuatas ſolutiones
in hac præciſa quantitate ſcutorum 70. 000 ex alio moti-
vo præſumendum eſt contigiſſe, quàm ex vi prædicti præ-
ambuli tituli ſuſceptæ obligationis, ut animadvertit *Rot.*
6 *deciſ. 185. num 25. part. 19. recentior. & in Romana annuæ*
Præſtationis 8. Martii 1700. §. Illæ autem, coram Illuſtriſ-
ſimo Domino meo Scotto, Almæ Urbis Gubernatore; Tum
ex conqueſtionibus promiſſionis, ac fidei, ſibi non ſerva-
tæ, palam emiſſis ab A. coram Amicis, Conſanguineis,
Aulicis, & Familiaribus N. poſtquam iſte à prædictis ſolu-
tionibus deſtitit, de quibus plenè deponunt, non ſolùm teſtes
informes, verùm etiam d. Domus Præfectus, & Præfectus
Cubiculi formiter examinati. Eſt enim à veriſimilitudine
prorſùs alienum, quod A. ſic conqueri voluerit cum Viris,
à quibus de facili querelæ deferri poterant ad N. qui æquo
animo illius querimonias ac jactantias utique non tuliſſet,
quatenùs veritatis non habuiſſent fundamentum, nullum-
que lapidem movere omiſiſſet ad hoc, ut inſubſiſtentia, &
confictio ſuæ prætenſæ promiſſionis in judicio declarata re-
maneret, ex benè deductis *per Rot. dec. 274. num. 15. par.*
19. recen.

Quartum denique, reliquis omiſſis, forte adminiculum
depromitur ex laborioſo, & inceſſanti ſervitio, quod A.
N. præſtabat, conſiſtens in acerrima defenſione quamplu-
rium graviſſimarum Cauſarum, uſque ad numerum 43.
quarum pleræque toti Curiæ notæ ſunt, & præcipuè illa
cum C. M. in qua paulò ante emiſſam promiſſionem de 7
qua agitur, emanaverat deciſio 13. Jun. 1695. &c. Nec
non in directione aliorum negotiorum, habitis congreſſi-
bus etiam cum R. P. D. V. qui eo tempore, quo lauda-
biliter Advocationis munus exercebat, in Cauſis ejuſdem
N. ſuum patrocinium præſtabat, prout ex depoſitione 2.
Teſt. litter. T Quinimò, & in figura Agentis &c. N. ſicu-
ti ultra memoratos Teſtes, pleniſſimè oſtendunt infinitæ
Epiſtolæ ejuſdem N. Cùm autem A. in curſum hujuſmo-
di ſervitii, cœpti uſque de anno 1689. nullam remunera-
tionem obtinuiſſet, probabiliter credi poteſt, N. tot labo-
rea illius compenſare voluiſſe mediante ſupradicta annua
præſtatione ſcut. 70 duratura ad ejuſdem A. vitam, quæ
quidem non eſt exceſſiva, ſed valdè moderata, quia ſi age-
retur de taxando honorario pro tempore ſervitii præſti-
ti, & non duratori ad vitam, attenta quantitate, & qua-
litate Cauſarum, & negotiorum N. habito etiam reſpectu
ad duos Congreſſus, qualibet hebdomada, in ſumma lon-
gè majori conſtituenda foret merces, A. debita, cùm in
ſimili caſu habeamus, quod Sacra Rota honorarium Pro-
curatoris taxaverit in meſtruis ſcut. 25. ut in *Romana Ho-*
norariorum 29. Aprilis 1715. coram R. P. D. meo Aldro-
vando.

Nec fides memorati Teſtis mediatoris, tot adminiculis
ſuffulti, quidquam minuitur, ex quo tenor Schedulæ pro-
miſſionis; ab eo relatus in formali examine, non concor-
det cum copia ejuſdem Schedulæ, quam A. in præterita
Congregatione tranſumpſiſſe aſſeruit, antequam original
N. reſtitueret, cùm tenor, ab eodem teſte relatus, ſup-
ponat tantùm præcedentem obligationem, ibi: *Riceverà* 8
V. S. ſcud. 35. termine anticipato della penſione, ſua vita du-
rante, da me promeſſali: Prædicta verò copia præſeferat
actualem obligationem, ibi: *Noi ſottoſcritti promettiamo*
nella più ampla forma della R. C. A., & in vigore del pre-
ſente ci obblighiamo, come ſopra, di pagare ogn'anno ſcudi
70. moneta ad A durante la ſua vita. In fede &c. Roma
queſto dì 14. Decembre 1695. Animadverſum namque fuit,
quod dictus Teſtis non profitetur in ſuo examine referre
præciſa verba Schedulæ, ſed illius tantùm ſubſtantiam,
ibi: *Il tenore del biglietto in ſoſtanza era queſto:* Atque
ideò cum circa ſubſtantiam promiſſionis, per N. exple-
tæ, nulla adſit contrarietas, nihil refert aliqualis diſcre-
pantia circa verba accidentalia; Satis namque eſt, quòd
Teſtes uniformiter deponant quoad negotium principale,
ut firmant *Rocc. diſp. jur. cap. 40. numer. 19. Rot. coram*
Pamphil. deciſ. 496. numer 7. & deciſ. 280. num. 6. & de-
ciſ. 635. numer. 10. & deciſ. 1061. numer. 4. coram Emer.
junior. & deciſ. 932. numer. 8. coram Burat. & deciſ. 384.
numer. 20. coram Priol. & in recen. deciſ. 126. numer. 18. &
deciſ. 347. numer. 19. par. 9. & deciſ. 53. num. 13. & ſeqq.
par. 13.

Nulla pariter conſiderari valet contradictio in eo, quòd
idem Teſtis aſſerit, videlicet, N. in principio menſis De-
cembris 1695. ſibi dixiſſe: *Abbiamo fermato A. coll'accordo*
di 70. ſcudi di penſione annua; Quòd tunc temporis nego-
tium jam concluſum eſſet, quando è converſo A. in ſuis
Scripturis conſtanter dixit, quod ipſe vocatus acceſſit ad
domum N. ſummo mane die 14 Decembris dicti anni,
quodque N. ſibi tradidit Schedulam obligationis, cum aſ-
ſignatione temporis ad deliberandum, an vellet eam ac-
ceptare, eodemque mane ipſe anceps, & dubius, reſtitu-
to originali, N. rogavit, ut dignaretur ſibi dare longius
ſpatium ad reſolven., & ità, re adhuc imperfecta, diſ-
ceſſit. Hujuſmodi enim factum tunc de aliqua contradi-
ctione notari poſſet, ſi Teſtis depoſuiſſet de concordia, 9
ſtabilita in principio menſis cum ipſo A. At Teſtis hoc
non

Digitized by Google

non dicit, ſed refert dumtaaat id, quod ei dictum fuerat ab N. qui in mente ſua potuit habere negotium pro concluſo, juxta verba, per dictum Teſtem relata, dum ipſe exiſtimavit, creditque, penſionem annuam, quam offerre intendebat, eſſe ſatis congruam, & honeſtam, ideoque ab A. illi eſſe acquieſcendum.

Minus dicatur, quod ſit inveriſimile, N. eodem die 14. Decembris quo A. tempus ad deliberandum concesſerat ſuper acceptatione ſuæ obligationis, voluiſſe ad eundem A. mittere Præfectum Domus com ſcut. 35. & eadem Schedula obligationis. Cum enim N. conſiderare potuerit, quod A. forſan recuſaturus fuiſſet recipere dictam Schedulam obligationis per ſuas manus, ob quandam ſibi debitam reverentiam, hinc proindè, ut gratum, & liberalem ſe
10 magis oſtenderet, prudenter ſe geſſit, tranſmittendo eodem die dictum Teſtem ad illius domum, non cum ipſa dumtaaat Schedula, ſed etiam cum effectiva pecunia, pro præventiva ſolutione ſemeſtris, cùm de cætero A. à mane uſque ad veſperam remanſit tempus ad deliberandum, ex quo idem Teſtis ſolùm de ſero ſe recepit ad illius domum pro exequendo N. mandato.

Parum quoque refert, quod dictus Teſtis interrogatus, An Schedula N. quidquam aliud contineret, reſpondeat: *Non ci era altro, e ſe ci foſſe ſtato altro, me lo ricordarei*, paulò autem infra dicat, ſe non recordari, utrùm N. ſe obligaverit in forma C. A. Quia obligatio Cameralis non reſpicit obligationis, ſeu promiſſionis ſubſtantiam, ſed eſt qualitas accidentalis, quæ, ſivè adeſſet, ſivè non adeſſet, non alterat ipſam ſubſtantiam obligationis, in
11 qua idem Teſtis ſemper eſt uniformis, & conſtans, quòd ſatis, ſuperque eſt ad effectum, ut illi veniat præſtanda plena fides, quamvis in accidentalibus aliqua adeſſet contradictio, ex ſuprà allegatis §. *Nec fides*, & comprobat *Textus in capit. Cùm tu 16. de Teſtibus Rot. dec. 334. num. 17. & 19. coram Priol. & deciſ. 275. numer. 8. par. 19. recen.*

Conſtabilita ex his obligatione N. irrelevans comperta eſt prætenſio dictorum Hæredum N. quod nempè poſt annum 1705. A. nihil debeatur, ea quo promiſſio, ſeù aſſignatio à N. facta fuerit intuitu ſervitii, & aſſiſtentiæ, per eundem præſtandæ in materiis, & negotiis legalibus; Unde cum poſt dictum annum uſus ampliùs non fuerit ejus opera, ceſſare proinde debeat aſſignamentum, quantumvis illud fuerit vitalitium, quia, quemadmodum non attento contractu, licitum erat A. ſervitium deſerere, & non præſtare operas ſuas, dum in præjudicium naturalis liber-
12 tatis, non licet homini ſe in perpetuam redigere ſervitutem, etiam ſi quis medio juramento ſuas operas locare promiſerit *per Text. in leg. Titio centum 70. §. Titio centum il 2. ff. de Condit. & demonſt. Sarmient. ſelect. interpr. lib. 1. cap. 4 num 12. Avendan. de Cenſ. cap 38. num. 26. Felician eodem tract. tom. 1. lib. 1. capit. 8. numer. 5 verſ. 3. Solorzan. de Jur. Ind. tom. 2. lib. 1. cap. 3. num. 48 & ſeq. Gomez var. reſ. tom. 1. cap. 12. num 19 verſ. Item adde, Bart. in Conſuet. Bituricen. tit. 1. §. col. 3. verſ. Contra hanc*, Ità valuerit N. A. à ſuo ſervitio dimittere, cum in correlativis ead. ſit diſciplina, *Rot. cor. Cocc. dec 686. n. 25.*

Quandoquidem objectum iſtud claudicat in ſuppoſito; Nam in facto non ſubſiſtit, quod obligatio N emiſſa fuerit correſpectivè ad ſervitium, ab A præſtandum, quia ſicuti deponit Præfectus Domus, obligatio N. fuit libera, ſine aliquo onere, vel conditione, & licèt idem Teſtis ſubdat, ſe credere, promiſſionem factam fuiſſe, nè A. deſereret ſervitium N. in eoque proſequeretur; Hoc tamen dicit de propria credulitate, & opinione ſua, ac proindè in hac
13 parte non probat, ejuſque dictum ſcindi poteſt, cum non agatur de facto, per eum relato, ſibique noto, ſed de ſimplici conjectura, per ipſum Teſtem ex facto elicita; Partes enim Teſtis ſunt deponere circa factum, non autem ſuper illo ſuum proferre judicium, ut reſpondit *Rot. deciſion. 62. numer. 1. & 2 & deciſion 312. numer. 3. & deciſ. 677. numer. 2. coram Pamphil. & deciſ. 195. numer. 10. coram Emer. jun. & dec. 304 num. 10. & 11. & dec. 372. num 8. & 9. cor. Danoz. jun*

Verùm dato etiam, quod obligatio emiſſa fuerit intuitu mercedis, ſeù honorarii, A debiti, itaut habere videretur implicitam conditionem proſequendi ſervitium; Non ideò tamen reſoluta dici poſſet obligatio poſt annum 1705. dum per ipſum A. non ſtetit quominùs operas ſuas impenderet, ſemperque fuit promptus, & paratus ad illas præſtandas; ſolùmque ceſſavit dicto anno ea facto merè volun-
14 tario N. qui eum non ampliùs requiſivit. In quibus ſanè terminis, certi juris eſt, locatorem operarum totius conventi temporis mercedem accipere debere, etiamſi pro toto tempore operas ſuas non præſtiterit ad litteram *Textum in l. Qui operas 41. & leg. Addes §. Cum quidam ff. Locat. Rebell. de Obl. juſt. par. 2. lib. 4. quæſt. 14. num. 15. Valer. de Differ. utr. for. verb. Locatio differ. 3. Diana tom. 6. tract. 3. reſol. 17. n. 2. Zacch. de Salar. qu. 22. ſub num. 8. & 9. Rot. cor. Cavaler. dec. 520. per tot. & cor. Rembold. dec. 498.* pariter per tot. ubi *à num. 6. ad* 10. quod ſufficit, ut promiſſio mercedis non habeat expreſſam conditionem, quatenùs ſervitium præſtetur, nec ſatis ſit tacita.

Et ità, unanimi conſenſu, eſſe juris cenſuimus, utraque &c.

Sententia ejuſdem Congregationis Deputatæ.

Chriſti Nomine invocato. Pio Tribunali ſedentes, & ſolùm Deo præ oculis habentes, per hanc noſtram definitivam ſententiam, quam de Juris Peritorum conſilio in his ſcriptis ferimus, in Cauſa, & Cauſis, quæ vigore ſpecialis Commiſſionis, manu Santiſſimi Domini Noſtri ſignatæ, coram Nobis in prima, ſeu alia veriori, verſæ 15
fuerunt, & vertuntur inſtantia inter A. Actorem ex una, & N. tam nomine proprio, quàm uti Adminiſtratores eorum filiorum natorum, & reſpectivè naſciturorum, ac aliàs omni &c. hæredum N. Reos conventus, Partibus ex altera, de, & ſuper obligatione, emiſſa per dict. N. ſub die 14. Decembris 1695. ſeu &c. de ſolvendo dict. A. annua ſcuta ſeptuaginta, de ſemeſtre in ſemeſtre anticipatè, ejus vita naturali durante, rebuſque aliis &c. Dicimus, pronunciamus, decernimus, declaramus, & definitivè ſententiamus, firmo remanente mandato pro annualitatibus decurſis, à Nobis per decretum relaxato, conſtitiſſe, & conſtare de obligatione d. N. emiſſa ſub die 14. Decembris 1695. ſeu &c. de ſolvendo eidem A. d. annua ſcuta ſeptuaginta, de ſemeſtre in ſemeſtre anticipatè, ejus vita naturali durante, prout per præſentes conſtare dicimus, & declaramus, obligationemque prædictam in omnibus, & per omnia obſervandam, & exequendam fore, & eſſe, durante vita naturali dicti A prout obſervari, & exequi volumus, & mandamus, & mandatum quodcumque, deſuper neceſſarium, & opportunum decernimus, & relaxamus; Victoſq. victori in expenſis condemnamus, quarum, taxationem Nobis, vel cui de jure in poſterum reſervamus, & ità &c. non ſolùm &c. ſed & omni &c.

Ita pronunciavi Carolus Cerrus S. R. Auditor, & Judex Commiſſarius.

Ita pronunciavi Jo: Franciſcus Gomez Homen C. A. Clericus, & Jud. Commiſſarius.

Ita pronunciavi Franciſcus Xaverius de Vico, S. Juſt. Votans, & J. Commiſſarius.

§. XIII.

EX alienis periculis factus cautus, non obſtantibus ſupra deductis, ad evitandas moleſtias longæ litis, quæ experientia teſte, & id obſervante *Rot. dec.* 803. *n. 7. & ſeqq. par.* 58. *rec.* inſeparabiles ab eis ſunt; Necnon ad parcendum aliis expenſis, quæ Litibus ſunt connaturales, ut obſervat, *Anſald. in addit. ad dec. 37. nu. 57.* ibi: *Cum ſequela illarum expenſarum, & erumnarum, quibus Lites abundè ſcatent*, & concordat *Rot. dec. 325. nu. 15. par. 14. rec. & dec. 527. n. 2. par. 18.* ibi, *Quia Lites non fiunt ſine impenſa*, 1
ut experientia docet miſeros Litigantes; Præcipuè, quando lites agitantur in Urbe, ut, ampliando concluſionem, obſervat ead. *Rot. d. dec 325. n. 11. p. 14. rec* ibi: *Cum omnibus pateat, Lites in Urbe non ſine magno diſpendio agitari, & dec.* 2
479. num. 17. par. 19. ibi: *proceſſus, qui in Urbe non ſine magno diſpendio agitantur.*

Deputata altera particulari Congr. ad inſtantiam Hæredum pro reviſione Cauſæ alterius Creditoris laceſſitus à citationibus contrarii Defenſoris, non dubitavi dare conſilium, ut præſens Cauſa in devolutivo ab eadem particulari 3
Congr. revideretur. Potiſſimùm, quia uti compoſita ex Illuſtr. & Reverendiſs. DD. meis Mareſuſco, SS. D. N. Auditore, Lonio Signaturæ Juſtitiæ Votante, & Lambertino, Fidei Promotore, Viris undique doctiſſimis, & integerrimis, priùs in Cauſarum defenſione exercitatiſſimis, & deindè in judicandi munere verſatiſſimis, non ſine fundamento dicere poſſum: *In hoc beatum hodie me reputo, quod præ-*
ſens Cauſa coram tantis Viris agitetur, in quibus authoritas, 4
& peritia ex æquo adſunt; Placeat igitur eiſdem facti ſeriem, & ſi quæ nobis occurrunt benignis auribus audire, qui deindè ſcriptam pectoris ſui aperientes, reliqua ſupplere queant, ut

eiidem

Digitized by Google

eiſdem ferè verbis utar, quibus aliàs inſignis J. C. *Bartolo-*
mæus Camerarius alloquutus fuerat Judicem, cui Cauſa
reperiebatur commiſſa in principio *celeberrimi ſui conſilii*, im-
preſſi poſt *Conſilia Zabar. ful. mihi* 194.

Præviis autem ſolitis, & neceſſariis intimationibus, ad
omnem abundantiorem cautelam, quater repetitis, propo-
5 ſita Cauſa in d. particulari Cong. habita de menſe Feb. 1715.
plenis votis reſcriptum fuit: *Non conſtare de cauſis reſtitu-*
tionis in integrum.

Quæ omnia deſervire poſſunt pro utili documento Liti-
gantibus non profeſſoribus, ut ſcilicet, quando agnoſcunt
bonum jus fovere, non obſtinentur in articulis, concernen-
6 tibus judicii ordinem, vel reſpicientibus contemnenda ac-
ceſſoria Cauſæ principalis, ſed ſeriò, & ſolidè inſiſtant in
Cauſæ meritis: Hoc enim modo facili negotio in magna
ſaltem parte, evitantur Litis moleſtiæ, & expenſæ, nec
non celer eiſdem imponitur finis, ut ad rem notat *de Rub. in*
diſcur. impreſſo *in principio par. 7. rec.* ubi *num.* 299. dat bo-
7 num conſilium Litigantibus, ut ſcilicet in his caſibus exem-
plum ſumant à Juris Conſultis, qui proprias Lites fugiunt,
ibi: *Quare, bone Deus. Litigantes in hoc exemplum non ſu-*
munt à Juris Conſultis, qui raro litigant? Iſti enim Cauſas
8 *proprias tanquam rem periculoſam fugiunt*. Ubi ulteriùs ad
rem refert, & ſequitur illud *Cat. mia. lib. 2. Juris Conſultus*
verò cur litigat? aut cur, Qui mihi multa dedit pharmaca,
nulla bibit.

Neque iidem Clientes faciles præbere debent in hac parte
aures diverſa eis conſulentibus, quia reſpectu Curialium,
Deum timentium, ut plurimum affectio erga eoſdem Clien-
9 tes ſolet faſcinare illorum intellectum, teſte *Card. de Luc.*
de Emphyt diſc. 59. num. 12. quem ſequutus ſui *in Diſſertat.*
de Livell. cap. 1. §. 19. num. 12. Quæ faſcinatio faciliùs veri-
ficari ſolet, quando Curiales ſunt ulterius amici Litigan-
10 tium, ut obſervat idem *Card. de Luc. ubi ſupra*, ibi: *Ve-*
rum niſi me deciperet illa affectio, quæ Advocatorum intelle-
ctum ſæpè faſcinare ſolet, potiſſime in iſta Cauſa, in qua ſcri-
11 *bebam, nedum tanquam Advocatus, ſed tanquam amicus d.*
de Legibus, qualificati Curialis; Reſpectu verò aliorum,
quos perbellè deſcripſit noſtræ ætatis *Juvenalis Satyr.* 14.
iſti non de facili reperiuntur, neq; tolerantur in Urbe.

Non obſtantibus omnibus iis, quæ indicavimus ſupra,
petita, atque facili negotio, quia ſine contradictione, ob-
tenta exadverſo nova audientia à ſecunda Congregatione
deputata adverſus reſolutionem, captam die 16. Februar.
1615. iterum propoſita fuit Cauſa die 22. Martii ejuſdem
anni, quando novis ſuperadditis primi ordinis Defenſori-
bus, ab eiſdem egregiè, de more, adducta fuerunt omnia
adducibilia adverſus Votum R. P. D. Cerri, & contra Sen-
12 tentiam primæ Congreg. deputatæ; Cæterùm illis attentè
ponderatis in dicta ſecunda Congreg. deputata à doctiſſimis
Prælatis, illam componentibus, eximiis Juriſtis, in uſu
forenſi exercitatiſſimis, atque à recta integritatis via nun-
quam deviis, intrepidè, unanimique conſenſu, confirma-
tum fuit primum Judicatum, rationibus, motivis, ac con-
gruentiis, mira claritate, & æquali ſoliditate adductis, at-
que exornatis in eleganti Voto bon. mem. Lonii, cujus in-
teger tenor talis eſt.

§. XIV.

Congregatione deputata Illuſtriſs. & Reverendiſs. DD. Ma-
refuſchii, Lunii, & Lambertini, Secundum Votum de-
ciſivum, editum à R. P. D. Lonio, Signaturæ Juſtitiæ
Votante, &c. in Cauſa Romana annuæ præſtationis in-
ter A. & DD. Hæredes N.

Sabbati 23. Martii 1715.

IN Congr. particulari Illuſtr. & Reverendiſs. DD. meo-
rum Cerri, Gomez, & de Vico, à SS. deputata ad in-
ſtantiam DD. Hæredum N. pro omnibus Cauſis, concer-
nentibus hæreditatem ejuſdem N. comparuit præ cæteris
A. in Almæ Urbis Archig. V. J. publicus Profeſſor, & in-
ter noſtræ Curiæ Adv. nemini ſecundus, & inſtetit, eſſe ſibi
debitam à prædicta hæreditate annuam præſtationem ſc. 70.
1 ejus vita naturali durante, per d. N. ſibi, ut ajebat, ſtabi-
litam uſque de anno 1695. in recompenſum laborum, quos
in facultate legali à multo tempore d. A. ſubſtinuerat pro N.
& factus fuit voti compos juxta petita, ex rationibus, egre-
giè de more relatis per R. P. D. meum Cerrum, S. R. A. in
ſuo æquè eleganti, ac fundato Voto diei 26. Jan. 1714.

Verùm Defenſores hæreditatis prætendentes ſe ſe grava-
tos, non acquieſcendo præfatæ determinationi, habuerunt
recurſum ad R. P. D. meum Mareſuſcum Auditorem SS. 2
pro ulteriori appellatione, & pro Superſeſſoria uſque ad Si-
gnatur. Gratiæ: Et remiſſa per eundem cognitione aſſerti
gravaminis ad Signaturam Juſtitiæ loco Signat. Gratiæ;
Cauſaque propoſita in d. Tribunali die 8. Martii ſubſequen-
tis, ad relationem R. P. D. Joſephi Nigroni, utraque Par-
te acriter informante, fuit in reſcriptum *De Cauſis reſtitu-*
tionis in integrum, ſine præjudicio rei judicatæ. Ad cujus
normam deputata iterum per S. S. hac noſtra alia Congreg.
particulari, & puncto examinato in Congr. habita die 16.
Febr. atque reaſſumpto per conceſſionem novæ audientiæ
ſub hodierna die, utraque vice fuimus unanimes, prævia
approbatione Judicati præcedentis Congr. reſpondere *nega-*
tivè quoad primam partem, & quoad ſecundam affirmativè 5
favore dicti A.

Certi namque Juris eſſe cenſuimus, quod ceſſante læſio-
ne, reſtitutio inconcuſſè, & abſolutè per noſtra Tribuna-
lia paſſim denegatur, ut obſervat *Rot. dec. 148. num. 2. & dec.*
150. num. 1. cor. Ottbob. & dec. 173. num. 5. cor. Coccin. & deciſ. 3
219. num 1. & dec. 293. num. 11. cor. Priol & læſio abeſſe dici-
tur, quotiès non docetur de nullitate, ſive injuſtitia præce-
dentis Judicati, quod revidetur *Rot. dec. 217. nu. 2. cor. Celſ.*
& dec. 86. n. 1. cor. Benine.

Et tam nullitas, quàm injuſtitia debent eſſe luce meri-
diana clariores, *Gonzal. in cap. Paſtoralis nu.* 3. ibique *Abb.*
num. 14. de Appellat. Ruginel. eodem tract. quæſt. 6. gloſſ. 2. cap.
8. num. 8. & Rot dec. 33. num. 1. & 11. cor. Verall. par. 1. & dec.
1867 num. 1. cor Coccin. Tum ex eo, quod Signatura, me-
rita Cauſæ deguſtando, illaque laudando, reſcripſit *S. P.*
rei judicatæ, quæ facit de albo nigrum, & æquat quadrata
rotundis, ut obſervavit Urſaya *tract. de Livell. cap. 1. §. 21.*
n. 11. & firmavit *Rot in Romana Fideic. 15. Janua. 1700. §.*
Sed ut diximus cor. R. P. D. Anſaldo, & in Nullius Provin-
ciæ Hiſpal. 12. Dec. 1707 § Idemque coram R. P. D. Aldrov.
Tum etiam ex eo, quod in Cauſa prioris inſtantiæ fuit pro-
ceſſum prævio particulari Breve, ſeu mediante ſpeciali
Commiſſione SS. munita clauſula, *appellatione remota*,
aliiſque clauſulis efficacioribus ſuperadditis, quod nempè
reſpectu Succumbentis Lis per unicam Sententiam haberi de-
beat propenitùs extincta, & finita, ac ſi emanaſſet de Par-
tium conſenſu, ibi: *Etiamſi Partium conſenſus, alterum-*
que intereſſe habentium non accedat, ſupplendo conſenſum
ipſorum de plenitudine poteſtatis noſtræ, ut in Summ num. 7.
Hinc prima Sententia, emanata ſub lege dictæ æquè ratæ
ac ſpecialis Commiſſionis, emanata dicitur in vim pacti re- 4
ciproci, inter Partes initi: Itaut ad ſervandam æqualita-
tem in Judiciis *jux. tex. in cap. Non licet de Reg. Jur. in 6. &*
in leg. Non debet ff. eodem, cum aliis apud *Rot. dec. 14. nu. 9.*
cor. Benincaſ. & dec. 24. num. 5. apud D. de Pruſper. de Territ.
Separat. & in Voto extenſo *ab Em. Priolo in Romana Donat.*
10. Octob. 1710. §. 32. in fine, Et in quibus quaſi contrahitur,
leg. 1. §. Idem ſcribit ff. de Pecul. Rot. dec. 153. nu. 16. coram R.
P. D Anſaldo, Si A. in ſua petitione ſuccubuiſſet, Defenſo-
res hæreditatis extollerent pactum conventum, & Summi
Pontificis expreſſam voluntatem pro litigii extinctione;
Hoc idem fas erit allegari per d. A. Victorem, ut generali-
ter obſervat: *Sac. Rot. in Romana, ſeù Mexicana Depoſiti 27.*
Nov. 1705. §. Hæc quoad expenſas cor. eodem R. P. D. Anſal-
do, & in punctualibus terminis Cauſæ, commiſſæ cum
clauſula, *appellatione remota, ead. Rot. cur. Caril. dec. 184.*
nu. 5. Et contra eoſdem DD. Hæredes firmatum fuit in alio
Voto ejuſdem primæ Congreg. deputatæ ſub titulo *Romana*
Teſtamenti ſuper Foliis, & Legato habitationis, extenſo ab
eodem *R. P. D. Cerro die 27. Aug. 1713. §. Profectò.*

In hodierna igitur controverſia aſſerta læſio ex capite
nullitatis judicii fuit per Defenſores hæreditatis conſultò
omiſſa, dum in eo præceſſerant ea omnia, quæ ad validi-
tatem actus requirebantur, ad præſcriptum vulgatæ *dec. Ca-* 5
putaquen. 260. par. 2. cum aliis *apud Priol. dec. 399. num. 3.*
& dec. 404. eod. num. Itaut totus labor, & magnus conatus
eorundem Defenſorum hæreditatis ſteterit in aſſerta læſio-
ne, ab injuſtitia reſultante, ex motivo; quod A. uti Actor,
tenebatur ſuam intentionem concludenter probare, quo ceſ-
ſante Reus abſolvitur, ut probavit *Urſaya in tract. de Matr.*
§. 5. num. 9. & firmavit *Rot. in dec. 215. in fine coram Dunoz.*
jun. & in Faventina Matr. 5. Jul. 1660 §. Nec obſtitit coram
Card. Taya.

Hinc denuò coram Nobis attenta ponderatione libratis
rationibus, quæ latè hinc inde ad propriam defenſam, & pro-
prium Jus tuendum allegabantur, viſum fuit longè præva- 6
lere adducta per dict. A. imitantem in hac parte doctiſſi-
mum

Digitized by Google

mum *Capon.* ſcribentem pro ſe ipſo in ſimili inſtantia, ut
videre eſt in *eius diſc.* 109. *per tot.* Utque ea clariora innota-
ſcant, fuerunt diſtincta in tria tempora.

Primom tempus eſt illud, quo incæpit ſervitium A. in
proprio munere Facultatis legalis pro N. & fuit ab anno
1689. uſq. ad annum 1695. conſtando, hoc temporis inter-
vallo ſuas A. præſtitiſſe operas in Cauſarum patrocinio nu-
mero 40. circiter, & in illa præcipuè, adeò ſtrepitoſa, *Nul-
lius ſeu &c.* per annos decem agitata in diverſis Urbis Tri-
bunalibus, & tandem in Sacr. Rot. Auditorio &c. Item in
duobus domeſticis fixis Congreſſibus qualibet hebdomada,
& ſæpè ſæpiùs qualibet die, juxta notoriam vigilantiam
N. Et quando N. fuit abſens, modo in reſidentia &c. ſem-
per, & continuò uſus fuit opera, & ſuperintendentia dict.
A. in omnibus rebus, tractandis hic in Curia, ubi A. mo-
rabatur. Et tamen tantum ſervitium, & tanti temporis
7 intervallo laudabili attentione præſtitum, nullam habuit
recompenſam, ut Teſtes formiter examinati litteraliter
deponunt, nec exadversò fuit controverſum: Attamen
A. pro his omnibus nullam excitavit prætenſionem, quam-
vis tantus labor ſuam exigeret recompenſam favore illius,
qui conſuevit ſuas operas locare, ad *Text. in leg. Qui ope-
ras* 41. *ff. Loc.* cum aliis *apud Zacch. de Salar. quæſt.* 42. *nu.*
9. *& quæſt.* 51. *num.* 38. *&* 39. *Add. ad Burat. dec.* 79. *num.* 12
& 13. *& Rot. dec.* 520. *per tot. coram Caval. & dec.* 498 *nu.* 7.
& ſeqq. coram Rembold. & coram R. P. D. Anſaldo dec. 68. *nu.*
2. *& in par.* 1. *rec. dec.* 330. *num.* 1. *& per tot.* Et in punctuali-
bus terminis Honorariorum Curialium, quos pretium ſan-
guinis meritò vocat *Cardin. de Luca de Emphyt. diſc.* 58. *in
princ.* ſequendo individualem *dec. S. Rotæ in Romana Hono-
rarior.* 20. *Aprilis* 1711. *cor. R. P. D. Aldrov.* obſervatur *in
p. Voto R. P. D. mei Cerri* §. *Quartum in fin.*

Secundum tempus ſubſequitur ab anno 1695. quo præ-
tenditur orta obligatio N. in dicta annua præſtatione, ut
infra dicam uſque ad annum 1712. ſeu uſque ad diem 1.
Januarii 1713. qua obiit N. Et cum diſtinctione proceden-
do, conſtat in facto N. punctualiter ſubminiſtraſſe A.
dicta annua ſcuta 70. à dicto anno 1695. uſque ad annum
1700. & ad annum 1705. continuantur aliquæ diminutæ ſo-
lutiones vicibus interpolatis: A dicto verò anno 1705. uſque
ad finem anni 1712. ſui obitus, nulla apparet ſolutio, &
nullum præſtitum ſervitium, non ex voluntate A. ſed ex
facto N. qui pro dicto tempore *non volſe incommodarlo*, ut
8 ex ore ipſiuſmet N. in Sum. num 23. refert qualificatiſſimus
Teſtis, meus digniſſimus Collega, tunc temporis primi
ordinis Advocatus, & ſuum pariter patrocinium præſtans
in Cauſis N.

Itaut Defenſores hæreditatis agnoſcendo, nimis urgere
ſolutiones illas continuatas, & univocas per quinquennium,
& poſtea interpolatis vicibus, & deficientes in probatione di-
miſſionis ſervitii, quæ non apparet facta in vita N. concor-
darunt coram Nobis, eſſe debitas A. dd. præſtationes uſ-
que ad vitam N. admittendo Juris regulam, deberi Titio
9 honorarium, quoties per ſe non ſtetit, quin operas ſuas præ-
ſtaret, de qua poſt *Tex. in leg.* 1. §. *Divus Severus ff. de Var.
& extraord. cognit.* ubi *Gloſſ. verb Repeti Add. ad Burat. de-
ciſ.* 79. *num* 12. *&* 13. *& Zacch. de Salar. quæſt.* 42. *num.* 9. *&
quæſt.* 51. *num.* 38. & 39.

Tertium, noviſſimum tempus fuit conſideratum ab obi-
tu N. ſequuto in principio dicti anni 1713. & in futurum uſ-
que ad vitam A. quod unicè impugnabatur, & prætende-
bant Defenſores hæreditatis, non eſſe ampliùs debitam di-
ctam annuam præſtationem ex quo per obitum N. ceſſaverit
opera A. adeoque ceſſaſſe dicendum eſt emolumentum, jux-
10 ta regulam *Tex. in leg. Adigere* §. *Quamvis ff. de Jurepatron.*
ſequutam à *Rot. dec.* 1827. *numer.* 2. *coram Coccin & in Ro-
mana, ſeu Florentina Cenſus* 19. *Junii* 1711. §. 1. *coram R.
P. D. Anſaldo.*

Cæterùm prævaluit apud Nos inſtantia A. pro conti-
nuatione dictæ vitalitiæ præſtationis: Ipſe enim ſolidè fun-
davit ſuam intentionem in examine formiter duorum te-
ſtium, Præfecti Domus, & Abbatis &c. Præfecti Cu-
biculi, nimis dilucidè deponentium, anno 1695. circa
medietatem menſis Decembris N. fixaſſe A. hanc vita-
litiam præſtationem; Quæ quidem probatio per teſtes
eſt æquè valida, ac ſi foret per publicum documentum,
11 & Partis confeſſionem, ut præter adductos *in Voto R.
P. D. mei Cerri* §. 2. *in fine*, probavit *Urſaya in ſuis
eruditiſſimis Inſtit. Crim. libr.* 3. *titul.* 7. *num* 41. & fir-
mavit *Rot. dec.* 126. *num.* 2. *par.* 15. *rec.* ubi alii concordan-
tes cumulantur.

Et referendo ea omnia, quæ ſub rigoroſis interogato-
riis depoſuit, dict. B. Sacerdotali charactere inſignitus;
Iſte deponit, quod N. circa medietatem menſis Decemb.
dict. anni 1695. eidem conſignavit ſyngrapham, ſeu bi-
gliettum, continens ſæpè dictam promiſſionem ad vitam
A. & unà ſimul eidem præcepit, ut ſecum afferret ſum-
mam ſcutor. 35. pro p. ſemeſtre anticipato; Quodque ita
inſtructus accederet ad domum A. eidemque ſchedulam,
& pecunias traderet, & voluntatem N. exprimeret, quę
erat fixandi A. hanc annuam præſtationem, quodq; idem
A. ſingrapham, ſeu bigliettum retineret, *per ſicurezza del
promeſſoli:* Prout Teſtis adivit A. in propria domo repe- 12
tum, & eidem dedit ſchedulam, exponendo ea omnia,
quæ N. ſibi dederat in mandatis, & ſubſequitur Teſtis,
præfatus in ejus depoſitione referre, quod A. audito nuntio,
recepit Schedulam, & pecuniam penes ſe retinuit, & ſche-
dulam *letta, che l'ebbe, la reſtituì a me, acciò la riportaſſi
al medeſimo N. dicendo avergli piena fede, e che non ſarebbe
mai per defraudarlo del promeſſoli*, prout videre eſt in toto
Summario num. 1.

Itaut Defenſores hæreditatis, ad debilitandam hanc
litteralem facti narrationem, opponebant, Teſtem ſubeſ-
ſe perſonalibus exceptionibus, & eſſe ſingularem in di-
cto; Quo ad perſonam, ajebant, illum diſceſſiſſe à ſer- 13
vitio N. ob ſubortas ad invicem diſſenſiones, & jurgia,
ut ipſemet Teſtis deponit, ibi: *Tra N., e me, per lo ſpa-
zio de gl'ultimi tre anni ſempre quaſi vi era qualche coſa da
dire, e non lo voglio dire per onorevolezza, & riſpetto, sì di
N. come delli Signori ſuoi Eredi, eſſendo materia d' intereſſe*,
d. Summ. num. 1. lit. F

Fuit autem animadverſum, præmiſſa non adimere fi-
dem Teſti, dum experientia teſte, nil frequentiùs accidere
ſolet inter Dominum, & Præfectum Domus, quàm ſæpè 14
ſæpiùs altercari ad invicem in rebus familiaribus. Nec iſta
eſt circumſtantia tanti momenti, ut potuerit inducere qua-
lificatum hunc Virum, in Sacerdotali dignitate conſtitu-
tum, tunc temporis Præfectum Domus N. & de præſenti
in eodem munere addictum ſervitio &c. optimæque famæ
apud omnes, ad conſtruendum falſum teſtimonium ad be-
neficium alterius, & in detrimentum propriæ æternæ ſa-
lutis, per ea, quæ obſervant *Roland. à Valle conſ.* 38. *num.*
50. *& ſequentibus libr.* 1. *Vermigliol. conſil.* 192. *num.* 2. *Con-
ciol. allegat. crimin. verb. Falſum reſolut.* 6. *numer.* 2. *&* 3. &
firmavit *Rot. deciſ.* 87 *numer.* 10. *apud Merlin. de Pignor. &
deciſ.* 787. *num.* 23. *par.* 18. *recen. & in Foroſempronien. Te-
ſtamenti* 4. *Martii* 1695. §. *Reſpectu cor. clar. memor. Cardin.
Caprara.* Et conſiderando qualitatem Sacerdotalem ejuſ-
dem Teſtis benè advertitur *in Voto R. P. D. mei Cerri* §. *Præ-
ſtat.* quibus addimus *Rot. in Viennen. prætenſor. Sponſalium*
2. *Januarii* 1705. §. *Minus coram R. P. D. Aldrovando, &
in Maioricen. Sponſalium* 28. *Januarii* 1712. §. *Validius, co-
ram Illuſtriſs. Scotto Urbis Gubernatore, & in Salisburgen.
Primogenituræ de Lodron.* poſt hac reſolutionem deciſa,
nempè 6. *Maii currentis anni* 1715. §. *Quatenus in fine coram
R. P. D. meo Cerro.*

Ejuſdem irrelevantiæ viſa fuit altera oppoſitio, innixa
ſingularitati ejuſdem Teſtis; Obvia eſt enim reſponſio, quod
Teſtis ſingularis, concurrentibus præſumptionibus, conie- 15
cturis, & adminiculis, plenè probat, juxta allegata in prę-
cedenti *Voto R. P. D. mei Cerri* §. *Nec obſtat*, quibus addi-
mus *Rot. deciſion.* 435. *numer.* 1. *& ſequentibus coram Ubaldo,
& in deciſ.* 714. *numer.* 16. *coram Merlin. & deciſ.* 521. *num.*
6. *part.* 1. *diverſ. & in Romana Filiationis* 21. *Novembris*
1710. §. *Minùs attento, coram R. P. D. Aldrovando, & in
Romana, ſeu Aſculana* 12. *Decemb.* 1710. §. *Signanter cor. R.
P. D. Criſpo, & in Maioricen. Sponſalium* 29. *Jan.* 1712. §.
*Validius cor. Illuſtriſs. Scotto Urbis Gubernatore, & in Roma-
na Hæreditatis* 1. *Feb. currentis anni* 1715. §. *Namq; cor. R.
P. D. Criſpo.*

Adminicula verò, præſumptiones, & coniecturæ, con-
foventes ſubſiſtentiam, & veritatem facti, ſeu hiſtorię,
per Teſtem relatę, dilucidè referuntur *in dicto Voto à* 16
§. 4. *ad* 7. ibique *à* §. 8. *& ſequentibus* reſpondetur om-
nibus oppoſitionibus, quę per Defenſores hęreditatis co-
ram Nobis fuerunt inutiliter reaſſumptę, & latiùs ex-
penſæ, atque rejectæ fuerunt in Scripturis pro A. diſtri-
butis.

Non omittendo hodie ſuperaddere, quod ſi dicta an-
nua præſtatio à N. promiſſa, & tanto temporis ſpatio
continuata, fuiſſet correſpectiva ad ſervitium, ut exad-
verſo viriliter inculcabatur, utiq; conſtaret de hujuſmodi, 17
tam antecedenti, quàm ſubſequuto ſolito N. præſtandi
nimirum ſuis Defenſoribus certam annuam fixam recogni-
tio-

Digitized by Google

tionem, ut practicatum videmus per plures Magnates,
& Loca pia, quæ habent in ſuis Codicibus certam aſſigna-
tionem pro Cauſarum Patronis, & Advocatis, duratu-
ram durante ſervitio, modò in perſonam unius, modò al-
terius. E contra, ſolitum iſtud fuiſſe ab N. practicatum,
nullibi demonſtratur, & utique nil faciliùs, poſſetque ictu
oculi apparere ex ejus Libris introitus, & exitus: Et præ-
cisè loquendo de ſervitio, præſtito ab A. Non enim proba-
tur, quòd in primo tempore cœpti patrocinii ab anno 1689.
ad 1695. ullam præſtiterit recognitionem, nec ad menſu-
ram functionum, nec annuatim, ut obſervatur *in Voto R.
P. D. mei Cerri § Quartam*. Inſuper ab anno 1705. uſque
ad totum 1712. quo vitam vixit N. in nihilo uſus fuit opera
A. ſed aliorum patrocinium habuiſſe conſtat pro ſuis Liti-
giis pertractandis, & rebus domeſticis, & vitam vivunt
Advocati, & Defenſores, qui tunc abſente A. reperieban-
tur adſcripti ſervitio N. & tamen illi, ſeu illis, ſubrogatis
in locum A. minimè probatur, tradidiſſe N. d. annuam aſ-
ſignationem, prout eveniſſet, ſi ſolitum fuiſſet ponere in
ſuo Rollo certam ſummam pro Cauſarum Defenſoribus,
actu eidem N. inſervientibus.

Hinc ceſſata in facto cauſa hujuſmodi præſtandi hanc fi-
xam quantitatem ſervienti, conſequutivè, & pluſquàm
18 evidenter aſſequimur, præſtandam eſſe omnimodam fidem
dicto qualificato Teſti, aſſerenti, fuiſſe factum aſſigna-
mentum in dicto anno 1695. ad vitam A. Tum in recom-
penſam præcedentium laborum ſeptem annorum: Tum
etiam nè in futurum N. privaretur illius patrocinio, pro-
ut privatus remanſiſſet, dum alter N. floridæ ætatis, &
magnæ expectationis intendebat habere apud ſe A. in no-
bili munere Auditoris. Et hanc fuiſſe cauſam, & ratio-
nem, quare N. ad d. vitalitiam aſſignationem favore A.
devenerit, idem Teſtis optimè deponit in Sum. d. num. 1.
lit. O. & concordant in hac parte alii familiares N. & ſi-
gnanter Præfectus Cubiculi in Sum. num. 2. lit. H. ibi: *In-
terrogato &c. perche N. aveva fatta queſta ſpecialità di
obbligazione di ſc. 70 vita durante &c mi diſſe, che N. l'a-
veva fatta &c. per ricompenſargli la perdita, che face-
va &c.*

Ejuſdemque Teſtis formalis depoſitio adamuſſim aliun-
de verificatur, tam à parte ante, quia conſtat, & de ſer-
vitio gratuito, præſtito uſque ad annum 1695. & conſtat,
etiam, quòd ſi N. dicto anno 1695. non promiſiſſet A. d.
19 vitalitiam aſſignationem, iſte à ſervitio omnino diſceſſiſ-
ſet, Sum. dicto num. 1. lit. O. & num. 2. lit. X.

Verificatur etiam depoſitio dicti Teſtis ex his, quæ po-
ſtea evenerunt, dum verè, & realiter N. fuit punctualis
in dicta annua aſſignatione ſpatio plurium annorum, ut
20 admiſſum fuit à Defenſoribus hæreditatis, & reſultat ex
partitis Librorum N. Et dicta continuata præſtatio eſt ad-
eo urgens, ut hæreditatis Defenſores illam coram Nobis
non impugnaverint quouſque vixit N. Itaut depoſitio Te-
ſtis aliunde verificata, licèt ſingularis, concludentem fa-
ciat probationem, etiam ad effectum inducendi, ſeu pro-
bandi obligationem, ut, præter ſupra adductos, in ſpecie
firmavit *Rot. deciſ. 94. num. 1. par. 1. diverſ. & deciſ. 87. n.
5. par. 6. & deciſ. 201. num. 7. & 8. par. 10. rec. & in Vienen.
Matr. 25. Junii 1703. §. Tranſeundo coram Illuſtriſſ. Scotto
Urbis Gubernatore.*

Et demum verificata remanet depoſitio dicti Teſtis ex
alia depoſitione &c. Præfecti Cubiculi dicti N. deponen-
tis non ſolùm de auditu à dicto B. ſed de publica voce, &
21 fama apud totam Familiam N. ſuper d. aſſignatione, &
ſuper replicatis conqueſtionibus A. emiſſis, nedum cum
multis Familiaribus, & domeſticis, qui id ſpecificè depo-
ſuerunt in Summario à num. 2. uſque ad num. 8. ſed etiam
cum ipſomet N. quando ceſſavit à continuatione dictæ præ-
ſtationis Summario num. 2. lit. B. Et præter dd. duos Teſ-
tes, formiter examinatos, adſunt multi alii ad perpetuam,
eandem hiſtoriam referentes, & quidem omni exceptione
majores, qui non fuerunt repetiti, ad parcendum expenſis
Litis, quæ intolerabiles eſſe ſolent, experientia teſte, &
id obſervante *Rot. dec 325. num. 11. par. 14. & dec. 517. nu. 2.
par. 18. & dec. 479. n. 17. p. 19. rec.*

Quibus addita fuit alia conſideratio, quòd niſi obligatio
N. fuiſſet ad vitam A. non fuiſſet locus dd. conqueſtioni-
22 bus, ex quo poterat N. eidem ſolvere honoraria præteri-
ta, & hoc modo nulla ſuperfuiſſet inſpectio, atque oc-
caſio ſe conquerendi pro tempore futuro; Neque proinde
illi dixiſſet die 2. Februarii 1705. *che aveva buon luogo nel
ſuo Teſtamento, e che nel medemo era in ſtato di compenſar
tutto.* Summario num. 2. & 3. Quantùm enim ſimilis ex-
hibitio propria erat pro compenſatione dictæ conſiderabilis
ſummæ annuorum ſc. 70. ejus vita naturali durante, tan-
tùm erat impropria pro tenui ſumma, pro qua A. erat cre-
ditor uſque ad dictum diem 2. Febr. 1705.

Itaut his omnibus inſimul junctis, & ponderatis, rema-
neat innegabile, quòd Teſtis etiam unicus, cujus dictum
aliunde, & ex aliorum depoſitione verificatur, & ad- 23
miniculatur, faciat probationem probatam, ut obſer-
vatur *in 1. Voto R. P. D. Cerri §. Nec obſtat*, quibus addi-
mus *Bellon. deciſ. Januarii 172. numer. 4. R. P. D. Fati-
nell. Tom. 2. reſponſ. 37. num. 3. Rot. deciſ. 58. numer. 2.
par. 15. recent. & in Viennen. Matrimonii 25. Junii
1703. §. Tranſeundo coram Illuſtriſſimo Scotto Urbis Gu-
bernatore.*

Eſſet nè credibile, quòd ſi res aliter ſe habuiſſet, in u-
num conſpirare voluiſſent tot viri adeo diſparis conditionis, 24
adeoque notæ integritatis. B. formiter examinatus extra
Urbem in Civitate L. abſente A. Abbas &c. formiter iti-
dem examinatus hic in Urbe, P. C. notoriæ ſcientiæ,
& conſcientiæ Vir, Concivis, & Confeſſarius N. Sacer-
dos S. Præfectus ejus Domus, qui cum morte præventi for-
mitèr examinari non potuerint, haberi debent pro formi-
tèr repetitis *Rot. deciſ. 321. numer. 8. & 9. & deciſ. 692.
num. 17. coram Merlin. & deciſ. 8. nu. 43. & 44. cor. Arguell.
& dec. 822. num 9. coram Cerr. & dec. 21. nu. 10. & 11. par.
12. rec. & in Rom. Filiat. 26. Jan. 1683 §. Non obſtante,
cor. Card. Caccia, & in Romana, ſeu Aſculana Cambii 12.
Dec. 1710. §. Namcum, cor. R. P. D. Criſpo, & in Nullius,
ſeu Caputaquen. Juriſdictionis 26. Junii 1711. §. De eadem
coram R. P. D. Anſaldo*, & tot alii Familiares, & Do-
meſtici N. uſque ad numerum decem, & novem, in Sum-
mario relati, omnes interpolatis temporibus inducti, &
omnes in unum convenientes, quòd præbet urgens motiv-
um religioni Judicantis præſtandi omnimodam fidem Teſti,
qui dicitur ſingularis, dum fulcitur tot aliis adminiculis,
& Teſtibus, illud idem deponentibus; Attento præci-
puè, quòd eadem ſingularitas eſt ſolum adminiculativa,
quæ per DD. paſſim admittitur ad faciendam plenam pro-
bationem ex cumulatis per *Farinac. de Teſtibus quæſt. 64.
num. 88. & ſeqq. & Card. de Luca de Dote diſc. 114. num. 9.*
& firmatis per *Rot. deciſ. 87. num 4 par. 6. & dec. 139. num.
7. par. 7. rec & coram Emer. jun. deciſ.* 1010 *num. 3. & dec.
1062. numer. 5* Et conſiderando multiplicitatem, & di-
verſam qualitatem Teſtium, atque aſſerendo, nimis dif-
ficile reputari, ut omnes, profeſſione, & qualitate diſpa-
res, uniformiter conſpirare voluerint in veritatis perniciem,
ad rem firmavit egregiè *Rot. dec 135. num. 7. cor. Merlin. &
dec. 408. num. 10. cor. Priol. & dec. 1251. num. 7. cor. Emer.
jun. & dec. 11. num. 13. par. 18. rec. & in Romana, ſeu Al-
banen. Bonorum 29. Aprilis 1686. §. Et ſanè cor. Rondini-
no*, cum alii citatis per *Urſaya in Tract. de Livell. cap. 1. §.
4. num. 4. & 5.*

Et jure merito debuit eſſe ad vitam A. dicta annua præ-
ſtatio; dum facta fuit in remunerationem laborioſi, & aſ-
ſidui ſervitii, præſtiti N. per ſeptem annos, in defenſio-
ne 40. circitèr contentioſarum Cauſarum, & in aliis ne- 25
gotiis, & materiis, contentis, & expreſſis in 3000. cir-
citer epiſtolis N. ut advertitur *in p. Voto R. P. D. mei Cerri §.
Quartam*, pro quibus, procedendo, cum punctualitèr fir-
matis *per Sac. Rot. in Romana Honorarior. 29. Aprilis
1711. coram R. P. D. Aldrovando* A. longè majorem me-
rebatur recognitionem, ut obſervatur *in p. Voto R. P. D.
mei Cerri §. Quartam in fine*: Cui ſervitio ſuperaddi-
tum deinde fuit aliud æquè laborioſum, ac voluntarium per
ſpatium aliorum undecim annorum, à Defenſoribus hæ-
reditatis nullatenus controverſum. Quibus in unum pon-
deratis, applicatur regula: *Quæ non proſunt ſingula, uni-
ta juvant*, de qua *Ruin conſ. 83 num. 20. Menoch. conſ. 956. n.
8. & 9. Redenaſc. conſ. 26. num. 301. & Rot. dec. 39. n. 9. coram
Zarat. & dec. 317 n. 7. cor. Emer. jun.*

Nec debilitari valet ſæpedicta formalis depoſitio dicti B.
ex quo iſte referat tenorem ſchedulæ obligationis, di-
verſimodè à tenore, quem retulit A. in ſuis allegationi- 26
bus Juris, ex quò A. ſupponat tenorem per ea verba: *Noi
ſottoſcritto promettiamo nella più ampla forma della R. C.
A. & in vigore della preſente ci obblighiamo, come ſopra,
di pagare ogn'anno ſcudi 70. moneta ad A. durante la ſua vi-
ta queſto dì 14. Decembre 1695.* Summ. num. 16. E contra,
tenor Schedulæ, relatæ à B. eſt ibi: *Il tenore del Viglietto in
ſoſtanza era queſto: Riceverà V. S. ſcudi 35. termine, antici-
pato della penſione, ſua vita durante, da me promeſſale* Sum.
num. 1. lit. O. Qua ſtante ad invicem contrarietate dictus

Teſtis, attenta tanta diverſitate, minimè probat, *cap. Licèt cauſam de Probat. Rot. coram Mantic. deciſ. 317. num. 8. & cor. Celſ. deciſ. 214. eodem nu. & coram Emer. jun. dec. 132. num. 3. & in Romana Pecun. 2. Feb. 1710. §. Inveriſimilitudini cor. Priol.*

Duplici ſiquidem animadverſione omnis in hac parte tollitur dubietas: Prima, & principalis deſumitur ex eo,
27 quòd non verſamur in contrarietate Teſtium ad invicem diſcordantium in relatione Schedulæ, ab Actore deperditæ, quia ſi Teſtes in ſubſtantialibus diſcrepant, tunc ratione ſingularitatis, ſeu potiùs diverſitatis, & contrarietatis nullam faciunt in judicio probationem, *Bald. conſ. 25. num. 2. lib. 3. Grattan. diſcept. 144. num. 51. & ſeqq. & Rot. deciſ. 466. num. 6. coram Pat. lib. 1. & deciſ. 51. num. 11. & 52. par. 15. rec.*

Sed verſatur diverſitas inter petitionem, factam ab Actore certo modo, & probationem, alia methodo ſubſequutam per Teſtem, ſeu Teſtes, deſuper inductos, ex
28 quo Reus noluit ſtare petitioni Actoris. Tali caſu intrat regula, non quid, & quomodo petitum, ſed quid, & quomodo probatum, attendendum eſt, de qua, aliis adductis, *Rot. deciſ. 384. num. 4. par. 13. rec.* ibi: *Non quid petitum, ſed quid in meritis Cauſæ, & proſequutione judicii legitimè probatum fuerit, attenditur.* Hinc quoties probatio ſubſequuta, in ſuo genere eſt perfecta, & perfectiſſima, *Ubert. de citation. cap. 52. num. 101. & Ludoviſ. d. 576. num. 2. & 52.* tali caſu Reus eſt condemnandus juxta probata per Actorem, non autem juxta per eundem petita, ad communiter notata per DD. *in l. Si voluntate C. de Reſcind. vend.* cum aliis *apud Roman. conſ. 21. per tot.* & ſignanter *num. 2. & 3. & Rot. deciſ. 35. num. 11. & deciſ. 448. num. 7. coram Priol.* Et in proximis terminis benè *cor. Bich. deciſ. 229. num. 24. & ſeq.* & meliùs *deciſ. 496. num. 6. coram Cerino.*

Altera animadverſio eſt, quòd ſchedula, per Actorem relata, non diſcrepat in ſubſtantialibus à depoſitione Teſtis, ejuſque relatione reſpectu ſubſtantiæ dictæ ſchedulæ,
29 dum Teſtis profitetur referre illius ſubſtantiam, & non verba præciſa, ibi: *Il tenore poi di dette Fogliette in ſoſtanza era queſto &c.* dicto numero 5. lit. O. Hinc proteſtando Teſtis, *ſe referre* ſubſtantialia ſchedulæ, utique in ſubſtantialibus utraque relatio nil prorſus diſcrepat, ex generaliter cumulatis *per Rocc ſelect. interpret. cap. 40. num. 18. & ſeqq.* & punctualiſſimè firmatis per *Rot. in Leodien. Matrimonii 22. Aprilis 1713. §. Nec etiam coram R. P. D. Falconerio.* Attenta præſertim Juris regula, quòd dicta Teſtium non ſunt in minutiis, & accidentalibus criticanda, ſed ad concordiam, quò magis fieri poteſt, reducenda, & non cavillanda, attendendo quæ ſubſtantialia ſunt, *Gloſſ. in cap. Cum tu, verbo Benignè de Teſtibus Rot. deciſ. 496. numer. 7. coram Pamphilio & deciſ. 334. num. 17. & 18. coram Priol. & deciſ. 327. num. 39. par. 9. & deciſ. 212. num. 13. par. 18. & deciſ. 275. numer. 8. par. 19. rec. & in Roman. Filiat. 8. Aprilis 1707. §. Non obſtante coram Oman. & in Melevitana Deprædat. 8. Maii 1711. §. Quò verè coram Reverendiſſimo Molines:* Et parcendo imbecillitati memoriæ, dum factum iſtud evenit anno 1695. & fuit relatum anno 1714. & nihil facilius diſcrepare ſuper præciſo tenore verborum, ſubſtantiam facti non concernentium, quòd auget potiùs, quàm minuat fidem Teſti, juxta auream animadverſionem *Angelici Doct. 2. 2. quæſt. 7. art. 2. ad 2.* ibi: *Diſcordia teſtimonii in aliquibus circumſtantiis, non pertinentibus ad ſubſtantiam facti &c. non præjudicat teſtimonio, quia homines non conſueverunt circa talia multùm ſolicitari, undè facilè à memoria elabuntur; Quinimo aliqua diſcordia in talibus, facit teſtimonium credibilius &c. quia ſi in omnibus concordarent, etiam in minimis, viderentur ex condicto eundem ſermonem proferre,* & concordat *D. Joan. Chriſoſt. in Math. homil. 5. poſt princip. lit. G. num. 24.* Indeque ſequendo litteralem *Text. in leg. 3. §. Ideoque ff. de Teſtibus* uno ore aſſerunt DD. quòd Teſtes, deponentes per eadem numero verba, eundemque præmeditatum ſermonem, nullo modo probant, nec aliquam merentur fidem, ut videre eſt apud *Dec. conſ. 327. numer. 7. Cravett. conſ. 78. in fine, Gratian. diſcept. 461. num. 20. & Rot. deciſ. 720. num. 2. par. 2. diverſ. & deciſ. 395. num. 18. par. 17. rec.*

Defenſores hæreditatis undique debilitati in ſuis exceptionibus, admittendo veritatem, relationis dicti B. teſtantis, quòd A. viſa, & perlecta ſchedula d. annuæ præſtationis, ſibi tranſmiſſa, ut illam reciperet, cuſtodiret,
30 atque aſſervaret pro ſua cautela, & ſecuritate, illam incontinenti reſtituit, ut à N. rehaberetur, prout B. illam reportaſſe teſtatur: Ex his inferebant, A. ſpe fortaſſe fretum majoris premii, per N. in futurum eidem elargendi, noluiſſe acceptare ſummam annuam ſibi oblatam, ſinè qua acceptatione non dicitur commiſſa ſtipulatio, & actus reſolvitur in pactum nudum, inefficax ad obligandum Scribentem *l. 3. ff. de Pollicitat. Tiraquell. in l. Si unquam verbo Liberis num. 68. C. de Revoc. donat. Gratian. diſcept. 748. numer. 2. Manſ. conſult. 435. num. 15. & ſeqq. & Rot. deciſ. 487. ſub num. 11. & ſeqq. coram Seraphin.* Sibique debeat imputare ſuam credulitatem, eò quia in his terminis nulla datur actio ad obtinendam remunerationem, quam quis ſperavit, & non accepit, ut docent *Alen. de Neu. conſ. 83. num. 10. Azor. Inſtitut. Moral. par. 1. lib. 8. cap. 13. Bertacch. vot. deciſ. 55. numer. 12. & Rot. dec. 266. numer. 6. coram Mantic. & deciſ. 3. numer. 11. & ſeqq. par. 12. recentiorum.*

Verum ex ſolo facto inapplicabiles prorſus remanent præmiſſæ Juris regulæ, dum A. non ideo Schedulam reſtituit, quia recuſavit, obligationem acceptare, vel majus præmium ſperavit, juxta caſus, de quibus loquuntur
contrariæ authoritates: Sed poſitivè acceptavit promiſſa, 31
dum retinuit penes ſe dd ſcuta 35. ſemeſtris anticipati; & ideo remiſit ſchedulam, certus quòd Magnates glorianrur, quòd ſtetur plus eorum verbo, quàm facto, ut refert Teſtis, ibi: *Sarà meglio, che io glie lo rimandi, acciò non paja ad N. che io dubiti, e moſtri diffidenza di Lui, mentre per altro ſo, che non mi defraudarà di quanto mi ha promeſſo* d. num. 1. lit. N. Et N. eo rehabito à Præfecto Domus *diſſe, perche non ſe l' ha ritenuto, è una gran bontà di A.?* Quæ verba utriuſque important mutuam conventionem, non autem ſimplex pactum nudum, ſeu liberationem à jam contracta obligatione, mediante ſupradicta ſchedula, ejuſque acceptatione, atque primi ſemeſtris exactione ad tradita per DD. *in l. In traditionibus C. de Pact.* ubi *Dec. num. 5. Surd. deciſ. 511. numer. 13. & Rot. deciſ. 298. num. 7. & 8. coram Priol.* & effectivè N qui, ut obſervatur in *p. Voto R. P. D. mei Cerri §. Conſtat*, non minus laudavit, quàm admiratus fuit adeo egregiam operationem A. pacificè poſtea continuavit in dicta præſtatione promiſſa ſcutorum 70. annuatim: Et quando omiſit continuare, ſupervenerunt querimoniæ A. in tota Aula N. & coram ipſomet N. qui nunquam oppoſuit ſuam liberationem, ob Schedulam ſibi reſtitutam, ſed claris verbis ſpem dedit, omnia compenſandi in ejus Teſtamento, ut inter alios refert B. Cubicularius N. in Summario num 9. his verbis, *Che aveva buon luogo nel ſuo Teſtamento, e che nel medeſimo era in ſtato di compenſare tutto, e ciò per haverlo inteſo io medeſimo da detto N. in detto giorno 2. Febr. 1705. quando detto A. venne a poſta per parlarne egli ſteſſo, come ſi dichiarò nell' Anticamera.*

In omnem verò caſum, ſubjungebant tandem Defenſo-
res hæreditatis, quòd ſaltem obligatio N. eſſet nulla, ob 32
defectum inſinuationis, ex deductis per *Coſtantin. ad Statut. Urbis tom. 2. cap. 150. annot. 43. num. 26.* ubi, quòd id verum eſt etiam reſpectu donationis, factæ per apocam privatam, ſeu per epiſtolam *Rot. deciſ. 554. num. 4. cor. Dunoz. jun. & deciſ. 42. num. 24. cor. R. P. D. Anſaldo, & dec. 173. num. 1. par. 14. & deciſ. 242. num. 1. & ſeqq. par. 18. rec.*

Placuerunt autem reſponſiones, datæ pro A. quòd in noſtro caſu inſinuatio nullo modo erat neceſſaria: Tum
quia ex hucuſque animadverſis agebatur de donatione re- 33
muneratoria, in quibus terminis illa omni jure ſubſtinetur, etiam ſinè inſinuatione, ut notant *Antonell. de Tem. Legal. lib. 1. cap. 34. num. 50. & ſeqq. Rot. dec. 48. numer. 9. & 10. poſt Torr. & Pact. futur. ſucceſſ. & dec. 825. numer. 2. coram Emer. jun. & deciſ. 380. num. 2. p. 14. rec.* Tum quia ſermo eſt de vitalitia præſtatione, in quibus terminis, cùm tot cenſeantur donationes, quot ſunt anni, immunes illæ ſunt à neceſſitate inſinuandi, juxta Tex. litteralem *in l. Sancimus §. Si quis autem C. de Donat.* In cujus litteralis Textus conflictu attendendi non ſunt Doctores; in contrariam inclinantes opinionem ex particularibus facti circumſtantiis, clarè concernentibus circumventionem donantis, vel vitioſam illius patrimonii profuſionem, juxta caſum *deciſ. 342. par. 18. recent.* cujus circumſtantiæ prorſus extraneæ ſunt à noſtris terminis. Tum demum, quia S. R. E. Cardinales inter alias ampliſſimas facultates, ſibi à Summis Pontificibus concedi ſolitas, habent etiam illam, diſponendi de eorum bonis, ac rebus, tam per viam teſtamenti, quàm donationis, nullis ſervatis ſolemni-

tati-

tatibus, tam à Jure communi, quàm à particularibus Sia-
tutis præſcriptis, juxta præciſa verba Indultorum, quæ
concedi ſolent eiſdem S. R. E. Cardinalibus, & latè firma-
34 ta per *Sac. Rot. in Romana Hæreditatis 1. Febr. præſentis
anni 1715. §. Præſens, & per tot. cor. R. P. D. Criſpo*. Et
ita jure meritò fuit per Nos unanimiter reſponſum, utra-
que Parte acerrimè informante.

§. XV.

TErminata hoc modo præſenti Cauſa ſuper meritis, ſer-
vatis omnibus ſer. taxatæ de more fuerunt expenſæ in
ſcut. 197. 50. cum illa tamen moderatione, ut in illarum
1 Liſta ex voluntate A. data opera, omiſſæ fuerint omnes
illæ, conſiſtentes in ſcut. 77. 35. circa quas aliquale pote-
rat cadere dubium pro illarum refectione; Idque ex illo
præciſo motivo imponendi finem vexationibus præſentis li-
tis, quæ propter illarum diſpendia, & moleſtias non ſe-
mel inſomnes noctes ducere faciunt, teſte *Rot. deciſ.* 80.
2 *num. 7. & ſeqq. par. 18 rec.* Verumtamen eſt, quòd idem
finis adhuc obtineri non potuit, eò quia ſolita attentione
ſtatim interpoſita fuit exadverſo ſolemnis appellatio ab ex-
ceſſiva expenſarum taxatione.

Fuit nihilominus alter excogitatus modus, & quidèm le-
galis, & fundatiſſimus, ad illam terminandam, median-
te citatione contrarii Defenſoris ad ſpecificandas illas par-
3 titas, in quibus prætendebat adeſſe exceſſum, cohæren-
ter ad ea, quæ uno ore aſſerunt DD. infra allegandi, qui
eodem tempore, quo admittunt *dari appellationem ab ex-
ceſſiva expenſarum taxatione*, ſtatim ſubjungunt, *ſed non
valet appellatio, niſi exprimatur quantitas exceſſus*; ſunt
verba magni practici, & practicorum Principis *Ridolphin.
in Prax. par. 1. cap. 13. num. 621. & ſeqq. fol. mihi 221.* &
concordant *Canoniſtarum Pater Innoc. in cap. fin. num. 4. de
His, quæ vi, metuſve cauſa*, ibi: *Sed ſi credit ſe teneri in
4 aliquo, ſed non in tantum, quantum fit taxatio, tunc tan-
tum quantum ſit gravamen exceſſus appellet. Abb. in cap.
Quo ad conſultationem num. 33. de Sent. & re judic.* ibi: *Un-
de non puto valere hanc appellationem, appello quia excedit
modum in exequendo, quia Cauſa gravaminis debet exprimi
nominatim, & non in genere. Bald. in l. Terminato num.
17. C. de Fruct. & lit. exp.* ibi: *Valet appellatio, tamen il-
lam quantitatem, ſeu tantitatem debet exprimere in appel-
lando, aliàs non valet appellatio à gravamine, quia incer-
ta; Omnis enim appellatio interloquutoria, vel à gravami-
5 ne, debet eſſe certa re, & cauſa. Fenzon. ad Stat. Urbis lib.
1. cap. 196. num. 105.* ibi: *Exprimenda eſt cauſa exceſſus in
appellatione, aliàs appellatio non procedit. Marant. in Spe-
cul. par. 9. princ. verb. Et poſt omnia ſub num. 22. Gravat. ad
Veſtr. lib. 8. cap. ult. num. 36.* ibi: *Cauſa exceſſus in appel-
latione exprimenda eſt, aliàs nullius roboris eſſet appella-
tio, Adden. ad Barat. dec. 921. num. 20. & Rot. deciſ. 150.
num. 3. coram Duran. & d. 100. num. 18. verſ. Non obſtat. p.
1. diverſ.*

Idquè ea pariter intentione factum fuit, ut terminari
poſſet Lis, condonando omnes illa partitas, in quibus ſpe-
cificatus fuiſſet minimus exceſſus. Quæ omnia naturali ra-
tioni conſona videntur, quia debet eſſe in electione Appel-
lati deſiſtere à lite, quando iſte promptus eſt, paratuſque
reſarcire omne damnum Appellanti, atque eidem condo-
nare omnes illas partitas, in quibus ſe gravatum aſſerit,
6 neque id poteſt ad praxim reduci, niſi eædem partitæ ſigil-
latim ſpecificentur, ut Conſideranti notum eſt; Aliàs il-
lud verè intolerabile ſequeretur abſurdum, atque mon-
ſtruoſum inconveniens, quòd Appellatus etiam invitus co-
geretur litigare circa omnes illas partitas, quarum refe-
ctionem nullatenus petit ab Appellante, adverſus omnia
7 principia, ſecundum quæ Appellans *debet declarare, quid
petat ad hoc, ut Reus poſſit determinare, an velit cedere,
vel contendere*, ſunt verba *Rot. deciſ. 677. num. 13. cor. Coc-
cin. & in deciſ. 235. num. 2. par. 17. rec.* ubi, quòd in hac
parte Reo competit arbitrium videndi, an illi expediat ce-
dere, vel contendere, juxta *Text. litteralem in l. 1. ff. de
Edend.* ibi: *Ut proinde ſciat Reus utrùm cedere, an conten-
dere ultra debeat, & ſi contendendum putet, veniat inſtru-
ctus.*

Quia verò hujuſmodi ſolidæ reflexiones, innixæ pun-
ctuali authoritati dd. claſſicorum Doctorum, & roboratæ
eadem convincenti, & naturali ratione, quæ vim legis
8 obtinet, ex animadverſis ſupra, neque etiam admiſſæ fue-
runt, ex illo motivo, quòd praxis ſtat in contrarium, ac
ſi verò veritas poſſet eſſe contraria: Ideo ad evitandam li-
tem ex lite, atque ad hoc, ut ultima A. facta correſpon-
derent primis, hoc fuit amplexum refugium, ſeu tempe-
ramentum; Iterum, & tertiò die Veneris 17. Maii 1715.
citatus fuit contrarius Defenſor coram tribus Prælatis pri-
mæ Congr. deputatæ, à quibus taxatæ fuerunt expenſæ;
Eo autem tempore, quo non adhuc incepta erat Congreg.
ad hoc ut illam attentiſſimè conſiderarent, exhibita fuit
in manibus ejuſdem contrarii Defenſoris liſta expenſarum,
ſer. ſer. taxata. Poſt cujus attentam conſiderationem, & om- 9
nium partitarum criticationem coram eiſdem tribus Præla-
tis, d. contrario Defenſori ſequentem fecit A. exhibitio-
nem, neque ſyllaba addita, vel mutata: *Io ho pregato il
Notaro, che non metteſſe nella preſente Liſta quelle ſpeſe*, 10
*intorno alle quali poteſſe cadere il minimo dubbio intorno alla
loro refezzione, & in effetto ſono ſtato compiaciuto, con aver-
ne tolti ſc. 77. 35. Adeſſo prego V. S. a levarne quelle, che non
mi vuol rifare, perche io per vedere una volta il fine di que-
ſta benedetta lite, ſono contentiſſimo di laſciarle, ne mi curo
di ricuperarle.* Non ſinè admiratione audita fuit ab eiſdem
tribus Prælatis d. ſpontanea exhibitio, anatomatizataque
per eundem contrarium Defenſorem eadem Liſta, tandem
ſe reſtrinxit ad non ſolvendum duas partitas Interpretum, 11
qui interfuerunt examini, & repetitioni duorum Teſtium,
tam in Urbe, quàm in Civitate, L. conſtituentes ſum-
mam ſc. 12. 30 iterumque ex corde repetita per A. alia vi-
ce eadem exhibitione, ut videret attentiùs, atque conſi-
deraret attentiſſimè, *ac aliquam aliam nollet ſolvere parti-
tam, quia A. paratus erat illam non petere*, ſe contentum 12
vocavit, nec alias partitas in controverſiam adduxit.

Poſtulat autem Jus, omniſque æquitas, & gratitudi-
nis ſtrictiſſima obligatio expoſcit, ut factum, tam eorun-
dem doctiſſimorum Judicum, quàm attentiſſimi Nota-
rii Cauſæ, in his materiis verſatiſſimi, annumerantium
inter expenſas reficiendas, illas Interpretum, juſtum ratio-
nique conſonum demonſtretur. Id autem facillimo nego- 13
tio ad praxim reducitur, remittendo ſimpliciter Lectorem
*ad famoſam in hac parte dec. Sac. Rot. in Foroſempronien.
Teſtamentiſuper Expenſis 6. Aprilis 1699. per totam coram
Card. de la Tremoille*, quam ſequutus fui *in Inſtit. Crim.
lib. 4. tit. 8. num. 150. & ſeqq.* Quæ vè impreſſa poſtea fuit *in
Mantiſſ. Card. de Luc. lib. 15. de Judic. dec. 27. fol. 104.* In
qua rotundis litteris magiſtraliter deciditur, & ſolidè fir- 14
matur, expenſas Interpretum, tanquam judiciales, & vi-
vas omni jure reficiendas eſſe à Victo ibi.

*Quo verò ad expenſas de partibus, fruſtra etiam illas de
exceſſu notare ſatagebant Succumbentes in duabus tantùm
partitis; Altera nempè ſcut. 18. 50. pro patrocinio Procura-
toris, & altera ſcut. 70. 35. ſolutorum Interpretibus, neceſ-
ſariò conductis in Curia Epiſcopali Foroſempronien. pro* 15
*compilandis Proceſſibus Remiſſorialibus; Siquidem reſpectu
impenſæ Procuratoris in partibus adhibendi, utique com-
prehendi nequit præfata ſumma ſc. 10. monetæ, quæ hic in
Urbe pro qualibet inſtantia fuit reducta, & moderata, ſed
illa, tanquam diſtincta, ſeparatim à Judice de partibus
taxari ſolet, & ideò diſtinctè etiam ſatisfieri debet, & refun-
di, ut aliàs firmavit Rot. cor. Coccin. dec. 1705. num. 6. &
dec. 1722. num. 2. & 6. & in hac Cauſa ſic liquidatæ fuerunt
expenſæ in Judicio manutentionis, ut ex notula per acta
Cauſæ producta, & ex dec. ſub die 16. Maii 1695. ſobſequen-
ter promulgata cor. R. P. D. meo Muto.*

*Reſpectu verò mercedis Interpretum illa pariter reficien-
da videbatur, utpotè impenſa judicialis, & viva, pro ex-* 16
*plendo ſcilicet trino Teſtium examine à Rota demandato, ad
tradita coram Bich. dec. 73. num. 1 Cerr. dec. 909. num. 7. &
cor. Celſ. dec. 265. n. 2.*

*Quæ quidem facilitùs DD. in hujus Cauſæ repropoſi-
tione admittere non dubitarunt, dum accitis per me No-
tariis, revolutiſque Actorum publicis documentis, ob-
via fuerunt plura exempla Cauſarum, ex quibus liqui-* 17
*dè conſtitit nunquam aliter expenſas Procuratoris, &
Interpretum fuiſſe à Judice de partibus liquidatas, &
in eadem prorſus quantitate ſubinde etiam fuiſſe à no-
ſtro Tribunali taxatas in refectione generali expenſa-
rum, ut ſigillatim recognovit in Fanen. de Galleiis 16.
Martii 1672. coràm Bourlem. & in Melevitana Sponſa-
lium 7. Februarii 1684. & in Parmen. Juripatronatus
14. Junii 1684. & in Materaten. hæred. 13 Octobris* 18
*1684. coram Paulutio, & in Bononienſi Bonorum 6.
Aprilis 1685. & in alia Bononienſi Fideicom. de Ghi-
ſleriis 19. Aprilis 1694. utrobique coram b. m. Emer. &
in Bononienſi Pecun. coram Urſino, & in Cæſenaten. Do-
tis 30. Januarii 1696. cor. Me, à quibus Cauſis quoties fuit*

*appellatum ſemper Rotæ negativè reſpondit quoad exceſ-
ſum, ut prætæteris videre eſt in dicta Bonon. Fidei. de Ghi-*
19 *ſellis, commiſſa in gradu ultimæ appellationis R. P. D. meo
Pio, & reſoluta 25. Junii 1694. & in dicta Cæſenaten. Do-
tis ſuper expenſis, commiſſa b. m. Urſino olim Decano, & re-
ſoluta 28. Feb. 1698.*

*Nihil propterea relevante quadam Atteſtatione, lite
pendente, procurata à Deputato à ſecretis Collegii Patro-
norum Sac. Pal. Apoſt. quia tanquam ſimplex fides attendi*
20 *nequit, vel dum ſtandum eſt potiùs ipſi facto, quòd præva-
let dicto Teſti, etiamſi concludenter deponeret, per ea, quæ
tradit Alciat. reſp. 248. num. 6. verſ. non obſtat, Barb. te.
Var. axiom. 93. num. 9. & ſeqq. Vel dum ſtylus, ſi quis eſſet,
tot adductis exemplis, & contrariis actibus, perpetuò à
Rota ſervatis, omninò deſtruitur, & eliditur, Gregor dec 262,
num. 9. & dec. 285. nu. 13. par. 11. rec. Et ita utraque &c.*

Quando enim in Urbe allegat. Rotæ deciſio, non eſt am-
21 *plius quærenda ratio*, dicebat *Bonden. colluct. legal. 3. num.
7.* quem ſequutus fui *in Tract. de Matr. §. 26. num. 17.* At-
que *tanta eſt Rotæ Romanæ authoritas, ut quòd illi in ju-
dicando placuit communis opinio reputetur*, ſunt verba *Viz-
zan. de Mand. Princip. leg. 2. num. 19.* & concordat *Urſell.
in Congreſs legal. cong. 8. num. 20* ubi, quòd tanta eſt in
Urbe Rotæ authoritas, quanta fuit Pitagoræ apud Pitago-
22 ricos, quem ſequutus pariter fui *ubi ſupra §. 23. num. 32.
& 33.* quibus addo *Rotam in Romana Juris tumulandi 5.
Martii 1703. in print. cor. Card. Priolo*; ubi, quòd Rotæ
deciſiones præbent aliis inferioribus Tribunalibus normam
ita in poſterum judicandi.

Cogitaveram etiam ad tollendum omnem prætextum,
omnemquè colorem contrariæ praxis, concluſionem hanc
23 comprobare atteſtationibus Notariorum, & Subſtituto-
rum omnium Tribunalium Urbis, in quibus inconcuſſè
ſervatur dicta praxis reponendi expenſas Interpretum in-
ter alias, reficiendas à Victo; Cæterùm à tali improbo la-
bore conſultò abſtinui, eò quia, teſte omni exceptione ma-
jore *Sac. Rot. in dicta deciſ. Foroſempronien. Teſtamenti*, ubi
multos indicat caſus, in quibus id fuit practicatum, &
quotidiè practicatur, eadem praxis eſt hodie in Urbe adeo
notoria, adeoque recepta in omnibus Tribunalibus, ut ip-
24 ſiſmet Curialium Tyronibus, & Notariorum Novitiis no-
tiſſima ſit: Sequendo in hac parte optimum illud conſi-
lium egregii Concionatoris verbi Dei *P. Segneri nella pre-
dica 8. num. 3. in fine*, ubi quòd, *come è diſdicevole addur-
re poche prove in materia molto dubbioſa, così ſecondo la re-
gola del Filoſofo, è più diſdicevole ancora l'addurre molte in
materia aſſai manifeſta.*

Ex quibus corollariè ſequitur, quòd quatenus litigandi
pruritus fuiſſet reciprocus, pro ſolis ſc. 22.30. bona adfuiſ-
ſet occaſio, per tempus forſan non adeo breve, revidendi
25 articulum, à Sac. Rota magiſtraliter, ut ſupra deciſum,
an Interpretum expenſæ reficiendæ veniant à Succumben-
te, eòquia eadem nova Lis inſtauranda erat mediante alia
Commiſſione, manu SS. ſignanda, & dirigenda tribus
aliis Romanæ Curiæ Prælatis; Preſcidendo autem ab aliis
impreſcindibilibus expenſis novæ litis, juxta animadverſa
ſolæ expenſæ propinarum, debitarum dictis tribus Judici-
bus, nec non aliæ connexæ, & inſeparabiles judiciales ex-
penſæ, longè ſuperaſſent dictam ſummam controverſam ſc.
22. 30. cum verificatione illius propoſitionis, quæ legitur
26 in princ. *deciſ. 222. par. 15. rec.* ibi: *Lite major eſt quæſtio,
& de modico non modicè dubitatur*. Nec non cum altera,
quæ legitur *apud Emer. jun dec. 584. in princ.* ibi: *Expenſæ
plerumque in fine litis rem principalem longè ſuperant*.

Ultra quòd ſi amariſſimi calices Litigantibus ſunt lites
illæ conſiderabilis ſummæ, quæ voluntariè ſuſcitantur,
27 & alacriter proſequuntur, juxta notabile dictum *Rebuffi in
Reg. de Subrogat. gloſs. 1. fol. mihi 351.* ibi: *Lites Procura-
toribus, & Advocatis ſunt cibaria dulciſſima, tamen ipſis
Partibus ſunt valdè amaræ*. & concordat *Gallec. de Renun.
cent. 1. ren. 8. ſub num. 4.* Quantò magis amariores erunt
illæ Lites. in quibus quis invitus litigare cogitur pro adeo
28 tenui ſumma, ut in fine Litis expenſæ longè ſuperent rem,
de qua fuit litigatum.

Licèt autem litium amaritudo in Litigantibus Profeſſo-
ribus non verificetur in dicto ſuperlativo gradu pro eo, quod
reſpicit illarum expenſas, ſuperat tamen omnem credulii-
29 tatem reſpectu moleſtiarum earundem litium, eò quia ii-
dem Profeſſores non ſine magna tolerantia ferre poſſunt de-
fatigatione illas, inani ſtyli colore velatas, quæ non pro-
veniunt à Judiciorum natura, & indole, ſed ab operatio-
nibus Collitigantium, quæ operationes quantum illorum
conſtantiam exerceant, & patientiam vexent, vix expri-
mi poteſt.

Hoc igitur modo poſt varios caſus, & poſt innumera re-
rum diſcrimina, in præſenti diſcurſu in parte indicata, tan-
dem aliquando ferè poſt biennium terminata fuit præſens 30
Cauſa, quæ poſt unicam Sententiam penitus debebat eſſe
extincta. Idque, non ſolùm ex validis rationibus, A. aſ-
ſiſtentibus, egregiè de more in utroque Voto expenſis, nec
non ex illius neceſſariis diligentiis, & opportunis operatio-
nibus, ſed etiam ex eo, quia inter alia ejuſdem Aioforru-
nia, ortum, vel connexionem habentia cum præſenti Li-
te, illam expertus fuit magnam felicitatem, quòd reſpe- 31
ctu utriuſque Congr. deputatæ ex incomprehenſibili judicio
illius Providentiæ, quæ in ſui diſpoſitione non fallitur,
contigit illi habere pro Judicibus inſignes Prælatos, Juſtos,
Sapientes, & Propitios, hoc eſt illius conditionis, quales
deſiderari ſolent à Litigantibus, id obſervante *Petro Caſtel-
lo* in Dedicatoria ad Julium Mancinum, Medicum Urba-
ni VIII. *in tract. de Abuſu Phlebotomiæ*, his verbis *Qui li-
tes habent Judices quærunt, & juſtos, & ſapientes, & pro-* 32
pitios.

DISCEPTATIO II.

Bituntina Strenarum.

PRO

Capitulo,

CUM

Epiſcopo.

ARGUMENTUM.

*Epiſcopus prætextu conſuetudinis, vel ſoliti, an poſſit præ-
tendere Strenam à Capitulo, & an ſaltem poſſit illas re-
cipere à Capitularibus ſponte dantibus. Major pars in
actibus voluntariis nunquam præjudicat minori.*

CUM Epiſcopus Bituntinus à Capitulo illius Cathe-
dralis peteret annuos ducatos centum pro Strena, ſeu
muneribus, in Kalendis Januarii dari ſolitis, Canonici agno- 1
ſcentes, Capitulum multo ęre alieno gravatum reperiri, nec
ad hujuſmodi ſummam ſolvendam facultates ſuppetere, ob-
tinuerunt ab A.C. Monitorium ſuper obſervatione, & exe-
cutione decretorum hujus Sac. Congr. quòd preſentari cura-
runt, tam dicto Epiſcopo, quàm Miniſtris Nunciaturæ
Neapolis, qui eandem excitaverant pretenſionem pro Stre- 2
nis illius anni, quo Eccleſia predicta ſuo remanſerat vidua-
ta Paſtore. Sed Cauſa à Tribunali A.C. avocata, ut in hac
Sac. Congr. cognoſcatur, datur dubium: *An Strena, ſeu Mu-
nera prefata debeantur, itaut cogi poſſit Capitulum ad ſolven-
da dicta annua ſcuta centum?* quod videtur negativè reſol-
vendum.

Etenim pluries hęc Sac. Congr. reſolvit, quòd Epiſcopi
non poſſint cogere Clerum ad ſolvendas Strenas, ſed eas tan-
tùm recipere à ſponte dantibus, & ab illis, qui proprio no- 3
mine, & uti perſonę particulares dicta munera offerre ve-
lint, atque aliter recipientes condemnantur ad reſtitutio-
nem non ſolùm accepti, ſed etiam damnorum, & intereſſe,
ut in *Reatina 6. Martii 1596. Hydruntina 25. Iunii 1613. Ru-
ben. 6. Iunii 1614. Lavellen. 15 Iunii 1640. Montis Pelaſii 15.
Dec. 1654* & in alia *Hydruntina 5. Dec. 1681.* quę omnes per 4
extenſum regiſtrantur in fine, & nonnullas refert *Nicol. in
Floſcul. verb. Dona n. 18. & Vulpe in Prax for. Eccleſ. c. 14. n.
30.* ubi teſtatur, ita reſolutum pro ſuo Capitulo.

Et ratio eſt clara. Nam ea, quę ſunt voluntatis, & libe-
ralitatis non tranſeunt in obligationem. Et tales eſſe hujuſ- 5
modi Strenas, dubitari non poteſt, ut eadem Sac. Cong. te-
ſtatur reſcribendo Epiſcopo Lavellenſi ibi: *Eſſendo coſa che
dipende dalla loro corteſia, & arbitrio che poi non deve tirarſi
in obbligazione, ut in fine n. 13. 55.* Et tutius in *Montis Pelaſii*
ibi: *Non ha altrimente d'obbligo, mà ſolo di corteſia, ut n. 57.* 6
Quòd etiam ipſius vocabuli ethymologia ſuadet, nam dici-
tur Strena, quaſi ſine threna, ideſt ſine lamentatione, quia
voluntaria, & ſine querimoniis ejus traditio eſſe debet, *Gloſ.
in can. Legant. 27. diſtinct. Macr. in Hierolex. verb Strena verſ.
Cujus etymon, Rovitus in pragm. 1. de Portar. ſub n. 3. & No-
var. de Gravam. Vaſſall p. 1. gravam. 20. n. 2. & 3.*

Eòque magis hęc exactio ſtrenarum eſt proban. attenta il-
larum origine, & cauſa finali, ob quā dari conſueverunt. Quid
enim

Digitized by Google

enim aliud ſunt Strenæ, niſi ſuperſtitioſi Gentilitatis abu-
7 ſus? Kalendis enim Januarii ob memoriam ætatis Sa-
turni, in qua homines liberales erant, & pro bonò omine
futuri anni munera Principi, & à Principe privatim da-
bantur, continuato more uſque à temporibus Tatii Re-
gis, in partem Regni à Romolo adſciti, qui verbenas fe-
licis arboris ex Luco Streniæ Deæ anni novi auſpices
primus accepit; Et ideo quia pro bona ominatione ab
Ethnicis dabantur, vetitæ fuerunt uti ſuperſtitioſa augu-
8 ria inter Chriſtianos *can. Legant diſtinct. 37. & ibi Gloſſ. verb. Strenæ can. Non obſervetis 26. quæſt. 6.* ibi -- *Non obſervetis dies, qui dicuntur Ægypciaci, aut Kalendas Januarii, in quibus ad invicem dona donantur, quaſi in principio anni boni fati augurio*; Et in Conc. Antiſiodorenſi
celebrato anno 590. ſub Gregorio I. ibi: *Non licet Kalendas Januarii &c vel Strenas diabolicas obſervare. Baronius in Notis ad Martyrolog. die 1. Jan. ſub num. 2. Macr. Hierolex. d. verb Strenæ. Gregor. Tholoſan. Syntagm. Jur. com. 1. lib. 3. cap. 6. num. 3. in fine, Vulpe d. cap. 14. num. 21. Rovitus ind. Pragm. 2. de Porter ſub num. 3.* latè
9 *Amaja in lib. 10. C. de Auro coronar. num. 8. & ſeqq. & num. 15. verſ. Quod in cauſa fuit, & in Libello, gallicè conſcripto, & Lugduni anno 1674. impreſſo, cui titulus de l'Origine des Eſtrenes*, ubi Anonymus Author latè pro-
bat, à Chriſtianorum Terris hujuſmodi ſuperſtitioſum
ſtrenarum abuſum extirpandum, quem etiam ipſæmet le-
ges civiles, & pragmaticæ Regni prohibuerunt, vetando
Officialibus, & Baronibus hujuſmodi coactivas exactio-
nes, ut *in dicta pragm. prima de Porter.* & ibi latè *Rovit. Novar. de Gravam. Vaſſall. dicto gravam. 10. per tot. & in*
10 *addit.* ubi aſſerit, ità pluriès judicatum, *Thor. in Compend decif. verb. Munera par. 2. de Marinis lib. 1. reſol 78. num. 11.* Unde quantò magis prohibendæ ſunt Eccleſiaſti-
cis, ne ſuperſtitioſos abuſus, propter ſolam lucri cupidi-
tatem, ipſi confovere videantur.

Non obſtat, quòd ex antiqua conſuetudine hujuſmo-
di ſolutio facta fuerit à Capitulo Epiſcopis pro tempo-
re. Quia ad probandam hanc conſuetudinem dantur
ſolùm duæ fides extrajudiciales Epiſcoporum Ruben, &
Laquedonen. qui, præterquam quòd habent ſimilem
11 prætenſionem in eorum reſpectivè Diœceſibus, nihil
probant, quia ſe referunt ad Libros Capitulares, qui-
bus diligenter à centum retrò annis revolutis, apparet
quidem fuiſſe nonnullis annis, & diverſis, & interpolatis
temporibus ſolutas ſtrenas, ſed ut plurimùm de earum ſo-
lutione non conſtaret, & præcipuè ab anno 1646. uſque ad
totum 1671. nulla facta fuit ſolutio, ut ex partitis ſer.
ſer. extractis, datiſque in Summario. Unde rectè applican-
12 tur ea, quæ in his præcis terminis Strenarum tradit *Vulpe in Prax. for. Eccleſiaſtic. cap. 14. num. 14. num. 17. & ſeqq.*
ubi quòd cum à ſuo Capitulo prætenderet Epiſcopus ex de-
bito prædictum munus, ſeù Strenam, habito recurſu ad
Sac. Congreg. Epiſc. fuit deciſum, Capitulum non teneri,
quia ultrà quam quòd conſuetudo, ſuper qua ſe fundabat
Epiſcopus, non erat præſcripta ſpatio 40. annorum, fuit
13 probatum quibuſdam annis non fuiſſe datam dictam ſtre-
nam, & ideò fuit reſcriptum Epiſcopo, ut de cætero ab-
ſtineret ab hujuſmodi muneris petitione. Quod ad unguem
in caſu noſtro verificatur.

Præterea, etiam ſtante antiquo ſolito exigendi Strenas,
adhuc non poſſe cogi Eccleſiaſticus ad illarum continua-
tionem, reſcripſit Sacr. Congreg. alteri Epiſcopo Ruben.
ut videre eſt in fine ibi: *Sotto preceſſo che non le paghi la Strena di due anni ch' ella pretende doverſeli per antico*
14 *ſolito &c. & in Montis Peluſii*; Idque evidentiſſima ra-
tione, nam quando agitur de materia facultativa, vo-
luntaria, & quæ omninò dependet à liberalitate, & po-
teſtate concedentis, non inducitur conſuetudo, quæ in
futurum adſtringat, etiam ſi per mille annos liberalitas
illa fuerit practicata, niſi præcedat prohibitio, & Subdi-
ti acquieſcant per tempus, aptum ad præſcribendum, ut
15 habemus quotidianum exemplum in eo qui longiſſimo
tempore ivit ad molendum in alterius Molendino, nam
ex hoc, uti actu facultativo, nulla inducitur obligatio
ad continuandum, *Bart. in leg. Cùm de in rem verſo, ff. de Uſur.* ubi dat exemplum in Ruſtico, qui Nobili de-
ferat annuatim unum par Caponum ſponte ex mera libe-
ralitate, dicit enim ex hoc nullam induci conſuetudinem.
16 Et ità, relictis generalibus, in his terminis Strenarum
ex ratione, quòd ſint actus voluntarii, obſervant *Novar. de Gravam. vaſſall. gravam. 10. num. 4. de Marin. var. reſol. 78. lib... num. 10. & ſeqq. Capycius Galeot. 2. controv.*

42. *per tot.* ubi multa adducit exempla, & refert, ità judi-
catum, *Thor. in Compend. decif. par. 2 verb. Munera Card. de Luc. de Feud. diſc. 51. num. 3. & ſeqq.* ubi quòd, aut re-
quiritur immemorabilis, aut coactio cum ſubſequuta ac-
quieſcentia & *num. 5.* ubi de muneribus, quæ ab Eccleſia-
ſticis Superioribus ſuis præſtabantur.

Minùs ſubſiſtit, quòd major pars Capitularium conſen-
tiat. Quoniam non controvertimus, quòd alii Capitula-
res poſſint, ſi velint, hujuſmodi natalitias Strenas tra- 17
dere Epiſcopo, & hoc oſtendere grati animi obſequium
erga proprium Ordinarium, id agendo de proprio, & uti
Perſonæ particulares, ſed quòd poſſint obligare Capitu-
lum, ejuſque redditus, ac Menſam Capitularem, cæteroſ-
que Canonicos, qui hujuſmodi munera dare recuſant, hoc
opus, hic labor eſt.

Conſenſus autem aliquorum Canonicorum in quodam
Folio ſubſcriptorum, ex pluribus obſtare non videtur, &
primò, quia Nos etiam exhibemus alia Folia, in quibus
alii Capitulares diſſentiunt, imò exhibemus etiam conclu- 18
ſionem, capitulariter factam à toto Capitulo, cum expreſ-
ſa proteſtatione, & declaratione, quòd hujuſmodi ſtrenas
ſolvere non intendunt.

II. Quia folium, exadverſo datum, non fuit ſubſcri-
ptum à Capitulo in loco ſolito, & per vota ſecreta, ſed à
nonnullis Eccleſiaſticis, ſingulariter ad Epiſcopale Pala-
tium vocatis, & ibidem coram ipſomet Epiſcopo ſe ſub-
ſcribentibus. In actibus enim communicativis, ſeù colle- 19
gialibus non attenduntur Vota ſingularia, ſed ea debent
præſtari collegialiter more Univerſitatis per vota ſecreta,
& in loco ſolito *cap. In Geneſi de Election.* & ibi *Butr. num. 78. & Abb. num. 7. idem Butr. in cap. Auditis num. 8. eodem tit. Gloſſ. in cap. Cùm omnes verb Conſtitutum in fine de Conſtitut.* ubi, quòd, ad hoc ut major pars vincat minorem,
requiritur quòd conſentiant, ut Collegium, non tanquam
ſinguli *de Luca de Regal. diſc. 53. num. 6. & de Jurepatr. diſc. 61. num. 22. Rec. decif. 351. num. 11. & decif. 380. num.* 20
6. *coram Burat.* & in terminis ſimilis Folii in favorem Su-
perioris ab Eccleſiaſticis conſcripti, *idem Card. de Luca in Miſcell. diſc. 4. n. 24. & 25.*

III Quia concluſio, quòd major pars trahat minorem,
procedit quando aliqua facienda ſunt ex neceſſitate, ut alie-
nationes, electiones, & ſimilia, nam tunc ſufficit, quòd
major pars facit. In aliis verò, quæ ex neceſſitate non
fiunt, nihil poteſt fieri niſi omnes conſentiant, ut Colle-
gium, & non tanquam ſinguli, ut eſt aurea, & magiſtra- 21
lis doctrina *Gloſ. in cap. Cùm omnes verb. Conſtitutum de Conſtitut.* Hìc autem dubitari non poteſt, quin agatur de
actu voluntario, & de obligatione, omninò dependente
à mera liberalitate Canonicorum; Imò de re ſatis præ-
judiciali Capitulo, quòd cùm multo ære alieno grava-
tum reperiatur, nec habeat in bonis unde poſſit ſatisfa-
cere Miſſis, aliiſque oneribus, ſibi incumbentibus, ra-
tionabile non videtur, quòd hoc duriori onere annuorum
ſcutorum centum gravetur. Ideoque major pars Capitula-
rium, huic actui præjudiciali, Deus ſcit quibus mediis 22
conſentientium, præjudicare minori non poteſt, cùm in
actibus voluntariis, & Eccleſiæ non utilibus, major pars
non ſufficiat, ſed requiratur conſenſus omnium, & con-
tradictio unius ſufficit, ut actus non ſubſtineatur juxta
Gloſs. in d. cap. Cùm omnes verb. Conſtitutum de Conſtit. ibi-
que *Felin. ſub num. 17. & Fermoſin. in quæſt. 2. nu.... Gratian. decif. Marcb. 183. num. 21. Adden. ad Burat. dec. 573. num. 10. Rot. cor. Seraph. dec. 708. n... & cor. Cerr. dec. 473. n.* 23
1. & in Seguntina Præbemin. 21. Febr. 1687 §. Quia id locum §. Non etiam, & §. Quæ prætereacor. Hervault, ubi, quòd
juſta, rationabilis, & utilis cauſa requiritur, qualis eſt con-
vertere redditus ſuperfluos in Fabricam Eccleſiæ, alimen-
tare pauperes, alioſque ſimiles actus peragere.

IV. Demum non procedit contraria concluſio, quando
agitur de actibus, reſpicientibus intereſſe proprium, & par-
ticulare ſingulorum, uti ſingulorum, ut in caſu noſtro, in
quo agitur de præjudicio ſingulorum, cùm tantò minus eis
reddat tenuiſſima Præbenda, quam habent, quantum im- 24
portat dictum donativum, in quibus terminis omnium con-
ſenſus requiritur, nec major pars præjudicat minori *cap. Quòd omnes de Regul. Jur. in 6. Gloſſ. in d. c. Cùm omnes verb.* 25
Conſtitutum, ibique *DD. de Conſtit. Pariſ. conſ. 90. n. 12. cum ſeq. & Cerr. dec. 473. n. 1. & dec. 517. n. 2.* Et in terminis ſimi-
lium donativorum, quæ ſunt voluntaria, & non reſpiciunt
omnium intereſſe, quòd major pars non ſufficiat, *Rocc de Offic. cit de Donat. §. 3. n. 138. & ſeq. fol. mihi 301 Diana tom. 3. tract. 3. de Parlam. reſolut.* 29. quæ eſt inter *Oper. coord.*

Tom. 7. tract. 6. reſolut. 31. per tot. & reſolut. 35. in fine.

Demum non obſtat, quòd hæc annua ſcuta centum pro
Strena ſucceſſerint loco Catedratici, & Synodatici, quòd
26 in illa Diœceſi non ſolvitur. Quia id nec probatur, nec
probatum relevaret. Cùm enim in jure cathedraticum,
ſeù ſynodaticum, quòd datur pro Synodo, quàm ſingulis
annis Epiſcopus celebrare tenetur, ſit taxatum in duobus
ſolidis, hoc eſt duobus aureis *cap. Conquerentibus* ibi *Syno-*
27 *datici, ſeù Cathedratici nomine duos ſolidos, de Officio Or-*
dinar. & ibi tradunt *Abb. num. 6. Felin. num. 2. Fagn. n. 47.*
& communiter *Scribentes*, impoſſibile videtur, quòd loco
duorum aureorum ſucceſſerit obligatio Capituli ſolvendi
hæc annua ſcuta centum.

Non negamus, quòd Epiſcopus poſſit ſtrenas recipere à
Clericis, aliiſque ſubditis, qui de proprio, & uti perſonæ
particulares, dicta munera offerre velint, ſed conſtanter
28 dicimus, non poſſe ad id cogi tenuentes, nec detrahi ex
Maſſa Capitulari, juxta id, quod pluries reſolvit hæc
Sac. Congr. quæ hoc temperamento uſa, voluit anà ſimul
conſulere, & Capitulorum indemnitati, & Epiſcoporum
petitionibus, ut ex quinque reſolutionibus regiſtratis infra
n. 52. & ſequentibus.

Nec ſubſiſtit, quòd ſtante antiqua conſuetudine ſolven-
di Strenas, licèt à principio fuerint voluntariæ, tamen
poſtea tranſierint in obligationem. Notiſſima enim eſt
propoſitio, quòd ea, quæ ſunt facultatis, & liberalitatis
quæque dependent à ſpontanea concedentis voluntate, cu-
juſmodi ſunt donare, & xenia mittere, nullo modo à Su-
29 perioribus contra inferiores præſcribi poſſunt, etiam ſtan-
te mille annorum poſſeſſione, niſi præceſſerit coactio ex
parte Superioris, & acquieſcentia ex parte Subditorum,
ut ſunt vulgaria exempla, in eo qui millies Epiſcopum hoſ-
pitio acceperit, ut non cogatur in futurum recipere, in Ru-
ſticis, qui ſolemnia munera per infinitos annos Domino
præſtiterint, in Vaſſallis, qui per longiſſimum tempus
iverint ad Molendinum, ſeu Furnum Baronis, & in aliis
30 paſſim; Nam ex hac diuturna temporis obſervantia nulla
inducitur præſcriptio, aut conſuetudo, quæ in futurum
obliget, nec in illis actibus ulla poteſt dari manutentio,
ex plenè relatis in terminis Superiorum volentium contra
Inferiores præſcribere *per Caſtill de Tertiis cap. 32. num. 2.*
& ſeqq. Capyc. Latr. deciſ. 169. à num. 14 & ſeqq. Surd. conſ.
31 *127. num. 21 Menoch conſ. 201. num. 16. Bond. collect. legal.*
47. num. 74 tom. 2 Adden. ad Lud. deciſ. 162. num. 16. Rot.
cor. Dunozet. deciſ. 135. à num. 12. & deciſ. 149. num. 8. par.
5. & deciſ. 115. num. 21. par. 14. Et in terminis ſtrenarum
latè *Galeott. controv. 42. per tot. lib. 2. Capiblanch. de Ba-*
ron pragm. 1. num. 339. ubi refert ita reſolutum *Avendan.*
32 *de Execut. mand. par. 2. cap. 4. num. 27 Adden. ad Rov.*
conſ. 78. num. 11 lib. 2. & Sac. Congr. in *illa Ruben*, de qua
infra n. 55. quando expreſſè reprobavit hjuuſmodi ſolitum,
nam poſt relatam prætenſionem Epiſcopi, in ſolito funda-
tam, reſolvit. ad Strenas non poſſe cogi Capitulum, ſed
exigi à ſpontè dantibus, nam ſi aliàs voluiſſet conſuetodi-
nem attendere, dixiſſet, Strenas non deberi, quia ſoli-
tum non erat ſufficienter probatum, & in Montis Peluſii
infra n. 57.

In nihilo refragante, quòd ubi adeſt immemorabilis,
etiam in actibus facultativis inducatur preſcriptio, ſeu con-
33 ſuetudo. quia in præſenti nullo modo conſtat de dicta im-
memorabili, omnibus deficientibus ſolitis requiſitis *Gloſ.*
in cap. 1. de Præſcript. 6.

Imò ſi percurrantur actus omnes exadverſo exagerati,
clariſſimè apparebit, nedum hic deeſſe immemorabilem,
ſed nullum inductum fuiſſe præſcriptionis principium. Duę
enim probationum ſpecies inductę fuerunt ad hujuſmodi aſſ.
conſuetudinem probandam, ſcilicet reſolutiones Capitula-
res, in quibus dictum fuit, dandas ſtrenas Epiſcopo, &
34 ipſas ſtrenarum ſolutiones; Verùm, quod attinet ad pri-
mam, eſt advertendum, quòd licèt, revolutis per Epiſ-
copum Libris ab anno 1612. uſque ad annum 1650. quatuor
tantùm inventæ fuerint reſolutiones Capitulares, tamen
nulla ex eis apta eſt inducere præſcriptionis initium, nam
in prima anni 1615. fuit quidem dictum, quòd pro ſtrena
darentur Epiſcopo centum ducati, ſed additum, *quali ſe*
li dourà godere per amore d'eſſo ſuo devotiſſimo Capitolo. Ea-
demque expreſſio reperitur in illa anni 1620. ibi: *E donar-*
35 *li per ſegno d'amorevolezza, e digratitudine ducati* 100 *per*
ſtrena; Et demum in illa anni 1641. non fuit data ſtrena ex
Maſſa capitulari, ſed ex franchitiis ſingulorum uti ſingulo-
rum, ideoque Epiſcopus, ibidem, præſens omnium aſ-
ſenſum habere voluit, eò quia (ſunt verba Epiſcopi) *l'in-*
tereſſe importa a ciaſcheduno di ſingoli; Atque ubi ſingu-
lorum conſenſus intervenit dixit: *Che ſi ritrovava grande-*
mente obbligato alla corteſia, & affetto d'eſſo Capitolo, per
le continue dimoſtrazioni, fatteli con la donazione di molte
quantità, pervenute da eſſe franchigie. E per maggiormen- 36
te aſſicurare la ſua conſcienza, deſiderava più diſtintamen-
te ſaperne il loro ſenſo; Al che fù riſpoſto da tutti, e con de-
liberata volontà ratificato ogni pagamento, e aſſegnazione,
offerendoceli in parte del molto, che devono a Sua Signoria Il-
luſtriſſima per l'affetto paterno, che a ciaſcheduno di eſſi ha
portato.

Si igitur in his actibus liberalitatem exercuere Capitula-
res, & ex cauſa gratitudinis pariter Epiſcopus recepit, uti-
que nulla fuit à principio inducta formata poſſeſſio, ſine
qua non procedit præſcriptio, ut in terminis probet *Aven-* 37
dan. d. p. 2. cap. 4. num. 17. in fine. Oportet enim ad indu-
cendam præſcriptionem, quòd tanquam debita, & ex cau-
ſa oneroſa ſoluta fuerit annua præſtatio, aliàs ſi detur ex
cauſa gratitudinis, & donationis, illa continuata ſolutio
non inducit obligationem, benè *Cin in l. Si in certis annis n.*
14 in fine C. de Pactis, ubi quòd eſt ſubtile, & notabile
punctum. *Mantic de Tacit. lib. 3. tit. 16. num. 61. & 62.*
Vaſquez contr. 83. num. 1. verſic. Sed ego & num. 10. & con-
trov. 84. num. 31. Bondea. collect. 47. num. 78. tom. 2. Et 38
in terminis Strenarum ſolutarum à Vaſſallis, cum expreſ-
ſa cauſa: *per loro amorevolezza:* quòd nullam inducant
conſuetudinem *Capyc. Galeott. dicta controv. 42. num. 13.*
in fine lib. 2.

Atque hinc non obſtat, quòd in dictis actibus ſubjunga-
tur ſolvi ſtrenas juxta ſolitum. Tum quia enunciativa illa,
nec concludit ſolitum ab immemorabili, nec probat,
cùm principaliter dubitetur de enunciato, *Rot. deciſ. 226.*
num. 35. par. 7. recent: Tum quia intelligi debet de ſolito 39
voluntario, juxta expreſſiones in dictis Capitulis factas;
Cùm aliàs, ſi fuiſſet obligatorium, neceſſe non fuiſſet
convocare tot Capitula pro determinatione, an eſſet hæc
præſtatio, Epiſcopo concedenda, nec oportuiſſet dare
ſpeciale mandatum Procuratori qualibet vice, qua hæc 40
ſolutio facienda erat. Quod profectò demonſtrat, actus
illos capitulares fuiſſe voluntarios, proindeque non eſſe
in obligationem trahendos, *Gratian. diſceptat. 562.*
num. 45.

Quò verò ad ipſas Strenarum ſolutiones nihil aliud addu-
cit Epiſcopus, quàm ſolutiones annorum 1654. 1672.
1673. 1675. 1676. 1677. & 1678. Quæ neque immemo-
rabilem, neque ullam aliam inducunt conſuetudinem, &
licèt fateamur ingenuè, nonnullis aliis vicibus fuiſſe an- 41
tecedenter ſolutas ſtrenas, tamen nec etiam ex his ſi-
mul junctis reſultat immemorabilis, aut centenaria, ex-
adverſo prætenſa; Maximè quia nullæ ſolutiones factæ
fuerunt ſpatio decem annorum continuatim, ſed ſemper
interpolatis temporibus, prout Capitularibus placebat.
Et tamen ad inducendam præſcriptionem, ſeu conſuetu-
dinem in his annuis præſtationibus requiritur ſpatium 42
continuum, & non interpolatum, ſaltem 40. annorum,
cum ſolutionibus factis ſingulis quibuſque annis, ad *Tex.*
in cap. Accedentibus ibi: *Per 40. annos continuè de Pri-*
vileg. & ibi: *Gloſ. verb. Per 40 annos in fine*, ait: *Quod*
probare debent perceptionem quolibet anno, ut dicit litte-
ra. Bartol. in l. Crediter num. 2. C de uſur. ubi, quod re-
quiritur ſolutio ſingulis annis. *Mantica de Tacit. lib. 3. tit.*
15. num. 65 Sard. de Alim. tit 8. privil. 22. ſub num. 27.
Gratian diſcep. 108. num. 10. Menoch. lib. 3. præſ. 131. num. 84.
Rot deciſ 57. num. 8. par. 7. rec. ubi requirit ſeriem continua-
tam, non autem quod appareant ſolutiones, factæ per in-
tervalla temporum, & eſt regulare, quòd in omni præſ- 43
criptione 30. vel 40. annorum tempus debet eſſe continuum,
& non interpolatum, *Gloſſa in Rubr. ff. de Diverſ. & tem-*
por. præſcr. & in l. 1. Verbo Dies in fine ff. eod. Bartol. in di-
cta rubr. num. 5. Gomez var. p. 3. c. 1. n. 3 & c. 8. n. 2. verſ. Et
adde, Bard. de Tempor util. & contin. c. 8. n. 1.

Nec replicetur quòd, poſitis antecedentibus, & ſubſe-
quentibus ſolutionibus, mediæ præſumantur; Ultra quod
enim hoc admiſſo, non reſultat immemorabilis, aut cen-
tenaria, reſpondemus, quòd concluſio de præſumendis
mediis procedit, vel ubi ſolutionibus jus non reſiſtit,
vel ubi agitur de præſtatione, ex neceſſitate facienda,
ſecus quando nulla aderat obligatio, nam tunc non præ- 44
ſumptivè, ſed concludenter per totum continuatum tem-
pus allegata præſtatio eſt probanda, ut advertit *Rota in*
Reatina Dotis 15. Febr. 1686. §. Nec pariter coram Her-
vault;

v ruit; Vel procedit in præſcriptione decennali, nullum
requirente factum hominis; At ubi agitur de præſcritione
30. vel 40. annorum, & fortiùs ubi de immemorabili, ſeu
centenaria, & in qua ulteriùs requiritur poſitivum factum
hominis ſolventis, & aliquod annuum tradentis, eo caſo
non ſufficit probare extrema, ſed præcisè requiritur, quòd
ſingulis quibuſque annis continuatim facta fuerit ſolutio,
45 ut egregiè notat *Uaſquez controv. 58. num. 11. lib. 3. Barboſ. in d. cap. Acceden. num. 3. de Privileg.* ubi etiam advertit, non ſufficere, quòd probetur ſolutio primi, & poſtremi anni, nec etiam alicujus intermedii, ſed neceſſe eſt,
quòd probetur ſolutio quolibet anno.

Neglecta prorſus replicatione, quòd ad parcendum
ſumptibus non fuerint extractæ omnes partitæ. Quia in re
tam gravi, & præjudiciali Capitulo, in qua agitur de annua ſcutorum centum præſtatione, non eſt ſolis Epiſcopi
46 aſſertionibus deferendum, ſed neceſſariæ ſunt deducendæ
joſtificationes, ut animus Judicantium rectè inſtrui poſſit.
Eademque facilitate, qua perquiſivit ab anno 1612. uſque
ad 1650. poterat reliquos Libros perquirere abſque ulla minima impenſa.

Ceſſatque hic omnis difficultas ex quo, perquiſitis Libris
Introitus, & exitus Capituli in illis intermediis temporibus multæ non reperiuntur factæ ſolutiones, & ſignanter in annis 1646. 1648. 1661. 1662. 1670. & 1671. ut
47 ex partitis datis in Summario Quæ probatio, nedum facit
ceſſare concluſionem de præſumen. mediis, ſed centenariam, & quadragenariam interrumpit, & in his præciſis
terminis reſolvit Sacr. Congreg ſtrenas non deberi, eo
quia ex parte Capituli probatum fuerat, quibuſdam annis
48 non fuiſſe ſolutas, ut refert *Marcell. Volpe in Pran. cap. 14. num. 19. & 20.*

Quibus accedit, quòd, etiamſi per impoſſibile, poſſet
dici inducta in Capitulo obligatio, adhuc nullitatis vitio
laboraret, utpotè quia eſſet deſtituta ſolemnitatibus, in
rebus Eccleſiæ præjudicialibus, per Apoſtolicas ſanctiones requiſitis. Quo enim jure poterant ſine Pontificio aſſen-
49 ſu, & ſine evidenti utilitare Capitulares illi obligare à
principio bona Capituli, & Eccleſiæ, & illius redditus
pro hujuſmodi annua præſtatione centum ſcutorum? Id
profectò erat eis interdictum, nec poteſt beneplacitum
præſumi, cùm non effluxerint centum anni in notiſſima
Urbani VIII. Conſtitutione requiſiti.

Pro quorum faciliori admiſſione ſupplicamus benignè
reflectere ad maximam paupertatem, in qua Capitulum
reperitur; Eccleſia enim undique minatur ruinam; De-
50 bita non ſolvuntur; Præbendæ ſunt tenuiſſimæ, & diſtributiones quotidianæ vix aſcendunt ad 20. ducatos annuos,
ubi tot anni curriculo continuum pręſtitum fuerit ſervitium; E contra verò Epiſcopus ſatis congruè, juxta morem illius Regionis, proviſus reperitur, habetque detractis oneribus pluſquam mille ducatos pro ſua congrua ſubſtentatione.

Die 9. Januarii 1688. *Propoſ. per Card. Caraffam Cauſa in Congr. Epiſcoporum.*

Reſponſum fuit: *Strenam non poſſe præſtari à Can. con-*
51 *ſentientibus, niſi de eorum Præbenda, vel rata Diſtributionum.*

Circa quæ vide alias reſolutiones longè poſt hęc ſcripta,
52 allegatas in *Inſtit. Crim. l. 2. tit. 2. à n. 45. cum aliis apud R. p. d. Petr. Tom. 2. fol. 35. num. 1. & ſeqq.*

Reatina. Il Canonico Chiavelloni ſi ha doluto quà che V. S. abbia coſtretto anco per via di Carcere a pagarle cinque ſcudi per il donativo, che il Capitolo ſuol donare al Veſcovo per la Feſtività del Natale. Il che, s'è vero ſpiace molto a queſti miei Illoſtriſſimi, i quali per ciò hanno riſoluto; che V. S. debba ſobito reſtituire al detto Canonico, non ſolo i ſcudi cinque, sborſati per il ſuddetto Donativo, ma inſieme anco tutte le
53 *ſpeſe, e danni, che per detta Cauſa poſſa aver patito. Non però laſcierà V. S. di reſcrivere quanto le occorre per diſcolpa ſoa, perche altrimente le Signorie loro Illuſtriſſime hanno animo di farne qualche rigoroſa dimoſtrazione 6. Marzo 1596.*

Hydruntina. Sono ricorſi a queſta Sagra Congregazione ſin ſin ſotto li 11. di Gennaro Thoma di Marco Archidiaceno, & Orazio Moriſco Canonico di Otranto, dolendoſi, che da V. S. veniva eſatta certa quantità di denari per la Mancia, overo Strena, e che per ciò quel Capitolo ſi ritrovi in grandiſſimi
54 *debiti, per eſtinzione de quali dicono avere affittato un ſuo Feudo, e pigliatone l'affitto anticipato per quattr'anni in pregiudizio di eſſi Oratori, qual' non ſono mai concorſi, ne conſentono a detta Mancia. Che per ciò queſti miei Illuſtriſſimi Signori a relazione del Signor Cardinal Conti, hanno ordinato, che ſi ſcriva a V. S. che nè Lei, nè il Capitolo aſtringa gl' Oratori a dargli le Strene, ma le poſſi pigliare a ſponte dantibus. Così dunque &c. 25. Junii 1613.*

Ruben. Il Capitolo e Clero di coteſta Città hanno eſpoſto
alla Sagra Congregazione, che V. S. tiene carcerato il loro Pro- 55
curatore, ſotto preteſte, che non le paghi la Strena di due anni decorſi, ch'ella pretende doverſele per antico ſolito; Onde queſti Illuſtriſſimi miei Signori m'hanno ordinato di ſcriverle, che rilaſſi il detto Procuratore, e per l'avvenire pigli la Mancia ſolamente da quelli, che ſpontaneamente e come Perſone particolari la vogliono dare 6. Junii 1614.

Lavellen. Da queſta Sagra Congregazione, è ſtato altre volte riſoluto, che li Veſcovi non poſſino forzare li Capitoli, e Clerici a pagare loro la Strena nel Natale o capo d'anno, ma
ſolo riceverla da quelli, che la davano volontariamente, eſ- 56
ſendo coſa, che dipende dalla loro corteſia, & arbitrio, che non deve poi ritrarſi ad obbligazione. Però così dovrà oſſervare anco V. S. con il Capitolo di coteſta Città, che ſi è doluto, ch'ella pretenda di eſigerla, come che gli faſſe dovuta per obbligo, ricevendola ſolo da quelli, che gliela danno ſpontaneamente, perche così è ſtato riſoluto in Congregazione, che Io ſcriva 15. Junii 1640.

Montis Peluſii. La Sagra Congregazione, ha altre volte riſoluto, che i donativi, o Strene, che dai Canonici, & altri
Eccleſiaſtici ſogliono darſi a ſuo tempo del Natale, non ha al- 57
trimenti d'obbligo, ma ſolo di corteſia, e perche il Capitolo di Montepeloſo ſi è doluto di venire aſtretto dal Commiſſario di coteſta Nunziatura al pagamento di cento ſcudi ſotto preteſto, che tanto ſia ſolito donarſi ogn'anno al Veſcovo pro tempore. Queſti &c. Mi hanno commandato di notificarlo a V. S. &c. 11. Decembris 1654.

Hydruntina. In Cauſa Hydruntina verien inter. Curiam Archiepiſcopalem ex una, & nonnulla Capitula ejuſdem Diœceſis, altera ex Partibus. Sacra &c. iiſdem Partibus an-
ditis atque maturè diſcuſſa referente Eminentiſſimo Colum- 58
na cenſuit, quoad procurationem ſervandam diſpoſitionem Sacri Concilii Tridentini, quoad Strenam, & munera, non poſſe à Curia Archiepiſcopali cogi prædicta Capitula 5. Decembris 1681.

DISCEPTATIO III.

Nullius Diſpenſationis Matrimonii.

Suppreſſis nominibus.

ARGUMENTUM.

Matrimonium conſumatum, an poſſit mediante diſpenſatione diſſolvi, & quid dicendum quando illud probatur metu contractum, licèt conſumatum fuerit.

SUpponitur in facto, duas qualificatas Perſonas multis
ab hinc annis Matrimonium contraxiſſe ſer. omnibus
ſer. ad præſcriptum *Sacr. Concilii Tridentini in ſeſſion. 24.* 1
de Reformat. Matrim. cap. 1. quodque deinde conſumatum
fuerit, abſque tamen prolis ſuſceptione.

Supponitur pariter, quòd deinde inter eoſdem Conjuges
introductum fuerit judicium ſuper divortio ex cauſa adul- 2
teriorum Viri, quòdque demum, ſer. pariter omnibus ſer.
à Judice Eccleſiaſtico lata fuerit Sententia, approbans dictum divortium, à qua, cùm Vir non appellaverit, tranſitum fecit in rem judicatam.

In iſtis circumſtantiis, non valens Vir, in florida ætate conſtitutus, continentiam ſervare, & omnibus modis
deſiderans ſuam nobilem Familiam propagare, in ſenſu
veritatis quæritur. An poſſit ab Apoſtolica Sede facilè ob- 3
tineri diſſolutio vinculi dicti Matrimonii, ad quem effectum mihi fuit exhibita æqualiter longa, ac erudita Scriptura, in qua illius Author totus eſt in probando, quòd
id ſperari poſſit ab Apoſtolica Sede, cohærenter ad mul- 4
tos Textus Canonicos, multaque exempla, in eadem
Scriptura adducta, quæ, nullo prorſus excepto, tranſcripta fuerunt *à Clericat. tit. de Sacram. Matrim. dec. 10. per tot.*

Cæterùm, materia funditus conſiderata, in ea ſum opinione, quòd id nullo modo ſperari poſſit ab Apoſtolica
Sede, attenta indiſſolubilitate Matrimonii conſumati, 5
ſivè illud conſideretur, tanquam contractus, quo caſu à
Theologis, & Canoniſtis appellatur indiſſolubile Jura

naturali, & ratione Fidei humanæ; Sivè illud conſide-
retur, uti Sacramentum, in quibus circumſtantiis dicitur
6 indiſſolubile de Jure Divino, & ratione Fidei Divinæ, ut
latè probant in Matrim. materia communis Magiſter *San-
chez de Matrimonio lib. 2. diſput. 13. per tot. & Gavard. de
Sacramento Matrimonii quæſt. 2. art. 3. pariter per tot* ubi
7 per extenſum regiſtrat verba Sacræ Scripturæ, id com-
probantia, authoritates SS. PP. multoſque Textus, tam
Canonicos, quàm Civiles, à quibus taliter probata rema-
net hujuſmodi veritas, ut prorſus ſuperfluum, & æquali-
tèr tædioſum ſit illas hic tranſcribere.

Maxima autem quæſtio, quæ inter Theologos, & Ca-
8 noniſtas in his terminis agitari ſolet, quæve ultimo loco
acriter agitata fuit in Sacra Congregatione Concilii, illa
eſt. An Papa poſſit diſſolvere Matrimonium ratum, uno
ex Conjugibus diſſentiente, quæ reſoluta fuit Affirmati-
vè ab eadem Congregat. Concilii diebus 20. Maii 1719.
& 27. Januarii 1720. quæ reſolutiones mediante ſpeciali
Breve Clementis XI. confirmatæ fuerunt, ut recognoſci
9 poteſt *in Tom. 3. mear. Diſcept. Eccleſiaſt. par. 2. diſcept. 21.
per tot.* in qua pariter tranſcripta fuerunt præciſa verba inſi-
gnium Theologorum, & Canoniſtarum, ſtantium pro
eadem affirmativa opinione.

Hoc poſito, exemplis, & hiſtoriis, nec non authorita-
10 tibus, in eadem Scriptura de Partibus adductis, deſum-
ptiſque à *Clericato decis.* 10. *de Sacramento Matrimonii* ſi-
gillatim, & præciſè reſpondet ibidem idem Author, duas
aſſignando diſparitatis rationes.

Primam, quòd multa ex dd. exemplis ſunt in termi-
nis Matrimoniorum, contractorum inter infideles, quorum
11 unus Fidem Chriſtianam amplexus fuit, alter verò per-
ſeverare vult in ſua falſa Religione.

Secundam diſparitatem *in dict. decis.* 10. *numer.* 74. aſſi-
gnat idem Author, aſſerendo, quòd exempla, ibidem
adducta, procedunt in terminis diſſolutionis Matrimonii,
quoad Thorum dumtaxat, non verò quoad vinculum,
12 quod nullam involuit exorbitantiam, eò quia ad id fa-
ciendum ſe extendunt ordinariæ facultates cujuslibet Judi-
cis Eccleſiaſtici.

Quibus addi poteſt tertia diſparitas, in eo conſiſtens,
quòd dd. exempla non fuerunt canonizata ab Apoſtolica
13 Sede, ſed, ad evitandum majus malum, tolerata fue-
runt ab uno, vel altero Epiſcopo, Deus ſcit ſub quo mo-
tivo, vel juſta cauſa, quorum proinde reſpectu applicatur
Text. in cap. Cùm jamdudum de Præbend. ibi: *Multa per
patientiam tolerantur, quę, ſi deducta fuerint in judicium,
juſtitia exigente tolerari non debent*: ſequutus à *Rot. decis.*
14 418. *num.* 12. & 13. *par.* 18. *recent.* & ab aliis Authori-
bus, citatis *in Inſtitut. Crimin. lib.* 1. *tit.* 10. *§* 4. *num.* 29.
Nec non applicatur illud *Senec de Vit. beat. cap.* 1. *ante fin.*
ubi aſſerit, quòd in his terminis non eſt conſiderandum
quò itur, ſed quò eundum eſt.

Imò, ſi exemplis in hac parte procedendum eſſet, æ-
qualiter notorium, ac famoſum eſt illud Henric. IV. Gal-
liarum Regis, cujus Matrimonium, non ea ſola Pontifi-
15 cia authoritate diſſolutum fuit à Clemente VIII. ſed decla-
ratum nullum ex defectu libertatis in contrahendo, quòd
nullam paritèr involvit exorbitantiam, juxta continuos
caſus, in quibus ſimilia Matrimonia meticuloſa declara-
ta fuerunt nulla, ut videre eſt apud *Carrad. in Prax. Diſ-
penſ. lib.* 7. *cap.* 7. *num.* 42. & *Rot. decis.* 24. *par.* 12. *rec.* &
coram Dunozet. jun. decis. 993. & *in Romana Matrimo-
nii* 19. *Maii* 1641. *coram Pirovan.* & in aliis exemplis,
de quibus *in Tom. 4. par. 1. diſcept. 1. §. 8. num* 92.

Concludo igitur in ſenſu veritatis, moraliter impoſ-
ſibile mihi videri, obtineri poſſe id, quòd quæritur,
16 diſſolutio nimirum Matrimonii conſumati inter Fideles;
Quod admittunt Theologi, & Canoniſtæ, ſequuti à
Tambarin. Oper. Moral. lib. 8. *tit. de Matrim. tract.* 5.
cap. 6. & *à Clericat. Erotbem. Eccleſ. cap* 143. *num.* 18.
fol. 386. etiam in illo caſo, in quo conſumatio verifica-
retur ſine penetratione vaſis Mulieris, dummodo in il-
lo recipiatur ſemen, circa quòd me rimitto Medicis,
an caſus iſte dari poſſit, juxta atteſtationes illas, quæ
fuerunt exhibitæ ad illum reddendum veriſimilem, &
probabilem in dicta Cauſa, agitata in Congr. Concilii,
de qua *in Tom.* 3 *p.* 2. *diſcept.* 21.

Motivatur etiam in eadem Scriptura, quòd conſenſus
17 Conjugum in actu contrahendi Matrimonium non fue-
rit ſpontaneus, neque liber.

Motivum hoc, ſi concludenter probaretur in Facto,
eſſet ſufficiens pro obtinenda declaratione illius nullita-
tis, quia nullum habet contradictorem concluſio, quòd
Matrimonium per vim, aut metum contractum eſt ipſo 18
Jure nullum, juxta authoritates, citatas *in Tom. 1. par.
2. diſc.* 30. *à num.* 57.

Difficultas proinde in his terminis reducitur ad proba-
tiones concludentes, quarum relevantia remittitur judi- 19
cio illorum, quibus factum notum eſt.

Hoc unum advertendo, quòd circa d. probationem
metus non eſt neceſſe probare apertam vim, quæ infertur
Corpori, ſed ſufficit ſolus timor, ſeu metus, qui in- 20
fertur Animo, ut conſiderando *titul. Decretal de His,
quæ vi, metuſve cauſa fiunt*, obſervat *Mogoll. eodem
tit. cap.* 2. *§.* 7. *num.* 3. & firmavit *Rot. in Barchi-* 21
nonen. 15. *Februarii* 1700. *§. Et quidem coram Anſal-
do*, cum aliis authoritatibus, citatis *in tom.* 4. *par.* 1.
diſc. 1. *§.* 7. *nu.* 39. & 40.

Neque in his terminis, pro declaratione d. nullitatis
propter metum, obſtaret conſumatio Matrimonii, quia, 22
conſtito de non legitimo conſenſu, illud eſſet ſemper nul-
lum, non attenta conſumatione, imò neque etiam at-
tenta procreatione multorum Filiorum, juxta magi-
ſtralem *Rotæ dec.* 405. *per tot. par.* 18 *rec.* aliaſque autho-
ritates, citatas *in meo Tract. de Matrim.* §. 30. *n.* 7. & 8.

DISCEPTATIO IV.

Neapolit. Diſtributionis Eleemoſynarum.

Ad petitionem digniſſimi Religioſi.

ARGUMENTUM.

*Confratres alicujus Societatis, deputati Exequutores Te-
ſtamentarii ad diſtribuendas illius ſubſtantias in pia ope-
ra, & inter Pauperes, an poſſint illas propriæ Sodali-
tati concedere.*

ANno 1686. fuit excitatum dubium à Religioſo ex
Theatinorum Familia, an Confratres alicujus So-
ciet. deputati Exequutores Teſtamentarii ad diſtribuendum 1
bona Teſtatoris inter pauperes, vel in pios uſus converten-
dos, poſſint propriam Sodalitatem eligere.

Quamvis autem viſum non ſit invenire Authorem, in
hoc ipſo caſu individuo hanc quæſtionem tractantem, ex 2
aliis tamen mox ſubjiciendis durioribus concluſionibus, du-
bium affirmativè reſolvendum credo.

Suppoſita enim regula, quòd hujuſmodi Sodalitates ſunt
capaces ſimilium nominationum loco pauperum, vel alio-
rum piorum Operum, in quæ diſtribuenda ſint bona alicu-
jus Teſtatoris, de qua *Bald in leg. Id quòd pauperibus n.* 33. 3
*antè medium Cod. de Epiſcop. & Cler. & Benedict. Capr. de
Exequution ultim. volunt. membr.* 6. *nu.* 167. Aſſumptum
multipliciter probatur, &

I. Quia hujuſmodi Exequutores cum facultatibus in du-
bio expreſſis, poſſunt nominare, ſeu eligere proprios Con- 4
ſanguineos pauperes, prout, quidquid in contrarium dixe-
rit *Cabon. controverſ. for. c.* 8 *ar.* 4. *n.* 19. eſt opinio communis,
tam Theologorum, quàm Juriſtarum, ut videre eſt apud
Paſſerin de Stat hom. q. 187. *num.* 115. & *ſeq. Sanch. ad Præ-
cept. Decalog lib.* 6 *cap.* 11. *à n.* 52. *Verſ. alii autem*, qui citant
antiquiores Theologos, & apud *Abbat. in cap. Inhibendum
n.* 5. *de Cohabit. Cleric. & Mulier.* ibique *Imol. nu.* 6 *Verſ. Item
adde, Tiraquell. de Privil. piæ cauſ. in præfat. ante med.
Verſ & facit pro prima parte*, ubi, quòd major pietas de-
bet exerceri in Conſanguineos pauperes, quàm externos 5
Cald. de Emphyteus lib. 3 *c.* 13. *num* 9. *Leoncill. de Privileg.
pauper. p.* 2. *privileg.* 110. *n.* 7. *Mantic. de Conject. ultim. volunt.
lib.* 8. *tit.* 5. *n.* 16. ubi, quòd hæc concluſio non recipit dubita-
tionem, *Alciat. de Præſumpt. regul.* 1. *præſumpt.* 39. *n.* 8. &
Marant. reſpon jur. Tom. 2. *reſponſ.* 18. *n.* 20 *Vivian. de Jurep.
p.* 2. *lib.* 6. *cap.* 9. *n.* 26.

II. Quia poſſunt eligere proprios Filios pauperes, ut pro
indubitato admittunt *Gonzal. ad Regul.* 8. *Cancell. gloſſ.* 2. 6
numer. 54. *Caſtill. controverſ Jur. lib.* 5. *cap.* 67. *numer.* 37.
Mantic. de Conject. ultim. volunt. lib. 8. *tit.* 5. *num.* 9. ubi
hoc admittit, quando ſunt valdè pauperes *Cald. de Emphyt.
lib* 3. *cap.* 13. *n.* 9. *Marant. contr. jur. reſponſ.* 18. *n.* 21. *Tom.* 2.
Vivian. de Jurepatr. lib. 6. *cap.* 9. *ſub num.* 26. *Barboſ. de Offic.
& poteſt. Epiſcop. p.* 3. *alleg.* 83. *num.* 23. *Paſſerin. de Stat.
Homin qu.* 187 *ſub num.* 115. & *ſeq. Leoncill. de Privil. paup.* 7
p. 5. *privil.* 110. *num.* 7. *in fin.* & latiſſimè *Valaſc. eod. tract.*
qu. 62.

Digitized by Google

q.65. per. tot. & ſig. n 16. ubi pro hac opinione, quam vo-
car veriſſimam, citat a 5. Doctores.

III. Quia, quando ſunt panperes, poſſunt pro ſibi ip-
ſis retinere id, quod pauperibus eſt Teſtatoris præcepto di-
8 ſtribuere debent, ur ex Theologis aſſerir eorum Princeps
Divus Thomas 2. 2. quæſtion. 32. ar. 9. ad 3. & conciudunt
Navar. de Oration. & Hor. Canon. cap. 7. numer. 34. verſic.
Quia, Ledeſm. in Summ. Tom. 2. tract. 4. cap. 3. concluſ. 15.
Dian. Oper. moral. Tom. 4. tract. 7. reſol. 54. numer. 2. & Paſ-
ſerin. de Stat. homin. quæſt. 187. ſub num. 115. Et ex Juriſtis
pro conſtanri affirmant Pariſ. de Reſign. lib. 9. quæſt. 117.
num. 120. ubi num. 118. quòd charitas ordinata plus amat ſe
9 in ungue pedis, quàm Proximum in vertice capitis
Card. de Emphyt. lib. 3. cap. 13. numer. 9. verſic. Imò ſrme.
ipſum arboſ. de Offic. & poteſt. Epiſcop. par. 3 alleg. 83.
num. 22. ubi allegat concordantes Pariſ. conſ. 26. numer. 22.
lib. 4. Maran. reſp. 18. num. 22. Tom. 2. ubi numer 23. quod
10 ita expoſcit charitas, ut à ſeipſo, & ſuis incipiat, & ei-
tar alios. Vivian. de Jurep. par. 2. lib. 6. cap. 9. num. 26. Verſ.
Et etiam in ſeipſum, & Caſtill. controv. jur. lib. 5. cap 67.
num. 36.

IV. Quia Religioſi (qui cum licentia ſuorum Superio-
rum munus Exequutorum Teſtamentariorum exercere va-
lent, ut eſt Textus in Clem. unica de Teſtam. & adverruot
11 Bald in leg. Id, quod pauperibus num. 9. C. de Epiſc. & Cle-
ric. Lezzan. in Sum. verb. Teſtamentum num. 3. Sanchez ad
Præcep. Decal. lib. 6. cap. 11 num. 1. & per tot. & ſign. nu 7.
& Rot. dec. 14. num. 6 cor. Arguell.) Poſſunt proprium Mo-
naſterium nominare, & eligere, ur notanr communirer
Canoniſtæ in Clem. prima de Teſtamen. ſignanter verò
Card Zabarell. num. 22. Imol. num. 18. & Anchar. num. 16.
& probant ex Theologis Roderic. quæſt. Regul. tom. 3. quæſt.
70. art. 4. Sylveſt. in Summ verb. Teſtamentum ſub num. 5.
verſ. Quintum, Sanch. ad Præcep. Decal. lib. 6. cap. 11. nu. 59.
ubi citat concordantes, Dian. Oper. moral. Tom 4. tract 7.
12 reſol. 59. num. 2. & reſol. 61. num 3. utrobique allegans alios
authores, & Paſſerin. de Stat. homin. citata qu. 187. nu. 115.
Et ex Juris peritis Pariſ. conſ. 26. nu. 24. lib. 4. Bened. Capr.
de Exequ ult. vol. membr. 6. nu. 165. Carp. eod. tract. lib. 1.
cap. 5. n 41. & lib. 2. cap. 19. nu. 5. ubi concord. & Rot. dec. 14.
nu. 23. cor. Arguell.

V. Quia (& hæc cum ſequent. ratione ſunt potiùs
illationes proximæ concluſionis) Prior Fratrum Ordi-
13 nis Prædicatorum, cui commiſſa eſt electio Pauperum,
ſeu diſtributio eleemoſynarum, poteſt eligere ſuos Fra-
tres, juxta theoricam Bartol. in l Cùm quidam numer. 3.
ff. de Legat. ſecund. ibique Alexand. in addition. lit. C.
quam ſequuntur Gonzal. ad Reg. 8. Cancellar. gloſſ. 2. nu.
55. Bened. Capr. de Exeque. ultimar. volunt membr.
6. num. 164. Barboſ. de Offic. & poteſt. Epiſcop. par. 3. al-
leg. 83. nu. 25. ubi concordantes Giurb. ad Conſuetud Meſſan.
cap. 2. gl. 12. nu. 8. in fin. & Velaſc. de Privil. pauper. quæſt.
62. num 29.

VI. Demùm, quia Abbatiſſa, exequutrix Teſtamen-
ti ad pia opera, poteſt proprias Moniales præeligere in
14 diſtributione eleemoſynarum, ut omnium primus con-
ſideravit Anchar. conſ. 84. num. 5. & 6. quem ſequnti
ſunt Cald. de Emphyt. lib. 3. cap. 53. num. 9 Item proba-
15 mus in Abbatiſſa pauper, Pariſ. de Reſign. lib. 9. qu.
17. num. 121. Velaſc. de Privileg. pauper. qu. 62. num.
28. & Giurb. ad Conſuetud. Meſſan. cap. 2. gloſs. 12. num. 8.
in fine.

Multò igitur fortiùs, & extra omnem difficultatem,
Confratres alicujus Societatis, deſtinati ad diſtribuendum
bona Teſtatoris in pios uſus, poterunt eandem Societatem
16 nominare, cujus intereſſe non ita ipſos tangit, ac intereſſe
Conſanguineorum, & Filiorum, imò proprium Exequuto-
ri laico utilitatem affert, & intereſſe aliorum Religioſo-
rum, Fratrum ſubditorum, & Monialium, Religioſo,
Priori, & Abbatiſſæ.

DISCEPTATIO V.

Neapolitana.

INTER

Moniales S. Alvinæ Neapolis.

ET

Moniales S. Claræ ejuſdem Civitatis.

ARGUMENTUM.

Inhibitio, quando timenda, vel non timenda ſit, & quando ſit locus aperitioni Feneſtrarum ad ſimplex lumen. Elevare quando quis poſſit murum in propria Domo, etiamſi id ſequatur cum damno Vicini.

EXaudiendæ videntur preces Monialium S. Alvinæ re-
ſpectu primæ petitionis: Che ſia demolita la nuova
fabrica del Belvedere, fatta dopo il Decreto di queſta Sacra 1
Congreg. dell' anno 1678. Cùm enim in dicto Decr. expreſ-
sè fuerit demandatum, ibi: Injuncto à D. Nuncio utrique
Monaſterio præcepto de non innovando ſub graviſſimis pœnis
arbitrio Sacr. Congreg. & ex alia parte talis innovatio in
maximum Monialium præjudicium ſuperlativè probet; in
Summ. ex atteſtatione illorummet Cæmentariorum, qui
eandem Fabricam conſtruxerunt; Proindè, uti facta in
ſpretum ſpecialiſſimæ inhibitionis hujus Sacroſancti Con-
ſeſſus, & neglectis graviſſimis illis pœnis, quæ commina-
tæ leguntur in eodem Decreto, omnibus modis videtur de-
molienda, ne Oppoſitrices ex earum inobedientia, & de- 2
licto commodum reportent, adversùs omnia jura, de qui-
bus in l. In fundo ff. de Rei vindic. & in cap. Cùm Sedes,
& cap. Plerumque de Reſcrip. cum aliis apud Rot. dec. 53. nu.
102. cor. Peuting.

Nec inſiſtatur in diſpoſitione Text. in l. Altiùs Cod. de
Servit. & aqu. permittentis unicuique in proprio Solo con-
ſtruere quidquid ſibi utile eſt, quamvis Vicino præjudicium
inferat; Ultra alias ſiquidem limitationes, eidem Tex-
tui communiter à DD. datas, caſuique præſenti accommo-
dabiles, quarum aliquas admiſit Sacra Rota adversùs aliud 3
Monialium Monaſterium noſtræ Civitatis in dec. 6. & 7.
apud Antonel. de Jur. Cleric. Strictè dicimus, quòd atten-
ta dicta Inhibitione, & litterali Decreto hujus Sac. Cong.
non erat in facultate Oppoſitricium: Sibi ipſis jus dicere,
ſed ante dictam fabricam recurrere debebant ad hunc Su-
premum Senatum, & interim debito obſequio jus Inhibi- 4
tionem ſervare, ut loquendo de inferioris notæ Iudicibus
obſervat Card. de Luc. de Judic. diſc. 18. num. 38. his verbis:
Inhibitio, ſive juſta, ſive injuſta, eſt timenda &c. ne aliàs
in facultate Subditi inhibiti repoſitum ſit gerere partes Ju-
dicis in Cauſa propr. aut ſibi ipſi jus dicere &c. ſed adire
debet Inhibentem &c. pro moderatione, atque interim pare-
re, ne Superioris Majeſtas contemnatur, atque ita omnis
Judiciorum ordo pervertatur, & concordat Rot. in Nullius,
ſeu Terræ Pontianæ Succeſſionis 16. Nov. 1699. in fin. cor. 5
Anſald.

Fortiùs, quia non agitur de ædificio, ad neceſſitatem
conſtructo, ſed de elevatione fabricæ factæ ad metum obie- 6
ctamentum, & forſan non ſine æmulationis nota, ob præ-
cedentem litem, per ea, quæ firmavit Rot dec. 6. & 7. apud
Antonell. de Jur. Cleric. in quibus terminis, præciſa etiam
quacumque Iudicis inhibitione, & prohibitione, acce-
dente, ut in præſenti verificatur, Vicini præjudicio, nun-
quam permittenda videtur, ut in terminis longè durioribus
Fabricæ, quæ fieri prætendebatur in ſitu Monaſterii ad 7
uſum Campanilis deſtinato firmavit Rot. in alia Neapo-
litana impreſſa apud Antonell. de Jur. Cleric. dd. dec.
6. & 7. per tot.

Exaudiendæ pariter videntur preces earumdem Monia-
lium circa ſecundam petitionem, Di slargare il Terrapie-
no, attaccato al muro della Clauſura delle Monache di S. Al- 8
vina nella diſtanza di palmi 12. di larghezza. Idque ad re-
movendam facilitatem violandi Clauſuram noſtri Mona-
ſterii, propter quam expreſsè conventum fuit, ut Duci
Graviņæ reſti la proibitione di non potere appoggiare al muro
di d. Monaſtero, nè edificare accoſto di eſſo, eccetto, che palmi
dodici diſtante.

Obſer-

Obſervando hic, quòd ſumus in terminis Clanſuræ Mo-
nialium, circa quam habemus quamplurima ſaluberrimas
proviſiones, à Sac. Concil. Tridentino præſcriptas, ad
9 hoc, ut omnis, etiam remota, & remotiſſima tollatur
occaſio violationis ejuſdem Clauſuræ, ut videre eſt *in ſeſs.
25. de Regular. cap.5. cap.7 & cap. final.* & advertunt *Ven-
trigl. in Prax. par.1. annot. 5. per tot. Sanch ad Præcep.*
10 *Decal. Tom.2. lib.6 cap.15. Zerol. in Prax. Epiſc. par. 2.
verb. Moniales § 3. & §.16. & Barboſ. ad Concil. ſeſs. 25.
de Regular. cap 5. à num.1. & de Poteſt. Epiſc. par.3. alleg.
102. per tot.*

Videntur etiam exaudiendæ noſtræ preces circa tertiam
petitionem: *Che ſia lecito alle Monache di S. Alvina d'al-
largare il Camino, o provedere in altra forma, acciò poſſa*
11 *avere eſito il fumo della Cucina, e non volare nel Chioſtro,
e nelle Celle.* Incommoda ſiquidem noſtri Monaſterii, re-
ſultantia ex eodem Camino deſcribuntur à Teſtibus, datis
in Summario his verbis: *Viene appreſſo, e dannegiato dal
fumo, che eſcla dalla Cucina, eglì ſta ſotto, & entra fin den-
tra le Celle ſudette, non potendo ſgorgare per il Camino di eſ-
ſe, per eſſer anguſta.*

Agitur enim de Camino, jam exiſtente in loco, ad id
apto, quo caſu non poteſt prætendi novum præjudicium
12 Vicini, in quibus proindè circumſtantiis non valet id im-
pediri, juxta punctualem *dec. Rot. in Rom. Uſus Camini.
20. Dec. 1695. per tot. cor. Card Caprara*; quam refert *Ber-
tacchin. vot dec. 131. per tot.*

Exaudiendæ itidem videntur noſtræ preces circa quartam
petitionem; *Che riſpetto a quella parte del Monaſtero, che*
13 *non è gettata nel Suolo di detti palmi 360. poſſano le Mona-
che aprirvi Feneſtre congrue per il lume neceſſario.* Reſpe-
ctu ſiquidem ejuſdem ſitus non applicantur, neque tranſa-
ctio, de qua infrà, neque reſtricta, & limitata prima con-
ceſſio ſitus, originaliter provenientis à Duce Garavinæ,
& conſequenter remanet eadem pars proprii ſitus ſub diſpo-
14 ſitione Juris communis, quo attento, & remota æmula-
tione, quæ in præſenti, neque etiam exadversò allegatur,
& nunquam præſumitur, præcipuè contra Moniales, ex
allegatis per *Rot. in Tarent. Fabricæ 25. Jan. 1694. §. Aſſi-*
15 *ſtit. cor. Pio, & in Neapolitana Fabricæ 22 Junii 1708. §.
Aemulatio cor. Falconer.* Cuilibet permiſſum eſt in proprio
ſitu facere id, quod ſibi utile eſt, ut firmavit *Rot. in Nea-
politana Fabricæ 22. Jan. 1700. §. Stetit. cor. Muto, & in
Neapolitana altiùs tollendi 12. Martii ejuſdem anni §. Quid-
quid enim cor. Card. Caprar.*

Demùm videntur exaudiendæ noſtræ preces circa quin-
16 tam, & ultimam petitionem: *Che non ſiano moleſtate per
per le preteſe nuove aperture, già fatte, o per altre da farſi
a lume ingrediente in detto Dormitorio, ad formam di detta
Tranſazzione. o pure, che le ſia lecito di alzare il muro
della loro Clauſura, che ſta framezzo d. Dormitorio, & il
Monaſtero di S. Chiara.*

Duas habet partes hujuſmodi quinta petitio. Prima reſ-
picit executionem Tranſactionis, initæ uſque ab anno
1581. datæ in Summ. & approbatæ ab hac Sac. Congreg.
17 anno 1628. In qua litteraliter conventum fuit, *Che ſia le-
cito a d. Monaſterio di S. Maria il d. ſecondo Dormitorio, che
nuovamente ſi ha coſtruere, & edificare il d. Monaſterio,
coprirlo con tetti, e dalla parte, che ſta verſo la Clauſura di
S. Chiara, e Giardino del Duca di Gravina, e non farci al-
tra apertura, che ad lumen ingrediendum.*

Eò igitur ipſo, quòd aperitiones, de quibus eſt quæſtio,
ſunt ad merum lumen ingrediendum, ut in facto innegabi-
18 le eſt, res videtur carere omni difficultate, quia agitur de
executione antiquiſſimæ tranſactionis, pro cujus obſervan-
tia omnia Iura clamant, ut videre eſt apud *Repetentes com-
muniter in cap 1. de Tranſact. & apud Card de Luc. de Be-
nef. diſc.51 n.4. Rot. dec 464 n.2. cor. Burat. & dec.86. nu.1.
p.6. & dec 704 n.7. p 18. rec.*

Quæ ſi procedunt, attento ſummo Juris rigore, multò
magis admittenda videntur in noſtris terminis, ſaltem ex
illa æquitate, quam in circumſtantiis noſtri caſus ample-
19 xa fuit Sac. Rot. in alia ſimili Controverſia inter alia duo
Monaſteria Civit. Neapolis *in dec.6. nu.21. apud Antonel.
de jure Cler.* ibi: *In hac materia inhærendum eſt æquitati,
& in dec. 392. n.7. p.2. rec.* ibi *Attamen in propoſito caſu
DD. arbitrati ſunt, æquitatem velle, ut Moniales cum
aliquo eorum incommodo potiùs ſe convertant ad illas priva-
tas Domos &c.*

Multò igitur magis dum hujuſmodi incommodum nul-
lo modo verificatur reſpectu Oppoſitricium, quæ ex aperi-
20 tionibus ad merum lumen noſtri Dormitorii, nullum, vel
minimum incommodum ſentire valent, nullamque ſervitu-
tem pati poſſunt.

Abſque ulla prorsùs difficultate, ex quo ſine talibus ape-
ritionibus ad merum lumen, idem Dormitorium remanet
taliter obſcurum, ut opus ſit ad illuminandum tenere
etiam de die ibidem accenſam lampadam, ut deponunt 21
Teſtes de viſu, dati in Sum. Et propterea applicantur ea,
quæ leguntur apud *D. Luc. 11. 33.* ibi: *Ut qui ingrediuntur
lumen videant, & 18. 41.* ibi: *Domine, ut videam.*

Addito, quòd ſine talibus aperitionibus eſſet ſepelire vi-
vas noſtras Moniales, moram facientes in eodem Dormi-
torio, neque aliundè exire valentes, Solis, aut aeris bene-
ficium obtinere, quòd impium, feréque inhumanum viſum
fuit *Card. de Luc. de Servit. diſc.18. num. 7.* ibi: *Videtur
inhabitata. cùm non poſſint exire à loco, neque Solis, vel
Aeris beneficium aliàs obtinere, adeò contra pietatem, ac* 22
*humanam rationem, retento dicti facti præſuppoſito eſſet eas
ſepelire vivas, quòd etiam in fortioribus terminis Mona-
ſterii Virorum, qui exire, & converſare poſſunt, implicitè
admittitur in allegata Geraden.* Quòd repetit *in diſc.19.
num.22.* ibi: *Quia propoſitio, ut conſulendum prius ſit ex
parte Monaſterii, intelligenda eſt moraliter, ac ita ut Mo-
niales, perpetuam clauſuram patientes, non cogantur omni-
modam Aeris ſuffocationem pati, Atque, ut dici ſolet, vi-
væ ſepeliri, & diſc.21. num.4.* ibi: *Aderat tamen præju-
dicium circa privationem Solis, & Aeris, quod licèt circum-* 23
*ſcripta dicta conſideratione non videatur inter Privatos ſuf-
ficiens ad impediendum; ne quis moderatè in ſuo ædificet,
attamen ubi agitur de Monaſteriis Monialium, adhuc videtur
præjudicium conſiderabile.*

Et ex his inapplicabilis remanet Reſolutio hujus Sac.
Cong. anni 1678. qua mediante injunctum fuit præceptum
utrique Monaſterio de nihil invocando. Id enim non poteſt
referri ad illas invocationes, ſimpliciter neceſſarias, quæ 24
litteraliter permiſſæ ſunt in dicta ſolemni Tranſatione anni
1581. ab hac Sac. Cong anno 1628. approbata, quia fuiſ-
ſet tollere Jus noſtris Monialibus, per dictam Tranſactio-
nem ſolemniter quæſitum, abſque ullo præjudicio, Oppo-
ſitricium nullo modo verificabili in aperitionibus ad merum 25
lumen, atque unicè directis ad taliter qualiter illuminan-
dum Dormitorium illud, in quo etiam de die opus eſt reti-
nere Lampadam accenſam, ex ſupra animadverſis.

Ultrà quod *ſi ſolius humanæ ſocietatis vinculum non
permittit, ut ſine proprio commodo alteri ſimus damno,
& nocumento*; ut pro excluſiune ſimilis prætenſionis ferè
per hæc verba exclamat *Gaill. practic. obſer. lib.2. obſ.
69. num.28. & 29.* & concordat *Maſcard. de Probat. qu.20.
num.6* Multò magis id permittendum non videtur Monia-
libus Oppoſitricibus, quæ debent eſſe cultrices juſtitiæ, & 26
æquitatis, ut in terminis advertunt adducti per *Gratian.
diſc.896. num.8.*

Nec replicetur, quòd in omnem caſum ſemper recurren-
dum erat ad hanc Sac. Cong. pro explicatione ſui Decreti.
Bona enim fides noſtrorum Monialium in hac parte nullo
modo valet obnubilari, & in dubium revocari, dùm viden-
tes Oppoſitrices ſine ulla declaratione, vel novo Decreto
hujus Sac. Cong. extollere fabricas, nullatenus neceſſa-
rias, & ad merum oblectamentum unicè directas, potue-
runt optima fide credere ſibi ipſis eſſe permiſſum unam, 27
vel alteram æquè miſerabilem, & anguſtam aperitionem
facere ad merum lumen, meramque neceſſitatem, ut de ſe
patet.

Semperque urgere in hac parte videtur reflexio illa,
quòd cùm ex ſupra animadverſis, ſi eædem aperitiones ad
merum lumen factæ non eſſent, fieri hodiè deberent, ad 28
evitandum inanem circuitum, & inutiles expenſas, clau-
dendæ non videntur, dum bona fide factæ reperiuntur,
juxta notam regulam *Tex. in leg. Patre furioſo ff. de Inoffic.
Teſtam.* de qua latè *Barboſ. axiom.83. à num.30.* & benè
Nevizz. in Sylv. Nuptial. lib.5. ſub num.68. ubi, quòd in
his terminis non ſunt ſtatim figendi pedes in eo, quòd ap- 29
paret juſtum, quia quandoque datur aliquod juſtum, cujus
contrarium eſt juſtius.

Seconda pars hujus quintæ petitionis reſpicit elevationem
muri intrà Clauſtra utriuſque Monaſterii, quatenus exad-
versò executioni demandari nolit particulare Jus, ſeu ea-
dem Tranſactio ſolemniter ſtipolata anno 1581. ſed proce- 30
di ad terminos Juris communis, & hoc modo nedum de
præſenti, ſed pro omni futuro tempore ceſſabunt in radice
omnes omninò occaſiones novarum litium inter Collitigan-
tes, quæ à duobus ferè Sæculis inter utrumque Monaſte-
rium viguerunt, quia conſtructo eodem muro diviſorio
utriuſ-

Digitized by Google

utriuſque Clauſuræ, quodlibet Monaſterium in proprio
ſitu poterit conſtituere illas aperitiones, & feneſtras, quæ
ſibi neceſſariæ videbuntur.
Temperamentum hoc non ſine Bonorum benedictionibus
noviſſimè amplexum fuit *à Sac. Rota* in longè durioribus
31 terminis diſtantiæ unius Monaſterii ab alio per ſolum ſpa-
tium 57. palmorum *in Neapolitana altius tollendi* 12. *Mar-
tii* 1700. *cor. Car. Caprar.* Cùm enim continuæ audiren-
tur conqueſtiones inter Monaſterium S. Romitæ Civitatis
32 Neapolis, & aliud S. Hieronymi, diſtantium, ut ſupra,
per ſpatium palmorum 17. diſputato die formiter dubio:
*An Monialibus S. Hieronymi liceat elevare murum, de quo agi-
tur DD. reſponderunt affirmativè*, rationibus luculenter
adductis in dicta deciſione, quæ in hac materia videtur ma-
giſtralis: Multò igitur magis ſperamus, & ſupplicamus
temperamentum hoc eſſe ſumendum in præſenti, permit-
tendo noſtris Monialibus elevationem muri earum Clauſu-
ræ, dum inter utrumque Monaſterium intercedit longiſſi-
mum ſpatium 300. & ultra palmorum Itaut exagerari ne-
nequeant anguſtiæ illæ, quæ allegabantur in dicta Cauſa
Neapolitana ob parvum diſtantiam palmorum 57. quas ni-
33 hilominus Sac. Rota ibidem conſtanter admittere voluit,
ad amputandos omnes prætextus futurorum litium, ea ad-
ducta ratione in §. *Quidquid-Quod recentiori jure receptum
eſt, quòd quilibet ædificando in proprio ſolo poſſit murum ele-
vare, & extollere, ut dicitur, uſque ad Cœlum, etiamſi ali-
quod damnum indè derivet in Vicinor*, Cum quo principio
34 proceſſit etiam *in Taren. Fabric.* 15. *Junii* 1696. §. *Aſſiſtit
cor. Pio, & in Neapolit. Fabric.* 22. *Jan.* 1700. §. *Statit cor.
Muto, & in Surrentia. Fabric.* 21. *Jan.* 1706. §. *Siquidem
cor. Card. Caprara, & in Neapolit. Ampliat. Eccl. & Sa-
criſtiæ* 1. *Martii* 1708. §. *Ea ratione cor. Molinas, & in Nea-
politana Fabricæ* 21. *Junii ejuſdem anni* §. 1. *& per tot. cor.
Falconerio.*
Die 16. Januarii 1721. propoſita Cauſa in Cong. Epi-
ſcop. per Card. Corſin. reſcriptum fuit: *Emmin. Archiep.
35 & Reverend. Nuncio, quatenus, remotis innovationibus,
provideant neceſſitati luminis, quatenus adſit, etiam per
alias Feneſtras ad formam aliarum trium præexiſtentium,
ad formam Tranſactionis.*

DISCEPTATIO VI.

Neapolitana Sponſalium.

PRO

Agnete

CUM

Dominico.

ARGUMENTUM.

*Sponſalia ex quibus probata dicantur, & quando Spon-
ſus cogi poſsit ad contrahendum matrimonium de præ-
ſenti; Vel potiùs Sponſam dotare teneatur.*

ANno 1716. Dominicus, habitans in una, eademque
Domo Andreæ licèt in Appartamento diverſo, ca-
ptus amore erga honeſtam virginem Agnetem, ejuſdem
Andreæ filiam, & de more in dies creſcente ejus flamma,
1 oblatione matrimonii, cùm ea contrahendi, in illius Do-
mum taliter ſe introduxit, ut de menſe Julii ejuſdem anni
coram Parocho, & Teſtibus, cum eadem, ejus finem ac-
ceptante, & ſuam repromittente, Sponſalia de futuro ſo-
lemniter contraxerit, ut juſtificatur in Summ. ſub quo-
rum fide eadem reciproca benevolentia amorem excipiens,
continuis indè, importuniſque ejuſdem ſuaſionibus (quæ
coactionis vim habent, ut dicit *Text. in L. Cum qui C. de A-
2 poſtat.* cùm concordan. *apud Nevizan. in Sylv. nuptial. lib.
4. verbo Eſt nubendum num.* 40. *& de Roſ. in Prax. Crimin.
par.* 2. *cap.* 5. *num.* 10. *& ſeq.*) in carnalem copulam conſen-
ſit, quemadmodum deponunt quamplures Teſtes formiter
examinati, & dati in Summario.
Perſtitit D. per aliquot menſes in fixa, & determinata
voluntate exequendi fidem promiſſam, non obſtantibus
3 contradictionibus ſuorum Conſanguineorum, ejuſquè de-
terminatum animum exequendi prædicta Sponſalia, plu-
ries, atquè pluries aperiendo, & confirmando dictæ, A.
ad hoc ut læta maneret, ut juſtificatur pariter in
Summ.
Cæterùm de menſe Septembris ejuſdem anni 1716. Con-
junctorum minis, & parum laudabilibus operationibus in-
ductus fuit d. D. ad retardandam dd. Sponſalium effectua- 4
tionem. Eadem propereà A. ſeriò conſiderans, eidem
abſtuliſſe id, quod, neque Deus ei reſtituere poterat, jux-
ta dictum *S. Hier.* regiſtratum in *can. Si Paulus* 32. *qu.* 2. ibi-
*Audacter dicam, cùm omnia poſſit Deus, ſuſcitare Virginem
non poteſt poſt ruinam*, ubi *Gloſ. verb. Suſcitare* ſequentem
adducit congruam rationem, *Deus non poteſt facere, quin
fuerit corrupta, quia factum non poteſt non eſſe factum*,
videnſque ſe deluſam, recurſum habuit ad Curiam Ar-
chiepiſcopalem Neapolitanam, à qua, uſque ad eviden-
tiam comprobatis dd. Sponſalibus, mediantibus promiſſio-
ne, & repromiſſione Matrimonii, reſultantibus ex fide 5
proprii Parochi, & ex Teſtibus, omni exceptione majori-
bus, de quibus infrà, Sententiam favorabilem obtinuit,
qua mediante injunctum fuit Dominico, ut Matrimonium
præcisè contraheret ſub pœna excommunicationis.
Ab hac Sententia appellavit idem Dominicus ad A. C.
ubi poſt compilatum voluminoſum Proceſſum, inſterit pro
Litteris remiſſorialibus, quæ admiſſæ fuerunt ſuper Articu- 6
lis, per eumdem exhibitis, reſecato tertio ſuper ſomniata
inhoneſtate Agnetis utpotè inſubſiſtenti, & calumnioſo,
& eodem tempore pro parte Agnetis expeditæ fuerunt litte-
ræ remiſſoriales, d. Dominico ſuas expedire non curante,
ut eſt incontroverſum.
Dum hæc agebantur coram Judicibus Eccleſiaſticis, ad-
hoc ut Dominicus matrimonium cum alia muliere de facto
non contraheret, ex hac parte pro aſſecuratione Judicii,
& pro vindicando ſtrupi delicto, habitus fuit recurſus ad
Tribunal Magnæ Curiæ Vicariæ Neapolis, a cujus judi-
cato delata Cauſa ad Sacr. Regium Conſilium ejuſdem Ci- 7
vitatis, cognitis denuo notoria honeſtate, & optimis qua-
litatibus ejudem Agnetis, & probato uſque ad evidentiam
ſtrupo prædicto, prodiit Sententia deffinitiva, qua me-
diante Dominicus condemnatus fuit ad ducendam in Uxo-
rem, vel ad dotandam Agnetem, quod ſi ille elegiſſet viam
dotandi, Dos eſſe debere in ſumma duc. 2000. & detinere-
tur in Carceribus per ſeptennium; A quà Sententia re-
ſpectu dotationis Agnes appellavit, eam ſolùm acceptan-
do quoad partem, condemnantem Dominicum ad illam
ducendam in Uxorem.
Quia verò tunc temporis ejuſdem Agnetis legalis Defen-
ſor prudenter cogitavit, innumeros poſſe evenire caſus, in
quibus Dominicus, fidem Agneti præſtitam, eludere po- 8
tuiſſet, nempè effrangèndo carceres S. Iacobi, de facto ma-
trimonium cum alia muliere contrahendo, ſe conferendo
extra Regnum, illius obitu, & ſimilibus quotidianis caſi-
bus, & Mundi accidentibus: Ideò, ne in his caſibus ma-
trimonio, & Dote privata remaneret, ad omnem exube-
rantem cautelam inſtetit in dicto Regio Conſilio Neapoli-
tano pro aſportatione d. Dominici ad Carceres magis tutos,
ac pro depoſito dd. duc. 2000. *ſenza prejudizio* (ſunt verba
Inſtantiæ) *di tutte, e qualſivogliano ragioni, che alla
Comparente competono, e poſſono in qualſivoglia modo com-* 9
petere &c. prout cum effectu fuit ad dd. Carceres aſporta-
tus, & depoſitum adimplevit, quod tamen Agnes nunquam
ſibi appropriare curavit, ut eſt incontroverſum.
Silvit Dominicus per biennium, & ultra, uſquequò ob-
tinuit liberationem à Carceribus, à quibus liber effectus
iterùm fidem fallere, & Matrimonium cum alia Muliere 10
contrahere præſumens, non attento, quòd Cauſa, ut ob-
ſervavimus ſupra, inſtructa fuerat coram A. C. recurſum
habuit ad Audit. SS. à quo obtinuit illius remiſſionem ad
hanc Sac. Cong. coram qua proindè ſubſcripta fuerunt præ-
dicta duo dubia, favore Agnetis reſolvenda.
Quantùm enim attinet ad primum, ſequentibus verbis
conceptum. *An conſtet de ſponſalibus*-illius affirmativa re-
ſolutio videtur ſolidè fundata in effectiva, & recipro- 11
ca promiſſione, & repromiſſione eorundem Sponſalium à
Dominico facta, & A. ab acceptata, & repromiſſa in præſen-
tia R. Agnelli Pacifici, Rectoris Curati S. Angeli de Si-
gnibus, ut ex illius jurata Atteſtatione, data in Summ.
Nec non in præſentia alterius Sacerdotis Gabrielis Aniei uc-
cii, ut ipſe raſtatur in Summ. Quanta enim fides danda ſit
Teſtibus Sacerdotibus, notum eſt, & pluries firmavit *Ro-
ta*, ut videre eſt in *dec.* 348. *n.* 20. *&* 22. *cor. Peuting. & dec.
384. num.* 4. *cor. Priol. & dec.* 259. *num.* 8. *par.* 19. *rec.* & in 12
noſtris punctualibus terminis *in Caietana Matrimon.* 28.
Junii

Junii 1683. §. 5. cor. Card. Matthæio, & in Avenionen.
Sponſalium 1. Julii 1693. §. cor. Muto, ubi quod ad pro-
banda Sponſalia admittuntur etiam fœminæ, & *in Vicen.*
Sponſalium 17. Junii 1715. §. Et quidem cor Criſpo ibi.
Cùm de cætero controverti nequeat mutuam futuri matrimo-
nii promiſſionem ex depoſitione duorum Teſtium, non minùs
13 *quàm ceterorum contractuum perfectionem educi*. Et tamen
in caſu noſtro ultra teſtimonium dd. duorum Teſtium Sa-
cerdotali qualitate præditorum, alii quoquè interfuerunt
Teſtes, itaut venum prorſus ſit contractum Sponſalium in
noſtris terminis in dubium revocare.

Abſque ulla prorſus difficultate, ex quo etiam exadverſo
illa admittuntur, juxta verba illa contrariæ Scripturæ *Non*
14 *enim negat Principalis actum promiſſionis Sponſalium, ſed*
illum reprobat uti nullum. Quæ omnia reſultant etiam ex
confeſſione D. ibi: *Mi ſono laſciato dire, che avevi da-*
ta parola di Matrimonio. Si enim Dominicus non neget
actum promiſſionis Sponſalium, de iſtis evidenter conſta-
re dicitur, quòd unicè quæritur in noſtro dubio, & qui-
bus probatis cogendus eſt Dominicus ad illorum effectua-
tionem, *ad Textum in cap. 2. de Sponſalibus* ibi: *Hi,*
15 *qui de Matrimonio contrahendo &c. fidem dederunt, co-*
gendi ſunt, & modis omnibus inducendi, ut præſtitam
fidem obſervent, & Rot. dec. 767. num. 2. par. 18. rec. ibi:
Si ſeduxerit quis virginem &c. dormieritque cùm ea, do-
16 *tabit eam, & Uxorem &c.* cum aliis apud *D. Piton. diſcep.*
21. n. 23. ubi quod eſt adeò tritum, ut non indigeat caterva
Authoritatum.

Quatenùs verò prætenditur exadverſo, eadem Sponſa-
lia, utrioque admiſſa, eſſe nulla, vel non eſſe effectuan-
da, hoc reſpicit diverſam inſpectionem, totoque Cœlo di-
17 verſum dubium, & exadverſo probanda eſt concludenter
illorum nullitas, vel inefficacia, juxta diſtinctionem il-
lam, cùm qua proceſſit hæc Sacr. Congreg. in *Senogall.*
Sponſalium 12. Maii 1714. in qua primo dubio. *An con-*
ſtet de Sponſalibus. Reſpondit. *Affirmativè*, ea ratio-
ne, quia illa non revocabantur in dubium ab utraque Par-
te, licèt in ſecundo Dubio ex parte Mulieris præten-
derentur non eſſe obligatoria, circa quòd reſcriptum fuit.
18 *Dilata, & ad mentem*, quæ fuit, ut Sponſa traducere-
tur in Monaſterium, & ab Epiſcopo exploraretur illius
voluntas.

Ad effectum verò probandi nullitatem noſtrorum Spon-
ſalium, omitti poterat prætextus metus, quo medianre aſ-
19 ſerit Dominicus, ſe coactum fuiſſe devenire ad Matri-
monii promiſſionem.

Ultrò enim admittimus, quòd probata vi, vel demon-
ſtrato metu, cadente in conſtantem virum; Sponſalia, il-
lis mediantibus contracta, exequenda non ſint, neque pro-
20 mittentem in talibus circumſtantiis obligent, juxta magi-
ſtralem *Rot. dec. in Ulixbonen. Matr. 16. Dec. 1616. §. Proba-*
tio, & per tot. cor. Pirovan.

Cæterùm, recognitis juribus in contrario Summario ex-
hibitis, nulla omninò probationis umbra, nullumque ve-
ſtigium demonſtrationis vis, vel metus in actu Sponſalium
21 legitur, & propterea neſcimus videre, ubi fundetur talis
prætextus, qui plenè, & concludenter probandus eſſet,
uti habens contrà ſe juris præſumptionem, ex pun-
ctualiter firmatis per *Rot. in Lunen. Sarzanen. 19. No-*
vemb. 1663. §. Nec obſtat coram Bevilaq. ibi: Nec obſtat,
quod dicatur, Joan. Baptiſtam fuiſſe metu inductum ad
faciendam Apocam, cum obligatione accipiendi in Uxorem
dict. Felicitam. Siquidem probatio talis metus, & quidem
plenè, & concludenter pro ipſius parte adducenda adver-
22 *ſus contrariam Juris præſumptionem, quod voluntariè,*
& ſua ſponte promiſſionem mediante Apoca ratificaverit,
non autem metu compulſus l. 2. ubi Gloſſ. &c. nullo modo ex-
tat probata &c. Et tamen ex hac parte ad omnem abundan-
tiorem cautelam adducimus Teſtes, omni exceptione ma-
jores, & ſignanter proprium Parochum, aſſerentem, *che*
il Sig. Domenico, e la Siga. Agneſe &c di mia Parroc-
chia, ambi non più caſati, hanno in mia preſenza contrat-
23 *to Sponſali per verba de futuro, dandoſi reciprocamente*
l'uno, e l'altro parola di Matrimonio, ut videre eſt etiam in
Summ.

Nulla habita ratione aſſertæ clandeſtinæ proteſtationis
Dominici; Tùm quia confecta, ſeu veriùs conficta legi-
tur à Notario Andrea N. inquiſito, & carcerato tanquam
falſario; In quibus terminis nulla omninò fides eidem
Notario adhibenda eſt, quia falſus in uno, talis cenſetur
24 in omnibus, ex adductis à *Guazzin. ad Defenſ. Reor. de-*
fen. 28. cap. 13. num 17. & Rot. Aven dec. 33. numer. 1. & a
ubi refert, & ſequitur illud *Virg. Crimine ab uno Diſce om-*
nes, cum aliis concordantibus, citatis in *Inſtit. crim. lib. 2.*
titul 7. numer. 53. Tum etiam, quia in eadem aſſerta Atte-
ſtatione idem Dominicus totam repræſentat Comediam,
proprio marte coram honeſtis Viris, ut ipſe aſſerit, affir- 25
mando ea, quæ in ejus mentem venerunt. Actum autem
eſſet de publicis Scripturis, coram qualificatis Teſtibus
ſponte factis, ſi deinde repoſitum eſſet in arbitrio unius ex
Contrahentibus illarum fidem impugnare, duplicem fa-
ciendo figuram, Teſtis nimirum, & Partis, adverſus om-
nia Jura, de quibus in *leg omnibus Cod. de Teſtib.* cum con- 26
cordantibus apud *Rot. dec. 359. n. 8. p. 9. rec. & in Rom. Præ-*
lationis 10. Aprilis 1709. §. Atquè cor. Molin.

Pluſquam tacitè admittuntur hæc in contraria Scri-
ptura, in qua proindè tranſitum faciendo ad 2. dub.
prætenditur exadverſo, non eſſe locum coactioni D. ad 27
contrahendum Matrimonium per verba de præſenti ex
multiplici cauſa. I Quia Sponſalia, non ſunt jurata. II.
Quia per Sententiam Regii Conſilii Neapolitani alterna-
tivè condemnatus fuit D. ad ducendam Agnetem in Uxo- 28
rem, vel ad illam dotandam, ad quem effectum idem Do-
min. fecit depoſitum duc. 2000. III. Ob prætenſam diſ-
paritatem conditionis inter A. & D. IV. Ob ſomnia-
tam, & calumnioſam exceptionem inhoneſtatis ejuſdem
Agnetis. V. Denique ob inimicitiam, ortam ex cauſa
præſentis Litis.

Cumque nullus ex dd. prætextibus relevet, vel ſubſiſtat,
reſpondendum videtur, D. præcisè teneri Matrimonium
contrahere cum A.

Non ſubſiſtit primus prætextus, innixus defectui jura-
menti in contractu noſtrorum Sponſalium; Quia *Deus*
non facit differentiam inter juramentum, & ſimplicem 29
loquelam, & promittens, etiam ſine juramento, omninò
cogi debet ad contrahendum, dummodò non dubitetur de
validitate Sponſalium, juxta præciſo verba *Rotæ in ma-*
giſtrali dec. 163. num 7. 8. & per tot. par. 9. rec. ubi *num. 5.*
& 20. & ſeq. ampliat concluſionem, quando, ut in præ- 30
ſenti, verificatur, *Mulier tradit ſuam corpus, innixa*
promiſſioni Viri, ad evitandum grave damnum, quod
Mulieri infertur, dum illi non permitteretur aliud Matri-
monium inire, cogereturque continenter vivere &c. Nec
tali caſu ſatis eſt pecuniis ſatisfacere, cùm in propria ſpe-
cie poſſet ſatisfieri, & Sponſalia contrahens, ac ſub ſpe
futuri Matrimonii virginem deflorans, tenetur eam du- 31
cere, & in Lunen. Sarzanen. Sponſalium 23. Febr. 1665.
§. 1. coram Bevilaqua ibi: *Quia Sponſaliorùm effectus*
is eſt, ut obliget Promittentem ad contrahendum matrimo-
nium per verba de præſenti cap. ex Litteris &c. Sive ſint
jurata, ſive non, cap. De illis &c. ea ratione quia Deus non
facit differentiam inter juramentum, & ſimplicem pro-
miſſionem, ut advertit Abbas &c. & in Novarien. Sponſa-
lium 1. Julii 1693. §. Firmatis coram Muto ibi: *Firmatis*
Sponſalibus contractis, conſequitur reſolutio ſecundæ par-
tis dubii, quod ſcilicèt Donatus ſit cogendus ad Matrimo- 32
nium de præſenti, juxta diſpoſitionem Textus &c. Id-
que procedere etiam in Sponſalibus non juratis, docuit
Rot. &c. & quod ſit cogendus Promittens fidem Spon-
ſæ, etiam ſine juramento, latè, diſcuſſo articulo, firmavit
Rota &c.

Neque etiam ſubſiſtit ſecundus; Quidquid enim ſit,
quando quæſtio eſt in terminis ſimplicium Sponſalium,
indubitatum eſt, quòd, quando, juxta noſtros terminos
præcisè, poſt Sponſalia ſub fide, & promiſſione futuri 33
Matrimonii, verificatur ſtuprum, tunc Sponſus nulla-
tenus liberatur per Dotis depoſitum, vel ſolutionem,
ſed præcisè tenetur ad Matrimonium contrahendum,
ut, præter ſupra citatos, magiſtraliter firmavit eadem
Rot. deciſ. 767. num. 9. par. 18. rec. ibi: *Promiſſione con-*
ſtante, ac ſtupro, Judex debet ſtudioſè agere, ut promiſ-
ſa adimpleantur, & in Monaſterien. Matrimonii 07. Jun.
1696. §. 2. coram Card. Capr. ibi: *Cùm enim ipſe ſub fi-*
de, & promiſſione futuri Matrimonii eamdem Domicellam
defloraverit, tenetur proindè eam in Uxorem ducere, ſive
attendatur Jus Divinum, ſive Pontificium &c. ubi innume- 34
ros citat, proſequendo. *Etiam ſi fictè promiſiſſet, quia*
dum Mulier adimplevit ex parte ſua, patiendo, ſe
deflorari, ita, & alter tenetur adimplere, etiam ſi ficte con-
traxiſſet, dùm de jure contrahere tenebatur, & ſic fictus Pro-
miſſor tenetur eam deſponſare: confirmata die 5. Dec. ejuſ-
dem anni coram eodem, & concordant adducti *in d. deciſ.*
162. à n 20. p. 9. rec.

Tertius prætextus eſt ejuſdem prorsùs inſubſiſtentiæ.

Licèt

Digitized by Google

Licèt enim D. ex parte Matris, quæ non attenditur ad
probandam nobilitatem Filiorum, faciat ſe de ſtirpe No-
35 bilium Senenſium, id tamen nullo modo probatur ex Fide,
exhibita in contrario Summario, eò quia in illa ſubſcripti
teſtantur de rebus, quarum nullam habent notitiam,
ut ex lectura.

Neque fieri poteſt fundamentum in Cognominis ſimi-
litudine, quia hæc nullam facit probationem nobilita-
tis, ſi non ſit unita cum demonſtratione identitatis Per-
ſonarum, & deſcendentiæ per diſtinctos gradus, juxta ani-
madverſa per *Surd. conſ. 316. num. 10. Menoch. conſ. 1177.
num. 3. & de Præſump. lib. 4. præſum. 78. num. 6. Peregr.
de Fideicom. artic. 2. num. 26. Card. de Luc. de Feud. diſc.*
36 *133. num. 23. & 24. & Rot. dec. 13. num. 32. par. 7. rec.* & jux-
ta familiaria exempla multarum ordinariarum Familiarum
in Urbe, nempè Urſinæ, Columnæ, Sabellæ, & ſimi-
lium, quæ habent illam connexionem, cùm nobiliſſimis
Familiis Romanis, quam habet Cupreſſus cùm Neufra-
gio, juxta lepidum dictum *Horatii*, ut obſervat *Card. de
Luc. de Feud. diſc. 133. num. 24.* ubi, quod in Urbe plures
adſunt populares, & pauperes Familiæ, habentes cogno-
mina Familiarum magnatitiæ qualitatis, *& in Tract. de
Fideicom. diſc. 50. in fine*, ubi, quod in illis etiam termi-
37 nis, qui longè diſtant à noſtris, quandò conſtat de Fami-
lia, & Nobilitatis identitate, ſi una linea remaneat, &
perſeveret in magnis Civitatibus, alia verò linea ſe confe-
rat ad locum minùs nobilem, tunc ſecunda linea non po-
teſt aſpirare ad illas præeminentias, quæ competunt primę,
perſeveranti in nobiliori Civitate.

Ultra quod non ſine fundamento affirmare poſſumus,
quòd conditio Agnetis præcellat conditionem D. nam
licèt Andreas ejus Pater, poſſideat Officium Commenta-
38 rienſis, ſeu primi Cuſtodis Carcerum M. C. V. Neapo-
lis, exercitium ejuſdem Officii non poteſt dici vile, cùm
non exerceatur per ſe ipſum, ſed per ſubalternam Perſonam,
& ſæpè poſſeſſum etiam fuit à titulatis, & nobilibus Perſo-
nis Civitatis Neapolis, eodem prorſus modo, quo ad præ-
ſens exercetur, & poſſidetur per dictum Andream, Patrem
A. ut juſtificatur in Summ.

Præterea idem Andreas concludenter probat propriam
deſcendentiam ab honeſtiſſimis, & nobilibus Aſcenden-
tibus, dum ejus Pater exercuit nobile Officium Præcepto-
riæ Provinciæ Terræ Laboris, quòd non niſi ab æquè
39 nobilibus, & divitibus Perſonis exerceri ſolet; Et pro-
ptereà non eſt, cur D. diſparitatem conditionis decantet,
dum ejus conditio inferior eſt illa A. ad quòd probandum
ſufficeret obſervare, quòd Andreas Pater A. uti Civis
Neapolitanus nobilior eſt quolibet Cive ulterius Civitatis
ſubditæ, ut in terminis Civium Neapolitanorum obſer-
40 vant adducti per *Capyc. Latr. dec. 181. nu. 17.* & generaliter
*Caſſan. in Catalog. Glor. Mund. par. 11. conſiderat. 44. per tot.
& Card. de Luc. de Præminent. diſc. 35. n. 19. & de Succeſſion.
diſc. 25. nu. 10. & 51.*

Inſuper cùm D. exactam, perfectiſſimamque notitiam
habuiſſet qualitatis A. antè contracta Sponſalia, ex quo
cohabitabat in eadem Domo, licèt in diverſo Appartamen-
41 to, & quotidiè ipſe, ejuſque Conſanguineæ, & Sorores
converſabantur cùm A. ejuſque Conſanguineis, eò minùs
licitum eſt hodiè eidem D. diſparitatem conditionis alle-
gare, etiam ſi hæc ſubſiſtentiam haberet, quòd abſolutè
negamus, juxta ea, quæ obſervant adducti *in deciſ. 163.
num. 27. & 28. par. 9. rec.* quæ eſt in duriſſimis terminis
42 Sponſæ, quæ erat filia Lanionis, ibi: *Talis diſparitas non
poteſt conſiderari in hoc caſu, quia ex Summario Ange-
læ apparet, Io. ſcientiam habuiſſe, Parentes Angelæ fuiſ-
ſe Macellarios, Unde, dum ipſe tali ſcientia non obſtante,
contentus fuit, ſponſalia contrahere, videtur voluiſſe Juri
ſuo renunciare, & exceſſus donationem facere, cùm debue-
rit ſibi proſpicere, ſciens qualitatem, & conditionem hu-
jus Mulieris.*

In omnem verò peſſimum caſum, cùm non poſſit al-
legari maxima diſparitatis differentia, attenta qualitate
honeſtæ Familiæ A. nunquam ex tali colore prætendi
poteſt Sponſalium diſſolutio, ad quem effectum, non ſolùm
magna concurrere debet inæqualitas inter Sponſos, ſed illa
43 debet eſſe ignota Contrahenti, *Sanch. de Matr. lib. 3. diſp. 16.
n. 7. & Rot. in Lunen. Sponſ. 19. Nov. 1663. §. Demùm cor. Bev.*
ibi: *Non viſa fuit relevare allegata diſparitas Io. Baptiſtæ
cum d. Felicita ratione nobilitatis, & divitiarum: Quia non
ſubſiſtit, cùm ipſa ſit honeſtæ Familiæ, illiuſque Pater plura
Officia publica exercuit, vel non eſt magna inæqualitas, ut re-
quiritur ad effectum, de quo agitur.*

Quartus prætextus meretur potiùs nomen ſcandaloſiſ-
ſimæ calumniæ, mirumque in rei veritate eſt, quòd co-
ram hoc Sacroſancto Conſeſſu tali, tantaque publicitate 44
in Scripturis impreſſis evulgatus fuerit, cùm revera nihil
aliud ſit, quàm verum ens rationis chimericum, atten-
tis evidentibus probationibus honeſtatis, & exemplariſ-
ſimæ vitæ A. in Civitate Neapolis notoriarum, & reſul-
tantium, tam ex Teſtibus, formiter in Civitate Neapo-
lis examinatis datiſque in Sum. quàm ex poſitivo facto,
& repetitis actibus D. qui non dubitavit ſæpiſſimè in eo- 45
dem Curru aſſociare A. cum ejus Sororibus, occaſione, qua
accedebant ad publicas, & ſolemnes functiones, ut juſtifi-
catur in Summ.

Nemo enim ſani capitis affirmare poteſt, quòd ſi veri-
ſimilia dumtaxat eſſent ea, quæ Nebulones illi, quo-
rum Atteſtationes exhibitæ fuerunt in contrario Summ. D. 46
qui ſuam nobilitatem jactat, voluiſſet adjungere ſuas So-
rores pro ſociis Mulieribus illius qualitatis, quas Teſtes
contrarii ſomniarunt eſſe, & non ſine charitatis, &
Juſtitiæ offenſione; gratis ubique qualificarunt A. ut Con-
ſideranti manifeſtum eſt.

Creſcitque admiratio, tam quia noſtri Teſtes de hone-
ſtate A. deponentes approbati fuerunt à D. in Civita-
te Neapolis, dum ſer. ſer. citatus ad opponendum quid-
quid vellet adverſus illorum dicta, ſe declaravit, nihil op-
ponere poſſe, nec velle; Imò conſcientia ducti dicti con- 47
trarii Teſtes proprias depoſitiones retractarunt, ſe decla-
rantes, malis artibus inductos fuiſſe à D. ad illas facien-
das, ut videre eſt in Summ. quæ retractatio, non ſolùm
tollit fidem dd. Teſtibus, ſe retractantibus, ſed omnibus
aliis Teſtibus, ab illa Parte inductis, quæ falſos Teſtes
procuravit, idque ob præſumptam ſimilem ſubornatio-
nem, & in odium illam procurantis, juxta animadverſa 48
per *Gratian. diſcep. 192. num. 3. & 7.* & firmata per *Rot. dec.
89. num. 7. & 8. cor. Priol. & dec. 314. num. 11. par. 18. rec. &
in Capuana Juriſpatr. 10. Junii 1709. §. Fortiùs coram
Aldrov. & in Mediol. Separat. Thori ſuper Remiſſoria 2. Iul.
1714. §. Maximè quia coram Criſpo*, cum aliis concor-
dantibus, citatis, in *tom. 2. par. 1. diſcep. 20. numer.
33. & 37.*

Et in noſtris punctualibus terminis *Rot. dec. 767. num.
3. par. 18. rec.* ibi: *Allegata virginitas à Michaele, etiam
ſi non probata à Maria, fuit præſumpta à Dominis &c. tùm 49
in odium delinquentis, tum etiam, quia talis aſſertio habet
præſumptionem naturæ pro ſe Barboſ. &c. maximè ſu-
peradditis abundè Teſtimoniis Teſtium probantium bonam
famam Parentum, & Mariæ ipſius: & in Lunen. Sar-
zanea. Sponſalium 19. Novemb. 1663. §. Nec movent co-
ram Bevilaq.* ibi: *Nec movent, quæ dicebantur de inhone-
ſtate Felicitæ; Nam Teſtes, ad illam notificandam exa-
minati, præterquam patiuntur exceptiones perſonales, &
multi requiſiti, noluerunt teſtificare &c. omninò deficiunt in
requiſita probatione, eorumque generica depoſitio eliſa pe-
nitùs remanet ex aliis Teſtibus, de honeſtate, & bona fama
concludentibus, & ideò ob Juris aſſiſtentiam in concurſu ſunt
præferendi &c.*

Quam contrariorum Teſtium falſitatem cognoverunt,
ac feſſi fuerunt D. ejuſque Defenſores, qui proptereà, ad
effugiendam criminalitatem, ſolemniter illis renunciarunt 50
in Aula Regii Conſilii Neapolis; Undè nullus ſupereſt
modus illorum inſubſiſtentiam contegendi, cùm dicta con-
feſſio illorum fidem proſternat, & prævaleat Teſtibus qui-
buſcumque, contrarium affirmantibus *Gabriel. de Teſtib.
concl. 4. n. 77. Rot. in rec. dec. 309. nu. 14. p. 10. & dec. 28. nu. 2.
& 3. p. 17. & dec. 350. n. 2. p. 58.*

Remanet quintus prætextus inimicitiæ inter Sponſos,
qui non ſolùm retorquetur ad hominem contra D. ſed nul- 51
lam omninò ſubſiſtentiam habet.

Retorquetur, quia talis prætextus per neceſſarium an-
tecedens ſupponit præcedentem concluſionem Sponſalium,
ut in terminis firmavit *Rot. in Firmana Sponſal. 26. Junii* 52
1716. §. Exiſtentia cor. Criſpo ibi: *Implicita confeſſio pro-
manat ex quo ab initio inchoatæ litis coram Ordinario Fir-
mano petiit ipſe declarari, Sponſalia fuiſſe reſoluta. Pe-
tens autem diſſolutionem Sponſalium pernecеſſè illarum
præexiſtentiam fateri videtur, ad Text. in cap. Diſſolvendo
de Sponſal. impuber.*

Nullam verò habet ſubſiſtentiam, nam cauſa, deſumpta
ex querela ſtupri, porrecta in M. C. V. ad noſtrum effe-
ctum nullatenus attenditur, ut in terminis firmavit *Rot. in* 53
*Camerinen. Sponſalium 12. Junii 1711. §. Multòque mi-
nùs cor. Card. Priol.* ibi: *Cauſa illa, reſultans ex querela
ſtupri,*

Digitized by Google

ſtupris, nullius eſt efficaciæ &c. Quia, cùm illa ſit reme-
dium, à Jure inductum pro effectuatione promiſſarum Nu-
ptiarum, nunquam ab eadem oriri poterit ſufficiens cauſa
pro illis dirimendis: Aliàs enim nunquam renuens effectua-
re Matrimonium, poſſet cogi judicialiter, ſive in civilibus,
54 *ſive in criminalibus, ut conſideravit Rot. &c.* & concordant
alii adducti *in dec. 376. num. 6. cor. Ludoviſ.* ibi : *Clarum eſt*
enim, prætenſam litem non ſufficere pro cauſa, aliàs nun-
quam poſſet deveniri ad coactionem, & dec. 421. num. 10 cor.
Caval. cum aliis *apud D. Piton. diſcep. 32. numer 14.* ibi :
Actam enim eſſet de legibus Canonicis, cogentibus Sponſos
ad ſervandam fidem, ſi totum eſſet repoſitum in velle, vel nol-
le unius ex Contrahentibus. Et Rot. in Majoricen. Sponſa-
55 *lium 19. Jan. 1712. §. Quò verò cor. Card. Scot.* ibi : *Quo*
verò ad litem, & carcerationem, juvat reflecto, quòd ſi lis
reputaretur ſufficiens cauſa ad effectum reſiliendi à Sponſali-
bus, actum eſſet de hujuſmodi promiſſionibus nam reſideret in
arbitrio alterutrius ex Partibus denegare obſervantiam con-
tractus, ad cujus implementum eo ipſo, quò eſſet judicialiter
provocata; allegare poſſet juſtam cauſam recedendi, ſibi à
lite ſobortam.

Vera autem ratio illa eſt, quia aliàs adverſus omnia ju-
ra Sponſus commodum ex propria malitia, obſtinatione, &
56 punibili facto reportaret, contra diſpoſitionem *Tex. in cap*
Sedes de Reſcrip. cum concordantibus, citatis in *Tom. 4. p.*
2. d. 13. nu. 108.

Ex quibus nulla adeſt neceſſitas diſcurrendi de ſecunda
parte dubii, circa dotationem A. reſoluti à Regio Conſi-
lio Neapolis; Eo enim ipſo, quòd D. fidem adimplebit,
57 Matrimonium contrahendo, ceſſat omnia alia inſpectio,
& hoc modo conſuletur diffamationi ejuſdem A. ex firma-
tis per *Rot in Pampilonen. Sponſalium 1. Febr. 1715. §. fi-*
58 *nal. cor. Falconer.* ibi : *Cùm Anna Maria, promiſſioni Jo.*
Baptiſtæ innitens, ex parte ſua corpus tradiderit, & con-
tractum perfecerit, conſequens inde fit, ut etiam Vir tenea-
tur d. contractum perficere, eam in Uxorem ducendo &c. &
præſertim placuit DD. quod Joan. Baptiſta compellatur,
ſtante diffamatione ipſius Annæ Mariæ, Et 26. Junii
ejuſdem anni § Conſtito coram Criſpo ibi : Ut promiſ-
ſam fidem adimpleat &c. nullatenus attento, quòd Spon-
ſalia jure jurando roborata non reperiantur, nam etiam
in Sponſalibus non juratis ex communiori Scribentium
Sententia coactioni per medium cenſurarum locum eſſe,
59 *patet ex pluribus, cumulatis &c. Eoque faciliùs, quòd*
data fides Matrimonii à copula, & defloratione habuit ori-
ginem, indè ad reparandam honoris jacturam, coactio præ-
dicta admitti debbet.

Poterat autem ad dict. effectum omitti *dec. 785. num. 7.*
coram Cerro; Illa enim ultra quod emanavit in contuma-
60 ciam Mulieris, ut legitur in fine ibi : *Et ita Gregorio tan-*
tum informante reſolutum fuit, toto Cœlo diverſa eſt à
noſtris terminis. I. Quia in illius caſu nullatenus conſtabat
de contractu Sponſalium, ut videre eſt *num. 1.* ibi : *Non*
eſſe cogendum ad Matrimonium contrahendum, quia non con-
ſtat legitimè de illius promiſſione ex Apoca, ut dicitur,
61 *conſcripta manu ejuſdem Gregorii, cùm non fuerit for-*
miter recognita. II. Quia Sponſi erant conjuncti in gra-
du prohibito, & conſequenter à Sponſalibus, nulliter
contractis, oriri non poterat obligatio ad illa effectuan-
62 da, ut *num. 3.* ibi : *Quatenus etiam conſtaret de promiſ-*
ſione, Gregorius non eſſet cogendus, quia cùm ipſe, &
Philippa ſint inter ſe conjuncti in gradu prohibito con-
trahere &c. Sponſalia inter eos inutiliter contracta fue-
re, & per conſequens hujuſmodi promiſſio, tamquam de
re prohibita, non tenet. III. Quia in eadem deciſione
agebatur de Sponſa, quæ Sententiam dotis formaliter
acceptaverat, eandemque dotem effectivè receperat, ut in
num. 7. ibi : *Alternativè condemnatus, vel ad ſolven-*
63 *dam dotem, vel ad Matrimonium contrahendum; Unde*
cum Philippa ad formam Sententiæ dotem receperit, uti-
que promiſſioni, factæ per Gregorium de illa ducenda in
Uxorem, videtur renunciaſſe: Quod in noſtris terminis
nullo modo verificatur, quia A. nullatenùs exegit depoſitum
dotis à D factum, imò ſua Jura ſibi expreſsè præſervavit
64 in actu illius petitionis ibi : *Senza pregiudizio di tutte,*
e qualſivogliono raggioni, che alla Comparente competono
e poſſono in qualſivoglia modo competere; Ex quibus
præſervata dicuntur omnia illius jura pro cogendo D.
ad præciſè Matrimonium cum ea contrahendum, ex alle-
65 gatis per *Hond conſ 86. num. 51. & Rot. dec. 47. num. 4. & 5.*
apud Merlin. de Legitim. & dec. 33. numer. 32. cor. Cerr &
dec. 300. numer. 8. par. 11. & dec 71. numer. 5. par. 17. rec.

Die 19. Sept. 1722. propoſita Cauſa in C. C. ſub dubiis:
I. *An conſtet de Sponſalibus. Et quatenus affirmativè.*
II. *An Dominicus ſit cogendus ad contrahendum per verba* 66
de præſenti cum Agnete, ſeu potiùs *teneatur dotare &c. in*
caſu &c.

Ad primum reſponſum fuit : *Affirmativè* : Ad ſecun-
dum verò : *Affirmativè quoad primam partem, Negativè* 67
quoad ſecundam.

DISCEPTATIO VII.

Ordinis Carmelit. novarum Conſtitutionum.

PRO

Scipione Caſtaldi ejuſdem Ordinis,

ARGUMENTUM.

Quibus concurrentibus locus ſit editioni novarum Conſti-
tutionum alicujus Religion. Vel illis faciendæ ſint addi-
tiones, & correctiones.

SCipio Caſtaldi Carmelita, Aſſiſtens Generalis Italus,
nomine totius Carmelitanæ Religionis fundit preces,
ut circa novarum Conſtitutionum editionem ſapientiſ- 1
ſimo EE. VV. judicio, & notæ prudentiæ per SS. D.
N. remiſſam, dignentur ſolita maturitate ſequentia pon-
derare.

I Quòd pro talium novarum Conſtit. editione in ul-
timo Capit. Gen. anni 1704. nemo ex Vocalibus, ipſum
conſtituentibus, vel minimam fecit inſtantiam, aut peti- 2
tionem : Illa enim, quæ legitur *in ſeſs. 4.* nomine P.
Aſſiſtentis Germaniæ, non reſpicit editionem novarum
Conſtit. ſed impreſſionem antiquarum P. General. Ca-
nalis, juxta clara illa verba *Actorum ejuſdem Cap. Gen.*
fol. 9. ibi : *Poſtea cùm Secretarius Capituli interrogaret*
nomine Eminent. Præſidis, an eſſet aliquid proponendum
pro bono Ordinis regimine, A. R. P. Aſſiſtens Germaniæ, 3
providè conſiderans maximam exemplarium Conſtitutionum
Ordinis penuriam, qua nonnulli Conventus Italiæ laborant,
petiit, ut nova imprimerentur.

II. Quòd in antiquis Ordinis Conſtit. nulla reperitur
contradictio, prout perperam à Promotoribus editionis
novar. Conſtit. fuit ſuppoſitum *in ſeſſ. 10. in princ. ulti-*
mi Cap. Gen. anni 1704. In Conſtitutionibus &c. quæ- 4
dam inter ſe invicem pugnantia &c. Quinimò omnes illa-
rum articuli, ac diſpoſitiones, rationi, & æquitati, in
qua leges fundari debent, conſonæ ſunt, ac valdè conve-
nientes Profeſſoribus antiquæ regularis obſervantiæ, pro
quibus editæ fuere, juxta oraculum *s. m.* Urban. VIII. in
Brevibus, confirmatoriis alterius Corporis Conſtitutionum, 5
peculariter editi pro Provinciis reformatis, & reformandis,
de quibus in Summ.

III. Quòd in quatuor immediatè antecedentibus Cap.
Gen. annorum 1680. 1686. 1692. & 1698. nulla facta
fuit propoſitio, vel inſtantia pro editione novarum Con- 6
ſtit. Minuſque hoc medio tempore per enciclycam epi-
ſtolam participata unquam fuit Provincialibus, & De-
finitoriis Provincialibus talis intentio, deveniendi ad edi-
tionem novarum Conſtit. eodem tempore injungendo,
ut ſignificarent ea omnia, quæ pro recto Religionis regi-
mine ex Conſtit. P. Generalis Canalis, cum quibus Or-
do prædictus regebatur, detrahenda, vel mutanda vide-
rentur, Quòd ſolemniter demandatum fuerat in Cap.
Gen. anni 1660. ut ex *illius Actis pat. 358.* ibi : *Inter* 7
ea ſcribendum ad ſingulas Provincias &c. ut quæ detra-
henda, vel mutanda in dd. Conſtit. arbitrantur, Rev.
Patres indicent.

Et meritò, quia cùm in concreto, in quo verſamur,
hujuſmodi novarum Conſtit. editio reſpiciat univerſa- 8
lem ſtatum noſtræ Religionis, profectò non aliter in re
tanti ponderis erat procedendum, ſed præmoneri debe-
bant ſingulæ Provinciæ tempore congruo de eo, quòd
erat in Cap. Gen. faciendum, ad hoc, ut earum Repræ-
ſentantes, muniti neceſſaria authoritate, ac opportunè pa-
rati accedentes, poſſent in pleno Capitulo liberè, ac ſoli-
dè, prævia lectura omnium, ac ſingulorum articulorum
antedictarum novarum Conſtit. inſinuare, utrùm hæc, aut
illa

Digitized by Google

ſtis variatio, ſive alteratio gubernii, cederet in commune
bonum, aut damnum Religionis.

IV. Quod in iiſdem Cap. Gen. annor. 1680. 1686.
1692. & 1698. multa pro recto noſtræ Religionis regi-
mine diſpoſita fuerunt, & hodiè in uſu ſunt, quæ in dd.
9 novis Conſtit. compilatis anno 1660. & 1666. nullate-
nus reperiuntur; Et propterea maxima oriretur con-
fuſio, ſi leges, & proviſiones, ſalubriter decretæ in dd.
Cap. Gen. non reperirentur in poſterioribus legibus, neque
iſtæ providerent caſibus illis, qui prævisi, & proviſi fue-
runt à toto Religionis Cœtu, in dd. antecedentibus Cap.
Gen. ſolemniter congregato.

V. Quod penè tumultuaria illa petitio talium nova-
rum Conſtit. quæ legitur *in ſeſs. 4. ult. Cap. Gen.* non
10 ſine myſterio confuſa fuit cum antedicta inſtantia P.
Aſſiſtentis Germaniæ, reſtricta ad ſolam reimpreſſionem
antiquarum, & remiſſa judicio illorummet, qui, pro ma-
jori parte, talem affectabant novarum Conſtit. editio-
nem, ex quo factum fuit, ut infra breviſſimum octo
dierum ſpatium concluſa, & terminata fuerit, atque
inaudita feſtinatione, & celeritate P. Procuratori Gen.
demandata illarum impreſſio, & divulgatio cum illis
verbis: *quàm primùm, continuè ſollicitando, nulla inter-
poſita mora.*

VI. Quod eædem novæ Conſtit. præcipuè in conccr-
nentibus univerſale regimen, & gubernium noſtræ Reli-
gionis, ſubſtantialiſſimis mutationibus, & alterationibus
undique refertæ ſunt, penitùs innovantes antiquiſſimum,
11 & inviolabiliter practicatum gubernii ſiſtema, approba-
tum in omnibus antiquis Conſtit. noſtri Ordinis, non ſe-
mel reimpreſſis, ſeu publicatis cum inſertione nonnul-
lorum Decretor. pro tempore editorum, in diverſis Cap.
Gen. & ſignanter ſub Gen. Baliſtrario anno 1369. ſub
Generali Soreth anno 1466. ſub Gen. Audet anno 1524.
ſub Gen. Caffardo ann. 1586. & demum ſub Gen. Ca-
nali anno 1626. Quæ quidem Conſtit. in ſubſtantiali-
bus nullatenus diſcrepant, ut ex illarum recognitione, &
lectura manifeſtum eſt, & notat noſter *Lezzan in conſul.
53. num. 58.*

VII. Quòd Deputati à Cap. Gen. anni 1704. pro ſo-
la reviſione, & examine correctionum, quæ ex decre-
12 tis Capitulorum Gen. annorum 1660. & 1666. factæ fue-
rant, ut dicitur *in Actis dict. Cap. Gen. anni* 1704. *fol.* 9.
ubique neceſſaria, & ſufficienti facultate, devenerunt ad
creationem alterius Aſſiſtentis Generalis, illam incor-
porando novis Conſtit. *fol. 26. num. 12.* his verbis: *Inſe-
ratur capiti de Officio Procuratoris Generalis, quòd ipſe
ſit Aſſiſtens natus, & intelligatur comprehenſus in nuncu-
patione Aſſiſtentium, & Conſilii Ordinis.* Idque adverſus
13 individuale decretum, & oraculum Alex. VIII. impreſ-
ſum poſt *Acta Cap. Gen. anni* 1698. ubi numerus Aſſi-
ſtentium determinatur ad quatuor, & ubi illorum electio
reſervatur toti Capit. Gen. per ſecreta ſuffragia. Quod
non verificatur de Procuratore Generali, ut ſupra crea-
14 to Aſſiſtente nato, qui juxta diſpoſita *in dict. Cap. Gen.
anni* 1404. *ſeſs.* 10. *fol. 26. num. 7.* inſtitui debet à ſolo P. Ge-
nerali, cum Conſilio dumtaxat ex Generalium, & Aſſi-
ſtentium Generalium.

VIII. Quòd ex 116. Gremialibus, quibus conſtabat
ultimum Cap. Gen. nemo viderat, nec legerat novas
Conſtit. de quibus hodiè agitur, exceptis illis paucis PP.
15 Reviſoribus, qui ipſas legere, corrigere, ac mutare po-
tuerunt breviſſimo temporis ſpatio octo dierum; Unde, ad
hoc, ut totus Cœtus potuiſſet approbare, uti mendosè fuit
deſcriptum in Actis antedicti Cap. Gen. quiſquam videt,
neceſſariò legi debuiſſe coram pleno Cœtu, de verbo ad
verbum, omnes, ac ſingulos articulos prædictarum Conſt.
cum omnibus, ac ſingulis ſuis aſs. reſpectivè correctioni-
bus, Quòd cùm nullatenus factum fuerit, relinquitur
aliis conſiderandum, quomodo poterat approbari à toto
16 Cœtu id, quòd ab eodem, nec viſum, nec auditum fue-
rat adverſus omnia principia Nihil enim poteſt eſſe in vo-
luntate, quin priùs fuerit in intellectu, ex cumulatis per
Rot. dec. 196. n. 30. p. 17. rec.

IX. Quòd non conſtat de identitate correctionum,
& mutationum, quæ leguntur in Codice originali, cujus
17 ſola viſio, & recognitio deſervire poteſt pro concludenti
hujus veritatis probatione, dum abundat apoſtillis, & de-
lineationibus, diverſo tempore, diverſoque atramento
compoſitis, & conſcriptis. Quamvis autem ab eodem
Codice tranſcripta fuerit, & exemplata copia illa, quæ
fuit exhibita Card. Ponenti, remanet adhuc non leve
dubium, an aliquis in exemplatione interceſſerit error,
ſive ex Scriptoris incuria, ſive ex duorum Religioſorum 18
exemplantium non plena advertentia, ſive demum ex
tranſcriptione alicujus Apoſtillæ, vel omiſſione alicujus
lineæ deletæ, de cujus legitima deletione non conſtat,
vel de cujus apoſtillæ, legalitate non apparet. Ad quòd
inconveniens evitandum, articuli illi, qui inſerti fuerunt
in novis Conſtit. pro Reformatis Galliæ longè majori
diligentia, & neceſſaria cautela collationati fuerunt à 19
pluribus Apoſt. Notariis, ut videre eſt *in pag.* 322. ibi:
*Articuli impreſſi juxta Exemplar authenticum, originali
collationatum à Notariis Apoſtolicis Curiæ Archiep. Pa-
riſienſis.*

Supplicantes hìc præ oculis habere additionem, deman-
datam à Definitorio poſt collationem, factam cum De-
putatis à Cap. Gen. *anni* 1704. *fol.* 32. ex qua non ob- 20
ſcurè colligitur prætenſio ejuſdem Definitorii una, ea-
demque die proprio marte minuendi, vel addendi dd. Con-
ſtit. ut ſup. collationatis, ea, quæ ſibi placita viſa fuerunt,
nullatenùs ſervatis Ord. Conſtit. & Cap. Gen. decretis, ut
ea, quæ ad totum Ord. pertinent, una die proponatur, &
alia decidantur.

X. Quod novæ Conſtit. innumeris abundant contra-
dictionibus, & contrarietatibus inter ſe, imò in multis 21
opponuntur litterali diſpoſitioni Sacr. Canon. quæ ex
illarum lectura ſatis emicant, & de facili cum majori
otio, quatenus ſub oculis habeantur, oſtendi poſſunt gr. ex.
unam, vel aliam, quæ memoria retineri potuit. hìc indi-
camus.

Demandatur in ea parte, in qua de poteſtate P. Gen.
agitur, ut iſte ampliſſimam poteſtatem habeat, & effræ-
natam authoritatem in his Conſtit. diſpenſandi. In alia
verò parte, ubi agitur de authoritate Aſſiſtentium Gen.
præcipitur, ut in diverſis caſibus illorum Votum ſit de-
ciſivum: Si igitur; in hac parte diſpenſare poteſt P. Gen. Af- 22
ſiſt. Gen. Votum, nec deciſivum, nec conſultivum, ſed
eluſorium erit.

Permittitur ulteriùs P. Gener. facultas prorogandi Gen.
Cap. adverſus diverſorum Summorum Pontif. Conſt. de-
mandantes, illud eſſe convocandum quolibet ſexennio: 23
Quamvis autem, ſive addita fuerit, ſive ſuperaddi dicatur;
limitatio, ut id procedat attenta juſta cauſa per aſſiſt.
Gen. judicanda, hoc nullatenus tollit eandem effræna-
tam poteſtatem, & facultatem, quia, ex noſtrorum tem-
porum infortuniis, nunquam deerunt aliq; ex illis cauſis,
quæ juſtæ poterunt æſtimari ab ipſo P. Gener. Procurat.
Gen. ab ipſo electo, & Aſſiſt. Gen. ſuæ Nationis, qui
uniti, ſemper reſolutionum capere poſſunt, ex infra ob-
ſervandis.

Ubi prohibentur alienationes bonorum Eccleſiarum fit
diſtinctio inter venditiones, & permutationes, contra *Tex-
tum* expreſſum *in cap. Nulli liceat de Reb. Eccl alien. vel* 24
non, demandantem, alienationis appellatione venire et-
iam permutationem ibi: *Alienationis autem verbum conti-
net conditionem, donationem, venditionem, permutationem*,
& adverſus laudabilem praxim omnium Sac. Cong. Ibi-
dem limitatur P. Gener. noſtræ Religionis facultas cum ju-
ſta cauſa permittendi tales alienationes, adverſus littera-
lem Conſt. 34. *Greg. XIII.* quæ ità ſummatur: *Quod liceat* 25
*Fratribus, & Monialibus Ord. B. Mariæ de Monte Carme-
lo, bona etiam ſtabilia pro neceſſitate, vel utilitate Monaſte-
riorum alienare.*

In cap. 16. par. 2. ubi ſermo eſt de Infirmis, dicitur, æ-
groto Sacram. omnia miniſtrentur, antequam incidat in
aliquod mortis periculum; idque opponitur *Rit. Rom.* ubi
tit de Commun. Infirm. reſpectu Viatici demandatur, 26
illud tunc dandum eſſe infirmo, cùm probabile eſt, quòd
communionem ampliùs ſumere non poſſit. *Tit.* verò *de
Extrem. unct.* præcipitur, ut illa *periculosè ægrotantibus
detur.*

Neque mirum videri debet, quòd hæc, & innumera alia
diſſonantia, in dd. novis Conſt. inveniantur, dum à ve-
ritate prorſus alienum eſt id, quod legitur *in Actis ult. Cap.* 27
Gen. anni 1704. *ſeſs.* 10. *fol.* 23. ibi: *Iſti novi articuli cor-
recti, ſive additi, lecti ſunt coram toto Cœtu, & unanimi-
ter approbati.* Dum coram eodem Cœtu, non iidem novi
articuli, ſed unicum miſerabile folium lectum fuit, cum ſup-
poſito, quòd contineret paucas correctiones antiquarum
Conſtit. Cujus veritatis adducimus in Teſtes omnes illos, 28
qui interfuerunt in d. Cap. uno ore paratos ad id confirman-
dum, tactis Sacroſ. Dei Evangeliis; Provocantes in hac
parte Extenſorem dd. Actorum Capitularium cum verbis

illis

illis *Lactantii de falſ. Religion. lib.1. cap.2. Qui Nos mentiri putat, proferunt alios, quibus credemus.*

Cum qua erronea aſſertione circa lecturam articulorum,
fraternizat illa, quæ legitur in principio *ſeſſ.1 t.* ibi *: Viſum*
fuit gratias agi maximas debere S. S. D. N. Clemen. PP. XI.
29 *proeo, quod univerſum Ord. noſtrum honore condecoravit, cùm benignè conceſſit marmoream S. Patris noſtri Eliæ Statuam in Vaticana S. Petri Baſilica collocari.* Quæ non poteſt
eſſe magis voluntaria, minuſque fundata, nullamque aliam
habet facti aſſiſtentiam, & veritatem, quàm piam Eatenſoris dd. Actorum meditationem.

Nec dicatur, ſimiles contradictiones, & contrarietates
corrigi de facili poſſe, imò de facto per Proc. Gen. correctas
30 fuiſſe, mediante exhibitione novarum formularum: Licitum enim Nobis ſit petere ab eodem P. Proc. Gen. cum D.
Luc.12.14. Quis illum conſtituerit Judicem, & diviſurem
additionum, & correctionum noſtrarum Conſt. dum neſcimus videre quanam poteſtate id faciat, vel facere à ſe ipſo
id poſſit, non ſolùm nullatenus exploratu ſenſu omnium
31 Provinciarum, juxta Decr. Cap. Gen. anni 1660. Minuſq;
convocatu Definitorio Gen. noſtræ Relig. ſed nec etiam
communicatis difficultatibus uſque ad centenarium numerum ſolidè excitatis per Card. Ponentem Aſſiſt. Gen. Quod
ſuperare videtur omnem credulitatem, dum agitur de abrogatione gener. legis, tangentis Religioſos omnes, à quibus proindè omnibus, non autem ab uno Religioſo approbari debent, juxta *Text. in cap.29. de Regul. Jur. in 6.* & ple-
32 nè animadverſa *per Pellizzar. in Manual. Regul. tr.9. cap.8. ſect.2. ſub n.72. & Cobell. ad Bull. Bon. Regim. cap.31. n.161. & ſeqq.* Et in noſtris punctualibus terminis egregiè *Innoc. IV. in c. Cùm olim n.6. de Priv.* ibi *: Si omnes de Cap. velint aliquid facere contra privilegia, vel conſuetas Conſtit. ſuas, unus ſolus poſſet contradicere,* quem ſequuntur *Abb. in c. Veniens*
33 *ſub n.21. de Præſcrip. Felin. in cap. Cum omnes ſub num.18. de Conſt. & Rot. dec.65. n.5. in fin. p.5. rec.*

Exorbitantia autem in hac parte non poteſt excogitari
major, ex quo circa illarum correctiones, additiones, &
mutationes juxta difficultates promotas à Ponente, neque
ullum miſerabile factum fuit verbum cum Aſſiſt. Gen. Ita-
34 liæ, minuſque illi communicatæ reſponſiones ante, vel
poſtquam, ut fertur, impreſſæ fuerunt; Et tamen eædem
novæ Conſtit. non alibi, quàm in ſola Italia practicari deberent, dum in aliis Ultramontanis Regionibus particulares vigent regulæ, & Leges municipales, à Summis etiam
Pontificibus ſpecialiter approbatæ.

XI. Quòd hujuſmodi novæ Conſt. ad nihil aliud deſerviunt,
quàm ad inducendam ſciſſuram, & diviſionem in noſtra
35 Religione: Cùm enim in illa reperiantur jam duo Corpora
Conſtit. in ſuo eſſe ſummè perfecta, & à pluribus Summis
Pontificibus pluries laudata, & ſignater ab Urb. VIII. primum pro Religioſis antiquæ, & Regularis Obſervantiæ,
ſecundum verò pro Religioſis Obſervantiæ ſtrictioris, &
pro Conventibus reformatis, ſeu reformandis ejuſdem Ordinis, nulla videtur adeſſe neceſſitas multiplicandi eaſdem Conſtitutiones, conſtituendique aliam tertiam ſpeciem Religioſorum, neque antiquæ, & Regularis, neque
ſtrictioris obſervantiæ.

Eò, vel maximè, quòd non leve forſan, neque vulgare
oriri poſſet dubium, an Religioſi, quique ad hodiè profeſ-
36 ſionem emiſerunt in noſtra Religione, in qua, tam intuitu
propriarum virtutum, & meritorum, quàm longævæ ætatis veneranda canitie præfulgent, cogi poſſint inviti ad obſervantiam aliarum novarum Conſt. in ſubſtantialiſſimis diverſarum ab illis, ſub quarum obſervantia ſenectam, &
ſenium tranſegerunt, quòd ponderandum relinquimus. Ad
quod inconveniens evitandum, ut juſtificamus in Summ.
37 Aſſiſtens Galliæ in Conſ. Ord. habito die 22. Julii 1666.
prudenter inſinuavit, abſtinendum omninò eſſe à novarum
Conſtit. editione, ſed unicè inſiſtendum in uſu Conſtit. jam
editarum, juxta decretum Cap. Gen. anni 1645. quòd datur in Summ. ſpecificè approbatum ab Innoc X. & impreſſum inter Conſt. reformatas *fol.345.* ibi *: Ut in Ordine*
38 *uniformitas Conſt. & reformationis introducatur, propoſitum fuit, an unicum Corpus Conſtit pro toto Corpore Religionis eſſet faciendum, an verò duo Corpora, unum ſcilicèt pro Provinciis non reformatis, & aliud pro Provinciis reformatis, & reformandis, & cùm ad calculos deventum ſit, major pars Vocalium conſenſit, duo Corpora Conſtit. eſſe facienda, modo ſupra expreſſo.*

XII. Quòd antiquæ Conſt. noſtri Ordinis laudatæ, ac
commendatæ fuerunt à diverſis Summis Pontificibus, ſem-
39 perque canonizatæ à Sacr. Congr. cum reſcripto Serventur
Conſt. juxta innumera exempla, quæ ex Regiſtro C. E. &
R. de facili adduci poſſent, Imò in approbatione novarum
Conſt. pro Reformatis Galliæ Urb. VIII. expreſsè illas canonizavit, uti bono noſtræ Religionis accomodatas in
Brevi confirmatorio, expedito die 18. Jan. his verbis *: Licèt communes Conſt. Ordinis toti Religionis Corpori, habita*
præſenti illius ſtatus ratione, ſint conſonæ. Quòd repetiit 40
in alio Brevi confirmatorio earundem Conſtit. Reformat.
Galliæ emanato die 13. Feb. 1639. ubi loquendo de noſtris
Conſtit. ait *: Toti illius Corpori convenientia.* Et propterea illas hodiè in ſubſtantialibus mutare, redundare videtur in noſtræ Religionis dedecus, & ſi in omnibus Eccleſiaſticis Viris variatio, & innovatio ſemper eſt vitanda, ut
legitur in *Clem. unic. de Renunciat.* Quantò magis vi- 41
tanda erit in integra Familia, Cætuque Religioſo, qui
per multa Sæcula cum illis laudabiliter vixit, Paradiſum
Sanctis replevit, Mundumque inſignibus Doctoribus illuſtravit.

XIII. Quòd nulla allegata fuit, aut allegatur cauſa legitima, ob quam neceſſe fuerit alterare normam gubernii, hac-
tenus per tot Sæcula in noſtra Religione uſitatam, in qui- 42
bus terminis non benè præſumi poteſt contra procurantes
novas leges, novaque ſtatuta, ut per *Text. in cap. Cùm omnes, cap. Cùm acceſſiſſent, & cap. Cùm M Ferrarienſis de Conſt.* optimè in propoſito advertit *Anton. de Butrio conſ.4. ſub n.2. Verſ. primo ex novitate Statuti &c.*

XIV. Quòd inaudita facilitate demandata fuit in eiſdem
novis Conſt. deletio *cap.13.* antiquarum, ubi agitur de Officio, & authoritate P. Generalis, ut videre eſt *in Act. Cap.*
Gen. anni 1704. ſeſs.10. n.8. Idquè adverſus ſpecificum, & 43
individuale *Breve Innoc. X.* emanatum *die 20. Sept. 1645.* re
maturè perpenſa, & prævio Voto particularis Congr. quatuor primi nominis Rom. Cur. Prælatorum, regiſtratu in
Conſt. pro Reformatis *fol.316.* ubi etiam *à fol.320. uſq;* ad
351. per extenſum regiſtratur idem Breve Innoc. X. circa
authoritatem P. Gen. noſtræ Religionis, circa quam
adeſt pariter in eiſdem Conſt. *fol.305.* declaratio Gen. 44
Philippini, comprehenſiva omnium facultatum Generalis
noſtri Ordinis.

Circa quas facultates, & Breve confirmatorium duo hic
occurrunt perpendenda; Primum, quòd idem Innoc. X.
nullatenus devenire voluit ad talem confirmationem ad ſo- 45
lam inſtantiam, & ſupplicationem Superiorum Generalium, ſed *: Auditis pluries* (ſunt verba ejuſdem Brevis)
nonnullis Fratribus Provintiarum Turoniæ, & Aquitaniæ, ac Narbonæ, qui ſe oppoſuerant: Idquè practicandum ratione majori videtur etiam hodiè, Tùm, quia agitur de mutatione maxima, deque abolitione illius modi regiminis noſtræ Religionis, qui ab illius initio, uſque ad noſtra tempora
pacificè, & non ſine Religionis bono, ſemper fuit practicatus. Tum etiam, quia id individualiter demandatum fuit in
Cap. Gen anni 1660. ibi *: Interea ſcribendum ad ſingulas Pro-*
vincias &c. ut quæ detrahenda, vel mutanda in dictis Conſt. 46
arbitrantur, Rev. Patr. indicent. Abſque eo, quòd id fuerit
unquam exequutum, ut ex recognitione Regeſti noſtri Ordinis remanet manifeſtum.

Secundum verò, quòd ſi Innoc. XII. narrata fuiſſet abolitio Aſſiſt. Gen. Apoſt. authoritate facta in Capitulo Gener.
anno 1680. nec non confirmatio in forma ſpecifica, & præ-
vio Voto d. particularis Cong. illarum partium noſtrarum 47
Conſt. quæ reſpiciunt authoritatem P. Gen. noſtræ Religionis ab Innoc. X. vel nullo modo, vel ſaltem difficiliùs, deveniſſet, nequè ad reſtitutionem Aſſiſtentium, jam Apoſtolica Authoritate abolitorum in dicto Cap. Gen. 1680. neque
ad talem, tantamque depreſſionem Authoritatis P. Gen. 48
Quòd operatur evidentem ſubreptionem, & manifeſtam obreptionem ejuſdem reſtitutionis Aſſiſt. Gen. & depreſſionis
authoritatis P. Gen. per ea, quæ egregiè obſervant adducti
per *Merlin. contr.54 per tot. Rot. dec.395. num 7 par.12. & in Ferrarien. Feud. Feudi 9. Maii 1698. §. Obiectio tor. Card. Caprara.*

XV. Quod in novarum Conſtitutionum impreſſione prætenditur omitti primum Caput antiquarum Conſtit. noſtræ
Religionis, circa originem Carmelitani Inſtituti, ad inſtar ejus, quod practicatum fuit in impreſione Conſt. pro
Reformatis Galliæ; Idquè in evidens, perpetuumque no-
ſtri Ordinis dedecus, & inſigne præjudicium, dum idem 49
Caput, ut jacet in Conſtit. Canalia ad litteram à pluribus Sæculis impreſſum fuit, & legitur in omnibus aliis antiquioribus Conſtit. Caſſardi, Audetb, Soreth, & Baliſtrarii, cohærenter ad diverſa Summorum Pontificum privilegia, Bullas, & Gratias, noſtro Ordini conceſſas, & elargitas,
in qui-

in quibus talis antiquiſſima origo, vel ſupponitur, vel ca-
nonizatur, ut ſignanter videre eſt in Bulla Sixti IV. anni
1476. ibi: *Inter cæteros Regularium Ordinum Profeſſores,
in firmamento Catholicæ Fidei militantes, tanquam Reli-
gionis ſpeculum, & exemplar, ſpeciali charitate fulgentes,
Sanctorumque Prophetarum Eliæ, & Eliſæi, & aliorum
Patrum, qui Montem ſanctum Carmeli juxta Eccleſiæ fon-
tem inhabitarunt, ſucceſſionem hæreditariam tenentes, fru-*
50 *ctus quoque uberes &c.* In illa *Gregor. XIII. 18. Septembris
1577.* ibi: *Nos igitur Ordinem ipſum, illaſque Perſonas in-
ter cæteros Regularium Ordinum Profeſſores in Catholica Ec-
cleſia militantes, tanquam Religionis exemplar, ſpeciali cha-
ritate fulgentes, Sanctorumque Prophetarum Eliæ, Eliſæi,
& Enoch, nec non & aliorum Sanctorum Patrum, qui Mon-
tem ſanctum Carmeli juxta Eliæ fontem inhabitarunt, ſuc-
ceſſionem hæreditariam tenentes, ſpecialibus favoribus, &
gratiis proſequentes &c.* Et in illa *Clem. VIII. die 2. Octobris
1604.* ibi: *Habuerunt enim Religionis hujus Profeſſores,*
51 *ſicut à Romanis Pontificibus Prædeceſſoribus noſtris memo-
riæ proditum eſt, ſui Inſtituti authores, Sanctos Prophe-
tas Eliam, Eliſæum, omnibus Nationibus, & gentibus no-
tos, & à B. Alberto Patriarcha Hieroſolymitano in magni
nominis Viro proprias Regulæ Conſtit. acceperunt, in qui-
bus illud in primis eis præcipitur, & ſumma obedientia &c.*
Cum aliis latè, & ſolidè animadverſis per *Philippum Ro-
bertum de primo Ordin. Carmelitarum Inſtitut. &c. Philip-
pum à San. Trinitate Inſtitut. Carmelitani Ordinis ab Elia*
52 *SS. Proph. Joſephum Falconium in Chronicon Carmelit.
Julianum Aſſartum in Libro, cui titulus Fons Eliæ, Fran-
ciſcum Vœrtium in Cathalogo Priorum Generalium Ordinis
Carmelitarum, Nicolaum Simonem in Iſtoria Ordinis Car-
melitarum &c. in Opuſculo*, cui titulus *Brevis Cronologia
Religionis perfectæ, ſuperadditæ vulgari, Lugduni impreſ-
ſo anno* 1696.

Itaut ſi in Capit. Gener anni 1704. minima fuiſſet facta
mentio reimpreſſionis antiquarum Conſtitutionum cum ſo-
53 lo dubio omiſſionis dicti primi Capit. circa noſtræ Religio-
nis originem, & antiquitatem, Capitulares una voce for-
titer ſe oppoſuiſſent tali inſigni innovationi, & æterno
præjudicio noſtræ Religionis, ut practicatum fuit annò
1660. in quo, ut legitur in Regeſto Conſilii *fol.* 187. *Cum
in Conſilio Ordinis propoſitum, & examinatum fuiſſet ca-
put primum novarum Conſtitutionum de Inſtituto, & anti-*
54 *quitate Ordinis, omnes cenſuerunt, ponendum eſſe ꝗ pro-
ut jacet.*

In hac etiam parte nunquam ſatis repetendo, quod neſci-
mus videre, quomodo ſolus P. Procurator Gen. poſſit con-
ſenſum præbere, ut diverſimodè inprimantur. Imò, ſi ho-
die per encilycam epiſtolam requirerentur omnes Provin-
ciæ noſtri Inſtituti pro illorum ſenſu circa dictam omiſſio-
nem, neque enim unicus reperietur miſerabilis Laicus, qui
humillimas non funderet preces pro conſervatione hujus
pretioſiſſimæ gemmæ antiquitatis noſtri Inſtituti, quivè
55 uſque ad Sydera non exclamaret adverſus Promotores hujus
pernicioſæ novitatis, cum tali, tantoque noſtræ Religio-
nis præjudicio: Eſſet enim dare manus victas adverſus ea,
quæ nonnulli Critici ultimis hiſce temporibus gratis divul-
garunt adverſus citatas Summorum Pontificum Conſtitu-
tiones, magiſque communem ſenſum claſſicorum Hiſtori-
56 corum, & Controverſiſtarum, de quibus latiſſimè *in citato
Opuſculo brevis Cronologiæ noſtræ Religionis.*

XVI. Quodque demùm recens gubernandi modus, in
dictis novis Conſtitutionibus præſcriptus, mediante nimi-
rum Voto deciſivo Patrum Aſſiſtentium in gravioribus
Ordinis materiis, & proviſionibus, nullam omninò alla-
turus eſt utilitatem noſtræ Religioni, & è converſo ma-
57 gnum affert eidem præjudicium, ſuis loco, & tempore
comprobandum.

Obiter nunc obſervando, quod illud intra fines eviden-
tiæ conſtituitur ex illa animadverſione, quod ſecundùm
ſiſtema novarum Conſtitutionum majores controverſiæ no-
ſtri Ordinis, proviſioneſque principaliorum Officiorum
tranſire debent per Vota deciſiva illius Conſilii, quod
conſtare debet ex Patre Generali, & Procuratore Genera-
li Aſſiſtente nato, & ex aliis quatuor Aſſiſtentibus toti-
dem aliarum Nationum, & ſic ex Votis ſex, cum illo
addito, quod in caſu æqualitatis Votorum, prævalere de-
beat illa pars, pro qua ſtat P. Generalis; Cùmque iſte ad
58 ſui libitum, & cum ſolo conſilio aliorum Aſſiſtentium
eligere poſſit Procuratorem Generalem, & facillimo ne-
gotio votum habere poteſt ſaltem Aſſiſtentis ſuæ Nationis,
ex hoc ſequitur evidenter, quod pro illa parte, pro qua in-

clinat P. Generalis, ſemper aderit reſolutio, & conſequen-
ter, ſi excipiamus externam apparentiam, in ſubſtantia
Aſſiſtentes Generales ad nihil aliud deſervire videntur,
quàm ad gravandam Religionem pro illorum, eorumque
Sociorum manutentione in Curia, non ſine ingenti impenſa
annuorum ſcut. 700.

Idque manifeſtiſſimè comprobatur ulterius *ex 2. par.
Conſt. Canalis cap. 2. num.* 18. ad litteram tranſcriptas. in
novis Conſtitutionibus ubi ſub pœna Rebellium præcipitur
omnibus Provincialibus, *ut unuſquiſque ad minus bis in
anno tranſcribat fideliter ſtatum ſuæ Provinciæ, maximè* 59
*verò de qualitate, & conditione Graduatorum, præcipuè Ma-
giſtrorum, de Fratribus diſcolis delinquentibus &c. ut ipſe
Reverendiſſimus Pater poſſit ſe prudenter gerere in regimi-
ne Religionis, & ſcire quomodo debeat ad ſe confluentes tra-
ctare;* Ad hoc igitur, ut Aſſiſtentes prudenter ſe gerere
poſſint in conſulendo, vel determinando aliquid circa Re-
ligioſorum præmia, vel pœnas, unicè pendere debent à no- 60
titia qualitatum Religioſorum, ſibi ipſis communicanda,
vel à Superioribus Provinciarum; Vel ab aliquibus earun-
dem Patribus particularibus, vel à P. Gener. & conſequen-
ter, cum evidenti ſuperfluitate, & cum probabili periculo
deceptionis, ſaltèm materialis.

Quibus tres aliæ adduntur nimis ſtringentes conſidera-
tiones; Prima quod, vel Aſſiſtens in concernentibus regi-
men Religionis ſe uniformat deſiderio P. Gen. vel non;
Si verificatur primum, omnia Nationis negotia expedien-
tur juxta Aſſiſtentis placitum, & voluntatem. Si autem,
juxta practicum exemplum Oratoris, inſtat unus ex Aſſiſt. 61
pro Religionis meliori bono, atque in caſuum contingentia
imitando *D. Paul. ad Galat. num.* 11. modeſtè in faciem Pat.
Gen. reſiſtat, omnia Nationis negotia expedientur per vo-
cum pluralitatem, & ſic contra illud Aſſiſt. da quo, ut plu- 62
rimùm verificatur id, quod referendo Martini hiſtoriolam
narrant *Card. Baron. anno* 1158. *ante finem, & Pat. Jordan.
variar. lucub. tom. 3. titul. de Juriſd. num.* 10. quos ſequutus
fui *in Inſt. Crim. lib. 4. tit. 8. à num.* 36.

Secunda verò, quod Natio illa, ex qua eſt Pat. Gener.
non unum, ſed duos habebit Aſſiſtentes Generales Procu- 63
ratorem nimirùm, eligendum ad ejus arbitrium, & alium
Religioſum ex ſua Natione, & conſequenter alii tres Aſ-
ſiſtentes quatenùs concordes eſſent ad invicem, diceren-
tur deſervire pro Teſtibus, in illis materiis, & proviſio-
nibus, in quibus P. Gen Proc & Aſſiſtens nationalis eſſent
contrariæ opinionis.

Non omittentes hic humillitèr inſinuare, duo fuiſſe re-
condita illa motiva, ob quæ tali, tantoque calore ab anno
1680. uſque ad annum 1698. illi, qui modo editionem no- 64
varum Conſtit. procurant, totis viribus ſollicitarunt etiam
reſtitutionem dictorum Aſſiſt. Apoſtolica authoritate jam
abolitorum; Primum nempè, ut aſſequerentur primaria
Religionis Officia, & hoc modo pedem in Urbe figerent.
Secundum, ut alternativam Generalatus, & loci coaduna-
tionis Capit. Gen. in Religione introducerent; Quæ omnia
non probamus argumentis, & conjecturis, ſed ex ſola lectu-
ra illarum epiſtolarum Procuratoris Gen. quas juſto judicio 65
permiſit Deus, ad noſtras manus originaliter devenire, quæ-
vè exhibentur in præſenti Summ.

Supplicantes ulteriùs epiſtolas combinare cum *Conſt.* 23.
Clementis VIII. in qua adversùs ſimiles procurantes, ultra
alias pœnas, ibidem præſcriptas, in §. 2. *in fine*, ita ſub-
jungitur: *Omnes, & ſingulos Fratres dicti Ordinis cujuſ-
cumque ſtatus, gradus, conditionis, & dignitatis &c. qui
de cætero ad Prælaturas &c. intenti &c. perpetuò inhabiles* 66
*declaramus, ac obtentis, per eos Prælaturis, gradibus,
honoribus, dignitatibus &c. eò ipſo privamus, ac privatos
voce, tam activa, quàm paſſiva carere decernimus, & de-
claramus.*

Tertia demum, quod in illis caſibus, in quibus Genera-
les, malè gubernando Religionem, ſubiecti ſunt pœnis,
vel à Jure ſtabilitis, vel in noſtris Conſtit. expreſſis, & ſi-
gnantèr illa privationis Officii, juxta caſum Gen. Ghizzo-
læ, attento novarum Conſtit. ſiſtemate, ab illis eſſent om-
ninò exempti, & immunes; Cùm enim reſolutiones capi
debeant per Vota ſecreta, nullo unquam tempore poſſent
Votantes de aliquo crimine, vel defectu redargui, vel pu-
niri, juxta latè animadverſa per *Moron. reſponſ. 44. n. 44. &
Rot. dec. 180. n. 2. par. 9. & dec. 645. nu. 19. par. 17. rec.* Quate-
nùs verò dubium aliquod verificaretur de culpa Aſſiſt. ſeu 68
Votantium, adhuc adverſus iſtos procedi nullatenus poſſet
ad congruam punitionem, ob conſiderationes, probè notas,
& experientia manifeſtas.

Nec dicatur, hoc non poſſe de facili evenire, attenta
multiplicitate, & diverſitate Aſſiſtentium. Ut enim aliàs
diximus, & nunquam ſatis repetimus, iſta ad nil aliud de-
69 ſervit, quàm ad multiplicandas expenſas noſtræ Religio-
nis, quia Gener. cum Aſſiſt. nato, & alio ſuæ Nationis,
ſemper, & ad ſemper habebit pro ſe reſolutionem in quali-
bet materia.

Retorqueretur verò potiùs, quàm obſtet praxis aliarum
inſignium Religionum, extra Mendicantes; Dum in illa
Societatis Jeſu, in qua reperiuntur Aſſiſt. iſti non niſi Vo-
tum conſultivum habent, ut notorium eſt; Inter Mendi-
cantes verò nulli omninò adſunt Aſſiſt. in celeberrimo Præ-
dicatorum Ordine, & in numeroſiſſima Franciſcana Fa-
70 milia: Quamvis autem adſint Aſſiſtentes in Religione Au-
guſtinianorum, illi tamen, juxta diſpoſita *in Conſt. 63. §.
5. Pauli V. In omnibus prædicti Ordinis negotiis votum ha-
bent conſultivum:* In uno verò vel altero graviori caſo, in
quo illud habent deciſivum, adhuc illud tanti ponderis non
exiſtimatur, ut præponderare debeat illi P. Generalis quod
ſemper exequutioni demandatur, non attento Voto contra-
rio PP. Aſſiſtentium, ut proſequitur Summus Pontifex *in*
71 *§. 5. cit. Conſtit. 63.* ibi: *Si Aſſiſtentes prædicti fuerint con-
cordes, & in Voto contrario prædicti Generalis, eius rei co-
gnitio ad Sedem Apoſtol. devolvatur.*

Ex quibus omnibus duo ſequuntur. Primum, quod cum
per ſubſtantialem, & eſſentialem mutationem noſtrarum
antiquarum Conſtit. nullatenus meliùs conſulatur publicæ
72 utilitati, minuſque recompenſetur id, quod per antiquæ
legis abrogationem mutationem amittitur, imò non unum,
neque parvi momenti, ſed plura inferantur noſtro Ordini
præjudicia, ex hucuſque animadverſis, nullo modo deve-
niendum ſit ad innovationem aliquam, nullaque ratione
permittenda mutatio, quantumvis minima juxta miram
D. Thom. doctrinam in 1. 2. quæſt. 97. art. 2. in corp. ibi: *Di-
cendum, quod Lex humana in tantum rectè mutatur, in
quantum per eius mutationem communi utilitati providetur.*
73 *Habet autem ipſa Legis mutatio, quantùm in ſe eſt detrimen-
tum quoddam communis ſalutis, quia ad obſervantiam Le-
gum plurimùm valet conſuetudo, in tantum, quod ea, quæ
contra communem conſuetudinem fiunt, etiam ſi ſint leviora,
de ſe graviora videntur, unde quando mutatur Lex, dimi-
nuitur vis conſtrictiva legis in quantum tollitur conſuetudo,
& ideò nunquam debet mutari lex humana, niſi ex aliqua
parte tantum recompenſetur, communi ſaluti, quantum ex
iſta parte derogatur.*

Fortiùs, quia in noſtris terminis ad unguem verificantur
ea, quæ leguntur in principio tituli *Authent. Hæc Conſt. inno-
vat. Conſt.* ibi: *Conſequitur, ut non nunquam à judicio diſcre-
det effectus, & quod credebatur coniectura prodeſſe, experimē-
to inveniatur inutile* -- & in *Extr. 2. de Verb. ſign.* inter illas
Jo. 22. ibi: *Quia non nunquam quod coniectura profuturum
credidit, ſubſequens experientia nocivum oſtendit* -- Dum
ex Conſilii Ordinis Regeſto clarè aſſequimur, gubernium
ex Voto Aſſiſtentium nimis irregulare ſemper fuiſſe, itaut
74 tempore Generalis Ari per decurſum ferè unius triennii
nunquam fuerint coadunati; Tempore Generalis Oriandi,
poſt innumeros ad Clem. X recurſus, & inſtantias, tandem
illorum exercitium fuerit ſuſpenſum, & demùm tempore
Generalis Tartagliæ in Capit. Generali anni 1680. de ſpe-
ciali Facultate, & expreſſo mandato Pontificis fer. omnibos
de Jure, & ad præſcriptum noſtrar. Conſt. fer. prorſus abo-
liti, & de medio ſublati fuerint his verbis: *Communi omnium*
75 *ſuffragio dd. Aſſiſtentes in perpetuum ſuppreſſi, & aboliti ſunt,*
quod ſolemniter confirmatum fuit in ſeqq. Capitulis Gener.
annorum 1686. & 1692.

Quamvis autem de novo reſtituti fuerint in alio Capitulo
anni 1698. id evenit cum triplici illa exorbitantia. Prima,
quòd permiſſum non fuit Vocalibus, ut darent Votum ſer-
vatis Conſtit. Ordinis, ſed cum inaudita præcipitantia, &
76 ad ſtatim, ut legitur *in Actis eiuſdem cap. ſeſſ. 9. fol.* 110.
Secunda verò, quod ex 109. Vocalibus 62. dumtaxat fue-
runt in Voto, ut iidem Aſſiſt. reſtituerentur, ut legitur in
eiſdem Actis, & ſic cum ingenti num. 47. Oppoſitorum,
licèt ex improviſo requiſitorum, & non attenta inſtantia
aliorum, ſeriò proteſtantium, quod data opera de mane
divulgatum fuerat poſt prandium nullam adeſſe Seſſionem,
ex quo factum erat, ut viginti Vocales abeſſent à Capitu-
77 lo, qui deinde uniti dd. 47. diſſentientibus in ſeſſione, re-
curſum habuerunt ad Summum Pontificem, mediante ſup-
plici Libello, ab eis ſequenti die ſubſcripto, & conſignato
in manibus ſupplicum Libellorum à ſecretis; Huic proteſta-
tioni aliam adjungendo declarationem ibi: *Ordines Conſti-
tutiones, & Capituli Generalis decreta præcipere, quod res* 78
*ad Ordines pertinentes, non die eſſent proponenda, & alia
diſcutiendæ* -- quod adamuſſim practicatum fuerat in Capi-
tulo Gen. anni 1680. in quo fuerunt in perpetuum ſuppreſſi 79
ibi: *Ipſa die Pentecoſtes id fuit propoſitum, ut die ſequenti
per ſecreta ſuffragia definiretur.*

Tertia demum, quòd ad talem innovationem deventum
fuit abſque ulla legitima, ſufficientique facultate: Ad quod
manibus palpandum, ſat eſt obſervare, quod Capit. Ge-
neral. anni 1680. non authoritate propria, quæ ad id non
ſe extendebat, ſed ſibi ſpecialiter delegata, & attributa
à Clemente X. re maturè perpenſa devenit ad illorum abo- 80
litionem, ut legitur in ejus *Actis numer.* 33. ibi: *Quia
dictus Clemens X. per Litteras, in forma Brevis, expe-
ditas &c. Officium Aſſiſtentium Generalium ſuſpendit uſque
ad proximum Capitulum Generale, & in eo voluit examina-
ri, an expediret Religioni, ut Decretum de dictis Aſſiſtenti-
bus conditum &c. aboleatur in totum* Igitur omne id, quod
in hac parte fecit dictum Cap. Generale anni 1698. propria
authoritate reſtituendo dictos Aſſiſtentes, in nulla prorſus 81
conſideratione haben. eſt ex ſubſtantialiſſimo defectu Juriſ-
dictionis, & facultatis, juxta *Textus expreſſos*, quos re-
fert, & ſequitur *Rot. dec. 27. num. 14. apud Antonell. de Ju-
rib. Clericor.* & applicatur doctrina *D. Thom. 2. 2. quæſt. 60.
art. 2. in corp.* obſervantis, ad hunc effectum tria indiſpen-
ſabiliter concurrere debere, authoritatem nimirùm, Juſti-
tiam, & prudentiam, quodque, deficiente primo, judicium
dicatur uſurpatum, deficientibus verò juſtitia, & prudentia,
perverſum, & temerarium appelletur.

Neque pondus aliquod eidem Capitulari reſolutioni ad-
ditum fuit à ſequenti confirmatione eorundem Aſſiſten-
tium, facta ab Innocentio XII. Imò hæc retorquetur ad
hominem; Quia, ut legitur *in eiſdem Actis fol.* 37. talis
approbatio, & confirmatio non fuit pura, & abſoluta; 82
ſed quatenùs iidem Aſſiſtentes canonicè electi fuiſſent ibi:
*Noſtro Signore conferma gl' Aſſiſtenti, quando ſiano eletti
canonicamente*, quæ canonica electio, cum ex ſupra ani-
madverſis corruat, corruere neceſſe eſt dictam confirma-
tionem, juxta regulam, de qua *Rot. deciſion. 584. numer.* 83
*17. coram Danoz. iunior. & dec. 374. numer. 11. par. 17. rec.
& in Firman. Juriſdict. 10. Maii 1700. §. Sed quatenus co-
ram Molıner.*

Sequitur ſecundò, quod in ſubſtantia novæ Conſtitut.
Seminarium ſunt novitatum, & innovationum, quæ quan-
tum fieri poteſt, ſemper arcendæ ſunt, juxta celebre dictum
Tacit. libr. 14. Annal. ibi: *Super omnibus melius, atque re-* 84
*ctius olim proviſum, & quæ convertuntur, in deterius mu-
tari* -- & nobilem animadverſionem *S. Jo: Chryſoſtom. in
Epiſtol. 1. ad Corinth. homil. 7.* ibi: *Nihil enim adeò contur-
bat animum, & ſi fiat ob aliquod utile, uti innovare:* quem
ſequitur *Rot. dec. 19. in fin. apud Antonell. de Jurib. Clerical.*
advertens, novitates ſemper odioſas, pernicioſaſque exi-
ſtere. Ultra quod ipſa mutatio conſuetudinis, etiam ſi uti-
litate adiuvet, ſemper novitate perturbat, ut per hæc præ- 85
ciſa verba obſervat *Div. Auguſt. epiſtol.* 118. quem laudan-
do ſequitur *Dom. Cardin. Sacripantes noſtri Ordinis Prote-
ctor in Defenſiva. Eccleſ. Immun. in fin. ex Ariſt.* providum
dans conſilium Superioribus, ut antiquum rerum ſtatum
diligant, contentique eo nihil moliantur, nihil agitent,
quod alienum, novumque ſit, ſed eam viam ire pergant,
quam Majores inſtituerunt, & concordant innumeri Do-
ctores adducti à *Capon. diſceptat.* 85 *à numer. 11. & à Rot.
deciſ.* 212. *numer 3. & 4. par. 17. recen.* ubi, quod nimis du-
rum eſt immutare ea, quæ longo temporis curſu ſervata 86
ſunt: Idque agnitum etiam fuit in ultimo Capitulo Gene-
rali anni 1704. in cujus *ſeſſ.* 12. *§. Statuit*, ibi: *demanda-
tum fuit, ut noſtri Religioſi abſtineant ab omni ſpecie perni-
cioſæ novitatis.*

Indeque laudatur à DD. celebre dictum *Theodoſii in leg.
1. Codic. de Paſc. publ. & priv. lib.* 11. reſcribentis, in om-
ni materia, illam ſervandam eſſe regulam, quam ſtatuit 87
antiquitas, & meliùs *Cæleſtin. III. in cap. Quod dilectio de
Conſanguin. & Affinit.* reſcripſit, conſultius eſſe obſervatæ
conſuetudini deferendum, quàm aliud in diſſenſionem ſta-
tuere, quadam adhibita novitate, quem refert, & ſequitur
Rot. in Aretina Jur. Paroch. 15. Januarii 1703. §. Cæterùm 88
coram Anſald.

Licèt autem ex harum novitatum introductione mul-
ta uſq; ad hodie palàm facta fuerint in noſtra Religione,
præcipuè in his quatuor annis ultimi Cap. Generalis, & 89
in ſexennio alterius antecedentis Generalatus, toti Curiæ
probè nota, eum verificatione illius celebris dicti *Div. Au-
guſt.*

Digitized by Google

goſt. lib. 2. de Baptiſm. cap. 3. ibi: *Sæpè experimento aperi-*
tur, quòd clauſum erat, & cognoſcitur, quòd latebat: Ad-
huc multò majura latent, quia, *le novità non dimoſtrano*
mai al primo aſpetto tutte le difficoltà, che poſſono produr-
re, vedendoſene tutto dì molte, che promoſſe con ottimo fi-
90 *ne, hanno partorito mali effetti*, ut dicebat *Card. Mellin.*
legiturque in ejus Vita *cap. 16.* & apud *Pignatell. conſult.*
9. ſub num. 18. tom. 9. eſtque experientia pluſquam notorium.

Concludendo igitur, quatenùs hucuſque animadverſa
talis non videantur ponderis, & naturæ, ut impedire va-
leant novarum Conſtitut. impreſſionem, quòd non credi-
mus, ſaltem digna videantur, ut eædem novæ Conſtitut.
reſerventur maturiori examini, itaut cum majori otio va-
91 leant conſiderari, multiplicatis illarum Copiis, ſubjectiſ-
que fidelibus oculis illorum, quos EE. PP. judicabunt:
Iterùm, ſemperque enixius rogando, ut interim dignen-
tur demandare punctualem obſervantiam Cap. Generalis
anni 1660. ſcribendi ſcilicet ad ſingulas Provincias, ut
quæ detrahenda, vel mutanda in dd. novis Conſtit. arbi-
trantur, indicent, adhoc, ut deindè collatione facta, in
proximo Cap. Generali, Deo dante, coadunando poſt
duos annos, examinentur, & ſeligantur ea, quæ magis
noſtræ Religioni in illius univerſali cætu proficua judica-
92 buntur. *Facilius enim invenitur, quòd à pluribus ſeniori-*
bus quæritur, juxta oraculum *Innoc. 2. in canon. De quibus*
diſtinct. 20. Atque ſicut Canones teſtantur, integrum eſt Ju-
dicium illud, quòd plurimorum ſententiis confirmatur, ju-
xta verba aurea *Cæleſtini III. in cap. Prudentiam in fin. de*
Offic. Jud. de legat. Idquè pro PP. Diſcalceatis Italiæ noſtræ
93 Religionis in caſu longè debiliori, profeſſionis nimirum
unius Novitii, practicavit *Congreg. Concil. in Romana Ap-*
probationis Novitii 15. Septembris 1703. cùm reſcripto.
Exquiratur Votum Capituli Generalis, & interim nihil
innovetur.

Et pro diverſis aliis Religionibus ſtatuitur expreſsè, &
pro caſu legis determinatur in eorum Conſtitut. ut pro illa
PP. Servitarum videre eſt in *cap. 33.* ibi: *Conſtitutiones hæ*
94 *nullo unquam tempore mutentur, ſed eis permanentibus im-*
motis, ſi caſus occurrerit, propter quem nova aliqua Sta-
tuta facere oporteat, poſſit Cap. Generale novas Conſtitut.
quæ tamen ſacris Canonibus, & præſentibus Conſtit. non
adverſentur, condere, & promulgare, & refert *Pellizzar.*
in Manual. Regular. tract. 9. cap. 8. ſect. 2. ſub num. 36. verſic.
item in Conſtitutionibus &c. Et pro illa Ordinis Prædic. ita
95 diſponitur in Prologo Conſtit. *Prohibemus, nè de cætero*
aliquid ſtatuatur, niſi per duo Capit. Generalia continua fue-
rit approbatum, & tunc in tertio Capitulo immediatè ſequen-
ti poterit confirmari: Et referunt, & ſequuntur ex eadem
Dominicana Familia *Donat. Rerum Regularium tom. 2. tra-*
ctat. 12. quæſtion. 8. numer. 9. & tractat. 12. par. 2. numer.
2. in fin. & Fontanel. ad Conſtit. Ordin. Prædicat. titul. de
Conſtit. numer. 7. ibi: *Interpretationes, Regulæ, & Con-*
ſtitutiones, factæ à Generali Capitulo non habere vim Con-
ſtitution. niſi per tria Capitula Generalia continua per modum
aliarum Conſtit. nempè per viam inchoationis, & in duobus
ſequentibus confirmationis, continuatè fuerint approbatæ,
96 Et pro PP. Auguſtinianis Diſcalceatis Italiæ *in par. 3. cap.*
2. numer. 15. ita determinatur: *Solæ Conſtitut. perpetuò du-*
rabunt, antequam verò in Corpus Conſtit. aliquid redigatur,
prius per ſexennium, ut ordinatio à duobus Capitulis appro-
baretur, & ſi in tertio Capitulo ſeptem, è novem Partibus
confirmaverint, vim Conſtitutionis habere incipiat. teſte *Pel-*
lizzar. in Manual. Regular. tractat. 9. cap. 8. ſect. 2. ſub nu-
mer. 63. & aliis omiſſis, gratia brevitatis, pro illa Mona-
chorum Sancti Bernardi *Ordin. Ciſterc. in Conſtitut. Romæ*
97 *impreſſis anno 1668. in Præfatione fol. 14. §. 10.* ita diſponi-
tur *Cùm in poſterùm aliquid novi in Congreg. conſtitutum fue-*
rit, id decretum, edictumque eſſe, & vim Conſtitut. habere
tùm demùm intelligatur, cum ab uno, & altero Capitulo,
nullo alio Capitulo interiecto continuatis, ex maioris par-
tis convocatorum Patrum ſententia decretum, approbatum-
que fuit.

Nec credimus inſiſten. in eo, quod cum Orator fuerit
unus ex illis XI. Religioſis, qui prætenſas novas Conſtitut.
in Capit. Gener. anni 1704. approbarunt, non videatur ho-
die audiendus in illarum impugnatione; Ultra quod enim
98 ad hunc effectum inſtantia cujuslibet Religioſi, ſufficiens
videtur, juxta theoricam *Innocen. in cap. Cùm olim num.*
7. de Privileg. Dicimus, quod mirum videri non debet, ſi
poſt decurſum annorum quatuor, aſſiſtendo Conſiliis Ordi-
nis, per experimentalem cognitionem ſciverit ea, quæ
tempore Capit. Generalis nunquam in ejus mentem vene-
rant, & non ſine ejus admiratione manibus palpaverit
ea, quæ neque etiam poſſibilia credebat, oretenus inſi- 99
nuanda; Semperque verum eſt, quod in his terminis at-
tenden. eſt id, quod dicitur, non quis id dicat, juxta celebre
dictum *Senecæ de quatuor Virtutibus capit. 2. de Prudent.*
ibi: *Non te moveat dicentis authoritas, nec quis, ſed quid* 100
dicat attendito, & juxta practicum exemplum Innocentii
X. qui in editione novarum Conſtitutionum pro Reforma-
tis Galliæ admiſit inſtantias, & oppoſitiones omnium illo-
rum particularium Religioſorum, qui aliquid relevans op-
ponere voluerunt, ut legitur in ejus Brevi, impreſſo *in*
dd. Conſtit. fol. 320. Multò igitur magis audiendus eſt ho-
die Aſſiſtens Generalis illius Nationis, pro qua tanto calo-
re præparantur novæ Conſtit. & omni Jure communicandæ
ei videntur difficultates illæ, quæ à D. Card. Ponente ex
ſola, & ſimplici illarum lectura promotæ fuerunt, & Deus 101
ſcit, quibus modis, qualiq; fine evacuatæ fuerint in Scrip-
tura, ut fertur impreſſa, & diſtributa.

Terminantes noſtras preces cum illa animadverſione,
quod notorium eſt in Curia, & extra illam, non adeſ-
ſe, neque unquàm adfuiſſe apud omnia Urbis Tribuna-
lia, magis frequentem, magiſque ſolidum reſcribendi
modum, quàm *Serventur Conſtitutiones*; Itaut infortu-
nium certè, & non leve noſtri Inſtituti, videretur ho-
die, ſi poſt tot Sæcula ab illius felici initio, feliciori-
que progreſſu, reſcriberetur, illius Conſtitutiones nulla- 102
tenus eſſe ſervandas, ſed potiùs abolendas: Et quod du-
rius videretur, ſi ad dictum effectum, neque etiam expe-
ctari vellet proximum Gener. Capitulum ſub dubio, an
Religio illa, quæ feliciter per tredecim ferè Secula guber-
nata fuit, cum ſuis antiquis Conſtit. poſſit ſub illis conti- 103
nuare per duos annos, qui requiruntur uſque ad primum
Capitulum Generale.

A Congregatione particulari Cardinalis Carpinei San-
cti Clementis, Sacripantis, Sperelli, & Fabroni, nihil 104
demandatum fuit circa dictarum novarum Conſtitutionum
impreſſionem; Et propterea ad occurrendum defectui il-
larum Generalis Canalis æditarum in Capit. Generali,
in Urbe celebrato anno 1625. cura, & labore, & impen-
ſis Pat. Eliſei Monſignani Procuratoris Generalis Carme-
litarum, anno 1721. in Urbe reimpreſſæ fuerunt dd. Con-
ſtit. Pat. Gener. Canalis, cum quibus de præſenti eadem
Religio gubernatur, & regitur. A Clem. autem XI. in
perpetuum aboliti fuerunt quatuor Aſſiſtentes die 12. Sep-
tembris 1716. mediante ejus Conſtit. impreſſa in Tom. 2.
Bullar. Carmelitarum fol. 702. longè majori cura, & lon- 105
gè majoribus impenſis impreſſa à dict. P. Eliſeo Monſigna-
no, qui per annos duodecim laudabilitèr munus Procura-
toris Generalis ejuſdem Religionis exercuit, & glorioſè
adminiſtravit.

DISCEPTATIO VIII.

Faventina Proceſſionis.

PRO

PP. Carmelitis Excalceatis Faventiæ.

CUM

Parocho S. Margaritæ ejuſd. Civit.

ARGUMENTUM.

Parochus, an poſſit impedire Religioſis, ne in die Feſti, vel in Octava SS. Corpor. Chriſti faciant Proceſſionem extra eorum Clauſtra ſine ejus licentia, ad ornatiam Conſtit. 10. Gregor. XIII.

NOta devotio PP. Carmelitarum Excalceator. Civit.
Faventiæ inter alias ſacras functiones erga Auguſtiſs.
Euchar. Sacram. quolibet anno emicare ſolet in Dominica 1
infra Oct. SS. Corp. Chriſti in Proceſſione, quam in exequu-
tionem celebris *Conſt. 10. Greg. XIII. in Bullar. nov. tom. 2.*
ſemper in præteritum, non ſine magna Fidelium ædificatio-
ne, & majori ſpirituali fructu, æquali devotione, ac ſolemni-
tate peregerunt, ut refert Epiſc. in Relatione, data in Sum. 2
pro qua, juxta diverſorum Priorum placitum, & genium,
à Parocho aſſeritur, aliquando petitam ab ipſo fuiſſe licen-
tiam, per cujus fines tranſire ſolita eſt, ut refertur in d. Re-
latione, & aſſerunt Teſtes, dati in Summ.

Cùmque de menſe Jun. 1722. P. Adeodatus à S. Thereſia,
attentiſſimus Prior ejuſdem Conventus, ſine tali licentia
3 eandem Proceſſionem facere vellet, ad illam impedien-
dam recurſum habuit idem Parochus ad Epiſcopum, à
quo, poſt maturam noſtrorum jurium conſiderationem,
& recognitionem, illius preces non fuerunt exauditæ, ſed
permiſſum fuit Religioſis eandem Proceſſionem facere,
abſque ulla licentia d. Parochi, idque in exequutionem di-
ctæ literalis *Conſtit. 10. Greg. XIII.* & replicatorum Oracu-
4 lorum hujus Sac. Cong. de quibus infra, ut teſtatur idem
Epiſcop. in d. ejus Relatione.

Quia verò, prædictis non attentis, auſus fuit idem Pa-
rochus eandem Proceſſionem de facto impedire, apprehen-
dendo per brachium, & per aliquod tempus impediendo,
nè Diaconus Chriſtophorus Giunchedus, deferens Cru-
5 cem, ſuum proſequeretur iter, non ſine Adſtantium admi-
ratione, & ſcandalo, ut indicat Epiſcopus, & latiùs de
facto proprio comprobant iidem Diaconus Giunchedus,
& duo Ceroferarii, ad ejus latum incedentes.

Hinc humillimus ex parte Religioſorum habitus fuit re-
curſus ad hanc S. Cong. quæ de more audire voluit eundem
6 Ordinarium, qui ſuam Relationem tranſmiſit, in eaque
præfixit ulteriùs terminum unius menſis Partibus ad dedu-
cendum ſua jura coram hac Sac. Congreg. ut teſtatur in dicta
7 Relatione ubi addit, reſponſum accepiſſe à Parocho, ſe
expectare Oraculum hujus Sac. Cong. ibi: *Et avendo in-
gionto alle Parti di dedurre nel termine di un meſe in coteſta
Sac. Cong. le loro ragioni, hanno riſpoſto non avere eſſi, che
attendere la deciſione dell'EE. VV.*

Hodie igitur referuntur humillimæ preces dd. Religioſo-
rum pro declaratione, illis eſſe licitum infra octavam SS.
8 Corporis Chriſti dictam ſolemnem Proceſſionem facere,
abſque ulla licentia dicti Parochi, & voti compotes fie-
ri ſperant.

Niſi enim in Urbe, & in faciem Apoſtol. Sedis in contro-
verſiam adduci velit exequutio Apoſtolicar. Conſtit. & Ora-
9 culorum hujus Sac. Cong. res videtur carere omni difficolta-
te, quia Greg. XIII. in ejus *Conſtit.* 10. quæ ita ſummatur,
*Quòd omnibus liceat in quacumque die infra Octava SS. Cor-
poris Chriſti Proceſſionem ſolemniter facere in honorem ſuæ
Feſtivit.* cubitalibus litteris permiſit omnibus Religioſis
10 Communitatibus, ut ipſis liceret publicam Proceſſionem
facere in quacumque die infra Octavam SS. Corporis Chriſti,
nulla præcedente licentia, obtinenda à Parochis, per quo-
rum Parochiarum fines illæ tranſire debent, ut practicari
videmus in Urbe, in qua in exequutionem dictæ *Conſtit.*
10. *Gregor. XIII.* omnes Religioſi ſuas faciunt Proceſſio-
11 nes, tam in die Octavæ, quam in aliis diebus infra Octav.
SS. Corporis Chriſti, abſque ulla licentia Parochorum il-
larum Parochiarum, per quarum fines tranſeunt.

Quibus attentis, Partibus acerrimè informantibus, ita
declaravit hæc *S. Cong in Tricaricen. Proceſſionis 28. Aprilis*
12 1714. ad relationem Card. Corſini, quam confirmavit die
4. Martii 1717. ut videre eſt *in tom. 1. par. 2. diſc. 10. per tot.
& in tom. 2. par. 1. diſc. 4.* pariter *per tot. & in Potentina Pro-
ceſſionis 13. Maii 1718.* ad relationem *SS. D. N.* tunc Cardina-
13 latus honore fulgentis, ut videre eſt in *tom. 3. par. 2. diſc. 22.
per tot.* ad quas remiſſivè Nos habemus.

Quibus non obſtat unicus prætextus Parochi innixus li-
14 centiæ, aliquandò forſan petitæ ab uno, vel altero ex an-
teceſſoribus Prioribus noſtri Conventus.

Strictè enim, & ſolidè reſpondemus, primò, quòd, *cùm
dicta Conſtit. Greg.* reperiatur munita clauſula *Sublata*, &
Decreto irritanti, ut videre eſt illius §. 5. inallegabilis eſt
15 quilibet actus, eidem non conformis, ex generaliter fir-
matis per *Rot. deciſ. 1279. num. 18 coram Emer. jun. & in Ter-
rac Praced. 12. Jan. 1698. in fin coram Anſald.*

Et in præciſiſſimis terminis noſtri caſus, reſpondendo
16 pro punctuali exequutione *d. Conſtit. 10. Gregor. XIII.* eadem
*Rot. in Tranen. Præminent. 20. Februarii 1713. §. Levioris
coram Card. Scotto:* ibi. *Tum, & magis, quia ex clauſula
Sublata, & Decreto irritante, in d. Greg. Conſtit. contentis,
inficitur qualibet poſſeſſio, obſervantia, vel conſuetudo in
contrarium, quæ in his terminis dicitur potiùs abuſus, &
corruptela.*

Cùm qua Deciſione proceſſit hæc Sac. Congr. *in dict. Tri-
17 caricen. Potentin. Proceſſionis*, ut videre eſt in *Diſcept.* ſupra
citatis, & concordant *Matthæacc. in Official. Cur. Eccleſ.
cap. 40. num. 10. & D. Piton. in Pareg. ad ejus Diſcept. Eccleſ.
tom. 5. fol. 16. num. 76.*

II. Reſpondemus, quòd ſumus in terminis d. Conſtit.
emanatæ non per viam particularis Privilegii, ſed legis
univerſalis, ut, cumulatis concordantibus, firmavit *Rot.* 18
*in dicta Tranen. Præmin. 20. Februarii 1713. § Quòd autem
coram Card. Scotto* ibi: *En ſpeciali Conſtit. ſa. mem. Gregor.
XIII. motu proprio, & ex certa ſcientia, per viam legis uni-
verſalis promulgata, præcipiente, quòd univerſis, & ſin-
gulis &c. liceat infra Octavam SS. Corporis Chriſti Proceſſio-
nes ſuas particulares facere abſquè eo, quod poſſit à quocum-* 29
que &c. perturbari. In quibus circumſtantiis vanum eſt in-
ſiſtere in actibus, eidem Pontificiæ legi, & Oraculo non
conformibus, quia in his terminis iidem actus dicuntur
abuſus, & corruptela, ut egregiè proſequitur eadem *Rot.* 20
in d. Tranen. Præem 20. Februarii 1713. §. Levioris ibi: *Qua-
libet &c. obſervantia, vel conſuetudo in contrarium in his
terminis dicitur potiùs abuſus, & corruptela.*

Tertia reſponſio in eo conſiſtit, quòd etiamſi, adverſus rei
evidentiam, eſſemus in terminis particularis Privilegii,
cùm illud non reſpiciat Perſonas particularium Religioſo- 21
rum, ſed ipſaſmet Religiones, nunquam prætendi poteſt,
quòd Religioſi particulares eorum Religionibus præjudicare
potuerint *Text.* eſt litteralis in *cap. Cum tempore de Arbitr.*
ibi: *Cùm, & ſi ſpontè volueris, de Jure tamen nequiveris,
ſine licentia Romani Pontificis renunciare Privilegiis, vel
indulgentiis libertatis*, quem ſequuntur *Tamburin. de Jur.
Abbat. tom. 1. cap. 15. quæſt. 12. per tot. Panimol. deciſ. 84. num.
6. & Paſqualig. Quæſt Moral. centur. 2. quæſt. 138. per tot.* am-
pliantes eandem concluſionem, ut vera ſit etiam de illis 22
actibus, qui capitulariter fiunt per ipſoſmet Prælatos, &
Superiores Gen. Relig.

Et in punctualibus terminis, quòd ſit mera ſimplicitas
prætendere, ut particulares Religioſi renunciare poſſint
Privilegiis, ipſimet Religioni conceſſis, *Rota deciſ.* 44. 23
num. 11. & 12. par. 7. recent. ibi: *Nec obſtat, quòd Provin-
cialis ſe concordaverit &c. & renunciavit Privilegiis Religio-
nis, quia iſta fuit mera ſimplicitas &c. cum d. Provincialis
non poſſet renunciare dd. Privilegiis, quæ ſunt conceſſa fa-
vore Religionis, non autem Perſonæ particularis, & deciſ.
97. num 19. & ſeq. coram Carill.* ibi: *His igitur ſtantibus, di-
xerunt DD. nihil relevare renunciationem ex defectu poteſta-
tis in Provinciali &c. & propterea ex mera ſimplicitate d.* 24
*Provincialis non debet præjudicium inferre univerſæ Reli-
gioni, & in Trotona Delat. Crucis 21. Martii 1708. §. final.
coram Lancet.*

Cùm quibus in longè durioribus terminis innegabilis fa-
cti omnium Priorum noſtri Conventus Laudæ, nullatenus
conformis Privilegio, Nobis conceſſo à Ven. Dei Servo
Innoc. XI. Partibus acerrimè informantibus favore noſtro- 25
rum Religioſorum reſolvit *C. C. in Lauden. 2. Maii 1711. ad
1. dub.* ut videre eſt *in tom. 1. par. 2. diſc. 14. à num. 21. & num.*
137. in qua ex eodem motivo in nulla prorſus conſideratio-
ne dict. Congr. habuit ſimile factum omnium Priorum no- 26
ſtri Conventus Laudæ, ab illius fundatione uſquè ad an-
num 1711. intrepidè reſpondendo pro exequutione Privile-
gii, noſtræ Religioni conceſſi.

Quarta demum reſponſio eſt, quod ſumus in terminis
Legis facultativæ reſpectu Religioſorum, volentium fa-
cere dict. Proceſſionem, ut in ſpecie notant *Barboſ. in Sum.
Apoſtol. deciſ. collect. 231. num. 2. Gavant. in Manual. Epiſcop.* 27
*verbo Proceſſio num. 31. Card. de Laur. in Epitom. Canon.
verb. Proceſſiones in Fin & Matthæacc. in Official. Cur. Ec-
cleſiaſ. cap. 40. num. 9.* Et propterea id, quod ab uno ex
Prioribus noſtris Conventus factum fuit, vel non fuit, ex
uno, vel altero motivo, quod non expedit hic inveſtigare,
preclusa non fuit ſucceſſoribus Prioribus via in futurum
punctualiter exequendi d. Gregorianam Conſtit. ut illam 28
explicando egregiè obſervat *Pignatel. conſult. 63. num. 4.
tom. 6.* ibi: *Neque obſtat, quòd attentans prohibere, ſit in
poſſeſſione faciendi Proceſſionem illa die, alter verò non con-
ſueverit facere, nam ob id non eſt derogatum Juri, quod
habet faciendi Proceſſionem.*

Quæ omnia dicta ſint ad merum materiæ ornatum,
utque ex omni parte appareat injuſtitia contrariæ oppo-
ſitionis, quia, cùm, ultrà dictam litteralem Pontificiam
Conſtitut. habeamus dd. duas punctualiſſimas, & magi-
ſtrales reſolutiones hujus Sac. Congreg. *in dd. Tricaricen. &* 29
Potentina Proceſſionis, cum omni ſermonis proprietate di-
cere poſſumus, quòd unà cum d. Pontificio Oraculo, pro
hac parte militent punctuales Leges, quales ſunt reſolu-
tiones, & Oracula Sac. Congreg. id obſervantibus *Fagnan.
in cap. Quoniam num 8. de Conſtitut. Rot. deciſ. 7. num. 3. poſt
Antonell. de Jurib. Cleric. deciſ. 72. num 4. coram Anſald.* 30
*& in Romana Matrim. 3. Julii 1719. §. Hinc deſcendendo
coram Corio.*

Pro

Pro quorum facilIori admiſſione ſupplicamus obſervare
irregularem, impropriumque modum, quem de facto ad-
31 hibuit Parochus ad impediendam noſtram Proceſſionem,
quam declararunt facere velle noſtri Religioſi in exequ-
utionem Pontificiæ Conſtit. Greg. XIII. repetitorumque
Oraculorum hujus S.C. & ſpecialis, atque præciſi manda-
ti Epiſcopi, ut ipſemet refert in ejus Relatione, ut in præ-
ciſis terminis noſtri caſus, conſiderando ſimilem impro-
32 prium operandi modum Parochi, & Cleri Sæcularis Mon-
tis Mutri, pro impedienda Proceſſione, jam incæpta infrà
Octavam SS. Corporis Chriſti, practicavit hæc S.C. *in d.
Tricaricen. Proceſſ.* 10. *Martij* 1717. ut videre eſt *in tom.* 2.
par. 2. *diſc.* 4. *num.* 78.

Non attenta frivola illa excuſatione, quòd Parochus nil
33 aliud fecerat, quàm proteſtationem emittere, ea adducta
ratione, quia noſtri Religioſi *principiano la Proceſſione*, &
*entrano nella mia Parocchia, ſenz'avermi detto una parola,
nè domandata licenza* In hac enim parte, & frivolo prætex-
tu convincitur, & confunditur Parochus ab Epiſcopo, qui
in ejus Relatione refert repetitas inſtantias ejuſdem Paro-
34 chi pro impedienda noſtra Proceſſione, quæ appenſæ in
ſtatera acris judicij, & notoriæ juſtitiæ ejuſdem Epiſcopi,
inventæ fuerunt minùs habentes ad illam impediendam,
teſte eodem Epiſcopo in Relatione.

Die 15. Jan. 1723. propoſita per Card. Corſinum Cauſa
in C.E. reſcriptum fuit: *Licere PP. Carmelitis abſque licen-
35 tia Parochi facere Proceſſionem*, cum addito, ut Cauſa am-
pliùs non proponeretur.

DISCEPTATIO IX.

Piſana Celebrationis Miſſarum.

PRO

Eccleſia Græcorum Liburni.

ARGUMENTUM.

*Græci, an comprehendantur ſub Apoſtolicis Conſtitutioni-
bus, non facientibus de illis expreſſam, & individualem
mentionem. Et an ſubiiciantur Decretis generalibus de
Celebratione Miſſarum?*

SUpponitur in facto, quòd in magno Oppido Liburni,
Piſanæ Diæceſis, etiam de præſenti vigeat inter Græ-
1 cos, in illa moram facientes, id, quod tempore *ſ.m. Leon. X.*
inter ipſos indeſinitè practicabatur circa Miſſę Sacrificium,
quòd his verbis deſcribitur ab eodem Leone X. in ejus Bul-
2 la, emanata *die* 18. *Maii* 1521. quæ incipit *Accepimus*. Eſt-
que per extenſum impreſſa apud *Iſaacium Habreptum*,
Epiſc. Vabrenſ. in princ. Libri, cui titulus *Pontificale Græ-
corum* ibi: *Et inſuper cùm in Parochialib. Eccleſiis ipſorum
Græcorum ex antiquiſſimo, & hactenus obſervato Ritu, non
niſi ſemel in die per unum Sacerdotem celebrari liceat*. In qua
3 ulteriùs idem Summus Pontifex præſervavit Ritus om-
nes, & obſervantiam eorundem Græcorum, quæ in ſub-
ſtantialibus Catholicæ Fidei dogmatibus non adverſantur
4 ibi: *Nec non Ritus, & obſervantiæ ipſorum Eccleſiis, & ali-
bi, juxta antiquam ipſorum conſuetudinem præſerventur.*
Qui pariter Ritus in dd. terminis præſervati etiam fue-
runt, tam ab Innoc. IV. *In ejus Conſt.* 14 *in Bullar. nov.
to.* 1. quàm à *ſ. m. Clem. VIII. in ejus Conſt.* 34. *to.* 3. ut latè
obſervat *Gonzal. in cap. Cùm ſecundum lit. F. de Tempor or-
dinat.* aliique citat. *in Inſt. Crim. lib.* 1. *t.* 20. *§. u. à num.* 77.
Circa quàm unicitatem Altaris, & celebrationem unius,
5 dumtaxat Miſſæ quolibet die, quæ inter eoſdem Grecos in
uſu eſt, *Jacob. Goar. in Ritual. Græcor. fol.* 16. *verſ. Quan-
doquidem & fol.* 27. *in fin. & ſeq.* alios citat, & ſequitur
Authores, idem comprobantes.

Supponitur pariter, quòd cohærentèr ad d. Ritus, & an-
6 tiquam obſervantiam unici Altaris in qualibet Parochiali
Eccl. & unicæ Miſſæ in illa celebrandæ qualibet die, à tem-
pore immemorabili in eorum Parochiali Eccleſia, exiſten-
te in d. Oppido Liburni ſatisfactum fuerit uſque ad præſen-
7 tem diem omnibus obligationibus Miſſarum, quæ multæ
ſunt, idque videntibus, admittentibus, & nunquam re-
clamantibus omnib; antecesſſoribus Archiep. & ſcientibus,
atque ſumma pace eidem Ritui ſe uniformantibus omnibus
8 illis piis Benefactoribus, qui dd. Legata pia, cum Miſſa-
rum oneribus, diverſis temporibus reliquerunt.

Cùmque modernus Archiep. Piſanus difficultatem ha-
beat tolerandi eandem conſuetudinem, quæ prætenditur 9
oppoſita notoriis Decret *ſ. m. Urbani VIII. de celebrat. Miſ-
ſar.* in quibus iniungitur, ne Rectores Eccleſiarum accep-
tent Miſſarum onera; quæ brevi tempore ſatisfacere non
poſſunt, ut videre eſt apud *Mathæucc. in Official. Cur. Ec-
cleſ. cap.* 10. *tit. Official. quoad Celebrationem Miſſarum*. Nec
non de medio ſublata aſſeritur per 20. in ordine ex propoſi-
tionibus, damnatis *à ſ. m. Alex. VII. die* 24 *Sept.* 1665. ibi: 10
*Non eſt contra juſtitiam pro pluribus Sacrific ſtipendium acci-
pere, & Sacrificium unum offerre.*

Videtur in hac parte continuandus idem Ritus, ſeu con-
ſuetudo, ea ratione, quia non agitur de re, prorſus igno- 11
rata à piis Benefactoribus, ſed eis probè nota, quibus pro-
indè nulla fieri dicitur iniuria, neque aliquod inferri præ-
judicium, ut in punctualibus terminis noſtri caſus obſer-
vant *Marchin. de Sacram. Ord. tr.* 3. *p.* 2. *cap.* 16. *num.* 4. &
Tambur. in Metod. celebr. Miſſ. lib. 3 *cap.* 1. *de Stipend Miſſ.* 12
§. 3. *n.* 8. *fol.* 465. obſervantes in iſtis terminis, offeren-
tes eleemoſynas non eſſe invitos, quod prohibitum eſt in
Decretis dd. Summ. Pontificum, juxta verba illa *Tambur.
Rogas quod ſi aliqui &c. dent ſinguli integra ſtipendia, & con- 13
tenti unica Miſſa, licebit ne Sacerdoti illi acquieſcere? Reſpon-
deo cum Marchino &c. Licebit, quia volenti non fit injuria.
Inſtas. At id S. Cong. petit? Reſpondeo. S. Cong. ſupponit,
offerentes eleemoſynas eſſe invitos. Cæterùm, ſi conſentiant,
erit perindè, ac ſi ex mera liberalitate pinguem eleemoſynam 14
elargiantur*, & concordat P. *Thom à Jeſu in Libro*, cui ti-
tulus *de Converſ. omn. Gent. lib.* 7. *cap.* 5. *§.* 3. ibi: *Quia
ſcienti, & volenti non fit injuria*, ibique citat, & ſeq. *Pa-
ludan in* 4. *diſt* 45. *qu* 2. *Sylveſt. in Summ Verb. Miſſa* 2. &
10. & *D. Antonin. in Summ. p.* 2. *tit.* 10. *c.* 2. § 4.

Quæ, ſi procedunt, juxta terminos, in quibus præfati
Authores loquuntur, reſpectu Sacerdotum latinorum, qui 15
juxta Latinæ Eccleſiæ morem commodè poſſunt oneribus
plurium Miſſarum quotidie ſatisfacere, abſque ulla difficul-
tate videntur admittenda reſpectu Sacerdotum Eccleſiæ 16
Græcæ, quibus permiſſum non eſt, plures Miſſas in eo-
dem Altari unico die celebrare ex propriis Ritibus, & an-
tiquiſſima conſuetudine, à Rom. Pontificibus tolerata.

Præcipuè, quia ultra maximam difficultatem adimplen-
di dd. miſſarum onera more Latinorum, cum immutatio-
ne notorij eorum Ritus, & antiquiſſimæ conſuetudinis, 17
in Eccleſia Græca toleratæ, opus eſſet in hac parte ja-
nuam aperire inſigni novitati, contra uniformem ſenſum
omnium Theologorum, & Canoniſtarum, ſequentium 18
in hac parte *Textum litteralem in c. Quod dilectio de Conſan-
guin. & affinit.* nec non multas SS. Patrum authoritates,
inter quas celebre eſt dictum *S. Auguſt. in epiſt.* 118. *cap.* 5.
ibi: *Ipſa mutatio conſuetudinis, etiam quæ adjuvat utilita- 19
te, novitate perturbat*, & concordat *D. Joann. Chriſo-
ſtom. in epiſt. prim. ad Corinth. homil.* 7. inter ejus Opera,
Pariſiis impreſſa *anno* 1581. *tom.* 4. *fol.* 342. ibi: *Nihil
enim adeò conturbat animum, etiamsì fiat ob aliquod uti-
le, ut innovare, & peregrinum, ac externum aliquid fa-
cere*, quem ſequitur *Rot. in dec.* 19. *in fin. apud Antonell.
de Jurib. Cleric.* cum aliis citatis *à Capon. diſcept.* 85.
à numer. 11. *tom.* 2. ubi refert, & ſequitur nubem SS.
Patrum, Theologorum, & Canoniſtarum, & *Rot. de-
ciſ.* 212. *numer.* 3. & 4. *par.* 17. ubi, quod nimis durum
eſt immutare ea, quæ longo temporis curſu ſervata ſunt,
& *in Aretina Jurium Parochialium* 25. *Januarii* 1703. *§.* 20
*Cæterum cor. Anſald. Et in Pampilonen Manutentio-
nis* 10. *Maii* 1706. *in fin. coram Caffarell.* & in *Motulen.
ſuper bono Jure* 27. *Januar.* 1708. *§. Cæterùm cor. eod.
Anſald.*

Atque habemus in hac parte praxim omnium Sac. Con-
gr. in quibus non adeſt frequentius Reſcriptum, quàm
Servetur ſolitum, ut eſt notorium, & notat *Card. de Luc.
in Relat. Cur. Forenſ. diſc.* 17. *nu.* 12. quem ſequutus ſui *in* 21
tom 2. *par.* 2. *diſcept.* 28. *num.* 15.

Attento præcipuè, quòd ſumus in terminis, conſuetu-
dinis, quæ non tangit Fidei dogmata, ſed concernit
æquè antiquum, ac ſemper toleratum Ritum, Eccle-
ſiæ Græcæ, olim apud Eccleſiam etiam Latinam pra-
cticatum ut advertit *Gonzal in cap. Cùm ſecundum num.
5. de Tempor. ordinat.* ubi quòd S. Romana Eccleſia to- 22
lerat illas Græcorum conſuetudines, à quibus Jus divi-
num non læditur; Et quod magis eſt eadem conſuetu-
do probè nota erat, & eſt pijs illis Benefactoribus, qui
Miſſas reliquerunt, quibus proinde ſcientibus, & vo-
lentibus nulla fit iniuria, vel irrogatur præjudicium, juxta
communia axiomata utriuſque Juris *in cap. Scienti de*

Digitized by Google

Regul. Jur. in 6. & in l. Nemo ff. eod tit. cum concordantibus, ſequutis *à Rat. cor. Anſal. dec. 88. num. 9. &* in noſtris
23 punctualiſſimis terminis *à Marchin. & Tamburin. & aliis in locis ſupra allegatis.*

Dixi *etiam apud Latinam Eccleſiam olim practicatum*, quod deſumitur *ex Concilio Antiſiodorenſi* ſub Pelagio 2. anno Chriſti 5ˑ8. coadunato, ut recognoſci poteſt *apud Labbè t. 5. Concil. General. fol.* 958. in cujus can. 10. hæc
24 leguntur: *Non licere ſuper una Altari in una die duas Miſſas dicere; Nec in Altari, ubi Epiſcopus Miſſam dixerit,*
25 *Presbytera pariter illa die ſacrum facere*, Quidquid alii aſſerant, id attribuentes Gregorio I. in Concilio, celebrato anno 560. quos non ſequitur *Jacobus Sirmondus in notis ejuſdem Concilii Antiſiod na. 1.*

Quam conſuetudinem in Romana Eccleſia viguiſſe etiam tempore Sancti Franciſci deſumitur ex illius Epiſtola
26 directa ad Fratres Sacerdotes ſui Ordinis, de qua mentionem faciunt *Jacobus Goar. in Ritu. Græcorum fol.* 27. *& Alvarus Pelag. de Planctu Eccleſiæ lib. 2. cap. 5. fol. 14. à terga*, Verba autem Sancti Franciſci ſunt hæc: *Moneo, & exhortor Vos in Domino, ut in locis, in quibus morantur Fratres, una tantum miſſa celebretur in die ſecundùm formam S. Romanæ Eccleſiæ: Si verò in loca plures fuerint*
27 *Sacerdotes, ſic per amorem charitatis ſit alter contentus audire celebrationem Sacerdotis alterius*, ut obſervavi ſupra *par. 1. diſcept 4. num. 141.*

Ea quibus ſperamus, Archiepiſcopum Piſanum in hac parte imitari poſſe, & ſequi velle exemplum Cœleſtini
28 Tertii, qui *in cap. Quod dilectio de Conſanguinit & affinit.* mandavit, non eſſe declaranda nulla aliqua matrimonia, in gradu prohibito contracta, adducta ſequenti ratione;
29 *Unde in hac parte conſultiùs duximus multitudini, & obſervatæ conſuetudini deferendum, quàm aliud in diſſentionem, & ſcandalum Populi ſtatuendum, quadam adhibita novitate.*

Fortiùs, quia in præſenti caſu verificatur circumſtantia illa, quòd ſumus in terminis inſpectionis, non concernentis Fidei Catholicæ dogmata, in quibus Authores,
30 citati *à Verricell. de Apoſtol Miſſion. quæſt. 84. & ſeqq* aſſerunt, Conſt. Summorum Pontificum, non obligare Græcos, niſi in materia Fidei, & quando in illis ſit ex-
31 preſſa mentio dictorum Græcorum, quod in preſenti non verificatur, & latè *Nicol. in Floſculis verb Græci num. 6.* ibi: *Græci poſtquam diviſa fuerunt Imperia, & à Latinis ſeparati. licèt Eccleſiæ Romanæ ſubiecti remanſerint, quia ſubeſſe Summo Pontifici de neceſſitate ſalutis eſt, non tamen tenentur legibus Pontificiis, vel Conciliorum Generalium,*
32 *etiam œcumenicorum, niſi nominatim exprimantur, quia ipſorum mens, ſtante hujuſmodi ſeparatione, non eſt illos comprehendere*; & ibi: *An Summus Pontifex intendat Græcos &c. & alias Sedes Patriarcharum Schiſmaticorum comprehendere in Bulla Cœnæ, aliiſque Conſtitutionibus Apoſtolicis, in quibus caſus ſibi, & Sedi Apoſtolicæ reſervat? Congregatio particularis 3. Junii 1631. ſuper hoc Romæ deputata, poſt latè diſcuſſum articulum convenit in negativam, excepta materia dogmatum Fidei, & quando*
33 *Papa meminit de eis expreſſe, & explicitè, vel tacitè, & implicitè, ut in caſu Schiſmaticorum &c.* Incertus eſt exitus.

DISCEPTATIO X.

Mediolanem Remiſſionis Cauſæ.

PRO

Monachis S. Ambroſii Mediolani,

CUM

Canonicis Eccleſiæ Metropolitanæ.

ARGUMENTUM,

Cauſa, reſpiciens ſac. Ritus, & ſac. functionum exercitium, quando cognoſcenda ſit à Cong. Rituum; Vel remittenda ſit ad Judices de Partibus, deputatos in Brevi Pontificio.

AD dirimendas annoſas controverſias, à 500. & ultra annis vigentes inter Archiep. Mediolanenſem pro tempore ex una, Abbatem, & Monachos Eccl. S. Ambroſii Ord. Ciſtercienſis ex alia, ac Capitulum, & Canonicos
1 ejuſdem Eccleſiæ ex tertia parte, uſque ab anno 1630. Urb. VIII. mediante, particulari Conſt. impreſſa inter alias ejuſdem *la 140. in Bull. tom. 4.* in forma ſpecifica approbavit ſolemniſſimam Tranſactionem, & Concordiam, inter dictas Partes initam, enixam dantibus operam pro illius concluſione, & terminatione omnium antiquarum Controverſiarum, Card. Fran. Barberino ſeniore, Roberto Ubaldino, & Theodoro Trivultio, ut refertur in princ. ejuſdem Conſt.

Verùm, eadem Tranſactione non obſtante, innumeræ deindè excitatæ fuerunt Lites à Canonicis, detorquendo ad eorum placitum verba Capitulorum ejuſdem Tranſa- 2
ctionis, quas æquè longum, & tædioſum eſſet hic ſigillatim enumerare. Reſtringendo proindè ſermonem ad ultimas contrarias prætenſiones anno 1719. excitatas.

Prima ortum habuit à funere P. Abbatis Coiri de noſtra Religione benemeritiſſimi; Cùm enim *in cap. 52.* ejuſdem Concordiæ ſpecificè conventum fuerit, ut *Abbas pro ſuo arbitrio propria Monachorum Candelabra argentea, & Sanctarum Reliquias in ſuis vaſis exiſtentes ad ampliorem Altaris majoris ornatum, Candelabris tamen argenteis communibus non amotis, exponere valeat*, ut videre eſt *in dicta* 3
Conſt. 140. Urb. VIII. §. In feſtivitatibus in fine: Vellentque Monachi eorum Abbati peragere funus, cùm decenti funebri pompa, apponendo in Altari majori eorum Candelabra argentea, ſe oppoſuerunt Canonici, prætendentes, non poſſe ab illo amoveri candelabra communia ex oricalcho confecta, quæ tunc temporis in eodem Altari reperiebantur, cum illa moſtruoſitate, quæ faciliùs concipi quàm exprimi hic poteſt, in ſimili reprobata ab *Horatio*, ſequuto *à Sperell. deciſ. 179. numer.* 27. uni- 4
endo ſcilicèt Candelabra argentea, cum aliis Candelabris ex oricalcho in eodem Altari pro eadem ſolemni functione funebri.

Secundæ verò prætenſioni occaſionem dedit Feſtivitas S. Bernardi, Ordinis Ciſtercienſis eximii Propagatoris, de Mediolanenſi Eccleſia, ejuſque Clero, necnon de tota Catholica Eccleſia optimè meriti, eo quia, attenta clara diſpoſitione Concordiæ §. 22. Ibi: *Teneatur Cimiliarcha* (hoc appellatur nomine Sacriſtiæ Præfectus, ſumpta denuminatione à Græco vocabulo, teſte *Macr. in ſuo Lexicon. verba Cemallium*, ubi quòd hujuſmodi officium an- 5
numeratur inter Dignitates in noſtra Metropolitana Eccleſia Mediolanen.) *abſque ulla contradictione utrique Collegio neceſſaria, communia tamen pro ſervitio Divinorum tradere*; & §. 44. ibi: *In ſolemnibus Eccleſiam decenter ornari pro utroque Collegio curet, & ornatam pariter in priſtinum redigi:* Unus ex Monachis nomine omnium Religioſorum noſtri Monaſterii enixè rogavit Præpoſitum, ut Eccleſiam, quæ decenter ornata reperiebatur, occaſione antecedentis Feſtivitatis B. V. in Cœlum Aſſumptæ, relinquere vellet cum eodem decenti ornatu pro Feſtivitate S. Bernardi, eodem prorsùs modo, quo, teſte Io: Baptiſta Ciocca Vice-Sacriſta Canonicorum, factum fuit antecedenti anno, juxta documenta exhibita in Summario; Canonici autem æquali incivilitate, ac præcipitantia in ipſamet Vigilia ejuſdem S. Bernardi de facto removere fecerunt omnem decentem ornatum ejuſdem Altaris majoris.

Poſitis deinde in ſummis anguſtiis iiſdem Monachis, & urgente tempore initii Veſperarum ejuſdem ſolemnis Feſtivitatis, ad removendam omnem aliam ulteriorem contentionem cum Canonicis, ſumma patientia, & æquali 6
incommodo propriis paramentis decenter ornare fecerunt idem Altare majus, ejuſque laterales parietes; Idque omni jure Monachis licere poſt dictam incivilem Canonicorum recuſationem, probavi *in tom. 3. par. 1. diſc. 7. per tot.*

Cæterùm ad unguem verificata fuerunt ea, quæ obſer- 7
vavit *Jo: XXII. in Extravag. 22. in princ. de Verb. ſignif.* quia id, quòd conjectura profuturum credidit, ſubſequens experientia nocivum oſtendit; Nam recurrentibus Monachis ad Archiepiſcopum Mediolanenſem ſub palliato prætextu, quòd id opponeretur Concordiæ, deputatus ſtatim fuit ejus Vicarius civilis, eiſdem Canonicis acceptiſſimus, dum paulò antè Advocati munus pro ipſis ſtrenuè exercuerat occaſione alterius Controverſiæ circa interpretationem noſtræ Concordiæ, qui proindè ad noſtram Eccleſiam ſtatim ſe conferens, motu Belli amoveri fecit omnem ornatum à dicto Altari majori, cum illo ſcandalo totius Civitatis Mediolanenſis, & non ſine maximis illis inconvenientibus, quæ conſultò ſilentio involuimus, quæque ab eodem Archiepiſcopo ſummopere pariter deteſtata fuerunt.

In

In hoc rerum ſtatu ad amputandas in futurum radices
ſimilium ſcandalorum, vel non celebrandi feſtivitatem In-
ſignis Propagatoris noſtri Ordinis cum decenti pompa,
8 & ſimili ornatu Altaris majoris; Vel illam celebrandi
cum monſtruoſitate Candelabrorum, ex argento, & ex
oricalco in eodem Altari collocatorum, necnon ad hoc,
ut in futurum omnibus notum ſit, quomodò, & quali-
ter ornandi ſint parietes Presbyterii, pro parte Mona-
chorum ſupplex Libellus exhibitus fuit Clementis XI. in
quo tota ſerie facti debito candore fideliter narrata, rei-
teratæ fuerunt preces pro illarum remiſſione ad Sacram
Rituum Congregationem quæ omnium ſimilium Contro-
verſiarum competens Judex eſt, juxta litteralem *Conſtit.*
9 75. *Sixti V. Congregat.* 5. §. 1. *tom.* 2. ibi: *Cæteraque in*
hujuſmodi ſacris Ritibus, & Cæremoniis incidentes difficul-
tates, Controverſias &c. cognoſcant ſummariè terminent,
& componant.

Non ſolùm autem ab eodem Summo Pontifice exaudi-
tæ fuerunt noſtræ preces, cum illarum remiſſione ad Sa-
cram Congregationem Rituum; Sed ulteriùs ab hac injun-
10 ctum fuit Archiepiſcopo Mediolanen. ut Canonicis con-
gruum præfigeret terminum ad deducenda propria Jura cor.
d. Sac. Congr. prout præfixus fuit, & elapſus à multo tem-
pore jam eſt.

Omnibus autem viis ſtudentibus Canonicis, Monachos
continuis litibus implicatos detinere, illaſque æternare,
non ſine maximis illis expenſis, quæ eiſdem annexæ ſunt,
11 experientia teſte, & id obſervante *Anſald.* in *Addit. ad*
deciſion 37. *numer.* 50. & *Rot. deciſ.* 327. *numer.* 2. *par.* 18.
recen. curarunt coram Auditore Papæ citare in Partibus
Monachos eo tempore, quo in Curia aderat illorum Pro-
curator ſæcularis, unà cum Procuratore Generali, ad vi-
dendum noſtram inſtantiam remitti ad Partes, ſeu ad aſ-
ſertos Judices, delegatos ab Alexandro VII. vigore par-
ticularis Brevis, nullo tamen reportato Decreto pro præ-
tenſa remiſſione ad dictos Judices Delegatos; Cùmq; Ca-
nonici quieſcerent, fuit pro parte noſtri Monaſterii inſti-
tum pro remiſſione ad Sacram Congregationem Rituum,
& tandem Auditor Papæ die 20. Septembris 1719. in Par-
tium contradictorio remiſit inſtantiam pro Voto ad Sign.
Juſt. loco Sign. Gratiæ.

Coram qua renovatæ fuerunt preces pro remiſſione Cau-
ſæ ad dictam Sac. Congreg. Rit. & Juſtitia ita exigente, vi-
detur remitten. quia agitur de Cauſa, concernente ſacras
Functiones, divinumque Cultum, quæ omnia, tanquam
in proprio Tribunali, agitantur coram eadem Congr. teſte
12 experientia, & id obſervante *Cardin. de Luc. in Relat. Rom.*
Cur. diſc. 18. *num.* 7. & 8. Et propterea eidem remittenda
venit, ut in ſimilibus terminis, utraque Parte informante,
13 reſolvit *Cong. Part. loco Signat. Gratiæ deputata in Januen.*
31. *Septembris* 1714. ut videre eſt *in Tom.* 1. *par.* 1. *diſc.* 7. *per*
tot. & ſignanter *num.* 78.

Certiùs, quia lis vertitur inter Perſonas Eccleſiaſticas,
in quibus terminis eò faciliùs remitti debet dictæ Congre-
gationi ad hoc, ut celeriter terminetur, utque ad praxim
reducantur ea, quæ quotidie reſonant in Eccleſiaſticorum
ore verbis illis: *Extingue flammas litium; Ne litis hor-*
ror inſonet; Diſſolve litis vincula, ex animadverſis per *Ur-*
ceol. de Tranſact. in proœm. numer. 15. & 16. In qua parte
habemus *Tex.* id litteraliter demandantem *in Auth. Apud*
quos opportet cauſ. dicere §. *Sed, & accelerari* 161. *Ut non*
14 *mens earum occupetur circa Litis ſolicitudinem, ſed veloci-*
ter liberati, ſacris operibus obſecundent, cum concordanti-
bus, citatis à *Rot. dec.* 37. *num.* 2. *cor. Priol.* & *dec.* 305. *n.* 1.
par. 18. *rec.* & *in Neapolitana Proceſſ.* 22. *Junii* 1707. §. *fina-*
li cor. Omanaa, ubi, quod non decet Eccleſiaſticas perſo-
15 nas circa litium ſolicitudines occupare, ut ab illis penitùs
abſoluti ſacris Functionibus vacare poſſint, & *in Cracovien.*
Præced. 15. *Febr.* 1715. §. 5. *coram Card. Scotto*, ubi, quod
16 Summi Pontifices agnoſcentes ſcandala, quæ ex duratione
ſimilium Controverſiarum oriuntur, omnibus modis pro-
curant, ut lites quantociùs inter perſonas Eccleſiaſticas
terminentur.

Abſque ulla prorsùs difficultate, dum eidem Congr. à
Clemente XI. ſpecialiter remiſſa fuit, tota ſerie facti ei-
dem fideliſſimè narrata, quæ Congr. manus in hac Cau-
17 ſa appoſuit, injungendo Archiepiſcopo, ut Canonicis præ-
figeret terminum ad deducenda Jura coram dicta Congre-
gatione effectu punctualiter ſubſequuto, in quibus circum-
ſtantiis agitur potiùs de odioſa avocatione Cauſæ à dicta
Congregatione, cui jam remiſſa reperitur, & conſequenter
ſemper inclinandum videtur pro dictæ remiſſionis canoniza-
tione, ad *Textum in cap. Cum perſonæ de Privileg. in* 6. &
in leg. 1. *Codic. de Exequut. rei judic.* cum concordantibus, 18
citatis à *Rot. in Genua.* 22. *Februarii* 1698. §. *Cæterùm co-*
ram Urſin. cum qua proceſſit *Congregat. Concil. in Moguntî-*
na 29. *Novembris* 1698. *ut* videre eſt *in tom.* 3. *par.* 1. *diſcep.*
9. *num.* 86.

Neque hoc novum videri debet Canonicis, dum aliis
etiam vicibus ſimiles Controverſiæ circa interpretationem
Capitulorum noſtræ Concordiæ ab eadem Congregatione
deciſæ fuerunt, acriter ſua Jura deducentibus iiſdem Ca-
nonicis, ut ſignanter practicatum fuit anno 1657. quando
poſt terminationem propriarum functionum, recuſantibus
iiſdem Canonicis ſubrogare in Altare Majori Pallium, &
Conopeum coloris ſimilis paramenti Monachorum, ad re-
lat. Card. Franciotti *die* 24. *Martii* 1657. reſpondit, ad id
obligatos eſſe eoſdem Canonicos, & de facto abſque ulla
controverſia idem decretum Congregat. Rit. punctualiter 19
ſervatum ſemper in præteritum fuit, & de præſenti etiam
ſervatur.

Ita etiam, prætendente Cardin. Archinto Mediolanen.
Archiepiſcopo dilatare fimbrias ſuæ Juriſdictionis in Viſita-
tione, habita anno 1705. & non obſtantibus diſpoſitis in d. 20
Concordia *cap.* 11. *in Conſt. Urban VIII. verſ. Illuſtriſ. Do-*
minus, viſitare omnes Cappellas, omniaque Altaria, ex
parte Monachorum in noſtra Eccleſia exiſtentium, delata
controverſia ad *Congr. Conc.* Partibus hinc inde informanti-
bus, emanavit reſcriptum, pacificè deindè, punctualiter-
que obſervatum: *Licere Em. Archiepiſcopo viſitare Cappel-* 21
las SS. Sacramenti, S. Bartholomæi parvi, & Altare S. Ca-
tharinæ, & ampliùs Cauſam non eſſe proponendam.

Quibus non adverſatur aſſertum Breve Alexan. VII. ob-
tentum anno 1651. ex adverſò dandum circa delegationem
trium Judicum in Civitate Mediolani, hoc eſt Primicerii, 22
& Canonici Pœnitentiarii Metropolitanæ Eccleſiæ Medio-
lanen. & Præpoſiti Collegiatæ S. Stephani in Brolio ejuſ-
dem Civitatis.

I. Quia illud uti impetratum à Canonicis, non auditis,
neque citatis Monachis, de quorum intereſſe principalitèr
agebatur, dicitur ſubreptitium, & obreptitium, & uti ta-
le nullam meretur exequutionem *ad Text. in cap. Si propo-*
nente de Reſcript. & *cap. Dudum il* 2. § *Inſuper de Electiòn.* 23
cum concordantibus, citatis *in dec.* 144. *nu.* 9. *cor. Celſ.* & *dec.*
391. *num.* 20. *cor. Priol.*

II. Quia dictum Breve extortum fuit ſub ea narrativa,
quod Archiepiſc. erat immediatè ſubiectus Apoſtolicæ Se-
di, quodque Monachi erant exempti ab ordinaria Juriſdi-
ctione ejuſdem Archiepiſcop. juxta illa clara verba ejuſdem 24
Brevis: *Nobis nuper exponi fecerunt ipſi, attento, quòd Ve-*
ner. Fr. Archiepiſc. Mediolanen. Sedi Apoſtolicæ immediatè
ſubiicitur, dilectique Filii Abbas, & Monachi ejuſdem Or-
dinis &c. à Juriſdictione ordinaria prædicti Archiepiſcopi
exempti ſunt, plurimùm cupiant, aliquos præinſertarum
Litterarum in illis Partibus Exequatores per nos demandari.
Et conſequenter pro ſola, & mera facti exequutione circa
diſpoſita in dicta Concordia, juxta caſuum contingentias,
eò quia ad dictum effectum non poterat haberi recurſus ad
aliquem competentem Judicem in Civitate Mediolani: 25
Ideoque ad dictum effectum puræ, & ſimplicis exequutio-
nis diſpoſitorum in dicta Concordia deputatæ fuerunt dictæ
tres Perſonæ, in eadem Civitate Mediolani: Nullatenus
verò prætendi poteſt, quod mediante dicto Brevi eædem
tres Perſonæ Eccleſiaſticæ, ibidem ſpecificatæ, faculta-
tem habeant juridicè, & per tramites Juſtitiæ interpretan-
di Concordiam, earumque Judicio ſubiiciendi proprium
Superiorem, & immediatum Judicem, qualis erat, & eſt
Archiepiſcopus Mediolanen, æquale Jus habens in Con-
cordia cum Monachis, & Canonicis: Eſſet enim ſubiicere
inferioribus qualificatiſſimum Superiorem, quod omnibus
Juribus repugnare videtur *juxtà Tex. in Canon. Submittimus,* 26
& canon. Superior. 21. *diſtinct.* & *cap. Cùm inferior de Maior.*
& Obed.

Hujuſmodi autem reflexio, quæ tertio loco deſervit pro
congrua reſponſione ad idem Breve, digito oſtendit, qua-
re illud ex præterito nunquam fuerit exequutioni demanda-
tum, & præcisè reſpectu dictæ controverſiæ eodem tem- 27
pore agitatæ coram Sacra Congregatione Rit. & deciſæ die
24. Martii 1657. Videtur enim vim facere cuicumque in-
tellectui conſideratio hæc, quod illi Canonici, qui antece-
denti anno obtinuerunt idem Breve, cùm deputatione di-
ctorum trium Judicum in Civitate Mediolani voluiſſent
immediatè poſt, propria Jura deducere in dicta Sac. Congr.
Rit. ſi ad dictum effectum poterant recurrere ad Judices, à

ſeipſis electos, & ad eorum Inſtantiam eodem tempore de-
putatos in Civitate Mediolani; Quanti autem æſtimandi
ſint actus illi, qui geſti fuerunt pauló poſt aliquod privile-
gium, ſeu circa tempus promulgationis legis, pro iſtius in-
28 terpretatione, obſervat *Card. de Luc. de Juriſd. diſc.* 41. *nu.*
12. *& de Matr. diſc.* 5 *n.* 11.

IV. Quia cum anno 1702. non obſervantibus Canoni-
cis, multa Concordiæ capita, & ſignanter illud, in quo
demandatur, ut *in diebus ſolemnioribus &c. curet Capitu-
lum Canonic. ne diutiùs immoretur in Choro , quàm par
29 ſit; Itaut Monachis remaneat tantum temporis, quo poſſint
congruè eorum Veſperas celebrare*, ſed data opera protra-
hendo ſuas functiones , ad hoc ut Monachi congruum
tempus non haberent explendi proprias ſacras Functiones,
ea iſtorum parte habitus fuit recurſus ad Archiepiſcopum,
à quo , juſtitia mediante , voti compotes facti fuerunt ,
Recurrentibus verò Canonicis ad Tribunal Signaturæ Ju-
ſtitiæ , & in ſpecie exagerando diſpoſitionem dicti Bre-
vis Alexandrini, acriter inſteterunt pro circumſcriptione
omnium geſtorum in Curia Archiepiſcopi; Solita autem
maturitate libratis à dicto Tribunali omnibus exadverſo
adductis, ad procurandam executionem dicti Brevis Ale-
xandrini ad relationem bon. memor. Bernini die 28. Sep-
30 tembris 1702. rejecta fuit contraria Inſtantia , & reſcri-
ptum: *Nihil de circumſcriptione , & ad Curiam Metropolitæ-
nam*; Quibus ſtantibus, adverſus eandem numero inſtan-
tiam, quæ hodie de novo reperitur, applicari videntur fir-
31 mata per *Rot. dec.* 1620. *cor. Coccin.*, ibi : *Ridiculum eſt illa
allegare , quæ fuerunt rejecta* .

V. Quia occaſione alterius æqualiter Monachis injurio-
ſi attentati, ſequuti in ſolemni Feſtivitate Epiphaniæ Do-
32 mini communi placito , tam Monachorum , quàm Ca-
nonicorum controverſiæ omnes fuerunt compromiſſæ in
perſonam Patris Honorii ab Aſſumpt. tunc temporis Prio-
ris Generalis Carmelitarum Excalceatorum, & in Urbe
ſatis noti, qui in *capite* 5. ejus Laudi, expreſsè laudavit,
ut quatenùs (ſunt ejus verba) *compoſitio ſuper dd. Contro-
33 verſiis ſequi non valeat modo, quo ſupra, tunc, & tali caſu
utrique Parti licitum ſit , & liceat uti , & experiri eorum Ju-
ra coram quibuſcumque DD Judicibus , & in quocumque Tri-
bunali liberè* .

Ex quo Laudo, ſolemniter à Canonicis acceptato, me-
diante Can. Jo: Baptiſta Baſſio, eorum ſpeciali Procurato-
re, pluſquam evidenter deſumitur negativa competentiæ
privativæ Juriſdictionis quoad contenta in Concordia reſ-
pectu dictorum trium Judicum in Partibus, & æqualiter
evidens competentia cujuſcumque alterius Judicis, & Trib.
juxta præciſa verba ejuſd. Laudi ſervati à Canonicis, qui il-
lud, acceptarunt , & executioni demandarunt ad *Tex. in l.*
34 2. *C. Com. utriuſ. Judic Socein. conſ.*66. *n* 4. *Mantic. de Tacit.
lib.*26. *tit.* 7. *ſub n.*4. *& Rot. cor. Caval. dec.* 118 *n.* 2. *& coram
Burat. dec.*657. *n.*4. ibique *Adden. num.* 8. *& cor. Dunoz. jun.
dec.*833. *num.*2.

Ex quibus omnibus, præcipuè ſimul unitis , ad homi-
nem deſumitur non uſus ejuſdem Privilegii , qui operatur,
ut etiamſi idem Breve Alexandrinum non admitteret di-
ctas æquè ſolidas , & ſtringentes reflexiones , & reſpon-
ſiones, ex hoc capite non uſus ejuſdem prætenſi Privile-
35 gii, illud nullatenus eſſet attendendum ad *Text. in capit.
Accedentibus de Privileg.* cum concordantibus , citatis à
Panimol. dec. 128. *num.* 23. *& Rot. deciſ.* 75. *num.* 8. *cor. Ot-
thob. & dec.* 1086 *per tot. cor. Seraph. & dec.* 285. *nu.* 15. *par.*
15. *rec. & in Brixien. Aggregat.* 22. *Junii* 1712 §. *Fruſtrà co-
ram Lancet. & in Salisburgen. Vicariæ* 4. *Febr.* 1715. *in fin.
coram Criſpo*, cum quibus proceſſit *Congr. Epiſc. in Pragen.*
36 13. *Septembris* 1715. ut videre eſt *in tom.* 1. *part.* 1. *diſcept.*
11. *num.* 39.

Omnia hæc coronantur ab æquè innegabili , ac recen-
tiſſimo facto Canonicorum, qui in ordine ad præſentem
individualem inſpectionem interpretationis Concordiæ cir-
37 ca ornatum Altaris majoris , illiuſque lateralium Parietum
occaſione Feſtivitatis Sancti Bernardi , non habuerunt re-
curſum ad dictos prætenſos Judices , ſed ad Archiepiſco-
pum Mediolanenſem , & propterea non eſt iiſdem Canoni-
cis permiſſum tale factum , eorumque replicatas inſtantias,
tam coram Archiepiſcopo promotas, quàm coram illius Vi-
cario Civili repetitas , impugnare , vel in controverſiam
deducere , & inſiſtere reſpectu deciſionis ejuſdem numero
inſpectionis , & interpretationis pro remiſſione Cauſæ ad
alios aſſertos Judices, adverſus litteralem *Tex. in leg. Gene-
38 raliter Codic. de non numerat. pecun.* ibi : *Nimis enim indi-
gnum eſſe judicamus , quod ſua quiſque voce dilucidè proteſta-
tus eſt , id in eundem caſum infirmare , teſtimonioque proprio
reſiſtere* , & applicatur ſpectabilis authoritas *Caſſiodor. lib.* 5.
Epiſtol. 21. ibi : *Pondus eſt pudoris graviſſimi propria voce
convinci* .

Quod æquè notorium , & recentiſſimum factum , ex ſe
unicè ſufficiens ad tollendam omnem omninò difficulta-
tem, non benè exadverſo prætenditur colorari cum ſuppo-
ſito , quod talis recurſus habitus fuerit ad Archiepiſcopum 39
per modum ſolius proviſionis , quia contrariæ preces ,
nullatenus reſtrictæ ſunt ad hujuſmodi proviſionem , ſed
generaliſſimè comprehendunt exequutionem Concordiæ ,
actuſque omnes Juſtitiæ , ad quos ſe extendebat Juriſdi-
ctio Archiepiſcopi , pro cujus conſervatione, & defenſio-
ne ſpecialiſſimæ eidem porrectæ ulteriùs , fuerunt preces
ibi : *Implorare gl' atti più proprj dell' incorrotta giuſtizia
dell' E. V. &c. , e anche per difeſa della giuriſdizzione
di V. E.*

Ultra quod, ſi exadverſo prætenditur, quod vigore aſ-
ſerti Brevis Alexand. dd. tres Judices ſint privativè tales re-
ſpectu omnium contentorum in Concordia , difficile erit
oſtendere , quare non deberent dici tales etiam pro capien- 40
da aſſerta proviſione, dum contraria inſtantia unicè reſtri-
cta erat ad obſervationem d. Concordiæ cum inſubſiſtenti
ſuppoſito, quod geſta per Monachos eid. Concordiæ eſſent
ex diametro oppoſita .

Adversùs quæ non juvat aſſerere, quod cum Breve Ale-
xand. relationem habeat ad *Conſtitut.* 140. *Urbani VIII.*
quæ eſt munita clauſula *ſublata* , *& decreto irritanti* , hu-
juſmodi clauſula , & decretum , dicantur repetita in eo- 41
dem Breve Alexand. & illis mediantibus inallegabilis ſit
quælibet obſervantia contraria . Reſponſio enim in prom-
ptu eſt, quod ſcilicet dd. clauſula , & Decretum non ex-
tenduntur ab uno ad alium actum , & nullum operantur
effectum reſpectu illius diſpoſitionis, in qua oculis corpo-
reis non leguntur , ex adductis à *Ruin. conſil.* 70. *num.* 17.
libr. 5 *Gabr. commun. concluſ. titul. de Clauſul. con. luſ.* 3. *nu-
mer.* 84. *limit.* 4. *Barboſ. tract. variar. eodem titul. de Clau-* 42
ſul. clauſ. 175. *num.* 30. *in fine* , *& à Rot. dec.* 622. *numer.* 3.
par. 1. *recen.*

Minùs reſtagatur alia reſponſio , quod aliqui actus ſu-
pra relati , & deciſi à Judicibus Romanæ Curiæ reſpiciant
Archiepiſcopum , non autem Canonicos . Reflexio enim
retorquetur ad hominem , quia digito oſtendit , nedùm ab 43
iiſdem Canonicis , & à Monachis , ſed etiam ab Archi-
epiſcopo , & conſequenter ab omnibus intereſſe habenti-
bus in Concordia , Alexand. VII. Breve , uti ſubrepti-
tiè , & obreptitiè extortum , habitum fuiſſe , perinde ac
ſi non emanaſſet , & nullatenus impedire , ne interpre-
tatio dubiorum Concordiæ peti poſſet à Judicibus Roma-
næ Curiæ .

Pro quorum omnium faciliori admiſſione tres urgere ulte-
riùs videntur reflexiones .

I. Quod ex hac parte ſummis precibus petitur remiſſio
ad Collegiale Tribunal , Sacroſanctamque Rit. Congre-
gationem quæ ſ. im eſt proprius , & particularis Judex ſi- 44
milium controverſiarum ex allegatis ſupra , ſed in illo ſo-
lita maturitate , & attentiſſimo ſtudio decidi ſolent contro-
verſiæ longè ponderoſiores , Sanctorum Venerationem ,
totamque Catholicam Eccleſiam reſpicientes ; Et propte-
rea nimis impropriè prætenditur exadverſo , ut coram tan-
to Tribunali decidi non debeant præſentes inſpectiones ,
longè minoris ponderis , ad *Textum in leg. unic. ante fin. C.* 45
de Offic. Præfect. Prætor. ibi : *Credidit enim Princeps eum ,
qui ob ſingularem induſtriam, explorata eorum fide , & gravi-
tate ad hujus Officii magnitudinem adhibentur , non aliter ju-
dicaturos eſſe pro ſapientia, & luce Dignitatis ſuæ , quàm ipſe
foret judicaturus* -- cum concordantibus , citatis *in dec.* 97. *n.*
5. *cor. Emer. ſen. & dec.* 739. *n.* 1. *par.* 3. *rec.*

II. Quia etiamſi eſſemus in dubio , quod ex hucuſque
animadverſis non verificatur, eò quia ſumus in claris pro
obtinenda favorabili reſolutione , adhuc in hoc dubio ſem- 46
per inclinandum eſſet pro Cauſæ remiſſione ad Tribu-
nalia Urbis , ad quæ per appellationem deinde devolu-
untur Cauſæ , in Partibus deciſæ ; Idque ad evitandos
inutiles circuitus , & multiplicationem Sententiarum , ſuc-
ceſſivè ab uno ad alium particularem Judicem , eo quia hoc
habent proprium Collegialia Tribunalia , ut reſolutiones ,
ab illis ſolita maturitate captæ , æquivaleant pluribus
Sententiis ab aliis ſingularibus Judicibus prolatis *Rot. in
Bononien. Exempt.* 6. *Junii* 1708. §. *Res enim cor. Fal-* 47
conerio , & facit dictum *Gloſſ. in cap. Prudentiam verb.
Plurimorum de Offic. Judic. delegat.* ubi , quod integrum
eſt il-

Digitized by Google

eſt illud Judicium, quòd plurimorum Seoteotiis confirmatur,
quòdque faciliùs invenitur, quod à plutibus quæritur,
juxta dictum alterius *Gloſſ. in can. De quibus verb. Pluribus
diſtinct.* 20. eùm concordantibus, citatis *in Inſtit. Crim. lib.*
48 *3. tit. 9. num.* 169 quibus addo *Pignatell. conſult. 34. numer.
12. & Card. de Luc. de Regul. diſc. 30. num. 9.*
III. Demum, quia recta juſtitiæ adminiſtratio nunquam
feliciter expletur à Civibus, ob reſpectus amicitiæ, conſanguinitatis,
& ſimiles ex adductis à *Parid. de Put. de Syndic.*
49 *dic. §. Aſſeſſor. numer. 3. Antonell. de Loco legal. par. 2. cap. 1.
quæſt. 1. num.* 1. obi, quòd nemo Propheta acceptus eſt io
Patria, *Nicol. in Floſc. verb. Vicarius Generalis numer.* 36.
& Pignatell. conſult. 162. numer. 1. tom. 9. ubi, quòd Cives
amicitia, propinquitate, gratia, & meto aliquando adducti
minùs liberè Jus dicunt, Indeque *Matthæu de Regim.
Regn. Valent. cap. 4. § 30. num. 34. Caſtell. in not. ad Conſti-*
50 *tut. Æmil. part. 4. obſervat.* 9. aliique, citati In *Inſtitut.
Crim. lib. 3. tit. 9. à num. 82.* ad rem obſervant, Officia illa,
quæ concernunt œconomicum Reipublicæ Gubernium,
concedenda eſſe Civibus, illa verò, quæ reſpiciunt Juſtitiæ
adminiſtrationem, committenda eſſe exteris.
Die Jovis 29. Februarii 1720. propoſita per R.P.D. Merlinum
Cauſa io Signatura Juſtitiæ, loco Signaturæ Gratię
51 reſcriptum fuit: *Quoad Cauſam, pendentem ſuper Apparatibus,
& Candelabris, ad Cong. Rituum, & ampliùs, &
in reliquis omnibus ad Judices delegatos, in Brevi Alexand.
VII.*

DISCEPTATIO XI.

Cæſenaten Erectionis Archipresbyteratus.

Ad petitionem N. N.

ARGUMENTUM.

Epiſcopi, cum aſſenſu Capituli, an, & quando ex eorum ordinaria authoritate erigere poſſint novas Dignitates in Eccleſiis Cathedralibus, vel Collegiatis.

QUæritur in ſenſu veritatis, an hodie Epiſcopi, cum
conſenſu Capituli, ex eorum propria, & ordinaria
authoritate erigere poſſint Dignitate in Eccleſiis Cathedralibus,
& Collegiatis, cujus reſpectu abſque ullo dubio in-
1 clinn in affirmativam opinionem, ex generali regula, quod
Epiſcopo indubitanter permiſſum eſt io ſua Diœc. totum id,
quod ei non reperitur; expreſsè prohibitum, *ad Tex. in
cap. Si quis venerit de Majorit. & obed. & in cap. Ut animarum*
ubi *Gloſſ. Verb. Statuto de Conſt. in 6.*
Tantùm verò abeſt, quòd id prohibitum reperiatur Epiſcopis,
ut potiùs, mediantibus replicatis oraculis S. C. C.
2 declaratum fuerit, id eis omni Jure permiſſum eſſe, cujus
reſolutiooes vim legis obtineot, & tanquam Sacri Canones
ab omnibus ſervari debent, ex adductis *in Tom 4. par. 2.
diſcept. 4. num. 98.*
Omiſſis enim multis antiquioribus reſolutionibus, relatis,
& ſequutis ab Authoribus, infra citandis, ita reſpondis
in celebri *Clodien. 5. Julii 1608. lib. 3. Decret. fol.* 101.
quando per viam legis reſcripſit, Archipresbyteratum, ſe-
3 cundam Dignitatem in Cathedrali, erigi poſſe ab Epiſcopo,
ſi ad id acceſſiſſet conſenſus Capituli, quam deinde ſequuta
fuit *in Cajacen. 27. Julii 1637. & in Aquinaten. 20.
Februarii 1677.* ut videre eſt *in lib 29. Decret. fol. 371 à tergo,*
in qua per extenſum retulit, & ſequuta ſuit dictam reſolutionem
in *Clodien.* ibi: *Cùm aliàs Sac. C. 5. Julii 1608.
Epiſcopo Clodien. ita reſcripſerit: Archipresbyteratum primam
Dignitatem in Cathedrali, ab A T. erigi potuiſſe, ſi ad
id conſenſus Capituli acceſſiſſet, Joſeph, & Alexander fra-*
4 *tres, de Criſpinis intendentes pia fundatione Divinum cultum
augere in Collegiata S. M. M. & S. Philippi Nerii Terræ
Rocchæ Guglielmæ, inſtant decerni, An poſſit Epiſcopus
erigere Præpoſituram, ſecundam Dignitatem in d. Collegiata,
&c. Sacra C. &c. reſcripſit. Affirmativè, de conſenſu*
5 *Capituli. Et in Comen. 18. Martii 1684. lib. 34. Decr. fol 78.
à tergo. Et in Mazarien. 20. Novemb. 1692. lib. 42. Decr. fol.
556. Et in Sebinen. 26. Novembris 1695.* confirmata *die 14.
Aprilis 1696. lib 45. Decr. fol. 601. & lib. 46. Dec. fol.* 201.
ibi: *Ordinata per Bartholomæam Micinellum erectione Ar-*
6 *chidiaconatus in Cathedrali Eccleſia Sabinen, cum aſſignatione
annui redditus ſc. 70. ortaque controverſia; An erectio prædicta
facienda eſſet ab Ordinario, ſive à Dataria Apoſtolica,
Sacra hæc C. die 26. Novembris præteriti reſcripſit, faciendam
eſſe ab Eminentiſſ. Ordinario.*
In quorum oraculorum ſequelam ita tenent Aothores illi,
quos referunt, & ſequuntur celeberrimus Canoniſta,
& dictæ S. C. Secretarius *Fagnan. in Cap. Pernicioſam num.
70. de Offic. Ordin.* ibi: *Sacra enim C. C. ſæpiùs declaravit,
poſſe Epiſcopum de conſenſu Capituli, in Cathedrali Eccle-
ſia erigere primam Dignitatem, dummodo ſit ex iis, quæ aſi-* 7
*tatæ ſunt, & ſacris Canonibus cognitæ, & in cap. Dilecto
num. 26. de Præbend. Nicol. in Floſc. verb. Dignitas num. 3.
verſ. Sacra Congregatio Gambar. de Offic. & Poteſt. Legati in
erigen. nova Benef. nu. 12. Maſſobr. in Prax habendi concurſ.
num. 21. dub. unico num 14. Barboſ. de Can. cap. 4. numer. 4.
verſ. Aliàs Epiſcopus, & de Poteſt. Epiſcopi par. 3. allegat.
68. num. 12. verſ. Vel fuit. Selu. de Benefic. par. 1. quæſt. 4.
num. 18. & par. 4. quæſt. 7. num. 20. caſ. 116. Zerol. in Prax* 8
Epiſc. Verb. Beneficium par. 1. fol. 24. ubi teſtatur de facto
ita practicaſſe, & practicari audiviſſe ab Epiſcopis, fuitque
illi ita ab Urbe reſponſum, *Novar. Quæſt. forenſ. par.
1. quæſt. 24. num. 4. Dian. coordinat. tom. 3. tract. 3. de Poteſt.
Epiſcopali reſol. 83. num. 2. Moſcon. de Majeſt. milit. Eccleſ.
lib. 1. cap. 15. de Eccleſ. Cathedr. fol. 292. ſub lit. A. Monet.
de Commut. ult. volunt. c. 11. ſub num. 328. & Monacell. in* 9
*Formul. tom. 1. tit. 2. formul. 4. num. 14. & 15. fol. 38. & tom.
4. fol 65. num. 314.* ibi: *Erectionem novæ Dignitatis, dummodo
ſit ex iis, quæ uſitatæ ſint, & ſacris Canonibus cognitæ.*
Eandemque opinionem ſequuta fuit *Rot.* ut videre eſt *in
deciſ. 114. num. 3. cor. Mant. & dec. 1495 num. 1. cor. Seraph.
& deciſ. 7. num. 6. & per totam par. 15. & deciſ. 195. num. 13.* 10
par. 17. rec.
Quæ opinio procedit etiamſi Capitulum irrationabiliter
ſuum conſenſum præſtare recuſet, quia tunc ſubſtinetur
Digoitatis erectio, facta ſola authoritate Epiſcopi, ut Patribus
acerrimè informantibus reſolvit, & practicavit *S. C.
C. in d. Sabinen. 2. Junii 1696. ad primum dubium,* ibi:
Procedendum eſſe ad ulteriora in erectione Archidiaconatus, 11
non obſtante diſſenſu Capituli, ut videre eſt *in lib. 46. Decr.
fol.* 281. & notant *Monacell. in Formul. tom. 1. tit. 2. formul.
4. num. 15.* ubi quòd in eodem ſenſu fuit eadem S. C. in *Amerin.
25. Junii 1695.*
Ex quibus poſito, quòd hujuſmodi opinio admiſſa fuerit,
& in caſuum contingentia ſequuta *à Rot. & à d. S. C. C.*
non eſt curandum de authoritate illorum Doctorum, qui 12
ſtare videntur pro opinione contraria; Quia in harum diverſarum
opinionum conflictu ſequenda ſemper eſt illa, quę
fuit admiſſa, & ſequuta à Rota, de cujus maxima authoritate
videri poſſunt *Bonden. Collect. legal. 3. num. 7. & Vizzan.
de Mandat. Princ. leg. 2. num. 29.* cum aliis concordantibus
citatis *in tom. 3. par. 1. diſcept. 1. §. 26. n. 16. & ſeqq.*
Et de opinione amplexa à C. C. habemus caſum individualiter
ab illa deciſum *die 22. Junii 1626. in Converſan.*
reſpectu facultatis erigendi Eccleſias Collegiatas, quam 13
eadem S. C. amplectendo negativam opinionem denegavit
Epiſcopis: Licèt enim ante d. reſolutionem admiſſæ ſemper
fuerint erectiones ſimplicium Parochialium Eccleſiarum in
Collegiatas ab Epiſcopis factæ, ut videre eſt *in dec. 195. nu.
2. par. 17. rec. & in deciſ. 1084. per totam coram Emer. jun.*
quam ſequutos fui in *tom. 1. par. 1. diſcept. 6. à num. 118. & n.
159.* Adhuc io exequotionem deinde ejuſdem oraculi S. C. 14
proceſſum ſemper fuit, & hodie etiam proceditur cum opinione,
ab eadem C. canonizata, ut Epiſcopi devenire ampliùs,
non poſſint ad dd. erectiones ſimplicium Eccleſiarum
in Collegiatas.
Et proinde eodem modo diſcurrendo in præſenti caſu, dicendum
eſt, poſſe Epiſcopos, cum conſenſu Capitulorum,
imò etiam ſine illo, quando irrationabiliter denegatur, no- 15
vas Dignitates in Cathedralibus, & Collegiatis erigere, in
exequutionem opinionis affirmativæ, ab eadem S. C. amplexæ,
& non ſemel deindè approbatæ.
Quibus non merentur contraponi Authores, inclinantes
in contrariam opinionem, inter quos citari ſolent *Lotter.
de Re benefic. lib. 1. quæſt. 5. num. 15. & Corrad. in Prax.* 16
Benefic. lib. 2. cap. 15. num. 2.
I. Quia *Rot. in d. dec. 7. à num. 2. pa. 15. rec* in ſpecie ſequi
noluit eoſdem Authores, ut videre eſt ibidem *d. num. 2.* Et
propterea in authoritate Doctorum, ab eodem magno Tribunali
nullatenus admiſſorum, non poſſunt ſolidè figi pedes
pro fundamento contrariæ opinionis, per ea, quæ ſo- 17
lidè obſervavit eadem *Rota in deciſ. 1620 num. 4. cor. Coccin.*
quam, aliis adductis, ſequutus fui *in tom. 1. par. 1. diſcept.
20. num. 138.*

II. Quia

II. Quia Auth. contrarii congruè intelligi poſſunt, &
debent de illa erectione Dignitatum, quæ fit ab Epiſcopo
eo tempore, quo inferiorem, ſeù Parochialem Eccleſiam
in Collegiatam erigit, quòd cùm hodie ampliùs ei permiſ-
18 ſum non ſit, nil mirum, ſi erectio Dignitatis corruit, cor-
ruente ipſamet erectione ſimplicis Eccleſiæ in Collegiatam,
ut in ſpecie hanc interpretationem admiſit Rot. in d. deciſ.
195. num 2. & ſeq. & num. 14. par. 17. recent. in quo poſtquam
19 num. 12. admiſerat, poſſe Epiſcopum inſtituere in Eccleſia
Collegiata Dignitatem, non omninò novam, ſubdit: Agi-
mus de inſtitutione Dignitatis, ſimultaneè facta in ipſa Col-
legiata, quo caſu, ſicut in totum corruit Collegiata, ita etiam
corruit ipſius Dignitatis conſtitutio, cùm Dignitates conſtitue-
re in actu erectionis Collegiatæ, ſpectet ad Pontificem, ad
quem pertinet illius erectio.

III. Quia iidem contrarii Authores, requirentes Papæ
authoritatem in erectione ſimilium Dignitatum, interpre-
tari poſſunt, ut loquantur ad abundantiorem cautelam,
non autem ex neceſſitate; Ita hujuſmodi oppoſitas ſenten-
20 tias conciliant communiter Repetentes, & ſignanter Abb.
in cap. Cùm olim de Conſuetud. Felin. in cap. Cùm acceſſiſſent
21 num. 15. Verſ. An autem requiratur de Conſtit. aliique, ad-
ducti per Barboſ. de Poteſt. Epiſcopi part. 3. allegat. 68. nu-
mer. 12. ibi: Per quod videtur, quòd in creatione novæ Di-
gnitatis in Eccleſia requiritur authoritas Papæ, ex eo proce-
dere, quia ibi: ad cautelam, non de neceſſitate fuit petita
22 licentia à Papa, vel quod Epiſcopus volebat ſolus, ſine con-
ſenſu Capit. &c.

IV. Quia intelligi debent de illis Dignitatibus, quæ uſi-
tatæ non ſunt in Eccleſia univerſali: Secus autem de illis,
23 quæ in aliis Eccleſiis Cathedralibus, & Collegiatis paſſim
erectæ fuerunt, & in uſu ſunt Felin. in cap. Cùm acceſſiſſent
numer. 14. de Conſtitut. ibique Imol. ſub numer. 4. Gambar.
de Poteſt. Legat. in origen. nov. Beneſ. numer. 2. Maſſobr. in
Prax. habendi concurſ. numer. 21. dub. unico numer. 14. &
Barboſ. de Canon. & Dignit. capit. 4. numer. 4. quàm inter-
pretationem ſequitur doctiſſimus Fagnan. in cap. Perniccio-
ſam numer. 7. de Offic. ordin. ibi: Dummodo ſint ex iis, quæ
24 uſitatæ ſunt, & ſacris Canonibus cognita, & Monacell. in
Formul. tom. 4. fol. 65. num. 314. ibi: Dummodò ſint ex iis,
quæ uſitatæ ſunt, & ſacris Canonibus cognitæ, & con-
cordat Rot. in magiſt. deciſ. 7 numer. 6. par. 15. recent. ibi:
Dignitates, quæ pro univerſali Eccleſia communiter reperiun-
tur inſtitutæ, inter quas comprehenditur Archidiaconatus,
benè poſſunt erigi, & fundari Epiſcopali authoritate, cum
25 conſenſu Capituli, abſque licentia Summi Pontificis, non
item omninò nova, juxta diſtinctionem, quam in hoc caſu,
pro interpretatione Jurium ſupra deductorum, commendant,
&c. & deciſ. 195. num. 12. par. 15. rec. ibi: Ideoque cum non
agatur de Dignitate prorſus nova, potuerit Epiſcopus illam
in Colleg. inſtituere.

V. Tandem, quia in omnem caſum in conflictu opinio-
num, inter ſe oppoſitarum, ſemper amplectenda eſt illa,
quæ ſequuta fuit, & approbata à Rota, & à C. C. nulla om-
26 ninò habita ratione aliorum quorumcumque Authorum in
contrariam inclinantium ſententiam.

Ut de opinione Sacræ Rotæ ipſamet ſæpiſſimè proteſta-
ta fuit, & ſignanter in Romana Juris tumulandi 5. Martii
1702. §. 1. coram Card. Piolo, ubi, quòd Rotæ deciſiones
præbent normam in poſterum judicandi, & in Romana
Primogenituræ de Corſinis 15. Maii 1710. §. 20. coram Al-
drovando, ubi, quòd Sacra Rota nedum facit opinionem
communem, ſed illius opinio prævalet opinioni aliorum
27 Doctorum, nedum in Statu Eccleſiaſtico, ſed etiam extra
illum; Ita quòd ejus authoritas potiùs venerari, quàm
ſcrutari mereatur ab aliis Doctoribus, & notabiliter firma-
28 vit in Legionen Parochialis 2. Junii 1706. §. Admiſſa coram
Kaunitz.

Et de opinione, canonizata à C. C concordantibus cu-
mulatis in terminis firmavit eadem Rota deciſ. 195. num. 8.
& 9. par. 17. rec. & concordant adducti per Rayn. in Eter.
Pietat. num. 16 ſect. 1. numer. 14. de Matrimon. Sacram. num.
29 12. fol. mihi 178. ubi quòd adverſus reſolutiones Sac. Congr.
recalcitrare non licèt, ſicuti fas eſt adverſus aliorum parti-
cularium Doctorum opinionem, & ſententiam cum aliis,
citat. in tom. 3. part. prim. diſcept. prim. numer. 48.
& 50.

Neque fieri poteſt fundamentum aliquod in deciſ. 244.
par. 4 tom 2. recent. quæ eſt in Licien. Cant. 1. Julii 1620
confirmata coram Manz. deciſ. 656. Illa enim nullatenus præ-
ſenti caſui applicatur, neque etiam à remmotiſs. quia loqui-
30 tur de Cantoria, quæ ſecundùm canonicas ſanctiones non
ſonat in Eccleſiaſticam Dignitatem, & in dicto caſu non
probabatur talis ex aliis juſtificationibus, ut obſervat ibi-
dem Rot. num. 8. his verbis: Verùm ex Actis non conſtat, quòd
Cantoria ſit Dignit. cùm tamen ex ſui denominatione ſonet po- 31
tius in Officium.

Et tamen non omittimus obſervare, quòd Amayden de
Stylo Datariæ cap. 1. num. 15. §. 7. num. 101. ubi impreſſit il-
lam deciſionem ſupponit, illam eſſe favorabilem Authori-
bus, aſſerentibus non requiri Papæ authoritatem ad ere-
ctionem ſimilium Dignitatum, eo quia numer. 8. impreſſio-
nis in part. 4. tom 2. recent. addita fuerit dictio iſta Non. Ubi 32
enim in eadem parte 4. legitur: Fuerit erecta in Dignitatem
ſinè conſenſu, ſeu confirmatione Apoſtolica, quod de Jure ta-
men non poteſt fieri; Ipſe illam ita impreſſit: Fuerit erecta
in Dignitatem ſinè conſenſu, ſeù confirmatione Apoſtolica, 33
quod de Jure tamen poteſt fieri, juxta notata, &c.

Licèt autem ipſe, uti acerrimus Datariæ Defenſor, ibi-
dem reſpondeat, hanc deciſionem, & alios Authores fa-
ventes Epiſcopis attenden. non eſſe (ſunt ejus verba) Quia
quatenus de Jure hoc ipſis aliàs licuiſſet, facultatem illam per
abuſum, & uſum contrarium amiſerunt, & hoc Jure hodiè 34
utimur. Hoc tamen nullatenus obſtat, quia non ſubſiſtit in
facto, quòd per contrarium uſum amiſſum fuerit ab Epiſco-
pis Jus erigendi Dignitates, cum ſolo conſenſu Capituli,
dum multi Epiſcopi de facto illas propria author. plures ere- 35
xerunt, & deinde illarum canonizationem, ſer. ſer. à Rota,
& C. C. obtinuerunt, ut vidimus ſupra n. 3. & ſeqq.

In omnem verò caſum, cùm agatur de Juribus, compe-
ten. Dignitati, ſeù Ordini Epiſcopali, non autem Perſo-
nis particularibus Epiſcoporum, ſemper verum erit, quòd
contrarius uſus unius, vel alteriùs Epiſcopi, quatenus in
facto verificetur; qui ad majorem cautelam, vel ex alio ſi- 36
mili motivo, petierit approbationem à Summo Pontifice
non poteſt retorqueri in odium, & præjudicium aliorum
Epiſcoporum, & in privationem dicti Juris, Epiſcopali
Dignitati competentis, eodem prorſus modo, quo diſcur-
runt Doctores de privilegiis Clericali Ordini, vel Religio-
ni conceſſis, quibus non præjudicat contrarius uſus aliquo- 37
rum Clericorum, vel particularium Religionum, ut de
prima concluſione videre eſt apud Graſſ. de Effectibus Cleric.
effectu 1. num. 1. & ſeq. Antonell. de Jur. Cleric. lib. 1. quæſt.
1. cap. 1. num. 1. & Card. de Luc. in Miſcellan. Eccleſ. diſc. 10.
num. 22. cum aliis, citatis in tom. 2. par. 1. diſcept. 34. num. 38
44. Et de 2. apud Donat. Rer. regular. tom. 1. tract. 13. quæſt.
10. per totam, & Tamb. de Jure Abbat. tom. 1. cap. 13. quæſt.
12. per tot. cum concordan, citatis in tom. 1. par. 1. diſcept. 19.
num. 68.

Minuſque contraria opinio robur ſumit à diſpoſitione
Textus in can. Omnes diſt. 22. ibi: Omnes, ſivè Patriarchæ
cujuslibet apicem, ſivè Metropoles Primatus, aut Epiſcopa- 39
tuum Cathedras, vel Eccleſiarum, ſivè cujuſcumque Ordinis
Dignitatem, inſtituit Romana Eccleſia; Vel à contrario
ſtylo Datariæ, in quo inſiſtit. Corrad. in Praxi beneſic. lib.
2. cap. 2. num. 28. & ſeq. quem ſequi videtur Petra ad Conſtit.
Apoſtolic. tom. 1. ad Conſtitut. 2. Eugenii III. ſection. unica num.
35. fol. 543.

Reſpectu ſiquidem diſpoſitorum in d. Textu reſponſio
clara eſt, quòd ſcilicet ille procedat in erectione illarum Di- 40
gnitatum, quæ prorſus novæ ſunt in univerſali Eccleſia,
non autem reſpectu illarum, quæ in aliis Cathedralibus, &
Collegiatis Eccleſiis in uſu ſunt, juxta punctuales authori-
tates, allegatas ſupra, & in quibus pariter terminis intelli- 41
gendus eſt Lotter de Re beneſic. lib. 1. quæſt. 5. à num. 12. ubi
ſequendo eundem Textum ait novas Dignit. à ſolo Sum. Pon-
tifice erigi, ac fundari poſſe.

Reſpectu verò authoritatis Corradi, qui inſiſtit in præ-
tenſo Stylo Datariæ, quem ſupponit authoritati, ac pote-
ſtati Epiſcoporum contrarium, ego obſervo, quòd Author
iſte ſemper allegatus fuit in hac materia ad reſtringen- 42
dam authoritatem Epiſcoporum, ſemperquè à magnis
Tribunalibus, & præcipuè à Sac. Rot. & à C. C. re-
jectus fuit, illiuſque authoritas, & prætenſus Stylus nun-
quam admiſſus fuit reſpectu Sacræ Rotæ, ut videre eſt in
dicta deciſ 7. numer. 2 & ſeqq. par. 15. recent. & reſpectu
S. C. C. in dicta Sabinen 14. Aprilis 1696. & obſervavit, 43
aliis punctualibus reſolutionibus adductis, Monacell. in For-
mul. tom. 1. tit. 2. formul. 4. num. 14. Et propterea illius au-
thoritas in hac parte magnifacienda nullatenus eſt, ex
animadverſis ſupra, quibus addo Rotam in deciſ. 69. num.
4. part. 7. recent. ibi: Nec ratio habenda videtur de
Doctoribus, qui contrarium dixerunt, dum Rota hanc ſe-
quuta eſt ſententiam, cum aliis citatis in Inſtitut. Crim. lib.
2. tit 8.

Digitized by Google

2. *tit*. 8. *num*. 243. quibus addo *Rotam deciſ*. 13. *num*. 21. &
44 22. *apud D. de Peeſper. de Terr. ſeparat*. in qua nulla ratio
habita fuit punctualiſſimæ authoritatis *Lapi allegat*. 139.
quem ibidem vocat Juris, Canonici lumen, non alia ra-
tione, niſi quia contrarium determinaverat particularis
Congregatio, quinque Cardinalium, quos ibidem nomi-
nat. Nemo enim ignorat, quanta major fides danda ſit
45 reſolutionibus maximorum Colleg. Tribun. emanatis,
præciis ſcript. Deſenſorum in acerrimo Partium contradi-
ctorio, in concurſu authoritatis unius, vel alterius parti-
cularis Doctoris, inter domeſticos parietes ſcribentis id,
46 quod eidem ex ano, vel alio motivo congruum videtur,
ut in ſpecie firmavit *Rot in deciſionibus*, *citatis ſupra*.

Et quibus in ſenſu veritatis nullam omnino difficulta-
tem haberem, ad ſimiles erectiones Dignitatum ſervatis
ſervandis cum Capituli conſenſu devenire poſſe Epiſco-
47 pos ſequendo dd. Oracula Congregat. Concilii, & pro-
cedendo cum punctuali authoritate, Sacræ Rotæ; imò,
attentis pondere, & efficacia dictarum individualiſſima-
rum Doctrinarum, & rerum judicatarum, à dictis ma-
ximis Collegialibus Tribunalibus, ortum habentium fa-
tendo ingenuè meam imbecillitatem neſcio percipere,
quomodo Epiſcopi in hac parte dubitare poſſint de pro-
pria poteſtate.

Non fuit deventum ad erectionem, quia novus Archi-
presbyter noluit ſervare promiſſa circa omnes expenſas de
proprio faciendas pro obtinendo Indulto, Cappæ magnæ
48 pro omnibus Canonicis, qui propterea illum conſenſum
denegarunt.

DISCEPTATIO XII.

Auguſtana, ſeu Nullius electionis Præpoſiti.

Ad petitionem Capituli Elvangi, Auguſtanæ Diœceſis.

ARGUMENTUM.

*Præpoſitura, ſeu alia Dignitas Eccleſiæ Collegiatæ, an
provideri debeat per viam canonicæ electionis, quando,
illam poſſidens eodem tempore ex Gratia Apoſtolicæ
Sedis retinet cum ea, Eccleſiam Cathedralem vel Me-
tropolitanam.*

PIus II. die 19. Februarii 1459. mediante ejus ſpeciali
Conſtitutione, quæ non reperitur impreſſa in novo
Bullario, ſed mihi in authentica forma fuit per extenſum
1 exhibita, juſtis de cauſis, in eadem Conſtit. latè expreſ-
ſis, ſæcularizavit Monaſterium Ordinis Sancti Benedi-
cti, poſitum in Oppido Elvangi in Sveviæ Circulo, in-
tra fines Diœceſis Auguſtanæ, illiusque Eccleſiam erexit
in Collegiatam ſæcularem, in locum Capituli regularis,
compoſiti ex Monachis ejuſdem Monaſterii, ſubrogando
aliud Capit. ſæcularium Canonicorum compoſitum ex il-
lius Præpoſito, & Canonicis, illos ponendo in locum
prædictorum Monachorum, in omnibus, & per omnia,
cum illa individuali lege, ut ſicuti illius Abbas antea eli-
gebatur à Monachis, ita Præpoſitus ejuſdem Eccleſiæ,
qui Sacri Romani Imperii Princeps eſt, ut obſervat *Vi-
2 teiar. Inſtit Jur. public. tit. 15. de Princ. Imper. & de Eccleſ.
in ſpecie fol. mihi 151. Verſ. De Abbatib fol. 154. verſ. Quinto
& Tob. Paurmeiſter de Juriſdict. lib. 2. cap 9. num. 7. & ſeqq.*
in futurum ſemper eligendus eſſet à Canonicis, ampliſſi-
mè derogando omnibus, juxta clara illa verba ejuſdem
Conſtit. quæ ſunt ſequentia.

*Volumus autem &c. quod Præpoſitus ipſius Eccleſiæ, poſt-
quam in Collegiatam erecta fuerit, occurrente vacatione dd.
3 Præpoſituræ, hujuſmodi electio ad illius Capitulum perti-
neat, prout hactenùs illius Abbatis electio ad Monachos hu-
juſmodi ſpectare conſuevit temporibus retroactis, & qui pro
tempore electus fuerit, confirmationem à Sede Apoſt. petere,
& obtinere teneatur. Statuentes perpetuò, & ordinantes,
ipſam Præpoſituram ſub quibuſvis Conſtit. Cancell. Apoſtol.
Regulis, ſpecialibus, & generalibus reſervationibus, aut
Nationis Germanicæ Concordatis, vel aliis quibuſcumque
Literis Apoſtolicis ſub quibuſcumque verborum formulis, in
genere, vel in ſpecie, editis, vel edendis, ſeu conceſſis,
aut concedendis, quibus omnibus, & ſingulis, eorum to-
tis tenoribus ſpecialiter, & expreſsè derogamus, ullo un-
quam tempore comprehendi poſſe, ſeu etiam debere.*

Per ſpatium 260. annorum, quot effluxi ſunt à tempore
d. Secularizationis, uſque ad hodie, in omnibus vacatio- 4
bus ejuſdem Præpoſituræ, in exequutionem diſpoſitorum
in d. Bulla, ſemper proceſſum fuit per viam electionis,
confirmatæ ab Apoſtolica Sede, ut mihi in facto ſuppo-
nit, & pro indubitato admiſit *Card. de Luc* ad inſtantiam
Canonicorum d. Inſignis Collegiatæ ſcribens pro veritate 5
in hac eadem Cauſa, ut videre eſt *in ejus diſc*. 109. *de Be-
nefic. par*. 1.

Cùmque de præſenti ex Gratia Apoſtol. Sedis eandem
Præpoſituram, unà cùm Archiepiſcopatu, & electoratu 6
Treviren. retineat Sereniſs. Franciſcus Aloyſius à Neo-
burgo, ex Comitib. Palatinis, Magnus Magiſter Ordin.
Theutonici, necnon ex Apoſt. pariter diſpenſatione Epi-
ſcopus, ſeu Adminiſtrator Eccleſiarum Vormatiæ, &
Uratisiaviæ, oritur dubium. An per ipſius obitum (quem
Deus diutiſſimè incolumen ſervet:) procedendum ſit ad 7
proviſionem Præpoſituræ per ſolitam viam electionis, vel
potiùs illa provideri poſſit ab Apoſtol. Sede, ſive ratione
appoſitionis manus, mediante Gratia retentionis ejuſdem
Præpoſituræ cum dd. Archiepiſcopatu, & Epiſcopatibus, 8
ſivè ratione alterius cujuſvis reſervationis, & affectionis,
tam eidem, quàm aliis ſimilibus titulis innixæ.

Crederem verò, abſque ulla prorſus difficultate, pro-
cedendum eſſe per antiquam viam canonicæ electionis.
Habemus enim in hac parte d. clarum, & literale Oracu-
lum Pii II. quod uti particularis lex, omnimodam meretur 9
exequutionem, neque adversùs illius claram, & litera-
lem diſpoſitionem locus eſt conjecturis, & præſumptioni-
bus, quæ in contrarium adduci poſſunt, ut in ſimili ob-
ſervavit *Rot. dec* 3. *num*. 6. *cor Anſald* ibi: *Non erat amplius
contra Bullam tam ſanctam, expreſſam ſuper generalitati-
bus, conjecturis, & diſcurſibus, in oppoſitam excitatis,
immorandum, ſed eadem Bulla adamuſſim, & præcisè ve- 10
niebat ſervanda pro lege*, cum aliis concordantibus, cita-
tis in *tom*. 1. *par*. 2. *diſcept*. 14. *num*. 30.

Attenta præcipuè punctuali exequutione ejuſdem Bul-
læ per longum lapſum ferè triplicis centenariæ, quæ, ne-
dum operatur, ut illius vigore allegari poſſit nova Gra-
tia Apoſtolicæ Sedis, confirmatoria d. Bullæ Pii II. & qui- 11
libet alius melior titulus de Mundo; ut communiter dici
ſolet, & advertuni adducti *in tom*. 3. *par*. 2. *diſc*. 16. *à num*.
18. *& pluribus ſeq*. & benè Rota *deciſ*. 533. *n*. 17. *par* 19. *rec*. 12
ibi: *Sine dubio ex triplicata centenaria reſultat facultas al-
legandi quemcumque titulum meliorem de Mundo &c. & deciſ.
574. n. 11. eadem par. 19. rec.* ibi: *Cùm habens ſolam centena-
riam poſſit allegare Beneplacitum Apoſtolicum, & omnes ti-
tulos meliores de Mundo, & quidquid neceſſarium eſt validi- 13
tati actus*. Quibus addo aliam *in Tranen Præeminentiarum
19. Novemb* 1717. §. *Immemorabilis cor. Anſald*. ubi, quòd
habens pro ſe immemorabilem allegare poteſt quidquid
Imperator, & Papa poſſunt per viam gratiæ, vel juſtitiæ
concedere,

Sed ulterius eadem particularis obſervantia operatur,
ut quatenus aliqua adeſſet dubietas in verbis (quod nullo 14
modo in facto ſubſiſtit, eoquia eadem verba ſunt nimia
clara, & æqualiter rotunda:) adhuc illa penitus ſublata
diceretur per dictam pacificam obſervantiam, ea ratione,
quia talis dicitur ſenſus in verbis, qualem demonſtravit
obſervantia ſubſequuta, etiamſi contrarius intellectus de 15
jure verior eſſet, magiſque accomodatus verborum ſen-
ſui, *Rot. deciſ*. 393. *num*. 7. *coram Priol*. cum aliis citatis *ſu-
pra par*. 1. *diſcept*. 3. §. 5. *à num*. 379.

Nec dicatur, quòd eadem Bulla Pii II. intelligi debeat
de illa vacatione Præpoſituræ, quæ ſequitur per natura-
lem mortem Præpoſiti, non autem quando fuit conceſſa 16
retentio Præpoſituræ cum Epiſcopatu, vel Archiepiſco-
patu, juxtà circumſtantias præſentis caſus, in quibus ter-
minis dicatur verificari reſervatio, clauſa in corpore Ju-
ris, quæ nunquam comprehenſa dicitur in ſimilibus In- 17
dultis, & gratioſis conceſſionibus, *ad Tent. in Extravag.
Ad regimen de Præbend. & dignitat*.

Reſponſio enim in promptu eſt, quòd ſcilicet reſerva-
tio, contenta in d. *Extravag. Ad regim*. non dicitur clauſa
in corpore Juris, ut huic objectio reſpondendo firmavit 18
Rota deciſ. 197. *num*. 24. *& ſeqq. coram Othobon*. & proindè
ſemper comprætenditur ſub ſimilibus Indultis.

Cæterùm nos ſumus in terminis longè diverſis, quia
quando promoto ad Archiepiſcopatum, vel Epiſcopa-
tum conceditur gratia retentionis Beneficiorum incompa- 19
tibilium, tunc iſta non dicuntur vacare per promotionem,
ſed

Digitized by Google

ſed per mortem naturalem Promoti, ad differentiam alte-
rius caſus, quando hujuſmodi Gratia retentionis denega-
tur, quia tunc vacare dicuntur per promotionem, & ve-
20 rificatur vacatio apud Sedem, quæ uti reſervatio, clauſa
in corpore Juris, non dicitur comprehenſa ſub ſimilibus
Indultis, ut in terminis præciſis noſtræ Præpoſituræ, pro
veritate ſcribens, notat *Card. de Luc. de Beneſic. diſc.* 109.
num. 3. *& ſeqq.* ubi ſolidè advertit, quòd in his circumſtan-
tiis ille, qui diſpenſationem obtinuit, continuat in ſuo
primo ſtatu, perinde eſt, ac ſi aliud incompatibile Be-
nefic. non obtinuiſſet.

Eodem prorſus modo, quem exemplificat *Card. de Luc.*
21 *de Beneſic. diſc.* 104. *num.* 8. *verſ. Si enim*, in eo, qui poſt
condemnationem ad pœnam Capitis, à Principe gratioſè
obtinet liberationem à morte; Iſte enim non cenſetur no-
vus homo, obtinens novam vitam, à priori diverſam,
ſed dicitur continuare in primo ſtatu vitæ, cum ſolo obſta-
culo, à Principe poſito, ne juxta condemnationis teno-
rem, ejus mors ſequeretur.

Idque ad differentiam alterius caſus denegationis præven-
22 tivæ diſpenſationis ſuper retentione incompatibilium per
promotionem ad Epiſcopatum, quia tunc verè, & pro-
priè ſequi dicitur vacatio; Poſtmodum verò, tanquam
per ſpeciem novæ proviſionis ex integro eidem, jam con-
ſtituto in ſtatu Epiſcopali, denuo Papa Beneficium con-
fert, ut notat *Card. de Luc. de Beneſic. diſc.* 104 *ſub num.* 9.
23 & firmavit *Rot. deciſ.* 30. *num.* 11. *apud Novar. in Summ. Bul-
lar.* ubi, poſt innumeros concordantes, quos ibidem citat,
& ſequitur, benè firmat, præventivam Gratiam reten-
tionis incompatibilium operari, ut conſervetur in ſuo pri-
mævo ſtatu jus antiquum, quod habebat Beneficiatus, ci-
tra ullam mutationem tituli, vel poſſeſſionis, quæ fuit
confirmata *in deciſ.* 599. *à num.* 19. *uſque ad finem par.* 18. *rec.*
ubi, quod per gratiam præventivæ retentionis Beneficio-
24 rum, aſſequutio Epiſcopatus non operatur vacationem
antiquorum Beneficiorum, nec de jure, nec de facto, mi-
nuſque innovatus, vel mutatus dicitur prior titulus, ſed
ſolùm prorogatus antiquus. Ex quo ad rem benè infert,
quòd Promotus, habens gratiam retentionis, non indiget
25 nova collatione, nec opus habet adipiſci novam poſſeſſio-
nem ſuorum Beneficiorum, ſed antiquam continuat:
Eveniente autem illius morte, eadem Beneficia vacant
per obitum, non autem per promotionem.

Quæ omnia, ſi procedunt in terminis Indultorum, quæ
concedi ſolent S.R.E. Card. juxta firmata *in dd. punctuali-
26 bus dec.* 30. *apud Novar. in Sum. Bullar. &* 599. *par.* 18. *recent.*
Multò magis locum habent in præſenti, in quo ſermo eſt
de Gratia, longè amplioribus verbis concepta, cum de-
rogatione etiam æquè famoſis, ac vulgatis Concordatis
Germaniæ, quibus non de facili derogari ſolet, ut, am-
pliando concluſionem, ſupra firmatam, in punctualibus
27 terminis obſervat *Card. de Luc. de Beneſic. diſc.* 109. *num.*
6. *& ſeqq.*

Magna autem diſparitatis ratio in eo reſidet, quòd quan-
do proceditur per viam conceſſionis Indultorum reſpectu
S.R.E. Card. ſupponitur certa reſervatio, ſeu Jus Data-
riæ, cui propterea per conceſſionem Indulti fit certum
28 præjudicium, eò quia illi adimitur jus illud, quod, præ-
ciſo Indulto, Datariæ indubitanter competit: Non ſic
autem dicendum eſt in præſenti, eo quia, niſi Eccleſia
Regularis per Pium II. ſæcularizata fuiſſet, ſed permane-
ret hodie in antiquo ſtatu, nullum omninò jus compete-
ret Datariæ, quia Abbatia erat de ſui natura electiva,
cum ſola obligatione, omnibus canonicis electionibus
29 communi, obtinendi confirmationem, non autem erat
collativa, & conſequenter Gratia Pii II. nil aliud conti-
net, quàm ſolam mutationem Perſonarum eligentium,
hoc eſt, loco Monachorum ſubrogando Canonicos ſæcu-
laris, quæ omnia in noſtris terminis egregiè obſervat *Card.
de Luc. d. diſc.* 109. *de Benefic. num* 8.

Coronantur omnia hæc ab individuali obſerventia, eò
30 quia anno 1613. vacata noſtra Præpoſitura per promotio-
nem illius Præpoſiti, fuit proceſſum ad formam Indulti
per antiquam viam electionis, ut notat *Card. de Luca ubi
ſupra ante finem* ibi: *Potiſſimè verò, quia de anno* 1613.
*cùm contigiſſet caſus præciſus vacationis per promotionem,
Præpoſitura ad formam Indulti proviſa fuit per electionem:*
Itaut hujuſmodi præciſa, & punctualis obſervantia om-
31 nem omninò in hac parte difficultatem tollere videatur, ju-
xta authoritates, allegatas ſupra, quibus addo alios, ci-
tatos *in tom.* 2. *par.* 1. *diſc.* 23. *num.* 33. *& Rot. deciſ.* 300. *num.*
30. *par.* 12. *& deciſ.* 266. *num.* 1. *&* 2 *par.* 15. *recent.*

Ex quibus ſolidis fundamentis ceſſare videtur neceſſitas
recurrendi ad Summum Pontificem pro obtinenda ab eo- 32
dem Gratia liberæ electionis ad noſtram Præpoſituram,
quando illam vacare contigerit, juxta deſiderium, expreſ-
ſum in fine Notulæ, mihi traditæ, eò quia fruſtra preci-
bus impetratur id, quod de jure competit, ut dicitur *in
leg. Imperatores ff. de Privileg. credit. & in leg.* 1. *in medio
Cod. de Theſaur. lib.* 10. cum aliis concordantibus citatis *in* 33
tom. 3. *par.* 1. *diſcep.* 17. *num.* 75. Præcipuè, quia ſimiles Gra-
tiæ non ſolent de facili à Dataria concedi in propriorum
Jurium præjudicium, ut experientia notum eſt. Et pro-
pterea cautè in hac parte procedendum eſt, ne Datariæ 34
Miniſtri ex hac gratioſa petitione credant, Collegiatam
Eccleſiam malum fovere jus, quod ex hucuſque animad-
verſis non videtur ſubſiſtere. Quatenus verò ad Cautelam
peti velit eadem Gratia, poterit id facilè ad praxim redu-
ci, abſque ullo præjudicio Jurium dictæ Collegiatæ.

DISCEPTATIO XIII.

§. I.

Melevitana Jurium Præeminentiarum.

PRO

Clero ſæculari Eccleſiæ S. Pauli.

CUM

Eccleſia regulari Portus Salutis.

Argumenti loco ſubnectuntur ſequentia.

XIII. DUBIA.

I. *An, & de cujus matricitate conſtet?*

II. *An, & cui ſit danda præcedentia in quibuſcumque Proceſſionibus generalibus, & Functionibus Epiſcopalibus?*

III. *An occaſione aſſociationis Cadaverum ad Eccleſiam Sancti Pauli, ſeu ad aliam, exiſtentem intra limites ejuſdem, invitatis, & accedentibus, tam Parocho ſæculari, quàm Regulari. Parochus ſæcularis præcedere debeat alteri Regulari?*

IV. *An occaſione aſſociationis Cadaverum ad Eccleſiam Portus Salvi, ſive ad aliam, exiſtentem intra limites ejuſdem, invitatis, & accedentibus Parocho ſæculari, & regulari, Parochus ſæcularis pariter præcedere debeat eidem Parocho regulari?*

V. *An in dicta aſſociatione ad aliquam ex prædictis Eccleſiis, interveniente Clero ſæculari, unà cum Parocho ſæculari, & altero regulari, omnes incedere debeant ſub Cruce Cleri, & Parochi ſæcularis vel ſub qua?*

VI. *An eodem modo procedendum ſit accedente Epiſcopo ad viſitandam Eccleſiam Parochialem Portus Salvi?*

VII. *An in eiſdem Proceſſionibus, & Funeralibus licitum ſit d. Parocho regulari, unà cum ſuis Religioſis, deferre Crucem cum, vel ſine Velo, ſeu Pallio appenſo?*

VIII. *An, & à quo Parocho, ſæculari, vel regulari facienda ſit Proceſſio poſt Veſperas diei Feſtivitatis SS. Corporis Chriſti, itaut ſit ſtandum, vel recedendum à deciſis ſub die 9. Maii 1716.?*

IX. *An eadem Proceſſio, ut ſupra facienda, tranſire etiam poſſit per vias magis conſpicuas Civitatis Vallettæ, etiam intra limites alterius Parochiæ irrequiſito altero Parocho?*

X. *An PP. Dominicani teneantur accedere ad d. Proceſſionem, illamque aſſociare?*

XI. *An liceat Parocho Sancti Pauli ſe conferre ad adminiſtranda Sacramenta, tam Sanctiſſimi Viatici, quàm Extremæ Unctionis Incolis, ſeu Habitantibus in Domibus, ſitis, retrò Eccleſiam Beatæ Mariæ* della Vittoria, *nec non Incolis, & Habitantibus in Foveo Caſtri Sancti Helmi?*

XII. *An eidem Parocho S. Pauli, occaſione adminiſtrandi eadem Sacramenta propriis Parochianis, habitantibus extra Portam Civitatis Vallettæ, liceat exire à Porta majori ejuſdem Civitatis, & tranſire cum pompa intra limites Parochiæ Portus Salvi, ſive potiùs teneatur exire ab altera Porta nuncupata* dalla Marina?

XIII. *An dicto Parocho S. Pauli ſit prohibendum adminiſtrare Sacramenta, & præcipuè occaſione præcepti Paſchalis, Clericis ſæcularibus, habitantibus intra limites Parochiæ*

rochiæ

Digitized by Google

rochiæ Portus Salvi, etiamſi adſcripti non ſint ſervitio Parochiæ S. Pauli, itaut teneantur accedere, ex adimplementum dicti præcepti, ad eandem Parochiam Portus Salvi.

IN Civitate Vallettæ Melevitanæ Diœceſis ab antiquiſſi-
mo tempore duæ Eccleſiæ Parochiales erectæ reperiun-
1 tur; Una ſub titulo Naufragii D. Pauli Apoſtoli, quæ eſt
antiquior; Alia verò modernior ſub invocatione B. Mariæ
Portus Salutis; Primæ Sacerdos ſæcularis præficitur: Se-
cunda vero conceſſa fuit à S. Pio V. Patribus Ordinis San-
cti Dominici.

Notorium eſt in eadem Civitate, quòd in illa, præter
inſignem Eccleſiam Conventualem Ord. Militaris S. Jo:
2 Hieroſolymitani, cui inſerviunt 70. Fratres Cappellani,
ex Apoſtolico Indulto decorati Rocchetto, & Mozzetta
violacea, numerantur etiam quamplures aliæ Eccleſiæ Re-
gularium, inter quas, quatuor ſunt filiales, & ſubiectæ
eidem matrici Eccleſiæ S. Pauli, necnon Palatium ſolitæ
reſidentiæ Magni Magiſtri, & aliud Epiſcopale, ſitum in-
tra limites dictæ Eccleſiæ Parochialis regularis, ut non con-
trovertitur.

Verùm, quia antiquis temporibus confines utriuſque Pa-
rochiæ non erant deſignati, & diſtincti; Idcirco Aſcanius
Libertanus Viſitator Apoſtolicus in Viſitatione, facta an-
3. no 1583. ad præſcriptum Conc. Trident. paulò ante termi-
nati, unam Parochiam ab altera diviſit, unicuique ſtatuen-
do ſuos certos limites. Taleque decretum diviſionis, à d.
4 Apoſtolico Viſitatore factæ, poſt quatuor luſtra, cauſa co-
gnita, approbavit S. C. E. de anno 1605. illamque obſerva-
ri mandavit.

Non poteſt in dubium revocari, Eccleſiam præfatam
ſæcularem S. Pauli primum locum tenere, majoreſque præ-
rogativas, & præeminentias habere in concurſu d. Eccle-
ſiæ regularis Portus Salutis, dum in vim Edicti, publicati
5 de ordine Epiſcopi Cagliares, & ad formam S. Conc. Trid.
de anno 1628. & in exequutionem Conſtitut. Synodalium
diverſorum Epiſcoporum, de quibus in Summ. adſcripti
reperiuntur illius ſervitio omnes Sacerdotes, & Clerici,
etiam domicilium habentes intra limites d. Parochiæ regu-
laris Portus Salutis, conſtituentes numerum ferè 200. Ii-
demque die Fer. V. in Cœna Domini Sacram Communio-
6 nem in eadem accipiunt, ac ſumere tenentur; Habentque
ulteriùs dd. Sacerdotes obligationem recitandi divina Offi-
cia, Horas canonicas, Litanias die Sabbathi, ac Miſſam
in illa cantare diebus Dominicis, & Feſtis de præcepto, ut
legitur in Decretis, factis per ſucceſſores Epiſcopos in ſa-
cra Viſitatione, diverſis temporibus conditis, datiſque in
Summario.

Magiſtratus præterea ſæcularis ibidem dumtaxat habet
Sedem fixam, in conſpicuo loco ſitam; In publica forma
accedit ad eandem in magnis Solemnitatibus ad audiendum
7 Sacrum; Divinaque Officia celebrari facit; Necnon duas
annuas Proceſſiones diebus ſtatutis peragit pro adimple-
mento Votorum, diverſis temporibus ex publicis cauſis
emiſſorum; Ibiquè ſolemni die Cœnæ Domini publicè ſe
confert ad adimplendum Paſchale præceptum.

In eadem pariformiter Eccleſia Epiſcopi functiones om-
nes Pontificales, pro tempore occurrentes, ſolemniter ce-
8 lebrant, & unà cum Capitulo Eccleſiæ Cathedralis pera-
gunt; Idemque Capitulum quoties à Civitate Notabili, ubi
exiſtit eadem Eccleſia Cathedralis, accedit ad illam Civi-
tatis Vallettæ pro Funeribus, & Exequiis, vel ipſius E-
piſcopi, aut alicujus Canonici, quamvis defuncti intra li-
mites d. Parochiæ regularis Portus Salutis, ſimiliter in ad-
miniſtrando Sanctiſſimo Viatico eidem Epiſcopo, congre-
gatur, & cuncta peragit in eadem ſæculari Eccleſia D.
Pauli.

Viſitationes omnes ab Epiſcopis pro tempore in eadem
inceptæ ſemper fuerunt, & deindè viſitatæ aliæ Eccleſiæ
9 filiales, nec non Eccleſia d. Parochiæ regularis, omneſque
Proceſſiones, tam ordinariæ, quàm extraordinariæ, de
ordine Epiſcoporum pro tempore intimatæ, ab ea incipi-
unt, nempè duæ ordinariæ ſingulis annis, una die Domi-
nico poſt Veſperas infra Octavam SS. Corporis Chriſti, &
alia die Dedicationis, ſeu Tituli ejuſdem Eccleſiæ, quæ
ab aliquo tempore citra celebratur ſtatuta die 10. Februarii
& hoc tam vigore Conſt. Synodalium, quàm in exequutio-
nem Edictorum, ad hujuſmodi effectum aliàs publicato-
rum, & exhibitorum in Summ. omniaque ſemper expleta
10 fuerunt cum interventu univerſi Cleri ſæcularis, & regula-
ris, necnon omnium Confraternitatum Laicalium, ut in
eiſdem Edictis præcipitur, & deponunt Teſtes apprimè in-
formati. Die inſuper 10. Februarii anno quolibet celebra-
tur in prædictis Eccleſia, & Civitate Feſtum de præcepto
Commemorationis Adventus D. Pauli Apoſtoli; Non ita
tamen practicatur in d. Eccleſia regulari Portus Salutis die
2. Julii, qua ſolemnizatur Feſtum illius Tituli.

Ultimò demum, aliis minoris momenti functionibus
omiſſis, gratia brevitatis, in ea uſque de anno 1656. ex pia
diſpoſitione Catharinæ Valenti fundatum extitit Colle-
gium novem Beneficiatorum, qui ſingulis diebus Domini- 11
cis, & Feſtivis de præcepto, divina Officia, Miſſam can-
tatam, Litanias, Horaſque canonicas celebrare, & ca-
nere reſpectivè tenentur inſimul cum univerſo Clero, illius
ſervitio adſcripto, cujus reſpectu anteceſſor Epiſcopus in
actu Viſitationis diverſa decreta edidit, poſtea cauſa cogni-
ta, & maturè diſcuſſà, approbata, & canonizata, præ- 12
via diſputatione 8. dub. die 29. Januarii 1718. de quibus in
Lib. 68. Decr. ejuſdem S. C. fol. 48.

Licèt autem ex his uſque ad evidentiam appareat, ean-
dem Eccleſiam Parochialem ſæcularem Divi Pauli pluri-
mis prærogativis honorificis, & præeminentialibus gaude-
re, quibus caret altera Eccleſia regularis; Hujus tamen
Parochus, & Religioſi ejuſdem Conventus jactare cœpe-
runt, virtute Litterarum Apoſtolicarum S. Pii V. pollere
titulo, & prærogativa Matricitatis; propter eaque diver- 13
ſas excitarunt exorbitantes prætenſiones, valde præjudicia-
les noſtræ Eccleſiæ: Ad eas proinde terminandas, juxta
declarationem faciendam ab hac S. C. eidem ſupplex Libel-
lus porrectus fuit, Et perventa Relatione anteceſſoris E-
piſcopi, auditis Partibus, compoſita, tandem poſt varias
exceptiones dilatorias, infraſcripta dubia concordata fue-
runt, quæ videntur favore Parochialis Eccleſiæ S. Pauli re-
ſolvenda.

In ordine ad primum, concernens aſſertam Matricita-
tem, ex adverſo prætenſam, illa reſpectu Eccleſiæ Domi-
nicanorum in præſenti caſu reputatur intentionalis, dum
Matricitas propriè oritur, vel ex Fonte baptiſmali, quia 14
inibi renaſcimur per Baptiſmum, juxta *Gloſſ. in Clement. 1. verſ. Matricem de Sententia Excomm.* & concordat alia
Gloſſ. in clement. 2. ſub verb. Deputati de Baptiſm. cum con-
cordan. *apud Pignatell. conſultat. 172. n. 13. tom. 2.* Aut in
caſu, quo ex una Eccleſia materiali conſtituuntur duæ for-
males in illius adiutorium, uti filiales, dependentes, &
ſubjectæ, ut notat idem *Pignat. conſul. 109. num. 1. & 2. 10.*
9. & firmavit *Rot. dec. 7. num. 7. & 8. par. 18. rec. & dec. 55. nu.*
14. cor. Axſald.

Cæterùm, quando utraque Eccleſia ab initio fundata ex-
titit de per ſe, & nullam dependentiam una ab altera ha-
ber, cum ſuo diſtincto Fonte baptiſmali, quælibet ex ſe 15
Sacramenta adminiſtrat, illarumque diviſio facta fuit au-
thoritate Viſitatoris Apoſtolici Aſcanii Libertani, cum
aſſignatione Confinium, & quod magis eſt, ab anno 1585.
utraque Eccleſia in hoc ſtatu continuavit, ut latiùs videre
eſt in Viſitatione ejuſdem Eccleſiæ, facta per Epiſcopum
Jacobum Canaves, data in Summ. In his terminis vera, &
propria Matricitas penitus excluditur, ad tradita per *Rot. in d. dec. 7. n. 6. par. 18. rec.*

Imò præ oculis habendo tot, tantaſque prærogativas, ho-
norificentias, & præeminentias, quibus Eccleſia S. Pauli
pacificè fruitur, & gaudet in concurſu alterius Parochiæ 16
regularis, eadem Eccleſia ſæcularis, cum omni legali fun-
damento reputatur ſuperior, & major exiſtimatur reſpectu
alterius Eccleſiæ regularis, & per conſequens illa potiùs,
& non iſta ritè, & rationabiliter denominari debet, & eſt
Matrix, ſumpta matricitate largo modo, & ad effectum,
de quo agitur, cùm longè in cunctis Eccleſiam Regula-
rem præcellat, ut egregiè advertit Epiſcopus anteceſſor in
ſua Relatione, data in Summario. Idemque obſerva-
verat priùs in actu Viſitationis, & firmavit *Rota in Tra-* 17
nen. Præeminentiarum, cujus verba regiſtrantur in-
fra n....

Adeoque in præſenti caſu, & ad noſtrum effectum vide-
tur capienda reſolutio, Conſtare de matricitate ejuſdem
Eccleſiæ ſæcularis S. Pauli, cùm hæc fruatur prædictis qua-
litatibus, & prærogativis honorificis, & ſuperioribus, fun-
datis in ſacris Functionibus, quæ in ea celebrantur, & fiunt
à Parocho, Beneficiatis, totoque Clero, ejus ſervitio ad-
ſcripto, & valdè numeroſo, adeout Epiſcopus Cocco Pal-
merius in ſua Synodo, ad effugiendam perturbationem, quæ 18
ortum habuerat à multitudine Sacerdotum, & Clericorum,
eidem Eccleſiæ ſæculari Sancti Pauli inſervientium, man-
daverit, illos eſſe dividendos in duas, aut tres claſſes, ſer-
vitiumque præſtandum eſſe alternatim.

In hac

Digitized by Google

In hac etiam Eccleſia divina Officia celebrantur, & pſal-
luntur eodem prorſus modo, qui ſervatur in Eccleſiis Ca-
thedralibus, & quidem cum magno eccleſiaſticarum Fun-
ctionum decore, devotione Populi, ac Cultus divini augu-
mento, quæ omnia ad noſtrum propoſitum benè conſiderat
19 *Pignatel conſult.* 109. *num.* 3 *tom.* 9. & meliùs *Card. de Luc.*
Miſcell. Eccleſ. diſc. 32. *num.* 14. ubi egregiè ponderat ulte-
riùs diverſitatem Ordinis hierarchici Cleri ſæcularis, ſem-
per vincentis regularem, & *Rot. deciſ.* 365. *numer.* 15. & 16.
cor. Priol. & *deciſ.* 55. *num.* 14. *cor. Anſald.*

Ad 2. dub. videtur reſpondendum, Præcedentiam dan-
dam eſſe Parocho S. Pauli in quibuſcumque Proceſſionibus,
& Functionibus Epiſcopalibus: Nimis enim familiare eſt,
& admodum tritum, quòd Clerus ſæcularis, tanquam an-
tiquior, & dignior in omni loco, in quolibet actu, & in
20 ſingulis functionibus publicis, & actibus ſolemnibus, præ-
cedere debeat Clero regulari, etiam in ipſorum Regula-
rium Eccleſiis, & Conventibus, ex latè animadverſis
per *Panimol. deciſ.* 1. *annotat.* 3. *numer.* 2. & 5. *Novar.*
in Lucern. Regular. verb. Præcedentia num. 4. & 5. *Pi-*
gnatel. conſult. 26. *numer.* 1. & *ſeq. tom.* 4. *juxta impreſſ.*
21 *Roman. Sperel deciſ.* 179. *per tot.* præcisè *à numer.* 11. &
ſeqq. qui ſcripſit in Cauſa *Oppiden. Proceſſionis* 18. *Maii*
1646. *coram Veroſp.* quæ in hac materia eſt magiſtralis,
& quam per extenſum regiſtravit *Pignatel. d. conſult.* 26.
à numer. 15. *ad numer.* 36. ſolidè probat, id verum eſſe
in caſu longè duriori, in concurſu ſcilicèt Eccleſiæ re-
gularis matricis, & Eccleſiæ ſæcularis ejus filialis, aſſe-
rendo, in hoc etiam caſu ratione Hierarchiæ eccleſiaſti-
22 cæ, Clerum ſæcularem Eccleſiæ filialis, præcedere de-
bere Clero regulari Eccleſiæ matricis, quem citat *Anſald.*
in Addit. ad deciſ. 55. *numer.* 17. *verſic. Singulare tamen*
eſt.

Quæ adeò vera ſunt, ut procedant etiam inter ipſaſ-
met regulares Familias, non ſolùm in Eccleſia militan-
te, ſed etiam in ordine ad Eccleſiam triumphantem;
Vidimus hoc noſtris temporibus practicari tempore s. m.
Clementis X. quando inter Sanctos adſcripti fuerunt Ca-
23 jetanus Thienæus, Franciſcus Borgia, Philippus Beni-
tius, Ludovicus Bertrandus, & Roſa Limana; Orto
enim dubio, quis eorum occupare deberet in ſac. Fun-
ctione primum locum, prætendentibus Dominicanis, il-
lum debitum eſſe Sancto Ludovico Bertrando, attenta
antiquitate eorum Inſtituti, in lite ſuccumbuerunt, da-
tuſque fuit primus locus, ratione majoris proximitatis
Hierarchiæ Eccleſiaſticæ, S. Cajetano; Secundus S.
Franciſco Borgiæ, 3. S. Philippo Benitio; Quartus S.
Ludovico Bertrando, & ultimus S. Roſæ, ut videre
eſt apud *Card. de Luc. in Miſcel. Eccleſ. diſc. per to-*
tum.

Si enim admitteretur contrarium, utique reduleret mon-
ſtruoſitatem, undequaque damnabilem; Dum adverſare-
tur, tum Hierarchiæ eccleſiaſticæ, in eo conſiſtenti, ut
Digniores præcedant inferioribus, & digniorem locum
24 Minores cedere debeant, juxta authoritates, ſupra al-
legatas, & ſignanter illas, quas referunt, & ſequun-
tur *Pignatel. d. conſult.* 26. *per tot. tom.* 4. & *Sperel. d. deciſ.*
179. *num.* 12. & *ſeq per tot.*

Tum *Cær. Epiſ. lib.* 2. *cap.* 32. in quo litteraliter præſcrip-
tus legitur ordo incedendi in Proceſſionibus, aliiſque fun-
ctionibus eccleſiaſticis, & dignior locus ſemper attribui-
tur Clero ſæculari: Cæremoniale verò prædictum, tanquam
25 ſolemniter approbatum à duobus Sum. Pontificibus Clem.
VIII. & Innoc. X. vim legis habet, ac tanquam tale ab
omnibus præcisè obſervandum eſt, ex adductis per *Grattian.*
diſcept. 298 *numer.* 28. & *Card. de Luc. de Juriſdict. diſc.* 31.
26 *num.* 5. & firmatis per *Rot. deciſ.* 4. *num.* 19. *apud Novar. in*
Sum. Bullar. & *dec.* 647. *num.* 3. *par.* 4. *tom.* 3. & *dec.* 245. *num.*
10. *part.* 10. *rec.*

Tum Conſtitut. Synodalibus Epiſcopi Gargalli, condi-
tis de anno 1591. datiſque in Summario, quæ fuerunt con-
firmatæ de anno 1620. per Epiſcopum Cagliares, quæve
tanquam particulares leges in qualibet Diœceſi punctuali-
ter ab omnibus ſervandæ ſunt, per ea quæ ad rem notant
27 *Barboſ. de Poteſt. Epiſc. part.* 3. *alleg.* 93. *numer.* 23. *Ciar-*
lin. contr. 61. *num.* 1. *Tond. Quæſt. Beneſ. par.* 1. *cap.* 11. *nu-*
mer. 1. *Anſald. in Addit. ad deciſ.* 78. *numer.* 60. & *Rot. deciſ.*
74. *numer.* 20. *coram Zarat.* & *deciſ.* 740. *in fine coram*
Emer. jun.

Tum quàm plurimis decretis, & reſolutionibus omnium
Sacr. Congr. relatis, & ſequutis *à dd. Panimolla, Nova-*
rio, Pignatello, & *Sperellio* locis allegatis; Præcipuè ora-
culo hujus Sacroſancti Conſeſſus, emanato die 30. *Auguſti*
1602. quo mediante per viam legis univerſalis determina-
tum fuit per hæc verba: *Clerum ſæcularem in omnibus locis,* 28
etiam in propriis Eccleſiis, & Conventibus Monachorum,
& Religioſorum quorumcumque, &c. præferendum eſſe, &
præcedere debere, non obſtante quacumque aſſerta, ſeu præ-
tenſa conſuetudine in contrarium, quam abuſum eſſe, & non
conſuetudinem, eadem S. Cong. declaravit. Taleque decre-
tum confirmavit Clem. VIII. de anno 1603. & Gregor. 29
XV. de anno 1621. quod per extenſum regiſtratur apud *Pi-*
gnatel. dicta conſult. 26. *numer.* 2. *ad* 5. *tom.* 4. *Panimol. dec.*
1. *annotat.* 3. *numer.* 9. *Barboſ. de Poteſt. Epiſcoporum*
part. 3. *allegat.* 75. *numer.* 35. & *de Paroch. cap.* 9. *nu-*
mer. 15.

Tum demum honeſtati, & ſacrarum Functionum deco-
ri: Permitti enim, & tolerari non debet quod undiquè in-
decorum eſt eoque minùs quòd eſt irrationabile. Tale pro- 30
fectò reputatur id, quòd eſt contra leges Canonicas, Con-
ſtit. Eccleſiaſticas, & Synodales, contra Cæremon. Epi-
ſcoporum, & contra Sanctiones Pontificias, atque de-
creta Sac. Congr. præſertim hujus ſupremi, & Sacroſancti
Senatus, quæ habent vim legis, & tanquam talia ample- 31
ctuntur, ſervantur, & ab omnibus exequutioni deman-
dari debent *Fagn. in C. Quoniam de Conſt. Paſq. qu. moral.*
Cent. 1. *c.* 61. *nu* 4. & *per tot.* & *Rot. in R. Mat.* 3. *Jun.* 1619.
§. Hinc. deſcendendo cor. Cotio.

Et in durioribus terminis pacificæ, & antiquiſſimæ con-
ſuetudinis, quod Minor Majori, & minùs Dignus Digno-
ri præferatur; quòd illa uti Juri Divino, naturali, cano-
nico, & civili repugnans, nullo modo tolerari valeat, 32
ſed uti merus abuſus prorſus eliminandus, & abolendus ſit,
notant communiter Doctores, citati in *Inſtitut. Crim. lib.* 1.
tit. 10. *§.* 5. *num.* 234.

Quibus non obſtat aſſerta Concordia, inita anno 1621. 33
cum ſuppoſito, quòd fuerit etiam obſervata.

Ultra quod enim ea inita apparet poſt Synodales Conſtit.
Cæremoniale Epiſcoporum, & Decreta Sac. Congr. deſu-
per expenſa, ac etiam poſt recurſum, habitum ad hunc Sa-
croſanctum Conſeſſum, eoquè pendente, & quod plus
eſt, tunc temporis Parochus ſæcularis in vim illius nul-
lum, commodum, nullamque utilitatem reportavit, 34
imò totum peractum apparet in evidens ſuæ Eccleſiæ præ-
judicium; Cùm nihil omninò conſequutus fuerit, to-
tumque indebitè, maximave promptitudine, ſeù potiùs
juſſu, ac metu reverentiali erga ſuum Superiorem, conceſ-
ſit, ut ad evidentiam præſeferunt verba illa: *Volentes obtem-*
perare mandatis ſui Superioris: Et quod magis eſt, om-
nibus Juribus propriæ Eccleſiæ renunciaverit, illaque eo-
dem tempore tranſtulerit in Parochum regularem: In qui-
bus circumſtantiis eadem aſſerta concordia nullius prorſus
eſt roboris, nulliuſque efficaciæ, ad *Text. in leg. Tranſactio* 35
Cod. de Tranſact. & animadverſa per *Urceol. de Tranſact.*
quæſt. 2. *num.* 21. *Larr. deciſ. Gran.* 68. *numer.* 12. & *Rot. de-*
ciſ. 248. *num.* 4. *par.* 11. & *deciſ.* 326. *num.* 8. *par.* 11. & *dec.* 187.
num. 5. *par.* 13. *rec.*

Hoc unum certum eſt, quòd dicta tranſactio in nihilo
turbat ad effectum, de quo agitur, eò quia facta fuit non
ſuper re dubia, ſed clara, ex animadverſis per *Cyriac. con-*
tr. 3. *numer.* 2. *Andreol. contr.* 246. *numer.* 16. & *contr.* 288. 36
numer. 1. & *ſeqq.* & *Rot. dec.* 39. *num.* 2. *apud Urceol. de Tran-*
ſact. & *deciſ.* 1187 *numer* 4. *coram Emer. jun.* Non ſolùm au-
tem in noſtris terminis Concordia præd. verſatur circa rem
ſummopere claram, imò evidentem, ex ſupra animadver-
ſis, ſed ulteriùs circa illud Jus, quod Parochus noſtræ Ec-
cleſiæ in Parochum regularem transferre nullatenus pote-
rat, dum Jus præcedendi Clero ſæculari competens in con-
curſu Cleri regularis, competit Clericis ſæcularibus non ra-
tione Perſonæ, ſed Ordinis, ſeù ratione eccleſiaſticæ Hie-
rarchiæ, adeoque non eſt in poteſtate Clericorum ei renun-
ciare, nec expreſsè, neque tacitè in præjudicium, & de- 37
decus totius Ordinis Clericalis, utilitatis publicæ, ac detri-
mentum ejuſdem Eccleſiæ, ejuſque Succeſſorum, ex ani-
madverſis per *Decian. conſ.* 21. *à num.* 69 *ad* 74. *lib.* 1. *Gra-*
tian. cap. 298. *num.* 9. *Scacc. de Judic. lib.* 1. *cap.* 11. *à num.* 81.
Graſſ. de Effect. Cleric. effect. 1. *numer.* 3. *Panimol. deciſ.* 6.
annot. 6. *numer.* 29. *Sperel. deciſ.* 184. *numer.* 85. *Zaul. ad Stat.*
Faven. tom. 1. *fol* 195. *num.* 4. egregiè *Card. de Luc. de Præ-*
em. diſc. 24. *numer.* 4. ibi: *Atque hinc ceſſare dicebam ſolidius* 38
fundamentum quod pro Caſſinenſibus valdè ſtringebat circa
obſervantiam, quia cùm hæc præjudicialis eſſet univerſo Or-
dini Clericali, idcirco tanquam corruptelæ ſpecies, potiùs
reprobanda eſſet, cum non poſſit aliquorum Clericorum con-
ſenſus

Digitized by Google

*ſenſus præjudicare circa ea , quæ univerſum Ordinem con-
cernant .*
Et in puncto ſimilis Tranſactionis , geminatæ , exequu-
tæ , ac obſervatæ , egregiè *Pignatel. conſult. 26. numer. 32.*
39 *tom. 4. & Rot. in Oppid. Proc. apud eund. num. 11. & duobus
ſeqq.* ac plenè idem *Sperel.* ſcribens in eadem Cauſa *dec. 179.
num. 85. & ſeqq.*
Potiſſimè , quia aſſerta Concordia deſtituta apparet Be-
neplacito Apoſtolico , in his terminis omninò neceſſario ,
egregiè *Rot.* loquens in præciſis terminis noſtri caſus *in deciſ.
297. num. 20. par. 14. recent.* & meliùs *in dicta Oppiden. Pro-
ceſſ. coram Urroſp.* penès *Pignatell. conſult. 26. ſub num. 12.
verſ. Et in utraque* , ubi non ſine legali fundamento admiſ-
ſum non fuit Beneplacitum præſumptum , fundatum in lap-
40 ſu temporis , ea adducta bona ratione , quia quælibet ob-
ſervantia , & quæcumque conſuetudo in contrarium , per
dd. Conſtitutiones Apoſtolicas , munitas clauſula *Sublata* ,
& decreto irritanti , penitùs abrogata remanſit , ad latè
ponderata per *Sper. d. deciſ. 179. à num. 51.* loquentem in præ-
ciſis , & punctualibus terminis noſtri caſus , & generaliter
*Gonzal. ad Regul. 8. Cancel. gloſſ. 67. num 8. Mart. Ant. var.
reſol. lib. 1. reſol. 98. in fine , & Rot. dec. 42. numer. 17. apud
Novar. in Summ. Bull. & deciſ. 200. num. 5. & 6. cor. Celſ. &
dec. 55. num. 5. cor. Anſald.*
Ex quibus , poſita ad partes dicta prætenſa Concordia ,
minus fundamentum fieri poteſt in aſſerta contraria conſue-
tudine , quando etiam per falſam , & inſubſiſtentem hypo-
41 theſim illa probata diceretur . Quia in noſtris terminis me-
reretur potiùs nomen abuſus , & corruptelæ , & uti irra-
tionabilis , & abuſiva , induci nunquam validè potuiſſet ,
eò quia præcedentia Cleri regularis in concurſu Cleri ſæ-
cularis , eſt omni Jure impræſcriptibilis , ex adductis per
*Panimol. deciſ. 1. ann. 2. num. 4. & ſeqq. Card. de Luc. de
Præem. diſc. 24. num. 5.* quem ſequitur *Rot. in Terracoren.
Præced. 18. Junii 1697. in fine cor. Card. Caprar.* ibi : *Si
conſuetudo eſt irrationabilis , tunc , tanquam corruptela , ſper-
42 ni debet .* Conſuetudo autem irrationabilis , licèt ſit imme-
morabilis , non attenditur in qualibet materia , taliſque
dicitur quando eſt contra leges , Conſtitutiones Pontificias ,
Cæremoniale Epiſcoporum , & Decreta Sac. Congr. ex
ſupra animadvertis , cum quibus Partibus acerrimè infor-
mantibus proceſſit *C. E. in Provinciæ S. Angeli 26. Sep-
tembris* 1618. *ad* relat. *Card. Caſoni* , in qua in longè faci-
lioribus terminis habuit pro impræſcriptili immemorabilem
conſuetudinem , cujus vigore Laici Religionis S. Franciſci
prætendebant præcedere Clericis ejuſdem Religionis , il-
lamque proindè ſolemniter reprobavit , ut videre eſt *in tom.
3. par. 1. diſcep. 5. per tot.* & ſignanter *num. 42.* & in noſtris
43 præciſis terminis idem notant adducti per *Panimol. deciſ. 1.
annot. 2. numer. 12.* & latè *Sperel. deciſ. 179. à numer. 33.*
præſertim *numer. 38.* ubi quòd talis conſuetudo abolenda
prorſus eſt , uti nimis gravans Ordinem Clericalem , inter-
vertens eccleſiaſticam Hierarchiam , ſcandaloſa , contra ra-
tionem , ex diametro oppoſita naturę , & deſtructiva ve-
ſitatis , de quibus conſuetudinibus habemus *Text. in can.
Mala diſt.* 8. ibi : *Mala autem conſuetudo non minùs , quàm
pernicioſa corruptela abjicienda , & evitanda eſt , quæ niſi
citiùs evellatur in Privilegiorum Jus , &c. aſſumitur , &
44 cap. Conſuetudine de Conſuetudine in* 6. ibi : *Cum ſatis
ſit inimica Canonibus , & de ambitionis radice proceſſe-
rit .*
Non attenta pretenſa antiquitate ejuſdem aſſertę conſue-
tudinis : Objecto enim punctualiter occurrit *D. Auguſt. in
lib. 2. de unic. Baptiſm.* ibi : *Nemo conſuetudinem rationi ,
45 & veritati præponat , quia conſuetudinem , & ratio , & ve-
ritas ſemper excludit* , & concordat *D. Gregor. in Epiſt. ad
Gailmun. Epiſcopum Averſan.* ibi : *Si conſuetudinem fortaſ-
ſis opponas , advertendum eſt , quòd Dominus dicit , Ego
ſum Via , Veritas , & Vita , non dixit Ego ſum conſuetudo ,
ſed veritas , & certè quævis conſuetudo quantumvis vulga-
ta , veritati omninò eſt poſtponenda , & uſus , qui veritati
eſt contrarius , abolendus eſt* , cum innumeris aliis concor-
dantibus apud *Rot. in Tarraconen. Præced. 28. Junii 1697.
§. Non obſtat coram Card. Caprarn.* Cum quibus proceſſit
46 hęc *S. C. in Nolana Proceſſionis* , quando nullam rationem
habuit conſuetudinis immemorabilis incipiendi Proceſſio-
nem SS. Corporis Chriſti ab Eccleſia inferiori , & minus
digna , demandando in futurum eſſe omninò incipiendam ,
& determinandam ab Eccleſia Collegiata , tanquam dignio-
47 re , ut videre eſt *in tom. 3. par. 5. diſcep. 56. per tot.* & ſignan-
ter *num. 31. & 45.*
Abſque ulla prorſus difficultate , ex quo anno 1686. di-
cta prętenſa Concordia legitur judicialiter impugnata , &
renovata impugnatio de anno 1690. ac etiam examinati fue-
runt Teſtes ſuper illius inobſervantia , contrariiſque uſu ,
& conſuetudine ; Quibus ſtantibus , eò magis ceſſare vide-
tur præſumpta confirmatio Apoſtolica , ac aſſerta imme- 48
morabilis conſuetudo , quæ ſi ex ſolo rumore in contrarium
dicitur excluſa *Mareſcott. var. reſol. lib. 2. cap. 190. num. 10.
Gratian. diſcept. 918. num. 39. & Rot. deciſ. 1296. num. 13. &
14. coram Emer. jun. jun.* Multò magis attendi non debet , 49
ſtantibus dd. poſitivis , replicatiſque actibus in contrarium ,
ex adductis à *Monet. de Dec. cap. 5. quæſt. 1. numer. 76. Rot.
deciſ. 104. numer. 5. coram Celſ. & deciſ. 604. numer. 12. par.
19. recent. & in Trojan. Delat. Crucis 25. Junii 1708. §. Mi-
nùs coram Lancett.*
III. Dubium affirmativè in omnibus reſolvendum vide-
tur : Cum enim ex ſupra demonſtratis Parochus ſæcularis
ſemper , & ubique præcedere debeat alteri Regulari , in
omni actu , loco , ac eccleſiaſtica Functione hoc in neceſ- 50
ſaria conſequentia militare etiam debet in aſſociatione
Cadav. deferendorum ad Eccleſiam Parochialem S. Pauli ,
ſeù ad quamcumque aliam , exiſtentem intra limites ejuſ-
dem .
Pro qua affirmativa reſolutione ; præter authoritates ſu-
pra citatas , militare præcisè videtur , tum Decretum Epiſ-
copi Gargalli , approbatum ab Epiſcopo Cagliares , de
quibus in Summario , ubi expreſsè demandatur , quòd Pa-
rochus regularis incedat quidem cum Parocho Sæculari , 51
ſed à ſiniſtra ; Tum Synodalis Conſtitutio ejuſdem Epiſco-
pi Cagliares , tum demum antiquiſſima poſſeſſio noſtri Pa-
rochi , incedendi ad dexteram Parochi regularis , conclu-
denter probata ex innegabili uniformi depoſitione trium
qualificatorum Sacerdotum , de quibus in Summ. & quibus
magna fides præſtanda eſt , ex adductis per *Rot. deciſ. 384.
numer. 2. coram Priol. & deciſ. 84. numer. 11. & 12. apud
Zuff. de Legitim. Proceſſ. & deciſ. 815. numer. 36. part.
18. recent.*
In noſtro verò caſu omnia hæc faciliùs admittenda viden-
tur , perpenſis cæteris aliis prærogativis , & præeminen-
tiis , quibus pollet noſtra ſæcularis Eccleſia , quæ ad no-
ſtrum effectum attenduntur , ex notatis per *Gavant. in Ma-
nual. Epiſcop. verb. Præcedentia in addit. numer. 31. & Rot.* 52
dec. 14. & dec. 55. ferè per totas coram Anſald.
Ad 4. pariter affirmativè videtur reſpondendum , ex eiſ-
demmet motivis , fundamentis , & rationibus , adductis cir-
ca 3. Semper enim , & in æternum verum erit dicere , ite-
rumque ſemper repetere , quòd Eccleſia ſæcularis Paro-
chialis S. Pauli gaudet majoribus qualitatibus , & præ- 53
rogativis , ſuperioritatibus , & præeminentiis , quibus de-
ſtituta eſt altera regularis Eccleſia Portus Salutis , quæ
omnia ad noſtrum præciſum effectum in facto refert an-
teceſſor Epiſcopus in ſua Relatione ; Et pro deciſione no-
ſtrorum dubiorum in Jure digna videntur ſpeciali animad-
verſione , ex notatis per *Pignatell. & Sperell. in locis ſupra
citatis , per Rot. in Tranen. Præeminent.* cujus verba regi- 54
ſtrata fuerunt infra n. . . . .
Ante diſcuſſionem 5. dub. præmittimus in facto , Paro-
chum regularem habere prætenſionem , quòd in delatione ,
& aſſociatione Defunctorum , ſepeliendorum in ejus Ec-
cleſia , interveniente Parocho , & Clero ſæculari , iſti
incedere debeant ſub Cruce Eccleſiæ regularis , inſimul 55
cum ipſis Regularibus , & cum eis mixtim , quòdque ele-
vare nequeant propriam Crucem Eccleſiæ ſæcularis , quem-
admodum eam deferunt Regulares omnes cujuſvis Ordi-
nis , & etiam omnes Confraternitates laicales , ab Hæ-
redibus invitati , & in eiſdem Funeralibus procedentes
ſeparatim , & diſtinctim ſub propria Cruce , hoc eſt qui-
libet Ordo regularis , & unaquæque Confraternitas lai-
calis ; Soluſque Clerus ſæcularis , & Parochus Eccle-
ſiæ S. Pauli incedere debeant ſine propria Cruce , quàm
Parochus regularis intendit , ut illam deponant apud do-
mum Defuncti ; Quæ omnia refert dictus anteceſſor E- 56
piſcopus in Relatione , data in Summario ; Quarè re-
dulere videntur æquè magnam , ac intolerabilem mon-
ſtruoſitatem , necnon damnabilem difformitatem , omni-
nò evellendam , ut ſcilicèt Clerus ſæcularis mixtim ince-
dat cum Clero regulari .
Et proindè reſpondendum videtur , vel quòd omnes ince-
dant ſub unica tantùm Cruce dignioris Cleri ſæcularis ; Vel
ſaltem , quòd Parochus cum ſuo Clero ſæculari incedat ſub
ſua propria Cruce , quemadmodum in tot. Civ. & Inſ. Me-
litæ incedunt regulares , & ſingulæ ſodalitates laicales , om-
nes alii Ordines , ſicuti deponunt Teſtes ad perpetuam exa- 57
mina-

Digitized by Google

minati, de quibus in Sum. & teſtatur d. anteceſſor Epiſco-
pus in ſua Relatione: Ea ratione, quia in iſtis terminis
Crux dicitur ſpecialе Vexillum, diſtinguens pias illas Co-
hortes, quæ Functioni Eccleſiaſticæ interveniunt, ut in
ſpecie obſervat *Pignatel.* referens plures reſolutiones Sac.
Congr. *in conſult.* 30. *num.* 7. *tom.* 4. *juxta Roman. impreſſ.* &
præciſè *num.* 10. refert unam nimis punctualem *in Nerito-
nen.* in qua fuit reſolutum: *Nemo ſub alio Vexillo incedat, ni-
ſi propriæ Crucis.*

Eſt ſtringens ratio illa eſt, quia unicitas Crucis eſt ve-
rum, & proprium diſtinctivum ſignum unici Corporis,
59 juxta punctualem *deciſ.* 21. *num.* 9. *poſt Antonel. de Juribus
Cleric.* ibi: *Sub unica Cruce incedunt, quod eſt ſignum de-
monſtrativum unionis, &c.* & concordant adducti *ab eadem
Rot. deciſ.* 19. *ſub num.* 29. *apud eundem Antonell. de Juribus
Cleric.* ibi: *Ex unione Crucium, ſeu Vexillorum, quæ præ-
bent intelligi, ſingula Corpora in unum coaleſcere, velut è
60 converſo diſtinctio Crucium ſeparationem Corporum oſtendit,*
ubi alii cumulantur concordantes.

Admiſſa autem contraria prætenſione hæc ſequeretur ve-
ra monſtruoſitas, quòd in Proceſſionibus, & Funeribus
61 Clerus ſæcularis, & regularis unicum conſtituerent Cor-
pus, idque cum tali, tantaque irrationabilitate, ut nil ir-
rationabilius excogitari valeret, ex iis, quæ in puncto no-
ſtri caſus, concordantibus cumulatis, obſervat *Sperel. de-
ciſ.* 179. *à numer.* 11. *uſque ad finem* ubi, quòd hoc repugnat
Juri Divino, & Canonico, Ordini Hierarchico, Cære-
moniali Epiſcoporum, Conſtitutionibus Apoſtolicis, in-
numeris Oraculis hujus S. C. & perpetuæ praxi Eccleſiæ
univerſalis.

In publicis enim, & Eccleſiaſticis Functionibus Cleri-
cos ſæculares, cum Regularibus confundere, nihil aliud
62 eſt, quàm Veſtem laneam, quam Monachi geſtant, cum
Lino, ex quo ſuperpellicea Clericorum, conficiuntur,
unire, quòd damnatur *in Deuteron.* 29. 9. & 10. ut refertur
in can. In nova 16. *quæſt.* 7. ibi: *In uno enim, eodemque Of-
ficio non debet diſpar eſſe profeſſio, quod etiam in Lege Divi-
na prohibetur, dicente Moyſe. Non arabis in Bove, ſimul,
& Aſino, ideſt homines diverſæ profeſſionis in uno Officio ſi-
mul non ſociabis, &c. Nam cohærere, & contagi non poſſunt,
quibus Studia, & Vota ſunt diverſa.* Quæ omnia unioni
63 Cleri ſæcularis cum regulari punctualiter applicant Autho-
res illi, quos refert, & ſequitur *Sperell. deciſ.* 179. *num.* 21.
& ſeqq. & ſignanter *numer.* 27. ibi: *Quo fit, ut ſingulare hoc,
ac monſtruoſum Corpus, diſparibus incedens membris, po-
tiùs Chimeræ, ac Centauro, quàm Cætui Eccleſiaſtico ſimile
videatur.*

Monſtruoſitati unici Corporis, compoſiti ex Clero ſæ-
culari, & regulari, quæ reſultaret ex inceſſu eorundem
64 ſub unica Cruce Regularium, adderetur alia monſtruoſi-
tas, longè magis palpabilis, omniumque oculis expoſita,
& in eo conſiſtens, quòd iidem Religioſi Dominicani in dd.
ſacris Functionibus incederent ſeparati ab eorum Capite,
ſeù ab illo Religioſo, qui facit primam figuram, indutus
Pluviali, & aſſociatus ab aliis duobus ſuis Religioſis cum
65 Tunicellis. Quæ monſtruoſitas reprobatur *in can.* 1. *diſt.* 12.
ibi: *Non decet à Capite membra diſcedere*, cùm aliis, ſequu-
tis à *Meroch. conſ.* 52. *numer.* 140. *Spad. conſ.* 163. *numer.* 4.
tom. 2. *Pignatel. conſult.* 3. *numer.* 3. *tom.* 3. *Rot. deciſ.* 1731.
numer. 1. *coram Coccin.* ibi: *Sed etiam eſſet inconveniens,
quòd Prior de Pilari, qui eſt Caput ſui Capituli, ſepararе-
tur à ſuis, & infereretur Membris alterius, ac diverſi Cor-
poris, nempè Capituli Metropolitanæ, quam membrorum
66 confuſionem, & ſeparationem Jura adeò abhorrent*, & in
Novarien. Præced. 11. *Decembris* 1713. §. *Ea moti coram
Barbadic.* cùm quibus proceſſit hæc S. C. *in Camerinen.
Præem.* 11. *Maii* 1715. ad 1. dub. nullam habendo rationem
Immemorabilis conſuetudinis, quam exiſtimavit abuſum,
67 non tolerandum, ſed eliminandum, ut videre eſt in *tom.* 1.
part. 2. *diſc.* 26. *per totàm*, & ſignanter *numer.* 9. 35. 52.
& 106.

Præterea Parochus, & Clerus ſæcularis, licèt antiquior,
& dignior, eſſet deterioris conditionis, non ſolùm Fami-
liarum regularium, ſed etiam Confraternitatum laicalium,
incedentium ſub proprio Vexillo, quòd omnibus Juribus re-
pugnare videtur, ex adductis ſupra circa 2. dub & concor-
dant in hac parte *Acta Eccl. Mediolanen. par.* 4. *Inſtruct. va-
riar. verſ. Pro cujuslibet Exequiis fol. mihi* 107. in quibus
68 Ita diſponitur: *Pro cujuslibet Exequiis, non niſi Crux uni-
ca ex Parochia. Item una pro ſingulis Fratrum Conventibus,
ſuam item, & Sacerdotum convocatorum Collegium habebit.*

Adverſus quæ non relevat reflexio, quòd idem ſequere-
tur inconveniens, quando aſſociatur funus à Capitulo Ca-
thedralis, vel Collegiatæ, in quibus terminis omnes ince-
dunt ſub Cruce dd. Eccleſiarum. Id enim practicatur in
obſequium reverentiæ, omni Jure debitæ digniori Eccleſiæ,
in exequutionem replicatorum Oraculorum hujs S. C. de 69
quibus *Samuel. de Sepultur. tract.* 2. *diſput.* 3. *contr.* 3. *concl.* 6.
num. 39. *fol.* 93. & *Monacell. in Formul. tom.* 1. *tit.* 5. *formul.*
7. *num.* 37. & *in tom.* 3. *mearum Diſcept. Eccleſ. par.* 1. *diſcept.*
31. *à num.* 10. Et in iſtis circumſtantiis quælibet Religio di-
citur conſtituere ſuum Corpus, non deſumendo diſtinctio-
nem a propria Cruce, quam non deferunt, ſed ab eorum
unione, itaut habeantur, tanquam partes illius Eccleſia-
ſtici Cætus, cujus partes incedunt, ut ita dicam, ſub Ge- 70
neralitio Vexillo Eccleſiæ dignioris, idque ad evitandam
monſtruoſitatem plurium Corporum ſub unico Capite, ex
iis, quæ in puncto noſtri caſus notat *Pignatel. conſult.* 58.
num. 6. *tom.* 6. ubi multas alias cumulat congruentias dela-
tionis unius tantùm Crucis in Funeribus. 71

Paucis igitur verbis perſtringendo hujuſmodi monſtruoſa
inconvenientia, tria hæc ſequerentur à contraria præten-
ſione. Confuſio myſtici Corporis, compoſiti ex lino, &
lana, ſeu ex Clero ſæculari, & regulari; Separatio mem-
brorum à ſuo Capite; Et præcedentia Regularium in con-
curſu Cleri ſæcularis. Quæ omnia unirim prætenſa in Ci- 72
vitate Melitæ, talis videntur exorbitantiæ, taliſque mon-
ſtruoſitatis, ut in nulla alia catholica Civitate, neque etiam
ſeparatim, non ſolùm practicata, ſed neque etiam præten-
ſa fuerint.

VI. dub. affirmativè pariter reſolvendum videtur; Pro-
cedendum ſcilicèt eſſe ſub Cruce Cleri ſæcularis, cujus ca-
put eſt Parochus Eccleſiæ S. Pauli, occaſione, qua Epiſco-
pus Pontificaliter indutus, & aſſociatus ab univerſo Clero
ſæculari, diſcedit à ſuo Palatio, ut ſe conferat ad Eccle-
ſiam regularem pro facienda Viſitatione ejuſdem; Si enim
Eccleſia ſæcularis, ex ſupra animadverſis, primum lo-
cum tenet, pro primaria, majori, & inſigniori in cunctis
Functionibus peragendis deſtinata fuit ab Epiſcopis pro
tempore, & quidem rationabiliter, quia eſt Eccleſia, cui 73
præficitur Parochus ſæcularis, ejuſque ſervitio adſcriptus
reperitur totus numeroſus Clerus ſæcularis, qui ex animad-
verſis circa 2. dub. eſt antiquior, & inſignior altero regula-
ri, jure merito ei debetur præcedentia etiam in hac parte,
ſeu Eccleſiaſtica Functione; Eoque magis, quia in eadem
Epiſcopus Pontificalia exercens in Civitate Vallettæ cum
aſſiſtentia ſui Capituli Cathedralis omnia explere ſolet. 74

Ad 7. negativè videtur reſpondendum cùm in publicis
Proceſſionibus; & Funeribus ab omnibus regularibus
Familiis Crux deferri debeat cum pallio, ſeu Velo ap-
penſo, non autem diſcooperta, prout defertur à Clero
ſæculari, à quo contradiſtinguitur mediante dicto Ve-
lo, ſeù ſigno, juxta decretum hujus Sac. Congr. rela- 75
tum *à Novarr. in Lucern. Regular. Verb. Crux numer.* 1.
Barboſ. in Summ. collect. 234. *numer.* 7. & *collect.* 642. *nu-
mer.* 4. *Macr. in Hierolexic. Verb. Crux circa medium* ibi:
*Regulares nudam Crucem in Proceſſionibus ferre neque-
unt, ſed cum Velo quidem pendente Sac. Congr. Rit.* 14.
Januarii 1617. quæ loquitur in durioribus terminis non
Religioſorum mendicantium, ſed Canonicorum Regu-
larium Lateranenſium, ut videre eſt apud *Barb. in Summ.* 76
collect. 642. *numer.* 4. & *Gavant. in Rubr. Breviar. par.* 1.
tit. 19. *lit.* E. §. *In Proceſſionibus pag.* 50. ubi ſequentem
adducit congruam rationem: *Ad indicandam ſubiectio-
nem, & inferioritatem reſpectu Cleri ſæcularis, eadem
ratione, qua Baculo Abbatis appenditur Velum, ſeu Su-
darium nodo ejuſdem, ad differentiam Baculi Epiſcopa- 77
lis.* Idemquè adnotatum legitur in Actis *Eccleſiæ Me-
diol. tit. de Supellect. Eccleſ. lib.* 2. *verb. de Baculo paſto-
rali verſ. Horario pag. mihi* 522.

Et demum idem quotidie practicari videmus in Urbe,
cujus ſolitum in Eccleſiaſticis Functionibus deſervit pro
regula in univerſo Orbe, ex deductis per *Rot. deciſ.* 469.
numer 62. & *deciſ.* 560. *numer.* 2. & 3. *par.* 19. *recent.* & 78
in Majoricen. 2. *Junii* 1708. §. *Hocque coram Omanna,
& in Conſtantien. Præced.* 27. *Januarii* 1713. §. *Idip-
ſum coram Anſald.* cum aliis apud *D. Piton. in Parerg.
numer.* 63. ibi: *Et practicari videmus in ipſa Urbe, quæ
in hac materia Eccleſiaſticorum Rituum Civitatibus inferio-
ribus exemplar eſſe debet.*

Nec delatio Crucis ſine Velo, ſeu Pallio appenſo,
prætendi valet ratione Parochialitatis, ſeu Collegialis
acceſſus; Familiare enim eſt in hac parte, omnibuſ-
que notorium, Regulares ad Proceſſiones, & Funera 79
colle-

Digitized by Google

79 collegialiter ſemper accedere, ut experientia notum eſt,
adnotaturque in *Actis Eccleſ. Mediol. par. 2. deciſ. 33. pag.
mihi* 233. Ac etiam in univerſa Inſula Melevitana ab om-
nibus Regularibus ita ſervatur; Et ita etiam ſervari quo-
tidiè videmus in Urbe, in qua Religioſi Eccleſiarum Pa-
rochialium, unà cum illarum Parochis pariter Religio-
ſis, collegialiter accedunt ad Funera, Proceſſiones,
80 ſemper tamen cum Velo, ſeu Pallio appenſo in propria
Cruce.

Circa 8. dub. concernens Proceſſionem ſolemnem San-
ctiſſimi Corporis Chriſti die feſtivitatis poſt Veſperas,
in facto præmittendum eſt, quòd Proceſſio hujuſmodi ab
immemorabili tempore peracta fuit ab utraquè Parochia
81 die Dominica infra Octavam cum hac ſola differentia,
quòd Parochus ſæcularis illam peragebat de ſero poſt Ve-
ſperas, Parochus verò regularis de manè, & ita ſerva-
tum fuit uſque ad annum 1711, quando Parochus regula-
ris, irrequiſito altero ſæculari, clandeſtinè licentiam ex-
82 torſit ab Ordinario, illam peragendi die feſtivitatis de ſe-
ro poſt Veſperas, ut liquet ex Memoriale, ei porrecto,
cum ſucceſſivo reſcripto, dato in Summario qua facul-
tate de anno 1714. Eccleſia regularis uſa fuit cum magna
pompa, & æquali faſtu.

Habitus proindè fuit recurſus ad hanc Sac. Congreg. pro
parte Parochi, & Cleri ſæcularis, diſputatumque fuit
dubium: *An liceat PP. Ordinis Prædicatorum Parochia-
lis Eccleſiæ Sanctæ Mariæ Portus Salutis Civitatis Valle-
tæ in die Solemnitatis Sanctiſſimi Corporis Chriſti Proceſſio-
nem ſolemnem peragere per Civitatem*. Et referente Card.
83 Barberino emanavit reſolutio; *Servari ſolitum*. Indè
prætendit Parochus regularis, ſolitum ſervandum, eſſe
illud, introductum per unum, vel alium annum antea,
in vim receuſitæ licentiæ, clandeſtinè ab Ordinario extor-
84 tæ, idcoque prætendit etiam hodiè d. Proceſſionem per-
agere eadem die feſtivitatis SS. Corporis Chriſti de ſero
poſt Veſperas.

E converſò Parochus, & Clerus ſæcularis conſtanter
aſſerunt, cohærenter ad ea, quæ notant *Gratian. diſcept.*
379. *num.* 21. *Barboſa de Poteſt. Epiſc. par.* 3. *alleg.* 95. *num.*
36. *& Pacion. de Locat. & Conduct. cap.* 14. §. 4. *num.* 8. ſoli-
85 tum intelligendum eſſe de illo introducto, & obſervato
ab immemorabili tempore, ab ipſiſmet Religioſis admiſ-
ſo in eodem Memoriali, dato in Summario, quæ confeſ-
ſio ſuperlativam ejuſdem antiquiſſimi ſoliti probationem
86 facit, ad notum *Text. in leg. Cum precum Cod. de Liberal.*
cum concordan. citatis *in deciſ.* 7. *num.* 4. *coram Priol.*

Quæ omnia concordant cum Juris diſpoſitione, qua
attenta dies, ſemel electus in peragenda tali Proceſſio-
ne, variari deinde non poteſt, ut in noſtris præciſis ter-
minis contra ipſoſmet Domenicanos, in ſpecie probat
Pignatel. conſult. 99. *num* 4. *tom.* 4. juxta Romæ impreſſ. ubi
87 ait, quòd ea, quæ ab initio voluntatis fuerant, eam ſub-
ſequuta obſervantia evadunt neceſſitatis, & contra eoſdem
pariter PP. Dominicanos idem reſolvit hæc *Sac. Congr. in
Quiten. Proceſſ.* 1. *Septembris* 1706. Ponente *Card. Pamphil.*
quam ſequitur *Matthæuc in Offic. Cur. Eccleſ. cap.* 40. *num.* 10.
Et generaliter, mutationem viæ, loci, & temporis non
eſſe permiſſam reſpectu ejuſdem ſacræ Functionis, re-
ſpondit eademmet Sac. Congr. in reſolutione, quam ſequi-
tur *Barboſ. in Summ. Apoſtol. deciſ. collect.* 362. *num.* 12. *& de
Paroch. cap.* 12. *num.* 14. *Pignatel. conſult.* 63. *num.* 6. *tom.* 6.
88 & alias moderniores refert, & ſequitur *Monacell. in For-
mular tom.* 1. *tit.* 5. *formul.* 7. *num.* 31.

Cæterùm, quatenus in hac parte admitti velit mutatio
diei, & horæ, utique in ea præferenda venit Eccleſia
Parochialis ſæcularis, tanquam ſuperior, principalior,
& ſublimior, quævè potitur majoribus prærogativis, ho-
norificentiis, & præeminentiis, deſuper recenſitis, Ideo-
que eidem etiam in hoc danda eſt præcedentia in peragen-
da hac Proceſſione die feſtivitatis Sanctiſſimi Corporis
89 Chriſti poſt Veſperas, ut in præciſis terminis non atten-
ta immemorabili conſuetudine, vigente favore Eccleſiæ
inferioris, & minus dignæ, reſolvit hæc Sac. Congreg. *in
Nolana Proceſſ.* 1. *Septembris* 1718. referente *Card. Valle-
mano*, de qua *in tom.* 3. *par.* 1. *diſcept.* 26. *num.* 45. & per tot.
Eccleſia autem Parochialis regularis illam peragere po-
teſt, uti priùs ſumma pace practicabatur, die nimirum
Dominica infra Octavam poſt Veſperas; Talique modo
90 ceſſabunt omnes prætextus, expreſſi in precibus, porre-
ctis Epiſcopo, quæ omnia uniformantur ſententiæ hujus
Sac. Congr. ſequuta à *Pignatel conſult.* 46. *ſub num.* 9. *verſ. Et
præcipuè tom.* 7. *& à Card. de Luc. Miſcel. Eccleſ. diſc.* 31. *num.*
2. *&* 11. *& diſc.* 32. *num.* 14. ubi, in durioribus terminis ad-
verſus Eccleſiam antiquiorem ita loquitur: *Quoniam di-
verſus ordo hierarchicus vincit antiquitatem, ac etiam ſu-
per præcedentiam Eccleſiarum, vel Perſonarum de Clero ſæ-* 91
*culari ſupra antiquas Eccleſias, vel Perſonas de Clero re-
gulari*.

In qua parte habemus æquè recentem, ac magiſtralem
reſolutionem *C. E. in Tricaricen. Proceſſ.* 12. *Martii* 1717. ad
relationem Card. Corſini, in qua Partibus acerrimè in-
formantibus reſcripſit: *Proceſſionem per Clerum ſæcularem
fieri in die Sanctiſſimi Corporis Chriſti, & per PP. Domini-
canos infra Octavam de manè, & per PP. Reformatos San-
cti Franciſci in dicta die Dominica infra Octavam de ſero*,
ut videre eſt *in tom.* 2. *par.* 1. *diſcept.* 4. *num.* 83. ubi ſpeciali 92
animadverſione dignum videtur, quòd Sac. Congr. ad di-
ſtinguendum digniorem Clerum ſæcularem à Regulari-
bus, mandavit, unicam tantùm Proceſſionem faciendam
eſſe in d. die Solemnitatis Sanctiſſimi Corporis Chriſti, il- 93
lamque faciendam eſſe à d. Clero ſæculari.

Clariùs, quia in noſtra Eccleſia poſt Cathedralem de
mandato ipſius Epiſcopi fit hæc ſolemnis Proceſſio cum
interventu ejuſdem Epiſcopi, necnon Magiſtratus d. Ci-
vitatis, totiuſque Cleri ſæcularis, & regularis, ut de his
omnibus amplum teſtimonium perhibent Jura, data in
Summario & probant Teſtes, exhibiti in eodem Summ. 94
Teſtatuſque fuit anteceſſor Epiſcopus in dicta Relatione:
Idemque priùs affirmaverat in alia Informatione, ad hanc 95
Sac. Congr. tranſmiſſa de anno 1715.

Ex quibus dictum dubium affirmativè reſolvendum vi-
detur favore Parochiæ ſæcularis Eccleſiæ S. Pauli. Qua-
tenus verò eſſet locus mutationi antiqui temporis faciendi 96
d. Proceſſionem, prævio receſſu à deciſis inhibendam vi-
detur Parocho regulari, nè audeat ampliùs peragere d.
Proceſſionem die feſtivitatis Sanctiſſimi Corporis Chriſti,
ſed dumtaxat die Dominica infrà Octavam, ut ipſemet
ſemper in præteritum ad praxim reduxiſſe faſſus fuit in
Memoriali, dato in Summario, talique modo ſervan-
dum eſſe ſolitum illud, de quo loquitur dicta reſolutio hu- 97
jus Sac. Congreg. juxta authoritates, allegatas ſupra.

IX. Dub. affirmativè in omnibus reſolvendum videtur,
eò quia hujuſmodi Proceſſio eſt ſolemnis, & ſolemniſſi-
ma, ac de primariis: Similiter una ex duabus generali-
bus ordinariis, quæ anno quolibet, ſtatuto tempore, per-
aguntur in Eccleſia D. Pauli, & antiquitùs, prævio Edi- 98
cto Ordinarii, intimabatur, & præcipiebatur univerſo
Clero ſæculari, & regulari, ut ad eam accederet, & in-
terveniret: Attamen ab aliquo tempore citra reſpectu in-
timationis ſervantur Conſtitut. Synodales, & ita practi-
catur, eademque peracta fuit, tranſeundo per vias, exi-
ſtentes intra limites ipſius Parochiæ: Verùm, quia anno
elapſo Via remanebat impedita, Epiſcopus licentiam
conceſſit illam faciendi per Viam, nuncupatam Realem
pro illa vice tantùm: Parochus verò, & Clerus ſæcularis
humillimas hodiè porrigunt preces pro illius continuatio-
ne per dd. Vias magis conſpicuas abſque alia licentia, uti 99
non neceſſaria.

Non eſt, inquam, neceſſaria dicta licentia; Tum quia
per eandem Viam tranſeunt omnes aliæ Proceſſiones ge-
nerales, & particulares, necnon ipſemet Parochus ſæcu-
laris, occaſione, qua defert Sanctiſſimum Viaticum ſuis
Parochianis, habitantibus extra mænia Civitatis, aſſo- 100
ciaturque Cadavera Defunctorum ad Sepulturas, per
eam tranſit, ut deponunt Teſtes apprimè informati dati
in Summario.

Tum quia æquè notoria, & ampla eſt facultas ſuper
hoc tributa à *Gregor. XIII. in ſua Conſtit. X. Bullar. novo
tom* 2. *ubi ſub* §. 2. ſic legitur: *Univerſis, & ſingulis Clero,
& Clericis; ac Perſonis Eccleſiaſticis, tam ſæcularibus,* 101
*quàm Ordinum Religionum, & Militarum Regularibus &c.
liceat ipſis, tam die Dominico infra Octavam Corporis Chri-
ſti, quàm aliis totius Octavæ prædictæ diebus, Proceſſio-
nes ſuas celebrare, nec ſuper eo, tam ab Ordinis Prædica-
torum hujuſmodi, quàm aliis quibuſcumque Perſonis &c.
quomodolibet moleſtari, inquietari, vel perturbari &c. te-
nore præſentium concedimus, & permittimus*. Quæ ver-
ba clariora eſſe nequeunt, ut ſcilicet hujuſmodi Proceſſio
fieri valeat, tranſeundo per Vias magis conſpicuas,
primarias, & reales, etiam intra limites alterius Pa-
rochiæ regularis exiſtentes, hujus Parocho irrequiſi-
to, ſtante prædicta licentia Pontificia, in ampliſſima for-
ma cunctis conceſſa, ut ſequendo, & exornando can-
dem Conſtitut. notant *Barboſ. Summ. Apoſtol. deciſ. col-* 102

lect. 231. *num.* 2. *Gavant. in Manual. verb. Proceſſio num.* 31.
Card. de Laur. in Epit. Canon. verb. Proceſſiones in fine, *Mat-*
thæucc. in Offic. Cur. Eccleſ. cap. 40. *num* 9. Eſtque in hac par-
te magiſtralis dicta reſolutio S. C. E. *in Tricaricen.* de qua
in tom. 1. *par.* 2. *diſcept.* 10. & *tom.* 2. *par.* 1. *diſcept.* 4. *per tot.*
103 ſignanter *num.* 72. & *ſeqq.* Prout etiam uſus, & conſuetu-
do Urbis in hac parte æquè notoria, ac univerſalis inſer-
vit pro lege in toto Orbe, ex allegatis ſupra cum quibus
proceſſit eadem Sac. Congr. *in Tricaricen.* ut videre eſt *in d.*
tom. 1. *par.* 2. *diſcept.* 10. *num.* 29. & noviſſimè *in Faventina*
Proceſſionis 15. *Januarii* 1723. de qua ſupra diſcept. 8.

Et in durioribus terminis aſſociationis Cadaverum,
quòd Parochus, non ſolùm tranſire poſſit per diverſam
Parochiam, iſtius Parocho irrequiſito, quando utraque
Parochia ſubeſt uni, eidemque Epiſcopo, ſed etiamſi
Parochiæ ſint diverſis Epiſcopis ſubjectæ reſolvit; *C. C. in*
Papien. Funer. 28. *Novembris* 1671. necnon *C. E. in Obſer-*
104 *vantium Reformatorum Sancti Franciſci* 15. *Novembris*
1675. & *in Senogal. Sepulturæ* 23. *Decembris* 1707. *ad* 2. *dub.*
de quibus *in tom.* 1. *par.* 2. *diſcep.* 28. *à num.* 62. & apud *Mat-*
thæucc. in Offic. Cur. Eccleſ. cap. 20. *num.* 2.

Indubitantiùs, quia omnes alii Regulares noſtræ Civi-
tatis peragunt eorum Proceſſiones tranſeundo per dictam
105 Viam magis conſpicuam; Prout etiam idem Parochus
ſæcularis occaſione, qua alias peragit Proceſſiones, tam
generales, quàm particulares, & privatas, ac etiam de-
106 ferendo Sanctiſſimum Viaticum Infirmis, habitantibus
extra muros Civitatis tranſire ſemper ſolet per eandem
Viam. Et demum urgere videtur cauſa legitima, dum ab
aliquo tempore citra in noſtra Eccleſia erecta fuit Con-
fraternitas ſub titulo Sanctiſſimi Sacramenti, in qua
pluſquam 200. Confratres numerantur, quorum ſingu-
li, unà cum multis aliis ſæcularibus Perſonis in dicta Pro-
107 ceſſione deferunt Intortitia, qua de re tranſitus per Viam
brevem remanet prorſus impracticabilis, ſed opus ulte-
riùs ſit progredi, & tranſire per Viam realem, magis
amplam, magiſquè frequentatam, & digniorem, ut de-
ponunt Teſtes in Sumario ibi: *Intervengono molti altri*
Secolari eſtranei, con le Torcie &c. e per tal cauſa fa biſo-
gno di prolongare le ſtrade della Proceſſione. Præcipuè,
quia tali modo cultus, & veneratio erga Sanctiſſimæ Eu-
chariſtiæ Sacramentum augetur, quòd omnibus viis pro-
curandum eſt, ad *Text. litteralem in cap. Quia per ambitio-*
108 *ſam de Reſcript. in* 6. ibi: *Minuitur Cultus divinus, quem*
deſideramus augeri, cum aliis apud *Rot. in Romana Orna-*
tus 6. *Junii* 1708 §. *Verum coram Omanna*, ubi, quòd ſem-
per amplectendus eſt modus ille, qui tendit ad inducen-
dum majorem Cultum divinum.

Pro affirmativa reſolutione decimi dub. militare viden-
tur omnia Juris principia, ſecundùm quæ notorium eſt,
quòd ad Proceſſiones publicas, & generales (inter quas
109 primum locum tenet iſta, de qua agitur) vocati accede-
re debent, Juriſque remediis compelli poſſunt omnes Re-
gulares, non gaudentes ſpeciali privilegio, juxta noto-
riam diſpoſitionem *Concil. Trid. ſeſſ.* 25. *de Regul. cap.* 13.
ibi; *Exempti autem omnes, tam Clerici ſæculares, quàm*
Regulares quicumque, etiam Monachi, ad publicas Proceſ-
ſiones vocati, accedere compellantur, cum caterva Docto-
rum, ibidem allegatorum *à Barboſ. num.* 17. Necnon ju-
xta generale decretum particularis Congregationis com-
poſitæ ex S. R. E. Cardinalibus trium Sac. Congreg. Rit.
110 Conc. & Epiſcop. eorumque Secretariis, approbante Ur-
bano VIII. quòd per extenſum impreſſis *Pignatell. conſult.*
321. *tom.* 1. juxta impreſſ. Romæ & de eo teſtantur *Barboſ.*
in Summ. Apoſtol. deciſ. collect. 644. *num.* 5. *Gavant. in Ma-*
nuale Epiſcoporum verb. Proceſſio num. 7. & *in Addit. num.* 10.
111 & *Matthæucc. in Offic. Cur. Eccleſ. cap.* 40. *num.* 2. & eſt etiam
in hac parte magiſtralis, reſolutio *Cong. Concil. in Neapo-*
litana Proceſſionum 2. *Auguſti* 1709. de qua *in tom.* 2. *par.* 2.
diſcept. 4 *per tot.* præcipuè *num.* 10. 16. & *ſeqq.* & *num.*
69. & 70.

Ea accedente congrua ratione, quia acceſſus ad publi-
cas Proceſſiones non redolet aliquam ſervitutem, ſed po-
tiùs honorificentiam, & prærogativam erga Cultum di-
112 vinum, imò redolet etiam prærogativam illarum Eccle-
ſiarum, quæ ſub proprio Vexillo eiſdem publicis Proceſ-
ſionibus interveniunt, quam adducit *Card. de Luc. de Ju-*
riſdict. diſc. 100. *num.* 7. illamque admiſit *Congreg. Conc. in*
dicta Neapolitana ut videre eſt *in tom.* 2. *par.* 2. *diſcep.* 4. per
tot. & ſignanter *num.* 11. 12. & 69.

Quòd autem talis Proceſſio omni Jure annumeranda ſit
inter illas generales Proceſſiones, de quibus loquuntur
præfati Doctores, ex eo evidenter deſumitur, quia illa
fit in Civitate Vallettæ de mandato Epiſcopi, in Eccle- 113
ſia digniori, & Parochiali Sancti Pauli, cum interventu
ipſius Epiſcopi, & totiùs Magiſtratus ſæcularis, aſſo-
ciante univerſo Clero ſæculari, & regulari, ut probant
Jura, relata in Summario. Imò ipſimet PP. Dominica-
ni vigore Conſtitut. Synodalium interveniunt Proceſſioni
hujuſmodi, quæ fit in Matrice Victorioſæ ac etiam ad il-
lam, quæ anno quolibet die 10. Februarii fit in noſtra Ec-
cleſia pro Adventu D. Pauli, ac etiam accedunt ad alias 114
Proceſſiones generales, indictas per Epiſcopum, juxta
temporum opportunitates, ut legitur in Summario.

Quibus non adverſatur reflexio, ſeu veriùs prætextus,
quòd tali tempore ipſi Dominicani ſint impediti, eo quia
infra Octavam dictæ feſtivitatis in propria Eccleſia ſingu-
lis diebus faciunt Proceſſionem cum Venerabili, & acce-
dunt ad alias duas, que fiunt ab Eccleſia Conventuali
S. Joann. Hieroſolymitani. Ille enim nullius eſt relevan-
tiæ, quia vi decret. Concil. Trident. Sacr Congreg. de qui- 115
bus ſupra, Regulares accedere debent ad omnes Proceſ-
ſiones generales, & publicas, intimatas de ordine Epiſcopi,
qualis eſt hæc, de qua agitur, dum illa fit ad formam Con-
ſtitutionum & Decretorum Synodalium, ex ſupra citatis.

Quod ſi contrarius prætextus ſuffragari poſſet, utique
nec etiam accedere tenerentur ad illas duas Eccleſiæ Con-
ventualis Ordinis Hieroſolymitani, ut Conſideranti ma-
nifeſtum eſt. Et ſine ulla hæſitatione, attenta palpabili 116
inſubſiſtentia ejuſdem contrarii prætextus, eo quia in
Summ. concludenter docemus quod tempore, quo fit ge-
neralis, & publica Proceſſio noſtræ Eccleſiæ, iidem PP.
Dominicani ſparſim vagantur per publicas Vias.

Cæterùm omnem in hac parte tollit dubitationem di-
verſitas temporis, quo utraque Proceſſio fieri debet: Nam
in præteritum Eccleſia regularis, ut ſupra dicebamus,
illam faciebat die Dominica infra Octavam de mane, &
Eccleſia Matrix, ac Parochialis ſæcularis de ſerò eodem
die poſt Veſperas: Ab aliquo verò tempore citra muta-
ta fuit dies, quæ, quatenus tolerari ab hac Sac. Congr.
velit, cum prælatione tamen noſtræ Eccleſiæ ſæcularis, 117
ex deductis inper 8. dub. interventus Dominicanorum ad
noſtram Proceſſionem abſque ullo dubitationis principio
commodè expleri poterit, ut de ſe patet, & cuilibet Con-
ſideranti manifeſtum eſt.

§. I.

Circa 1. dub. à cujus reſolutione cætera dependent, pro-
cedendo cum illa propoſitione, uno ore à Doctori-
bus recepta, quòd vera, & propria matricitas unicè, &
præciſè verificatur in ſola Eccleſia Cathedrali, ex firma- 1
sis per *Rot. in Tranen. Præemin.* 18. *Martii* 1689. *in princip.*
& 16. *Januarii* 1690. §. *Præmiſſo coram Card Caccia*, & 3.
Junii 1715. §. *Superfluum coram Card. Scotto*, & 19. *No-*
vembris 1717. § *Quoniam coram Anſald.*

Loquendo de matricitate, minus proprio, & largo
modo accepta, quæ poteſt habere locum in præſenti, eò
quia Eccleſia Cathedralis non eſt in Cauſa, in noſtris ter-
minis tot, & tantæ concurrunt demonſtrationes præroga- 2
tivarum noſtræ Eccleſiæ, in concurſu Eccleſiæ Domini-
canorum, ut nulla omnino remanere videatur difficultas,
quin eadem largo modo accepta matricitas mirabiliter ef-
fulgeat reſpectu noſtræ Eccleſiæ; Ex adductis enim ſupra
remanet manifeſtum, concurrere, & verificari omnia illa
requiſita minus propriæ matricitatis, ab illa inſeparabi-
lia, illamque præciſè conſtituentia, quæ his verbis ca-
nonizata fuerunt *à Rot. in d. Tran.* 3. *Junii* 1715. *coram Card.*
Scotto, *Pollet. ulteriùs eadem Eccleſia omnibus illis præro-*
gativis, quæ ſunt à matricitate inſeparabiles, Nam, ultra 3
Tronum Epiſcopale, in ea ab immemorabili tempore exi-
ſtens, Clerus univerſus Oppidi in illa conſuevit congregari;
Et Ordinarius Traneo functiones Archiepiſcopales peragere;
Et etiam Paſtoralem viſitationem incipere; Gubernatoribus
Oppidi ſolet ibidem tradi poſſeſſio; Et ibi etiam concurrit Re-
gimen Civitatis pro celebrandis publicis functionibus, & ſo-
lemnioribus Feſtivitatibus anni; Ex quibus colligitur, quod
Eccleſia habet primatum ſupra alias; Quæ omnia punctua-
libus auctoritatibus comprobat ibi: Rota.

Obſervando in §. *Superfluum*, quòd, quando non eſt
ſermo de probanda rigoroſa, & propria matricitate, ſed
hujuſmodi prærogativæ adducuntur pro actibus indiffe- 4
rentibus, & merè præeminentialibus, tunc tales demon-
ſtrationes ſuperabundant; Quodque mediante tali diſtin-
ctio-

Digitized by Google

ctione optimè conciliantur authoritates omnes, quæ vi-
dentur contrariæ, & concordant circa eandem concluſio-
5 nem aliæ authoritates, citatæ *à Card. de Luc. de Decim.*
diſc. 12. num. 13. & à Rot. in Biſinianen. Præeminen. 10.
*Feb.*1710. *§. Quoniam, & §. Præcipuè, & 16. Jan.*1711.*§.*
Siquidem coram Anſaldo.

Nec dicatur, quòd hæc procedant in illis terminis, in
quibus matricitas probatur ex conjecturis, & præſum-
6 ptionibus Secùs verò in noſtro caſu, in quo illa probari
prætenditur ex duobus Summ. Pontif. S. Pii V. & Gregor.
XIII. Indultis.

Cathegorica ſiquidem reſponſio in prompta eſt, quòd
ſcilicet dicta Indulta, uti obreptitia, & ſubreptitia,
7 nunquam fuerunt ad praxim reducta, ex latè demon-
ſtratis in Summ. In quo, non unus, vel alter clandeſti-
nus actus, ſed multæ comprobatæ fuerunt prærogativæ
noſtræ Eccleſiæ, nullatenus compatibiles cum dictis In-
dultis, videntibus, ſcientibus, & patientibus Religio-
ſis pacificè exercitæ. Circa quas concordant pariter *Abel.*
in Melit. illuſtrat. lib. 3. notit. 14. à fol. 338. *& à Pu-*
teo in Hiſtor. Sac. Relig. Hieroſol. lib. 3. fol. 267. eaſ-
8 dem prærogativas magnifacientes ad oſtendendam ma-
tricitatem, & dignioritatem noſtræ Eccleſię, in ſpecie
mentionem faciendo de d.d. Indultis, deque illorum ineffe-
ctuatione.

Eandem pariter ineffectuationem, inter alias ſolidas
probationes, in Summ. regiſtratas, mirabiliter compro-
bant Viſitatio Aſcanii Libertani, anno 1585. ſpeciali-
ter ab Apoſtolica Sede deputati, qui nulla penitus, pe-
9 nituſque facta mentione prætenſæ matricitatis Eccleſię
Dominicanorum, utrique Parochiali ſuos Confines aſſi-
gnavit, & inter ſe diſtinxit, quæ confinium diſtinctio,
& independens Sacramentorum adminiſtratio, matrici-
tatem ſuperlativè excludit, ex firmatis per *Rot. deciſion.*
272. numer. 2. part. 1. & deciſion. 313. numer. 4. part 13.
rec. Nec non reſolutio anno 1605. data in Summ. in
qua, non ſolùm eadem Sac. Congregat. approbavit dict.
diviſionem Parochiarum, abſque ulla matricitatis um-
bra ab annis 20. facta à dicto Apoſt. Viſitatore Aſca-
nio Libertano, ſemperque pacificè obſervata, ſed ulte-
10 riùs perpetuum impoſuit ſilentium PP. S. Dominici ibid.
Prædictum decretum attendi, & obſervari, tam à Cura-
tis, quàm à Fratribus S. Dominici, & aliis ad quos per-
tinet (notentur ſequentia verba) *& eiſdem Fratribus ſu-*
per præmiſſis perpetuum ſilentium impoſuit: Cum ſebſe-
quuta eorundem Religioſorum acquieſcientia per ann. 118.
uſque ad hodie.

Ex quibus in facto innegabilibus, duo æqualiter indu-
bitata ſequuntur in Iure: Primum, quòd vigore ejuſ-
dem pluſquam centenariæ conſuetudinis, quæ immemora-
bili æquiparatur, ex adductis à *Rot. dec.*770. *numer.*8. *& 9.*
11 *part.*18. *rec. & in Rom. Augumenti Dotis*, 4. *Maii* 1695. *per*
tot. cor. Card. Priol. non unum, vel aliud, ſed mille Apo-
ſtolica privilegia, & quemlibet alium meliorem, magiſque
proficuum titulum de Mundo allegare poſſumus, ut obſer-
12 vant adducti in *dec.*22. *num.*4. *par.*8. *& deciſion.*320. *numer.*
2. *part.*26. *& deciſ.* 671. *num.*16. *part.*18. *rec. & cor. Anſald.*
*deciſ.*76. *num.*3. *& in Tranen. Præemin.* 19. *Novemb.* 1717.
§. Immemorabili, & §. Alterùm cor. Anſald. ubi, quòd
adverſus habentem pro ſe ſimilem titulum antiquiſſimæ
conſuetudinis, nullus allegari poteſt defectus, etiam ſi
mille requirerentur Summi Pontif. diſpenſationes pro actus
ſubſiſtentia, tam contra Minores, quam contra Univer-
ſitates, & Eccleſias; Quòdque ille, qui pro ſe habet
13 adeò longiſſimi temporis curſum, habere dicat? omne
id, quod Imperator, vel Papa poſſunt per viam gratiæ, vel
juſtitiæ concedere.

Secundum verò, quòd ex prædictis ſæquitur in jure eſt,
quòd in præfatis Indultis, uti ineffectuatis, nullatenus
figi poſſunt pedes, neque in aliqua conſideratione habenda
14 ſunt, ex iis, quæ obſervant citati à *Rot. dec.*535. *nu.*16.
*cor. Bichio, & dec.*551. *num.*21. *cor Cerr. & dec.*304. *eadem*
*nu. p.*12. *rec. & in Gerunden. Capituli* 9. *Mart.*1703. *§. Ma-*
giſque coram Omanna.

Et in longè durioribus terminis notoriæ *Conſt.* 50. *§.*8.
*Sixti V. in Bullar. nov. tom.*2. cui ſe ſubſcripſerunt om-
nes S. R. E. Card. munitæ clauſula *Sublata*, & Decreto ir-
ritante, quòd, attento illius non uſu, nullatenus obſervari
15 debeat, ſolemniſſimè ann. 1716. deciſum fuit *in Romana*
Optionis à particulari Cong. à Clem. XI. deputata, occa-
ſione illius inſpectionis, an Card. Diaconus optare poſſet
titulum unius ex ſex Epiſcopatibus, licèt priùs non tranſi-
verit per Ordinem Card. Presbyterorum, quod Indultum
litteris cubitalibus conceſſum legitur *à d. Sixto V.* Cardina-
libus Diaconis *in eadem Conſt.*50. *§.*8 neque ex alio motivo 16
illa ſervata non fuit, niſi quia non docebatur ad praxim re-
ducta, ut EE. PP. probè notum eſt, & reſultat ex revolu-
tione Poſitionis ejuſdem Cauſæ.

Et generaliter loquendo de alia Cauſa *Melevitana*, ultro
admiſit, & de more ſolidè probavit *D. Pitonius*, quod actus
ineffectuatus non ſit habendus in aliqua conſideratione *de* 17
*Contr. Patron alleg.*46 *n.*13. *v. Secundum fundamentum.*

Et de ineffectuatione per ſpatium annorum 40. dumta-
xat, benè, *Rot. dec.*1206. *nu.*7. *cor. Emer jun.* ibi: *Illiuſ-*
que obſervantia executioni demandata per annos ferè 40.
quæ ſola ſufficeret, ut per eam, tanquam per non uſum, ſeu 18
veriùs contrarium uſum, quæcumque Privilegia cenſeantur
abolita, & dec 75 *n.*8. *cor. Otbob. & in Salisburgen. Vicariæ*
4. *Feb.*1715. *in fine cor. Criſpo.*

Cum quibus proceſſit *S. C. in Pragen. Privilegiorum* 13.
*Sept.*1715. ad relationem *Card. Odeſchalchi*, ut videre eſt *in* 19
*to.*2. *p.*1. *diſc.*11. *n.*38. *& 39. & n.*51.

Deveniendo ad 2. dub. reſpondendum videtur, præce-
dentiam competere Parocho noſtræ ſæcularis Eccleſiæ.
Ejuſdem ſiquidem favore militant Juris communis diſpoſi- 20
tio, Oracula hujus S. C. Rot. deciſiones, nec non Diœceſa-
na lex, de quibus ſupra.

Non attenta Concordia, relata in Summ. Illa enim, uti
contra bonos mores, tanquam deſtructiva Ordinis hierar-
chici, & tanquam redolens ſcandalum in Populo, & mon- 21
ſtruoſitatem in Eccleſiaſticis Functionibus nullam meretur
conſiderationem ex ſupra allegatis, quib. addo *Card. de Luc.*
*de Præem. diſc.*24. *per tot. & diſc.*43. *n* 6. *& 7. & diſc.*52. *ſub*
*n.*20. ubi talem conſuetudine, per quam minus dignus præ-
fertur digniori, vocat damnabilem, & corruptelam.

Non valentes Religioſi impugnare dictam concluſio-
nem, quòd Cler. Sęcularis, uti dignior, pręferendus, ſem-
per, & ubiquè ſit Clero regulari, quæ poteſt annumerari 22
inter prima principia ſacrorum Rituum, ad evitandam il-
lius applicationem recurrunt ad illam diſtinctionem, quòd
id verum ſit, quando nulla verificatur matricitas reſpectu
Eccleſiæ regularis, ſecus verò, quando illa probatur dignior,
& ſuperior in ordine ad Eccleſiam ſęcularem, tranſcriben-
do ea quæ ſcripſit *Card. de Luc. de Præem. diſc.*52. *n.*20. lo- 23
quens in terminis Regularium, repręſentantium Cathedra-
lem Eccleſiam, quæ in ſuo caſu erat illa Montis Caſini.

Reſponſio autem non ſubſiſtit in facto, & non relevat in
Iure: Non ſubſiſtit in facto; Quia non probatur ſuperio-
ritas aliqua, vel matricitas Eccleſiæ regularis, non ſolùm
in ordine ad noſtram Eccleſiam, ſed neque etiam reſpectu 24
omnium aliarum Eccleſiarum Parochialium totius Inſulæ
Melevitanæ, ut reſpondendo in ſpecie Indultis S. Pii V. &
Greg. XIII. obſervat. *Abel. in Melit. illoſtrat. lib.*3. *notit.*14.
*fol.*318. 359. *&* 374.

Minus eadem reflexio relevat in Iure; Quia, iſto atten-
to, ſive Eccleſia regularis ſit qualificata, vel non, ſem-
per, & ubique cedere debet locum Eccleſiæ ſęculari, jux-
ta latè probata, non ſolùm per *Pignatel. conſult.* 26. *tom.*4.
ſed latiſſimè per *Sperell. dec.*179. *per tot.* nec non per *Rot. in* 25
Oppiden. Proceſſionis 28. *Maii* 1646. *cor. Veroſpio*, cum aliis
citatis ſupra.

Neque oppoſitum dicit *Anſald. in ann ad deciſion.*55.
*num.*17. ſed potiùs retorquetur, dum aſſerit (ſunt ejus
verba) *Singulare tamen eſt, quod etiam, poſita matricita-*
te, propter quam Eccleſia filialis inferior cenſetur, adhuc,
ſi Eccleſia Matrix exiſtat regularis, & filialis gubernetur
per Clerum Sæcularem, in hoc caſu, licèt in publicis a- 26
ctibus, & Proceſſionibus illa debeat cedere Matri præemi-
nentiam, adhuc quia potentior eſt, ac generalior diſtinctio
Hierarchiæ Eccleſiaſticæ, ordinans, ut Clerus ſæcularis
præcedat Regulari, hinc Clerus ſæcularis Eccleſiæ filialis 27
nanciſcitur præcedentiam Eccleſiæ Matrici regulari, ſecun-
dùm ea, quæ tenentur Pignatel.

Quamvis autem ſubdat idem Author, quòd ipſe re-
quireret ulteriùs ad dictum effectum aliquas circumſtan-
tias favore Eccleſiæ ſæcularis filialis. Tales circum-
ſtantiæ in caſu noſtro, licèt non ſimus in terminis fi- 28
lialis, non deſiderantur, inter quas omni animadver-
ſione dignæ videntur illæ, canonizatæ *à Rot. in di-*
cta Teanen. & comprobatæ in Summ. ibi: *Eò quia no-*
ſtra Eccleſia plures filiales in propriis limitibus habet ere-
ctas, & ipſius ſervitio adſcriptus reperitur Clerus ſæcula-
ris ipſius Civitatis, etiam reſpectu illorum, qui habi-
tant intra limites alterius Parochiæ regularis, conſti-

Digitized by Google

euens ferè numerum 200. *Præsbyterorum* , *& Clerico-*
rum, *taliter ut omnes indiſtinctè &c*, *teneantur in feria*
5. *Cæna Domini ſacram Synaxim in illa recipere* , *&*
ſingulis diebus Feſtis alternatim, *& per hebdomadam ſer-*
vitium præſtare, *in ipſa quoque fiunt Proceſſiones omnes*
generales ordinariæ, *& extraordinariæ*, *quæ vigore Con-*
ſtit. Synodalium, *vel Edictorum Epiſcopalium per totam*
Civitatem intimari ſolent ; *In eadem pariter peraguntur*
functiones omnes Epiſcopales, *quando Epiſcopus in Civi-*
tate cum ſuo Capitulo pontificaliter celebrat . *Viſitatio*
item Eccleſiarum omnium , *tam Parochialium* , *quàm*
non Parochialium d. Civitatis ab iſta ſæculari Eccleſia
incipere conſuevit ; *Et in præcipuis anni ſolemnitatibus*
laicalis Magiſtratus in ipſa intervenit, *ubi extra Presby-*
terium, *& in corpore Eccleſiæ* , *ſuam fixam Sedem reti-*
net ; *Demum die* 10. *Febr. qua celebratur Feſtivitas Ti-*
tuli ejuſdem Eccleſiæ &c. ab omnibus Civibus , *& Habitato-*
ribus prædictæ Civitatis , *tanquam de præcepto*, *inviola-*
biliter obſervatur, ſunt verba Epiſcopi Anteceſſoris, de
quibus in ejus Relatione, data in Summario.
Hujuſmodi autem prærogativæ, & circumſtantiæ talis
videntur naturæ, & tantæ efficaciæ, ut etiam Matricita-
29 rem primæ ſpeciei importare de ſe aptæ ſint, ut Conſide-
ranti patet, & proinde multo magis attendendæ videntur
ad obtinendam prælationem numeroſiſſimi Cleri ſæcularis
200. Presbyterorum, & Clericorum in concurſu paucorum
Religioſorum Cleri regularis, ſeu unius dumtaxat Conven-
tus Ordinis Predicatorum.
Cum illo addito, quòd veram importat moſtruoſita-
tem, ut Caput dictorum Religioſorum, ſe ſeparando à
corpore, ſeu ab aliis ſuis Religioſis, in Proceſſionibus,
aliiſque publicis functionibus, incedere prætendat in pri-
30 mo loco, & ad dexteram dignioris de Clero ſæculari,
quod inconveniens nervosè improbat *Sperel. deciſion.* 179.
*num.*27. ubi ad rem expendit hanc monſtruoſitatem verbis
illis *Horatii*.
Humano Capiti cervicem Pictor equinam
Jungere ſi velit &c
Quod inconveniens ultimo loco ſolemniter reprobavit
Urbis Vicarius, mediante Edicto dici 3.. Octob. 1722.
31 in quo mandavit, quòd in illis caſibus in quibus : *Nel-*
le Parrocchie de' Regolari intervengono ne' Funerali alcu-
ni Religioſi del medeſimo Ordine con la Cotta (*il che non*
dovrà farſi ſpeſſo, nè ſenza neceſſità) *debbano portare an-*
che la Berretta da Prete, *& andare accoppiati tra Loro*,
e non mai uniti con li Sacerdoti Secolari , *alli quali do-*
vranno dare la precedenza . Eidemque Edicto cauſam
dedit prætenſio numeroſiſſimi Conventus PP. Servita-
rum S. Marcelli in aſſociatione Cadaveris nobiliſſimæ
Mulieris, habentis Sepulturam in earum Eccleſia, in qua
talem prætenſionem excitavit contra Parochiam S. Venan-
32 tii Nationis Camertis, qui neque etiam eſt perpetuus, ni-
hilominus ad ejus favorem determinata fuit præceden-
tia in concurſu, ut ſupra. In noſtris autem terminis, &
circumſtantiis Urbis ſolitum in univerſo Orbe regulam
præbere ſolidè probat Pitonius *in Parerg. num.*63. ibi :
Et practicari videmus in ipſa Urbe , *quæ in hac materia*
Eccleſiaſticorum Rituum Civitatibus inferioribus exemplar
eſſe debet.
Poteratque proinde omitti authoritas *Card. de Luc. de*
*Prehemin. diſc.*52. *num.*20. Quia Author iſte loquitur in
concurſu Cleri Regularis Montis Caſini , cum una ex
33 Parochialibus Eccleſiis Oppidi S. Germani , eidem ma-
jori Eccleſiæ ſubiecti ; Eccleſia ſiquidem Montis Caſi-
ni, ut eſt notorium, & obſervat *Ughell. in Italia Sacra*
34 *tom* 2. *in Append. fol.* 1031. annumeratur inter Eccle-
ſias Epiſcopales , illiuſque primus Epiſcopus ex Clero
ſæculari fuit Otho de Sala, Nobilis Piſanus ; Ultimus
verò Angelus Urſinus, poſt cujus obitum ab Urbano VI.
anno 1363. conceſſa fuit Monachis Caſſinenſibus , cum
retentione omnium antiquarum prærogativarum ; Qui-
bus attentis , nulla currere poſt illatio inter noſtram
Eccleſiam ex una parte, & illam Religioſorum ex alia;
35 Necnon inter Cathedralem Montis Caſini, & Clerum
Oppidi S. Germani eidem ſubditi , vulgata *leg. Papinia-*
nus ff. de Minorib.
Quoad 3. ſatis dictum ſupra , ſolùmque repetimus ,
quòd aſſerta Concordia attendenda non eſt , uti oppoſi-
36 ta litterali diſpoſitioni duplicis Synodi noſtræ Diœceſis ,
37 de quibus in Summario, quæ vim legis habent ex firmatis
per *Rot. dec.*74. *n. t. cor. Zar.*
Præcipuè, quia anno 1686. fuit formiter impugnata ,
eodemque tempore examinati ex hac parte fuerunt mul-
ti Teſtes, quorum depoſitiones datę fuerunt in Summa-
rio. Et conſequenter nullum fieri poteſt in illa fundamen- 38
tum *Pignatel.* loquens in puncto caſus noſtri *conſult.* 26. *nu.*
32. *tom* 4. & meliùs *Sperel. dec.* 179. *à num.*85. *& Rot. in* 39
Oppiden. Proceſſionis apud eundem Pignatel. ubi ſupra
numer. 11.
Quibus non adverſantur authoritates, allegatæ in con-
trarium ; Illæ enim ſigillatim recognitæ , loquuntur in
terminis Concordiæ, non ſolùm laudabilis, & nullatenus
oppoſitæ Ordini Hierarchico, ſed ulteriùs tendentis ad di- 40
vinum Cultum augendum ; Imò *dec.*570. *cor. Cerr.* ema-
navit in terminis Tranſactionis, initæ ſuper ſolutione De-
cimarum, & Primitiarum favore habentis aſſiſtentiam Ju-
ris, & pacificè obſervatæ per ſpatium duorum ſęculorum,
& ultra, quæ proinde neque etiam à remotiſſimis applicari
poteſt noſtris terminis.
Poterant præterea, vel omitti, vel integrè referri ver-
ba illa Teſtis ſuper 16. art. Illa ſiquidem ſunt ſequen-
tia , *a cauſa della pretenſione* , Parochi nimirum regu-
laris , *dal Clero ſecolare di detta Chieſa di S. Paolo mai* 41
ſi è andato ad accompagnare li ſudetti Cadaveri della al-
tra Parrocchia : Dum enim loquitur de Cadaveribus ,
quæ deferuntur ad Eccleſiam Portus Salvi , non autem
quando aſſociantur ad Eccleſiam ſęcularem , non poſ-
ſunt ad diverſum effectum detorqueri , juxta firmata per
Rot. in Melevitana Benef. 21. *Junii* 1706. *§. Firmata cor.* 42
Lancet.
Semperque redit idem æquè ſolidum , atque in Jure fun-
datum motivum præcedentiæ, debitæ Parocho ſæculari in
concurſu Parochi regularis , ut præter allegatos ſupra, plu- 43
ries reſolvit hæc S. C. referente *Barboſ. de Paroch. part.* 1.
*cap.*9 *nu.*12 *&* 55.
Reſpectu 4. dub. concordamus quòd illud dependeat à
reſolutione 3. circa quod remiſſivè Nos habemus ad dedu- 44
cta ſupra.
Sicuti idem quoque dicimus in ordine ad 5. dub. quòd
ſcilicèt , vel ambo Cleri incedant ſub unica Cruce Cle-
ri ſæcularis , uti dignioris ; vel in omnem caſum, quòd
uterque Parochus cum ſuo Clero incedat ſub propria
Cruce, eodem prorſus modo, quo in dictis caſibus in-
cedunt omnes aliæ Familiæ regulares , omneſque ſæ-
culares Confraternitates noſtræ Civitatis , & Diœce- 45
ſis ; Aliàs adversùs omnia Iura Mundi dictæ Socie-
tates ſæculares , & omnes aliæ Religioſæ Familiæ no-
ſtræ Civitatis Velletræ , licèt abſque ullo dubio minùs
dignæ, habito reſpectu ad noſtram Eccleſiam , cui ma-
joritatem, & dignioritatem nullatenus contendunt, nec
in controverſiam adducunt , melioris eſſent conditionis 46
numeroſiſſimo Clero ſæculari noſtræ Eccleſiæ , compoſi-
to ex 200. Presbyteris , & Clericis, teſte Epiſcopo An-
teceſſore.
Eademque reſponſione tolluntur ea omnia, quæ exad-
verſo dicuntur reſpectu 6. dub. Illa enim uti dependentia à
majori dignitate unius, vel alterius Eccleſiæ, iſta conclu-
denter probata favore noſtræ Eccleſiæ, locus videtur favo-
rabili reſolutioni.
Non attentis aſſertis depoſitionibus Teſtium , Deus ſcit,
quibus mediis exadverſo expiſcatis, pendente hac lite , in
quibus terminis nullum fundamentum in illis fieri poteſt , 47
per ea , quæ firmavit *Rot. dec.*67. *nu.*2. *cor. Ninot. & dec.*37.
*à num.*3. *par.* 14. *rec.*
Præcipuè, quia in hac etiam parte reſpectu Eccleſiæ regu-
laris, nedum ceſſat omnis prætenſa matricitas, ſuper qua in-
nituntur contrariæ ratiocinationes ; Sed eadem matricitas 48
concludenter potiùs probatur favore noſtræ Eccleſiæ, ex
hucuſque animadverſis, & propterea, ceſſante d. contrario
ſuppoſito, ceſſant omnia, ſuper illo ædificata, juxta regu-
lam *Text. in can. Principatus* 1. *qu.* 1. *Maſcard. de Prob. con-*
*cluſ.*358. *n.*7 *& Rot. dec.*584. *n.*17. *cor. Dunoz. jun. & in Ca-*
lagur. Præbem. 1. *Mar.* 1717. *§. Ad hoc cor. Cerr.*
Reſpectu 7. dub. concernentis Velum, apponendum in
Cruce Eccleſiæ Regularis , neſcimus videre , ubinam
fundetur prætenſio contraria, illud non deferendi , dum
juxta Urbis, & Orbis praxim omnes regulares Familiæ il-
lud deferunt : *Ad indicandum ſubiectionem* , *& inferiori-* 49
tatem reſpectu Cleri ſæcularis , *eadem ratione*, *qua Baculo*
Abbatis appenditur Velum , *ſeu ſudarium nodo ejuſdem ad*
differentiam Baculi Epiſcopalis , ſunt verba *Gavant. in Ru-*
bric. Breviar. p. 1. *tit.*19. *fol.*50.
Cùmque exadverſo nullus allegetur Doctor, qui contra-
rium ſomniaverit aſſerere, & e converſò multę punctuales 50
autho-

authoritates ſupra allegatæ fuerint, negativa reſolutio hu-
jus 7. dub. videtur omnino capienda.

Non attento prætextu, quod Religioſi incedant in dd.
Functionibus in figura Eccleſiæ Parochialis. In eadem
enim figura videmus in Urbe incedere (omiſſis aliis Regu-
laribus) ipſoſmet PP. Dominicanos S. Mariæ ſuper Mi-
nervam, & S. Nicolai de Præfectis, cum ſuo Velo in pro-
priis Crucibus. Et propterea eodem pariter modo incedere
debent in noſtra Civitate, juxta ea, quæ notavit *D. Piton.
in Pareg. num.63.*

Nulla habita ratione Teſtium contrariorum, quia lo-
quuntur de aſſociatione Cadaverum ad propriam Eccle-
52 ſiam Regularem, non autem in concurſu noſtræ Eccleſiæ
ſæcularis.

Quoad 8. dub. poſito ex præmiſſis, quòd noſtra Eccle-
ſia, videntibus, & patientibus Dominicanis, potiatur
omnibus illis prærogativis, ſpecificatis in Relatione an-
teceſſoris Epiſcopi, dignum, & juſtum eſt, ut Proceſ-
53 ſio noſtræ Eccleſiæ fiat ipſamet die Feſtivitatis, ut præci-
sè reſpondit hæc S. C. *in Nolana Proceſs.* de qua *in tom.3.
par.1. diſcep.26. num.45.* ea viva ratione, quòd in his ter-
minis in concurſu Eccleſiæ ſæcularis cum regulari, etiam
ſi iſta ſit antiquior, locum ſemper cedere debet *quoniam*
ſunt verba *Card. de Luc. in Miſc. Eccleſ. diſc.35. num. 14.
diverſus ordo hierarchicus vincit antiquitatem, ac etiam
54 ſuper præcedentia Eccleſiarum, vel Perſonarum in Cle-
ro ſæculari ſupra antiquas Eccleſias, vel Perſonas de Cle-
ro regulari.*

Quibus poſitis, non eſt facienda vis in Reſcripto hujus
S. C. anni 1716. quando fuit dictum, eſſe ſervandum ſo-
litum, quia hoc intelligendum eſt de eo ſolito quòd practi-
cabatur ab antiquiſſimo tempore; quod ſolitum admiſ-
ſum etiam fuit exadverſò, ut probamus in Summario, non
55 autem intelligendum eſt de eo, quod ab uno, vel altero
anno ante d. Reſcriptum forſan practicatum fuit ex autho-
ritatibus, allegatis ſupra.

Quòd Proceſſio SS. Corporis Chriſti tranſire poſſit
per quaſcumque vias Civitatis, & à fortiori per illas
magis conſpicuas Civitatis Vallettæ, abſque ulla licen-
tia Parochorum, punctualibus authoritatibus, & hujus
56 S. C. Reſolutionibus, ſupra allegatis, addimus noviſſi-
mum Oraculum *C. E. & Reg. in Faventina Proceſſ. 15.
Januarii* 1723. Ponente *Card. Corſino*, in qua raro exem-
plo prima vice, qua fuit propoſitum dubium. An liceret
PP. Carmelitis Excalceatis tranſire per Vias Civitatis Fa-
ventiæ occaſione Proceſſionis SS. Corporis Chriſti cum
57 reſcripto. *Licere abſque licentia Parochi*, addita fuit clau-
ſula, *ut Cauſa ampliùs non proponeretur*.

Et meritò, quia contraria oppoſitio videtur ſapere id,
quòd conſultò ſilentio involuimus; Eò quia in nihilo
præjudicatur Juribus Dominicanorum per dictum tranſi-
tum, ſolùmque augetur majeſtas ſacræ Functionis, cui
58 intervenit numeroſiſſimus Clerus, Magiſtratus ſæcularis,
& ipſemet Epiſcopus.

Videtur proinde, non ſolùm permittendum noſtro Cle-
ro ſæculari, ut eadem ſolemniſſima Proceſſio tranſire
poſſit per Vias, magis conſpicuas Civitatis Vallettæ, jux-
59 ta id, quòd quæritur in 9. dub. Sed ulteriùs juxta dub. 8.
quòd illa fiat ipſomet die maximè Solemnitatis, attentis
prærogativis noſtræ Eccleſiæ, & qualificatiſſimis Perſonis,
quæ illam componunt.

Et ex hac ratione affirmativè pariter reſolvendum vide-
tur 10. dub. eò, quia videtur nimis improprium, & ferè
monſtruoſum, quòd Dominicani recuſent intervenire illi
Proceſſioni, in qua intervenit Epiſcopus, cum ſuo Clero
60 ſæculari, Magiſtratus, & omnes aliæ regulares Familiæ
Civitatis Vallettæ.

Non attento frivolo prætextu impedimenti eorundem
interveniendi eidem Proceſſioni, ex propriis Functioni-
61 bus, quas in eorum Eccleſiis facere ſolent; Illie enim in
facto demonſtratur inſubſiſtens à Teſtibus, datis in Sum-
mario. In Jure verò eſt prorſus irrelevans; Tum quia
poſſunt proprias Functiones eò tempore peragere, quòd
non ſit incompatibile cum hora Proceſſionis, quæ antece-
62 denter publicè omnibus intimari ſolet. Tum etiam, quia
omnes prætextus in hac parte ceſſabunt, ſi Dominicani,
ſequentes antiquum laudabile ſolitum, propriam Proceſſio-
nem faciant die Dominico infra Octavam de mane.

Deveniendo ad dub. 11. illud videtur favore noſtræ
Eccleſiæ reſolvendum, attenta præſertim Relatione Or-
dinarii, qui cùm præſumatur egregiè inſtructus de rebus,
63 concernentibus Eccleſias, ſibi ſubditas, illius judicium
ſolet à Sac. C. ſummoperè exiſtimari, ex firmatis per *Rot.
dec.234. n.16. & 17. p.16. rec.*

Fortiùs quia reſpectu dicti 11. dub. aſſiſtit ulteriùs
huic Parti pacifica poſſeſſio adminiſtrationis Sacrament.
omnibus Habitantibus, tam in foveo Caſtri S. Elmi,
quàm retro Eccleſiam S. Mariæ de Victoria, juxta depoſi- 64
tionem plurium Teſtium, omni fide dignorum, de quibus
in Summ.

Contrarii verò Teſtes nullam, tam ſuper hoc dubio,
quàm ſuper 12. & 13. fidem merentur, uti examinati de
menſe Auguſti 1722. & ſic pendente lite *Rot. dec.212. nu.15.* 65
cor. Priol. & dec.38. n.3 p.9. rec.

Verificatur ulteriùs de dictis Teſtibus lepidum illud
dictum Pii II. de quo *Add. ad dec. par.4. tom.3 num 95.
in diſc. ad Scien. Amat.* quòd ſcilicèt *illi tranſiverint per
Placentiam, non autem per Veronam*, dum aſſerunt, om- 66
nes Domos, ſitas extra mænia Civitatis, & Habitantes
in eis, non pertinere ad noſtram Parochiam S. Pauli, nec
ſubjacere ejus Juriſdictioni, minuſquè à tempore immemo-
rabili fuiſſe eis per illius Parochum adminiſtrata omnia Sa-
cramenta, cujus contrarium ab hac S. C. pro veritate, &
conſcientia requiſitus, retulit Ordinarius in Relatione,
data in Summ.

Minùs verè loquuntur pariter iidem Teſtes ſuper 11. Art.
gratis ubique aſſerentes, Presbyteros, & Clericos, ha- 67
bitantes intra limites Eccleſiæ Portus Salvi, ſatisfeciſſe
Paſchali præcepto in eadem Eccleſia regulari: Eò, quia
hujuſmodi animoſa aſſertio opponitur Conſtit. Synodalibus,
repetitiſque Edictis, publicatis per Epiſcopos, nec non
eædem contrariæ depoſitiones ex diametro ſunt oppoſitæ
duplici Relationi Ordinarii, & multis Teſtibus, omni fide 68
dignis, de quibus in Summario.

Relinquimus propterea aliis determinandum, qualem
fidem mereantur dicti contrarii Teſtes, nimis affecti Re-
ligioſis, uti Confratres Societatis, in eorum Eccleſia ere-
ctæ, addentes ſolùm cum Authoribus illis, quos refert,
& ſequitur *Farinac. qu.67. num 111. & Rot. cor. Benin.
dec* 268. *num.*10. quòd Teſtis, in uno falſus, talis cen- 69
ſetur in omnibus, & concordat *Rot. Aven. dec.33 n.1. & 2.*
ubi refert vulgatum illud *Virg. Crim. ab uno Diſce omnes*.

Quoad 12. dub. illud videtur pariter reſolvendum affir-
mativè, ex rationibus adductis ſupra circa *dub.7. 8* & 9. quæ 70
mirabiliter urgent etiam pro affirmativa reſolutione hu-
jus 12. dub.

Certiùs, quia aſſiſtit etiam huic Parti longæva, &
pacifica poſſeſſio, nec non nunquam interrupta obſer-
vantia, ut deponunt multi Teſtes, examinati uſque ab
anno 1668. de quibus in Summ nec non alii Teſtes, exa- 71
minati ann. 1690. & 1720. de quibus in eodem Summ.

Et quòd magis eſt, idem quoque comprobant Teſtes con-
trarii ſuper 9. artic. ibi: *Del contenuto del preſente Ca-* 72
*pitolo Io non poſſo dir altro, ſolo, che nell'anni 1676. &
1677. in circa, ho ſervito per Sagreſtano maggiore a detta
Chieſa Parrocchiale di S. Paolo, occorſe a detta Parrocchia
di ſomminiſtrare il SS. Viatico fuor delle Porte di queſta Cit-
tà di Valletta, e per far ciò paſsò per la Porta Reale di det-
ta Città, la quale è ſituata nè i limiti della Parrocchia di
Porto Salvo, e di là in poi l'ho viſto altre volte paſſare per
detta Porta Reale per l'effetto ſudetto*. Cum quo con-
cordant alii Teſtes contrarii, & præciſè 4. 5. 6. 7. & 9. Imò
5. addit, ſemper ita vidiſſe practicari, ibi: *Ma ſempre* 73
l'ho viſto paſſare per la Porta Reale di detta Città; Quæ di-
ctio *ſemper* includit omne tempus *Rot. dec.276. nu.14 & dec.
277. nu.16. cor. Ubald. & dec.142. n.16. cor. Dunoz. jun. & in
par.19. rec. dec.476. numer.10.* ibi: *Adverbium* ſemper *eſt
comprehenſivum omnium temporum, menſium, & caſuum,
abſque ulla interruptione ejus continuationis*.

Remanet 13. dub. pro cujus negativa reſolutione urgere
videntur adducta ſupra in ordine tamen ad Presbyteros, &
Clericos adſcriptos ſervitio noſtræ Eccleſiæ Parochialis S. 74
Pauli; Eò quia circa Advenas; alioſque, noſtræ Eccle-
ſiæ nullatenus deſcriptos, nulla de præterito adfuit, & nul-
la de præſenti adeſt controverſia, fuitque exadverſo gratis
additum in dubio.

Inſtantia ſiquidem noſtræ Eccleſiæ innititur Synodalibus
Conſtit. & repetitis Edictis, publicatis à diverſis Epiſco- 75
pis, datiſque in noſtro Summario, nec non pacificæ ob-
ſervantiæ per longum temporis ſpatium concludenter pro-
batæ in eodem Summario.

Eſt pariter eadem noſtra inſtantia ſolidè innixa diſpoſi-
tioni *Concil. Trid. ſeſs.23. de Refor. cap.16.* in quo cave- 76
tur, ut Ordinandi adſcribantur ſervitio Eccleſiæ, juxta

formulam, traditam à *Monacel. in to.1. tit.3. formul.25. fol.*
72. In cujus executionem Epiſcopi Melevitani pro tempo-
re ſemper illos adſcripſerunt ſervitio noſtræ Eccleſiæ ſæcu-
laris, quamvis illi inhabitarent intra limites Eccleſiæ Re-
gularis: Idque ſumma ratione, ut ſcilicet membra uniſor-
marentur ſuo Capiti, juxta firmata per *Rot. dec.559. nu.4.*
77 *cor. Coccin. & dec.284. num.3. cor. Ludoviſ. & in Novarien.*
Præced.51. Dec.5713. §. Ea motI cor. Barbadico.

Qua adſcriptione poſita, uti in facto innegabili, negari
non poteſt adimplementum præcepti Paſchalis in illa Ec-
cleſia, cujus ſervitio quis adſcriptus reperitur, & cujus
78 membrum eſt; Et hoc eſt id, quod omnes Epiſcopi Mele-
vitani demandarunt in eorum Synodis, & Edictis, de qui-
bus in Summario.

Gratiſque exadverſo dicitur, in Eccleſia regulari factas
fuiſſe publicationes pro Ordinandis, in illius Parochia mo-
ram facientibus, ſi enim hoc ſubſiſteret, non fuiſſent
mendicata dicta contrariorum Teſtium, tranſeuntium
79 per Civitatem Placentiæ, ſed adductæ fuiſſent particulæ
Librorum Parochialium, quos Parochus regularis, acerri-
mus jurium ſuæ Eccleſiæ defenſor, confecit, & conſer-
vat; Ubi enim probatio haberi poteſt per Scripturas, non
bene recurritur ad Teſtes, ait *Rota*, concordantes cumulata
80 in *dec.306. n.4. par.8. rec.* & concordant alii, citati in *dec.*
30. num.75. cor. Anſald. ubi, quòd probatio per Libros,
81 & Scripturas ſincerior eſt, & expeditior. Cauſa pendet ad-
huc indeciſa dum hæc imprimuntur.

DISCEPTATIO XIV.

Dubia Miſſionariorum.

PRO

Miſſionariis Cappuccinis, Carmelitis diſcalceatis,
& Societatis Jeſu.

CUM

Guardiano Terræ Sanctæ ex PP. M.O.

ARGUMENTI

Loco ſubnectuntur ſequentia

VIII. DUBIA.

I. *An licitum ſit aliis Miſſionariis in Provincia Terræ Sanctæ munus Parochorum exercere.*

II. *An, inconſultis, & non requiſitis PP. Minoris Obſervantiæ, poſſint alii Miſſionarii in Cæmeteriis Maronitarum Cadavera propriorum Religioſorum ſepelire.*

III. *An licitum ſit Miſſionariis aliarum Religionum SS. Eucharistiæ Sacramentum in eorum Eccleſiis conſervare, illudq; intra Octav. Corporis Chriſti publicè adorandum exponere.*

IV. *An teneantur petere, & recipere Oleum Sanctum à PP. Min. Obſerv. unà cum licentia adminiſtrandi Sacramentum Extremæ Unctionis coram Religioſis.*

V. *An in die Corporis Chriſti poſſit fieri alia Proceſſio, præter illam PP. Min. Obſer.* & quatenus negativè, *an eidem teneantur accedere Miſſionarii Religionum.*

VI. *An Miſſionarii aliarum Religionum teneantur tradere PP. Min. Obſer. nomina Chriſtianorum, ab ipſis baptizatorum.*

VII. *An iidem Miſſionarii, legitimis facultatibus propriorum Superiorum, & hujus S. Cong. ſuffulti, exercere poſſint eorum munus independenter à PP. Min. Obſer. Vel potiùs an teneantur illis oſtendere Litteras patentes, & alias facultates, quas habent.*

VIII. *An iidem Miſſionarii in propriis Cappellis, pietatis opera exercere poſſint, quando in eorum Eccleſia PP. Min. Obſ. concionem habent, vel alias Functione peragunt.*

DOcet experientia, inter Miſſionarios in dies verificari
ea, quæ leguntur in principio *Conſt 101. Clem* VIII. ut
obſervat *Card. de Luc. in Relat. Rom. Cur. diſc.23. num.7.*
quòd ſcilicet ii, quorum eſt evangelizare pacem, & quibus
à Domino ſæpè jubetur pacem, & unitatem diligere, pa-
cem non abſque Puſillorum ſcandalo quotidiè ſcindere pro-
1 curent; Dum enim Miſſionarii Cappuccini, Carmelitæ
Diſcalceati, & Societatis Jeſu totis viribus in Vinea Do-
mini laborare procurant, ab eorum piis operationibus di-
ſtrahuntur, mediantibus quotidianis prætenſionibus PP. M.
O. Terræ Sanctæ, ad quorum inſtantiam diverſis tempori-
bus propoſita fuerunt in hac S. C. multa dubia, non cita-
tis, nec auditis aliis Miſſionariis, contra omnia Juris prin-
cipia, prætendendo deindè, reſolutiones eorundem dubio- 2
rum afficere etiam non citatos, nec deducentes ſua Jura,
inter quos nec etiam exadverſo controvertitur reperiri
Carmelitas Diſcalceatos, contra quos proinde eædem ſub-
reptitiæ, & obreptitiæ reſolutiones, non ſolùm attendi
non debent, ſed nec etiam merentur allegari *ad tit. Cod. Res* 3
int. alios act. & juxta firmata in terminis reſolutionum Sac.
Cong. per *Rot. dec.102. n.15. p.19 rec.*

Agnoverunt hanc veritatem dicti PP. M. O. ſed il-
lam evitare procurant ſub inſubſiſtenti ſuppoſito, quòd
ad inſtantiam eorundem Carmelitarum non poſſint addu-
ci Privilegia, in ſpecie loquentia de Miſſionariis, ſed ſolùm
allegari illamet Iura, & privilegia, quæ generaliter com-
petunt aliis Miſſionariis, ab ipſis aliàs citatis. Hoc tamen 4
ſuppoſitum corruit ex ſola lectura ampliſſimæ *Conſtit. Clem.*
VIII. editæ 13. Julii 1604. cujus Titulus eſt; *Privilegia,*
conceſſa RR. PP. Carmelitis Diſcalceatis euntibus ad Regio-
nes Infidelium, in qua ferè omnia ea, quæ exadverſo acri-
ter impugnantur, eiſdem Patribus litteraliter conceſſa fue-
runt, & quam per extenſum regiſtrant *Verricell. de Apo-*
ſtol. Miſſion. qu.90. in fine, & Thom. à Jeſu Maria de Conver.
omn. Gen. pariter in fine.

Præciſivè igitur à dd. aſſertis ſubreptitiis, & obreptitiis
reſolutionibus, reaſſumendo omnes contrarias prætenſio- 5
nes, hæ ſub dictis octo dubiis circumſcribuntur.

Pro faciliori autem eorundem dubiorum reſolutione plu- 6
ra videntur præmittenda.

I. Quòd Religioſi Miſſionarii aliarum Religionum, &
ſignanter Carmelitæ, in omnibus, & per omnia exempti
ſunt ab omni, & quacumque ſubjectione, ſuperioritate,
& Juriſdictione, nedum quorumcumque aliorum Religio- 7
ſorum, & inferiorum Perſonarum Eccleſiaſticarum, ſed
Ipſorummet Epiſcoporum, Archiepiſcoporum, & Pa-
triarcharum, atque unicè ſubjecti ſunt Juriſdictioni pro-
priorum Superiorum, juxta innumeras Summ. Pontifi-
cum Conſtit. relatas à *Fraſs. de Patron Reg. Ind. tom.2.*
cap.57. à num.7. & ſignanter *num.32 35. & 40.* & jux-
ta dictam Conſt. *Clem. VIII.* impreſſam apud *Thomam à*
Jeſu Maria de Converſ. omn. Gent. in fine, & Verri-
cell. de Apoſt. Miſſion. qu 90. ſignanter *num.19.* ibi: *Ad* 8
hæc omnes prædictos Religioſos ejuſdem Congreg. Veſtræ,
ac Domos, Conventus, Monaſteria, & Loca quæcumque,
quæ in illis Partibus pro tempore habueritis, ab omnium,
& ſingulorum quorumcumque Prælatorum, & Perſonarum
Eccleſiaſticarum Juriſdictione, Poteſtate, Superioritate,
& Authoritate, ſicut in cæteris Locis iſtis, prorſus exi-
mimus, & liberamus, decernentes, illos omnes, &
ſingulos tibi Fili Commiſſario Generalis, & Definito-
rio Congregat. Italiæ tantùm, tam in ſpiritualibus,
quàm temporalibus ſubjacere, illoſque ſuper præmiſſis à 9
quoquam, quavis authoritate fungente, moleſtari, pertur-
bari, inquietari, vel impediri nullatenus poſſe, In cujus ſe-
quelam ità ſæpè declaravit hæc S. C. & ſignanter *die 15. Ju-*
nii 1630. ad relat. *Card. Trivultii, & die 29 Julii 1631.* ad
relat. *Card Bentivoli, & die 15. Dec.* ejuſdem anni, refe-
rente *Card. Vbaldino*, cum ſucceſſiva approbatione Urban. 10
VIII. teſte *Verricell. de Miſſion. Apoſtolic. tit.4. q.98. nu. 85.*
verſ. Exemptio, & tit.15. q.272. n.1. & ſeq.

Præmittendum eſt 2. quòd iidem Miſſionarii, in par-
tibus Infidelium exiſtentes, reputandi non ſunt uti Pe-
regrini, ſed tanquam Religioſi, viventes intra Clau- 11
ſtra, & ſub obedientia, & immediata ſubjectione ſuorum
Prælatorum, dummodò quolibet anno coram ſuis Superio-
ribus ſe præſentent, & ab eis renovationem Licentia-
rum obtineant, ut ſancivit pariter *Clem. VIII. in alia*
Conſtit. quam referunt *Solorzan. de Jur. Indiar. tom.2. lib.3.*
cap.18. num.48. Pallafox. alleg. jur.4. num.65. Franciſc.
Hereer. in alleg. Jur. pro Exempt. Religioſ. fol.8. & 9. Barb.
in Summ. Apoſt. dec. collect.638 num 2. quamve per exten-
ſum regiſtravit *Fraſs. in ejus Tract. de Patr. Reg. Indiar.*
tom.2. cap.56. num.27. ibi: *Nos quieti, & ſtatui veſtro*
in hac parte conſulere cupientes, ac de præmiſſis &c. ple- 12
nè informati, horum ſerie decernimus, Vos ad præmiſſa
obeunda, à Prælatis Veſtris deputati, & ſub obedientia
veſtri Provincialis viventes, reputandos eſſe tanquam Re-
ligioſos, viventes intra Clauſtra, & ſub obedientia veſtro-
rum Prælatorum, ac propterea, non eſſe ab Ordinariis mo-
leſtan-

leſtandes &c. dummodo quolibet anno Vas earum veſtris Supe-
rioribus præſentetis, & innovationem Licentiarum ſobtinea-
tis, ſicque per quoſcumque Judices &c.

III. Eſt præmittendum, à PP. min. obſer. adverſus hu-
juſmodi litterales, & ampliſſimas Pontificias Sanctiones,
nedum non adduci revocationes aliquas, vel reſtrictiones,
& limitationes, quæ omnino eſſent neceſſariæ ad colo-
13 randas contrarias prætenſiones, ſed potiùs ex oraculo
hujus S. C. emanato die 19. Octob. 1630. omnis ceſſat
in hac parte prætextus, dum per viam regulæ, ad tol-
lendas Controverſias, tunc vigentes, & quæ in poſte-
rum poſſent exoriri, rotundis litteris contrarium decla-
ratum habemus ibi: *In Congr. habita die 19. Octob. 1630.*
relatis petitionibus Regis Chriſtianiſſimi circa præfatas
Miſſiones, S. C. declaravit, ad tollendas Controverſias
omnes exortas; & quæ in poſterum exoriri poſſunt inter
Guardianum Hieroſolymitanum, & ejus Fratres ex una,
14 *& PP. Cappuccinos ex altera Partibus, nullam penitùs*
illis fuiſſe per S. C. de Propaganda Fide conceſſam autho-
ritatem, poteſtatem, & Juriſdictionem in ſæpè memoratos
Miſſionarios.

IV. Tandem eſt præmittendum, Regulares omnes
Miſſionarios, cujuſcumque ſint Religionis, habere com-
municationem omnium Privilegiorum, cæteris Religio-
15 ſorum Ordinibus, quoad Miſſiones quomodocumque con-
ceſſorum, ex cumulatis per *Rodriqu. qu. regular. tom. 2.*
qu. 99. artic. 5. Pellizzar. in Manual. Regul. tr. 8. cap. 1.
numer. 43. & Verricell. de Apoſtol. Miſſion. titul. 4. qu. 98.
§. 19. num. 100. verſ. Nota ibi: *Hoc privilegio non ſolum*
gaudere Regulares Miſſionarios, à S. C. de Prop. Fide
miſſos, ſed omnes miſſos à ſuis Superioribus Regularibus.
16 *Prętereà, quamvis privilegium agat de certis Regionibus*
Indiarum, tamen eo gaudent Regulares, ubicumque in Ter-
ris Infidelium, aut Hæreticarum exiſtentes, quia privile-
gium, etiam uni Conventui conceſſum, communicatur omni-
bus Religioſis ejuſdem Religionis, atque adeò omnibus aliis
habentibus communicationem privilegiorum, & tit. 7. qu. 132.
nu. 3. verſ. Nec tantum.

His præmiſſis, deſcendendo ad dubia.

Quoad I. nunquàm impugnarunt, nec impugnant no-
ſtri Religioſi, Parochorum munus PP. min. obſer. com-
17 petere, & propterea omitti poterant omnia ea, quæ non ſi-
ne ſuperfluitatis nota toties circà hoc dubium exadverſo fue-
runt repetita.

Quoad II. videtur affirmativè reſolvendum ex litte-
ralibus Privilegiis, à diverſis Summis Pontif. conceſſis
omnibus Religioſorum Ordinibus ſepeliendi in eorum Ec-
18 cleſiis, nedum cadavera Religioſorum profeſſorum, ſed
etiam Inſervientium, & familiarium, & ſignanter à
ſanct. memor. Paulo III. pro PP. Societatis Jeſu ibi:
Iis verò, qui in ipſorum Prępoſitorum, & Sociorum mo-
rantur obſequiis, liberè miniſtrare poſſint Eccleſiaſtica Sa-
cramenta, & ipſos cùm decedunt in eorum Cęmeteriis ſe-
pelire, & ſanct. memor. Clemens VIII. pro Carmelitis
Excalceatis ibi: *Iis verò, qui veſtris immorantur obſequiis,*
cuncta liberè adminiſtrare poſſitis Eccleſiæ Sacramenta, &
illis cùm decedunt, in veſtris Cęmeteriis ſepelire.

Cumque aſſociatio hujuſmodi authoritatem, & ſupe-
rioritatem in Parocho aſſociante denotet, juxta *clem. Du-*
dum §. Hujuſmodi de Sepultur. & animadverſa per *Paſ-*
qualig. qu. moral. juriſd. 257. ſub num. 3. & Barboſ. de
Paroch. par. 3. cap. 26. ſub num. 1. Et ex dicto privilegio
Clem. VIII. in noſtros Miſſionarios nullam habeant PP.
Min. Obſer. ſuperioritatem, vel Juriſdictionem, contra-
ria prætenſio omni prorſus videtur deſtituta colore; Imò
augetur in immenſum illius exorbitantia, præ oculis ha-
19 bendo Loca, ubi Miſſionarii decedunt, Conventus nem-
pe, & domos proprias, omni jure exemptas; Loca, ubi
ſepeliuntur, hoc eſt, Cæmeteria Maronitarum, ex juſti-
ficationibus, exhibitis in Summ. comprobatis hodiè ex alia
atteſtatione Teſtis apprimè informati, regiſtrata pariter
in fine, in quibus Cæmeteriis, nec exadverſo controver-
titur defectus Juriſdictionis, & Superioritatis in PP. Ter-
ræ Sanctæ, quo attento nullatenus permiſſum eſt Paro-
chis in alienis Eccleſiis functiones funerales exercere, ut,
20 relatis innumeris reſolutionibus S. C. advertunt *Novar. in*
Lucern. Regul. Verb. Officium num. 11. Fraſſ. de Patron. Reg.
Indiar. tom. 2. cap. 91. num. 10. & ſeq. Barboſ. in Summ. Apo-
ſtol. Deciſ. collect. 245. num. 46. & Card. de Luc. de Paroch.
diſc. 25. num. 19. Et demum conſiderando Vias publicas,
per quas deferuntur, in quibus, ex notis anguſtiis Miſſio-
nariorum, non permittitur eiſdem, niſi abſque ulla fune-
bri pompa, & externa apparentia cadavera ad ſepeliendum
ducere, Unde imperceptibile prorſus remanet, in quo 21
temporis momento, & in qua loci circumſtantia, præ-
tendant PP. Min. Obſer. in ſimilium cadaverum Sepultura
ſe intromittere, dum in longè debilioribus terminis id
facere non poſſunt Parochi in Locis Chriſtianorum, quan-
do iidem Religioſi tumulantur in Eccleſia quidem eo-
rum Ordinis, ſed diſtanti à Loco, ubi deceſſerunt, non
obſtante Juriſdictione, quam habent in viis intermediis,
per quas cadavera Religioſorum pertranſeunt, ut reſol- 22
vit C. C. permittendo Religioſis id facere etiam incon-
ſultis Parochis, teſtibus *Barboſ. in cap. Religioſi num. 3.*
de Sepult. & de Paroch. par. 3. cap. 27. num. 30. & 36. Pey-
rin. ad Conſtit. Minim. tom. 2. Conſtit. 7. Pii V. num. 13. verſ.
Ad decimum fol. 292. Fraſſ. de Patron. Reg. Indiar. to. 2. cap.
90. nu. 39. Pellizzar. in Manual. Regul. tr. 8. cap. 5. num. 137.
& Dian. Oper. moral. to. 7. tr. 1. reſol. 257. nu. 1. verſ. Etiamſi
extra Clauſtra.

Et quòd magis eſt, ità inconcuſsè practicatur in om-
nibus aliis Locis, & Civitatibus ejuſdem Miſſionis, ubi
non PP. Min. Obſer. ſed alii ſunt Parochi, & ſignanter
Conſtantinopolim, & Smirnis: Ibi enim abſque ulla con-
troverſia permittuntur vigore ſuorum privilegiorum Miſ-
ſionariis, ea, quæ à PP. Min. obſer. nullam adducentibus 23
eorundem privilegiorum reſtrictionem, vel limitationem,
gratis impugnantur.

Quoad 3. dub. illius affirmativa reſolutio reſpectu 1. par-
tis innititur litterali Conſtit. Pauli III ibi:

PAULUS &c. Licèt debitum Paſtoralis officii &c. nec non
omnibus, & ſingulis Chriſti fidelibus, tam forenſibus,
quàm in Civitatibus, & Locis, in quibus Socii prædicti
conſiſtant commorantibus, aut illac tranſeuntibus, Euchari-
ſtiæ Sacramentum, (quod in ſuis Eccleſiis decenter tenere So-
cios præfatos volumus,) quocumque anni tempore, præter-
quam in Feſto Paſchatis Reſurrectionis Dominicæ, & in
mortis articulo, niſi neceſſitas urgeat, Fidelium Parochia-
lium Eccleſiarum Rectorum licentia minimè requiſita, accipe-
re liberè, & licitè valeant &c.

Et advertunt *Nicol. in Floſcul. verb. Euchar. ſub num. 22.*
referens, ita deciſum à C. E. & *Panimol. dec. 5. annot. 1. n.* 24
19. Eſtque etiam congruum, ut in caſibus repentinis poſ-
ſint Religioſi Sac. Communione refici, juxta praxim totius
Catholici Orbis. Imò hoc eſt adeò verum, ut permiſſum et-
iam ſit Regularibus SS. Euchariſtiam miniſtrare Sæculari-
bus, reluctantibus etiam Epiſcopis, & Parochis, dummo-
do tamen id non faciant in mortis articulo, vel in die Pa-
ſchatis, ſed in aliis voluntariis communionibus intra an- 25
num, ex adductis per *Suar. de Relig. tom. 4. lib. 9. cap. 3. §.*
Dices, Portell. in Reſponſ. moral. p. 3. caſ. 39. per tot. Fraſſ.
de Patr. Reg. Ind. tom. 2. c. 73. num. 35. & Dian. Oper. moral.
tom. 4. tr. 2. reſol. 44. nu. 2.

Nec ſubſiſtit, quòd noſtri Miſſionarii non poſſint il-
lud conſervare, niſi in locis indecentibus, ex quo à Tur-
cis unica ſolùm permittitur Eccleſia pro Catholicis in
qualibet Civitate. Hoc enim verum eſt circa officia, & 26
functiones, omnibus Catholicis publicè expoſitas, non
autem circa Oratoria privata, Hoſpitia, & Cappellas
Miſſionariorum, quas ferè omnes Miſſionarii in eorum
domibus habent, & circa privatam Cappellam Patrum
Carmelitarum habemus in Urbe Teſtem omni exceptio-
ne majorem, nempe Eliam Simonium, miſſum ad præ-
ſtandam obedientiam Papæ à Patriarcha Maronitarum,
qui ſæpè in eadem Cappella, cum omni Religioſo decore
retenta, Miſſam celebravit.

Quo vero ad 2. partem, aſſiſtit etiam univerſalis con-
ſuetudo, vigens in omnibus Religioſorum domibus, Mo-
naſteriis, & Conventibus, & quoad PP. Carmelitas,
id eis præſcribitur à Conſtit. Ord. ab Urb. VIII. in for-
ma ſpecifica approbatis, ex animadverſis per *Card. de* 27
Luc. de Regul. diſc. 42. nu. 14. & propterea eò minùs vide-
tur illis impedienda executio propriæ Regulæ abſque ullo
PP. Min. Obſer. præjudicio, & non ſine aliorum ſpirituali
utilitate, & commodo, dum ex præſcripto earundem Con-
ſtitutionum integrum ſpatium trium horarum conſume- 28
re tenentur in eodem verè pio exercitio; Sed quòd ma-
gis eſt in præciſis terminis noſtræ Miſſionis ità reſpon-
dit C. R. *in una Smirnen. 20. Aprilis 1641.* ibi: *Ar-*
chiepiſc. Smirnen. petiit reſponderi, an Regulares intra
hebdomadam Corporis Chriſti inter Miſſarum ſolemnia, &
ad Veſperas poſſint exponere SS. Sacramentum abſq; ejus li-
centia; Et S. C. reſpondit; Poſſe Regulares in caſu propoſito
publicè exponere SS. Euchariſtiæ Sacramentum, abſque li-

centia Ordinarii: Die 26. *Aprilis* 1641. quæ præferenda
eſt generalitatibus, & inſubſiſtentibus inductionibus, ſoli-
29 tis exadverſo exagerari, *Rot. dec.*233. *n.*19. *p.*10. *& dec.*66.
*nu.*4. *par.*15. *rec.*
Pro negativa reſolutione 4. dub. ſupplicamus perlegere
Conſt. 57. *Clem. VIII. in Bullar. nov. tom* 3. in qua cubi-
30 talibus litteris PP. Carmelitis conceduntur ea, quæ exad-
verſo abſque ullo fundamento in dubium revocuntur. Imò
in eadem Conſt. quæ eſt in viridi obſervantia reſpectu om-
nium Miſſionariorum, juxta arteſterionem digniſſimi Te-
ſtis Eliæ Simonii, Ablegeti Stephani Aidoenſis Patriar-
chæ Antiochiæ ad ſanct. memor. Clem. XI. exaratam die
30. Aprilis 1702. datem in Summ. Nec non aliam Con-
ſulis S. Bonet, Latilii Deputati, & Dracæ Cancellerii,
die 22. Septembris 1700. In Syndone conſcriptam, & pa-
riter in eodem Summ. exhibitam, nedum permittitur Car-
melitis, ut poſſint Oleum Sanctum petere, & recipere ab
Epiſcopis, & Archiepiſcopis, ſed iſtis expreſsè præcipi-
tur, ut illud tradere teneantur; Et propterea contrarium
31 prætendere meniſeſtam involuit repugnantiam, quòd ſcili-
cèt non poſſint noſtri Religioſi petere ab iiſdem Epiſcopis
id, quòd his eis tenentur ex Pontificio oraculo tradere, ut
paret ad ſenſum.
Primam partem 5. dub. nunquam impugnarunt, nec
impugnant noſtri Religioſi: Secunda verò, in qua præten-
ditur eoſdem obligare ad intereſſendum Proceſſioni, fa-
32 ciendæ per PP. Min. Obſer. diametraliter opponitur quin-
que Pontificiis Conſtit. in quibus ab eadem intereſſentia lit-
tereliter eximuntur: Ad favorem namque Carmelitarum
ita ſancivit *Clem. VIII.* 10. *Maii* 1596. *in Conſt.* quæ inci-
pit *Religioſorum*, & 20. Auguſti 1603. *in Conſt.* quæ inci-
pit *Romanum Pontificem decet*, & Paulus V. 24. Septemb.
1603. in Conſt. quæ incipit *Ex injuncto Nobis*, & 3. A-
prilis 1610. in alia, quæ incipit *Decet Romanum Pontifi-*
33 *cem*, de quibus *Lezzan. qu. regul. tom.*1. *cap.*9. *numer.* 47.
*Fraſſ. de Patr. Reg. Indiar. tom.*2. *cap.*50. *num.*46. *Barboſ.*
*in Summ. Apoſt. dec. collect.*607. *num.*16. Et ad favorem So-
cietatis Jeſu ite pariter determinavit *Greg. XIII.* 15. *Julii*
1574. *in Conſt.* quæ incipit *Quæcumque*, de que *Fagn. in*
*cap. Nimis prava num.*8. *de Exceſſ. Prælat. Sanch. conſ.*
*moral. tom.*2. *lib.*6. *cap.*3. *dub.*3. *nu.* 12. *Panim. dec.* 84.
*n.*42. *& Novar. in Summ. Bullar. comm.*118. *n.*12.
Quibus attentis communiter obſervant Doctores, quòd
ſi aliqui ex dictis Religioſis, devotionis cauſa, aliquando
Proceſſionibus intervenerunt, nec ſibi, nec aliis Religioſis
34 proprii Ordinis præjudicere potuerunt, ut videre eſt apud
*Novar. in Lucern. Regul. verb. Proceſſiones num.*19. *Lezzan.*
*Oper. moral. tom.*2. *par.*1 *cap.*9. *num.*47. *Novar. in Summ.*
*Bullar. comm.*118. *num.*13. *Faſſ. de Patr. Reg. Indiar. tom.*e.
*cap.*59. *nu.*8. *&* 9.
Merè autem voluntarie reſponſio, quòd eedem privile-
gia, & exemptiones procedant dumtaxat in Locis, & Ter-
ris Chriſtianorum, confunditur ex ſola, & ſimplici eo-
rundem lectura, In iis enim abſque ullo reſpectu ad Locu,
vel tempus, ſemper, & indefinitè eximuntur à Proceſſio-
35 nibus: Ubi autem privilegium non diſtinguit, neque nos
diſtinguere debemus *l. Nec diſtinguemus ff. de Recept. ar-*
*bitr. Joſeph. Aldret. de Religioſ. diſcipl. tuend. lib.*2. *c.*28. *nu.*
11. *& Bellett. diſquiſit. Cleric. par.* 1. *tit. de Cleric.* §.
1. *num.*19. Ultra quòd, ſi contreria prætenſio ſubſiſteret,
Religioſi Miſſionatii non eſſent ita exempti in Locis Miſ-
ſionis, ſicuti ſunt in Locis Chriſtianorum, contra litte-
ralem diſpoſitionem Bullæ *Clem. VIII.* ibi: *Sicuti in cæ-*
teris Locis iſtis: & obſervat *Verricell. de Apoſtol. Miſſionib.*
*tit.*4. *q.*98 §.16. *nu* 58.
Nec ſubſiſtit prætextus ſcandali, exadverſo plus juſto
36 exageretus, quia ax admiſſis in contrariis Scripturis
Proceſſiones fiunt intra Clauſtra Conventus, in quibus
ſoli Chriſtiani conveniunt; Apud iſtos autem notiſſimæ
ſunt eædem Pontificum Conſtitutiones, id expreſsè pro-
hibentes noſtris Religioſis, proindequè ſcandalum potiùs
iidem ſumerent ex praxi contraria, videntes eoſdem Reli-
gioſos, nedum non obſervere proprias Regulas, ad quàs
ſe expreſsè obligarunt in profeſſione, ſed parvipendere et-
37 iam Pontificum Sanctiones, ab omnibus ſemper, & ubi-
que venerandas.
In 6. dub. prætendunt PP. Min. Obſer. obligare no-
ſtros Miſſionarios ad revèlandum eis nomina Chriſtia-
norum, ab ipſis baptizatorum, & inſtructorum; Circa
quos ſupplicamus obſervare, quòd propter merum Tur-
38 carum reperiuntur in noſtris Miſſionibus multi Joſephi
ab Arimathia, qui volunt quidem eſſe Diſcipuli Do-
mini, ſed occulti, & proindè in illorum converſione vel
ſecretum exigunt à Miſſionariis, ſub ſacramentali ſigillo,
vel id faciunt, cum hac expreſſa proteſtatione, ne maniſe-
ſtentur, ob magna, & notoria præjudicia, eis imminen-
tia ex tali manifeſtatione. Ultrò igitur ſe exhibent
promptos noſtri Religioſi eiſdem ſuadere, ut ſe propriis
Parochis præſentent, ſicuti hactenus fecerunt. Cætero-
quin nullatenus ſubſiſtit prætenſio, ut id teneantur face-
re, ipſis inviris, & reluctantibus, præcipuè poſtquam ſi- 39
dem ſpoponderunt, ſaltem ſub ſigillo naturali eos non pan-
dere; & PP. Min. Obſer. de ſe ipſis conqueri debent in hac
parte, ſeu de eorum facilitate ſæpè ſæpiùs imprimendi no-
mina noviter ad Fidem converſorum, non ſine eorundem 40
maximis præjudiciis, qualia certè annis proximè elapſis
experti fuiſſent ex ſimili Nota, impreſſa anno 1699. ni-
ſi ex Dei ſingulari beneficio ſuppreſſa fuiſſent omnia
Exemplaria, quorum unum exhibuimus in manibus Po-
nentis: Addito quòd noſtri Religioſi non habent in eorum
facultatibus ſimilem obligationem, ſed indefinitè eis per-
miſſum eſt omnes catechizare, ad fidem invitare, inſtrue-
re, baptizare, imò taliter inſtructos etiam privatim ad 41
pœnitentium recipere, juxta verba *Conſtit. Clemen. VIII.*
apud *Verricell. de Miſſion. fol.*233. *num.*11. ibi: *Facta per*
eos publicè, vel privatim, prout Perſonarum, & Locorum
ratio poſtulaverit, ſuorum errorum deteſtatione.
In 7. pariter dub. in ſpretum multorum Privilegiorum
Apoſtolicorum, Alex. IV. Pauli III. Gregor. XIII. &
Clem. VIII. ibi
ALEXANDER &c. Cum Prælatos Eccleſiarum, &c.
diſtrictius inhibemus, ut aliquis veſtrùm à dilectis filiis
Prioribus, & Fratribus Beatiſſimæ Dei Genitricis ſem-
perque Virginis Mariæ de Monte Carmelo, qui conſiſtunt in
veſtris Diœceſibus, vel conſiſtent, obedientiam contra teno-
rem Privilegiorum, & Indulgentiarum Apoſtolicæ Sedis exi-
gere, vel recipere non præſumant.
PAULUS &c. Licèt debitum Paſtoralis Officii &c.
num.13. *ipſam Societatem, & univerſos illius Socios,*
& Perſonas, illorumque bona quæcumque ab omni ſu-
perioritate, juriſdictione, correctione quorumcumque Or-
dinariorum eximimus. Non obſtantibus Conſtitutionibus
&c. necnon Privilegiis, Indultis, & Litteris Apoſtolicis
S. Benedicti, & S. Franciſci, ac Mendicantium, & aliis
Ordinibus ſupradictis, illorumque Prælatis, & aliàs quo-
modolibet per Nos, & Sedem prædictam conceſſis, con-
firmatis &c.
GREGORIUS &c. Salis, ſuperque &c. nonnulli Ro-
mani Pontifices Prædeceſſores, noſtri dictam Societatem
à primeva ejus erectione, illiuſque Perſonas, & bona
quæcumque à quorumvis Ordinariorum viſitatione, juriſ-
dictione, correctione, & ſuperioritate exemerunt &c. Qua-
re Nos &c. d. exemptionem illis confirmamus, ac in perpe-
tuum ſtatuimus, neminem ex Religioſis ſub prædicta Socie-
tatis obedientia degentem à quibuſvis, quacumque Eccleſiaſti-
ca, vel ſæculari Dignitate fungentibus &c.
CLEMENS &c. Dominici Gregis cura &c. num. 11.
&12. *Quoſcumque propterea in illis partibus degentes He-*
reticos, Schiſmaticos &c. injunctis eis pœnitentiis ſalu-
taribus &c. in utroque foro abſolvere &c. eorum etiam, &
cęterorum quorumcumque Chriſti fidelium utriuſque ſexus
in illis Partibus degentium Confeſſiones audire &c. & num.
19. *ſub eiſdem præcepto, & excommunicationis pœna No-*
bis reſervata, ne quis non Superior illorum prædictos Reli-
gioſos retardare moleſtare, inquietare, aut quoquo modo di-
rectè, vel indirectè quominùs prædicta miniſteria exequan-
tur, impedire audeat diſtrictè inhibemus &c.
Paulus &c. Cùm inter cuncta ſolicitudinis &c. Vobis, quos
aliàs Societatem veſtram de Jeſu approbaude &c. cuilibet
Veſtrum &c. in quibus Eccleſiis, & Locis, ac Plateis com-
munibus, ſeu publicis, & aliàs ubique locorum Clero, & Po-
pulo Verbum Dei prædicandi, proponendi, & interpretandi
&c. Necnon illis ex Vobis, qui Presbyteri fuerint quorum-
cumque utriuſque ſexus Chriſti fidelium, ad Vos undequa-
que accedentium, Confeſſiones audiendi &c. concedimus &c.
contradictores quoſcumque &c. per Cenſuras eccleſiaſticas &c.
Gregorius &c. vigore Privilegii &c. Vobis inſuper con-
cedentes, ut etiam Clerici veſtri, prima tonſura inſigni-
ti, prout hucuſquè fecerunt, valeant deinceps ipſum Dei
Verbum ubique Populo prædicare, diſtrictius inhibentes
univerſis, & ſingulis Locorum Ordinariis, & quibuſvis
aliis &c. Non obſtantibus Apoſtolicis, ac in Generalibus, &
Provincialibus Conciliis editis generalibus, vel ſpecialibus
Conſtitutionibus &c.

Præ-

Digitized by Google

Prætenduot Patres Minor. Obſer. diverſos exercere a-
ctus Juriſdictionis, ſive io recognoſceodis illorum faculta-
42 tibus, ſive in peimittendo eis Miſſionariorum officium ex-
ercere; Nullatenus autem videntur exaudiendi, ſed reſ-
pondendum, pro eorundem peivilegiorum executione; Si
enim noſtri Miſſionarj tantommodo eorum Superioribus,
tam io ſpiritualibus, quàm in temporalibos ſubjacent, &
ab omnium aliarum Perſonarum Eccleſiaſticarum ſoperio-
ſitate prorſus eaempti, & immunes ſunt, ſicuti alii Reli-
43 gioſi, exiſtentes in Tereis Chriſtianorum, juxta præciſa
verba ſæpè citati Privilegii *Clem. VIII.* in claram emicat
conſequentiam, quòd non debeant PP. Mio. Obſer. ſed eo-
sum Superioribus reddere rationem eorum muneris, quòd-
que nullo modo circa eos ſe poſſint ingerere iidem Religioſi,
ſive conſideretur vittus, & efficacia illius dictionis *tan-
tummodò*, ut advertunt *Coras. in l. Hæreditatem num.* 17.
44 *C. de Impuber. & aliis ſubſtit. Corn. conſ.* 252. *num.* 2. *lib.* 1.
Barboſ. dict. 403. *num.* 1. & *Menoch. de Retinen. remed.* 5.
num. 73. Sive alterius dictioois *prorſus*, excludentis om-
nia, & ſingula, quæ in contrarium poſſunt excogitari,
juxta *Text. in cap. Statutum §. Inſuper in fin de Reſcript. in*
6. & obſervant *Barboſ. dict.* 294. *num.* 1. & *Gratian. deciſ.*
March. 188. *numer.* 8. Ad quod proſpiciens Clem. VIII. in
45 dicta ejus Conſtit. in fine expreſſè præcepit -- *Sub eiſdem
præcepto, & excommunicationis pæna, ipſo facto incurren-
da, Nobiſque paritèr reſervata, ne quis non Superior illo-
rum prædictos Religioſos retardare, moleſtare, inquietare,
aut quoquo modo directè, vel indirectè, quominus præfata
miniſteria exequantur, impedire audeant*, & generalitèr
advertit *Paſqualig. quæſt. moral. can cent.* 2. *quæſt.* 198. *nu-
mer.* 4.

VIII. Demùm contraria prætenſio, nedom opponitor
Ipſimet muneri Miſſionariorum, abſque ulla temporis re-
ſtrictione obligatorum ad facienda omnia pietatis Opera, in
Fidelium ſalutem directa, ex animadverſis per *Fraſſ. de*
46 *Patran Reg. Indiar. tom.* 2. *cap.* 52. *num.* 45. ſed ſæpè cita-
tis Pontificiis Privilegiis de quibus ſupra, & in quibus inde-
finitè conceſſa fuit ſimilis facultas. Imò C. C. approbante
etiam Urb. VIII. in reſolutionibus, quas referunt *Lantuſ-
ch. in Theatr. Regul. verb. Privilegium num.* 2. *Pattmol. de-
ciſ.* 48. *adnot.* 3. *num.* 78. declaravit: *Non poſſe Epiſcopos
Regularibus præſcribere, ut certis tantùm in locis, ac tem-
poribus, aut certarum Perſonarum confeſſionem audiant,
vel aliàs illorum Privilegia in Sacramentis adminiſtrandis*
47 *reſtringere, aut moderari*; Et meritò, non enim omnes
Chriſtiani, præcipuè io Terris infidelium exiſtentes, eo-
dem tempore poſſunt divlois Officiis intereſſe; Congruum
igitor eſt, ut illa reſtricta ad certum tempus, & loca oon
ſint, ſed ſemper, & omni tempore adſior occaſiones, &
loca illis aſſiſtendi, & interveniendi, oe ſub hoc prætextu
diſtrahantur noſtei Miſſionaeii ab eorum piis operationibus,
quod nullatenus permittendum videtur, ut ad favorem
PP. Carmelitarum aliàs reſpondit hæc S. C. ſub die 22 Fe-
48 bruarii 1682. ibi: *Relatis querelis Carmelitarum diſcalcea-
torum Miſſionum Orientalium contra Auguſtinianos, qui præ-
textu Vicariatuum Archiepiſcoporum Goenſium eos impediunt
in adminiſtratione Sacramentorum, & prædicatione Verbi
Dei, contra Privilegia, eis à Sede Apoſtolica conceſſa, & in
præjudicium ſuarum Miſſionum, S. C. mandavit, per Ge-
neralem Auguſtinianorum ſuæ Religionis Fratribus in Orien-
talibus partibus degentibus, diſtrictè præcipi, ne dictorum
Vicariatuum prætentu Oratores impediant, quo minus mu-
nia, illis à Sede Apoſt. & à Sacr. Cong. conceſſa exercere poſ-
ſint*: & hodiè pro confirmatione eorundem privilegiorum
49 noſtris Religioſis à diverſis Summis Pontificibus conceſ-
ſorum, & ſignanter à Clem. VIII. in ſæpè citata Con-
ſtit. impreſſa apud *Thom. à Jeſu Maria*, & *Verricell. ubi
ſupra* in Miſſiooibus, de quibus agitur, ſperamus obti-
nere.

§. II.

PER quel, che concerne il 1. dubbio, ſi dice brevemen-
te, che niſſuno de' PP. Miſſionarj ha mai impognato,
1 nè preſentemeote impugna, che l'officio di Paroco ne' luo-
ghi di Terra S. appartenghi a PP. M. O.

Intorno al 2. ſi è giuſtificato per parte de' medemi Miſſio-
narj, che il Cemeterio, dove ſi ſepelliſcono li Religioſi
che muojono nelle Miſſioni, ſpetta unicamente a Maro-
2 niti, e ciò medianti prove concludenti, & atteſtazioni pub-
bliche, & auteotiche del Vicario Generale, e Capo della
Nazione Maronita di Aleppo, del Conſole, di due De-
putati, e del Cancelliere, eſiſtenti in Saida, e del Sig.
D. Elia Simonio, preſente in Roma, Inviato alla Santi-
tà di N. S. dal Patriarca di Antiochia de' Maroniti, come
dalla ſua Atteſtazione, regiſtrata in Somm. Il che è ſtato
ammeſſo ancora nel contrario Memoriale con queſte paro-
le: *Onde dovendoſi queſti per neceſſità transferire dalli loro
Oſpizj alli Cemeterj de' Franchi, o ſiano de' Maroniti, che
ſono nell' iſteſſo Campo contigui*, dalle quali giuſtificazioni, 3
particolarmente unite, reſtando pienamente provato, che
li PP. di Terra Santa non haono alcuna, benche minima
giuriſdizione, o dominio, non ſolamente ne' Looghi,
dove devono ſeppellirſi li Religioſi Miſſionarj, ma nè me-
oo dove muojooo, e non poſſono eſſercitarla per le ſtra-
de, per le quali paſſano; E dall' altra parte, eſſendo let-
terale l'eſſenzione ampliſſima, conceſſa da Clem. VIII.
in quanto alle Perſone de' medemi Miſſionarj, ſe ne inferi-
ſce per neceſſaria conſeguenza, che la pretenſione contra-
ria noo poſſa verificarſi io neſſona circoſtanza di tempo,
luogo, nè Perſone.

Io confronto delle dette Atteſtazioni pobbliche di Perſo-
oe, degne di ogni fede, ſi contrapongono da' PP. di Ter-
ra Santa due ſemplici Fedi, nè meno riconoſciute, di un 4
loro Religioſo, la prima delle quali ſenza giorno, anno,
e luogo, dove ſia ſtata fatta, ha il ſeguente titolo: *Vera Re-
lazione, & Atteſtazione, che dà il Padre Antonio da Monte
Reale, Lettor Arabo*, E la 2. in data delli 7. Marzo 1701.
è ſottoſcritta, come ſiegue: *Io Frat' Antonio da Monte Re-
ale, Lettore Annuale Arabo in S. Pietro Montorio, per eſ-
ſere la pura verità quanto di ſopra, l' affermo di propria* 5
mano con giuramento. Alle quali è aggiunto un paragrafo
di un Scartafaccio, noo riconoſciuto, nè cognito, citato
nella Riſpoſta contraria, ſotto nome di Lettera, indriz-
zata al medemo P. da on' altro Religioſo, che ſi aſſeriſce
dimorante in Aleppo; E per compimento delle dette pro-
ve nel contrario Sommario ſi enuncia ancora un' altra Let-
tera con le ſeguenti parole: *Item, quòd viderim unam
etiam Epiſtolam, Pariſiis huc tranſmiſſam à P. Cherubino
de Lugduno ad præfatam Commiſſarium Terræ Sanctæ*, 6
*quæ narrat, quòd quidam Cappuccinus Lutetiæ dicebat,
quòd iidem Cappuccini in Cairo Sacramenta Parochialia
adminiſtraverint Infirmis.* E' ben vero però, che avendo
forſi erubeſcenza l' Autore di d. Memoriale, e Sommario
di inſiſtere in prove tanto frivole, nella Scrittura, diſtri-
buita all' Eminentiſſimo Ponente, ha caſſate le ſudette pa-
role, e forſe il ſimile averà fatto nell' altre Copie, diſtri-
buite all' EE. VV.

Quanto fondamento poſſa farſi in tali prove, unicamen-
te appoggiate al detto di un Religioſo, che forſe è Auto-
re, o almeno accerrimo Fautore delle contrarie pretenſio- 7
ni, è tanto chiaro da ſe, che non merita riſpoſta alcuna,
come ne' termini più forti, riſpondendo alle Scritture,
compoſte da' Defenſori di una delle Parti colliriganti, oſ-
ſervò la *Rota nella Surrentina Manutent.* 4. *Maii* 1695. *§.
Diſceptationes coram Cardin. Scotto*; e quando l' EE. VV.
ammetteſſero a queſto effetto per prove concludenti le At-
teſtazioni de' Religioſi Miſſionarj, a nome delli medemi
ſe ne potrebbono addurre moltiſſime, alcune de quali non
ſolamente de' Religioſi Europei, ſtati in dette Miſſioni, ma
nati nelle Città, ſoggette al Turco, e particolarmente in
Aleppo.

Altro è, che li Cadaveri de' Franchi, ſiano, o non ſia-
no Religioſi, debbano portarſi a ſepellire di giorno, e
non di notte, come ſi coſtuma ne' Paeſi, ſoggetti al Tur- 8
co, & altro, che poſſano portarſi a ſepellire publicamen-
te, come ſi pratica tra Chriſtiani, con l'aſſiſtenza del Par-
rocco, & accompagnamento de' Sacerdoti. Il primo da
queſta Parte non ſi controverte, nè ſi crede, che exadver-
ſo poſſa controverterſi il ſecondo, non permettendoſi a
Chriſtiani ſimile accompagnamento ne' Paeſi del Turco, 9
onde ſempre è vero, che per le ſtrade pubbliche, per le qua-
li devono paſſare li Cadaveri, è impraticabile la con-
traria pretenſione, e non ſolamente con li Religioſi,
ma anche con li ſemplici Franchi, che muojono in det-
te parti.

Ciò che ſia in fatto della preteſa conceſſione, e ſup-
poſta riſerva di qualche Jus nella conceſſione, che ſi aſ-
ſeriſce fatta da' PP. di Terra Santa a Maroniti nel Ceme- 10
terio, che queſti hanno in Aleppo, di portarviſi il giorno
de' Morti a farvi l' Anniverſario, aſſieme con il Conſole,
Frati, e Mercanti, come ſi aſſeriſce exadverſo. Da que-
ſta preteſa riſerva in un ſolo atto in tutto l'anno, non ſo-
lamente non ſe ne può inferire Jus per tutte le altre fon-
zioni,

Digitized by Google

zioni, ma ad evidenza ne riſulta il contrario, tanto per-
che l'incluſione di detta unica ſonzione eſclude tutte l' al-
tre, quanto perche queſta eccezzione di un caſo comprova
11 la comprenſione nella regola di tutti gl'altri, ſecondo l'
aſſiomi, addotti dal *Barboſ. tract var. axiom. 85. num. 4.*
& axiom. 120. num. 1. Il che ſia detto per modo d' ipoteſi,
e per convincere li PP. M. O. con le loro medeſime aſſer-
zioni, eſſendoſi concludentemente provato con le Scrittu-
re eſibite nel Sommario che li medeſimi PP. nel Cemeterio
de' Maroniri, non vi hanno Jus alcuno, ne' temporale, ne'
ſpirituale, il che ſi ammette ancora dal contrario Memoria-
le, accennato di ſopra.

Ne' meno oſtarebbe, quando foſſe vera la ſuppoſta divi-
ſione del detto Cemeterio de' Maroniti in una parte, nel-
12 la quale li medemi ſepelliſcono li loro Morti, e nell' al-
tra, nella quale li medemi, che non ſono intieramente Pa-
droni, permettono a Franchi di ſepellirvi li loro Confra-
telli; Perche ſempre reſtarebbe in ſuo vigore la rifleſſione,
che in queſta ſeconda porzione di Cemeterio, ne meno vi
hanno Jus alcuno, benche minimo li PP. M. O. e conſe-
guentemente mai vi potranno fare alcun atto di giuriſdi-
zione, come Parrocchi, nella Sepoltura particolarmente di
quei Cadaveri, che ſono totalmente eſenti dalla ſoggez-
zione alla loro cura, come ne' termini più forti tutto il
giorno ſi prattica nelle Città Criſtiane, e preciſamente
13 in quelle Chieſe, dove vi ſono Sepolture, privativamen-
te ſpettanti a Fameglie, non ſuddite a quella Parrocchia,
dove ſono le medeſimo Sepolture, perche mai in quelle vi
fanno fonzione alcuna li Parochi, benche queſti abbiano
tutta la loro giuriſdizione ne' Cadaveri, che ſi portano a
ſepellire con la loro aſſiſtenza per le ſtrade, per le quali
paſſano:

Del che ne abbiamo continua eſperienza nella Chieſa
della Traſpontina, nella quale li Soldati, e Bombardieri
di Caſtello vi hanno la Sepoltura particolare, perche quan-
14 do vi ſi porta a ſepellire qualcheduno de' medemi, il quale
ſia morto nella propria Caſa, poſta ſotto altra Cura, ma
il Parroco proprio, che l'accompagna per ſtrada, s' intro-
mette nelle ſonzioni, che ſi fanno dentro detta Chieſa,
non oſtante, che ſia ſuo Parrocchiano, e che debbaſi ſepel-
lire in determinato luogo di detta Chieſa, privativamente
a detto ſuo Parrocchiano.

Il timore panico de' ſcandali, che ſi pretendono riſultare
dalla Sepoltura de' Religioſi Franchi nel Cemeterio de Ma-
roniti, col preteſto, che ſi direbbe, avere li medeſimi Re-
15 ligioſi murato Rito, già che ſi ſepelliſcono in detto Ceme-
terio, ſi deſtrugge ad evidenza dalla medeſima Fede, do-
ve ſi ſuppone, che li PP. M. O. ſenza ſcandalo alcuno, ne'
pericoli di ſimili dicerie, vadino ogni anno nel gorno de'
Morti a fare l'Anniverſario nella Chieſa de' medemi; Per-
che molto maggiore ſarebbe il fondamento di credere mu-
tazione de' Riti nell' Officiatura in detta Chieſa de' Maro-
niti da' Religioſi, che hanno la propria Chieſa, che di ve-
derli ſepellire li loro Religioſi in detto Cemeterio, a cauſa,
16 che non l' hanno nelle loro Chieſe. Che poi a d. effetto vi
ſi ricerchi, o non vi ſia neceſſario, il conſenſo del Cadì,
poco importa al fine della preſente controverſia, e ſarà
cura de' noſtri Miſſionarj, di non dare occaſione a' Turchi,
di fare dell' Avanie con detto preteſto.

Al Privilegio di Paolo III. che chiaramente decide il 3.
dub: con la facoltà ampliſſima, che concede a' PP. della
Compagnia di Gieſù di ritenere il SS. Sacramento dell'
Euchariſtia, e *per communicationem* ancora a gl' altri Miſ-
ſionarj; Si riſponde nel contrario Memoriale, che proce-
de nelle loro Chieſe, e Conventi, e ſenza pregiudizio del-
17 la Chieſa Parrocchiale; Nel che gl' Oratori non hanno,
che replicare, giache non ſanno altra iſtanza, che di rite-
nerlo nelle loro Chieſe, e ſi ſono ſempre proteſtati di ciò
fare, ſenza pregiudizio alcuno della Chieſa Parrocchiale,
il quale non puoi mai verificarſi nelle Communioni volon-
18 tarie, che ſi fanno *infra annum, & extra tempus Paſcha-
le*, come fondatamente prova il *Dian. Oper. moral. tom. 4.
tract. 2. reſol. 44. num. 2.* & è chiaro per la prattica in tutto
il Mondo cattolico.

Se è lo ſteſſo per quel, che riguarda al buon ſervizio di
Dio, & alla propagazione della Santa Fede, che l' Oglio
19 Santo, del quale ſi diſcorre nel 4. dubbio lo prendano li
Miſſionarj, o dal Patriarca de' Maroniti, o dal Curato,
come ſi dice exadverſo; Non ſi sa vedere il motivo, per
il quale da' PP. M. O ſi pretenda poi obbligare li Miſſio-
narj a prenderlo dal Curato, non già contro l' opinione d'
un Dottore, e qualche reſoluzione di Tribunale, ma con-
tro una Bolla letterale a favore de' Carmelitani, impreſſa
nel Bollario *la 57. in ordine* trà le altre di Clem. VIII. la
ſola lettura della quale leva ogni dubbio in queſta parte, 20
tanto per quel, che riguarda il prendere l' Oglio Santo da
qualſiſia Veſcovo cattolico, quanto nell' amminiſtrare il
Sacramento dell' Eſtrema Unzione a' loro Religioſi Miſſio-
narj, ſenza licenza alcuna del Curato.

Che li Miſſionarj Oratori nelli Luoghi, e Città de' Cri-
ſtiani habbiano ampliſſime eſenzioni da non intervenire
nelle Proceſſioni, è tanto chiaro, che ſi ammette anco-
ra exadverſo, diſcorrendo del 5. dubbio. Si dice però, che
ciò non debba ammetterſi in Terra Santa, dove li Miſſio- 21
narj ſi reputano come Peregrini, ma perche ciò non ha
minima ſoſſiſtenza, reſtano in tutto loro vigore l'eſenzioni
ſudette.

Non ha ſoſſiſtenza, che li Miſſionarj debbano reputarſi
come Peregrini, perche il contrario letteralmente deter-
minò Clem. VIII. come ſi è giuſtificato di ſopra, ordi-
nando ibi: *Reputandos eſſe tanquàm Religioſos, viven-* 22
tes intra Clauſtra: Oltre di che, ammettendoſi exad-
verſo, che in *Locis Chriſtianorum* li Miſſionarj Oratori ſia-
no eſenti dalle Proceſſioni, ne ſiegue, che ſiano anche
eſenti nelli Luoghi delle Miſſioni, nelle quali Clemente
VIII. in un'altra Conſtit. impreſſa apud *Verricell. de Apo-
ſtol. Miſſion quæſt. 90. num. 19.* determinò, che detti Miſ-
ſionarj ſiano parimente eſenti, *ſicuti in cæteris Locis iſtis*:
cioè de' Chriſtiani.

Il dire poi, che ſarebbe di maggior edificazione, che
li Miſſionarj Oratori vi interveniſſero, non ſi verifica in 23
fatto, perche la contravenzione alle Bolle Pontificie, &
alle proprie Conſtituzioni, non pare coſa degna di edifica-
zione in Perſone religioſe. Et è ancora fuori del dubbio,
non diſputandoſi, ſe debbano, o non debbano coſtringerſi,
ma riguarda l' altro, *an ſint hortandi ad intereſſendum*,
come tutto il giorno pratica la C. del C. per le Conferen-
ze de' Caſi di conſcienza, per quelli, che non hanno obbli-
go d' intervenirvi, riſpondendo, *eſſe hortandos, non au-
tem cogendos*, come, tralaſciando infinite reſoluzioni an-
tiche, riſolvè in una *Vigilien. 25. Septembris 1700. & in
una Auximana Servitii Chori 26. Nov. 1701. & in una Tro-
jana Servitii 18 Febr. 1720.*

E' equivoco manifeſto, che vi ſia reſoluzione di queſta
Sac. Cong. delli 23. Marzo 1651. nella quale obblighi li Miſ-
ſionarj Oratori a dar nota de' novelli Convertiti al Parro-
co, come ſi pretende nel 6. dub. perche detta riſoluzione
parla de' Cappellani de Conſoli, e l'obbliga a dar nota de'
Familiari de' medemi, communicati la Paſqua, come dal- 24
la lettura, che è tale: *Tertio, quod ad favorem Conſu-
lum, qui proprias habent Cappellas, ſit licitum Cappella-
nis omnibus ex Familia DD. Conſulum, ſacroſanctam Eu-
chariſtiam in Paſchate adminiſtrare, petita, etiam ſi non
obtenta, à Parocho licentia &c. Quòd quilibet Cappel-
lanus teneatur infrà menſem notulam eorum, qui communio-
nem receperunt Parocho Loci tradere*; Che non poſſano
poi a ciò obbligarſi li Miſſionarj Oratori, ſi è provato
concludentemente di ſopra con la Bolla di Clem. VIII. 25
che li dà facoltà di ammettere li novelli Convertiti *ad
ſuorum errorum deteſtationem publicè, vel privatim, pro-
ut Perſonarum, & Locorum ratio poſtulaverit*: E dall'
obbligazione, con la quale ſono tenuti a non rivelarli,
atteſo, che nell' atto delle loro Converſioni richieſero
promeſſa, e delle volte anche ſotto ſigillo Sacramenta-
le, di non eſſere ſcoperti per li pericoli troppo evidenti,
che li ſovraſtano ne' caſi, che ſi divulghi la loro con-
verſione alla cattolica Fede, come pur troppo ſpeſſo ſuc-
cede per opera de' PP. M. O. del che ſe n' eſſibiſce da
queſta parte prova, incapace d' augumento, cioè un 26
Libro ſtampato, ultimamente in una Città cattolica,
dato all' Eminentiſſimo Ponente, il quale Libro nell'
iſteſſo tempo, che dimoſtra la facilità de' Padri Mino-
ri Oſſervanti col divolgare li novelli Convertiti, ſottopo-
nerli alle Avanie, e perſecuzioni de' Turchi, comprova,
eſſer veriſſimo quel, che ad una voce aſſeriſcono tutti li no- 27
ſtri Miſſionarj delle renitenze de' medemi nel convertirſi
per detto dubbio, e perciò quaſi tutti nell' abbracciare la
noſtra ſanta Fede eſiggono ſpeciale promeſſa, e per lo più
ſotto ſigillo di Confeſſione, di non eſſere rivelati, e pub-
blicati; Confermandoſi ſempre più la prontezza de' me-
deſimi Miſſionarj, praticata ſin ora di perſuadere li me- 28
deſimi, acciò da loro ſteſſi ſi preſentino, e facciano cono-
ſcere dal Parroco.

Per deciſione del 7 dubbio nel quale ſi pretende exadver-
ſo,

Digitized by Google

ſo, che li Miſſionarj ſiano tenuti preſentare alli Padri Mi-
nori Oſſervanti le loro Patenti, prima di poter eſſeguire il
loro apoſtolico Miniſtero, ſono umilmente ſupplicare l'EE'
VV. a conſiderare detta Bolla di Clem. VIII. nella quale
al numero 91. eſime detti Miſſionarj, con parole tanto am-
29 ple, da qualſiſia giuriſdizione, ſuperiorità, & autorità,
ſoggettandoli, tanto nello ſpirituale, quanto nel tempo-
rale a' loro proprii Superiori *tantùm*, che ſarà difficile po-
terſi trovare formola di eſenzione con ſimili parole ſignifi-
cative concepita, e reſtarebbe affatto inutile, contro la na-
tura di ſimili Conſtituzioni Apoſtoliche, nelle quali ne' pu-
re una ſola ſillaba deve reſtare oziosa, e ſenza effetto, ſe-
condo la *Gloſſa* nel *cap. Solitæ verb. Tanquam de Majorit. &*
30 *obed.* e le altre autorità, addotte *dal Card. de Luc. de Offic.*
vacabil. fol. 331. *num.* 6.

Nell' ultimo dubbio pretendono li Padri di Terra Santa
impedire alli Oratori per il tempo, che fanno le Fonzioni
nella loro Chieſa, il proprio Ufficio di Miſſionario, non
31 oſtante la diſpoſizione letterale di d. Bolla di Clem. VIII. e
molte riſoluzioni di queſta Sacra Congr. e dell' altra de' Veſ-
covi, che glie lo permettono indefinitamente, come ſi è
provato di ſopra, e benche ciò ſia per ridondare in pregiu-
dizio di quelli Chriſtiani, che, o per la diſtanza, o per al-
tri negozj, non potendo intervenire in detta Chieſa nel
tempo, che vi ſi celebrano li divini Ufficj, lo poſſono
commodamente fare in quelle de Miſſionarj Oratori,
ſperando li medemi di eſſere benignamente eſauditi dall'
EE. VV. nelle fondate inſtan.

Supplicandoſi in fine i' EE. VV. per maggior utile delle
noſtre Miſſioni ad imporre perpetuo ſilenzio all' accenna-
te pretenſioni de' Padri Minori Oſſervanti a fin, che in av-
venire non ſi verifichi delle medeme Miſſioni quel, che S.
32 Gregorio ſcriſſe a Felice, Veſcovo nella Sicilia ſopra li
Miſſionarj di quel tempo, cioè: *Ne ibi locum diſcordia in-*
veniat, unde pacis debent bona procedere: Ma che *Nihil*
per contentionem agant, ſed ad omne ſtudium bonæ devotio-
nis unanimes divinis, & Apoſtolicis Conſtitutionibus, ac-
cennate di ſopra, *auxiliante Domino, pareant.*

Die 7. Maii 1702. à Card. Spada propoſita fuerunt in
Congr. de Propaganda Fide, & reſoluta omnia prædicta
33 8. dubia ſed illorum reſolutiones, juxta laudabile ſolitum
dictæ S. C. non expedit divulgari.

DISCEPTATIO XV.

Ordinis S. Baſilii Plurium.

PRO

Abbate Nilo Marangi.

ARGUMENTUM.

Religioſus, moram faciens extra Conventum, & alie-
nans Bona tenuis valoris ejuſdem, quando puniri poſ-
ſit. Et quid, ſi manus injiciat in Subditos. Vel ad-
notet in Libris Miſſarum celebrationem pro illis die-
bus, quibus non celebravit.

AD demonſtrandam innocentiam P. Abbatis Nili Ma-
rangi, opus eſt percurrere omnia accuſationum Ca-
pita, contenta in contrariis Scripturis, ad hoc ut eum om-
1 ni ſermonis proprietate, ei dicere poſſimus: *Vide in quan-*
tis te accuſant; Quæ cum nullam omnino ſubſiſtentiam ha-
beant, videtur abſolvendus ex Capite innocentiæ, & reſ-
cribendum, *Ex hactenus deductis ipſum non eſſe moleſtan-*
dum, ut in caſu omninò ſimili, Partibus acriter informan-
tibus, reſpondit Congr. partic. multorum S. R. E. Card.
& Prælatorum *in Romana Bullæ Innocentianæ* 26. Se-
ptembris 1717. & patet *in Tomo* 3. *par.* 2. *diſceptat.* 3.
per tot.

Pervolutis igitur dd. Scripturis, atquè attentè conſidera-
tis aliquorum Monachorum denunciationibus, ſeu affecta-
2 tis depoſitionibus, ad quatuor Capita reducuntur delicto-
rum rivuli, ſeu prætextus.

I. Quia idem Abbas Marangi tempore æſtivo anni 1715.
à menſe Julii uſque ad menſem Octobris habitavit intus Ci-
3 vitatem Veliternam, non autem in Monaſterio, exiſtente
extra dictam Civitatem.

II. Quia annis 1709. 1710. & 1711. quibus munus Procu-
ratoris exercuit in Grangia Monaſterii Cryptæ ferratæ,
poſita in Terra Montis Sani, ſinè Apoſtolico aſſenſu, de-
venerit ad aliquas alienationes bonorum, ſpectantium ad
dictam Grangiam.

III. Quia anno 1716. violentas manus injecerit in ſuum
Subditum Antonium Riſium, Priorem Monaſterii Veli- 4
trarum.

IV. Loco, mediante ſeparato Proceſſu, ſuperadditum
fuit aliud æqualiter ſpecioſum, & inſubſiſtens delictum,
quia ſcilicet in Lib. ubi adnotantur celebrationes Miſſarum 5
perpetuarum, quas tenetur ex obligatione celebrare d. Mo-
naſterium, reperiantur celebrationes, ab ipſo ſcriptæ il-
lis præciſis diebus in quibus ſimiles adnotationes celebratio-
nis aliarum Miſſarum adventitiarum leguntur in alio Li- 6
bro, ubi adnotantur celebrationes Miſſarum adventitia-
rum. Ita ut unum de duobus neceſſariò inferatur, quòd
ſcilicet, vel una die celebraverit duas Miſſas, vel cele-
brando unam, falsò ſcripſerit, bis Sacrificium applicaſſe
pro duabus obligationibus, quorum utrumque delictum
ſapiat, & omni Jure impunitum relinquendum penì-
tus non ſit.

Quibus non ſinè magna offenſione illius charitatis,
quæ univerſa delicta operit, ut dicitur *Proverbio* 10.
12. quamvè Sæcularibus prædicari ſoliti ſunt Religioſi,
ſuperaddita fuerunt multa, concernentia vitam, &
mores ejuſdem Patris Nili, non ſolùm nimia à vero
diſtantia, ſed in facto nullam omnino veriſimilitudinis 7
ſpeciem habentia, & in præteritum rejecta ab illis
Tribunalibus coram quibus adducta aliàs fuerunt.

Incipiendo autem à primo capite dd. delictorum,
mirum in rei veritate eſt, quòd illud meruerit appo-
ni, & inſeri in Sententia condemnatoria, eò quia ſo- 8
lemniter teſtatur Medicus Phyſicus d. Civitatis, id
ſequutum fuiſſe ex cauſa infirmitatis, & attento peſ-
ſimo aere Monaſterii tempore æſtatis, quæ omnia adeò
nota ſunt in Civitate Veliterarum, ut nulla alia indige-
ant probatione.

Et tamen ad evidentiam comprobantur ex atteſtatio-
ne Dominici Antonii Aſcentis, Archipresbyteri SS.
Salvatoris, ſub cujus Parochia moram fecit, ibi;
Con ſomma edificazione alla Città, & alla mia Par- 9
rocchia, per aver viſſuto religioſamente, ritirato, &
aſſiſtente al Confeſſionario in detta mia Chieſa.

Idquè abſquè ullo delicti colore practicari videmus
quolibet anno in Urbe à Monachis Sancti Pauli extra
muros, recedentibus ab eodem Monaſterio, & mo-
ram facientibus in alio Sancti Calixti, optima ratio-
ne, & naturali congruentia, adductis *à Rota in deciſ.*
541. *numer.* 2. *&* 3. *part.* 17. *recentiorum* quia ſcilicet
nemo tenetur vitam ſuam periculo exponere &c. & ſuffi- 10
cit juſtus timor, quamvis malum, aut periculum non
contingat.

Et in punctualibus terminis, quòd propter aeris in-
temperiem excuſetur quis ad accedendum ad Locum ma-
li aeris, habemus punctualem *Gloſſ. in can. Commu-*
ne Verb. Sacram diſtinct. 23. ibi: *Nota, quòd propter*
intemperiem Loci aliquis excuſatur & concordant *Meno-*
ch. de Arbitr. lib. 2. *cen.* 5. *numer.* 27. *Corrad. in Prax.*
Diſpenſ. lib. 8. *cap.* 10. *num.* 18. *verſ.* 4. *Pac. Jord.*
Variar. reſolut. Tom. 2. *prælud.* 8. *num.* 78. ubi, quòd 11
ferè inhumanum videtur in his terminis, cùm vitæ
periculo aliquem ad reſidendum obligare; Cum qui-
bus proceſſit C. C. *in Roman.* 16. *Novembris* 1699. de
qua *in lib.* 49. *Decr. ejuſdem C. fol.* 146. *Et in Tom.* 1. 12
par. 2. *diſceptat.* 16 *num.* 36. *&* 107. Et proceſſit pari-
tèr *C. E. in Neapolitana Reintegrationis* 10. *Septembris*
1717. *Ponente Cardin. Grimaldo*, de qua *in Tom.* 2.
par. 2. *diſcept.* 26. *numer.* 14. *&* 37. in cujus caſu ageba-
tur de obligando Novitium ex Religione Prædicato- 13
rum cum vitæ periculo (ut de facto verificatum fuit)
ad diſcedendum à Civitate Neapolis, & accedendum 14
ad Provinciam Apuliæ tempore Æſtatis.

Quæ mora extra Monaſterium ex dicto æquè juſto,
ac naturali motivo, non ſolùm pro d. brevi tempore
permiſſa fuit P. Nilo, ab ipſomet P. Gen. ut proba- 15
mus ex Epiſtolas ejuſdem, ac ex altera ejus Socii,
ſed procurata fuit etiam pro Succeſſoribus, in eodem
Monaſterio, fixa, & ſtabilis manſio intus Civitatem
Veliternam ad d. effectum, ſeu *per uſo dell' Infermi,*
per non andare in Caſa de' Secolari, come alle volte è
occorſo, per aver pronto il Medico, e li medicamenti, 16
juxta præciſa verba ſupplicis Libelli, Congreg. E. & R.
porrecti, cum ſucceſſiva Gratia, obtenta die 25. Jan.
ejuſ-

Digitized by Google

ejuſdem anni 1715. prævia Relatione Suffraganei Veli-
terni, de qua in Summ. & concurrente expreſſo conſen-
ſu P. Generalis.

Quoad primum caput alienationis aliquorum bonorum
ſine Apoſtolico beneplacito, prætextus non poteſt eſſe
magis frivolus, quia conſtans in facto eſt, quòd illæ
non probantur concludenter per exhibitionem authenti-
17 carum copiarum integrorum Inſtrumentorum, ut eſſet
indiſpenſabiliter neceſſarium, cùm ſermo ſit de proba-
tione aſſertorum delictorum, quæ requirunt probatio-
nes, luce meridiana clariores, & in dubio ſemper pro
illorum excluſione inclinandum eſt, juxta nota axio-
mata, de quibus *Guazzin. ad Defenſ. Reorum defenſ.
29. cap. 2. num. 4. & 5.* cum concordan, citatis *in To.
3. par. 1. diſcept. 33. numer. 37.* Sed ad illas colorandas
18 exhibitæ fuerunt quædam Fides ſucciutæ, quæ neque
etiam in civilibus attendi debent; Ea viva ratione,
quia in partibus cæteratis, & à Notario nullatenus per
extenſum adductis, poteſt adeſſe excluſio qualitatis de-
fectuoſæ, vel aliquod aliud, ex quo nullam mereatur
fidem, minuſque attentionem aliquam pars illa, quæ
19 à Notario proprio marte deſcripta fuit, & ad ſuum
placitum abbreviata, & cæterata, ut in terminis for-
tioribus firmavit *Rota deciſ. 290. num. 6.* ibique *Adden.
lit. A. coram Buratt. & deciſ. 246. num. 16. coram Bich.
& deciſ. 336. num. 7. par. 18. rec.*

Quod videtur ſuperabundare ad præſentem effectum,
excluſionis delicti, & tamen ad ſolitus materiæ orna-
tum addimus, quòd bona Grangiæ Montis Sani ſunt
20 ſolita concedi in emphyteuſim, & aliàs ad longum
tempus locari abſque Beneplacito Apoſtolico, & con-
ſequenter in illorum alienatione nullæ requiruntur ſole-
mnitates, ex cumulatis per *Cardin. de Luca de Alien.
21 diſc. 1. num. 130 & Rot. deciſ. 160. num. 5. par. 2. re-
cent. & deciſ. 756. numer. 1. coram Merlin.* cum aliis, ci-
tatis *in tom. 2. par. 1. diſcept. 36. numer. 8.* Ad quem
effectum ſolitum dicitur probatum ex duobus actibus,
ſeu alienationibus, *Card. de Luc ubi ſup. d. diſc. 1.
numer. 130. & 138. & Pacion. de Locat. cap. 14. §. 4.
22 num 5. & Rot. deciſ. 160. num. 5. par. 2. rec. & coram
Soraph. deciſ. 434. per tot. & coram Duran. deciſ. 250. nu-
mer. 18. & cor. Argoell. dec. 118. num. 2.*

Dicta autem qualitas, ſeu ſolitum locari, & in em-
phyteuſim concedi, reſpectu dd. bonorum ſuperlativè
probatur in noſtris terminis ex Relatione Epiſcopi Ca-
23 putaquen., & ex Reſcripto Congreg. Epiſcop. & Re-
gular. in *Caputaquen. ſeu Nullius Carboni 29. Novemb.*
1715. & 4. *Decembris* 1716. Ponente Card. Corſino.
In d. enim Cauſa ad inſtantiam P. Abbatis Marangi,
d. titulo deficientis Beneplaciti Apoſtolici, petentis à d.
Cong. Epiſcop. & Regularium reſciſſionem aliquarum
alienationum bonorum ejuſdem Grangiæ, factarum à
Procuratore Religioſorum, ejus Anteceſſore in eodem
24 munere, & Grangia, requiſita de more fuit Informa-
tio d. Epiſcopi, qui in ejus Relatione, tranſmiſſa die
13. Auguſti 1714. ſequentibus litteris teſtatus fuit. *Che
detti Territorj ſono ſtati ſoliti concederſi in enfiteuſi, ſe-
condo l' Inventarj di detta Grangia, e l' Atteſtato di
più Teſtimonj*; Inter quos numerantur tres Notarii,
in ſpecie atteſtantes, confeciſſe plura Inſtrumenta ſimi-
lium conceſſionum Bonorum *della Veneranda Grangia
di San Pietro nel governo di più Procuratori &c. e in
tutte le ſudette conceſſioni non ſi ſono impetrati mai aſſen-
25 ſi da Superiori &c. per l' uſo, o conſuetudine inveterata
di non impetrare ſimili aſſenſi &c. nè anche ne' Protocolli
de' Notari premorti, e antichi vi ſono ritrovati ſimili
aſſenſi*. Quibus attentis, eadem Sacra Congregatio d.
die nullatenus declaravit nulla eaſdem alienationes, quæ
omnia ictu oculi reſultant ex ſola Poſitione impreſſa ejuſ-
dem Cauſæ.

Quibus additur tenuitas aliquorum petiorum terræ,
quæ à P. Marangi, ut ſupra conceſſæ fuerunt in em-
phyteuſim, & quidem cum maxima utilitate Grangię,
26 itaut ex hoc etiam capite eædem conceſſiones omni Ju-
re ſubſiſtant vigore *can. Terrulas 12. quæſt. 2.* cujus diſ-
poſitionem multi Doctores extendunt uſque ad ſum-
mam centum ſcutorum, ut videre eſt *in To. 2. par. 1.
diſceptat. 36. à numer. 10. uſque ad numer. 14.* Nec non
additur alia facti circumſtantia, quòd in noſtro caſu
27 reſpectu facultatis concedendi adfuit licentia Patris
Abbatis Generalis, obtenta à Sacra Congregatione.

Itaut, omnibus inſimul unitis, & præ oculis habi-
ta bona fide, cum qua P. Marangi in hac parte pro-
ceſſit, in rei veritate potiùs præmium, quàm pœnam 28
meretur, dum neque etiam exadverſo aſſeritur, ali-
quem habuiſſe proprium, & particularem finem, ſed
nil aliud feciſſe, quàm unicè procurare Grangiæ utili-
tatem, calcando veſtigia ſuorum anteceſſorum Procu-
ratorum d. Grangiæ, quæ omnia, ut diximus, & ju-
vat repetere, apparent manifeſtiſſimè ex ſola pervolu-
tione Poſitionis in dicta Cauſa *Caputaquen. ſeu Nullius
Carboni*.

Ejuſdem prorſus farinæ eſt contrarius prætextus, de-
ſumptus ex illa gratuita aſſertione, quòd P. Marangi
anno 1716. violentas manus injecerit in P. Priorem Ri-
ſium, Eò quia ille fundatur in accuſatione, ſeu depo- 29
ſitione ejuſdem P. Riſii, & in ſimplici affectata denun-
ciatione alterius Religioſi, facta in actu Viſitationis
noſtri Monaſterii, in quibus nullo modo figi poſſunt pe-
des ad probandum eundem exceſſum.

Non quidem in accuſatione dicti P. Riſii, quia in
propria Cauſa nemini permiſſum eſt facere duas figuras,
Accuſatoris nimirum, & Teſtis, juxta integrum titul. 30
Cod. Ne quis in ſua cauſ. jud. & animadverſa per *Pto-
lom. Inſtitut. crimin. lib. 1. tit. de Accuſator. fol. 81. in
fine*, ubi, quòd Accuſatorum audacia coercenda eſt,
nec, niſi probaverint, audiendi ſunt, & firmata *per
Rotam deciſ. 697. numer. 9. coram Dunozet jun. & deciſ.
420. numer. 15. coram Rembold.* Atque habemus in hac 31
parte celebre factum *Numerii*, relatum *à Ptolem. ubi
ſupra*, & à *Gaſpar. de Valdour. obſervat. 2. num. 1.*
ibi: *Et quis innocens eſſe poterit ſi accuſaſſe ſufficeret*? 32
de quo in *Tom. 3. par. 1. diſcept. 9. num. 49.*

Minùs ad d. effectum attendi poteſt d. denunciatio
alterius Religioſi. Quidquid enim ſit, an illa aliquam
mereatur conſiderationem pro charitativa correctione 33
Religioſorum in illis terminis, in quibus crimen defer-
tur ad Superiorem, tanquam ad Patrem, ut Reum
in ſecreto corrigat, Hoc unum certum eſt, quòd quan-
do id practicatur ad hoc, ut Superior in figura Judi-
cis denunciatum criminaliter puniat, tunc nulla omni-
no vis fieri poteſt pro delicti probatione in d. denun-
ciatione, juxta notam illam diſtinctionem, quam fa-
ciunt Doctores, ſequuti *in Inſtinct. crimin. lib. 1. tit.* 34
5. de Accuſat. & Denunciat. num. 29. & ſeq. quibus ad-
do *Pellizar. in Manual. Regul. tract. 9. cap. 4. ſection. 6.
num. 66. & 70.*

Veritas tamen in hac parte illa eſt, quòd idem P.
Riſius, non per manuum violentam injectionem, ſed 35
ſervatis ſervandis fuit punitus à P. Marangi, juſta
concurrente cauſa, propter quam de mandato P. Ge-
neralis fuit pariter dimiſſus à Monaſterio Veliterno,
quæ omnia juſtificantur in Summario ex epiſtola reſ-
ponſiva d. P. Generalis ſub die 29. Septembris 1716.
ibi, *Non chieſi a V. P. informazione della vita del
Padre Priore Riſi, come ha fatto con la ſua longa let-
tera, ma ſolo, che mi riferiſſe in ſuccinto il di Lui
mancamento, per cui venne obbligato a penitentiarlo
&c. Il Padre Caſella mi domandò l' Ubbidienza per cote-
ſto Monaſtero, e ſcriſſo al Padre Provinciale, che ſi po-
trà fare il cambio col Padre Riſi, già che lei non vuole* 36
&c. Ex quibus non ſolùm remanet penitus excluſus om-
nis titulus delicti, ſed ad hominem comprobata illius
qualitas, à qua motus fuit Pater Generalis ad permit-
tendas dimiſſiones à Conventu Veliterno, quæ omnia
ictu oculi patent ex expiſtola, à Patre Marangi tunc
temporis ſcripta Patre Generali, & in neceſſariis regi-
ſtrata in Summario quæ non poteſt ſub oculis haberi ſi-
nè maxima compaſſione erga eundem Patrem Marangi,
attentis improperiis illis operationibus unius ex ſuis Sub-
ditis, quas per longum temporis ſpatium patienter
tulit.

Supplicantes hic obſervare, quòd epiſtola hæc non
fuit ſcripta poſt aſſertam denunciationem alterius Mo- 37
nachi, & poſt querelas ejuſdem Patris Prioris Riſii,
ſed tempore, quò illæ non adhuc deductæ erant ad au-
res Superioris Generalis, ut patet ex illius lectura, &
ex alia epiſtola reſponſiva ejuſdem Patres Generalis,
quæ originaliter exhibetur. Et propterea omnem in hac 38
parte merentur fidem, per ea, quæ notant adducti in
Tomo 3. par. 2. diſcept. 5. §. 4. num. 6. Sicuti quoque ex
epiſtola ſcripta alteri Religioſo.

Remanet 4. prætextus duplicatæ deſcriptionis Miſſa-
rum, non ſinè magna exageratione adductus, & exor-
natus

natus in contrariis Scripturis ; Et tamen pro demon-
ſtranda qualitate ejuſdem prætextus ſat eſſet , obſervaſſe,
39 quòd licèt notorius , tam Religioſis noſtri Monaſterii ,
quàm Superioribus noſtrę Religionis , ex inſta obſervan-
dis , non fuit adductus ante Sententiam , adverſùs P.
Marangi latam , ſed ſuperadditus deinde fuit longè poſt
Cauſæ introductionem in Congreg. Epiſcoporum , &
Regularium , quæ ſola reflexio digito oſtendit illius in-
40 ſubſiſtentiam, juxta *Textum in leg. Si quis forte* §. *5. ff.*
de Pœn. ibi ; *Non enim debebat tam magnam rem tan-*
diù reticere quem ſequuntur *Menoch. de Præſumption lib.*
2. præſumpt. 91. *num.* 5. *Rota deciſ.* 223. *num.* 16. *cor.*
41 *Royas* , cum concordantibus , citatis in *Tom. 1. par. 2.*
diſcept. 21. *num.* 33.

Et tamen attentè recognito facto, quòd reſultat ex Scri-
ptutis exadverſo exhibitis, & ex particulari , & diſtin-
42 cto Proceſſu , exadverſo compilato, cum omni ingenui-
tate, & candore dicere poſſumus , quòd hujuſmodi præ-
textus congruentiùs omitti poterat , imò omnino debe-
bat adverſus Conreligioſum , qui non unum , vel aliud ,
ſed multa contulit beneficia in illis Monaſteriis , in qui-
bus moram fecit , & præcipuè in Monaſterio Veliter-
no , ut videbimus infra ; ſtant præ oculis habendo hu-
juſmodi plus juſto exageratum exceſſum , unà cum aliis
ſimilibus prætextibus circa ejus bonam famam , & vitam,
de quibus pariter infra , cum omni ſermonis proprietate
uti poteſt P. Marangi , verbis illis Epiſcopi Aſtoricenſis
erga Cardinalem Pacechum , loco defendendi , ipſum
43 redarguentis in Sacro Concilio Tridentino , quæ refert
Cardin. Pallavicin. in illius Hiſtor. lib. 7. cap. 4. num. 18.
Eſſer egli impugnato da chi averebbe dovuto difenderlo , ma
ringraziar Iddio , che l'aveva fatto da tanto di poter ſo-
ſtener la ſua opinione ſenza l'altrui patrocinio.

Pro totali enim hujuſmodi odibilis objecti eliminatione
ſuperabundat reflexio, quòd P. Marangi , nil aliud in
44 hac parte fecit , quàm incedere per illam viam , per
quam ejus anteceſſores Abbates ambularunt , ut videbi-
mus infra , & conſequenter nullus omnino conſiderari po-
teſt , delicti prætextus , ſeu nomen , per ea , quæ in no-
ſtris punctualibus terminis obſervant Authores illi , cum
quibus Cong. particularis proceſſit *in Rom. Bullæ Innocen*
tianæ 26. Sept. 1718. in Tom. 3 par. 1. diſcept. 6. num. 78.
quibus addo in ſimilibus terminis loquentem *Anſald. de*
Comm. & Mercatur. diſc. 24. num. 3. & 4.

Attentis ſiquidem magnis anguſtiis Monaſterii Veliter-
ni , ſcientibus , permittentibus , & cooperantibus Supe-
rioribus Generalibus ſoliti fuerunt illius Abbates ex una
parte demandare adimplementum Miſſarum perpetuarum
aliis Monaſteriis noſtræ Religionis , & eodem tempore ex
alia parte procurare aliquem numerum Miſſarum adven-
titiarum in ipſamet Civitate Velitrana , cum quarum ele-
emoſynis ſoliti fuerunt manutenere ibidem Religioſos
neceſſarios pro ejuſdem Monaſterii ſervitio ; Quia verò,
tam Miſſæ adventitiæ , quàm perpetuæ adnotari debent
45 in particulari Libro , juxta notiſſimas Ordinationes ,
quas in hac parte habemus , hoc intercedit diſcrimen
inter candidum operandi modum , quem tenuit P. Maran-
gi , & alium , quem adhibuerunt illius Anteceſſores ,
quòd illi non expreſſerunt præciſum tempus , in quo dd.
Miſſas celebrarunt , ſed non ſinè myſterio , vel propria
manu , vel manu alterius Religioſi legitur adnotata ſola
celebratio in ſolito Libro , quem originaliter exhibemus ;
P. Marangi autem abſquè ullo myſterio , ullaquè ſecunda
intentione , ultra adnotationem celebrationis , appoſuit
etiam diſtinctam diem , in qua adimpleta fuit celebratio,
& ex hac diſtincta dierum adnotatione, quæ aliquando re-
peritur duplicata pro Miſſis adventitiis , & perpetuis ,
prætenditur exadverſo magnum crimen , exageraturquè
ſinè ſolido fundamento maximum facinus.

Et tamen Congregatio particularis multorum S. R. E.
Cardinalium , & Prælatorum , poſito vero, & reali adim-
46 plemento Miſſarum , de quo infra , & attenta bona fide
deſcribentis in una Eccleſia Miſſas , celebratas in alia ,
nullum recognovit delictum in ſimili deſcriptione in dict.
Romana Bullæ Innocentianæ 26. Septembris 1718. ut videre,
eſt in Tomo 3 par. 1. diſcept. 3 num. 131. & per totam , & ſi-
gnanter *num.* 52.

Ea convincenti ratione , quia per celebrationem Miſſæ,
in quacunque Eccleſia ſequatur oneris adimplementum ,
47 ſemper ſolvitur pio Benefactori totum id , quòd ei debe-
tur in exequutionem ſuæ voluntatis, ut in terminis notat
48 *Paſqualig. de Sacrific. nov. leg. quæſt. 1148. num. 9.* cum
aliis, lato calamo cumulatis in Diſcurſu pro Veritate à me
de mandato Sac. Cong. Concilii exarato , impreſſoque *in* 49
Tom. 2. par. 1. diſcept. 5. per totam , & in alio Illuſtriſſimi
D. Lambertini in eadem Cauſa edito, & impreſſo *poſt meum*
Tract. de Livellis fol. 33.

Et in terminis fortioribus oneris Miſſarum , quòd adim-
pletum apparebat ex juſtificationibus , bona fide procura- 50
tis longè poſtquàm adnotatæ fuerant in ſolitis Libris , re-
ſolvit *Congr. E. & Reg. in Provinciæ Marchiæ Capituli Pro-*
vincialis 1. Decembris 1713. ad relationem Card. Caſini ,
ut videre *eſt in Tom. 2 par. 2. diſcept. 29. num. 124. & fe-* 51
rè per totam , in qua nullam omnino rationem habere vo-
luit eadem Sac. Cong. dicti defectus , qui cohærenter ad
litteram Conſtitutionis Innocentianæ adducebatur ad de-
monſtrandam nullitatem electionis ; Imo inter informan-
dum ſolitus erat dicere idem digniſſimus Cardinalis quòd
Bulla Innocentiana erat plauſibilis prætextus vexan-
di Subditos , quando nullus alius ſuppetit illorum Supe-
rioribus.

Ad docendum autem de dicto adimplemento Miſſarum ,
bis deſcriptarum ab uno , eodemquè Religioſo, non poſ-
ſumus melius id demonſtrare , quàm mediante depoſi-
tione Patris Romani Marinelli , Teſtis Fiſcalis , unita 52
cum effectiva probatione dictę celebrationis , de qua in-
fra . Interrogatus ſiquidem dictus Religioſus , juxta 7.
Interog. circa dictam duplicatam deſcriptionem , quam
credebat ſibi non eſſe licitam , reſpondit , quòd Pater Ni-
lus ei diſir ; *Che Lui ci averebbe penſato &c. e che a ſuo*
tempo compirebbe con la ſoddisfazzione de' Legati mancan-
ti , e riempiti da Lui , o da me , & ibi : *Eſſo mi riſpon-*
deva , che ſtava a petto ſuo il far ſoddisfare dd. Meſſe del 53
Libro de' legati perpetui , & cum effectu in *Summario* do-
cemus de effectiva celebratione earundem per Patres Cry-
ptæ ferratæ, & ex epiſtolis , ſcriptis à Religioſis , qui cele-
brarunt , datis in *Summario*. Supplicando etiam animad-
vertere , quòd illi iidem Religioſi , qui fidem fecerant de
celebratione pro ſatisfactione onerum Miſſarum Monaſte-
rii S. M. in Vialata Velitris ſub diebus , deſcriptis in dicto
Summario, teſtimonium quoque perhibuerunt de celebratio-
ne , ſub iiſdemet diebus pro ſatisfactione onerum Miſſa-
rum Monaſterii Criptæ Ferratæ , abſque eò quod contra
eoſdem Religioſos opponi valeat delictum duplicatæ cele-
brationis , ex quo ſolitum Religionis ſit , hujuſmodi deſ- 54
criptiones peragere , & licèt ad hujuſmodi aſſumpti pro-
bationem inſtitum fuerit pro exhibitione Librorum Mo-
naſterii Criptæ Ferratæ , nihilominus propter Partis op-
poſitionem permiſſum non fuit , obtineri Reſcriptum
pro exhibitione , ſed dumtaxat , ut intereſſe doceretur ,
adeont P. Generalis , ex oculati inſpectione dd. Libro-
rum Monaſterii Criptæ Ferratæ , & adnotationis parti-
tarum Libri Monaſterii Velitrarum relat. in *Summario*
præmiſſorum veritatem aſſequi facilè poſſit.

Si igitur duplicata deſcriptio non fuit facta , animo
fraudandi pias Defunctorum voluntates , ſed ex illa du- 55
ra neceſſitate ſubveniendi æquè præſentibus , & urgen-
tibus indigentiis noſtri Monaſterii , mediantibus elee-
moſynis Miſſarum adventitiarum , idquè bona fide ,
imitandoque Anteceſſorum exempla , remanet clarum ,
quòd ſinè fundamento attribuitur eiſdem operationibus
criminis prætextus , juxta *Textum in leg. Igitur Verſ. Et* 56
generaliter ff. de Liber. cauſa , ibi : *Juſtis rationibus du-*
ctus ; cum concordantibus apud *Farinacium quæſt.* 90.
inſpect. 2, per totam , *& in Inſtitut. crim. lib. 4. tit. 7.*
numer. 25.

Creſcitquè in immenſum vis hujus animadverſionis , ob-
ſervando inſignia beneficia , propriis induſtriis , & labori- 57
bus à P. Nilo procuratis ad favorem noſtri Monaſterii in
ſumma centum , & ultra ſcutorum , de quibus in noſtro
Summario , quorum majorem partem conſiſtententem in
ipſius Benefactorum eleemoſynis , brevi manu ſibi tradi-
tis , abſquè ullo tempore ſibi ipſi tuta conſcientia poterat
appropriare , & in ſuos uſus convertere . Quæ omnia ſu-
perlativè comprobantur ex ſecreta Informatione , de man- 58
dato C. E. die 7. Septembris 1718. eidem tranſmiſſæ à Suf-
fraganeo Veliterno, & data in Summario ibi : *Il ſudetto*
Padre ha notabilmente utilizato queſto Sacro Monaſterio con la
ſua non ordinaria attenzione , e anco ricuperati , & avantag-
giati gl' intereſſi del medeſimo.

Videtur proinde vim facere cuicumque intellectui conſi-
deratio illa , quòd poſtponendo hujuſmodi licita , & ho- 59
neſta emolumenta , conſiſtentia in dicta magna ſum-
ma , effectivè erogata in beneficium proprii Monaſterii ,
volue-

Digitized by Google

voluerit deinde ſibi appropiare, modo prorſus illegitimo,
paucos miſerabiles julios pro eleemoſyna quindecim circi-
60 ter Miſſarum, quæ apparent duplicatæ. Reflexio ſecun-
dùm ſe talis naturæ, taliſque efficaciæ eſt, ut ex ſe ſola ap-
ta ſit, omnem in hac parte difficultatis umbram tollere,
juxta nobilem animadverſionem *Card. Pallavic. nell' Iſtor.
del Conc. Trid. lib. 3. cap. 13. num. 8.* & concordant *Pigna-
tell. conſultat. 6. num. 14. tom. 1. & Rota in Romana Pecu-
niaria 11. Junii 1706. §. Quin obſtet coram Molines.*

Neque minora beneficia procuravit idem P. Nilus pro
Grangia Montis Sani, eo tempore, quo fuit illius Pro-
61 curator. Ultra enim ea, quæ apparent ex pervolutione
Poſitionis in dicta Cauſa *Caputaquen.* de qua ſupra, aliud
ſubnectimus in *Summario* authenticum documentum, ma-
nu P. Staniſchi exaratum, in quo conſtanter aſſeruit, P.
Nilum, *con nuova, e regolata Platea ha cercato di ripor-
re in piedi molte Liti lucroſe al detto Monaſtero, e riac-
quiſtare molti Jus della Grangia, e ridurre l' introito più
del pubblicato, e difendere li beni, e l' Immunità della ſu-
detta Grangia.*

Ex quibus proinde inſimul combinatis, palpatur mani-
bus, eundem P. Nilum non ſine magna ingratitudinis no-
62 ta præſentem vexationem ſubſtinere ex operationibus ſuo-
rum Religioſorum, eo tempore, quo pro ſua Religione,
& pro illis Monaſteriis, in quibus Officia exercuit, non
omiſit omnem adhibere induſtriam, totamque ſuam ope-
ram dirigere, ad procuranda commoda, & utilitates dd.
Monaſteriorum.

Deveniendo modò ad ea, quæ reſpiciunt P. Nili bonam
famam, non ſinè magna læſione præcepti charitatis exad-
63 versò nimis ſenſibiliter læſam, atque conſiderando dupli-
cem ejuſdem moram, in Grangia nimirum Montis Sani,
& in Monaſterio Veliterno.

Quoad tempus moræ in dicta Grangia, videtur ſupera-
bundare unica illa reflexio, quòd horribiles illæ crimina-
64 tiones, quæ læta fronte hodiè in ſcænam adducuntur,
longè anteriores ſunt illius electioni in Conſultorem gene-
ralem ſuæ Religionis, ſequutæ 15. Februarii 1714. & in
Abbatem d. Monaſterii Veliterni, die 13. Junii 1715.
cum illa declaratione, quòd præditus erat idoneitate, pru-
dentia, integritate, aliiſque moralibus virtutibus; Et
propterea videtur prorſus inveriſimile, & ex omni parte
incredibile, quòd illæ ad aures totius Religionis non deve-
nerint, dum exagerantur uti pluſquam notoriæ, tam in
Terra Montis Sani, quàm in Civitate, & Nunciatura
65 Neapolis. Longèque etiam incredibile videtur, quòd ſi
eædem veriſimilitudinis ſpeciem haberent, illis non ob-
ſtantibus promotus fuiſſet ad dd. munera, & inſignem Di-
gnitatem Abbatis in Religione. Cùmque hoc factum ſit
innegabile, in illius conflictu frigeſcunt verba, exclama-
tiones, & criticationes, plus juſto exageratæ exadversò,
quia facta ſunt potentiora verbis, illiſquè omni Jure præ-
66 feruntur, juxta *Textum in leg. Paulus ff. Rem. haberi*, cum
concordantibus, citatis *in Tomo 2. par. 2. diſceptatio-
ne 16. numer. 27. & Tomo 3. part. 2. diſceptatione
23. numer 45.*

Obſervando hîc, quòd hujuſmodi facta, & electiones
ad dd. conſpicua munera non provenerunt à Laicis noſtræ
67 Religionis, ſed ab illius Superioribus Generalibus, qui
attentis ſtimulis propriæ conſcientiæ, à quibus moveri ſo-
lent, & debent, in dd. caſibus, non deveniſſent utique ad
hanc extremitatem, ut præmiis afficerent loco puniendi
P. Nilum, ut pleno ore hodie gratis ubiquè aſſeritur, pro-
ceſſatum, inquiſitum, & diffamatum, quæ reflexio talis
videtur eſſe naturæ, ut nil aliud ſuperaddendum putemus
ad comprobandam ejuſdem innocentiam pro eo tempore,
quo moram fecit in Grangia Montis Sani, ex ſupra ani-
madverſis.

Et tamen in præſenti Summario addimus aliam poſiti-
vam, & claram demonſtrationem dictæ falſæ criminatio-
68 nis commercii, habiti, cum C. S. propter quod carcera-
tus fuit de mandato Nunciaturæ Neapolis, quæ ictu oculi
deſumitur ex ſola, ac ſimplici lectura Informationis Epiſ-
copi Caputaquen. de mandato C. E. in qua aſſeruit, ſibi
conſtitiſſe, mediantibus veridicis relationibus, & infor-
mationibus, captis occaſione Sanctæ Viſitationis in Ter-
ra Montis Sani, *Viduam C. S. ejuſdem Oppidi Montis Sani
eſſe malæ conditionis, & famæ, & uti meretricem ab omni-
bus haberi, & à Perſonis odioſis ejuſdem Patris Nili Ma-
rangi fuiſſe ſubornatam, ad aſſerendum quidquid contra ip-
69 ſum fuit Apoſtolicæ Nunciaturæ, ejuſquè Tribunali relatum*;
Teſti enim ſubornato, nedum nulla eſt adhibenda fides,
ſed ſubornatio operatur, ut neque etiam adhibenda ſit aliis,
eò quia etiam ipſi ſubornati præſumantur, ut notant *Gra-
tian. diſcept. 192. num. 3. & 7. & Rot. deciſ. 513. num. 11.
par. 18. rec.* cum aliis, citatis in *Inſtitut. crim. lib. 4. tit. 2.
num. 96.* quibus addo *Rot. in Capuana Juriſpatr. 10. Junii
1709. §. Fortiùs cor. Aldrovando.*

Et evidentiùs de integritate, ac optimis moribus P. Ma-
rangi eluceſcit ex Sententia abſolutoria, promulgata à Cu- 70
ria Nunciaturæ Neapolis, data in Summario adeout
P. Generalis certior factus de ejus innocentia, & de indu-
bitata calumnia, eidem impicta, præfatum P. Marangi
litteris commendatitiis, cum omni alacritate coronare cu-
raverit, utque poſſet in munere Prioris in Monaſterio
Montis Sani continuare exercitium Procuratoris poſt pro-
mulgatam Sententiam abſolutoriam, necnon, ut tàm in-
juſtitia calumniæ, quàm innocentia P. Marangi omnibus
innoteſcerent.

Non minorem autem habemus probationem ejuſdem in-
nocentiæ tempore moræ in Civitate Veliterna, dum
ad importunas ſuorum æmulorum inſtantias à C. E.
demandata fuit æquè ſecreta, & ſincera Informatio Suf- 71
fraganeo Veliterno, qui in veritatis obſequium ſequen-
tia eidem S. C. retulit die 7. Septembris 1718. *Intorno al
Padre Abbate D. Nilo Marangi dell' Ordine Baſiliano ven-
go aſſicurato da Perſone di timorata coſcienza* (notentur
quæſo ſequentia verba) *e di tutta fede, che il ſudetto Pa-
dre ha notabilmente utilizato queſto ſuo Monaſtero &c. Oltre
l' eſatta oſſervanza, che vuole da' ſuoi Religioſi, a' quali for-
ſe non piace, e dalla Città tutta è amato per la di Lui eſ-
emplarità de' coſtumi*; Quanta autem fides danda ſit ſimi- 72
libus Relationibus, notant in ſpecie *Fagnan. in cap. Ep.
N. Epiſcopus num. 1. & 75. de Jurejur.* cum concordanti-
bus, citatis *in Tom. 3. par. 2. diſcept. 1. n. 3.*

Obiter obſervantes hic, quòd illi Religioſi, qui non
erubuerunt, improprias facere denunciationes adversùs 73
religioſam vitam P. Nili, ejuſque bonos mores, ſunt ex
illorum numero, quibus non placet exacta obſervantia
noſtrarum Regularum, à P. Nilo totis viribus procura-
ta; Eſt autem res inaudita, & pluſquam monſtruoſa, be- 74
nignas præbere aures Subditis diſcolis, denunciantibus
quidquid in mentem eis venit, adversùs Superiores illos,
qui inſiſtunt pro exacta obſervantia propriarum Regula-
rum, quorum delicta proinde in hoc conſiſtunt, quòd
culpas redarguerint Subditorum, juxta nobilem animad-
verſionem *Sancti Bernardi de Conſiderat.* relati *in Tom.* 75
2. par. 1. diſcept. 7. num. 1. quòd ſcilicet ferè ſemper Su-
periorum tota culpa illa eſt, quòd culpas redarguerint Sub-
ditorum.

In hac autem parte omnem compaſſionem meretur P.
Nilus, dum à ſuis Religioſis, abſquè ullo conſcientiæ 76
ſcrupulo, exagerantur hodie pleno ore pro atrocibus de-
lictis verè monſtruoſæ calumniæ, ac ſi eſſent impuni-
ta, & non adhuc nota crimina, eo tempore, quo me-
diantibus ordinariis, & extraordinariis probationibus,
necnon præviis publicis, & ſecretis Relationibus duorum
omni fide dignorum Epiſcoporum, eædem calumniæ poſi-
tæ in ſtatera acris judicii C. E. inventæ fuerunt nullius
ſubſiſtentiæ, & apud Superiores noſtræ Religionis nullate-
nus fuerunt exiſtimatę talis apparentię, ut potuerint im-
pedire illius canonicam electionem ad conſpicuas Religio-
nis Dignitates.

Poſita autem ex his inſubſiſtentia Sententiæ privationis
P. Nili, non ſinè myſterio exadverſo coloratæ titulo ſuſ- 77
penſionis, tam ex evidenti nullitate, ſolidè comprobata
ex Summario quàm ex evidentiori injuſtitia, ex hucuſquè
animadverſis ad hominem comprobata, omni Jure rein-
tegrandus videtur idem P. Nilus; *Idquè ob diminutionem
famæ, ſeu exiſtimationis, quæ reſultat ex remotione præter* 78
ſolitum, juxta pręciſa verba *Card. de Luc. de Regul. diſc. 15.
num. 26.* & concordat *Amen. in Prax. crimin. tit. 3. quæſt. 3.
num. 94.*

In qua parte nimis punctuales ſunt tres ſimiles caſus, in
quibus ego obtinui ſimilem reintegrationem à C. E. Primus 79
reſpectu Religioſi Carmelitę, de quo in *Tomo 2. p. 1. diſ.
22.* Secundus, reſpectu Religioſi Ordinis Pręedicatorum,
de quo in *eodem Tomo par. 1. diſcept. 26.* Et 3. reſpectu Re-
ligioſi Cong. D. Petri de Piſis, de quo in *Tomo 3. part. 1. di-
ſcept. 4. per totam*, in quibus, latè adducuntur rationes, 80
& ponuntur congruentię hujuſmodi neceſſarię reintegratio-
nis Religioſorum, injuſtè ſuis muneribus privatorum, ad
quas tres Diſceptationes ad evitandam prolixitatem remiſ-
ſivè Nos habemus.

De

De menſe Septembris 1719. P. Nilus condemnatus fuit
81 pœna privationis Vocis activæ, & paſſivę à ſuo Superiore
Generali, cum Voto unius ex Curiæ Advocatis.

DISCEPTATIO XVI.

Narnien. Prætenſæ Abolitionis Edicti,

PRO

Promotore Fiſcali Curiæ Epiſcopalis Narniæ.

CUM

Particularibus Otriculi.

ARGUMENTUM.

Edictum Epiſcopi, prohibitivum Curſus Equorum, certaminum, & aliorum ludricorum Spectaculorum in diebus feſtivis, an ſuſtineatur, Vel potius abolendum ſit.

1 PEr parte di alcuni Particolari anonimi della Terra d'O-
tricoli, fu dato a queſta S. C. un Memoriale dell'infra-
ſcritto tenore, cioè.

*Li Particolari, e Cittadini della Terra di Otricoli, Dio-
ceſi di Narni, eſpongono all' EE.VV. come è ſtato pubblicato
da Monſig. Veſcovo un Editto, ove al Cap. 16. proibiſce le*
2 *Gioſtre, e Corſe de Pallj in giorni di Feſta, Il che per eſſere
contrario alla conſuetudine di tutta l'Italia, ricorrono gli
Oratori all' EE.VV. acciò ſi degnino ordinare l'abolizione
di detto Editto.*

Sopra queſto, eſſendo ſtato ſcritto a Monſig. Veſcovo
3 d'informare la S. C. con aggiungere anche il ſuo parere, fu
prontamente tranſmeſſa la Relazione, del tenore, che ſie-
gue, cioè.

*Solamente Giovedì 28. del cadute fu eſibita nella mia
Cancellaria l'umaniſſima Lettera dell' EE.VV. in data del-*
4 *li 11. Dec. dell'anno ſcorſo, nella quale mi comandano d'infor-
marle ſopra l'eſpoſte nell'acchiuſo Memoriale dato, a nome
delli Particolari, e Cittadini della Terra di Otricoli, che
ſi dolgono di eſſere ſtate da me proibite ne' giorni feſtivi le
Gioſtre, e le Corſe de' Pallj, contro la conſuetudine di tutta
l'Italia. Se queſta conſuetudine doveſſe provarſi dalli Ri-
correnti, credo bene, che ne averebbero della pena, perche
ſecondo la mia tenue notizia la pratica d'Italia è aſſai di-
verſa, e varia, ſecondo la diverſità delle Nazioni, delli
Dominj, e de' coſtumi; Ed è certo, che in molti Luoghi,
e Paeſi le feſte ſi oſſervano più eſattamente, che in queſti.
Quando per tutto aveſſi proibite le Gioſtre, ne averei avuti
gli Eſempi lodatiſſimi di molte Dioceſi, come appare da'
loro Sinodi; E ſpecialmente dal glorioſo San Carlo, che
vietò, anche ſotto pena della Scommunica* nel Conc. Pro-
vinc. 3. decret. 1. de Feſtor. dier. cultu; *E nell' Editto,*
pubblicato *a di* 7. Marzo 1579. regiſtrato *inter* Acta Ec-
cleſiæ Mediol. part. 3. pag. mihi 35. *La verità però ſi è,
che non avendo Io trovato l'uſo delle Gioſtre nella mia Dioce-
ſi, nè in giorni feſtivi, nè in giorni non feſtivi, nè meno le
ho nominate nell' Editto, che s'impugna; Onde li Particolari
di Otricoli averebbero dovuto leggerlo più attentamente prima
di aſſerire una coſa per un'altra.*

*Ma quanto alle Corſe de' Pallj, che in qualche luogo della
Dioceſi, e* ſignanter *in Otricoli, alle volte ſi ſono fatte
anche negl' ultimi anni, ho creduto doverle proibire nominata-
mente nell' Editto, da me pubblicato ſopra l'oſſervanza
delle Feſte per conformarmi alle Conſtituzioni Sinodali del-*
5 *li miei Anteceſſori, che proibiſcono tutti li Spettacoli, ed
inſieme obbedire alle ſantiſſime premure di N. Sig. che
nella ſua prima Lettera Circolare delli 30. Luglio 1701.
incarica li Veſcovi di procurare, che le Feſte, e ſolennità
ſi celebrino con modeſtia, e divozione, ſenza ſpettacoli.
Tra queſti ſpettacoli dalla S. S. riprovati, non può negar-
ſi, che debbano comprenderſi anche le Corſe de Pallj, le qua-
li diſtraggono, e diſviano tutto il Popolo dalla Chieſa, e
dalle divozioni, eziandio, che ſi facciano fuori delle ore
delli divini Offizj; Perche, ciò non oſtante, gl' Intereſſati
nelle Corſe, i loro Parziali, i Curioſi, e gli Ozioſi, ed in
ſoſtanza quaſi tutto il Popolo concorre al luogo della Corſa;
anche molto prima, che incominci; E le Chieſe per tutto il* 6
*dopo pranzo reſtano talmente abbandonate, che li Veſpri, la
Dottrina Criſtiana, e la recitazione del Roſario, e ſimili
divozioni, hanno apena l'aſſiſtenza del Clero, come pur trop-
po inſegna l'eſperienza. Non è pertanto poſſibile di procu-
rare, che le Feſte ſiano celebrate ſenza ſpettacoli, e con di-
vozione, ſe non ſi proibiſcono quelle azioni pubbliche, e ſtre-
pitoſe, che tirando a ſe tutto il Popolo, lo diſtolgono viſibil-
mente, ed irremediabilmente dalle divozioni, e dalle Chie-
ſe: E però, laſciando per ora da parte molti altri eſempi,* 7
*che ſi potrebbero addurre, baſterà per molti quello del Sinodo
di Farfa, Abbazia confinante con queſta Dioceſi, compoſto
(per quanto corre la fama) dal ſapientiſſimo Zelo di N. Sig.
dove* in Append. pag. 462. *ſi leggono eſpreſſamente proibi-
te anche le Corſe de Pallj, e le Lotte, e ſe ne adduce la ra-
gione, perche queſte coſe diſtruggono notabilmente dal Cul-
to divino.*

*Queſti ſono ſtati li motivi della mia proibizione: E per-
che l'EE.VV. ſi degnano comandarmi di aggiungere all' In-
formazione anche il mio debole parere, ardiſco ſuggerire,* 8
*che ſe non ſi ſoſtengono con qualche rigore le proibizioni di
queſti pubblici, e ſtrepitoſi ſpaſſi, meramente voluntarj, e
voluttuoſi, che tanto ripugnano al precetto di ſantificare le
Feſte; Molto meno potranno impedirſi le Opere ſervili a
tanti poveri Contadini, ed Artigiani, che non diſturbando
la pubblica divozione, ne averebbero motivo più compatibile.
E quando pure in qualche caſo, e Luogo particolare aveſſe-
ro da tolerarſi queſte Corſe di Pallj, e dopo terminati li Divi-
ni Offizj, e con le debite cautele circa il tempo, ed il ſito, ed
ogn' altra circoſtanza, Queſto però non ſarebbe mai da* 9
*tolerarſi per un Luogo, tanto ſoggetto al paſſaggio continuo
de' Foraſtieri, come Otricoli, ſituato ſu la ſtrada Romana,
dove appunto ſi ſono fatte ſimili Corſe; Per non dare oc-
caſione di ſcandalo all'altre Nazioni, maſſime Oltramonta-
ne, ed Eretiche, le quali non poſſono a meno di non meravi-
gliarſi nel vedere ſu le Porte di Roma peggio trattare le Fe-* 10
*ſte di quello, che ſi pratichi nelli loro Paeſi. Tanto mi oc-
corre rappreſentare all' EE.VV. in eſſecuzione delli venera-
tiſſimi loro cenni, all' obbedienza de' quali ſempre pronto reſto
col bacio della Sagra Porpora.* 3. Feb. 1612.

Quando ſi ſperava, che le ragioni, di ſopra addotte,
poteſſero avere perſuaſo l'animo delli Ricorrenti ad ac-
comodarſi alli giuſtiſſimi Ordini del loro Paſtore, ſi è 11
veduto tutto l'oppoſto, perche con manifeſto, e ſcando-
loſo ſtrapazzo dell' Editto pubblicato, hanno voluto cele-
brare, (o per meglio dire) profanare nello ſcorſo meſe
di Maggio le due Feſte di S. Vittore, e S. Fulgenzio,
(che ſempre ſi fa cadere in Domenica) con li ſoliti, anzi
peggiori inconvenienti, e di Corſe, e di Lotte, e di Bal-
li: Come ſe il ſemplice loro ricorſo aveſſe avuta forza
di ſoſpendere l'obbligazione, e l'eſſecuzione dell' Editto,
quando la S. C. non lo ha ſino ad ora punto toccato; E 12
quando (ad ogni peggio) la preteſa ſoſpenſione poteva
figurarſi quanto alle Gioſtre, ed alle Corſe de Pallj,
delle quali, unicamente eraſi fatta menzione nel Memo-
moriale de Ricorrenti: Non mai ſopra li Balli, e le
Lotte, circa le quali non eraſi fatto alcun ricorſo; E per-
ciò almeno in queſta parte doveva oſſervarſi l'Editto; per
opera di pochi Capopopoli, e con il vano ſuppoſto di
pareri, venuti da Roma, tanto indegnamente concul-
cato: Non oſtanti le diſſuaſioni, e riprenſioni di al- 13
tre Perſone pie, e dell'iſteſſo Governatore del luogo,
che per ciò non volle intervenirvi in forma pubblica,
nè permettere, che a nome ſuo ſi pubblicaſſe il ſolito Ban-
do per la Corſa.

E' di poi pervenuta alla notizia di queſta Parte una
prolıſſa Scrittura, riſponſiva alla ſopraſcritta Relazio-
ne, nella quale ſi difendono, non ſolamente le Corſe de'
Pallj, ma anche le Lotte, le Comedie, le Maſchere,
e li Balli, ed in fine ſi conchiude, che (a ben fare) do-
verebbero più toſto comandarſi, che proibirſi nella Ter-
ra di Otricoli li Spettacoli ne' giorni feſtivi, per diverti-
re il Popolo dal fare di peggio. Una propoſizione così
ſtrana, ed aliena dalle maſſime Chriſtiane, dalli primi
principj della Santa Fede, e dall' Iſtituto delle Feſte, ſi 14
condanna da ſe ſteſſa; E ſe il zelo delli Particolari di O-
tricoli, che in ſoſtanza ſi riducono a due Famiglie, deſi-
dera li Spettacoli per dare tratenimento al Popolo ozio-
ſo, e divertirlo dal male operare nelle ſolennità mag- 15
giori dell'anno, può imparare un rimedio aſſai più fa-
cile, e meno diſpendioſo da *S. Agoſt.* che nella *Conc.* 1.

in

Digitized by Google

in Pſal. 31. eſclamando contro un ſimile abuſo conchiu-
de; *Otio abutuntur ad nequitiam*; *Melius utique tota die*
foderent, quàm tota die ſaltarent. E la ragione è mani-
feſta; Perche intanto ſono proibite ne' giorni feſtivi le
Opere ſervili, in quanto ha voluto Dio, che in certi tem-
16 pi l'Uomo, libero da ogni altra facenda, ſi rivolgeſſe
ad eſſo, ed attendeſſe più di propoſito alle Opere buone,
ed alla ſalute dell' Anima; Onde diſſe il Profetta *Sal.* 45.
Vacate, & videte, quoniam Ego ſum Deus; Come fer-
ma dottamente *Gonzal. nelli ſuoi Comment. al cap. Con-
queſtus, num.* 12. *de Feriis*, Se queſt' ozio tanto non pro-
duce ora l'effetto, per cui fu da Dio comandato, e per-
ciò ſi vuole impedire, ed impiegare, affinche non indu-
17 ca il Popolo di Otricoli al male, baſterà permettergli le
Opere ſervili, che per altro ſono innocenti, ed utili, e lo-
devoli in ogni altro tempo, ſenza che ſia neceſſario ricor-
rere alli Spettacoli vani, e pericoloſi, e molto più di
ogni opera ſervile, diſtrativi dal Culto divino, e ripu-
gnanti alla ſantificazione delle Feſte.

Baſtarebbe dunque la ſola riſpoſta di S. Agoſt. ſenz' al-
tra maggior dote, o commento, per confurare l'aſſunto
18 della Scrittura contraria. Ma perchè ſi è procurato darle
credito con l'allegazione di molte autorità; Perciò ſi ſti-
ma neceſſario di rappreſentare, che quella del *Zauli* ad
Stat. Favent. da cui ſono ſtate preſe quaſi tutte le altre,
19 non è fedelmente, ed intieramente portata, omettten-
doſi il meglio, che preciſamente tocca la deciſione della
Cauſa.

Perchè *nella Rubr.* 1. *del lib.* 7. *num.* 15. riferiſce ſempli-
20 cemente, e non loda l'uſo di Faenza, di far correre li Pal-
lii, nel giorno di S. Pietro.

E nella *Rubr.* 2. *del ſudetto lib.* 7. *dal nu.* 39. eſaminan-
do l'azioni umane, che poſſono permetterſi, o proibirſi
nelli giorni feſtivi, le diſtingue in tre claſſi, nella prima
colloca quelle, che ſono tanto buone, *ut malæ nunquam
eſſe poſſint*, nella ſeconda quelle, che ſono così male, *ut*
21 *nunquam bonæ ſint*; e finalmente nella terza le azioni
medie, ed indifferenti, *quæ pro animo, affectioneque aten-
tium* (ſono le parole preciſe dell' Autore) *pro conditione
hominum, locorum, temporum, & ejuſmodi, aut pro mo-
do, & ratione, quæ in eis adhibetur, quandoque ſunt
moraliter bona, aliquando verò mala, quorum ſæpè prava
hominum conſuetudo ita corrumpit, ut meritò tanquam per-*
22 *nicioſa, à Populorum Paſtoribus, Rectoribuſque damnen-
tur, pœnaque impoſita prohibeantur. Id in multis evenit,
& præcipuè in his, quæ ad vitæ jucunditatem, animo-
rumque recreationem pertinent, in quibus honeſti fines
tranſire ad voluptatis illecebras, humano appetitui valdè
accomodatas: Imò non tam difficile eſt eò progredi, ut pro
honeſta jucunditate fiat pernicioſiſſima corruptela*. Fatteſi
dall' Autore queſte premeſſe, proſeguiſce a dire, che li
balli, le maſchere, le ſaltazioni, e le Comedie, *ex ſe,*
23 *& natura ſua non ſunt præciſè malæ*, e però non eſſen-
do Opere ſervili, nè anche devono per queſto capo proi-
birſi nelli giorni feſtivi, e lo prova con l'allegazione di
molti Dottori. Limita nondimeno tutto il diſcorſo *al nu-
mer.* 4. con le ſegnenti preciſe parole, che non dovevano
tralaſciarſi nella Scrittura contraria, perchè decidono
letteralmente il preſente caſo. *Nihilominus, quia multo-
ties cum tanta licentia, moramque corruptela fiunt, ut ni-*
24 *hil ferè vitioſæ hominum voluptati, libidinique aptius in-
veniri poſſit, idcircò quotiès aliunde contrahunt malam
qualitatem &c. improbantur, & execrantur à SS. Patribus,
ut, eos ſequendo, teſtatur Boſſius moral. var. tom 3. tit.
de Choreis inter mares, & fœminas &c. Idcirco à Prin-
cipibus, & populorum Gubernatoribus, & Paſtoribus ſunt
prohibenda &c.*

Appariſce per tanto dalla ſola lettura di tutto il conte-
ſto, quanto poco ſavorevoli ſiano le autorità, cavate dal
25 Zauli, con le quali ſi pretende di ſoſtenere, non ſolamen-
te li vani ſpettacoli, ma eziandio le Comedie, li Balli, e
le Maſchere, delle quali non ſi era fatta menzione nel pri-
mo Ricorſo. Ne miglior fortuna ha avuto nell' allegazio-
ne del *Lagunez*, che ſebene non doveſſe fare grande auto-
26 rità in queſte materie eccleſiaſtiche, nè anche parla delli
noſtri pericoloſiſſimi Balli di Uomini, e di Donne, ma
ſolo delle Danze, e Moreſche, ſolite practicarſi nelli Re-
gni di Spagna, ſenza pericolo, ſenza ſcandalo, in ſegno
di oſſequioſa eſultazione, & ad imitazione del S. Re
David.

Il Suarez, Reginaldo, ed altri, allegati dal *Zauli*, e
nella Scrittura contraria traſcritti, dicono bensì, che ſi-
mili balli, giuochi, e ſpettacoli non ſono opere ſervili, 27
e per queſto capo non ripugnano al precetto; Ma non di-
cono, che non ſi poſſano proibire da un Veſcovo nella ſua
Dioceſi per le ragioni addotte, ed approvate dall' iſteſſo
Zauli. Ecco le parole proprie del *Suarez*, Anteſignano
delli altri: *Simile dubium tractari ſolet de actibus corpora-
libus, vel Muſicæ, Vocum, aut Inſtrumentorum, vel etiam
de illis agitationibus Corporum, quæ in Saltationibus,
Choreis, & Tripudiis fiunt*; E dopo di avere riferite di-
verſe opinioni conchiude al *num.* 5. *e* 6. non eſſere queſte 28
opere ſervili, ma liberali, *& per ſe, & ex vi generalis
prohibitionis operum ſervilium non eſſe prohibita*. L' Edit-
to poi cenſurato da *Homobono de Bonis* per troppo rigoro-
ſo, conteneva la proibizione delli Balli in ogni tempo nel-
li giorni feſtivi, e non feſtivi, ſotto pena dell' Interdetto,
detto, come ſi può riconoſcere nella formazione del
Queſito, ſopra il quale cade la reſoluzione allegata.

In ſoſtanza, qui non ſi pretende di definire, che le Ma-
ſchere, li Balli, e li Spettacoli ſiano tutti mali di ſua na-
tura, perche, ſe ciò foſſe, non ſarebbero da permetterſi 29
in alcun tempo. Si dice bensì, che diſtraggono infinita-
mente il Popolo dalla divozione, e dal Culto divino, e
perciò ripugnano alla ſantificazione delle Feſte, per cui
ſono ſtate in quel tempo proibite le opere ſervili. Si dice
ancora, che nella forma, e maniera, con la quale in que-
ſti tempi ſi praticano, cagionano aſſai più male, che be- 30
ne; Nulla contribuiſcono all' onore di Dio, e de' ſuoi
Santi, ma riducono le Feſte ad un vano tripudio, ſolaz-
zo, e bagordo mondano, *quaſi feſti dies in honorem San-
ctorum per luxum, ac laſciviam agantur*, come deplora
il *Conc. di Trento nella ſeſſ.* 25. *decr. de Invoc. vener. &
Reliq. Sanc.* Concorrono li Foraſtieri allo ſpaſſo ſenza di-
vozione, ſenza nè meno (tali, e quali) entrare in Chie-
ſa; Qui ſi cominciano, e proſeguiſcono gl' innamora-
menti, le geloſie, le riſſe; Ed in buon linguaggio, a
chiunque bene le conſidera ſembrano più toſto Feſte de' 31
Gentili, per onorar Giove, o Marte, che Feſte
di Criſtiani per onorar Dio vivo, e vero, nelli ſuoi
Santi.

Che ſe la Santa Chieſa non ha ſtimato di proibire indi-
ſtintamente, e generalmente tutte queſte coſe per via di
Legge univerſale, ſtante la gran varietà de' Paeſi, de'
coſtumi; de' Dominii, e di altri infiniti rifleſſi, per i
quali una coſa può tolerarſi in un luogo, e non nell' al-
tro: Contuttociò il *Sac. Conc. di Trento* nella *ſeſſ.* 25. *De-
cr. de Delect. Cibor. jejun. & diebus feſtis*, con parole gra- 32
viſſime eſorta, e ſcongiura per *Sanctiſſimum D. N. atque
Salvatoris adventum* tutti li Paſtori, che facciano oſſer-
vare tutte le Conſtituzioni Apoſtoliche, e Conciliari ſpe-
cialmente in quelle coſe, *quæ faciunt ad pietatem augen-
dam, ut dierum Feſtarum devota, & religioſa celebratio
&c.* e nella medeſima ſeſſione *dec. de Invocat. Venerat. &
Reliq. Sanctor.* vuole che: *In Sanctorum celebratione ho-
mines ad commeſſationes, atque ebrietates non abutantur*: 33
*Quaſi Feſtivi dies in honorem Sanctorum per luxum ac la-
ſciviam agantur. Poſtremo tanta circa hæc, diligentia,
& cura ab Epiſcopis adhibeatur, ut nihil inordinatum,
aut præpoſterè, & tumultuariè accomodatum nihil profanum,
nihilque inhoneſtum appareat.*

Del medeſimo linguaggio parla N. Sig. nella ſua lettera
circolare delli 30. Luglio 1701. riferita di ſopra, dove s'in-
carica alli Veſcovi di procurare, che le Feſte, e ſolenni- 34
tà ſi celebrino con modeſtia, e divozione, e ſenza ſpet-
tacoli. Non biſogna dunque, che il Difenſore contrario
attribuiſca a ſoverchio, ed indiſcreto zelo, ma a preciſa
neceſſità di obbedienza, ſe Monſig. Veſcovo di Narni pro- 35
cura di far oſſervare nella ſua Dioceſi, e ſpecialmente nel-
la Terra di Otricoli, poſta ſu gl'occhi di Roma, e di tan-
ti Foraſtieri, che di là paſſano, e ripaſſano, la ſanta in-
tenzione del Sommo Pontefice, e del Concilio.

Si pretende, che queſta lettera non ſia ſtata inteſa da
Monſig. Veſcovo *ſano modo*, e che parli ſolamente di que'
Spettacoli, che ſanno di Gentiliſſimo, overo rappreſen-
tano coſe oſcene. Ma tali Spettacoli eſſendo mali di ſua 36
natura, e di quella ſorte di azioni, che il Zauli colloca
nella 2. claſſe, come ſi è veduto di ſopra, non avevano
biſogno di nuova proibizione, e ſe pure volevano proibir-
ſi di nuovo, conveniva proibirli in ogni tempo, e non
nelli ſoli giorni feſtivi, e proibirli con termini precetti-
vi, e non con la ſemplice eſortazione: *procurino*: Le
quali rifleſſioni danno manifeſtamente a conoſcere, che
N. Sig. in queſto luogo parla di tutti, e di quelli Spetta-

coll ancora, che in altri tempi ſi potrebbero tolerare, e
vuole, che non ſi tolerino nelli giorni feſtivi, perche eie-
38 ſcono d'impedimento à celebrarli con modeſtia, e di-
vozione, Giudichino pertanto l' EE. VV. a chi debba
giuſtamente darſi la taccia di non avere inteſa *ſano modo* la
lettera di N. Sig.

Le Maſchere ſono ſtate vietate nella Dioceſi di Narni
per tutti intieramente li giorni feſtivi da ſei altri Anteceſ-
ſori del moderno Veſcovo, come appare dalli loro Sino-
di, e come è ſtato più diſtintamente rappreſentato a que-
39 ſta Sacra Congregazione in altra Inforzione traſmeſſale in
data delli 15. Maggio 1711. ed in queſto propoſito baſterà
di addurre la riſoluzione pontualiſſima di queſto Supre-
mo Senato in una *Viterbien. ſeu Aquipendii* ſotto li 16.
Genar. 1693. nella quale avendo il Goveenatore di Vite-
bo con ſuo Editto permeſſe le Maſchere nelli giorni feſtivi
doppo li divini Offizj; Il Veſcovo di Acquapendente
Città ſottopoſta a quel Governo, con altro ſuo Editto le
40 proibì per tutti intieramente li detti giorni feſtivi; Onde
eſaminataſi la ſuſſiſtenza dell'uno, e dell'altro Editto, ben-
chè quello del Governatore aveſſe per ſe la conſuetudi-
ne, fu nondimeno *utraque Parte informante* pronunzia-
to: *Edictum Epiſcopi ſuſtineri*, come riferiſce il *Mona-
cel. nel ſuo Formul. al tom. 1. titul. 5. form. 7. num. 19. &
pag.* 211.

Li balli, ſpettacoli, comeſſazioni, e tripudj ſono ſem-
pre ſtati proibiti nella Dioceſi di Narni, per tutti li gior-
ni feſtivi, e baſta vedere il Sinodo di Monſig. Caſtelli
41 *al titul.* 8. *e nell'Appendice pagina* 40. conſermato da tut-
ti li Succeſſori, nè ſino ad ora vi è ſtato alcun Dotto-
re, che abbia inteſo l'adverbio *Præcipuè* in ſignificato
eſtettivo, e taſſativo, come erroneamente ſi pretende
nella Scrittura contraria, come ſi può riconoſcere appreſſo
42 il *Barboſ. de Diction. dict.* 274. *per totum* Gli ha proibiti San
Carlo Sinodo 3. di Milano, per i molti mali, che ne deri-
vano, ivi enumerati; come anche nel Concil. 1. *part.* 1.
§. 12. *de Feſtorum dierum cultu*, ibi: *Nec ludi equeſtres*,
ecco le Gioſtre; *Certamina*, ecco le Lotte; *Aut alia ludri-
ca, & inania Spectacula*, ecco li Spettacoli, e non ſola-
mente gli oſceni, o quelli, che ſanno di Gentileſimo, ma
tutti generalmente, e per conſequenza anche le corſe de'
43 Pallj, *Spectacula ludrica, & inania adhibeantur*, e pure
pretende, che debbano comandarſi. Ma che debbano proi-
birſi, lo fermano puntualmente il *Bellett. diſquiſit. Cleri-
cal. part. 1. de Favor. Eccleſ. real.* §. 5. *numer.* 107. *Mona-
cell. tom. 1. formul. titul. 5. form. 7. numer* 16. *& ſeqq.* Il *Con-
44 cil. Cartag.* riferito nel *cap. Qui die de Conſecr. diſtinct.* 1.
ordinò, che ſi ſcommunicaſſero coloro, che aſſiſtevano
alli Spettacoli nelli giorni feſtivi, proibiti anche dalle
leggi civili, e ſpecialmente dalla *leg. fin. Cod. de Feriis*,
leg. 2. e leg. Dominico Cod. de Spectacul. Quale divieto fu
dalli Padri della ſeſta Sinodo eſteſo anche a tutta la Set-
timana di Paſqua *can.* 66. ivi: *Nequaquam ergo prædi-
45 ctis diebus Equorum curſu, vel aliquod publicum fiat Spe-
ctaculum*. Ed affinche ogn'uno intendeſſe, che la men-
te loro non era di proibire li ſoli Spettacoli oſceni, e
di ſua natura ſempre illeciti, ma anche quelli, che
in altri tempi ſarebbero tolerabili, ne apportano la ra-
gione, perche in detti giorni devono li Fedeli atten-
46 dere unicamente al Culto divino, come più diffuſa-
mente può vederſi nel *Gonzal. in cap. 1. de Feriis nu-
mer.* 13.

Ma perche il Difenſore contrario ha voluto onorare la ſua
Scrittura con il nome ancora del *Baronio*, veda in grazia
il vero ſentimento di quel gran Cardinale nel *tom. 5. de-
47 gl'Annali, ad ann.* 425. *numer.* 6. dove riferiſce *per exten-
ſum* una legge pubblicata dall'Imperatore Teodoſio ſopra
l'oſſervanza delle Feſte, del tenore, che ſegue, cioè *Do-
minico, qui ſeptimanæ totius primus eſt dies, & Natale,
atque Epiphaniorum Chriſti, Paſchæ, & in Quinquageſi-
mæ diebus, &c. omni Theatrorum, atque Circenſium volu-
ptate per univerſas Urbes earundem Populis denegata, totæ
48 Chriſtianorum, ac Fidelium mentes Dei cultibus occupentur.
Si quis, etiam Judæi, impietatis amentia, vel ſtolido Pa-
ganitatis errore, & inſania detinentur, aliud eſſe ſupplica-
tionum noverint tempus, aliud voluptatum.* E nel *tomo* 6.
all'anno 469. riferiſce, e celebra un'altra legge dell'Impe-
ratore Leone, del ſeguente tenore: *Dies Feſtos, Majeſta-
ti Altiſſimæ dedicatos, nullis volumus voluptatibus detine-
ri, nec ullis exactionum vexationibus profanari*: & infra-
49 *Nec hujus tamen religioſi diei otia relaxantes quemquam pa-
titur voluptatibus detineri, nihil eadem die ſibi vindicet ſce-
na theatralis, aut Circenſe certamen, aut ferarum lacry-
moſa Spectacula. Et ſi in noſtram Ortum, aut Natalem
celebrandam ſolemnitas inciderit differatur. Amiſſionem
militiæ, proſcriptionemque patrimonii ſuſtinebit, ſi quis
unquam hoc die feſto Spectaculis intereſſe crediderit.* Que- 50
ſte ſono le leggi, e le maſſime, lodate dal Cardin. Ba-
ronio, che proibiſcono in genere, e ſotto pene sì gravi
tutti li Spettacoli anche non oſceni, nè infetti di Gen-
tileſimo, quali al certo non erano li givochi Cir-
cenſi.

E deſcendendo dalli tempi antichi alli moderni, le Lot-
te, e le Corſe de Pallj, nelle quali ſi moſtra la premura
maggiore de'Ricorrenti, ſi leggono nominatamente proi- 51
bite, per tacere ora degl'altri, nel celebre Sinodo di Far-
fa, allegato nell'Informazione di Monſig. Veſcovo; Nè
l'autorità del medemo Sinodo ſi evacua punto con il dire,
che non ſi oſſervi nel Caſtello di Montopoli, Luogo dell'-
Abbazia, perche da qualunque cauſa ciò provenga, l'e- 52
ſempio di Montopoli, in ſoſtanza non vale più di quello di
Otricoli, ma il credito, il giudizio, e l'autorità di tanti
grand' Uomini, che hanno compoſto, promulgato, ed
approvato il Sinodo Farſenſe, come è ben noto, ſerve di
grande ſcudo, e difeſa al Veſcovo di una Dioceſi contigua,
che ha procurato d'imitarlo.

Ed in vero, queſta materia deve regolarſi più con la ra-
gione, che con gli eſempj; E più con gli eſempj antichi, 53
che non i moderni; E più con gl'eſempj de'Legislatori,
che con quelli de'Traſgreſſori. Non ſi nega, che in molt'
altri Luoghi non ſi vedano, e tolerino, e queſti, e ſi-
mili, ed altri ancora maggiori inconvenienti, contro le
leggi umane, e contro le divine: Ma ſi dice, che l'of-
fizio delli Paſtori, e di procurare di levarli, e che in mol-
ti Luoghi, e tempi non potendoſi emendar tutto, ſi diſſi-
mulano i mali minori, per attendere prima al rimedio de' 54
maggiori. Ed in Roma iſteſſa ſi ſono da uon molt'anni,
levati tanti abuſi, anche in queſta iſteſſa materia dell'oſ-
ſervanza delle Feſte, che non è meraviglia, ſe alcun'altro
ſia ſorſe rimaſto. E nondimeno ſe la preſente controver-
ſia doveſſe deciderſi con gli eſempj, anche moderni, la
vittoria ſarebbe in ſicuro; Perche ſe li Particolari di Otri-
coli allegano quattro, o cinque Luoghi, nelli quali in ve-
ce di ſantificarſi, ſi profanano le Feſte, con vani Spetta-
coli, e paſſatempi; Si può per parte del Veſcovo addurne
quaranta, o cinquanta: E così ſempre a proporzione, 55
nelli quali tali diſordini non ſono in uſo. Di modo tale,
che in queſta parte con ogni proprietà di parole il Veſcovo
ſi può ſervire per adequata riſpoſta di quella, che diede Tom-
maſo Moro al Canceliere d'Inghilterra, quando li diſſe,
ſe pretendeva eſſere più dotto di tanti Veſcovi, Abbati,
ed altri Eccleſiaſtici, che avevano approvato, ed appro-
vavano lo ſciſma del loro iniquo Re Enrico VIII. Al che 56
egli, con ugual chiarezza, e conſtanza nella Fede Catto-
lica riſpoſe *qu'a un Eveque de leur party il en oppoſeroit
cent, qui jouiſſoient de la gloire; Que le nombre des Mar-
tirs, e des Confeſſeurs, qui avojent ſuivy ſon opinion ſur-
paſſoit de beaucoup celuy de la Nobleſſe Angloyſe, qui Lui,
eſtojet contraire.*

Nelle Città grandi, e colte, e ben coſtumate, molte
coſe non hanno quella deformità, che ſi vede nelle piccole
Terre; E le danze, e li givochi delle perſone civili, ſono
più capaci di moderazione, e di regolamento di quello, che
poſſa giamai ottenerſi, o ſperarſi da Contadini indocili, e
sfrenati.

Le Lotte ſi fanno in Otricoli ſopra la Piazza della Chie-
ſa Collegiata, in faccia ad una Porta latterale della mede-
ſima, per cui direttamente ſi vede l'Altare del SS. Sa-
gramento. Si cominciano ſubito finito il Veſpro, ma il
chiaſſo, il tumulto dell'apparecchio, e del concorſo ape-
na permette, che da' Sacerdoti frettoloſamente ſi cele-
bri. Non ſi parla di Roſario, nè di Panegirico in ono- 57
re del Santo, nè di Dottrina Chriſtiana, nè di alcun'al-
tra divozione, ma tutta l'attenzione è rivolta a con-
templare i Lottatori. Sono queſti almeno quindici, o
venti, o anche più, Contadini giovani, e nudi affatto,
ſalvo le calzette, e le Mutande, anzi Semimutande, ſtret-
te, e ſciolte, che appena ricuoprono la metà delle Coſcie.
E queſto, e il trattenimento del Popolo, delli Cittadini,
e delli Foraſtieri, di ogni età, di ogni ſeſſo: Quì ſi odo-
no le comparazioni delle belle vite, le ſcommeſſe, le pre-
mure, le parzialità, le conteſe, le geloſie, e gli applauſi,
e li peccati delli Parenti, delli Paeſani, delle Fanciul-
le, e delle innamorate; Innanzi alle quali tanti Giovinaſtri

ſcioperati, a rallegrati dal vino, che in abbondanza ſta
58 pronto ſopra una Tavola, ivi preparata, ſenno li maggio-
ri sforzi del loro valore. Se poi accade, come quaſi ſempre
accade, che per diſgrazia, o per malizia, la Mutande caſ-
chino, o nel lottare ſi ſtrappino, o ſciolgeno, allora il
Teatro elza le voci, e le riſa ſino al Cielo, e la verecondia
59 fugge a naſconderſi nell'Inferno. Tali ſono li Spettacoli,
praticati, e diſeſi dalli Particolari zelanti di Otricoli, non
per il Giovedì graſſo, ma per le due maggiori ſolennità de'
loro Santi Protettori.

Così ſono ſtate celebrate in queſto meſe di Maggio 1711.
e nell'iſteſſe Feſte della Pentecoſte, con balli pubblici, e pri-
60 ti, con replicate Lotte, e Corſe di Pallii, con intolerabi-
le diſprezzo dell'Editto, e con deriſione di quelli, che mo-
ſtravano di farne qualche caſo. Si è fatta una delle Corſe
nel tempo del Veſpero, e non oſtante, che Dio medemo
abbia diſapprovato tali allegrie, perche nella Lotta ſi rup-
pe un braccio ad uno de' Lottatori, e per una Corſa nacque
61 tale riſſa tra li Otricolani, e Maglianeſi, con tante Stor-
te sfoderate per aria, che apena fu evitato un fatto d'
armi: Contutto ciò due Famiglie di Otricoli pretendo-
no, e ſoſtengono, che così debba continuarſi in avve-
nire, anche a diſpetto della proibizione del loro Paſto-
re. E creſce la meraviglia, perche pretendono di con-
tinuare, non ſolo impunemente, ma con opinione di
rendere con ciò culto a Dio, ed onore alli Santi, e che
in queſto conſiſta il meglio della Feſta; Di modo tale, che
62 perciò debba ordinarſi l'abolizione dell'Editto, che li vie-
ta, come ſi domanda nel Memoriale, ed ordinarſi, non
da qualche Parlamento, o altro Giudice Secolare, ma da
queſta Sag. Congr. per mezzo della quale il Sommo Paſtore
ſoſtiene ſpecialmente *ſollicitudinem omnium Eccleſiarum*. E
non già per via di ſemplice toleranza, o di connivenza di
un'abuſo, non ſaputo, o non dedotto in giudizio, ma con
63 una formale, e poſitiva abolizione dell'Editto, ottenuta
Cauſa cognita, ed in contradittorio giudizio, cioè con una
riſoluzione definitiva, che canonizzi l'abuſo, e condanni la
riforma, e ſerva di premio, e trionfo alla contumace diſob-
bedienza de' Ricorrenti. Tutti punti degniſſimi di ſpeciale
rifleſſione.

Die 15. Julii 1712. propoſita Cauſa per Card. Fabronum
64 in C. E. fuit reſcriptum: *Epiſcopus utatur Jure ſuo contra
Inobedientes, & in reliquis nobiteio ejuſdem Epiſcopi*.

QUia verò in hac materia adeſt celebris reſolutio S. C. E.
in Callien. Synodi 20. *Januarii* 1720. in qua multa
65 alia fuerunt reſoluta dubia, concernentia vitam, & hone-
ſtatem Clericorum, nec non Laicorum obligationes circa
Feſtorum Sanctificationem, & circa multa alia, quæ non
66 de facili alibi inveniri poſſunt, ideò hìc curavi imprimen-
dam Epiſtolam, dicta die 20. Januarii 1720. Epiſcopo ſcrip-
tam, quæ eſt ſequentis tenoris.

Lettera della Sagra Congreg. de Veſcovi, e Regolari,
ſcritta al Veſcovo di Cagli in eſſecuzione del Reſcritto,
emanato nella Cauſa *Callien. Synodi* trà il ſuo Promotore
Fiſcale, & il Clero di detta Città li 20. Gennaro 1719.

*Riferitaſi in Sag. Congreg. dall'Eminent. Corſini la Cauſa,
67 toccante le Coſtituzioni Sinodali, vertente trà V. S. & il Ca-
nonico Caſtellucci, & altri, è parſo a queſti Eminent. miei
Sig. d'incaricarle colla preſente, perche con ſuo Editto mode-
ri li Decreti, da Lei pubblicati nelle Congregazioni Sinodali,
tenute dell'anno 1711. fin'al 1717. in cui ne formò un Compen-
dio, regolandoſi nel ſegu. modo.*

*Che precetti a tutti gl'Eccleſiaſtici di dover veſtire con Abi-
ti lunghi fino a'piedi, quando celebrano la Santa Meſſa, e in-
tervengono nelle Sagre funzioni ſolamente, tanto di Eſtate,
come d'Inverno, ſotto pena di ſei giorni di Carcere formale per
68 ciaſchedana volta, che ſi controvenga, e quando vi foſſero
recidivi, poſſa eſtendere detta pena anche fino a dieci gior-
ni. Tolerando però, che quando non intervengano a dette
Funzioni Eccleſiaſtiche, poſſano uſare Abiti più, corti, pur-
che ſiano decenti, e modeſti, e che proibiſca a' Chierici pe-
rò uſare Abiti ſecolareſchi, con Manicoli, e Saccoccie alla
moda, ſotto pena di due libre di cera bianca lavorata per ciaſ-
chedana volta.*

*Che ordini, e precetti, ſenza pena alcuna, agl' Eccle-
ſiaſtici, e Secolari, che oſſervino il ſilenzio nelle Sagre-
69 ſtie, dando al Sagreſtano maggiore il peſo, che modeſta-
mente, e con diſcretezza avvertiſca in caſo di diſobbe-
dienza.*

*Per evitare l'inconvenienti da Lei rappreſentati, che ſo-
gliono accadere in tempo, che ſi fanno in Chieſa le Funzioni
Sagre, e per ſtrada le Proceſſioni doppo ſonata l'Ave Maria
alle 24. ore, ordini agl' Eccleſiaſtici, che fanno le dette Fun- 70
zioni, che in d. ora debbino eſſer terminate, e finite, rivo-
cando la pena di Scommunica* ipſo facto incurrenda, *appoſta
contro le Donne, che doppo d. tempo ſi ritrovaſſero in Chieſa,
o per le ſtrade ſud.*

Che revochi la pena di Scommunica ipſo facto *commi-
nata, contro coloro, che buttaſſero fiori ſopra il Clero ſecola- 71
re, o regolare, a Popolo in occaſione delle Proceſſioni,
laſciando in piedi la proibizione di buttarli ſenza pena
alcuna.*

*Che ſimilmente revochi l'altro Decreto, con il quale ſi pro-
ibiſce di non poterſi entrare in Chieſa con Armi, e molto più, 72
che revochi la pena di Scommunica, impoſta contro quelli, che
vi entraſſero con dd. Armi.*

*Che ſimilmente moderi, e revochi l'altro Decreto, col qua- 73
le ſi proibiſce agli Eccleſiaſtici poter far Fedi, & Atteſtati in
Cauſe, concernenti direttamente, e indirettamente materie
Eccleſiaſtiche, e d. Chieſe.*

*Che rinnovi l'ordine fatto a' Parrochi, di non poter pernot-
tare fuori della Parrocchia, e maggiormente fuori della Dio-
ceſi, più di due notti, ſenza licenza di eſſo Monſig. Veſcovo, 74
o ſuo Vicario Generale, riducendo la pena di ſcudi dieci,
ad un ſcudo, alla quale non s'incorra, quando per cauſa
neceſſaria, o inopinata non foſſe permeſſo il ritorno, mo-
derando l'ultimo, col quale vietava di pernottare una ſola
volta.*

Che commuti la pena di ſoſpenſione ipſo facto *minacciata
contro a' Parrochi, che per tre volte in un'anno non inſegnaſ- 75
ſero la Dottrina Chriſtiana a' Fanciulli, in due lib. di cera
bianca, quando per tre volte continue mancaſſero a d. loro
officio.*

*Come ancora, che aboliſca la pena di un ſcudo, appoſta
contro i Padri, e Madri, che non mandaſſero i loro Figliuo-
li alla Dottrina Chriſtiana, con avvertire bensì a' Confeſſo- 76
ri, che ammoniſchino dd. Padri, e Madri a mandarli, ed
in caſo di poſitiva, e continuata negligenza, ſoſpenderli an-
che l'aſſoluz.*

Che aboliſca la pena di ſoſpenſione a Divinis ipſo facto in-
currenda, *impoſta contro quei Confeſſori, che udiſſero le
Confeſſioni fuori della Chieſa, eccetto il caſo d'infermità,
e contro quelli, che in Chieſa l'udiſſero dalle Donne fuori del- 77
la Sede Confeſſionale, e dall'altri ſenza Cotta, Stola, e Be-
retta, eſſendo ſufficiente la pena della ſoſpenſione d'udire le
Confeſſioni.*

*Che precetti a tutti gl'Eccleſiaſtici d'intervenire alla Pro-
ceſſione ſolenne del Santiſſimo Sagramento, da farſi ogn' an-
no nella Catedrale, moderando la pena di ſcudi dieci per
chi non interveniſſe, a quella di libre due di cera bianca 78
lavorata per la prima volta, e di tre per la ſeconda. Nel-
l'altre Proceſſioni però s'aſtenga di aſtringere quelli, che
non ſono aſcritti in d. Chieſa, e non hanno Beneficj Eccleſia-
ſtici, ſe pure non vi foſſe conſuetudine particolare in contra-
rio, della quale deve legittimamente coſtare.*

*Come ancora, che non aſtringa coloro, che non hanno Be-
neficj, o non ſono aſcritti al ſervizio di detta Chieſa Cate-
drale ad intervenire alle funzioni Eccleſiaſtiche, che in quel- 79
la ſi celebrano, anche con l'intervento di eſſo Monſig. Veſco-
vo, purche non vi ſia contraria conſuetudine, che dovrà pri-
ma concludentemente giuſtificarſi.*

*Che moderi la pena di ſcudi dieci, impoſta contro quel-
li, che, aſtretti al ſervizio della Catedrale, partiſſero 80
dalla Città ſenza licenza del Veſcovo, ad uno ſcudo, da
diſtribuirſi a Poveri, oltre la perdita delle diſtribuzioni
quotidiane, che accreſchino a quelli, che intervengo-
no.*

*Che aboliſca la pena di due ſcudi d'oro promulgata contro
i Canonici, ed altri Eccleſiaſtici, che obligati al Coro,
di là partiſſero prima di terminare le funzioni, ma in 81
tal caſo faccia quelli puntare in guiſa, come non foſſero inter-
venuti in quella funzione, dalla quale preventivamente ſi
partono.*

*Che ſi aſtenga di sforzare li Diaconi, e Suddiaconi, ed in lo-
ro mancanza i Sacerdoti più giovani, ad intervenire ogni Fe-
ſta nella Catedrale, per cantare l'Evangelio, e l'Epiſtola,
al che non ſono tenuti, ſe non che in caſo, che vi foſſe conſuetu- 82
dine immemorabile, ma allora dovrà aboliſſi la pena di giulii
cinque, poſta in ciò; Anzi che dovrà Monſig. Veſcovo pigliare
qualche canonico provedimento, acciò ſi aſſegni a coloro qual-
che congrua mercede per tal ſervizio.*

*Che, ſuppoſto, che la Tabella delle Meſſe ſia conforme al-
la diſpoſizione de' Teſtatori, confermi il Decreto fatto
di de-*

Digitized by Google

di dovere li Cappellani celebrare le Meſſe ne' giorni ſtabiliti
83 *nella Tabella; Abolendo però la pena di ſcudi tre, poſta con-*
tro i Cappellani traſgreſſori, baſtando quella di far di nuovo
celebrare da altri Sacerdoti le Meſſe con l'elemoſine duppli-
cate.

Che eſſi ferma la proibizione da Lei fatta contro quelli,
84 *che ballaſſero, ò interveniſſero a Balli, ſotto pena di ſoſpen-*
ſione Sententiæ ferendæ, *a coloro, che attualmente ballaſſe-*
ro, e di tre giorni di carcere a coloro, che data opera in quel-
li interverranno.

Che laſci ferme le pene di tre meſi di carcere contro a Chie-
rici, e di ſoſpenſione ipſo facto *contro a Sacerdoti, che giuo-*
cheranno pubblicamente a carte in giuochi di reſto, ma ſe gi-
uocheranno in d. giuochi in luoghi particolari, e Caſe private,
imponga pena a Sacerdoti, che ſia a' ſoliti, e frequenti di ſoſ-
penſione Sententiæ ferendæ, *ed a Chierici di otto giorni di*
85 *carcere. Nè dovrà procederſi in luoghi privati. Bensì dovrà*
caſtigare i Sacerdoti, ed altri, conſtituiti in Sacris, *con pe-*
na di ſei giorni di Carcere, e di tre i Chierici, che giuocaſſe-
ro con Carte, Dadi, & alla Morra pubblicamente, ed in gi-
uochi non di reſto. Come ancora ſottoponga alla pena di ſoſ-
penſione Sententiæ ferendæ *i coſtituiti* in Sacris, *e di quat-*
tro giorni di carcere i Chierici, che in luoghi pubblici giuoche-
ranno alla Ruzzola, e Boccie, colle quali potranno giuocare ſo-
lamente in luoghi privati, ſenza incorrere a pena alcuna.

Che caſſi da caſi riſervati l'inoſſervanza delle Feſte, ed abo-
liſca la pena di ſcudi dieci, e perdita di robe, poſta contro i
86 *Traſgreſſori di d. Feſte, che lavoreranno in Città, ò in Cam-*
pagna; e che la ſtabiliſca ſolamente a paoli ſei, quale dovrà
commutare a Poveri in penitenza ſalutare, che non ſia pubbli-
ca. Avvertendo, che a' Molinari è lecito macinare le Feſte
doppo li Divini Officii della mattina, e che nelli dd. giorni fe-
ſtivi poſſino venderſi tutti gli comeſtibili.

Che ancora proibiſca, ſenza alcuna pena per la prima vol-
87 *ta, il fare Mercati i giorni feſtivi ed in caſo di diſobbedienza,*
promulghi nuovo Editto con imporre la pena di un paolo con-
tro ciaſchedano di quelli, che venderanno le robe.

Che ſotto pena di una libra di cera proibiſca a ciaſcheduno
adunare Beſtie avvanti le Chieſe di Monache, quale pena non
s'incorrerà, ſe d. adunanza ſi farà vicino le mura del Mona-
88 *ſtero, ò in eſſe ſi legaſſero; Purche non ſia vicino le Porte, e*
coll'iſteſſa pena proibiſca i tumulti, canti, e ſoni, ed altri ſtre-
piti vicino a dette Chieſe, o a quella parte de Monaſterii,
che impediſſero alle Monache poter eſercitare le coſe, atti-
nenti al loro Iſtituto, ed a tale effetto incorreranno la d.
pena, quelli, che venderanno qualſivoglia ſorte di ro-
be, o eſerciteranno Arti, e formeranno Oſterie, o Betto-
le vicino la Chieſa, ed avvanti le Porte de' Monaſte-
rj.

Che proibiſca a' Confeſſori, e Cappellani delle Chieſe di
Monache, il permettere ad altri Sacerdoti di celebrare in d.
89 *Chieſe, ſenza ſua licenza, ſotto pena della privazione de'*
loro Officj, togliendo le pene di ſoſpenſione ba *Divinis contro*
i Confeſſori, e Cappellani, che'l permetteranno, e di due ſc.
contro i Sacerdoti, che celebraranno.

Che commuti la pena di Scommunica, e di Carcere, poſta
contro li Spoſi de futuro, *che abiteranno inſieme, e contro quel-*
90 *li, che permetteranno dette coabitazioni, in pena di ſcudi*
cinque, quale dalli Poveri non ſi dovrà eſiggere, ma debba
commutarſi in penitenza ſalutare, che non ſia pubblica.

Che laſci in piena libertà a tutti gli Notari di poterſi rogare
d'Iſtromenti de renovazione de Beni enfiteutici, ſpettanti a
91 *Chieſe, e Luoghi Pii, quali ſolamente potrà aſtringere di da-*
re copia, o pur nota di dd. Inſtrumenti; Non però ſotto pena
di nullità de contratti, ma più toſto di un ſc. contro il Notaro,
che traſcoraſſe dar d. nota, o copia.

Che contro quelli, che ſaranno negligenti in tenere la Lam-
pada acceſa avanti l'Altare del Santiſſimo Sagramento, im-
ponga pena di una libra di cera bianca lavorata, rivocando
quella di uno ſcudo. Che aboliſca la pena della perdita di
robe a Secolari, che riterranno Grano, o altri mobili
nelle Chieſe campeſtri, e di dieci ſcudi a Parochi, che ciò
permetteranno, con ſtabilire ſolamente la pena di cinque li-
92 *bre di cera bianca lavorata contro quelli, che hanno in cu-*
ſtodia di dd. Chieſe. Che preſcriva la pena di meza libra
di cera contro i Parrochi, che non traſmetteranno ogni me-
93 *ſe le riſoluzioni de' Caſi di Coſcienza. Che la licenza da*
darſi dalla ſua Cancellaria, per tagliare Alberi di Chieſe,
e d'altri Luoghi Pii, ſi dia gratis. Che aboliſchi la pena
di 25. ſcudi comminata contro quelli, che non depoſiteran-
94 *no il denaro di dette Chieſe, e Luoghi Pii da rinveſtirſi*
nel Sagro Monte della Pietà, precettando però gl' Ammi-
niſtratori di fare d. depoſito frà 15. giorni, altrimente eſ-
ſer tenuti di proprio di tutti i danni, oltre altre pene ca-
noniche. Che caſſi la pena di ſcudi 10. poſta contra quelli,
che queſtuaranno ſenza licenza, e di un ſcudo d'oro contro 95
i Sagreſtani, che impronteranno per d. effetto le Borſe,
che ſervono per celebrare la Meſſa. Che revochi la pena di
25. ſcudi comminata contro a' Sacerdoti, che daſſero a ba-
ciare Reliquie, o Sagre Immagini, ſenza Cotta, e Stola,
preſcrivendo l'altra d'una libra di cera. Che moderi la proi- 96
bizione, fatta a' Parochi di non fare Anniverſarj nel gior-
no medeſimo, che uno di eſſi debba dire Offizio de' Morti,
preſente il Cadavere. E che proibiſca ſolamente a' Sacerdo-
ti di pigliare due elemoſine di Meſſe per l'iſteſſo giorno. Che 97
revochi la pena di due ſcudi d'oro, comminata contro chi por-
taſſe Armi, e ſpecialmente l'Archibugio da Caccia: Che la pe-
na di due ſcudi d'oro contro Parochi, che ogni ſei meſi non eſi- 98
biſſero il Libro delle ſoddisfazioni delle Meſſe, ei riduchi ad una
libra di cera lavorata.

Vien però V. S. incaricata dalla Sac. Congr. che tutte le pe-
ne, tanto pecuniarie, quanto di Cere, di ſopra preſcritte, le
debba inviolabilmente applicare ad uſi pii a ſuo arbitrio, e fi- 99
nalmente le ricarda, che per l'avvenire Ella non ſia tanto fa-
cile a preſcrivere pene ſpirituali di Cenſure, e ſoſpenſione, e
pecuniarie, ma che ſi ſerva d'altri mezzi canonici, e più diſcret- 100
ti. Così eſeguirà, &c.

Roma 20. Gennaro 1719.

DISCEPTATIO XVII.

Salernitana Matrimonii.

PRO

Thereſia Brancaccia, & Matthia Alexandro de Aragona.

CUM

Gerardo Brancaccio.

ARGUMENTUM.

Matrimonium, per Procuratorem contractum, validum eſt, non attenta minori ætate Contrahentium, quando malitia illam ſupplet. Ex quibus probetur, malitiam ſupplere ætatem.

Circa dub. *An conſtet de Matrimonio?* credimus, nullam
cadere poſſe difficultatem, quia exiſtentia Matrimo-
nii probatur ex Fide Parochi, coram quo illud contractum
fuit, quæ ſuperlativam in hac parte probationem facit, ex 1
adductis per *Gratian. diſcep. 481. numer. 8. Volp. in Prax.
cap. 20. num. 1. Panimol. deciſ. 36. num. 23. & Rot. cor. Cavaler.
dec. 444. numer. 1. & deciſ. 896. eodem anno coram Dunoz. jun.
& dec. 761. num. 13. coram Cer. & deciſ. 451. num. 4. cor. Emer.
jun. & in Cajet. Matr. 28. Junii 1683. in princ. coram Card.
Caccia, & in Romana Matrimonii 3. Julii 1719. §. Cæterùm
coram Corio.*

Nullatenus attento, quòd D. Th. coram Parocho ſuum
conſenſum præſtitit per Procuratorem: Exploratiſſimi 2
etiam Juris eſt, Matrimonium contrahi poſſe per Procura-
torem, tam ex parte Viri, quàm Mulieris, dummodo con-
ſtituatur Procurator ſpecialis ad contrahendum cum tali
Perſona, prout factum fuit in præſenti, juxta *Text.* expreſ-
ſum *in cap. final. de Procur. in 6.* apud *Sanch. de Matr. lib. 2.
diſp. 11. quæſt. 1. numer. 2. & quæſt. 0. num. 10.* & pleniſſimè
*Rot. in Neapol. Matri. 18. Junii 1703. §. Verum cor. Anſal-
do*, & reſolvit hæc Sac. Congr. in alia *Neapolit. Matri 18.
Julii* 1711. inter Franciſcum Urſinum, & Margaritam de
Januario, quæ fecerat Mandatum Procuræ ad contrahen-
dum cum dicto Urſino.

Maximè quia in hoc caſu ceſſant illæ difficultates, quæ
in d. alia Cauſa *Neapolitana* fuerunt promotæ, quòd nem-
pè agebatur de Mandato Procuræ, ſubſcripto in folio albo, 3
& poſtea per Virum repleto, Quia in noſtro caſu conſtat de
Mandato Procuræ ex publico Inſtrumento, quod facit pro-
bationem probatam, ad *Text. in leg. Emancipatione, Cod.
de Fide Inſtrum. cum vulgatis.*

Præterea de eodem Mandato Procuræ conſtat ex ſeriis,
& replicatis actibus Th. confirmantis, & ratificantis Ma-
trimonium, proprio nomine ab ejus Procuratore contra-

ctum, palam, & publicè geſtis, etiam coram Nuncio Neapolitano, & quod magis eſt, etiam hodiè coram hoc Sacroſancto Conſeſſu inſiſtit pro validitate, & canonizatione ejuſdem Matrimonii; In quibus circumſtantiis nulla omninò remanere videtur difficultas circa effectivum contractum, & innegabilem ratificationem ejuſdem Matrimonii, ex punctualiter firmatis per *Rot. in Placent. Matri. 25. Martii 1715. §. finali cor. Card. Scotto.*

Potiſſimè quia agitur de contractu Matrimonii, celebra-
5 to, prævio tractatu Tutoris, Patrui dictæ Th. ac aſſentiente, & procurante Archiepiſ. Materanen. altero Patruo ejuſdem Puellæ; In his enim terminis vanum eſt velle ſuſpicari, vel de legitimo mandato Procuræ, vel de minis, ſeù violentiis, dum ſub tutela tantorum Virorum non poſſumus aliud præſumere, niſi id quod lex præſumit, videlicet, quòd agnoſcentes malitiam ſupplere ætatem, pro-
6 curarunt Neptem Matrimonio jungere cum Magnate paris conditionis, qui poſſet illam ſplendidè tractare, juxta morem Regionis, ſicque in hac facti ſpecie, ſicuti circa legalitatem Mandati Procuræ, nulla cadere poteſt dubitatio, ſtantibus tot actibus ſubſequentibus juxta deducta per *Grat. deciſ. March. 58. Anſald. de Commerc. & mercat. diſc. 35. nu. 32. Rot. in cit. Neapolit. Matri. 18. Junii 1703. coram eodem Anſald. à §. Verum.*

Nec obſtat, quòd agatur de Matrimonio, contracto in-
7 ter Impuberes, quod Juris fictione tranſit in ſponſalia de futuro ad *Text. in cap. Si Infantes de Deſponſat. Impuber.* Quia hoc verum eſt, quando agitur de Matrimonio, contracto inter Impuberes, in quibus malitia non ſupplet ætatem, ſecus verò quando, prout in præſenti, agitur de Impuberibus, pubertati proximis, & in quibus malitia ſupplet ætatem: In hoc enim caſu verum contrahitur Matrimonium per verba de præſenti inter Impuberes, ut legitur in eodem *Text. §. Idem quoque*, ibi: *Duo Impuberes, non proximi pubertati, & in quibus ætatem malitia non ſupplebat*, ubi *Gloſſ. verbo Supplebat*, ibi: *Et ſic nota, quòd ſi malitia ſuppleat ætatem, contrahere poterunt Matrimonium, & con-*
8 *cord. ſupr. eodem cap. ultim. & cap. De illis. Et eſt hoc contra opinionem Hoſt. qui dixit in prædicta Decretali de illis, quòd ad hoc ut teneat Matrimonium, contractum inter Minores, in quibus malitia ſupplet ætatem, requiritur quòd invicem ſe cognoverint, cùm de hoc aliter conſtare non poſſit, ex quo ſunt Minores, ſed Gof. ibi contrà, cui concordant Bernard. Innocen. & Abbas, & hoc verum, & hic approbatur: Franch. in dict. cap. Si Infantes de Deſponſat. Impuber. §. Idem quoque in 6. numer. 1.* ibi: *Nota primò, duo copulativè requiri, ut dicatur Matrimonium, contractum per verba de præſenti inter Impuberes, primò quòd ſint proximi pubertati, ſecundò quòd malitia ſuppleat ætatem. Geminian. in eodem cap. Si Infantes de Deſponſat. Impuber in 6. §. Idem quo-*
9 *que numer. 6.* ibi: *Quæro, an ſufficiat quoad Matrimonium, quod Contrahentes ſint proximi pubertati, iſte Textus probat, quòd non, quia copulativè requiritur etiam, quòd malitia ſuppleat ætatem, & idem notatur ſupra eodem cap. finali, & aſſumitur malitia ſecundùm Archidiaconum pro naturali vigore, & potentia coeundi.*

Poſita proinde probatione Matrimonii, facilè eſt demonſtrare illius validitatem, quia cùm Parochus teſtetur de contractu ejuſdem Matrimonii coram ipſo geſti, præſenti-
10 bus Teſtibus opportunis, nihil aliud ad illius validitatem deſideratur juxta notoriam diſpoſitionem *Sac. Conc. Triden. ſeſſ. 24. de Reform. cap. 1.*

Non attenta minori ætate utriuſque contrahentis: Quia non eſt bona iſta conſequentia: Matrimonium eſt contra-
11 ctum inter Impuberes, ergo eſt nullum, quia ſacri Canones hoc caſu ſemper reſpondent, niſi malitia ſuppleat ætatem, ideoque Judex, ut illud poſſit pronunciare validum, vel nullum, neceſſe eſt, ut deveniat ad probationes, ſignanter quando agitur de Matrimonio, contracto inter Impuberes, qui ſunt proximi pubertati, ut magiſtraliter concludit *Fagn. in cap. De illis de Deſponſ. Impuber. numer. 37.* ibi: *Hoc igitur ultimo caſu* (quando Impuberes ſunt pubertati proximi) *Ordinarius, receptis probationibus, & compilato Proceſſu, diligenter conſiderare debebit, quid ex eo reſultet, & quidem, ſi cognoverit probationes malitiæ eſſe infirmas, aut dubias, illius partes erunt inhibere Contrahentibus, & illorum Parocho, ne ad Matrimonii celebrationem audeat procedere, juxta Text. in cap. final. infra de Clandeſtin. deſponſat. Sed è converſò ſi comperevit, eaſdem probationes eſſe concludentes, oportebit eum pronuntiare, Puellam habere aptitudinem ad copulam conjugalem, & ſuf-*
12 *ficientem prudentiam ad intelligentiam vinculi matrimonii*, *& ſic, malitiam ſupplere ætatem, ac proindè inter Contrahentes nullum extare canonicum impedimentum, quo peracto, liberum erit Partibus, Matrimonium contrahere de Epiſcopi licentia, ſine ulla Sedis Apoſtolicæ diſpenſatione. Ratio eſt, quia impedimentum ætatis à Canonibus præfinitæ, non eſt ſimplex, & abſolutum, ſed eſt conditionale, niſi malitia ſuppleat ætatem, ut hic patet, & in cap. Puberes ſupra eodem, & infra in cap. final. & in cap. unico eodem titul. lib. 6. Ergo ſtatim atque Ordinarius declaravit, malitiam ſupplere ætatem, Puella in contrahendo utitur Jure ſuo, & Epiſcopus concedendo licentiam, nihil attentat contra Jus, quin potiùs, cùm ſit Canonum cuſtos, jura conſer-* 13
vat, ut poſt Io: de Lign. & Caldec. dicunt Ant. de Butr. in cap. At ſi Clerici §. De adult. numer. 27. verſ. Et quod Jus, & Abbat. numer. 5. verſic. Si verò ſupra de Judiciis.

Et generaliter, quòd ætas completa 14. annorum in Maſculo, & 12. in Fœmina præſcribitur præſumptivè, ita ut præſumptio cedat veritati, quando probatur, quòd malitia ſuppleat ætatem, notat *Card. in cap. De illis de De-* 14
ſponſ. Impub. numer. 2. ibi: *Minores, apti ad contrahendum, contrahentes obligantur, niſi violentia intercedat; Oppone, quòd non ſufficiat, quòd non ſint apti Matrimonio, niſi ſint in ætate, etiamſi una ſola dies deficiat lib. 3. §. Minorem ff. de Minor. Solve, quantum ad Matrimonium ætas non eſt taxata, & poteſt præveniri, ſupra cap. Puberes, & cap. Continebantur;* Et ſubtiliter *Abb. in d. cap. De illis num. 4.* ibi: *Sed quæro, quia Textus requirit hic duo ad validitatem Matrimonii, quòd ſint proximi ætati, & quòd potuerint carnaliter commiſceri, numquid ambo requirantur de neceſſitate? Solve, ſi incipis à primo, neceſſariò requiritur ſecundum, quia ſicut dixi; proximitas non ſufficit ſinè poten-* 15
tia coeundi; Sed ſecundùm benè ſufficit ſinè primo, dummodo ſint doli capaces, ita quòd potuerint diſcernere vires Matrimonii, nam Matrimonium non contrahitur ex copula, ſed ex conſenſu ſupra tit. proximè cap. Cùm locum; Sed diſceptatio non modica eſt inter DD. quomodò deprehenditur iſta potentia coeundi, quæ habet ſupplere defectum ætatis; Quidam enim, ut Panor requirunt, quòd verè inter eos copula interceſſerit, quòd etiam ſequitur Hoſt. exponendo Text. quòd potuerunt conjungi, imò, quòd de facto ſe conjunxerunt: Sed Gloſſ. Innoc. Abb. & Jo: Andr. tenent oppoſitum, dicentes, ſatis eſſe, quòd potuerint conjungi: Quid enim ſi juvenis minor alias mulieres cognovit, vel ſi Fœmina minor ab aliis fuerit cognita, certè nemo negabit, Matrimonium conſiſtere inter iſtos, ex quo apparet, eos potentes ad 16
copulam, & probat ſententia habes Gloſſ. in cap. unico eodem tit. lib. 6. Sed de hoc non videtur mihi magnum dubium, ex quo clarè conſtat de potentia coeundi: Sed dubium eſt, quando non conſtat clarè, ſed tantùm per ſigna, puta ex aſpectu corporis, vel aliis ſignis intrinſecis Mulier, vel Maſculus videtur aptus ad copulam, & ſenſit Innoc. hæc ſigna ſufficere, quòd mihi ſatis placet arg. cap. ſeq. ubi nixus ad copulam cum conſenſu, adhibito propè ætatem legitimam, ſufficit ad Matrimonium, pro quo facit littera, dum dicit, quòd potuerunt, & ſic ſolùm requirit potentiam, & videtur eam requirere ex ſignis, dum dicit, ſi fuerint ita proximi ætati Navar. lib. 4. de Deſponſ. Impub conſ. 4. num. 13. ibi: *Sex-* 17
tò, quòd licèt coeundi potentia non ſoleat evenire, ut plurimum antè prædictas ætates, tamen frequenter evenit ante illas, illis maximè, qui nati in murice, & auro, & nutriti, ut ille ait, inter ſuperbas opes, & deliciis, vires majores, majuſque robur corporeum ſibi quærunt. Unde Greg. lib. Dial. 4. relat. à Gloſſ 2. quæſt. 1. in Summ. refert, quemdam Puerum ætatis 9. annorum Nutricem ſuam feciſſe prægnantem, & D. Hieron. narrat in Epiſt. ad Vital. Presbyt. ſe audiviſſe, quendam Puerum 10. annorum gravidam feciſſe ſuam Nutricem, &c. Et ſunt Viri magna fide digni, qui aſſerunt, quandam Puellam 10. annorum antè paucos annos peperiſſe in Regno Neapolitano, Gonzal. in cap. Ubi non eſt de Deſponſ. Impub. ſub num. 7. ibi: *Quarè etiam Jure Cano-* 18
nico, ſi detur ante pubertatem hæc aptitudo, & malitia ſuppleat ætatem, poteſt matrimonium intra pubertatem contrahi cap. Puberes, cap. De illis cap. final. hoc tit. Quia adveniente ea aptitudine, fruſtra expectatur pubertas, d. cap. Puberes, &c. Covar. in tit. de Sponſal. in 2. par. cap. 5. fol. 163. num. 3. Ibi: *Hinc patet, ætatem hanc, à Canonibus requiſitam, malitia ſuppleri, ut probatur pluribus Canonibus, ſed potiſſimùm in cap. De illis il 2. de Deſponſ Impuber. cap. Puberes, &c. Malitia verò iſta in duobus conſiſtit, in diſcretione ſcilicèt ad conſenſum conjugalem intelligendum, & in potentia ad carnalem copulam, atque hæc malitia ob id prudentia*

appel-

Digitized by Google

19 appellatur in d. cap. final. &c. Potentia verò ad copulam
probatur etiam ſi inter Conjuges copula non fuerit præmiſſa,
ſi ipſa ab alio fuerit cognita, &c. Item ex aſpectu, aliiſque
veriſimilibus ſignis, ut ibi notant Innoc. Abb. & Præpoſit.
Narbon. de Ætat. annorum 14. quæſt. 9. numer. 12. ibi: Sed
hæc omnia ſubaudienda erunt, niſi malitia ſuppleat anno-
rum defectum, nam ſi ita diſcretus, & habilis ad copulam
Puer inveniatur, ut matrimonio contrahendo ſufficiat, Scru-
puloſa hæc ætatis adimpletio ſpectanda non erit, cùm id, pro-
pter quod deſideratur, jam adſit d. cap. Impuberes 3. cap. De
illis il 2. cap. fin. de Deſponſ. Impuber. &c. Ex quo provenit,
non quocunque tempore ante pubertatem, poſſe malitiam æ-
tatem ſupplere, ſed decimo tantùm exeunte anno, & undeci-
20 mo incipiente, arg. Text. in d. Cap. continebatur, ex quo ita
docet Hurtad. loco ubi ſupra num. 46. Quoniam aptitudo ad
copulam, quam ſimul cum diſcretione eſſe neceſſariam dixi-
mus, ut malitia ſuppleat ætatem, non niſi per annum ſolet
pubertatem præcedere: Sanch. de Matr. lib 7. diſput. 104.
num. 5. quem ſequitur Rot. in Viterbien. Matr. 19. Jan. 1629.
§. Quia fuit, coram Pirov. ibi: Ideò fuiſſe deſtitutum Matri-
monium invalidum in cap. De illis il 2. cap. Pubeſes, & cap.
final. de Deſponſ. Impub. Si ætas deficiat propter præſump-
tionem impotentiæ ad generandum, & judicii ſufficientiam ad
obligationem, quæ ſuperveniente probatione veritatis, ſem-
per ceſſat: Aliique concordantes citant, & ſequuntur de
Juſt. de Diſpenſ. Matr. lib. 3. cap. 8. num. 52. Rot. cor. Merlin.
21 dec. 400. num. 9. ibi: Licèt potentia ad copulam non ſoleat,
ut plurimùm evenire ante ætatem pubertatis, nihilominus
ſæpè evenire celeriùs illis, qui in deliciis enutriti ſunt, prout
hæc Puella ex primariis Neapolitana.

Dum ergo in caſu noſtro agitur de Puella, quæ jam com-
pleverat annum 11. & de Viro qui jam compleverat annum
13. Imò reſpectu Puellæ ad complementum ætatis deficie-
bant novem ſolùm menſes, cum aliquibus diebus, & reſpe-
22 ctu Viri ſolùm tres menſes, jam ſumus in caſu, quo nega-
ri non poteſt, contractum fuiſſe celebratum inter proxi-
mos Pubertati, ſive ſequatur communis DD. opinio, quòd
proximus pubertati dicatur, qui annum decimum, & di-
midium peregerit, ſi ſit Maſculus; Fœmina verò proxi-
ma eſt pubertati, ſi nonum annum cum dimidio compleve-
rit, ut videre eſt apud Covarr. de Sponſal. d. p. 2. cap. 5. num.
5. fol. 184. Sive ſequatur altera, quòd in hoc caſu relinqua-
tur arbitrio Judicis, quis dicatur proximus pubertati, adeo-
ut Judex ejus arbitrium regulari debeat ex habitu corporis,
& ex aliis circumſtantiis, prout ſubjungit Covarr. numer. 5.
verſ. His tamen omiſſis, arbitrio Judicis opinor relinquen-
dum fore, quis dicatur proximus pubertati; prout pariter
dicit Sanch. de Matr. lib. 7. diſput. 104. numer. 29. ibi: Nam
inter ſuperbas opes, & delicias nutriti, vires majores, ma-
juſque robur corporeum acquirunt. Filliuc. Opes. mor. tom. 1.
23 tract. 10. p. 2. cap. 3. numer. 88. ubi, quòd ad hunc effectum
Judices inſpicere debent Perſonæ qualitatem, bonamque
valetudinem, Perez. de Matr. diſp. 37. ſect. 12. num. 7. ibi:
Cùm id Jure præſcriptum non ſit, meritò eſſe Judicis arbi-
trio committendam, Judex autem ad hoc arbitrandum, non
tam annorum numerum, quam Perſonæ conditionem, & a-
ctas qualitatem ſpectare debet: Proderit quoque ſpectare Re-
gionis qualitatem, in qua Impubes natus eſt cùm conſtet, quaſ-
dam Regiones calidiores Pueros, quàm alias procreare. De
Juſt. de diſpenſ. Matr. lib. 3. cap. 8. ſub num. 45. Rot. in d. Vi-
terb. Matr. 19. Jan. 1629. §. Quòd ſi dicat, cor. Pirov. &
cor. Merl. d. dec. 400. num. 9.

Hoc unum certum eſt, quòd quando agitur de Contra-
hentibus, qui de jure dicuntur proximi pubertati, videli-
cet de Maſculo, qui annum decimum, & dimidium jam
24 peregit, & de Fœmina, quæ annum nonum cum dimidio
complevit, arbitrium Judicis hoc caſu etiam aliquot me-
diocribus ſignis regulabitur, ut hanc differentiam inter
maſculos, contrahentes Matrimonium ante dictam æta-
tem decem annorum cum dimidio, & fœminam, ante di-
ctam ætatem annorum novem cum dimidio, obſervat Co-
var. de Sponſ. p. 2. cap. 5. num. 5. fol. 184. tom. 1. ibi: Hoc ta-
men arbitrium Judicis ante illam ætatem communi opinione
definitam, non eſt paſſim exhibendum, imò Judex, qui an-
te illam ætatem arbitrari debet, Puerum eſſe proximum pu-
25 bertati, maximis adducendus eſt conjecturis, & cautiſſimè
id aget, ac tandem rarò. At poſt illam ætatem non exiget Ju-
dicis arbitrium ita urgentes conjecturas, ſat enim erit ali-
quot mediocria ſigna perpendere, ex quibus arbitretur, Pue-
rum eſſe proximum pubertati. Illum verò Puerum, cui ſex
tantum menſes ad ætatem perfectam deerunt, audacius,
ac levioribus argumentis proximum eſſe pubertati arbitrabit.

Quibus ſic ſtantibus, videamus modò, an in noſtris ter-
minis malitia ſuppleverit ætatem Viri, & Mulieris, ſeù,
an concurrant probationes Judicii, obligationis matrimo-
nialis, ac potentiæ ad generandum reſpectu utriuſque Con- 26
jugis, ex quibus duabus circumſtantiis obſervant DD. mox
relati, malitiam ſupplere ætatem contrahere volentium
Matrimonia.

Conſtantiſſimè autem aſſerimus, quòd ſi unquam aliàs
in præteritum dati fuerint caſus, in quibus malitia ſup-
pleverit ætatem Volentium contrahere Matrimonia,
abſque ullo dubitationis principio omnes caſus præteri- 27
ti nullo modo comparari poſſunt cum præſenti, in quo
intra evidentiæ fines poſitæ videntur dictæ duæ quali-
tates.

Reſpectu enim Mulieris adducimus Atteſtationes duo-
rum Archiep. Salernitani nimirum, & Materanenſis, quo-
rum primus affirmat. Quo verò ad meum Votum, quod de
hujuſmodi Matrimonio proferre debeo, in obſequium manda-
torum iſtius Supremi Senatus, &c. clarè liquet, in dicta D.
Ther. copulativè concurrere duo illa ad validitatem Matrimo- 28
nii requiſita in fœminis, duodecim annorum ætate minori-
bus, vigorem ſcilicèt naturæ, vigoremque rationis: Secun-
dus verò cum ſolemni Juramento teſtatur: „ Qualmen-
„ te la Sig. D. T. &c. benche non abbia più, che anni un-
„ deci, e meſi quattro in circa, con tutto ciò dall'a-
„ dequatezza del diſcorſo, dalla prontezza delle riſpo-
„ ſte, dalla prudenza, ſpirito, brio, & altre doti del-
„ l'animo, e dalla corporatura, & altre fattezze cor-
„ porali, ho ſtimato, e fermamente tenuto, conforme
„ ſtimo, e fermamente tengo, che la medeſima D. T.
„ non ſolamente adeſſo, ma etiamdio da quaſi un'anno
„ addietro era, e più che mai è capaciſſima dello ſtato
„ matrimoniale, tanto per quello ſia attiſſima alla pre-
„ ſtatione del debito conjugale, quanto per quello ſia
„ un pieno, & evidente conoſcimento della forza del
„ conſenſo neceſſario al Matrimonio, e dell'indiſſolubi-
„ lità di eſſo: Ubi alias ſolidiſſimas hujus veritatis con-
gruentias adducit: Quanta autem fides danda ſit dictis 29
inſignibus, & egregiis teſtibus, de ſe patet, & facit
Text. in leg. Quæſtionem Cod. de Fideicommiſſ. ubi, quòd
per ampliores Homines perfectiſſima veritas revelatur,
quem ſequuntur adducti in Inſtitution. Crim. lib. 3. titul.
9. numer. 196. & ſeqq. quibus addo Pignatell. conſultat.
54. numer. 12. tom. 10. & Rot. deciſ. 344. numer. 2 coram
Mantic.

Adducimus pariter ſimiles Atteſtationes alterius digniſ-
ſimi Teſtis Religioſi Theatini, D. Duciſſæ Apolloſæ, A-
mitæ Sponſæ, D. Aloyſii F. & D. Nicolai L. Patritiorum 30
Neapolitanorum, Doctoris Leonardi P. & Doctoris Car-
mini S. Franciſcæ Annæ, & Margheritæ Dominicæ de P.
intimarum Cubiculariarum ejuſdem Duciſſæ, ac demum
Nicolai F. & Joſephi F. Inſignium Phyſicorum Civitatis
Neapolitanæ, uno ore teſtantium de dictis duobus requiſi-
tis concurrentibus in dicta D. Th. & ex quibus Doctores aſ- 31
ſerunt, malitiam ſupplere in noſtris terminis ætatem, op-
timas, & ſtringentes eorum dicti adducentes congruentias,
& bonas rationes, & ſignanter reſpectu dictæ Duciſſæ A-
mitæ: „ Per averci trattato, dormito, e veduta ignuda,
„ & reſpectu dd. Cubiculariarum, per averla inteſa, trat-
„ tata, veduta nuda, ſpogliata, e veſtita in Caſa di detta
„ Signora Ducheſſa.

Quibus Cubiculariis nullatenus minuitur, ſed potiùs au-
getur fides à qualitate famulatus, ea ratione, quia agitur
de probando facta talis naturæ, quæ non niſi Domeſticis
probè nota ſunt, ut in terminis firmavit Rot. in Viennen. 32
Matr. 25. Junii 1703. §. Accedit depoſitio intimæ Cubicula-
riæ coram Card. Scott. ibi: Abſque eo, quòd dicto teſti obſta-
re debeat exceptio famulatus, quia ad probanda hujuſmodi
facta ſecreta admittuntur etiam teſtes domeſtici, qui magis
idonei reputantur, & concordant alii, citati in Leodien.
Matrimon. 22. Aprilis 1701. §. Nec prædictis coram Lan-
cetta.

Prout etiam nullo modo in dubium revocari poteſt inte-
gra fides, quæ omni jure debetur dictis qualificatis teſtibus,
attenta præſertim illorum multiplicitate, & conſonantia, 33
necnon attenta remotione cujuslibet intereſſe, quod in præ-
ſenti Cauſa nullo modo habent, ut conſiderando multipli-
citatem, & diverſam qualitatem Teſtium, obſervant
adducti in deciſ. 135. numer. 7. coram Merlin. & deciſ. 408.
numer. 10. coram Priol. & deciſ. 1251. num. 7. coram Emer.
jun. & Rom. ſeù Alban. Bonor. 29. Apr. 1686. §. Et ſanè coram
Rondin. Et præ oculis habendo remotionem cujuslibet inte-

reſſe ab illis teſtibus, qui uniformiter in aliqua veritate con-
cordant, advertunt *Ceavet. conſ. 75. num. 13. Claz. ad De-*
34 *fenſ. Reor. diſcept. 24. num. 116. & Rot. dec. 17. num. 10. apud*
Merl. de Pignor. & deciſ. 787. num. 23. p. 18. & dec. 213. num.
31. p. 19. rec. & in Foroſempeonien. Teſtam. 4. Martii 1697. §.
Reſpectu cor. Card. Capr.
Reſpectu verò Viri longè majora adducimus documen-
ta; Etenim non solùm idem teſtantur dicti duo digniſſimi
35 Archiepiſcopi. Nec non dicti inſignes Civitatis Neapoli-
tanæ Phyſici in eorum juratis Atteſtationibus; Sed habe-
mus ſolemne, ac juratum teſtimonium Parochi, & totiùs
Cleri Terræ Bracciliani, aſſerentium: „ Che d. Sig. Mar-
„ cheſe dall'altezza, corporatura, e fattezze delle ſue mem-
„ bra, dimoſtra eſſere d'età d'anni ſedici in circa, e così
„ l'anno ſtimato da circa un'anno adietro, &c. E da più d'
„ un'anno à dietro ha poſti, & annegriti i peli nel moſtac-
„ cio, e ſi è fatta moltiſſime volte la barba, &c e nelli diſ-
„ corſi con eſſi Sacerdoti reſpettivamente avuti nel corſo
„ di circa due anni in quà, ſi è fatto conoſcere per un Gio-
„ vane aſſai prudente, ſavio, ſagace, e malizioſo, al pa-
„ ri di qualſivoglia uomo di maturo giudizio, & al più del-
„ le volte ha eruttato anche in diſcorſi di materie ſenſuali.
Idemque longè clariùs confirmant Joſeph M. & Aleſſander
R. ejus intimi Cubicularii, ut videre eſt in eorum jurata
36 Atteſtatione. Ex quibus concludentiſſimè probata dicitur
malitia, in noſtris terminis ſupplens ætatem, ad Ma-
trimonium requiſitam, juxta authoritates ſupra citatas.
Quibus non adverſatur praxis Datariæ concedendi in his
terminis diſpenſationem, in noſtro etiam caſu procuratam,
37 ex qua proinde inſerri poſſit, quòd dicatur præexiſtere vin-
culum illud, quod per dictas diſpenſationes tollitur, juxta
regulam, de qua *Rot. dec. 98a. num. 3. cor. Dunoz. jun.*
Objecto enim punctualiter occurrit magnus Datariæ Pra-
cticus, & æqualiter in theorica verſatus *Corrad. in Prax.*
Diſpenſat. lib. 4. cap. 3. num. 16. his verbis: *Ex ſupradictis*
nihilominus patet, quòd ubi hujuſmodi ætatis defectus ad
contrahendum Matrimonium intervenerit, ut ex hac praxi
deſumitur, potius declaratio quadam requiritur, quàm
propriè diſpenſatio, cum ſtante quod malitia ſupplet ætatem,
38 *poſſit Matrimonium contrahi per omnia ſupradicta jura; Un-*
dè ſi aliquando, loco hujuſmodi declaratoriæ, petatur diſpen-
ſatio ad prædicta, videtur potiùs ex communi uſu loquendi,
eam ſic nominari, quam propriè diſpenſationem dici poſſe,
cùm non ſimus in actibus, de directo contra jus commune, ubi
propriè cadit ipſa diſpenſatio: & concordat de *Juſt. de Diſ-*
penſ. Matr. lib. 3. cap. 8. num. 52. ibi: *Nec diſpenſatio Apo-*
ſtolica eſſentialiter requiritur ad Matrimonium contrahendum
39 *ante annos pubertatis, quia, ut diximus, validum eſt hu-*
juſmodi Matrimonium, quatenus malitia verè adſit: Fa-
gnan. in d. cap. De illis de Diſpenſ. Impuber. à num. 37. & ſi-
gnanter *num. 46. & 47.* ubi refert declarationem Gregorii
XIII. nec non alias reſolutiones hujus Sacræ Congregat.
Minuſque adverſatur Inhibitio, facta ab Archiepiſcopo
Neapolitano omnibus Parochis ejuſdem Civitatis, ne Ma-
40 trimonio D. Th. aſſiſterent; Quidquid enim ſit de inſpe-
ctione, an hoc caſu Contrahentes adverſus Ordinarii pro-
hibitionem, pœnam aliquam mereantur, juxta animad-
verſa per *Fagn. in cap. Litteræ à num. 5. de Matr. contract.*
con. Interd. Eccl. & à Sanch. de Matrim. lib. 17 diſp. a. num.
2. quæ uti extra noſtrum dubium, nullam meretur animad-
verſionem; Certum eſt, quòd talis Inhibitio non fuit fa-
cta Parocho, tam Viri, quàm Mulieris, ſed ſolùm Paro-
cho Mulieris; Ideoque cum Matrimonium fuerit contra-
ctum coram Parocho Viri, prout de jure contrahi poteſt,
41 vel coram uno, vel coram altero, juxta communem pra-
xim, de qua *Barboſ. ad Conc. ſeſſ. 24. de Refor. cap. 1. num.*
14. Boſſ. de Matr. cap. 4. num. 20. Rice in Prax. p. 1. reſ. 424.
num. 5. & Rot. deciſ. 390. num. 6. par. 2. recent. Jam à caſu no-
ſtro remanent extranei termini Matrimonii, contracti con-
tra Interdictum Eccleſiæ, dum, nec Contrahentes, nec
Parochus, coram quo fuit contractum, fuerunt ab Eccle-
ſia inhibiti; Sed quatenus etiam omnes fuiſſent inhibiti,
adhuc hujuſmodi Inhibitio nullo modo apta eſt cauſare Ma-
42 trimonii nullitatem, ſed illud ſemper dicitur validum,
etiamſi contrahatur coram illomet Parocho, cui ab Ordi-
nario interd. fuerat, vel ſuſpenſa facultas intereſſendi Ma-
trimonio, ut in durioribus terminis nobiliſſimæ Puellæ,
ſub fide Matrimonii deſloratæ, ad cujus inſtantiam, tam
Epiſcopus Viennen. quàm Nuncius Apoſtolicus ejuſdem
Civitatis inhibuerant Viro, ne Matrimonium cum alia
Muliere contraheret, reſpondit *Rot. in Viennen. Matr. 25.*
Junii 1703. cor. Card. Scotto.

Die 3. Octobris 1720. propoſita Cauſa in Cong. Conc.
ſub dub. *An conſtet de Matrim.* reſponſum fuit: *Dilata,* 43
& fiat Proceſſus coram Nuncio, juxta Inſtructionem, &
ad mentem. Cæterùm eadem Cauſa non fuit ampliùs
poſtea repropoſita in eadem Congreg. ſed Matrimonium
ſuum effectum habuit.

DISCEPTATIO XVIII.

Melevitana Præeminentiarum

PRO

Canonicis Collegiatæ Birchircaræ.

CUM

Jo: Gaſpare Vaſſallo Præpoſito.

ARGUMENTUM.

Præpoſitus Eccleſiæ Collegiatæ, an poſſit retinere in Cho-
ro Sedem fixam coraceam, cum Pradella, & Genu-
flexorio ante, Tapeto induto: Necnon an poſsit occu-
pare primum Stallum ex parte Evangelii in concurſu
Hebdomadarii, Pluviali induto, vel ſine illo Choro
aſsiſtentis.

USque de anno 1630. exoptans Philippus Borg, qui
tunc temporis reperiebatur Parochus Eccleſiæ Ca-
ſalis Birchircariæ, erigere in eadem Eccleſia Collegia- 1
tam pro 12. Canonicis, & uno Præpoſito, qui inibi
principalis Dignitas exiſteret, eamque de propriis bonis
dotare, reſervata ſibi facultate nominandi nonnullos ex
eiſdem Canonicis, quòdque in caſum vacationis ſucceſ-
ſivis temporibus collatio fieri deberet certo generi Perſo-
narum, firmis remanentibus redditibus Parochialibus 2
pro eodem Parocho, qui in futurum Vicarius denomi-
nari deberet, humiliter ſupplicavit Urban. VIII. qui
benignè annuendo ejus Inſtantiæ, talem facultatem elar-
gitus fuit, concedendo geſtationem Capparum violacei 3
coloris, & uſum Rocchetti, idemque Capitulum exe-
mit à Juriſdictione Metropolitani, & Epiſcopi Me-
levitani, illud ſubiiciendo Juriſdictioni Sanctæ Sedis
Apoſtolicæ, ut latiùs videre eſt in Indulto, dato in
Summario.
Idem Philippus Fundator Præpoſituram, & Vicaria-
tum aſſecutus fuit; Cùmque ex cauſa exemptionis, re-
portatæ à d. Summo Pontifice à juriſdictione Metropoli-
tani, & Ordinarii, taliter ſe extuliſſet d. Capitulum, 4
quòd in confectione nonnullorum Statutorum, editorum
de anno 1631. non dubitaverit figurando eundem Præ-
poſitum quaſi verum Epiſcopum, idem Capitulum poſ- 5
ſe in eodem Caſali, tanquam Supremus Princeps jus di-
cere, non dubitavit inquam, in eiſdem Statutis deter-
minare, quòd Capitulum legitimè congregatum poſſet 6
erigere Tribunal pro Controverſiis litium, deputare Vi-
carium Capitularem, in die Jovis præbere publicam Au-
dientiam omnibus Recurrentibus ſuper eorum prætenſio-
nibus, & intereſſe, mediante aſſiſtentia Notarii depu-
tati. Hinc aſſumpta diſputatione in *S. Rot. coram Carill.*
eadem exemptio à juriſdictione Metropolitani, & Or-
dinarii Melevitani penitùs ſublata fuit, ut patet ex dec. 7
impreſſa inter alias *ejuſdem Carilli in 76. num. 19 & ſeq.*
repetita *in rec. dec. 258. par. 7.*
At quia confectio neceſſariorum, ac ſtabilium Stal-
lorum in Choro pro explendis, & pſallendis divinis
Officiis, in multorum annorum decurſu neglecta fue-
rat, vel ob incuriam, vel ob tenuitatem redditunm,
quandoquidem, tam Præpoſitura, quàm quilibet ex
Canonicatibus vix habet in annuo redditu ſcuta 25. cir-
citer monetæ Romanæ, & Officia celebrata fuerant
mediantibus amovibilibus ſcamnis, ut refert modernus
Epiſcopus; Proindè Epiſcopus Coccopalmerius nonnul-
lis ab hinc annis occaſione Viſitationis, inter cætera 8
præcepit, quòd eadem Stalla in Choro conſtruerentur
fixa, & inamovibilia prout, non obſtante appellatio-
ne, à dicto Capitulo interpoſita adverſùs nonnulla
decreta ejuſdem Viſitationis, inter quæ ederat deman-
datum ſtabilimentum fixum Stallorum ejuſdem Chori,
primo

Digitized by Google

primo loco exequi demandavit A. C. & ſubindè in gradu
appellationis Tribunal S. Rotæ, ut patet ex dec. *Melevita-*
9 *na Decr. 7. Aprilis 1704. §. Et in quinto decreto coram Card.*
Caprara, confirmata in ulteriori inſtantia die 27. *Martii*
1707. §. Confectionem coram Anſaldo, & tandem præfata fi-
xa Stalla in æqualitate graduum conſtructa fuerunt, ut non
controvertitur.

Occaſione autem, qua ob deceſſum Præpoſiti Jacobi Ga-
lea, de eadem Præpoſitura, nuper proviſus fuit Subdiaco-
10 nus Joſeph Gaſpar Vaſſallus ſub illo ſuppoſito prætenſæ ſu-
perioritatis, excitavit iſte prætenſionem, eſſe inter cæte-
ros Canonicos diſtinguendum in Choro, neque debere ce-
dere primum locum Hebdomadario, quinimò ſemper debe-
re occupare à parte Evangelii primum Stallum, cum ea
etiam præeminentiali diſtinctione, quòd dict. ſtallum non
debeat eſſe æquale inter Canonicos, ſed benè quidem cum
Sede coracea, cum Pradella ſubtus, & Genuflexorio an-
tè, Tapeto induto, vel quòd ſaltem d. Stallum ei debeatur
eminentius aliis Stallis Canonicorum, coopertum corami-
ne, cum Genufleſorio ante, nedum parato tapeto, ſed
etiam pulvinaribus; Ideò recurſum habuit ad hanc Sac.
Congr. quæ ſuper his ſcripſit pro Informatione Epiſcopo
11 Melevitano; Cùmque hoc interim idem Præpoſitus novas
excitaſſet prætenſiones ſuper aliis juribus præeminentiali-
bus, alii bini porrecti fuerunt ſupplices Libelli cum repeti-
tione præfatæ Sedis coraceæ, & Stalli eminentioris, nec-
non ſuper loco, dando Hebdomadario, & ſuper his omni-
bus perventa Relatione ejuſdem Epiſcopi, diſputanda pro-
ponuntur tria dubia.

Deveniendo ad primum uti incongrua prorſus rejicienda
videtur Præpoſiti prætenſio, quatenùs credit, ipſum poſſe
12 uti in Choro *Sede fixa coracea, Pradella, & Genuflexorio*
ante, Tapeto induto; Etenim in hac Sac. Congreg. ubi Cau-
ſæ non examinantur in nudo, & ſimplici poſſeſſorio, ſed
in examine boni Juris, ut teſtatur *Card. de Luc. de Præe-*
13 *min. diſcurſ. 45. num. 2.* & obſervavi in *tom. 2. par. 1. diſcept.*
4. numer. 85. & part. 2. diſcept. 1a numer. 159. ſatis clara exor-
bitantia eſt ex omni parte, quòd prima Dignitas ſimplicis
Collegiatæ arrogare ſibi valeat in Choro, tam Sedem fi-
xam Coraceam, quàm Pradellam, & Genuflexorium,
Tapeto indutum; Et quidem in ordine ad Sedem, hæc eſ-
ſe non poteſt diſtincta à Scamnis, & Sedilibus, ex quibus
componitur Chorus, ſed Sedilia in illo debent eſſe paria,
14 tam inter Dignitates, quam inter Canonicos, ut ex *Bor-*
don. de Præceden. numer. 562. advertit *Ceccoper. Lucubrat.*
Canon. lib. 3. numer. 45. quia licèt primæ Dignitati compe-
tat primus locus, id tamen intelligitur in Scamnis, & Se-
dilibus Chori, non autem in Sede, diſtincta ab aliis Sedi-
libus, quæ non competit, niſi ſoli Epiſcopo, aut ejus lo-
cum repræſentanti, ut firmavit *Rota in Pampilonen. Juris*
ſedendi 28. Januarii 1707. §. Sublimior, coram Anſaldo ibi:
15 *Id intelligitur, ut præmiſimus circa Scamna, minimè autem*
quoad Sedem diſtinctam, & cæteris præexcelſiorem, nam ea,
quatenus eſt diſtincta à Scamnis, & Sedilibus à leva, & à
dextera ſtabilitis, nequit cenſeri reſervata, niſi ſoli Epiſco-
po, vel ejus locum canonicè implenti.

Creſcitque exorbirantia, quando, ultra hanc Sedem fi-
xam, & Coraceam, prætenditur etiam Pradella, cum Ge-
16 nuflexorio ante, Tapeto induto, quæ ſunt prærogativæ,
demonſtrantes illam Juriſdictionem, & ſuperioritatem ec-
cleſiaſticam, qualem habet Epiſcopus in apice eccleſiaſti-
cæ Dignitatis conſtitutus, eique competere valent, ut hunc
abuſum non permittendum in Dignitatibus Eccleſiarum de-
claravit hæc Sac. Congr. *in Herbipolen. Præeminen. 22.*
17 *Decembris 1698.* contra Dignitates Eccleſiæ Cathedralis
hujuſmodi prærogativam prætendentes vigore Conſuetudi-
nis, & in *Comen. 28. Apr. 1663. & in Averſ. Præeminen-*
tiar. 27. Aprilis 1704. ad 4. & 6. ad relationem *Cardin. San-*
cti Clem.

Quamvis autem iſte ſit abuſus, nullo Jure permiſſus, qui
ulteriori demonſtratione non indiget, magis tamen clareſcit
ab univerſali praxi, & obſervantia, quam videmus in aliis
18 Cathedralibus, & Collegiatis; Etenim in Baſilicis Urbis,
licèt Cardinales ſint ſimiles primis Dignitatibus, adhuc in
Choro nunquam utuntur Sede diſtincta, & Coracea, cum
Genuflexorio, Tapeto ornato; Conſuetudo autem Urbis,
quę militat in fortioribus terminis, regulam pręſtat aliis Ec-
19 cleſiis inferioribus ad *Text. in can. Quis neſciat diſt. 11. Ven-*
trigl. in Prax. par. 1. annot. 12. §. unico num. 26. Barboſ. de Po-
teſt. Epiſc. alleg. 78. num. 24. Sperell. dec. 76. num. 16. Rot. deciſ.
560. num. 2. & 3. par. 19. recent. & in Foſſanen. Jur. Parochial.
6. Junii 1707. §. Signanter, coram Caſſarel.

Idque ſervatur etiam in alia Collegiata hujus Diœceſis
Melevitanæ, ubi prima Dignitas Archipresbyteratus non
habet in Choro Sedem Coraceam, & diſtinctam, ſed reſi-
det in eodem Stallo, cum aliis Canonicis, ut teſtatur in ſua 20
Relatione Epiſcopus, quæ obſervantia alterius Collegia-
tæ, conformis praxi univerſali aliarum Eccleſiarum, eò
magis indecentem, & incongruam demonſtrat prætenſio-
nem Sedis fixæ, & coraceæ, cum Pradella, & Genufle-
xorio, quàm ſibi arrogare prætendit Præpoſitus ſimplicis,
ac tenuis Collegiatæ, ad *Text. in c. Cùm Eccleſia Vultera-* 21
na de Elect. ubi *Gonzal. num. 6. & 7. Barboſ. vot. 102. nu. 64.*
Rot. cor. Seraphin. dec. 624. num. 3. & 4. & in Romana Præ-
ced. 5. Maii 1710. §. Sed ab ea, & 3. Junii 1712. §. Militan-
te, cor. Criſpo, & in Oſnabrug. Canonic. 10. Decemb. 1714.
§. Tunc præcipuè, cor. eodem.

Imò nec etiam ipſe Epiſcopus in ſua Cathedrali uti ſolet
Sede coracea in Choro, ſed tantùm occupat primum Stal-
lum inter Canonicos, ut idem teſtatur in allegata Relatio- 22
ne, data in Summ. Unde monſtruoſum foret, quòd Præ-
poſitus ſimplicis Collegiatæ arrogaret ſibi tantam prærog-
ativam in Choro, quantam ſibi non arrogat ipſemet Epiſco-
pus in ſua Cathedrali, dum hoc modo eſſet ſimplici Præpo-
ſito dare majorem prærogativam, quàm dari ſoleat ipſi E-
piſcopo, quando nec etiam æqualis prærogativa Sedis per-
mittenda foret, ut diſtinguatur Epiſcopus à ſuis Subditis,
& inferioribus Clericis ad *Text. in cap. Ut Apoſtol. de Privil.* 23
in 6. Corrad. in Prax. benef. lib. 2. cap. 14. num. 15. verſ. Sanè,
cum aliis apud *D. Piton. diſcept. Eccleſ. 44. num. 6. & diſcept.*
49. num. 3.

Quibus non obſtat, quòd ante conſtructionem Chori cum
Sedilibus fixis, Præpoſiti pro tempore conſueverint retine-
ſe Sedem coraceam, cum Pradella ſubtus, & Genuflexo-
rio ante; Quatenus enim hoc verum eſſet in facto, non re-
levaret, attento quòd ab initio irrepſerat prætenſio, quòd
iſta Collegiata eſſet exempta ab omni Juriſdictione Epiſco- 24
pi, quòdque Capitulum haberet Juriſdictionem contentio-
ſam, ut liquet ex Statutis, datis in Summ. propter quam
prætenſionem Præpoſiti cœperunt arrogare ſibi Sedem Præ-
latitiam, & Epiſcopalem; Sed parum duravit hujuſmo-
di ſuppoſita Juriſdictio, quia per Sententias Rotales decla-
ratum extitit, Collegiatam, & Capitulum nullam habere
exemptionem ab ordinaria Juriſdictione Epiſcopi, ut lege-
re eſt *in deciſ. 76. num. 19. & ſeqq. coram Caril.* Et propte-
rea, ſublato præſuppoſito, ſeù cauſa, ob quam Præpoſi-
tus ſibi arrogavit Sedem honorificam, & prælatitiam, ceſ-
ſare debuit etiam uſus hujuſmodi Sedis, ex falſo, & erro-
neo præſuppoſito introductæ, ut dixit *Rot. in Toletana De-* 25
cim. de Capilla 12. Martii 1703. §. Nihilominus, & §. Non
obſtat coram Card. Scotto, & in Neapolit. Jur. Parochial. 13.
Martii 1711. §. Secluſa, coram Anſaldo. Sublata enim cau-
ſa ſemper effectus conſecutivè etiam ceſſare debet *l. Adige-*
re §. Quamvis de Jurepatron. l. Si pater ff. de Hæred. Inſtit. 26
l. Generaliter C. de Epiſc. & Cler. Tiraquell. in tract. Ceſſan-
te cauſa par. 1. num. 52. & Rot. coram Coccin. deciſ. 1827.
numer. 8.

Debet ergo conſiderari ſtatus præſens; In quo Præpoſitus
eſt ſimplex Dignitas Collegiatæ, nullam habens Juriſdi-
ctionem, & omninò Epiſcopo ſubjectus, cui propterea
competere non poteſt prærogativa Sedis Prælatitiæ, & 27
Epiſcopalis, cum Genuflexorio, Pradella, & Tapeto,
cùm tali caſu iſta Dignitas ſit merum Caput numerale; non
autem principale Capituli, & Canonicorum, illique con-
ſequenter debita non eſt prærogativa Sedis, quæ dari ſolet
Prælatis majoribus habentibus Juriſdictionem Epiſcopa-
lem, ut notant *Ceccoper. Lucubr. Canon. lib. 4. num. 2. &*
ſeqq. D. Piton. diſcep. 44. num. 3. & obſervavi *in tom. 2. par.* 28
1. diſcept. 2. num. 24. & ſeqq. & tom 3. par. 2. diſcept. 23. num.
44. & 45.

Ultra quòd, quocumque modo ab initio introducta fuerit
iſta Sedes coracea, cum Pradella, & Genuflexorio, ſem-
per verum eſt, quòd neque concurrit immemorabilis, ne-
que centenaria ad illam defendendum, imò fuit apertiſſi- 29
mus abuſus, & corruptela ex radice ambitionis prove-
niens, quæ ullo modo canonizari poteſt, ſed eſt radi-
citùs extirpanda, & prohibenda, juxtà *Text in cap. Cùm*
venerabilis de Conſuetud. ibi: *Cùm igitur hæc, non tam*
conſuetudo, quàm corruptela meritò ſit cenſenda, quæ pro-
fectò ſacris eſt Canonibus inimica, ipſam mandamus de cæ- 30
tero non ſervari; In hac enim materia nulla attendi-
tur conſuetudo, quæ monſtruoſitatem pariat, & ſcan-
dalum etiam in præjudicium Dignitatis Epiſcopalis,
ut quòd hujuſmodi Sedes nobiliores generent ſcandalum,

Digitized by Google

tradunt *Bald. in cap. Cum olim num.8. de Conſuet. Sperell.*
deciſ. 76. numer.13. Rot. in Pampilonen. Manutentionis 20.
31 *Maii* 1706. *§. Utramque, coram Caſſarella*; Præſertim con-
currente judicio Epiſcopi, cui plenè defertur in hac mate-
ria tanquam in faciem loci optimè agnoſcenti incongruita-
tem, & ſcandalum hujuſmodi Sedis prælatitiæ, reſpectu
Dignitatis Eccleſiæ Collegiatæ, ut advertit *Rot. in d.*
32 *Pampilonen. Juris ſedendi* 28. *Januarii* 1707. *§. At in hac*
propoſita cor. Anſald.

Cæterùm dici non meretur conſuetudo ſimilis exorbitan-
tia, & extravagantia hujuſmodi Sedis, Genuflexorii, &
Tapeti, cùm ad iſtum effectum non ſufficiat ſimplex con-
niventia, & tolerantia Canonicorum, quæ nunquam ap-
33 ta dicitur præjudicare Succeſſoribus, ut notant *Gratian.*
diſcept. 298. *numer.*10. *& Pignatell. conſult.* 55. *numer.*11.
*tom.*3. *& conſult.* 88. *numer.*4. *tom.*4. Sed neceſſaria eſt qua-
litas coactiva pro inducenda conſuetudine contra jus, quòd
nempe Canonici prohibuerint, & reclamaverint adverſus
hujuſmodi Pontificalem Sedem, & præeminentiam ſibi
arrogatam per Præpoſitum, & tamen iſte eam retinuerit
non obſtante Canonicorum contradictione ex animadverſis
34 per *Gratian. diſcept.* 298. *numer.*9. *Pignatell. d. conſult.* 55.
*numer.*11. *tom* 3. *& conſult.* 88. *num.*4. *tom.*4. *Adden. ad Lu-*
dovi ſ. deciſ. 162. *lit. C. Rot. in Oſnabrugen. Canonic.* 26. *Fe-*
bruarii 1717. *§. Dum itaque coram Cerr.* Sed fortiùs, quan-
do in hac Sede præeminentiali verſatur præjudicium Digni-
tatis Epiſcopalis, quo caſu eidem præjudicium inferri non
poteſt per quoſcumque actus, inducentes uſum, & con-
ſuetudinem; Vileſceret enim Dignitas Epiſcopalis, ſi
Præpoſitus ſimplex, illi ſubditus, arrogaret ſibi hujuſmo-
di præeminentiam, ſive hac utatur Epiſcopus, ſive quòd
35 magis eſt, non utatur, ut in ſpecie animadvertit *Rot. in*
Novarien. Interventus in Pontific. 27. *Junii* 1714. *§. Et de-*
mum coram Oman.

Eadem negativa reſolutio videtur congruere 2. *dub.* in
quo Præpoſitus prætendit habere *primum Stallum Chori à*
parte Evangelii, coopertum coramine, & eminentius aliis
Canonicorum, cum Genuflexorio ante, parato Tapeto, &
36 *Pulvinaribus*; Tot enim ſunt monſtruoſitates, quot ſunt
ſyllabæ hujus dubii, dum prætenditur Stallum, cooper-
tum coramine; Prætenditur, quòd ſit eminentius aliis
Stallis Canonicorum; Prætenditur Genuflexorium, Ta-
peto paratum; Et demum prætenduntur Pulvinaria; Re-
ſtabat, quòd prætenderetur etiam Baldacchinum, ſeù
Thronum, quando tamen omnia ſunt abſurda, neque
37 adæquata ſimplici Dignitati inferioris Eccleſię Collegia-
tę, quę habet in prębendam miſeriam curti redditus 25.
vel 30. ſcut. annuorum, non excedentium redditus Ca-
nonicorum, habito pręſertim reſpectu ad Oppidum, ſeù
Caſale Birchircarię, in cujus Eccleſia Collegiata, quan-
do ſolemniter celebratur, vix aſſiſtunt, ſeù interveniunt
decem homines de Populo, ita, & taliter quòd nimis am-
bitioſa, & Eccleſiaſticę Hierarchię inimica convincatur
tanta pompa pręeminentialis, vix culmini Epiſcopalis
Dignitatis proportionata; Repugnat enim coopertura co-
raminis, quia ſcamnum debet eſſe coopertum panno vi-
38 ridi, juxta *Cęrem. Epiſc. lib.*2. *cap.*9. *verſ. In Scabello*,
& reſolutionem S. Cong. de qua in tom. 2. part. 1. *diſcept.*
29. *numer.*60. Repugnat pariter Stallum, eminentius aliis
Canonicorum in Choro, juxta notata per *Ceccoper. Lucub.*
*Canonic. lib.*2. *num.*45. ibi -- *Sedilia Dignitatum, & Canoni-*
corum in Choro debent eſſe paria: Repugnat retentio Genu-
flexorii; Repugnat Tapete, & uſus pulvinarium, juxta
reſolut. Sac. Congr. apud *Monatell. in Formul. tom.*2. *tit.*13.
39 *Formul.* 2. *numer.*3. quę ſi loquitur contra Dignitates, etiam
ipſius Cathedralis, quid dicendum contra Dignitatem
adeo curtam ſimplicis parvę Collegiatę Oppidi, ſeù Caſa-
lis, ut reſolvit *Sac. Congr.* 4. *Martii* 1612. apud *Gavant. in*
Manual. Epiſc. in verbo Canonicorum munera, & pręſer-
40 tim in Choro *numer* 5. ibi *Ante Dignitates non debet poni*
Pulvinar, cum Tapete, ſed ſedeant in ſuis Stallis, ſicuti
Canonici. & apud *Barboſ. in Summ. Apoſt. deciſ. Verbo Di-*
*gnitas num.*8.

Ad 3. *dub.* reſpondendum videtur, Prępoſitum teneri
cedere primum Stallum Canonico Hebdomadario, pluvia-
li induto, vel non. Ita enim diſpoſitum reperitur in *Cæ-*
41 *rem. Epiſc. lib* 2. *cap.*26. ibi: *Aſcendit Chorum in primo Stal-*
lo, ſeu Sede, ex ea parte ubi ea hebdomada Chorus aſſigna-
tur; Ea ratione, quòd Canonicus hebdomadarius in ſua
hebdomada repreſentat vices totius Capituli, cujus pars,
& membrum eſt Prępoſitus; Ideoque ſicuti Capitulum pręe-
cedit unum ex membris, ut obſervat *Card. de Luc. de Ca-*
non. diſc. 30. *numer.*5. ita pręcedentia quoad primum Stal-
lum debetur Canonico hebdomadario, repręſentanti totum 42
Capitulum, ut ſequendo diſpoſitionem Cęremonialis com-
muniter notant *Ceccoper. Lucubr. Canon. lib.*2. *num.*46. *&*
48. *Barboſ. in Summ. Apoſt. deciſ. collect.* 404. *numer.*4. *Jo:*
Bapt. Piton. in Conſtit. Pontific. in Decret. Sac. Congr. Rit.
*numer.*100. *Piſcar. in Cærem. lib.*1. *ſect.*7. *num.*3. *& Bauldri.* 43
*in Cærem. par.*1. *cap.*5. *n.*3.

Nec adverſatur, quòd diſpoſitio Cęremonialis, cum au-
thoritatibus proximè adductis, procedere valeant, quan-
do Hebdomadarius eſt Pluviali indutus, & ſic paratus,
non autem quando paratus non ſit Competentia enim primi 44
Stalli in ea parte, ubi illa hebdomada Chorus aſſignatur,
non derivat intuitu Paramentorum ſacrorum, quę regula-
riter pręcedentiam tribuere ſolent ſupra omnes, etiam ma-
jores, ex adductis apud *Barboſ. in Sum. Apoſt. deciſ. collect.*
91. *num.*19. & apud *D. Piton. diſcep. Eccleſ.* 15. *per tot. par.*
1. ſed procedit ex qualitate Officii Hebdomadarii, ratione 45
cujus in ea parte, ubi Chorus aſſignatur, habere debet pri-
mum Stallum, quia repræſentat tanquam Hebdomadarius
ipſum Corpus Capituli in functionibus Choralibus, & Ca-
pitularibus, & ſic omnes præcedit in parte, ubi adeſt
Chorus. E contra verò ab alia parte Epiſtolæ ſedet in
primo loco Præpoſitus, ſeù prima Dignitas, ut advertit
*Ceccoper. ubi ſupra lib.*2. *numer* 48. & in ſpecie, quòd 46
Hebdomadarius, Officium faciens, licèt paratus non ſit,
habere debeat primum Stallum probat *Cærem.* quòd hoc
primum Stallum aſſignat Hebdomadario parato *lib.*2. *cap.*3.
Deinde autem loquendo de eodem, non parato, pariter il-
li aſſignat primum Stallum quando eſt facturus Officium
*lib.*2. *cap.*6. ibi: *Canonicus, &c. facturus officium, &c. aſ-* 47
cendit Chorum in primo Stallo, ſeu Sede ex ea parte, ubi ea
ſtet hebdomada, Chorus aſſignatur, & reſolvit *Sac. Congr.*
in Brunduſina 17. *Junii* 1616. *apud Barboſ. in Sum. A-*
poſt. deciſ. collect. 404. *numer.*4. *& in Romano* 21. *No-* 48
vembris 1626. *& in Aretina* 24. *Januarii* 1688. datis in
Summ.

Et ita judicavit *Cong. part. DD. Card. d. Mareſcotti, Collore-*
di, & Nigroni inter Capitulum S. Mariæ in Coſmedin, &
Abbatem Piazza, ejus Archipresbyterum, & per Senten-
tiam 4. *Septembris* 1705. demandatum fuit, *Canonicum*
Hebdomadarium, facientem Officium, etiam non paratum,
debere in omnibus præcedere Archipresbytero, ſervata for-
ma ſuper modo ſedendi in Choro in omnibus, & per omnia,
prout diſponitur in Cærem. Epiſc. lib. 2. *cap.*6. Quòd ſanè 49
Judicatum veluti explicativum Cæremonialis, facit ſtatum
contra omnes, declarando quòd præcedentia primi Stalli
tributa Hebdomadario per Cęremoniale, debita ſit ratione
Officii, non autem ratione Paramentorum ad *Text. in cap.*
*In cauſis de Sent. & re judic. Pignatell. conſult.*43. *num.*8. 10. 50
2. *Rot. in Hiſpalen. Juris vot.* 4. *Februarii* 1697. *§. Diſtin-*
guentes coram Card. Caprar. & in Mindonien. 12. *Januarii*
1705. *§. Adſtipulabantur coram Anſaldo, & in Pampilonen.*
Juris ſedendi 28. *Jan.* 1717. *§. Nunquam cor. eodem.*

Quibus accedit praxis univerſalis omnium aliarum Eccle-
ſiarum; Etenim non ſolùm in pluribus Collegiatis Urbis
ita ſervatur, ut eſt notorium. Sed etiam in alia Collegiata
Inſulæ Melevitanæ, imò etiam in Cathedrali, ut in ſua 51
Relatione teſtatur Epiſcopus; Non ſolùm autem attenden-
da venit conſuetudo Urbis, quæ regulam præſtat aliis infe-
riorum Civitatum Eccleſiis, ut obſervavimus ſupra, ſed
ſpecialem animadverſionem habere debet ipſa conſuetudo
Diœceſis, in qua exiſtit Collegiata Birchircariæ, & ſignan-
ter conſuetudo ipſius Cathedralis, ad cujus formam ſe con-
formare debent aliæ Eccleſiæ inferiores, ad *Text. in cap.*
Cùm olim de Conſuetud. & firmata per *Rot. deciſ.*581. *num.*
3. *coram Danoz. jun & in Hiſpalen. Viſit.* 30. *Aprilis* 1700. 52
§. Obſervantiæ coram Molin. & in Oſnabrugen. Canonic. 10.
Junii 1718. *§. Rurſus coram Criſpo*; Et quando concurrit
conſuetudo, non eſt ampliùs locus dubitandi, quo minus
primum Stallum debeatur Hebdomadario, non parato,
ex adductis à *Barboſ. in Summ. Apoſt. deciſ. collect.* 404.
*numer.*3.

In majorem autem hujus aſſumpti probationem, quòd
Hebdomadarius, tanquam in ſua Hebdomada repræſenta-
tivus univerſi Capituli, præcedere debeat Præpoſito, ad-
ditur uſus, & praxis Proceſſionum, in quibus ſemper præ- 53
cedit Hebdomadarius ſupra Præpoſitum, incedentem ſi-
mul cum aliis Canonicis, ut teſtatur Epiſcopus. Unde
clarum remanet, quòd eadem præcedentia debeatur in
Choro Canonico Hebdomadario, cum ſit receptum prin-
cipium, quòd Proceſſio dicitur Chorus ambulans, ut
obſer-

obſervavi in *tom.* 1. *part.* 2. *diſcept.* 26. *ſub numer.* 39. &
54 *tom.* 3. *diſcept.* 23. *numer.* 51. Eademque præcedentia, quæ
ſervatur in Choro, ſervatur in Proceſſionibus circa Per-
ſonas ejuſdem Corporis, ut notavi ibidem *diſc.* 26. *numer.*
38. & probat *Pignatell. conſult.* 47 *numer.* 1. *tom.* 7. ibi:
55 *Reputatur, ac ſi eſſet in Eccleſia ipſa, quia Proceſſio ab exi-
tu uſque ad redditum unicus dicitur actus, non minus ac ſi
in ipſa Eccleſia perficeretur, ideoque omnia loca, per quæ
Proceſſio tranſit, tanquam Eccleſia conſideratur, inde reſpon-
dit Rota, inter contendentes de præcedentia, locum ſemper
eund. ab unoquoq; tenendum in itinere, & ſtationibus, quem
in ipſa Eccleſia habet.*

Neque juvat recurrere ad ſacram anchoram conſuetu-
dinis reſpectu noſtrorum Canonicorum; Cùm enim non
ſolùm non probetur, ſed nec etiam allegetur exadverſo cum
qualitate centenariæ, vel immemorabilis, illa in nulla
56 conſideratione haberi poteſt, quia abſque centenaria, vel
immemorabili, non eſt dare caſum, quòd Sacra Congre-
gatio approbare ſoleat hujuſmodi præeminentiam Epiſco-
palem ſavore Dignitatis tenuiſſimæ Collegiatæ ruralis,
57 quæ obſervantia in caſu iſto deficit, imò etiam deficit ulti-
ma poſſeſſio, eò quia Præpoſitus petit reintegrationem, &
reſtitutionem ad Statum poſſeſſionis deperditæ, & propte-
rea neque ultima poſſeſſio eidem aſſiſtit, minuſq; centenaria,
vel immemorabilis, unde neceſſariò deveniendum eſt ad
58 examen tituli, quem tamen ipſe Præpoſitus nullum habet,
aut allegare poteſt, cum neq; ſit Epiſcopus, neq; habeat
juriſdictionem Epiſcopalem in linea Prælati inferioris, cum
Territorio ſeparato, ſed ſit Dignitas unius ruralis Collegia-
tæ, extra Oppidum ſitæ.

Et quidem prima Dignitas Collegiatæ, non reperitur
in Jure, neque communi, neque ſpeciali, quod arrogare
ſibi valeat in Choro Sedem fixam coraceam, cum Pra-
59 della, & Genuflexorio ante, Tapete induto, cùm hoc
ſolùm competat Dignitati Epiſcopali, & prima Dignitas
aliud prætendere non poteſt, niſi primum, & digniorem
locum in Choro, non autem Sedem fixam coraceam, eo-
que minùs cum ornamento Epiſcopali, ſcilicet Genufle-
xorio, Tapete induto, juxta Decreta hujus Sacræ Con-
60 gregationis, & ſignanter 24. *Martii* 1612. apud *Gavant.
in Manual. Epiſcoporum in verbo Canonicorum munera num.*
5. ibi: *Ante Dignitates non debet poni Pulvinar. cum Tape-
te, ſedeant in ſuis Stallis*, & apud *Barboſ. in Summ. Apo-
ſtol. deciſ. in verbo Dignitas numer.* 8. ubi refert reſolutionem
in Tudertina 24. *Martii* 1613. in qua reſolutum fuit, non
61 poſſe indulgeri ratione Dignitatis niſi Pulvinar de corio
taurùm.

Sic etiam moderniori tempore, ita reſolutum fuit in *Her-
bipolen. Præemin.* 22. *Decembris* 1698. impreſſa apud *Mona-
62 cell. in Formular. par.* 2. *tit.* 13. *formul.* 2. *num.* 3. ibi: *Hæc
enim ſunt ſigna ſuperioritatis, quæ non competunt, niſi Epiſ-
copis, aliiſque Prælatis, & ideo nemini de Capitulo, etiam-
ſi ſit Dignitas conceditur hæc præeminentialis diſtinctio, ut
deciſum fuit à Sac. Cong. Rituum in Herbipolen. in qua Digni-
tates illius Eccleſiæ primitiales, vigore conſuetudines allega-
63 tæ, prætendebant Genuflexorium, ſive locum Stalli cum Pul-
vinari, & Strato, ſive Tapete retinere, & declaravit, Pul-
vinar tantùm lanæ violacei coloris eſſe permittendum, & ſer-
vandum Cæremoniale.*

In quo caſu notandum reſolutionem hanc eſſe inductio-
ribus terminis, quia nempè Dignitas non prætendebat ni-
ſi Genuflexorium, & locum Stalli, cum Pulvinari, &
Strato, ſive Tapete, non autem inſimul Sedem fixam co-
64 raceam, cum omnibus prædictis, ac etiam cum Pradella,
quia ſolùm prætendebat locum Stalli, & tota amaritudo
verſabatur circa Pulvinar, & Tapete; Quid ergo dicemus
in caſu iſto, ubi ſub 1. dub. continentur tot præeminen-
tiales extravagantiæ; Primo Sedes fixa coracea; Secun-
65 dò Genuflexorium; Tertio Tapete, quæ inſimul juncta
demonſtrant verum ſiſtema Dignitatis Epiſcopalis, quod
quidem neque etiam diſputatione dignum videtur, ut dari,
& convenire poſſit Dignitati Collegiatæ, habentis preben-
dam 25. vel 30. ſcut. Dignitati non Cathedralis, nec Col-
legiatæ, ſitæ in aliqua Civitate, ſed parvæ Collegiatæ
Parochialis, exercitæ pro Cura Animarum independenter
à Capitulo per Vicarium qui per Indultum Innocentii XII.
fuit condecoratus Titulo Archipresbyteri cum Stallo in
Choro, immediatè poſt Præpoſitum, ſitæ ruraliter extra
Oppidum, ubi in functionibus ſolemnibus non comparent
decem homines, quod non videtur permittendum ex ad-
ductis ſupra.

Neque ad colorandum altitudinem hujus præeminentiæ
ſuffragatur decretum Sacræ Congregationis in *Tranen. Jur.
honoriſic.* 13. *Septembris* 1670. Etenim ultra quod apparet 66
emanatum unica tantùm Parte informante; Si attentè re-
flectatur ad tenorem hujus Decreti, clarè patebit, illud lo-
qui in terminis omninò remotis, & differentibus; Ibi enim
dictum fuit, manutenendum eſſe Archipresbyterum Ec-
cleſiæ Sanctæ Mariæ Majoris Oppidi Barolitani in poſſeſ-
ſione Jurium honorificorum in Miſſa, & Veſperis, ſolem-
niter celebrandis, & Jura honorifica fuerunt, habere uſum
ſex Ceroferariorum, ſex Clericorum, totidem Sacerdotum
cum Cappis, nec non uſum Menſæ, ſeu Credentiæ, cum
Gutturnio, & Pelvi ex argento, duobus Candelabris, &
ſuis Candelis accenſis, duobus item Urceolis Vini, & Aquę, 67
ac demum uſus Sedia in Choro, & ante Sedem Genuflexo-
rium cum Tapete, & Pulvinari, abſente tamen Archiepiſ-
copo, ipſo verò præſente nullam ex prædictis prerogativis,
& honorificentiis competere declaravit.

Ut igitur patet ex tenore hujus Decreti hæc Jura ho-
norifica conceſſa fuerunt Archipresbytero, ſolemniter ce-
lebranti Miſſam, & Veſperas, & ſic quando ipſe indu- 68
tus Pluviali, & veſtibus ſacris divina celebrat in Eccleſia,
quæ Jura honorifica etiam limitata fuerunt abſente Ar-
chiepiſcopo: Caſus autem noſter non eſt talis: quia non
prætenditur hæc prærogativa quando Præpoſitus veſtibus
Sacris indutus celebrat in Eccleſia, ſed ipſe prætendit
hanc prærogativam in omni caſu juxta noſtrum dubium,
quando ſimpliciter aſſiſtit in Choro pro ejus officiatura,
& propterea dictum decretum verſatur extra terminos
noſtros.

Ulterius in eodem Decreto non permittitur, niſi uſus
Sedis in Choro, hæc autem Sedes intelligitur de loco Stal-
li in Choro, & ideo non loquitur de Sede fixa coracea, 68
quæ eſt Sedes Cameralis, vulgò *Sedia d' appoggio*; Et in-
ſuper in eod. Decreto non conceditur Pradella, quæ hic
prætenditur, & conſequenter à toto genere nihil commu-
ne habet Decretum hoc cum caſu noſtro.

Nititur demum idem Decretum conſuetudini, quæ in
illo caſu potuit eſſe immemorabilis, vel centenaria, ne-
que ideo etiam circa Genuflexorium, & Tapete licet ar-
guere ab uno caſu ad alium, quando agitur de Decretis,
emanatis in caſu particulari, cum omnis caſus habeat
ſuas circumſtantias diverſas, propter quas non poteſt
unum Decretum generaliter applicari ad omnes alios ca-
ſus, in quibus eædem circumſtantiæ non concurrunt, ut
in puncto notant *Cardin. de Luc. in Adnotat. ad Concil. diſ-* 69
curſ. 5. *numer.* 17. cum aliis, citatis *in tom.* 1. *par.* 2 *diſcep.*
10. *numer.* 22. & addo *Monacell. in Formular. tom.* 2. *in
epiſtol ad Lectorem verſ. Decreta Sacr. Congreg. & D. Pi-
ton. diſcept. Eccleſiaſtic.* 30. *numer.* 29. *Rot in Romana Penſ.*
15. *Martii* 1694 §. *Non poteſt coram Card. Ptolo & in Ca-
ſtellana Aperitoris* 19. *Novembris* 1703. §. *Non obſtat, & in
Nullius, ſeu Fulden. Juriſdictionis* 27. *Aprilis* 1705. §. 22.
coram Molin.

Abſque ulla prorſus difficultate, dum habemus Decre-
tum poſterius Sac. Congregationis *in Herbipolen.* anno 1698.
apud *Monacell. ubi ſupra* quod in hac parte, tanquam poſte- 70
rius ſervandum venit, & ſequendum, ex adductis *in tom.*
2. *par.* 2. *diſcep.* 4. *num.* 73. & *diſcep.* 17. *num.* 40. quo ſtante,
ne unum Decretum alteri contrarietur, recurrit reſpon-
ſio, ſuperiùs data, quod illud anni 1670. loquitur, quan-
do Archipresbyter ſacris Veſtibus indutus, celebrat Miſ-
ſam, & Veſperas, ut ex littera ejuſdem Decreti, & quæ- 71
cumque interpretatio eſt ſumenda pro conciliatione ex benè
animadverſis per *Rot. in Hiſpalen. Juris votandi* 4. *Februar.*
1697. §. *Diſtinguentes coram Card. Caprara.*

Quæ omnia ſine difficultate tranſeunt quando, ut ſu-
pradictum eſt, Præpoſitus non habet immemorabilem, ne-
que centenariam, imò neque poſſeſſionem ultimam; Nam 72
licèt prætendat reintegrationem ad illam, quàm ſuos Prę-
deceſſores habuiſſe ſupponit, attamen non probatur hæc
prætenſio, & probata non relevaret, ex duplici capite;
Primo quia fuit abuſiva, & erronea, ob prætenſionem,
quam habuerunt antiqui Prępoſiti Juriſdictionis Epiſcopalis
qua ſublata per rem judicatam, ceſſare debuit præeminen-
tia acceſſoria ex vulgatis; Et ſecundò, quia poſſeſſio fuit
deperdita, & Præpoſiti non reclamando ſe habuerunt pro
ſpoliatis.

Hæc, juncta cum aliis fundamentis, de quibus ſupra,
militantia quoad 1. dub. à fortiori concludunt pro nega-
tiva reſolutione 2. in quo mutatur formalitas, ſed non
ſubſtantia ejuſdem præeminentiæ, dum prætenditur pri-
mum Stallum Chori à parte Evangelii, coopertum cora-
mine,

Digitized by Google

73 mine, eminentius aliis Stallis Canonicorum, cum Genuflexorio; Tapete parato, & Pulvinaribus, in quo ſané creſcit oratio reſpectu præeminentiæ, dum 1. Stallum prætenditur coopertum coramine; 2. prætenditur eminentiùs aliis Stallis Canonicorum; 3. prætenditur Genuflexorium cum Tapete; Et 4. Pulvinaria; Quid plus prætendere poſſet Epiſcopus? ignoratur, & tandem hæc omnia,
74 veluti repugnantia Cæremoniali, & Gierarchiæ Eccleſiaſticæ rejicienda ſunt, maximè quia nunquam talem præeminentiam habuerunt Præpoſiti, & eſt prætenſio nova, ut ſic videatur variari ſpecies, quando genus eſt idem, & fortè magis qualificatum, & pompoſum, ubi recurrunt omnia deducta ſupra.

Neque applicantur ad caſum Decreta, edita in Theat. Juriſdict. quæ loquuntur de juriſdictiones Epiſcopali, quam habebat Præpoſitus Ariſſæ, uti Prælatus inferior, cum Territorio ſeparato. Et ſic etiam non applicatur deciſio
75 *Rotæ in Aſten. Sedis deciſion. 884. par 4. divers.* Quia neſcitur, quæ Sedes ſit illa, de qua loquitur ibi Rota, & potuit eſſe primum Stallum in Choro, & multò magis in caſu iſto, ubi non unum dumtaxat ſpeciale prætenditur, ſed plura ſimul, nempè Sedes, eminentis Sedis, Pradella, Genuflexorium, Tapete, & Pulvinaria, quibus accedere deberet etiam Thronum.

Quæ dicuntur de centenaria circa primum dubium poterant omitti, quia probatur quidem erectio Collegiatæ, quæ etiam ſtetit in lite, & eſt ſola præſumptio, quod ab
76 initio ſibi Præpoſitus arrogaverit hanc prærogativam, ſed ſimul conſtat, id geſtum fuiſſe in ſequelam juriſdictionis Epiſcopalis, quæ per rem judicatam rejecta remanſit, juxta ea, quæ habentur in *deciſ. 75. numer. 19. & ſequen-*
77 *tibus coram Carill.*, & ideo corruit centenaria exadverſo ſuppoſita, & ſimul etiam corruit generalitas illa, quod Præpoſitus Caput Capituli exiſtat, & ſit diſtinguendum circa præeminentias; Quia prima Dignitas eſt caput numerale, non autem principale Capituli, ut vidimus ſupra; Diſtinctio autem præeminentiæ conſiſtere debet in proprietate loci, & Stalli in Choro, & in Jure præſidendi, & in præcedentia in functionibus Eccleſiaſticis, & ſimilibus, non autem, quod Dignitas Collegiatæ ſibi arrogare valeat Sedem, & præeminentiam Epiſcopalem, ut exadverſo prætenditur.

Quod Epiſcopus non ſit in Cauſa, non relevat, non ſolùm, quia ſatis contradicit in ejus Relatione data in Sum-
78 mario, ſed etiam, quia in hac materia ſervandi moderationem ſacrorum Rituum, & decorem Hierarchiæ eccleſiaſticæ circa Inſignia, præeminentias, datur actio popularis, & multò magis datur Capitulo, quod dicitur Eccleſiæ Sponſus, & Defenſor, ut in puncto obſervat *Rot. in*
79 *Janurn. Inſign. 14. Febr. 1705. §. Demum cor. Muto*, cum aliis apud *D. Piton. diſcep. Eccleſ. 49. n. 8.*

Et nihil juvat decretum Epiſcopi, per modum proviſionis ematum, de quo in Summario, quia fuit proviſionale, & dedit cauſam liti; Minuſque ſuffragatur regula generalis, quod dignior altiori loco ſedere debeat, cum hoc
80 neutiquam procedat in prima Dignitate, ſedente in Choro cum aliis Canonicis, ubi Sedes debent eſſe æquales; juxta doctrinam *Cerroper. Lucabrat. Canon. libr. 2. numer. 45.*

Circa 3. dubium poſito ad partes temperamento proviſionali Epiſcopi, quod litem non decidit, nec præjudicat, neque in petitorio, neq; in poſſeſſorio, juxta naturam pro-
81 viſionum, de qua *Rot. in Valven. & Salmonen. Juriſdict. 2. Julii 1714. § finali coram Falconerio*, tota defenſio Partis conſiſtit in prætendendo, quod quando Hebdomadarius non eſt paratus, non debeat occupare primum locum in Choro; Sed iſta prætenſio eſt jam deciſa per rem judicatam Sac. Congreg. particularis, quod Hebdomadarius, etiam non paratus, debeat habere primum Stallum in Choro juxta late deducta ſupra.

Die 3. Feb. 1720. propoſita Cauſa in C.R. per Card. Priolum ſub infraſcriptis dubiis.

I. *An Præpoſitus Collegiatæ Eccleſiæ S. Helenæ Bircbercaræ ſit manutenendus, & quatenus opus ſit, reintegrandus*
82 *ad poſſeſſionem, ſeu quaſi, retinendi, ac utendi Sede fixa eboracea, cum Pradella, & Genuflexorio ante, Tapeto induto, in Choro dictæ Eccleſiæ, propè Altare Titularis exiſtens in eodem Choro, & à parte Evangelii, in caſu &c.* Et quatenus negativè.

II. *An Præpoſito debeatur primum Stallum dicti Chori à parte Evangelii coopertum coramine, & eminentiùs aliis*
83 *Stallis Canonicorum, cum Genuflexorio ante, parato Tapeto, & Pluvinaribus; Vel quomodo in caſu &c.* Et quatenus affirmativè.

III. *An Præpoſitus teneatur cedere idem Stallum Canonico Hebdomadario, Pluviali, vel ſine induto, ſeu quale ſtallum eidem aſſignandum ſit, & quomodo, ſeu cum Tapeto,* 84
vel ſine, in caſu &c.

Ad 1. reſponſum fuit: *Non deberi.* 85

Ad 2. *Negativè quoad Ornamenta petita.* 86

Ad 3. *Servari ſolitum, præter quam in caſu, quo Hebdomadarius ſit indutus Pluviali*, cum addito, ut Cauſa amplius non proponeretur in Sacr. Congreg. In omnibus dictis tribus dubiis. 87

DISCEPTATIO XIX.

Avenionen. Penſionis.

PRO

Cardinale Nigrono.

CUM

PP. Carthuſianis.

ARGUMENTUM.

In concurſu Penſionarii, an expenſæ pro expeditione Bullarum præferendæ ſint, Itaut Penſionarius terminos ſuæ penſionis obtinere non poſſit, niſi priùs ſolutis eiſdem expenſis Bullarum. Verſio an probata dicatur in Tertii præjudicium ab aſſertione Contrahentis.

PEtit in præſenti judicio Cardin. Nigronus mandatum de conſignando ſc. 800. ſibi debitorum pro duobus terminis penſionis, decurſis in Vita Archiepiſcopi Montecatini, & pro quibus ſuo loco graduatus fuit in Sententia, Lata per Auditorem Generalem Vicelegationis, & videtur annuendum inſtantiæ. 1

Quia de reſervatione penſionis ad illius favorem docemus in Summario; Penſionarius autem in concurſu præfertur omnibus creditoribus, etiam anterioribus, ſuper fructibus beneficii, pro ſua penſione obligatis, ut præter *Card. de Luca de Penſ. diſc. 15. num. 14.* advertunt *Tondut. de Penſion. cap. 21. numer. 13. & Salgad. in Labyr. credit. part. prima capit. 42. numer. 23. Acoſt. de Privileg. cred. reg. p. ampliat. 12. numer. 18. & Roderic. de Concurſ. creditor. par. 1. artic. 5. numer. 82. uſque* Ea ratione, quia cum penſio ſit onus reale, diminuit quantitatem fructuum, itaut tantò minùs dicatur eſſe in bonis Titularis, quantò important termini penſionis, ut ad propoſitum proſequitur *Salgad. in Laby. credit. dict. par. 1. cap. 42. numer. 17. & ſequentibus & num. 28. & 29.* 2 3

Impugnatur exadverſo exequutio, & expeditio dicti mandati de conſignando cum ſuppoſito duplicis crediti, 4
unius ſc. 2000. alterius verò ſcut. 1900. quorum tamen neutrum ſubſiſtit, & propterea nec etiam merentur allegari in concurſu Penſionarii.

Primum creditum ſc. 2000. fundatur in ceſſione, reportata à Religioſis ab Advocato Montecatino, qui die 21. Aprilis 1689. extinguendo Cambium, contractum 18. Au- 5
guſti 1686. cum March. Nunez, ceſſit deinde Monaſter. Jura, reportata ab eodem Marchione; Verùm hujuſmodi ceſſio nullius eſt relevantiæ; Abſoluti enim Juris eſt,
quod debitor, ſolvens proprium debitum, nullam reporta- 6
re poteſt ceſſionem, quæ ſi reportetur, reſolvitur in ſimplicem quietantiam, & hoc, ne detur actio, & paſſio in eodem ſubiecto, juxta theoricam *Bart. in leg. Modeſtinus n.*
4. ff. de Solution. de qua *Olea de Ceſſion Jur. tit. 4. par. 2. nu-* 7
mer. 4. Card. de Luca de Dot. diſc. 28. nu. 12. & de Cred. diſc. 48. num. 3. Rocca diſput. Jur. cap. 131. num. 31. Rot. dec. 68. n. 5. cor. Ludoviſ. & dec. 166. num 13. cor. Cavill. & dec. 789. nu. 2. cor. Cerr. & dec. 279. nu 9. par. 9. & dec. 231. nu. 4. & 5. par. 18. rec. & in Auximana Bonorum 8. Jun. 1663. §. Hæc Aſcaniocor. Alberg.

Nec credimus poſſe controverti, d. Montecatinum fuiſſe
in propriodebitorem controverſi cambii, dum in illius crea- 8
tione in ſolidum ſe obligavit cum Archiepiſcopo Patruo, & Co: Jo: B. Patre, ut legitur Sum.

Abſque eo quod aliquod fieri poſſit fundamentum in illius declaratione, emiſſa multos poſt dies ab extinctione Cambii, in qua aſſerit, ſe procuraſſe dictam extinctionem

Digitized by Google

nem ex pecuniis Religioſorum; Actum enim eſſet in hujuſmodi materia de intereſſe Creditorum, ſi ſtandum eſſet privatis Atteſtationibus Debitorum; Et propterea in illorum præjudicium dictæ Confeſſiones non attenduntur, ut advertunt *Cyn. in leg. Ubi adhuc num. 19. C. de Jur. dot. Caſtr. in leg. Sæja mancipia num. 5. ff. ad Velleian. Bald. conſ. 432.*
10 *num. 1. lib. 1. Salgad. in Labyr. credit. par. 3. cap. 13. numer. 17. Merlin. de Pignoribus lib. 4. tit. 5. quæſt. 134. num. 14. de Angel. de Confeſſion. lib. 2. quæſt. 10. numer. 9. & quæſtion. 60. numer. 2. Rot. deciſ. 191. num. 1. & deciſ. 584. numer. 18.*
11 *cor. Bich. & dec. 193. num. 12. par. 13. rec.* Et optima quidem ratione, ne aliàs in debitoris ſit poteſtate Creditores circumvenire, quod conſiderat *Rot. dicta deciſ. 193. num. 1. coram Bich.*

Fortiùs quia eadem confeſſio, ſeu declaratio, eſt unde-
12 quaque inveriſimilis, ſive conſideretur ſumma ſcutorum 2000. ſive qualitas Contrahentis, nempe Patris Nicolai Ciampolini, Procuratoris Carthuſiæ, quod imperceptibile eſt, abſque aliqua juſtificatione, & ſine licentia, in ſcriptis obtenta Congreg. Epiſcop. juxta inconcaſſam praxim, conſignaſſe adeo notabilem ſummam brevi manu,
13 ad hoc, ut Monaſterium acquireret Jura contra Archiepiſcopum Montecatinum, qui antecedenter emiſerat aliam obligationem favore ejuſdem Monaſterii par. notabilis ſummæ ſcutor. 1900. ut Conſideranti patet. Ad excludendam igitur impropriam hanc interpretationem, quæ ſaperet delictum, ſeu dilapidationem bonorum Monaſterii, & nè
14 dicamus, Religioſum exemplaris vitæ incumbere negotiationibus hiſce ſæcularibus, dando pecunias pro emptione cambiorum, dicendum potiùs eſt, pecunias, quibus mediantibus fuit extinctum cambium, fuiſſe ejuſdem Archie-
15 piſcopi Montecatini, & manifeſta pluſquam hujus veritatis demonſtratio deſumi poteſt ex alia ſolutione ſcut. 400. Nobis facta ab eodem Procuratore Ciampolino duobus tantùm diebus poſt extinctionem ſicuti enim hujuſmodi ſolu-
16 tio facta fuit ex pecuniis Debitoris, ita dicendum eſt de dicta extinctione, ad evitanda tot abſurda, quæ ex inde ſequerentur.

II. Creditum Religioſorum fundatur in Confeſſione, emiſſa per dictum Archiepiſcopum Montecatinum die prima Septembris 1686. in qua fatetur, ſe debitorem Mo-
17 naſterii ſc. 1900. pro totidem in ſuis uſibus impenſis; Sed hoc quoque creditum nec etiam merebatur allegari in concurſu noſtræ penſionis, nedum quia eſt illa poſterius, ſed etiam quia totam ſubſiſtentiam habet in ſola Confeſſione
18 Debitoris, quæ ex ſuperiùs deductis nullo modo nocet Creditoribus.

Excluſa ex his ſubſtantia creditorum, exadverſo prætenſorum, non eſſet quærendum de verſione; Et tamen gratia diſputationis, de hac quoque diſcurrendo, dicimus,
19 reſpectu primi Cambii ſcut. 2000. illam eſſe nedum inveriſimilem, ſed ferè impoſſibilem, dum illud contractum fuit non à ſolo Archiepiſcopo, ſed à dictis Jo: B. & A. F. abſque ulla enunciativa, quòd eædem pecuniæ deſervire debebant pro expeditione Bullarum, quod ad exclu-
20 dendum verſionem conſiderat *Rot. dec 382. num. 6. part. 15. recent.* Unde cùm pecuniæ, ad cambium ſuſceptæ, potuerint aliis uſibus Obligatorum inſervire, hoc ſufficit ad ex-
21 cludendam verſionem, quæ ex ſola poſſibilitate in contrariam deſtruitur, ex adductis per *Anſald. de Comm. & mercat. diſc. 45. num. 26. & Rot. deciſ. 99. num. 47. poſt. Merlin. de Pignor. & deciſ. 64. num. 37. & ſeq. par. 17. & deciſ. 64. num. 11. par. 18. recent.*

Eadem quoque facilitate excluditur verſio reſpectu ſecundi crediti ſcut 1900. circa quod nulla datur juſtificatio,
22 ſed adducitur ſolùm enunciativa, in Apoca obligationis emiſſa per illa verba: *De' quali mi ſono ſervito nella ſpeditione delle Bolle, & altre ſpeſe, dame fatte per l'Arciveſcovato di Avignone*, quæ ad effectum, de quo agitur, nil rele-
23 vat, ut punctualiter probat *Surd. de Aliment. lib. 8. privil. 48. num. 8. & 9.* ibi: *Non ſufficit dicere quod mutuat in talem Cauſam, ſed neceſſe eſt probare Negaſantius, &c. ubi inquit, quod pecunia debet eſſe verè in eum uſum expenſa, & ratio eſt, quia confeſſio unius non nocet Tertio, &c. Et quando aliquid eſt, cauſa producendæ actionis contra Tertium, illud eſt plenè probandum, nec ſtatur confeſſioni alioram*, &
24 in terminis *Urſil. ad Afflictum deciſ. 168. num. 2. & Rot. cor. Cerr. deciſ. 739. lib. 2. num. 4. & 5.* Et in ſimili, quòd verſio nec etiam probetur ex aſſertione Tutoris reſpectu contracti, per pupillum geſti, *Rot. deciſ. 88. num. 12. cor. Priol. & dec. 382. num. 8. part. 15. rec.*

Sed, ut oratio ſemper creſcat, adhuc dato, & non con-
ceſſo, quod in caſu verſio concludentiſſimè juſtificaretur, 25
non ideo retardandum eſſet mandatum de conſignando; Tum quia ex immemorabili conſuetudine à Camera religioſiſſimè obſervata, nunquam impenſæ Bullarum detrahuntur ex Spoliis Epiſcoporum, ut in terminis advertunt *Calderin. conſil. 2. per totum de Solution. Angel. 45. conſil. 2. ſub numer. 4. & ſequentibus Adden. ad Capell. Tholoſ. quæſt. 498. ante finem, Adden. ad Cardin. Mandoſot. de Election. capit. 58. Verb. Pertinentibus littera B. & Noal. de Tranſmiſſ. caſ. 28. numer. 79. poſt medium Verſic. Ego autem ſic* 26
diſtinguo. Et ita reſolutum fuit à Congregatione particulari anno 1689. in una *Spoletana*, in qua Partibus acerrimè informantibus deciſum fuit, quod expenſæ, factæ pro 27
expeditione Bullarum ſolvendæ ſunt per hæredes Epiſcop. ex propriis bonis, non verò ex fructibus bonorum Eccleſiæ. Idemque practicatum pariter fuit in una *Feſulana* pro expeditione Bullarum Epiſcopi Panciatichi, non attentis ſtrenuis oppoſitionibus cl. m. Cardin. Bandini Panciatici, qui non ſemel replicatos diſcurſus mecum habuit circa d. caſum, qui ei viſus fuit durus.

Tum quia ad omne pejus, actio dirigenda eſſet contra bona Eccleſiæ, non contra fructus extantes, quorum Penſionarii ſunt Domini; Rata enim penſionis reſervata Pen- 28
ſionario cenſetur per Papam ab initio abſtracta, & ſeparata à reliquis fructibus Archiepiſcopatus, ut ferè per hæc verba firmavit *Rot coram Millin. deciſ. 448. numer. 8. & 9. & coram Ottobon. deciſion. 46. ſub numer. 19.* Tum demum quia, ut detur repetitio ejus, quod in alicujus utilitatem verſum aſſeritur, probata concludenter verſione, probari deinde debet utilitas, ex illa reſultans, juxta animadverſa per *Cardin. de Luca de Credit. diſc. 72. numer. 8. & Anſald. de Comm. & mercatur. diſcurſ. 44. numer. 10. & 12. diſcurſ. 45. numer. 28. & Rot. dec. 99. numer. 46. apud Merlin. de Pignoribus, & deciſ. 9. numer. 15. Verſ. Ideo cum* 29
Epiſcopus, & ſequentibus part. 16. Quæ in caſu præſenti evidenter excluditur ex inferiùs conſiderandis, ſemperque Penſionarius à die 13. Maii 1686 fuiſſet Creditor ſuæ penſionis, ſive Archiepiſcopus Montecatinus expediviſſet Bullas ſui Archiepiſcopatus, ſivè alter ditior Prælatus ei fui- 30
ſet ſubrogatus, ſive Archiepiſcopatus longiori temporè vacaſſet.

Nec ſubſiſtit animadverſio, quæ prætenditur militare contra Penſionarium, cujus penſio reſervata aſſeritur in aſ- 31
ſumptione Alexandri Montecatini ad Archiepiſcopatum Avenionen, quæ innititur authoritati *Card de Luc. de Penſion. diſc. 33. num. 12. & ſeqq.*

Pro illius enim remotione duo videntur præmittenda, alterum in facto, quod ſcilicet noſtra penſio reſervata fuit die 13. Maii 1686. cui poſt multos menſes conſenſit dictus Archiepiſcopus Montecatinus, alterum verò in Jure, quod 32
ſcilicet penſio incipit currere à die reſervationis, non autem à die conſenſus, præſtiti à Titulari, ut firmavit *Rot. deciſ. 803. numer. 3. in fine, & numer. 4. coram Pen. & deciſ. 327. in principio coram Coccin. & deciſ. 329. numer. 3. coram Cavaler. & deciſ. 880. numer. 13. & ſequentibus* 33
coram Dunoz. jun. Quodque Gratia penſionis dicitur Gratia diſtincta à collatione, ſeu proviſione Beneficii, & Dignitatis, & quidem tali diſtinctione, ut, iſta corruente, prima ſubſiſtat, ex adductis per *Cardin. de Luca de Penſion. diſc. 33. num. 13. Rot. deciſ. 46. num. 19. & 20. cor. Ottob. & deciſ. 161. num. 11. coram Penting. 2. deciſ 658. num. coram Dunoz. jun.*

Ex quibus nulla videtur excogitabilis annexio inter unam,, & aliam, nullumq; proinde commune negotium geſſit Archiepiſcopus Montecatinus, expediendo ſuas Bul- 34
las, imò hujuſmodi expeditio damnoſa potiùs fuit Penſionario, ſi enim illam non feciſſet d Archiepiſcopus Montecatinus, Archiepiſcopatus collatus fuiſſet ditiori Prælato, nec propterea adeſſet modò controverſia ſuper ſolutione termi- 35
norum decurſorum.

Inapplicabilis proinde remanet authoritas *Cardin. de Luca de Penſion. diſc. 33. numer. 12.* qui loquitur in caſu, quo penſio reſervata fuit ab inferiori Collatore, & Titu- 36
laris, defendendo beneficium proprium cum ſubſtentatione Litis, ſubſtinuerat per conſequens etiam penſionem, quæ à controverſa collatione dependebat; In præſenti autem res eſt in oppoſitum, quia nulla erat controverſia 37
ſuper validitate noſtræ penſionis, multò ante expeditionem Bullarum reſervatæ, nullaque conſiderari poteſt dependentia ab illarum expeditione, ſed potiùs penſio ſemper fuiſſet debita à die reſervationis, etiamſi diù dilata fuiſſet expeditio, imò etiamſi Bullæ expeditæ fuiſſent a

Pontifi.

38 Pontifice Suceeſſore, ut firmavit *Rota in Aſſiſen. Penſionis coram Sacrato* impreſſa *apud Marthef. de Commiſſion. part. 1. fol. 532. num. 1. & deciſ. 43. ſub num. 11. apud Tondunt. de Penſionibus*.

Tantùm autem abeſt, ut aliqua ſpecialis ratio vigeat contra Penſionarium, quin potiùs ejus favore militet ſpecialiſſima animadverſio, quæ illius Jura ponit in toto: Illius ſiquidem penſio, inter alias exemptiones, & immunitates, quibus ei reſervata fuit, habet illam ſpecialiſſimam
39 exemptionem etiam à reparatione Eccleſiæ Avinionen. unde eò magis immunis eſſe debet à prætenſa contributione pro expenſis Bullarum; Si enim Summus Pontifex illam reſervare voluit liberam etiam ab onere reparationis, quod eſt neceſſariiſſimum, & à nemine alio præſtari debet, quantò magis dicendum eſt, illam immunem reſervare voluiſſe à voluntaria impenſa expeditionis Bullarum, quam
40 ſi facere non potuiſſet Archiepiſcopus Montecatinus, non defuiſſent alii, qui illam de proprio feciſſent, ut patet ad ſenſum.

Quæ omnia dicta ſint ex abundanti, & ad ſatisfaciendum ingenioſis motivis, ex adverſo excitatis, cæterùm
41 pro victoria ſat eſt advertere in concreto, quòd quæſtio vertitur ſuper conſignatione fructuum extantium, quos non petimus Nobis adjudicari tanquam creditoribus, ſed uti Dominis, quia, ut ſæpè diximus, & probavimus, penſio eſt quota fructuum, & rata illorum Nobis à Papa aſſignata, extracta, & ſeparata fuit à reliquis fructibus
42 Eccleſiæ uſque ab initio reſervationis penſionis, ut in terminis firmavit *Rot. coram Ottbob. d. deciſ. 46. num. 19.* cum aliis, citatis *in tom 4. part. 2. diſcept. 23. num. 9.*

Anno 1690. acriter diſcuſſo articulo coram Card. Scotto, tunc temporis Auditore Card. Otthoboni, Legati
43 Aveninnenſis A.C.N. mandatum expeditum per Acta FloreIli à Penſionario obtentum, ſuam habuit exequutionem, & complementum.

DISCEPTATIO XX.

Brunduſina Proceſſionis.

PRO

PP. Dominicanis.

CUM

Clero Sæculari.

ARGUMENTUM.

Quibus concurrentibus Religioſi teneantur accedere ad publicas Proceſſiones. Et an particulares Religioſi aliquando ad illas accedentes obligent alios, in eorum Conventibus poſtea moram facientes, itaut in futurum cogi poſſint ad illas accedere Religioſi, in eiſdem Conventibus de novo tranſmiſſi.

PRo favorabili reſolutione dubii in fine regiſtrati, præmittimus 1. quòd Proceſſio Dominicæ Palmarum, de qua diſputamus una eſt ex illis ſacris Functionibus, quæ
1 juxta Rubricas Eccleſiaſticas, verè, propriè, & præcisè ſpectat, & pertinet ad omnia Capitula Eccleſiarum Metropolitan. & Cathedral. totius Orbis; Quamvè facere etiam ſolent, & debent omnes religioſæ Communitates, ut notum eſt, & ſtatuitur *in Rit. Rom. in Rubr. de Proceſſ. verſ. Proceſſiones autem*.

Præmittimus 2. quòd Capitulum Metropolitanæ Eccle-
2 ſiæ Brunduſinæ loco faciendi dictam Proceſſionem per circuitum propriæ Eccleſiæ, ab antiquiſſimo tempore ſolitum eſt illam ducere ad Locum quemdam, cui Hebraicum nomen Hoſanna, latinè Salvum fac, extra mœnia dictæ Civitatis poſitum, in quo ex antiquiſſima pariter conſuetudine à Sacra Congregatione Rituum tolerata, ſeu approbata anno 1711. ſolitum eſt legere Græca lingua Epiſtolam illam, & Evangelium, quod in aliis Eccleſiis legitur Latino idiomate; Deindè verò loco aperiendi Portam
3 majorem propriæ Eccleſiæ eo tempore, quo canitur ſolita illa antiphona: *Attolite Portas &c.* illam cantat antè Januam Civitatis, vulgò *Meſagna*, ibique peragere ſolet omnes illas alias ſacras Functiones, quæ in omnibus aliis Eccleſiis fieri ſolet ante Januam majorem cujuslibet Eccleſiæ.

Quod eſt adeò verum, ut tempore pluviæ, quando hujuſmodi antiquum ſolitum ſervari non poteſt, tunc, ſe uniformantes Canonici univerſali laudabili conſuetudini totius Catholicæ Eccleſiæ, illam faciunt prope Eccleſiam
Metropolitanam, ut eſt in eadem Civitate notorium, & 4
uno ore aſſerunt omnes contrarii Teſtes, circa 15. Interg. Qui ulterius circa 17. Inter. concorditer itidem aſſerunt, Proceſſionem, de qua eſt quæſtio, eſſe ſubrogatam loco illius ſolitæ Proceſſionis, quæ fieri deberet in Eccleſia Metropolitana.

Præmittimus 3. quòd Proceſſio, quæ fit in Dominica Palmarum, licèt ſit una ex ſolemnibus, & univerſalibus Proceſſionibus, quæ in Catholica Eccleſia laudabilitèr
quolibet anno ſunt in uſu, non eſt tamen ex illarum nu- 5
mero, de quibus loquuntur Apoſtolicæ Conſtitutiones, à quibus præſcribitur, tam Clerum ſæcularem, quàm regularem eis intervenire debere, ut ſunt illæ SS Corporis Chriſti, Rogationum &c. Idque congrua ratione introductum eſt, & ubique practicatur, quia ſcilicet tempore hujuſmodi privilegiatarum Proceſſionum non tenentur iidem de Clero, tam ſæculari, quàm regulari propriam diſtinctam Proceſſionem facere, & conſequenter abſque ullo detrimento ſacrarum Functionum poſſunt dictis privilegiatis Proceſſionibus omnes intervenire.

Non ſic autem reſpectu Proceſſionis, quæ fit in Dominica Palmarum, quia tunc quælibet religioſa Communitas, non ſolùm debet illam facere in propria Eccleſia, ſed ul-
teriùs tenetur in illa canere Miſſam ſolemnem, cum om- 6
nibus illis ſacris Functionibus, quæ eidem Miſſæ annexæ ſunt. Et propterea non ſine præjudicio in illis circumſtantiis propriarum obligationum, & non ſine detrimento ſacrarum Functionum propriæ Eccleſiæ poſſunt eodem tempore accedere ad Proceſſionem, de qua eſt quæſtio; Cùm illo addito, quòd cùm in noſtro caſu illa fiat extra mœnia Civitatis, & per longum circuitum, ſolet tanto tempore
durare, ut non remaneat congruum tempus pro repetenda 7
ſimili Proceſſione in propria Eccleſia, & pro peragendis in illa omnibus aliis ſacris Functionibus, quæ d. die fieri ſolent, & debent, juxta Miſſalis Rubricas.

Præmittimus 4. quòd in noſtris terminis, cùm Capitulum ſit actor, concludentèr probare tenetur ſuam intentionem, & Jus cogendi noſtros Religioſos ad interveniendum dictæ Proceſſioni, & Nobis è converſo ſufficit reddere dubias contrarias probationes, & hoc modo vincere
per non Jus eorundem Canonicorum Actorum, juxta no- 8
toria Juris axiomata, de quibus *in leg. ult. Cod de Rei vindicat. & in leg Qui accuſare Cod. de Eden* cùm aliis apud *Oſaſch. deciſ. Pedem. 108. num. 18. Barz. deciſ. Bonon. 121. in fine & Rot. coram Ubald. deciſ. 35. num. 25.*

Fortiùs, quia agitur de re, cui Jus non aſſiſtit, quia non eſt ſermo de dictis Proceſſionibus privilegiatis Sanctiſſi-
mi Corporis Chriſti, & ſimilibus, in quibus terminis eò 9
concludentiùs tenetur Actor ſuam intentionem probare, ut, præfatas textuales propoſitiones ampliando, notant *Hyppolit. de Marſil ſingul. 169. num. 2. & Barboſ tract. variar. axiom 10. ſub num. 2.*

Itaut in conflictu diverſarum probationum, ſemper prævalere debeant depoſitiones noſtrorum Teſtium, uti con-
cordantes cum Juris diſpoſitione, per ea, quæ obſervant 10
Innoc. in cap. Auditis num. 4. de Præſcript. Rot. deciſ. 457. num. 5. coram Dunoz. jun. & deciſ. 560. in fin. part. 3. recent. & in Tudertina Fideicom. 31. Januarii 1703. §. Minuſque coram Lancet.

Vis harum receptarum propoſitionum pluſquàm tacitè exadverſò admittitur, & propterea recurritur ad ſacram anchoram prætenſæ conſuetudinis, cum ſuppoſito, quòd hæc, uti potens, derogare Juri communi, in noſtro caſu
ſervanda omninò ſit; Præcipuè, quia hæc Sac. Congreg. 11
ad relationem Card. Caſoni, die 2. Martii 1719. mandavit, examinandos eſſe Teſtes formitèr hinc inde circa dictam conſuetudinem.

Antequam autem deſcendamus ad diſcuſſionem diſpoſitionum Teſtium contrariorum, ſupplicamus obſervare,
quòd ſumus in terminis functionis pluſquàm notoriæ, quæ 12
fieri ſolet in ſolemniſſimo die Dominicæ Palmarum, non in uno, vel alio remoto angulo noſtræ Civitatis, ſed per illius principaliorem publicam Viam, coram omni Populo, itaut ſi vera eſſet dicta prætenſa conſuetudo, maxima facilitate probari poſſet à nube teſtium.

Et tamen cùm circa talem prætenſam Conſuetudinem examinati formiter fuerint hinc inde 30. teſtes, ex iſtis non ſolùm 23. rotundè aſſerunt, dictam prætenſam conſue-

Digitized by Google

13 ſuetudinem nullatenus verificari reſpectu Dominicano-
rum, ſed duo alii teſtes in d Summario qui atteſtationes
fecerunt contra dictam aſſertam conſuetudinem, morte
præventi, formiter examinati non potuerunt, qui proin-
dè haberi debent, ac ſi fuiſſent formiter examinati, ex
adductis *in deciſ. ult. num. 13. par. 1. diverſ. & deciſ. 80. num.
32. Torr. de Pact. fut. ſucceſſ. & deciſ. 1207. num. 7. coram Coc-
cin. & deciſ. 163. num. 13. & 14. par. 19. recent.* ibi: *Cùm non*
14 *potuerit formitèr examinari, propter mortem ſuperventam,
credendum eſt, quòd veritatem dixerit.*

Imò tres alii, qui ſimilem Atteſtationem fecerunt, non
ſinè magna injuſtitia admiſſi non fuerunt à Judice delega-
to; Itaut, abſque ulla exageratione, ex omnibus teſtibus,
hinc inde examinatis, 28. ſtent contra Conſuetudinem,
15 & 13. dumtaxat illam affirmaverint, cum illis tamen
contradictionibus, contrarietatibus, & mendaciis, de
quibus infra.

Applicatur proinde communiter recepta concluſio, quòd
teſtes in majori num ſemper præferuntur Teſtibus in nume-
ro minori, de qua habemus *Text. in cap. Licèt cauſam de Pro-*
16 *bat.* cùm concordantibus, ſequutis à *Rot. in Pampilon.
Praemin. 27. Junii 1701. §. Et in omnem coram Olmo, & in
Beneventana Nullit. Teſtam. 1. Julii 1712. §. Haud relevan-
te, coram Criſp.*

Abſque ulla prorſus difficultate, attentis revelantiſſimis
17 exceptionibus, tam generalibus, quàm particularibus,
militantibus contra teſtes contrarios.

Quoad exceptiones generales omnes contrarii teſtes, vel
ſunt Canonici Eccleſiæ Metropolitanæ, vel de Clero, vel
germani Fratres, vel alio ſtrictiſſimo vinculo conſangui-
18 nitatis, & affinitatis juncti Oppoſitoribus, & propterea
nulla fides iiſdem contrariis teſtibus danda eſt, juxta *Text.
litterales in leg. Nullius ff. de Teſtib. & in leg. 1. ff. Quand. ap-
pellat non recip & in leg. Omnibus Cod. de Teſtib.* cum aliis
apud *Rot. deciſ. 425. num. 13. coram Priol. & deciſ. 180. num.
9. par. 16. recent.*

Et de teſtibus conſanguineis, & affinibus, *Rocc. ſelect.*
19 *cap. 22. num. 21. & Rot. deciſ. 177. num. 7. par. 14. recent. &
coram Anſald. d. 24. num 9.*

Et quòd magis eſt, non erubuit 10. teſtis Nicolia, Ca-
nonicus Metropolitanæ, talem, & tantam oſtendere pro-
20 penſionem pro Cauſæ victoria, ut circa 7. Inter. ſe exhi-
buerit promptum, figuræ teſtis onire illam Collitigantis,
ibi: *La Proceſſione è antichiſſima, così l'ho inteſa dire, e
così procurarò di mantenerla*, quòd operatur, ut nulla fi-
des eidem præſtanda veniat, ex adductis in *deciſ. 544 num.
4. par. 18. recent.*

Non concordant præterea contrarii teſtes, neque circa
præciſum, & determinatum tempus, in quo viderint Do-
minicanos intervenire Proceſſioni, de qua agimus, neque
circa illas vices, in quibus ipſi, vel fuerunt præſentes,
21 vel ab aliis id audiverunt; Et quòd magis eſt, non ſolùm
miſerè ſe involvunt circa rem, & actus pluſquàm notorios,
ſed ſibi ipſis contradicunt, & multas conſiderabiles falſita-
tes, multaque aperta mendacia protulerunt.

Incipiendo enim à 2. contrario teſte, qui eſt L. Pizzica,
iſte juxta 19. aſſerit: *E da che fui Chierico di età di anni 8.*
22 *in 9. in detta Proceſſione delle Pa me vi ho vedute intervenire
li dd. Padri*, & juxta 21. ibi: *Dal tempo, che fui Chierico
ci ſono ſempre intervenute fino al tempo di Monſig. Ramirez,
che ſe ne andò, mi pare, che foſſe nell'anno 1697. e dop-
po quel tempo ci ſono andate due altre volte in queſti ulti-
mi anni.*

Cùmque iſte teſtis aſſerat, tempore examinis ſe eſſe con-
ſtitutum in ætate annorum 52. ab iſtis ſi detrahantur 8. an-
ni ejus puerilitatis, in quibus aſſerit, eidem Proceſſioni
23 non interveniſſe, remanent anni 44. à quibus ſi ulteriùs de-
trahantur alii anni 23. à quibus diſceſſit Archiepiſcopus Ra-
mirez, quòd ſequutum fuit anno 1697. juxta ejuſdem te-
ſtis depoſitionem, remanent anni 21. & conſequenter te-
ſtis iſte cum tali, tantoque apparatu loquens, deponit de
ſolis annis 21. prorſus inſufficientibus ad probandam con-
ſuetudinem, derogantem diſpoſitioni Juris, ex adductis
per *Roland. conſ. 28. 118. & ſeqq. lib. 1. Bertazzuol. conſ. 73. à
num 21. Rot. deciſ. 30. num 43. coram Anſald.*

Tertius teſtis O. Adorante omnium pariter ſpecificat præ-
ciſum tempus, ſed juxta 19. confusè aſſerit: *Ho veduto in*
24 *queſta Proceſſione delle Palme li PP. Domenicani, tanto del-
la Madalena, quanto del Crociſiſſo ſotto due Croci unite, e
e l'ho vedute quante volte vi ſono andato nella Porta di Meſa-
gne, dove mi trattenevo, nè mi ricordo, qual'anno ci ſia
andato*, & conſequenter cùm nullum determinatum tem-
pus percutiat, nullum probationis gradum facere poteſt,
ad probandam prætenſam conſuetudinem, quæ uti habens
pro fundamento præciſum, & determinatum tempus, ſi-
nè tali ſpecifica, & clara probatione, nunquam probata 25
dici poteſt, ex adductis *in deciſ. 45. num. 6. coram Ludoviſ.
& deciſ. 407 num. 6. coram Emer. iun. & in par. 12. recent.
deciſ. 304. num 9.*

Eodem defectu laborant omnes alii contrarii teſtes, nem-
pè IV. M. Bonavoglia, dum nec etiam ipſe ſpecificat præ-
ciſum tempus interventus Religioſorum, aſſerendo dum- 26
taxat juxta 19. *In queſta Proceſſione ci ho veduti li dd. PP. Do-
menicani quante volte ci ſono andato, cioè detratti li tempi,
che non ſono ſtato in Brindiſi, e che ſono ſtato legittimamen-
te impedito, della quale quantità di anni non poſſo ricordar- 27
mi, a riſerva di 15. anni a queſta parte, che non ci ſono in-
tervenuti, perche da ſe ſi ſono aſſentati* V. I. Chiſiena ſuper
6. att. ibi: *In quelli due anni, che Io ero Seminariſta, li
vidi uniti in d. Proceſſione*: Specificando, id fuiſſe tem- 28
pore Archiepiſcopus Ramirez, juxta 19. ibi: *In tempo
ero Seminariſta di queſto Seminario di Brindiſi, e propria-
mente, che governava Monſignor Ramirez*: Obſervando ul-
teriùs, quòd iſte teſtis loquitur de duobus tantùm annis
antè annum 1697. quando diſceſſit à noſtra Civitate dict.
Archiepiſcopus Ramirez, juxta verba 2. Teſtis VI. teſtis
C. Atiglianus juxta 19. ibi: *Ma quante volte ci ſono andati
li PP. della Madalena, e del Crociſiſſo, non poſſo ſaperlo,
e mi ricordo, che nel tempo di Monſignor Ramirez, in quell' 29
anno, che fece il Sinodo* (qui fuit annus 1692.) *ci andorono
in d. Proceſſione*. VII. teſtis I. della Ragione juxta 6. art. ibi:
*Io, come ho detto, li PP. del Crociſiſſo, e della Madalena,
ſono andati alla detta Proceſſione delle Palme ſotto due Cro-
ci, & in 30. anni in queſta parte li ho veduti 12. volte in circa
li Padri della Madalena*. IX. teſtis Pizzica Religionis Con-
ventualis juxta 19 ibi: *E queſti PP. Domenicani Io l'ho ve-
duti andare in detta Proceſſione 20. anni adietro*: In qua 30
etiam parte opponitur depoſitioni 7. Teſtis, qui loquitur de
annis 12. 4. teſtis, qui loquitur de annis 15. & 13. teſtis, qui
loquitur de annis 18. XIII. teſtis T. Honuphrius Minimo-
rum juxta 19. ibi: *E li PP. Domenicani della Madalena,
che li ho veduti intervenire dall'anno 1702. fino al preſente 31
giorno*: quo fuit examinatus, hoc eſt menſe Februarii 1720.
& ſic loquitur de ſpatio annorum 18. dumtaxat.

Remanent quinque ex contrariis teſtibus, qui conantur
deponere de longiori tempore, nempe 1. Sacerdos F. Mu-
gnozza; 8. B A. de Petnia 10. A. Nicolia Canonicus Metro- 32
politanæ 11. I. Mugnozza. Et 12. tandem T. de Cavale-
riis, quibus in conflictu noſtrorum teſtium in longè majo- 33
ri numero nulla adhibenda eſt fides, ex ſupra allegatis;
Præcipuè quia nimis debilitatur fides eorum depoſitionis
ex diſcordantia 8. aliorum contrariorum teſtium, ex ſupra
animadverſis.

Et tamen tot, & tantas patiuntur dd. quinque Teſtes
exceptiones, tam particulares, quàm generales, ut etiam
ſi nullas aliorum teſtium haberemus contrarias depoſitio-
nes, adhuc fidem non merentur.

Incipiendo ab exceptionibus 1. teſtis F. Mugnozzæ, ex
ejus examine conſtat, ipſum eſſe unum ex Sacerdotibus de
gremio Capituli, habere alium germanum Fratrem Sacer- 34
dotem de eodem gremio, & unum ex ſuis Nepotibus Cle-
ricum, fuiſſeque demum proviſum à moderno Epiſcopo
munere Procuratoris Monaſterii Angelorum, cum annua
conſiderabili ſumma, & ſalario ducat 72. Et propterea ſu-
mus in terminis potiùs unius ex Collitigantibus, quàm te-
ſtis, in quibus terminis nullam facit probationem.

Detegitur præterea falſus iſte teſtis, dum juxta 19. aſſe-
ruit, quòd noſtri Religioſi *per le ſpazio di anni 10. non ſono 35
intervenuti alla detta Proceſſione, quantunque per il tempo
antecedente ve l'abbia ſempre veduti*: In qua parte opponi-
tur 4 contrario teſti, qui loquitur de annis 15. ibi: *Che a
riſerva di 15. anni a queſta parte, non ci ſono intervenuti*:
Teſti autem mendaci, & contrario alteri teſti, nulla eſt
adhibenda fides, ut de prima propoſitione notant *Franc.
Palm. conſult. 32. num. 21. & Rot. coram Peuting. deciſ. 52.
num 8 & par. 18. recent. deciſ. 82. num. 26. & deciſ. 319. num. 36
9. & 10* Et de ſecunda advertunt *Majaran. in Oper. prax.
Crimin. lib. 2. cap. 6. num 73. Caball. reſol. crimin. 293. num. 8.
& ſeq. Cenciol. Reſol. crimin. verb. Falſum reſol. 16. num. 1. &
2. & Rot. deciſ. 3. num. 17. coram Priol.*

Tranſeundo ad 8. teſtem, ultra eaſdem exceptiones con-
ſanguinitatis, & affinitatis cum multis Sacerdotibus de
gremio Capituli, ut ipſemet fatetur, detegitur pariter
mendax, & contrarius dicto alio contrario Teſti, loquen-
ti de

Digitized by Google

37 al de annis 15. dum etiam ipſe loquitur de ſolis 10. annis ibi:
*Però ſaranno 10. anni a queſta parte, che quando Io ci ſono
andato, non l'ho veduti.*

X. Teſtis eſt Canonicus Eccleſiæ Metropolitanæ, ſtri-
ctâ conſanguitate junctus Sacerdoti Donato Ignino Portio-
nario dictæ Eccleſiæ, ut ipſemet fatetur juxta 5. & tali-
38 ter propenſus contra Dominicanos, ut non dubitaverit ju-
xta 7. art. ſe exhibere promptum ad defendendam contrariam
prætenſionem, ibi: *Le proceſſione è antichiſſima, così l'
ho inteſa dire, e così procurarò di mantenerla:* Aſſerit ni-
mis inveriſimilia, dum teſtatur de prætenſo ſolito ab an-
no 5. ſuæ ætatis, quando nemo ignorat, pueros ejuſdem
ætatis non perpendere, minuſque actus reflexos facere cir-
39 ca ſimiles Interventus Proceſſionibus, cum tali, tanta-
que attentione, ut poſt longiſſimum temporis decurſum,
poſſint teſtimonium perbibere de his, quæ in dicta tene-
ra ætate evenerunt; Teſti autem, inveriſimilia aſſeren-
ti, nulla fides præſtanda eſt, juxta theoricam *Bald. in
leg. 1. num. 16. Cod. de Serv. fugit.* quam ſequuntur citati *in
deciſ* 280 *num. 4. coram Celſ. & deciſ. 152. num. 2. coram
Dunoz. jun.*

Detegitur pariter iſte teſtis falſus, & mendax, dum aſ-
ſerit, Religioſos ab anno 1717. non interveniſſe Proceſſio-
40 ni, de qua agimus: In qua parte ejus mendacium, & fal-
ſitas convincitur ad evidentiam ab aliis contrariis teſtibus,
quorum unus aſſerit, non interveniſſe ab annis 20. alter
ab annis 18. alter ab annis 15. & alter ab annis 12. ex ſupra
animadverſis.

XI. Teſtis non habet minorem affectionem ad Cauſam,
& longè majores Conſanguineos, & Affines in Capitulo,
dum aſſerit juxta 2 *ho due Fratelli carnali Sacerdoti, l'uno,
e l'altro Partecipanti del gremio Capitolare di queſta Chieſa
Arciveſcovale, ho ancora due Nepoti, uno Sacerdote, par-
ticipante de gremio Capituli, & un'altro Nepote Clerico.*

Facit ulteriùs potiùs figuram Judicis, quàm teſtis, aſſe-
rendo, vidiſſe noſtros Religioſos intervenire Proceſſioni,
idque ex obligatione, ibi: *E ſo che ci ſono venuti per obbli-
gazione*, nullam adducendo cauſam ejus ſcientiæ, quod
41 operatur, ut nulla fides eidem danda ſit, ut in terminis
teſtis, nullam adducentis cauſam ſcientiæ, notant *Gloſſ.
in leg. Solùm Cod. de Teſtib. Farinac eod. tract. quæſt. 70. à num.
48 & Gratian. diſcep. 755. num. 40. & 41.* ubi illam adducit
bonam rationem, quia teſtis depoſitio reſultat à cauſa
ſcientiæ, quam, etiam non requiſitus, tenetur adducere,
& *Rot. deciſ. 53. num. 6. coram Benincaſ.* Et in terminis teſtis,
qui loco teſtandi de mero facto, induit Perſonam Judicis
42 *Rot. deciſ. 829. num. 8. coram Dunoz. jun. & deciſ. 1055. num.
7. coram Emer jun & deciſ. 544. num. 5. par. 18. recent.*

Convincitur præterea de mendacio ab aliis contrariis te-
ſtibus, dum juxta 21. Inter. aſſerit: *Io da ſei anni a queſta
43 parte non l'ho poſſuto vedere, perche non ci ſono andato:*
Multi autem alii contrarii teſtes id aſſerunt pro longiori
tempore ann. 10. vel 15. ex ſupra animadverſis. Quo men-
dacio attento, nullam teſtis iſte meretur fidem ratione indi-
44 viduitatis Juramenti, *Franc. Palm conſult. 32. num. 22. Rot.
deciſ. 52. num. 8. coram Peuting. & deciſ. 8. num. 15. coram An-
ſald & in par. 18. recent. deciſ. 82. num. 26.*

Remanet 12. Teſtis Theodorus de Cavaleriis, cujus
reſpectu militant eædem exceptiones affectionis ad cau-
45 ſam, & Conſanguinitatis cum Collitigantibus, dum ju-
xta 5. Inter. aſſerit. *Tengo un Figliuolo Sacerdote, che ſi
chiama D. Tommaſo, Partecipante de gremio di queſto Ca-
pitolo.*

Eſt pariter Teſtis iſte mendax, & falſus, dum aſſerit;
non vidiſſe noſtros Religioſos intervenire Proceſſioni ab
annis 12. ibi: *E li Padri Domenicani dal tempo dell'uſo
della mia ragione, che potevo avere anni* 15. (Notetur
qualitas hujus Teſtis, qui nimis craſsè ignorat, quod om-
46 nes ſciunt, Homines nimirum uſum rationis habere ab
anno ſeptimo, non autem 15. eorum ætatis) *fino all'ultimi
tempi, cioè fino a 12. anni a queſta parte, nel qual tempo non
ci ho veduti li Padri della Madalena intervenire.* Alii au-
tem contrarii Teſtes de longo diverſo tempore variis lin-
guis loquuti fuerunt, ut ſupra vidimus, quod non ſine ma-
gna admiratione ſub oculis haberi poteſt, cùm ſermo ſit de
functione pluſquàm notoria, & ſuperlativè publica, &
proindè diſcordantia, varietas, & contradictio contra-
47 riorum Teſtium in hac parte non poteſt eſſe palpabilior,
illaque attenta, nullam omnino fidem merentur, ex ad-
ductis à *Bordon. in Manual. S. Officii ſect. 66. num. 3. Bonden.
conſult. 86. num. Card. de Albit. de Inconſt. in judic. quæſt. 34.
num. 22. & Rot. deciſ 753. num. 14. par. 18. recent.*

Quæ contradictio eò majorem meretur conſideratio-
nem, quò noſtri Teſtes uno ore concordant reſpectu non
interventus noſtrorum Religioſorum Proceſſioni, de qua
eſt quæſtio, circa longum, longius, & longiſſimum tem- 48
pus, dum primus Teſtis, qualificatus dignitate Sacerdo-
tis, & natalium nobilitate, nomine Carolus Latamus te-
ſtatur de annis 30. II. Paulus Montanarus teſtatur de an-
nis 42. IV. Sanctes Pietanza teſtatur de annis 30. V. Jaco-
bus Latamo (qui cum ſua depoſitione deceſſit) teſtatur de
annis 50. VII. Leonardus Antonius Capozziello teſtatur
teſtatur de annis 40. VIII. Dominicus Scaranus teſtatur 49
de annis 40. IX. Franciſcus Rubinus teſtatur de annis 32.
X. Angelus Jordanus teſtatur de annis 30. XIII. Vitus
Angelus Sargente teſtatur de annis 20. XIV. Joſeph Mag-
giore teſtatur de annis 18. XV. Angelus Miglietta teſta-
tur de annis 30. XVI. Joſeph Gianelli teſtatur de annis
34. XVII. Vitus Manfredonia teſtatur de annis 20.
XVIII. Antonius Orlandus teſtatur de annis 23. XIX.
demum Maurus Dianeſius teſtatur de annis 30. Omnes
autem, nullum omnino intereſſe habentes in hac Cauſa,
neque minimam affectionem erga Collitigantes, opti- 50
mam adducunt cauſam ſcientiæ, quia: *Ci ſono interve-
nuto, come Fratello*, vel *della Compagnia della Madon-
na Santiſſima della Pietà*, vel *della Concezzine*, vel *del-
la Viſitazione*, & ſimilium, Undè uti poſſunt verbis illis
*Epiſt. 1. S. Joan. in princip. Quod audivimus, quod vidi- 51
mus oculis noſtris, quod perſpeximus &c. teſtamur, &
annunciamus.*

Neque ad minuendam eorundem fidem, juvat aſſerere,
quòd iidem Confratres, uti præcedentes Religioſas Com-
munitates, non potuerint videre Religioſos illos, qui ipſos 52
à longè ſequebantur, juxta ea, quæ ſpecificata fuerunt in
uno ex contrariis Articulis.

Objectum enim non poteſt eſſe magis frivolum, quia
omnes illi, qui componunt Proceſſionem Dominicæ Pal-
marum in noſtra Eccleſia, in triplici loco inſimul moram
faciunt. I. In Eccleſia; II. In loco, qui dicitur *Hoſanna*
extra Mœnia Civitatis; Et III. antè Portam ejuſdem Ci- 53
vitatis dict. *Meſagna*, antequam fiat illa ſacra functio, quæ
ab aliis Eccleſiaſticis fieri ſolet ante Januam propriarum
Eccleſiarum; Et conſequenter eo tempore, quo inſimul
moram faciunt, perfectè, & pluſquam ſuperlativè Con-
fratres videre, & recognoſcere poſſunt illos Religioſos,
qui eidem Proceſſioni interveniunt.

Minùs obſtat reflexio, quòd aliæ Religioſæ Com-
munitates noſtræ Civitatis eidem Proceſſioni interveni- 54
re ſolent.

Relinquendo enim ſuum locum veritati, tam circa fa-
ctum dicti interventus aliorum Religioſorum, dum noto-
ſium eſt in noſtra Civitate, quòd eidem Proceſſioni non
interveniunt PP. Obſervantes del Caſale, quàm circa mo- 55
tiva, & rationes eidem Proceſſioni interveniendi, reſpon-
demus cum verbis illis *D. Pauli ad Corinth. 11. 16. Nos talem
conſuetudinem non habemus.*

Nec non cum punctuali authoritate Rotæ in magiſtr.
*dec. in Trojana Delat. Crucis 24. Martii 1708. §. final. cor. Lan-
cett.* quòd conſuetudo, & ſolitum unius Religionis alteri 56
Religioni non præjudicat, ibi: *Non licet Regularibus ſi-
ne legitima authoritate Superioris tranſigere in præjudi-
cium jurium Eccleſiæ, & Conventus &c. Multò minùs il-
lorum factum, & confeſſiones præjudicare poſſunt aliis Re-
gularibus &c. ad Text. in leg. 2. Cod. Res inter alios acta,
& ſæpiùs Rota &c.* confirmata *die 10. Decembris 1708. co-
ram Aldrovand.* & impreſſa apud *Monacell. in Formular.
tom. 4. deciſ. 16.*

Cùm punctualiori authoritate S. C. C. in *Lauden. Funer.
2. Maii 1711. ad 1. dub.* in quo, licèt ageretur de ſolito om- 57
nium aliarum Religionum Civitatis Laudæ, illud in nul-
la prorſus conſideratione habuit in præjudicium Religioſo-
rum Carmelitarum Excalceatorum, cum quibus ſolitum
aliarum Religionum non verificabatur, ut videre eſt in
tom. 1. par. 2. diſcept. 14. per tot. & ſignanter *à num. 22. uſque
ad num. 25.* In qua ulteriùs proceſſum fuit cum alia commu-
niter recepta opinione, quòd factum, & operationes par-
ticularium Religioſorum non ſunt aptæ ad præjudicandum 58
Succeſſoribus, minuſque ad inducendam coactionem in
futurum, ut videre eſt ibidem.

Et cum punctualiſſima reſolut. hujus *Sac. Congreg. in Bri-
ctinorien. 16. Martii 1719. Ponente Card. Gualterio*, in qua 59
proceſſum fuit cum eadem communiter recepta opinione,
videre eſt in *tom. 2. part. 1. diſc. 8. per tot.* & ſignanter *num.
3. & num. 72.*

Nec

Digitized by Google

Nec dicatur, quòd, licèt non probetur exadverſo rigo-
60 goroſa conſuetudo cum ſuis neceſſariis legalibus requiſi-
tis, adhùc negari non poſſit, quòd aliquando noſtri Reli-
gioſi eidem Proceſſioni acceſſerint.

Reſpondemus enim, quòd id poteſt verificari reſpectu
alicujus privilegiatæ Proceſſionis, & ſignanter illius San-
61 cti Theodori, Protectoris noſtræ Civitatis, de qua lo-
quuntur Teſtes in Summario, & à qua nulla currit illatio
ad Proceſſionem, de qua diſputamus, vulgata *leg. Papi-
nianar ff. de Minor.* cum concordantibus, citatis in *Melevit.
Bonor. 22. Junii 1706. §. Firmata toram Lancetta.* Ex eo
enim, quòd quis privilegiatæ intervenit Proceſſioni, non
benè infertur obligatio accedendi ad non privilegiatam.

In omnem verò caſum, cùm ſimus in materia facultati-
va, communiter receptum eſt inter DD. quòd ex quocum-
62 que, etiam iterato acceſſu, nunquam poteſt prætendi
coactio in futurum, juxta *conſ. 8. Cald. de Regular.* quod ſe-
quuntur *Felin in cap. Dilector num. 7. de Offic. Ordin. Novar.
in Summ. Bullar. comment.* 103. *num.* 18. ibi: *Declaratur 4.
ut ſi Religioſi &c. ab Epiſcopo vocati pluries acceſſiſſent,
non debeant iteratò eodem modo accedere; Tum quia Pri-
vilegium eſt facultatis, ut poſſit ire, ſi velint, & ſi no-
63 lint, abſtinere; Tum etiam quia precariò videntur acceſ-
ſiſſe, & ſic nullum Jus Epiſcopo videtur acquiſitum: &
Tambarin. de Jur. Abbat. tom. 1. diſp. 24. quæſt. 8. num 6.*
ibi: *Sed dubitatur, an ſi ab Epiſcopo vocati, pluries acceſ-
ſiſſent, intelligantur per contrarium uſum Privilegium ami-
ſiſſe, & ſic impoſterum ad id compelli poſſint; Ad quod di-
cendum eſt, quòd non, quia tale Privilegium eſt meræ fa-
cultatis &c. & ſic taliter Privilegiati poſſunt ire, ſi volunt,
64 ſi autem nolunt, abſtinere. Tum etiam, quia precariò ac-
ceſſiſſe videntur, & ſic nullum Jus Epiſcopo acquiſitum eſt.*
Quod per eadem numero verba probat etiam *Quarant. in
Summ. verb. Præcedentia §. An in caſu verſ. Et quid in
Religion.*

Ad augendam demum fidem contrariis Teſtibus, non
credimus exadverſo allegandam affectatam renunciatio-
65 nem præſenti liti, factam à Canonicis, & ab aliis de Cle-
ro noſtræ Civitatis; Non solùm, quia illa nimis tardè
emiſſa fuit, poſtquam ſcilicet noſtris Religioſis quæſitum
erat jus excipiendi contra illorum Perſonas, ſed etiam quia
evidenter facta dignoſcitur non ſine magna affectatione
66 ad præciſum finem augendi fidem dd. contrariis Teſti-
bus de Capitulo, & Clero, quorum intereſſe innegabi-
le eſt, ex eo quia in ſimilibus Controverſiis inter Cleros
Sæcularem, & Regularem, primus totis viribus procu-
rare ſolet Cleri Regularis ſubjectionem, ut experientia
notum eſt.

Die 24. Aprilis 1722. propoſita Cauſa in C. E. per Card.
Spinulam ſub dubio.

*An Patres Dominicani Conventus S. Mariæ Magdalenæ,
& Conventus S. Dominici Civitatis Brunduſinæ, tenean-
tur accedere ad prætenſam publicam, & ſolemnem Proceſ-
ſionem, quæ ſingulis annis d e Dominico Palmarum dirigi-
tur ab Eccleſia Cathedrali uſque ad locum, ſeu Eccleſiam
nuncupat.* Hoſanna *extra mœnia d. Civitatis:* Reſponſum
fuit: *Affirmativè*, ſcilicet teneri.

DISCEPTATIO XXI.

Romana Funerum.

Suppreſſis nominibus.

ARGUMENTUM.

*Præmiſſa brevi notitia quinque Compilationum Statuti Cle-
ri Urbis, Vigore ultimi anni 1707. oſtenditur præciſa
quantitas mercedis, quæ debetur Sacerdotibus, Funus
aſſociantibus: Nec non ſpecificantur illæ Perſonæ, à
quibus Parochi petere poſſunt ſupplementum Funeris
non facti. Et ſubnectuntur aliqua circa Sepulchra Ma-
jorum, necnon circa mercedem, debitam Ductori iti-
neris,* vulgò Guida, *funus aſſocianti.*

QUia præſens Diſceptatio verſatur circa Interpretatio-
nem Statuti Cleri, in Urbe impreſſi anno 1717. non
1 abs re erit aliqua præmittere circa antiquas Compilationes
ejuſdem Statuti Cleri.

Quarum prima vocatur *lo Statuto antico*, quæ congruen-
tiùs appellari poſſet *antichiſſimo*, cujus non reperitur Ori-
ginal, ſed multæ Copiæ apud particulares Perſonas con-
ſervantur, inter quas una commendabili diligentia, unà
cum multis aliis Scripturis, concernentibus modernum
Cleri Statutum, aſſervatur à Domino Canonico Gu-
giò, ejuſdem initium eſt ſequens: *Incipiunt Statuta Cleri-
corum Almæ Urbis.*

In hac prima Compilatione reperiuntur Decreta, facta
à Franciſco Epiſcopo Montis Feretrani, Urbis Vicario 2
tempore Pii II. Reperiuntur pariter alia Decreta, à Da-
niele, Epiſcopo Parentio Urbis Vicario, tempore Euge-
nii IV. ab eodem Summo Pontifice in forma ſpecifica
confirmata anno 1431. ut refertur in dicta ultima Compi-
latione *Statuti Cleri* §. 4. *in Addit.* Inſertæ pariter in illa
reperiuntur laudabiles Conſuetudines circa Officium Ca-
merarii Cleri Romani, & circa Emolumenta funeralia, 3
approbata anno 1384. à Card. Sancti Marcelli, Vicario
Urbani VI. quæ confirmata pariter fuerunt à Joan. Abbate
Sancti Pauli, Vicario Bonifacii IX. die 23. Maii 1398.
Reperiuntur demum aliquæ Conſtitutiones, factæ tem-
pore Nicolai V.

Secunda Compilatio eſt illa ſub Pontificatu Pauli V.
facta à Card. Joan. Garſia Millino, Urbis Vicario, quæ 4
impreſſa fuit in Urbe anno 1618. vocaturque eadem Com-
pilatio *Statuto Vecchio*. Et hæc eſt illa, de qua mentio ha-
betur *in tom. 4. part. 1. diſcept. 7. num. 13.*

Tertia Compilatio facta fuit anno 1699. tempore, quo
Bartolomæus Piazza, ſuis piis Operibus in lucem editis 5
ſatis notus, erat Cleri Camerarius, quæ eodem anno
impreſſa fuit in Urbe, quæ rè publicata non fuit ex decre-
to Congreg. partic. ſub die 19. Maii ejuſdem anni 1699.

Quarta Compilatio impreſſa fuit in Urbe anno 1701.
fuitque diſtributa omnibus Parochis. Verùm, quia illi
addita fuit Taxa, Itala lingua compoſita, adversùs quam 6
habitus fuit recurſus ad S. M Clem. XI. de iſtius ordine fuit
pariter ſuppreſſa, & pro nova Compilatione, quæ in or-
dine eſt la.

Quinta deputata fuit part. Congregat. die 31. Januarii
1702. Card. Acciajoli, Carpinei, Coloredi, Nigroni
(in cujus locum ſubrogatus fuit Card. Bichius) & Spe- 7
relli; Nec non Prælatorum Bottinii, Thomati, Parac-
ciani, poſtea Card. & Urbis Vicarii, Philippuccii, po-
ſtea declarati Card. à Clem. XI. & eidem ampliſſimæ Di-
gnitati renunciantis, ut innuitur *in Inſtit. crimin lib. 4. tit.
50. in fine Addit.* & latè obſervat *Gruth. de Art. beaè deſider.
fol.* 576. ubi refert illius preces, Summo Pontifici directas,
& Votum Card. Carpinei) de Totis, & Zaulii, pro cujus
Congreg. Secretario deputatus fuit d. Congr. Canonicus Gu-
giò hodiernus Secretarius Trib. Vicarii.

Hæc autem quinta Compilatio poſt multos Congreſ-
ſus, multaſque correctiones, & additiones, eſt illa, quam 8
hodie habemus, confirmatam à Card. Carpineo, Urbis
Vicario ex Oraculo S. M. Clem. XI. fuitque ſolemniter pu-
blicata die 14. Septembris 1706. mediante encyclica Epi-
ſtola, directa omnibus Parochis Urbis, tam Eccleſia-
rum Sæcularium, quàm Regularium, & Nationalium,
Cleri Camerario, & Notariis Tribunalis Card. Vica-
rii. Quas Compilationes non ſine improbo labore uſque 9
ad ultimam ſyllabam perlegere volui: Nihilque circa
illas adnotandum occurrit, quia hodiè priores quatuor in
nulla habentur conſideratione, ſed unicè, & præciſè ſer-
vatur, & ſervari debent ultima, in Urbe impreſſa dicto
anno 1707.

Hoc præmiſſo, deveniendo ad diſcuſſionem dubii,
concernentis interpretationem d. Stat. Cleri Urbis, circa
mercedem, debitam funus aſſociantibus, & circa ſup-
plementum funeris non facti, fateor ingenuè in curricu-
lo annorum 45. meæ Curiæ forenſis, inter quos per duo 10
ferè luſtra adjutrices adhibui manus in defenſione mul-
tarum Cauſarum, per alia verò ſeptem luſtra aliquas
tractavi tanquam Advocatus, nullam tractaſſe, cu-
jus reſpectu clariùs, & manifeſtiùs appareat juſtitia, ac
ſit præſens.

Ad hoc manibus palmandum præmitto, quòd die 28.
Junii 1722. defuncto NN. habitante ſub Parochia Sancti
Andreæ de Fractis, illius Curatus, ſequentem exhibuit 12
notulam prætenſorum Emolumentorum funeralium.

*Liſta delle ragioni funerali, ſpettanti alla V. Chieſa Par-
rochiale di Sant'Andrea delle Fratte, per la morte di NN.
ſepolto in San Franceſco a Ripa.*

I. Per quello che portò la Croce ſcut. 0. 30. *II. per Viatico
del*

del Curato ſcudi 1. *III. Per il compagno ſcudi* 0. 50. *IV. Per*
l'accompagnamento di num. 12. *Religioſi ſcudi* 6. *V. Per Se-*
poltura con Caſſa ſcudi 2. 50. *VI. Per Supplemento di* 14.
Torcie di libre tre l'una, per eſſere ſtata accompagnato con
ſole ſei, ed eſſere Perſona facoltoſa ſcudi 11. 75. *VII. Per*
la Guida ſcudi 0. 25. *VIII. Per quattro Portatori ſcut.* 2. *IX.*
Per Scarpe, e Cappello ſcudi 0. 80. *X. Per ſotterratura con*
Caſſa ſcudi 0. 60.

Quia verò æquali civilitate, ac modeſtia dictum fuit ei-
12 dem Parocho, eandem Notulam eſſe exceſſivam, in plu-
ribus Partitis, eidem ſigillatim indicatis, ut infra.

Per quello che porta la Croce ſcudi 0. 50. Debetur merces
ſimplicis Sacerdotis, & ſic ſcut. 0. 30. ex infra probandis.
Per Viatica del Parrocho ſcudi 1. Debetur duplicata merces
ſimplicis Sacerdotis, & conſequenter ſc. 0. 60. *Per il Com-*
pagno ſcudi 0. 50. Nihil debetur, quia aderant 12. Reli-
gioſi Socii. Neque à Statuto præſcribitur Curatis Regula-
ribus talis Socius, minuſque illi aliqua taxatur merces;
Sicut enim illi quotidie incedunt ſoli per totam Parochiam,
ita paritèr accedere poſſunt, & debent Funeribus Paro-
chianorum. *Per l'accompagnamento di* 12. *Religioſi ſcu-*
di 6. Debentur dumtaxat ſc. 3. 60. ut infra. *Per Sepultu-*
ra con Caſſa ſcudi 2. 50. Concordant cum Statuto. *Per Sup-*
plemento di 14. *Torcie di libre* 3. *l'una, per eſſere ſtato ac-*
compagnato con ſole ſei, ed eſſer Perſona facoltoſa ſcudi 11.
75. Nihil debetur, quia non erat Perſona opulenta, ut
determinat Statutum. *Per la Guida ſcudi* 0. 25. Nihil debe-
tur, quia non erat neceſſaria, & non fuit petita. *Per*
quattro Portatori ſcudi 2. Debetur merces ſimplicis Sacer-
dotis, & ſic ſc. 1. 20. *Per Scarpe, e Capello ſcudi* 0. 80. Con-
cordat cum Statuto. *Per Sotterratura con Caſſa ſcudi* 0. 60.
Debentur ſolùm julii tres, juxta diſpoſitionem Statuti ſul.
13 79. ibi: *Per tutti quelli, che ſi ſepelliſcono fuori della Chie-*
ſa Parrocchiale, con Caſſa, à ſenza Caſſa, ſempre ſi devo-
no giuli tre al Beccamorto, e non più; Ubi notanda ſunt
verba illa: *E non più ſcudi* 0. 30. Et tamen, fuerunt præ-
tenſi Julii ſex. Summa, prætenſa à Parocho ſcut. 24. 90.
Summa, debita ad formam Stat. Cleri ſcut. 8. 30.

Ideò idem Parochus continuando illam rubricam, de
qua *Rot. in Roman. Quartæ Funeris* 26. *Januarii* 1722.
§. *ſuper hoc coram Falconerio*, ubi quòd frequentes ſunt
ſimiles Parochorum prætenſiones, nihil aliud fecit,
quàm procurare illius approbationem à Camerario Cle-
14 ri, nullam in hac parte facultatem habente, ut vide-
bimus infra, quæ, de more, nimia facilitate ab eodem
Camerario Cleri, obtenta fuit, neque obulo ex dict. Liſta
Parochi detracto, vel diminuto, & deinde de more ju-
dicialiter inſtetit pro expeditione Mandati ad tenorem
ejuſdem Notulæ, à Judice autem rejectis præten. Cura-
ti quoad Partitas 1. 2. 3. 4. 8. & 10. & procedendo cum
15 admiſſis ex hac parte circa Partitas 5. & 9. Reſpectu Par-
titæ 7. fuit in ſenſu, Ductori itineris deberi obulos 15.
& pro Supplemento Funeris, non facti, de quo in 6.
Partita, ſolvenda eſſe Curato ſcut. 11. 75. Adverſus cu-
16 jus judicatum, petito, & admiſſo recurſu, confirman-
dum videtur dictum judicatum quoad octo Partitas, de
quibus ſupra, infirmandum verò, quoad ſupplementum
Funeris non facti, & quoad emolumentum Ductoris iti-
neris eodem modo, quo die 8. Octobris 1690. per Acta
Pini, Not. Card. Vicarii, ſimilis infirmata fuit Senten-
tia, lata favore Curati ejuſdem Eccleſiæ Sancti Andreæ
17 de Fractis, occaſione Emolum. Funeralium Co. Joſephi
de Marſcianis.

Quòad confirmationem dd. octo Partitarum, quæ ſunt
inter ſe connexæ, præmittimus verba *Stat. Cler. Urb. de*
Merced. Aſſoc. Fun. lib. 6. §. 11. quæ ſunt ſequentia.

Merces autem ordinaria Presbyterorum, funus aſſocian-
18 *tiam, ſit unius julii; Quòd ſi contingat progredi cum fu-*
nere ad Eccleſias mediocriter diſtantes, videlicet ab Eccle-
ſia Sancti Laurentii in Damaſo ad Sanctæ Mariæ de Ara-
cæli, vel ad Sancti Laurentii in Lucina, & ſimiles, ſit duo-
rum Juliorum; Si vero ad Eccleſias remotiores notabiliter,
ut ad Sancti Joannis Laterani, Sancti Gregorii, Sancti Pe-
tri in Vaticano, & ſimiles, ab Urbis Centro, vel circiter,
diſtantes, ſit trium juliorum, & plus, vel minus juxta lon-
gitudinem itineris, & temporis qualitatem; Siquidem tem-
pore nocturno, vel pluviæ, aliquid plus non immeritò ta-
xari poſſe cenſemus.

Ad oſtendendam verò applicationem ejuſdem Statuti,
menſurare fecimus diſtantiam inter Eccleſias Sancti An-
dreæ de Fractis, & Sancti Franciſci ad Ripas, quæ re-
19 perta fuit paſſuum ordinariorum 3845. Deinde menſurare
fecimus diſtantiam inter Eccleſias Sancti Laurentii in Da-
maſo, & Sancti Joannis in Laterano, quæ fuit reperta
major in paſſibus ordinariis 1080. uti conſiſtens in paſſibus
4925. Concludentes proinde, quòd merces proportiona-
ta, imò exceſſiva in dictis paſſibus 1080. erat julio-
rum trium.

Reſponſum fuit ex parte Curati, initium ejuſdem di-
ſtantiæ non eſſe incipiendum ab Eccleſia Sancti Laurentii
in Damaſo, ſed à Centro Urbis, juxta verba dicti Sta-
tuti, incipiendo ab eodem menſurationem, illamque ter-
minando ad Eccleſias, vel Sancti Joannis in Laterano, 20
vel Sancti Gregorii, vel Sancti Petri in Vaticano; Di-
ctum autem Centrum Urbis poſitum fuit exadverſo in Ca-
pitolio, producendo coram Jud. Cartam geographicam,
impreſſam à de Rubeis ad id probandum.

Procedendo igitur cum eadem Carta exadverſo produ-
cta, & cum contrario inſubſiſtenti ſuppoſito, quòd Ur-
bis Centrum ſit Capitolium, illico oſtenſa fuit irrevelan-
tia contrariæ prætenſionis; Quia facta exactiſſima men-
ſuratione diſtantiæ inter Capitolium, ſeu Centrum Ur- 21
bis, exadverſo prætenſum, & inter Eccleſiam Sancti
Petri in Vaticano, priùs Circino illam metientes in di-
cta Carta geographica, & deinde pedeſter, ſumma at-
tentione, eandem paſſibus ordinariis menſurando, di-
ſtantia reperta fuit in paſſibus 4313. & conſequenter non-
niſi miſerabilis diverſitas paſſuum 35. intercedit inter Ec-
cleſias Sancti Andreæ de Fractis, & Sancti Franciſci ad 22
Ripas ex una parte, & inter Capitolium, ſeu Centrum
Urbis exadverſo prætenſum, & Eccleſiam Sancti Petri
in Vaticano ex alia parte, pro qua diſtantia Stat. Cleri li-
teraliter taxat mercedem in ſolis tribus juliis.

Obiter obſervando hic, dictionem illam *circiter*,
qua utitur Stat. in deſignatione diſtantiæ à Centro Urbis 23
ad Eccleſias notabiliter remotiores, quæ operatur, ut il-
la non ſit Circino menſuranda per Cartas Geographicas,
ut factum fuit exadverſo, ſed Judicis arbitrio conſideran-
da, & extendenda etiam ad aliquam majorem diſtan- 24
tiam, juxta animadverſa per *Barboſ. dict.* 57. *num.* 10.
& firmata per *Rot. deciſ.* 1. *num.* 9. *part.* 17. *recent. & in Me-*
levit. Ponſionis 26. *Julii* 1698. §. *Talis coram Card. Priol.*

Diximus cum ſuppoſito inſubſiſtenti, quòd centrum Ur-
bis ſit Capitolium. Cæterùm veritas eſt, quòd Urbis Cen-
trum eſt Eccleſia S. Andreæ de Valle, ut re diligenter per-
penſa, recognitum, & concluſum fuit tempore Alexand. 25
VII. & ad perpetuam rei memoriam ſtylo ferreo inciſum in
Inſcriptione ſupra Portam majorem ejuſdem Eccleſiæ, ſe-
quentibus verbis; *Templum mole, & cultu auguſtum, ab*
Alexandro Card. Montalto in Urbis Centro baſilicè excitatum 26
&c. Anno Domini 1655.

Ex quo confirmantur ea omnia, quæ obſervavimus cir-
ca diſtantiam, quia à dicta Eccleſia Sancti Andreæ de
Valle, ſeu à Centro Urbis, uſque ad illam Sancti Joan-
nis in Laterano, adſunt paſſus 4569. & conſequenter di- 27
ſtantia Eccleſiarum Sancti Franciſci, & Sancti Andreæ
de Fractis, quæ eſt paſſuum 3845. eſt minor in paſſibus or-
dinariis 724.

Hac autem occaſione notandum eſt hic pro aliis ſimili-
bus caſibus: quòd ab Eccleſia Sancti Laurentii in Dama-
ſo uſque ad illam S. M. de Aracœli adſunt paſſus curren- 28
tes, ſeu ordinarii 1675. Ab eadem Eccleſia ad illam San-
cti Laurentii in Lucina, paſſus 1820. Ab eadem Eccle-
ſia ad illam Sancti Petri in Vaticano paſſus 5640. Ab Ec-
cleſia S. M. Aracæli ad illam Sancti Joannis in Laterano
paſſus 3250. Ab illa Sancti Caroli ad Catinarios ad illam
S. M. in Vallicella paſſus 880. A Capitolio demum ad Baſi-
licam Vaticanam paſſus 4313.

Agnoſcitur exadverſo vis hujus demonſtrationis, quæ
verè, & propriè dici poteſt mathematica, & propterea 29
recurritur ad duas circumſtantias ad augendam dictam
mercedem, quarum prima reponitur in qualitate temporis
nocturni reditus Religioſorum ad proprium Conventum;
Et ſecunda in duplicata quantitate diſtantiæ ratione redi-
tus eorundem Religioſorum.

Neutra autem meretur aliquam reflexionem; Non pri-
ma, quia cùm ex parte Tutoris Defuncti eſſet expreſſum
deſiderium Curato diſcedendi à Domo ejuſdem Defuncti 30
poſt horam 23. Ipſe ſtatim reſpondit non poſſe eidem deſi-
derio ſatisfacere, quia nolebat redire nocturno tempore ad
Conventum; Cui nihil fuit replicatum, relictumque tem-
pus diſceſſus ad ejus arbitrium, qui ſequutus fuit immedia-
tè poſt horam 22.

In iſtis autem terminis nemo non videt, quòd eadem
hora

Digitized by Google

hora 22. non poterat eſſe magis propria, magiſque com-
31 moda pro Religioſis, habito reſpectu ad qualitatem men-
ſis Junii, & ad diem 28. ejuſdem menſis, quando idem
Defunctus aſſociatus fuit ad Eccleſiam Sancti Franciſci
ad Ripas; Potuerunt enim iidem Religioſi, cum omni
commodo, abſque ullo timore exceſſivi caloris, in ſpatio
duarum horarum accedere, & redire de die ad eorum Con-
ventum, ut de ſe notum eſt.

Minorem meretur reflexionem ſecunda contraria reſ-
ponſio; Quia Statutum, taxans mercedem Sacerdotis,
32 aſſociantis Funus, non ſolùm conſiderat incommodum
acceſſus ad Eccleſiam ſepelientem, ſed etiam receſſus,
ſeu reditus ad propriam Eccleſiam, ut Conſideranti ma-
nifeſtum eſt, & experientia eſt pluſquam notorium;
Idque eſt etiam uniforme Juris communis diſpoſitioni,
juxta theoricam *Bart. in leg. Ultimus ff. de Sepulchr. violat.*
cum concordantibus citatis, *in Inſtitut. Crim. lib. 3. tit. 9.
num. 159.*

Nec vis fieri poteſt in illis verbis Statuti Cleri: *Si verò
ad Eccleſias remotiores notabiliter, ut ad Sancti Joannis
Laterani, S. Gregorii, S. Petri in Vaticano, & ſimiles ab
33 Urbis Centro, vel circiter diſtantes, & plus vel minus jux-
ta longitudinem itineris, & temporis qualitatem*; Inſi-
ſtendo in illis dictionibus, & *plus*, *vel minus*, ac ſi Sta-
tutum relinqueret arbitrium augendi ſummam, in illo præſ-
criptam.

Contraria etenim detorſio non poteſt eſſe magis inſubſi-
ſtens, illaque cum omni ſermonis proprietate ſtraminea ap-
34 pellari poteſt, juxta phraſim *Raynaudi tom. 7. de Scopul.
Porth. par. 2. quæſt. 1.*

Tum quia reſpectu diſtantiæ mediocris, hoc eſt inter
Eccleſiam S. Laurentii in Damaſo, & S. Mariæ de Araçe-
35 li, vel S. Laurentii in Lucina, dictæ dictiones *plus*, &
minus nullatenus leguntur, ſed præceptivè mandat Statu-
tum, in dicto caſu ſolvi debere duos julios, ibi: *Merces
&c. ſit duorum juliorum.*

Tum etiam, quia eædem dictione *plus*, *vel minus*, non
concernunt præciſam diſtantiam in eodem Statuto, præ-
ceptivis pariter illis verbis, *ſit trium juliorum*, ſtatutam,
inter Eccleſias remotiores notabiliter, puta S. Joannis La-
36 terani, Sancti Gregorii, S. Petri in Vaticano, & ſimiles
ab Urbis Centro, vel circiter diſtantes; Sed unicè reſpi-
ciunt alias Eccleſias in majori, & notabiliſſima diſtantia
inter ſe poſitas, & rariſſimè in uſu venientes, quarum nul-
lum exemplum poſuit ibidem Statutum, ut fecerat in tri-
bus prioribus ſpeciebus diſtantiæ, nimis frequentibus,
& ſæpè ad praxim redactis, quæ omnia clarè apparent ex
37 ſola lectura ejuſdem Statuti, abſque ulla neceſſitate addu-
cendi authoritates ad id probandum, juxta animadverſio-
nem *Card. Pallavicini in Hiſtor. Conc. Trid. lib. 3. cap. 12.*
38 *num. 8.* & concordat *Rot. in Rom. Pecuniaria 11. Jan. 1706.
§. quin obſtet cor. Mol.*

Tum demum quia id clariſſimè explicatur *nelli Ordini
circa l'Emolumenti Funer. &c.* impreſſis poſt Statutum fol.
66. ubi poſt explicationem trium ſpecierum diſtantiæ, in-
ter Eccleſias Parrochiales, ac Domum Defuncti: Inter
Eccleſiam S. Laurentii in Damaſo, & Aracæli, & à Cen-
39 tro Urbis ad Eccleſiam S. Jo: Laterani, ſubditur ibi: *E
nelle altre diſtanze, ſe li dia più o meno ſecondo la detta pro-
poſizione*; Obſervando dictionem illam *altre diſtanze*, quæ
ſunt diverſæ ab antecedenter explicatis juxta *Text. in leg.*
40 *Quidam relegatus ff. de Reb. dub.* cum concordantibus apud
*Rot. deciſ. 221. nu... cor. Priol. & dec. 1241. num. 4. coram
Dunoz. jun. & dec. 126. num. 9. part. 18. rec.*

Ex hac autem clara littera, & clariori diſpoſitione Sta-
tuti nullum præjudicium infertur reſpectu Parochorum,
ſed potiùs apparet illorum evidens, & maxima utilitas, in
41 eo conſiſtens, quòd in aſſociationibus Cadaverum V. G.
inter Eccleſias diſtantes ab Eccleſia S. Laurentii in Dama-
ſo uſque ad Forum Boarium, & ſic cum majori diſtantia ab
illa S. Mariæ de' Aracæli, non duplex, ſed triplex debe-
tur merces, & ſic de ſimilibus caſibus, à Statuto præſcri-
ptis, abſque neceſſitate in qualibet aſſociatione Cadaveris
ad aliquam Eccleſiam, extra diſtrictum Parochiæ, Circi-
no menſurandi diſtantias pro augendo uno, vel altero obo-
42 lo ſummæ, in Stat. præſcriptæ; Eodem prorſus modo,
qui ſervatur intra fines ejuſdem Parochiæ, intra quos ordi-
naria merces eſt unius Julii, illa debetur Sacerdotibus aſ-
ſociantibus funus, ſive Defuncti domus ſit contigua Ec-
cleſiæ Parochiali, ſivè poſita ſit in ultimo confine Paro-
chiæ.

RESpectu ſupplementi funeris non facti, contraria
prætenſio initur verbis *Stat. Cler. cap. 4. §. 2. in ad-
dit. verſ. Quotiès*, ubi determinando quantitatem Intorti- 43
tiorum, debitorum Parocho ob funus non factum, reſpe-
ctu Perſonæ opulentæ ſpecificatur num. 20. ibi. *Pro Cano-
nicis Collegiatarum &c. Mercatoribus, aliiſque Perſonis
opulentis, viles artes actualiter non exercentibus*, 20.
ejuſdem ponderis, prætendendo, diſpoſitionem ejuſdem
Statuti applicari noſtris terminis ex duplici motivo; 44
Primò quia Defunctus actualiter non exercebat vilem ar-
tem, hoc modo illam conſtituendo generalem, & exor-
bitantem regulam, intolerabileque onus omnibus honeſtis
Viris Urbis, omnibuſque non divitibus, in illa moram
facientibus, ut illi dumtaxat, qui exercent viles artes,
puta Veteramentarii, & ſimiles, exempti ſint ab onere
præſtationis 20. Intortitiorum pro funere non facto, juxta 45
verba illa contrariæ Scripturæ: *Cùm præfinita fuerit à Sta-
tuto quantitas 20. Intortitiorum pro Canonicis Collegiata-
rum, Beneficiatis pinguis redditus, id præſeferi, diſjun-
ctivè fuiſſe contemplatas ſingulas Perſonas relatas, nempe,
nedum opulentas, verùm etiam viles artes non exercentes;
Adeout quantitas indicata æquè reſpiciat Perſonas opulen-
tas, ac non exercentes viles artes, taliterque ſatis ſit in De-
functo verificatio ſtatus circa non exercitium artis vilis, ad 46
hoc ut Parochus habeat jus exigendi emolumenta funeris non
facti ratione orationis disjunctivæ, quæ ſatis eſt, quòd dis-
junctivè verificetur*; Et ſecundò, quia dicebatur; *Perſo-
na facoltoſa.*

Utraque autem contraria detorſio non poteſt eſſe magis
inſubſiſtens, magiſque frivola; Quia verba illa, *viles ar-
tes actualiter non exercentibus*, non ſunt ſumenda disjun-
ctivè, ut fit e adverſo, ad inſtar illius dictionis *Et*, quæ
ſupperaddita fuit in impreſſione ultimi *Statut. Cler. cap.* 47
6. §. 3. inter verba *Titulatorum*, & *Solemniter*, ab eo-
que deleta de ſpeciali mandato Cong. Deputatæ; Sed ac-
cipienda ſunt unita cum Perſonis opulentis, juxta cubita-
lia verba Statuti, ſupra regiſtrata; Itaut litteralis ſenſus
iſte ſit: *Pro Perſonis opulentis, quæ non exercent artes vi-
les, Intortitia* 20. Quatenus verò majorem illuminationem
in hac parte deſideret idem Curatus, poteſt illa ictu oculi
deſumere *ex eod. Statut. fol. 71.* ubi explicando eadem ver-
ba latina, dicitur: *Per Mercanti, ed altre Perſone facol-
toſe* (notetur ſequens dictio, qualificans, non ſeparans 48
antecedenter nominatos) *Purche non eſercitino attual-
mente arti vili*, egregiè *Rot. deciſ. 240. numer. 5. par.
14. recent.*

Ex quibus palpatur manibus, quòd contraria detorſio
ejuſdem Statut. Cler. circa Intortitia 20. pro funere non fa-
cto, à Mercatoribus, & Perſonis opulentis, & ab omni- 49
bus aliis Perſonis, non exercentibus viles artes, partici-
pat de natura illarum interpretationum, quas his verbis
deſcribit *Garzon. nella Piaz. univerſ. diſc. 5. Laſcio ſtare le
difeſe, che fanno con li Teſti, e con le Gloſſe delle Leggi,
che non tirano tanto li Ciavattini il Corame, come fanno eſſi
li detti loro per portarne le rag. ove li pare.*

Ejuſdem prorſus farinæ eſt alia contraria prætenſio,
quòd Defunctus venire poteſt ſub nomine Perſonæ opulen- 50
tæ, quam *Calepin.* dicto verbo explicat pro *Perſona,
opibus abundante*, quivè pro Cauſarum deciſione allega-
ri valet, ut obſervavimus *in Inſtitut. Crimin. lib. 2. tit.
10. num. 125.* & firmavit *Rot. deciſ. 43. num. 16. & dec. 93.
à num. 3. coram Arguel.*

Neglecta enim hujuſmodi æquè gratuita, ac impropria
explicatione dicti verbi *opulentis*, quæ legitur in vulga-
ri translatione ejuſdem Statut. fol. 71. *verſ. per Mer-* 51
canti, ubi detorquetur ad verbum *facoltoſe*, eò quia
Statuti latina verba in hac parte ſunt adeo clara, adeo-
que cubitalia, ut nullatenus admittant contrariam exti-
cationem. Neque erat in arbitrio, & facultate appro-
bantis Ordines, vulgari lingua impreſſos poſt idem Sta-
tutum die 14. Maii 1707. ſed unicè repoſitum erat au-
thoritati totius Congreg. deputatæ, conſtitutæ ex ſex
Cardinalibus, & totidem Prælatis, ſpecificatis ſupra
num. 7. mutare verbum *opulentis* in *facultoſis*; Præci- 52
puè poſtquam reſolutio dictæ Congreg. part. approbata fue-
rat à Papa die 5. Aprilis 1707. ut dicitur in eodem Statut.
ante fol. prim. ibi: *Tandem extremo Statuto, & Additio-
nibus memoratis manu adhibita, ac SS. D. N. porrectis, S.
S. vivæ vocis Oraculo benignè eadem omnia, & ſingula ap-
probavit.*

Poterat autem omitti allegatio authoritatis *Vocabularii
della Cruſca* verbo *Beneſtante*, & verbo *Facoltoſo* ad
colo-

colorandam & confundendam utriuſque verbi ſignificatio-
nem, quia de illis nullus apex legitur in Textu Statuti,
53 ſed citari debebat verbo *Ricco*, quod idem *Voc. della Cruſca*
explicat pro opulento ibi: *Ricco, che ha molte ricchezze,
Dives, Opulentus, Locuples*.

Quia verò Parochus curavit in ejus Reſponſione om-
nia in hac parte confundere, & involvere; Nos è
54 converſo procurantes rem in claris ponere, ſupplica-
mus duo ponderare.

I. Quòd circa Funus non factum, licèt antiquis tempo-
ribus magna adeſſet quæſtio inter Doctores, an illud ab
Hæredibus peti poſſet, pro cujus negativa urgere videban-
tur verba illa *S. Greg. lib. 7. epiſt. 4. Ne de alieno luctu vel-
le facere compendium aliquo modo quiſpiam tentet*; Et illa
55 *Conc. Triburienſ. cap. 14. Denegare Sepulturam illis, qui
pretium, unde ſolverent, non haberent, & eruerent, mer-
cantibus Sacerdotibus de humana morte compendium*; Et il-
la *Caſſiodor. lib. 3. Epiſt. 19. Hinc quibuſdam veneunt ad
pretium dolores, & miſerabili ſorte votorum creſcit de hu-
mana morte compendium &c. Ne cogantur Miſeri inter acer-
balucťuum, grata plorare diſpendia facultatum, aut urgean-
56 tur Patrimonia pro Mortuis prodere, aut dilecta Corpora
viliſſimis foveis potiùs dolentes abjicere*; Prævaluit nihi-
luminus opinio affirmativa, approbata à *Rot.* die 15. *Ju-
nii 1699. coram Molines*, quæ eſt impreſſa poſt Stat.
Cler. fol. 101. duplata apud *Monacell. tom. 4. dec.* 22.

Circa quam deciſionem illud ſpecialiſſima animadverſio-
ne notandum occurrit, quòd in illa diſputata quidem fue-
57 runt duo dubia. I. *An Funerale non factum debeatur, ju-
ſtèque exigi valeat*; Et quatenus affirmativè. II. *An tan-
tùm à Parocho, itant ipſi totum, & integrum ſit adjudican-
dum*, quorum utrumque reſolutum fuit affirmativè, ſed
nemine audito, nemine citato, nemineque ſcribente favo-
re illorum, de quorum intereſſe unicè, & principalitèr
58 agebatur; Eòquia, ut dicitur in principio ejuſdem deci-
ſionis, contentio erat inter duos Parochos dumtaxat, S.
Joannis, nimirum in Laterano, & Sancti Euſtachii, quo-
rum neuter impugnabat competentiam funeris non facti,
imò uterque acriter inſiſtebat pro affirmativa reſolutione di-
cti primi dubii.

Licèt autem, ut dicitur in eadem deciſione, à Rota vo-
cati, & auditi fuerint omnes alii Parochi Urbis, hoc ni-
59 hil omnino detrahit, vel minuit eidem eſſentiali defectui
vocationis illorum, de quorum intereſſe unicè agebatur,
quia omnes Parochi Urbis unanimi ſententia ad proprium
favorem & utilitatem propugnabant d. competentiam fu-
neris non facti, & propterea, ex eadem vocatione, &
concurſu omnium Parochorum Urbis, fuerunt multipli-
cati Adverſarii, non autem, vel unus auditus Defenſor
illorum, de quorum intereſſe principaliſſimè, & unicè
agebatur.

Quod non tollitur ex eo, quia in eadem deciſione ali-
quæ excitatæ fuerint à dd. Parochis objectiones nomine il-
60 lorum, qui funeri non facto ſubjecti fuerunt, quibus Sacra
Rota in eadem dec. reſpondit. Nemo enim ignorat, tri-
taque eſt regula, nullatenus contra ſe ipſus eſſe promoven-
das ſtringentes, & ſolidas objectiones, ſed expedire dum-
taxat minus fundatas, magiſque apparentes animadverſio-
nes contra ſe facere, ea ratione quia, contrarium operan-
61 do, ſæpè ſolent doctis Judicibus magis placere ſolidæ obje-
ctiones, quàm debiles reſponſiones.

Et propterea in eodem 2. dubio affirmativè, ut ſupra,
reſolutio, non videtur poſſe fieri magnum fundamentum,
62 uti reſolutum contra non auditos, neque citatos, ex juri-
bus vulgaris.

Cui nulla addita fuit major vis à ſubſecuta determinatio-
ne quantitatis funeris non facti, quæ legitur in *Addit. d.
Statuti Cler. fol.* 27. *§. Quotiès*, eòquia in illius determi-
natione proceſſum fuit cum ſuppoſito, quòd ad tenorem d.
63 deciſionis ad illud tenerentur Habitatores Urbis, ut patet
ex illius margine, ubi citatur, & ſequitur d. deciſio, quod
ſuppoſitum, quatenus videatur ceſſare ex d. ſolida, & ju-
ridica reflexione, quòd auditi, & citati non fuerunt haben-
tes unicum, & principale intereſſe, & ex fundatis ratio-
nibus, & punctualibus authoritatibus, quæ cum majori
otio adverſus ibidem reſolutum adduci poſſent, comprobari
facilè valeret, de ſe corruit juxta regulam, de qua in *Tom.
1. p. 1. diſcept. 12. n. 69.*

Et in effectu, publicato eodem Statuto, cognitaque il-
lius exorbitantia pondus 80. Intortitiorum, in quantitate
64 librarum quatuor pro unoquoque ex Principibus, & Mar-
chionibus in d. Statuto determinatum, redactum fuit ad
4. partem minus, hoc eſt ad tres dumtaxat libras pro uno-
quoque Intortitio, quando ipſorum hæredes funus facere
volunt, & effectivè faciunt, ut videre eſt in fine dict. *Sta-
tuti fol.* 81.

Quæ, uti ad oculum reſultantia ex ſola, & ſimplici le-
ctura d. deciſionis, dicta ſint gratia motivandi tantùm;
Cæterùm deveniendo ad quantitatem funeris non facti, il-
la reſervatur arbitrio Viceſgerentis, regulanda tamen jux- 65
ta Defuncti vires, & qualitates, cum hoc tamen, quòd
illa non poſſit, neque debeat excedere ſeq. Taxam.

Pro Principibus, & Ducibus Intortitia 80. ponderis 4. li- 66
brarum ceræ pro ſingulis.

*Pro Marchionibus, Baronibus, Secundogenitis Princi-
pum, ſeu Domicellis Familiarum illuſtrium, & Prælatis* 67
40. ejuſdem ponderis.

*Pro Equitibus, Perſonis, cum Rheda ſplendidè viventi-
bus, Advocatis Conſiſtorialibus, & Canonicis etiam Baſili-* 68
carum 30 ponderis 3. librarum.

Ex quibus patet, quòd reſpectu hujuſmodi qualificata-
rum Perſonarum nullam particularem habuit Statutum ra- 69
tionem illarum divitiarum, vel paupertatis, ſed ſimpli-
cem habuit reflexionem ad illarum perſonales, & avitas
qualitates.

Itaut ſi daretur caſus, qui non eſt metaphyſicus, quòd
aliqua ex iſtis qualificatis Perſonis non ſolùm non eſſet opu-
lenta, ſed è converſo eſſet pauperrima, habito reſpectu ad 70
proprium ſtatum, adhuc tenerentur pro funere non facto ad
exhibendum Parocho dictum numerum Intortitiorum,
regulandum à regulato arbitrio Viceſgerentis.

Quæ dicta ſint pro reſponſione ad contrarias criticatio-
nes, quòd ſi noſtra inſtantia ſubſiſteret, nullus Princeps,
nulluſque Prælatus &c. teneretur ſolvere funus non fa-
ctum, ex quo ſi habent magnos redditus, tenentur etiam
exceſſivas facere expenſas; Quia, ut diximus, & op-
portunè repetimus, Statutum reſpectu dictarum qualifica- 71
tarum Perſonarum non habuit principalem reſpectum ad
illarum redditus, illarumque opes, & expenſas, debita,
Fideicommiſſa, & ſimilia, ſed ad Dignitatem, Titulum,
& Perſonarum qualitates.

Tranſit deinde Statutum ad alias Perſonas, conſideran-
do in illis proprios redditus, quando non exercent viles ar- 72
tes, & ita determinat.

*Pro Canonicis Collegiatarum, Beneficiatis pinguis red-
ditus, Mercatoribus, aliiſve Perſonis opulentis, vi-* 73
les artes actualiter non exercentibus, 20. *ejuſdem pon-
deris.*

In his verbis clarè patet, quòd ſub hac regula Statutum
comprehendere voluit Mercatores, & Perſonas opulentas,
purche non eſercitino attualmente arti vili juxta Italicam 74
gloſſam ejuſdem Statuti fol. 78.

Pro aliis demum Perſonis, non comprehenſis inter no-
minatas, ſequentem ſtatuit regulam: *Pro cæteris Perſonis*, 75
*in Urbe, vel extra defunctis, prætendi nequeat Funus non
factum, ſed ſit in arbitrio Hæredum exponere Cadavera De-
functorum, & in expoſitione apponere Intortitia in numero,
ſibi benèviſo.*

Deveniendo ad noſtrum caſum, quòd Defunctus non
eſſet Canonicus Collegiatarum, Beneficiatus, habens pin-
gues redditus, minuſque Mercator, admittitur exadver- 76
ſo, prætendendo dumtaxat, quòd eſſet Perſona *facoltoſa*;
In qua parte non benè proceditur, quia debet probari eſ-
ſe *Perſonam opulentam*, juxta verba Statuti, non autem
facoltoſa, juxta contrariam prætenſionem. Cùmque in-
tentio Parochi fundetur in hac qualitate *opulentiæ* in Sta-
tuto præſcriptæ, illa concludenter ab eodem Curato pro-
banda eſt, juxta regulam de qua *Rot. deciſ.* 100. *numer.* 62.
coram Anſald. Idque non præſumptionibus, conjecturis, 77
piiſque meditationibus, ſed probationibus concludentibus,
& concludentiſſimis, juxta prima elementa Juris, ſequu-
nta *ab Adden. ad Barat. deciſ.* 107. *numer.* 10. *verſ. Nec
ſufficiunt, & Rot. in Tolet. Decim. de Capilla* 15. *Januar.*
1677. §. 1. *cor. Bourlem.* ibi: *Quæ tamen concludenter pro-
bari debuiſſent &c. Non autem per conjecturas, & præſum-
ptiones, quæ ad fundandam intentionem non ſufficiunt*,
cum aliis, citat. in *Tom 3 p. 1. diſc. 1. §. 5. n. 5.*

Et tamen mirum in rei veritate eſt, quòd exadverſo nul-
la omnino probatio, nullus fumus, nulla extrajudicialis fi- 78
des, nullaque ſyllaba ad hunc effectum exhibita fuit, ac ſi
reſpectu Curati circa qualitatem opulentam Defuncti ve-
rificaretur illud Platonis: *Autos epha*.

Cùmque ſermo ſit de prætenſione; quæ habet con-
tra ſe omnem Juris præſumptionem, quia quilibet homo
naſci-

Digitized by Google

naſcitur nudus, & præſumitur pauper, eò magis creſcit
79 neceſſitas concludentiſſimè probandi dictam qualitatem ſtatutariam *Perſonæ opulentæ ad Tex. in can. §. Sicut ii 8. Verſ. Quando de ventre Matris diſt. 47.* & animadverſa per *Alciat. de Præſumpt. reg. 2. præſ. 27. Joſeph. Ludovic. deciſ. Peruſ. 33. ſub numer. 20. & Rota deciſ. 43. numer. 3. coram Cerro.*

Ceterùm, quia Lis erat cùm Perſonis religioſis, æquali religioſitate ex hac parte proceſſum fuit, cum omni inge-
80 nuitate aperiendo redditus Defuncti, & alterius germani Fratris, conſiſtentes in annuis ſcutis 329. 15. verumque ſtatum, & qualitates ejuſdem Defuncti, qui ſequens eſt, & tanquam talis oſtenſus fuit per omnia probationum genera. I. Ex duobus Inventariis hæreditatum paternæ, & maternæ, confectis annis 1705. & 1706. & ſic tempore
81 non ſuſpecto. II. Ex novem Peritiis qualificatorum Curialium, ſer. ſer. deputatorum à diverſis Judicibus pro redditione rationum Tutoris Defuncti, ab anno 1710 uſque ad currentem annum 1722. III. Ex totidem Sententiis dd. Judicum, in omnibus, & per omnia approbantium dd.
82 Peritias. IV. Ex totidem pariter Mandatis, diverſis temporibus expeditis, pro vendendis aliquibus Capitalibus; Locisque Montium ad effectum alendi Defunctum, inter quæ Domum, poſitam in Via S. Honuphrii. V. Demum, aliis omiſſis, ex ſolemni approbatione omnium dd. alienationum, diverſi temporibus ſequutarum, factarum
83 à quatuor Hæredibus, ſubſtitutis dicto Defuncto.

Status autem ejuſdem Defuncti talis eſt: Ex Dei inſcrutabili judicio à teneris annis uſque ad annum 76. ſuæ ætatis, quo obiit, privatus fuit ſanitate mentis, & cum eodem verè maximo infortunio à multis annis citra unita fuerunt tria alia mala, æquè gravia, nempe ſurditas,
84 cæcitas, & loquelæ privatio; Itaut idem Defunctus, præter hominis effigiem, potiùs humanus truncus, quàm homo dici poterat.

In hoc miſerabili ſtatu, quia una Perſona ſufficiens non erat ad illi neceſſaria miniſtranda, & præparanda, opus fuit multiplicare Inſervientes; Et quia redditus non
85 correſpondebant indigentiis ejuſdem, & alterius ejus Fratris, ſimili defectu mentis ex juſto Dei judicio laborantis, neque eis permittebant retinere famulos *con livrea*, opus fuit ad ſervitium admittere quemdam pauperem ſenem, exterum, & claudum, unà cum famulatu alterius pauperis mulieris, loco ſalarii illi concedendo gratuitum uſum unius Manſiunculæ ad planum terræ, qui ſepè ſæ-
86 piùs non valentes à ſe ipſis eundem mente, & corpore Infirmum de loco ad locum movere, opus habebant recurrere ad auxilium aliarum mulierum conſanguinearum, ut in tota Vicinia notorium eſt, & ignorari non poteſt à Curato.

In iſtis proinde verè calamitoſis circumſtantiis, quæ compaſſionem extorquerent ab ipſiſmet Lapidibus, ſi ſenſum haberent, juxta phraſim *Farinac. conſ. crim. 108. nu-*
87 *mer. 2. Tom. 2.* ſapere videtur verum paradoxum, ut dici poſſit opulentus, miſerabilis ſenex, mente, & corpore infirmus, cæcus, ſurdus, mutus, & in ætate annorum 76. conſtitutus, cujus redditus, deſtinati pro eodem, & altero ejus germano Fratre, eodem morbo non ſanæ mentis laborante, & in ætate pariter ſeptuagenaria conſtituto,
88 conſiſtentes in annuis ſc. 329. 15. ſuperabantur ab expenſis in annuis ſc. 136. Itaut pro ſeipſo, eiſque Inſervientibus, & Aſſiſtentibus haberet dumtaxat redditus ſcutorum 149. 57. ÷.

Pro quorum faciliori admiſſione urgere videntur 7. facti innegabiles circumſtantiæ.

I. Quòd deberet Curatus reflectere ad d. perſonalem qualitatem Defuncti, qui ab ejus teneris annis uſque ad annum
89 76. ſuæ ætatis, quo obiit, & defectu ſanæ mentis laboravit, nullum omninò incommodum, nec eidem Curato, nec multis ejus Anteceſſoribus dedit circa Sacramentorum adminiſtrationem, à quibus emolumenta Funerum commenſurantur, uti, ſicuti Parochi in vita fuerunt ſocii paſſionis Fidelium, eis Sacramenta miniſtrando, ſic etiam in morte fierent comparticipes conſolationis, juxta dictum
90 Apoſtoli, relatum *in cap. 1. de Sepult.* juxta ea, quæ per hæc præciſa verba firmavit *Rot. in Rom. Funeral. 15. Junii 1699. §. Cæterùm coram Molines*, impreſſa *apud Stat. Cler. Urbis fol. 515.* & concordant adducti à *Barboſ. de Paroch. cap. 26. num. 34. & Panimol. deciſ. 5. annot. 3. num. 9. & 10.* ibi: *Jus enim Sepulturæ plurimùm pendet à Sacramentorum perceptione, ejuſque adminiſtratione, ut communiter tradunt DD. &c.* Quam reflexionem magnifecit *Rot.* contra eundem Curatum Sanctæ Andreæ de Fractis *in Rom. Jur. tumulan. 20. Februarii 1705. §. Nullius coram Card. Priolo*,
ibi: *Per Scribentes dicebatur, quòd nempe Cardinalis, ne-* 91
que uſus ſit Parocho per totum tempus ſuæ permanentiæ hic in Urbe, cùm proprium Confeſſarium haberet, neque Sacramentum extremæ Unctionis ipſe petierit, cùm loqui minimè potuerit.

II. Quia Defunctus ex hac vita diſceſſit, non ſolùm abſ-
que ſolita Animæ commendatione, à ſacris Canonibus Pa- 92
rochis ſtrictè inculcata, & in *Ritual. Rom.* his verbis injuncta *fol. 6. Ingraveſcente morbo, Parochus Infirmum frequentiùs viſitabit &c. Si periculum immineat, ſtatim commendationis Animæ Officium præſtabit:* Sed etiam, (quòd non ſine dolore referimus) abſque Sacramento extremæ unctionis, & abſque ulla benedictione, ulloque ſigno Chriſtianæ Pietatis, ac ſi mortuus fuiſſet in Sylvis, Locisque
campeſtribus, non obſtante, quòd ejus Domus paucis paſ- 93
ſibus diſſita ſit à Parochia, quòdque Aſſiſtentes Defuncto non omiſerint ipſum Curatum rogare, ut dignaretur accedere ad impertiendam illi benedictionem eo tempore, quo
in ultimis vitæ periodis conſtitutus reperiebatur: Non at- 94
tenta excuſatione, quòd Defunctus non gaudebat perfecta mentis ſanitate. Cùm enim in eundem morbum inciderit poſt rationis uſum, hoc eſt circa annum 12. ejus ætatis, non ſolùm Parochus poterat, ſed omninò tenebatur eidem
adminiſtrare dict. Sacramentum extremæ Unctionis, ut 95
clarè diſponitur *in Ritual. Roman. titul. de Sacram. extrem. Unct. verſ. Infirmis autem*. Et notant *Anton. à Spirit. Sanct. Oper. moral. tit. de Extrem. Unction. diſceptat. 1. à numer. 33. Bonacin. Oper. moral. Tom. 1. diſceptat. 7. quæſt. unic. punct. 5. numer. 12. & Maur. in Oper. theolog. Tom.*
3. lib. 13. quæſt. 256. numer. 3. ibi: *Ut validè detur hoc* 96
Sacramentum non requiritur, ut, qui illud recipit, ſit actu compos rationis, ſed ſufficit, ut uſum rationis habuerit, ibique multas adducit ſolidas rationes, & bonas congruentias ad id probandum.

III. Quòd, licèt Tutor Defuncti, obligatus à Jure, & à propria particulari obligatione, emiſſa per Acta Gabriel-
lii, Not. A. C. die 12. Martii 1709. ad facienda pro illo 97
utilia, & prætermittenda inutilia; Nihilominus, extendendo totum ſuum arbitrium favore Curati, multa fecit, ad quæ de Jure non tenebatur. I. Non dando illi tria dumtaxat Intortitia, quot eidem debita erant, hoc eſt medietas illorum, cum quibus aſſociatus fuit ad Eccleſiam extra
Parochiam, ſed dedit eidem integra ſex Intortitia, tria in 98
Cera reſiduali ex illis, quæ ſuperfuerunt aſſociationis. & tria in pecunia numerata, antequàm diſcederet à ſua Eccleſia. II. Quia loco invitandi 12. Sacerdotes Sæculares,
juxta ſolitum aliarum Parochiarum Regularium, in Urbe 99
notorium, vocavit totidem Religioſos. III. Quia poterat Invitare integrum Conventum, in quibus terminis ſat erat eis dare ſcu. 5. 75. ut determinatur *in Stat. Cler. fol. 76.* &
tamen Invitavit ſolùm 12. Religioſos, cum duplicata ex- 100
penſa, hoc eſt ſc. 3. 60. IV. Quia, licèt Superiori dd. Religioſorum unica deberetur Candela, ut diſponitur *in Stat. Cler. cap. 6. §. 14. in Addit.* ad ejus ſimplicem petitionem data fuit duplicata. V. demum. Quia, cùm repoſi-
tum ſit in arbitrio Hæredis pondus Candelarum, quæ dan- 101
tur Sacerdotibus, aſſociantibus Funus, ut diſponitur in d. *Stat. ubi ſupra fol. 50.* dedit eiſdem Candelam ponderis trium unciarum, quando poterat dare minoris ponderis.

IV. Quia non eſt ſermo de ſimpliciter præjudicando Ec-
cleſiæ, & Religioſis, aſſociantibus Funus, dum illa, ul- 502
tra Emolumenta Sepulturæ, habuit ſex Intortitia ponderis trium librarum; Iſtis verò, ultra Candelam ponderis trium unciarum, debetur eis merces aſſociationis in tri-
bus juliis. Sed quæſtio eſt de majori lucro, exadverſo præ- 103
tenſo, in quibus terminis interpretatio omnis capienda eſt favore illius, qui agit de vitando damno, in conflictu alterius, agentis de majori lucro captando, juxta regulam, de qua *Rot. dec. 159. n. 12. p. 5. rec.*

V. Quia ad cognoſcendas divitias, vel paupertatem alicujus, multùm conferre videtur illius perſonalis ſta-
tus. Si enim, juxta terminos noſtri caſus, de illo ve- 504
rificentur ea, quæ his verbis exprimuntur *Eccleſ. 2. 23. Cuncti dies ejus doloribus, & ærumnis pleni ſunt*, certum eſt, quòd, cùm majoribus indigeat expenſis, & uni-
ca Perſona ſufficiens non ſit ejus neceſſitatibus aſſiſtere, 505
cum longè majori proprietate non dicitur opulentus, eo modo, quo dicitur ille, qui cùm bona gaudeat valetudine, minoribus indiget Perſonis, ei inſervientibus, & longè majoribus expenſis, ad occurrendum ejus

neceſſitatibus , ut Conſideranti manifeſtum eſt .

VI. Quia in hac parte Curati non debent imitari Creditorem illum , deſcriptum *in Evang. D. Matth.* 18. 28. ſed cum omni charitate , & pietate erga laicas Familias pro-
106 cedere in exactione Emolumentorum funeralium debent ,
reducendo ad praxim æque pium , ac chriſtianum conſilium , eis datum ex Oraculo ſ. m. Clem. XI. à Card. Carpin. Urbis Vicario , ſemper cum inſigni laude nominando, de quo *in Stat. Cler. fol* 63. ibi : *Eſorta primieramente nel Signore , ed incarica a tutti li ſudetti Miniſtri Eccleſiaſtici di*
107 *preferire al proprio Intereſſe la carità del Proſſimo , molto*
più ſe ſarà alla loro cura commeſſo , conſiderando , che non deve eſſere temporale , ma eterna mercede delle loro fatighe negli Miniſteri Eccleſiaſtici . Et meritò ; Opera enim miſericordiæ magis in Ptochis , quàm in aliis Perſonis emicare debent circa Defunctorum funera , ut per hæc verba
108 id obſervat *Lazzariſc. in Theatr. Regular. verb. Exequiæ numer.* 8 quem ſequutus ſui *in Tom.* 1. *part.* 2. *diſceptat.* 28. *num.* 21.

Habito præſertim reſpectu ad illas civiles Familias , quas manus Domini tetigit , illas reducendo ad talem deplorabilem ſtatum infirmitatis mentis [& corporis , qualis deſcriptus fuit ſupra , & ad tales domeſticas anguſtias , ut ab anno 1704. uſque ad currentem annum 1722. pro ſua con-
109 grua manutentione coacta fuerit priùs vendere quandam
Domum , & deinde multa Loca Montium , ſemper cum Judicis Decreto , & prævia Peritia qualificatorum Curialium .

VII. Septima demum , quòd ſumus in terminis Statuti, non ſolùm exorbitantis , ſed exorbitantiſſimi , utì obligantis aliquem ad diſponendum etiam invitum de ſuis bonis , adverſus naturalem illam , & legalem libertatem , quam quilibet ad ſui libitum habet diſponendi de ſuis bonis ad
110 *Text. in leg In re mandata Cod. Mandati* cum aliis apud
Barboſ. axiom. 199. *num.* 1. & 2. Ubi quòd iniquum eſt, obligare liberum hominem , ad diſponendum contra propriam libertatem , & *Rota in Compoſtellana Præminent.* 26. *Junii* 1716. *§. Ne igitur coram Anſaldo* , & 14. *Junii*
111 1717 *§. Verùm coram Criſpo* . Ubi quòd durum eſt , & oi-
mis aſperum , voluntates Defunctorum circa funera non exequi , & alterare .

Ex quo ortum habuit lepidum illud dictum præclariſſimi Card. (cujus memoria in benedictione eſt) natalium ſplendore , ſcientia , & conſcientia inſignis , quod noſtris temporibus in Urbe poſſunt Perſonæ nobiles , & honeſti Viri
112 cum œconomia vivere , ſed non cum parſimonia mori ,
eò quia tenentur inviti tradere Curato certam Intortitiorum quantitatem pro illo funere , quod Moriens juſtis de cauſis mandavit , faciendum non eſſe ; Vel ejus hæredes
113 facere non poſſunt , vel nolunt , cum tali , tantaque hu-
mana pompa , quæ reſultat ex magno numero Intortitiorum .

Nec dicatur , quòd expenſæ Funeris , non facti , poſſint
114 commodè fieri ex portione aliqua Capitalis , ſpectantis ad
Defunctum .

Dupliciter enim reſpondemus ; 1. Quòd defunctus non habebat dominium Capitalium dd. bonorum , ſed ſolum uſumfructum , ejus vita naturali durante , vigore Te-
115 ſtamenti Paterni , rogati per Acta Senepæ Not. Capit.
die 21. Julii 1705. & vigore Teſtamenti Materni , rogati per Acta Joachini pariter , Notarii Capitol. die 30. Martii ejuſdem anni 1705. & conſequenter ceſſat in radice vis contrariæ reflexionis , eò quia poſt obitum ejuſdem Defuncti nihil omnino remanſit in ejus hæreditate , quam propterea nemo adivit , ut fuit concludenter probatum ex depoſitione ſeptem Teſtium nimis informatorum , ex quo aliqui in vita ejuſdem Defuncti per annos ſupra viginti eidem inſervierunt . Alii fuerunt præſentes conſignationi Bonorum poſt ejus obitum factæ favore ejuſdem Fratris . Aliis demum facta fuit eadem conſignatio Bonorum ad favorem d. Fratris Defuncti .

II. Reſpondemus , quòd contrarium objectum ſaltat extra Chorum , quia Stat. Cleri Urbis non mandat , Funus non factum ſupplendum eſſe ab illis Perſonis , qui urgen-
116 tur , partem Patrimonii pro Sepulturis prodere , juxta di-
ctum *Caſſiodor. Variar. lib.* 3. *epiſt.* 19. & allud dict. *S. Greg.*
117 *Magn. leg. epiſtol.* 4. de quibus ſupra , ſed à Perſonis opu-
lentis .

Strictè igitur videndum eſt , an opulenta Perſona dicatur illa , quæ non habet tot redditus , quot ſufficiant pro ejus congrua ſubſtentatione , itaut ne fame pereat , coga-
118 tur quolibet anno portionem aliquam Capitalis ſer. ſer.
vendere . Hoc autem eſt adeo inſubſiſtens , adeoque oppoſitum omnibus legalibus principiis , ut nihil inſubſiſtentius excogitari poſſit , dum non opulentus , ſed pauper dicitur ille , cujus redditus ſuperantur ab expenſis , juxta præciſos terminos noſtri caſus , ut videre eſt apud *Valaſc. de Privil. pauper part.* 1. *quæſt.* 4. *numer.* 97. & *num.* 39. *Capon. diſcept.* 25. *num* 25 *Rot. deciſ.* 108. *num.* 12. *coram Benincaſ. Paſqual. ad Lauret. de Franc quæſt.* 1. *num.* 89. *in fin*, 119
ibi : *Qui ex opibus ſuis vivere non poteſt , dicitur pauper* ; *Manſ. conſult.* 51. *num.* 58. ubi , quòd pauper dicitur ille , cujus bona minora ſunt debitis *Barboſ. de Jur. Eccleſ. lib.* 3. *cap.* 17. *num.* 25. ibi : *Nomine autem Pauperum intellige non ſolùm illos , qui oſtiatim eleemoſynam quærunt ; Verùm etiam illos , qui vitam ex ſuo patrimonio commodè , & honeſtè , juxta ſui ſtatus conditionem , traducere non poſſunt* , *Filliucius Oper. moral. tract.* 19. *cap.* 7. *num.* 200. *Suarez de Cenſur. deciſ.* 31. *ſect.* 3. *numer.* 25. *Tamburin. de Irregular. cap.* 20. *§.* 1. *numer.* 2. ibi : *Si quis locuplete gauderet patrimonio , ita tamen ære alieno gravatur , ut eo* 120
pro Creditoribus ſubducto , ipſi non remaneret , quo honeſtè vivat , pauper eſt . *Valer. de Differ. utriuſ. For verb. Munera num.* 90. ibi : *Nomine autem Pauperum intellige non ſolùm egenos , qui oſtiatim petunt eleemoſynam ; Nec ſolum eos , qui indigent neceſſariis ad vitam ſecundùm &c. Sed etiam eos , qui , licèt habeant neceſſaria ad vitam , non* 121
habent ad ſe decenter , pro ſua qualitate , & convenientia ſui ſtatus , ſubſtentandum , quales ſunt quamplures Nobiles , Domicelli &c. Clericat. diſcept. Fortuſ. 10. *numer.* 6. *Diana coordin tom.* 4. *tract.* 7. *reſol.* 59. *numer.* 1. & 3. 122
ubi , quòd in ſuo caſu conſuluit , pauperem dici illum , qui redditus annuales habebat unciarum 40. monetæ Siculæ , quæ conſtituunt ſc. 96. monetę Romanę , ex quo cum illis 123
ſecundùm ſuam conditionem decentèr vivere non poterat , & *Rot. deciſ.* 422. *à num.* 9 *Dunozet jun.* ubi tanquam pauperes reputatæ fuerunt Mater , & duæ Filiæ , habentes 124
redditus annuorum ſcut. 440. circiter , quia non poterant cum illis ſe decenter ſubſtentare , & *deciſ.* 58. *numer.* 3. *coram Pamphil.* ubi , quòd pauper dicitur ille cujus facultates non ſufficiunt pro ſolutione illius debitorum , & agebatur 125
de Canonico Eccleſiæ Abulenſis , cujus fructus aſcendebant ad annua ſcuta 800. & *deciſ.* 58. *numer.* 9. & 10. *coram Duran.* ubi de habente annuum redditum ſc. 130. quod- 126
que pauper dicatur ille , cujus bona non ſunt ſufficientia pro ſolvendis ejus debitis .

Obſervantes hic , quòd omnes præfatæ authoritates loquuntur de Perſonis , perfectam ſanitatem habentibus , beneque valentibus , & minoribus indigentibus Perſonis , ad illis neceſſaria miniſtranda , & præparanda ; Et propterea multò magis applicentur præſenti caſui de Homi- 127
ne ſurdo , cæco , muto , & infirmitate mentis ab ejus tenellis annis laborante , cujus miſeriæ faciliùs mente concipi , quàm explicari valent , & cujus qualitatem præcisè ante oculos habendam eſſe , ad taxandum funus non factum , litteraliter determinatur *in Addit. ad Stat. Cler cap.* 4 *§.* 2. 128
ibi *Taxand. relinquitur arbitrio Reverendiſſimi noſtri Viceſgerent. illud regulando , juxta Defuncti vires , & qualitatem* .

Neque ad rem facit , quòd idem Statutum *Cap.* 4. *de Canon. portion. §.* 12. *in addition. verſ. Sub nomine* , ubi loquitur de Perſonis Eccleſiaſticis ad diſparatiſſimum effectum ſacrorum Indumentorum , determinat , Beneficiatos , habentes Beneficia annui valoris ſcutorum 100. obligatos eſſe ad relinquendam eadem Sacra Indumenta Eccleſiæ ſepelienti ; Quia in noſtris terminis non eſt locus argumentis ,
& cavillationibus , minuſque ſubtilibus , & Scotiſticis in- 129
ductionibus à Perſonis eccleſiaſticis circa Sacra Indumenta ad augendam quantitatem funeris non facti quoad Perſonas laicas ; Sed idem Statutum Cleri , utì æqualiter litterale , odioſum , correctorium juris communis , & obligans Invitos ad diſponendum de propriis bonis , intelligendum ,
& exequendum , eſt prout præcisè ſonat , juxta illius cla- 130
rum litteram , & ut quominus fieri poteſt jus commune corrigat , juxta notoria principia , de quibus *in leg. Si unius*
§. Pactus ff. de Pact. cum aliis , citat. *in Tom.* 3. *part.* 1. *di-* 131
ſcept. 11. *num.* 21.

Et propterea dum idem Statutum in noſtris terminis diſponit , funus non factum ſolvendum eſſe , non per viam
argumenti , mediantibus detorſionibus , & inductionibus 132
aranearum filis contextis , ſed ſtrictè , præcisè , & litteraliter ſolvendum eſſe à Perſonis opulentis , eò ipſo , quòd Parochus hanc opulentiam concludenter , & perfectè non probat , non poteſt aliquid dicto titulo obtinere , juxta
pun-

punctualem authoritatem *Maſcard. de Probat. concluſ.*
133 *1154. numer.* 3. opportunè hìc repetendam, juxta conſi-
lium *Plin. in Epiſt.* 10. *Amplia, ut tanto magis proce-
deret, ſi quis uteretur ex aliqua diſpoſitione, lege, & Sta-
tuto, quod ſe fundaret ſuper divitiis: Nam tunc tanto ma-
gis paupertas præſumeretur, donec de divitiis conſtaret* (ſe-
quentia verba gemmæ ſunt) *Nec poſſet ſequi legitima con-
demnatio, niſi perfecta qualitas divitiarum, requiſita à Sta-
tuto, & diſpoſitione probata fuiſſet, cum talis qualitas ex-*
134 *preſſa ab illa diſpoſitione principaliter dicatur cauſa actionis;
Ita Cynus, & Jaſon &c. Marſilius &c. ubi pænè infinitos
allegat, quos in terminis adducit, & ſequitur Bertazzolus
&c.* Quæ punctualiſſima authoritas, uti contradictorem
non habens, dicitur caſus legis, juxta firmata *per Rot.*
135 *dec. 2221. n. 18. cor. Coccin. & dec. 42. num. 23. cor. Anſald.
& dec. 106. num 7 par. 18. rec.*

Adverſus hæc, non attentis notoriis Juris principiis,
juxta quæ Actor (qualis eſt Curatus) concludenter pro-
bare tenetur ſuam intentionem, ex authoritatibus, ſupra
allegati, nihil omnino, penitus, penituſque in Actis pro-
136 ductum fuit ex parte Curati, ad oſtendendam qualitatem
opulenti reſpectu Defuncti, ſine qua probatione non po-
teſt ſequi legitima condemnatio, ut in terminis præciſis
probat d. *Maſcard. de Probat. concl. 1154. n. 3.* cui nihil fuit
exadverſo reſponſum, nec reſponderi poteſt.

Sed unicè ex parte ejuſdem Curati inſtitum fuit in Fo-
liis, à Tutore compoſitis, & per Acta Patchetti Nota-
rii Capitolini, citatis omnibus Subſtitutis, productis an-
no 1709. quando Tutelam dicti Defuncti ſuſcepit; Id-
que, cum tali, tantaque exorbitantia, ut major non poſ-
137 ſit excogitari, quia ad cognoſcendam opulentiam, vel
paupertatem illius Perſonæ, quæ ſolvere debet funus non
factum, non eſt attendendum tempus annorum 14. ante
illius mortem, ſed ſpectandum eſt tempus præciſum illius
obitus, quando naſcitur obligatio ad faciendum dictum
funus, ut patet ad hominem.

Et nihilominus ad omnem abundantiorem cautelam,
diſcurrendo de dictis Foliis, conſtanter aſſerimus, tan-
138 tum abeſſe, quod Curati intentionem probent, quin po-
tiùs illam mirabiliter excludant, ex quo ab illorum ſola,
& ſimplici lectura remanet manifeſtum, eodem anno
redditus Defuncti conſiſtere in annuis ſc. 150. 60. Neceſſa-
rias verò expenſas in annuis ſc. 270. 35. & ſic expenſas ſu-
perare redditus in annuis ſc. 119. 75.

Cum illo addito, quòd poſt impreſſionem dd. Foliorum
ſuperaddita fuit nova neceſſaria impenſa annuorum ſcut.
30. pro parte honorarii Tutoris, tangente eundem De-
functum; Idque de mandato Auditoris Papæ, & non at-
139 tentis ſtrenuis oppoſitionibus omnium Subſtitutorum ei-
dem Defuncto, & rationem adducit *Antonell. de Tempor.
legal. lib. 1. cap. 6. numer. 8. & 9.* quia circa divitias, ex
ſtatu præterito nihil infertur quoad tempus præſens, quod
utinam experientia verum quotidie non comprobaret.

Neſciens quid adverſus hæc opponere poſſet Curatus,
ſe convertit ad Conductores Domorum Defuncti, eos om-
nes non ſine proprio incommodo ſigillatim adeundo, illoſ-
que, Criminaliſtarum more, interrogando circa quanti-
140 tatem penſionis, quam ſolverunt Defuncto, credens re-
perire majorem quantitatem, ac erat illa, in Foliis im-
preſſis ſpecificata: Fruſtratus autem ſua ſpe in hac parte,
eo quia invenit perfectiſſimam conſonantiam Conducto-
rum cum deſcriptione, facta in Foliis impreſſis, ſe re-
ſtrinxit ad criticandas duas partitas, idque cum inſubſi-
ſtentia pluſquam palpabili; Primò ſcilicet aſſerendo, ad-
di debere penſionibus Domorum, in Foliis deſcriptis, il-
lam, quæ correſpondebat Domui fidei commiſſariæ, in
qua Defunctus habitabat. Secundò vero, quòd addi de-
bebat ſumma ſcut. 15. pro parte Defuncti, quæ retrahe-
bantur ex Vinea communi cum ejus Fratre.

Prima Partita non poteſt eſſe magis inſubſiſtens, quia,
ſi Curatus prætendit addere redditibus Defuncti id, quòd
141 poterat haberi à Domo fideicommiſſaria, per ipſum in-
habitata, eodem tempore addere debet neceſſarias expen-
ſas pro habitatione ejuſdem Defuncti, ut patet Conſide-
ranti.

Eadem reſponſione ſimilis inſubſiſtentiæ demonſtratur
Partita ſcut. 25. pro affictu Vineæ, quæ non fuerunt ap-
poſitæ in Foliis impreſſis, quia tunc temporis Vinea non
retinebatur in affictum, ſed *a mezzo*, Vinumque, quòd
142 ex illa retrahebatur, inſerviebat pro uſu Defuncti. Et
propterea, ſi idem Parochus vult addere introitibus an-
nua ſcut. 15. quæ retrahebantur ab affictu Vineæ, eodem
tempore addere debet neceſſarias expenſas pro Vino pro
uſu Defuncti, & illi Inſervientium, quæ longè ſuperant
dd. ſcut. 15.

Ex quibus omnibus undique apparet, præſentem caſum
talis eſſe naturæ, contrariamque prætenſionem taliter in-
ſubſiſtentem, ut non ſolùm de facto dari, ſed neque et-
iam de mero poſſibili figurari poſſit ſimilis, quòd ſcilicet
dicatur opulentus ille humanus Truncus, cæcus, ſur-
dus, & mutus, & defectu ſanæ mentis laborans, qui in
vita tot habebat redditus, qui non erant ſufficientes pro
ejus neceſſaria manutentione; Poſt mortem verò canoni-
zatus fuit debitor Tutoris in ſcut. 118. 27. neque inven-
tus fuit, qui ejus Hæreditatem adiret, quod pro uni- 143
voco ſigno magnæ paupertatis conſiderant *Leoncil. de
Privileg. Pauper. par. 1. quæſt. 6. numer. 7. & Amoſtaz.
de Cauſ. piis lib. 4. cap. 5. num. 51.*

Creſcitque exorbitantia, quia idem verè infeliciſſimus
homo, non prætenditur canonizari pro Perſona opulen- 144
ta in favorabilibus, & in concernentibus proprium com-
modum, ſed in odioſis, & in reſpicientibus grave onus,
nimirum contra propriam voluntatem diſponendi de Bo-
nis, quæ non habuit in vita, & quæ non reliquit in morte. 145

Pro quorum faciliori admiſſione duæ reflexiones, in fa-
cto concludentiſſimè in Actis probatæ, omni conſideratio-
ne dignæ videntur; Prima, quòd dictus Defunctus in ta-
libus extremis anguſtiis vitam cum morte commutavit, ut
poſt ejus obitum, neque etiam habuerit Veſtes, cum qui-
bus, cohærenter ad ejus civilem conditionem, ad ſepeli-
endum duci potuerit; Itaut opus fuerit procurare Saccum 146
unius ex Archiconfraternitatibus Urbis, & cum illo eum
ſepelire; Idque non ſine difficultate, attento quod, cùm
non eſſet Confrater ejuſdem Archiconfraternitatis, iſtius
Guardiani recuſabant id permittere. II. Verò quod poſt
ejus obitum, neque etiam minimum ſignum lugubrium 147
Veſtium dari potuit illis, qui ei inſervierunt in Vita.

Ex quibus innegabili evidentia, nedum excluditur
qualitas opulenti, à Statuto requiſita pro ſupplemento
funeris non facti, ſed concludentiſſimè probata dicitur
ejuſdem paupertas, quæ in terminis longè durioribus ex
minoribus circumſtantiis probata dicitur, ex authoritati- 148
bus, citandis infra *diſcep. 24. num. 33.*

Nunquam ſatis repetentes hìc, quod hujuſmodi proba-
tiones, excluſivę qualitatis Opulenti, eo majorem me-
rentur reflexionem, quo adducuntur ad conſervandam
liberam illam facultatem diſponendi de ſuis rebus, quam
quilibet homo à Deo, à Natura, & ab omnibus Legi-
bus habet; Necnon ad excludendam illam miſeriam
& exorbitantem prætenſionem, diſponendi invitum de
ſuis bonis; Et attento, quòd Statutum Cleri ſe fundat
in divitiis Defuncti, iſtis non probatis, prout in ca- 149
ſu noſtro evenit, nunquam locus eſt eidem ſupplemen-
to funeris, juxta punctualiſſimam authoritatem *Maſ-
card. de Prob. concluſ. 1154. num. 3.* cujus verba relata
fuerunt *ſupra num. 134.*

Injuſtitiæ Taxationis Funeris non facti ex hucuſque
animadverſis clarè oſtenſæ, jungitur æquè clara nulli-
tas ejuſdem Taxationis, uti factæ à Cleri Camerario,
qui in hac parte nullam omnino poteſtatem habet, ex
clara diſpoſitione *Statuti Cleri c. 4. §. 2. in add. verſ. Quo-
ties*, ibi: *Jus petendi Supplementum &c. taxandum re-
linquitur arbitrio Reverendiſſimi noſtri Viceſger. illud re-* 150
gulando juxta Defuncti vires, & qualitatem, & clariùs
ex Edicto *Card. Vic. ſub die 31. Octobris 1722.* ibi: *Fi-
nalmente in occaſione di taſſare il Funerale non fatto, o
pure non fatto a dovere, ſecondo le Taſſe, preſcritte nel
medeſimo Stat. la Taſſa debba farſi ſolamente da Monſign.
Viceg. noſtro, e non dal Camerl. del Clero, in conformi-* 151
*tà della diſpoſizione parimente dell' iſteſſo Statuto cap. 4. §.
2. in add. Altrimente vogliamo, che la Taſſa ſia nulla, e* 152
che non habbia vigore alcuno:

Hujuſmodi autem evidens, & palpabilis nullitas Ta-
xationis Funeris non facti à non habente poteſtatem il- 153
lam faciendi, nullatenus ſalvatur ab illius confirmatio-
ne, facta à Viceſg. qui talem facultatem habet; Quia
confirmatio laborat eadem nullitate, qua laborabat
actus confirmatus, juxta theoricam *Inn. in c. 1. de Conf.
util. vel inutil.* quam ſequuntur citati *in deciſ. 192. num. 12.
par. 13. rec.*

Quod licèt limitari ſoleat in illis terminis, in quibus non
confirmatur actus nullus, ſed de novo fit taxatio vi- 154
gore propriæ facultatis, tanquam in prima, hujuſmodi
termini non ſunt illi, de quib; diſputamus, quia Viceſg.

nihil aliud fecit, quàm ſimpliciter confirmare Taxam,
nulliter factam à Cleri Cam. Et propterea applicatur no-
tum illud Juris axioma, *quod potui, nolui, quod volui
adimplere nequivi*, de quo *Mag. dec. Flor. 2. num. 12. &
Rot. dec. 351. n. 19. par. 19. rec.*

Circa qualitatem Sepulchri Majorum, dicimus, quòd,
155 licèt Stat. Cleri, loquens de eodem Sepulchro, aſſe-
rat, eſſe illud, quod fuit conſtructum à Patre, Avo, &
aliis per rectam lineam maſculinam Aſcendentium, in
hac parte idem Stat. non loquitur taxativè, Et propterea
156 illius diſpoſitio taliter intelligenda eſt, ut primariò, &
principaliter pro Sepulchro Majorum intelligatur illud,
quod fuit conſtructum a Patre, Avo, & aliis Aſcendentibus
per rectam lineam maſculinam Aſcendentium.

Cæterùm in iſtius defectu, videtur nimis durum, &
æqualiter amatum, ut Filius, vel Nepos per lineam fœ-
mininam deſcendens, & non habens Sepulchrum Majo-
rum ex parte Patris, ſepeliri non poſſit in illo Sepulchro,
157 in quo ejus Mater ſepulta fuit, juxta præciſos terminos
noſtri caſus. Quæ omnia eo faciliùs videntur admittenda
in præſenti, attenta materia indifferenti, dum nulla con-
ſiderari poteſt differentia ad noſtrum effectum inter Aſcen-
dentes ex parte Patris, vel Matris in ordine ad qualita-
158 tem Sepulchri Majorum, ex authoritatibus, citatis *in to.
4. in fin. fol. 259. à num. 45.*

Abſque ulla prorſus difficultate, ex quo hoc aliud ſe-
queretur inconveniens ex contraria Judaica interpretatio-
ne Stat. Cleri, quòd filius Fratris ſepeliri non poſſet in
Sepulchro, à proprio Patruo conſtructo, eo quia illud
dici non poteſt conſtructum ab Aſcendentibus per lineam
159 maſculinam; ſed tranſverſalem; Quod quantum inſubſi-
ſtens ſit, quantumque exorbitans, de ſe patet.

Poſita autem hujuſmodi qualitate Sepulchri Majorum,
idem Defunctus habebat Jus in illo ſe humandi, juxta
præciſa verba *Rot in Rom. Funer. 15. Junii 1699. cor. Mo-
160 lines*, impreſſa poſt *Statut. Cler. fol.* 166. nullumque ha-
bent in hac parte arbitrium Heredes illum tumulandi in di-
verſo Sepulchro Parochiæ, ex adductis *per Amoſt. de Cauſ.
piis lib. 6. c. 8. num. 26.* ibi: *Majorum autem appellatione
omnes in univerſum Aſcendentes comprehenduntur &c. Id-
circo, quoties Sepulchrum eorum adſit, ſi quis non elegerit
Sepulturam, ab Hæredibus neceſſariò in Sepultura Majo-
rum eſt ſepeliendus, nec in optione eorum ſtabit, in Paro-
chia ſepelire.*

Poſt hæc ſcripta, factis diligentiis in Libris Parochiali-
bus S. A. de Fractis qualitas Sepulchri S. Fr. ad Ripas ad
hominem comprobata fuit ex Sepultura, in eo data Pa-
tri, Matri, & germano Fratri Defuncti, cum enuncia-
tiva, quod illud erat eorundem proprium Sepulchrum, ut
161 ex tribus Atteſtationibus, à Vicecurato ſcriptis, & ſub-
ſcriptis ſequentis tenoris.

*Anno Dom. 1705. die 22. Jul. F. B. Rom. qn. Stephani,
Maritus D. A. P. confeſſus Olei S. unctione roboratus, ac Ani-
162 mæ commendatione adiutus, in communione S. M. E. ſpiritum
Deo reddidit, cujus Corpus fuit in Eccleſia S. Fr. ad Ripas
ſepultum, in proprio ſuo Sepulchro.*

Circa quæ tria poſteriora verba notandum occurrit,
quòd forſan ex inadvertentia omiſſa fuerant in authentica
163 Fide, itaut opus fuerit eadem verba ſuperaddere, ad re-
petitas inſtantias illius, qui pro eadem Fide Inſtantiam fe-
cerat, quive commendabili attentione in originali Lib.
priùs integraliter Partitam legerat, & attentè conſidera-
verat.

*Anno Domini 1706. die 28. Auguſti D. A. P. Rom ann. 80.
164 Vid. relicta q. F. B. confeſſa SS. Viatico refecta, Olei San-
cti unctione roborata, ac animæ commendatione adiuta, in
Communione S. M. E. ſpiritum Deo reddidit, cujus Corpus
pro ſua electione in propria ſua Sepultura in Eccleſia S. Fr.
ſepultum fuit.*

*Anno Domini 1677. die 18. Junii D. B. filius F. & A. P.
Rom. ætatis ſuæ ann. 12. R. P. M. Riccii Ordinis S. Domini-
ci, priùs confeſſus, die 10. Maii Olei Sancti unctione, per P.
165 Chriſtophorum Damiolum, meum ſub Parochum roboratus,
ac die 4. Junii per me SS Viatico refectus, in communione
S. M. E. in Domo propria è conſpectu Monaſterii Divi Joan-
nis in Via S. Silveſtro in Capite die 17. Animam Deo reddi-
166 dit, cujus Corpus die 18 in Eccleſia Monaſterii Divi Fran-
ciſci in Ripas ſepultum fuit.* Quibus attentis innegabilis
remanere hodie videtur dicta qualitas proprii Sepulchri.

Deveniendo ad partitam Ductoris itineris, illa ubi non
petita ab Hærede Defuncti, nullo modo debetur, jux-
167 ta litteralem diſpoſitionem *Stat. Cler Urb. cap. 6. §. 26. in
Addit.* ibi: *Aliqua etiam merces ab Hærede præſtetur Du-
ctori itineris, quatenus ab ipſo Hærede petatur.* Quod
clariùs determinatur in Ordin. circa Emolum. Funer. *fol.
66.* ibi: *Se gl' Eredi vogliono la Guida nella Proceſſione,
che ſi fà in traſportare il Cadavere dalla Caſa alla Chie-
ſa, ſi dia qualche mercede.* Pervoluta enim Poſitione
Cauſæ in Cong. particulari, habita *die 20. Aprilis 1704.* in 168
Palatio cl. m. Card. Acciajoli, apparet in caſu petitionis,
factæ ab Hæredibus ſumma ratione determinatum fuiſſe,
dandam eſſe aliquam mercedem itineris Ductori. Ut enim
obſervavimus *in tom. 4. par. 1. diſc. 19. num. 6.* ex quo
noſtris temporibus adeo excrevit luxus, ut ſe extendat et-
iam ad circuitus, quando quis ad ſepeliendum ducitur,
aliquando Hæredes deſiderant, Cadavera Defunctorum 169
tranſportari per Vias, & Plateas, ſibi bene viſas, prot-
ſuſque ignoratas à Clerico, deferente Crucem, & à Man-
datario Confraternitatum Sæcularium, qui ante Confra-
tres incedere ſolet; Dignum propterea, & juſtum eſt, ut 170
in iſtis terminis aliqua merces debeatur illi Ductori itine-
ris, cui Hæres ſuam propalavit voluntatem, illamque
punctualiter exequitur, juxta præciſa verba d. Cong. par-
ticul. quæ ſunt ſequentia; *Solvatur merces ab Hæredibus,
petentibus Ductorem.*

Cæterùm, præſcindendo ab hoc caſu, & proceden-
do cum illis terminis, qui ſunt noſtri præciſi, quod Hæ-
res ſe remittat circa viam voluntati Clerici, deferentis
Crucem, vel Mandatarii illius Societatis laicalis, quæ ſo-
let Cadavera aſſociare, vanum eſt prætendere, quod mer- 171
ces debeatur d. Itineris Ductori, ac ſi aſſociantes Funus
ab una ad aliam Eccleſiam Urbis eſſent *una Compagnia
di Oltramontani, venuti a Roma per la prima volta per
conſeguire il Giubileo; Overo, che il Chierico, che porta
la Croce, o il Mandataro, che precede le Compagnie laica-
li, foſſe gionto in Roma il giorno avanti dall ultima Thu-
le; O finalmente, che l' andare per Roma da una Chieſa all'
altra ſia lo ſteſſo, che camminare per le Catacombe.*

Licèt autem præſens Partita non mereatur tantam do-
tem, quantam ei dedit Curatus, expectat tamen fina-
lem deciſionem per medium Sententiæ, ad hoc, ut tolla-
tur occaſio ſimilibus exorbitantibus prætenſionibus Veſ-
pillonum, affectantium d. Munus *di far la Guida*, quo- 172
rum unus, ut eſt in Urbe notorium, & concludenter pro-
batum fuit in d. Cong. particul. anni 1704. non erubuit pe-
tere julios octo, pro funere, cujus aſſociatio initium ſump-
ſit prope Eccleſiam, SS. Nomini Jeſus dicatam, & ter-
minavit ad Eccleſiam Monialium SS. Viſitationis, *quan-
ti non ne averebbe preteſo un Vetturino per condurre quattro
Uomini in Carrozza, ſpaſſegiando per Roma dalla mat-* 173
tina fino al mezzo giorno, ad quem affectum ſatis ſunt ſex
dumtaxat julii.

Dum hæc ſub prælo erant, alia ſe obtulit occaſio diſ-
currendi de ſimili prætenſione alterius Parochi pro
delatione Cadaveris ab una ad aliam Eccleſiam Urbis, in- 174
ter ſe diſtantes paſſibus ordinariis 882. Prætendebat enim
duplicatam mercedem, ac ſi diſtantia eſſet paſſuum 1675.
ſeu eadem cum illa diſtantia, quæ intercedit inter Eccle-
ſiam S. Laurentii in Damaſo, & S. Mariæ de Araceli,
pro qua *Stat. Cler. cap. 6. §. 11.* præſcribit d. duplicatam
mercedem Prout etiam de more prætendebat Veſpillo
prætextu *della Guida* medietatem mercedis, debitæ uni
ex Sacerdotibus, funus aſſociantibus, licèt Eccleſiæ præ-
dictæ poſitæ ſint in una ex principalibus Viis Urbis, re- 175
cta linea interſe diſtantes, taliter ut neque Cæci errare poſ-
ſunt, accedendo ab una ad aliam Eccleſiam.

Ratio, adducta à Parocho ad colorandum ſuam præten-
ſionem, hæc erat, quòd ſi à Platea ejus Eccleſiæ aſſocia- 176
ret Cadaver ad ſuam contiguam Eccleſiam, deberetur ei
ordinaria merces duorum juliorum, eadem propterea ra-
tione in longiori diſtantia aſſerebat, quòd augeri debebat
eadem merces in eadem Parochia; Multo magis, dum
Cadaver aſſociatum fuerat ad Eccleſiam, poſitam in di-
verſa Parochia.

Quoad 2. partem hujus diſcurſus me remitto ad ea, quæ
retuli *in tom 1. par. 2. diſcep. 28. num. 72.* & in *tom. 4. par.
1. diſc. 19. num. 2.* Hoc unum, non ſine magna admiratio- 177
ne obſervans, quòd poſt duo rotunda judicata, ſeu decreta
totidem Card. Urbis Vicariorum, de quibus in locis, ſu-
pra citatis, quorum poſterius impreſſum de ordine Card.
Paracciani per ejus Curiæ Mandatarios tranſmiſſum fuit
omnibus Parochis Urbis, adhuc prætenditur contrarium
practicari.

Quo vero ad primam partem dicebam.

Pri-

Digitized by Google

179 Primò, quòd ille probat nimis, & conſequenter nihil
Probat enim, quòd in Domibus, diſtantibus ab Eccleſia
duplo majori diſtantia, duplam deberet exigere merce-
dem, & ſic duos julios. In diſtantia triplo majore, ju-
180 lios tres, & ſic de aliis, & hoc modo à Domibus, poſi-
tis in confinio ſuæ Parochiæ poſſet exigere longè majora
emolumenta, ac ſint illa, quæ taxat Statutum pro aſſo-
ciatione à Centro Urbis ad Baſilicas Lateranenſem, &
Vaticanam. Quod quantum inſubſiſtens ſit, de ſe patet.
II Dicebam, quòd idem diſcurſus fieri debebat, quan-
do pro mercede ordinaria a Presbyterorum, aſſociantium
181 funus ad Eccleſias, minus inter ſe diſtantes, ac ſint Eccle-
ſiæ S. Laurentii in Damaſo, & S. Mariæ de Aracœli, ſta-
tuta fuit quantitas unius julii, ad hoc, ut Statuentes poſ-
ſent delineare mappas Topographicas cujuslibet Paro-
chiæ Urbis, cum ſuis minutis, & ſecundis, & tertiis,
& deinde regulare mercedem à majori, vel minori nume-
182 ro paſſuum, linearum, & punctorum, & ratione majo-
ris, vel minoris diſtantiæ Domorum ab Eccleſia Paro-
chiali, augendo ad proportionem d. diſtantiæ unum, vel
alium quadrantem reſpectu unius, vel alterius Domus.
Ceterùm poſtquam eadem lex ſtatutaria facta eſt, illa
omnino obſervari debet, juxta celebre dictum S. *Augoſti-*
183 *ni*, ſequuti *in tom. 4. par. 2. diſc. 3. num.* 100. ibi: *Cùm le-*
ges fuerint inſtitutæ, & firmatæ, non de ipſis, ſed ſecun-
dum ipſas judicandum eſt.
Non attento pretextu modernæ contrariæ conſuetudi-
nis, juxta ea, quæ motivabat Cleri Camerarius. Huiuſ-
modi enim prætextus dedit cauſam Edicto, *die 31. Octobr.*
1722. de mandato Card. Vicarii publicato, in quo, cohe-
renter ad diſpoſita in Statuto, expreſsè *ordina, e coman-*
184 *da la piena oſſervanza del medemo in tutte le ſue parti, ſen-*
za alcuna, benche minima, alterazione; Ed in caſo, che ſi
foſſe introdotto qualche uſo in contrario, lo dichiara atto
clandeſtino, fatto con autorità privata, ed eſpreſſamente
abuſo, in modo tale, che in qualſivoglia tempo non poſſa ac-
quiſtare il titolo di conſuetudine, e ſe taluno ardirà di pra-
ticarlo ſarà punito.
Reverà enim contraria prætenſio eſt potiùs admiratio-
185 ne, quàm reſponſione digna, ex quo talis prætextus de
medio ſublatus fuit in ſpecifica confirmatione Statuti Cle-
ri Urbis, mediante ſolemni Decr. irritante, quod non ſo-
lùm tollit quamcunque antecedentem, ſed impedit, ne
186 Inchoari poſſit contraria obſervantia in futurum, ex fir-
matis *per Rot. in dec.* 1279 *num. 18. cor Emer. jun* cum
aliis, adductis *in tom. 1. par. 2. diſ. 14. num. 21. & 27.* qui-
bus addo *Rot. in Romana Funerum ſuper bono Jure 7. Jun.*
1720. §. *Præter vero cor. Rovault de Gamaches*.
Imò creſcit admiratio ex illis aliis verbis, quæ leguntur
in fine d. Statuti per viam declarationis generalis *fol.* 81.
Dichiarando per fine nulla, e di nion valore, anzi abuſo, &
eſtorſione (Verbum hoc ita explicatur *nel Vocab. della*
Cruſc. anno 1691. Florentiis impreſſo: *Propriamente ag*
gravio ingiuſto, fatto da Tiranni a Sudditi) *ogni altra*
187 *Taſſa, Liſta, Convenzione, e Pretenſione de' dritti, o emo-*
lumenti, non compreſi nelli preſenti Statuti, e Taſſa, overo
eccedenti la giuſta mercede, ſtabilita nella preſente diſpoſizio-
ne, non oſtante qualſivoglia Statuto, Conſtituzione, De-
creto, Taſſa particolare, e Conſuetudine di qualſivoglia
Chieſa, ancorche ſia Baſilica Patriarcale &c. quelli non ſi
debbano attendere, ne averſi in conſiderazione alcuna in giu-
188 *dizio, o fuori*. In Vocabulariis enim difficile erit invenire
verba, cum majori energia, majorique claritate expri-
mentia ſenſum Summi Pontificis, nolentis adverſus d.
Cleri Statutum attendi actus illos, qui non concordant
cum Taxa, ibidem præſcripta, & non ſolùm declarantia
abuſum, ſed *eſtorſione, ogni altra Taſſa, Liſta, e preten-*
189 *ſione de' dritti, o emolumenti, eccedenti la giuſta mercede,*
ſtabilita nella preſente diſpoſizione.
Ex quibus, ſalvo omni alio meliori, ſaniorique conſi-
lio, concludo, quòd circa hujuſmodi Emolumenta fune-
ralia expediret forſan aliquod congruum invenire tempe-
ramentum, quo mediante ex una parte Parochi defrau-
190 dari non debeant Emolumentis, ſibi omni jure debitis.
Ex alia verò Parochiani, illi præſertim, qui non valent,
neque poſſunt propria Jura ſtrenuè deducere, non graven-
tur ſimilibus prætenſionibus, & continuis recurſibus,
eumexpenſis, quæ ſuperant prætenſionem Parochorum.
Ego enim coram Deo, & Hominibus ſincerè proteſtor,
191 quòd in quinque caſibus in quibus ex mera, & præciſa ne-
ceſſitate Notulas Emolumentorum funeralium ſub oculis
habui, in omnibus quinque coactus fui oſtendere illarum
notabilem exceſſum, aliquando ultra dimidium.
I. Eſt ille, de quo ſermo habetur *in Inſt. Crim. lib. 3. tit.*
8. *à num.* 71. quando fuit punctualiter reſtitutum id, quod
plus juſto exactum fuerat, antequam Cadaver à Domo
extraheretur, in cujus caſus deſcriptione imitatus fui *Fa-* 192
gnan. in cap. Cæterum à numer. 35. de Reſcrip. & in cap. De
Rectorib. à num. 16. uſque ad fin. de Cleric. ægrotan. II. Ex-
primitur *in tom. 1. par. 2. diſcep. 28. à num.* 158 *uſq. ad fin.* 193
III. Indicavi *in tom. 3. par. 1. diſc.* 23. *num.* 48. & 49 IV.
Qui eſt præſens, de quo in *tom. 4. par 2. in fin. fol.* 259. ad-
huc ſub Judice eſt quoad emolumenta funeris non facti, quo
verò ad mercedem aſſociantium funus, redacta fuit à ſc.
10. 85. ad ſc. 6. 45. V. Demum à Cleri Camerario, ex con-
ſilio duorum digniſſimorum Eccleſiaſticorum, quorum 194
unus fuit Cleri Camerarius, & ambo pars magna fuerunt
noviſſimæ Compilationis Statuti Cleri, redacta fuit à ſc.
4. 05. ad ſc. 2. 40.

DISCEPTATIO XXII.

Neapolitana Matrimonii.

Suppreſſis Nominibus.

ARGUMENTUM.

Inæquale matrimonium an impediri poſſit ad inſtantiam Matris Sponſi, & an probetur impedimentum affinitatis ex revelatione illius Conſanguinei, cui idem matrimonium diſplicet. Meritorium an ſit ducere Uxorem publicam Meretricem.

OB eximiam corporis formam, rarasque animi dotes
S. S. in florenti ætate annorum 18. conſtituta, tali
amore proſequuta fuit ab N. ut eandem ardentiſſime con-
cupiſcens, ad concubitum induxerit priùs, & deinde amo- 1
ris flamma creſcente, ad maritales amplexus, & connu-
bium invitavit: Quapropter, diſpoſitis inter ſe nuptiis,
de licentia Curiæ Archiepiſcopalis poſt denunciationes,
præmiſſas in utriuſque Sponſi Parochia, & explorata
utriuſque voluntate, interpoſitum fuit decretum pro cele-
bratione Matrimonii coram Parocho proprio, ad cujus
normam præfatus Parochus ſub die 29. Oct. 1715. eoſdem 2
in faciem Eccleſiæ coram duobus Teſtibus, juxta præ-
ſcriptum Tridentini, matrimonialiter conjunxit, eam co-
pula, affectu maritali, inter eos ſubſequta.
Id tamen egrè ferentibus Conjunctis ipſius Sponſi, ob
magnam diſparitatem conditionis Sponſæ, eundem Spon-
ſum ejus Mater induxit, ut dicti Matrimonii nullitatem
proponeret in Curia Archiepiſcopali, prætextu impedi-
menti dirimentis, ob carnalem copulam inter dictam S. & 3
Ph. germanum fratrem ſupradicti Sponſi, quodq; dolo fuiſ-
ſet inductus ad contrahendum d. Matrimonium; Sed quo-
niam veritas in oppoſitum ſe habebat, atque ſolæ Conjun-
ctorum operationes ad talem promovendam inſtantiam di-
ctum Sponſum induxerant; In ſuo Conſtituto, & Examine
coram Vicario Curiæ prædictæ, ſeriò ſub Juramenti con-
teſtatione depoſuit, matrimonium à ſe contractum liberè
fuiſſe, & ex propria voluntate, illudque æquali ſponta- 4
nea voluntate maritali affectu non ſemel conſumaſſe.
Sed quando uterque Conjux ſperabat maritales ample-
xus proſequi debere ope definitivi decreti pro rejectione
contrariarum oppoſitionum, eorum vota fruſtrata fue-
runt ob innumeras violentas operationes adverſus Spon-
ſum procuratas coram incompetentibus Judicibus, ad 5
quas effugiendas coactus fuit Sponſus ad Urbem accedere
relicta Sponſa in Conſervatorio; Summopere autem in
hoc ſtatu exoptans Cauſæ hujus terminationem cum am-
putatione quarumcunque dilationum videre, opportu-
num duxit ad præſidium hujus S. C. recurrere, hæc om-
nia exponendo, reportatiſque Literis pro Informatione,
Archiepiſcopo directis, hic ad Matrimonii comproba-
tionem, Proceſſum Actorum, in Curia Archiepiſcopali 6
fabricatum, tranſmiſit; Quapropter propoſita Cauſa die
7. Septembris 1720. reſcriptum fuit: *Præfigatur ab Ar-*
chiepiſcopo terminus illis, qui in Curia Archiepiſcopali com-
paruerunt contra validitatem Matrimonii ad ſua Jura dedu-
cendum in S. C. & Cauſa proponatur in prima Nov.
Curavit Archiepiſcopus, ut par erat, ſupremi hujus
Senatus præceptis obtemperare, ſed quia Mater Sponſi,
quæ ſe matrimonio opponebat, non potuit citari, ea-

dem S. C. poſtea demandavit, citationem exequi contra
7 Procuratorem, qui nec etiam fuit repertus; Unde poſt-
modum, juxta novam Inſtructionem, executa citatione
in ædibus ejuſdem Matris, eaque tranſmiſſa S. C. eadem
ſub die 25. Jan. 1721. reſcribere non hæſitavit. *Non con-*
ſtare de Nullitate Matrimonii. Adverſus quam reſolutio-
nem cùm audiri obtinuerit, reportata dilatione uſque ad
primam poſt Cineres, videtur confirmanda eadem reſo-
lutio.

Juſtiſſimè enim reſponſum fuit. *Non conſtare de Nullita-*
te Matrimonii, quia illud omni ex parte validum eſſe con-
ſtat; Fuit enim, præviis denunciationibus, in Eccleſia Pa-
rochiali utriuſque Sponſi, contractum de licentia Curiæ
Archiepiſcopalis coram proprio Sacerdote Sponſi, & co-
8 ram Teſtibus contemporaneè adhibitis, juxta ſancita per
Trid. ſeſſ. 24. de Refor. cap. 1.

Non attenta contraria oppoſitione, nomine Matris
Sponſi deducta: Illa enim neque eſt legitima Contradi-
ctrix ad noſtrum effectum, neque ullam habet ſubſiſten-
tiam illius contradictio.

Quoad defectum legitimi Contradictoris, ille eſt pluſ-
quam evidens, quia Matri Sponſi nullum omnino Jus
competit inſiſtendi pro nullitate Matrimonii, à Filio,
ipſa invita, contracti, ut in longe durioribus terminis op-
9 poſitionis Patris contra Matrimonium, ipſo reluctante, à
Filio, ſub ejus Patria poteſtate degente, contractum,
punctualiter reſolvit *Rot. in Neap. Matri. 4. Junii 1681.*
cor. Alberg.

Et ratio evidens eſt, quia ſcilicet Filius circa Matrimo-
nii contractum non tenetur obedire Parentibus, juxta do-
ctrinam *D. Thom. 2. 2. quæſt. 104. art. 5. in corp.* quem ſe-
10 quuntur *Covarr. de Sponſ. part. 2. cap. 3. §. 8. nu. 5. Molin.*
de Iuſt. & Jur. tom. 2. tract. 2. diſp. 271. Sanch. de Matr. lib.
1. diſp. 14. nu. 2. & Tambur. ad Præcept. Decal. lib. 6. cap. 2.
§. 3. num. 5. ibi; *In iis, quæ ad corporis ſubſtentationem*
Proliſque generationem attinent, omnes homines ſunt pares,
adeoq. ne Filii quidem in his duob; Parent. ſubjaceant.

Quod verum eſt, etiam ſi concurrant, vel magna diſpa-
ritas, vel Mulieris honeſtatis ſuſpicio; Quia pro Matri-
monii validitate nulla alia requiritur paritas, quàm illa
11 Baptiſmi, juxta firmata per *Rot. dec. 86. nu. 36. p. 12. rec.*
alioſque, citatos in *tom. 3. p. 2. diſc. 21. nu. 231.*

Quo vero ad ſuſpicionem honeſtatis Mulieris, licet il-
la in ſuis terminis nimis ſenſibilis reputetur à *Menoch. de*
Præſump. libr. 4. præſump. 189. nu. 85. & revera talis ſit,
favor nihilominus Matrimonii, nedum illam ſuperat, ſed
operatur ulteriùs, ut Matrimonium contrahere cum ſimi-
12 libus Mulieribus proſit etiam ad remiſſionem peccatorum,
Textus eſt litteralis *in cap. Inter opera de Sponſal & Ma-*
trim. quem ſequuntur *Scap. de Jur. non ſcript. lib. 1. cap. 74.*
nu. 24. Neviz. in Syl. nup. lib. 4. ſub nu. 33. Card. de Laur.
in Epit. Canon verb. Meretr. verſ. Secundo, & Monacell. in
Formul. to. 2. tit. 16. form. 2. nu. 30. verſ. Item de eo; Quæ
dicta ſint ad ſolius materiæ ornatum, quia tales nullate-
nus ſunt qualitates noſtræ Sponſæ, his verbis deſcriptæ à
Teſte, omni fide digno. *La quale D. S. è una Donna aſſai*
morigerata, di ottimi, e ſanti coſtumi, frequenta i SS. Sa-
cramenti, e quello, che è più ſofferentiſſima in tutte le ſue
traverſie, e di edificazione alle altre Donne ſecolari.

Quo vero ad inſubſiſtentiam impedimenti prætenſæ affi-
nitatis, iſta eſt prorſus idealis; Ad quod demonſtrandum
præmitto concluſionem, in qua uno ore concordant omnes
Theologi, omneſque Canoniſtæ, quòd ſcilicet, quando
illa allegatur pro declaratione nullitatis Matrimonii, ne-
13 dum contracti, ſed etiam conſumati, juxta præciſos ter-
minos noſtri caſus, concludentiſſime probanda eſt, & ad
eundem effectum parvi fit teſtimonium illorum, qui habent
in cauſa intereſſe, vel quibus Matrimonii validitas diſpli-
cet, in quibus circumſtantiis, neque etiam eis præſtatur
fides, quando agitur de contrahendo, juxta *Gloſſ.* com-
muniter receptam *in c. Extraordinaria 35. quæſt. 3. Verb.*
Sacramenti Hoſt. in cap. Præterea numer. 3. de Sponſal. ibi:
Conſulo Judici, quod conſideret qualitatem Perſonæ teſtifi-
cantis, utrùm ſibi diſpliceat matrimonium, vel non, Ciar-
lin. contr. 235. per tot. Tondut. quæſt. Benef. tom. 2. par. 3.
cap. 165. num. 5. & ſeqq ibi; *Dixi, declarationem factam*
per Filium non poſſe impedire Matrimonium, contrahendum
inter ejus Patrem, & iſtam Mulierem &c. quando agitur de
Perſona, quæ ſe opponit adverſus Matrimonium &c. Judex
14 *debet conſiderare qualitatem Perſonæ teſtificantis, an ſibi diſ-*
pliceat Matrimonium, & Monacel. in Form. tom. 1. tit. 8.
form. 9. num. 2. ibi: *Quando teſtis non movetur ad denun-*
ciandum impedimentum ad exonerandam Conſcientiam, ſed
ſe ingerit in cauſa, quia ſibi diſplicet Matrimonium &c. tunc
non obſtante, quòd ageretur de contrahendo, procedimus ad
ulteriora, illius depoſitione non obſtante, & Rot. deciſ. 58.
num 9. par. 7. rec.

Cum qua ſolida diſtinctione procedere ſolet hæc S. C. ut
videre eſt, *in Sign. Matr. 23. Febr. 1606. & in Tudert.*
Matr. 24. Jan 1632. & in Piſauren. 12. Nov. 1689. & in
Aſculana Matr. 6. Maii 1690. & in Salisburgens. Matr. 22.
Septembris 1696. In cujus caſu, non ſolùm aderat dictum
unius Teſtis, loquentis de facto proprio, ſed ulteriùs il-
lud adminiculabatur ab alio Teſte de auditu à Muliere,
juxta verba illa Folii, dicta die diſtributi: *Franciſcus,*
formiter examinatus, faſſus fuit, pluries eam carnaliter
cognoviſſe, ejuſque depoſitionem confirmavit quoque Eli- 15
ſabeth, altera Martini Filia, & Soror ejuſdem Franciſci
de auditu ex proprio ore dictæ Mariæ Catharinæ, ipſa ta-
men ſemper conſtantiſſimè negante, & in Baren. Matr. 9.
Aprilis 1701. in cujus caſu tales, tantæque concurrebant
circumſtantiæ, ut nimis veriſimilis, fereque certa vide-
batur probatio affinitatis, ut videre eſt *in tom. 3. par. 2. di-*
ſcep. 9. per tot. & in Tropien. Matr 28. Nov. 1705. in qua
non attentis, aſſertionibus Patris, & Patrui Sponſæ,
atteſtantium de carnali copula, habita cum Sponſa,
propoſito dubio: *An conſtet de legitimo impedimento affi-*
nitatis, reſponſum fuit: *Negativè, præſtito tamen jura-* 16
mento per Mulierem, non habuiſſe copulam, nec cum Pat.
Sponſi.

Et tamen in omnibus dictis caſibus S. C ſemper intre-
pidè reſpondit, non conſtare de Impedimento affinitatis,
ad omnem abundatiorem cautelam ſubjungendo, dandum
eſſe Mulieri juramentum pro illius excluſione, quod in ca-
ſu noſtro jam præſtitum fuit coram Vicario Generali, &
ad omnem nutum parata eſt Sponſa illud millies repetere,
quia veritas una eſt, Eidemque, concordanti in hac par-
te cum aliis probationibus, plena fides præſtanda eſt, ex 17
firmatis per *Rot. dec. 305. numer. 9. par. 15. rec. & in Fa-*
vent. Matr. 7. Jun. 1678. §. Certiùs cor. Card. Taja, & in
Monaſterien. Matr. 27. Junii 1696. §. Juſtific. cor. Card.
Caprar.

Convincens autem ratio, quare in his terminis non ſit
præſtanda fides illis teſtibus, quibus diſplicet Matrimo-
nium, illa eſt, quia ſi non eſt credendum Teſti, oſten-
denti ſolam affectionem, & ſimplicem inclinationem pro
victoria Cauſæ, reſpectu unius ex illis Partibus, pro qua
deponit, juxta animadverſa per *Conciol Reſol. Crim. verb.* 18
Teſtis quoad perſonam reſ. 24 per tot. & firmata per *Rot.*
dec. 39. numer. 2. cor. Peut. & dec. 1250. numer. 5. cor.
Coccin. & dec. 207. numer 15. & 16. par. 17. rec. Multò
magis fides præſtanda non eſt illi Teſti, qui ſe facit par-
tem pro obtinenda declaratione nullitatis Matrimonii;
Aliàs duas in judicio faceret partes, Teſtis nimirum, &
Principalis, quod nemini permittitur, juxta *integr. tit. C.*
Ne quis in cauſ. propr. cum concordantibus *apud Farin.*
de Teſtib. quæſt 60. num. 4. & Rot. dec. 697. numer. 20. cor. 19
Dun. jun.

Quæ omnia eo certiùs in noſtro caſu admittenda viden-
tur, attentis modo deponendi reſpectu Fratris Viri; Im-
proprietate rei, de qua deponit; Vilitate Teſtium, ex ad-
verſo inductorum, & evidenti ſubornatione multorum ex 20
iiſdem contrariis Teſtibus.

Quoad modum deponendi, conſtans in facto eſt, quod
deeſt juramentum in contraria Atteſtationis Fratris Viri,
quod operatur, ut nulla fides eidem atteſtationi danda ſit,
ad Text. in l. Jurisjurandi C de Teſtib. & firmata per *Rot.*
cor. Veral. deciſ. 285. numer. 3. par. 3. & apud del Bene
de Juram. dec. 36. num. 8. & in par. 17. rec. deciſ. 17. nu- 21
mer. 14. Et de ſimilibus atteſtationibus non juratis inſi-
gnium Perſonarum, in Eccleſiaſtica etiam maxima Di-
gnitate conſtitutarum, egregie *Rot. apud Dian. coordin.*
tom. 8. deciſ. 25. numer. 2. fol. 186. & dec. 179. num. 6.
cor. Royas.

Quoad improprietatem rei, de qua deponit dictus Fra-
ter germanus Viri, ſola lectura ejuſdem depoſitionis de-
ſervit pro cathegorica reſponſione, eo quia reſpectu aſ-
ſerti modi, quo carnale commercium fatetur habuiſſe
cum Sponſa, verificatur id, quod ad alium effectum, ſed
caſui noſtro applicabilem, obſervat, *D. Pito. diſcep. Eccl.* 22
52. ſub num. 11.

Meritò autem in eadem depoſitione Fratris Sponſæ
cautè proceſſum fuit, non ſpecificando Hominem illum,
à quo habita fuerat notitia, ne ſcilicet poſſet con-
vinci

Digitized by Google

vinci de contrario, juxta nobilem animadverſionem *Card.*
*Pallav.nell' Hiſtor.del Concil.lib.*11. *cap.*16. *num.*7.

Dictæ improprietati depoſitionis jungitur impoſſibili-
tas verificationis eorum, quæ in illa leguntur, dum aſ-
ſeritur, Fratrem Viri circa initium Menſis Maii 1715. à
quodam ignoto Viri aſſociatum fuiſſe ad Domum S.poſi
23 tam *nel Vicolo de' Taroli*. Et tamen conſtans in Facto eſt,
& in noſtro Summario concludentiſſimè probatur, quòd
eadem S. à principio Menſis Aprilis per totum Menſem
Junii 1715. continuam moram fecit in Via, ut dicitur *del-*
24 *la Vite*, propè Plateam Hiſpanorum. Ex hoc autem
palpabili æquivoco circa dictam eſſentialem circumſtan-
tiam facti, de ſe patet quænam fides danda ſit in reliquis
partibus eidem depoſitioni, juxta animadverſa per *Rot.*
*Aven. deciſ.*33. *num.*1. & 2. ubi refert, & ſequitur illud
25 *Virgilii*, *Crimine ab uno Diſce omnes*, *Guazzin. ad De-*
*fenſ. Reor defenſ.*28. *cap.*13. *num.*17. *Farinac quæſt* 67.
*num.*15!. & *Rot coram Benint. deciſ.*268. *num.* 10. & *co-*
*ram Anſald. deciſ.*58 *eodem num.* & *in part.*16. *recent. deciſ.*
269. *num.*7.

Quoad Teſtium contrariorum vilitatem, hæc eſt in fa-
26 cto innegabilis, ex adductis in Summario. Illa verò præ-
ſuppoſita, certum eſt in Jure, quòd Teſtes viles nullam
merentur fidem ex adductis à *Conciol. ad Stat. Eugub. lib.*5.
*Rubr.*10. *num.*1. *Zaul.ad Stat. Favent. Rubr.* 31. *num* 4 *lib.*
4. & *Rot. deciſ.*78 *num.*18. *coram Ubag.* & *deciſ.* 8. *num.* 9.
coram Anſald.

Quod uno ore ampliant Doctores, quando Teſtes depo-
nunt contra Matrimonium, ad quem effectum debent eſ-
27 ſe legales, bonæ famæ, bonæque opinionis, aliàs nulla
fides eis præſtanda eſt, ut inter *Conſil. Matrim. Diverſ.* ob-
ſervant *Leonis conſ* 49. *num.* 57. *Brunel.conſ.*7?. *num.* 31.
*Cravet.conſ.*8. *num.*25. & firmavit *Rot.in Rom. Matrim.*24.
Februarii 1668 § *Sub hoc intellectu coram Card. Carpin.*

Quo demum ad Teſtium contrariorum ſubornationem,
illa concludentiſſimè reſultat ex Juribus, adductis in Sum-
mario. Eſt autem concluſio, uno ore à Doctoribus ad-
28 miſſa, & à Collegialibus Tribunalibus amplexa, quòd
tentans ſubornare aliquos Teſtes, omnem fidem tollat
aliis, ob præſumptam ſimilem ſubornationem, & in
odium eandem ſubornationem aliquorum Teſtium procu-
rantis, ex adductis per *Grat.diſcept.*192. *num.*3. & 7. & fir-
matis per *Rot.deciſ.*89. *num.*7. & 8. *coram Priol* & *deciſ.*554.
*num.*11 *par.*18. *recent.* & *in Capuana Juriſp* 10. *Junii* 1709.
§. *Fortiùs coram Aldrovand.*

Ex quibus, præcipuè ſimul unitis, ut in qualibet ma-
teria, & ſignanter in illa Matrimonii, faciendum eſſe
obſervant adducti *in deciſ* 61. *num.*25. *coram Burat.* & *deciſ.*
732 *num* 2. *coram Emerjan* & *in Viennen Matrim.*25 *Junii*
1703. §. *Et quamvis coram Card. Scot.* videtur perſiſtendum
eſſe in deciſis, non conſtare ſcilicet ex hactenus deductis
de nullitate noſtri Matrimonii, juxta modum in ſimilibus
caſibus reſcribendi, ab hac Sac.Congr. quotidiè practica-
tum, & ſignanter *in Paſſavien. Matrim.*20. *Novemb.*1706.
& *in Marian. Matrim.*7. *Maii* 1707. & *in Avenionen. Matrim.*
8. *Februarii* 1710. & *in Taurin. Matrim* 4 *Februarii* 1712. &
29 *in Aquilana Matrim* 1. *Junii* 1715. & *in Roſſanen. ſeu Biſi-*
nianen. 24. *Aprilis* 1717. *Ad* 1. *dub.* Etiamſi aliquod in hac
parte remaneret dubium, quod non credimus: In dubio
enim ſemper inclinandum eſt pro favorabilitate Matrimo-
niorum, illorumque validitate *Textus eſt litteralis in cap.*
finali de Sent & *Re Judic.* quem ſequuntur adducti *à Barboſ.*
30 *Vot. deciſ.* 19 *à num* 82, & *Rot. deciſ.* 40 *num.* 7. & 8. *part.*
16. *recent.*

Pluſquam tacitè admiſſa fuerunt hæc in contrariis Scri-
pturis, in quibus cognita efficacia hujus inſuperabilis mo-
tivi exadverſo propterea acriter inſtitum fuit pro remiſ-
31 ſione præſentis ad Curiam Archiepiſcopalem, apud
quam Oppoſitrix benevolos invenit Receptores ſuæ pe-
titionis.

Reſpondemus autem, quòd, cùm ab eadem Curia re-
miſſus fuerit ad hanc Sac.Congreg. Proceſſus, coram ipſa
factus, juxta Relationem Archiepiſcopi, datam in Sum-
mario necnon omnia alia Acta, in eadem Curia exiſten-
tia, non ampliùs inſiſtendum eſt apud eandem Curiam,
32 juxta ſimilia exempla, paſſim in hac Sac.Congreg. practi-
cata, & ſignanter *In Vintimilien.* 24. *Aprilis* 1700. & in
Aquilana 1. *Junii* 1715. de qua *in tom* 1. *par.* 2 *diſcept.*4. *num.*
16. & 45. & *in Janaen. Diſpenſationis* 21. *Maii* 1719.

Quod practicare ſolet Sac Rota etiam in Cauſis primæ
Inſtantiæ, quando Curiæ. Epiſcopales illas remittunt
33 ad idem Tribunal, ut refertur *in Cajet. Matrim.* 28. *Junii*
1683. *in princip coram Card. Matth.* & 12. *Junii* 1690. §. 1.
coram Card. Caccia.

Abſque ulla difficultate, quia præſens Inſtantia nec
etiam poteſt dici prima, ſed potiùs dicitur recurſus adver-
sùs præjudicium, illatum à Curia Archiepiſcopali, à qua
admiſſa fuit Mater Sponſi ad petendam declarationem 34
nullitatis noſtri Matrimonii, abſque ullo juridico funda-
mento, ex ſupra adductis.

Quibus additur alia facti circumſtantia, quòd petitur
remiſſio præſentis Cauſæ ad Partes, poſt quam hæc Sac.
Congr. non ſolùm pluriès in illa manus appoſuit, median-
tibus pluribus interlocutoriis reſolutionibus ſed quod ma- 35
gis eſt, mediante etiam poſitiva deciſione principalis arti-
culi: In quibus circumſtantiis magnum abſurdum reputa-
retur illius remiſſio ad Partes, juxta firmata per *Rot. in*
*Giennen.*21. *Februarii* 1698. §. *Cùm enim*, *coram Urſino.*

In omnem verò caſum tandem inſiſtebatur exadverſo
in examine contrariorum Teſtium, ab hac Sac. Congreg.
demandando; Fuit autem reſponſum, illud non poſſe,
neque fieri deberi, niſi ad inſtantiam Perſonæ legitimæ,
& habentis fundatum jus opponen. contra validitatem Ma-
trimonii, qualis non eſt Mater Sponſi, ex ſupra allega-
tis, quibus addimus punctualem reſolutionem hujus Sac.
Congreg. *in Romana Matrimonii de Paveſiis* 6. *Auguſti* 1712.
in qua non ſolùm rejecta fuit oppoſitio Patris, contra Ma-
trimonium à filio ſponte contractum, ſed demandata fuit, 36
& punctualiter executa, publica demonſtratio contra
eundem Patrem, eò quia ſe opponebat modis indirectis de-
clarationi validitatis Matrimonii, à Filio ſponte con-
tracti.

Et propterea ſub dicto frivolo prætextu examinis Te-
ſtium, ad inſtantiam Perſonæ non habentis Jus opponen-
di, retardanda non videtur reſolutio præſentis Cauſæ
matrimonialis, quæ celerem requirit expeditionem; Ob- 37
ſervando, quòd Sponſa in flore ætatis conſtituta, ab an-
nis ſex æquè inviſam, ac invitam moram facit in Conſer-
vatorio, neque valet ex ſtrenuis operationibus Oppoſi-
tricis ad praxim reducere conſilium *D. Pauli* omnibus
Chriſti fidelibus datum, & regiſtratum 1. *ad Corinth.* 7. 9.

Die 25. Januarii 1722. propoſita Cauſa in C.C. ſub dubio;
An conſtet de validitate Matrimonii, reſpoſum fuit; *Non* 38
conſtare de nullitate Matrimonii, quæ fuit confirmata *die*
8. *Martii ejuſdem anni*. Circa petitionem verò Remiſſoriæ
die 31. *Maii ejuſdem anni* reſcriptum fuit: *Pro conceſſione*
Remiſſoriæ, *præfixo termino duorum menſium*, *non retar-*
data interim cohabitatione, Cùmque in d. termino eadem
Remiſſoria expedita non fuerit, Cauſa finem habuit;
Et dum hæc imprimuntur Sponſi conjugalem vitam pa-
cificè ducunt; Dicta verò negligentia circa examen Te-
ſtium, exadverſo neglectum, eo tempore, quo illud po-
terat commodè fieri intra dictum terminum duorum Men-
ſium, comprobare videtur veritatem omnium illarum ex-
ceptionum, de quibus ſupra loquuti ſumus.

DISCEPTATIO XXIII.

Hildeſimen. Juris Eligendi.

PRO

Bernardo GoerKen Abbate Congreg.
Uvindeſimenſis.

CUM

Monialibus Monaſterii S. Crucis in
Dordſtat.

ARGUMENTUM.

Ius eligendi Rectorem Monaſterii Monialium, cui incumbit etiam cura earundem quoad ſpiritualia, an ſpectet ad Superiorem Generalem illius Congreg. cujus ſunt Moniales; Vel potiùs ad ipſas Moniales.

ETſi in Conſtitution. Canonicorum Regularium San-
cti Auguſtini Congregationis Vindeſimenſis, ex-
preſsè ſancitum legatur, deputationem Rectorum San-
ctimonialium pleno Jure ſpectare ad Capitulum Genera- 1
le, vel Priorem Generalem, *ubi Commiſſarii non ſunt*
(ſunt verba Conſtitu.) *Ubi verò ſunt Commiſſarii. ipſi*
ex Domibus ſuis (*ſi idoneos habuerint*) *Rectores*, & *Socios*
ordi-

*ordinare debent ; Sed ſi in Domibus propriis Perſonas non
habuerint idoneas, tunc de conſilio, & conſenſu Prioris Ge-*
2 *neralis ex alia Domo aſſument*, & Regulares omnes utri-
uſque ſexus illas obſervare promittant, ut ex formula
Proceſſionis, datæ in Summario Prout etiam licèt in eiſ-
dem perſpicuè cautum reperiatur, conſuetudinem nul-
lam contra eaſdem, vel obedientiam eis debitam, vim
ullam obtinere poſſe, propterea que pro earum obſervan-
3 tia, injuncta curæ, & zelo Priorum omnium Rectorum,
& Prioriſſarum, ac præſertim Viſitatorum, & Commiſ-
ſariorum ſæpiſſimè in Capitulis generalibus revocata fue-
rint quæcumque Indulta, & gratiæ, obtentæ contra præ-
fatas Conſtitutiones, ac Statuta, & præcisè quoad Re-
ctores Monialium, idque in Capitulo generali, habito
Tungris anno 1643. innovatum fuerit, ſtatuendo, nemi-
nem promoveri poſſe ad curam Monialium, niſi priùs
4 præſtito juramento de obediendo, abſque ulla contradi-
ctione cum renunciatione ſpeciali quibuſcumque Privile-
giis, & exemptionibus : Hiſque denique omnibus, robur
addant gratiæ, & privilegia, quibus eadem Congregatio
à Summis Pontificibus, & præſertim Martino V. Urba-
no VIII. locupletata fuit, clauſula *Sublata*, & Decretum
irritante munita.

Nihilominus anno 1721. ſequuta vocatione Rectoratus
Monaſterii Dorſtadienſis, per obitum Pancratii Bentler,
5 Moniales S. Crucis in Dordſtat, Diœceſis Hildeſimen-
ſis, quaſi oblitæ obligationis, in Profeſſione ab ipſis ſu-
ſceptæ, ac Juris jurandi religione confirmata, inopina-
tam, & prorſus inſubſiſtentem excitando prætenſionem
ſuper jure eligendi, ſeu nominandi aut præſentandi Reli-
gioſum, ſibi beneviſum, pro Officio Rectoratus hujuſ-
modi, ſeu Confeſſarii ejuſdem Monaſterii, elegerunt P.
Anianum Keſling, Religioſum minimè profeſſum in Mo-
naſterio, ſeu Canonia Georgimontana, cujus de præſen-
ti Commiſſariatus munere fungitur P. Generalis, ſed pro-
feſſum in Monaſterio Hamerslebenſi de Diœceſi Halber-
6 ſtadienſi, petita tantùm à P. Generali confirmatione. Ve-
rùm iſte ſuo muneri omnia cura, & zelo conſulens, peti-
tam approbationem, ſeu confirmationem, non ſolùm
denegavit ; Verùm etiam expreſsè declaravit, ad ſe ſpe-
ctare Jus eligendi Rectores, ſeu Præpoſitos, juxta ex-
preſſam diſpoſitionem Conſtitut. Congreg. Vindeſimen-
ſis, quòdque ipſe habens in proprio Monaſterio Georgi-
montano 32. Religioſos profeſſos, ex quibus 17. approba-
ti reperiebantur ad curam Animarum, non poterant tan-
ta cum læſione Conſtitut. ſui Ordinis, tum ſibi, ſuiſque
7 Religioſis Cœnobii Georgimontani, tam etiam ſuis in
Generalatu Succeſſoribus, adeo grave præjudicium in-
ferre : Declarando denique, quòd ut Moniales agnoſce-
rent ejus bonum animum, quo ferebatur erga eas, ſe da-
turum quemcumque ex dd. Profeſſis, quem Prioriſſa,
& Moniales poſtulaſſent.

Sed fruſtra, quia Moniales perſeverantes in earum præ-
tenſione, & non abſque inſtigatione d. P. Aniani, recur-
rendo etiam ad Poteſtates laicas, acquieſcere noluerunt,
& licèt P. Generalis propriæ, ſuique Ordinis conſulens in-
8 demnitati, ſtudenſque quòd ejuſdem Conſtitut. plenam
haberent obſervantiam, expedita Commiſſione in duos
alios Religioſos, pro tradenda poſſeſſione in Rectorem
Monaſterii, de quo agitur, elegiſſet P. Rabanum Hoff,
Profeſſum Cœnobii Georgimontani, Religioſum morum
integritate, ac Catholicæ Religionis zelo præclarum,
quippè 14. jam annis, animarum curam laudabiliter exer
cuerat, ut teſtantur Epiſcopus Rhodiopolitanus, & Vi-
carius Generalis Hildeſimenſis, totaque Communitas,
9 & Satrapa Schaldenſis. Attamen cùm RR. Moniales per-
ſiſterent in earum præſentatione, ſeu prætenſione, P. Ge-
neralis ſciens ex Sac. Trident. Concil *ſeſſ 25. de Regul.* quòd
omnis cura, & diligentia à Superioribus adhiberi debeat,
ut ab obſervantia propriorum Inſtitutorum, ac Conſtit.
non recedatur, ibi, *Omnis cura, & diligentia à Superio-
ribus adhibeatur, ut ab illis non recedatur. Cùm compert-
um ſit, ab eis non poſſe ea, quæ ad ſubſtantiam regularis
vitæ pertinent relaxari, Si enim illa, quæ baſis ſunt, &*
10 *& fundamentum totius regularis diſciplinæ, exactè non
fuerint conſervatæ, totum corruat ædificium neceſſe eſt*,
Menſe Novembris 1721. duos eximios elegit Religioſos,
ut accederent ad Monaſterium Dorſtadienſe, ibique, abſ-
que ulteriori mora, in Præpoſituræ, ſive Rectoratus poſ-
ſeſſionem immitterent P. Rabanum Hoff, poſtulando Cla-
ves cubiculi habitationis Rectoris, ac præcipiendo (ſi de-
negaretur) ut illud vi aperirent. Tranſmiſſis denique Lit-
teris etiam monitorialibus, directis Prioriſſæ, & Monia-
libus cum formali præcepto obediendi, & cum aſſignatio-
ne novendii ad parendum, ſub pœna Cenſurarum. Qui- 11
bus etſi legitimè præſentatis, tamen cùm in majori contu-
macia, & obſtinatione Moniales perſtitiſſent, idem P.
Generalis ad dictum Monaſterium ſe contulit, & immi-
ſit ad poſſeſſionem dictum P. Rabanum, ſed fruſtra, nam
ſtatim, ſub eadem videlicet die, ſublata Clave oſtii Cu-
biculi à Monialibus, eiſque adhærentibus, & interpoſi-
ta appellatione ad Sanctam Sedem, coactus fuit P. Gene- 12
ralis, unà ſimul cum d. P. Rabano, aliiſque Religioſis di-
ſcedere, ut habetur ex diſtincta relatione dd. duorum De-
putatorum, quæ datur in Summario.

At pertinacia Monialium minimè deterritus, non omi-
ſit ſolertiùs earum ſaluti incumbere, paternis, ac chari-
tativis monitionibus hortando, ut ſui Superioris, ſive ve-
riùs ſanctioribus Conſtitut. juſſionibus (ut juramenti Reli-
gione cogebantur) obtemperarent. At illæ magis ſemper
indociles, magiſque refractariæ, Superioris ſui paternis 13
officiis reſponderunt, præſentando citationem vigore
Commiſſionis hìc in Urbe expeditam die 20. Decembris
1721. coram Præfecto Sign. Juſt. ad effectum, ut Cauſa
hujuſmodi appellationis, exadverſo interpoſitæ, com-
mitteretur Sac. Rotæ, atque ita, per longioris litigii an-
fractus, in ſua inobedientia, & pertinacia, atque ino-
bedientia, & pertinacia, atque intruſione, & ſcandalo
ſe ſe diutius conſoverent. At habito per Nos recurſu ad
Auditorem, Sanctiſſimi, cùm Cauſæ cognitio remiſſa
fuerit ad hanc Sac. Congreg. & definienda hodiè propona-
tur, reſpondendum videtur, Jus eligendi Rectorem, ſi- 14
ve Præpoſitum dict. Monaſterii Dorſtadienſis, liberè ſpe-
ctare ad P. Generalem, & amoto P. Aniano, nulliter ele-
cto, & intruſo, manutenendum fore in poſſeſſione P.
Hoff, & quoad pœnas per Moniales, & per dict. P. Ania-
num incurſas, Cauſæ cognitionem remittendam eſſe ad
eundem P. Generalem, qui procedat ad formam Conſti-
tutionum Ordinis.

Exordiendo enim à Conſtit. quæ ſunt lex ſcripta, à qua
recedere non licet, ut inquiunt *Palm ſen. conſ. 5. num. 12.
Leoncill. deciſ. Ferrar. 80. num. 4. Rot. ad ornat. Card. de Luc.
deciſ 58. num 4. lib. 10. de Fidecom* In illis expreſſis verbis, 15
hìc non ab re referendis, ita diſponitur : *Ubi Commiſſa-
rii non ſunt, ubi verò ſunt Commiſſarii, ipſi ex Domibus
ſuis (ſi idoneos habuerint) Rectores, & Socios ordinare ha-
bent, ſed ſi in Domibus propriis Perſonas non habuerint ido-
neas, tunc de conſilio, & conſenſu Prioris Generalis ex alia
Domo aſſument*. Qua itaque ratione, & quo colore, in
dubium revocari poterit, quin P. Generali plenè faveat
littera dd. Conſtitut. quæ cùm habeant vim legis, & obli-
gent Subditos ad obſervantiam. non ſecus, ad Jus com-
mune, per ea, quæ tradunt *Abb. in cap. Cùm Eccleſia de* 16
*Cauſ. poſſeſſ. & propriet. Suarez de Relig. lib. 8. tit. 10. quæſt.
1. num. 6. Paſſerin. de Elect. cap. 10. num. 14 Donat. Rer regul.
tom. 1. tract 4. quæſt. 18. num 9. Lezzan. in Summ. verb Spolia
Regular. num. 5 & 6. Bonacin Oper. moral tom. 1. tit. de Clau-
ſur. quæſt. 2. punct. 9. §. 4. difficult. 2. propoſit. 1. num 1. Tam-
bur de Jur Abb tom 2. diſp. 11. quæſt. 4. num. 6. Mirand in Ma-
nual. Prælat. tom. 1. quæſt. 26 art. 10. Bonet in Viridar. Stat.
Regular. dub. 6. per tot Sanchez ad Præcept. Decalog lib. 7.* 17
*cap. 32. num. 54. Navar. de Regular. comment 4. in cap. Sta-
tuimus num. 32. verſ. Quamvis, Barbaſ. Votum deciſ. 106.
num. 9.* ibi : *Cùm præſertim Regulares omnes, juxta diſ-
poſitionem Sacroſancti Concilii Tridentini ſeſſ. 25. cap. 7. de
Regularib. teneantur obſervare ſingulorum Ordinum, ſeu
Monaſteriorum Conſtitutiones, Card de Luc. de Regular.
diſc. 39. num. 21.* ibi : *Decidendæ veniunt pro ſingularum Re-
ligionum Statutis, vel conſuetudinibus, Anſald. in addit ad
deciſ 61. num. 14.* ibi : *Ex prænarrata facti ſerie, palam elu-
ceſcit, quòd ſpreta, & omnino neglecta fuit forma Con-* 18
*ſtitut. quæ cùm debeant in hac materia, tanquam præciſæ
leges, ad unguem obſervari, ut ait Abbat.* Clarè indè
ſequitur, prædictas Moniales evitare nullo pacto poſſe
diſpoſitionem, jam ſupra recenſitæ Conſtitut. Regulæ,
& Inſtituti auctoritatem adeptæ : Regula enim religio-
ſa non eſt propriè conſilium, ſed neceſſitatem inducit
operandi, per hoc participans de ratione legis, ut his 19
verbis in noſtris terminis tradit *Pellizzar. in Manual.
Regular. tit. de Præcip Monial. obligat. tract. 10. ſect.
6. num. 4.*

Et jure quidem optimo hujuſmodi Conſtitutio plenæ
executioni demandanda videtur in noſtro caſu, quia ſi à
Monialibus omnibus ſemper juramento, & voto ample-
cti,

e

Digitized by Google

ćti, ac firmari ſolet; ut juſtificamus in Sum, nemo non vi-
det, Moniales debitam obedientiam P. Generali denega-
re non poſſe, excetta illa regula, nnumquemque debere
implere id, quod promittit, & quod competit Inſtituto,
20 & Statui, quem profitetur, ita Suarez. tom. 4. de Relig.
tract. 9. lib. 1. cap. 12. num. 51. & in noſtris terminis Pelli-
zar. loc. mox citat. nu. eodem, ibi: Ratio reſponſionis eſt,
quòd Moniales omnes profitentur Regulam, & promittunt
obedientiam juxta Regulam; Unuſquiſque verò debet imple-
re id, quod promittit, & quòd competit ſtatui, quem pro-
fitetur, Bordon. Oper. moral. tom. 3. par. 0. de Relig. reſol.
21 85. num. 54. de Alexandr. in Confeſſar. Monial. cap. 6. §. 3.
tit. de Monial. ſubjection. erga Prælat. Regular. quæſt. 1. &
2. per totas fol. 146. & 147. Cùm certi Juris ſit, Monia-
les, nedum debere, & cogi poſſe per ſuos Prælatos, ad
illarum obſervantiam, ut tradunt Fagn. in cap. Recolentes
de Stat. Monach. num. 6. Pellizar. loc. mox citat. nu. eodem,
Tamburin. de Jur. Abb. diſp. 2. quæſt. 1. nu. 20. §. Adhæc
ibi: Ad hæc autem obſervanda maximè neceſſarium eſt, ut
Regulares Prælatis ſuis obediant, ſicuti tenentur ex vi Voti,
22 de Alexandr. loco proximè citato quæſt. 3. per tot. Sed et-
iam expedire, ac neceſſarium reputari, ut Superior invi-
gilet, & exerceat Subditos in earum obſervantia, ut be-
nè ad rem noſtram tradit Bordon. Oper. tom. 3. par. 2. tra.
de Relig. & Religioſ. reſol. 85. numer. 45. Sicuti enim Re-
gula nihil prodeſt, niſi adſit etiam Superior, qui invigi-
let, & exerceat Subditos in eorum obſervationem, ita
Subditus nihil dignè operatur, niſi per ſubjectionem pro-
23 feſſionis redigatur ad regularem obſervantiam, ad quam
compelli non poſſet, niſi regularem vitam ſolemniter Voti
promiſſione promiſiſſet; Perfectio namque religioſa, unicè
conſiſtit in obſervatione omnium Votorum, prout in ſuo
Regula fiunt, & omnium præceptorum proprii Ordinis,
ut notant Suar. tom. 4. de Relig. tract. 8. lib. 1. cap. 4.
numer. 11. Pellizar. in Manual. Regular. tract. 89. cap.
7. numer 3. Tamburin. de Jur. Abbat. tom. 3. diſp. 53.
quæſt. 4 num. 89. Alioquin enim malo laxiùs viventium
exemplo, alii Religioſi ad ſimilia provocarentur ad Text.
24 expreſſum in cap. Cùm quidam, de Jure jur. ibi: Et eorum
exemplo faciliùs alii poterunt ad ſimilia provocari, cum
aliis, citatis to. 4. p. 2. diſcep. 7. num. 180.
Potiori autem jure hæc locum ſibi vindicant in noſtro
caſu, quia Abbas Generalis prærogativam hanc, & Jus
ſibi aſſerit ex longæva obſervantia, confirmata ultimis
ſtatibus, effectum ſemper ſortitis à 40. & ultra annis;
25 Quo ſanè longiſſimo tempore, etiam ſi quivis alius titu-
lus deeſſet, iſtiuſmodi Jus eligendi ſibi quæſitum plenè
fuiſſet, ut diſponitur ſolemni Decreto Innoc. III. in cap.
Cùm dilectus de Conſuet. approbatum à Clem. III. in cap.
Cùm Abbates de Verbor. ſignifical Fagn in cap. Nullus nu-
mer. 28. de Paroch. Barboſ. de Offic. & poteſt. Epiſc. alleg.
127. nu. 3. circa fin & in cap. Cùm Perſonæ n. 6. de Privileg.
in 6. Tamburin. de Jur. Abbat. tom. 1. diſp 15. qu. 9 nu 17.
26 & tom. 3. diſp. 9. quæſt. 2. num. 3. Roſa de Reſident. Epiſcop.
ſect. 6. num 454. Franc. de Eccleſ Cathedr. cap. 30. numer.
213. Gratian. diſcep. 918. nu. 43. Tondut. quæſtion. Beneſic.
p. 1. cap. 60. n. 10. & par. 3. cap. 199. n. 6. Lotter de Re beneſ
lib. 1. quæſt. 24. nu. 206. Bellet Diſquiſit. Clerical. tit. de
Juriſdict. Abbat. S. Mich. de Cluſa §. unic. n. 17. Paſſer. de
Elect. cap. 2. nu. 45. Caſtellin. eodem t. cap. 9. n. 36. Donat.
tom. 2. tract. 1. de Election. qu. 10. nu. 2. & Rot. cor. Coccin.
448. nu. 2. & dec. 870. n. 2. cor. Dunoz. jun. & dec. 988. nu.
1. & cor. Priol. dec. 295. n. 13. & in Marſicen. ſeu Nullius
Juriſd. 7. Junii 1700. §. Quintimo cor. Muto, & in Eſſtudien.
Præpoſit. 6. Febr. 1719. §. Præmiſſa cor. Cerr.
Uſque enim ab anno 1676. ſecuta vacatione Præpoſitu-
ræ Monaſterii, de quo agitur, cùm forſan ob abſentiam
P. Generalis, & Commiſſarii, conceſſa fuiſſet illius ad-
miniſtratio P. VVilielmo Viſchman, cum conſenſu Prio-
rum in Hamersleben; Attamen superveniente deinde P.
Henrico SteKeleno Commiſſario, hic, conſulens pro-
priæ Juriſdictionis indemnitati, d. VVilielmum in Præ-
27 poſitum confirmavit, injungendo inſuper Abbatiſſæ, &
Monialibus, quòd eum pro vero Præpoſito agnoſcerent,
& reciperent: Anno 1681. tempore, quo Generalatus
munere fungebatur d. P. Henricus SteKelenus, qui tunc
Prior, & Commiſſarius ejuſdem Canoniæ, ſeu Cœnobij
Dalhemenſis, cùm vacaſſet Præpoſitura, ſive Rectora-
tus Monialium Dorſtadienſium, & in illa ſe intruſiſſet
quidam Religioſus de alieno Cœnobio, forſan etiam ad
requiſitionem Monialium, ſtatim ac P. Generalis de his
admonitus fuit, nulla interpoſita mora, mandavit, ut il-
le Religioſus, ſub ſancta obedientia Præpoſituram deſe-
reret, & ad ſuum nativum Conventum rediret, ac ſta-
tim expediri juſſit Litteras Patentes in Perſonam P. Liborii
Hennepuel, Præpoſiti Canoniç Georgimontanæ, injun- 28
xitque eidem, ut in Rectoratu, ſeu Præpoſitura Dorſta-
dienſi immitteret P. Henricum Keves de Canonia ipſius
P. Generalis Dalhemenſi, ſive alium de Canonia Geor-
gimontana, & non de alia Canonia, & Monialibus, et-
ſi ægro animo id ferentibus, tamen d. P. Keves fuit in
poſſeſſionem immiſſus, atque Rectoratum pacificè reti-
nuit per biennium, uſque ad annum 1683. ut fuit proba-
tum in Summ.
Quo anno iterum vacante d. Rectoratu, dum Commiſ-
ſarius dicti Monaſterii Dorſtadienſis erat P. Henricus Fri-
dericus VViſchman, idem vigore Conſtit. Cong. Vin-
deſimenſis elegit in Rectorem P. Io: Benthler, qui Offi-
cium quietè, & pacificè exercuit uſque ad annum 1717. 29
quo per illius obitum demum vacante, & nullo tunc exi-
ſtente Commiſſario, à P. Generali deputatus fuit P. Pan-
cratius Benthler.
Individuæ huic, ac præciſç obſervantiæ ex his probatæ
reſpectu Monaſterii, de quo agitur, cùm conformis ſit
generalis quoque obſervantia, juxta quam Prædeceſſores
Generales in Canoniis elegerunt Rectores, ſeu Præpoſi- 30
tos, ſibi bene viſos, quoad alia Monaſteria Monialium,
ipſorum Curæ commiſſarum, ut fuit probatum in Sum.
ferendum ſanè minimè eſt, quòd nulla nova publicæ uti-
litatis, aut neceſſitatis juſta urgente cauſa, Moniales ve-
tuſtiſſimam hanc conſuetudinem, ſemper in earum Mo-
naſterio obſervatam, intervertere moliantur, ex addu-
ctis per Paſſerin. in 6. Decret. par. 2. in cap Conſuetudinem
de Cleric. non reſid. pag. 40. numer. 138. nedum quia con-
ſultius eſt obſervatæ conſuetudini deferre, quàm quid-
piam in detrimentum, & ſcandalum Populi, quadam ad-
hibita novitate, ſtatuere ad Text. in cap. Quod dilectio in 31
fin. de Conſanguinit. & affinit. Bovadill. Politic. lib. 2. cap.
10. num. 48. & cap. 18. nu. 28. Salgad. de Supplicat ad San-
ctiſſ. par. 1. cap. 6. n 3. Card. de Luc. in Miſcell. Eccleſ. diſc.
39 num. 17. Rot. in Hiſpalen. Proceſſ. 28. Junii 1700. §. Et
ſanè cor. Anſaldo, & in Pampilonen Manut. 10. Maii 1706.
in fine, cor. Caffarello, & in Motulen. ſuper Jure 27. Jun.
1708. §. Cæterùm, cor. Anſaldo. Verùm etiam (quod
quidem fortiùs urget) quia agitur de obſervantia ultima, 32
quæ ſola vinceret contrariam remotiorem, ſi quæ allega-
bilis ex adverſo eſſet, juxta theoricam Bart. in leg. De qui-
bus num. 16. ff. de Legib. quam ſequutur Capyc. latr. conſul.
70 nu. 35. tom. 1. Rub. de Validitat. legal. cap. 43. n. 3. Bon-
den colluct. legal. tom. 2. colluct. 38. nu. 124. Rot cor. Burat.
dec. 647. n. 17. & cor Duran. dec. 36. n. 38. & cor. Merlin. dec.
40. num. 2. & cor. Royas dec. 279. num. 13. & cor. Ottob. dec.
26. numer. 11. Ultimos namque ſtatus, præcipuè conſide-
randos eſſe, ac totum facere pro arguendo uaturo, & qua-
litate rei, clarè diſponitur in cap. Cùm Eccleſia Sutrina de 33
Cauſ. poſſeſ. & propr. & in famigerato cap. Conſultatio-
nibus de Jurepatr. Lotter. de Re beneſic. lib. 1. quæſt 34.
numer. 20. & 21. Mareſcot. variar. reſol. lib. 1. cap. 55 per
tot. Rot. in rec. dec. 329. num. 4. par. 16. & dec. 285. num. 14.
par. 19.
Ex quibus Jura P. Generalis plenè conſtabiliſſe credi-
mus, tam ex elata diſpoſitione Conſtit. confirmata, tum
generali reſpectu Monaſteriorum omnium Sanctimonia-
lium noſtri Ordinis, tum ſpeciali obſervantia reſpectu 34
Monaſterii, de quo agitur, abundè probata; Et nihilo-
minus addimus, quod cùm agatur de electione Confeſſorii
Monialium, generali jure, & Pontificarum Conſtit. San-
ctione Superiori, ſeu Prælato Religionis ſemper, ut de-
monſtrabimus, peculiariter reſervata, qui propterea in
iſtiuſmodi electionis exercitio ſemper eſt manutenendus,
etiamſi nihil docuerit de ſua quaſi poſſeſſione prædictæ
poteſtatis, propter certam Juris aſſiſtentiam, quæ illi
favet, quæve boni juris notorietate vincit, & abſorbet 35
quamcumque contrariam quaſi poſſeſſionem, ſi quæ al-
legari fortè poſſet ad Text. in cap. Cùm Perſonæ de Pri-
vileg. in 6. cum concordantibus apud Pat. Jordan. libr.
3. tit. 4 de Sacr Pœnit. numer 103. ubi, quod nulla adeſt
dubitatio in contrarium; Necnon ex eo, quia cùm Supe-
rior qualitates Ovium, ejus ſollicitudini, & vigilantiæ
commiſſarum, pleniſſimè agnoſcere præſumatur, jure pro-
inde ad eum dumtaxat Confeſſorium eligere ſpectat, ut
plenè tradit Thomaſin. de Veter. & nov. Eccleſ. diſciplin. p. 36
1. lib. 2. cap. 80. num. 10. ubi ex quampiurimorum SS. Pa-
trum ſententia, & Conciliorum ſanctione, hunc morem
ſem-

Digitized by Google

ſampat viguiſſe in primitiva Ecelaſia his verbis teſtatur.
*Ita nemo poterat ſuo ſibi jure eligere Confeſſorem, ſed ab
Epiſcopo repoſcebat: Cùm ejus ſit ſagacitas, & poteſtas
ea, qui Paſtor Animarum à Chriſto ipſo conſtitutus eſt, ut
duces, & magiſtros ſpiritualis vitæ conſentaneos, tam di-
verſis hominum generibus deligat, & divinitus ſibi uni cre-
ditæ authoritatis, diſpenſatores alios, & quaſi Collegas*
37 *adſciſcat--Rota in Senogal. Fundat. 16. Maii 1710. §. final.
cor. Molines*; Et in noſtris terminis optimè tradunt *Suar.
de Relig. tom. 4. lib. 10. cap. 3. num. 9. Samuel. de Elect. fol.
mihi 553. & Lezzan. in Mari magn. cap. 1. num. 47.*
His robur etiam addit alia ſtringens reflexio, quòd cùm
officium Rectoratus hujuſmodi, ultra regimen tempora-
le, habeat atiam annexam Animarum Curam, ex quo ta-
38 lis Rector, ſeu Præpoſitus, aſt Confeſſor ordinarius ea-
rundem Monialium, illius idcirco electio ex Sac. Conc.
diſpoſitione, & ax Pontificis Conſtit. Greg. XV. ſpecta-
re debet ad Prælatum regularem, tanquam Superiorem
Monaſterii, reſervata Epiſcopo illius approbatione, per
ea, quæ tradunt *Peltzar. in Manual. tit. de Monialibus cap.
10. nu. 258. Capon. tom. 4 diſcep. 184. num. 5.* ibi: *Illæ ve-
ro Moniales, quæ immediatè ſubjiciuntur Regularibus ex
Bulla Greg. XV. quæ incipit* Inicrutabili, *ita ſe habent,
ut Ordinarius Loci Confeſſarios approbet, ſcilicet ponuntur*
39 *à Prælato Regulari Confeſſarii, ſed approbantur ab Epiſ-
copo -- Bordon. Oper. moral. tom. 2 reſol. 118. num. 11.* ibi:
*In vim, tam Concilii, quàm Conſtitutionis ſpectat ad Præ-
latos Sæculares deputare, & offerre Confeſſarios ſuis Monia-
libus: Barboſ. de Offic & poteſt. Epiſcop. par. 2. allegat. 25.
num 69. Azor. Inſtit. moral. par 1. lib. 13. cap. 9. quæſt.
2. verſ. Quæres an Confeſſarii. Clericat. de Virtut. ac Sa-
cram. Pœniten. dec. 42. num. 1. Tamburin de Jur. Abbatiſſ.
diſp. 16. quæſt. 2. per tot. Donat. in Prax. rer Regul. tom 3.
tract. 5. quæſt. 1 nu. 1. P. Cajetan. de Alexandr. in Confeſ-
ſar. Monial. cap. 6. §. 6. tit. de Subjection. quoad Confeſſar. q.
2. fol* 159. Et ita pluries fuiſſe deciſum ab hac S. C. & ſi-
40 gnanter in *Lauretana 20. Sep. 1588. & in Tuſculana 15.
Nov. 1601. & in Regien 4. Sep. 1602. & in Valli ſoletana*
16. *Nov. 1604.* teſtatur *Nicol. in Floſcul. verb. Confeſſarius
num. 34.* & ſequitur *Pignatel. tom. 6. conſul. 85. ſub numer.*
238. cum aliis, in citatis in *tom. 2. par. 2. diſcep. 14. nu. 26.*
ubi, quòd nec atiam Epiſcopi in eorundem electione, &
deputationa ullo modo valeant ſe ingerere quoad Mona-
ſteria, Regularibus ſubjecta, *Bordon. Oper. moral. tom
2. reſolut. 5. nu. 3.* ubi his verbis concludit: *Ex vi Concilii*
41 *poterant ſoli Regulares deputare hujuſmodi Confeſſarios,
quia inibi utriuſque id æquè ordinatur, unicuique reſpe-
ctivè ad ſuas Moniales ſubditas*: Et rectè quidem, quia,
præter alia plurima abſurda, quæ conſultò prætermitti-
mus, ſi Moniales per ſe ipſas Confeſſarium eligare poſ-
ſent, à Juriſdictione ſui Superioris eximerentur, ut in ſi-
mili tradit *Sorb. in Compend. Privil. Regul. verb. Cruciata
fol. 170. verſ Ad hoc* ibi: *Præſertim, cùm prohibitum ſit
per Litteras Apoſtolicas, & per Regulas, & Statuta Reli-*
42 *gionum, ne Fratres confiteri poſſint peccata ſua Perſonis,
extra ſuum Ordinem ſine licentia ſuorum Prælatorum; Item
quia ſi hoc liceret Fratribus, quodammodo eximerentur ab
obedientia Prælatorum ſuorum, confitendo peccata ſua, cui
vellent.*
Quæ diſciplina adeo religiosè ſervatur, ut eidem, nul-
lo privilegio atiam Bullæ Cruciatę, derogatum cenſeri
queat, dando nimirum Monialibus facultatem, atque po-
43 teſtatem deputandi, & eligendi ſuos Confeſſarios ordina-
rios. Hæc namque electio eſt de reſervatis Superiori Or-
dinis, quoties agitur de Monaſterio, Regularibus ſubje-
cto, ſalva dumtaxat quoad idoneitatem approbatione Or-
dinarii ad formam *Conſtit. Greg. XV.* & ſi quæ fortè ſu-
per hoc Indulta, & Privilegia conceſſa reperirentur, ſem-
per intelligenda eſſent, ſalvo libero axercitio Superioris
regularis, ut tradunt *Rodrigu. tom. 1. quæſt. regula. 21 per
tot Caſſaret in verb. Cruciata Coriolan. part. 1. ſect. 3.
articul. 15. in 2. edit. Acoſta ad Bull. Cruciat. quæſt. 107.
Tamburin. de Jur. Abbat. tom. 2. diſputat. 13. quæſt 12.
nu. 3.* ubi, poſtquam retulit Conſtit. Clem. VIII. publica-
44 tam Romæ anno 1599. his verbis concludit: *Qui authori-
tate Apoſtolica declaravit, conceſſionem S. Cruciatæ, &
aliorum Indultorum particularium minimè locum habere,
neque cenſeri ad effectum eligendi Confeſſorem, ſed ſuæ in-
tentionis exiſtere, quod iidem Fratres, & Moniales quan-
tum ad Sacramentum Pœnitentiæ, ſeu ad Confeſſionis ad-
miniſtrationem diſpoſitioni ſuorum Prælatorum ſubjecti
ſint, & numer. 5.* refert Bullam Urb. VIII. qua expreſ-
sè ſancitum legitur, quæcunque Indulta, Regularibus
conceſſa, quantum ad dictam facultatem eligendi Confeſ-
ſarium, & abſolvendi à caſibus reſervatis, nullo modo 45
ſuffragari poſſe, & intentionis Summi Pontificis fuiſſe
quòd Fratres, & Moniales quantum ad Sacramenti Pœ-
nitentiæ adminiſtrationem ordinariæ ſuorum Prælatorum
diſpoſitioni ſubjecti ſint, ibi: *Quare idem Clemens* (ſunt
verba Urb. VIII. in dicta Bulla) *Prædeceſſor, ſua perpe-
tuò valitura Conſtitutione declaravit, facultatem, & con-
ceſſionem Sanctæ Cruciatæ, & aliorum Indultorum prædi-
ctorum, quantum ad prædictum articulum eligendi Confeſ-
ſarium, & abſolvendi à caſibus reſervatis, non habere lo-
cum cum Fratribus, & Sororibus Monialibus &c. neque eis
ſuffragari, deque ejuſdem Clem. Prædeceſſoris intentionis 46
fuiſſe, quòd iidem Fratres, & Moniales quantum ad Sacra-
mentum Pœnitentiæ, ſeu Confeſſionis adminiſtrationem
diſpoſitioni ſuorum Prælatorum ſubjecti eſſent &c. & Tamb. de
Jur. Abbat. diſput. 16. quæſt 4. per tot. & de Alexandr. in
Confeſſar. Monial. cap. 6. §. 8. tit. de Confeſſar. quoad abſo-
lut. à reſervat. quæſt. 6. in fine fol. 82.*
Quæ cùm ita ſint, in dubium revocari non poſſe vide-
tur, quin P. Generalis manutenendus ſit in ſua antiqua
quaſi poſſeſſione Juris dictę electionis, illi delati, ne-
dum ex Legibus, & Statutis ſui Ordinis, pacifica obſer-
vantia roborati, ſed etiam ex Pontificiis Conſtit. quæ ob 47
clauſulas ſalutares, eiſdem appoſitas, tanti valere dicun-
tur, ut nulla unquam contraria conſuetudine aboleri que-
ant, ad tradita per *Card. de Luc. in Miſcell. Eccleſ. diſc.
45. num. 9. Panimol. dec. 1. annot. 2. nu. 31. Sperell. dec. 179.
nu. 34. Rot. poſt Antonel. de Jurib. Cleric. dec.* 18. *ſub n.* 17.
Omnia hæc adeo urgent, ut locum habere poſſent etiam
in caſu, in quo ageretur de Confeſſario extraordinario, 48
quem licèt Prælati Monialium ſoleant illis concedere,
juxta earum unanimem petitionem, & votum, abſolutè
tamen ipſos poſſe ex proprio arbitrio deputare, quem ma-
luerint, tum ex *Conc. Trid. ſeſſ 25. cap. 10 de Regul.*
Tum ex aliis capitibus, explicatis à *Peltzar. Manual. Re-
gul. tom. 2. tract. 10. cap. 10. ſect. 3 dub. 2. 259.* Jam non
eſt, quid magis deſiderandum videatur, ut plenè conſta-
bilitum dici poſſit Jus electionis, de qua agitur favore P.
Generalis, & quidem abſolutè, & privativè reſpectu
Monialium, quibus tamùm tempore Jubilæi licet ſibi
eligere Confeſſarium quemlibet ipſis beneviſum, ut no-
tat *Bordon. Oper. moral. tom. 2. reſolut. 34. num. 12.* ibi: 49
*Moniales tempore Jubilei poſſunt ſibi eligere Confeſſarium,
ſeu Confeſſarios, cùm in Bulla concedatur omnibus Chriſti-
fidelibus utriuſque ſexus, etiam Regularibus, & to. 4 dec.
21. nu. 5.* Approbatum tamen in ſpecie ad audiendas ipſa-
rum Confeſſiones, juxta ſecuriorem Sententiam, quam
in praxi ſequendam tradunt *Peltzar. in Manual. Regul.
tom. 2. tract. 10. cap. 9. numer. 20. & 21. Donat Rer. Regu-
lar. tom. 4. tract. 13. quæſt. 30. num. 9 & ſeqq. De Alexandr.
in Confeſſar. Monial cap. 6. §. 13. quæſt. 6. per tot* ubi ſequi- 50
tur reſolutionem hujus S. C. in *Abulen.* quam refert etiam
Araux in Select. tract. 1. quæſt. 8. ſect. 3. nu. 15.
Præterea maxima quoque nota dignum eſt obſervare,
quòd cùm agatur de Monaſterio Regulari, ſibi competere
contendente Jus eligendi, & nominandi Confeſſarium,
excluſo Prælato Regulari, cui de Jure, & ex Conſtit.
Ordinis talis electio privative competit, neceſſarium eſ-
ſet Beneplacitum Apoſtolicum, in limine fundationis con- 51
ceſſum, ex adductis à *Lotter. de Re benef. libr. 1 quæſt.
5. num 58. Tamburin de Jur. Abbat. tom. 1. diſp 7. quæſt. 5.
num. 2. Murg. de Benefic. quæſt. 2. nu. 12. & quæſt. 4. ſub nu.
69. & 170. Pitan. diſcep. Eccleſ. 4. nu 73. Rot. cor. Caval.
dec. 265. nu 6. & 7. & dec. 321. n. 1. & in Placentina Juriſ-
patr. 10. Martii 1714. §. Præter quam cor. Molines*; Et ma-
gis in ſpecie, quòd in Eccleſia Regulari non poſſit acqui-
ri Jus præſentandi ex ſolo conſenſu Epiſcopi, ſed requira-
tur Beneplacitum Apoſtolicum in limine fundationis, mo- 52
nuerunt *Spad. conſ. 6. num. 5. lib. 2. Tondat. quæſtion. Be-
nef. p. 1. cap. 73. n. 19. Amoſtaz. de Cauſ. piis lib. 5. cap. 5.
n. 79. Card. de Luc. de Jure patron. diſc. 73. n. 7.* Et in terminis
Monialium deciſum fuit à *Rot. in d. Senogallien. Fundat.
16. Maii 1710. § Eoque libentiùs cor. Molin.*
Hæc igitur cùm ita ſe habeant, atque ex his omnibus
clarè appareat, Jus d. electionis competere tantùm P.
Generali, obeſſe certè nequit quoddam Folium, ex-
tractum, ut aſſeritur, ex Libris Monaſterii, in quo haben- 53
tur deſcripta nomina eorum omnium, qui ab Anno 1194.
uſque ad moderna tempora eidem Monaſterio, tanquam
Rectores, ſeu Præpoſiti præfuerunt; Nam, ſi actus ſem-
pes

Digitized by Google

per præſumuntur expleti juxta legem, quæ de eis diſponit,
& juxta titulum præexiſtentem, ad *Text. in leg. 4. §. Unde quæri ff. dict. Manumiſſ. & in leg. Servus ff. de Stipul. Servor. Rot. cor. Burat dec. 903. num. 5. & poſt Vivian. de Jurepatr. dec. 2. num. 3.* qua ratione ambigi poterit, quòd Præpoſiti d. Monaſterii deputati non fuerint ad formam Conſtit.
noſtræ Cong. quando per 40. & ultra annos apertè appa-
54 ret, quòd liberè electi fuerint à noſtris Generalibus, ſive
Commiſſarii, qui plenam habent aſſiſtentiam Juris in hu-
juſmodi electionibus, ut ſupra probavimus.

Nec turbat ſimplex illa enunciativa, in Libris, ſeu Re-
geſto Monaſterii, in quibus innuitur, omnes Præpoſitos,
ibi nominatos, fuiſſe electos à Monialibus per ſecreta ſuf-
fragia: Tum quia iſta eſt pura, & nuda aſſertio ipſarum
Monialium, quæ ad earum favorem nihil probat, *Felin. in cap. Per tuas ſub num. 12. de Probat. Garz. de Benef. p. 12.*
55 *cap. 2. num 254. & 257. Rot in rec. dec. 31. num 15. par. 18. & cor. Ottob. dec. 23. n. 14. & cor. Bentacaſa dec. 96. num. 11.*
Quotiès, ut hic, dubitatur principaliter de enunciato, ex
adductis à *Rot. cor. Zerat dec. 17. num. 5. & in dec 404. num. 61. par. 19.* Tum quia cùm d. Folium habeat relationem ad
Libros Monaſterii, eorum partitæ, nedum debent extra-
hi, prout jacent, non autem per ſimplicem relationem,
quæ ſine relato nullum gradum probationis conſtituit, ex
56 adductis per *Rot. dec. 208. num. 4. cor. Bich. & dec. 390. num 15. cor Priol* Sed etiam, quia, utpotè extractę ſine præce-
denti Partis citatione, nullam fidem merentur, ut firma-
vit *Rot. dec. 177. n. 4. & 5. cor. Mantic. & dec. 257. n. 13. cor. Bich. & dec. 132. n 6. cor. Bentacaſa.*

Fortiùs, quia agitur de Libris privatis Monaſterii, qui,
cùm contra Tertium non probent, *Rimінald. conſ. 432. nu.*
57 *82. Genua de Script. priv. lib. 6. cap. 1. & num. 9.* ubi teſta-
tur de communiori, veriorique Sententia, *Rot. cor. Coccin. dec. 478. num. 6. & dec. 958. num. 3. cor. Emer. jun.* & in
Marſicana Abbatiæ 1720. §. Fruſtra cor. Criſpo nullam
fidem comparare ſibi poſſunt in caſu noſtro, in quo agitur
ad ſibi adſciſcendum Ius contra Superioris authoritatem
fundatam pro omnimoda Iuriſdictione, ac poteſtate ſuper
quocumque Perſonarum genere, ejus curæ, & ſuperiori-
tati ſubjectarum, quando alioquin iſtiuſmodi Libri tantùm
58 probant inter ipſos de Monaſterio, & ei ſubditos, ut benè
docet *Crovet. de Antiquit. tempor. p. 1. fol. 80. ſub n. 1.* ibi.
Idem videtur in Libro antiquo Monaſterii, quia probabit inter ipſos de Monaſterio, aut ei ſubditos tantùm, eadem ratione; Contra extraneos verò non videtur probare.

Sed Monialibus in hac parte indulgendo, per modum
diſcurſus, admiſſo etiam, quòd d. Libri aliquod probatio-
nis genus conſtituere poſſent, nullum tamen præjudicium
irrogatum dici poteſt P. Generalis Iuriſdictioni, ſi animad-
vertatur, quòd hoc Monaſterium non ſemper permanſit
in eodem ſtatu, nam antiquis temporibus ſubjectum fuit
59 Ordinariis Diœceſis, ideoque ex eo, quod actum fuerit
in antèactis Sæculis, Ius nullum ſtatui poteſt quoad præ-
ſens tempus: Præſertim verò, quia probatur, quòd an-
no 1430. deputatus fuit in Præpoſitum hujus Monaſterii
quidam Fr. Io: Belevnldie, Prior in Vittemberg de Man-
dato Epiſcopi Hildeſimenſis, & voluntate Priorum ſuo-
rum. Deinde verò in 15. Sæculo, ob notam illam, &
maximè deplorandam Lutheranam Hæreſim, in illis par-
tibus debaccantem, Monaſterium hoc paſſum fuit maxi-
mum detrimentum, nam actis in exilium, deinde verò
veluti poſtliminio reverſis Monialibus ad præfatum Mona-
ſterium, fuit illud noviſſimis temporibus noſtræ Cong. cu-
ræ, & vigilantiæ commiſſum, in qua cùm vigeant clariſ-
ſimæ Conſtit. circa deputationem Rectoris, ſeu Præpoſi-
60 ti, & illis Moniales ſe ſe ſubmiſerint, voventes eas ſer-
vare in actu Profeſſionis, ut probavimus ſupra, non eſt
cur allegent antiquiſſimum ſtatum, qui vel nullo modo
probatur, vel probatus nullo numero habendus eſſet, cùm
fuerit immutatus poſteriori ſtatu, qui derogavit priori, ad
61 *Text. in leg. final. ff. de Conſtit §. Poſteriore quoque Inſtit. Quib. mod. Teſtam. infirm. Barboſ. axiom. 183. Rota in Melevit. Dec. 3. Mart. 1707. §. finali cor. Anſald.*

Fortiùs, quia ex eodem Folio, ex adverſo allato, clarè
apparet, Moniales nonniſi anno 1639. fuiſſe Monaſterio
ſuo reſtitutas, quo ab inde tempore Patres Generales, &
Commiſſarii reſpectivè ad formam Conſtit. & diſpoſitionis
Iuris, ſemper deputarunt, & elegerunt Rectores, ſeu
Præpoſitos ejuſdem Monaſterii, idque præſertim reſultat ex
deputatione P. Kevez facta anno 1681. remoto alio intruſo
abſoluta poteſtate P. Generalis. Deinceps verò liberè ele-
cti fuerunt P. Jo: Benkler, & P. Pancratius ejuſdem Co-
gnominis, ut patet ex Summ. ex quibus perſpicuum fit,
nullo ampliùs colore, nullaque ratione dubitari poſſe, 62
quin P. Generalis manutenendus ſit in ſua quaſi poſſeſſio-
ne electionis, de qua agitur; Obſervantia enim quadra-
genaria, cum ultimis ſtatibus, juncta cum Conſtit. & di-
ſpoſitione Iuris, utpotè abſque dubio inducens, ac præ-
bens novum titulum omnino attendenda eſt, ut præter al-
legatos ſupra, firmat in terminis electionis *Rot. in Eſſendien. Præpoſituræ 6. Febr. 1719. §. Præmiſſa cor. Cerro*, ibi:
Et rectè, tàm ex iſta fundationis lege, quàm ſub hujus conſuetudinis authoritate introduci potuit, ut Præpoſi- 63
ta Collegii Religioſa ſenſis præeligenda ſit ex Gremio Collegii Eſſendien. cùm adhuc effectum ſatis omnino ſit ita ſervatum fuiſſe per ſpatium 40. annor. Et rectè quidem,
quia veluti immota regula conſtitutum videtur, quadrage-
nariam immemorabilis vicem ſuſtinere, & virtute illi pa-
rem cenſendam eſſe, juxta *Gloſſ. in cap. 1. verb. Legitimè de Præſcript. in 6.* ibique *Barboſ. num. 6. & 13. & Gloſſ. in cap. Si diligenti 17. verb. Juſtus titulus ead. titul.* ubi *Butr. col. num. 5. Felin num. 7. & 11. Abb. num. 33. Salazar. de Uſu, & conſuetud. cap. 10. num. 36. Bald. de Præſcript. 2. par. 3. p. princ. num. 11. Covar. eod. tract. par. 2. §. 2. num 8. & §. 3. ſub tit. 3. verſ. Merum Imperium Card. de Luc. de Judic. diſc. 41. n. 21. Rot. dec. 490. n. 13. cor. Priola*, cum aliis, allegatis
in *to. 2. p. 1. diſcept 33. nu. 42.*

Nec turbat, quòd in una, aut altera ex Collationibus
Rectoratus hujuſmodi, expreſſè legatur, P. Generalem
elegiſſe Rectorem, exoptatum, & petitum ab eiſdem 64
Monialibus; Quia parvi refert, quòd aliquando PP. Ge-
nerales, vel ex motivis prudentialibus, vel ex conniven-
tia, & ad faciendam rem gratam, vel etiam ex juſtitia de-
putare valeant Rectorem, benè viſum, & poſtulatum ab
eiſdem Monialibus, poſtulantibus omnium optimum, ha-
bentem nimirum qualitates, requiſitas ad formam Conſtit.
Ex hoc enim nullatenus reſtricta, aut coarctata dici poteſt
libera facultas à Conſtit. tributa P Gen & reſpectivè Com-
miſſario; Quinimo ex hujuſmodi poſtulationibus, & pre-
cibus, aliàs à Monialibus porrectis pro obtinendo Præpo- 65
ſito, argumentari potiùs valet, ipſas nullum Ius habere
eligendi, vel nominandi, fruſtrà enim precibus impetraſ-
ſent, quod illis de jure competebat, ad *Tex expreſſum in leg. 1. Cod. de Theſaur lib. 10.* & conſonat *Dec. conſ. 51 in* 66
fin. Neviz. conſ. 38. num. 16. & conſ. 41. num. 19. Salgad. in Labyrint. Cred. par. 1. cap. 38. n. 13. Fajard. alleg. fiſcal. 16. nu. 272. Surd. dec. 173. n. 18. Rot. in Giennen. Juris mutandi 26 Ap. 1700. §. Non attento cor. Mur.

Certique prætereà Iuris eſt, quòd obſervantia contra-
ria inducta cenſeri non debet per actus quoſdam, quos Su-
periorem geſſiſſe præſumendum eſt ex indulgentia, & ad 67
preces poſtulantis, præſertim ſi hujuſmodi actus ſpatio
longi temporis enumerati, rari fuerint, ſed ſalva ſemper
remanere dicitur plena ipſius Superioris authoritas ad non
exercendos actus facultativos, tum quia ex actibus merè
facultativis conſuetudo nunquam inducitur, ut in noſtris
ferè terminis notat *Abb. in cap. Ad aoſtram de Confirmat. util. vel inutil.* quem ſequitur *Dec. eodem loco num. 22.* ibi:
Quia cum talis revocatio eſſet in facultate Abbatis, ſi non eſt uſus tali facultate, conſuetudo non inducitur, quia in actibus meræ facultatis conſuetudo non inducitur. Ganz. ad Regul. 8. Cancell. gloſſ 5. §. 6. num. 35. Pignatel. conſult. 143. num. 31. tom. 9. Card de Luc. de Regular. diſc. 51. numer. 12. Rot. dec. 1236. cor. Emer. jun. & dec 469. num. 2 part. 19. rec. & in Hildeſim. Victoriæ 11 Jan. 1720. §. Hiſque poſitis
cor Lancet. Tum etiam, quia actus contrarii, ſive taci- 68
tè, & per meram conniventiam, ſive etiam expreſsè à
Superioribus Ordinis permiſſis, præjudicium nullum infer-
re valent Iuri, quæſito univerſo Ordini, & Religioni, ac
Superioribus ſucceſſoribus, juxta opinionem à Sac. Rota
receptam *cor. Royas dec. 179. num. 6. & 7.* ibi: *In omnem caſum dicti Fratres non potuerunt præjudicare Succeſſoribus, aut Monaſteria, nec renunciare Privilegiis, toti Ordini conceſſis. & dec. 10. num. 2. & 3. cor. Cerr & dec. 2070. num. 15. cor. Coc & dec. 97. num. 19. cor. Carill. & in rec. dec. 63. num. 10. par. 5.* ibi: *Quia iſti non potuerunt præjudicare Privilegiis Religionis, & dec. 44. num. 11. & 12. par. 7. & in Trajana 21. Mart. 1708. §. final. cor. Lancet.* quibus adhæſit C.C.
in *Lauden. 2. Maii 1711. ad 1. dub.* atque etiam hæc S.C. *in Senogall. 23. Dec. 1707. Ponente Card. Gabriel.* ut videre 69
eſt in *tom. 1 par. 1. diſcep. 8. num. 21. & par. 2. diſcep. 14. num. 22. & 23. & diſcept 28. num. 129 par. 2.* Et in noſtris termi-
nis, nempè, quòd ex eo, quòd Prælati Monialibus permit-
tant confiteri Confeſſario approbato, ejs beneviſo, nullum
jus

Digitized by Google

jus eiſdem acquiratur procontinuando in electiope Confeſ-
ſarii *Andr. Mendez de Ord. Militar. diſquiſit.14. numer.* 58.
ubi agens de electiõne, & approbatione Confeſſariorum
Monialium, ab Epiſcopo ſemper ſacienda, ſic ait : *Præ-*
70 *lati poteſtate gaudent deſignandi Confeſſarios Monialibus ,
& quamvis alicubi permittant , eas liberè cuilibet approba-
to confiteri ; Poſſunt tamen rem immutare , & reſtringere ,
nec enim eo permiſſio jus aliquod contrarium tribuit Monia-
libus* , & in ſimili *Card. de Luc. de Juriſdict. diſc.32. num.4.
& 5.* ibi : *Et licèt aliqui Prædeceſſores Archiepiſcopi , ſi-
gnificando Superioribus Regularibus numerum Monaſterio-
rum, & reſpectivè Confeſſariorum , quibus indigebant , eis
commiſerint ſingulorum aſſignationem , ſeu diſtributionem ,
dummodò eſſent de Perſonis , jam ad id munus approbatis ;
Nihilominus dicebam, fuiſſe iſtum actum facultativum ,
nullum jus tribuentem , utpotè geſtum ex prudentiali moti-
vo , laudabili quidem , ſed non neceſſario , cùm ipſis Supe-
rioribus Regularibus magis ſingulorum Religioſorum mores ,
& qualitates innoteſcant , ad inſtar illius gratæ , & conſul-
tivæ nominationis , quæ aliquando per Epiſcopos tribui ſo-
lee Populo , ſeu Magiſtratui , & Decurionibus Civitatis de
Cuppellanis , Factoribus , & Miniſtris Monaſteriorum Mo-
nialium &c. Sed non indè reſultat , ex hoc acquiri aliquod
Jus Laicis , atque actum reddi neceſſarium , ut ſæpiſſimè de-
claravit S. C. E. ac etiam aliquando illa Concilii .*

Ut etiam fruſtra Moniales ſimplicem quandam poſtula-
tionem , ſeu præſentationem ſibi adſtruere contendunt ,
Quod enim attinet ad poſtulationem . ultra quòd hic non
71 agitur de Dignitate , ſeu Prælatura , ſed de puro Officio ;
Adhoc, etiamſi noſtræ hypotheſi congruere poſſent termi-
ni poſtulationis , cùm iſta pendeat à mera liberalitate , &
gratia Superioris , ambigi certè nequit , quin nullum jus
competat appellandi , vel recurſum habendi , quia poſtula-
tio gratia eſt , & Prælatus non cogitur Poſtulato gratiam
concedere , *Fagn. in cap Bonæ mem. de Poſtulation. nu.62.*
ibi : *Et quia poſtulatio gratia eſt , Prælatus non cogitur Po-
ſtulatum concedere . Et in cap Et ſi communiter numer. 12.
eod. tit. Card. de Luc. de Regul. diſc.13. num.6.* ibi : *Poſtu-
latio redolet ſolùm preces , quæ porriguntur Superiori , ut
ex gratia , non autem ex juſtitia Poſtulatum præficiat , ideo-
que in Superioris arbitrio eſt concedere , vel denegare , neque
exindè competit Poſtulato Jus appellandi , vel recurſum ha-
bendi . Paſſerin. de Elect. cap.24. num.72.* ubi ponit caſum,
quòd Capitulum eligat unum , & poſtulet plures , ut ſcili-
cet denegata confirmatione electi , teneatur Generalis de-
72 putare unum ex Poſtulatis , cum aliis cumulatis in *tom. 1.
par.2. diſcep.19. num.20.* ubi , quòd ſola inobedientia , &
contumacia Poſtulantium ſuperabundat pro excluſione gra-
tiæ : Non enim obedientia humilibus prodeſſet , ſi contu-
macibus inobedientia non obeſſet , ad *Text. in cap.1. de Po-
ſtulat. Prælator.* Et in ſortioribus terminis poſtulationis Ab-
batiſſæ , factæ unanimi Monialium conſenſu , reſolutum
fuit ab hac S. C. anno 1710. Ponente Card. Corſino , pro
73 denegatione Gratiæ ob diſſenſum Ordinarii Neapolitani ,
ut videre eſt in *d. diſc.19 n.62. to.1. p.2.*

Quod verò attinet ad præſentationem , ſi hæc compete-
re poſſet , aut colore ullo indulgeretur Monialibus ; conci-
deret penitus , atque interiret authoritas omnis , & pote-
74 ſtas P. Generalis , cujus Iuriſdictioni , & curæ commiſſum
eſt præfatum Monaſterium , idemque nullum ampliùs Ius
retineret ſuper electione Confeſſariorum ; Verùm quod
magis eſt , apertè convelleretur lex , ſancita in dicta notiſ-
ſima Conſtit. Greg. XV. incipien. *Inſcrutabili Dei Pro-
videntia* , inter ſuas la 18. *in Bullar. nov. to.4.* qua expreſ-
sè derogando cuicumque etiam contrariæ conſuetudini , ſta-
tuitur , quòd Confeſſarii Monialium , Regularibus ſubje-
ctarum , unicè deputandi ſint à Superioribus Regularibus ,
juxta notata per *Azor. Inſtit. moral par.1. lib.13. cap.9. qu.*
75 *2. Barb. de Offic. & poteſt. Epiſc. allegat.25. num.47. & 48.
Panimol. dec.84. annot 1. num.28.* illorum approbatione de-
mandata ſolis Epiſcopis , ut , conſentaneè ad dictam Bul-
lam , tradunt Doctores , relati à *Rot. in Uratislavien. Ju-
ris approb. Confeſſario 2. Febr. 1619. §. Motivum coram An-
ſald.* confirmata 13. *Maii 1722. cor. Lancet.* Ferenda ita-
que minimè eſt , protſuſque rejicienda ſuppoſita præſenta-
tio in præjudicium P. Generalis , qui in ſimilibus electioni-
bus intentionem ſundatam habet in aſſiſtentia Juris , *Ca-*
76 *pon. tom.3. dict. diſc.184. numer.5. Pelizar. Manual. Regul.
titul. de Gubern. Monial. tract.10. cap.10. ſect.3. ſubſect. 1.
numer. 167.*

Et demum nil turbat , quòd in aliis Congreg. Germaniæ
diverſorum Ordinum , ſeu Religioſorum , Moniales ha-
beant iſtud jus præſentandi Rectorem , & P. Generalis ſo-
lùm confirmare ſoleat ; Documenta enim , exadverſo alla-
ta ad id probandum , nedum reducuntur ad ſimplices fides ,
quæ nullam conſtituere valent probationem , ex vulgari 77
regula , de qua *DD. in leg.3. §. Ideoque ff. de Teſtib. Rot.
cor. Emer. jun. dec.23. num.4.* Verùm etiam cùm Conſtit.
aliorum Ordinum non ſint uniformes , ſed diverſæ , fru-
ſtraneum eſt inquirere quid agatur , aut ſervetur in Mona-
ſteriis aliarum Religionum , & Provinciarum ; Legibus
enim , ſeu Conſtit. quæ pro lege reputatur , & non exem-
plis eſt judicandum , *leg Nemo Cod. de Sentent. & Interloc.
omn. Jud. Card. de Luc. de Præem. diſc.13. numer.23 Rot.
rec. dec.228. num 42. par.11. & dec.247 num 11. par.17.* At- 78
que à ſolito unius Religionis non valet fieri illatio ad aliam,
egregiè *Rot. in Trojana 21. Martii 1708. §. final. cor. Lanc.*
ibi : *Si non licèt Regularibus ſine legitima authoritate Supe-
rioris tranſigere &c. Multò minùs illorum factam , & con-
feſſiones præjudicare poſſunt aliis Regularibus , qui non in-
tervenerunt , nec conſenſum præſtiterunt , ſed propria Jura
ſubſtinere conantur .*

Expediti à prima parte Inſtantiæ , progredimur ad exa-
men ſecundæ , ad pœnas videlicet per dd. Moniales , ſeu P.
Anianum incurſas , cujus cognitio ambigi certè nulla ratio-
ne poſſe videtur , quin remittenda ſit ad Superiores Ordi- 79
nis , ut procedere valeant ad formam Conſtit. quibus à Se-
de Apoſtolica eorum Religionem , & Ordinem regi conceſ-
ſum eſt : Summi namque Pontifices , & præcipuè Paulus
V. benè noſcens , ambitionem eſſe peſtem Religionis ex
Text. in cap. Quorundam de Elect. in 6. & ut *S. Jo. Chri-
ſoſt. in 1. ad Cor.14 homil. 35.* ait etiam *Simmachus Papa in
Synod. Roman. cap.1. quos amor dominationis invadit , e-
tiam jugum eccleſiaſticæ Diſciplinæ facile reſpuere* , quem re-
fert *Tamburin. de Jur. Abbat. diſp.10. qu.1. num.1. tom. 2.*
in ejus Bulla expreſsè prohibuit quærere , & procurare Of- 80
ficia , & Dignitates per ambitum in Cong. Canonicorum
S. Salvatoris Ordinis S. Auguſtini , ſub pęna perpetuæ in-
habilitatis , & privationis vocis activæ , & paſſivæ , ut vi-
dere eſt in *Bullar. nova tom.4.* inter alias ejuſdem Summi
Pontificis la.35. in ordine , de qua mentio habetur in *tom.2.
par 2. dicept.12. num.1. in medio* ; Quæ quidem Bulla ex-
tenditur ad omnes Canonicos Regulares , & etiam Monia-
les , ob paritatem nimirum , ſeu identitatem rationis , ut
in ſpecie advertit *Donat. Rer. Regul. tom.3. tract.2. qu.4 per* 81
tot. & præſertim ad noſtram Cong. Vindeſimenſem , quæ
vigore Bullæ Urb. VIII. communicat in omnibus privile-
giis , & favoribus dd. Canonicorum S. Salvatoris , atque
ita etiam diſponunt Conſtit. noſtræ Congregationis Vinde-
ſimenſis ; Unde cùm Abbates , & Superiores , uti Præla-
ti , Duces Gregis , & Paſtores eſſe debeant arg. *can. Satei-
tatis 7. qu.1.* ſolicitamque Subditorum , & Monachorum 82
ſuorum debeant gerere curam ad *Text. in can. Io ſcripturis
8. qu.1. & in cap. Cum ad Monaſterium de Stat. Monachor,*
Certè dubitari non poſſe videtur , quin Delinquentes ab eo-
rum Superioribus corrigi debeant , juxta ſanctionem ipſa-
rum Conſtit. Ipſis enim injunctum eſt providere ſubjectis ſibi
ovibus , ut per viam ſalutis incedant , errantes revocando ,
& diſperſas colligendo *Tambur. de Jur. Abbat. tom.3. diſpu.
6. qu 6. num 7.* ibi : *Ergo illorum erit collapſam , & rela-
xatam Regulam reformare , ut ſine periculo ad viam ſalutis* 83
*errantes oves perducant : Maximè ad hoc , ut Vota eſſen-
tialia , & alia Religionis Statuta laudabilia ſerventur* ; Id
que potiori ſanè jure admitti debet in noſtra hypoteſi , in qua
P. Anianus , non ſolùm Officium , de quo agitur , ambi-
tioſè invaſit ; ſed , quòd fortiùs urget , etiam per externos
ſavores illud procuravit ; Nihil enim magis Religioſorum
ſtatum perturbat , quàm ſavorum , & ſuffragiorum Sæcu-
larium conquiſitio , & procuratio , nam ex his Superiores
coguntur digniores prætermittendo , indignos nonnun-
quam ad Munera , & Dignitates Religionis aſſumere , in 84
grave ipſius Religionis præjudicium , ut ex *can Miramur.
diſt.61.* ubi Leo Papa graviter reprehendit non ſolùm eos ,
qui ad Epiſcopatum eligi procurant , ſed etiam illos eligen-
tes , & in noſtris terminis proſequitur idem *Tamburin. de
Jur. Abbat. diſpu.10. quæſt.1. num.6.* ubi *num 9.* ait : *Et
ubi magis quæſo ambitionis vitium à Religioſo oſtendi-* 85
*tur , quàm per externos favores Dignitates , & Officia pro-
curare ?*

Undè ſi P. Generalis quoad Moniales nihil aliud egit ,
quàm Subprioriſſam magis inobedientem ab Officio ar-
bitrio ſuo ſuſpendere , poſt præmiſſas omnes monitio-
nes , quæ quidem Subprioriſſa poſtmodum menſe Oct. 86
elapſi ictu apopleſiæ ſubitanea morte deceſſit , & quoad
P. Ania-

Digitized by Google

P. Anianum, caſſata ejus electione, inhibuit, ne ſe immi-
ſceret adminiſtrationi Præpoſituræ, & licèt adhuc obdura-
to corde in contumacia perſiſtens, non ſine gravi ſcandalo
perſeveret in Officio: Conſt. verò Ordinis, licèt plures, ac
graves infligant pœnas contra non parentes, ut conſtat ex
Summ. Nihilominus tamen cùm P. Generalis ad ulteriora
procedere noluerit, in obſequium appellationis ad S. Se-
dem interpoſitæ, ut ex Reſponſo, dato eidem appellatio-
ni ſibi exadverſo præſentatæ, & paratiſſimus ſit in omni-
87 bus ſe gerere ad normam oraculi hujus S. C. ſibi præſcriben-
dam, omnis æqui, bonique, ac Juris ratio expoſcere vi-
detur, quòd præſentis Cauſæ cognitio remitti eidem de-
beat, ne impuniti remaneant exceſſus, violantes votum
obedientiæ; *quæ concordiam conſervat in Angelis, pacem in
Monachis, tranquillitatem in Civibus*, juxta *D. Auguſtini*
verba, relata *à Barboſ. in cap. Illud de Majorit. & obe-
dien.* & qua ſemel ſublata totus ordo perturbatur, & con-
88 funditur, ad *Tex. in cap. Cùm ad Monaſterium de Stat. Mo-
nacor.* & docuit *S. Thom. p. 1. qu. ultim. art. 3. 4. & 5. Card.
Bellar. contr. tom. 2. lib. 2. de Monachis*, *Tambur. de Jur. Abb.
diſp. 10. q. 1. n. 8. to. 1.* ibi, *Nam totum Religionis bonum pen-
det ab obedientia*. Ita quòd ex tribus Votis, quibus Mona-
ſtica Religio conſtat, potiſſimum ſit obedientia ut egre-
giè probat idem *Angelicus Doct. 2. 2. q. 186. art. 8. nu. 80.* &
advertit Leo X. *in Conſt.* edita *die 3. Sept.* 516. dicens: *Nos
attendentes præcipuum quamvis Religionum fundamen-
tum obedientiam exiſtere, qua ſublata non Religio, ſed
89 confuſio potiùs dicenda eſt* ſicuti refert *Paſſerin de Stat. hom.
to. 1. qu. 186. art. 8. au. 1.* quippè norunt omnes, nihil glo-
rioſius Monacho, quàm obedire; cùm ſcilicet, *repreſſa
arbitrii ſui ſuperbia gladii præcepto ſe immolet*, ut ait *Div.
90 Greg. Moral. lib. 34. c. 10.* Sapienterq; *Prov. 21.* dictum fuit:
Vir obediens loquitur victorias, quòd *Div. Greg.* ſic explicat
loco citat: *Quia dum alienæ voci humiliter ſubdimur, Noſ-
met ipſos in corde ſuperamus*: Concinit his egregia ſenten-
tia maximi Eccleſiæ Doctoris *S. Hier. Epiſt. ad Ruſtic.* ita
dicentis: *Præpoſitum Monaſterii timeas, ut Dominum, di-
ligas, ut Parentem, credas tibi ſalutare quidquid ille pro-
91 ponit, nec de Majorum ſententia Judices, cui Officii eſt obe-
dire, & implere quæ juſta ſunt*, & confirmat *S. Baſil. in ex-
hort. ad Vit. monaſtic* his verbis: *Hoc apud te conſtanter te-
neat, ut nihil omninò quidquam præter illius* (ideſt Supe-
rioris) *ſententiam facias, quidquid enim, eo inſciente, fa-
cis, id furtum eſt, ſacrilegium eſt, tibique exitium, non
autem utilitatem ullam apportat, eſto in id bonum judices*:
Et demùm cum nil præſtantius Monacho eſſe debeat, quàm
92 Superioris nutibus cœca obedientia parere, cavere debet,
ne Superioris voluntatem ad proprium ſenſum trahat.
*Nam quiſquis, vel apertè, vel occultè ſatagit, ut quòd ha-
bet in voluntate; hoc ei Pater Spiritualis injungat, ipſe ſe
ſeducit, ſi ſibi quaſi de obedientia blandiatur, neque enim ea
in re ipſe Prælato, ſed magis ei Prælatus obedit*, ut loqui-
tur *S. Bern. in Serm. de trib. Ord. Eccleſ. ad Patres in Capi-
93 tulo. Vera enim obedientia*, ut inquit *Div. Greg. 1. Reg. c. 14.
nec Præpoſiti interiora diſcutit, nec præcepta diſcernit, &
hoc tantùm bonum putat, ſi præceptis obediat*.
94 Dum hæc imprimuntur Cauſa pendet indeciſa in C. E.

DISCEPTATIO XXIV.

Veliterna Taxæ Seminarii.

P R O

Promotore Fiſcali Curiæ Epiſcopalis.

C U M

PP. Conventualibus Collegii S. Bonaventuræ.

A R G U M E N T U M.

*Beneficia, unita Collegiis Religioſor. Docentium, & Di-
ſcentium, quando taxari poſſint pro manutentione Semi-
narii, licèt in præteritum eidem oneri ſubjecta non fuerint.*

VIx perventus ad Civitatem Veliternam, captamque
poſſeſſionem ejuſdem Epiſcopatus, Eminent. D.
1 Card. Tanara, conſiderans ex una parte præciſam neceſſi-
tatem, & utilitatem Seminarii, quod in tali peſſimo ſtatu
reperiebatur, ut unicus in illo adeſſet Magiſter, eodem
tempore Officium Rectoris exercens: Munus verò Præfe-
cti Puerorum exerceret alter, qui eod; pariter tempore Præ-
fectus pariter erat Coquinæ, ut refert Vicarius in ejus Re-
latione, data in Summ.
Ex alia verò parte præ oculis habens verba illa *Card. Pal-
lav. in Hiſtor. Conc. Trid. lib. 21. cap. 8. num. 3. Fu comprova-
ta l'Iſtituzione de' Seminarii, arrivando molti a dire, che
ove altro bene non ſi foſſe tratto dal preſente Concilio, queſto* 2
*ſolo ricompenſava tutte le fatighe, e tutti i diſturbi, come
quell'antico mezzo, il quale ſi conoſceva per efficace a ripa-
rare la ſcaduta diſciplina*, & concordat *Criſpin. nella Viſit.
Paſtor. par. 2. §. 31. num. 1.*
Hinc cum Conſilio Deputatorum ejuſdem Seminarii in
principio anni 1722. oculos convertit ad augendum nume-
rum Alumnorum, itaut illis in numero octo dumtaxat,
qui in eodem Seminario priùs educabantur, adderentur alii 3
uſque ad numerum 20. quorum 12. ſaltem Grammaticam
addiſcerent: Alii verò octo Logicæ, & Theologiæ Morali
operam darent.
Cum illo addito, quòd à dicto Seminario non dimittan-
tur, niſi poſtquàm ad Sacerdotium promoti fuerunt, & pro
illorum neceſſaria directione, ultra Rectorem, & Magi- 4
ſtrum Grammaticæ, non ſolùm alium Profeſſorem adjun-
xit, qui Logicam, & Theologiam moralem legeret; Sed
duos Præfectos pariter adjunxit, ſub quorum cura Alum-
ni, in duas claſſes diviſi, continuò permanerent; Nec non
alios duos æquè pios, ac doctos Viros, unum Religioſum,
alium verò Secularem, Sacerdot. qui eoſd. Alumnos inſtrue-
rent, tam in Cantu Gregoriano, quàm in iis, quæ Eccleſiaſti-
cam vitam decent, & Divina concernunt, quibus omni-
bus, ultra continua alimenta, ſubminiſtratur ulterius quæ-
dam menſtrua recognitio.
Quia verò redditus ejuſdem Seminarii non erant ſuffi-
cientes ad ſupportanda dicta onera, hinc dictus Eminent.
Epiſcopus, reducendo ad praxim ea; quæ ſancita fuerunt 5
in *Conc. Trid. ſeſſ. 23. de Reform. cap. 18.* devenit ad confe-
ctionem Taxæ, non ſolùm circà redditus Beneficiorum, &
Locorum Piorum Civitatis, & Diœceſis, ad rationem
trium pro quolibet centenario, & anno, ſed etiam circa
redditus propriæ Menſæ Epiſcopalis, quam taxavit in an-
nuis ſcutis 90. Ex quibus omnibus conſtituta fuit ſumma
annuorum ſc. 200. circiter, quorum medietas ferè ſolvitur,
ut ſupra in nummis, ab ipſa Menſa Epiſcopali, ut probatur
in Summ. ubi latè explicantur augumentum Divini Cultus, 6
Populi ædificatio, & Eccleſiæ Cathedralis majus ſervi-
tium, quæ ex tali augumento Alumnorum reſultant.
Inter Beneficia, & alia Loca Pia, ad dictum effectum
in eadem Taxa comprehenſa, reperitur ſimplex Beneficium
ſub Invocatione Conceptionis, ſeu Nativitatis B. M. V. in
eadem Cathedrali erectum, annui redditus 300 ſcu. quod
Sixtus V. die 1. Ian. 1587. univit Collegio S. Bonaventuræ 7
Ord. Min. Convent. S. Franciſci Urbis, qui, cùm ſe
exemptos eſſe prætendant à ſolutione dictæ Taxæ, concor- 8
datum fuit infraſcriptum dubium, quod videtur affirmativè
reſolvendum.
Ex quatuor capitibus prætenditur exemptio à dictis Reli-
gioſis, ſed nullum videtur ſubſiſtere.
Non ſubſiſtit primum, innixum centenariæ libertati non
ſolvendi aliquam Taxam noſtro Seminario. Reflexio enim
nullam habet ſubſiſtentiam, quia initium ejuſdem centena- 9
riæ non incipit ab anno 1563. ſeu à tempore terminationis
Concilii, ſed à die, quo confecta fuit Taxa, à qua die,
non ſolùm centenaria, ſed vix unus effluxus eſt annus.
Aliàs enim procedendo cum contraria prætenſione, il-
lud ſequeretur abſurdum, quòd ab anno 1663. circa, nul-
lum erigi potuerit Seminarium, nec ab hodiè in anteà alia
erigi poſſent cum aſſignamento Taxæ Beneficiorum, quia
horum intuitu punctualiter verificaretur eadem libertas non
ſolvendi aliquid per annos centum; Quod quantum in-
ſubſiſtens ſit, quantumque oppoſitum laudabili ſolito om- 10
nium Eccleſiarum Metropolitarum, & Cathedralium,
de ſe patet.
Secunda contraria reflexio, quòd non omnia Bona Bene-
ficii, de quo eſt quæſtio, ſita ſint in Diœceſi Veliterna,
ejuſdem inſubſiſtentiæ eſt: Licèt enim bona ejuſdem Be-
neficii pro aliqua parte ſita reperiantur extra d. Diœceſim 11
Veliternam, hoc tamen non attenditur ad noſtrum effe-
ctum, ad quem unicè quæritur, ubi erectum eſt Benefi-
cium, non autem ubi ſita ſunt illius bona, juxta magiſtra-
lem reſolutionem hujus S. C. in *Amalphitana 1. Julii 1593.*
de

Digitized by Google

de qua in *Libr.7. Decr. fol.*114. quam ſequuntur *Barboſ. de*
*Offic. Epiſcop. par.*3. *alleg.*77. *num.*9. *& in Sum. Apoſt. deciſ.*
12 *collect.*668. *num.*11. ubi, quòd ità pariter reſolvit hæc S. C.
in *Caputaquen.*23. *Junii* 1588. *& Ventrigl. in Pran. par.*2.
*tit. de Semin. annot.*19. *§. unico n.*28.

Pari inſubſiſtentia laborat tertia contraria reflexio, inni-
13 xa qualitati Religionis PP Convent. quæ aſſeritur exad-
verſo connumerari inter Mendicantes.

Quidquid enim ſit in facto de dicta qualitate, ſtrictè reſ-
pondemus, quòd etiam Religiones Mendicantes tenentur
ad contribuendum Seminariis ex redditibus Beneficiorum,
eis unitorum, juxta communem Doctorum opinionem, qui
id ampliant, etiamſi in illorum Conventibus, ſeu Mona-
ſteriis quotidiè habeantur Lectiones Gramaticæ, ut videre
14 eſt apud *Bonfandin. in Theſaur. Eccleſ. reſol.*32. *num.*9. *Nov.*
in Lucer. Regal. verb. Mendicantes num. 43. *Panimol. dec.*
27. *num.*3. ubi, quòd ita reſolvit hæc S. C. contra PP. So-
cietatis Jeſu in *Camerinen* 31. *Janar.* 1582. quod refert
etiam *Pignatel. conſul.*221. *num.*5. *& ſeqq. lib.*1. Et contra
alios Mendicantes habemus pariter punctualem reſolutio-
nem hujus S C. in *Hyeracen. anni* 1593 quam refert *Pi-*
15 *gnatel. d. conſul.*221. *num.*8. *& Barboſ. ad Concil ſeſs.*23. *de*
Reform. cap 18. *num.*28. Et contrà PP. Ord. Prædicat. ita
reſolutum fuiſſe in Tribun. Card. Vicarii ad inſtantiam PP.
Societatis Jeſu pro Taxa, debita Seminario Romano,
cum ſubſequuta Papæ approbatione, refert *Panimol. dict.*
*dec.*27. *num.*3 *& Pignatel. cit. conſult.*221. *num.*8. *lib.*1. Et
contra ipſoſmet PP. Conventuales Conventus S Salva-
toris in Unda, habemus punctualem reſolutionem hujus
16 S. C. favore Seminarii Civitatis Cornetanæ, in *Cor-*
*netana Taxæ Semin.*28. *Junii* 1696. de qua in *Lib.* 46. *De-*
*cret. fol.*207.

Omnium deniquè debilior eſt ultima contraria reflexio,
innixa qualitati Collegii S. Bonaventuræ, cum ſuppoſito,
quòd illud, uti deſtinatum ad docendum, & diſcendum,
exemptum ſit à Taxa Seminarii vigore illorum verborum
*Conc. Trid. ſeſs.*23. *de Reform. cap.*18. *Ex fructibus inte-*
gris Menſæ Epiſcopalis Capituli, & quarumcumque, etiam
17 *Regularium &c. Etiamſi exempta, etiamſi nullius Diœceſis,*
vel aliis Eccleſiis, Monaſteriis, & Hoſpitalibus, & aliis
quibusvis Locis piis, etiam exemptis annexa: Et in Fa-
bricis Eccleſiarum, & aliorum Locorum, etiam ex quibuſ-
cumque aliis Eccleſiaſticis redditibus, ſeu proventibus;
etiam aliorum Collegiorum; In quibus tamen Seminaria
Diſcentium, vel Docentium ad commune Eccleſiæ bonum
promovendum, actu non habentur. Hæc enim exempta
eſſe voluit, præterquàm ratione redditaum, qui ſuperflui
eſſent, ultra convenientem ipſorum Seminariorum ſubſten-
tationem.

Ex quibus remanet manifeſtum, quòd poſtquàm Sacr.
Concil. amplam dedit Epiſcopis facultatem taxandi om-
18 nia Beneficia pro manutentione Seminariorum, devenien-
do deinde ad explicandas qualitates illorum Bonorum, ex
quorum fructibus ſolvi debent eædem Taxæ, id ſpecifica-
vit, mediantibus dictis verbis *ex fructibus integris Menſæ*
Epiſcopalis &c. comprendendo, mediantibus dictis verbis
omnia Beneficia, quamvis Monaſteriis, aliiſque Locis
piis unita, juxta punctuales authoritates, & punctualio-
res reſolutiones hujus S. C. ſupra allegatas; Et iſti ſunt
19 præciſi termini noſtri caſus, quia Beneficium, de quo eſt
quæſtio, unitum fuit Collegio S. Bonaventuræ à Sixto
V. quod non poteſt controverti venire appellatione Mona-
ſterii, ſeu Conventus, dum illius Collegiales in omnibus,
& per omnia ſubjecti ſunt Guardiano Conventus S.S. XII.
Apoſtol. eodem prorsùs modo, quo illi Subjecti ſunt om-
nes alii Religioſi in eoſdem Conventu moram facientes,
juxta *Conſt.*123. *Urb VIII. in Bull. no.* 15.

Tranſit deindè Concilium ad alios proprios redditus,
ſpectantes Locis piis, Monaſteriis, & Collegiis, in qui-
bus habentur Seminaria Diſcentium, quæ voluit exempta
20 eſſe à Taxa Seminariorum, ut ex illis verbis: *Et ex*
Fabricis Eccleſiarum &c. Cumque Taxa, de qua eſt quæ-
ſtio, nullo modo tangat redditus proprios Collegii S. Bo-
naventuræ, ſed ſtrictè, & præcisè comprehendat fructus
Beneficii B. V. M. eidem uniti; Ab exemptione dicto-
rum propriorum bonorum nulla fieri poteſt extenſio ad
exemptionem Beneficiorum eidem unitorum, juxta in-
dividualem reſolutionem hujus S. C. in *Camarinen.* 31. Jan.
1582. quæ loquitur contra Collegium Romanum Societa-
21 tis Ieſu, quod inter Collegia Docentium, & Diſcentium
primum occupat locum inter Collegia Imò, cum omni
ſermonis proprietate, dici poteſt Collegium Collegiorum,
attentis multiplicibus lectionibus quæ quotidie in illo ha-
bentur, ut videre eſt in *Lib.*4. *Decr. hujus Sac. Cong. fol.* 66.
ibi: *Cùm Libellus tuus, in quo petis declarari, an Colle-*
gium Romanum Jeſuitarum debeat ex fructibus Abbatiæ
Clarevalli, quam iſtic poſſidet, contribuere Seminario tuo 22
Camerinenſi, propoſitus fuiſſet in S. C. Cardin. Concil.
Trid. Interpretum, & cenſuit, Collegium ad contribu-
tionem ſolitam in Seminarium teneri &c. quam ſequitur
*Pignatel. Conſul.*221. *num.*5. *tom.*1. *juxta Romanam im-*
preſſionem.

Ea ratione, quia ſicuti Beneficia ante unionem ſubjecta
erant eidem Taxæ, à qua nullum omninò Beneficium,
quamvis à Perſonis, in maxima Dignitate Eccleſiaſtica
conſtitutis, poſſeſſum, exemptum, eſt, ex adductis à
*Panimol. dec.*27. *num.*2. & referendo ita deciſum *ab hac S.* 23
C. die 20. *Sept.* 1583. *in Aſſiſien & die* 21. *Dec.* 1599. *in Cæ-*
ſenaten. & die 3. *Feb.* 1646. *in Rom.* obſervat *Pignatel. dict.*
*conſul.*221. *nu.*11. *tom.*1. Ita cum eodem onere tranſivit in
idem Colleg.

Unio enim in his circumſtantiis nullo modo eximit Be-
neficia ab onere ſolvendi Taxam Seminario, juxta præci-
ſa verba *Concil. Trid.* ubi ſupra, & in puncto noſtri caſus 24
obſervat *Pignatel. conſul.*221. *num.*10. *tom.*1. *juxta Rom.*
Impreſ. ibi: *Abbatia, ſeu Beneficia unita tranſeant cum*
onere, ſibi adhærente, & annexa, ac ſine præjudicio Se-
minarii, ad cujas favorem jam vigore Concil. Triden.
obligata erant, cap. Paſtoralis &c. Proprium enim eſt,
quòd res cum ſua onere, ad quemcumque vadat, per-
tranſit, etiamſi tranſeat ad Privilegiatum, cum aliis
concordantibus, ibidem citatis.

Cui additur alia æquè ſtringens ratio, quòd quando Pa-
pa vult eximere ſimilia Loca pia ab onere contribuendi pro
Seminario, ſolet id clarè exprimere, & ſpecificè eidem
oneri derogare. Cùmque talis derogatio in unione, de qua 25
eſt quæſtio, non legatur, dicitur Seminario ſuum Jus præ-
ſervatum, ut in terminis benè firmavit *Rot. cor. Duran. dec.*
92. *num.*7. *& ſeqq.* Et ad noſtrum præciſum effectum me-
lius *Pignatel. dicta conſul.*221. *num.*12. *tom* 2. ibi: *Quia*
cum ejuſmodi Taxa Seminarii in unionibus ſpecificè non
derogetur, atique cenſetur dictum Jus eidem Semina-
rio præſervatum, tanquam adhærens ipſis Abbatiis, &
Beneficiis.

Quibus ad ſolius materiæ ornatum addimus, quòd in
illis etiam terminis, in quibus ſermo eſt de taxandis pro-
priis bonis Collegiorum Diſcentium, vel Docentium,
nunquàm poſſet habere locum, niſi de illis Collegiis, quæ 26
reperiuntur in Diœceſi, in qua ſita ſunt Beneficia taxanda,
non autem de aliis, in quibus id non verificatur, juxta ter-
minos noſtri caſus; Nulla ſiquidem utilitas noſtræ Diæ-
ceſi reſultat ex illis ſcholaſticis exercitiis, quæ in dicto
Collegio practicantur, ut Conſideranti patet: Et propte-
reà in his circumſtantiis ceſſaret finis, quem habuit Conci-
lium, ex una parte providendo indigentiis cujuſlibet Diœ-
ceſis ex redditibus Beneficiorum, in illis exiſtentium; Ex
alia verò eximendo propria bona à ſimilibus contributioni- 27
bus, & conſequenter nunquam poſſet habere locum con-
traria prætenſio, juxta dictam punctualem reſolut. hujus
S. C. *in Camerinen* de qua ſupra, & in qua taxatum fuit
Collegium Romanum Urbis ad contribuendum Seminario
Camerini.

Undè, ſe uniformando pio deſiderio, & efficaci volun-
tati Eminent. Epiſcopi, Sacri Collegii Decani, poteſt in
hac parte Collegium S. Bonaventuræ frui inſignibus fructi- 28
bus unius ex pignioribus Beneficiis, in noſtra Diœceſi exi-
ſtentibus, excedentibus annua ſcut. 300. ſubminiſtrando
tenuem ſummam ſcut. 9. pro manutentione Seminarii no-
ſtræ Civitatis, in quo ſitum eſt, dictum Beneficium, imi-
tando in hac parte ſpontanea exempla illorum Locorum
piorum, & illarum Sæcularium Perſonarum, quæ ad ſim-
plicem inſtantiam Eminent. Urſini, Sacri Collegii Subde-
cani, ex redditibus eidem oneri nullatenus ſubjectis, ma- 29
nus adjutrices hujuſmodi verè pio Operi ſponte dederunt,
juxta caſus illos, quos non ſine laude ſpecificat *Criſpin. nel-*
*la Viſit. Paſtoral. par.*2. *§.*31. *ſub nu.*57. cum ſubſecuta ap-
probatione C. E. & R. *in Sypontina* 10. *Nov.* 1679. per ex-
tenſum ibidem regiſtrata.

Poterant autem omitti ea omnia, quæ dicuntur exadver-
ſo de aſſertis divitiis noſtri Seminarii, quibus attentis non
ſit locus augumento illius Taxæ, quia dubium, de quo 30
hodiè diſputamus, unicè reſtrictum eſt ad contributionem
debitam, vel non, à Collegio S. Bonavent. & propterea
ea, quæ extra dictum dubium dicuntur, in nulla haberi
poſſunt

Digitized by Google

poſſunt conſideratione, quòd ſi Patres Conv. velint aliud
dubium diſputare, procurent illius ſubſcriptionem, & tunc
erit locus illius diſputationi: Interim verò non omittimus
31 obſervare, quod noſtrum Seminarium, non ſolùm ha-
bet redditus, expreſſos in contrario Sum. Sed iſti aſcen-
dunt ad annuam ſummam ſcut. 1098. Cum hoc tamen,
32 quòd illius neceſſariæ impenſæ aſcendunt pariter ad an-
nuam ſummam ſcut. 1127. 41. ÷. ut juſtificamus in
Summ. & ſic illius expenſæ ſuperant redditus in annuis
ſcut. 29 41. ÷.

In iſtis autem terminis, non dives, ſed pauper dicitur
ille, cujus redditus ſuperantur ab expenſis, ut advertunt
*Valaſc. de Privil. Paup. par. 1. qu. 4. numer. 97. Capon. diſc.
25. numer. 25. Paqual. ad Laurec. de Franc. qu. 1. num 989.
Manſ. conſ. 51. num. 58. Valer. de differ. utriuſq. For. verb.*
33 *Munera num. 90. Clericat. diſcep. Foren. 10. numer. 6. Dian.
Coordin. Tom. 4. trat. 7. reſol. 59. num. 2. & 3. & Rot. dec. 58.
num. 3. coram Pamphil. & dec. 98. num. 9. & 10. cor Duran. &
dec. 422. num. 7. coram Dunozzet. jun. & dec. 108. num. 12. cor.
Benincaſa.*

Pluſquam tacitè admittuntur hæc in contraria Scriptu-
34 ra, in qua propterea prætenditur, non eſſe locum augumen-
to noſtrorum Alumnorum ex duplici motivo.

Primò, quia Civitas Velitris ex pio Logato unius
ex ejuſdem Civibus, poteſt per integrum ſeptennium
manutenere tres Juvenes ad ſtudendum in Civitate Pe-
35 ruſina, ut refert *Theulus in Hiſtor. Velit. lib. 3. capit. 9.
num. 266.* Sed cùm iſti Cives debeant eſſe Sæculares, &
operam dare debeant Studiis legalibus, quæ Perſonis
Eccleſiaſticis permiſſa non ſunt, juxta *Textum in capit.
Super ſpecula de Cleric. vel Monac.* cum aliis concor-
36 dantibus, ibidem citatis à *Fagn. à num. 30. & à Corrad.
in Prax. Diſpenſ. lib. 5. cap. 5. numer. 3. & Panimol. dec. 40.
num. 8.* Neſcimus videre quid commune habeat pium hoc
Legatum, relictum Sæcularibus favore ſolius Civitatis
Velitris, cum manutentione Alumnorum noſtri Semina-
rii, qui non ſolùm debent eſſe Clerici, non ex Civitate
Velitris dumtaxat, ſed ex aliis etiam Locis Diæceſis: Sed
37 ab eodem Seminario dimitti non poſſunt, niſi poſtquam ad
Sacerdotium promoti fuerint.

Secundus contrarius prætextus eſt æqualiter impro-
prius, ac inſubſiſtens, eò quia *Concil. Trident. in ſeſ.
23. de Reformat. cap. 18.* reliquit determinandum nume-
rum Alumnorum, neceſſariorum pro utilitate. & bene-
ficio Diæceſum, arbitrio illorum, quos Spiritus Sanctus
poſuit regere Eccleſiam Dei, non autem id reliquit cri-
ticandum cuilibet de Populo; Et propterea contrarii di-
38 ſcurſus, qui in hac parte fiunt, nullam habent ſubſi-
ſtentiam; Præcipuè poſtquam Emin. Epiſcopus, cum
conſilio ſui Capituli, neceſſarium pro noſtra Diæceſi exi-
ſtimavit dictum Alumnorum numerum, & nemo alius,
39 ſive de Clero ſæculari, ſive regulari circa dictum Alumno-
rum numerum reclamavit, & reclamat.

Quòd ſi Oppoſitores in hac etiam parte prætendant di-
ſtinctum diſputare dubium, qualis numerus Alumnorum
40 pro noſtra Diæceſi neceſſarius ſit? procurent illius ſubſcri-
ptionem, & eorum petitioni ſatisfaciemus.

Nec qualitas Collegialis, nec alia Ordinis Mendicantis
41 potens eſt in noſtro caſu eximere Religioſos à contributio-
ne pro noſtro Seminario.

Non qualitas Mendicantium, quia hæc non proba-
tur in facto, & quatenus per modum diſcurſus ſuppo-
neretur in noſtro caſu probata, illa nullius eſt effica-
42 ciæ in jure, reſpectu illorum beneficiorum, quæ ſunt
unita Religioſis Mendicantibus, juxta authoritates, ſu-
pra citatas, ubi adduximus reſolutionem hujus S. C. *in
Cornetana Taxæ Seminarii*, quæ non poteſt eſſe magis
punctualis, uti emanata contra Ipſoſmet Patres Con-
ventuales:

Minus ad noſtrum effectum meretur attendi qualitas
Collegii Diſcentium, & Docentium, eò quia hæc o-
43 peratur ſolùm exemptionem à Taxa Seminarii circa
proprios redditus, non autem circa alios, quos Colle-
gia poſſident vigore Beneficiorum, eiſdem unitorum, ex
adductis ſupra.

Et viva ratio illa eſt, quia quodlibet beneficium ſubje-
ctum fuit à Conc. Trident. hujuſmodi oneri Taxæ Se-
minarii; Et proinde quando unitur piis Locis, vel
Religioſis cujuſcumque Inſtituti, ſi eodem tempore non
44 verificetur exemptio à d. onere, juxta caſus Collegio-
rum Græci, & Clementini, de quibus infra, ſemper
tranſit cum ſuo onere, ut in præciſis terminis Taxę Se-
minarii egregiè obſerviat *Pignatel. conſul. 121. num. 10.
tom. 1.* juxta Romanam impreſſionem, cujus verba regi-
ſtrata fuerunt ſupra, ubi ulteriùs allegavimus punctua-
lem reſolutionem hujus S. C. *in Camerinen. 31. Jan. 1582.*
in qua pro contributione Taxæ Seminarii Camerini, ta- 45
xatum fuit Collegium Romanum pro Beneficio à Greg.
XIII. eidem unito, & poſito in dicta Diæceſi Cameri-
nen. Et tamen reſpectu ejuſdem Collegii Romani uni-
tim verificantur omnes illæ qualitates, quæ exadverſo
ſeparatim exagerantur, nimirum qualitas Religioſorum
Mendicantium; Quòd in eodem Collegio habeantur 46
continuæ Lectiones Grammaticæ, & Caſuum Conſcien-
tiæ, quodquè habeantur quotidiè plures lectiones Theo-
logiæ, dum in dicto Collegio Romano, præter omnia
hujuſmodi exercitia Scholaſtica, plures aliæ habentur
quotidiè lectiones Theologiæ Scolaſticæ, Moralis, Po-
lemicæ, Dogmaticæ, Caſuum Conſcientiæ, & ferè
omnium aliarum, quæ in publicis Univerſitatibus præ-
ſcriptæ ſunt.

Retorquentur verò ad hominem duo illa exempla
Collegiorum Græci, & Clementini, à Gregorio XIII.
& Clemente VIII. reſpectivè exemptorum à ſolutione 47
Taxæ pro Seminariis reſpectu Beneficiorum, eiſdem
unitorum. Quia hujuſmodi exemptio digito demonſtrat
eorundem Collegiorum, obligationem præciſa dicta exem-
ptione, juxta *Textum in Cap. Ad diſſolvendum de Spon-
ſal.* ubi latè *Gloſſ. Verb. Accuſari*, & firmata per *Rot.
dec. 368. num. 14. cor. Cerro, & dec. 98. nu 5. par. 7. rec. & in* 48
*Piſauren. Molendinorum 17 Junii 1707. §. Neque vim fa-
cit cor. Kaunitz.*

Et ex hac reflexione abundè pariter reſponſum rema-
net alteri contrario prætextui exiſtentiæ Collegii S. Bo-
naventuræ in Urbe; In eadem enim conſpicimus pa-
riter dicta Collegia Romanum, Clementinum, & Græ-
corum; Et tamen, quia primum talem exemptionem
non habet, pro rata Beneficiorum, quæ poſſidet in Diæ- 49
ceſi Camerinen. punctualiter ſolvit Taxam illius Semi-
nario; Alia verò duo, Clementinum, & Græcorum,
illam non ſolvunt, non quia ſunt erecta in Urbe, ſed
quia à Greg. XIII. & Clem. VIII. illorum Fundatori-
bus præciſè exempta fuerunt; Quod cùm non fecerit
Sixtus V. immediatus Succeſſor ejuſdem Gregorii XIII.
& Fundator Collegii PP. Convent. non obſcurè dicen-
dum eſt, noluiſſe illud eximere ab hoc onere, quidquid ſit 50
de aliis prærogativis, exadverſo exageratis, quibus abun-
dè inſiguitum fuit, ducto argumento ab hujuſmodi diſcre-
tivo diſponendi modo, quod in jure validiſſimum reputa-
tur ex adductis à *Pariſ. conſ. 50. num. 19. lib. 4. Menoch conſ.
259. num 69. & Rot. dec. 176. num. 18. cor. Priolo & deciſ. 80.
num. 16. par. 19. rec.*

Omitti demum poterat prætextus contrariæ obſervan-
tiæ, quæ prætenditur exadverſo, initium ſumere à die
terminationis Concilii; Hoc enim eſt prorſus inſubſi- 51
ſtens, quia obſervantia non ſolvendi incipere debet ab illo
tempore, quo impoſita fuit Taxa, & non ſoluta; Non
autem ab alio, quando impoſita non fuit, juxta animad-
verſa per *Garz. de Benef. par. 7. cap. 1. num. 88.* & firmata
per *Rot. dec. 825. num. 23. cor. Merl. & dec 212. numer. 3. &
ſeqq. coram Emer. jun.* Aliàs verè intolerabile ſequeretur 52
abſurdum, quòd in illis Diæceſibus, in quibus de præſenti
non reperiuntur Seminaria, vel quia in illis nunquam fue-
runt erecta, vel quia poſt erectionem, fuerunt derelicta, 53
non poſſent ampliùs taxari Beneficia pro illorum erectione,
vel reſtitutione, quod quantum inſubſiſtens ſit de ſe
patet.

Die 24. Aprilis 1723. propoſita Cauſa in C. C. ſub du-
bio: *An Beneficium B. V. M. erectum in Cathedrali Eccle-
ſiæ Veliternæ, & per ſ. m. Sixtum V. unitum Collegio S. Bo-* 54
naventuræ Urbis, ſit ſubjectum Taxæ favore Seminarii?
reſponſum fuit: *Affirmativè.*

Digitized by Google

DISCEPTATIO XXV.

Civitatis Caſtelli Juris funerandi.

PRO

PP. Conventualibus Civitatis Caſtelli.

CUM

Parochis ejuſdem Civitatis.

ARGUMENTUM.

*Regulares illi, in quorum Eccleſia Sepulturam quis ele-
git, an poſſint recto tramite accedere ad Domum De-
functi; Vel potiùs teneantur priùs accedere ad Eccle
ſiam Parochialem; Vel poſſint expectare Cadaver an-
te Ianuam propriæ Eccleſiæ; Et quis debeat in illa
exequias facere, & ſub qua Cruce incedere?*

PP. Conventuales S. Franc. Terræ Citernæ, Diœceſis
Civitatis Caſtelli, à tempore, cujus initii memoria
non exiſtit, reperiuntur in poſſeſſione incedendi ſub pro-
1 pria Cruce, abſque ulla Parochorum licentia, tam in
Proceſſionibus, quæ intra annum, ibidem fieri ſolent,
quàm occaſione aſſociationis Cadaverum, ſive ad pro-
priam, ſive ad aliorum Eccleſias: Cùm hoc tamen,
quòd quando Cadavera aſſociantur ab eiſdem ad propriam
Eccleſiam, in qua Defuncti ſepulturam elegerunt, ipſi
non autem Parochi exequias fecerunt; Quando verò ad
funera accedere noluerunt, vel non potuerunt, expe-
ctarunt Cadavera, in Ianua eorum Eccleſiæ; Et demum
Cadavera aſſociata fuerunt ad Eccleſiam Parochialem, Pa-
rochum expectarunt, vel in Domo Defuncti, vel in Ter-
tia Eccleſia, ubi Cadavera per viam depoſiti expoſita fue-
runt; Prout omnia hæc notoria ſunt in noſtra Terra, &
concludentiſſimè comprobantur, tam ex juratis Atteſta-
2 tionibus multorum Teſtium, omni fide dignorum, de qui-
bus in Summario, quàm ex aliorum Teſtium depoſitioni-
bus, vigore ſpecialis facultatis, hujus S. C. ſer. ſer. & cum
Interrogatoriis Partis examinatorum, de quibus in dicto
Summario.

Quia verò hujuſmodi poſſeſſione, & bono Jure Religio-
ſorum non attento, recurſum habuerunt Parochi ad hanc
S. C. pro receſſu à dicto antiquiſſimo ſolito, & immemo-
rabili conſuetudine, de more ſcriptum fuit Epiſcopo pro
Informatione, qua ſuperventa concordata fuerunt mul-
ta dubia. Ante quorum diſcuſſionem, duo præmittimus;
Primum, quòd ex ſpeciali, & litterali contraria proteſta-
tione, & ſolemni declaratione, emiſſa coram Epiſcopo
3 S. Sepulcri ab hac S. C. delegato, præſens Cauſa non eſt
decidenda Juris Ordine ſervato, minuſque ſer. de jure ſer.
ſed ſola facti veritate inſpecta, juxta verba illa dictæ
proteſtationis: *E per tanto queſti Parrochi &c. ſi dichia-
ranno con me apertamente, & io lo fo con queſta appreſſo
V. S. Illuſtriſsima, che non intendiamo procedere* Iuris Or-
dine ſervato, *& andare* ſer. ſer. *&c. mentre allora avereſ-
ſimo dovuto andare in prima iſtanza coram il noſtro Ordina-
rio, giuſta il cap.* Cauſæ omnes *del Concilio Tridentino, &
ivi procedere con citazioni.*

Idque non ſine myſterio, exadverſo factum fuit, eò quia
Ordinarii Civitatis Caſtelli pro tempore, coram quibus
Parochi comparuerunt, uti plenè informati de dicta imme-
4 morabili conſuetudine, & antiquiſſimo ſolito, favore
Religioſorum vigente, non ſemel eorum Inſtantias reje-
cerunt, mediante reſcripto: *Serventur ſolitum*, ut juſtifi-
catur in Summ

Nos autem libenter conſenſum præſtavimus, ut juxta
contrarias Inſtantias, omiſſis Juris ſolemnitatibus, & ſub-
tilitatibus, præſens Cauſa ab EE. PP. more Principis de-
cidatur, non ſolùm, quia ita ſolitum eſt procedere, ut no-
tat *Card. de Luc. in Relat Rom. Cur. For. diſc. 16. num. 25.*
5 ſecutus *in tom. 2. par. 1. diſcep 8. num. 38.* Sed etiam quia,
cùm iis ſit inter illas Perſonas, in quarum ore, quotidie
reſonant verba illa, *Extingue flammas litium*, necnon il-
la: *Diſſolve litis vincula*, & alia: *Ne litis horror inſonet*,
dignum, & juſtum videtur, ut illa celeriter, & non ſerva-
tis juris ordine, & rigore terminetur, juxta *Textum in
Auth. apud quos oportet Cauſ. decer.* ibi: *Sed etiam accelera-
ri lites ſancimus &c. ut non mens eorum occupetur circa litis
ſollicitudinem, ſed velociter liberati, ſacris operibus obſe- 6
cundent*, cum aliis, citatis *in tom. 4. part. 2. diſcept. 18.
numer. 10.*

Præmittimus 2. quòd vis, ac efficacia immemorabilis
conſuetudinis talis, & tanta eſt, ut ille, ad cujus favorem
militat, dicatur pro ſe habere Partium conſenſum, publi-
cum Inſtrumentum, Apoſtolicum Beneplacitum, & ut
Doctores dicunt, quemcumque meliorem, magiſque profi-
cum titulum de Mundo, juxta animadverſa per *Sperel. dec. 7
37. num. 16. & Card. de Luc. de Benef. diſc. 35. num. 2. & 4. &
de Canon. diſc. 11. nu. 6.* & firmata per *Rot. dec. 22. num 4. p.
8. & dec. 320. nu. 2. par. 16. & dec. 671. num. 16. par. 18. rec. &
cor. Anſald. dec. 76. num. 3 & in Tranen. Præemin. 19. Nov.
1717. §. Immemorabilis cor. eodem*, ubi, quod Immemora-
bilis dicitur magiſtra probationis, & illam habens, dicitur 8
habere totum id, quod Papa, & Imperator poſſunt per viam
gratiæ, vel juſtitiæ concedere.

Quibus præmiſſis, deveniendo ad diſcuſſionem dubio-
rum, quoad 1. in quo quæritur, *An PP. Conventuales,
accedentes ad Proceſſiones, incedere poſſint ſub propria Cru-
ce, abſque licentia Parochorum?* illius affirmativa reſolutio,
non ſolùm innititur dictæ antiquiſſimæ poſſeſſioni, ita ac- 9
cedendi ad dictas Proceſſiones, quæ in hac materia ſacra-
rum functionum totum facit, & tanquam Lex ſervanda
eſt, juxta *Gloſs. in cap. Deliberatione de Offic. delegat.* &
animadverſa per *Maſtril. de Magiſtr. lib. 3. c. 4. nu. 30. Cyriac.
contr. 201. n. 161. Panimol. dec. 1. n. 19. & Rot. cor. Emer. jun.
dec. 1025. n. 4. & in p. 2. rec dec 30. n. 26*

Sed etiam quia reſpectu boni juris, ſeù petitorii, idem
omnino determinandum eſſet, præciſa etiam tali antiquiſſi-
ma conſuetudine, ſeu immemorabili ſolito, ea ratione, quia
in circumſtantiis Proceſſionum, & ſacrarum Functionum,
in quibus plura myſtica Corpora in unum conveniunt, 10
Crux appellatur communiter à Doctoribus Vexillum, di-
ſtinguens Eccleſiaſticas illas Cohortes, quæ componunt,
& conſtituunt Proceſſionem, ſeu myſticum Exercitum ſa-
crarum Fuctionum, ut videre eſt apud *Pignatel. conſult. 30.
num. 7. tom 4.* alioſque, citatos in *tom. 1 diſcep. 1. n 4.* cum
quibus in dictis caſibus proceſſit hæc *S. C. in Cam. Præem.
11. Maii 1715. ad relat. Card. Caſini.* necnon *C. C. in Lu-
cana 8. Aug. 1716.* ut videre eſt in fine *dictæ diſcept. 26. to. 1.
& diſcept. 1. tom. 2.*

Aliàs iſtud ſequeretur inconveniens, quòd non dicceren-
tur diſtincti Regulares à Sacerdotibus Sæcularibus, eò quia
Crucium diſtinctio, Corporum diſtinctionem oſtendit, ne
obſervat *Rot. dec. 29. num. 19. & 20. apud Antonel. de Ju-
rib. Cleric.* ibi: *Ex unione Crucium, ſeu Vexillorum, quæ
præbent intelligi, ſingula Corpora in unum coaleſcere, ve- 11
luti è converſo diſtinctio Crucium, ſeparationem Corporum
oſtenderet*, & concordat eadem *Rot. cor. Emer. jun dec. 962.
num. 11. & dec. 1014. num. 3.* Et propterea magna oriretur
confuſio, quæ in eccleſiaſticis Functionibus, quantum fie-
ri poteſt, ſemper evitanda eſt, ut, cumulatis concordan- 12
tibus, firmavit *Rot. dec. 1014. num. 6. cor Emer. jun.* ibi:
*Quæ quidem confuſiones debent in Eccleſiaſticis Functioni-
bus omninò vitari*, ut per *Tex. in leg Conſulta verb. Abſur-
dum Cod. de Teſtam monet. Tondutus.*

Deveniendo ad Secundum dub. *An vigore immemorabilis,
accedentes dicti Patres ad funera, teneantur accedere ad Do-
mum Defuncti, vel ad aliam Eccleſiam, in qua Depoſitum 13
ſit Cadaver, vel potiùs accedere debeant ad Eccleſiam Paro-
chialem?* illius affirmativa reſolutio, quoad 1. partem,
& negativa, quoad 2. innititur efficaciæ dictæ conſuetudi-
nis immemorabilis, favore Religioſorum vigentis in no-
ſtra Terra, & concludenter probatæ à Teſtibus in Sum-
mar. & ſignanter ab Antonio Zambi ibi: *Li medeſimi Fra-
ti ſono ſempre andati a pigliare il Cadavere alla Caſa del
Defonto, o a quelle Chieſe, nelle quali è ſtato depoſitato il
Cadavere*, & ibi: *Aver inteſo dire dal Capitano Centi e
da Valentino Pecorai, e da altri Vecchi, mentre vivevano
in età di 80. anni quali dicevano, che i Frati non erano
mai andati alla Cura, ma bensì alla Caſa del Morto, e così
aver inteſo dire ancora da loro Antenati, e me li dicevano
in occaſione delle pretenſioni, che inſorgevano tra li Frati, 14
e Preti, in occaſione de' Mortorj.* A Ioanne Maria Vagnaz-
zio. ibi: *Quelli, che ſono Sepoltuarj di S. Franceſco, ſem-
pre li ho veduti accompagnare alli Frati, & aciò fare ho ve-
duto, che vanno alla Caſa del Defonto, ſtando di fuori alla
Caſa, con la loro Croce, per fino, che il Parroco conduce
giù il Cadavere*, & ibi: *Mi diceva mio Padre, quale morì*

Digitized by Google

*di anni 70. che ſempre i Frati erano andati alla Caſa del
Morto, e mai erano andati alla Cura, e che ciò aveva inteſo
eſſere ſeguito anche avvanti per centinara d' anni continui.*
A Camillo de Rampazzis ibi: *Poter deporre quanto in detta
Atteſtazione ſi contiene, non ſolo per aver veduto ciò pra-
ticare a tempo ſuo, ma per averlo ancora inteſo dal Sig. Be-
nedetto, di lui Padre, morto in età di 70. e più anni, da
15 altri Vecchi del Paeſe, quali dicevano, che tanto ſi era pra-
ticato, & avere in oltre ſentito dire*, &, aliis omiſſis gratia
brevitatis, a Franciſco Pecorajo, ibi: *A mio tempo ſempre
ho veduto li Frati accompagnare li detti Cadaveri, & anda-
re a pigliare li medeſimi Cadaveri alle Caſe, dove era il Mor-
to*, & ibi: *Reſpondit, che i Frati ſono andati alla Caſa
16 del Defonto, e mai alla Chieſa, ma queſto ſteſſo l' ho inteſo di-
re da Paolo Pecorai mio Padre, il quale morì in età di 82.
a 83. anni, il quale in oltre mi diceva, che lo aveva inteſo dire
ancora Lui da' ſuoi Antenati.*

Cùm enim omnes hi Teſtes deponant cum omnibus re-
quiſitis celebris *Gloſ. in cap. 1. verb. Memoria de Præſcr. in
6.* concludentiſſimè probant dictam immemorabilem, ex
generaliter adductis à *Rocca ſelect. interpr. cap. 167. n. 21. &
à Rot. in Trojana delat. Cruc. 10. Dec. 1708. §. Tum quia, &
per tot. cor. Aldrovand.* Illaque probata, applicatur conclu-
ſio, de qua ſupra, quod ſcilicet illius vigore poſſumus al-
legare non unum, ſed mille Apoſtolica Privilegia, & to-
tum id, quod per viam gratiæ, vel juſtitiæ Summus Pon-
tifex concedere ſolet, & poteſt, & in noſtris præciſis termi-
17 nis eadem *Rota in Oveten. Funeralium 7. Aprilis 1704. §. In
hac autem coram Molines.*

Pro cujus faciliori admiſſione, ſupplicamus obſervare,
quòd hujuſmodi conſuetudo, non eſt ſingularis in noſtra
Civitate, ſed practicatur etiam in vicina Civitate Eugubi-
18 na, ut juſtificamus in Summario; Nec non in Civitate
Terracinæ, in magno Oppido Foggiæ, & in aliis Lo-
cis, indicatis in Summario; Solitum autem aliarum
Civitatum maximè conſideratur ad demonſtrandam ra-
tionabilitatem, & congruentiam conſuetudinis, in aliquo
Loco vigentis, per ea, quæ notant *Prat. reſponſ. Crim. 26.
num. 56. Card. de Luc. de Regul. diſc. 97 num. 12. Rot. deciſ.
357. num. 49. p. 11. & in Romana Præcedent. 5. Maii 1710.
§. Sed ab ea coram Criſpo.*

Adverſus quæ non meretur allegari diſpoſitio Synodi
Diœceſanæ, in qua mandatur, quòd, non ſolum Clerus
ſæcularis, & Confraternitates laicales, ſed etiam Regula-
19 res, invitati ad funus, accedere teneantur ad Eccleſiam
Parochialem.

Tum quia id adverſatur reſolutionibus hujus S. C. ſupra
allegatis, in quibus determinatur, Regulares non teneri
accedere ad funus, ſed poſſe Cadavera expectare ante Ia-
nuas eorum Eccleſiarum, &, volentibus intervenire Fu-
neribus, poſſe accedere ad tertiam Eccleſiam, in qua de-
poſitum fuit Cadaver, in quarum reſolutionum conflictu
nulla omninò ratio habenda eſt dictæ contrariæ diſpoſitio-
20 nis Synodalis, per ea, quæ notant communiter *Repeten-
tes in capitul. Cùm inferior de Majorit. & obed. & Surd.
conſ. 58. numer. 6. & Gonzal. ad Regul. 8. Cancel. gloſſ. 45. §. 1.
numer. 69.*

Tum etiam, quia Regulares nunquam comprehendun-
tur ſub ſimilibus Synodalibus diſpoſitionibus, ex notorio
defectu Iuriſdictionis, quam non habent Epiſcopi erga
21 Regulares, ex adductis per *Sperel. dec. 88. num 20.* ibi:
*Conſtitutio Synodalis nullam vim habet obligandi; Exem-
ptos, Paſqualig. qu. moral. juriſd. 109. per 101. & Rot. dec.
83. num. 1. coram Cocin. & in Neapolit. Jur. Parochial. 13.
Martii 1711. §. Atque hæc coram Anſald* ibi: *Nequaquam
Regulares ſubjecti exiſtunt Conſt. Synodalibus, quemadmo-
dum uno ore affirmarunt relati per Barboſ. &c.* Idemque re-
ſolvit C. E. *in Nullius Burgi S. Sepulcri 25. Febr. 1701.* ut
videre eſt in *To. 2. p. 1. diſcep. 1. n. 8. 9. 30.*

Minus fundamentum fieri poteſt in illa reflexione, quòd
hæc S. C. in reſolutionibus, de facili exadverſo allegandis,
22 contrarium demandaverit, conſuetudine etiam immemo-
rabili non obſtante, neque attenta.

Reſpondemus enim, id eveniſſe ex eo, quod in dictis
caſibus immemorabilis conſuetudo nullatenus probata
erat cum ſuis neceſſariis requiſitis, quæ in noſtris termi-
nis nullatenus deſiderantur, ex ſupra animadverſis. Qui-
bus poſitis, ſicuti affirmativa reſolutio noſtri dubii in con-
troverſiam nullo modo adduci poſſet, ſi pro hac parte mi-
litaret clarum Apoſtolicum Privilegium, vel litteralis
23 Partium conventio, ita idem omninò dicendum eſt, atten-
ta efficacia d. immemorabilis conſuetudinis, cujus vigore

non unum, ſed mille Apoſtolica Privilegia allegare poſſi-
mus, ex citatis ſupra, quibus addimus alios, citatos à *Rot.
cor. Anſald. dec. 76 n. 3. & par. 18. rec dec 671. nu. 16.* Et in
præciſis terminis, quòd, probata immemorabili conſuetudine 24
accedendi ad Domum Defuncti, illa ſervanda ſit egregiè
firmavit *Rot. in Oveten. Funeralium 7. Apr. 1714. coram
Molines*, quam ſequitur de *Proſper. de Tervit. ſepar. qu. 8.
numer. 28.* quæ deciſio confirmata fuit *die 16. Januar. 1705.
cor. Oman.*

Quo verò ad 2. par. dicti 2. dub. quando ſcilicet Cada-
ver depoſitum reperitur in tertia Eccleſia, tunc illius pari-
ter reſolutio ſavorabilis Religioſis, quòd ſcilicet teneantur
accedere ad dictam tertiam Eccleſiam, non autem ad Pa-
rochialem, juxta conſuetudinem, vigentem etiam in no-
ſtra Terra, & concludenter probatam à Teſtibus, quorum
depoſitiones exhibitæ fuerunt in Summario, innititur 25
litterali diſpoſitioni *Ritual. Rom. titul. de Exequiis §. Exe-
quiarum Ordo* ibi: *Conſtituto tempore, quo Corpus ad
Eccleſiam deferendum eſt, convocetur Clerus, & alii, qui
funeri intereſſe debent, & in Parochialem, vel in aliam
Eccleſiam, juxta Loci conſuetudinem, Ordine conveniant*,
necnon celebri reſolutioni *Senogallien. 13 Junii 1675.* de 26
qua in *tom. par 2. diſcep 28. num 34.* ibi: S. C. *&c inhæ-
rendo aliis decretis, reſpondit, Regulares debere congrega-
ri in illa Eccleſia tertia ubi Cadaver fuit depoſitum*, aliaſ-
que ſimiles reſolutiones referunt, & ſequuntur *Pignatel.
conſul 48. num. 3. tom. 3.* juxta Rom. Impreſſ. *Monacell. in
Formul. tom. 1. titul. 5. formul. 7. fol. 117. numer. 36. &
Matthæuc in Offic. Cur. Eccleſ. cap. 20 num. 3.* quam ſequu-
ta fuit S. C. C. *in Aſten Jur. Parochial. 9 Junii 1708.* con-
firmata 27 Aprilis 1709. *ad 8.* dub. ibi: *An Convocati 27
ad aſſocianda Cadavera Defunctorum, priùs convenire de-
beant ad Eccleſiam Parochialem, cum eorum Cruce? Poſſe
convenire etiam in Eccl. viciniori domicilii Defuncti.*

Obſervantes hic, quòd ad ponendum Cadavera per mo-
dum depoſiti in tertia Eccleſia, non requiritur Paro-
chi permiſſio, itaut, non obſtante Parochi diſſenſu, ad
ſuius hæredis arbitrium, id poſſit practicari, juxta ma-
giſtralem reſolutionem C. R. *in dicta Senogallien. 22. Ju-
nii 1675.* quam per extenſum impreſſit *Lantuſca in Theat.
Regul. verb Aſſociatio Cadaverum fol. mihi 556. ſub numer.
5. ad. dub.* ibi: *I. An hæredes Defunctorum ſint cogen-
di ad retinendum Domi Cadavera, uſque ad tempus il- 28
la ſepeliendi An verò eiſdem hæredibus liceat pro libito
aſportare dicta Cadavera è propriis Domibus ad quam-
cumque aliam Eccleſiam per modum depoſiti, uſque ad
horam illa tumulandi, etiamſi ſepelienda eſſent in Eccle-
ſiis Regularium, non obſtante diſſenſu Parochi, ſeu pro-
hibitione, ab eodem facta, aut à Vicario Foraneo &c. Ad 1.
S. C. reſpondit &c. Petita, & etiam non obtenta licentia,
poſſe Cadavera deponi arbitrio hæredum in qualibet Eccle-
ſia, uſque ad tempus illa proceſſionaliter deferendi ad Eccle-
ſiam ſepulturæ.*

Adverſus quæ non obſtat reflexio, quòd eadem conſue-
tudo non ſit pacifica, eidemque ſæpè ſe oppoſuerint Pa-
rochi. Cùm enim iidem Parochi, quoties recurſum ha-
buerunt adverſus eandem conſuetudinem, ſempre ſuccu- 29
buerint, dum Epiſcopi pro tempore, re maturè perpen-
ſa, reſponderunt pro conſuetudinis, ſeu ſoliti obſervan-
tia, ut probant Teſtes in Summario, ex dictis recurſibus,
à Judicibus rejectis, potiùs confirmata, quàm de medio
ſublata dicitur conſuetudo, ſeu antiquum ſolitum, juxta
theoricam *Felin. in cap Illud num. 15. de Præſcrip.* quam
ſequuntur adducti in *deciſion 1466. numer. 15. coram Sera-
phin.* ibi: *Poſtremò non obſtat aſſerta lis ſuper Unione,
quia, omiſſa nullitate examinis, ſatis eſt, quod Lubrenſes
nihil obtinuerint, quo caſu illæ moleſtiæ, quatenus proba-
rentur, non interrumpunt curſum temporis, & præſumptio-
nem, ex eo reſultantem, & dec. 505. num. 9. & 10. & dec. 328.
num. 18 p. 17. & dec. 151. eod. nu. & dec. 596. n. 01. p. 18. & 30
dec 518. n. 35. p. 19. rec.*

Quæ reſponſio robur ſumit à contraria Proteſtatione, &
declaratione, de qua ſupra; Si enim Parochi nolunt in
hac parte procedere per juris apices, & attentis illius regu-
lis, & rigoribus, eò magis ſequenda in noſtris terminis vi-
detur dicta conſuetudo, quæ, ut dicunt Teſtes, ſemper pra- 31
cticata fuit, non obſtantibus recurſibus, & cavillationibus
Parochorum.

Quod Exequiæ pro illis Cadaveribus, quæ ſepeliun-
tur in noſtra Eccleſia, fieri debeant à Religioſis, non
autem à Parochis, juxta id, quòd quæritur in 3. dub. vi-
detur clarum, ea ratione, quia Juriſdictio Parochorum,

aſſociantium Cadavera ad Eccleſias Regularium, durat uſquè quo Cadaver non ingrediatur Loca exempta, qualia
31 ſunt Eccleſiæ regulares, in quibus nullam omninò Juriſdictionem habent dd. Parochi ſæculares, ut in ſpecie obſervant *Vener. in Enam. Epiſc. lib. 6. cap. 2. num. 4. Barboſ. ad Conc. ſeſs 5. de Refor. cap. 13. num. 23. Tambur. de Jur. Abb. tom. 5. diſp. 15. qu. 11. num. 21. & Novar. in Summ. Bullar. commen. 6. num. 1.* cum aliis concurdantibus, de quibus in *to. 1. p. 2. diſcep. 28. n. 4 & ſeq.*

Idque reſolvere quotidiè ſolent omnes Sac. Congregat. ut reſpectu antiquarum videre eſt apud *Matthæuc. in Offic. Cur. Eccleſ. cap. 20. num. 5. & 6.* Reſpectu hujus Sacroſancti Conſeſſus recognoſci poteſt ex *Sutr. 18. Febr. 1708. ad relat. Card. Corſini, & in Montis Politiani 28. Martii 1711. ad 4. dub. Pon. Card. Paracciano, & in Brictinorien. 16. Martii 1717. Pon. Card. Gualterio*; Et reſpectu C. C. ultra antiquas reſolutiones, ſequutus à *Panimol. dec. 1. annot. 10. nu. 21.* recognoſci poteſt ex *Inſular. Canar. 30 Junii 1694.*
33 *& in Lauden. 2. Maii 1711. ad 1. dub.* Et reſpectu S. C R. patet ex *Vaden. 3. Auguſti 1698. Pon. Card. Noris*, & in *Aven. 3. Dec. 1701. Pon. eodem Card. Noris, & in Camerin. 3. Sept. 1708. Pon. Card. Caprara.*

IV. Dub. *An in dicto caſu electionis ſepulturæ, in Eccleſia Regularium, Clerus ſæcularis teneatur incedere ſub propria Cruce, vel potiùs ſub Cruce dictorum Regularium.* Non ſemel punctualiter deciſum fuit à Sacr. Congr. procedentibus in hac parte cum celebri reſolutione S. R C. in *Baren. 29.* Julii 1616. quando reſolvit, *In funeralibus,*
34 *unicam tantùm Crucem deferendam eſſe, illamque eſſe debere illius Eccleſiæ, in qua Defunctus ſepelitur*, quam ſequuta fuit hæc S. C. in *Foſſanen 21. Julii 1645. ad 2. dub.* ibi: *Ad 2. Sub unica Cruce incedere debere omnes Aſſociantes funus, & ea ſit illius Eccleſiæ, ad quam Corpus defertur ſepeliendum, & in Aretina anni 1664. & 22. Dec.*
35 1697. quas referunt, & ſequuntur *Monacell. in Formul. titul. 5. form. 7. num. 37. & Matthæuc. in Offic. Cur. Eccleſ. cap. 20. num 9.* cum aliis, citatis in *Tom. 3. par. 1. diſcep. 31. num. 10. & ſeqq.*

Unicam agnoſcentes limitationem Doctores hujus communiter receptæ propoſitionis, quæ reſpectu Funeralium ſe habet uti primum principium, quando, ſcilicet ad funus intervenit Capitulum Cathedralis, quo caſu ſub ejus Cruce omnes incedere debent, ut videre eſt apud *Samuel de Sedul. Tract. 1. diſput. 4. concluſ. 6. num. 39. fol. 93.* ibi: *In Defunctorum aſſociatione, ſi Capitulum Cathedralis incedat cum Regularibus, tantùm una Crux eſt*
36 *ferenda ab Eccleſia Cathedrali, ob illius reverentiam; Cadaver ſi ſepeliatur in Eccleſia Regularium, non erigenda eſt ab eis alia Crux, ſi verò ab Eccleſia Cathedrali non defertur, eam Regulares erigent, ſi Cadaver eſt tumulandus in ſua Eccleſia, & Monac. in Formul. tom. 1. tit. 5. form. 7. n. 37.* ubi refert, & ſequitur plures reſolutiones Sac. Cong. idem demandantium.

Cum hoc tamen, quòd etiam in hoc caſu aſſociationis Cadaveris ad Eccleſiam Regularium, cum interventu Capituli Cathedralis, ſola Crux Eccleſiæ tumulantis adhibeatur in abſolutione funeris, juxta magiſtralem reſolutionem S. R. C. in *Aretina 13. Junii 1697.* quam refert, & ſequitur *Monacel.* ubi ſupra *numer. 39.* ibi: *Propoſito dubio: An in aſſociatione Cadaverum, ſepeliendorum in Eccleſiis quorumcumque Regularium, & præcipuè Caſſinen-*
37 *ſium, liceat Capitulo, & Canonicis Cathedralis, ad aſſociationem invitatis, Eccleſiam eorundem Regularium ingredi cum Cappa, & Rocchetto, & in eadem ſic aſſiſtere, uſque ad humationem Cadaveris, ſola Cruce dicti Capituli erecta, & non alia Sac. &c. referente clar. mem. Card. Pe-*
38 *troccio reſpondit: Affirmativè; Ita tamen, ut in abſolutione Funer. ſola adhibeatur Crux Eccl. tumulantis.*

Remanet ult. dubium, ſequentibus verbis conceptum: *An iidem Regulares in dicto caſu teneantur accedere ad Eccleſiam Parochialem, vel ad Domum Defuncti. Vel potiùs expectare poſſint in Janua eorum Eccleſiæ*, quod negativè quoad 1. & 2. partem; Affirmativè verò quoad ultimam videtur reſolvendum, juxta individualem, & ma-
39 giſtralem reſolutionem *S. C. R. ad relat. Card. Caſanat. in Senogallien. 22. Junii 1675.* quo ad 4. dub. ibi: *IV. An Regulares cogi poſſint ad aſſocianda Cadavera, in eorum Eccleſiis &c. S. C. reſpondit &c. Ad 4. Regulares non poſſe cogi ad exeundum à propriis Eccleſiis, ad effectum aſſociandi Cadavera in eiſdem ſepelienda, ſed ſufficere, quòd illa expectent ad Januas*, quam referunt, & ſequuntur *Lantuſca in Theat. Regular. verbo Aſſociatio Cadaverum ſub num. 5. fol. 559. & Matthæuc. in Offic. Cur. 40. Eccleſ. capitul. 20. n. 1. verſ. 4. an Regulares &c.* 40

Idquè optima ratione, quia ſicuti in hæredis arbitrio poſitum eſt, Regulares ad funus invitare, vel non invitare, quòdque ſatis ſit, ſolum Parochum ad dictum effectum vocare, juxta animadverſa per *Barboſ. de Poteſt. Paroch. par. 3. cap. 26. n. 57. Nicol. in Floſculis Verb. Sepultura num. 2. Panimol. dec. 5. annot. 3. num. 7. & Rot. dec. 15. num. 10.* apud *Antonel. de Jur. Cler.* & reſolvit C. C. in *Mather. 15. Nov. 1660. & in Lavellen. 16. Junii 1668.* quas refert, & ſequitur *D. Pitonius diſcep. 50. num 43. & 44.* cum aliis *apud Monacel. in Formul. tom. 1. tit. 10. in Addit. formul. 18. nu. 5.* Ita 41
in arbitrio, & voluntate Religioſorum poſitum eſſe debet, accedere, vel non accedere, ad aſſociandum funus, quando ab hæredibus vocati, vel invitati ſunt, ad ſervandam illam æqualitatem, quæ in omnibus rebus, & negotiis ſemper ſervanda eſt, ad *Text in leg. finali Cod. de Fructib.* 42
& litis expenſ. & in leg. Julianus §. Si à Pupillo ff. de Act. empt. cum concordantibus apud *Barat. deciſ. 295. numer. 12. & coram Anſald. deciſion. 19. num. 14. & in p. 13. rec. dec. 58. numer. 5.*

Præcipuè quia ex parte Religioſorum poteſt frequenter adeſſe, & verificari juſta cauſa non accedendi, vel ex functionibus propriæ Eccleſiæ, vel ex quo poteſt dari caſus, quod eligentes Sepulturam in eorum Eccleſia habitent ultra Flumen *Sovara*, ultra quem Habitantes non per paucos paſſus, ut gratis dicitur in Relatione Epiſcopi, ſed per milliarium diſtant à noſtra Eccleſia, ut probant
Teſtes, dati in Summ. in quibus circumſtantiis move- 43
ri poſſunt ad non accedendum ad funus, vel ex itineris longitudine, vel ex mala qualitate Viarum, vel ex magna pluvia, atque excreſcentia dicti Fluminis, ſupra quod nullus adeſt ſtabilis Pons; & ex aliis ſimilibus juſtis cauſis, circa quas non expedit hic ſe diffundere.

Quibus non adverſatur reflexio, quòd PP. Obſervantes ſoliti ſint facere ea, quæ in noſtris dubiis continentur.

Ultra quod enim id ſemel practicatum fuit moderno tempore, nempè ann. 1713. dumtaxat, ut refert Franc. de Rampaccis, 2. Teſtis ibi: *Dopo ſeguito il caſo ſudetto Marocco, anzi nell' iſteſſa occaſione, li PP. Min.* 44
Oſſervanti, che ſtanno vicini a Citerna, cominciarono ad accedere alla Chieſa Parrocchiale, e da allora in quà, in occaſione de' Morterj ſogliono accedere, come ſopra, alla Parrocchiale.

Strictè, & cathegoricè reſpondemus verbis illis *D. Paul. ad Corinth. 11. 16. Nos talem conſuetudinem non habemus.* Non enim ſolitum unius Religionis, & conſuetudo
diverſorum Religioſorum, alteri Religioni, & diverſis 45
Religioſis præjudicare poſſunt, juxta magiſtralem *Rot. deciſion. in Trojana Delat. Crucis 25. Martii 1708. §. final. coram Lancet.* ibi: *Multò minùs illorum factum, & confeſſiones præjudicare poſſunt aliis Regularibus, qui non intervenerunt; Nec conſenſum præſtiterunt, ſed propria jura ſubſtinere conantur*: Cum qua in punctualibus terminis noſtri caſus proceſſit C. C. *in Lauden. 2. Maii 1711. ad 1. dub.* ut videre eſt in *tom. 1. par. 2. diſcep. 15. per tot.* & ſignanter *num. 137.* quæ eſt in terminis durioribus, eo quia, non ſolùm conſtabat de ſolito unius, vel alterius
Religionis, ſed omnes aliæ Religioſæ Familiæ Civitatis 46
Laudæ ſolitæ erant facere ea omnia, quæ adimplere recuſabant PP. Carmelitæ Excalceati, & tamen eadem Cong. C. nulla habita ratione dicti univerſalis ſoliti omnium aliarum Religionum dictæ Civitatis Laudæ, illud in nulla habuit conſideratione adverſùs dictos PP. Carmelitas Excalceatos.

Demum pro faciliori admiſſione omnium præmiſſorum non omittimus enixè rogare, ut dignentur reflectere, quòd omnes contrariæ prætenſiones involvunt magnam novitatem in noſtra Terra, in qua ea omnia, quæ exadverſo in dubium revocantur, & innovari prætenduntur, fuerunt ſemper in illa practicata, & admiſſa ab om- 47
nibus Epiſcopis, qui ſemper rejecerunt contrarias Inſtantias, &, effectu punctualiter ſubſequuto, demandarunt, eſſe ſervandum ſolitum, & propterea applicentur ea, quæ communiter aſſerunt Sancti Patres, Theologi, Canoniſtæ, & Juriſtæ, de novitatibus, ſemper evitandis, juxta celebre dictum *S. Auguſt. Epiſt. 118. cap. 15.* ibi: *Ipſa mutatio conſuetudinis, etiam quæ adjuvat utilitate, novitate perturbat*, & concordat *D. Jo. Chriſoſt. in Epiſt. 1. ad Corinthios hom. 7.* ibi. *Nihil enim adeò conturbat animum, etiamſi fiat ob aliquod utile, uti innovare*, cum aliis apud *Capon. diſcep. 85. à num. 2. tom. 2.*

& Rot.

Digitized by Google

& Rot. dec.252. nu.3. & 4. p 17. rec. ubi, quòd nimis durum
eſt, ea immutare, quæ longo temporis curſu ſervata ſunt,
& in *Aretina Jur. Paroch. 5. Jan. 1703. §. Ceterum cor.*
48 *Anſal. & in Pampilonen. Manutentionis 30. Maii 1706 in fi-
ne coc. Caffarell.*

Die 25. Ian. 1723. propoſita Cauſa in C. E. per Card.
Pauluccium ſub quinque dubiis, de quibus ſupra num 8. nu.
33. n. 32. n. 34. & n. 39. reſcriptum fuit *Reformentur dubia* :
49 Quibus deinde reformatis, & repropoſita die 16. Aprilis
1723. reſoluta fuerat ut infra.

I. *An PP. Conventuales Terræ Ciſternæ, accedentes ad
publicas, & generales Proceſſiones, incedere poſſint ſub pro-
50 pria Cruce abſque licentia Parochi ?* Affirmativè.

II. *An conſtet de immemorabili accedendi PP. Conven-
51 tuales occaſione aſſociationis Cadaverum rectà via Domum
Defuncti* ? Et quatenus conſtet; *An vigore ejuſdem imme-
morabilis poſſint d. Pat. ſic. continuare, Vel potius teneantur
accedere ad Eccleſiam Parochialem ?*

Ad 2. Aſſertam etiam immemorabilem non ſuffragare.

III. *An poſſint dict. Patres accedere ad Eccleſiam, in qua
depoſitum eſt Cadaver ad effectum ſepeliendi in alia Eccleſia:
52 Vel potiùs teneantur accedere ad Parochialem?*

Affirmativè quoad primam partem, Negativè quoad
ſecundam.

IV. *An pro Cadaveribus illorum, qui ſibi Sepulturam
53 elegerunt in Eccleſia eorumdem Patrum Exequiæ ab ipſis fie-
ri debeant; Vel potiùs à Parocho ?*

Affirmativè quoad primam partem, Negativè quoad
ſecundam.

V. *An dicto caſu electionis Sepulturæ in Eccleſia PP. Con-
ventualium Clerus Sæcularis incedere debeat ſub propria
54 Cruce, vel potiùs ſub illa eorumdem Patrum ?*

Negativè quoad primam partem, & Affirmativè quoad
ſecundam.

VI. *An iidem Conventuales cogi poſſint ad aſſocianda Ca-
55 davera in eorum Eccleſia tumulanda, vel potiùs illa expe-
ctari poſſint in Janua propriæ Eccleſiæ ?*

Negativè quoad primam partem, & Affirmativè quoad
ſecundam.

DISCEPTATIO XXVI.

Senogallien Sacrorum Utenſilium.

Ad petitionem PP. Conventualium Terræ
S. Barbaræ.

ARGUMENTUM.

*Utenſilia ſacra an debeântur Sacriſtiæ ab hærede pii
Benefactoris, vel à Sacerdotibus, celebrantibus Miſſas,
ab ipſo demandatas, & quid dicendum attenta obſer-
vantia illa ſubminiſtrandi à Cappellanis.*

IN Teſtamento, condito die 27. Februarii 1671. Vincen-
tius Tardioli (inter alia) ſuo hæredi injunxit, ut in Ec-
cleſia S. Mariæ Succurſus Terræ S. Barbaræ, Diœceſis Se-
nogallien, celebrare faceret quatuor Miſſas qualibet hebdo-
1 mada, *con dare alli Sacerdoti, che celebraranno detta Meſſa
un Paolo per ciaſcheduna Meſſa, e non altrimente.* Necnon,
quòd ab eodem ſuo hærede *ſe li faccino celebrare altre quat-
tro Meſſe la ſettimana nell' Altare del SS. Roſario &c. E dare
alli Sacerdoti l' elemoſina come ſopra*: Et demum, quòd cele-
brare faceret d. ejus hæres *altre quattro Meſſe per ciaſchedun'
2 meſe nell' Altare della Madonna del Carmine &c. con dare al
Sacerdote, o Sacerdoti l' elemoſina, come ſopra.*

In Codicillis autem, exaratis eadem die, confirmando in
reliquis diſpoſita in dicto ejus Teſtamento, aliud adjunxit
onus hæredi, per hæc præciſa verba. *Che ſi diano ogni an-
no in perpetuo ſc. 25. ad una Zitella della Barbara, povera
3 &c. per maritarſi con i frutti de' ſuoi Cenſi, e Cambj, creati
a ſuo favore, e a Lui ſpettanti, detratti però quei frutti,
biſogneranno per ſoddisfare li Sacerdoti dell' elemoſina per le
Meſſe, che celebraranno nelli Altari, da eſſo ordinati &c. Re-
ſtando ſempre fermo però l' obbligo per dette Meſſe con tutta
la ſua Eredità, come in detto Teſtam. e non altrimente.*

Quibus ſuppoſitis, uti reſultantibus ex clara littera
Teſtamenti, & Codicillorum, duo hodie oriuntur dubia,
4 circa quæ exquiſitum fuit meum Votum,

I. An hæres, ultra eleemoſynam unius Iulii pro quali-
bet Miſſa, teneatur ulterius tradere Sacerdotibus, Miſſas 5
celebrantibus, vel illi Sacriſtiæ, in qua illas celebrant,
expenſas pro ſacris Utenſilibus?

II. An teneatur hodie ad ſubminiſtrandum dictum Sub-
ſidium dotale, attento quòd debitor Cenſus, ex cujus fru- 6
ctibus ſolvebatur, effectus fuerit non ſolvendo?

Reſpectu primi abſque ulla difficultate credo, quod heres
teneatur ad ſubminiſtranda ſacra Utenſilia, idquè ex cla-
ra, & innegabili voluntate pii Teſtantis, juxta illa verba:
*Con dare alli Sacerdoti, che celebraranno dette Meſſe, un
Paolo per ciaſcheduna, e non altrimente.* Non enim Sacer-
dotes; celebrantes dd. Miſſas, haberent eleemoſynam
unius Iulii, ſi ex illo detrahi deberet onus, & impenſa ſa- 7
crorum Utenſilium, ut patet Conſideranti. Et propterea
hujuſmodi clara voluntas Teſtantis omninò ſervanda eſt,
juxta *Text. in l. 1. C. de Sacr. Eccleſ.* cum concordan. cita-
tis *in Tom. 1. par. 2. diſcep. 31. n. 8.* quibus addo *Rot. dec 488.
num. 1. par. 19. rec. & in Sabin Electionis Juvenis 5. Martii
1714. §. Nihil enim cor. Criſp.* Quod eſt etiam uniforme Iu-
ris communis diſpoſitioni, quo attento, *expenſæ ſemper
pertinent ad eum, de cujus intereſſe, & utilitate in caſu
agitur. Ergo cum in celebratione Miſſarum agatur de inte- 8
reſſe illius, ad cujus inſtantiam celebrantur, ad ipſum quo-
què pertinent expenſæ celebrationis*, ſunt verba *Paſqualig.*
citatis concordan. *de Sacrif. Miſſæ qu. 1176. n. 3.* & concor-
dant *Marchin. de Sac. Ord tract. 3 par. 2. cap. 18. num. 6. &
Tambur. Oper. moral. in Method. celebrat. Miſs. lib. 4. c. 1. de
Stipend. Miſs. §. 5. nu 9.*

Quibus non adverſatur præcedens obſervantia annorum
35. juxta quam Sacerdotes illi, qui dd. Miſſas celebra-
runt, eaſdem expenſas ex parte dictæ eleemoſynæ ſub-
miniſtrarunt, inter quos annumeratur Sacerdos, germa- 9
nus Frater Exequutoris teſtamentarii, qui præſumitur in-
formatus de voluntate Teſtatoris, & non eſt dicendum,
gravare voluiſſe dilectum Fratrem ad ſolven. expenſas dd.
ſacrorum Utenſilium, ſi ad id obligatus non fuiſſet.

Reſponſio enim clara eſt, quòd ad obſervantiam recurri-
tur pro interpretatione dubiarum diſpoſitionum, cæterùm
quando Teſtatoris verba, ut in præſenti, clara ſunt, ob-
ſervantia, etiam temporis longioris, nunquam attenditur 10
*l. Continuus, §. Cùm ita ff. de Verb. oblig. & Rot. dec. 136. n.
9. p. 1. rec. & dec. 69 n. 24. cor Priolo*, & alibi quotidie, cùm
ſit concluſio, nullum habens contradictorem.

Prout etiam factum, & operationes antiqui Cappel-
lani non poſſunt afferre præjudicium modernis Cappel-
lanis, quia iſti metiuntur proprium Ius à Teſtamento Vin-
centii Tardioli, non autem à dd. antiquis Cappellanis,
quorum propterea factum in illorum præjudicium non at- 11
tenditur, *l. Non debet ff. de Reg. Jur. Menoch. conſ. 346. nu.
26. & Surd. dec. 102. n. 5.*

Verum eſt, quòd habet aliquam apparentiam dicta
circumſtantia, quòd primus Cappellanus, Frater Exe-
quutoris teſtamentarii, non ſolverit dd. expenſas pro ſa-
cris Utenſilibus; Sed ſemper redit eadem congrua reſponſio,
quòd diſpoſitio pii Benefactoris in hac parte eſt adeò clara,
adeoque litteralis, ut nullum omninò relinquat dubitan-
di motivum: Et propterea, omiſſa inſpectione, ex quo
motus fuerit dict. Cappellanus ad non petenda ſacra U-
tenſilia; Hoc unum eſt æquè certum, & indubitatum, 12
quòd non erat in illius facultate obligare Succeſſores ad il-
lud onus, cui non ſolùm non fuerunt ſubjecti à Teſtatore,
ſed potiùs ab illo litteraliter exempti, mediantibus illis
verbis, opportunè repetendis. *Con dare alli Sacerdoti &c.
un Paolo per ciaſcheduna Meſſa*, quam ſummam unius Iu-
lii nullatenus haberent, ſi ſubjecti eſſent oneri, & expenſis 13
ſacrorum Utenſilium.

Poſita obligatione ſolvendi dd. Sacra Utenſilia, cir-
ca illius quantitatem recurren. eſt ad ſolitum Terræ S.
Barbaræ, vel Diœceſis Senogallien, juxta quod regu-
landa eſt dicta quantitas, ex adductis *à Paſqualig. de Sa- 14
crif. nov. leg. qu. 968. num. 4. Verſ. Siquidem expenſæ.* In
Urbe autem S. C. C. pro Miſſa quotidiana illa taxavit in
annuis ſcut. 4. *in Romana 26. Mart.* 1679. ut, referendo
præciſa verba reſolutionis dict. Sacr. Congreg. & rece-
dendo à priori opinione, quam ſequutus fuerat in *Tract.
de Contr. Patron. alleg. 49. num. 46.* obſervat *Piton. dict.
tract. alleg. 100. num. 165.* & obſervavi *Ego in to. 4. part. 2.
diſcep. 42. num. 6.*

Eò autem magis in hac opinione confirmor quò
Teſtator taliter reſpexit ad punctualem ſatisfactionem
pro Miſſis, ut demandaverit, alia potiùs onera, ab

Digitized by Google

illo in Teſtamento adjecta, diminui, vel ceſſare, quàm d.
eleemoſynam Sacer. Miſſas celebrant, punctualiter non
ſolvere, juxta illa verba: *Dettatti però quelli frutti, biſo-*
15 *gneranno per ſoddisfare li Sacerdoti dell'elemoſina a per le Meſ-*
ſe, che celebraranno &c. Itant ſi redditus deficerent, vel
diminutionem paterentur, nunquam minui debere onus
Miſſarum ibi: *Rimanendo ſempre fermo però obbligo di d.*
Meſſe con tutta lo ſua Eredità, come in det. Teſtamento, al
quale &c. Itaut ex his omnibus ſimul junctis clara undique
appareat Teſtatoris voluntas pro punctuali exequutione
celebrationis Miſſarum, & pro punctualiori eleemoſyna,
16 tradenda Sacerdotibus *di un paolo per ciaſcheduna Meſſa,*
e non altrimente, ut conſiderando dictionem illam *Et non*
aliàs, notant *Menoch de Arbitr. cap. 237. nu 34. & Rot. cor.*
Priol. dec. 317. n. 14. & cor. Emer. jun. dec. 1254. n. 11. Mul-
tò minus ex eleemoſynis pro Miſſis manualibus detrahi ali-
quid poteſt ratione ſacrorum Utenſilium, ut credidit *Bor-*
don. Oper. moral. tit. de Legat. cap. 10. de Stipend. Miſſ. num.
71. ibi: *Ex Miſſis quoquè manualibus aliquid poſſe detrahi ſi*
ſint in magna multitudine, ex quolibet centenario exempli
gratia ſeatum unum: ubi ulteriùs addit ex dicta detractione
Utenſilium ſequi diminutionem Miſſarum pro rata.

Id enim nullo modo ſubſiſtit, quia ex dd. Miſſis manua-
libus, in quocumque numero illæ ſint, neque obolum de-
trahi poteſt, ut, re maturè perpenſa, & facto verbo cum
a. m. Clem. XI. de anno 1720. reſolutum fuit reſpectu Miſ-
ſarum, relictarum Altari privilegiato Archiconfraterni-
tatis SS. Sacramenti, & quinque Plagarum in Eccleſia S.
Laurentii in Damaſo, quando idem Summus Pontifex ad
17 faciendam rem gratam dictæ Archiconfraternitati applica-
re fecit Miſſas 400. pro illis, quæ à Sacriſta ejuſdem Ar-
chiconfraternitatis celebratæ non fuerant ex titulo dictæ
detractionis. Ad repetitas autem preces, eidem Summo
Pontifici porrectas, idem hanc gratiam conceſſit Archi-
confraternitati, ut poſſet pro ſe retinere obolum unum ex
18 eleemoſyna Sacerdotis pro dd. expenſis Sacriſtiæ, & ſa-
crorum Utenſilium, ut refertur in Viſitatione, facta die
1. Sept. 1721. à Cardin. Zondodario §. 6. ibi: *Quoad Mi-*
ſas adventitias, ſatis proviſum ex vivæ vocis Oraculo s. m.
Clementis XI. habito à R. P. D. Secretario hujus Sac. Cong.
19 *mediante facultate, conceſſa Confratribus retinendi pro*
Utenſilibus obolum unum pro qualibet Miſſa manuali, quod
in poſterum ſervari mandavit.

Verum tamen eſt, quod hujuſmodi facultas ferè nun-
quam ad praxim reducitur, quia Sacerdotes illi, qui in aliis
Eccleſiis Urbis recipiunt integram eleemoſynam unius
20 Julii pro qualibet Miſſa, nolunt illas celebrare in Altari
Archiconfraternitatis cum obolo uno minùs pro eadem
Miſſa.

Cumquè aliud ortum eſſet dubium circa intelligentiam
dd. verborum, illud penitus ſublatum fuit mediante decla-
ratione R. P. D. Pallav. digniſſimi Secretarii S. C. Viſi-
21 tationis Apoſtolicæ, ſequentis tenoris. *Il bajocco ſi deve*
detrarre dall'elemoſina del Sacerdote, e non dalla Maſſa
commune dell'elemoſine, come malamente facevano prima,
e gli fu probibito, e con l'autorità del Papa ſi applicorno
altretante Meſſe di una Religione alli obblighi, che erano ri-
maſti non ſoddisfatti, ut ex Biglietto ejuſdem, mihi, uti
Priori ejuſdem Archiconfraternitatis exhibito, quod à me
in ejus Archivio relictum fuit.

Reſpectu 2. dubii crederem, hæredem hodiè non teneri,
ad ſubminiſtrandum d. Subſidium dotale, poſito, ut mihi in
22 facto ſupponitur, quòd abſque propria culpa debitor Cen-
ſus effectus fuerit non ſolvendo.

Dictum enim Subſidium ex clara voluntate Benefacto-
ris ſubminiſtrandum erat ex Fructibus Cenſuum, & Cam-
biorum, ad eundem ſpectantium, & propterea, illis defe-
ctis, abſque ulla culpa hæredis, hic non tenetur illud ex
aliis bonis ſubminiſtrare uti taxativè relictum in dd. fructi-
23 bus Cenſuum, & Cambiorum, juxta magiſtralem *dec. 55.*
cor. Merlin. & reſolut. S. C. C. in Romana Celebrationis Miſ-
ſarum 31. Martii 1696. apud Bert. Vol. dec. 106. n. 3.

Nec dicatur, quod cùm in hoc caſu obligatio incipiat à
quantitate, ibi: *Si diano ogni anno ſc. 25. con li frutti de'*
ſuoi Cenſi &c. ſubſequens deſignatio, Corporum ſive effe-
24 ctuum, de quibus illa ſumi debebat, ſtet demonſtrativè,
non autem taxativè, juxta firmata per *Rotam dec. 117. nu. 3.*
& ſeq. par. 17. rec.

Reſpondetur enim, quòd dicta ſumma ſc. 25. fuit appo-
ſita à Teſtatore ad deſignandam illam quantitatem, quam
volebat ſubminiſtrare Puellæ, eò quia fructus Cenſuum,
& Cambiorum, qui ad ipſum ſpectabant tempore Teſta-
menti, longè ſuperabant d. ſummam: Et propterea ad no-
ſtrum effectum ſat eſt, quòd clarè, & præciſè ſpecificave- 25
rit deinde Cenſus, & Cambia, cum quorum fructibus de-
mandavit, ſolvendum eſſe dictum dotale Subſidium, ad
hoc, ut, ipſis deficientibus, ampliùs non debeatur, ex au- 26
thoritatibus, ſupra allegatis, & ſignanter *Bertacchin. Vot.*
dec. 106. nu. 3. ubi concordantes cumulat, & contrarias au-
thoritates conciliat, & declarat.

Minùs replicetur, quòd in hac parte conſiderari poſſit
culpa hæredis, qui extinguendo Cambia, pecunias, ex il- 27
lis provenientes, inveſtivit in Cenſibus.

Duplex enim, & æquè ſolida concurrit reſponſio; Prima
quòd hæres, uti Eccleſiaſtica Perſona, non poterat pecu-
nias ad Cambium retinere, ex adductis *per Rot. in Eugubi-* 28
na Fructuum Cambii 1. Junii 1718. per tot. cor. Lancetta.
Et conſequenter iſte non fuit actus voluntarius ejuſdem hæ-
redis, ſed merè neceſſarius, in quibus terminis nihil poteſt
eidem imputari, ad *Text. in l. Tutor. ff. de Adminiſtrat. tut.*
cum concordantibus apud *Bellett. Diſquiſ. cleric. p. 1. tit. 1.*
de Diſc. Cl. §. 4. n. 55. & §. 20. n. 17.

Secunda reſponſio eſt, quòd hæres non mutavit Perſo-
nam debitricem Cambiorum, ſed ſolum nomen contractus,
eo quia illimet Perſonæ, quæ erat debitrix Teſtatoris ex
cauſa Cambiorum, dedit eandem pecuniam titulo contra- 29
ctus Cenſus; Et proinde non poteſt aliquid eidem imputa-
ri, ſi fidem habuit illimet Perſonæ, quæ approbata fuerat
ab ipſo Teſtatore, ex animadverſis per *Crav. conſ. 280. nu.*
3. Cancer. var. reſol. p. 3. c. 5. nu. 12. Fontanell. dec. 356. n. 81.
& Anſald. de Comm. & Merc. diſc. 24. n. 3. & 4. 30

Imò geſſit rem ex omni parte meliorem, quia Cambia
ſolent eſſe magis ſubjecta periculis, amiſſionis ſortis, juxta
quotidiana exempla, quod non ſolet facilè evenire in Cen- 31
ſibus, qui habent certum, & particularem fundum, ultra
generalem obligationem omnium bonorum debitoris, ex
allegatis *in dec. 340. n. 5. & ſeqq. cor. Priol.*

DISCEPTATIO XXVII.

Bononien. Viſitationis.

PRO

Capitulo Metropolitanæ Bononiæ.

CUM

Dignitatibus ejuſdem Civitatis.

ARGUMENTUM.

Epiſcopus an teneatur ex neceſſitate aſſumere Canon. Cath. in Viſitat. Eccl. & Monaſter. ſuæ Diæceſ. Vel ad eundem effectum eligere poſſit alios, ſibi beneviſos, & præcipuè Dignitates ejuſdem Cathedralis.

CApitulum Metropolitanæ Eccleſiæ Bononien. quod ex
ſolis Canonicis, non autem ex Dignitatibus conſti-
tuitur, cùm retro actis temporibus reperiretur in poſſeſſione
aſſiſtendi, mediantibus duob. Canonicis Archiepiſcopo, vi-
ſitanti Eccleſias, & Monaſteria Civitatis, occaſione au-
tem hodiernæ Viſitationis in hac privativa aſſiſtentia tur-
betur à moderno Archiepiſcopo, & aliquibus Dignitati- 1
bus, ex quibus ille arbitrium aſſumendi quos voluerit, iſti
Aſſumpti aſſiſtendi facultatem habere prætendunt, etiam
ad excluſionem Canonicorum, anno 1690. meam ſenten-
tiam pro veritate exquiſivit, quærens in abſtracto, an ex di-
ſpoſitione Juris teneatur perneceſſè Epiſcopus in viſitatione
Eccleſiarum, & Monaſteriorum Civitatis eoſdem Canoni-
cos aſſiſtentes habere, vel, illis omiſſis, poſſit etiam alios
Clericos, & Sacerdotes ad ſui libitum adhibere.

Et quidem eorumdem Canonicorum intentio fundamen-
tum habere videtur in authoritate, ratione, & exemplo.

Authoritate Doctorum, & decretorum Sac. Congr. qui-
bus probatur, Epiſcopo, Functiones exercenti, Canoni-
cos ſuæ Cathedralis Eccleſiæ aſſiſtere debere, ut in ter-
minis Viſitationis Monaſteriorum eſt *Gloſſ. in cap. Ut juxta*
Verb. Eccleſ. de Offic. Ord. ibi: *Et cum quibus hoc facere de-* 2
bet: quam ſequuntur ibi, & *Hoſtienſ. Imol. num. 2. Butr. n.*
7. aliique *Repetentes*, & admittit *Rota in deciſion.* editis in

Ilerden

Digitized by Google

Ilerden Viſitationis, ſcilicet *in dec.57. num.6. ad medium
par.1 rec.* ubi interpretando quamdam concordiam ex diſ-
poſitione Juris communis, ſupponitur ex iſta competere
Canonicis aſſiſtentiam in Viſitatione Epiſcopi, confirma-
tam *in dec 98. & 35. cor. Ubald.* & generaliter habetur in
3 *Cæremoniali Epiſcoporum lib.1. cap.8. in principio*, eoque
relato, *Sperell. dec.176. num.11.* ubi quòd aſſiſtentia Epi-
ſcopo non eſt munus præcedentiæ, ſed miniſterii, ſpectans
ad Canonicos, non ad Dignitates.

Quòd aſſiſtentia duorum Canonicorum ſemper conveniat
Epiſcopo, ſive celebret, ſivè Divinis Officiis aſſiſtat, re-
ſpondit C. R. in *Granaten*, relata per *Barboſ. in Coll. dec.
Apoſt. Collectan.47. num.12. & in Iſec. relata per Fermoſin.
de Sac. Eccleſ. miniſt. tom 2. titul. de Offic. Archipresbyter.
qu.6. ſub num.31. Barboſ. de Canonic. cap 33. numer.* 10.
4 quæ reſpondit, Canonicos Cathedralis aſſiſtere debere E-
piſcopo, Pontificalia celebranti in Civitate, etiam extra
Cathedralem, & non alios inferiores.

Pro ratione conſideratur unitas illa myſtici Corporis, in
quo cùm Epiſcopus caput, Canonici autem membra
repræſentent, non debet ille aliorum conſilio, vel ope-
ra uti, ſed ſolùm aſſiſtentiam ſuorum Canonicorum habe
re, juxta *Textum expreſſum in cap. Novit. 3. de Iis quæ
fiunt à Prælat. ſine conſenſ. Capituli* ibi: *Novit tuæ
5 diſcretionis prudentia, qualiter tu, & fratres tui unum
Corpus ſitis, ita quod tu Caput, & illi membra eſſe proban-
tur, unde non decet, te omiſſis membris aliorum Conſilio in
Eccleſiæ tuæ negotiis uti*: & concordat *can. Epiſcopus 34.
diſt. Gratian. diſcep.467. n.57. & ſeqq. Rot. dec.17. n.4. p.3. &
dec.251. n.2. & ſeq p.19. rec.*

Exemplum autem ſumi poteſt ab Adjunctis, quos Epi-
ſcopus aſſumere debet pro inquiſitione contra Capitulares
facienda, juxta diſpoſitionem *Conc. Trid. ſeſſ.25. de Refor.
cap.6.* & qui ideò de gremio Canonicorum tantùm, non
autem aliunde ſumi debent, ut probat ipſamet littera Con-
ciliaris decreti ibi: *Eligat ex Capitulo duos*, & advertit
Lotter. de Re benefic. lib.1. q 25. n 63. & ſeq. Et quòd inqui-
6 ſitiones Clericorum fieri debeant ab Epiſcopo, vocatis Ca-
nonicis ſuæ Cathedralis, probat *Textus in can.5 ſi quid
verò 86. diſt.* ibique *Gloſſ. Verb. Eccleſiæ*.

Quibus tamen non obſtantibus, in contraria ſenten-
tiam potiùs inclinarem, quod ſcilicet Epiſcopus in Vi-
ſitatione non cogatur pernecеſſe ſecum ducere Canoni-
cos pro Aſſiſtentibus, cùm talis neceſſitas nullibi in ſa-
cris Canonibus ſtatuta legatur; Imò potiùs contrarium
arguitur ex *Textu in extravag. Debent*, quæ eſt *prima
de Offic. Ordinar.* & ſupponere videtur *Card. de Luca
de Regularibus diſc.16. numer.4. poſt medium*; Et in ter-
minis viſitationis, faciendæ de Eccleſia Cathedrali,
ejuſque fabrica, & adminiſtratione, in qua magis quàm
in aliis conveniens videtur aſſiſtentia Canonicorum ejuſ-
7 dem Eccleſiæ, quòd nihilominus poſſit Epiſcopus, vel
ſolus viſitare, vel etiam aliis, quibus ſibi videbitur
adjunctis, & etiam extra Capitulum aſſumptis, plu-
8 ries reſpondit C. R. præſertim *in Segobien.* relata per
*Garz. de Benefic. par.3. cap.2. numer. 198. in reſp. ad
11. 12. & 13. dub.* & in aliis decretis in *Calagurritana,
& Burgen.* infra referendis, cum quibus concordant *Bar-
boſ. de Poteſt. Epiſcop. alleg.73. num.14.* Qui etiam *nu.60.*
generaliter obſervat, per Epiſcopum viſitantem adhiben-
dos eſſe duos Viros expertos, & *Gavant. in Prax Viſitat.*
qui *in annot.13. poſt medium ad §. primum Verſic. Circa
25. in fine* poſt enumeratas alias Perſonas, Epiſcopum
viſitantem aſſociantes, ait, præter Archidiaconum, ſeu
Canonicum I. U. D.

Si igitur facultas, quam habet Epiſcopus circa electio-
nem Perſonarum, ad viſitationem ducendarum, libera eſt,
& in quibuſcumque Perſonis ad arbitrium exercenda,
quantò magis exercibilis erit in aſſumptione Dignita-
9 tum ejuſdem Eccleſiæ Metropolitanæ, quæ quamvis etiam
non ſint de Capitulo, negari tamen non poteſt, quin ſint
Miniſtri dict. Metropolitanæ, & quidem digniores Cano-
nicis, quòdque Epiſcopo in Catedrali celebranti, vel
Eccleſiaſticis functionibus vacanti ſimul cum Canonicis
aſſiſtant, ut litteraliter ſtatuitur *in Concil. Trident ſeſſ.24.
de Reform. cap.12. Verſicul. Omnes verò*, & notant *Squil-
lant. de Obligat. & privil Epiſcop. par.3. cap.29 num. 11.
Vener. in Examin. Epiſcop. cap.40. num.5 Barboſ. de Canon.
10 cap.33. num.1. & 2. & in collectan. dec. Apoſtolic. collect.100.
num 1. Scip. de Rub. in aphoriſm. Epiſcoporum Verb. Aſſi-
ſtentia num.1. & 2. Fermoſin. de ſac. Eccleſ. Offic. tom. 2.
ſub titul. de Offic. Archipresb qu.3. num.27.* ubi plura ſacræ

Congreg. decreta refert; Imò in hac parte eædem Digni-
tates præcedentiam habent ſupra Canonicos, non ſolùm
quia Epiſcopo in dignioribus miniſteriis aſſiſtunt, ſed etiam 11
quia Canonici aſſiſtentes in loco, & miniſterio Dignita-
tum, iſtis ſupervenientibus recedunt, & locum eiſdem Di-
gnitatibus relinquunt, ut notat *Barboſ. dec. Apoſtol. collec.
47. num.8.*

Communis autem, tam in theorica, quàm in praxi re-
gula eſt, quòd Epiſcopo Pontificales, & Epiſcopales fun-
ctiones exercenti in Civitate, non autem Diœceſi, illi met
tenentur aſſiſtere, qui in Cathedrali aſſiſtunt, ut reſpondit 12
C. R. *in Tarraconen.* relata *per Barboſ de Canonic. cap.34.
num.8. & 9.* & concordant *Scip. de Rub loco mox allegata*;
*Fermoſin. d. qu.3. nu 30. Machad. in perfect. Confeſſ. lib.4. q.
4. c.2. docum 3 n. 1. & Gratian diſcep.467. n.55.*

Nec in tali actu juriſdictionali viſitationis competit
Capitulo aliquod proprium & ſpeciale Ius, ex quo aſſi-
ſtentiam prætendere valeat, diverſo modo ab illo, quo 13
in aliis functionibus Pontificalibus aſſiſtit, quòd eviden-
ter convincitur ex eo, quòd ſi Epiſcopus velit ſolus, & ſi-
ne alicujus præſentia, vel aſſiſtentia, Viſitationem exple-
re, id poteſt facere, juxta decretum C. R. *in Toletana, &
in Zamoren.* de quibus infra; Et ſi impeditus perſonalem
Viſitationem explere nequeat, dictum Jus viſitandi non
tranſit in Capitulum, nec Viſitatores ex eorum gremio te-
netur Epiſcopus eligere, ſed per alias quaſcumque Perſo- 14
nas Eccleſiaſticas, ſibi benè viſas, id poteſt adimplere
can. Decernimus, & *can. Epiſcopus* ibique *Gloſ. 10. quæſt. 1.
Concil. Trident. ſeſſ.24. de Reformat. cap 3. Azor. Inſtit. Mo-
ral. p.2. lib.3. cap 40. qu.4. Sbrozz. de Offic Vicar lib.2. q.120.
n.11. Ricc. in Prax. p.4. ecſol.159. num.1.* ubi in ſpecie loqui-
tur de Dignitatibus.

Ad quòd etiam confirmandum juvat argumentum, elici-
tum ex Bulla Sixti V *l.15.* inter ejus impreſſas *in Bullar.
novo tom 2.* cujus vigore obligantur Epiſcopi ad viſitatio- 15
nem ſacrorum Liminum Apoſtolorum per ſeipſos, vel, ſi
ipſi impediti fuerint, permittitur eis ſub §.4. Miſſio alicu-
jus Perſonæ de gremio ſui Capituli, vel in Dignitate Eccle-
ſiaſtica conſtitutæ, ſeu aliàs perſonatum habentis.

Quibus ſtantibus, obſtare non videntur ea, quæ in con-
trarium deducebantur; Non inquam *Gloſſ. in cap. Ut
juxta Verb. Eccleſia de Offic. Judic ordin.* tenet, quòd 16
Epiſcopus debeat in Viſitatione Monialium ſecum ducere
Canonicos; Licèt enim verbum *Debet* regulariter ſonet in
obligationem præciſam, juxta *Gloſſ. in cap. Attendentes
Verb. Debeant de ſtat. Monachor* ubi *Barboſ numer. 7.
Rota cor. Coccin dec. 179. numer.1. & cor. Danoz. jun.
d.559. num 5. & ſeq. & cor. Card. Cerr. d.783. nu.11.*
Adhuc non repugnat, quòd illa denotet ſolam obligatio-
nem convenientiæ, & honeſtatis, quando legitur in diſpo-
ſitione, correctoria Juris communi, vel in diſpoſitione
concernente favorem illius, quem talis obligatio reſpicit,
ut de 1. limitatione notant *Sanchez ad Præcept. decalog.
lib.6. cap.4. num 36. & de Matrim. lib 4 diſpu.23. num. 2.
circa medium, Barboſ dictioa.77. nu.6. & Gratian. diſcep.* 17
146. numer 18. & ſequen. Et de ſecunda *Salyc in leg. Credi-
tores num.8. C de Pignorib Sanch. ad Præcept. decalog. dicto
lib. 6. cap.4. num 36. Verſ. ſecundus*, & *Barboſ. loco mox al-
legat num 5.*

Utraque hæc limitatio applicatur noſtro caſui, dum
ſi *Gloſſa* allegata intelligeretur importare obligationem
præciſam in Epiſcopum aſſumendi ſolùm pro Aſſiſten-
tibus Viſitationi Canonicos, imponeret illi onus, quòd
à Jure non habet ex ſuperius deductis, & quòd non 18
legitur in Canonibus ab *eadem Gloſſa* allegatis; Et
Textus ipſe Decretalis in *dicto capit. Ut junta de Offic.
Ordinar.* in hac parte, in qua loquitur de aſſiſtentia Ca-
nonicorum Epiſcopo, viſitanti Monaſteria, illius favo-
rem reſpicit, dum præmiſſa prohibitione generali intro-
ducendi Sæculares in eadem Monaſteria, Licentiam,
& facultatem concedit, introducendi duos, vel tres Ca-
nonicos ſuæ Eccleſiæ; Ex qua licentia repugnat, quòd
limitata illis fuerit facultas, de Jure competens, ad- 19
hibendi in Viſitatione aſſiſtentiam aliarum experta-
rum Perſonarum, & Sacerdotum, præſertim autem
Dignitatum ſuæ Cathedralis; Et quod in tali Viſita-
tione Monaſteriorum uti poſſit Epiſcopus aſſiſtentia,
non ſolùm Canonicorum, ſed etiam Præbendatorum,
tenet *Fagnan. in d. Cap. Ut junta num. 20. de Offic. ordin.*

Et tamen ceſſat in hoc quælibet difficultas, quia
diſpoſitio d. Decretalis innovata fuit per *Text. in Clem.* 20
Attendentes de Stat. Monach. quæ hodiè ſervatur, &

Digitized by Google

attenditur, ut teſtatur *Anan. in d. cap. Ut juxta §.2. ad med.*
ibique *Bellam. ſub num. 1. Verſ. Sed hodie, Imol. numer. 4. &*
Butr. in fin. de Offic. Jud. ordinar. Sperell. dec. 112. num. 99.
in qua *Clementina* ſtatuitur numerus, & qualitas Perſona-
rum, in Viſitatione Monaſteriorum adhibendarum, & in-
ter illas numerantur duæ Perſonæ ſuæ Eccleſiæ, ſub quo-
rum nomine negari nequit venire Dignitates ejuſdem Ec-
cleſiæ; Et tamen quòd indefinitè Epiſcopus poſſit quem
21 voluerit eligere, ut ſecum clauſuram Monialium ingredia-
tur, reſpondit C. E. *in Montis faliſci* 19. *Febr.* 1595.

Aſſiſtentia verò, Epiſcopo præſtanda à Canonicis, tam
ex diſpoſitione Ceremonialis Epiſcoporum, quàm ex Sen-
tentia Doctorum, & Decretis Sac. Cong. ſuperiùs alle-
gatis, refertur demonſtrativè, non autem taxativè in ex-
cluſionem Dignitatum, quæ potiùs ſimul cum Canonicis
22 admittuntur, tam ex Ceremoniali *Epiſcop. d. lib. 1. cap. 8.*
ſub principio, ubi poſt expreſſam aſſiſtentiam Canonico-
rum, ſubditur. *Quòd ſi fortè, in aliqua Eccleſia nec Di-*
gnitates, neque Ordines deſtinati eſſent, tunc erunt duo pri-
mi Canonici, vel Dignitates, immediatè ſedentes poſt pri-
mam Dignitatem &c. quam ex ſententia ejuſdem *Rot. in*
Cæſaraaguſtana relat. apud eumdem *Barboſ. dec. Apoſtolic.*
collect. 47. num. 12. à quo alterius refertur aliud decretum *in*
Granaten. ſupra allegatum.

Deciſiones autem Sac. *Rot. in Ilerden. Viſitationis*, præ-
ſertim prima, quæ eſt *in 57. num. 6. ad medium par. 1. rec.*
non ſupponit quòd de jure communi competat Canonicis
23 aſſiſtentia Viſitationi, ſed ſolùm interpretando quandam
concordiam, in qua talis aſſiſtentia Canonicis tribuebatur,
dicitur, d. aſſiſtentiam intelligendam eſſe pro ſola præſen-
tia ſine conſenſu, & Conſilio, in quo ſenſu d. verbum *aſſi-*
ſtentia de jure communi intelligitur, allegando ad hoc *Fe-*
lin. in cap. Non poteſt ſub num. 7. de Re judicat. qui in hoc
ſenſu loquitur; Ideoque in hoc ſenſu interpretanda eſt
etiam deciſio prælata, illum allegans, juxta animadverſa
per *Fenzon. ad Stat. Urb. lib. 1. cap. 151. num. 28. Card. de*
Luc. de Fideic. diſc. 96. nu. 11. Rot. cor. Ubald. dec. 300 n. 15.
Verſ. Et licèt, & dec. 474 n. 9. p. 2. & dec. 135. n. 56. p. 6. rec.

Sicut etiam non obſtat aliud decretum in *Iſernien.* rela-
tum per *Fermoſinum, & Barboſam*, uti emanatum ad
querelam Capituli, & in eo caſu, quo Epiſcopus Pontifi-
24 calia celebrabat cum aſſiſtentia ſimplicium Presbytero-
rum, omiſſis Canonicis, ideoque non adaptatur noſtræ
controverſiæ, in qua Epiſcopus uti vult aſſiſtentia Di-
gnitatum ejuſdem Cathedralis, non inferiorum Cano-
nicis, ideoque non habentium illam qualitatem in d. dec.
reprob.

Minus obſtat ratio unicitatis Corporis myſtici, conſti-
tuti ex Epiſcopo, & Capitulo, nec ideò ſcindenda; Illa
enim attenditur in illis actibus, & functionibus, in quibus
Canonici interveniunt nomine totius Capituli, vel expli-
25 cant actum Capitularem, ſecus autem, quando interve-
niunt, uti ſingulares Perſonæ, aſſociantes Epiſcopum,
quod verificatur in aſſiſtentia Epiſcopo viſitanti, ut benè
animadvertit in his terminis *Card. de Luc. de Præemin. diſc.*
17. *num. 5 poſt medium, & ſeq.* Et declarando præd. deciſio-
nem reſpondit. *Rot. in Ampuran. Præcedentiæ* 19. *Aprilis*
1660. *§. Præcedentiam cor. Meltio.*

Denique non applicatur, imò retorquetur exemplum
Adjunctorum, qui non eliguntur aliunde, quàm de gre-
mio Capituli pro inquiſitione, contra Clericos facienda;
26 Siquidem, ipſamet littera *Conc. Trid. ſeſſ. 25. cap. 6. de Re-*
form. ex quo talis Adjunctorum Juriſdictio emanat, excipit
caſum Viſitationis, in qua liberam Epiſcoporum Juriſdi-
ctionem lædere noluit, ibi; *Ita tamen ut cum extra Viſita-*
tionem proceſſerit, infraſcripta omnia locum habeant.

Et ita pro veritate juris eſſe cenſui, conſiderando articu-
lum, & controverſiam in abſtracto, & præſcindendo à
conſuetudine, obſervantia, vel præſcriptione contraria,
quæ ſi adeſt, neceſſaria erit notitia ſacti, & præciſæ quali-
tatis, ex qua illius interpretatio dependet.

DISCEPTATIO XXVIII.

Narnien. Cenſurarum.

PRO

Promotore Fiſcali Curiæ Epiſc.

CUM

Appaltatoribus Carnis,

ARGUMENTUM.

Eccleſiaſtici, an poſſint retinere diſtinctum Macellum pro uſu proprio, Et an Appaltatores propria authoritate poſſint illa viſitare, prætextu fraudis, & carcerare Miniſtros, in illo operantes; In quibus terminis, an ſuſtineantur Cenſuræ ab Epiſcopo latæ.

GLI Eccleſiaſtici di Narni, ed il Promotor Fiſcale della
Curia Veſcovale, Oratori dell' EE. VV. riverente-
mente l'eſpongono d'eſſere ſempre ſtati in pacifico poſſeſſo 1
di tenere un Macello ſeparato per loro uſo, e ſervizio, ogni
qual' volta l'hanno voluto, come in quella Città è pubbli-
co, e notorio, e coſta da più Atteſtazioni, prodotte in
Proceſſo, e dall' iſteſſa Patente di Monſig. Picarelli per
l'anno 1708. che fu l'ultimo della ſua vita, data in Som-
mario, nè ſi crede ſia per metterſi in dubio da veruno.

Dopo quel tempo non ſi è mai aperto per ſecondare il ge-
nio del preſente Monſig. Veſcovo, che per l'eceſſivo ſuo
deſiderio di evitare ogni occaſione, benche minima, e re- 2
mota di diſparere con i Secolari, a fatte anche grandiſſi-
me pratiche, per indurre gl' Oratori a dare il conſenſo,
che il Macello ſi affittaſſe con la privativa, come coſta da
più Lettere, ſcritte ſopra queſto negozio alla Sac. C. del
Buon Governo, e ſpecialmente in data delli 6. Sett. 1711.
delli 9. Marzo 1712. e delli 4. Sett. 1715. benche poi non ab-
biano avuto il loro effetto, per colpa de' Secolari.

Nel meſe di Agoſto proſſimo paſſato 1716. trovandoſi gli
Oratori mal ſerviti, ed aggravati ne' prezzi delle carni un
certo Gio: Maria Frollani, che altre volte gli aveva ben
ſerviti, ſi offerſe di riaprire il Macello degli Eccleſiaſtici, 3
e di vendere le carni a miglior prezzo, cioè quella di Vac-
cina a ſoli quattrini dodici, quando gli altri la vendevano
dodici, e mezzo, e quella di Vitella campareccia; e di ca-
ſtrato a quattrini diecisette, quando gli altri la vendevano
a dicidotto; Per il che, non potendo Monſig. Veſcovo
privare li ſuoi Eccleſiaſtici di un vantaggio ſimile, che era
di non poca conſiderazione, maſſime per le Communità
Religioſe, Seminario, ed Oſpedale, ad iſtanza di molti, 4
ed a benefizio di tutti, conceſſe al Frollani la Patente,
data in Somm. ed alli 10. dell'iſteſſo meſe fu riaperto il
Macello, nelle ſolite ſtanze ſotto il Palazzo Veſcovale,
che da più di 200. anni ſogliono affittarſi a queſto effetto,
come coſta da' Libri della Menſa.

Si riſentirono a queſto gl' Intereſſati negli altri due Ma-
celli, e non volendo ſcemare il prezzo delle carni, dopo
alcune Settemane diſmiſero il negozio; Si che per qualche 5
tempo reſtò ſolo nella Città quello del Frollani, con ſoddiſ-
fazione de' Particolari, e ſenza danno del Pubblico, per-
che pagò ſempre non ſolamente li dritti Camerali, ma an-
che li Communitativi, come coſta dall' Atteſtazione dell'
Eſattore delli medeſimi, data in Somm. godendo la ſola
eſenzione dal pagare certe Regaglie ſolite darſi alli Priori
pro tempore, e contentandoſi di minor guadagno, perche
non l'aveva da dividere con tanti Participanti, come forſe
ſuccedeva a gli altri.

Non era ſtato ſino a quel tempo affittato il Macello de'
Secolari, e perciò rimaneva in arbitrio di ciaſcuno l' a-
prirlo, così avendo riſoluto il pubblico Conſeglio, non 6
oſtanti li progetti fatti da Monſign. Governatore, per af-
fittarlo con la privativa, non eſcluſi da Monſign. Veſcovo,
tanto ſolo, che gli Eccleſiaſtici non ne rimaneſſero aggra-
vati, e l' utilità riſultaſſe a ſolo beneſiſio del Pubblico.
Ma nel meſe di Sett. fu affittato da Angelo Gentili *con la*
privativa (ſono parole del medemo nel ſuo eſame) *Che ſtan-*
doci il Macello de gli Eccleſiaſtici, non poteſſe neſſun altro
fare il Macello per li Secolari, dico, con la privativa, che

neſſun'

Digitized by Google

neſſun' altro poteſſe aprire Macello, eccetto, che Io: Ma ſer-
vandoſi quello degli Eccleſiaſtici, la Communità ritornava in
9 *ſua libertà di poterlo vendere ad altri, e fare aprire, ed*
eſercitar Macelli, come ſi faceva prima, che lo pigliaſſi Io,
ce n' erano due de' Secolari, ed uno degli Eccleſiaſtici, eſerci-
tato da d. Frollani.

Fù aperto queſto Macello a dì 28. del meſe di Settembre
e nella ſera antecedente, mentre il Frollani ſtava ſcorti-
cando una Vaccina nel Macello degli Eccleſiaſtici, fù car-
cerato inſieme con il ſuo Tagliatore, da Nicola Gennari
8 Caporale de' Sbiri del Governo, i quali chiuſero il Ma-
cello, e lo Scorticatoro, e ſe ne portarono via le chiave,
ed i Libri, e dopo di averli condotti ambidue nelle Segrete
della Rocca, ritornarono inſieme con un certo Spaciani,
Miniſtro del Subappaltatore della Gabella della carne a
fare la perquiſizione nella Concia, ſeù nello Stenditore,
dove il ſudetto Macellaro degli Eccleſiaſtici riteneva le ſue
Pelli, ad effetto di avere il corpo del delitto di una ſuppo-
ſta fraude.

Trovandoſi allora Monſignor Governatore fuori della
Città, Monſignor Veſcovo mandò ſubito un ſuo Domeſti-
co per ſapere dal ſuo Luogotenente, ſe la carcerazione fuſ-
9 ſe ſeguita per ordine ſuo, ed auntane la riſpoſta negativa,
non ſolamente da eſſo, ma ancora dal Barigello, fù ſen-
tito il medeſimo Caporale Nicola Gennari, che diſſe di
averla fatta, come Reviſore de' Macelli, deputato dall'
Appaltatore Generale della Gabella de' due quattrini ſo-
pra ogni libra di carne, e con partecipazione, ed ordine
di Giuſeppe Floridi, Subappaltatore della medeſima, ed
Intereſſato in uno delli ſudetti due Macelli, qual' ordine
reſta provato concludentemente in Proceſſo, non ſolo
dalla detta depoſizione del Caporale, e di più altri teſtimo-
10 nj di pubblica voce, e fama, ma della confeſſione ancora
dell' iſteſſo Floridi nelle ſue replicate comparſe, e proteſte,
date in Sommario.

Averebbe dovuto Monſignor Veſcovo procedere incon-
tinente alla declaratoria della ſcommunica contro li ſu-
detti Autori, e reſpettivamente Eſſecutori della carce-
razione per le molte ragioni, ed autorità, addotte *dallo*
Sprello nelle deciſion ta 8 e 129. e per altre ancora più
preciſe, e puntuali, da riferirſi in appreſſo. Contuttociò,
11 volendo procedere con tutta la maggiore dolcezza, e cir-
coſpezione poſſibile, ſi contenne nella ſemplice tranſmiſſio-
ne di un precetto alli detti Floridi, e Gennari per la ſcar-
cerazione del Macellaro, e del Tagliatore, almeno median-
te la ſicurtà, che ſi offeriva, *de ſtando juri, & judicatum*
ſolvendo: Ma quelli, in vece di obbedire, proteſtarono, e
ſi appellarono, e prodoſſero una copia ſemplice della ſud-
delegazione di Monſignor Teſoriere in perſona di Monſ.
Governatore, con le facoltà di conoſcere, e giudicare que-
ſte fraudi.

Stimò per tanto Monſignor Veſcovo di ſopraſedere tut-
tavia, e tolerare la clauſura del Macello, e lo ſtrapazzo di
quelli, che lo ſervivano, con ferma ſperanza, che doveſ-
ſero preſto ſcarcerarſi: Ma ne rimaſe deluſo, perche ſotto
12 diverſi preteſti furono ambedue ritenuti nelle Segrete ſino
alli 8. e 9. (reſpettivamente) di Ottobre, non oſtante, che
ſino alli 5. del medeſimo giungeſſe in Narni l' ordine di
Monſignor Teſoriere di ſcarcerarli ambidue, *præſtita fi-*
dejuſſione.

In tutto queſto tempo adunque fu il Frollani Macellaro
degli Eccleſiaſtici ritenuto nelle Carceri ſegrete della Roc-
ca di Narni con sì diligente cuſtodia, che ne meno fu poſ-
ſibile alli ſuoi Amici di fargli penetrare la notizia del de-
creto, venuto da Roma, nè anche per mezzo della Mo-
glie, che gli portava il vitto, che nello ſpazio di dodici
giorni potè parlargli una volta ſola nel principio. Contut-
tociò nel Martedì 8. di Ottobre gli furono fatte trovare le
Carceri aperte; Onde non è meraviglia, ſe egli anguſtia-
to da sì longa, e rigoroſa detenzione, e dal male di rotto-
ra, e più dall' apprenſione de' gravi danni, che gliene ri-
ſultavano, maſſime in tempo dell' unica Fiera, che ſi fac-
13 cia in Narni dalli 28. Settembre ſino alli 6. di Ottobre, ed
ignaro del decreto di Monſignor Teſoriere per la ſcarcera-
zione, viſtaſi la Porta aperta, ſenza riflettere ad altro,
ſi prevaleſſe dell' occaſione, e ſe ne fuggì dalle Carceri:
Dando con ciò vinto il giuoco a gli Avverſarii, che ben
14 conſapevoli del decreto, venuto da Roma tre giorni pri-
ma, dopò che non potevano più longamente farlo ſtare
carcerato, gli prepararono il laccio per farlo cadere con-
tumace.

Era in quel tempo Monſignor Governatore tuttavia aſ-
ſente dalla Città per certa ſua Commiſſione in Terni, d'
onde ritornato nella mattina del ſeguente Mercordì, dopo
di avere fatto eſaminare in ſua preſenza il Tagliatore, lo 15
fece ſubito ſcarcerare ſenza pena, e ſenza ſicurtà di ſorte
alcuna, e quello vedutoſi in libertà, partì ſubito da Narni,
e ritornoſſene a Terni ſua Patria.

In queſto modo diſperſi gli Operarj del Macello degli Ec-
cleſiaſtici, reſta queſto ancora chiuſo ſino al preſente gior-
no 25. di Gennaro e chiuſo ſtarà ſempre, quando ne va- 16
dano impuniti gli Autori, potendoſi facilmente conſide-
rare, chi ſia per ritrovarſi giammai tanto imprudente, ed
arriſchiato, che con un eſempio di queſta ſorte avvanti
a gli occhi, voglia eſporſi a ſoffrire ſimili ſtrapazzi, e pre-
giudizj per ſervire a gli Eccleſiaſtici con un guadagno mol-
to tenue. Perche, ſe il Frollani foſſe ſtato carcerato, ed
anche impiccato per qualche grave delitto, non per queſto
ſarebbono mancati altri, che ſerviſſero, e teneſſero aperto
il Macello, con la ſperanza di non cadere in ſimili pene,
con guardarſi dal commettere ſimili colpe. Ma vedendo
un' oppreſſione, e concuſſione di queſta ſorte, ſenza ve-
run giuſto titolo, e per una cauſa, che quando anche ſoſ- 17
ſiſteſſe, pure non portava altra pena, che pecuniaria, co-
me ſi è accennato di ſopra, e ſi dimoſtrarà meglio in ap-
preſſo, ogn'uno ha ben capito, ed inteſo ciò, che gli Au-
tori, e Direttori di queſto fatto hanno voluto, che ſi ca-
piſſe, e s' intendeſſe. Il che, ſe non è un' impedire, non
ſolo indirettamente, ma ancora direttamente l'uſo del Ma-
cello a gli Eccleſiaſtici con privarli de' neceſſarj Operarj,
e diſtogliere, concotere, e ritrarre ogn' altra Perſona dal 18
ſervirli, difficilmente ſi darà mai il caſo, nel quale ſi ve-
rifichi tale impedimento, ad effetto, che ſia luogo a
farlo rimovere con i rimedj canonici, ſecondo li De-
creti, riferiti *dal Riccio in Synopſi, verb. Macellum.*

Nè poſſono ſcuſarſi gli Autori ſotto il manto ſpecioſo
delli dritti della R. C. A. e di evitare, e punire le fraudi,
perche quelli non ſono mai ſtati poſti in dubbio, anzi ne 19
meno in diſcorſo: E circa le fraudi biſogna, che habbia luo-
go il prudente avvertimento inſegnato dalla Sacra Rota
in una Barchinonen Exemptionis 23. *Junii* 1643. *coram*
Card. Corrado, riferita dal *Pignatel. nel Tom.* 1. *conſult.* 49.
numer. 18. dove riſpondendo a queſto motivo, o ſia pre-
teſto de' Laici, in queſta preciſa materia del Macello de-
gli Eccleſiaſtici, dice notabilmente al noſtro propoſito.
Verùm quidem eſſe, quod obviandum ſit fraudibus, ſed in
primis, ac ſuper omnia cavendum, ne donec Sæculares 20
aliorum fraudibus remedium adhibere velint, ipſi frau-
dem majorem non committant, excedendo limites pro-
priæ juriſdictionis in præjudicium Immunitatis eccleſia-
ſticæ.

E queſto a punto è il preſente caſo, nel quale a titolo,
e ſotto preteſto di caſtigare le ſuppoſte fraudi, hanno il
Floridi, il Gennari, ed i loro Direttori ecceduto in più 21
modi i limiti della propria giuriſdizione, o (per meglio
dire) aſſ. commiſſione, ed incombenza.

Primieramente hanno ecceduto nella Carcerazione delli
due Macellari, ſeu Operarj, neceſſarj del Macello degli
Eccleſiaſtici, quali non potevano carcerarſi, nè moleſtar-
ſi dalla Podeſtà ſecolare ſenza leſione dell' Immunità, co-
me più volte è ſtato deciſo da queſta Sacra Congregazione
e ſpecialmente *in una Verulana* ſotto li 2 *Ottobre* 1691. ivi: 22
Gubern. Verulanus, ſeu ejus Curiæ Min. excommunicatur,
quia viſitavit Molendino Eccleſiaſticorum, & carceraverit
Molitores Affictuarios eorundem, come ſi legge nel *Riccio*
in Synopſi pag. 408. *num.* 21. *& pag.* 403. *num.* 13. *e pag.* 475.
num 12. ed in una *Arianen.* ſotto li 8. *Aprile* 1687. ivi:
Operarij Molendini Olivarum Conventus Regularium,
vendentes oleum menſuris non juſtis, nequeunt puniri à Ju-
ſtitiariis ſæcularibus, come riferiſce il *d. Riccio in Synop.*
pag. 476. *num.* 16 ed in una *Æſina* ſotto li 19. *Febraro* 1704.
ivi: *Suſtinentur Cenſuræ, latæ contra Miniſtros laicos,*
qui carceraverunt Operarios Monialium. Idem *Riccius ibid.* 23
pag. 484. *num.* 13. *e nella pag.* 539. *num* 18. ivi: *Item ab-*
ſolvuntur in forma Eccleſiæ, impoſitis gravibus pœniten-
tiis &c. Actuarii, & Executores Curiæ laicæ, qui carcera-
verant Operarios cujuſdam Parochi &c ed in una *Feretra-*
na 16. *Novembris* 1695. ivi: *Prævia excarceratione, re-*
ſtitutione rerum ablatarum, & abolitione actuum, factorum
in Foro laico, abſolvuntur in forma Eccleſiæ conſueta Exe-
cutores laici, qui carceraverant Laboratores, ſeu Operarios
Religioſorum, & abſtulerant Boves de eorum ſervitio. Ricc.
ibid. pag. 444. *num.* 7.

Se dunque dd. Operarj, e neceſſarj Miniſtri del Macel-
lo

Digitized by Google

lo degli Eccleſiaſtici, non potevano carcerarſi, nè anche
da un Giudice, o Governatore laicale, molto meno po-
24 tevano farlo il Floridi, ed il Gennari, Perſone private,
di propria autorità, così di fatto, e ſenza mandato di al-
cun Giudice.

Hanno preteſo li medemi di ſoſtenere queſto loro atten-
tato con le facoltà, delegate da Monſign. Teſoriere a Mon-
ſignor Governatore; Ma la ſcuſa potrebbe aver luogo, ſe
la carcerazione foſſe ſtata decretata dal ſudetto Monſignor
Governatore, il che non ſoſſiſte, nè ſi è mai provato,
anzi nè meno allegato in Proceſſo, nè dal Gennari, nè
dal Floridi in tante loro Comparſe, e Proteſte, come pu-
re ſarebbe ſtato neceſſario, perche nè l' Appaltatore Ge-
25 nerale, nè li ſuoi Miniſtri avevano veruna giuriſdizione ſo-
pra gli Eccleſiaſtici, nè ſopra il loro Macello, nè ſopra i
loro Operarj, ed inſervienti: E Monſignor Teſoriere,
che l'aveva per Chirografo ſpeciale di N. S. non l'ha dele-
gata, o communicata ad eſſi, nè ad altri, che a Monſi-
gnor Governatore, il quale non ha ordinata la Carcerazio-
ne: Di maniera tale, che in ſino a tanto, che non ſi pro-
vi concludentemente, che la carcerazione ſia ſeguita per
ordine eſpreſſo del ſudetto Prelato, ſarà ſempre vero, che
fu nulla, e temeraria, e leſiva dell' Immunità eccleſia-
ſtica.

Si aggiunge, che nè anche Monſignor Governatore ave-
rebbe potuto venire a queſt' atto con l' autorità, delegata-
gli da Monſignor Teſoriere ſe prima non aveſſe notificate
26 al Tribunale eccleſiaſtico tali ſue facoltà ſiccome più volte
è ſtato deciſo, e ſpecialmente in una, *Senogallien.* & in una
Civitatis Caſtelli appreſſo il *Riccio in Synopſi alla pag.* 299.
num. 28. e 29. ed in una *Verulana* ſotto *li* 3. *Ottobre* 1711.
27 con la ſeguente dichiarazione: *Riferitoſi in Sac. Congreg.
il Proceſſo delle Cenſure, che dalla Curia di V. S. ſono ſtate
promulgate contro il Dottore Orazio Galli, Commiſſario di
Monſignor. Teſoriere Gen. di N. S. e Franceſco Antonio Ca-
leſati Notaro, per avere queſti ſenza eſſibire la loro Commiſ-
ſione, proceſſato il Chierico Gaudioſo Sindico per la fuga,
preſa dalle Carceri di Froſinone, con rottura delle medeſime,
in pregiudizio della ſua giuriſdizione Veſcovale: Queſti E-
minentiſſimi Sig. hanno dichiarato, che le dette Cenſure ſi ſo-
ſtenghino &c.* E l'iſteſſo fu riſoluto anche in una *Feretrana
li* 11. *Luglio* 1712. nella quale, perche il Commiſſario del-
la Legazione di Romagna non aveva eſſibite le ſue facul-
tà prima di procedere contro un Colono della Menſa Ve-
28 ſcovale, fù reſcritto: *Cenſuras ſuſtineri, Proceſſum eſſe
nullum, & reſtituenda Viatica per Commiſſarium*; Siche,
ritornando al noſtro caſo non eſſendoſi data veruna notizia
al Tribunale eccleſiaſtico di tali facoltà, ſe non dopò ſe-
guita la carcerazione, cioè con l' eſibizione della Copia
ſemplice della Delegazione di Monſignor Teſoriere, pro-
dotta *in Actis* nel giorno ſeguente 28. Settembre e con la
produzzione della Copia pubblica ſotto li 14. di Ottobre ne
ſiegue, che prima di quel tempo Monſignor Governatore
iſteſſo non averebbe potuto eſſercitare detta giuriſdizione
delegata, e per conſeguenza nè meno carcerate li Macella-
ri, nè fare perquiſizione nel Macello degli Eccleſiaſtici.
Con tutte queſte neceſſarie rifleſſioni, e premeſſe avereb-
be proceduto, e proveduto la nota prudenza, e modeta-
zione di Monſignor Governatore ſe il Floridi, ed il Gen-
nari aveſſero fatto a lui ricorſo, come dovevano, in vece
29 di farſi la Giuſtizia da ſe ſteſſi, con una violenza, tanto
meno ſcuſabile, quanto, che non vi era pericolo veruno
in mora, nè meno ſoſpetto immaginabile di fuga.

Il dire poi, che non ſi ſapeva, che queſto foſſe Macel-
lo degli Eccleſiaſtici, come li Difenſori del Floridi non
hanno dubitato di aſſerire avvanti a Monſignor Auditore
del Papa, è un negare la luce del Sole, perche in una pic-
30 cola Città era più che notorio queſto fatto, come coſta in
Proceſſo, e ſi crede non ſia mai per approvarſi un tal ripie-
go dall' iſteſſo Floridi, che in tante ſue Comparſe non ha
mai allegata tale ignoranza, ed era prima ricorſo a Monſi-
gnor Veſcovo perche obbligaſſe li Frollani a pagargli in
moneta di argento la gabella delli due quattrini per libra e
ſi era dichiarato con il medeſimo di volere viſitare d. Ma-
cello; e perche ſentì riſponderſi, che ciò non gli era leci-
to, ricorſe a Roma, e con il mezzo de' ſuoi Principali pro-
31 curò, ed ottenne da Monſignor Teſoriere la ſopradetta De-
legazione in perſona di Monſignor Governatore, ſpedita
ſolamente a dì 21. Agoſto; cioè 11. giorni dopo l'apertura
del Macello degli Eccleſiaſtici; Tutte le quali operazioni,
e diligenze provano ad evidenza, che il Floridi ben ſape-
va, che quello era il Macello degli Eccleſiaſtici. E quan-
to al Gennari conſta in Proceſſo, che nell' atto iſteſſo della
Carcerazione gli fu eſſibita dal Frollani la Patente, che te-
neva di Monſig. Veſcovo, regiſtrata nel Sommario, e
che non ne fece alcun caſo, come dicono li Teſtimonii *de
viſu* in d. Sommario.

In ſecondo luogo hanno li medemi Gabellieri ecceduto,
perche la Carcerazione, non ſolo fu fatta ſenza giuriſdi-
zione, ma ancora ſenza cauſa, mentre in fatti la ſuppoſta 32
fraude non è ſtata commeſſa, e molto meno provata, co-
me ſi farà vedere in appreſſo, non per aſſumere la formale
diſcuſſione di queſt' articolo, rimeſſo a Monſignor Teſo-
riere, ma ſolo per una tal, quale notizia, ed inſtruzione
dell' animo dell' EE. VV. affinche riconoſcano più chiara-
mente l' aggravio, e la ſoperchieria, patita da quei poveri
Macellari, ed in perſona loro, dagli Eccleſiaſtici Orato-
ri, che ne dimandano il riparo.

Due ſono le fraudi, o ſiano controvenzioni, che ſi pre-
tendono commeſſe dal Frollani, come ſono ſtate allegate
dal Gennari nel ſuo Eſſame, e dal Floridi nelle ſue Prote- 33
ſte. Una conſiſte nell' avere ammazzare le Beſtie, ſenza
prima chiedere licenza al Subappaltatore, e l'altra per non
aver dato conto al medemo di tutte le Beſtie ammazzate,
come ſi pretende riſulti dal confronto del numero delle Pel-
li, ritrovateſi nella perquiſizione. Ma la prima contro-
venzione non è punibile, e la ſeconda non ſoſſiſte.

Non è punibile l' aſſ. prima contravenzione perche il
Frollani era Macellaro pubblico, ed ammazzava in pubbli-
co, ed in giorno di Venerdì alle ore 22. in preſenza di mol-
ta gente, ſecondo l' antico, e moderno ſolito, e ſuo, e de
gli altri Macellari, che facendo pubblicamente tal meſtiere, 34
hanno ſempre ammazzato, e ſcorticato con la ſola permiſ-
ſione generale, e preſunta, chiamando il Peſatore a peſa-
re la Carne ſolamente dopo ſcorticata, e prima di tagliar-
la, come depongono li Teſtimonj, ſenza che mai il Sub-
appaltatore ne abbia fatta doglianza, o ſuſcitata queſta
pretenſione prima di adeſſo: Nel qual caſo, quando anche
la generalità delle parole de' Bandi poteſſe ſembrare contra-
ria (il che non ſi crede, almeno riſpetto alli Macellari pub-
blici] pure ſi devono intendere ſecondo la pratica co- 35
mune, e pacifica degli altri, maſſime ad effetto di eſclu-
dere ogni ombra di dolo, ſenza di cui non ha luogo la pena,
come inſegna il *Cardin. de Luc* in ſimili materie, *de Regal.
diſc.* 119. *n.* 16. e 22. *diſc.* 120 *num.* 4. & *diſc.* 152. *num.* 7.
& *ſeq.* & *diſc.* 153. *num.* 9.

Molto meno ſoſſiſte l' altra preteſa fraude delle Pelli,
perche quelle 10. o 11. di Caſtrato, che ſi pretendono tro-
vate in maggior numero delle aſſegnate, erano di un' altro
Negoziante, per nome Federico Medei, che le aveva 36
comprate con le debite licenze da un' altro Macellaro, e
nell' atto iſteſſo della perquiſizione vi accorſe non ricerca-
to, e ne fece pubblica, e ſpontanea dichiarazione, in
tempo, che li ſuppoſti Rei già ſtavano in Segreta, e non vi
era chi parlaſſe per eſſi. Che ſe la piena Camera in un caſo
ſimiliſſimo, per eſcludere la fraude, e la pena, ſi conten- 37
tò della ſola poſſibilità, eziandio ſenza l' individuazione
delle Perſone, dalle quali ſi dicevano avute le robe di con-
trabando, come ſi vede nel *diſc.* 69. *per tot. del Cardin. de
Luc. de Regalib.* molto più ſi doverà eſcludere nel preſente
caſo, nel quale non ſi allega una poſſibilità generica, ma
una verità ſpecifica, e concludentemente provata.

Si aggiunge, che di queſta preteſa frode delle Pelli non
vi è altra prova, che quella, che riſulta dalla perquiſizio-
ne, di ſopra riferita, quale fu nulla, e punibile, come 38
fatta dalli ſoli Miniſtri dell' Appaltatore, che non aveva-
no tale facoltà, che non compete nè anche alli Giudici lai-
ci, come prova ex profeſſo *il Pignatel. nella conſult.* 49. *per
tot. del Tom.* 1. al quale poſſono aggiungerſi li Decreti, ri-
feriti dal *Ricc. in Synopſi pag.* 440 *num.* 11. ibi: *Judex lai-
cus non poteſt ingredi Molendina Eccleſiaſticorum ad effectum
inquirendi circa fraudes, & menſuras*: E più di freſco an-
cora in una *Verulana* 2. *Octobris* 1691. ibi: *Non licet Guber-
natori, ſeu Curiæ ſæculari viſitare, ſeu perquiſitiones face-
re in Molendinis Monialium, & aliorum piorum Locorum*, 39
quamvis ſint concecta à Moltoribus Affictuariis. *Ricc. ibid.
pag.* 475. *num.* 12. *cum ſeqq.* E così non eſſendo ſtata fatta
la perquiſizione per ordine di Monſignor Teſoriere nè di
Monſignor Governatore di Narni ſuo Delegato (che ſoli 40
potevano darlo in virtù delle ſpeciali loro facoltà) ma ben-
sì dalli ſoli Miniſtri dell' Appaltatore, e di propria loro au-
torità, o per meglio dire, animoſità, non ſolamente fu
nulla, e come tale non può fare alcun grado di prova con-
tro il Macellaro degli Eccleſiaſtici; Ma ſono ancora puni-
bili

bili coloro, che tanto oſorono, per le medeſime ragioni
di ſopra conſiderare in propoſito della Carceratione, la
quale conſeguentemente fu nulla, non ſolo per difetto del-
la giuriſdizione, ma ancora per difetto della cauſa, perche
ſi vede manifeſtamente, che non ſono vere, non ſono
provate, non ſono punibili, le tanto decantate frodi,
a titolo delle quali ſi ſono eſterminati gli Operarj, e ſi
è chiuſo il Macello de' gli Eccleſiaſtici.

III. Hanno gli Appaltatori ecceduto, perche, dato
ancora, e non conceſſo, che la ſuppoſta frode foſſe vera,
41 queſta ad omne pejus poteva conſiderarſi nel Frollani Ma-
cellaro, e non già nel ſuo Tagliatore, che eſſendo un me-
ro Garzone, ſalariato per le ſole fatiche, ed operazioni
manuali, non aveva il maneggio del Negozio, nè l'obbli-
go di chiedere licenza, nè di fare l'aſſegna delle Pelli,
nè riportava commodo alcuno dal fraudare la Gabella.

IV. Hanno ecceduto, perche, ſuppoſto ancora, che
il Frollani aveſſe commeſſa la preteſa frode, non per que-
ſto poteva punirſi con la carcerazione, ma ſolamente con
42 pena pecuniaria, a tenore dell' Editto di Monſignor Te-
ſoriere, che letto, e riletto, non contiene altra pena, che
queſta: Tanto più, che non vi era, nè ombra, nè ſoſpet-
to alcuno di fuga, ed il Frollani teneva attualmente in
Narni Caſa aperta, con Moglie, e Figli, ed (oltre al re-
ſto) vi poſſedeva per uſo proprio un Cavallo, e cinque,
o ſei Vaccine, oltre a quella, che ſi ſtava ſcorticando,
come coſta in Proceſſo, ed era notiſſimo ha tutti.

V. Hanno ecceduto, perche dovevano ſcarcerarſi alme-
no dopo il precetto di Monſignor Veſcovo, con l' offerta
43 della ſicurtà idonea *de ſtando juri, & judicatum ſolvendo*,
per cui rimaneva ſufficientemente aſſicurato l' intereſſe
dell' Appaltatore, e de' ſuoi Miniſtri, e Subalterni per
la ſuppoſta frode, e ſe non ſi volevano ſcarcerare ambe-
due, doveva ad omne pejus rilaſciarſene almeno uno, af-
finche poteſſe ſeguitarſi il Macello, ed il ſervizio degli Ec-
cleſiaſtici non patiſſe. Alla peggio dopo venuto il decreto
di Monſignor Teſoriere, non potendoſi mai ſalvare, o ſcu-
ſare una carcerazione, e detenzione ſi lunga, e ſi pregiu-
diziale per una Cauſecola di queſta ſorte.

Nulla rilevando il dire, che la ſcarcerazione non di-
pendeva dal Floridi, nè dal Gennari, Autori della Car-
cerazione; Perche ſi riſponde, che almeno dovevano fa-
re le loro parti, e diligenze, per rimovere l' impedimento,
da eſſi originato, procurato, e cauſato, come inſegna la
44 *Rot. coram Ludoviſ. deciſ.* 501 *numer.* 1. ſecondo la teo-
rica di *Bartol. nella leg. Qui commeatus ff. de Re milit.*
comunemente ſeguitata da Dottori, per teſtimonianza
del Boer. alla deciſ. 40 *num.* 4, Queſte diligenze poteva-
no farſi in più modi, e ſpecialmente con accettare la Si-
curtà offerta, e conſentire dal canto loro alla ſcarcerazio-
ne, il che l' averebbe molto facilitata, come inſegna la
pratica, quando ſi tratta di carcerati ad iſtanza delle Par-
45 ti, e per intereſſi pecuniarj. Ma tanto lontani ſono ſtati
li medemi dal fare una minima diligenza, per rimuovere
l' impedimento, da eſſi originato, che anzi proteſtarono
in contrario.

Queſto sì ſtrano, ed irregolare modo di procedera non
laſciava oramai più luogo di dubitare a qual fine foſſe diret-
to, e ſe li medemi tendeſſero ſolamente a punire legal-
mente le ſuppoſte frodi del Frollani, o più toſto ad impedi-
re, e quaſi impoſſibilitare a gli Eccleſiaſtici l' uſo del
Macello ſeparato, correlativamente all' apertura di quel-
46 lo de' Secolari, come ſi rendeva manifeſto dalla com-
binazione di tutte inſieme le circoſtanze, e di tempo, e
di luogo, e del contratempo, preſo nell' aſſenza di
Monſignor Governatore, e dell' apertura del nuovo Ma-
cello, nel giorno dopo la Carcerazione, e nelle condi-
47 zioni, inſolite nell' Affitto del medemo, con una pri-
vativa condizionata, come ſi è riferito di ſopra.

Vedendoſi per tanto ſerrato il proprio Macello, ro-
vinati quelli, che lo tenevano, ſpaventati gli altri,
che averebboro potuto applicarvi, e coſtretti gli Eccle-
ſiaſtici a provederſi nell' unico Macello de' Secolari,
con tanto loro ſvantaggio, e nella qualità, e nel prez-
zo delle carni, quanto ſi può riconoſcere nel Summario
48 eccitato ancora dalle querele de' medeſimi, e più dal-
l' obbligo del proprio offizio Monſignor Veſcovo diede
parte di quanto paſſava a queſta Sac. Congreg. ed av-
uta da Monſignor Secretario la riſpoſta, di procedere
ſecondo, che aveſſe ſtimato di giuſtizia, dopo l' inuti-
le ſofferenza di 19. giorni, venne finalmente *ſer. ſer.*
alla declaratoria delle Cenſure contro li detti Floridi,
e Gennari, per avere impedito l' uſo del Macello de-
gli Eccleſiaſtici.

Nella iſteſſa mattina del Martedì 15. di Ottobre alle o-
re 16. dopo che nella mezza notte precedente era già ſpi-
rato il termine delli tre giorni, prefiſſo *ad dicen. cauſam
quare &c.* e per conſeguenza già ſottoſcritto da Monſignor
Veſcovo il decreto, e la minuta de' Cedoloni, fu preſen- 49
tato al cancelliere Veſcovale, e poi al Promotor Fiſcale
Oratore un Monitorio *Jactationis, & Jactationum, &
ſuper obſervatione Capitulorum Appaltus, & avocatio-
ne Cauſæ cum inhibitione*, ſpedito nel Tribunale di Mon-
ſignor Teſoriere, che fu ricevuto con tutto il maggior riſ-
petto, fino a farſene poi le copie nella Cancellaria medeſi-
ma, e ſotto la dettatura dell' iſteſſo Cancelliere per mi-
nore incommodo di Chi compariva per l' Appaltatori.
Vero è, che non pertendo punto la Cauſa della decla-
ratoria delle Cenſure, e non potendo queſta ritardarſi da
veruna inibizione, ſecondo, che più volte ha dichiarato
queſta Sac. Congregazione appreſſo il *Riccio in Synopſi
Verbo Inhibitio pag.* 428. *& verb. Epiſcopus quoad Im-
munitatem pag.* 494. *numer.* 2. Siccome nè meno da ve- 50
runa appellazione, che non ha luogo in *ſuſpenſivo idem
verb. Appellatio pag.* 47. *num* 3. 4. 5. e 6. perciò fu proce-
duto all' affiſſione ancora de' Cedoloni, che per accidente
non erano ſtati affiſſi prima.

Poco dopo in una cantonata del Palazzo Veſcovale, su
la Piazza maggiore (che chiamano *del Lago*,) e giuſto
a canto ad uno de' ſudetti Cedoloni, fu affiſſa dal pubbli-
co Balio una Copia del ſopradetto Monitorio per ordine del
Floridi, che, non contento di queſto, fece ancora nel ſe-
guente giorno eſſeguire contro il Promotor Fiſcale, ed il
Cancelliere Veſcovale ſei altre citazioni Camerali, av-
vanti all' EE. VV. a Monſignor Teſoriere, ed a Mon-
ſignor Audit. di N. Sig. ad *viden. purgari attentata &c.* 51
e per compimento del diſprezzo, il Gennari Caporale
de' Sbirri, oltre le minaccie, e parole ingiurioſe, pro-
ferite contro il Cancelliere, nè anche volle in quei due
giorni fare alcun caſo delle Cenſure, nè aſtenerſi dal
prattticare liberalmente, come prima, come coſta in
Proceſſo.

La copia del ſudetto Monitorio non ſi poteva affiggere,
perche *quidquid ſit in Partibus* (ſono parole dell' *U-
berto* nel *Trat. de Citationibus cap.* 12. *numer.* 89.)
*executor Monitorii, ſive Judex, ſive Nuncius, nihil
aliud habet agere, niſi præſentare Parti idem Monito-
rium originale, cum dimiſſione copiæ, juxta formam,
traditam in Clem. Cauſam, cum ibi notatis, de Election.*
Il che eſſendoſi già fatto, non una volta ſola, ma due,
e contro il Promotor Fiſcale, e contro il Cancelliere, 52
non rimaneva più luogo a farſi per *affixionem* perche que-
ſta ſorte di citazione è ſuſſidiaria, e procede ſolamente
in quei caſi, ne' quali non ſi puol citare perſonalmente.
Queſto è tanto vero, che non ſolamente non può farſi
dall' Eſſecutore, ma nè meno decretarſi dal Giudice,
*niſi conſtito de contumacia, vel latitatione, vel receſſu Ci-
tandi*, come prova ſolidamente l' *Uberto ſopracitato nel
cap.* 12. *numer.* 217. con molti ſeguenti, e nella parte
2. *ſub tit. de Citationibus probotoriis for.* 11. *pag. mihi*
35. dove dopo un nuovo eſſame di queſta materia, fi- 53
nalmente conchiude: *Ideoque Proceſſus per affixionem
fieri non poteſt, quando, vel Principalis, vel Procu-
rator, ſive perſonaliter, ſive Domi citari poteſt.*

Se dunque, nè anche dal Giudice poteva decretarſi
l' affiſſione del Monitorio, quando era eſſeguibile, e
perſonalmente, ed in Caſa, molto meno poteva or-
dinarſi dal Floridi, che non era, nè Giudice, nè Eſ-
ſecutore, ma ſolamente Parte, dopo che l' iſteſſo
Monitorio era già ſtato eſſeguito perſonalmente, non 54
ſolo contro il Promotor Fiſcale Oratore, ma contro il
Cancelliere.

Che ſe, tutto ciò non oſtante, il detto Floridi,
contro ogni teorica, e prattica legale, contro la for-
ma, natura, e tenore dell' iſteſſo Monitorio, ſenza
mandato alcuno del Giudice, così di fatto, e di pro-
pria autorità, ne aveva fatta l' affiſſione, ben potè
ancora Monſignor Veſcovo ordinarne la diſaffiſſione,
per qualche riparo dell' inſulto, ricevuto nella propria 55
giuriſdizzione, e Caſa, e con tanta pubblicità ſenza
che per queſto poteſſe concepirſi, o figurarſi alcuna
immaginabile offeſa del Tribunale di Monſign. Teſorie-
re, che ciò non aveva comandato, e per conſeguen-
za, non avendo parte alcuna nell' affiſſione, che fu
un

un eccеſſo del ſolo Floridi, e di Chi lo dirigeva, nè tampoco poteva prenderla in ciò, che ſi era fatto per correggerlo.

Tanto più, che non potendo l'affiſſione del Monitorio
ſervire a nulla in ordine a citare, ed inibire li Miniſtri del-
la Curia Veſcovale, dopo che erano già ſtati perſonal-
mente citati, ed' inibiti, era evidente, che detta Copia,
affiſſa in quel tempo, ed in quel luogo, non faceva più
figura di Monitorio, ma di una ſpecie di Manifeſto, e
56 di Contracedolone, per contraporlo a quello del Veſco-
vo, e diſcreditare appreſſo il Pubblico le Cenſure, co-
me il detto Floridi ſe ne dichiarò eſpreſſamente nell'at-
to iſteſſo di comandare l' affiſſione al Balio, che nel
ſuo Eſame così depone: *La cauſa preciſamente non la sò,
ma per quanto diceva il detto Signor Giuſeppe Floridi or-
dinava, che ſi affiggeſſe detta Inibizione nel luogo vicino
al Cedolone di Scommunica per opporſi, ed impedire la d.
Scommunica.*

Si crede pertanto, che una tale affiſſione, accompagna-
ta dalle ſudette circoſtanze, e di tempo, e di luogo, a
di parole, eſegnita, non già furtivamente, e di not-
te, ma pubblicamente autoritativamente, e per mezzo
57 del pubblico Balio, contenga in ſe una nuova, e diſtin-
ta leſione, violazione, e perturbazione dell' Immunità,
libertà, e giuriſdizione Eccleſiaſtica; Perche in ſoſtanza,
ſe il Floridi credeva di eſſere gravato, dovea cercare,
ed aſpettare il rimedio da queſta Sacra Congregazione al-
la quale aveva appellato, ma non poteva farſi la giuſti-
zia da ſe, nè oppugnare il ſuo legitimo Superiore, per
58 via di Manifeſti, o Contracedoloni, e di ſimili equi-
valenti, de' quali apena ſi è dato qualche eſempio nelle
Controverſie più ſtrepitoſe tra le Podeſtà ſecolare, ed
eccleſ.

E pure non ſolamente queſto ecceſſo reſta tuttavia impu-
nito; Ma la Curia Veſcovale è ſtata obbligata a fare affig-
gere di nuovo nel medemo luogo la Copia del Monitorio,
per evitare la carcerazione de' ſuoi Miniſtri; Di maniera
tale, che ſecondo il preſente ſtato, reſta negli occhi, e
59 nel giudizio del Pubblico approvata, e canonizzata l'affiſ-
ſione, ordinata dal Floridi, e riprovata la diſaffiſſione ne-
ceſſaria, ordinata dal Veſcovo.

E parimente fino al preſente giorno, da quattro meſi
reſta chiuſo il Macello degli Eccleſiaſtici; Vanno diſper-
ſi con totale rovina delle loro miſerabil Famiglie quel-
li due poveri Operarj, che lo ſervivano, concuſſi, e ſpa-
ventati quelli, che ſarebbero per ſervirlo, aſtretto il Cle-
ro ſecolare, e regolare, il Seminario, l' Oſpedale, ed
ogni altro Luogo Pio, a ſervirſi, come ſi può, nell'u-
nico Macello de' Secolari, con pagarvi la Carne un
quattrino di più per libra, ed in una parola, giace op-
60 preſſa la giuriſdizione, a Libertà eccleſiaſtica già da quat-
tro meſi, aſpettando dalla ſomma giuſtizia, e pietà dell'
EE. VV. l'opportuno riparo al paſſato, e neceſſario rime-
dio al futuro.

Die 10. Martii 1716. relata Cauſa in C. I. reſcriptum fuit, *Cenſuras non ſuſtineri*.

DISCEPTATIO XXIX.

Narnien Viſitationis Hoſpitalis.

PRO

Promothore Fiſcali Curiæ Epiſcopalis.

CUM

Deputatis, & Rectoribus Hoſpitalis.

ARGUMENTUM.

Epiſcopus an poſſit revidere Computa Hoſpitalium, & piorum Locorum; non ſolùm quoad Spiritualia, ſed etiam in concernentibus Temporalia; Et ad dictum effectum, an teneatur accedere ad Ædes Hoſpitalis, vel potiùs Libri tranſportandi ſint ad ejus Palatium. Deficientibus Ægrotis in aliquo Hoſpitali quid faciendum ſit de illius redditibus.

Nella Città di Narni trovaſi eretto da tempo antichiſſi-
mo un' Oſpedale, ſotto l' invocazione, già di San
Girolamo, ora della SS. Trinità, a beneficio degli Infer-
mi di ogni Nazione, ed infermità, de' Pellegrini, e degli 1
Eſpoſti, l' amminiſtrazione del quale ſi eſſercita da tre Gen-
tiluomini, che ſogliono eleggerſi ogn' anno dalla Com-
munità, o ſia da un particolare Conſiglio, che chiamano
Cernità. Non ſi ha memoria della fondazione di queſt'Oſ-
pedale, nè come ſi governaſſe, e le dalli Veſcovi ſi viſitaſ-
ſe prima del Concilio di Trento; Solamente ſi ha, che nell'
anno 1573. e 1574. fu viſitato da Monſignor Romolo Ceſi,
allora Veſcovo di Narni, e perche li Rettori di quel tem-
po, aſſiſtiti ancora dalla Comunità, non volſero accet-
tare alcuni Capitoli, o ſia Decreti, fatti dal predetto Veſ-
covo, per il buon governo del Luogo Pio, ne ſeguirono
ſcomuniche, carcerazioni, e ricorſi a Gregorio XIII. che
rimeſſe la Cauſa alla Congreg. del Conc. dove fu termina- 2
ta con l' infraſcritta Lettera, ſcritta al medeſimo Prelato,
e regiſtrata al *Lib. 2. delle Lettere della Sagra Congreg.
fol. 44.*

*Cùm de Libello, his Litteris adjuncto, actum eſſet in Sac.
Card Conc Trid Inter. Congreg & prætèrea auditum, ac
diligenter perpenſum quidquid Narnienſis Communitatis,
& Rectorum Hoſpitalis SS. Trinitatis nomine exponebatur, 3
Cong. cenſuit, poſſe A. T. viſitare ipſam Hoſpitale, & viſi-
tando ſtatuere ea, quæ ad rectam ejus adminiſtrationem per-
tinent, & ſi quid erit, quod abs te minus juſtè ſtatutam con-
tendant Rectores Hoſpitalis, ab eadem Congreg utraque
Parte audita, cognoſcendam poſtea, & quod jus poſtulabit 4
decernendum eſſe. Deus A. T. bonam valetudinem, & omnia
fauſta concedat. Romæ die 6. Aprilis 1574*

Nell' iſteſſo anno 1574. li Priori della Città, e Rettori
dell' Oſpedale formarono alcuni Capitoli per il regolamen-
to, e maneggio del medemo, e tra gli altri uno del tenore
infraſcritto, cioè.

*Item, che detto Fattore in fine dell' anno abbia a render
conto della ſua amminiſtrazione alli Magnifici Signori Prio-
ri, con intervento di Monſignor Illuſtriſſimo Veſcovo, o ſuo 5
Vicario, ſecondo l' ordine del Sagro Concilio Tridentino e l'
ordine, laſciato dal Reverendiſſimo Viſitatore gli anni paſ-
ſati.*

E' ſtato l' Oſpedale ſucceſſivamente viſitato dagli altri
Veſcovi, ſenza controverſia, che ſi ſappia, ſolamente
l' anno 1657. a di 26. Aprile, il Capitano Onofrio Calda-
rini, uno de' Rettori, preteſe, che Monſignor Caſtelli,
allora Veſcovo, doveſſe contenerſi ſolamente nella Viſita 6
della Chieſa, e del Cimiterio, e non eſtenderſi alla Viſita
delle altre Officine. Sopra la quale difficoltà, fatti dal
Veſcovo portare, e leggere gli Atti delle Viſite di Monſi-
gnor Bucciarelli, ſuo Predeceſſore, dalli quali appariva,
aver egli viſitato tutto, non ſolamente Chieſa, Cimite- 7
rio, e Supellettili ſagre, ma tutte le altre Officine ancora,
tanto eſſo Calderini, e gli altri Rettori, come l' iſteſſo
Magiſtrato della Città, ivi preſente, non replicarono co-
ſa alcuna, e così proſegui pacificamente la ſua Viſita, co-
me più diſtintamente appariſce dagli Atti, riferiti, nel
Sommario.

Nelli primi anni di Monſignor Picarelli fu di nuovo
preteſo dalli Rettori dell' Oſpedale, che il Veſcovo non
poteſſe viſitarlo, quanto all' amminiſtrazione temporale,
ma ſolamente nelle coſe, appartenenti allo Spirituale: E
che per la reviſione de' Conti baſtaſſe quella, che ogn' an- 8
no ſi fa, (o almeno doverebbe farſi,) giacche da molti
anni nè meno queſta ſi è fatta, o ſe pure ſi è fatta, non vi
è ſtato chiamato il Vicario Generale,) nel Palazzo Prio-
rale, con l' intervento del Vicario Generale, del Magi-
ſtrato, e delli Rettori, ſecondo che diſpongono gli anti-
chi Capitoli dell' anno 1574. Ma non poteſſe il Veſcovo
far portare i Libri nel proprio Palazzo, per rivederli eſſo
medeſimo, per il che propoſtiſi gl' infraſcritti dubbii: *An
Epiſcopo competat jus viſitandi dictam Hoſpitale, & revi-
dendi Computa adminiſtrationis?* & quatenus *affirmativè:* 9
An, & ubi dicta Computa revidenda ſint?

La Sag. Cong ſotto li 8. Agoſto 1693. *utraque Parte in-
formante*, riſpoſe *Ad 1. Affirmativè. Ad 2. cenſuit danda
eſſe Decreta, hac de re edita*, & ſignanter *in Valentina* 11. 10
Maii 1624. tenoris ſequentis. Dubitatum fuit, an rationes
adminiſtrationis Confraternitatis Valentinæ eſſent red-
dendæ in Domo Epiſcopi, an verò in Loco, ſolito ipſius 11
Confraternitatis Congreg. Conc. cenſuit in Domo Epiſco-
pi hujuſmodi rationes eſſe reddendas: *Ideoque ſervandum
eſſe ſolitum quoad reviſionem annualem Computorum, nec
Epiſcopo impediri poſſe mandare aſportationem Librorum in
Ædibus Epiſcopalibus.*

Con-

Contro queſto Decreto fu poi conceduta alla Communi-
tà la nuova udienza, ſotto li 25. Settembre 1700. con il ſe-
guente reſcritto: *Auditur Communitas, non ſuper reddi-*
12 *tione rationis, ſed ſuper modo, & loco, prout etiam ſuper*
eleemoſynis occultis, & forſan aliis.

Ma nella Congreg. delli 29. Gen. 1701. riſſetitaſi la Vi-
ſita de' SS. Limini del ſopra nominato Monſign. Picarelli,
13 fu riſoluto: *Prævio receſſu à deciſis, ſervetur Decretum S.*
Congr. anni 1693. e nella Lettera, ſotto l'iſteſſa data ſcrit-
ta dalla Sag. Congr. a quel Prelato ſi diſſe: *Quò verò ad*
reviſionem computorum Xenodochii ipſius Civitatis, iteràm
EE. PP. innovantes Decretum, editum die 8. Auguſti 1693.
illud ſervandum eſſe demandarunt.

In eſſecuzione di queſto Decreto ſono bensì ſtati portati
alcune volte i Libri al Palazzo Veſcovale, ma l'Oſpe-
dale non è ſtato viſitato; Forſe per le ragioni, che l'iſteſſo
Monſig. Picarelli eſpoſe a queſta Sag. Congr. nella Viſita
de' Sagri Limini, riferita nella Cong. delli 25. Settembre
14 1700. ed in quella delli 29. Gennaro 1711. con le ſeguen-
ti parole.

In hac Civitate adeſt ſimili er erectum Hoſpitale ſub in-
vocatione SS. Trinitatis, ſub gubernio prædictæ Illuſtriſſi-
mæ Civitatis, deputatam ad effectum hoſpitandi Viatores,
Peregrinos, necnon curandi Infirmos, recipiendi, & eda-
candi Infantes expoſitos, ac diſtribuendi dotes pro Virgi-
15 *nibus collocandis in matrimonium, quod annuatim habet*
redditum ſcutorum millecirciter (Queſta entrata preſen-
temente ſi è raddoppiata per una opulenta Eredità, per-
venutagli nell' anno 1709. in tempo del moderno Ve-
ſcovo) *cujus Computoram revifionem ad formam Capitu-*
lorum prædicti Hoſpitalis, ab eadem Civitate confecto-
rum, & in Lib. Reformat. ejuſdem Civitatis fol. 144 regi-
ſtratorum, debet fieri coram Epiſcopo, ſeu ejus Vicario,
juxta diſpoſitionem Sac. Congr. Trident. nec non juxta De-
cretum, emanatum ab iſta Congreg. die 6. Aprilis 1574. &
ultimo loco renovatum die 8. Auguſti 1693. Nihillominus
multis ab hinc annis reviſio prædicta adhuc non fuit facta co-
ram Epiſcopo, nec etiam à me uſque adhuc in executionem
mandata, quin cùm notoriè appareat, Decreta pro ejus bono
16 *regimine non obſervari, & Peregrinoram hoſpitalitatem de-*
relictam fuiſſe, necnon redditus impendi à Rectoribus dicti
Hoſpitalis eoram arbitrio, ſub prætextu eleemoſynarum,
ſub nomine N. & N. factarum, ac etiam pro mercede ſe-
cundi Medici, ac Chirurgi. licèt dicti Profeſſores in 4. Ca-
pitulo eorum conductionis à Sæculo præcedenti uſque ad
præſens teneantur dicto Hoſpitali, atque aliis Eccleſiaſti-
17 *cis gratìs inſervire: Quapropter, non ſolùm dictæ largi-*
tiones, factæ Medico, & Chirurgo indebitè donatae in
præjudicium Hoſpitalis, verùm etiam cedit in ejuſdem
damnum, quia primus Medicus tali caſu recuſat Infirmos
ejuſdem Hoſpitalis viſitare, licèt ad id teneatur, niſi cum
authoritate iſtius Sacr. Congregat. prædictis abuſibus re-
medium porrigatur, antequam faciam Viſitationem prædi-
ctam, certum utique erit, quod proviſiones, à me facien-
dæ, nullius erunt momenti, imò potius Lites, & Con-
troverſias excitabant, & eò magis tollendum eſſe crede-
rem abuſum, qui viget in dicto Hoſpitali, ex quo In-
18 *firmi tranſportantur ad alia Hoſpitalia curru, ſeu equo,*
dum adhuc morbo laborant, & multi in itinere miſerè
moriuntur, & præcipuè illi, qui diriguntur Otriculum,
ubi Hoſpitale nullum habet redditum, & propterea pro-
videndum crederem, ne impoſterum transferri poſſint,
19 *niſi in ſalute benè convaluidant, & prævia licentia Phyſici,*
juramento facta.

In queſto ſtato di coſe avendo il moderno Veſcovo
deſiderato di fare la Viſita dell'Oſpedale, come ricer-
ca l'obbligo ſuo, e pregati i Rettori di eſſo a volere
inſieme dirriggere, e concordare preventivamente le ma-
terie, per evitare ogni diſordine, & impegno, gli ha
trovati pronti a ricevere la Viſita, ma ſolamente quanto
allo ſpirituale, non quanto al temporale; Perilche ſono
convenuti di ſoſpendere la Viſita, e ricorrere unitamente
20 all'EE. VV. per averne il loro Oracolo. Vero è, che eſ-
ſendo poi ſtati conſegliati a tenere diverſa ſtrada, ſpedi-
rono Monitorio avanti l'A. C. con il motivo di certa Sen-
tenza contumaciale, ottenuta l'ann. 1698. per la manuten-
zione nel quaſi poſſeſſo di amminiſtrare, e diſporre delle
rendite dell'Oſpedale, della quale Sentenza ſi trattetà
più particolarmente a ſuo luogo; Onde è ſtato neceſ-
ſario, che Monſig Aud. di N. Sig. laſciando all' A.
C. il contenuto della detta Sentenza, abbia rimeſ-
ſo a queſta Sag. Congregat. l'articolo della Viſita, e
del rendimento de' Conti. Onde ſi cercà preſetemente:

I. *An, & quomodo ſit ſtandum, vel recedendum à deciſis* 21
ſub diebus 6. Aprilis 1574. & 8. Auguſti 1693. & 29. Janua-
rii 1701? & quatenus *In deciſis*. 22

II. *An hujuſmodi Decreta, concernentia Viſitationem, ſint*
intelligenda de Viſitatione quoad ſpiritualia tantùm, vel
etiam quoad temporalia?

Pare che debba ſtarſi *in deciſis*, e che per conſequenza
ſia lecito di Viſitare l'Oſpedale, non ſolamente nelle
coſe, concernenti lo ſpirituale, ma ancora in tutte le al-
tre, concernenti il temporale, ed in ſoſtanza vedere,
interrogare, provedere, e decretare, & *viſitando ſta-*
tuere (come ſi dice nella ſopracitata riſoluzione dell'anno
1574.) *ea, quæ ad rectam ejus adminiſtrationem perti-* 23
nent, ſecondo le Inſtrazioni, che in queſta materia ſi dan-
no dagli Autori più prattici, e ſpecialmente dal *Veſcovo*
Reſta nel ſuo Direttorio par. 1. cap. 93. e dal Criſpino nella
ſua Viſita Paſt. p. 2 §. 38. e da Monſig. d'Aſte *nel Metodo*
della Viſita par. 2. §. 26. e da Monſign. Fontana *nel ſuo Ve-*
ſcovo la Viſita par. 2. cap. 7 §. 1. 2. e 3. e dal Pignatel. *nel tom.*
6. conſult. 146. num. 166. Ne' quali luoghi chiaramente ſi 24
ſpiega, ed inſegna, quale ſia l'Uffizio del Viſitatore de-
gli Oſpedali, ſalvo ſempre il ricorſo, e l'eſame delli De-
creti, da farſi in queſta Sag. Congreg a tenore della me-
dema Lettera dell'anno 1574. ibi: *Et ſi quid erit, quod*
abs Te minus juſtè ſtatutum contendant Rectores Hoſpitalis, 25
ab eadem S. Cong. atruque Parte audita, cognoſcendum po-
ſtea, & quod Jus poſtulabit, decernendum eſſe.

Pare ancora, che li Rettori, ed altri Offiziali, e Mi-
niſtri di ogni ſorta debbano riſpondere alli Queſiti fatti,
e da farſi, a tenore delle ſopradette autorità, *e ſignanter* al- 26
le Iſtruzioni, ſtampate a queſt' effetto, già da lungo
tempo comunicate; delle quali ſi eſibiſce Copia, per-
che in altra forma ſuperflue ſarebbero le domande del
Viſitatore, ſe li Viſitati non foſſero tenuti di riſpon-
dere.

Per dovere ſtare *in deciſis* baſtarebbe il dire, che ſi
tratta di Decreti, emanati in contradittorio giudizio,
utruque Parte informante, ſcrivendo allora per la Co-
munità Vincenzo Parenzo, e Bernardino Biſcia, Avvo-
cati primarj, da queſto ſapientiſſimo Senato, unico In-
terprete del Sag. Concilio, che non ſuole mai recedere 27
ſenza nuovi graviſſimi motivi, che in ſino al preſente non
ſono noti.

Il Decreto dell'anno 1574. emanò in tempo, che in-
tervenivano alle Congregat. Padri, informatiſſimi della
mente del Concilio; Ed è fondato ſopra la chiara, e
letterale diſpoſizione del medemo *nel cap. 8. della ſeſſ. 22.*
e nel cap. 15. della ſeſſ. 7. e nel cap. 8. della ſeſſion 25. de Re- 28
form. e nella *Clem. Quia contingit de Relig. Domib. e nel cap.*
Tua nobis de Teſtamen.

Il medemo Decreto, come magiſtrale, viene referito
per extenſum dal Fagan. nel capit. Ad hæc numer. 25.
de Relig. Domib. Onde, ſe un Autore tanto claſſico lo
propone per regolamento di ſimili Controverſie ne gli
altri caſi, molto più deve aver luogo nel caſo indivi-
duale, nel quale emanò, mentre nel decorſo di tant' anni
la Comunità non ha mai dedotti motivi, valevoli a far- 29
lo moderare, o rivocare.

Il che ſembra moralmente impoſſibile, ſenza diſtrug-
gere tutti li principii legali, ſecondo li quali ha il Veſco-
vo l'intenzione *In Jure* fondata per la ſoggezzione, e
viſita di tutti gli Oſpedali della ſua dioceſi, come, oltre 30
alli Teſti ſopracitati, ſi può vedere anche *nel cap. De Xe-*
nodochiis, de Relig. Domib. ed il Fagn. ivi can. Omnes Baſi-
licæ 15. quæſt. 7. cap. Eccleſia S. Mariæ de Conſtit. cap Con-
querente de Offic. Judic. Ordin. Antonel. de Regim. Eccleſ.
lib. 1. cap. 8. § 1. nu. 1. & Barboſ. de Offic. & pot. Epiſcop. p. 3.
alleg. 125. num. 28.

Eziandio, che la Cura, ed amminiſtrazione di tali
Oſpedali appartenga a Perſone, o Comunità laicali,
come oſſervano il *Ricc. Collectan. deciſion 1778. part. 5.*
Panimol. deciſion. 88. adnot. 3. numer. 24. Fagnan. in dict.
cap. Ad hæc numer. 7. de Relig. domib. Perche in ſoſtan-
za due ſoli caſi vengono eccettuati, cioè quando ſono ſot-
to l'immediata protezzione de' Re, overo, che per leg- 31
ge di fondazione, (ma legitimamente approvata) reſti e-
ſcluſo dalla Viſita il Veſcovo, referiti dal *Monacell. For-*
mul. tom. 1. titul. 5. form. 2. numer. 12. la quale prohibizio-
ne del Fondatore deve eſſere expreſſa *Rot. cor Cerr. deciſ.*
193. num. 7. & 8.

Nè ſi poſſono tralaſciare in queſto propoſito le parole
pre-

preciſe di Monſignor Fedeli, già Veſcovo di Acquapenden-
te, nella ſua celebre Relazione, traſmeſſa à queſta Sag.
Congr. ſotto li 20. Maggio 1692. che baſtò a convincere li
ſuoi Oppoſitori, benche aſſiſtiti da una gran Corte laica-
le, e corre per le mani de' Letterati, riſtampata in Ve-
nezia dal Pezzana l'anno 1697. fol. 48. ivi : *Ut enim magi-
ſtraliter advertit, & reſtringit Barboſ. de Jur. Eccl. U-
niv. lib. 2. cap. 11. num. 50. verſ. Verum. Jus viſitandi, cor-
rigendi, & rationes exigendi competit Epiſcopo generali-
ter, & in univerſum, omni caſu, exceptis dumtaxat tri-
bus : Quando Hoſpitalia ſunt ſub immediata protectione
Regum ; Quando in limine fundationis excluditur Epiſ-
copus, ipſo conſentiente excluſioni, & quando Fundator
Laicus adhuc vivit, & ſuæ fundationi authoritatem E-
piſcopi non adhibuit. Extra autem hos caſus, vanum eſt,
in hoc operoſo Miniſterio velle gloſſare juriſdictionem Epi-
ſcoporum, quæ omnimoda eſt, pleniſſima, Univerſalis,
& ſine ulla diſtinctione, quidquid Doctores ſuper hac re
quandoque confusè loquuti ſint. Hactenus Barboſa, quod
repetit in Collectan. ad Concil. ſeſſ. 22. capit. 9. num 9.*
33 *& optimè hæc Sac. Congreg. ut in reſolutione, per ex-
tenſum regiſtrata, apud de Marin. reſolut. Jur. lib. 1. cap.
39. num. 8.*

E vaglia per tutti la riſoluzione della Sag. Congr. de'
Veſcovi, e Regolari in una Lettera, ſcritta al Veſco-
vo di Scala ſotto li 21. Novembre 1603. riferita *per ex-
tenſum*, dal *Criſpino nella ſua Viſit. Paſtoral. par. 2. §. 38.
num. 10.* concepita con le ſeguenti parole : *E' chiaro, maſſime
per la diſpoſizione del Sac. Concil. di Trento ſeſſ. 22. cap. 8.
e 9. che V. S. può, e deve viſitare tutti gli Oſpedali,
Fraternite di Laici, ed altri Luoghi pii, di qualſivoglia*
34 *ſorte, ancorche ſiano governati da Laici, ed inſtituiti in
Chieſe de' Regolari, per riformare tutti gli abuſi, che vi
poſſono eſſere introdotti, sì nelle coſe, concernenti il Culto
di Dio, ed il ſervizio delle, Chieſe, ed Oratorij loro, ed
altri Eſercizi ſpirituali, come del governo, ed amminiſtra-
zione dell' Entrate, e beni temporali, e forma d' elezione
de' Miniſtri, & Offiziali, con farli dare i Conti dell' En-
trate, e delle ſpeſe, maſſime per vedere ſe ſiano impie-
gate, e fatte, pia, e ſantamente, all' intenzione de' Fon-
datori, od altri che vi hanno laſciati i beni, ed entrate.*
35 *Però Sarà debito di V. S. l'attendervi, aſtringendo i Reni-
tenti alla debita obbedienza, con pene, e cenſure, confor-
me a' ſagri Canoni.*

Procedono le ſopradette Concluſioni, anche riſpetto a
quelli Oſpedali, che non ſono fondati con autorità del
Veſcovo, perche quelli ancora poſſono, e devono dal
medemo viſitarſi, per vedere, come le coſe camminino,
e ſe venga oſſervato l'Iſtituto, ed adempita la mente
del Teſtatore : E ſe bene, quando nella Erezione non
è intervenuta l'autorità del Veſcovo, non poſſono chia-
marſi Luoghi religioſi, ſono però Luoghi pii, e reſta-
no compreſi ſotto la diſpoſizione del Conc. *nel cap. 8.*
36 *della ſeſſ. 22. de Reform. e nel capit. 8. della ſeſſ. 25.
de Reform.* come oſſerva *Pace Giordano Tomo 2. lib.
7. tit. 9. numer. 13. & ſequ.* dove amplia anche per quel-
li Oſpedali, che non hanno Chieſa, nè Altare, *Fa-
gnan. nel cap. Ad hæc num. 51. e ſeq. de Relig. Domib.*
Et *al num. 57.* riferiſce la reſoluzione di queſta S. C. ad
inſtanza di San Carlo, contro l' Oſpedale di S. Maria
di Milano, che merita grandiſſima rifleſſione, perche,
ſe bene non aveſſe Altare, nè Campanile, nè godeſſe Im-
37 munità, nè locale, nè reale, e nelli ſuoi contratti non ſi
oſſervaſſero le ſolennità, preſcritte da' ſagri Canoni, e nelle
ſue Liti foſſe convenuto avvanti li Giudici laici, e da tem-
po immemorabile gli Amminiſtratori del medeſimo foſſe-
ro in poſſeſſo di governarlo, ſenza l'intervento dell' au-
torità dell' Arciveſcovo, pure, tutto ciò non oſtante,
la S. C. decretò, che l' Arciveſcovo poteſſe viſitare
detto Oſpedale, e farſi rendere li Conti dell' Ammi-
niſtr.

Che ſe queſto ha luogo anche negli Oſpedali, fondati
ſenza autorità eccleſiaſtica, molto più deve procedere
nel caſo noſtro, nel quale ſi tratta di un Oſpedale, fondato
con detta autorità, come ad evidenza ſi raccoglie da tut-
ti quelli contraſegni, che dalli Autori ſi ricercano à
queſt' effetto. Perche primieramentem è ſempre ſtato
denominato ſotto il titolo, ed invocazione ſpirituale,
38 cioè anticamente ſotto l' invocazione di San Girolamo,
ed ora ſotto quella della SS. Trinità : Ha ſempre avuto
Chieſa, ed Altare, Sepolture, e Cimiterio, ed ora la
Chieſa nuova è ſtata benedetta ſolennemente dal mo-

derno Monſig. Veſcovo : Vi ſi conſerva il SS. Sagra-
mento, e l' Oglio Santo, e continuamente vi riſiede un
Cappellano, approvato dall' Ordinario per l'amminiſtra-
zione de' Sagramenti : Gode l'Immunità reale, e li be-
ni del medeſimo, tanto nelle alienazioni, come nelli
peſi, e camerali, e comunitativi, vengono trattati,
e regolari, come gl' altri Beni eccleſiaſtici. Gode 39
ancora l' Immunità locale, non ſolamente nella Chieſa,
e nel Cimiterio, ma in tutto il Corpo della Fabbrica, e ſuo
Recinto : Nientemeno, che in un Monaſterio de' Rego-
lari, ſi reputano ſicuri li Refugiati, e non ſi poſſono viſi-
tare dalla Corte ſecolare, nè Feriti, nè Cadaveri, nè
meno eſtraere, per la recognizione del Corpo del delit-
to ſenza le debite licenze. Avava ancora Campani-
le, e Campana, che fu poi donata alla Chieſa della
Madonna della Quercia, come il tutto riſulta dalle Vi-
ſite, e Giuſtificazioni, date in Sommario, e come pub-
blico, e notorio, credeſi non ſia per metterſi in dubbio
da veruno.

Da tutti queſti ſegni ſi conchiude ad evidenza l' in-
tervento dell' autorità eccleſiaſtica, ſenza di cui ogn'
uno ſa, non poterſi fare nè Altari, nè Chieſe, nè Se- 40
polture, nè Cimiterj, nè ritenerſi Sagramenti, o Sa-
gramentali, nè dare qualità, e privilegio eccleſiaſtico a'
beni, e luoghi, meramente profani, e laicali.

E nondimeno, che all' effetto, di cui ſi tratta, non ſia-
no neceſſarj tutti queſti ſegni, ma baſtino ſolamente alcu-
ni di eſſi, è opinione comuniſſima de gl' Autori, come può
vederſi nel *Pace Giordano Tomo 2. lib. 7. tit. 9. num. 15. Ze-
vol. in Prax. part. 1. verbo Hoſpitale. Pignatel. tom. 4. con-* 41
ſult. 21. numer. 1. Et è celebre in queſta parte il *Conſ. 167.
num 4. lib. 2. del Caſtr. ubi, quod ſigna Loci, & Hoſpitalis
Eccleſiaſtici ſunt Cœmeterium, Altare, in quo celebratur,
& Campanæ ; Et ſi aliquod iſtorum haberet, licèt non appa-* 42
*reret interveniſſe authoritatem Epiſcopi, præſumenda tamen
eſſet.* E concordano *Roman. conſ. 477. numer. 2. cum ſeq.
& numer. 13.* dove dice, che concorrendo alcun ſegno,
o di Oratorio, o di Campana, o di Altare, *dicitur Locus
religioſus, & eccleſiaſticus. quia præſumitur interveniſſe
licentia Epiſcopi in illius conſtructione. Feder. de Senis
conſ. 111. num. 2. ubi, quod ſi dubium ſit, an in conſtructio-* 43
*ne Hoſpitalis intervenerit authoritas Epiſcopi, nec ne ?
Præſumitur interveniſſe, ſi habet ſigna Loci eccleſiaſtici,
ipſamque denominationem Hoſpit.*

Quale dottrina di detto *Federico*, come magiſtrale,
è ſtata più volte ſeguitata, ed abbracciata da queſta Sag. 44
Congr. per teſtimonianza del *Fagn.* già celebre Segretario
della medema *nel cap. Ad hæc num. 56. de Relig. Domib. e
nel cap. Patentibus num. 3. de Privileg. & Barboſ. de Jure
Eccleſ. lib. 2. c. 11. num. 15.*

Anzi del ſolo Altare, dove ſi celebra ſi contentò *Lapo
nell' allegat. 42. de Eccleſ. ædifican. num. 3. 4. e ſeqq.*
overo, che ſia da tempo antico in forma di Chieſa *Scip.* 45
de Rab. in Aphoriſ. Epiſc. verbo Hoſpitale num. 4. Al qua-
le effetto baſtarebbe il ſolo godere dell' Immunità locale,
perche queſta preſuppone la fondazione con autorità ec- 46
cleſiaſtica, e non compete a quelli Oſpedali, che non
ſono fondati con tale autorità, come ha dichiarato la Sa-
cra Congreg. dell' Immunità *in una Montis Alti 30. Se-
ptembris 1636. lib. 3. Dec. Paulut. pag. 15.* & oſſerva il *Ric.* 47
in Synopſi verbo Hoſpitale.

Concorrendo per tanto non uno, o due ſoli, ma tutti li
contraſegni, dagli Autori conſiderati per arguire, che
l' Oſpedale ſia fondato con autorità eccleſiaſtica, non 48
vi è principio di dubitarne, ma reſta maggiormente ſta-
bilita la giuſtizia, del Decreto, emanato da queſta Sa-
gra Congr. li 6. Aprile 1574 per la conferma, ed eſſecu-
zione del quale ora ſi ſupplica.

Tutto ciò preſuppoſto, non ſi ſa vedere, come la facol-
tà di viſitare, che al Veſcovo compete per tanti titoli, ſi
voglia reſtringere, e limitare alle ſole coſe ſpirituali, ed 49
eſcludere dalle temporali, e dal Governo economico, che
è propriamente la pretenſione preſente delli Rettori del-
l'Oſpedale di Narni, eſpreſſa dalli medemi nel Monito-
rio, ſpedito avanti all' A. C. e perciò diſtintam. propoſta
nel 3. dubbio.

Perche il Concilio parla generalmente, & indefinita-
mente nella *Seſſ. 7. cap. 15. de Reform.* ivi : *Curent Ordi-
narii, ut Hoſpitalia quæcumque à ſuis Adminiſtratoribus,* 50
etiam quomodolibet exemptis (quali nè anche per ſogno
ſono li noſtri) *fidelitèr, & diligenter gubernentur.* Quì
non ſi parla di Sagramenti, o di coſe ſpirituali ſolamen-
te,

Digitized by Google

tè, nè meno della ſola Cura de gl' Infermi, ma del gover-
no temporale, ed economico, nè può l' Ordinario eſegui-
re in queſta parte il comando del Concilio, ſe non viſita l'
amminiſtrazione temporale, per vedere, *ſi fideliter*, *& di-
ligenter gubernentur*.

Nel *cap. 8. della ſeſſ. 22.* così dice: *Epiſcopi, etiam tan-
quam Sedis Apoſtolicæ Delegati, omnium piarum diſpoſi-*
50 *tionum ſint Exequutores: Habeant jus viſitandi Hoſpita-
lia &c. etiamſi prædictorum Locorum, cura ad Laicos per-
tineat, atque eadem pia Loca exemptionis privilegio ſint
munita* (il che non è in queſto caſo,) *& omnia, quæ
ad Dei Cultum, aut Animarum ſalutem, ſeu Pauperes ſu-
ſtentandos, inſtituta ſunt, ipſi ex officio ſuo, juxta ſacro-*
51 *rum Canonum Statuta, cognoſcant, & exequantur*. Nè an-
che queſto può eſſeguirſi, ſenza la Viſita dello ſtato eco-
nomico, che è quello, che è neceſſario *ad Pauperes
ſuſtentan.*

Il Decreto delli 6. Aprile 1574. del quale ora ſi trat-
ta, non ſi reſtringe alla Viſita dello Spirituale, ma
52 tutto compende, ivi: *Poſſe A. T. viſitare ipſum Hoſpi-
tale, & viſitando ſtatuere ea, quæ ad rectam ejus admini-
ſtrationem pertinent*. Il che ſi ſtende ſenza dubbio anche
alla Viſita dello Stato economico, non potendo ſuſ-
ſiſtere lo ſpirituale, ſenza il fondamento del tempo-
rale.

E più chiaramente queſto ſi ſpiega nella Lettera della S.
Congreg. de' Veſcovi, riferita ſopra, ivi. *Sì nelle coſe,
concernenti il Culto di Dio, ed il ſervizio delle Chieſe, ed*
53 *Oratorj loro, ed altri Eſercitj ſpirituali, come nel go-
verno, ed amminiſtrazione dell' Entrate, e Beni tem-
porali*.

Quindi è, che pretendendo li Preſidenti Secolari del
Monte di Pietà della Terra di Luogo, che il Veſcovo
poteſſe viſitarlo ſolamente *in concernentibus Opera pieta-
tis*, con l'autorità di qualche Autore moderno, confu-
lente *ad opportunitatem ſuæ Cauſæ*, e con il motivo,
che tale foſſe ancor vivo il Fondatore del Monte, che era
l' iſteſſa Comunità, queſta Sac. Congreg. *utraque Parte*
54 *acerrimè informante*, ſotto li 7. Giugno 1698. in una *Imo-
len.* reſcriſſe: *Competere Epiſcopo facultatem viſitandi,
etiam quoad gubernium œconomicum lib. 48. Decr. fol.* 298.
e ſi cita ancora dal *Monacell. Formul. Tom. 1. tit. 5. form.
2. num. 12.*

Si ſtima per tanto ſuperfluo l'allegare Dottori in mate-
ria così chiara, e baſta di riconoſcere le autorità, ſopra
citate, che tutte provano lo ſteſſo, il che ſi comprova
ancora maggiormente da tutto quello, che ſi dirà in ap-
preſſo circa il rendimento de' Conti, quale per neceſſità
55 ſuppone la Viſita del Temporale, e del Governo, e ma-
neggio economico, altrimente, ſe il Veſcovo non doveſ-
ſe, e non poteſſe entrare in queſto, a quale propoſito do-
vrebbe poi rivedere li Conti?

Ne oſtano due motivi, con i quali ſi pretende eſcludere
il Veſcovo dalla Viſita circa il Temporale, e Governo
56 economico; Uno ſi deduce dalla preteſa conſuetudine, e
l'altro dalla Sent. dell' A C.

Perche in ordine al primo, detta preteſa conſuetudine
non ſoſſiſte in fatto, già che nel Sommario ſi giuſtifica,
eſſere ſtato viſitato queſto Oſpedale, anche nelle coſe tem-
porali da Monſig. Ceſi, da Monſignor Bucciarelli, e da
57 Monſig. Caſtelli; E nella prima Viſita di queſto eſſen-
doſi ſuſcitata da' Rettori queſta medeſima pretenſione, fu-
rono convinti dalla verità in contrario con la lettura delle
Viſite precedenti, in modo tale, che furono aſtretti di
renderſi, non ſolo eſſi, ma anche quelli del Magiſtrato,
ivi preſenti, come ſi giuſtifica nel Sommario; Quali atti
ſopravanzano ad interrompere, e diſtruggere ogni preteſa
oſſervanza, *vulgatis Jur.*

E dato pure (ma non conceſſo) che poteſſero li Retto-
ri allegare la conſuetudine, eziandio immemorabile, que-
ſta non rilevarebbe *in Jure*, per eſſere ſtata eſpreſſamente
caſſata, riprovata, e derogata dal *Conc. ſeſſ. 22. cap.* 8.
ivi: *Non obſtantibus quacumque conſuetudine, etiam im-
memorabili, privilegio, aut Statuto*; Onde bene oſſerva
il Fagn. nel cap. Ad hæc, de Relig. Domib. num. 32. 34. *e*
35. che quando anche ſi uniſſero inſieme la conſuetudine
immemorabile, il Privilegio, & una Sentenza declarato-
58 ria, pure nè anche tutti inſieme queſti titoli baſtarebbero
ad eſimere un' Oſpedale dalla Viſita del Veſcovo, e dal
rendimento de' Conti.

Quanto poi alla Sentenz contumaciale dell' A. C. baſta
il riſpondere per ora, che in queſta non ſi fa menzione,
nè di Viſita, nè di rendimento di Conti, e per conſeguen-
za non appartiene punto alla preſente inſpezione. E ſe be-
ne in quella ſi dia la manutenzione alla Comunità di
Narni nel quaſi poſſeſſo di amminiſtrare liberamente, e
diſporre delli Beni dell' Oſpedale, con tutto ciò queſt' am-
piezza di termini (ſteſi, come è conſueto, a piacimento
dal Procuratore, ſenza oſtacolo di Parte, che contradiceſ-
ſe) deve intenderſi, non ſfrenatamente, come ſe ſi trat-
taſſe di beni proprj, laicali, e patrimoniali, ma *prout de
Jure, & juxta ſubjectam materiam*, e come ſi può, e ſi de-
ve diſporre delli Beni de' Luoghi pii, che ſono propriamen-
te de' Poveri, anzi di Dio, e della ſua Chieſa. In oltre 59
queſta libera amminiſtrazione, e diſpoſizione deva inten-
derſi *compatibiliter* con la ſopraintendenza, appartenente
al Veſcovo, per viſitare, decretare, e rivedere li Conti,
come ſi è diffuſamente dimoſtrato di ſopra; Altrimente,
quando la Sentenza voleſſe ſtirarſi in pregiudizio dell' auto-
rità Veſcovale, sì bene fondata, verrebbe non ſolamente
a violare le diſpoſizioni Canoniche, e Conciliari, ma an-
cora ad attentare, e porre mano alli Decreti, individual-
mente, e precedentemente emanati da queſta Sag. Congr.
ſopra queſta medeſima Cauſa, e tra le medeſime Parti, e
così reſtarebbe di neſſun valore, non ſolo per difetto di
giuſtizia, ma ancora per mancanza di autorità, e giuriſ-
dizione, eſſendo notiſſimo a tutti, che l'A. C. è mero Eſ-
ſecutore, non Reviſore, o Correttore delli Decreti delle 60
Sacr. Congr. Onde reſta fermo, che la Sentenza contuma-
ciale dell' A. C. dell' anno 1698. non ha potuto recare, nè ha
recato pregiudizio alcuno, nè meno ombra di pregiudizio
alli Decreti, emanati da queſta S. Congr. ſotto li 6 Aprile
1574. ed 8. di Agoſto 1693. che fu confermato ſucceſſiva-
mente a' dì 29. Gen. 1701.

Tutto il detto ſin' ora milita, non ſolo per la Viſita,
ma ancora per il rendimento de' Conti, del quale ſi parla
nelli ſopracitati Decreti del 1693. e 1701. ſecondo la non
meno chiara diſpoſizione del *Conc. nella ſeſſ. 22. cap.* 9. e le
puntualiſſime autorità de' Dottori, e riſoluzioni delle Sa-
gre Congr. riferite di ſopra, e ſpecialmente della Lettera
della C. de V. e R. delli 21. Novembre 1603. e della Inſtru-
zione generale di queſta Sag. Cong. ſtampata dal *Criſpino
della Sagra Viſita par. 2. §. 38. num. 18. & ſeq.* dove al §.
Præterea ſi ordina al Veſcovo, come ſiegue: *Præterea* 61
*quotannis, tam ab Adminiſtratoribus, hactenus deputatis,
quàm in futurum deputandis, rationem adminiſtrationis
exigat, & ſi eos conſtiterit, in alios uſus quam deſtinatos,
Hoſpitalium fructus erogaſſe, ad integram reſtitutionem om-
ninò compellat, & ampliùs, ſi opus ſit eoſdem, ab admini-
ſtratione removeat. Idque obſervet etiam quoad ea Hoſpita-
lia, quorum Adminiſtratores hactenus rationes nunquam
reddiderint, nullamque rationem habeat in his omnibus con-
trariæ conſuetudinis, etiam immemorabilis, quæ tanquam* 62
corruptela, Decreto Concilii ſublata fuit.

Si ſtima ſolamente neceſſario di porre in chiaro un equi-
voco, che ſi prende da alcuni, nel confondere il rendi-
mento de' Conti, che il Fattore dell' Oſpedalle ogn' anno
rende (o per meglio dire, dovrebbe rendere) avvanti al
Vicario Generale, ed il Magiſtrato, con quello, che ſi
deve rendere al ſolo Veſcovo in Viſita, e fuori di Viſita,
non ſolo dal Fattore (Miniſtro ſubalterno) ma ancora dal-
li Rettori medeſimi, che ſono li veri, e proprj Amminiſ-
ſtratori dell' Azienda. Circa quel primo non vi è contro- 63
verſia, e per iſgravio del Fattore, baſta, che egli giuſtifi-
chi, di avere fatte le ſpeſe con ordine delli Rettori, e pe-
rò nel Decreto delli 8. Agoſto 1693. ſi dice: *Ideoque, ſer-
vandum eſſe ſolitum, quoad reviſionem annualem Compu-
torum*.

Ma perche per la retta amminiſtrazione dell' Oſpedale,
non baſta al Veſcovo di ſapere, ſe il Fattore, o altro Mi-
niſtro ſubalterno, eſſeguiſca fedelmente gli Ordini delli
Rettori; Ma è affatto neceſsario, che veda ancora la
ſoſſiſtenza di queſti Ordini, e riconoſca il maneggio di que- 64
ſti principali Amminiſtratori, e circa queſto ſecondo pun-
to nulla ſi legge diſpoſto nelli Capitoli dell' Oſpedale, nè
meno nelli Decreti di Monſignor Lunel, Veſcovo di Gae-
ta, e Viſitatore Apoſtolico, nè tampoco dall' oſſervanza,
perche li Rettori non hanno mai voluto rendere conto:
Quindi è, che deve regolarſi ſecondo la diſpoſizione del 65
Jus commune, e Conciliare; E perciò nel ſopracitato De-
creto del 1963. immediatamente ſi ſoggiunge: *Nec E-
piſcopo impediri poſſe quando habeat revidere computa præ-
dicta, & tunc poſſe mandare adſportationem Librorum in
Ædibus Epiſcopalibus*.

Die

Digitized by Google

Die 29. Januarii 1701. inter alias reſponſiones , datas
Epiſcopo Narnien occaſione Viſitationis SS. Liminum
66 fuit ſequens : Quoad reviſionem Computorum Xeno-
dochii ipſius Civitatis , iterum Eminentiſſimi Patres in-
novantes Decretum , editum die 8. Auguſti 1593. illud
ſervandum eſſe demandarunt.

Die verò 13. Julii 1715. inter alias reſponſiones , datas
ut ſupra , quoad dub. An , ſuppoſito Jure Epiſcopi viſi-
tandi Hoſpitale SS. Trinitatis , tam quoad temporalia ,
67 quàm quoad ſpiritualia , teneantur ejuſdem Rectores ex-
hibere Inventaria , & Libros magiſtrales ejuſdem , & in
ſcriptis reſpondere Inſtructionibus præparatoriis ſuper
quæſitis , concernentibus eandem Viſitationem ; Emi-
68 nentiſſimi Patres cenſuerunt . teneri Rectores exhibere ,
& reſpondere concernentibus Viſitationem.

Die demum 28. Martii 1716. propoſitis duobus dubiis ,
de quibus ſupr. num. 22.

69 Ad primum S. C. ſtetit in deciſis.

Ad ſecundum reſpondit Affirmativè , etiam quo-
70 ad temporalia ; Salva adminiſtratione penes Recto-
res.

ALia pariter adfuit anno 1713. occaſio diſcurrendi
de alio Hoſpitali Diœceſis Narnien. , poſito in
71 Terra Sancti Gemini , in qua eidem S. C. C. expoſui
ut infra.

Il Promotor Fiſcale della Curia Veſcovale di Narni eſ-
pone , che nella Terra di San Gemini vi è un Oſpedale di
rendita conſiderabile , circa un miglio fuori della Terra ,
72 ſotto l' invocazione di San Bartolomeo , perche parimen-
te ſi amminiſtra dalla predetta Communità . Era queſto
fondato per i Leproſi , come ſi proverà in appreſſo ; Ed
eſſendo tal ſorte d' Infermità , già da lungo tempo manca-
ta in queſte parti , perciò l' Entrata dell' Oſpedale ſono
73 ſtate a poco a poco indebitamente convertite dalla Com-
munità Amminiſtratrice in altri uſi , a comodo proprio,
come ſi può vedere nella Relazione di Monſignor Toſ-
chi , già Veſcovo di Narni , e nelle Lettere della C. de V.
e R. dell' anno 1607. date in Sommario.

Non hanno mancato li Veſcovi anteceſſori d' invigilare
con il loro zelo per rimediare a tanto diſordine , e ſpecial-
mente Monſignor Caſtelli nella Viſita dell' anno 1659. la-
ſciò diverſi buoni ordini , che in parte furono ancora eſſe-
guiti , come appare da una Lettera , ſcrittagli dalli Priori
74 di quel tempo dell' infraſcritto tenore.

*Per obbedire alli ordini , laſciati da V. S. Illuſtriſſima nel-
la ſua ultima Viſita , ſi è fatta ogni diligenza poſſibile per l'
adempimento di quelli , e rappreſentatoſi il tutto nel Con-
ſiglio generale , ha riſoluto il medeſimo , che s' invii da V. S.
Illuſtriſſima il noſtro Cancelliere &c. La ſupplichiamo però ,
anche a nome del detto Conſeglio , a volerci rimettere ogni
colpa , nella quale foſſimo incorſi , aſſicurandola , che in av-
75 venire ſi caminarà con maggior accuratezza nell' amminiſtra-
zione di detti Beni , e per meglio adempirlo , ſi è riſoluto di
farne nota ſeparata , per non confonderla (come per il paſ-
ſato) con l' Entrate di queſta Comunità : E confidati
ſolo nella ſua Clemenza reſtiamo attendendo i ſuoi ſenti-
menti , egli facemo per fine umiliſſima riverenza S. Gem.
3. Dec. 1659.*

Tutto ciò non oſtante , con il decorſo del tempo , ſi è
ritornato al diſordine di prima , come ſi giuſtifica da un
Proceſſo , fabbricato dal Veſcovo Predeceſſore inſino del-
l' anno 1703. eſibito in Segretaria ; Onde trovateſi le
coſe in sì male ſtato , volendo il moderno Veſcovo pro-
cedere con tutta la poſſibile dolcezza , e facilità verſo
la Comunità di Santo Gemini , ſi aſtenne nella ſua
Viſita da tutti li mezzi giuridici , che potevano com-
petergli , per obbligare la medeſima a reſtituire all' O-
76 ſpedale tutte le ſomme , indebitamente convertite in
uſo proprio , ed aſtenerſi in futuro da ſimili uſurpazio-
ni ; Prefiſſe bensì alla medema un termine di due me-
ſi per dedurre in queſta Sacr. Congr. li motivi della pre-
tenſione , che hanno quegli Ufficiali di potere diſporre
77 delle Rendite , che ſopravanzano alle ſpeſe ordinarie
dell' Oſpedale , a loro piacere , ed avvantaggio della Co-
munità , come ſe ne foſſe Padrona , e non ſemplice Am-
miniſtratrice.

Sono paſſati li due meſi prefiſſi , e poi altri quin-
dici , ſenza che la Comunità ſiaſi mai curata di da-
re eſſecuzione al ſudetto Decretto , nè meno dedurre
avvanti alle Eminenze Voſtre le ſue preteſe ragioni ,
continuando intanto nell' ingiuſto ſuo poſſeſſo di diſ-
porre , e valerſi a modo ſuo dell' Entrate di queſt' Oſ-
pedale ; Per il che , non potendoſi da Monſign. Veſ-
covo più lungamente ſoffrire , o diſſimulare un tanto
diſordine , vedendo riuſcire inutili , ed infruttuoſi li
rimedj dolci , e non ſtimando bene di porre mano alli
più aſpri , ed efficaci , ſenza l' Oracolo dell' Eminenze
Voſtre ſi trova in neceſſità di ricorrere alle medeſime,
anche per l' indennità del medemo Oſpedale , ſuppli- 78
candole dichiarare : *Non poſſe , neque potuiſſe Commu-
nitatem Sancti Gemini , ſive ejuſdem Officiales , expen-
dere redditus Hoſpitalis Sancti Bartholomæi in alios u-
ſus , quàm pro ſervitio ejuſdem Hoſpitalis : Et quoad ſu-
perfluos Epiſcopus utatur jure ſuo ad formam Conc. ſeſſ.
25. cap. 8. de Reform.*

E l' iſtanza ſembra giuſtiſſima , perche queſt' Oſpeda-
le fu inſtituito per i Leproſi , come coſta dalle Bolle di
Nicola V. Caliſto III. e Leone X eſiſtenti nell' Archi- 79
vio della Comunità , di San Gemini , ed altre volte pro-
dotte nella Cancellaria Veſcovale , e date in Som-
mario.

Ciò preſuppoſto , non poteva la Comunità converti-
re dette rendite in altro uſo , e molto meno a benefizio pro-
prio ; Ed avendolo fatto , è obbligata alla reſtituzione ,
come (tralaſciando le infinite autorità , che potrebbero
addurſi) chiaramente determina il *Conc.* di *Trento nella
ſeſſ. 7. cap. 15. de Reform. e ſeſſ. 22. cap. 9. e nella ſeſſ. 25.* 80
cap. 8. de Reform. e concorda *la Clem. Quia contigit de Re-
ligioſ. Domib.* e la Lettera , ſcritta dalla C. de V. e R. al
Veſcovo di Scala ſotto li 21. Novembre 1603. riferita *per
extenſum* ſop. num. 61.

E più chiaramente ancora ciò ſi preſcrive nella Inſtru-
zione generale , data da queſta S. C. alli Veſcovi per la
Viſita degli Oſpedali , ſtampata parimente da *Monſignor
Criſpino nel luogo ſopracitato al num.* 18. dove *nel §. Præte-
rea* ſi legge : *Præterea , quotannis , tàm ab Adminiſtrato-
ribus , hactenus deputatis , quàm in futurum deputandis ,
rationem adminiſtrationis exigat ; Et , ſi eos conſtiterit in
alios uſus , quàm deſtinatos , Hoſpitalium fructus erogaſſe ,* 81
*ad integram reſtitutionem omninò compellat ; Et amplius ,
ſi opus ſit , eos ab adminiſtratione removeat &c. Nullamque
rationem habeat in his omnibus contrariæ Conſuetudinis ,
etiam immemorabilis , quæ tanquam corruptela , Decreto
Concilii ſublata fuit .*

Al che nulla ſi può aggiungere di più chiaro , e preciſo ,
per la riſoluzione della prima parte della preſente in-
ſtanza .

Quanto poi alla ſeconda parte , concernente l' impiego
di queſte rendite , che ſopravvanzano al biſogno dell' Oſ-
pedale , e della ſua Chieſa , già che per la miſericordia del
Signore è quaſi ceſſato a tempi noſtri il flagello della Le-
pra , che in altri tempi era molto più frequente , abbiamo
il caſo , letteralmente deciſo *dal medemo Concilio nella ſeſſ.
25. cap. 8. de Refor.* con le ſeguenti parole : *Quod ſi Hoſpi-
talia hæc ad certum Peregrinorum , aut Infirmorum , aut
aliarum Perſonarum genus ſuſcipiendum , fuerint inſtituta ,
nec in Loco , ubi ſunt dicta Hoſpitalia , ſimiles Perſonæ , aut
perpaucæ , reperiantur , mandat adhuc , ut fructus illo-
rum in alium pium uſum , qui eorum inſtitutioni proximior
ſit , ac pro loco , & tempore utilior , convertatur , pro-* 82
*ut Ordinario , cum duobus de Capitulo , qui rerum uſu
peritiores ſint , per ipſum deligendis , magis expedire vi-
ſum fuerit .*

Oſſervandoſi detta diſpoſizione Conciliare , non ſarà
difficile a Monſignor Veſcovo di trovare l' impiego , pro-
porzionato di queſte rendite *in aliam pium uſum , qui
eorum Inſtitutioni proximior ſit* . Perche nella Terra di
San Gemini trovaſi un' altro Oſpedale per i Pellegrini , 83
ſenza verun' altro aſſegnamento , che di mezzo rubbio
di Grano , e ſei bocali d' Oglio , che ſi pagano delle ren-
dite di San Bartolomeo , d' onde naſce , che la fabbrica
ſta cadente , ſmattonata , ed eſpoſta a tutte le ingiurie
de' tempi , e non vi è altra ſuppellettile , che di tre Pa-
gliacci , cinque Lenzuola , e due Coperte , ogni coſa in
peſſimo ſtato , nè alli Pellegrini ſi dà altro ſovvenimen-
to , che un poco di lume , ed il ſemplice Ricovero , e 84
queſto Ricovero così infelice , che ſembra più a propoſi-
to per alloggiare Cani , ſiccome non ſenza orrore fu ri-
conoſciuto ocularmente da Monſignor Veſcovo nell' ul-
tima ſua Viſita .

Vi è parimente nella detta Terra l' Oſpizio de' Sacer-
doti , conſiſtente in una Caſa rovinoſa , con un ſolo
miſerabile Letto , ſenz' altro ſoccorſo ; Di maniera tale,
che

Digitized by Google

che li poveri Sacerdoti Pellegrini trovano più occaſione
di mormorare, che di ringraziare. Una volta ne aveva
cura la Confraternità della Santiſſima Trinità, ma eſſen-
85 doſi caricata di debiti, per ampliare la ſua Chieſa, che
nè anche può terminarſi, non è più in ſtato di ſoggiacere
ad altre ſpeſe. Gli avvanzi dunque dell'Oſpedale di San
Bartolomeo non poſſono impiegarſi meglio, nè più coe-
rentemente all'Iſtituto, nel riſarcimento, e manteni-
mento delli ſopradetti due Luoghi pii, tanto biſognoſi, e
ſi ſgraverà la conſcienza de' Comuniſti, contro li quali
86 ſempre è ſtato reclamato contro il mal'uſo. che per l'ad-
dietro ſe n'è fatto, come ſi è giuſtificato nel Sommario.

Hanno preteſo gli Offiziali della Comunità di ricuo-
prire la mala verſione degli avvanzi di queſto Oſpedale,
con meſcolare, e confondere gli Affitti, e le rendite del
medeſimo, con quelle di certi altri Beni, detti *delle Mole*,
che ſi ſuppongono proprj della Comunità; Ma queſta,
è ſtata una Società veramente Leonina, perche le detti
Beni poſſono importare, (per modo di eſempio) dieci
ſcudi l'anno, non perciò dovevano li Comuniſti ſotto
queſto preteſto pigliarſene venti, in pregiudizio dell'Oſ-
pedale, e contro li replicati Ordini delli Veſcovi anteceſ-
ſori, che hanno ſempre ordinata la ſeparazione di queſte
Aziende, come pure fu conoſciuto eſſer ragionevole, ri-
87 ſoluto in pubblico Conſiglio, e promeſſo dalli Priori nella
Lettera, ſcritta a Monſignor Caſtelli, e riferita per ex-
tenſum nel principio del preſente Memoriale lvi: *E per
meglio adempirlo ſi è riſoluto di farne Nota ſeparata, per
non confonderla, come per il paſſato, con l'Entrate di que-
ſta Comunità.*

Tale ſeparazione è facilliſſima, mentre vi è il Cataſtro,
88 fatto per ordine della Comunità l'anno 1616. da Tad-
deo Taddei, pubblico Agrimenſore, nel quale ſi leggono
deſcritti con le ſue Piante, Miſure, e Confini, in primo
luogo li Beni dell'Oſpedale di San Bartolomeo, del quale
ora ſi tratta: In ſecondo luogo li Beni dell'Oſpedale di
Santa Caterana; E in terzo luogo li Beni *delle Mole*, che
ſi ſuppongono proprj della Comunità; E di più l'Inven-
tario diſtinto delli Beni proprj di San Bartolomeo trovaſi
89 ancora prodotto negli Atti della Viſita di Monſignor Ca-
ſtelli dell'anno 1659. come ſi giuſtifica con la Copia auten-
tica de'medeſimi.

Sono pertanto l'EE VV. umilmente ſupplicate dell'op-
portuno rimedio per l'indennità di detto Oſpedale, sì per
ciò, che riguarda il paſſato, come per ciò che apparrie-
ne al futuro, perche, ſebene non manchi forſe à Monſig.
Veſcovo l'autorità neceſſaria per provedere all'uno, ed
all'altro, nondimeno, qualunque proviſione ſia per farſi
90 da eſſo, riuſcirà inutile e più toſto materia di perpetui Li-
tigj, e diſpendj avanti all'A. C. per ſino a tanto che la
Comunità vive, perſuaſa di aver ragione, e di eſſere in
queſto gravata dal ſuo Veſcovo, la quale opinione fomen-
tata nel Volgo, non ſi deporrà mai, ſe non dopo una chia-
ra, e preciſa riſoluzione dell'EE. VV. alla quale giova ſpe-
rare, che ſiano per arrenderſi finalmente tutti, e con ciò
reintegrarſi li poveri Luoghi pii, tanto rovinati, ed op-
preſſi, e (quello, che più importa) rimetterſi ſu la buo-
na ſtrada le Conſcienze di tanti, e tanti, che diſſipando,
ed occupando li Beni della Chieſa, e delli Poveri, non
91 ſono certamente in ſtato di ſalute, maſſime dopo eſſerne
ſtati chiaramente avertiti dal loro Paſtore.

Die 1. Aprilis 1713. Relatis hujuſmodi precibus in Cong.
92 Conc. fuit reſcriptum: *Epiſcopus utatur Jure ſuo ad for-
mam Concilii.*

IN alia demum Cauſa *Narnien.* contingit anno 1713. di-
ſputari circa validitatem quarundam alienationum bo-
norum, ſpectan. ad Hoſpitale Sanctæ Catharinæ Terræ S.
Gemini, factarum ſola authoritate Cardinalis Camerarii
93 uſque ab anno 1641. Adverſus quas alienationes reclaman-
te anno 1703. Epiſcopo Picarello, qui morte præventus
negotium perficere non potuit, illud reaſſumpſit æquè
pius, doctus, ac illibatæ conſcientiæ Epiſcopus Guic-
ciardus, ad cujus inſtantiam die 29. Aprilis 1713. propoſi-
tis ſequentibus 4. dub. in C.C.

I. *An ſubſiſteat alienatio bonorum S. Catharinæ, fa-*
94 *cta vigore facultatis, conceſſæ à R. C. A. de menſe Aprilis*
1641? & quatenus *Negativè.*

II. *An, & in quas pœnas inciderint ejuſdem Authores,
& qui vigore ipſius adhuc detinent, & occupant bona dicti*
95 *Hoſpitalis, eorumque pretium, in caſu &c.*

III. *An Communitas S. Gemini teneatur reintegrare Ho-
ſpitale S. Catharinæ in quieta, & pacifica poſſeſſione bono-
rum, nullitèr alienatorum, una cum fructibus, vel ſaltem
reſtituere pretium, unà cum fructibus recompenſativis, in* 96
caſu &c.

IV. *An, & quibus Juris, vel facti remediis ſit cogenda
Communitas ad præmiſſorum implementum, in caſu &c.* 97

Ad primum reſponſum fuit Negativè. 98

Ad 2. Cenſuit per eos conſulendum eſſe Conſcientiis ſuis. 99

Ad 3. Affirmativè. 100

Ad 4. Cogendam eſſe Juris tantùm remediis. 101

DISCEPTATIO XXX.

Romana.

ARGUMENTUM.

*Reſpondetur omnibus Objectionibus, ex parte Collegii Scri-
ptorum Apoſtolicorum adductis, adverſus ea, quæ
probata fuerunt in parte 1. Diſcept. 8. circa inſpectionem,
an Patrimonium ſacrum conſtitui poſſit in illis Officiis
vacabilibus, quorum fructus, abſque ulla culpa Offi-
cialis, eidem de facto non ſolvuntur à Depoſitario ejuſ-
dem Collegii.*

ADverſus ea, quæ ſcripſi *in part 1. diſcept. 8. à num. 24.*
uſque ad finem, ex parte Collegii Scriptorum Apo-
ſtolicorum acriter inſtitum fuit pro remiſſione Cauſæ ad
Regentem Cancellariæ; Imò ab eodem reaſſumpta fuit vi- 1
gore illius Juriſdictionis, quam habet in omnes Cancella-
riæ Miniſtros, de qua *Ciampin. de Authorit. Vice-Cancell.
cap. 8. ſect. 1. per tot.*

Cæterùm, non obſtantibus magnis contrariis conatibus,
die 13. Januarii 1723. ab Auditore SS remiſſa fuit cognitio
ad Eminentiſs Card. Datarium, ea ratione, quia Datarii
ſunt in pacifica poſſeſſione præſcribendi leges, & injungen-
di mandata omnibus Miniſtris, & Officialibus Datariæ,
& Cancellariæ, præcipuè in concernentibus ſolutionem
fructuum Officiorum vacabilium, ſive Gratias illas, quæ
expediuntur per ſolam Pontificis Signaturam, ut noto-
rium eſt, & reſpectu ſolutionis fructuum dd. Officiorum
vacabilium æquè nota, ac punctualiter ſemper executioni
demandata ſunt Edictum Maraldi ſub die 4. Januarii 1617. 2
Aliud Card. Corradi die 7. Decembris 1655. Et aliud Card.
Carpinei ſub die 27. Octobris 1670.

Imò idem Card. Corradus tempore ſui Datariatus remo-
vit tres Cancellariæ Miniſtros, nempe Joan. Antonium
Ametum, Joan. Franc. Teſtam, & Gregorium de Igny, 3
eodem tempore alios tres in eorum loca ſubrogando, ſub-
ſequuta approbatione Alexad. VII. ut patet ex Actis Ant.
Jordani, Notarii Cameræ, Anteceſſoris Petrucci ſub die
23. Junii 1659.

Firmata hoc modo Juriſdictione Card. Datarii, coram
eodem ex parte ejuſdem Collegii exhibita fuit longa Scri-
ptura ad oſtendendam pertinentiam fructuum Officiorum
vacabilium ad idem Collegium, tam pro eo tempore, quo 4
vacant, quàm pro 15. diebus primi, & ſecundi menſis.

Ad demonſtrandam proindè inſubſiſtentiam omnium,
contentorum in eadem Scriptura, cùm inſpectio præſens
unicè reſtricta ſit ad obtinendam punctualem executio-
nem Gratiæ, à SS. ſignatæ die 15. Junii 1722. ideo operæ
pretium eſt illam hic per extenſum regiſtrare, in conflictu al-
terius modi concedendi eadem Officia vacantia per obitum.

Primus modus per viam Reſignationis eſt, ut mox ſe-
quitur videlicet.

*Cùm devota veſtra nobilis Mulier Maria Candida Roſpi-
glioſi Romana &c. in ſui Perſona liberè obtineat unum Of-
ficium Portionis Scriptoriæ Litterarum Apoſtolic. &c. ex
certis cauſis animum ſuum moventibus, Officium prædd.
in S. V. manibus ſpontè, & liberè reſignare proponat, &* 5
*ex nunc etiam reſignet. Supplicat igitur humiliter S. V. de-
vota illius Oratrix Anna &c. quatenus, Reſignationem hu-
juſmodi admittendo, ac ſpecialem ſibi Gratiam faciendo,
dict. Officium, per eandem reſignationem ſic vacans,* unà
cum fructibus à Kalen. hujus menſis Jun. *ac omnibus, &
ſingulis illius honoribus &c. Annæ &c Oratrici concedere,
& aſſignare, ipſamque in locum dict. Mariæ Candidæ quo-
ad Officium hujuſmodi, ſubſtituere, & ſubrogare, necnon
devotorum etiam veſtrorum aliorum Scriptoriæ Litterarum
Apoſtolic. hujuſmodi Portionariorum numero, & conſortio
favorabiliter aggregare, eandemque Oratricem* ex nunc

*ad dict. Officium, necnon honores &c. & emolumenta prædd.
in locum dict. Mariæ Candidæ recipiendam, & admitten-
dam fore, & recipi, & admitti, ſibique de emolumentis
prædd.* integrè *reſponderi debere decernere., & mandare
dignemini, de Gratia ſpeciali. Non obſtantibus ejuſdem
Officii, ſeu illius Collegii Inſtitutione, ſeu Erectione, ſi
in aliquo obſtet, ac Conſtitutionibus, & Ordinationibus
Apoſtolicis, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Fiat, ut
petitur M. A.*

Secundus verò modus concedendi Officia, vacantia per
6 obitum, dupliciter practicantur; Vel ſcilicet concedendo
fructus, decurſos à die obitus antiqui Officialis; Vel illos
concedendo à die admiſſionis novi.

Formula concedendi Officia à die obitus primi Officialis,
deſumpta ex contrario Summario num. 2. talis eſt.

*Innocentius PP. XI. Cùm unum Cubiculariatus, quod q.
Salomon Bellin, aliud Scutiferatus &c. & aliud Scriptoriæ
7 Litterarum Apoſtol. quod q. Joſeph Moraldus, & aliud ſi-
milis Scriptoriæ &c. dum viverent obtinebant, vacaverint,
& vacent &c. ad quæ &c. ſupplicat &c. Orator nobilis Vir
Livius Odeſcalcus Comenſis &c. quatenus ſpecialem gra-
tiam faciendo, Officia hujuſmodi, ſicut præfertur va-
cantia; Novem priora videlicet cum fructibus à die obi-
tus cujuslibet illorum Titulariorum; Reliqua verò novem po-
ſteriora* (quæ erant Scriptoratuum Apoſtolicorum) *cum
fructibus à die admiſſionis &c. cum clauſulis opportunis.
Fiat ut petitur B Dat. Romæ apud S. Petrum 10. Kal. Julii
Anno 4.*

Formula demum illos concedendi à die admiſſionis novi
8 Officialis, tam reſpectu Collegii Scriptorum Apoſtolico-
rum, quàm Collegii Portionariorum Ripæ, deſumpta
ex contrario Summario num 4. talis eſt.

*Innoc. PP. XII. Motu proprio &c. Cùm, ſicut accepimus,
unum Militis pii &c. ac aliud Portionis Scriptoriæ Littera-
9 rum Apoſtolicarum, quæ Franciſcus Maria Grimaldi nuper
obtinebat, per obitum &c. vacantia, ac illorum diuturna
vacatio non parvum afferat Datariæ, & Cameræ Apoſtol.
præjudicium &c. omnia, & ſingula Officia hujuſmodi, unà
cum fructibus à Kal. menſis &c. Quo verò ad Ripæ, & Scri-
ptoriæ Litterarum Apoſtolicarum Portionum hujuſmodi &c.
cum fructibus à die admiſſionis &c. juxta illorum Collegiorum
Privilegia, ſeu antiquam conſuetudinem &c. cum clauſulis
opportunis Fiat ut petitur A.*

Eademque diſtinctio acquiſitionis fructuum, à die ad-
miſſionis petitorum à novo Officiali, reſpectu Officiorum
10 Ripæ, & Scriptorum Apoſtol. eidemque novo Officiali,
juxta propriam petitionem, conceſſorum à die admiſſio-
nis, ad differentiam aliorum Officiorum vacab. quorum
fructus conceſſi fuerunt à certa die, comprobatur in aliis
num. contrarii Summ. & ſignanter ex num. 5. favore Emi-
nentiſſimi Origbi, num. 6. & 7. favore Exc. Caroli Alba-
ni, ſequentis tenoris.

*Cum ſicuti accepimus unum Officium Portionis Scripto-
riæ Litterarum Apoſtol. quod Laura Patritia Nari in ejus
11 Perſonam nuper obtinebat, per obitum dict. Lauræ jam pri-
dem ſit vacans, & illius diuturna vacatio non parum affe-
rat Datariæ, & Cancel. Apoſtol. damnum, & præjudicium*
(conſiſtens forſan in eo, quòd dict. tempore vacationis
fructus percipiuntur à Collegio) *Nos igitur &c. Officium
hujuſmodi, unà cum fructibus* à die illius admiſſionis, *ac
omnibus, & ſingulis honoribus &c. dilecto Filio Carolo Al-
bano &c. concedimus, & aſſignamus &c. Fiat motu pro-
prio* I. F.

Ex quibus, toto Cœlo diverſis Formulis concedendi di-
cta Officia per unum, vel alium modum, evidenter pa-
tet, quòd eadem Anna obtinuit dict. Officium, non per
12 obitum alterius Officialis, ſed per Reſignationem Mariæ
Candidæ, in cujus locum ipſomet temporis, momento,
quo Papa admiſit illius Reſignationem ſubrogavit An-
nam, duabus vicibus repetendo dictionem illam *ex nunc*.
Primò, quando admiſit Reſignationem M. C. ibi. *Ex nunc
etiam reſignet*; Secundò, quando poſt momentum admiſſio-
nis Reſignationis ejuſdem Officii, admiſit Annam in Offi-
13 cialem ibi: *Ex nunc ad d. Officium &c. recipi, & admitti*.
Quæ dictio *ex nunc* omnem dilationem excludit, & ad
oculum demonſtrat præſens tempus, juxta *Text. in leg.* 1. §.
Nunc tractemus ff. de Tutel. cum concordantibus apud *Rot.
deciſ. 74. num. 19. coram Anſald. & deciſ. 536 n 8. par. 18. rec.*

Et propterea remanet pluſquam manifeſtum, quòd, at-
tenta dicta immediata ſubrogatione Annæ, poſt immedia-
14 tam acceptationem Reſignationis Mariæ Candidæ, nul-
lum datum fuit tempus, imò nullum temporis momen-
tum, quo potuerit affirmari, d. Officium vacaſſe, & con-
ſequenter, quòd pro tempore illius vacationis fructus ſpe-
ctare potuerint ad Collegium.

Adverſus quæ, ſolidè fundata in ſimplici, & ſola le-
ctura dict. Supplicationis, in clara voluntate Annæ, pe- 15
tentis, & in clariſſima voluntate Papæ, concedentis Of-
ficium, non obſtant ea, quæ dicta fuerunt in contraria
Scriptura.

Reſtringendo enim omnia ea, quæ in illa, ejuſque Sum-
mario continentur, hoc unum, & nihil aliud deſumitur,
quòd Collegium Scriptorum Litterarum Apoſtolicarum, ſi- 16
ve ex Privilegio, ſive ex Conſuetudine, jus habet perci-
cipiendi fructus, non omnium Portionum indefinitè, ſi-
ve illæ conferantur per obitum, ſive per Reſignationem,
ſed ſtrictè, limitatè, præcisè, & unicè Portionum, per obi-
tum vacantium, pro toto illo tempore, quo effectivè va-
cant, etiam ſi longo tempore id verificetur; Cùm hoc,
quòd in terminis novæ collationis per obitum Officialis, 17
Papa non confert Officium, neque illum admittit ad parti-
cipationem *ex nunc*, hoc eſt à tempore ſignatæ Supplica-
tionis, ut facit in terminis Reſignationis, ſed à die admiſ-
ſionis, ſeu receptionis novi Officialis.

Hoc mirabiliter probat Summarium contrarium. Ete-
nim in num. 1. ſermo eſt de tribus integris Officiis, necnon
de tertia parte alterius Portionis, vacatis per mortem
Martii Urſini, Flaminii Moroli, Joannis Baptiſtæ Sam-
pieri, & Nicolai Nargues, quæ conceſſa fuerunt Card. 18
Carpineo die 14. Martii 1676. cum fructibus, non *ex nunc*,
neque à die obitus eorundem, ſed à die admiſſionis ejuſ-
dem, juxta Collegii Privilegium, ſeu antiquam Con-
ſuetudinem.

Summario num. 2. ubi ſermo eſt de quatuor ſimilibus offi-
ciis, vacatis per obitum Joſephi Moraldi, Bartholomæi
Reghezii, Petri Pauli Brandi, & Joan. Petri Teſtæ, die
26. Junii 1680. conceſſis Principi Livio Odeſcalcho, cum 19
illa diſcretiva, quòd eodem tempore, & in eodem Bre-
vi, eidem Principi conceſſa fuerunt novem alia Offi-
cia diverſæ ſpeciei, cum fructibus à die obitus cujusli-
bet ex illorum Titularibus defunctis, novem verò Por-
tiones Officii Scriptoratus cum fructibus à die admiſſio-
nis ejuſdem Principis, juxta verba Brevis ſupra num. 7.
regiſtrata.

Supplicantes hic obſervare, quòd dict. enunciativa
Summi Pontificis, *à die admiſſionis*, appoſita fuit ad ex-
cludendum tempus poſt obitum Officialium, poſt quem 20
Privilegium, ſeu Conſuetudinem habet Collegium Scri-
ptorum percipiendi fructus uſque ad apprehenſionem poſ-
ſeſſionis, ſeu uſque ad admiſſionem novi Officialis. Non
autem ad excludendum eundem novum Officialem, ad-
miſſum poſt Reſignationem antiqui, à conſequutione fru-
ctuum à die ſignatæ Supplicationis, quando Summus Pon-
tifex, mediante illa dictione *ex nunc*, admiſit Reſigna-
tarium in novum Officialem.

Summario num. 3. ubi ſermo eſt de Portione, vacata per
promotionem Card. Michaelis Angeli Riccii, creati die 1.
Septembris 1681. & eidem conceſſi die 8. Novembris ejuſ- 21
dem anni & conſequenter poſtquam idem Officium effecti-
vè vacaverat menſibus duobus, & diebus ſeptem.

Summario num. 4. ubi ſermo eſt de Portione, vacata per
obitum Franciſci Mariæ Grimaldi, die 12. Januarii 1701. 22
conceſſa Franc. Munthiono.

Summario num. 5. ubi ſermo eſt de duabus Portionibus,
vacatis per obitum Sulpitiæ Chiſiæ, & Angelæ Pocave- 23
næ, die 3. Aprilis 1705. conceſſis D Card. Origo.

Summario num. 6. ubi ſermo eſt de Portione, vacata per
obitum Lauræ Partitiæ Nariæ, die 29. Aprilis 1712. con- 24
ceſſa D. Principi Carolo Albano.

Summario num. 7. ubi ſermo eſt de Portione, vacata per
obitum Principis Livii Odeſcalchi, die 7. Decembris 1713.
conceſſa dicto D. Carolo Albano.

Summario num. 8 ubi ſermo eſt de Officio, die 24. Apri-
lis 1671. acquiſito à Card. Carpineo cujus ibidem addu-
citur ſpecialis declaratio, ipſum nolle acquirere fructus 25
ejuſdem Officii à die obitus Ambrogii Coſtæ, per quem
vacaverat, & ſub qua formula eidem conceſſi fuerunt,
ea adducta ratione, quòd fructus ejuſdem Scriptoratus
à die obitus dicti Ambroſii ſpectabant eidem Colle-
gio, quod *è in poſſeſſo di avere i frutti delli Scrittora-
ti vacanti*.

Enixis pariter precibus ſupplicantes hic obſervare ver-
ba illa *Scrittorati vacanti*, quod in noſtris terminis
non verificatur, quia ex præciſa, & clara voluntate Pa- 26
pæ,

Digitized by Google

pæ, Portio, de qua eſt quæſtio, nunquam, neque temporis momento, vacavit, ex ſupra animadverſis.

Cùmque ſimus in terminis Privilegii, ſeu Conſuetudinis, contra claram Juris diſpoſitionem, contra clario-
27 rem mentem Papæ concedentis, & contra clariſſimam voluntatem Officialis, volentis emere ſuum Officium, & ſe exponere periculo amittendi integram ſortem ab illo momento, in quo Papa Gratiam conceſſit, & Supplicationem ſignavit; Non autem quando placere poterat Porritori Supplicationis, iſtam exhibere Cappellano; Tale Privilegium, ſeu Conſuetudo percipiendi fructus in proviſione, ſequuta per obitum Officialis, nullatenus poteſt extendi ad diverſam lineam, & diſtinctam ſpeciem Proviſionis per viam Reſignationis; Sive conſideretur natura Privilegii, ſive efficacia Conſuetudinis, ut de primo caſu videre eſt apud *Rot. deciſ. 8. num. 7. part. 8. recent.* ubi, quòd
28 Privilegia tantùm ſuffragantur, quantùm litteraliter ſonant; Et de ſecunda apud *Bich. deciſ. 65. num. 12. & 13.* ubi, quòd Conſuetudo exurbitans extendi non debet de tempore ad tempus, vel de caſu ad caſum, ſed præciſè, & ſtrictè accipi debet in caſu, & terminis, in quibus verificatur.

Habemus in hac parte æquè notorium, quotidianum, ac practicum exemplum in fructibus Beneficiorum, qui pro eo tempore, quo Beneficia vacant, ſpectant ad Ca-
29 meram Apoſtolicam, & ab illius Subcollectoribus percipiuntur uſquequo novus Proviſus poſſeſſionem accipiat; Cæterùm, quando Beneficia de una ad aliam Perſonam transferuntur, per viam Reſignationis, inauditum prorſus eſt, quòd illorum fructus pro aliquo tempore ſpectent ad Cameram, vel ab illius Subcollectoribus percipiantur.

Hujuſmodi autem exemplum eo fortiùs ſtringit, quo Reſignatarius Beneficii à die conceſſionis Gratiæ nulli eſt
30 ſubjectus periculo, non ſic autem novus Officialis, qui, ſi à die ſignatæ Supplicationis uſque ad diem, qua illius Porritor exhibet illam Cappellano, non haberet fructus ſui Officii, verificaretur maximum illud abſurdum, & intolerabile inconveniens, quòd abſque ulla propria culpa, facto, vel operatione eſſet expoſitus maximo periculo amittendi Sortem, ſeu Capitale, ſine ullo prorſus emolumento, quod in rei veritate videtur, & eſt inconveniens
31 adeo intolerabile, adeoque monſtruoſum, ut neque de mero poſſibili dari poſſit intolerabilius, magiſque monſtruoſum.

Aliud, noſtro caſui ſimillimum, habemus exemplum in diverſis ſpeciebus Officiorum vacabilium, quæ ab una ad aliam Perſonam per viam Reſignationis transferun-
32 tur (Non enim privativam habet in hac parte Collegium Apoſtolicorum Scriptorum, ut in ipſius dumtaxat Portionibus admittantur Reſignationes) In dictis enim aliis Officiis vacabilibus, pro tempore vacationis, illorum fructus ſpectant ad Datariam, ut eſt notorium; Et tamen inauditum prorſus eſt, quòd ab illa prætenſi fuerint, vel ullo unquam tempore habiti fructus illi, qui decurrerunt à die Reſignationis, à Papa admiſſæ, me-
33 diante ſupplicatione, illius ſacra manu ſignata, uſque ad illam diem, qua placuit Porritori illam Cappellano Collegii exhibere; Sunt hæc adeò nota, adeòque notoria, etiam ipſiuſmet Datariæ Tyronibus, ut pigeat in hac veritate demonſtranda ulteriùs immorari; Sicuti enim *è diſdicevole addurre poche prove in materia molto dubbioſa; Così, ſecondo la regola del Filoſofo, è più diſdicevole ancora l'addurne molte in materia, aſſai manifeſta*, ſunt verba *Patr. Segner. nella prædic. 8. num. 3.*

Pluſquam verò palmaris, & manibus palpabilis ratio differentiæ inter unum, & alium caſum, in eo reſidet, quòd in 1 caſu vacationis Officiorum, agitur de ſolo præjudicio, & intereſſe Datariæ, vel Papæ, ut ipſemet teſtatur in Conceſſione, juxta verba regiſtrata ſupra num. 9.
34 & 11. qui proindè, abſque ullo Tertii præjudicio, poteſt per viam Privilegii concedere, vel per aliam viam Conſuetudinis, & tolerantiæ permittere, ut fructus, ſibi ſpectantes, alter percipiat; Non ſic autem in alio caſu Reſignationis, quia tunc non agitur de Juribus Datariæ, vel Papæ, ſed de Jure quæſito, deque maximo præjudicio Tertii innocentis, qui ſuum Officium acquiſivit per viam contractus oneroſi, & cum quotidiano poſſibili periculo amittendi integram Sortem, & partem ſuæ ſub-
35 ſtantiæ, abſque ulla propria negligentia, facto, vel culpa, etiam veniali, & leviſſima; In quibus circumſtantiis (ſunt verba *Anſaldi*, citantis innumeros Concordantes, & loquentis in præciſis terminis noſtri caſus, hoc eſt de Papæ Officialibus) *in deciſ. 30. num. 69. Princeps non debet di per ſe, nec alio modo permittere, quod ſui Officiales priventur emolumentis, vel aliquo modo patiantur in eis diminutionem, ut uno ore tradiderunt Valenzuola &c.*

Gratias proinde, & quidem maximas, ex corde agentes contrario Defenſori pro dd. pretioſis Juſtificationibus, in ejus Summario exhibitis, conſtantiſſimè dicimus, quòd ex illis tria ſequuntur, quæ contrariam prætenſionem evi- 36
denter excludunt.

I. Principium, ſeu origo abuſus non dandi Officialibus, acquirentibus Officia per viam Reſignationis, fructus illos, qui eis à Papa aſſignati fuerunt *ex nunc*, ſeu à die, & momento ſignatæ Supplicationis, ſed ſolùm à die admiſſionis ad Collegium; Confundendo dictum primum modum acquiſitionis per viam Reſignationis, circa quem nullum omninò Jus, nullumque Privilegium habet idem Collegium, cum alio longè diverſo modo acquirendi Officia, quæ vacant per mortem, vel pro- 37
motionem Officialis, in quo reſtrictivo, & præciſo caſu Privilegium habet, ſeu Conſuetudinem pro ſe retinendi fructus Officii, verè, & propriè vacantis, uſque ad novi Officialis admiſſionem, ad terminos Juſtificationum, adductarum in contrario Summario.

II. Palpabilis diſcretiva Summorum Pontificum, concedentium Officia, quæ vacant per mortem, vel promotionem Officialium, non per viam ſubrogationis in locum antiqui, minuſque *ex nunc*, vel à certa, & determinata die, ſed cum illa enunciativa acquiſitionis fru- 38
ctuum à die admiſſionis novi Officialis, ut ex contrario Summario à num. 1. uſque ad num. 7. Ex quo patet, quòd ipſemet Officialis in dicto caſu petit fructus à die ſuæ admiſſionis, juxta formulam, de qua ſupra num. 7. & 11. Et conſequenter nulla exorbitantia, nullumque abſurdum verificatur, quia Papa ei concedit fructus eo modo, quo illos petivit, & acquirere voluit.

E contra verò illa Officia, quæ non vacant, ſed transferuntur per viam Reſignationis, concedendo cum longè diverſa phraſi, mediante inſtantanea ſubſtitutione, & immediata ſubrogatione in locum Reſignantis, & in eodem acto, quo Papa admittit Reſignationem, aggregat Collegio novum Officialem, illumque immediatè ſubrogat antiquo, juxta verba, regiſtrata ſupra num. 5. & hìc opportunè repetenda: *Quoad Officium hujuſmodi ſubſtituere, & ſubrogare, necnon aggregare, eandemque Oratricem ex nunc ad dictum Officium, necnon honores, onera, ſalaria, & emolumenta prædicta, in locum dictæ Mariæ Can-* 39
didæ &c. recipiendam, & admittendam fore, ac recipi, & admitti &c. Quantæ enim efficaciæ, quantique ponderis ſit diſcretiva loquutio, ad oſtendendam diverſam Loquentis voluntatem, ſunt plena Volumina legalia, eſtque *Textus litteralis in leg. unica §. Sin autem Cod. de Caduc. toll.*

III. Demum quod ſequitur eſt, quòd detecta hodie pluſquam evidenter hujuſmodi veritate, & quidem ex Scripturis, & Juſtificationibus, exadverſo exhibitis, de medio tollendus eſt abuſus prædictus, juxta aurea illa ver- 40
ba *Tert. in canon. 4. diſt. 8.* ibi: *Veritate manifeſta, cedat conſuetudo veritati; Planè quis dubitet veritati manifeſtæ conſuetudinem cedere?* Et concordat *Rot. deciſ. 2216. num. 13. coram Coccin.* ubi quod veritati nunquam præjudicatur, quamvis res aliter fiat, quàm de Jure fieri debeat, cum aliis congruis reſponſionibus eidem abuſui datis in *part. prim. diſcept 8. à num. 64.* Inter quas mirabiliter urget illa claræ voluntatis Papæ concedentis, & clarioris Officialis, ementis ſuum Officium, cum fructibus à determinata die: In quibus circumſtantiis (quæ ſunt noſtræ præciſæ) inallegabilis eſt quilibet, licet eſſet antiquus, & antiquiſſimus uſus, juxta punctualiſſimam *dec.* 41
10. n. 40. apud Pacion. de Loc. & conduct. Idemque Officialis ſerena fronte dicere poteſt Collegio, pacto conveniſſe cum Domino Officiorum, juxta animadverſa *per Roc. Select. Interpret. Jur. cap. 78* ubi, quod verba illa: *Pacta ſervabo:* fuit vox Dei in ore Prætoris.

Quòdque Officialis, per viam Reſignationis acquirens Officium, non debeat ſub publica fide deceptus eſſe, & ſuos fructus non conſequi, in ſpecie firmavit egregiè *Rot.* 42
deciſ. 336. num 10. coram Benincaſa.

Quibus poſitis, videtur cavendum ab illo voluntario æquivoco Copiſtæ, qui tranſcribendo contrariam

... milliès in eadem Scriptura addidit verbum illius ... illarum Portionum, quarum juſtificationes citantur in contrario Summario. Et tamen mirum in rei veritate eſt, imò omnem ſuperare videtur admirationem, quòd nulla ſyllaba, nullus apex, nullumque mi-
43 ſerabile Jota ibidem legitur circa Reſignationes, ſed omnes conceſſiones Portionum, in illo contentæ, unicè, ſtrictè, & præcisè concernunt translationes, Portionum per obitum vacantium, non autem acquiſitarum per viam Reſignationis, ut ex confrontatione Librorum Originalium, ictu oculi deſumi poteſt.

Duo obſervantes hìc; Primum, quòd eſt peſſimi juris optimum ſignum, quando Summarium non concordat cum Scriptura; Quòdque Majores noſtri omnem ſemper adhibuerunt curam pro concordantia Summ. cum Scripturis, in quibus citatur; Secundum verò, quòd ſi juxta notoriam
44 praxim probatorum Curialium conſonantia Scripturæ cum Summ. neceſſaria eſt in omnibus judiciis, & coram quibuſcumque Judicibus, etiam ſi iſti pedanei ſint; Multò magis id practicandum eſt coram illo Tribunali, quod vocatur, & eſt Organum Papæ, ut dicunt *Card. de Luc. de Beneſic. diſc. 16. num. 9 & Rot. deciſ. 1703. num. 11. coram*
45 *Cerr. & deciſ. 379. num. 2. part 19. recent.* cum aliis citatis *in tom. 4. part 2. diſcept. 19. num. 44.*

Videntur hæc adeo clara, adeoque evidentia, ut nullam admittant dubietatem, & tamen, quatenus aliquod ſupereſſet, dubium, quod non credimus, ſive ex Collegii Inſtitutione, ſive ex quocumque alio prætextu, illi cubitalibus Litteris derogatum fuit in noſtra Supplicatio-
46 ne mediantibus illis verbis: *Non obſtantibus ejuſdem Officii, ſeu illius Collegii Inſtitutione, ſeu Erectione, ſi in aliquo obſtet, ac Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis cæteriſque contrariis quibuſcumque*. Fiat ut petitur M. A.

Si enim Summus Pontifex ad hoc, ut ejus Gratia punctualem haberet executionem, non per verborum involucrum, ſed cubitalibus litteris, derogavit etiam Inſtitutioni, & Erectioni Collegii, quatenus illæ compatibiles non eſſent cum ejus Gratia, licèt agatur de Erectione, & Inſtitutione, quas ex adverſo Scribens in principio ſuæ Scripturæ ſupponit æternas à parte antea, ibi: *Collegium Scriptorum Apoſtolicorum adeò antiquam habuit erectionem, & fundationem, ut ſuam originem*
47 *ignoret*; Itaut non ſine curioſitate pervolvere voluerim Librum *Geneſis*, ad videndum, an forſan in illius Capitibus aliqua de eodem Collegio mentio haberetur, quando Mundus creatus fuit. Quis poterit unquam prætendere, quòd non derogaverit, neque de medio tollere voluerit modernum abuſum, & moderniorem damnabilem extorſionem unius, vel alterius inferioris Offi-
48 cialis? juxta individualem caſum, indicatum *in part. 1. diſcept 8. à num. 51.*

Cæterùm, quid quid ſit de antiquitate Collegii Scriptorum Apoſtolicorum cum exercitio, circa quam multi credunt, illud fuiſſe inſtitutum ab Alexandro VI. ut videre eſt apud *Volater leg. 21. in Antropol. fol. 461. Panvin. & Ciaccon. in Vita Alexand. VI. Cohel. in Notit. Card. cap. 24.* cum aliis apud *Ciampin. de S. R. E. Vice-Cancell. cap. 8. ſect.*
49 *8. de Script. Apoſtol. fol. 119.* ubi refert lepidum illud dictum Urbani VIII. Scriptoribus illis, qui ei ſolitum munus obtulerunt in die Epiphaniæ anni 1628. *Nos quoque ſumus*
50 *Scriptores, & ſi Nos non ſcriberemus, Vos quoque minimè ſcriberetis.*

Hoc unum eſt indubitatum, quòd Collegium Portionariorum ſine aliquo exercitio, nullam omninò habet magnam antiquitatem, dum erectum fuit die 24. Martii 1668. à Clemente IX. ut clarè adnotatur in primo libro
51 Admiſſionum, apud Cappellanum exiſtente, ubi deſcribitur pro Collegio noviter erecto; Et clariùs legitur in ipſius Erectione, regiſtrata in *Lib. 1.* ejuſdem Clementis IX. *fol. 75.* his verbis. *Erigimus &c. unum Collegium &c. Portionum ſine aliqua exercitio, ad inſtar aliorum Romanæ Curiæ Officiorum, & Portionum vacabilium, tam Romanis, quàm Forenſibus indiſtinctè, etiam pro Fœminis &c.*

Quanta enim, & qualis intercedat diſtinctio, & conſideretur differentia inter dictas Portiones, ſine aliquo exercitio, erectas, ad inſtar aliorum Officiorum vacabilium, cum illo ſingulari addito, quòd etiam Fœminæ poſſint illas acquirere, & retinere, & inter Scriptoratus cum
52 exercitio, & cum aliis qualitatibus, quantùm propriè convenientibus hominibus perfectæ ætatis, & perfectiſſimi judicii, tantùm in propriis Fœminis, & Infantibus de ſe patet.

Neque tali diſtinctioni præjudicat conſideratio, quòd unus, & idem ſint tam Depoſitarius, quàm Cappellanus Portionum, Titulorum, & Scriptorum; Quia hujuſmodi unio Miniſtrorum, neceſſariorum pro eiſdem Portionibus, Titulis, & Scriptoratibus, nullatenus tollit dictum modernum principium, ſeu erectionem Collegii dictarum Portionum, minuſque illorum magnam diſtinctionem, ut omiſſis aliis exemplis, practicari videmus in Abbreviatoribus de Parco majori, & minori, qui re-
ſpectu emolumentorum unum conſtituant Collegium, licèt inter ſe taliter differant, ut Minores Majoribus ſub- 53
ſint, teſte *Ciampin. de Vice-Cancell cap. 8. Sect. 4. fol. 115. & Sect 5. per totam.*

Verum eſt, quòd ſecundum mundanam Arithmeticam non expediret præſentem inſtantiam cum magnis expenſis, & cum majori applicatione promovere. Sed non omnes Chriſtianorum operationes habent pro fine *denſam Lutum*, juxta phraſim *Habacuc. 2. 6.* Sed debent eſſe directæ ad procurandam punctualem obſervantiam divinorum Præ-
ceptorum, Proximi utilitatem, & intolerabilium abu- 54
ſuum eradicationem, non ſolùm cum profuſione ſecundi, ſed etiam mediante effuſione primi, & proprii ſanguinis. Præcipuè, quando quis ferè per vim prætenditur ſpoliari, & privari ſuis bonis, & poſtquam præmiſſa fuerunt omnia ea, quæ obſervamus in *part. 1. diſcept. 8. à*
num. 26. juxta nobilem animadverſ. *D. Thom. in cap. 10. 2. ad* 55
Corinth. lect. 2. verſ. Quando.

Licèt autem non omnibus datum ſit, id poſſe procurare in linea poteſtativa, & in figura Judicis, procurandum tamen eſt *juxta propriam virtutem*, ut dicitur *Eccleſ. 29. 27.* ea ratione, quia licèt *ad Officium Superioris ſpectet celerrimè obviare, ne mala conſuetudo radices producat*, ju-
xta verba *Adden. ad deciſ. 28. num. 251. part. 3 recent.* Nec 56
non licèt nemo dubitet, *omnem exceſſum comprimendum eſſe, ne paulatim reliquos comprehendat*, juxta verba *Caſſiod. Variar. Epiſt. 14. lib. 4.* id tamen iperari non poteſt, niſi poſt quam iidem Superiores abuſus cognoverunt, eiſque
patefacta fuit veritas, juxta firmata *per Rot. deciſ. 296.* 57
num. 30 part. 17. recent.

Quòd ſi, his omnibus non obſtantibus, finis dd. operationum non obtineatur, non exinde quis illas omittere poteſt, quia *ſicuti non detrahit honori Medici, gloriæ Ducis, & laudi Naucleri, ubi omnia egerant ſecundùm regulas Artis, quamvis Navis ſubmergatur, Infirmus moriatur, & Victoria non ſequatur, ſic apud bonos, graveſque Viros,*
non minus benè audit, qui ritè, rectè, atque ſecundum 58
Juris rationem aliquid molitur, licet ex animo res non ſuccedat, nam ſufficit ubi quis fecit, quòd ſuum erat, quia etiam Chriſtianus Orbis major eſt Urbe, omniſque actus, non ab eventu; ſed à cauſa ubiquè judicatur, & judicabitur, Maximè quia in forenſibus Controverſiis multæ conſi-
derantur adjacentiæ, & circumſtantiæ &c. ſunt verba *Oli-* 56
ver. de Matrim. nullit. fol. 8. in med. & concordat *Drv. Hieronym. in Epiſt. ad Paulin* impreſſa *in princip Bibl.* ibi: *Non enim quid invenias, ſed quid quæras, conſideramus.*

Gratias proinde agit Principalis exadverſo Scribenti pro figura ejus Magiſtri Domus, & Tutoris, quam gratis aſſumpſit ibi: *Et mirandum ſanè eſt, quòd laborare*
velit contra proprium commodum; Ipſe enim probè ſcit 60
quid ei expediat, quidve utile ſit; Cùmque *in part. 1. diſcept. 8.* ſolidè probaverit, juſtum non eſſe, ut Collegii
Officiales, & Miniſtri ſibi approprient res alienas, quan- 61
do in noſtris terminis eadem ſomniata utilitas, adverſus rei evidentiam, verificaretur, hæc ſola reflexio ſuperabundaret pro cathegorica reſponſione. Si enim ipſimet Gentiles, ſolo naturali lumine diſcurrentes, intrepidè aſſeruerunt, *non poſſe utile dici id, quod juſtum non eſt*, ut adducendo præciſa verba *Plutarchi, Ciceronis, & Temiſto-*
cli, notat *Pat. Seguer nella Predic. 33. num. 2.* Multo ma- 62
gis id verum erit inter illos, in quibus receptum eſt axioma illud: *Non dimittitur, niſi reſtituatur*. Et aliud *Doct. Gent ad Roman. 3. 8.* Non ſunt facienda mala, ut inde eveniant bona.

Poterat omitti reflexio illa, quod Principalis ſibi præ-
judicaverit, *dum ſpatio ſex menſium exegit fructus, ſuc-* 63
ceſſivè decurſos, abſque ulla contradictione, aut reſervatione. Ipſe enim libenter diſceret in anno 45. ejus Curiæ forenſis, an poſſit dari major contradictio, meliorque reſervatio propriorum Jurium, quàm non exigere
ſum-

Digitized by Google

ſummam illam, quæ ei integraliter de facto non vult ſol-
64 vi, quamve ab octo menſibus retinet in manibus Depoſi-
tarius. Licèt autem verum ſit, quòd exegerit fructus ſex
menſium, iſti non concernunt fructus controverſos, ſed
alios, decurſos poſt primos duos menſes, circa quos cadit
præſens controverſia, & quos Depoſitarius penes ſe reti-
net à die prima Junii 1722.

Et quod videtur incredibile (licèt palpetur manibus)
in iſtis circumſtantiis, in quibus Collegium retinet ſum-
mam quintuplo majorem illa, quam ſolvere recuſat, neque
etiam tempus ad reſpirandum tribuit, juxta phraſim
Judic. 16. 16. ex una parte addendo Calcaria pro ſolici-
ta Cauſæ terminatione; Ex alia verò retinendo Habe-
nas, in non permittendo conſtontationem contrarii Sum-
65 marii, quæ neque etiam practicantur in Curia, dimidiis
tantùm luſtratis lacernis, juxta phraſim noſtræ ætatis
Juvenalis.

Pro reſponſione ad illa verba, quibus aſſeritur *in §. Et
quidem*, eundem Principalem, *uti in Foro, & Curia
ſumma cum laude verſatum, & in negotiis Officiorum va-
cabilium, & Locorum Montium, ſatis peritum, non præ-
ſumi inconſideratè, & oſcitanter res ſuas agere*, applica-
66 ri videtur celebre illud dictum *Martini IV.* quod narrat
Villan. in Chronic. lib. 7. cap. 63. *fol.* 206. ubi referendo
factum Oratorum Siculorum, qui præcepta ejuſdem Sum-
mi Pontificis non ſervaverant, quive deinde miſſi ad pe-
tendam ab eo veniam, ter eidem dixerunt: *Agnus Dei,
qui tollis peccata Mundi, dona Nobis pacem*, nullum
67 aliud eis dedit reſponſum Summus Pontifex, præter ſe-
quens: *Il Papa in pieno Conciſtoro fece dare queſta riſpo-
ſta, ſenza altre parole; Ave Rex Judæorum, & dabant
ei alapam.*

Mirabiliter contra exadverſo Scribentem retorquen-
tur ea, quæ lato calamo aſſerit circa dominium fructuum
Officiorum vacabilium penes Papam, qui proinde potue-
rit illos per privilegium, tolerantiam, vel conſuetudinem
concedere Collegio dictorum Scriptorum; Contraria ſi-
68 quidem reflexio procedit antequam Papa de eiſdem fru-
ctibus diſponeret ad favorem particularis Officialis, qui
ad illos acquirendos ſuam ſubſtantiam periculo amiſſionis
expoſuit, Cæterùm, poſtquam de illis, expreſſis, & cu-
biralibus litteris diſpoſuit, puta (loquendo de noſtro caſu)
à Kalendis Junii 1722. eoſdem fructus ex tunc conceden-
do Annæ, & quidem titulo oneroſo, & cum probabili pe-
riculo amittendi Sortem, non ſine magna imò maxima
injuria Pontificiæ Majeſtatis dicitur exadverſo, quòd de-
inde eoſdem fructus per tolerantiam, vel conſuetudinem
69 concedere voluerit Collegio. Eſſet enim, Dominum de
eadem re ad favorem duorum diſponere, quòd ſi nemi-
ni convenit, & non ſine magna exorbitantia de quoli-
bet Privato diceretur, multò minus aſſerendum eſt de
Summo Pontifice, æquiſſimo, juſtiſſimo, & ſanctiſſimo
Principe.

Imò ex hoc dominio fructuum, penes Papam exiſten-
te, & ex aſſerto Privilegio, ſeu conſuetudine, cujus vi-
gore prætendit Collegium, illos ſibi appropriare, tam pro
70 illo tempore, quod currit inter Datam Supplicationis,
manu Papæ ſignatæ, & inter illius exhibitionem, factam
Cappellano ejuſdem Collegii, quàm pro medietate 1.
& 2. menſis, aliud deſumitur efficax argumentum ad-
verſus contrariam prætenſionem; Eò quia pro dd. tem-
poribus fructus omnium aliorum Officiorum vacabilium
nullatenus ſpectant ad eundem Papam, ſeu ad Data-
riam, ſed ad illos Officiales, qui retinent propria Ca-
pitalia, expoſita periculo amiſſionis, ut eſt notorium;
Ex contraria autem prætenſione multa ſequerentur abſur-
da, quòd ſcilicet Collegium Scriptorum Apoſtolicorum,
Ceſſionarium Papæ, haberet majus Jus, quàm habet
71 Papa cedens, quòdque Princeps diceretur conceſſiſſe id,
quòd in ſe non habet, ex quo illud antecedenter conceſ-
ſerat aliis ſuis Officialibus, & ſimilia; Idque adverſus
communia, & notoria Juris axiomata, de quibus *Rot.
deciſ.* 428. *num.* 2. *coram Burat. & deciſ.* 601. *num.* 10. *coram
Dunoz. jun.*

Eadem evidentia retorquentur ea, quæ inculcantur ex-
adverſo de neceſſitate religiosè ſervandi pacta conven-
ta reſpectu Principis, ſeu Papæ; Textui enim, citato
in contraria Scriptura *in leg.* 1. *ff. de Pact.* addimus alios
in leg. 5. *Cod. Action. & in leg. Non minorem Cod. de Tran-
72 ſaction.* ibi: *Nihil ita fidei congruit humanæ, quàm ea,
quæ placuerunt, cuſtodire*, cum concordantibus, ſequaris
à Rot. in Nullius, ſeu Cav. 3. *Junii* 1710. *§. Nec officit.
coram Falconer.* Cùmque literale ſit pactum, ſeu conven-
tio inter Principem, & Officialem circa conceſſionem dd. 73
fructuum à Kalendis Junii, hujuſmodi pactum omni Jure
ſervandum eſt.

Ex quibus concludendo dicimus, quòd omni Jure ſperat
Anna, ſibi eſſe punctualiter adimplenda ea, quæ ei à Prin-
cipe litteraliter conceſſa fuerunt; De Summo ſiquidem Pon-
tifice in omni Gratiarum genere ad unguem verificatur id, 74
quod legitur *Num.* 30 3. ibi: *Non faciet irritum verbum
ſuum, ſed omne, quod promiſit implebit.*

Pluſquam tacitè admittuntur hæc in contraria Scriptu-
ra, in qua aſſeritur, non eſſe attendendam novam Gra-
tiam conceſſionis fructuum favore Annæ, quia Privile-
gio, ſeu conſuetudini favore Collegii per Papam deroga-
tum non fuerit, & in concurſu duarum Gratiarum præfe- 75
renda ſit anterior.

Cathegorica autem reſponſio deſumitur ex ſola, & ſim-
plici lectura dict. Gratiæ, in qua, non per verba genera-
lia, ut exadverſo gratis dicitur, ſed per illa clara verba,
in ſpecie, & præcisè derogatum fuit Inſtitutioni, & Ere-
ctioni Collegii, omnibuſque aliis, in contrarium facienti-
bus. *Non obſtantibus ejuſdem Officii, ſeu illius Collegii In- 76
ſtitutione, ſeu Erectione, ſi in aliquo obſtet, ac Conſtitutio-
nibus &c.* Eſſe autem peſſimi Juris optimum ſignum inſiſte-
re in Privilegiis revocatis, ſeu quibus derogatum fuit, in
ſpecie obſervat *Gob. conſult.* 51. *num.* 118. & firmavit *Rot.
deciſ.* 1620. *num.* 4 ubi id vocat ridiculum.

Panico illi timori, plus juſto inter Officiales evulgato,
& his verbis exagerato in contraria Scriptura. *Si verò præ-
laudatum Privilegium, & Conſuetudo deſtruerentur, ſta- 77
tim inſurgerent omnes moderni Scriptores, eorumque An-
tecesſores, vel illorum Hæredes, & cùm omnes eandem ja-
cturam paſſi ſint, omnes etiam peterent reintegrationem hu-
juſmodi fructuum, pro qua non ſufficerent proventus ſex
menſium.* Reſpondet ipſemet contrarius Defenſor, ſibi-
que contradicit, ſeque in hac parte involvit, juxta pul-
chram phraſim, uſurpatam à *Cyriac. controv.* 248. *num.* 21.
& ſequutam *à D. Piton de Contr. Patron. controv.* 85. *num.*
1. Admittit enim, Collegium componi (ſunt ejus verba)
40. *integris Scriptoratis* 61. *Titulis, &* 224 *Portionibus,
itaut non rari, ſed frequentiores ſint caſus mutationis Offi- 78
cialium*; Ubi deindè proſequitur, quòd emolumenta,
quæ percipiuntur ex dd. continuis mutationibus, *ponun-
tur in Maſſa communi, de qua participant omnes Offi-
ciales, & Portionarii, & conſequenter in futuris caſibus
vacationum reintegrantur de eis, quos ante admiſſionem
amiſerant.*

Si enim hæc vera ſunt, utì prolata ex ore illorum Offi-
cialium, qui dd. fructus percipiunt, qua fronte aſſeritur,
& cum qua veri apparentia prætenditur, quòd venire poſ- 79
ſint Hæredes defunctorum Portionariorum, vel alii anti-
quiores ex eis, hodie viventes, & petere reintegrationem
illius ſummæ, quam ſuperabundanter recepiſſe ſupponit
exadverſo Scribens?

Quis poteſt hæc capere capiat. Juvat hoc iterum repe-
tere. Si fructus, qui non dantur novis Officialibus, con-
vertuntur in utilitatem antiquorum; Igitur iſti in futu- 80
ris vacationibus, quæ juxta contrariam aſſertionem non
ſunt raræ, reintegrantur de iis, quos in miſerabili ſum-
ma amiſerunt. Si verò id non verificatur, & poſſunt mo-
derni Scriptores, eorumque Anteceſſores, illorum hære-
des, & qui naſcentur ab iſtis, petere reintegrationem il-
lorum fructuum, qui non dantur novis Officialibus; Igitur
iſti non convertuntur in utilitatem antiquorum, neque
etiam in utilitatem novorum, ut ſupponimus, Quid ergo
de illis fiat, noſtrorum non eſt divinare, ſolumque repe-
to: Quis poteſt capere, capiat.

Huic reſponſioni, ſolidè innixæ mero facto, exadver-
ſo clarè admiſſo, additur alia, ſolidiùs in Jure fundata,
quod quando à Judicibus de medio tolluntur abuſus, illo- 81
rum Decreta non habent oculos retro, ſed ſolum futuria ca-
ſibus proſpiciunt, ut cumulatis concordantibus egregiè di-
ſcurrendo firmavit *Rot. in Ilerden* 4. *Februarii* 1701. *§. Quod
si coram Anſald. & in Roman. ſeu Savonem* 8. *Februarii*
1706. *§. Eoque fortiùs, coram eod.*

Hujus veritatis duo habemus æquè moderna, ac noto-
ria exempla in Urbe, in abuſu nimirum dimidii Quadran-
tis, occaſione portus Epiſtolarum, de quo *in Inſtit. crim.* 82
lib. 2. *tit.* 6. *à num.* 74. & in Strenis Locorum Montium,
de quo *ſupra part.* 5. *diſcept.* 21. *per tot.* Poſtquam enim
primus abuſus de medio totaliter ſublatus fuit, & ſe-
cundo modus præſcriptus, non fuerunt vexati Miniſtri

Poſtarum, minuſque Depoſitarii fructuum Locorum Mon-
tium pro præteritis exactionibus, ſeu reſtitutione illius
ſummæ, quam antea dd. titulis exegerunt, ut eſt in Urbe
notorium.

Verba illa *S. Auguſt. Epiſt.* 128. *cap.* 5. ſequuta *à Rot. in Are-*
tin. 15. *Januarii* 1703. *§. Cæterùm coram Anſald. Ipſa mutatio*
83 *conſuetudinis, licèt adjuvet, novitate tamen perturbat*,
non intelliguntur, neque detorqueri valent ad conſuetudi-
nem, de qua diſputamus, abuſivam, injuſtam, reproba-
tam, irrationabilem, iniquam, oppoſitam Legi divinæ,
duobus Decalogi negativis præceptis, Juribus Naturali,
Canonico, & Civili, & ipſimet Humanitati, utì talem
ſolidè demonſtratam in *par.* 1. *diſcept* 8. ſed potiùs illius re-
ſpectu mirabiliter applicantur illa alia verba ejuſdem Ec-
cleſiæ Doctoris: *Fruſtra qui ratione convincuntur, conſue-*
84 *tudinem Nobis objiciunt, quaſi conſuetudo major ſit verita-*
te, & illa alia: *Veritate manifeſta cedat conſuetudo verita-*
ti; Planè quis dubitet, veritati manifeſtæ conſuetudinem
cedere? quia conſuetudinem ratio, & veritas ſemper exclu-
dit, cum aliis Sanctorum Patrum authoritatibus, quo-
rum verba regiſtrata ſunt *in dict. diſcept.* 8. *num.* 42. *part.* 1.

Adverſus quem non obſtant piæ meditationes, exad-
verſo adductæ, ex eo quia tolerata fuerit uſque ad præ-
85 ſens. *Multa enim per patientiam tolerantur, quæ quando*
deducuntur in judicium, juſtitia mediante, tolerari non de-
bent, ut ſancivit *Innocent.* 3. *in cap. Cùm jam dudum de*
Præbend.

Non habent autem facti aſſiſtentiam ea; quæ ad exclu-
dendam oppoſitionem Juri Divino, & Decalogi Præce-
86 ptis dicuntur in contraria Scriptura his verbis: *Nam non*
occupatur res aliena, dum Princeps, quod ſuum erat, alteri
conceſſit, cum ea libertate, quam unuſquiſque etiam Priva-
tus habet diſponendi de rebus ſuis.

Hoc enim mirabilitèr applicatur conceſſioni, factæ An-
næ, regiſtratæ ſupra num. 5. Eiſque mera vanitas aſſere-
87 re, ut ſit in contraria Scriptura, quòd *Conceſſio, de eis*
facta Annæ, non eſt exequenda, tanquam poſterior conceſſio-
ni, factæ favore Collegii. Hujuſmodi enim conceſſio favo-
re Collegii, neſcitur ubi ſit, & à quo Pontifice facta fue-
rit in Reſignationibus Officiorum, & propterea eadem
prætenſa Conceſſio fructuum, decurrendorum à die
ſignatæ Supplicationis uſque ad diem illius exhibitio-
nis, factæ Cappellano Collegii, eſt verum ens ratio-
nis, diciturque ſomnium Vigilantium, in concurſu præ-
ſertim Conceſſionis litteralis eorundem fructuum, quæ
oculis corporeis legitur in Supplicatione originali, manu
Papæ ſignata.

Eadem inſubſiſtentia laborant ea, quæ exagerata fue-
runt ad oſtendendum, quòd d. contraria conſuetudo non
88 ſit oppoſita Juri Canonico, & Civili, ex illa generali re-
gula, & regulari propoſitione, quia *conſuetudo vincit le-*
gem, & prævalet Juri ſcripto. Hoc enim verum eſt in il-
lis terminis, in quibus loquuntur Authores, exadverſo
citati, hoc eſt, quando non eſt ſermo de conſuetudine oc-
cupandi aliena, irrationabili, injuſta, iniqua, & læſi-
va; Quia tunc illa *à Baldo* vocatur Diabolica, ut illum ſe-
quendo notat *Afflict. deciſ.* 321. *ſub num.* 16. neque unquam
89 præſcribi poteſt, *Text. eſt litteralis in can. Mala diſtinct.* 8.
cujus verba relata fuerunt in *par.* 1. *diſc.* 8. *num.* 83. Quibus
addo *Rot. in Tarraconen.* 18. *Junii* 1697. *in fin coram Card.*
Caprar. ubi quòd conſuetudo irrationabilis, tanquam cor-
90 ruptela, ſperni ſemper debet, *& in Tranen Præem.* 19.
Novembris 1717. *§. Quibus coram Anſald.* ubi quòd corru-
ptelæ, & abuſui nulla ſuffragatur conſuetudo.

Non benè autem eadem conſuetudo aſſeritur conſenta-
nea juſtitiæ, & æquitati, ex eo quia Collegium habet an-
91 nexum exercitium ſcribendi Litteras Apoſtolicas, illaſque
videndi, & taxandi; Officiales, enim illi, qui hæc fa-
ciunt, ultra fructus propriorum Officiorum, habent ulte-
riùs congruam recognitionem, correſpondentem eiſdem
laboribus ex communi Maſſa, ut notorium eſt.

Et proindè nihil ad rem facit reflexio contrariæ Scriptu-
ræ, juſtum eſſe, quòd iiſdem Officialibus accreſcant fru-
92 ctus illi, de quibus diſputamus, ex eo quia quilibet Ope-
rarius dignus eſt mercede ſua, ad quem effectum allega-
ri poterat authoritas *D. Paul.* 1. *ad Timoth.* 5. 18. Ut
enim diximus, & opportunè repetimus, dict. merces
deſumitur à communi Maſſa, non autem ex illis fructi-
bus, qui decurrunt à die ſignatæ Supplicationis favore
Reſignatarii, uſque ad diem exhibitionis dict. Supplica-
93 tionis, quos, ut obſervavimus ſupra à num. 77. rema-
net manifeſtum, non converti in utilitatem, neque an-
tiquorum, neque novorum Officialium; Contrarius pro-
inde Defenſor videat quid de ipſis fiat, & ad cujus utilita-
tem erogentur.

Imò ex hac contraria animadverſione pluſquam tacitè
infertur, quòd dd. fructus ut nullatenus erogati in utilita-
tem omnium Officialium, ſubjecti ſint reſtitutioni, qua- 94
tenus abuſus illos retinendi de medio tollatur; Et hæc eſt
ratio, quare exadverſo Scribens magnoperè timet, quòd,
ſublato de medio intolerabili abuſu, de quo eſt quæſtio,
antiqui Portionarii, & Hæredes Defunctorum prætende-
re poſſint reſtitutionem illius ſummæ, quæ eis, illorum-
que Authoribus ſoluta non fuit.

Cùmque ex eadem communi Maſſa detrahatur id, quòd
Summo Pontifici, ex antiqua conſuetudine Collegium
offerre ſolet in die Epiphaniæ Domini, ſive in Vaſculo 95
aureo, ut practicabatur anno 1521. juxta *deciſ. Putei* 368.
num. 2. *lib.* 3. Sive in centum ſcutis aureis, juxta moder-
nam praxim, ſemper verum eſt, quòd iſtud munus abun-
dantiſſimè compenſatur cum illis fructibus vacationum
40. Officiorum, 61. Titulorum, & 244. Portionum,
quos ante admiſſionem novi Officialis percipit idem Col-
legium; Neque dignum, & juſtum videtur, ut novi Of-
ficiales dupliciter eidem oneri ſubjecti ſint, primò ex eo- 96
rum portione in communi Maſſa, & 2. ex illis fructi-
bus, qui eis ſolvuntur ex dict. plus juſto magnificato præ-
textu.

Non eſt verum, quòd in Collegio Portionariorum Ri-
pæ reſpectu illorum Reſignationum circa fructus vigeat
idem abuſus, quòd non currant à die ſignatæ Supplicatio- 97
nis ſed à die admiſſionis, cujus praxis Principalis habet
experimentalem notitiam, eo quia de menſe Januarii 1722.
emit unam ex dd. Portionibus cum fructibus à Kal. ejuſdem
menſis Januarii 1722. quos punctualiter recepit die 11. Mar-
tii ejuſdem anni pro integro eodem menſe, & pro omni-
bus ſubſequentibus, eodem prorſus modo, quo illos rece-
perunt omnes alii Portionarii, neque in miſerabili obu-
lo minus, ſive illi ſint antiquiſſimi, ſive moderni, & ſive
moderniſſimi.

Idemque ad evidentiam uſque comprobatur ab extractio-
ne Partitarum *del Libromaſtro*, retento à Depoſitario ea-
rundem Portionum Ripæ, die 25. Februarii 1723. facta 98
à publico Notario, ex quibus patet, nullam adeſſe diffe-
rentiam inter fructus, debitos, & ſolutos Officialibus an-
tiquis, & modernis, juxta extractionem Partitarum, ex-
hibitam in Summario.

In qua parte contrariæ aſſertionis inſubſiſtentia non po-
teſt eſſe major; Si enim nigrum pro albo ſubrogatur in
re, omnibus notoria, & quæ ictu oculi, & ſola Librorum 99
aperitione, & recognitione manibus palpatur, necnon
exadverſo Scribens promptitudine verè mirabili affirmat
verum paradoxum; Quid erit dicendum de Partitis il-
lis, quæ continentur in Libris, retentis à Cappellano
Collegii Scriptoratus, quos permiſſum Nobis non fuit
videre, & confrontare cum contrario Summario egregiè
Rot. Aven. deciſ. 33 *num.* 1. & 2. ubi refert, & ſequitur illud
Virgilii: *Crimine ab uno Diſce omnes*, & *Bevinc. deciſ.*
168. *num.* 12.

Non ſolùm autem adeſt magna ſimilitudo, & maxima
affinitas, ſed verificatur vera, & propria identitas in-
ter conſuetudinem, in hac parte vigentem in utroque Col-
leg. juxta oracula, & Conceſſiones, factas ab Innoc. XII.
de quo in contrario Summario num. 4. ibi: *Quo verò ad Ri-*
pæ, & Scriptoriæ Litterarum Apoſtol. Portionum hujuſmodi
&c. cum fructibus à die admiſſionis eorundem Officiorum, ju- 100
xta illorum Collegiorum Privilegia, ſeu antiquam conſuetu-
dinem, & à Clem. XI. dict. contrario Summario num. 5. ibi:
Cum fructibus à Kal hujus menſis Martii, & quoad Ripæ,
& Scriptoriæ hujuſmodi Portionum Officia, cum fructibus
à die admiſſionis, juxta illorum Collegiorum Privilegia,
ſeu antiquam conſuetudinem.

Sed hæc retorquetur ad hominem: Sicuti enim Colle-
gium Portionariorum Ripæ, habens idem omnino ipſiſ-
ſimum Privilegium, ſeu eandem ipſiſſimam conſuetu-
dinem, ſibi appropriandi fructus tempore vacationis, 101
nunquam ſibi appropriavit, neque appropriat illos,
decurſos inter tempus ſignatæ, & exhibitæ Supplicatio-
nis; Minuſque primo, & 2. Menſibus, non dedit, ne-
que dare recuſat novo Officiali integram portionem fru-
ctuum, correſpondentem periculo amittendi integram
Sortem; Ita difficile erit oſtendere, & non ſine maxi-
ma difficultate colorari poterit abuſus contrarius, ut
de ſe patet, Et in hac parte non ſine curioſitate ali-
quam

Digitized by Google

quam diſparitatis rationem libentiſſimè videremus, ſi de mero poſſibili dari poſſet.

Pro quorum faciliori admiſſione duæ reflexiones nimis urgere videntur.

I. Quòd conſuetudo ſibi appropriandi fructus officiorum vacabilium pro eo tempore, quò effectivè vacant,
102 & uſque ad tempus admiſſionis novi Officialis, non eſt aliquid novum, neque inauditum in Romana Curia, dum illa antiquis temporibus erat communis omnibus Collegiis Officiorum vacabilium, ut patet ex antiquis Libris eorundem Collegiorum, & omnibus palam teſtatur digniſſimus Decanus Cappellanorum eorundem Officiorum, qui demonſtrare paratus eſt ex ſola apertione antiquorum Librorum ſui Collegii; Hodiè verò competit etiam Coll. Portinariorum Ripæ, quod illos dedit in Affictum Alexandro Minnecio pro ſcut. 100. annuis, ut ex Inſtr per acta Franciſchini Cam. Notarii, rogato die 25. Martii 1711. Parte prima Inſtrum. fol. 265. de qua infra *num.* 115.

Licèt autem eadem conſuetudo retineatur hodie etiam à dict. Collegio Scriptorum Apoſtolicorum, ſive quia illud
103 antiquitùs ſolitum erat in die Epiphaniæ Summo Pontifici offerre aureum Vas, juxta *deciſ.* 368. *coram Pateo lib.* 3. in cujus locum hodie ſubrogata eſt ſumma centum ſcutorum aureorum ſive ex alio forſan motivo, quòd non eſt neceſſe hìc inveſtigare. Non exinde dici poteſt, quòd
104 illa mutata fuerit, vel extendi poſſit à modo proviſionis per obitum, ad modum proviſionis per viam Reſignat. ex authoritatibus ſupra citat.

II. Verò, quòd, abolita d. generali conſuetudine, reaſſumptoquè per Principem Jure ſibi appropriandi fru-
105 ctus, currentes tempore veræ vacationis, duplex hodie ſervatur modus circa dict. appropriationem fructuum. Primus, illos recipiendo ipſemet Princeps ad menſuram temporis, pro quo effectivè vacant. Secundus verò mediante conventione cum Depoſitario Collegii, qui ſolvere ſolet quolibet anno certam ſummam, & ſibi appropriare omnes dd. fructus, ut practicatur in dict. Colleg Portionariorum Ripæ. Notorium autem eſt, quòd in utroque
106 ex iſtis modis nunquam gravantur Officiales, acquirentes Officia per viam Reſignationis, ſed, tam Dataria, quàm Depoſitarius, qui convenit pro certa ſumma, ſibi appropriant dumtaxat illos fructus, qui currunt tempore veræ, & propriæ vacationis, numquam autem occaſione Reſignationum.

Quæ omnia manibus palpare faciunt inſubſiſtentiam contrariæ prætenſionis, quia ſi Principi competeret Jus
107 ſibi appropriandi fructus illos, qui decurrunt inter tempus ſignaræ Supplicationis, & aliud tempus illius exhibitionis, faciendæ Cappellano, tam Dataria, quam Depoſitarius dd. Portionum Ripæ, illius Ceſſionarius, non omiſiſſent in præteritum, neque omitterent de præſenti ſibi appropriare dd. fructus. Et tamen in facto eſt indubitatum, quòd neque Princeps illos exigit ab illis Collegiis, quorum Depoſitarii eidem non ſolvunt aliquam certam annuam ſummam, neque Depoſitarius illius Collegii, qui talem habet conventionem cum Principe, eoſdem pariter fructus exigit.

Reflexionem hanc iterum repetere, abundè contrariam prætenſionem refellere eſt; Si officia, quæ per Re-
108 ſignationem tranſierunt de uno in alium Officialem, non dicuntur vacare pro eo tempore, quo Portitor Supplicationum differt exhibere Cappellano Supplicationem, manu Papæ ſignatam, ad hoc, ut idem Princeps, vel alius ejus Ceſſionarius pro dicto tempore faciant ſuos fructus, qualis eſt idem Collegium Portionariorum Ripæ, tale, & tantum jus habens, quantum habet Collegium Scriptorum Apoſtol. & non minus, neque magis diminutum.

Imò neque ipſemet Princeps, eorundem Officiorum abſolutus Dominus, & liber Diſpoſitarius, & à nemine dependens Patronus; Qua ratione, quo motivo, quo colore, quo titulo, quovè prætextu poterunt eadem Officia ad dictum effectum dici vacantia ad favorem ſolius Collegii
109 Scriptorum Apoſtol. Eſſet enim majorem attribuere vim Copiæ, quàm Originali, & in alium transferre id, quod quis non habet. Quæ omnia nullam omnino ſubſiſtentiam in jure habent, & in praxi manifeſta ſunt abſurda, & intolerabilia inconvenientia.

Reflexio non ſolùm videtur in ſe evidens, ſed cum omni ſermonis proprietate dici poteſt, quòd deſcendat à quarta generatione evidentiæ, eo quia contraria prætenſio ſibi appropriandi dictos fructus, decurrendos à die ſupplicationis uſque ad diem exhibitionis ejuſdem Supplicationis faciendæ Cappellano Collegii, redarguere in hac
parte videtur de negligentia, oſcitantia, & ſtultitate multas 110
qualificatas Perſonas Depoſitariorum, omneſque attentiſſimos Miniſtros Supremi Principis, contra omnia
Juris principia, de quibus *Rot. Select. Interpret. cap.* 184. 111
num. 17. & *Rot. coram Bich. deciſ.* 74. *num.* 10. & *deciſ.* 356. *num.* 5.

Agnita fuit exadverſo vis, & efficacia illius ſolidæ reflexionis, de qua *in part.* 1. *Diſcept.* 8. *num.* 53. quod videtur
nimis durum, & æqualiter amarum, ut novus Officialis 112
poſt ſignatam ad ſui favorem Supplicationem, & antequam Portitor ejuſdem Supplicationis illam exhibeat Cappellano, ſubjectus ſit periculo amiſſionis Sortis, & nullatenus percipiat fructus, eidem Sorti correſpondentes; Quod inconveniens in rei veritate videtur augumento incapax; Et propterea reſpondetur, quod hujuſmodi inconveniens non ſit habendum in aliqua conſideratione, eò quia ve-
rificatur etiam abſque ulla querimonia Officialis in acqui- 113
ſitione Officii vacantis per obitum. Tunc enim, ſi idem Officialis moriatur inter tempus perfectæ Gratiæ, conceſſæ cum hoc, quòd fructus debeantur Officiali à die admiſſionis, & inter ipſam effectivam admiſſionem, certum eſt, quòd Officialis amittit Sortem, & nullos acquirit fructus.

Pro cathegorica autem reſponſione opportunè repetenda ſunt hìc ea, quæ ſupra obſervavimus circa notoriam praxim, qua mediante à Principe concedi ſolent fructus
Officiorum vacabilium, quod tribus modis fit. Primò à 114
die obitus antiqui Officialis. II. à die admiſſionis novi Officialis. Et III. à die ſignatæ Supplicationis, vel ob alia certa die, in eadem Supplicatione à Principe ſpecificè determinata.

Primus modus practicari ſolet in omnibus Collegiis Officiorum vacabilium, duobus tantùm exceptis, illo nimirum Scriptorum Apoſtolicorum, & alio Portionariorum Ripæ, eò quia ambo hæc Collegia ex conſuetudine, à Principe tolerata, percipiunt fructus Officiorum, pro eo tempore, quo effectivè vacant, ut reſpectu Colle-
gii Scriptorum Apoſtolicorum probat contrarium Summa- 115
rium, & reſpectu Collegii Portionariorum Ripæ, quod ſolet eoſdem proventus locare Depoſitario, patet ex Inſtrumento, rogato per Acta Franceſchini Notarii Cameræ die 23. Martii 1711. *part. prim. Inſtrument. fol* 263. ibi: *Di più detti Signori Deputati ſpontaneamente affittano al detto Signor Ferdinando Aleſſandro Minacci preſente, ed accettante li proventi, e redditi ſecondo le Liſte, nelle quali ſaranno notati, di tutte le Porzioni vacanti, ſpettanti al detto Collegio de' Porzionarj di Ripa, al quale effetto lo conſtituiſcono Procuratore, come in ſua coſa propria, e queſto per annuo affitto di ſcudi cento moneta Romana l'anno, da pagarſi liberamente, come ſopra, come detto Signor Ferdinando Aleſſandro promette, e ſi obbliga di meſe, in meſe,
la rata liberamente &c. E quando ſi daſſe il caſo, che non* 116
foſſero mai vacanti le dette Porzioni, il detto Signor Ferdinando Aleſſandro nondimeno ſi obbligo di pagare dd. ſcudi cento annui, come ſopra.

Secundus modus practicari ſolet in Officiis, vacatis per obitum Officialium, non autem tranſlatis ab Officiali vi-
vente in novum Officialem, idem ſubrogatum. Et in hoc 117
ſecundo modo fructus non conceduntur à die obitus, neque à die ſignatæ Supplicationis, vel ab alia determinata die
ſed ab incerta die admiſſionis, juxta clara verba, cum qui- 118
bus hujuſmodi conceſſiones ad praxim reducuntur, quæ omnia ad hominem comprobantur ex contrario Summario & ex Formulis ſupra impreſſis.

Tertius demum modus eſt, quando Officia transferuntur per viam Reſignationis, quo caſu fructus non aſſignantur novo Officiali à die obitus antiqui, neque ab incerta
die admiſſionis novi ſed à die certa puta Kalendis menſis 119
&c. cubitalibus literis deſignata in Supplicatione, manu Papæ ſignata.

Hoc præmiſſo, nullius remanet efficaciæ contraria animadverſio, quia novus Officialis, ſi moritur inter perfectionem Gratiæ, & admiſſionem ad Collegium, amittendo Sortem ſui Officii, & nullos percipiendo fructus
non habet de quo poſſit conqueri, ſi ipſemet periit, & 120
obtinuit à Principe Gratiam, qualificatam à ſpeciali conventione, acquiſitionis fructuum à die admiſſionis ad Collegium, & non antea juxta formulam acquiſitionis Officiorum per obitum, regiſtratam ſupra & num. 11.

dia naturæ, taliſque qualitatis, quòd vix credi poteſt ſpecu-
lativè poſſibile, & tamen eſt à parte rei innegabile; Quòd
ſcilicèt Depoſitarius, vel Cappellanus, vel ambo beneſi-
cati Miniſtri Collegii Scriptorum Apoſtolicorum, nullo
modo punctualiter exequuntur litteralia mandata, & cla-
137 ram voluntatem Papæ viventis, dum, non attentis Suppli-
cationibus, ejus ſacra manu ſignatis, non ſolvunt fructus
Officialibus.

Non à die certa, fixa, & determinata, in qua Papa man-
138 dat, illos eſſe ſolvendos eidem novo Officiali; Quia adver-
ſus omnia Jura, omnem æquitatem, omnemque congruen-
tiam, & adverſus ſolitum omnium aliorum Collegiorum
Officiorum vacabilium Romanæ Curiæ, & præciſè illius
Portionariorum Ripæ, idem omninò habentis privilegium,
ſeu conſuetudinem, prætendant, eadem Officia verè, & rea-
139 liter vacare toto illo tempore, quo Portitor Supplicationis
illam retinet in ſacculo, ac ſi modus, tempus, & duratio
vacationis dependeret à mera, & libera voluntate dicti pe-
donei Miniſtri nolentis ſuum Officium punctualiter adim-
plere; Idque cùm tali, tantoque præjudicio novi Officialis.

Nec etiam à die admiſſionis novi Officialis; Quia, poſt
talem diem, & quòd magis eſt poſt regiſtratam dictam ad-
miſſionem in dorſo Supplicationis, prætendunt pro ſe reti-
nere fructus quindecim dierum primi, & totidem dierum ſe-
cundi menſis; Itaut cum omni ſermonis proprietate dici
poſſit, quòd fructus ſolvuntur, non à die admiſſionis, ſed à
duplicata die decima quinta, ſeù ab integro menſe poſt eun-
dem admiſſionem; Et hæc omnia cum tot improprietati-
bus, abſurdis, & inconvenientibus, uſque adhuc expen-
140 ſis, comprobatis, & nunquam ſatis improbatis, & cum ta-
li, tantaque injuſtitia, ut ſimilis, nedum de facto dari,
ſed neque etiam de mero poſſibili poſſit excogitari.

Ex quibus videtur evidens, aſſertam contrariam conſue-
tudinem nihil aliud importare, quàm ut Cappellanus Col-
legii Scriptorum Apoſtolicorum diſponere poſſit de fructi-
bus Portionum ſui Collegii, ac ſi illi eſſent proprii redditus,
illoſque uni tollere, & alteri ad ſuum arbitrium dare, non
attenta Supplicatione, ſignata à Papa vivente, & abſolu-
141 to Domino Sortis, & fructuum dictorum Officiorum, in
qua illi præciſè, & cubitalibus litteris mandat, quid face-
re debeat de dd fructibus, & cui, & quando illos ſolvere
teneatur; Similis autem conſuetudo non ſolùm in Urbe,
142 ſed nec etiam in toto Mundo, unquam data fuit, neque uſ-
que ad illius conſumationem dabitur, quia oppoſita eſt om-
nibus Juribus, omnibuſque congruentiis, ex allegatis *in
143 p. pr. diſcep.* 8. *num.*64. Neminique competere unquam po-
teſt legalis, & juridica facultas diſponendi de rebus alienis,
invito Domino.

Neque tali injuſtitia evitari poteſt, vel prætextu veræ
vacationis, quæ verificetur etiam in illis terminis, in qui-
bus Officia ab una ad aliam Perſonam tranſeunt per viam
144 Reſignationis, juxta verba illa Supplicationis: *Officium,
per eandem Reſignationem ſic vacans*: Et juxta enunciati-
vas, regiſtratas in Libris Syndicatus, ſeù Admiſſionis ad
Collegium Scriptorum Apoſtolicorum ibi: *E più per un
145 giorno vacante di quattro Porzioni, dell'Offizio del Sig. Lo-
renzo Lomellini*, & ibi: *Per un giorno vacante, &c. di quat-
tro Porzioni ſenza titolo, raſſegnate dal Sig. Gio: Pietro Spi-
nola, &c.* Vel demum prætextu conſuetudinis, ſeu ſoluti,
probati ex lib. Syndicat.

Pro eo, enim quòd attinet ad veram vacationem, dici-
146 mus, quòd iſta in terminis Reſignationis non regit in facto,
& non relevat in Jure.

Non regit in facto, quia verba ſuprad. contenta in Sup-
147 plicatione, manu Papæ ſignata, non poſſunt ſcindi, ſed
habentur tanquam unus, idemque actus, approbatus, &
canonizatus à Papa, unitus, & immediatus cum ſubroga-
148 tione Reſignatorii, in locum Reſignantis; Et propterea,
ſi Officium prætenditur vacare ex dictis verbis; *Per eandem
Reſignationem ſic vacans*; Negari non poteſt, quòd dicatur
plenum, ex illis verbis, immediatè ſequentibus, *quoad Of-
ficium hujuſmodi ſubſtituere, & ſubrogare, &c. nec non Por-
tionariorum numero favorabiliter aggregare*; Implicat enim
149 manifeſtam contradictionem, quòd Officium dicatur verè,
& propriè longo tempore vacare per Reſignationem illius
Officialis, in cujus locum ab habente omnem poteſtatem
diſponendi, qualis eſt Papa, præciſè, immediatè, & cubi-
talibus litteris ſubrogatus fuit alter Officialis, qui poſt ta-
150 lem ſubrogationem ſubjectus eſt periculo amiſſionis Sortis,
ut patet Conſideranti.

Et intra eviden. fines ponit illa reflexio, quòd ſi diceretur
vacare inter illud tempus, quo ſignata fuit Supplicatio, &
inter aliud, quo differtur exhibitio Supplicationis Cappel-
lano, tunc ſi moriatur Officialis, verificaretur vacatio va- 151
cationis, & unum, idemque Officium dupliciter vacaret,
quia uno modo diceretur vacare favore Collegii, ad hoc, ut
iſtud faceret ſuos fructus, decurſos inter Supplicationem,
& illius exhibitionem. Alio verò modo diceretur vacare fa-
vore Papæ ad lucrandam Sortem ejuſdem Officii; Quæ om-
nia talem, & tantam involvunt repugnantiam, & contra- 152
dictionem, ut major excogitari non poſſit.

Minus eadem vacatio relevat in Jure. Quia, quid quid
ſit, an Officium reſignatum dicatur aliquo temporis mo-
mento vacare, ad hoc ſolùm, ut illud in novum Officia-
lem transferri poſſit, quod importare videtur dictio illa *ſic*, 153
ibi: *per eandem Reſignationem ſic vacans*, juxta animadver-
ſa *per Barboſ. dict.* 165. *num.*2. Nunquam dici poteſt vacans
ad hoc, ut comprehendatur ſub Privilegiis, loquentibus de
Officiis vacantibus, juxta magiſtralem diſtinctionem *Sa-
cræ Rotæ in dec.* 1. *num.*6. *cor. Carillo*, cujus aurea verba ſunt
hæc; *Beneficium nunquam vacat, facta Reſignatione ad fa-
vorem certæ Perſonæ, niſi ad effectum, ut illi conferatur, nec
comprehenditur* (notentur ſequentia verba) *in Juribus, &
Privilegiis, loquentibus de Beneficiis vacantibus*, & circa 154
eandem concluſionem concordant alii, quos ſequuntur
Maſcard. de Probat. concluſ. 1394. *num.*6. *Garz. de Benef. p.*
11. *cap.* 3. *ſub num.*10. *& Rot. dec.* 300. *num* 10. *part.* 8. *& dec.* 155
207. *num* 3. *par.* 15 *rec.* Quæ omnia ad hominem comproban-
tur, ex notorio ſolito Collegii Portionariorum Ripæ, de
quo ſupra num. 115.

Poſſunt proinde poni ad partes omnes Partitæ, deſump-
tæ ex Libris admiſſionis ad Collegium, in quibus, cum ſup-
poſito dictæ vacationis, dicitur, *e più per un giorno vacan-* 156
te, &c.

Ultraquod enim eiſdem Partitis non aſſiſtit hodie vene-
randa illa, maximaque antiquitas, exadverſo in præteri-
tum uſque ad nauſeam inculcata, dum prima initium ſumit
à die 2. Martii 1668. Et conſequenter non eſt locus diſcur-
rendi de viribus, deque efficacia conſuetudinis centenariæ,
vel immemorabilis, quæ non habent locum, conſtito de prin-
cipio moderno, & proximo *Rot. dec.* 30. *num.* 16. *cor. Ottob.* 157
Sed ſumus in terminis veri abuſus, noſtris temporibus in-
troducti, abſque ullo colore veritatis, & juſtitiæ. Et prop-
terea ad ejuſdem excluſionem applicantur verba illa *Tex. in* 158
c. 7. *de Conſuet. Cùm igitur hic non tam conſuetudo, quam cor-
ruptela meritò ſit cenſenda, &c. ipſam mandamus de cætero
non ſervandam.*

Conſtantiſſimè reperimus, quòd vacatio Officiorum va-
cabilium non perficitur, neque verificatur à verbis, & ca-
lamo Cappellani, ſcribentis, illud vacare, vel non vaca- 159
re, ex ſupra animadverſis.

In omnem verò caſum talis vacatio, uti nominalis, &
momentanea, non eſt apta producere alium effectum, quàm
illum, ut Officium ſic vacans, poſſit alteri conferri, nun- 160
quam verò apta eſt importare acquiſitionẽ fructuum favore
illius, ad quem illi ſpectant, quando Officia verè vacant,
ex authoritatibus, ſupra adductis.

Abſque ulla difficultate, ex quo contrarius abuſus inni-
titur actibus merè facultativis, & voluntariis, in quibus fi-
gi non poſſunt pedes pro continuatione in futurum, neque 161
etiam contra illum Officialem, qui illos explevit, multòque
minus contra alios, qui ab eo cauſam non habent, ex addu- 162
ctis in *dec.* 104. *num.*37. *cor. Priolo, & dec.* 15. *in fine cor. An-
ſald.* Præcipuè, quia agebatur, ut plurimùm de uno, vel
altero obolo, correſpondente uni, vel alteri diei, quo dilata 163
fuerat exhibitio Supplicationis; In quibus circumſtantiis
non expediebat Officiali Litem in ſe aſſumere, eò quia pri- 164
ma, & unica citatio importabat illam ſummam, quàm ſol-
vere recuſabat Depoſitarius.

ABſoluta defenſione proprii Collegii, tranſit contrarius
Defenſor ad gratuitam defenſionem Expeditionerii,
ſeù Portitoris Supplicationis, de qua diſputamus, in qua
parte quantùm vera ſunt ea, quæ ipſe dicit, quòd idem Ex- 165
peditionerius non ſit Miniſter Collegii, quòdque proinde
illius culpa nequeat attribui eidem Collegio; Tantùm à ve- 166
ro aliena ſunt ea, quæ proprio marte gratis ubique aſſerit de
retardatione Expeditionis, ob non ſolutionem Emolumen-
torum, eidem debitorum. Dictus ſiquidem Expeditione-
rius habuit *quantum, & quando* dd. emolumenta petiit, ut
ipſemet nullatenus negabit, eodem prorſus modo, quo an-
ticipatè habuit ſimilia emolumenta, *quando, & quantum*
petiit pro tertia Expeditione ſimilis Gratiæ de menſe Octo- 167
bris 1752.

Neſci-

Neſcimus proinde videre cum quanta veriſimilitudine,
tanquam ex Cathedra loquens, idem contrarius Defenſor
afferat ibi: *Hac de cauſa facta fuit celerior expeditio*: Iſta
168 enim celerior expeditio facta fuit intuitu *di un Giulietto*, ab
eodem petiti, & eidem conſignati à Principali met, qui de-
inde fecit ſibi illum reſtitui, ut candidè narratum fuit in
169 *prim. part. diſcept. 8. num 51.* in cujus comprobationem uti-
tur Principalis verbis illis *Farinac. conſ. 108. num. 51. lib. 2.*
Teſtis ſit mihi in his Deus meus.

Excluſo ex mero facto eodem prætextu dilatæ Expedi-
tionis, non ſine magna admiratione, ſub oculis haberi poſ-
170 ſunt verba illa contrariæ Scripturæ: *Expeditio retardata
fuit aliquibus diebus ex eo, quòd traditæ non fuerint pecuniæ
pro Expeditione*, ac ſi per viam Repræſaliarum, & cùm
tali eorum irreparabili præjudicio amiſſionis propriæ ſub-
171 ſtantiæ, poſſent Officiales cogi ad ſolvendam anticipatè
ſummam emolumentorum Expeditionerio, antequam per-
ficiatur Expeditio? Si enim unquam aliàs in præteritum,
ſanè noſtris temporibus circa Dateriæ Expeditiones; pun-
ctualiter applicantur ea, quæ leguntur *in leg. 1. Cod. de
His, qui per med. Jud. non appellar.* ibi: *In Sacro Comitatu
172 noſtro nihil timere potuiſti*, cum concordantibus apud *Zaul.
ad Stat. Favent. tom. 1. lib. 2. rubr. 7. num. 16. & Rot. in Ro-
mana Pec. 6. Decemb. 1715. §. Eoque cor. Card. Alth.* Noto-
riæ enim in hac parte ſunt ſaluberrimæ Ordinationes, &
cubitalia Edicta, & notior illorum punctualis, & præciſa
exequutio.

Addito, quòd Expeditionerius ante perfectam Expedi-
tionem nullum habet Jus, nullamque actionem petendi ſua
emolumenta; Multi enim dari poſſunt caſus, ex quibus
Expeditio non ſequatur, in quibus gravaretur Officialis ad
173 procurandam, & ſolvendam d. ſummam, quæ deinde ei re-
ſtitui deberet.

Cujus rei habemus practicum exemplum in una ex Ora-
tricibus, quæ volens emere aliam ſimilem Portionem de
menſe Oct. 1722. in principio ejuſdem menſis dedit Ordi-
nem eidem Expeditioneriomet, qui eodem tempore petiit,
& obtinuit ſua emolumenta in majori etiam quantitate, ac
ei debita fuiſſent; Cùmque dilata poſtmodum ex legitimo
174 impedimento fuerit Expeditio uſque ad diem 7. Nov. fue-
runt eadem emolumenta reſtituta, & congruo tempore ite-
rum eidem Expeditionerio æquali punctualitate ſoluta.

Eſt etiam omni obſervatione dignum, quòd ſi in hac Cau-
ſa determinaretur, fructus illorum Officiorum, quæ per
viam Reſignationis tranſeunt in novos Officiales, ſpecta-
re ad Collegium pro eo tempore, quo hujus Cappellano non
exhibetur Supplicatio ab illius Portitore, magna aperietur
175 via extorſionibus, & Recaptationibus (Parcant mihi lati-
næ Linguæ delicati Profeſſores, ſi ad meliorem explicatio-
nem cogor uti hujuſmodi verbo, imitando doctiſſimum *Ray-
nald. tom. 1. cap. 12. §. 1. num 5.*) quia poſſet iſte petere à
novo, Officiali, non ampliùs *un Giulietto*, ſed ſcutum,
176 vel ſimilem ſummam, eidemque Officiali, conveniret, vel
bibere, vel mergi, quia dum conſuleretur inter ipſum, &
d. Portitorem circa majorem, vel minorem ſummam, pro
illo tempore, quo Recaptatio non concluderetur, irrepara-
biliter ſuos fructus amitteret, illuſque ſibi appropriaret Col-
leg.

In hac autem parte proteſtor expreſsè, imò expreſſiſſimè,
me loqui de illa potentia, quam Philoſophi vocant Poſſibi-
litatis non autem de alia, quæ dicitur Futuritionis. Verum
tamen eſt, quòd ad Superioris Officium pertinet, non ſo-
lùm præcludere viam abuſibus futuris, & proximis, ſed
177 etiam remotis, & probabilibus; Quia id, quòd hodiè reſ-
pectu unius temporis, vel Perſonæ merè poſſibile, & ſim-
pliciter remotum eſt, cras reſpectu alterius temporis, vel
Perſonæ, poteſt eſſe actuale, & de facto verificari, quòd
utinam experientia verum quotidiè non comprobaret.

Hæc ſunt, quæ palpabili evidentia contrariam præten-
ſionem excludere videntur; Et proinde com omni legali
178 fundamento rejiciendi videntur contrarii abuſus, ſpecioſo
conſuetudinis colore velati: *Quis enim dubitet veritati ma-
nifeſtæ conſuetudinem cedere? Quia conſuetudinem ratio, &
veritas ſemper excludit*, ſunt verba *D. Auguſt. de unic. Bap-
179 tiſm. lib 2.* & concordat *D. Ciprian in Joan. 14. Lit. A.* ibi:
*Conſuetudo impedire non debet, quominus prævaleat veri-
tas, & vincat; Nam conſuetudo ſine veritate vetuſtas erro-
ris eſt.*

Cæterùm quatenus, his omnibus non obſtantibus, neque
attentis, continuare velit Collegium in ſuis antiquis abuſi-
bus, licitum mihi ſit ejuſdem Cappellano, vel Depoſita-
180 rio, vel ambobus dicere cum *D. Greg. Magno in epiſt. 41. in
dict. 9. lib. 1. fol. 671.* juxta impreſſionem Baſileæ, *ſcripta
Petro Diacono: Vide, ut omnia abſque imminutione cuſtodias*
(& Officilibus integrè tribue) *Quia de his, quæ Tibi pro
ſervanda juſtitia ſcribo, Ego abſolvor, & Tu, ſi negligis,
obligaris.*

DISCEPTATIO XXXI.

Cajetana Proceſſionum.

PRO

Cappellanis Hoſpitalis Cajetæ.

CUM

Epiſcopo ejuſdem Civitatis.

ARGUMENTUM.

*Prior, & Cappellani Hoſpitalis exempti, an, & quan-
do cogi poſſint ad collegialiter interveniendum publicis
Proceſſionibus.*

SUppoſita exemptione Hoſpitalis Santiſſimæ Annoncia-
tæ Civitatis Cajetæ uſque à ſui fundatione, ſequuta an-
no 1321. in ſenſu veritatis anno 1688. requiſitos ſui, an
Epiſcopus Cajetanus potuerit conſtringere DD. Cappella-
nos ejuſdem Hoſpitalis ad accedendum Proceſſionem, ioi- 1
tam de menſe Junii ejuſdem anni ad placandam iram Divi-
nam occaſione maximi Terræmotus, cujus Teſtis eſt uter-
que mundus, & de quo uterque pariter mundus diù recorda- 2
bitur, attentis maximis damnis, quæ fecit.

Non eſt dubium de Proceſſionibus particularibus, quia
iidem Cappel. qui in hac materia æquali attentione incum-
bunt Dei ſervitio, ac facit innovationem non recuſarunt 3
more ſolito, ipſemet Epiſcopus, paucis diebus ante d. &
cum proprio Vexillo generali Proceſſioni intervenire.

Reſtringitur; proindè difficultas ad modum, quem ſervari
voluit idem Epiſcopus, & forſan in futurum ſervare inten- 4
dit circa hujuſmodi interventum, quia ſcilicet præcepit, ut
ſine ſolito proprii Hoſpitalis Vexillo, iidem Cappellani,
non uti quilibet de Clero, non conſtituen. neque repræſen-
tantes Eccleſiam exemptam, ad Proceſſionem accederent,
ſed præcisè, uti Cappellani, & Sacriſtæ ejuſdem Hoſpi-
talis.

Quoad Jus commune, regulæ omnes aſſiſtunt Epiſcopo,
quia clara ſunt verba. *Conc. Trid. ſeſſ. 25. de Regul. cap. 13.* 5
ibi: *Exempti autem omnes, tam Clerici Sæculares, quàm
Regulares quicumque, etiam Monachi ad publicas Proceſſio-
nes vocati, accedere compellantur.* Unde validè dubito de
Juribus Cappellanorum attento Jure communi; Doctores 6
enim in ſequelam ejuſdem claræ diſpoſitionis Concilii Trid.
communiter obſervant, Clericos omnes Sæculares, quam-
vis inſervientes Eccleſiis exemptis, teneri accedere ad eaſ-
dem publicas Proceſſiones, ut videre eſt apud *Marant. lib. 3.
reſp. 9 num. 3.* ubi ampliat etiam in illis Eccleſiis, quæ ſunt
exemptæ à fundatione, *Barboſ. ad Conc. d. ſeſſ. 25. cap. 13.* 7
num 21. & 22. & in Sum Apoſt. dec. collect. 67. num. 1. utrobi-
que referens concord. reſolutiones Sac. Cong. *Campan. in
Diverſ. Jur. Canon. rub. 12. c. 23. n. 117. Pilaja deciſ. 12. de
Regul. num. 42. & Gratian. deciſ. Marcb. 232. num. 10. & 11.*
cum aliis, citatis *in Tom. 2. p. 2. diſc. 4 per tot.*

Quibus quoad ſubſtantiam poſitis, eadem facilitate ſequi-
tur, quòd Epiſcopus potuerit, & poſſit præſcribere modum,
quo Clerici omnes, & Exempti, in hujuſmodi Proceſſioni- 8
bus intervenire debeant, quia modus dirigendi, & coordi-
nandi publicas Proceſſiones repoſitus eſt in arbitrio ejuſdem
Ordinarii, ut, pluribus cumulatis probat *Barboſ. ad Conc.
Trid. d. ſeſſ. 25. cap. 13. n. 40. & pluribus ſeſſ.* ubi *n. 44.* ampliat
non obſtante immemorabili conſuetudine cum aliis, citatis
in Tom. 3. p. 2. diſc 23. num. 47.

Cæterùm, præſcindendo ab hac Juris communis diſpoſi-
tione, & reflectendo ad punctualem reſolutionem C. R. mi-
hi exhibitam, & editam anno 1603. atque ſuppoſita illius 9
legalitate, crederem, Epiſcopum exceſſiſſe fines ſuæ pote-
ſtatis, cogendo eoſdem Cappellanos, ut ſupra, ad interve-
nien. Proceſſioni, & proindè in futurum ſervan. eſſe ean-
dem reſolutionem, cujus verba ſunt pariter nimis clara fa-
vore Cappellanorum ibi: *Ill. e Mol Rev. Sig. come Fratel-
lo. Se V. S. perſiſte, che il Sagreſtano della Nunziata di co* 10

teſta

Digitized by Google

ſta Città debba andare nell'avvenire a tutte le Proceſſioni, pare alla S. Cong. che poſſa ſempre erigere la Croce, & andare nel modo, che va a quella del SS. Sacram. e di S. Eraſmo, Overo, che non ſia obbligato, nè forzato andare, ſe non a queſte due, nel modo ſolito, Così, dopo eſſer ſtato diſcuſſo maturamente il negozio da queſti Ill. Sig. è ſtato riſoluto, e V. S. dovrà eſeguire.

Cùm enim habeamus hanc individualem reſolutionem,
11 emanatam poſt maturam cauſæ diſcuſſionem, non videntur obſtare ſupra animadverſa circa Jus commune; Generale enim eſt in qualibet materia, quod authoritas ſpecialia, &
12 individualis præfertur regulis generalibus, & authoritatibus indefinitè loquentibus *Card. de Luc. in Miſcell. Eccl. diſc. 47. num. 6.* Atque ſpeciale eſt in reſolut. Sac. Cong. quod illæ vim legis habeant ex adductis *in tom. 1. p. 1. diſc. 6. num. 64.* quibus addo *Rot. in Baren. Proceſſionum 22. Junii 1718. §. Contendebatur coram Herrera.*

Motivatum pariter fuit in facti ſerie aliud dubium, an ſaltem ab eiſdem Proceſſionibus ſint exempti Mag. Domus
13 Hoſpitalis, & Sacerdos ille, qui curam habet animarum illorum, qui in eodem Hoſpitali degunt, Cujus reſpectu, licèt prima facie videatur pium, & animarum ſaluti aſſerere, eundem Sacerdotem, & Magiſtrum Domus non poſſe compelli, eò quia poteſt dari caſus, quòd ipſis Proceſſionibus aſſiſtentibus aliquis ex eorum curæ commiſſis agat
14 animam, vel aliter indigeat proprii Parochi aſſiſtentia, inveni tamen, quòd S. Cong. Conc. in una *Cauten. 5. Aprilis 1631.* de qua *Novar. in Comm. ad Bull. coment 98. n. 10. fol. 422.* non habuit pro ſufficienti hanc cauſam pro excuſatione Parochi ab intereſſentia publicæ Proceſſioni, quam reſolutionem refert pariter *Barboſ. in Summ. apoſt. dec. collect. 607. num 4.*

Quæ tamen dicta ſint de Jure communi, quia procedendo cum d. individuali reſolutione Sac. Cong. ſi illius vigore
15 exempti ſunt ſimplices Capellani, majori ratione non ſunt cogendi iidem Mag. Domus, & Sacerdos, habens curam animarum illorum, qui in Hoſpitali commorantur.

DISCEPTATIO XXXII.

Cathacen. Cenſurarum.

PRO

Curia Epiſcopali.

CUM

PP. Minoribus Conventualibus.

ARGUMENTUM.

Cenſuræ, latæ à Conſervatore alicujus Religionis contra Epiſcopum, ejuſque Vicarium, an ſubſtineantur?

OCcaſione Panegyricæ Orationis, quam quolibet anno in Civitate Cathacen. ſoliti ſunt facere, tam PP Ord.
1 Prædicat. in honorem SS. Roſarii, quam PP. Conv. in honorem S. Franciſci, anno 1722 orta fuit quæſtio, Qui ex eis eſſent præferendi, eò quia die 4. Oct. celebrantur utrumque feſtum; Redelata ad Curiam Epiſcop. dictum fuit, ut caperetur informatio circa ſolitum; Cùmq; PP. Convent. recurſum
habuiſſent ad eorum Conſervatorem, iſte non dubitavit ful- 2
minare cenſuras contra Epiſcopum Cathacen. ejuſque Vicarium ex illo motivo, quòd Monitorium, ſeù inhibitio ejuſdem Conſervatoris, contra dd. PP. Dominic fuerat deaffixa à Locis d. Civitat. Cathacen. ubi de illius ord. fuerat affixa.

Cùmque requiſitus fuerim circa validitatem, vel invali-
ditatem earundem Cenſurarum, iſtæ mihi viſæ ſunt nullæ, 3
non ſolùm ex eo, quia facultas dd. Conſervatorum nunquam ſe extendit ad excommunicandum Epiſcopos, ut diſ-
putata ad partes quæſtione, ultrò admittit acerrimus ſimi- 4
lium Conſervatorum Defenſor *Matthæucc. in Official. Cur. cap. 15. à num. 17.*

Verùm etiam, quia in hoc caſu PP. Conventuales erant Actores, neque eis illata fuerat aliqua vis, vel injuria, & conſequenter non poterant recurrere ad eorum Conſer-
vatorem, cujus Juriſdictio reſtricta eſt ad caſus manifeſtæ 5
violentiæ, & injuriæ, & quando ipſimet Religioſi ſunt Rei, ſecus autem, quando ſunt Actores, ut firmavit *Rot. dec. 474. num. 26. cor. Bichio*, &, re maturè perpenſa, in terminis durioribus Conſervatoris PP. Soc. Jeſu, reſolvit C. C. *in Januen. 30. Febr. 1723.* in qua propoſitis tribus ſequentib. dubiis.

I An Conſervator Ven. Collegii PP. Societ. Jeſu Civitatis
Januæ, tum in caſibus, quàm extra caſus manifeſtæ violen- 6
tiæ, vel injuriæ, poſſit procedere, ſive PP. Societatis ſint Actores ſive Rei?

II An pendente aliqua Lite, coram Ordinario Metropolita-
no ſemel introducta cum PP. Societ. Jeſu, poſt eorum conſen- 7
ſum in juriſdictionem, liceat eiſdem convolare ad Judicem Conſervatorem?

III An in ſuprad. caſu Litis, jam introductæ, ut ſupra,
inhibitio Conſervatoris, ſi quæ fiat Ordinario, & Parti, il- 8
liuſque ſucceſſiva decr. annullativa Actorum, ab Ordinario poſt d. inhibitionem factorum, ſit attendenda?

Ad 1. reſponſum fuit *Affirmativè, in caſibus tantùm ma-* 9
nifeſtæ violentiæ, & injuriæ, & quando PP. ſunt Rei.

Ad 2. verò & 3 *Negativè*, & meritò; Quia hujuſmodi 10
Conſervatoriæ ſunt odioſæ, & reſtringendæ, ex adductis per *Monacel. in form. tom 3. tit. 1. à num 23. uſque ad finem*; Ubi duo notabilia advertit.

Primum, quòd id verum eſt, etiam in caſibus dubiis, &
in quibus violentia, vel injuria requirit indaginem, quia 11
tunc procedere nullo modo poſſunt dd. Conſerv.

Secundum verò, quòd Ordinarius, in caſu, quo Conſer-
vator ſuas excedat facultates, non ſolùm poteſt illum ab of- 12
ficio ſuſpendere, ſed ulteriùs, ſi exceſſus eſſet doloſus, & præſumptuoſus, poſſet illum, uti uſurpatorem ſuæ juriſdictionis declarare incurſum in excomunicationem, vel eum iterum excommunicare, cum ratione offenſæ juriſdictionis fiat ei ſubditus. Circa quod concordant etiam *Theſaur. de Pœn. Eccl. p. 2. V. Conſervat. cap 1. verſ Nota ultimo, & Ventrigl. in Prax. p. 1. annot 27. §. unic. n. 10.*

Dixi in terminis durioribus, quia Conſervatores Societatis Jeſu habent ampliorem Juriſdictionem, ac habeant Conſervatores aliarum Religionum, ut obſervat *de Luc. ad Ventrigl. p. 1. annot. 27. n. 5.* ubi ex hoc infert, quod à Conſervatoribus aliarum Religionum non eſt licitum arguere ad Conſervatores Societ. Jeſu.

Finis Partis II. Tomi V.

Digitized by Google

ADDITIONES.

§. Primus.

DUm hæc impreſſa erant, emanavit Conſtitutio SS. D N. ſuper Eccleſiaſtica Diſciplina in Regnis Hiſpaniarum, in qua pro punctuali exequutione diſpoſitorum in Sac. Conc. Trid. multa ſaluberrimè demandantur circa ea, quæ ſparſim probavi in omnibus quinque Tomis mearum Diſcept. Eccleſiaſt. In quarum propterea confirmationem, & majus robur, hìc illam imprimendam curavi; Eſtque tenoris ſequentis.

INNOCENTIUS PP. XIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

1 Apoſtolici Miniſterii, quòd Nobis, licèt immerentibus, impoſuit superni diſpoſitio conſilii, ratio præcipuè exigit, ut Eccleſiaſticæ Diſciplinæ in iis, qui in ſortem Domini vocati ſunt, aut ſervandæ, aut ubi opus fuerit, reſtaurandæ, juxta ſacrorum Canonum Inſtituta, & ſanctiſſimas Eccleſiæ Leges, & Ordinationes, omni ſtudio advigilemus; Poſt enim primi Parentis lapſum, ſemper ad inferiora Nos deprimit humanæ mortalis infirmitas, & carnis fragilitate obſervantiæ rigor paulatim relaxatur; Unde, & de mundano pulvere religioſa etiam corda ſordeſcere, & in ipſo Agro Domini ſpinas, ac tribulos identidem germinare, quotidiana experientia edocemur: Quòd ſi noxia inde evellantur, & utilia plantentur, dubitandum non eſt, quin uberior, benedicente Domino, electi ſanctorum operum frumenti meſſis exurgat, omniſque Populus in via Domini, prælucente Clero, feliciter progrediatur. Cùm itaque dilectus Filius noſter Ludovicus S. R. E. Card. Belluga, & Moncada nuncupatus, Eccleſiæ Carthaginen. ex conceſſione, & diſpenſatione Apoſtolica Præſul, in ipſis Pontificatus noſtri primordiis, Nobis expoſuiſſet, nonnulla Eccleſiaſticæ Diſciplinæ, rationibus, ac ſaluberrimis ſacri œcumenici Concilii Tridentini Decretis haudquaquam conſentanea, ſenſim in diverſis inclytæ Nationis Hiſpanicæ Locis obrepſiſſe, iiſque ut opportunum remedium adhiberetur à Nobis, quibus eſt commiſſa plenitudo ſollicitudinis, nedum ipſe Ludovicus Card. & Præſul, ſed & alii Ven. Fratres Archiepiſcopi, & Epiſcopi Regnorum Hiſpaniarum humiliter poſtulaſſent, eorumque enixis precibus ſua etiam ſtudia, ac vota chariſſimus in Chriſto Filius noſter Philippus Hiſpaniarum Rex Catholicus; pro ejus ſingulari pietate, & eximio Chriſtianæ Religionis zelo, datis hac de re ad Nos pluribus Literis, conjunxiſſet: Nos Congregationi particulari nonnullorum ex Ven. Fratribus noſtris ejuſdem S. R. E. Card. Conc. Trid. Interpretibus, à Nobis deputatorum, rem omnem ſedulò examinandam demandavimus. Id autem cùm ab ipſa Congr. Cardinalium, ea, qua par erat, maturitate præſtitum, illiuſque ſententia ad Nos per ejuſdem Congr. Secretarium relata fuerit, de memoratorum Cardinalium conſilio, congruum, & opportunum duximus ea, quæ infrà ſequuntur, ad Omnipotentis Dei gloriam, Eccleſiæ utilitatem, veteris Diſciplinæ inſtaurationem, & ſpiritualem Regnorum Hiſpaniarum ædificationem, hac noſtra perpetuò valitura Conſtitutione ſtatuere, decernere, & declarare.

2 Primum igitur, cùm à Patribus memorati Conc. Trid. Divino afflante Spiritu, ſapientiſſimè animadverſum fuerit, quantùm Chriſtianæ Reipublicæ interſit accuratum haberi delectum circa eos, quibus ſacra Miniſteria committenda ſunt, & in quorum vitam cæteri Fideles, jugiter oculos conjicientes, ſumpturi inde ſunt exemplum, quòd imitentur; Propter eaque providè ab iiſdem Patribus cautum fuerit, Eccleſiaſticæ Militiæ, per primam Tonſuram adſcribendos, nonniſi illos eſſe, qui probabilem præbeant conjecturam, ſe non ſæcularis judicii declinandi conſilio, ſed ſincero animo præſtandi fidelem cultum, ac ſervitium Deo, hoc vitæ genus elegiſſe: Volumus, ut pro tutiori ipſius Conciliaris Sanctionis executione, ab omnibus Regnorum Hiſpaniarum hujuſmodi Archiepiſcopis, non alii ad primam Tonſuram in poſterum admittantur, quàm quibus eccleſiaſticum aliquod Beneficium ſtatim conferendum ſit; Aut quos conſtiterit, Literarum ſtudio operam ſic dare, ut quaſi in via ad Ordines, tum minores, tum etiam deinde majores ſuſcipiendos, verſari videantur; Vel demum quos viderint expedire, alicujus Eccleſiæ ſervitio, vel miniſterio deputari.

3 Et tam in his, qui ad primam Tonſuram, quàm in aliis, qui promoveri ad Ordines, etiam minores, optaverint, omninò ſervetur pariter regula, ab eodem Concil. Trident. tradita; Nimirum, ut nullus ordinetur, qui judicio ſui Epiſcopi non ſit utilis, aut neceſſarius ſuis Eccleſiis, quique illi Eccleſiæ, aut pio Loco, pro cujus utilitate, aut neceſſitate aſſumitur, non adſcribatur, ubi re ipſa functiones, muneri ſuo conſentaneas, exerceat. Quòd ſi qui modò reperiantur, vel Clericali Tonſura jam initiati, vel ad Ordines, ſive minores, ſive majores, jam promoti, qui nulli certæ Eccleſiæ, vel Loco pio adſcripti fuerint: Epiſcopi adſcriptionem hujuſmodi, vel à ſeipſis, vel à Prædeceſſoribus ſuis omiſſam, ſtatim ſuppleant, non minùs quoad omnes in majoribus Ordinibus, etiam Presbyteratus, conſtitutos, quàm quoad eos, qui, vel ſola prima Tonſura, vel minoribus Ordinibus initiati, Beneficium tamen Eccleſiaſticum poſſident. Ex reliquis autem, ut præfertur, vel ſola prima Tonſura inſignitis, vel in minoribus Ordinibus conſtitutis, ſed Beneficio carentibus, non niſi eos adſcribant, quos Eccleſiis ſuis utiles, vel neceſſarios eſſe judicaverint. Cæterùm antedictæ adſcriptionis exequutionem differri poſſe per aliquod temporis ſpatium, quod ipſis Epiſcopis conveniens videbitur, permittimus quoad eos, qui à Diœceſi, in qua Tonſuram, vel Ordines ſuſceperunt, cauſa ediſcendi Litterarum Scientias in aliqua publica Univerſitate, vel Gymnaſio, ſive ex alia rationabili cauſa, à ſuo Epiſcopo approbata, vel approbanda, abſentes reperiantur.

4 Cùm autem Clerici, qui in Epiſcopalibus Seminariis educantur, ut commodiùs ad Litterarum, ſacrarumque rerum Studium operam conferre, aliiſque à Conc. Trid. præſcriptis addiſcendis magis aſſiduè incumbere poſſint, teneantur, juxta ejuſdem Concilii Decretum diebus tantùm feſtis Cathedrali, aliiſque Locis Eccleſiis inſervire, hanc quidem ſervitii, per eos obeundi rationem, ſervari in omnibus Hiſpaniarum Diœceſibus, necnon ipſos generalibus dumtaxat totius Cleri Supplicationibus, ſive Proceſſionibus intereſſe volumus, & mandamus; Sublata quacumque majoris ſervitii conſuetudine, etiam immemorabili, poſtpoſitaque etiam quacumque Appellatione, aut Inhibitione. Si quod autem Seminarium reperiatur, in cujus fundatione aliter cautum eſſet, ob adjectam gravioris ſervitii legem ab illo, qui Seminarium ipſum fundaverit, ſeù dotaverit, vel ei piam aliquam largitionem contulerit; Epiſcopi ad Nos, & pro tempore exiſtentem Romanum Pontificem id referant, ut deſuper opportunè provideri valeat.

5 Præterea, cùm maximè deceat eos, qui propiùs ad ſacratiſſima Myſteria acceſſuri ſunt, ultra cætera requiſita, congruenti etiam pollere ſcientia, qua præditi, viam ſalutis indicare aliis Chriſtifidelibus poſſint: Epiſcopi, non niſi eos ex Clero, tam Sæculari, quàm Regulari ad ſacros Ordines admittant, quos ob ſcientiam, aliaſque qualitates eo gradu verè dignos per diligentem inquiſitionem compererint: Adeo ut ſatis non ſit, illos, qui promoveri ad Ordines prædictos optant, linguam latinam intelligere, Cathechiſmo inſtructos eſſe, atque aptè reſpondere quæſitis circa Ordinem ſuſcipiendum, ſibi in examine propoſitis. Qui verò ad Presbyteratum erunt aſſumendi, idonei priùs per accuratum ſimiliter examen comprobentur ad miniſtranda Sacramenta, & ad Populum docendum ea, quæ ſcire omnibus neceſſarium eſt ad ſalutem: Quòd quidem, ut rectè præſtari poſſit, eoſdem Epiſcopos in Domino hortamur, ut, quantum fieri poteſt, eos tantùm ad Sacerdotium aſſumant, qui ſaltem Theologiæ moralis competenter periti ſint.

Quòd ſi Domicilium in una Diœceſi habentes, Beneficium verò in altera, ordinari ad ejuſdem Beneficii titulum optaverint ab Epiſcopo, in cujus Diœceſi Beneficium hujuſmodi ſitum eſt: Epiſcopus Domicilii debeat eos, ſi in ſuam Diœceſim reverſuri ſunt, ſuper ſcientia, vel idoneitate examinare ante conceſſionem Litterarum Teſtimonialium ſuper eorum natalibus, ætate, moribus, & vita, juxta Conſtit. fel. rec. Innoc. Papæ XII. Prædeceſſoris noſtri, quæ incipit *Speculatores*, obtinendarum; Addito quo-

que

Digitized by Google

que compettæ idoneitatis teſtimonio in iiſdem Litteris, hæcque concedi nullatenus debeant, ſi antedicto examine, tanquam habiles approbati non fuerint, iiſque, juxta præmiſſam formam, non impetratis, minimè poſſint ab alio Epiſcopo, cui etiam ratione obtenti Beneficii ſubjecti ſint, ad Ordines promoveri: Sique ſecus fiat, Ordinans quidem à collatione Ordinum per annum, Ordinatus verò à ſuſceptorum Ordinum executione, quamdiu proprio Ordinario videbitur expedire, eo ipſo ſuſpenſus ſit, aliiſque inſuper gravioribus pœnis pro modo culpæ, Noſtro, & pro tempore exiſtentis Romani Pontificis arbitrio infligendis, uterque ſubjaceat. Cùmque etiam, juxta memoratam Innoc. Prædeceſſoris Conſtit. ratione, ac titulo Beneficii, in aliena Diœceſi obtenti, non aliter liceat Ordines ab Epiſcopo ejuſdem Diœceſis ſuſcipere, quàm ſi Beneficium prædictum ſit ejus redditus, ut ad congruam vitæ ſuſtentationem, detractis oneribus, per ſe ſufficiat; Declaramus, ſufficientiam hujuſmodi præfiniendam eſſe, non juxta Taxam Synodalem, ſive morem, pro Promovendis ad ſacros Ordines vigentem in Loco prædicti Beneficii (niſi tamen illud continuam, & præciſam reſidentiam requirat) ſed juxta Taxam, vel, ea deficiente, juxta morem, in alio Loco Domicilii vigentem.

7 Porrò ad ſartam, tectamque ſervandam Eccleſiaſticam Diſciplinam, non minus momenti habet, quòd clericali Militiæ nomen dare non permittatur iis, qui haud ſatis idonei ſint, quàm quod eidem Militiæ jam adſcripti laudabilem vivendi rationem ſectentur, eamque morum exhibeant innocentiam, quæ ſanctitati ſuſcepti Inſtituti reſpondeat, multòque magis, quòd abſtineat iis, quæ a ſacris Canonibus jure, meritoque vetita ſunt, uti prorſus indigna hominibus, Tabernaculum Domini inhabitantibus, & venerando Altaris miniſterio dedicatis. Statuimus propterea, atque decernimus, quòd, ſi qui ſunt Clerici, aut prima Tonſura, aut Ordinibus minoribus initiati, nullumque Eccleſiaſticum Beneficium poſſidentes, qui, neglectis Concil. Trid. Decretis, Habitum clericalem, ac Tonſuram non deferant; Vel ſi etiam deferant, non tamen certæ Eccleſiæ, aut Loco pio, cui ex mandato Epiſcopi adſcripti fuerint, inſerviant; Sive in Seminario Eccleſiaſtico, vel in aliqua Schola, aut Univerſitate, de licentia ſui Ordinarii, non verſentur; Epiſcopi, nulla etiam præmiſſa monitione, eos Privilegio Fori privatos declarent, eorumque adſcriptionem ſervitio certæ Eccleſiæ, antea factam, deleri jubeant. Sique ii meliorem vitæ rationem non inierint, aut etiamſi alii ſint, quos ex propria culpa efficiendos idoneos promotioni ad ſacros Ordines ſperari nequeat, iidem Epiſcopi, ſervata forma, à ſacris Canonibus tradita, ad privationem aliorum clericalium Privilegiorum contra ipſos procedant. Ubi verò reperiantur, Clerici, Cappellanias, vel Beneficia, cujuſcumque, etiam tenuis redditus, obtinentes, quorum improba vita, aliis offenſionem præbent, deſtruat potiùs, quàm ædificet, vel concubinarii, aut fœneratores, vel ebrietatis, ludiſve alearum dediti, vel ſatores rixarum, vel negotiatores, vel arma geſtantes, vel incertis ſedibus vagantes, vel clericalem Habitum, Tonſuramque non deferentes, vel Eccleſiaſtica Immunitate in fraudem Tributorum, & Vectigalium, à Laicis non exemptis ſolvendorum, temerè abutentes; Vel qui demum ſimilia, aut majora crimina patrantes, numeromagis, quàm merito, ad Eccleſiam pertinere viſi fuerint; Epiſcopi, præmiſſis tamen neceſſariis monitionibus, ſervatiſque aliis, de jure ſervandis, contra ipſos, ad pœnas, à Romanis Pontificibus Prædeceſſoribus noſtris, & à ſacris Conciliis impoſitas, & etiam ad privationem Beneficiorum, Cappellaniarum, & Eccleſiaſticorum Officiorum, in omnibus illis caſibus, in quibus prædicta privatio à ſacris Canonibus impoſita eſt, humanis quibuſcumque rationibus poſthabitis, procedant, memores, ſeipſos neglectæ Subditorum emendationis condignas, Deo vindice, pœnas perſoluturos.

8 Sed, & cùm Perſonæ Eccleſiaſticæ nunquam ſatis in obſequiis ſupremo Numini exhibendis, iiſque præſtandis, quæ eorum ſtatui conſentanea ſunt, exerceri valeant, plurimùm in Domino commendamus pium morem, in pleriſque Hiſpaniarum Diœceſibus vigentem, ut Clerici, tam in minoribus, quàm in majoribus Ordinibus conſtituti, atque etiam Presbyteri, tametſi Beneficia, vel Officia Eccleſiaſtica non habentes, Superpelliceo induti, in Eccleſiis, quibus adſcripti fuerint, Miſſæ, conventuali cum Cantu celebratæ, necnon primis, & ſecundis Veſperis Officii diebus Dominicis, aliiſque Feſtis aſſiſtant. Quinimò enixè hortamur, ut Epiſcopi aliarum Diœceſum, in quibus mos ille inſtitutus hactenus non fuerit, id in poſterum ſervari curent in omnibus, ac inſuper ſatagant, ut omnes Eccleſiaſtici prædicti, etiam Collationibus, habendis coram Parochis ſuis, vel aliis, ab Epiſcopo deputatis, ſuper Caſibus, Conſcientiæ forum concernentibus, & ſuper Ritibus, ac Cœremoniis ſacris, interſint.

9 Et quoniam in prædictis Hiſpaniarum Regnis reperiri intelleximus Beneficia, & Cappellanias, etiam de Jurepatronatus, vel Eccleſiaſticorum, vel Laicorum, nullo tamen certo proventu inſtructas, vel adeo tenui, ut nec ad dimidiam, nec ad tertiam partem Congruæ, pro Clericis ad ſacros Ordines promovendis neceſſariæ, aſcendat, malis, haud quidem levibus, inde erumpentibus, occurrere cupientes, ſtatuimus, & mandamus, quòd Epiſcopi ad Beneficiorum, & Cappellaniarum, quæ nullum certum redditum habent, ſuppreſſionem ſtatim deveniant. De aliis verò Beneficiis, & Cappellaniis, quarum certus annuus fructus ad memoratam ſaltem tertiam Congruæ partem non aſcendit, decernimus, nulli in poſterum conferendam eſſe primam Tonſuram ratione juris aſſequendi aliquod ex dictis Beneficiis, & Cappellaniis. Utque Patronatuum jura, quantùm fieri poſſit, ſalva remaneant, liceat Patronis, tam Eccleſiaſticis, quàm laicis ad dicta Beneficia, & Cappellanias nominare, non tamen veluti ad Beneficia Eccleſiaſtica, requirentia in nominandis primam Tonſuram, ſed tanquam ad Legata pia, & Nominati, tametſi primam Tonſuram non habentes, ea retinere poſſint, ut pia Legata, cum onere adimplendi omnia onera, à Fundatoribus injuncta.

10 Non ſine gravi animi noſtri dolore etiam accepimus, quòd, quamquàm Trid. Synodus decreverit, omnes, qui Parochiales, vel alias curam Animarum annexam habentes, Eccleſias quocumque modo obtinent, debere diebus ſaltem Dominicis, & Feſtis ſolemnibus Plebes, ſibi commiſſas, pro ſua, & earum capacitate paſcere ſalutaribus verbis, docendo ea, quæ Chriſtifideles ad ſalutem ſcire oportet, ac explicando Divinæ Legis præcepta, Fideique Dogmata, Pueroſque ejuſdem Fidei rudimentis imbuendo, & brevi, faciliquc ſermone vitia denunciando, quæ declinare, & virtutes, quas ſectari oporteat; Nihilominus nonnulli Parochialium Eccleſiarum Rectores, hæc, quæ ſuarum partium adeo ſunt, prætermittunt, culpam hujuſmodi à ſe amoliri nitentes, vel prætextu immemorabilis, ſed quidem pravæ conſuetudinis, vel quia hæc ab ipſis præſtari neceſſe non videatur, ſuppetente nimirum copia aliorum, habentium ſacras Conciones in aliis Eccleſiis, itemque imbuentium Pueros Myſteriis Fidei, vel in Scholis, vel in Compitis. Ne itaque, ſub inani iſtarum, aliarumque ſimilium excuſationum prætextu, tanta Chriſtianæ Reipublicæ pernicies ſtruatur, diſtrictè præcipimus ſingulis Hiſpaniarum Archiepiſcopis, & Epiſcopis, ut omninò efficiant, quòd omnes ii, qui Animarum curam gerunt, munia prædicta per ſeipſos, vel, ſi legitimè impediti fuerint, per alios idoneos diligenter exequantur. Si verò aliqui non ſatis habiles ad illa obeunda reperiantur, iidem Archiepiſcopi, & Epiſcopi per alios, à ſe deputandos, ſumptibus Parochorum minùs idoneorum, opportunè ſuppleri curent: Et in poſterum Beneficia, quibus Animarum cura imminet, nonniſi verè idoneis ad memorata Officia, per ſe ipſos adimplenda, conferantur.

11 Præterea, ne Conſtitutionis S. Pii V. etiam Prædeceſſoris noſtri, in qua taxatur congrua fructuum portio Vicariis perpetuis, Animarum curam exercentibus, aſſignanda, interpretationem, ab ejus ſententia alienam, fieri contingat, declaramus, Conſtitutionem illam pertinere dumtaxat ad Vicarios perpetuos illarum Eccleſiarum Parochialium, quæ aliis Eccleſiis, Monaſteriis, Collegiis, Beneficiis, & Locis piis unitæ ſint: Necnon, portionem annuam fructuum, quæ ibidem ſtatuitur aſſignanda ipſis Vicariis in ſumma, non majori, quàm centum, nec minori, quàm quinquaginta ſcutorum, intelligi debere de ſcutis argenteis juliorum decem monetæ Romanæ pro quolibet ſcuto.

12 Quoties itaque in aliis Parochialibus Eccleſiis, quæ, ut præfertur, unitæ non ſint, oportuerit ex aliqua juſta cauſa provideri per Coadjutores Parochorum, aut per Vicarios temporarios, curæ erit Epiſcopis, pro data ſibi à Tridentina Synodo poteſtate, partem fructuum, prædictis Coadjutoribus, aut Vicariis aſſignandam, determinare in ea quantitate, quæ pro ſuo prudenti arbitrio, & conſcientia conveniens videbitur, ratione videlicet habita redditcuum,

& emo-

& emolumentorum Eccleſiæ Parochialis, in qua deputati fuerint, nec non inſpectis conditionibus Loci, numero Animarum, qualitate laboris, & quantitate impenſarum, quas commiſſi Officii neceſſitas poſtulaverit. Quòd ſi Parochi, ab Epiſcopis moniti, congruo iiſdem termino præfixo, Coadiutores, ſive Vicarios temporarios, quoties opus fuerit, aſſumere neglexerint, poterunt ipſi Epiſcopi eos, quos huic muneri idoneos cenſuerint, authoritate propria deputare, cum aſſignatione antedictæ portionis fructuum. Et nihilominus, ubi etiam prædicti Coadiutores, aut Vicarii temporarii, à Parochis nominati, vel aſſumpti fuerint, de eorum idoneitate Epiſcopis conſtare per examen debeat, antequam ad exercitium admittantur; Nec ſatis ſit, quòd ad Confeſſiones audiendas antea fuerint approbati, niſi aliis etiam qualitatibus, ad Curam Animarum rectè exercendam opportunis, prædìti noſcantur. Quibus ſi careant, nec Parochi deindè, intra alium ſimilem terminum ab Epiſcopis præfigendum, alios verè idoneos nominaverint, tunc pariter ad ipſos Epiſcopos liberè ſpectet deputatio cum dicta Congruæ aſſignatione; Nec ulla Parochorum contradictio, aut exemptio, aut appellatio, aut cujuſcumque Judicis inhibitio executionem deputationis, & aſſignationis certæ partis fructuum in caſibus præmiſſis ſuſpendere poſſit; Itemque, non obſtante qualibet contraria conſuetudine, etiam immemorabili.

13 Verùm, quia non ſatis Animarum curæ, & neceſſitatibus quandoque conſultum eſt per hoc, quòd ad obeunda Parochialia munia alii Sacerdotes Parochis adiungantur, ſed majora remedia adhiberi oportet, quoties nempe ob Locorum diſtantiam, ſive itineris difficultatem, Parochiani ſine magno incommodo pro Sacramentis percipiendis, diviniſque Officiis audiendis accedere ad Eccleſiam Parochialem nequeant; Tunc quidem meminerint Epiſcopi, licere ſibi pro ſuo arbitrio, invitis etiam Rectoribus, vel intra eaſdem Parochias deſtinare alias Eccleſias, in quibus Sacerdotes, Parochorum Coadiutores, Sacramenta miniſtrent, & divinum Cultum exhibeant, vel novas Parochias, novaſque Parochiales Eccleſias, à veteribus diſtinctas, conſtituere, iiſque novos Parochos præficere, aſſignata ex redditibus, ad veterem Parochialem Eccleſiam quomodocumque pertinentibus, convenienti portione, ad victum eorum, qui, vel tanquam Coadiutores in dictis aliis Eccleſiis deputati, vel tanquam diſtincti, & independentes Parochi, curam Animarum exercuerint, nulla ad præmiſſa impedienda ſuffragante appellatione, aut inhibitione.

14 Cùm, ad præſcriptum quoque Tridentinæ Synodi, Epiſcopis is honor tribuendus ſit, qui eorum Dignitati convenit, eiſque in Choro, & in Capitulo, in Proceſſionibus, & aliis actibus publicis primus locus eſſe debeat, & præcipua omnium rerum agendarum authoritas, mandamus id religiosè, ac perpetuò obſervari in omnibus actibus, adeo juſtæ hujuſmodi præeminentiæ, & authoritati conſentaneis; Non obſtantibus Privilegiis, etiam ex fundatione competentibus, conſuetudinibus, etiam immemorabilibus, Sententiis, Juramentis, & Concordiis, quæ ſuos tantùm obligent Authores.

15 Præterea, ut clauſtralis quoque diſciplinæ vigor illibatus permaneat, Pontificiæ noſtræ ſolicitudinis partes etiam duximus interponendas. Cùm itaque experientia compertum fuerit quantum detrimenti illi afferatur, ex quo plures ad religioſum Habitum admittantur, quàm vires redituum patiantur, moderno, ac pro tempore exiſtenti Noſtro; & Apoſtolicæ Sedis in iiſdem Hiſpaniarum Regnis Nuncio per præſentes committimus, & mandamus, ut curet, & vigilantiam adhibeat, ne, contra præſcriptum memorati Concilii Trid. in Monaſteria, Conventus, & Domos, tam Virorum, quàm Mulierum, ſive Bona immobilia poſſideant, ſive non poſſideant, major numerus recipiatur, quàm qui, vel ex proventibus propriis ipſorum Monaſteriorum, Conventuum, aut Domorum, vel ex conſuetis eleemoſynis, aliiſve quibuſcumque obventionibus, in commune tamen conferendis, commodè poſſit ſuſtentari.

16 Quoties verò Regulares ad Ordines erunt promovendi, ſervetur omninò Decretum Congr. Cardin. Concil. Trident. Interpretum à piæ mem. Clem. Papa VIII. Prædeceſſore etiam noſtro confirmatum die 15. Martii 1596. quo ſancitur, non ad alium, quàm ad Epiſcopum Diœceſanum Litteras Dimiſſorias pro eorundem Ordinum ſuſceptione à ſuis Superioribus eſſe dirigendas, præterquam in caſu, quo Diœceſanus à Diœceſi abeſſet, vel Ordinationes non eſſet habiturus; Quo etiam caſu in Litteris Dimiſſoriis, ad alium Epiſcopum dirigendis, expreſſa fieri debeat mentio, vel de prædicta Epiſcopi Diœceſani abſentia, vel de illa alia cauſa, videlicet, quòd Ordinationes non ſit habiturus: Exceptis tamen quoad prædicta, Regularibus illis, quibus per ſpeciale Privilegium, à Sede Apoſtolica poſt Concilium Tridentinum fuerit conceſſum, ut à quolibet Catholico Antiſtite Ordines ſuſcipere poſſint, ſuper quo Indulto nihil per præſentes innovare intendimus. Noverint autem Epiſcopi, ſe debere per ſemetipſos, ſecluſo ægrotationis caſu, Ordines conferre, & ſacrorum Ordinum collationem Statutis à jure temporibus, ac in Cathedrali Eccleſia, vocatis, & adſtantibus Canonicis, publicè habendam eſſe; Vel ſi in alio Diœceſis Loco, ſemper tamen in Eccleſia, quantum fieri poterit digniori, & præſente Clero ejuſdem Loci. Ne verò incertitudo, an ipſi Ordinationes ſint habituri, nimis grave afferat incommodum Promovendis, varia Diœceſis Loca inhabitantibus, per menſem antè ſingulis vicibus publico Edicto ab iiſdem Epiſcopis denuncietur, ſe Ordinationes eſſe habituros; adeo ut quoties denuntiatio hujuſmodi facta non fuerit, inde ſatis intelligant Regulares, Epiſcopum Diœceſanum, Ordinationes ea vice minimè eſſe habiturum, Sibique idcirco licitum futurum Ordines ab alio Epiſcopo ſuſcipere, cum Litteris Dimiſſoriis ſuorum Superiorum, ad eum directis, ſervata in iis forma, ſuperiùs expreſſa.

Epiſcopi in omnibus Mulierum Monaſteriis, ſibi ſubjectis, ordinaria, in aliis verò exemptis authoritate Sedis Apoſtolicæ inconcuſsè obſervari curent, quæ circa Sanctimonialium Clauſuram, vetitumque in dicta Monaſteria ingreſſum, tam in Decretis Trid. Synodi, quàm in Conſtit. ſimilis mem. Greg. Papæ XIII. etiam Prædeceſſoris noſtri, edita Idibus Jan. anni 1575. providè ordinata ſunt. 17

Perpendentes etiam Chriſtianæ Reipublicæ in primis expedire, ut miniſterium, ac poteſtas clavium, in remittendis, retinendiſque peccatis, rectè exerceatur, declaramus, Sacerdotes, tam Sæculares, quàm Regulares, qui ab Epiſcopis obtinuerint licentiam audiendi Confeſſiones limitatam, vel quoad Locum, vel quoad genus Perſonarum, vel quoad tempus, non poſſe pœnitentiæ Sacramentum adminiſtrare extra tempus, vel Locum, vel genus Perſonarum, ab ipſis Epiſcopis præſcriptum, quocumque Privilegio, etiam in vim Bullæ, quæ appellatur Cruciatæ Sanctæ, competente, nullatenus ſuffragaturo. Cùmque idem Innoc. Prædeceſſor per ſuas die 19. Aprilis anni 1700. expeditas Litteras decreverit, Sacerdotibus, tam Sæcularibus, quàm Regularibus non licere confeſſiones eorum, à quibus ex Indulto prædictæ Bullæ Cruciatæ ad id electi fuerint, audire, abſque præcedenti approbatione Ordinarii illius Loci, in quo ipſi Pœnitentes degunt, & Confeſſores eligunt, etiamſi Ordinariis illis, qui Confeſſores electos approbaſſent, ſubditi eſſent; Necnon Confeſſiones aliter factas, ac reſpectivè exceptas, nullas fore, irritas, & invalidas, & Confeſſores ipſo jure ſuſpenſos eſſe: Nos, eandem Conſtitutionem approbantes, confirmantes, & innovantes, declaramus inſuper prædictis Sacerdotibus, tam Sæcularibus, quàm Regularibus ad confeſſiones excipiendas, vel ex vi prædictæ Bullæ Cruciatæ, vel ex quocumque alio Privilegio electis, ſuffragari minimè etiam poſſe, quòd approbati aliàs fuerint ab Epiſcopo illo, qui aliquando fuerit Ordinarius Loci, in quo Confeſſiones audiendæ ſint, ſed talis tunc temporis ampliùs non exiſtat, vel quia ab humanis exceſſerit, aut Epiſcopatui renuntiaverit, vel quia ad aliam Eccleſiam authoritate Apoſtolica translatus reperiatur, ſed neceſſariam omninò eſſe illius, qui actualiter, & pro tempore ordinariam Juriſdictionem in ea Diœceſi exerceat, approbationem. Hæc tamen ſuffragetur etiam tacita, eaque adeſſe cenſeatur, quouſque præcedens licentia, ſive approbatio duret, & revocata ab eo non fuerit, in quo caſu nova, & expreſſa impetranda erit, ſi illa præcedenter obtenta, vel per temporis adſcripti lapſum exſpiraverit, vel per poſteriorem revocationem ſublata fuiſſet. 18

Meminerint quoque Regulares, ſe excipere non poſſe Confeſſiones Monialium, tametſi eorum regimini, & gubernio ſubiectæ ſint, niſi, ultra licentiam ſuorum 19

Præ-

Prælatorum Regularium, præcedat eaamen coram Epiſcopo Diœceſano faciendum, ejuſque ſpecialis quoad Confeſſiones dictarum Monialium approbatio, remota quacumque contraria conſuetudine, etiam immemorabili.

20 Cùmque ex eodem Concilio Tridentino Confeſſor extraordinarius bis, aut ter in anno offetri Monialibus debeat, qui omnium Confeſſiones audiat, ſi in poſterum Superiores Regulares quoad Monaſteria, ipſis ſubiecta, toties prædictum extraordinarium Confeſſorem deputare neglexerint, vel ſi etiam ex proprio eodem Ordine ſemper deputaverint, nec ſaltem ſemel in anno ad id munus elegerint Sacerdotem, aut Sæcularem, aut Regularem alterius diverſi Ordinis Profeſſorem, in his caſibus Epiſcopi pro ſuo arbitrio, & conſcientia deputationem hujuſmodi facere poſſint, nec illa quovis titulo, aut prætextu à Superioribus Regularibus valeat impediri.

21 Epiſcopi inſuper abuſus omnes, qui in Eccleſiis, aut Sæcularibus, aut Regularibus contra præſcriptum Cærem. Epiſc. & Rit. Romani, vel Rubric. Miſſalis, & Breviarii irrepſerint, ſtudeant omninò removere, Etſi adverſus ea, quæ in dicto Cæremoniali ſtatuta ſunt, conſuetudinem, etiam immemorabilem, allegari contingat, poſtquam recognoverint, aut eam non ſatis probari, aut etiam probatam ſuffragari, utpotè irrationabilem, de jure non poſſe, eaecutioni eorum, quæ in dicto Cæremoniali conſtituta ſunt diligenter incumbant, nec ulla ſuſpenſio, aut appellatio admittatur.

22 Sedulò pariter curent iidem Epiſcopi, ut eliminentur abuſus, ſi qui forſan, tam quoad Eccleſiaſticos Sæculares, quàm quoad Regulares inducti fuerint, adverſus *Conc. Trid. Decretum de Obſer. & evitand in celebr. Miſſar. ſeſſ.* 22. & contra Regulares, ſi opus fuerit, procedant ex Apoſtolica delegatione, in eo decreto ipſis induita, poſtpoſita quacumque appellatione ſuſpenſiva, ſed ſolùm reſervata in devolutivo ſuper quocumque dubio, quod excitari contingeret, declaratione Congr. pro tempore exiſtentium S. R. E. Cardin. memorati Concilii Interpretum.

23 Cùmque circa Miſſarum celebrationem in privatis Oratoriis, necnon circa uſum Altaris geſtatorii, à recent. mem. Clem. Papa XI. Prædeceſſore etiam noſtro, opportunum Decretum promulgatum fuerit die 15. Decembris anni 1703. Epiſcopi dent operam, ut omnia ibidem ſtatuta, etiam in Regnis Hiſpaniarum, ſerventur, idemque Decretum in ſuis reſpectivè Diœceſibus, ut faciliùs omnibus innoteſcat, publicari faciant, addita etiam prohibitione, ne in privatis Regularium Cellis, ſive Cubiculis, erigatur Altare pro Re ſacra, ibidem facienda, & contra quoſcumque Contravenientes Cenſuris, etiam Eccleſiaſticis, procedant, adhibita quoad Regulares authoritate Sedis Apoſtolicæ, in memurato Decreto ipſis delegata, remotaque quacumque contraria conſuetudine, etiam immemorabili. Declaramus tamen, quòd cùm in prædicto Decreto ſtatuatur, non licere Epiſcopis extra Domum propriæ habitationis in Domibus laicis erigere Altare, ibique ſacroſanctum Miſſæ Sacrificium celebrare, ſive celebrari facere, hujuſmodi prohibitio intelligenda non ſit de Domibus etiam laicis, in quibus ipſi Epiſcopi, fortè occaſione Viſitationis, vel itineris, hoſpitio excipiantur, ut nec etiam quando Epiſcopi in caſibus, à Jure permiſſis, vel de ſpeciali Sedis Apoſtolicæ licentia abſentes à Domo propriæ ordinariæ habitationis, moram idcirco faciant in aliena Domo per modum ſimilis habitationis: His enim caſibus licita iis erit erectio Altaris ad effectum prædictæ celebrationis, non ſecus, ac in Domo propriæ ordinariæ habitationis.

24 Præcipimus quoque accuratè attendi, ac adimpleri quæcumque alia præſcribuntur in ejuſdem *Generalis Synodi ſeſſ.* 25. *de Regul. & Monial.* Cùmque *in cap.* 25. ampliſſimè derogetur omnibus contrariis Privilegiis, ſub quibuſcumque formulis verborum conceptis, ac Mare magnum appellatis, etiam in fundatione obtentis, necnon Conſtitutionibus, & Regulis, etiam juratis, atque etiam Conſuetudinibus, vel Præſcriptionibus, etiam immemorabilibus; Sciant omnes, derogationem hujuſmodi, non ad ea tantùm referri, quæ in prædicto Capite continentur, ſed etiam ad alia, quæ in ſingulis ſuperioribus Capitibus ejuſdem Seſſionis conſtituta ſunt.

25 Ad hæc, ut recta in Judiciis ratio ſervetur, præcipimus, quòd ubi in Cauſis Criminalibus Ordinarii Locorum in Regnis Hiſpaniarum proceſſerint ex Officio, hoc eſt, non ad ullius querelam, ſive accuſationem, ſi ab eorundem Ordinariorum Sententiis appellatio, vel ad Sedis Apoſtolicæ Nuncium, vel ad Metropolitanos interpoſita fuerit, tunc (ne alioquin, ſi nullas Actoris partes gerat, Delinquentes pœnam, ſuis criminibus debitam, effugiat) Procuratores Fiſcales Tribunalis Nunciaturæ Apoſtolicæ, & reſpectivè etiam Curiæ Metropolitanæ, inſtantias, alioſque actus, deſuper neceſſarios, peragant, & proſequantur, ut prædictæ Ordinariorum Sententiæ juſtam confirmationem, & executionem obtineant. Quòd ſi dictis Procuratoribus Fiſcalibus non citatis, & inauditis, contrarias Sententias in gradu appellationis proferri contigerit, iſtæ prorsùs nullæ ſint, ac irritæ, cum omnibus actis, ac geſtis, nullumque ſortiti debeant effectum: Quinimmo præcedentes Ordinariorum Sententiæ eaecutioni mandentur, perinde ac ſi appellatio, ab iis interpoſita nullatenus fuiſſet.

Cæterùm cum generaliter circa appellationes, & in- 26
hibitiones ſatis proviſum fuerit per Conſtit. piæ mem. Innoc. Papæ IV. Prædeceſſoris etiam noſtri *in Cap. Romana*, ac etiam per Decreta Concil. Trident. itemque alia, edita die 16. Octobris 1600. à Congr. Negotiis, & Conſult. Epiſc. & Regul. præpoſita, & à præfato Clemen. VIII. Prædeceſſore confirmata, ac denique etiam alia promulgata tempore Pontificatus ſimilis mem. Urb. Papæ VIII. Prædeceſſoris itidem noſtri, die videlicet 5. Septembris 1626. Volumus, & mandamus, quòd quidquid in omnibus memoratis Conſtitut. & Decretis ſtatuitur, diligentiſſimè per omnes, iis comprehenſos, obſervetur in Cauſis, ad Curias Eccleſiaſticas pertinentibus in Regnis Hiſpaniarum; Quacumque conſuetudine, etiam immemorabili, vel quovis Privilegio, aut Stylo concedendi etiam quaſdam Inhibitiones, nuncupatas temporarias, penitùs excluſo.

Quo verò ad Judices Conſervatores, & modum, ac 27
facultatem procedendi in Cauſis civilibus, quæ ad eorum cognitionem pertinere poſſint, inviolatè cuſtodienda erit norma, præſcripta in Conſtit. fel. rec. Innoc. IV. Alex. IV. Boniſ. VIII. Greg XV. aliorumque Romanorum Pontificum Prædeceſſorum noſtrorum, hac de re editis, necnon in Decretis Concil. Trident. ſub pœnis, ibidem contentis, quas præſenti noſtra Conſtit. innovamus, & confirmamus; Hoc etiam addito, ut iidem Judices Conſervatores, & mandatorum ſuorum Eaecutores, exhibere debeant Epiſcopis, aliiſque Locorum Ordinariis Litteras ſuæ deputationis, quorum vigore procedere intendant.

Enixè denique, & ex intimo paterni cordis noſtri ſen- 28
ſu omnes è religioſiſſima Hiſpanica Natione monemus, ut memores ſint, teneri ſe exactè, firmiter, & cùm effecto obſervare etiam omnia, & ſingula, in cæteris omnibus ejuſdem Trid. Conc. Decretis ſancita. Et ne eorum eaecutio poſt hac ullo modo impediatur, aut retardetur, decernimus, ac declaramus, nullum pro impedienda, aut ſuſpendenda eaecutione Conciliarum Sanctionum ejuſmodi, aut Decretorum, quæ ab Ordinariis edita fuerint, pro eaecutione pariter eorum, quæ in ipſo Concilio ſtatuta ſunt, ſuffragari poſſe, ac debere contrarium Privilegium, quod ante prædicti Concilii promulgationem à Sede Apoſtolica obtentum fuerit, niſi etiam poſt ipſum Concilium fuerit in forma ſpecifica ab eadem Apoſtolica Sede confirmatum, vel noviter conceſſum; Itemque obſtare non poſſe ullum Statutum, vel Concordiam, quæ à prædicta Apoſtolica Sede ſpecialiter confirmata non ſit; Neque quemcumque longævum non uſum, aut contrariam conſuetudinem, vel præſcriptionem, etiam centenariam, vel immemorabilem; Niſi forſan præfatæ conſuetudinis, aut præſcriptionis materia capax ſit, & inſuper conſuetudo, aut præſcriptio immemorabilis probata jam ſit, & admiſſa à competenti Judice per tres Sententias conformes, vel per unam, quæ in judicatum tranſierit; Nec demum quamcumque appellationem, ſive Inhibitionem, etiam temporariam; Reſervato dumtaxat recurſu in devolutivo ad memoratam Congr. Cardin. ejuſdem Concilii Interpretum; Quibus etiam tanquam Exequutoribus præſentium noſtrarum Litterarum, non ſolùm committimus, & mandamus, ut eas, ipſarumque Decreta, & Ordinationes omnes perpetuò, & inviolabiliter obſervari faciant cùm eadem poteſtate, quæ iiſdem Cardinalibus à Sede Apoſtolica tributa eſt pro executione Decretorum memorati Concilii, ſed etiam privativè facultatem impertimur, quandocum-

que

Digitized by Google

que opus fuerit, interpretandi, explicandi, ac decla-
randi eandem noſtram Conſtit. omneſque, & ſingulas
Ordinationes, in ea contentas (exceptis his, quæ ad
Cœremoniale Epiſcoporum, Rituale Romanum, &
Rubricas Miſſalis, & Breviarii pertinent) quatenus
illis dubietas aliqua, aut difficultas emerſerit; Non re-
tardata tamen interim illarum exequutione, adeout an-
te hujuſmodi exequutionem, nec ullus recurſus ad ean-
dem Congr. Cardinalium, nec ulla ſuper quovis dubio
conſultatio promoveri poſſit. Decretis verò, & Decla-
rationibus, à prædicta Congr. faciendis, poſtquam no-
ſtra, aut Romani Pontificis pro tempore exiſtentis ap-
probatio acceſſerit, ſtatim quæcumque reclamatio, aut
conſultatio omninò ceſſare, perpetuumque ſilentium de-
ſuper impoſitum cenſeri debeat.

29 Decernentes pariter, eaſdem præſentes Litteras ſem-
per firmas, validas, & efficaces exiſtere, & fore, ſuoſ-
que plenarios, & integros effectus ſortiri, & obtinere,
illis, ad quos ſpectat, & pro tempore quandocumque
ſpectabit, in omnibus, & per omnia pleniſſimè ſuffra-
gari, & ab eis reſpectivè inviolabiliter, & inconcuſsè
obſervari debere; Sicque, & non aliter per quoſcumque
Judices ordinarios, & delegatos, etiam Cauſarum Pala-
tii Apoſtolici Auditores, ac ejuſdem S. R. E. Cardin.
etiam de Latere Legatos, ac Sedis præfatæ Nuncios,
alioſque quoslibet, quacumque præeminentia, & pote-
ſtate fungentes, & functuros; Sublata eis, & eorum
cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi faculta-
te, & authoritate, ubique judicari, & definiri debere,
ac irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his à quoquam,
quavis authoritate, ſcienter, vel ignoranter contigerit
attentari.

30 Non obſtantibus præmiſſis, ac quatenus opus ſit, no-
ſtra, & Cancellariæ Apoſtolicæ Regula de Jure quæſito
non tollendo, aliiſque Conſtitutionibus, & Ordinatio-
nibus Apoſtolicis, nec non quorumcumque Ordinum,
Congregationum, Inſtitutorum, & Societatum, etiam
Jeſu, & quorumvis Monaſteriorum, Conventuum, Ec-
cleſiarum, Locorum Piorum, aliiſve quibuſvis etiam
Juramento, confirmatione Apoſtolica, aut quavis firmi-
tate alia roboratis Statutis, & Conſuetudinibus, ac præ-
ſcriptionibus quantumcumque longiſſimis, & immemo-
rabilibus, Privilegiis quoque Indultis, & Litteris Apo-
ſtolicis, Ordinibus, Congregationibus Inſtitutis, & So-
cietatibus etiam Jeſu, ac Monaſteriis, Conventibus,
Eccleſiis, & Locis Piis prædictis, illorumque reſpecti-
vè Superioribus, aliiſve quibuslibet Perſonis, etiam ſpe-
cialiſſima mentione dignis, ſub quibuſcumque verborum
tenoribus, & formis, ac cum quibuſvis etiam deroga-
toriarum derogatoriis, aliiſque efficacioribus, & inſoli-
tis clauſulis, irritantibuſque, & aliis Decretis, etiam
motu, ſcientia, & de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudi-
ne in genere, vel in ſpecie, ſeù aliàs quomodolibet in
contrarium præmiſſorum conceſſis, confirmatis, & inno-
vatis. Quibus omnibus, & ſingulis, etiamſi pro illorum
ſufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus
ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & individua, ac de ver-
bo ad verbum, non autem per clauſulas generales, idem
importantes, mentio, ſeù quævis alia expreſſio haben-
da, aut aliqua exquiſita forma ad hoc ſervanda foret,
illorum omnium, & ſingulorum tenores, ac ſi de verbo
ad verbum exprimerentur, & inſererentur, nihil peni-
tùs omiſſo, & forma, in illis tradita, obſervata, eiſ-
dem præſentibus pro expreſſis & inſertis habentes, il-
lis aliàs in ſuo robore permanſuris, ad præmiſſorum ef-
fectum hac vice dumtaxat ſpecialiter, & expreſsè dero-
gamus, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

31 Volumus autem, ut earundem præſentium Litterarum
Tranſumptis, ſeù Exemplis, etiam impreſſis, manuali-
cujus Perſonæ, in Dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ,
munitis, eadem prorſus fides, tam in Judicio, quàm ex-
tra illud ubique adhibeatur, quæ ipſis præſentibus adhi-
beretur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ. Datum Ro-
mæ apud S. Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris
die 13. Maii 1723. Pontificatus noſtri anno ſecundo.

Licèt autem eadem Conſtitutio emanaverit pro Hiſpa-
niarum Regnis, adhuc pro aliis Catholici Orbis Par-
32 tibus, in quibus idem Concil. Trident. ſervatur, ma-
gnifacienda eſt, pro Eccleſiaſtica Diſciplina in illis con-
ſervanda, & reparanda, ut in ſimili reſpondit *Rot. in
Mindonien. 1. Martii 1706. §. Eoquè fortiùs coram An-
ſaldo* ubi, loquendo de alio ſimili Breve ſ. m. Gregor.
XIII. emanato pro Diœceſi, & Archiepiſcopatu Ta- 33
rentino, ad obturandum ora illorum, qui aſſerebant, il-
lud non poſſe egredi fines ejuſdem Civitatis, & Diœ-
ceſis, ſequens fecit dilemma: *Aut hoc Breve, ſeu Bul-
la erat verè generalis reſpectu omnium, qui ſalubrem vo-
vent, & profitentur obedientiam Summo Romano Pontifi-
ci, & res tranſibat ſine difficultate; Aut erat (quemad-
modum ſe ſe involverunt Tractantes de Materia) defini-
tio particularis, edita pro Eccleſia, & pro Archiepiſco- 34
patu Tarentino; Tuncque, ſi credulitatem, & veneratio-
nem præſtaremus Bartolo, vel Baldo, Hoſtienſi, aut Pa-
normitano in aliqua diſcuſſione Juris, quare non erat cir-
cumſpectanda definitio Supremi Principis, Paſtoris, & Ju-
dicis Eccleſiæ Univerſalis? &c.*

§. II.

Circa Funerale non factum, de quo ſermo eſt in *Diſ-
cept. 21. part* 2. quodque integrum deberi Eccleſiæ
Parochiali reſpondit *Rota* in duplici Dec. ſub tit. *Roma- 1
na Funeralium*, quæ ſunt impreſſæ poſt Statutum Cleri
Urbis, diſtinguendi ſunt duo caſus.

Primus eſt, quando Funerale non fit ex diſpoſitione
Defuncti, mandantis, ejus Cadaver ſepeliendum eſſe ſi-
ne ulla funebri pompa; Et in iſtis terminis, in quibus 2
emanarunt dictæ dec. procedunt ea, quæ in illis latè fue-
runt expenſa, circa Funerale non factum, quod inte-
graliter debeatur Eccleſiæ Parochiali; Ea ratione, quia
in iſtis circumſtantiis, Eccleſiæ ſepelienti non aſſiſtit Jus
commune, neque ſuffragatur, ſed potiùs obſtat, De- 3
functi voluntas; Et propterea eadem Eccleſia ſepeliens
nullo Jure poteſt partem Funeralis non facti prætende-
re, ut benè diſcurritur in dictis Deciſionibus.

Secundus caſus eſt, quando Funerale non debet, ne-
que poteſt fieri ex aliqua legitima cauſa, vel accidenti,
licèt illud demandatum fuerit à Defuncto; Et in hoc
caſu illud dividendum videtur inter Eccleſiam ſepelien- 4
tem, & Parochialem; Cùm enim Defunctus expreſsè,
ut ſupponimus, mandaverit, ipſum eſſe exponendum in
Eccleſia ſepeliente, iſti dicitur quæſitum Jus, non ſo-
lùm pro expoſitione Cadaveris, ſed etiam pro diviſione
Intortitiorum, circa illud apponendorum, quod eſt ne-
ceſſarium conſequens ad dictam expoſitionem, benè *Alex.
conſ. 157. numer. 14. lib 2. & conſ. 158. in princ. libr. 5.
Caſtr. conſ. 100. numer 4. lib. 1. Cravett. conſ. 186. num. 7.
Barboſ. axiom. 30. numer. 3. & Auſuld deciſ. 81. numer. 9.*
Eodem enim tempore, quo Defunctus mandavit, ejus
Cadaver eſſe exponendum in Eccleſia ſepeliente, dicitur
demandaſſe etiam, ut eidem Eccleſiæ ſepelienti debere- 5
tur id, quòd, tam ex diſpoſitione Juris, quàm vigore
Statuti Cleri, ei competit, egregiè *Rot. deciſ. 61. num.
4. coram Ninot.* cum ibi citatis; Attento autem, quòd
primum fieri non poteſt, exequenda omninò videtur ejus
voluntas reſpectu ſecundæ partis, quæ commodè exequi
poteſt, & omni Jure debet; Defunctorum ſiquidem vo-
luntates in omnibus ſuis partibus punctualiter ſemper exe-
quendæ ſunt, ex adductis *in tom. 4. part. 2. diſc. 2. à num.* 6
85. Itaut, ſi ea legitima cauſa non poſſit in una parte exe-
qui, ſaltem exequi debet in alia, in qua id commodè fieri
poteſt.

Poteſt autem ex multis juſtis cauſis, & legitimis im-
pedimentis procedere, quòd Defunctus exponi non poſ-
ſit in Eccleſia ſepeliente, puta, quòd in illa reperiatur 7
Orario quadraginta horarum, juxta id, quod à paucis
annis evenit in Eccleſia P. P. Cappuccinorum reſpectu
Cadaveris unius ex San. Romanæ Eccleſiæ Cardinali-
bus.

Poteſt pariter idem caſus evenire, imò de facto ultimo
loco bis evenit in una ex principalioribus Eccleſiis Urbis, 8
ea eo quia Cadaver, attenta qualitate infirmitatis De-
functi, malum emittebat odorem, propter quem non
poterat Cadaveris expoſitio ad praxim reduci cum decore
Eccleſiæ, & cum illa decentia, quæ in ſacris functio-
nibus procurari debet; In quo ſecundo caſu, qui evenit
die 2. Junii currentis anni 1723. digniſſimus Curatus Ec-
cleſiæ Parochialis, ſcientia, & conſcientia inſignis, com-
mendabili ingenuitate medietatem Intortitiorum, cum
quibus Defunctus exponi mandaverat, Eccleſiæ ſepelienti
conceſſit.

Nec dicatur, quòd, non facto Funerali, iſtud vigore *Sta-
tuti Cleri cap. 2. Addit. 2.* debet verè, & cum effectu peragi à
Paro-

Digitized by Google

Parocho ; Quòd fuit noviſſimè confirmatum , mediante
particulari Edicto Cardin. Vicarii ſub die 31. Octob. 1722.
9 ibi : *Taſſato da Monſig. Vicegerente , come ſopra , il Funerale
non fatto , debba queſto unninamente farſi nella Chieſa Par-
rocchiale , altrimente non ſarà ſicuro in conſcieaza Chi riceve-
rà l'emolumenti del medemo* , & propterea illud integra-
liter debetur Parocho , obligato ad illud faciendum.
Reſponſio ſiquidem in promptu eſt , quòd ſcilicèt id
procedat in illis terminis , in quibus loquuntur Statutum ,
10 Deciſiones , & Edictum , in circumſtantiis nimirum , in
quibus illud fieri non debet ex præciſa voluntate Defuncti ;
Secus verò , quandu fieri non poteſt ex juſta cauſa , licèt il-
lud à Defuncto expreſſè demandatum fuerit ; Iſte ſiquidem
caſus , uti à Statuto non conſideratus , nec proviſus , rema-
net ſub diſpoſitione Juris communis , ex authoritatibus , ci-
tatis in *Tom. 1 part. 2. diſc. 16. num. 103.* neque proinde huic
caſui applicantur ea , quæ demandata fuerunt in circumſtan-
tiis omninò diverſis , & diſparatis , funeralis nimirum no-
liti , & prohibiti a Defuncto.

CUm in eodem *Stat. Cler. lib. 6. §. 11. de Merced. aſſo-
cian. fun* determinetur , mercedem ordinariam Sa-
11 cerdotum , funus aſſociantium eſſe unius julii , quod dupli-
cetur in caſu illius diſtantiæ , quæ reperitur inter Eccleſias S.
Laurentii in Damaſo , & S. Mariæ de Aracæli , triplice-
tur verò à Centro Urbis ad Eccleſiam S. Jo: in Laterano ,
oritur dubium , an eadem merces proportionabiliter au-
genda ſit inter unam , & aliam ex dictis diſtantiis , ita-
12 ut ſi , gratia exempli , diſtantia ſit major in quarta par-
te , ultra dictum julium , debeantur ulteriùs oboli duo ,
cum dimidio alterius ; Si verò diſtantia ſit major in me-
dietate debeantur oboli quinque , & ſic deinceps , juxta
caſus , mihi probè notos , quoſvè poſſem hic indicare , in
quibus petitum fuit idem augumentum.
Ultra verò ea , quæ adverſus hanc petitionem obſerva-
13 vi ſupra *par. 2. diſc. 21. à num. 176.* Subdimus , quòd hæc
prætenſio deſtituta videtetur omni legali fundamento ; Quia
Statutum in hac parte non conſiderat diſtantiam mathema-
14 ticè , & phyſicè , ſed moraliter , neque reliquit indetermi-
natam dictam diſtantiam , regulandam ab arbitrio Paro-
chorum , vel Camerarii Cleri , ſed talem mercedem cubi-
talibus litteris ſpecificat , determinat , & exemplificat in
triplici dumtaxat diſtantia ; Et propterea illud exequendum
eſt prout ſonat , & conſiderando diſtantiam , juxta exempla
Eccleſiarum , in illo ſpecificatarum.
Nec replicetur , quòd ſumus in terminis mercedis , quæ
15 regulari debet a majori labore , ſeù longiori itinere , ut in
præciſis terminis noſtri caſus obſervavimus *in tomo 1. par. 2.
diſc. 28. n. 162. & 163.*
Recurrit enim ſolida illa reſponſio , quòd diſtantia ma-
16 jor , ex. gr. in quarta parte à Centro Urbis ad Eccleſiam S.
Jo: in Laterano , compenſatur cum minori diſtantia ab eo-
dem Centro Urbis ad d. Eccleſiam S. Jo: in Laterano , ſeù
ab Eccleſia S. Laurentii in Damaſo ad illam S. Mariæ de
17 Aracæli . Sicuti enim in primo caſu , qui figurari poteſt in-
ter Eccleſiam S. Andreæ de Valle , quæ eſt Urbis Centrum ,
& inter Eccleſiam Sancti Clementis , non duo , ſed tres ju-
lii debentur ; Ita in alio caſu , in quo diſtantia eſt major or-
18 dinaria , ſed non talis , neque tanta , quanta intercedit in-
ter Centrum Urbis , & Eccleſiam S. Jo: in Laterano , nec-
non inter dict. Eccleſias S. Laur. in Damaſo , & S. Mariæ
de Aracæli , merces debetur in uno dumtaxat julio , vel in
duobus reſpectivè.
Aliàs admittendo contrariam prætenſionem , & conſide-
rando phyſicè , & mathematicè diſtantiam , intra limites
ejuſdem Parochiæ , habendo rationem ad majorem laborem
19 itineris paucorum palmorum , oporteret etiam illam auge-
re , vel minuere ad proportionem majoris , vel minoris di-
ſtantiæ a Domo Defuncti ad Eccleſiam Parochialem , quod
quantum inſubſiſtens ſit , quantarumque confuſionum pro-
ductivum , de ſe patet.
Fateor autem , quòd nullum adeſſet præjudicium , neque
Parochi , neque Parochianorum , ſi id poſſet facilè ad pra-
20 xim reduci , quia ſemper verum eſſet , quòd major diſtantia
in uno caſu compenſaretur cùm minori diſtantia alterius ca-
ſus ; Sed id eſſet verum , & proprium Litium Seminarium ,
& in caſus contigentia oporteret incedere cùm Circino in ſac-
culo ad menſurandas diſtantias à Domo Defuncti ad Eccle-
ſiam Parochialem , vel ad aliam Eccleſiam ſepelientem ,
vel ad Eccleſiam S. Laurentii in Damaſo , vel ad Eccleſiam
S. Mariæ de Aracæli ; Et propterea providè , & meritò
Cleri Statutum , ad impediendos dd. quotidianas contro-
verſias , per viam regulæ , & generalis legis tres ſpecifica-
vit diſtantias , ſecundùm quas procedendo , nullum ſequitur
inconveniens , & omnia in pace procedunt.

CAuſa illa *Romana Funerum* , de qua mentio habetur *in
Tom. 4. p. 2. Append. fol. 258.* necnon in præſenti *Tom.
5. p. 2. diſcept. 21. per tot.* cadenti menſe Junii 1723. a Judi-
ce Appellationis expedita tandem fuit cum decreto ſequen-
tis tenoris : *Ex tunc , &c. mandavit exequi mandatum , de
quo agitur pro ſumma ſc. 14. 17 ÷ . monetæ*. Cùm illo addi- 21
to , quòd idem mandatum relaxatum fuit contra Fratrem
Defuncti , qui nunquam fuit , & ſulemniter in Actis decla-
raverat , non eſſe , neque velle eſſe hæredem ſui Fratris ,
quæ circumſtantia manibus palpare facit gravamen , eidem
innocenti Fratri illatum.
Ex dicta autem revocatione mandati primi Judicis in me-
dietate funeris non facti , reducendo ſummam à primo Judi- 22
ce taxatam in ſc. 20. 15. ad dicta ſc. 14. 17 ÷ . ad hominem
comprobantur ea , quæ obſervavimus *ſupra p. 2. diſc. 21. à
num. 192.* Eò quia Camerarius Cleri , abſque ulla omninò
facultate , taxaverat Liſtam emolumentorum funeralium ,
à Parocho prætenſorum in ſc. 24. 90. Neque miſerabili obolo
diminuto , vel detracto à Liſta Parochi ; Primus Judex il-
lam reduxerat à ſc. 25. 90 ad ſc. 20. 15. Secundus verò Ju-
dex à dictis ſc. 20. 15. ad ſc. 14. 17 ÷ . Adverſus cujus judica-
tum pendet reviſio , cùm fundata ſpe obtinendi reductionem 23
ad longè minorem ſummam ; Excluſa penitùs illa funeralis
non facti , juxta diſpoſitionem *Stat. Cler. cap. 4. §. 2. in Addit.
verſ Præ cæteris*.
Omni autem conſideratione dignum videtur , quòd nul-
latenus exauditæ fuerunt noſtræ preces , directæ ad præci-
ſam ſpecificationem Partitarum , & Summæ , unicuique 24
ex Partitis à Parocho prætenſis , correſpondentis ; Quòd
videbatur omninò neceſſarium , adhoc , ut cognoſci poſſet
gravamen in unaquaque Partita , utque poſſet illuminari
Reus , an cedere , vel contendere deberet , ut litteraliter di-
ſponitur *in l. 1. ff. de Edend.* cum concordantibus , citatis
ſupra p. 2. diſcept. 16. 15. à num 3. uſque ad 7.
Verùm tamen eſt , quòd facta diligenti combinatione cla-
rè colligitur , quòd in dicto ſecundo Judicato proceſſum fuit
in omnibus Partitis cùm ſenſu primi Judicis , excepta illa 25
funeris non facti , quæ fuit redacta ad medietatem , hoc eſt
à ſc. 11. 75. taxatis à primo Judice , ad ſcuta 5. 87 ÷ . ut pa-
tet Calculanti.
Hoc autem nullo modo videtur ſubſiſtere , eſſetque
contraria Parochi prætenſio nova , & diſtincta ſpecies ta- 26
xationis Funeris in decem Intortitiis pro Perſonis non opu-
lentis , quæ , uti in dicto Statuto Cleri non determinata ,
nullo modo admittenda videtur , attenta præcipuè illius
exorbitantia , uti directa ad tollendam illam facultatem ,
quam quilibet liber homo habet diſponendi de ſuis bo-
nis , ex allegatis *ſupra part. 2. diſc. 21. à num. 144.*
Abſque ulla difficultate , ex quo vigore , tam Statuti Cle-
ri *cap. 4. §. 2. in Addit. verſ. Quoties* , quàm Edicti Cardin.
Vicarii ſub die 31. Octobris 1722. funus non factum fieri om- 27
ninò debet in Parochiali ; Et propterea , admiſſa contraria
prætenſione , remanent impracticabiles , tam diſpoſitio
Statuti , quàm idem Edictum Card. Vicarii.
Ultra quod ſemper urgere videtur ſequens dilemma ; Vel
ſumus in terminis Perſonæ opulentis , & iſta tenetur ad in-
tegrum Funerale non factum , non autem ad ſolam illius 28
medietatem , neque in hac parte idem Statutum aliquod re-
linquit arbitrium , ſeù facultatem dimidiandi quantitatem
funeris , in eodem præſcriptam ; Aut verò ſumus in termi-
nis Perſonæ , cujus reſpectu non verificetur qualitas opulen-
ti , & in iſtis terminis ſit locus alteri parti litteralis diſpoſi-
tionis ejuſdem Statuti *cap. 4. §. 2. in Addit. verſ. Præ cæteris* , 29
ubi totaliter liberat , & abſolvit Perſonas non opulentas ab
onere funeralis non facti , ibi : *Præ cæteris Perſonis in Ur-
be , vel extra defunctis , prætendi nequeat funus non fa-
ctum , aut ſupplementum , ſed ſit in arbitrio hæredum
exponere Cadavera Defunctorum , & in expoſitione appone-
re Intortitia , ſibi benè viſa*.
Quòd autem in noſtris terminis Perſona illa , de cujus
funere agebatur , non eſſet opulenta , ultra concludentes
probationes , adductas *in part. 2. diſcept. 21. à num. 80.* in- 30
tra evidentiæ fines poſuit ipſummet decretum ſecundi Ju-
dicis , non condemnantis eandem Perſonam ad integrum
funerale non factum , ſed ad ſolam medietatem. Hujuſ-
modi autem ſubdiviſio non facti funeralis , integraliter

reſpectu Perſonæ opulentæ, & in ſola medietate Perſo-
32 næ non opulentis, diximus, & conſtanter repetimus,
quòd in Statuto nullatenus ſit, quodque propterea per-
mittenda non eſt, vulgatis Juribus apud *Barboſ. axiomat.
136. num.4.*

Nec dicatur, quòd idem Statutum arbitrio Viceſge-
33 rentis taxandam relinquat quantitatem funeris non facti,
illam regulando juxta Defuncti vires, & qualitates.

Objectum ſiquidem nullam habet ſubſiſtentiam quia
Defuncti vires, & qualitates, ex quibus exadverſo præ-
34 tenditur funerale non factum, nullo modo probatæ fue-
runt, Cùmque ad dictum effectum Statutum ſe fundet in
divitiis Defuncti, iſtis non probatis, prout exadverſo
nunquam probatæ fuerunt, & hodie evidenter excluſæ
ſunt à ſecundo Judice, ex ſupra animadverſis, nunquam
35 poterat deveniri ad condemnationem pro Funerali non
facto, neque integraliter, neque pro illius medietate,
juxta auream doctrinam *Maſcard. de Probat. concl.* 1154.
num. 3. numquam ſatis repetendam ibi: *Amplia, ut tanto
magis procederet, ſi quis afferetur ex aliqua diſpoſitione,
lege, & Statuto, quod ſe fundaret ſuper divitiis: Nam
tunc tantò magis paupertas præſumeretur, donec de divi-
36 tiis conſtaret, nec poſſet ſequi legitima condemnatio, niſi
perfecta qualitas divitiarum, requiſita à Statuto, & di-
ſpoſitione, probata fuiſſet, cùm talis qualitas, expreſſa ab
illa diſpoſitione, principaliter dicatur cauſa actionis &c.*
Mirumque in rei veritate eſt, quòd attentiſſimus Paro-
chus, illiuſque Defenſor, non ſemel provocati, jota
37 unum non reſponderint adverſus dictam punctualiſſi-
mam authoritatem, quæ cùm non habent contradicto-
rem, vim legis obtinet, ex allegatis *in tom. 4. part. 2. di-
ſcept 3. num* 34.

Aliud autem eſt, quòd Viceſgerens habeat arbitrium
minuendi quantitatem Intortitiorum, quæ Perſonis il-
lis, in Statuto ſpecificatis, correſpondent, & ſic inter
eandem ſpheram Perſonarum, quod ultrò admittimus,
& clarè deſumitur ex Script. in Congr. particulari deputa-
38 ta exhibitis, & innuitur in Ordinibus impreſſis apud dict.
Statutum fol. 71. ibi: *Se non ſi fa il funerale delle infraſcrit-
te Perſone &c. poſſa taſſarle in num. minore, a proporzio-
ne delle facoltà del Defonto, che non corriſpondeſſero alla
qualità del medemo,* Aliud verò, longeque diverſum,
quod taxare poſſit in medietate, in quarta parte, & ſi-
mili quota, funus illarum Perſonarum, quæ, uti non
opulentæ, neque facultatibus abundantes, non ſolùm ei-
dem oneri ſubjectæ non fuerunt in Statuto, ſed ab eodem
expreſsè liberatæ in illo leguntur, claris illis verbis: *Prò
cæteris Perſonis, in Urbe, vel extra defunctis, prætendi
nequeat funus non factum, aut Suplementum.* Harum
enim Perſonarum reſpectu Viceſg. nullum omnino arbi-
trium habet, ſed cum clara diſpoſitione Statuti proceden-
dum eſt, & non probata opulentia, in qua Statutum ſe
fundat, ceſſat in radice omnis actio pro ſupplemento fu-
neris, omniſque facultas illud extendendi ad Perſonas, in
Statuto, non ſolùm non comprehenſas, ſed expreſsè libe-
ratas, ex ſupra allegatis.

§. III.

SParſim in omnibus noſtris Diſceptationibus, juxta ca-
ſuum contingentias, obſervavimus, R. C. A. Audito-
rem non poſſe abſolutionem concedere, neque etiam ad
1 cautelam, in Cauſis, concernentibus violationem Juriſ-
dictionis, & immunitatis Eccleſiaſticæ, juxta Oracu-
lum S. M. Urbani VIII. ſub die 5. Semptembris 1626.
Cumque illud approbatum deinde fuerit à S. M. Innocent.
X. die 27. Aprilis 1650. in ſupradictorum comprobatio-
nem hìc illud per extenſum regiſtramus, eſtque ſequentis
tenoris.

*DUbitatum primò fuit, an in Tribunali Auditoris Ca-
meræ Romanæ poſſint concedi Monitiones, ſeu Moni-
toria cum abſolutione, etiam cum reincidentia, vel ad cau-
telam, Excommunicatis per Epiſcopos, & alios Ordina-
2 rios, ex cauſa violatæ juriſdictionis, Immunitatis, vel Li-
bertatis Eccleſiaſticæ, appellantibus, vel aliàs recurrenti-
bus ad ſupradicta Tribunalia. Secundò, an in Cauſis, quæ
agitantur in ſupradictis Tribunalibus Curiæ Romanæ, poſ-
ſit recurſus haberi ad Sac. Congreg. ſuper Immunitate, & Con-
troverſiis Juriſdict. pro reſolutione, vel declaratione, an ſit,
vel non ſit commiſſa violatio Juriſdictionis, Immunitatis,
vel Libertatis Eccleſiaſticæ, & an ſit locus reintegrationi
hujuſmodi violationis, & interim debeant dicta Tribunalia
ſuperſedere uſque ad reſolutionem, ſeu declarationem ejuſ- 3
dem Sac. Congreg. illamque ſequi, & exequi. Die 4. & 21.
Auguſti 1626. Dubiis ſupradictis, cum interventu omnium
Illuſtriſſimorum DD. Card. & Reverendiſſ. Prælatorum de-
putatorum, maturè diſcuſſis, ac rationibus, hinc inde de-
ductis, diligenter ponderatis, unanimi conſenſu cenſuit,
quoad primum, Tribunal Auditoris Cameræ, necnon alia 4
Tribunalia ſupradicta, non poſſe hujuſmodi abſolutiones
concedere, etiam cum reincidentia, vel ad cautelam. Quo 5
verò ad ſecundum, ut ſupra; Poſſe recurrere, & interim
ſupradicta Tribunalia expectare debere reſolutionem, ſeu de-
clarationem, & illam omnino ſequi, & exequi. Quibus
quidem decretis eidem Sanctiſſimo die 5. Septembris ejuſdem
anni 1626. plenè relatis, unà cum rationibus, & authori-
tatibus, Sua Sanctitas ea approbavit, & confirmavit, il-
laque omnia exequi juſſit, & ad hunc effectuum notificata fue- 6
runt. Et ſubinde, cum de ſupradictis dubiis iterum actum
eſſet in Congreg. habita die 27. Aprilis 1650. nemine diſſen-
tiente, reſolutum fuit, Auditorem Cameræ debere Decreta, 7
ut ſupra, edita, omnino obſervare, ac præcipere, ut à
ſuis Miniſtris, & Officialibus exactè obſerventur.*

§. IV.

PArt. 1. *diſcept.* 1. Terminata Cauſa mediante favorabi-
li reſcripto, ubi ſupra regiſtrato, Præpoſitus ad evi-
tandum abſurdum illud ſeſſionis Archidiaconi in digniori 8
Stallo Chori, occupando locum Epiſcopi, ex animad-
verſis *in dict. diſcept. 1. à num. 51.* inſtetit coram eodem Epi-
ſcopo pro Inhibitione, ne Archidiaconus occuparet in fu-
turum Stallum ejuſdem Epiſcopi, ſed, ſuo loco conten-
tus, manere deberet poſt Præpoſitum, ſuitque voti com-
pos effectus die 12 Decembris 1722. cum Decreto, ibi:
*Dixit, decrevit, & declaravit, primum locum, ſeu Stal-
lum Chori Eccleſiæ Cathedralis, ſitum in Cornu Evange-
lii, continuò retinendum, & reſervandum fore, & eſſe pro
uſu Epiſcopi, privativè quoad alios, & propterea inhiben-
dum eſſe, prout inhibuit dict. Archidiacono, ne audeat in po-
ſterum eo uti, ſub pœnis &c.* Ex quo edocemur, abſtinen- 9
dum eſſe ab aliis prætenſionibus, quando quis reperitur in
poſſeſſione alicujus præeminentiæ, quæ illi de Jure non
competit, ne verificetur vulgatum illud: *Chi tutto vuol,
tutto perde*, ut in præſenti caſu evenit.

PArt. 1. *diſcept.* 4. Propoſita Cauſa in Congreg. Concil.
die 17. Julii 1723. ſub dubio: *An à beneficio, ſeu à
Cappellania, ad cujus titulum quis intendit ad Sacros* 10
*Ordines promoveri, detrahenda ſint onera Miſſarum,
eidem adjecta, quando Beneficiatus non tenetur eas per
ſe ipſum celebrare; Vel potiùs, oneribus Miſſarum non
detractis, ſive illæ celebrandæ ſiat per ſe ipſum, ſive poſ-
ſiat celebrari per alium, faciendus ſit calculus omnium
fructuum pro conſtituenda ſumma, à Synodali Conſtitu-
tione, vel Regionis more requiſita pro Sacris Ordinibus
ſuſcipiendis.* Reſponſum fuit: *Eſſe relinquenda arbi-
trio, & conſcientiæ Ordinariorum*, juxta ea, cum qui- 11
bus terminavi meum Diſcurſum, impreſſum in *dict. di-
ſcept. 4. à num.* 146.

EAdem *part. 1. diſcept.* 5. In Congregatione Reveren-
dæ Fabricæ propoſita Cauſa die 10. Martii 1723.
reſcriptum fuit: *Prævio receſſu à deciſis Reverendus Pa-* 12
ter Dominus de Gratilibus procedat prout de Jure. Et re-
ſolutio confirmata fuit die 11. Auguſti ejuſdem anni cum
reſcripto. *In deciſis.*

PArt. 2. *diſcept.* 24. Repropoſita Cauſa die 31. Julii 1723.
ſub dubio. *An ſit ſtandum, vel recedendum à deciſis?* 13
Reſcriptum fuit: *In deciſis*, cum addito, ut Cauſa am-
pliùs non proponeretur.

EAdem *part. 2. diſcept.* 30. Poſt multa Contradictoria,
in hac Cauſa habita coram Eminentiſſ. D. Card. Pro-
Datario, in ultimo die 11. Auguſti 1723. E. S. multis ad- 14
ductis ſolidis congruentiis, & ſolidioribus rationibus, ſe
declaravit expreſsè, contrariam conſuetudinem non eſſe
attendendam, uti abuſivam, injuſtam, & irrationabi-
lem, ad quod demonſtrandum omnes operationes ex hac
parte meæ directæ fuerunt.

Verùm,

Digitized by Google

Verùm, quia addidit; ante Cauſæ expeditionem velle
audire ſenſum aliquorum R. C. Prælatorum, fuit eidem
15 porrectum ſequens Memoriale: *A nome di Anna, Lucre-
zia, e Lucia &c. ſi ſupplica umilmente V. E. ſoſpendere
la deputazione della Congreg. particolare, o ſia Aggion-
ta di quattro Prelati per decidere la Controverſia tra eſ-
ſe, ed il Ven. Collegio de' Scrittori Apoſtolici, baſtando
alle medeme Oratrici di aver fatta talmente conoſcere la
giuſtizia della loro iſtanza, che V. E. unico Giudice di
ſimili Controverſie, e come tale canonizzato da Monſign.
Illuſtriſſimo Uditore di N. S. non oſtanti tutte le contra-
rie gagliarde oppoſizioni, col ſuo ſolito lodevole cando-
re, alla preſenza di circa trenta Curiali, o Spedizionie-
ri, ſi ſia degnata nel Contradittorio di queſta mattina pub-
blicamente dichiarare, e cannonizzare la pretesa contraria
conſuetudine per abuſiva, ingiuſta, & irragionevole, & il
tutto &c.*

Et hoc modo præſens Cauſa illum finem habuit,
16 quem indicavi ſupra eadem *part. 2. diſceptat. 30.
num. 56.*

Motivatum fuit pro continuatione dictæ conſuetudi-
nis, quòd illa non erat præjudicialis Officiali, ex quo
iſte brevi tempore recipit ex aliorum admiſſione id,
17 quod amittit ex propria in primis duobus menſibus ac-
quiſitionis Officii; Fuit autem ſtatim replicatum, & ab
E. S. admiſſum, hoc in facto non ſubſiſtere, quia id,
quod amittit Officialis primis duobus menſibus, conſiſtit
in ſcutis tribus circiter, ut eſt indubitatum; Ad hoc
autem, ut hujuſmodi præjudicium eidem compenſetur,
requiruntur admiſſiones 1211. circ. quæ neque per ſpa-
tium annor. quinquaginta verificantur; Quod ita ma-
thematicè demonſtratur: Ex admiſſis à Defenſore Col-
legii Scriptorum, iſtud componitur ex 40. Scriptorati-
18 bus, 61. Titulis, & 244. Portionibus: Emolumenta ve-
rò inter ipſos hac methodo dividuntur: Scriptor habet
ſex partes, Titularis duas, & Portionarius unam; Re-
ducendo proinde omnes dictas partes ad minimam, quæ
eſt Portio, juxta regulas Arithmeticæ, ad hoc ut poſſit
fieri congrua diviſio partium, inter ſe diſſimilium, emo-
lumenta illa, quæ amittit Portionarius primis duobus men-
19 ſibus, conſiſtentia in ſcutis tribus circiter, dividi debent
in partes 606. Et proinde pro qualibet admiſſione novi
Officialis percipit Portionarius quadrantes duos, cum ali-
quibus minutiis alterius quadrantis.

Si autem quælibet ſolutio, minutatim facta, conſide-
rabile affert præjudicium Creditori, ex adductis in *deciſ.
91. numer. 10 coram Anſald.* Quid dicendum erit in noſtris
20 terminis, in quibus, non eſt ſermo de ſolutione minuta-
tim, ſed arciminutatiſſimè facienda Creditori, invito,
& reluctanti; Contra ipſius expreſſam conventionem
cum Principe; Et contra iſtius claram voluntatem; Et
quod exorbitantiam in immenſum auget, omnia hæc fiunt
ex mera voluntate Cappellani Collegii, qui non habet ar-
bitrium diſponendi de rebus alienis, ſeu Officialis, ſed
omnis, & tota ejus poteſtas reſtricta eſt ad facultatem fa-
ciendi Liſtam quolibet menſe, & diſtribuendi fructus
Officiorum vacabilium, eodem prorſus modo, quem Prin-
ceps in Supplicatione præſcripſit, ut vidimus *in parte 2.
diſcept. 30. à num. 164.* & addimus *Fattinell. reſponſ. 51.
numer. 51. tom. 1.* ibi: *Officialium authoritas, & pro-
prium munus verſatur in apponendo clauſulas, tendentes
ad exequutionem voluntatis Papæ, non autem ad eam in-
fringendam, & ſtatuendum contra id, quod in Supplica-
tione expreſsè diſpoſuit; Papa enim concedit Gratias, non
Officialis.*

Et ex hac reflexione abundè ſatisfactum remanet exa-
gerato præjudicio præſentium Officialium, ſi aliqua in
21 hac parte fieret innovatio in eodem Collegio; Illud
enim, omni ſcrupoloſa conſideratione perpenſum, jux-
ta dictam mathematicam demonſtrationem, reducere-
22 tur ad dictas minutias duorum circiter quadrantium pro
qualibet admiſſione novi Officialis; quod tenuiſſimum
præjudicium an ſit tanti æſtimandum, ut in illius conſi-
ctu permittenda ſit continuatio contrariæ conſuetudinis,
abuſivæ, injuſtæ, & irrationabilis, non reſtrictæ, & li-
mitatæ ad aliquod determinatum tempus, & certos dies,
ſed arbitrariæ Portitori Supplicationis, cum facilitate re-
tardandi Officiales, juxta animadverſa *in p. 2. diſcep. 30. à
nu. 175.* noſtrum non eſt judicare.

Cæterùm ea omnia, quæ de eadem conſuetudine dicta
exadverſo fuerunt, & ex hac parte, uti inſubſiſtentia in
23 facto, & irrelevantia in Jure demonſtrata *in diſc. 8. par. 2.*
& diſcep. 30. par. 2. ſunt de ſubjecto non ſupponente;
Quia eſt verum paradoxum prætendere conſuetudinem in
noſtro caſu, in quo non agitur de unica prohibitione, ſeu
unico actu, adverſus quem adducantur multi alii actus
contrarii, in quibus terminis datur locus diſcurrendi de
viribus conſuetudinis, deque illius juſtitia, & rationabi- 24
litate; Sed eſt ſermo de tot actibus ſubtractionis rei alie-
næ, quot ſunt prohibitiones, & derogationes ſupremi
Principis, dum in unaquaque Supplicatione adeſt rotun-
da derogatio omnibus in contrarium facientibus, imò ipſi-
met erectioni Collegii, quatenus Papæ Gratiæ obſtaret,
ſeu cum illius voluntate non eſſet compatibilis; Et pro-
pterea videtur nimis durum, & æqualiter amarum inſiſte-
re ad probandam conſuetudinem in illis actibus, quibus
cubitalibus litteris derogatum fuit in qualibet Supplica-
tione, manu Papæ ſignata, ex adductis *in par. 1. diſcep. 25.
à num. 17.*

Itaut ex his omnibus, & aliis, latè adductis *in
diſcep. 8. par. 1. & in diſcep. 30. par. 2.* ſi in Scholis, 25
gratia exempli, adducenda eſſet ſpecies aliqua conſue-
tudinis, in facto non probatæ, nec probabilis, & in
Jure inſubſiſtentis, cum omni ſermonis proprietate
adduci poſſet illa, exadverſo exagerata, juxta nobilem
phraſim *Card. Sfondat. in Libr.* cui titulus *L. R. fol.
mihi* 100.

Pari infelicitate repetitum fuit objectum, quòd cùm
Portiones ſint acceſſoriæ ad Scriptoratus, regulari de-
beant ad inſtar eorundem, neque proindè admitti de- 26
bent Portionariæ, niſi probatis requiſitis Bullæ Euge-
nianæ, quæ in viridi ſunt obſervantia, itaut Scriptor,
in quo illa non concurrunt, nullatenus admitti debeat,
neque etiam poſſit ab ipſomet Cardinali Vice-Cancel-
lario; Ex quo factum eſt, quod pro ſupplendis illorum
defectibus quotidiè obtineantur Diſpenſationes circa ea-
dem requiſita.

Fuerat enim præventivè reſponſum in Scripturis, &
ab E. S. admiſſa congrua reſponſio, deſumpta ex
ſimplici lectura Bullæ Eugenianæ, in qua eadem requi- 27
ſita præſcribuntur, & ſunt ſequentia. *I. De legitimo
Thoro procreatus. II. In conſtructione, & Scriptura ſciens,
& expertus. III. Bonæ famæ. IV. Honeſtæ converſatio-
nis. V. In ſacris, ſeu minoribus Ordinibus conſtitutus, vel* 28
*ſaltem Clericali charactere inſignitus. Et VI. Decimum octa-
vum ſuæ ætatis annum attingens.*

Quarùm ſiquidem hujuſmodi requiſita propria ſunt
Scriptoribus, & neceſſaria, ad hoc, ut illi poſſint pro-
prium officium exercere, tantùm impropria ſunt Portio-
nariis, qui poſſunt eſſe etiam Infantes, & Fœminæ, jux- 29
ta earum erectionem, & quarum reſpectu nullum aliud
concurrere debet requiſitum, præter pretii ſolutionem,
quæ indiſpenſabiliter præcedere debet ſignaturam Suppli-
cationis; Niſi dicere velimus, Referibendarium, alioſ-
que Deputatos Collegii velle recognoſcere, an eædem
Fœminæ utantur illis criſpantibus Mitris, & ſtridentibus
Calceolis, de quibus loquitur *S. Hieronymus*, cujus ver-
ba regiſtravi *in Inſtit. crim. lib. 3. tit. 5. num. 141.* Necnon, 30
an Caput muniant adulterinis illis crinibus, tanquam Tur-
ribus, quos damnat *S. Gregorius*, relatus à *Lancell. nell'
Oggidì diſing. 4.* ibi: *Cavete ò Mulieres, ne Caput veſtrum
nobis, & adulterinis crinibus, tanquam quibuſdam Turri-
bus, muniatis*; Vel demum recognoſcere velint *l' abuſo* 31
feminile di fare l'Ombrellina alle Pianelle, juxta phra-
ſim moderni ſæculi Poetæ, cujus memoria in benedi-
ctione eſt.

Diſparitatis proinde ratio inter utroſque Officiales pal-
patur manibus; Quia Scriptorum, etiam ſi Papa man-
det, illis competere fructus à Kalendis alicujus Men- 32
ſis, vel ab alia certa, & determinata die, vel ex nunc,
id ſupponit per neceſſarium antecedens concurſum di-
ctorum requiſitorum, ſine quibus Officialis, cùm non
poſſit, neque debeat admitti, poteſt dari caſus, quòd Offi-
cii poſſeſſionem non obtineat; Et propterea neque di-
gnum, neque juſtum eſt, quòd interim idem Officia- 33
lis faciat ſuos fructus illius Officii, cujus requiſita non
habet, & ad cujus poſſeſſionem non fuit admiſſus, & ex
quorum defectu admitti non poteſt, neque debet.

Non ſic autem reſpectu Portionariorum, quibus cùm
nulla ſint præſcripta requiſita à Clemente IX. illorum Fun-
datore, & Erectore, non eſt aſſignabile motivum, non eſt 34
excogitabilis congruentia, non ſomniabilis ratio, quare il-
lis dari non debeant fructus ab illa die, à qua Princeps, il-
lorum Dominus, mandavit eſſe dandos.

I N D E X
RERUM, ET MATERIARUM,
Quæ in utraque Parte Diſceptationum Eccleſiaſticarum continentur.

Primus numerus indicat Partem; Secundus verò Diſceptationem; Tertius demum Diſceptationis numerum denotat.

A

ABBATISSA *Exequutrix Teſtamentaria* poteſt eligere proprias Monial. pauperes p.2.d.4.n.12.

Verbum D'ABBONDANT *nullum importat onus* p. 1. d. 3. num.85.& 202

ABSURDUM *intolerabile eſt, quod Cappellanus* Officiorum vacabilium habeat authoritatem majorem Principis p. 2. d. 3. per tot.

Ut evitetur omnis interpretatio capienda eſt p.1.d.3.§ 1.n.21.

ABUSUS *dicitur obſervantia* contra Apoſtolicas Conſtitutiones p.2.d.8.n.20.

ABUSUI *nulla ſuffragatur conſuetudo* p.2.d.30.n.90.

Spectaculorum Ludicrorum in diebus feſtivis vigenti in uno, vel alio loco, opponi poſſunt multa Loca nobiliora, in quibus id non practicatur p.2.d.16.n.56.

ABUSUS *dicuntur actus, oppoſiti* Apoſtol. Conſtitutionibus, & Superiorum præceptis p.1.d.11.n.28.& d.21.n.18.

Eliminandi ſunt, non fovendi. Ibid.& p.2 d.8.n.69.

ACCEDERE *ad Eccleſiam Parochialem*, an teneantur Regulares, aſſociantes funus ad eorum Eccleſiam p.1.d.11.per tot.

ACCIDENTIA *faciliùs probantur*, probata ſubſtantia p. 2. d.1.§.8.num.15.

ACCURSIUS *capit ſtudere* legibus poſt annum 25. p.1.d.22. num.13.

Si ACCUSARE *ſufficeret*, nemo poſſet eſſe innocens p. 1. d. 10. num. 59.

ACCUSATORIS, *& Teſtis* figuras quis facere non poteſt p. 2.d.15.n.30.

ACCUSATORES *audiendi* non ſunt, niſi probaverint p. 2. d.15.nu. 30.

ACERBITAS *verborum non exiſtimatur* utilis pro Cauſæ defenſione p.1.d.3.n.142.

ACTIO *Popularis datur ad procurandum* decorem Eccleſiaſticæ Hierarchiæ p.1.d.19.n.78.

ACTOR *declarare debet* quid petat, ad hoc ut Reus poſſit determinare, an velit cedere, vel contendere p.2. d.1. §. 15. num. 7.

ACTORIS *intentionem dubiam* reddere ſat eſt habenti pro ſe regulam p.1.d.7.nu.80.

ACTORE *non probante* abſolvitur Reus p.2.d.1.§.14.n.5.

ACTUS *attribuitur mandanti*, non exequenti p.1.d.12.n.51.

Geſtus in executionem, & pro complemento primi, habetur tanquam unus actus p.1.d.3.§.1.n.21.

Ineffectuatus non attenditur p.1.d.7.nu.60.

Neceſſarius imputari non poteſt facienti p.2.d.16.n.28.

Omnis judicatur à cauſa, non ab eventu p.2.d. 30.n.58.

Præſumitur expletus in exequutionem tituli præcedentis p.2. d. 23.n.53.

Refertur ad titulum præcedentem p.2.d.1.§.12.n.6.

ACTUS *nullitatem quando* importet contemptus conſilii p. 1. d.10.nu.62.

Duo probant ſolitum p.1.d.15.n.22.

Facultativi ut obligent in futurum quid requiratur p.1 d.8.n.28. & 29.

Geſti durante cauſa metus non attenduntur pro tacita ratificatione p d.1. 17.nu.85.

Geſti propè Legis promulgationem, attenduntur pro illius interpretatione p.2.d.10.n.28.

Humani quoad approbationem ſunt individui par. 1. diſcep. 18. num. 75.

Ineffectuati confirmant potiùs quàm deſtruant conſuetudinem p.1.d.9.n.142.& p.2.d.13.n.14.

Oppoſiti Conſtitutionibus Pontificiis appellantur abuſus, non conſuetudines p.1.d.11.n.28.

Non ſubſiſtentur quando facti ſunt ſine authoritate p.1.d.7.n 8.

Pauci ſufficiunt pro inducenda obſervantia interpretativa p. 1, d. 3.num. 397.

Quot requirantur ad probandam frequentiam, & ſolitum p. 1. d.5.n.16.

Sequentes præſumuntur geſti ex cauſa antecedenti p. 2. d.1. §.5. num 47.

Voluntarii non inducunt obligationem in futurum p. 2. d. 2. à num. 15.

Ex ACTIBUS *facultativis non datur* conſuetudo p. 1. d. 21. n.47.& p.2.d.20.n.62.& d.23.n.67.

In ACTIBUS *impugnatis nullum* fieri poteſt fundamentum p. 2.d.13.§.2.n.38.

ACTOR *concludenter ſuam* intentionem probare tenetur p. 2. d.21.num.77.

Ad quem effectum non attenduntur conjecturæ. ibid.

Concludentiùs ſuam intentionem probare tenetur, quando illa non eſt conformis Juri p.2.d.20.n.9.

ADJUNCTOS *quando teneatur* Epiſcopus eligere p. 2. d. 27. num.8.

ADJUNCTORUM *juriſdictio ex quibus* ortum habeat, & quando exerceri poſſit p.2.d.27. n.26.

ADMINICULA *dicuntur muti Teſtes* p.2.d.1.§.5.n.10.

ADMINICULATIVA *ſingularitas non tollit* fidem Teſtibus p.2.d.1.§.14.n.24.

ADMINICULATUS *Teſtis plenè* probat p.2. d.1. §.14.n.23.

ADOLESCENTIA *eſt ætas*, apta ad Scientias p. 1. d.22. n.6.

In ADOLESCENTIA *incipienda ſunt* ſtudia legalia p.1.d.22. num. 14.

ADMISSIO *Articulorum de facili* datur in Cauſis, commiſſis *appellatione remota* p.1.d.9.n.101.

Nec non quando irreparabile imminet præjudicium. Ib.n.102.

Et quando agitur de unica reſolutione. Ibid.n.103.

Denegari non ſolet, poſita illorum relevantia p. 1.d.9.n.63.

Amplia etiamſi habeant annexam Spiritualitatem. ibid.

Pro ADMISSIONE *omnium Articulorum* ſufficit unius relevantia p.1.d.9.n.99.

Joannes ANDREAS *an fuerit illegitimus* p.1.d.12.n.147.

ADORATIO *Crucis* à quo incipienda ſit in concurſu Canonicorum, & Magiſtratus? p.1.d.9.n.44.

ADVOCATI *in alio Sæculo* erunt Senes Inſtitutarii p.1.d.22. num. 10.

Rarò litigant, & quare p.2.d.1.§.13 n.8.

ADVOCATIS *cibaria dulciſſima* ſunt lites, Partibus verò amara valdè p.2.d.1.§.15.n.27.

ADVOCATIONIS *Officium remunerari* debet p.2.d.1.§.8.n.9.

Eſt laudabile, vitæque hominum neceſſarium. ibid.

ÆDIFICARE *in proprio ſolo* quilibet poteſt p. 2.d.5.n.33.

ÆGROTIS *non exiſtentibus in Hoſpitali*, quid faciendum ſit de illius redditibus p.2.d.29.n.2.

ÆMULATIO *nunquam præſumitur*, neque admittenda eſt p.1.d.9.n.50.& p.2.d.5.nu.14.

Amplia contra Moniales. Ibidem.

Propter ÆMULATIONEM *non eſt permittenda Fabrica* p.2. d.5.nu.6.

Ex ÆMULATIONIBUS *factionariis fieri ſolent* aſſignationes Religioſorum ab uno ad alium Conventum p.1. d.10.n. 1.

ÆQUALITAS *in omnibus rebus* ſemper ſervanda eſt p. 2. d. 25.num.42.

Et præcipuè in judiciis p.2.d.1.§. 3.num. 19.à §.14.num.4.

ÆQUITAS *ſervanda eſt* inter Moniales p.2 d.5.n.19.

ÆQUITATIS, *& juſtitiæ* cultrices debent eſſe Moniales p. 2.d.5.num.26.

Propter AERIS *intemperiem* excuſatur quis ad accedendum ad aliquem locum p.2.d.15.n.11.

ÆTAS *annorum 14. in Maſculo*, & 12. in Fœmina præſumptivè præſcribitur ad Matrimonium p.1.d.17.n.14.

Nulla ſera eſt ad addiſcendum p. 1.d.22.n.13.

Tenera Puella metum comprobat p.1.d.17.n.34.

ÆTATIS *diſpenſatio ad Sacerdotium* ex quo motivo inducta fuit p.1.d.4.n.67.

Tenera quā dealiquis eſt, faciliùs ei incutitur metus p.1.d.14.n.14

Digitized by Google

INDEX RERUM

ÆTATEM *quando in matrimoniis* ſuppleat malitia p.2.d.17. per tot.

Ad dictum effectum quomodo id probetur. Ibid.

AFFECTIO *ad Cauſam faſcinare* ſolet Deſenſoris intellectum p.2.d.1.§.13.nu.9.

AFFIGI *publicè an poſſit* Monitorium p.2.d.28.n.51.

AFFINITATIS *impedimentum an probetur* ex sevelatione Conſanguinei, cui Matrimonium diſplicet p.2. d.22. per tot.

AFFINES *& conſanguinei Teſtes* non admittuntur p. 2. d. 20. num. 19.

AFFLICTIS *per mortem Conſanguineorum*. afflictio addenda non eſt cum magnis impenſis funeris p.2.d.21.n.55.

AGENS *de damno vitando* præfertur agenti de lucro captando p.1.d.8.n.63.

AGGREMIATIO *ad ſervitium Eccleſiæ* deſervit pro titulo Ordinationis p.1.d.4.n.57.

De ALBO *nigrum facit res* judicata p.2.d.1.§.14.n.3.

Nec non quadrat rotunda. Ibidem.

Dictio ALIA *prædicatur de ſimilibus* p.2.d.21.n 40.

ALIENA *cogitatione, noſtra* dolore tractantur p.2.d.1.§.21. num.7.

ALIENARI *quando poſſit* Patrimonium Sacrum p.1.d.8.n.25.

ALIENATIONIS *appellatione quid veniat* p.2.d.7.n.24.

ALIMENTORUM *ſubtractio probat* juſtum metum p. 1. d. 17. num. 78.

Dictio ALIUS *prædicatur; de ſimilibus* p.1.d.7.n.26.

ALLEGARE *ea, quæ* fuerunt rejecta, ridiculum eſt p. 1. d. 1.n.48.p.2.d.10.n.31.

ALTERATIONES *facti in omnibus* Tribunalibus impropriè ſunt p.1.d.3.n.160.

Amplia in Dataria, quod eſt Organum Papæ. Ib.

AMARÆ *valde ſunt lites Litigantibus*, dulciſima verò cibaria Deſenſoribus p.2.d.1.§.15.n.27.

AMBITIO *dicitur peſtis Religionum* p.2.d.23.n.79.

AMBULARE *ad alienum gradum*, durum eſt p.2. d. 1. §. 10. num.6.

AMICI *aliquando laudare ſolent* ea, quæ facti inimici objiciunt p.1.d.2.n.36.

Sunt aliqui in mutuando pecunias, inimici quando illas repetunt p.1.d.21.n.100.

AMOR *Paternus à nullo* amore vincitur p.1.d.12.n.110.

AMOVIBILES *Parochi in quo differant* à Parochis perpetuis p.1.d.2.n.22.

Per AMPLEXUM *quando ſit danda Pax* p.1.d.9.nu.36.

Ad AMUSSIM *aptandus eſt* lapis, non è contra p.2.d.8.n.47. & d.21.n.26.

Dictio ANCORA *augmentativa*, & ampliativa eſt p. 1. d. 3. num.204.

ANIMALIA *alligari an poſſint in Locis* propè Monaſteria Monialium p.2.d.16.n.88.

ANIMUS, *Religioni adverſus*, indicat coactam profitendi voluntatem p.1.d.12.n.22.

ANNIVERSARIUM *Conſecrationis Epiſcopi* quando fieri debeat p.1.d.2.n.44.

ANNIVERSARIA *an fieri poſſint eo die*, quo celebrari debet Officium, præſente Cadavere p.2.d.16.n.96.

In determinato numero per longum tempus celebrata, an poſſit in majori numero celebrari in futurum p.1.d 3.per tot.

ANTIDORALIS *obligatio in qua conſiſtat*? p 1.d.7.n.5.

ANTIQUITAS *Collegii Scriptorum Apoſtolicorum* indicatur p.2.d.30.n.47.

Quod ANTIQUITAS *ſtatuit, in omni materia* pro regula ſervandum eſt p.2.d.7.n 87.

ANTIQUITATEM *vincit Ordo hierarchicus* p. 2. d. 13. §.1. num. 91.

APERIENDA *non ſunt aliqua*, ne Poſteri inſtruantur p. 1. d.20.num.27.

APERITUR *ſæpè experimento*, quod clauſum erat p. 2. d.7. num.89.

APICIBUS *Cæremonialis quando* adhærere debeant Eccleſiaſtici? p.1.d.9.num.2.

APOSTATÆ *quando dicantur Religioſi* p.1.d.12.nu.155.

APOSTOLICA *diſpenſatio an requiratur* in Matrimonio, quando malitia ſupplet ætatem Sponſorum par.2. diſcept.17. à num.37

APOSTOLICA *Sedes ſequi ſolet veſtigia* Prædeceſſorum in Gratiis concedendis p.1.d.6.n.23.

APOSTOLICUS *Prothonotarius*. Vide *Prothonotariatus*.

APOSTOLICUM *beneplacitum an* requiratur in bonis, ſacilitis concedi in emphytheuſim p.2.d.15.nu.21.

Non requiritur in alienatione rerum tenuis valoris. Ibidem num.23.

Requiritur etiam inter duas Eccleſias p.2.d.13.§.2.n.40.

Privilegium allegari poteſt ratione immemorabilis p. 1.d. 9. numero 69.

Sub APOSTOLICÆ *Sedis dominio ſunt* bona Religioſorum S. Franc. p.1.d.7.num.59.

APOSTOLICÆ *Conſtitutiones* interpretantur ab obſervantia p.1.d.4.nu.52.

Reſervationes quomodo excludi poſſint in ſundatione Beneficii p. 1.d.18.n.148.

APOSTOLICORUM *Scriptorum Collegium*, Vide *Collegium*.

In APOSTOLICIS *Conſtitutionibus nulla* ſyllaba debet eſſe otioſa p.2.d.14.§.1.n.30.

An comprehendantur Græci, quando eædem de Illis ſpecialiter non loquuntur p.2 d.9.per tot.

APOSTOLORUM *loco ſubrogati ſunt* Epiſcopi p. 1. d. 2. numero 49.

Dicta prævalent dictis Imperatorum p 1.d.22.nu.45.

APPALTATORES *Laici an poſſint viſitare* Macellum Eccleſiaſticorum p.2.d.28.per tot.

APPARET *magis veritas* quò magis oppugnatur p.2. d.12. numero 158.

APPELLANS *ab exceſſiva declarare debet quid* petat, ad hoc ut Reus poſſit detesminare, an velit cedere, vel contendere p.2.d.1.§.15.nu.7.

APPELLARE *non poteſt ille, qui Commiſſ. impetravit cum* clauſula *appellatione remota* p.2.d.1.§.3.n.2.

APPELLATIO *ab exceſſiva taxatione* expenſarum an detur, quando non exprimitur quantitas exceſſus par. 2. diſcep. 1. §. 15.num.3.

An poſſit removeri de conſenſu Partium par. 2. diſcept. 1. §. 3. num.4.

Ad utrumque effectum denegatur in Cauſa, commiſſa *appellatione remota* p.2.d.1.§.1.n.49.

An detur à Sententia Judicis, ſubrogati in locum ejusq; à quo non poterat appellari p.2.d.1.§.1.n.46.

Non datur à Reſolutionibus S. C.p.1.d 9.n.200.

Non habet locum in declaratoria Cenſurarum p.2.d.28.n.50.

Quando detur in Cauſa, commiſſa *appellatione remota* p. 2.d.1. per tot.

Quando detur ab actibus Viſitationis p.1.d.20.n.43.

APPELLATIONIS *remedium grande* bonum eſt Mundo p. 1. d. 10.n.52.

Poſt APPELLATIONEM *non eſt aliquid innovandum* p. 1. d.10.nu.18.

APPELLATIONE *Quartæ funeralis* quid veniat p. 1. d. 21. num.38.

APPELLATIONES *illæ fovendæ ſunt*, quas extorſit neceſſitas p. 1. d.10.nu.56.

Ad APPETITUM *alienum comedere*, durum eſt p.2. d.1. §. 10.nu.6.

APPROBARI *debet ab omnibus*, quod omnes tangit p. 2. d.7. num.32.

APPROBATIO, *deſumpta eſt facto*, maximi ponderis eſt p. 2.d.102.

Quoad APPROBATIONEM *actus humani* ſunt individui p. 1.d.18 n.75.

ARBITRIUM *abſolutum reſtringi* debet intra limites rationis, quando concernit famam Tertii p.1.d.10.n.31.

Intelligitur ſemper de regulato à jure, vel Conſtitutionibus Ordinis p.1.d.10.nu.38.

ARBITRIO *Epiſcoporum relinquenda eſt* facultas ordinandi ad titulum beneficii, habentis onera Miſſarum p. 1. diſcept. 4. num. 146.

Hæredum repoſitus eſt numerus Sacerdotum, & Regularium ad ſonus invitan.p.2.d.25.n.40.

In ARBITRIO *Superioris repoſitum eſt* poſtulationem admittere p.2.d.23.n.71.

ARBORES *cædendi licentia* gratis concedenda eſt p. 2. d. 16. num.93.

ARGUMENTUM *ridiculum de ridiculo*, quando dicatur ſumptum p.2.d.1.§.9.il n.10.

ARGUMENTUM *à ſolito validum eſt* p.2.d.1.§.5.n.75.

ARITHMETICA *mundana non ſemper* practicanda eſt à Chriſtianis p.2.d.30.n.53.

ARITHMETICUS *calculus plenè probat* p.1.d.3.n.265.

ARTES *malæ ad extorquendum* conſenſum à Religioſo reprobantur à Doctoribus p.1.d.12.n.29.

ARTICULI *unius relevantia* ſufficit pro omnium admiſſione p.1.d.9.n.99.

Faciliùs admittantur in Cauſis, commiſſis appellatione remota p.1.d.9.nu.101.

Nec non quando irreparabile imminet præjudicium Ibid. n 102.

Et quando agitur de unica reſolutione. Ibid.n.103.

ARTICULORUM *admiſſio denegari non* ſolet, poſita illorum revelantia p.1.d.9.n.63.

ARTIFICUM *Computa taxari* debent per Peritos p. 1. d. 13. num.61.

ASINUM *ſuum ad agendum* aliquem conſtituens, an dicatur illum conſtituiſſe ſuum Procuratorem par. 2. diſcept.1. §. 9. il num.38.

ASOLITO *validum eſt* argumentum p. 2. d. 1.§. 5.num. 76.

ASSE-

Digitized by Google

ASSERENTI *aliquid contra* proprium commodum ; plenè creditur p.1.d.14 n.29.
ASSIGNATIONES *Religioſorum ab uno ad alium* Conventum practicantur aliquando ex factionariis æmulationibus p.1.d.10.nu.1.
ASSISTENTES *in Religione Carmelitarum* quando fuerint creati, & quando aboliti p.2.d.7.per tot.
ASSOCIATIO *qualis debeatur* Epiſcopo, accedenti ad Eccleſiam p.1.d.2. n.50.
Pro ASSOCIATIONE *Cadaverum*, *an debeatur* aliqua merces Ductori itineris p.2.d.21.a nu.167.
ATTENDITUR *in Judiciis quid* probatum eſt, non quid petitum fuit p.2. d.1. §.14.nu.28.
ATTESTATIONI *non juratæ fides* adhibenda non eſt p. 2.d. 22.num. 21.
Amplius etiamſi illa facta ſint à Perſonis in maxima dignitate Eccl. conſtitutis p.2.d.22.nu.21.
ATTESTATIONI *priori quando* præferenda ſit poſterior declaratio p.1.d 10.nu.22.
ATTESTATIONES *circa res*, *concernentes bona* Eccleſiarum, an poſſint fieri ab Eccleſiaſticis p. 2. d 16. n.73.
ATTINGERE *breviter quæ inculcanda ſunt*, prævaricatio eſt p.1.d.8.nu.144.
AUDIRI *debent*, *ſi non exaudiri* poſſunt preces à Judicibus p.1.d.3.nu.262.
Non ſolent in judiciis, niſi hi, quorum intereſt par. 1. diſcept. 3.num.125.
AVERSIO *à Statu religioſo* indicat contrariam voluntatem p.1.d.12. num.22.2 d. 17. nu.31.
AUGUMENTATIVA *eſt dictio Ancora* p. 1. diſcept. 3. numero 104.
AVOCATIO *Cauſa dicitur odioſa* p.2.d.10.n.18.
AUREA *Regula in quo conſiſtat* p.2.d.1.§.7.n.15.
AUTHORITAS *ad Cauſam non faciens*, dicitur allegatio ad Baliſtam p.2.d.1.§.10.n.3.
Calepini an poſſit allegari pro Cauſarum deciſione p. 2. d.3. §. 2. num. 35.
Natalis Duez magna eſt ibidem nu.34.
Collegialis Tribunalis prçferenda eſt authoritati privati Doctoris p.2.d.11.num.45.
Delle Vaccherosse *quanam ſit* p.1.d.3.n.431.
Dicentis neminem movere debet, ſed attendendum eſt, quod dicit p.2.d.7.nu.100.
Doctorum intelligenda eſt ad terminos aliarum, In quibus fundantur p.2.d 27.num.23.
Doctorum non eſt neceſſaria ubi concurrit ratio naturali p.1.d. 3. num.61.
Nulla requiritur, ubi adeſt ratio clara p. 2.d.1.§. 9. il pr.n.17.
Punctualis habetur pro caſu legis p.1.d.4.n.100.
Rotæ magna eſt p.1.d. 18.n.122.
Rotæ ubi allegatur, non eſt ampliùs quærenda ratio p.2. diſcep. 1.§.15.num.21.
Tanta eſt in Urbe, quanta fuit Pithagoræ apud Pithagoricos. Ibidem
Summi Pontificis maxima eſt p.1.d.9.n.66.
AUTHORITATI *magni Doctoris* ſtandum eſt p. 2. d. 1. §. 7. num.21.
Sine AUTHORITATE *quando geſtus* eſt actus, non habetur in conſideratione par. 2.diſcept.7.num. 81
AUTHORITATES *Doctorum aliquando* detorquentur *più che non fanno li Ciavattini il Corame* par. 2. d. 1.§. 8.num.5.
AUTHORIS *genium*, alienum eſt à Cauſis Criminalibus p.2. d.7.nu.24.
AUTHORE *aliquo declarato*, declarati dicuntur illum ſequentes p.1.d.4.nu.135.
AUTHOREM *ſuum tenere debet* culpa p.1.d.8.nu.155.
AUXILIO *non præcurrere*, & *inſtare* pro executione præcepti, inconveniens reputatur p.1.d.3.num.312.

B

BACULUS *Paſtoralis an ſit* ſignum Juriſdictionis p. 1. d. 2. num. 37.
BACULI *Paſtoralis virtutes* indicantur par.1.d.2. n.37.
BAPTISMI *ſola paritas requiritur* pro validitate Matrimonii p.2.d.22.num.12.
Cardinalis Gregorius BARBADICUS *laudatur* p. 1. d. 4. num.67.
Auguſtino BARBOSÆ *permiſſum non fuit* alienare ſuum patrimonium pro ſolvendis debitis, occaſione impreſſionis Librorum par.1.d.8.num.17.
BARTOLUS *an fuerit illegitimus* par.1.d.12.nu.147.
BENEFACERE *tenemur Nobis* benefacientibus p.1. d. 8. nu. 107. & d.13.num.38.
BENEFICIATUS, *ab infirmitate impeditus*, quando teneatur celebrare Miſſas, quas non celebravit p.1.d.4. à nu.12
Infirmus quando lucretur quotidianas diſtributiones p. 1. d. num.28.
Nullus, *quamvis ſpecialiſſima* mentione dignus, à Taxa Seminarii exemptus eſt p.1.2.d.24.nu.23.
Quando teneatur celebrare per ſe ipſum p.2.d.4.a n.12.
BENEFICIUM *Eccleſiaſticum an poſſit fundari* cum illa conditione, ut in aliquo caſu deſinat eſſe beneficium p. 1. d. 18. num.35.
Pro Taxa illius Seminarii taxatur, in cujus Diœceſi ſitum eſt, non ubi poſita ſunt illius bona p. 2. d.24.nu.11.
Quando poſſit erigi cum excluſione Reſervationum Apoſtolicarum p.1.d.18.nu.148.
Tranſit cum ſuo onere manutentionis Seminarii In Perſonas exemptas p.2.d.24.num.23.
BENEFICII *Fundator an poſſit apponere* conditionem, ut ſuper illo nunquam reſervetur Penſio ? p.1 d.18.nu.33.
Natura quando opponuntur conditiones, admitti non debent p.1 d.18.num.32.
Unio ſine derogatione Taxæ Seminarii, non tollit illius obligationem contribuendi p. 2.d.24.n.25.
Super BENEFICII *fructibus Penſionarius* præfertur omnibus Creditoribus Beneficiati par. 2. diſcept.19.nu.2.
à BENEFICIO, *ad cujus titulum* quis ordinatur, an ſint detrahenda Miſſarum onera p.1.diſcep.4.per tot.
BENEFICIA *Eccleſiaſtica quibus* conferri debeant p. 1. d. 4. num.74.
Incompatibilia, *quæ* ex gratia retinentur unita, quando dicantur vacare per mortem, vel promotionem p.2.d.12.nu.10.
Nulla exempta ſunt à manutentione Seminariorum p. 2. d. 24. num. 23.
Quando ex neceſſitate conferri debeant Oriundis p. 1. d. 18. num.38.
Simplicia non de facili obtineri poſſunt par. 1. d.4.nu.67.
Unita Religioſis, quando poſſint taxari pro Seminario p.2. d.24. per totam.
BENEPLACITUM *Apoſtolicum requiritur* pro obtinendo Jure præſentandi in Eccleſia Regularium par. 2. diſcept. 23. num.52.
An requiratur in bonis, ſolitis concedi in emphyteuſim p. 2. d. 15.num.21.
Non requiritur in alienatione rerum tenuis valoris. Ibidem numero 23.
Intelligitur de voluntate benè regulata par. 1. d. 10. nu.29.
BONA *ad cujus titulum quis* ordinatur, non debent eſſe ſubjecta aliis oneribus p. 1. d.4.nu.63.
Hoſpitalis non poſſunt vendi ſine licentia Apoſtolicæ Sedis p. 2. d.29.num.78.
Religioſorum S. Franciſci ſunt in dominio Apoſtolicæ Sedis p. 1. d.7.num.59.
De BONIS *ſuis diſponere* nemo cogitur invitus p. 2. d. 21. numero 110.
In BONIS, *ſolitis concedi* in emphyteuſim, an requiratur Beneplacitum Apoſtolicum par.2.d.15.nu.21.
Non requiritur in alienatione rerum tenuis valoris. Ibidem numero 23.
BONA *Verba dari ſolent aliquando* p. 2.d.1.§.6.num.21.
BREVITAS *quando ſervanda non ſit* p.2 d.1.§.11.nu.7.
Illa gaudent Moderni p.2.d.1.§.11.num.6.
BULLA *clara punctualiter exequenda eſt* par. 1. d. 1. nu.8.
Innocentiana circa adimplementum Miſſarum inſervire ſolet Superioribus ad vexandos Subditos part. 2. diſcept. 15. numero 51.
Contra BULLAM *claram non admittuntur* conjecturæ par. 2. diſcept.12.num.9.
BULLARUM *Expenſa non detrahuntur* ex Spoliis Epiſcoporum p.2.d.19.num.17.
BURSAS, *inſervientes pro celebratione* Miſſarum, commodantes Sacriſtæ ad effectum quæſtuandi, qua pœna puniri poſſint p.2.d.16.nu.95.

C

CADAVERA *Miſſionariorum*, *eiſque* Inſervientium, an poſſint ſepeliri in propriis Eccleſiis par. 2. diſcept. 15. §. 1. num. 18.
Sepelienda in Eccleſiis Regularium an priùs deferri debeant ad Parochialem p.1.d.11.n.13.
Quando CADEVERA *ſepeliuntur in Eccleſia* Regularium, an debeant replicari funebres functiones in Eccleſia Parochiali p.1.d. 11. n. 18.
CÆROMONIALE *an habeat vim Legis* p. 2. d. 13.num. 25.
Non derogat immemorabili p.1. d. 9. n. 79.
CÆREMONIALIS *apicibus inhærere* quando debeant Eccleſiaſtici p. 1. d. 9. num. 1.
CÆSENÆ *Civitas origine*, & Religione vetuſtiſſima eſt p.1. d.18, num. 1.

Digitized by Google

De illius antiquitate qui tractent ibidem n. 2.
CALCULUS *arithmeticus plenè probat* par. 1. diſcep. 3. n. 365.
CALEPINI *authoritas an poſſit* allegari pro Cauſarum deciſione p. 1. d. 3. §. 1. n. 35. & p. 2. d. 21. n. 50.
In ejus lectione quotidie verſari debet qui vult omnia diſcere ib.
CAMERARIUS *Cleri non poteſt* taxare funus non factum p. 2. d. 21. à n. 118. à n. 150.
CAMINI *uſus quando* poſſit impediri à Vicino p. 2. d. 5. nu. 12.
CANCELLARIÆ *Miniſtri an poſſint removeri*, & puniri à Datario p. 2. d. 30. nu. 1.
CANDELA *duplex an debeatur* Superiori Religioſorum, aſſociantium funus p. 2. d. 21. n. 10.
Illius pondus repoſitum eſt in arbitrio hæredum ibid.
Septima quando poni debeat ſuper Altare, in quo Epiſcopus Miſſam celebrat p. 1. d. 2. num. 46.
Quid denotet ibidem.
Cum quot CANDELIS *accenſis celebrari poſſit* Miſſa, accedente Magiſtratu ad illam audiendam p. 1. d. 9. à nu. 148.
CANERE *Evangelium*, & *Epiſtolam* an teneantur Diaconi, & Subdiaconi in defectum Sacerdotum p. 2. d. 16. nu. 82.
CANONICUS *à quo tempore faciat* fructus ſuos p. 1. d. 8. n. 119.
CANONICI *an debeant aſſiſtere Epiſcopo* viſitandi p. 2. d. 27. per tot.
Diſcendentes à Choro ante terminationem Officii. qua pęna puniri debeant p. 2. d. 16. nu. 81.
Eligi an debeant quando Epiſcopus viſitat Dięceſim, & Eccleſiam p. 2. d. 27. nu. 6.
Faciant unum Corpus cum Epiſcopo p. 2. d. 27. n. 5.
Quomodo excipi debeant in Eccleſia, ut diſtinguantur à Magiſtratu p. 1. d. 9. n. 32.
CANONICIS *diſſentientibus*, *quando* poſſit erigi nova Dignitas in Cathed. p. 1. d. 18. per tot.
CANONICORUM *Circuli quando* fieri debeant coram Epiſcopo p. 1. d. 2. n. 41.
CAPITULUM *an teneatur dare Strenas* Epiſcopo p. 2. d. 2. per tot.
Cathedralis quando accedit ad funus, omnes incedere debent ſub ejus Cruce p. 2. d. 25. n. 36.
CAPITULI *præjudicium an ſit juſta* cauſa diſentiendi electioni novæ Dignit. p. 1. d. 18 n. 42.
Sigillum retinere ſpectat ad primam Dignitatem p. 1. d. 1. n. 43.
CAPITULUM *convocare ad quem ſpectet* p. 1. d. 1. nu. 40.
CAPITULA *Partium proferuntur verbis* Inſtrumenti p. p. d. 7. num. 28.
CAPITULORUM *generalium Vota* exquirere ſolent Sacræ Congr. p. 2. d. 7. num. 93.
CAPUT *numerale in quo differat* à capite principali p. 2. d. 18. num. 27.
CAPITI *competant illæ prærogativæ*, quæ attribuuntur membris p. 1. d. 13. num. 30.
A CAPITE *membra ſeparari non debent* p. 2. d. 13. §. 1. n. 65.
CAPPELLANUS *an poſſit non celebrare* Miſſas pro ſumma, prætenſa ratione Strenæ p. 1. d. 21. n. 1.
An teneatur ſolvere Utenſilia Sacra, vel potiùs hæredes pii Benefactoris? p. 2. d. 25. per tot.
Infirmus an excuſetur à celebratione Miſſarum p. 1. d. 4. à num. 120.
Miſſam celebrans extra diem determinatam, qua pęna puniri poſſit p. 2. d. 16. num 83.
Non tenetur celebrare Miſſas pro illa ſumma, quæ abſque ulla culpa propria exigi non poteſt p. 1. d. 21. num. 110.
Sine cauſa an poſſit una die celebrare Miſſam, deſtinatam pro alia p. 1. d. 4. num. 117.
Off. Vat. tenetur punctualiter exequi Supplicationem, manu Papæ ſignatam p. 2. d. 30. per tot.
CAPPELANI *Hoſpitalis exempti* quando poſſint obligari ad collegialiter interveniendum Proceſſioni p. 2. d. 31. per tot.
CAPPELLANIÆ *manuales in quo differant* à collativis circa onus Miſſarum p. 1. d. 4. à num. 25.
CAPSULA *Eleemoſynarum* an poſſit retineri in Eccleſiis PP. S. Franciſci p. 1. d. 7. num. 34
CARCERARE *non poſſunt Miniſtros* Eccleſiaſticorum Laici Appaltatores p. 2. d. 28. n. 10.
CARDINALIS *Epiſcopus an poſſit dari Coadjutor* Epiſcopo non Cardinali p. 1. d. 6. n 27.
CARDINALES *dicuntur partes* Corporis Pontificis p. 2. d. 1. §. 9. num. 22.
Nec non Columnæ Eccleſiæ, & maximi Principes Ibidem.
CARMELITARUM *Inſtitutum quando* originem habuerit p. 2. d. 7. num. 49.
Cardinalis Gaſpar CARPINEUS laudatur p. 1. d. 3. nu. 437.
CARPUNT *aliqui ea*, *quæ non intelligunt* p. 1. d. 3. nu. 267.
CASUS *fictus nunquam* admittitur in concurſu caſus veri p. 1. d. 22. nu. 26.
de CASU *ad caſum non* extenditur conſuetudo p. p. d. 14. numero 26.
in CASU *vero*, *non autem* ficto præſumi debet velle Teſtatorem, ut ejus diſpoſitio verificetur p. 1. d. 22. numer. 24.
CASUS *Eventuales non* attenduntur p. 1. d. 8. n. 19.
Rari non habentur in conſideratione p. 1. d 4. n. 85.
CASUUM *conſcientiæ Conferentiis* qui teneantur intervenire p. 2. d. 14. §. 2. num. 23.
Reſolutiones ſub qua pęna teneantur Parochi tranſmittere Epiſcopis p. 2. d. 16. num. 93.
CATHEDRALIS *Eccleſia verè*, & *propriè* Matrix dicitur p. 2. d. 13. §. 2. num. 1.
CATHEDRALIS *Capitulum quando accedit* ad funus, omnes incedere debent ſub ejus Cruce p. 2. d. 25. n. 36.
Conſuetudini ſe uniformare debent Eccleſię inferiores p. 2. d. 18. num. 52.
in CATHEDRALI *an poſſint erigi novæ* Dignitates ab Epiſcopis cum conſenſu Capituli p. 2. d. 11. per tot.
CATHEDRATICUM *in quo conſiſtat* p. 2. d. 2. nu. 27.
Quare, & *in qua* quantitate debeatur Epiſcopis p. 1. d. 14. numero 18.
CATHEDRATICUM *quando teneatur* ſolvere Clerus p. 1. d. 14. per tot.
CATHOLICA *Eccleſia conſequuta eſt plura* commoda à ſolo Concilio Tridentino, quàm ab omnibus aliis ſimul unitis p. 1. d. 4. num. 1.
CAUSA, *concernens ſacros Ritus* quando cognoſci poſſit in Partibus p. 2. d. 10. per tot.
CAUSA *diſſolutionis Sponſalium* an ſit querela ſtupri p. 2. d. 6. num. 53.
cum CAUSÆ *detrimento tacere* quædam ſatius eſt, quàm inverecundè dicere p. 1. d. 12. nu. 37.
CAUSAM *malam quando quis habet*, indiget exordio p. 1. d. 3. num. 241.
CAUSAM *ſcientiæ*, *etiam non requiſitus*, adducere debet Teſtis p 2. d. 20. num. 41.
ad CAUSAM *affectio ſolet* faſcinare intellectum Defenſoris p. 2. d 1. §. 13. nu. 9.
ex CAUSA *antecedenti præſumuntur* geſti actus ſequentes p. 2. d. 1. §. 5. nn. 47.
in CAUSA *commiſſa appellatione remota*, an detur appellatio p. 2. d. 2. per tot.
in CAUSA *propria nemo* poteſt eſſe Teſtis p. 2. d. 6. nu. 26.
CAUSA *metus durante*, Religioſus non tenetur proteſtari p. 1. d. 12. num. 131.
Sublata, *ceſſat effectus* p. 2. d. 18. nu. 26.
CAUSÆ *non proponuntur in ſacris Congregationibus*, niſi præviis Relationibus Ordinariorum p. 1. d. 3. nu. 439.
Neque in illis examinatur in poſſeſſorio p. 1. d. 18. nn. 12.
CAUSÆ *diſſentiendi erectioni* novæ Dignitatis explicantur p. 1. d. 18. à nn. 42.
CAUSARUM *piarum privilegia* operantur circa defectum Solemnitatum, non autem voluntatis p. 1. d. 3. n. 110.
a CAUALLO *al foſſo nemini permittitur ſtare* p. 2. d. 1. §. 3. num. 19.
CAUTELA *excludendi Reſervationes* Apoſtolicas explicatur p. 1. d. 18. n. 148.
CELEBRANS, *finita Miſſa*, *an poſſit*, vel debeat inclinare Caput Magiſtratui? p. 1. d. 9. n. 118.
CELEBRARE *Miſſam per ſe ipſum* quando teneatur Beneficiatus p. 1. d. 4. à num. 12.
CELEBRARE *quotidie an ſit res* laude digna p. 1. d. 4. numero 81.
An debeant Latini Sacerdotes p. 2. d. 9. nu. 26.
CELEBRARI *an poſſint aliis diebus* Miſſæ, affixę certo diei, quando Sacerdos ex legitima cauſa illas non celebravit p. 1. d. 4. num. 115.
Ubi poſſint duæ Miſſæ in die Commemorationis Defunctorum p. 1. d. 3. num. 151.
CELEBRATIO *Miſſarum probatur* ex Atteſtatione Sacerdotis p. 1. d. 3. num. 141.
Quotidiana Miſſarum an ſit laudabilis p. 1. d. 4. nu. 140.
Verbum CENSEMUS *in ore Summi Pontificis* quid importet p. 1. d 8. num. 75.
CENSURÆ, *latæ à Conſervatore* Privilegiorum contra Epiſcopum, ejuſque Curiam, an ſuſtineantur p. 2. d. 32. per tot.
CENSUS, *pro Sacro Patrimonio* deſtinatus, an poſſit extingui, & quid faciendum poſt extinctionem p. 1. d. 8. n. 8.
in CENSU *Vitalitio an poſſit conſtitui* Patrimonium Sacrum p. 1. d. 8. per tot.
CENTENARIA *æquiparatur immemorabili* p. 1. d. 9. num. 86. & p. 2. d. 13. §. 1. n. 11.
Ejus vigore allegari poteſt melior titulus de Mundo. Ibidem n. 12. & n. 22. & p. 2. d. 12. n. 12.
CENTRUM *Urbis quodnam ſit* p. 2. d. 21. n. 56.
CERTAMINA *ludicra an poſſint prohiberi* ab Epiſcopo p. 2. d. 16. per tot.
CESSANTE *cauſa*, *ceſſat effectus* p. 2. d. 1. §. 14. numero 10.

CESSIO *R. F. non attenditur*, quando illi non competit Jus p. 1. d. 5. n. 21.
Nulla reportari poteſt à debitore, ſolvente proprium debitum p. 2. d. 19. n. 6.
CHARITAS *à ſe ipſo*, & ſuis incipere debet par. 2. d. 4. numer. 10.
Operit univerſa delicta p. 1. d. 13. n. 44. & par. 2. d. 15. n. 7.
Ordinata plus amat ſe in ungue pedis, quam Proximum in vertice Capitis p. 1. d. 4. nu. 9.
CHARITATIVA, & *Judicialis denunciatio* in quo differant p. 2. d. 15. n 33.
CHARTIS *Ludentes Eccleſiaſtici* qua pœna puniri poſſint p. 2. d. 16. num. 85.
Et quid in aliis Ludis ibidem.
CHORUS *ambulans dicitur* Proceſſio p 2. d. 18. n. 54.
à CHORO *diſcedentes Canonici* ante terminationem Officii, qua pœna puniri poſſint p. 2. d. 16. n. 81.
CHRISTIANORUM *novorum nomina* an teneantur Miſſionarii tradere PP. Obſervantibus p. 2. d. 14. §. 1. dub. 6.
CHRISTUS *eligit milites* voluntarios par. 1. d. 17. n. 27.
CINERIS, & *Palmarum diſtributio* quomodo facienda ſit in concurſu Canonicorum, & Magiſtratus Sæcularis p. p. d. 9. num. 44.
dictio CIRCITER *minuit quantitatem* expreſſam par. 2. d. 21. num. 23.
CIRCUITUS *inutiles evitandi ſunt* p 2. d. 5. n. 29.
CIRCULI *Canonicorum quando* fieri debeant coram Epiſcopo p. 1. d. 2. num. 41.
ſine CITATIONE *Partis quando extracta eſt* aliqua partita, non attenditur p. 2. d. 23. n. 56.
CIVIS *Civitatis dominantis* nobilior eſt quolibet Cive Civitatis ſubditæ p. 2. d. 6. n. 40.
CIVES *an poſſint eſſe* Judices in propria Civitate p. 2 d. 10. numer. 49.
CIVIBUS *concedenda ſunt* Officia œconomica par. 2. d. 10. numer. 50.
CIVITATUM *Vicinarum* ſolitum attenditur p. 2. d. 25. n. 18.
CLANDESTINITAS *ſecunda ſpeciei* quænam ſit? p. 1. d. 15. num. 34.
CLARUM *quando eſt Teſtamentum*, non eſt locus argumentis p. 1. d. 3. nu. 196.
CLARUM *quando dicatur Inſtrumentum*, adhoc, ut deſtruat contrariam obſervantiam p. 1. d. 3. n. 355.
in CLARIS *non attenditur obſervantia* p. 2. d. 26. nu. 10.
CLAUSULA, *in fine poſita*, refertur ad immediate præcedentia p. 1. d. 7. n. 25
CLAUSULA, *ſalva Juſtitia Eccleſia Parochialis*, quid importet? p. 1. d. 7. n. 78.
CLAUSULA *ſine præjudicio* quid importet p. 2. d. 1. §. 5. numer. 4.
CLAUSULA *ſine præjudicio Jurium Parochialium* quid importet? p. 1. d. 7. num. 57.
CLAUSULA *ſine ſtrepitu*, & *figura judicii* quid importet p. 2. d. 1. §. 5. nu. 86.
CLAUSULA *Sublata non extenditur* ad ea, quæ non leguntur in illo actu, in quo appoſita eſt p. 2. d. 10. n. 31.
CLAVIS *retentio dominium* denotat p. 1. d. 7. n. 12.
CLAUSURÆ *violationi omnis* occaſio tollenda eſt par. 2. d. 5. num. 9.
CLERICI, *intervenientes ſaltationibus*, quomodo puniantur p. 2. d. 16. n. 84.
Mendicare non debent in Ordinis dedecus p. 1. d. 4. n. 2.
Neque tacitè, neque expreſſè præjudicare poſſunt Privilegiis, conceſſis Ordini Clericali p. 2. d. 13. §. p. n. 37.
Omnes an debeant intervenire Functionibus eccleſiaſticis, etiam præſente Epiſcopo p. 2. d. 16. n. 79.
Renunciare non poſſunt Privilegiis, Ordini conceſſis p. 2 d. 11. numer. 37.
Sæculares quæ poſſint exercere in Eccleſia, conceſſa Regularibus p. 1. d. 7. per tot.
Studere non poſſunt Juri Civili p. 1. d. 22. n. 18.
Limita in Urbe ex Privilegio Leonis X. Ibidem n. 19.
CLERUS *Regularis poſtponendus* eſt Clero Sæculari p. 2. d. 13 §. 1. num. 19.
Amplius etiam in Canonizatione Sanctorum Ibidem n. 23.
Necnon etiam ſi Eccleſia Cleri Sæcularis ſit filialis Ibidem numer. 22.
CLERUS *ſæcularis ſemper præfertur* Clero Regulari p. 2. d. 13. §. 1. num. 19.
CLIENTUM *favore quare nullam* diligentiam omittere debeant Defenſores p. 1. d. 12. n. 119.
COACTIO *ad profitendum* ex quibus deducatur p. 1. d. 12. à numer. 22.
COACTIO *prætendi non poteſt* in actibus facultativis p. 2. d. 20. num. 62.
COACTIONIS *vim habent* importunæ preces par. 2. d. 6. numer. 2.
COACTUS *animus profitendi* probatur ex conqueſtionibus Religioſi p. 1. d. 12. n. 27.
COADIUTOR *Coadiutoris* an dari poſſit p. 1. d. 6. n. 26.
COADIUTORIÆ *Gratia pendet* à Papa voluntate p. 1. d. 6. numer. 6.
COADIUTORIÆ *in Epiſcopatibus Germaniæ* quare facilè concedantur p. 1. d. 6. per tot.
COEUNDI *potentia qua ætate* ſupervenire ſoleat p. 2. d. 17. à numer. 14.
Faciliùs evenit illis, qui in deliciis enutriuntur Ibidem.
COGNOMINIS *ſimilitudo* non probat identitatem Familiæ p. 2. d. 6. num. 36.
COGNOSCITUR *ſæpe experimento*, quod latebat par. 2. d. 7. numer. 89.
COLLATIVA *Cappellania per quid* differat à Cappellania manuali p. 1. d. 4. n. 25.
COLLEGIALES *an poſſint cogi inviti* ad aliquem recipiendum in Collegio p. 1. d. 18. n. 19.
Quando poſſint conſentire uti ſinguli p. 2. d. 2. n. 21.
In COLLEGIO *an poſſit cogi* Collegiales aliquem inviti recipere p. 1. d. 18. n. 19.
Quando attendantur Vota ſingulariter data p. 2. d. 2. n. 19.
COMEDERE *ad alienum* appetitum durum eſt p. 2. d. 1. §. 10. num. 6.
Petrus COMESTOR *an fuerit illegitimus* p. 1. d. 22. numer. 147.
COMMISSARII *Fabricæ quam habeant* utilitatem in caſu Victoriæ p. 1. d. 3. n. 432.
Abſque COMMODO *proprio*, *ut alteri* ſimus damno, non permittit humanitas p. 1. d. 8. n. 112.
Contra COMMODUM *proprium quando* deponit Teſtis, illi plenè creditur p. 1. d. 14. n. 29.
COMMODA *plura conſequuta eſt* Catholica Eccleſia à ſolo Conc. Trid. quàm ab omnibus aliis General. Conc. ſimul unitis p 1. d. 4. n. p.
COMPRIMENDUS *exceſſus eſt*, *ne reliquos* comprehendat p. 1. d. 8. n. 87.
COMPUTA *Artificum taxari* debent per Peritos p. 1. d. 13. num. 62.
COMPUTISTÆ *Locorum Montium* quomodo Liſtas quolibet bimeſtri conficere debeant p. 1. d. 8. n. 165.
CONCILII *Tridentini incommoda abundè* compenſantur à ſola Inſtitutione Seminariorum p. 2. d. 24. n. 2.
A CONCILIO *Tridentino Catholica Eccleſia plura* conſequuta eſt commoda, quàm ab omnibus aliis Conc. Gen. ſimul unitis p. 1. d. 4. n. p.
Contra CONCILIUM *Trident. an poſſit admitti* conſuetudo p. 1. d. 9. n. 82.
CONCINNATORES *Litium quinam dicantur* p. 2. d. 1. §. 1. numer. 54.
CONCIONEM *habere an poſſint* Miſſionarii in propriis Cappellis, quando PP. Obſervantes illam habent in eorum Eccleſiis p. 2. d. 14. §. 1. n. 8.
CONCIVI *deferendum eſt circa* prærogativas propriæ Civit. p. 1 d. 9. n. 105.
CONCORDATIO *incongrua dubiorum* eſt præjudicialis Clientibus p 1. d. 9. n. 172.
CONCORDATIS *Germaniæ* non ſolet de facili derogari p. 2. d. 12. nu 27.
CONCORDIA *conſulenda ſemper eſt* à Defenſoribus inter Collitigantes p. 1. d. 20. n. 28.
Authoris ſolitum in hac parte aperitur. Ibidem.
CONCORDIA *nulla eſt*, *quando non fuit* ſpontanea p. 2. d. 13. §. 1. nu. 35.
Nec non quando inita fuit ſuper re clara. Ibidem.
CONCORDIAM operatur pacem in Monachis, & tranquillitatem in Civibus p. 2. d. 23. n. 87.
CONDITIONIS *diſparitas non* attenditur in Sponſalibus p. 2. d. 6. num. 41.
Pejoris circa ſumam non debent eſſe Religioſi cæteris hominibus p. 1. d. 10. n. 48.
Verba cum CONDITIONE *obligationem important* p. 1. d. 3. numer. 208.
CONDITIONES, *adjecta à Fundatore* Beneficii, immutari non poſſunt ab hærede p. 1. d. 18. n. 145.
Appoſita in limine fundationis Conventus, Religioſis præjudicialibus, quando ſuſtineantur p. 1. d. 7. à n. 54.
Exorbitantes quando apponi poſſint à Fundatoribus Beneficiorum p. 1. d. 18. n. 40.
Oppoſita natura Beneficii admitti non debent p. 1. d. 18. numer. 31.
CONFERENTIIS *Caſuum Conſcientiæ* intervenire an debeant Eccleſiaſtici p. 2 d. 14. §. 2. n. 23.
CONFESSARIUS *Monialium* à quo ſit eligendus, p. 2. d. 23. numer. 38.
CONFESSARIO *honorem deferunt* in judiciis p. 2. d. 1. §. 5. numer. 62.

CON-

Digitized by Google

INDEX RERUM

CONFESSARII *an poſſint confeſſiones* audire extra Eccleſiam, & ſine ſuperpelliceo p. 2. d. 16. n. 77.
Urbis recipiuntur bis in anno à Patribus Miſſionis pro Exercitiis Spiritualibus p. 1. d. 3. n. 456.
CONFESSIO *extrajudicialis quando* probet par. 2. d. 1. §. 5. numer. 38.
Principalis præfertur depoſitioni Teſtium p. 2. d. 6. n. 50.
CONFESSIONES *Debitorum non attenduntur* in præjudicium Creditorum p. 2. d. 19. n 9.
CONFESSIONES *audire an poſſint Confeſſarii* extra Sedem Confeſſionalem, & ſine ſuperpelliceo p. 2. d. 16. n. 77.
CONFIRMATIO *laborat eadem nullitate*, qua laborabat actus confirmatus p. 2. d. 21. n. 153.
CONFRATRES, *deputati Diſtributores* eleemoſynarum, an poſſint illas propriæ Sodalitati diſtribuere p. 2. d. 4. per tot.
CONFRATERNITATES *veniunt appellatione Pauperum* p. 2. d. 4. nu. 3.
In CONFRATERNITATIBUS *Perſonarum diverſæ* Profeſſionis capiantur aliquando reſolutiones abſque fundamento, & quare p. 1. d. 22. à n. 36.
CONFUSIONES *vitari debent* in functionibus Eccleſiaſticis p. 2. d. 25. n. 12.
CONGREGATIONIS *Miſſionis in Urbe* fundatio explicatur p. 1. d. 3. per tot.
In CONGREGATIONE *Rituum quando* cognoſci nequeant Cauſę. Illos reſpicientes p. 2. d. 10. per tot
Sacræ CONGREGATIONES *diſputare non ſolent* dubia manutentionis p. 1. d. 7. n. 22.
Exquirere ſolent Vota Capitulorum Generalium p. 2. d. 7. numer. 93.
More Principis procedere ſolent p. 2. d. 25. n. 5.
Quando reſcribere ſoleant, *Dabitur reſolutio in caſibus particularibus* p. 1. d. 2. n. 33.
In Sacris CONGREGATIONIBUS *Cauſę non examinantur* in poſſeſſorio p. 1. d. 18. n. 12.
CONGREGATIONUM *reſolutiones cum addito, ut Cauſa ampliùs non proponatur, æquivalent* rei judicatæ p. 1. d. 14. numer. 27.
Non attenduntur in illis caſibus. In quibus eędem circumſtantiæ non concurrunt p. 2. d. 18. n. 69.
Poſteriores præferuntur anterioribus p. 1. d. 4. n. 130.
COLLEGIATÆ *Eccleſiæ Præpoſitus* quam Sedem, & quomodo ornatam retinere poſſit in Choro p. 2. d. 18. per tot.
Occupare an poſſit primum Stallum in concurſu Hebdomadarii. Ibidem
In COLLEGIATA *an poſſint erigi ab Epiſcopis* novæ Dignitates cum ſolo conſenſu Capituli p. 2. d. 11. per tot.
COLLEGIUM *Portionariorum Ripæ habet* conſuetudinem ſibi appropriandi fructus Portionum vacantium par. 2. d. 30. per tot.
Scriptorum Apoſtolicorum ex conſuetudine ſibi appropriat fructus Officiorum vacantium p. 2. d. 30. per tot.
Quam habent antiquitatem p. 2. d. 30. à nu. 47.
Solitum erat dare Vas aureum Summo Pontifici, ejuſque loco hodie dat centum ſcuta aurea p. 2. d. 30. n. 95.
COMESTIBILIA *an poſſint vendi* prope Monaſteria Monialium p. 2. d. 16. n. 88.
COMMISSIO *an ſit exhibenda* in Tribunali Eccleſiaſtico antequam executioni demandetur p. 2. d. 28 n. 26.
COMMODUM *quis reportare* non debet ex proprio delicto p. 2. d. 5. n. 2. & d. 6. n. 56.
COMMUNICATIONEM *Privilegiorum an* habeant inter ſe Miſſionarii p. 2. d. 14. §. 1. n. 11.
COMMUNIONES *intra annum fieri* poſſunt in qualibet Eccleſia p. 2. d. 14. §. 2 n. 23.
COMPILATIONES *Statuti Cleri Urbis referuntur* par. 2. d. 21. à num. 1.
COMPUTA *Piorum Locorum an poſſit* revidere Epiſcopus, tam quoad ſpiritualia, quàm quoad temporalia par. 2. d. 29. per tot
Ad quem effectum, an Libri tranſportandi ſint ad ejus Palatium. Ibidem
CONJECTURA *Aliquando profuturum* credit id, quod experientia nocivum oſtendit p. 2. d. 7. n. 73. & d. 10. n 7.
CONJECTURÆ *conſiderandæ ſunt unitim* p. 1. d. 3. nu. 66. & d. 9. n. 131. & p. 2. d. 12. n. 29.
Multæ perfectam conſtituunt probationem p. 1. d. 3. n. 317.
Non attenduntur in claris p. 1. d. 11. n. 17.
Urgentes plenè probant p. 2. d. 1. §. 5 n. 81.
CONJECTURIS *non eſt locus contra* claram diſpoſitionem Bullæ p. 1. d. 8. n. 35.
Uno ex CONJUGIBUS *diſſentiente, an poſſit* diſſolvi matrimonium ratum p. 2. d. 3. n. 9.
CONJUNCTI *in primo. & ſecundo gradu* non poſſunt eſſe de Congreg. ſecreta p. 1. d. 22. n. 41.
Quod procedit, etiamſi ſint conjuncti per medium affinitatis. Ibidem,
Et quando id ex gratia non practicetur. Ibidem.
CONQUESTIONES *attenduntur ad oſtendendum* coactum animum profitendi p. 1. d. 27. n. 45.
Intra quinquennium omiſſæ, viam aperiunt reſtitutioni in integrum p. 1. d. 12. n. 32.
Religioſi indicant coactum animum profitendi p. 1. d. 12. n. 27.
CONSANGUINEI, *& affines Teſtes nihil probant* p. 1. d. 7. nu. 49. & p. 2. d. 20. n. 18.
CONSANGUINEOS *pauperes an poſſint* eligere Exequutores Teſtamentarii p. 2. d. 4. n 4.
In CONSANGUINEOS *major pietas* exerceri debet, quàm io Extraneos p. 2. d. 4. n. 5.
CONSCIENTIA *propria oneranda* non eſt pro exoneranda aliena p. 1. d. 3. n. 50. & n 251.
CONSCIENTIÆ *Caſuum Conferentiis* qui teneantur intervenire p. 2. d. 14. §. 2. n. 23.
Pro CONSCIENTIÆ *exonerationе* quando factum fuit Legatum, an intrent privilegia R. F. p. 1. d 3. n. 25.
CONSENSUS *injuſtè diſſentientis* quando ſuppleri poſſit à Judice p. 1. d. 18. per tot.
Juſtè recuſantis ſuppleri non poteſt p. 1. d. 18. n. 132.
Omnium exquiritur quando agitur de præjudicio ſingulorum p. 2. d. 2. nu. 24.
Parochi non requiritur pro deponendo Cadavere in tertia Eccleſia p. 2. d 25. n. 27.
Tacitus excluditur ab expreſſo diſſenſu p. 1. d. 12. n. 47.
CONSERVATORIUM *Divinæ Providentiæ*, à quo fuerit erectum, & quomodo ſuſtentetur p. 1. d. 5. n. 35.
CONSECRATIONIS *Epiſcopi Anniverſarium* quando fieri debeat p. 1. d. 2. n. 44.
CONSERVATOR *Privilegiorum Religionum* an poſſit excommunicare Epiſcopum, ejuſque Curiam part. 2. d. 32. per tot.
Excedens fines ſuæ juriſdictionis fit ſubditus Epiſcopo, & ab eo puniri poteſt p. 2. d. 32. n. 12
CONSERVATORIS *Religionum facultates* reſtrictæ ſunt ad caſus manifeſtæ violentiæ, & quando Religioſi ſunt Rei p. 2. d. 32. nu. 5.
CONSIDERANDUM *eſt id, quòd quæras*, non quid invenias p. 2. d. 30. n. 59.
CONSILIA *dari debent* à Profeſſoribus pro concordia inter Collitigantes p. 1. d. 20. nu 28.
Authoris ſolitum in hac parte aperitur. Ibidem.
CONSOLATIONIS *ſocius, debet eſſe* ſocius paſſionis p. 2. d. 21 num. 90.
CONSTITUTIO *Synodalis* non obligat Religioſos par. 2. d. 25. n. 21.
CONSTITUTIONES *Apoſtolicæ* interpretantur ab obſervantia p. 1. d 4. n. 52.
In materia Fidei ligant etiam Græcos p. 2. d. 9. n. 31.
Monialium ſervandæ ſunt, tanquam leges p. 2. d. 23. n. 15.
Novæ pro aliqua Religione quando poſſint edi, vel antiquæ reformari p. 2 d. 7. per tot.
Religioſorum exequi debent tanquam leges p. 1. d. 20. n. 6.
Synodales dicuntur Leges particulares par. 2. d 13. §. 1. numer. 27.
In CONSTITUTIONIBUS *Apoſtolicis nulla* ſyllaba debet eſſe otioſa p. 2. d 14. §. 2. nu. 30.
An comprehendantur Græci, quando eædem de illis ſpecialiter non loquuntur p. 2. d. 9. per tot.
CONSUETUDO *an poſſit admitti* contra Concilium Trid. p. 1. d. 9 n. 82.
An attendatur circa ſolutionem Quartæ p. 1. d. 11. n. 42.
An probetur à Statuto, illam enunciante p. 1. d. 9. n. 139.
Contra Apoſtolicas Conſtitutiones dicitur abuſus p. 2. d. 8. n. 20.
Contra expreſſam Partium conventionem non attenditur p. 1. d. 8. num. 45.
Diabolica appellatur illa, ſibi appropriandi res alienas p. 2. d. 30. num. 89.
Dicitur irrationabilis, quando aliquem gravat p. 1. d. 8. numer. 181.
Etiam immemorabilis non attenditur pro excludendo Epiſcopo à Viſitatione Hoſpitalis p. 2. d. 29. n. 57.
Extendi non debet de caſu ad caſum p. 1. d. 20. n. 21.
Fruſtra objicitur ab iis, qui ratione convincuntur par. 1. d. 8, numer. 65.
Immemorabilis an ſit ſublata per Cœremoniale? p. 1. d. 9. n. 7.
Indiget ſpeciali nota. Ibidem.
In materia præcedentiæ totum facit p. 1. d. 9. n. 98.
Innixa determinato tempori, iſto non probato, non habet locum p. 2. d. 20. n. 23.
Irrationabilis ſequenda non eſt p. 1. d. 8. n. 43. & par. 2. d. 30. numer. 90.
Irrationabilis eſt impræſcriptibilis p. 1. d. 8. n. 84.
Mala eliminanda, non autem fovenda eſt p. 1. d. 8. n. 69.
Mala nunquam præſcribitur p. 1. d 8. n. 83.
Mala quare ſe habeat ad inſtar falſæ monetæ p. 2. d. 8. n. 67.

Ma-

Mala citò abolenda eſt, ne radices producat p. 1. d. 19. n. 14. & d. 21. n. 30. & p. 2. d 3. n. 56.
Mala ſemper excludenda eſt p. 1. d. 8 n. 58.
Non admittitur contra Decalogi precepta p. 1. d. 21. n. 29.
Neque contra Partium conventionem p. 2. d. 30. nu. 41.
Non admittitur contra Statutum clarum p. 1. d. 8. n. 73.
Non admittitur in terminis Strenarum p. 1. d. 21. nu. 50.
Non datur in actibus facultativis p. 1. d. 21. nu. 47.
Non extenditur de caſu ad caſum, neque de tempore ad tempus p. 1. d. 14. nu. 26.
Nulla allegari poteſt contra Statutum Cleri Urbis par. 1. d. 21. num. 184.
Nulla ſuffragatur abuſui p. 2. d. 30. n. 90.
Occupandi alima dicitur Diabolica p. 1. d. 8. n. 71.
Percipiendi fructus Officiorum vacabilium poſt Reſignationem, & ante exhibitionem Supplicationis ſubſtineatur p. 1. d. 8. à num. 24.
Potiùs rejecta, quàm confirmata dicitur per recurſum cum ſuccumbentia p. 2. d. 25. nu. 30.
Quadragenaria admittitur, etiam ſi Jus commune reſiſtat p. 1. d. 9. num. 56.
Sacris Canonibus inimica impræſcriptibilis eſt p. 1. diſcept. 21. num. 45.
Sibi appropriandi fructus. ſpectantes Officiali, ſubjectu periculo amittendi ſortem, dicitur abuſiva, irrationabilis, iniqua, omnibus Juribus, & ipſimet humanitati oppoſita p. 1. d. 8. per tot.
Veritate manifeſta, ſequenda non eſt p. 1. d. 21. n. 27.
Vigens in Eccleſia Cathedrali multò fortiùs admitti debet in Eccleſiis inferioribus p. 1. d. 9. n. 21
Unius Religionis non extenditur ad aliam par. 2 d. 20. nu 56.
Ut famulus non obediat Domino, ſcandaloſa eſt p. 1. d. 8. n. 115.
CONSUETUDINIS *curioſa ſpecies indicatur* p. 1. diſcept. 8. num. 114.
Finem, non ſolùm principium, conſiderare debet Judex p. 1. d. 8. num. 97.
Mutatio, novitate perturbat par. 2. diſcept. 7. num. 85. & p. 2. d. 30. num. 83.
Vigore an poſſint pretendi Strenæ p. 1. d. 21. nu. 50.
CONSUETUDINI *Cathedralis ſe conformare* debent Eccleſiæ inferiores p. 2. d. 18. nu. 52.
CONSUETUDINI *Privatorum non ſubjacent Officia* vacabilia p. 1. d. 8. num. 72.
Potiùs deferendum eſt, quàm novitatibus adhærendum p. 2. d. 23. num. 31.
CONSUETUDINEM *antecedentem tollit Decretum* irritans, & impedit futuram p. 2. d. 21. nu. 186.
Non inducunt actus, geſti ex cauſa Donationis, vel gratitudinis p. 2. d. 2. n. 37.
Vincere, dura pugna eſt p. 1. d. 9. n. 170.
CONSUMATIO *Matrimonii an poſſit verificari* ſine penetratione Vaſis mulieris p. 2. d. 3. n. 16.
CONTEMNENS *Præcepta Eccleſiæ* non eſt dignus illius favore p. 1. d. 15. n. 35.
CONTEMPTUS *conſilii quando importet* nullitatem actus p. 1. d. 10. n. 61.
In CONTESTEM *vocatus, ſi non* concordet teſtis, illum allegans, nihil probat p. 1. d. 7. n. 47. & d. 13. n. 88.
CONTINUUM *debet eſſe tempus* in præſcriptione par. 2. d. 2. num. 43.
CONTRACTUS *mutuus inter Religioſum*, & Religionem eſt Profeſſio p. 1. d. 12. n. 17.
CONTRACTUS *novi vim habet obſervantia* p. 1 d. 3. n. 106. à num. 344.
CONTRADICERE *unus ſolus poteſt* innovationibus contra Privilegia, vel Conſtitutiones Religioſorum par. 2. diſcep. 7. num. 23.
CONTRADICTIO *requiritur in actibus* facultativis ad inducendam obligationem in futurum p. 1. d. 8. n. 92.
Sine tali contradictione, & ſuccumbentia, nunquam eſt obligatoria. Ibid.
CONTRARII *quando inter ſe ſunt* Teſtes, non probant p. 2. d. 2. §. 14. n. 26. à p. 2. d. 20. n. 36.
CONTRAHENTIUM *veriſimilis mens* conſideranda eſt pro interpretatione contractus p. 1. d. 3. num. 73.
CONTRIBUERE *pro victu an Generales* Religionum teneantur in illo Conventu, in quo morantur p. 1. diſcept. 13. per tot.
CONTROVERSIÆ *circa funeris* impenſas frequentes ſunt cum Parochis p. 2. d. 21. n. 14.
In CONTROVERSIIS *forenſibus circumſtantiæ* multæ conſiderantur, propter quas Cauſa amittitur par. 2. diſcept. 30. num. 58.
CONVENTIO *expreſſa Partium* tollit quamcumque conſuetudinem p. 1. d. 8. nu. 45.
CONVENTUALIS *Miſſa applicanda* eſt ab omnibus Canonicis p. 1. d. 21. n. 130.
Limita ex gratia ſpeciali, attenta tenuitate Præbendarum. Ibidem.
Extra CONVENTUM *quando moram facit* Religioſus, an poſſit puniri p. 2. d. 15 per totam.
CONVINCI *propria voce* gravis pudor eſt p. 2. d. 10. n. 38.
CONVOCARE *Capitulum ad quem ſpectet* p. 1. d. 1. n. 40.
COPULA *ſecutus non validus* Matrimonium à principio nullum p. 1. d. 15. n. 26.
CORPUS *unum faciunt Canonici cum Epiſcopo* p. 2. d. 27. n. 5.
CORPORIS *Unicitas, quam facit Epiſcopus* cum Capitulo, quando ſcindi poſſit p. 2. d. 27. n. 25.
CORRECTIO *inſtantanea evitanda eſt* p. 1. d. 3. n. 197.
CORRUENTE *ſuppoſito*, corruit ſuperædificatum p. 1. d. 3. n. 80. & n. 186. & d. 13. n. 15.
Reſolutione, vel decreto, corruunt eidem innixa p. 1. d. 4. numer. 135.
CORTEX *verborum attendendus* non eſt, ſed Contrahentium intentio p. 1 d. 3. n. 215. & 328.
Ne CREDIBILIA *aliqua videantur* reſellenda non ſunt p. 1. d. 3. n. 174.
In CREDITORUM *præjudicium non attenduntur* confeſſiones Debitorum p. 2. d. 19 n. 9.
CREDITUR *magis Teſtibus*, deponentibus de metu, quàm de ſpontanea voluntate p. 1. d. 12. n. 162.
De CREDULITATE *quando loquitur* Teſtis, non probat p. 1. d. 13. n. 90.
A CRIMINALIBUS *Cauſis alienum eſt* Authoris genium, & profeſſio p. 1. d. 7. n. 24.
CRUDELITAS *magna eſt velle* fieri divitem de exiguitate Mendici p. 1. d. 21. n. 36.
CRUX *dicitur ſpeciale* Vexillum Eccleſiæ, diſtinguens pias Cohortes p. 2. d. 13. §. 1. n. 57. & p. 2 d. 25 n. 10.
Eſt diſtinctivum unici Corporis. Ibidem.
CRUX *unica deferri debet* in funere p. 2. d. 25. n. 34.
Debet eſſe illius Eccleſiæ, ad quam defertur Cadaver. Ibidem numer. 35.
Limita quando ad funus accedit Capitulum Cathedralis Ibidem numer. 36.
CRUCIS *adoratio quomodo facienda* ſit in concurſu Canonicorum, & Magiſtratus p. 1 d. 9. n. 44.
In CRUCE *Cleri Regularis quare apponi debeat* velum p. 2. d. 13. §. 1. nu. 75.
CRUCIUM diſtinctio denotat corporum myſticorum diſtinctionem p. 1. d. 25. n. 12.
CULPA *aliena nemini* præjudicare poteſt p. 1. d. 8. n. 109.
Superiorum aliquando illa eſt quòd culpas redarguerint Subditorum p. 1. d. 13. n. 47. & p. 2. d. 15. n. 75.
Suum debet tenere authorem p. 1. d. 8 n. 155.
In CULPA *non dicitur* Succeſſor, continuans facere id, quod fecit ejus Anteceſſor p. 2. d. 26. num. 28.
De CULPA *lata, levi, & leviſſima* qui teneantur p. 2. d. 8. numer. 157.
CULTUS *Divinus augendus*, non minuendus eſt p. 1. d. 2. n. 23. d. 7. n. 42. & d. 9. n. 15. & p. 2. d. 13. §. 1. n. 108.
CURATI *cum omni charitate* ſe gerere debent circa emolumenta funeralia p. 2. d. 22. n 106.
CURIALES, *aſſerentes inſubſiſtentia*, quomodo excuſari poſſint p. 1. d. 1. §. 9. n. 6.
Regulas ſibi à Medicis præſcriptas in certis caſibus ſervare non poſſunt p. 1. d. 8. n. 153
CURIOSÆ *donationis ſpecies indicatur* p. 2. d. 1. §. 2 nu. 25.
CURSUS *Equorum an poſſint* prohiberi diebus feſtivis par. 2. d. 16. per tot.

D

De DAMNO *vitando quando quis agit* præfertur ei, qui agit de lucro captando p. 1. d. 8. n. 63. & d. 21. n. 102.
DARE *nemo poteſt id*, quod non habet p. 2. d. 30. n. 71.
Unicuique quod ſuum eſt, proprium eſt Juſtitiæ p. 1. d. 21. numer. 216.
DATARIA *eſt organum Papæ* p. 2. d. 30. n. 44.
DATARIUS *an poſſit punire*, & removere Miniſtros Cancellariæ p. 2. d 30. n. 1.
Verbum DEBET *obligationem importat* p. 2. d. 27. nu. 26.
Ubi duæ adducuntur limitationes Ibidem.
DEBITOR, *ſolvens proprium debitum*, nullam reportare poteſt ceſſionem p. 2. d. 19. n. 6.
Contra DECALOGI *Præcepta* non datur conſuetudo p. 1. d. 21. num. 29.
Pro DECISIONE *Cauſarum allegari* valet Calepinus p. 1. d. 8. num. 139.
DECISIONES *Rotæ inutiliter* duplari ſolent in pluribus Libris p. 2. d 1. §. 7. n. 13.
Quando adſunt in contrarium, non attenduntur authoritates Doctorum p. 2. d. 11. n. 43.

DE-

Digitized by Google

INDEX RERUM

DECLARAT *una pars diſpoſitionis aliam* p. 2. d. 3. nu. 93.
DECLARATIO *poſterior quando* præferenda ſit anteriori declarationi p. 1. d. 20. n. 22.
DECLARATIONIS *Executorum Teſtamentariorum* perinde habentur ac ſi eſſent ſactæ ab ipſiſmet Teſtatoribus p. 1. d. 4. numer. 8.
DECRETUM *irritans non extenditur* ad ea, quæ non leguntur in illo actu, in quo appoſitum fuit p. 2. d. 10. n. 31.
Tollit conſuetudinem antecedentem, & impedit futuram p. 2. d. 21. n. 186.
Non intimatum, non obligat p. 1. d. 13. n. 77.
à DECRETIS *Viſitationis, quando.* & qualis detur appellatio p. 1. d. 10. à n. 43.
Et quid dicendum in terminis Viſitatoris Religioſi, Ibidem numer. 45.
Sub DECRETIS *Generalibus de celebratione* Miſſarum an comprehendantur Græci p. 2. d. 9 per tot.
DEFENDERE *qui tenetur* aliquem, non bene faciunt eum impugnando p. 2. d. 15. n. 43.
DEFENSORI *debetur honorarium*, quando per eum non ſtetit, quin operas ſuas præſtaret p. 2. d. 1. §. 14. n. 9.
DEFENSORES *quæ facere debeant* Clientum favore p. 1. d. 12. num. 119.
DEFENSORUM *honoraria in qua* quantitate taxari debeant p. 2. d. 1. §. 2. n. 2.
DEFINITORIUM *Provinciale quibus* concurrentibus coadunari poſſit inter Carmelitas Diſcalceatos part. 1. d. 20. per tot.
DEFORMITATEM *ſupponit reformatio* part. 1. d. 18. numer. 127.
Ad DEFUNCTI *Domum an poſſint accedere* Regulares, aſſociantes funus p. 2. d. 25. per tot.
Vel potiùs an teneantur accedere ad Parochialem, vel expectare Cadaver in Janua propriæ Eccleſiæ, Ibidem.
DELICTUM *in dubio excludendum eſt* p. 1. d. 13. n. 68.
Nullum patrari ſolet ſine propria utilitate p. 1. d. 3. n. 52.
Pro DELICTI *excluſione* inclinandum ſemper eſt part. 2. d. 15. numer. 17.
Ex DELICTO *proprio* non debet quis comodum reportare p. 2. d. 5. num. 2.
DELICTA *requirunt* clariſſimas probationes p. 2. d. 15. numer. 17.
DELICTA *omnia operit Charitas* p. 1. d. 13. n. 44.
DELINQUERE *an dicatur ille*, qui juſtis rationibus movetur ad operandum p. 2. d. 15. n. 56.
DELIRIIS *Hominum aliquando* reſpondere cogimur p. 1. d. 3. num. 174.
DENSUM *lucrum non debet eſſe* finis Chriſtianarum operationum p. 2. d. 30. n. 53.
DENEGATIO *continuationis Livelli* probat juſtum metum p. 1. d. 17. nu. 76.
DENUNCIATIO *charitativa*, & judicialis in quo differant p. 2. d. 15. n. 33.
DEPONI *ſub qua pœna in Ædibus* ſacris debeant pecuniæ, ſpectantes Locis piis p. 2. d. 16. n. 94.
DEPOSITARIUS *unus poteſt eſſe* plurimorum Officiorum vacabilium p. 2. d. 30. n. 53.
DEPOSITARII *Locorum Montium* an poſſint exigere Strenas p. 1 d. 21. per tot.
DEPOSITARIÆ *Locorum Montium an ſint* lucroſæ p. 1. d. 21. num. 17.
DEPOSITIO *Teſtis Sacerdotis* æquivalet depoſitioni duplicis Teſtis p. 2. d. 1. §. 12. n. 4.
Ex DEPOSITIONE *unici Teſtis* adminiculati an probetur promiſſio annuæ præſtationis p. 2. d. 4. per tot.
DEPOSITIONES *Teſtium, concordantium* cum Jure communi, prævalent aliis p. 2. d. 20. n. 10.
DETORSIONES *ſtaminas quenam ſint* p. 2. d. 21. n. 34.
DETRACTIO *rei alienæ, invito* Domino, quando verificetur p. 1. d. 8. n. 162.
DEUS *aſpernatur coacta* ſervitia p. 1. d. 17. n. 27.
Non facit differentiam inter juramentum, & ſimplicem loquelam p. 2. d. 6. n. 29.
DEI *vox fuit illa, pacta ſervabo* p. 2. d. 30. n. 41.
DEUM *laudare in ſono Tubæ* permiſſum eſt p. 1. d. 9. n. 160.
DEXTERA *manus an ſemper ſit locus dignior* part. 1. d. 1. à numer. 61.
DIABOLICA *dicitur conſuetudo* occupandi aliena p. 1. d. 8. n. 71. & d. 30. n. 89.
DICENTIS *authoritas attendenda* non eſt, ſed id quod dicitur p. 2. d. 7. n. 100.
DICTA *Teſtium benignè* interpretanda ſunt, & ad concordiam reducenda p. 2. d. 1 §. 7. per tot.
Teſtium non ſunt cavillanda p. 2. d. 1 §. 14. n. 29.
DICTIO, *in nunc præſens tempus demonſtrat* p. 2. d. 30. n. 13.
DICTIO *pariter ſeparat antecedenter nominatos* par. 2. d. 21. numer. 48.
A DIE *obſervationis, non à die* conſenſus penſio incipit currere p. 2. d. 19. n. 32.
De DIE *terminari debent* ſacræ functiones p. 2. d. 16. n. 70.
DIEBUS *feſtivis an poſſint* ab Epiſcopo prohiberi Curſus equorum, & Ludicra ſpectacula p. 2. d. 16. per tot.
Quæ fieri poſſint, concernentia humanum victum p. 2. d. 16. numer. 86.
DIGNIOR *locus quiſnam dicatur* p. 1. d. 1. n. 57.
DIGNIORI *an aliquando poſſit præferri* minus dignus? p. 1. d. 9. num. 22.
DIGNIOREM *præcedere poteſt* minus dignus in certo loco, & tempore p. 1. d. 1. n. 63.
DIGNIORES *magis ſunt Magiſtratus* perpetui, quàm temporales p. 1. d. 9. n. 33.
DIGNITAS *an poſſit* incedere, & ſtare in ſuo Stallo cum habitu Prothonotarii p. 1. d. 1. per tot.
DIGNITAS *Eccleſiæ Collegiatæ*, an provideri debeat per viam electionis, quando ex gratia poſſidetur unita cum Eccleſia Cathedrali p. 2. d. 12. per tot.
DIGNITAS *in Cathedrali*, an poſſit erigi diſſentientibus Canonicis p. 1. d. 18. per tot.
DIGNITAS *major Perſona* denotatur per digniorem habitum p. 1. d 9. n. 133.
DIGNITAS *nova an poſſit erigi* ab Epiſcopo, cum conſenſu Capituli p. 1. d. 18. n. 120.
DIGNITAS *prima conferri* ſolet ab Apoſtolica Sede p. 1. d. 1. n 46.
Ex quibus probetur talis p. 1. d. 1. à n. 31.
Retinere debet Sigillum Capituli, necnon Librum in quo ſcribuntur decreta p. 1. d. 1. n. 43
Primæ DIGNITATI *convenit canere Miſſam*, abſente, ſive impedito Epiſcopo p. 1. d. 1. n. 41.
Propriæ DIGNITATI *non debet* quis prætextu humilitatis præjudicare p. 1. d. 18. n. 47.
DIGNITATES *Cathedralis an debeant aſſiſtere* Epiſcopo viſitanti p. 2. d. 27. per tot.
Novæ an poſſint erigi in Eccleſia Cathedrali ab Epiſcopis, cum conſenſu Capituli p. 2. d. 11. per tot.
DIGNUS *non eſt Eccleſiæ favore*, qui ejus ſalubria præcepta contemnit p. 1. d. 15. n. 35.
DILIGENTIAM *nullam quam omittere* non debeant Defenſores favore Clientum p. 1. d. 12. n. 119.
DILIGERE *quis teneatur* Proximum ſicut ſeipſum p. 1. d. 8. num. 106.
DIMINUTIO *poteſtatis Canonicorum* quando ſit juſta cauſa denegationis conſenſus erectioni novæ Dignitatis p. 1. d. 18. numer. 82.
DIMINUTIONEM *importare non debent* inducta in favorem p. 1. d. 3. §. 1. n. 31. & n. 197.
Famæ Religioſi importat illius inſolita remotio p. 2. d. 15. num. 77.
Quamlibet excludit dictio *integrè* p. 1. d. 8. n. 127.
DIMISSIO *Religioſorum ab uno ad aliam* Conventum aliquando fieri ſolet ob vindictam p. 1. d. 10. n. 16.
DISCEDERE *à Civitate abſque licentia* Epiſcopi an poſſint obligati ad reſidentiam p. 2. d. 16. n. 80.
DISCORDANTIA *Teſtium in accidentalibus* illorum fidem auget p. 2. d. 1. §. 7. à n. 16. & p. 2. d. 1. §. 14. n. 29.
DISCORDIA *oriri non debet* unde pacis debent bona procedere p. 2. d. 14. §. 2. n. 32.
DISCREPANTIA *modica in dictis* Teſtium, non tollit eis fidem p. 2. d. 1. §. 7. n. 9.
Teſtium in accidentalibus non minuit illorum fidem p. 2. d. 1. §. 12. nu. 8.
DISCRETIVA *loquutio demonſtrat* diverſam voluntatem p. 1. d. 3. n. 179. & p. 2. d. 24 n. 50. & d. 30. n. 39.
DISCUS, *cum quo adminiſtratur* Sacramentum Extremæ Unctionis, an poſſit retineri à Parocho? p. 1. d. 19. per tot.
DISPARITAS *conditionis non* attenditur in Sponſalibus p. 2. d. 6. nu. 41.
DISPENSATIO *ætatis ad* Sacerdotium, ex quo motivo inducta fuerit p. 1 d. 4. n. 67.
An requiratur in matrimonio, quando malitia ſupplet ætatem Sponſorum p. 2. d. 17. à n. 37.
Concedi non ſolet in Tertii præjudicium p. 1. d. 22. n. 23.
Pro ſcutis decem à Taxa patrimonii facilè obtineri ſolet in Urbe p. 1. d. 4. n. 132.
DISPENSATIONE *non indigens*, præfertur in concurſu illius qui illa, opus habet p. 1. d. 22. n. 31.
DISPONERE *de bonis ſuis* nemo cogitur invitus part. 2. d. 21. numer. 110.
Liberè, & ſine ſolemnitatibus poſſunt Cardinales p. 2. d 2. §. 10. num. 50.
DISPENSATOR *non debet eſſe tenax* ubi Dominus largus eſt p. 1. d. 8. nu. 91.
DISPOSITIONES *Morientium punctuali* exequutioni demandandæ ſunt p. 1. d. 5. n. 10.

Am-

Amplia, quando directa ſunt iu Opera pia ibid.
DISPOSITIVA *pars prævalet narrativa* p. 1 d. 7. n. 52.
DISSENSUS *expreſſus facit ceſſare conſenſum* tacitum p. 1. d. 12. num. 47.
pro DISSENSU *quando habeatur* ſilentium p. 1. d. 12. n. 145.
DISSENTIRE *quando quis dicatur* irrationabiliter p. 1. d. 18. per tot.
DISSOLVI *debet res eo modo*, quo colligata fuit p. 2. d. 1 §. 3. num. 36.
DISSOLUTIONEM *petens Sponſalium* ſupponit illorum conclusionem p. 2. d. 6. num. 50.
DISTANTIA *Eccleſiarum S. Laurentii in Damaſo*, S. Joann. in Laterano, S. Laurentii in Lucina, & S. Petri in Vaticano à centro Urbis quænam ſit p. 2. d. 21. n. 28.
DISTINGUERE *Nos non debemus*, ubi Lex non diſtinguit p. 2. d. 14. §. 1. nu. 35.
DISTRIBUTIO *Cinerum, & Palmarum* qnomodo facienda ſit in concurſu Canonicorum, & Magiſtratus ſæcularis p. 1. d. 9. n. 44.
DISTRIBUTIONES *quando lucretur* Beneficiatus infirmus p. 1. d. 4. n. 28.
Quotidianas quando lucrari poſſit Canonicus, qui ſit Prothonotarius p. 1. d. 1 per tot.
DISTRIBUTOR *eleemoſynarum an poſſit* illas dare propriis filiis pauperibus p. 2. d. 4. n. 6.
Quando eſt panper, poteſt illas pro ſe retinere p. 2. d 4. n. 8.
DIVERSITAS *partitarum ex quibus* deſumatur par. 1. d. 3. n. 436.
Ex DIVERSIS *non fit illatio* p. 1. d. 3. n. 104.
DIVES *non dicitur ille*, cujus redditus ſunt minores expenſis p. 2. d. 21. à n. 118. & d. 24. à n. 33.
DIVITEM *velle fieri de eniguitate* Mendici, crudelitas magna eſt p. 1. d. 21. n. 36.
DIVITIÆ *de præterito non arguunt* illas de præſenti p. 1. d. 21. num. 139.
In DIVITIIS *ſe fundans tenetur illas* concludenter probare p. 2. d. 21. n. 133.
DIVINITAS *trina an catholicè* dici poſſit p. 1. d. 3. nu 434.
DIVINUS *cultus augendus eſt* p. 1. d. 2. nu. 13. & d. 7. nu. 41. & d. 9. n. 15.
DIVINI *cultus favore* facienda eſt interpretatio p. 1. d. 2. n. 29. & d. 7. nu. 40.
DOCTI *Viri an poſſint* ordinari ad titulum patrimonii ſacri p. 1. d. 8. nu. 14.
DOCTOR, *non habens contradictorem*, habetur pro caſu legis p. 1. d. 4. n. 100.
Intelligendus eſt ad terminos authoritatum, quas allegat p 2. d. 27. n. 23.
DOCTORIS *magni authoritati* ſtandum eſt par. 2. d. 1. §. 7. num. 21.
DOCTORES *non attenduntur* quando in contrarium adſunt Rotæ deciſiones p. 2. d. 11. n. 46.
DOCTORUM *authoritates aliquando* detorquentur *più che non fanno li Ciavattini il Corame* p. 2. d. 1. §. 8. n. 5.
DOCTORUM *authoritas non eſt neceſſaria*, ubi concurrit ratio naturalis p. 1. d. 3. n. 61.
DOCTRINÆ *Chriſtianæ ſub qua pœna* filios mittere debeant Parentes p. 2. d. 16. n. 76
DOCTRINALIS *interpretatio admittitur* in privilegiis R. F. p. 1. d. 5. nu. 24.
DOCTRINAM *Chriſtianam ſub qua pœna docere teneantur Parochi* p. 2. d. 16. nu. 75.
Sine DOLO *non habet locum pœna* p. 2. d. 28. n 35.
DOLORE *tractantur noſtra*, aliena *cogitatione* p. 2. d. 1 §. 11. num. 7.
DOMINIUM *denotat retentio clavium* p. 1. d. 7. nu. 12.
DOMINUS *ubi eſt largus*, diſpenſator non debet eſſe tenax p. 1. d. 8. num. 91.
Ad DOMUM *Defuncti an poſſint accedere* Regulares, aſſociantes funus p. 2. d. 25. per tot.
Vel potiùs teneantur accedere ad Parochialem, vel expectare Cadaver in Janua propriæ Eccleſiæ? Ibidem.
DONATIO *venit nomine* alienationis p. 2. d. 7. n. 24.
DONATIONIS *curioſa ſpecies indicatur* p. 2. d. 1. §. 2. n. 25.
In DONATIONE, *facta à Cardinali*, an requiratur inſinuatio p. 2. d. 1. §. 9. il 2. à n. 11.
DONATIONES *remuneratoria* inſinuari non debent p. 1. d. 1. §. 9. nu. 28.
Ad vitam an debeant inſinuari p. 2. d. 1. §. 9. nu. 25.
DORMIRE *ad alienum ſomnum*, durum eſt par. 2. d. 1 §. 10. num. 6.
In DUBIO *pro excluſione* obligationis reſpondendum eſt p. 1. d. 3. nu. 119.
Pro matrimonio quando inclinandum ſit p. 2. d. 22. n. 29.
Reſpondendum an ſit pro validitate Profeſſionis p. 1. d. 12. n. 97.
Reſpondendum eſt pro excluſione delicti p. 1. d. 13. nu. 68.
Reſpondendum pro abolitione malæ conſuetudinis p. 1. d. 8. n. 57.
Semper reſpondendum eſt pro regula p. 1. d. 7. n. 80.
DUBIAS *reddere probationes* Actoris ſufficit Reo par. 2. d. 20. num. 8.
DUBIA *manutentionis diſputari non ſolent* à S.S. Cong. p. 1. d. 7. num. 22.
Ut reformentur, demandare ſolent aliquando S.S. Cong. p. 2. d. 25. num. 48.
DUBIORUM *incongrua concordatio* Clientibus præjudicialis eſt p. 1. d. 9. nu. 172.
DUBITARE *ſolent homines* etiam de eo, quod juſtiſſimum eſt p. 1. d. 3. nu. 118.
DUBITATUR *plerumque non* modicè de modico p. 2. d. 1. §. 15. num. 26.
DUCIS *gloria quando non* præjudicet prælii amiſſio p. 2. d. 30. num. 58.
DUCTORI *itineris an debeatur merces* in aſſociatione Cadaverum p. 2. d. 21. à n 167.
DUCTU *triplici an thurificari poſſit* Magiſtratus Sæcularis p. 1. d. 9. n. 92.
DURUM *eſt immutare ea*, quæ longo tempore ſervata ſunt p. 1. d. 9. nu. 170.
DURAT *ſemper proteſtatio*, ſemel facta p. 1. d. 12. nu. 140.

E

EA *dicimus poſſe*, quæ de Jure poſſumus p. 1. d. 18. n. 159.
ECCLESIA *Catholica conſequuta eſt* plura beneficia à ſolo Concilio Tridentino, quàm ab omnibus alijs ſimul unitis p. 1. d. 4. nu. 1.
Patronata dicitur ſubdita Familiæ Patroni p. 1. d 18. n. 57.
ECCLESIÆ *Matricitas* ex quibus probetur p. 2. d. 13. & n. 1.
Præcepta contemnens non eſt digna illius favore p. 1. d. 15. n. 35.
In ECCLESIA, *à Clericis Sæcularibus* conceſſa Regularibus, quid poſſint facere dicti Clerici Sæculares p. 1. d. 7. per tot.
Quale tractamentum habeat Magiſtratus Sæcularis? p. 1. d. 9. per tot.
Sita intra fines Eccleſiæ Parochialis, quas functiones facere poſſit Parochus? p. 1. d. 7. n. 62.
ECCLESIÆ *inferiores ſe conformare debent* conſuetudini Cathedralis p. 2. d. 18. . 52.
ECCLESIAS *ingredi cum armis* an ſit permiſſū p. 2. d. 16. n. 72.
In ECCLESIIS *campeſtribus ſub qua pœna* retineri non poſſunt frumentum &c p. 2. d 16. nu. 92
Monialium ſub qua pœna celebrari non poſſint Miſſæ ſine licentia Epiſcopi p. 2. d. 16. nu. 89.
PP. S. Franciſci an retineri poſſit Capſula Eleemoſynarum p. 1. d. 7. nu. 34.
Regularibus nullam habent juriſdictionem Parochi ſæculares p. 1. d. 7. n. 14.
ECCLESIASTICA *Beneficia quibus* conferri debeant p. 1. d. 4. num. 74.
ECCLESIASTICÆ *Perſonæ implicari* non debeat litibus, & quare? p. 2. d. 10. n. 13.
ECCLESIASTICI *an poſſint* dare pecunias ad cambium p. 2. d. 26. nu. 28.
An poſſint facere fides circa res, concernentes bona Eccleſiarum p. 2. d. 16. n. 73.
Intervenientes ſaltationibus qua pœna puniri poſſint p. 2. d. 16. n. 84
Ludentes chartis qua pœna puniri poſſint p. 2. d. 16. n. 85.
Et quid in aliis Ludis p. 2. d. 16. n. 85.
Quando non debeant adhærere apicibus Cæremonialis par. 1. d. 9. num. 1.
Quando uti poſſint veſte brevi p. 2. d. 16. nu. 68.
Sub qua pœna intervenire debeant publicis Proceſſionibus par. 2. d. 16. num. 78.
Subjecti non ſunt legibus, loquentibus de Inſinuatione p. 2. d. 1. §. 9. nu. 20.
ECCLESIASTICORUM *Molendina an poſſint* viſitare Appaltatores laici p. 2. d. 28. nu. 22.
ECCLESIASTICIS *functionibus, etiam præſente* Epiſcopo, an debeant intervenire Clerici omnes p. 2. d. 16. nu. 79.
Perſonis interdicta ſunt Studia legalia p. 2. d. 24. n. 36.
Qua pœna puniri poſſit armorum uſus Cauſa venationis p. 2. d. 16. num. 97.
Ab ECCLESIASTICIS *Vitis innovatio*, & variatio evitanda eſt p. 2. d. 7. n. 41.
In ECCLESIASTICIS *functionibus vitari debent* confuſiones p. 2. d. 25. num. 12.
EDICTA, *prohibitiva Strenarum* Locorum Montium, referuntur p. 1. d. 21. à n. 53.
Sub qua pœna debeant retineri omnium oculis expoſita à Depoſitariis. Ibid. n. 67.
EFFECTUS *ceſſat, ceſſante cauſa* p. 2. d. 1. §. 14. nu 10. & d. 18. num. 26.
Ex ELEEMOSYNA *Miſſarum manualium* an poſſit detrahi aliquid pro ſacris Utenſilibus? p. 2. d. 26. n. 16.

Digitized by Google

INDEX RERUM

ELEEMOSYNÆ, *diſtribuenda à Confratribus* an poſſint dari propriæ Sodalitati p. 2. d. 4. per tot.

ELEEMOSYNARUM *Capſula an retineri* poſſit in Eccleſiis PP. S Franciſci p. 1. d. 7. n. 34.

Diſtributor an poſſit illas dare propriis Filiis pauperibus p. 2. d. 4. numer. 6.

Quando eſt pauper, poteſt illas pro ſe retinere p. 2. d. 4. n. 8.

Circa ELEEMOSYNARUM *diſtributionem* quando intrent Privilegia R. Fabricæ p. 1. d. 5. per tot.

ELECTIO *Sepulturæ unicuique* libera eſt p. 1. d. 11. n 20.

Per ELECTIONIS *viam an provideri debeat* Dignitas Eccleſiæ Collegiatæ, quando ex Gratia Apoſtolicæ Sedis poſſidetur unita cum Eccleſia Cathedrali p. 2. d. 12. per tot.

Jus ELIGENDI *Rectorem Monaſterii* Monialium an ſpectet ad ipſas, vel potiùs ad Superiorem Generalem Religionis p. 2. d. 13. per tot.

ELIGIBILITAS *ad duos Epiſcopatus* quando in dubium revocari non poſſit p. 1. d. 6. per tot.

ELIMINANDUS, *non fovendus eſt abuſus* p. 1. d. 8. n. 69.

EMOLUMENTA *Expeditionum poteſt* Papa gratis condonare p. 1. d. 8. n. 143.

Funeris an debeantur duplicata Parocho, quando Cadaver ſepelitur extra Parochiam p. 2. d. 21. n. 176.

Circa EMOLUMENTA *Funeralia cum omni* charitate ſe gerere debent Parochi p. 2. d. 21. n. 106.

EMOLUMENTORUM *funeris multa*, & magnæ reſecationes referuntur p. 2. d. 21. n. 192.

EMOLUMENTIS *ſuis privari non debet* Officialis Principis p. 2. d. 30. n. 35.

ENUNCIATIVA *ad favorem* enunciantis non attenditur p. 2. d. 23. n. 55.

Amplia quando principaliter dubitatur de enunciato. Ibid. nu. 56. & d. 2. n. 39.

ENUNCIATIVIS *Papæ plena fides* adhibenda eſt p. 1. d. 6. numer. 5.

De ENUNCIATO *quando principaliter* dubitatur, non attenduntur enunciativæ p. 2. d. 2. n. 39.

EPISCOPALES *functiones quas facere* poteſt Epiſcopus Adminiſtrator alterius Eccleſiæ vacantis, vel plenæ, enumerantur p. 1. d. 2. per tot.

EPISCOPATUS *plures quando poſſideri* poſſint ab unica Perſona p. 1. d. 6. per tot.

Quare de facili in Germania ab una Perſona detinentur p. 1. d. 6. à nu. 8.

Ad duos EPISCOPATUS *eligibilitas quando* in dubium revocari non poſſit p. 1. d. 6. per tot.

EPISCOPUS *an poſſit prætendere* Strenas à Capitulo p. 2. d. 2. per tot.

An poſſit quaſcumque Perſonas Eccleſiaſticas eligere in Conviſitatores ſuæ Diœceſis p. 2. d 27. n. 14.

An poſſit revidere Computa piorum Locorum, tam quoad ſpiritualia, quàm quoad temporalia p. 2. d. 19. per tot.

Ad quem effectum an Libri traſportandi ſint ad Palatium Epiſcopale. Ibidem.

Cardinalis an poſſit dari Coadiutor Epiſcopo non Cardinali p. 1. d. 6. num. 27.

Cum conſenſu Capituli an poſſit erigere novam Dignitatem p. 1. d. 18. nu. 11.

In ſedendo diſtingui debet à ſuis Subditis p. 1. d. 18. n. 23.

EPISCOPI *Vicarius an poſſit celebrare* Miſſam cum quatuor candelis p. 1. d. 9. n. 153.

EPISCOPO, *accedenti ad Eccleſiam*, qualis debeatur aſſociatio à Canonicis p. 1. d. 2. n. 50.

Fit ſubditus Conſervator Privilegiorum, excedens limites ſuæ facultatis, & ab eo poteſt excommunicari p. 2. d. 32. n. 12.

Quando teneatur Clerus ſolvere Cathedraticum part. 1. d. 14. per tot.

Viſitanti an debeat aſſiſtere Dignitates, vel Canonici par. 2. d. 27. per tot.

EPISCOPO *celebrante in Pontificalibus*, an accendenda ſit ſeptima candela p. 1. d. 2. n. 47.

EPISCOPUM, *ejuſque Curiam*, *an poſſit* excommunicare Conſervator Privilegiorum p. 2. d. 32 per tot.

Coram EPISCOPO *celebrante quando fieri debeant* Canonicorum Circuli p. 1. d 2. n. 41.

EPISCOPI, *cum conſenſu* Capituli, an poſſint erigere novas Dignitates p. 2. d. 11. per tot.

Faciles eſſe non debent ad fulminandas pœnas ſpirituales, & imponendas pœnas pecuniarias p 2. d. 16. n. 99.

Loco Apoſtolorum ſubrogati ſunt p. 1. d. 2. n. 49

Non poſſunt præjudicare Privilegiis Regularium circa Sacramentorum adminiſtrationem p. 2. d. 14. §. 1. n. 47.

Præſumuntur informati de Juribus ſuarum Eccleſiarum p. 1. d. 7. numer. 9.

Prohibere an poſſit ludicra Spectacula p. 2. d. 16. per tot.

Et curſus Equorum. Ibidem.

Qualiter à Clericis honorandi ſint p. 1. d. 20. n. 18.

Titulares vocantur Nullatenentes, & de Anulo part. 1. d. 2. numer. 20.

Quam juriſdictionem habeant Ibidem.

EPISCOPORUM *arbitrio relinquenda eſt* facultas ordinandi ad titulum beneficii, habentis onera Miſſarum p. 1. d. 4. numer. 146.

Relationibus an ſtetur in præjudicium Tertii p. 1. d. 15. n. 38.

Fidem dare ſolet Cong. Concil. circa metus probationem p. 1. d. 17. numer. 98.

EPISCOPIS *quo titulo debeatur reverentia* p. 1. d. 2. à n. 48.

EPISTOLA, *ſcripta à Novitio*, quando importet ratificationem profeſſionis p. 1. d. 12. n. 48. & 160.

EPISTOLAM *ſub qua pœna teneantur* Subdiaconi canere p. 2. d. 16. n. 82.

EPITAPHIUM *plenam facit probationem* p. 1. d. 3. n. 114. & nu. 239

EQUORUM *Curſus an poſſint prohiberi* ab Epiſcopo, diebus feſtivis p. 2. d. 16. per tot.

ERRORES *in imprimendo inevitabiles ſunt* p 1. d. 2. n. 230.

Ab EVENTU *non judicatur actus*, ſed à cauſa par. 2. d. 30. numer. 58.

EVENTUALIS *Penſio quando reſervari poſſit* par. 1. d. 18. numer. 37.

EVENTUALES *caſus non attenduntur* p 1. d. 8 n. 19.

Pro EXAMINATO *habetur Teſtis*, qui morte præventus, examinari non potuit p. 2. d. 1. §. 14. n. 24.

EXCEPTIO *firmat regulam* in contrarium p. 2. d. 2. n. 27. & d. 14. §. 2. n. 11.

Ab EXCESSIVA *Taxatione an detur* appellatio, quando non exprimitur qoantitas exceſſus p. 2. d. 1. §. 15. n. 3.

EXCESSUS *comprimendus eſt* in principio, ne reliquos comprehendat p. 1. d. 8. n. 87. & d. 19. n. 13. & d. 30. n. 56.

Quantitas quando non exprimitur, an detur appellatio ab exceſſiva p. 2. d. 1. §. 15. n. 3.

EXCOMUNICARI *poteſt ab Epiſcopo Conſervator* Privilegiorum, excedens fines ſuarum facultatum p. 2. d. 32. n. 12.

EXCOMUNICATIO *telum eſt ſubſidiarum* p. 1. d. 10. n. 7.

Exerceri debet, omni alio remedio deſperato. Ibid. n. 9.

EXCUSARI *quando poſſint Curiales*, aſſerentes inſubſiſtentia p. 2. d. 1 §. 9. il 2 n. 6.

EXCUSATUR *quis ad reſidendum* propter aeris intemperiem p. 2. d. 15. n. 11.

EXEMPLUM *contra Teſtatoris* voluntatem attendi non debet p. 1. d. 22. nu. 26.

Evitandum, *ne alii* provocentur ad ſimilia facienda p. 2. d. 23. numer. 24.

EXEMPLIS *judicandum non eſt* p. 2. d. 23 n. 77.

EXEMPTI *ad quas Proceſſiones* teneantur accedere p. 2. d. 13 §. 1. n. 110.

An debeant reverentiam Superioribus exhibere p. 1. d. 2. n. 49.

EXEMPTIO *denotat antiquam* ſubjectionem p. 2. d. 24. numer. 48.

EXEQUENTI *non attribuitur actus*, ſed Mandanti p. 1. d. 12. num. 51.

EXEQUUTORES *Teſtamentarii*, *cum licentia* ſuorum Superiorum poſſunt eſſe Religioſi p. 2. d. 4. n. 11.

Quo caſu poſſunt eligere proprium Monaſterium: ibid.

EXEQUUTORUM *Teſtamentariorum declarationes* perinde habentur, ac ſi eſſent factæ ab ipſiſmet Teſtatoribus p. 1. d. 5. num. 8.

Dictio EX NUNC *demonſtrativa eſt præſentis* temporis p. 1. d. 8. num. 139.

Pro EXONERATIONE *conſcientiæ quando relictum eſt Legatum*, an intrent Privilegia R. F. p. 1. d. 5. à n. 25.

EXORDIUM *tunc neceſſarium* eſt, cùm malam Cauſam habemus p. 1. d. 3. n. 131.

EXPECTARE *ubi poſſint Parochum* Religioſi, aſſociantes funus p. 1. d. 11. per tot.

EXPEDITIONUM *emolumenta poteſt* Papa gratis dare p. 1. d. 8. num. 143.

EXPENSÆ *Bullarum an ſint præſtandæ* Penſionariis p. 2. d. 19. per tot.

Non detrahuntur ex Spoliis Epiſcoporum. Ibid.

Interpretis an debeant refici p. 2. d. 1. §. 15. à n. 12.

Litis, *agitatæ* in Sac. Congr. an, & quando reficiantur p. 1. d. 21. à nu. 133.

An ſint ſubminiſtrandæ à Religione Religioſo, reclamanti adverſus ſuam Profeſſionem p 1. d. 21. n. 139.

In fine Litis aliquando rem principalem ſuperant p. 2. d. 1. §. 15. num. 26.

Magnæ ſunt, *præcipue in Urbe* p. 1. d. 2. n. 53. & d. 3. nu. 45. & p 2. d. 1. §. 14. n. 21.

Spectant ad eum, de cujus intereſſe agitur p. 2. d. 26. n. 8.

Quando EXPENSÆ *ſunt majores redditibus*, quis dicitur Pauper p. 2. d. 21. n. 118.

EXPERIENTIA *aliquando nocivum* oſtendit id, quod conjectura credidit profuturum p. 2. d. 7. n. 73.

Sa-

Digitized by Google

Sæpè aperit quod clauſum erat p.2.d.7.n.89.
EXTENDI *non debet conſuetudo* de caſu ad caſum p. 2. d. 30. num.21.
Non poſſunt ad diverſas Perſonas ea , quæ perſonaliter conceſſa ſunt p.1.d.7.nu.17.
EXTORSIO *quid ſignificet* p.2.d.21.n. 186.
EXTORSIONES *dicuntur actus*, contra Statutum Cleri Urbis geſti p.2.d.31.n.184.
EXTRAORDINARIUS *Confeſſarius Monialium* à quo ſit eligendus p.2.d.23.n.48.
EXTREMIS *poſitis* , *quando* præſumantur media p.2. d.2. n. 44. & nu.61.

F

FABRICA *non eſt permittenda* ad æmulationem par. 2. d. 5. num.6.
R. FABBRICA *quando poſſit ſe intromittere* in piis Legatis contra voluntatem Teſtatoris p.1.d. 5.per tot.
Ejus teſſio non attenditur , quando eidem non competit Jus p. 1. d.5.n.21.
Commiſſarii ejuſdem quam utilitatem habeant in caſu victoriæ p. 2.d.3.nu.431.
Privilegia ejuſdem quando intrent circa diſtributionem eleemoſynarum p. 1.d.5.per tot.
FACIENTI *imputari non poteſt actus* neceſſarius par. 2. d.26. num.28.
FACOLTOSO *non dicitur ille* , cujus redditus ſunt minores expenſis p.2.d.21. n.118.
FACTUM *infectum eſſe non poteſt* p.2.d.6.n.3.
FACTUM *unius* , *alteri præjudicare* non debet par. 2. diſcep. 26.num.11.
FACTI *approbatio non poteſt* eſſe fallax p.1.d.3.num.65.
ex FACTO *quando deſumitur* approbatio , maximi ponderis eſt p.1.d.12.n.102.
In FACTO *notabili non præſumitur* oblivio p. 2. diſcep. 1. §. 6, num. 15.
FACTA *non præſumuntur* p.1.d.7.n.77.
Prævalent verbis p.1.d.3.n.64.& n.357.& p.2.d.15.n.66.
ex FACTIONARIIS *æmulationibus* fieri ſolent aſſignationes Religioſorum ab uno ad alium Conventum p.1.d.10.n.1.
FACULTATEM *lædendi Tertium* non præſumitur alteri concedere Papa p.1.d.8.n 96.
FACULTATES *Conſervatorum Religionum* procedunt in caſibus manifeſtæ violentiæ , & quando Religioſi ſunt Rei p.2. d. 31.per tot.
Odioſæ ſunt & reſtrigendæ Ibidem n.10.
FACULTATIVI *actus ut obligent* in futurum , quid requiratur p.1.d.8.n.28.& n.92.
in FACULTATIVIS *actibus non datur* præſcriptio, neque poteſt prætendi coactio p. 2. diſcept. 2. num. 30. & diſcept. 20. num.62.
FALDISTORIUM *an ſit ſignum Juriſdictionis* par.1. diſcep. 2.num.34.
FALSITATIS *argumentum* eſt tarditas in producendo p. 1. d. 12. n.155.
FALSUS *in uno* , *talis* præſumitur in reliquis p.1. d. 25. n. 46 & d.22.n.25.& d.30.n.99.
FALSAS *nimis non ſunt refellenda* , ne credibilia videantur p.1. d.3.n.174.& d.21.n.115.
FAMA *publica quando* probet metum p.1.d.17.n.98.
Religioſorum læditur à præcipitanti dimiſſione à Conventu p. 1. d.10.nu. 12.
FAMÆ *diminutionem* , *& jacturam patitur* . Religioſus per inſolitam remotionem à ſuo Conventu p. 1. d.10. num.46. & p.2.d. 15.n.77.
FAMILIÆ *identitas non probatur* ex ſimilitudine Cognominis p.2.d.6.n.36.
FAMILIARIBUS *Papa in qua* ætate concedantur Indulta cauſa ſtudii p.1.d.23.nu.12.
ut FAMULUS *ex conſuetudine non obediat* Domino, ſcandaloſa res eſt p 1.d.8.n.115.
FASCINARE *ſolet intellectum* Defenſorum affectio ad Cauſam p.2.d.1 §.13.n.9.
FATUUM *eſt aures præbere* quæſtioni de nomine par. 1. d. 3. num.165.
FAVORABILITAS *Matrimonii non habet* locum quando illud eſt clandeſtinum etiamſi illa ſit ſecundæ ſpeciei p. 1.d.15. num.35.
FENESTRÆ *ad lumen* facilè permitti debent p.2.d.5.n.21.
Quando aperiri poſſint in Monaſteriis Monialium p. 2. d. 5. per tot.
Jo: Baptiſta FENZONIUS *coactus fuit Bibliothecam* vendere pro expenſis impreſſionis Libri ad Statutum Urbis p. 1. d. 8. num. 18.
Omnia officia exercuit quibus Uxorati capaces ſunt ibidem.
FERÆ *etiam ſentiunt officia* p.1 d.3.n.108.
FESTI *dies non ſunt* per luſum profanandi p.2.d.26.nu.30.
in FESTIS *duplicibus quando poſſint* celebrari Miſſæ de Requiem p.1.d.3.n.233.
in FESTIVIS *diebus quæ fieri* poſſint, concernentia humanum victum p.2.d.16.n.86.
An poſſint ab Epiſcopo prohiberi ludicra Spectacula par. 2. d. 26. per tot.
FESTORUM *Transgreſſores qua* pœna puniri poſſint p. 2. d. 16.num.86.
Verbum FIAT , *dicitur mirabile* p. 1.d.8.n.75.
FIDES *adhibenda eſt Libro* , ſcripto tempore non ſuſpecto , & adminiculato p.1.d.3.nu.341.
Augetur Teſtis ex illius morte part. 2.d.1.§.5.nu.50.
Hoſtibus etiam ſervanda eſt p. 1.d.21.nu.106.
Magna datur Perſonis inſignibus p.2.d.17.n.29.
Amplior , *quando ſunt plures* , & nullum habent in Cauſa intereſſe ibidem n.23.
Et Perſonis nobiliſſimis p.2.d.1.§.9.n 9.
Teſti , *aſſerenti aliquid* in proprium præjudicium p. 1. diſcep.1, num.44.
Teſti , concordanti cum aliis probationibus p.2.d.22.nu.17.
Teſtibus Sacerdotibus , & Religioſis p.1.d.7.n.65.
Relationibus Epiſcoporum p.1.d. 7.n.10.
Major danda eſt Collegialibus Tribunalibus quàm privato Doctori p.2.d. 11 n.45.
Non facit fidem p.2.d.23.n.77.
Plena datur Teſti confidenti p.1.d.1.§.5 nu.29.
Publica eſt fundamentum Locorum Montium, & Officiorum vacabilium p.1.d.21.n.104.
Servanda eſt à Miniſtris Montium , & Officiorum Vacabilium p.1.d.8.n.81.
FIDEI *congruit humana* pacta ſervare p.2.d. 30.nu.72
FIDEM *addit Teſtis* qualitas Sacerdotalis p.2.d.1.§.5.n.49.
Catholicam reſpicientes Conſtitutiones Apoſtolicæ, ligant etiam Græcos p.3.d.9.n.31.
Magnam meretur Teſtis Sacerdos p.1.d.1.n. 37.
Non tollit Teſtibus adminiculativa ſingularitas p. 2. d. 1. §. 14. num.24.
Publicam habent pro fundamento Officia Romanæ Curiæ p. 1, d.8.n.79.
Teſtibus non minuit illorum diſcrepantia in accidentalibus p. 2, d.1.§.12.n.8.& §.14.n.29.
Sub FIDE *Principis decipi* non debet Officialis p. 2. diſcept. 30, per tot.
FILIALIS *reverentia an ſufficiat* pro annullanda Profeſſione p.1.d. 17.n.53.
FILIUS *circa Matrimonium* an teneatur obedire Parentibus p. 2.d.22.n.10.
FILIOS *Doctrina Chriſtiana ſub* qua pœna teneantur mittere Parentes p.2.d.16.nu.76.
FILIORUM *procreatio non obſtat* declarationi nullitatis Matrimonii , per vim contracti p.2.d. 3.nu.22.
FILIIS *pauperibus an poſſit* dare eleemoſynas Pater , illarum diſtributor p.2.d.4.n.6.
FLORES *projici an poſſint* in Aſſociantes Proceſſiones p. 2.d. 16.num.71.
FODERE *meliùs eſt toto* die , quàm ſaltare p.2.d.16.n.15.
FŒMINÆ *bonæ an ſint raræ* p.1.d.4.à n.91.
Et infantes ſunt capaces Portionum Ripæ , & Scriptoriæ Ap. p.2.d.30.n.52.
Etiam admittuntur ad probanda Sponſalia p.2.d.6.n.12.
in FORENSIBUS *Controverſiis multæ* conſiderantur circumſtantiæ , propter quas Cauſa amittitur par. 2. diſcept. 39. num.58.
FORMULÆ *diverſæ conceſſionis Officiorum* vacabilium referuntur p.2.d.30.à n.5.
FOVENDÆ *ſunt appellationes illæ* , quas extorſit neceſſitas p.1.d.10.nu.56.
FRAUDIS *prætextu an poſſint* Laici viſitare Macellum Eccleſiaſticorum p.2.d.28.n.19.
FREQUENTIA *ex quibus actibus deducatur* p. 1. diſcept. 5. num.16.
FRUCTUS *Officiorum vacabilium ad quem* ſpectent poſt Reſignationem, & ante Supplicationis exhibitionē p.1.d.8.n.24.
Officii vacabiles debentur Officiali à die determinata in Supplicatione , non autem à die iſtius exhibitionis p. 1.d.8.per tot. & p.2.d.30.per tot.
FRUCTUS *à quo tempore faciat* ſuos Canonicus p. 1. diſcept. 8.num.119.
Si FRUCTUS *Officiorum vacabilium* dependerent à voluntate Cappellani, Princeps non poſſet de illis libere diſponere p . 2. d.30.per tot.
FRUCTIBUS *ſui Officii ſua publica fide* privari non debet Officialis p.2.d 30.nu.42.
à FRUCTIBUS *Beneficii dicitur ſeparata* rata Penſionis p. 2. d.19.nu.28.

Digitized by Google

FRUMENTUM *ſub qua pæna retineri* non poſſit in Eccleſiis campeſtribus p. 2 d. 16. n. 92.
FUGIENDÆ *ſemper ſunt novitates* p. 2. d. 9. n. 5.
FUNCTIONES *Epiſcopales enumerantur*, quas facere poteſt Epiſcopus, Adminiſtrator alterius Eccleſiæ vacantis, vel plenæ p. 1. d. 2. per tot.
Funebres an debeant duplicari in Eccleſia Parochiali, quando Cadavera ſepeliuntur in Eccleſiis Regularium p. 1. d. 12. numer. 18.
Parochiales quænam ſint p. 2. d. 7. n. 11.
Quæ fieri poſſint à Clericis Sæcularibus in Eccleſia, conceſſa Regularibus p. 2. d. 7. per tot.
Quæ fieri poſſint à Parochis in Eccleſia, ſita intra fines ſuæ Parochiæ p. 2. d. 7. n. 62.
Sacræ terminari debent de die p. 2. d. 16. n. 70.
FUNCTIONIBUS *Eccleſiaſticis, etiam præſente Epiſcopo*, an intervenire debeant omnes de Clero p. 2. d. 16. n. 79.
In illis attenditur ſolitum p. 2. d. 25. n. 9.
Et evitari debent confuſiones p. 2. d. 25. o. 12.
FUNDARI *quando poſſit Beneficium* cum hoc, ut deſinat eſſe tale, ſi aliqua penſio ſuper illo imponatur p. 2. d. 18. n. 35.
FUNDATIO *Congregationis Miſſionis* in Urbe à quo facta fuit p. 1. d. 3. per tot.
FUNDATOR *Beneficii quas* conditiones poſſit apponere p. 1. d. 18. à n. 59.
An poſſit apponere conditionem, ut ſuper illo non reſervetur Penſio p. 1. d 18. n. 33.
FUNERALE *non ſolitum quando debeatur* p. 2. d. 21. per tot.
Circa FUNERALIA *emolumenta cum omni charitate* ſe gerere debent Parochi p. 2. d. 21. n. 106.
FUNUS *non ſolitum à quibus Perſonis* debeatur p. 2. d. 25. numer. 43.
Taxari debet arbitrio Viceſgerentis, non Camerarii Cleri p. 2. d. 21. à n. 128.
Vigore Statuti Cleri non debetur, niſi in caſibus, in illo litteraliter determinatis p. 2. d. 21. n. 130.
FUNERIS *Emolumenta duplicata* an debeantur Parocho, aſſocianti Cadaver extra Parochiam p. 2. d. 21. n. 176.
FUNERIS *Emolumentorum exceſſivè taxationes* referuntur p. 2. d. 21. n. 192.
Circa Funeris impenſas frequentes adeſſe ſolent Controverſiæ p. 2. d. 21. n. 14.
In FUNERIBUS *deferri debet unica* Crux p. 2. d. 25. n. 34.
Quæ debet eſſe illius Eccleſiæ, ad quam defertur Cadaver Ibidem num. 35.
Limita, quando ad funus accedit Capitulum Cathedralis. Ibidem nu. 36.
À FURE *rem furatam tollere* quando permittatur p. 1. d. 8. num. 199.
FUTURIS *caſibus proſpiciunt* leges p. 2. d. 30. n. 81.

G

GENERALES *Religionum an teneantur* contribuere pro victu in illo Conventu, in quo moram faciunt p. 1. d. 13. per tot.
GENERALITATES *non admittuntur* contra Bullam claram p. 2. d. 11. n. 10.
GENERALITATIBUS *præferendæ ſunt* authoritates punctuales p. 2. d. 14. §. 1. n 29. & d. 21. n. 35. & d. 31. n. 12.
GENERI *certo Perſonarum* quod relictum eſt, intelligitur quatenus ſint illæ idoneæ p. 2. d. 22. n. 13.
Cum GENUFLEXORIO, *& Pendella an competat* Præpoſito Sedes fixa in Choro p. 2. d. 18. per tot.
GERMANIÆ *Concordatis non* de facili ſolet derogari p. 2. d. 12. num. 27.
In GERMANIA *quare facilè concedi ſoleat* Gratia retentionis plurium Epiſcopatuum p. 1. d. 6. à n. 8.
GLORIARI *quis non debet in propria malitia* p. 1. d. 12. numer. 37.
GLOSSÆ *non admittuntur* in Teſtamento claro p. 2. d. 3. numer. 196.
Ad GRADUM *alienum ambulare*, durum eſt par. 2. d. 1. §. 10. num. 6.
GRÆCI *an comprehendantur* ſub Apoſtolicis Conſtitutionibus, de illis ſpecificè non loquentibus p. 2. d. 9. per tot.
In materia Fidei Catholicæ ligantur omnibus Conſtitutionibus Apoſtolicis p. 2. d. 9. n. 31.
Semel in die celebrare ſolent in uno Altare p. 2. d. 9. n. 2.
GRATIA *eſt, poſtulationis admiſſio* p. 2. d. 23. n. 72.
Eſt uni acceptum eſſe, multis placere, judicium par. 2. d. 20. numer. 14.
Multiplicata non præſumitur p. 1. d. 19. n. 26.
Penſionis diſtincta eſt à gratia Beneficii p. 2. d. 19. n. 23.
Itaut una corruente, altera ſubſiſtat Ibidem.
Retentionis plurium Epiſcopatuum ubi, & quibus concurrentibus concedi ſoleat p. 1. d. 6. per tot.
Quare de facili concedi ſoleat in Germania p. 1. d. 6. n. 8.
GRATIAS *agere de dota*, & non murmurare de Strena negata, debent Depoſitarii Loc. Mont. p. 2. d. 21. n. 123.
in GRATIIS *concedendis Apoſtolica* Sedes ſequi ſolet veſtigia Prædeceſſorum p. 1. d. 6. n. 23.
GRATIANUS *an fuerit illegitimus* p. 1. d. 18. n. 147.
GRATITUDINIS *titulo quæ donantur*, non inducunt obligationem in futurum p. 2. d. 3. n. 37.
GUBERNATOR *laicus quotuplici* ductu thurificandus ſit p. 2. d. 9. nu. 19.
GUIDA, *Vide Ductor itineris*.

H

HABENTI *pro ſe regulam, ſat* eſt dubiam reddere probationem Actoris p. 2. d. 7. n. 80.
HABILIS *præfertur indigenti* diſpenſatione p. 1. d. 22. n. 31.
HABITARE *non dicitur hoſpes* p. 2. d. 13. n. 16.
HABITUS *dignior denotat* majorem Perſonæ dignitatem p. 1. d. 9. n. 132.
Protbonotariorum quiſnam ſit p. 1. d. 1. à n. 9.
HÆRES *an, & quando teneatur ſupplere pro* exequutione pii Relicti, p. 2. d. 26. à n. 23.
An teneatur ſolvere Utenſilia ſacra, vel potiùs Sacerdotes, Miſſas celebrantes p. 2. d. 26. per tot.
Immutare non poteſt conditiones, adiectas à Fundatore Beneficii p. 1. d. 18. n. 145.
Tenetur ad id, quod veriſimile eſt, Teſtatorem voluiſſe p. 1. d. 5 num. 38.
In HÆREDUM *arbitrio repoſitum eſt* pondus candelarum, funus aſſociantium p. 2. d. 21. n. 101.
Necnon numerus Sacerdotum, & Regularium, ad funus invitandorum p. 2. d. 25. n. 40.
HEBDOMADARIO *an debeatur in Choro* præcedentia in concurſu Præpoſiti p. 2. d. 18. per tot.
Et quid dicendum, quando idem hebdomadarius eſt Pluviali indutus Ibidem.
HIERARCHICUS *Ordo vincit antiquitatem* p. 2. d. 13. §. 2. num. 91.
HOMO *liber an poſſit locare* operas ſuas toto tempore ſuæ vitæ p. 2. d. 1. §. 12. n. 12.
Moriens in Teſtamento leges condere poteſt p. 1. d. 5. n. 8.
Quilibet naſcitur nudus, & præſumitur pauper p. 2. d. 21. n. 79.
HOMINES *aliis facere debent* ea, quæ ſibi fieri volunt p. 1. d. 20. n. 17.
Dubitare conſueverunt etiam de eo, quod juſtiſſimum eſt p. 1. d. 3. num. 118.
Honeſti in Urbe vivere poſſunt, ſed non mori cum parſimonia p. 2. d. 21. n. 111.
Litterati ut plurimùm, pauperes ſunt p. 1. d. 8. n. 18. ubi ſermo eſt de Fenzonio, & Aldo Manutio
Multoties dicunt id, quod non ſentiunt p. 1. d. 3. n. 64.
Nunquam verò faciunt contra id, quod ſentiunt Ibid.
HOMINUM *deliriis aliquando* reſpondere cogimur p. 1. d. 3. numer. 174.
HONORARII *Protbonotarii* quo habitu uti poſſint p. 1. d. 1 à num. 9.
HONORARIUM *debetur Defenſori*, quando per eum non ſtetit, quin operas ſuas præſtaret p. 2. d. 1. §. 14. n. 9.
In qua ſumma taxari ſoleat p. 2. d. 1. §. 12. n. 7.
HONORARIA *Curialium vocantur* pretium ſanguinis p. 2. d. 1. §. 14. n. 7.
In qua quantitate taxari debeant p. 2. d. 1. §. 2. n. 2.
Non HONORATUS *non ſolet gravari* p. 1. d. 3. n. 99.
HONOREM *redolet acceſſus* ad publicas Proceſſiones p. 2. d. 13. §. 1. n. 112.
HOSPES *non dicitur habitare* p. 2. d. 13. n. 21.
Turpiùs ejicitur, quàm non admittatur p. 1. d. 2. n. 26.
HOSPITALIS *exempti Cappellani* quando poſſint cogi collegialiter intervenire Proceſſioni p. 2. d. 31. per tot.
Redditus ubi erogare debeant, ſi in illo non reperiantur ægroti p. 2. d. 28. n. 82.
HOSPITALIA *duo reperiuntur* in Urbe pro Sacerdotibus infirmis, & Peregrinis p. 1. d. 4. n. 121.
HOSPITALIUM *Computa an poſſint revidere* Epiſcopi, tàm quoad ſpiritualia, quàm quoad temporalia p. 2. d. 29. per tot.
Ad quem effectum an Libri tranſportandi ſint ad ejus Palatium. Ibidem.
HOSTIBUS *etiam fides ſervanda eſt* p. 1. d. 21. n. 106.
HUMANÆ *fidei convenit* pacta ſervare p. 2 d. 30. n. 62.
HUMANI *actus quoad approbationem* ſunt Individui p. 1. d. 18. num. 25.
HUMANITATIS *vinculum non permittit*, ut alteri ſimus damno, abſque proprio commodo p. 1. d. 8. num. 112. & p. 2. d. 1. num. 20.

HU-

Digitized by Google

HUMANITATI *oppoſita eſt, omnibuſque Juribus* contraria dicitur conſuetudo, ſibi appropriandi res alienas p.1.d.8. per tot. & p.2.d. 30.per tot.
HUMILIBUS *non prodeſſet obedientia*, ſi contumacibus non obeſſet inobedientia p.2.d.23.nu.72.
HUMILITATIS *prætextu præjudicare* quis non debet ſuæ Dignitati p.1.d.18.nu.47.

I

JACTARE *ſuum nemo* præſumitur par. 2. diſcept. 1. §. 5. num.43.
JACTURAM *pati nemo debet* ex facto alterius par. 1. diſcept. 8.num.156.
In Janua propria Eccleſiæ an poſſint Religioſi expectare Parochum p.1.d.11.n.7.
IDEM. *manens idem*, ſemper facit idem p.1.d.8.num.195.
IDONEITAS *concurrere debet* in certo genere Perſonar. cui aliquid relictum fuit p.5.d.22.nu.33.
ILLATIO *à ſolito* unius Religionis non currit ad aliam p. 2. d.23.num.78.
Non fit ex diverſis p.1.d.3.nu.104.
ILLEGITIMI *an fuerint Bartholus*, Jo: Andreas, Gratianus, Petrus Comeſtor, & Petrus Lombardus p.1.d.12.n.147.
ILLEGITIMUS *an poſſit admitti* ad Dignitates Religionum p.1.d.12.num.146.
IMAGINES *ſacras præbentes* ad oſculandum ſine Superpelliceo, & Stola, qua pœna puniri poſſint p.2.d.16.n.95.
IMMEMORABILIS *Conſuetudo*. Vid. Conſuet.
Conſuetudo an probetur à Statuto, illam enunciante p. 1. d. 9. num.139.
Excluditur à petitione judiciali p.1.d.14.n.27.
Nec non quando conſtat de moderno initio. Ibid.
Includit omne tempus p.1.d.9.n.75.
Quomodo probanda ſit p.1 d.25.nu.17.
Illius vigore allegari poteſt quidquid Summus Pontifex, & Imperator poſſunt per viam gratiæ, vel juſtitiæ concedere p.2. d.25.num.7.
Et quilibet melior titulus de Mundo. Ibid.
Remanet talis quovis tempore ſubducto p.1.d.9.n.76.
Tollitur ex ſolo rumore in contrarium p.2.d.13.§.1.n.48.
Amplia multò magis ex actibus poſitivis. Ibid.n.49.
IMMEMORABILIS *vigore permittitur* Thurificatio triplici ductu p.1.d.9.nu.70.
Vigore allegari poteſt melior titulus de Mundo par. 1. diſcept.9. num.38.
IMMEMORABILI *æquiparatur centenaria* conſuetudo p.1. d.9.n.86.& p.2.d.13.§.2.nu.11.
Ejus vigore allegari poteſt quilibet titulus de Mundo. Ibidem num.12.
Æquivalet quadragenaria cum titulo p.2.d.23.nu.62.
Non derogat Cœremoniales p.1.d.9.nu.79.
IMMUTARE *ea, quæ longo* tempore ſervata ſunt, durum eſt p 1.d.9.nu.171.
IMPEDIMENTUM *removeri debet* ab eo. qui illud procuravit ad effugiendam pœnam p.2. d.28.num.44.
Affinitatis an probetur ex revelatione Conſanguinei, cui Matrimonium diſplicet p.2.d.22.per tot.
De **IMPEDIMENTO** *affinitatis faciliùs* datur fides Teſti, deponenti quando Matrimonium contrahendum eſt, ac quando fuit contractum p.2.d.22.nu.23.
IMPEDIMENTA *reclamandi ceſſare* debent ad inducendam tacitam profeſſionem par.1.d.12.num.68.
Reclamandi ceſſare debent pro tacita profeſſione par. 1. diſcept. 12.num.129
IMPERARE *oportet pecuniæ*, non autem inſervire p.1.d.18. num.10.
IMPERATORUM *dictis prævaleat* dicta Apoſtolorum p. 1. d.21.nu.45.
IMPETRANS *Reſcriptum, tenetur* ſtare Reſcripto p.2.d.1. §.3.nu.2.
IMPORTUNÆ *perſuaſiones coactionis* vim habent par. 2. d. 6.num.2
IMPRÆSCRIPTIBILIS *eſt conſuetudo*, ſacris Canonibus inimica p.1.d.21.nu.45.
Nec non Conſuetudo irrationabilis p.1.d.8 nu.84.
IMPRÆSCRIPTIBILIS *dicitur conſuetudo* ſibi appropriandi res alienas p.1.d.8.per tot.
IMPRESSIONIS *errores inevitabiles* ſunt par. 1. diſcept. 3. num.230.
IMPROPRIANDA *ſunt verba*, ut principalis finis habeatur p.1.d 3.§ 1.nu.28.
Non **IMPROBARENTUR** *aliqua ſi intelligerentur* p. 1. d.3. nom 168.
IMPUGNANTUR *aliqui ab illis*, qui eos tenerentur defendere p.2.d.15.n.43.
IMPUTARI *aliquid non poteſt* ei, qui non facit id, quod facere non tenebatur p.1.d.8.nu.155.
Inter **IMPUBERES** *quando contrahi* poſſit matrimonium p. 2.d.17.num.11.
INÆQUALITAS *inter Sponſos* an ſit cauſa diſſolutionis Sponſalium p. 1.d.6.nu.43.
INÆQUALE *Matrimonium an poſſit impediri* à Matre Sponſi p.2.d.21.per tot.
INCERTITUDO *Pii relicti excluditur* à declaratione Executorum Teſtamentariorum p.1.d.5.nu.17.
Nec non ex facti circumſtantiis, & conjecturis ibid.
Uſus, & Perſonarum concurrere debet, ut habeant locum Privilegia R.F.p.1.d.5.nu.13.
INCIVILE *eſt proprio teſtimonio reſiſtere* p.1.d.2.n.33.
INCLINARE *caput Magiſtratui* an liceat Sacerdoti poſt celebrationem Miſſæ p.1.d.9.n.128.
INCONGRUA *dubiorum concordatio* Clientibus præjudicialis eſt p.1.d.9 n.172.
INCONVENIENS *intolerabile eſt*, quod Cappellanus Offic. V. habeat majorem authoritatem, ac habeat Princeps. p. 2. d. 30.per tot.
In **INCOGNITUM** *non fertur voluntas* par. 1. diſcept. 25. num.14.
INCOMPATIBILITAS *unius diſpoſitionis* cum altera, ex quibus deſumatur p.1.d.3.§.1.n.23.
Quæ **INCULCANDA** *ſunt*, *breviter* attingere, prævaricatio eſt p.1.d.8.nu.144.
INDECORUM *quod eſt, tolerari* non debet p. 2. diſcept. 13. §.1.num.29.
INDEVOLUTIVO *nemini denegatur* reſtitutio in integrum p.2.d.1.§.4.n.1.
INDIGNUM *eſt proprio* teſtimonio reſiſtere par. 2. diſcep. 10. num.38.
INDIRECTE *præjudicandum non eſt* Regularibus circa funeris emolumenta p.1.d.11.n.21.
INDISSOLUBILE *quo jure dicatur* Matrimonium conſumatum p.2.d.3.n.6.
INDULTA *cauſa ſtudii* propter ætatem, quando concedantur, & quando expirent p.1.d.12.nu.11.
INDUBITATUM *nihil eſt, quod* dubitationem ſuſcipere non poſſit p.1.d.3.nu.118.
INDUCTA *in favorem operari* non debent diminutionem p. 1. d.3 §.1.nu.31
INDULGENTIARUM *effectus an ſit actus* Juriſdictionis p. 1.d.2.nu.39.
Sub **INDULTIS** *gratioſis* an veniat reſervatio, contenta in corpore Juris p.2 d.12.nu.17.
INEFECTUATUS *quando eſt actus*, non attenditur p.1.d.7. num.66.
INEFFECTUATI *actus confirmant* potiùs, quàm deſtruant conſuetudinem part. 1. diſcept.9. num. 142. & par.2. diſcep. 13.§.2.nu.14.
INFANTES *& fœminæ ſunt* capaces Portionum Ripæ, & Collegii Scrip. A.p.2.d 30.nu.52.
INFERIOR *judicare non* debet de viribus Sententiæ Superioris p.2.d.10.nu.26.
In certo loco poteſt magis dignum præcedere par. 1. diſcept. 1. num.63.
INFIRMITAS *prodeſt in multis caſibus* part. 1. diſcept. 4. num.119
Sed à tali prodeſſe, libera nos Domine: Ibid.
Ab **INFIRMITATE** *impeditus Beneficiatus* quando teneatur celebrare Miſſas, ex d. cauſa non celebratas par. 1. diſcep.4. à num.12.
INFIRMIS *cum periculo exiſtentibus*, aſſiſtere debent Parochi p.2.d.21.n.92.
Eiſque Sacramentum extremæ Unctionis adminiſtrare. Ibid.
Etiam ſi ſanæ mentis non ſint, dummodo id poſt rationis uſum acciderit. Ibid.
INFORMATI *præſumuntur Epiſcopi* de juribus ſuarum Eccleſiarum p.1.d.7.nu.9
INHABILITAS *primo vocati*, aperit locum ſecundo vocato p 1.d.22.nu.34.
INHIBITIO *quando timenda*, vel non timenda ſit p. 2. d. 5. per tot.
Contra **INHIBITIONEM** *Ordinarii quando* contractum eſt Matrimonium an valeat p.2.d.17 nu 40.
INIMICI *aliquando objicere ſolent* ea, quæ amici laudaverant p.1.d.2.nu.36.
INJURIA *fit Majori*, nequando illum Minori part. 1. d. 8. num.167.
INJURIAM *nemini facit*, qui ſuo jure utitur part. 1. diſcep. 21.num.122.
INJUSTITIA *apparere debet ex* novis juribus pro obtinenda reſtit.in integrum p 2.d.1.§.4.n.5.
Notoria debet eſſe pro obtinenda appellatione adverſus tres Sententias p.2.d.1.§.4.nu.3.

Digitized by Google

INDEX RERUM

Statoria eſſe debet pro obtinenda reſtitutione in integrum p. 2. d. 1. §. 14. nu. 3.

INJUSTUM, *perverſum, & temerarium* quando dicatur Judicium p. 1. d. 8. n. 133.

INNOCENS *nemo poteſt eſſe*, ſi ſufficeret accuſare p. 1. d. 10. n. 59. & p. 2. d. 15. n. 32.

INNOCENTIANA *Bulla quando* ſoleat inſervire Superioribus ad vexandos Subditos p. 2. d. 15. nu. 51.

INNOVANDUM *aliquid non eſt* poſt appellationem par. 1. d. 10. n. 18.

INNOVATIONES *fugiendæ ſemper* ſunt p. 2. d. 7. nu. 84. & d. 9. nu. 19.

Contra INNOVATIONES *omnia jura* præſumunt mala p. 2. d. 7. nu. 42.

INNOBEDIENTIA *ſi non noceret* contumacibus, humilibus non prodeſſet obedientia p. 2. d. 23. n. 72.

Dictio INOLTRE *eſt initiativa diſcurſus* part. 1. diſcept. 3. num. 203.

INSERVIENS *ſub ſpe Remunerationis*, ſi illa fruſtetur, nullam habet actionem p. 2. d. 1. §. 14. n. 30.

INSINUARI *an debeant donationes* vitalitiæ p. 2. d. 1. ℌ. 9. il 2. nu. 25.

INSINUATIO *non requiratur* in donatione, facta à Cardinali p. 2. d. 1. ℌ. 9. il 2. à n. 11.

Quare introducta fuerit p. 2. d. 1. §. 9. il 2. n. 15.

Non requiritur in donatione remuneratoria, nec non in illa, facta à Perſonis Eccleſiaſticis p. 2. d. 1. §. 14. n. 33.

De INSINUATIONE *ſequentibus legibus*, Eccleſiaſtici ſubjecti non ſunt p. 2. d. 1. ℌ. 9. il 2. n. 20.

INSTANTANEA *correctio evitanda eſt* part. 1. diſcept. 3. num. 197.

INSTANTIA *pro diſſolutione* Sponſalium, ſupponit illorum concluſionem p. 2. d. 6. nu. 52.

INSTARE *pro præcepti* exequutione poteſt ille, qui præcurrit auxilio p. 1. d. 3. n. 312.

INSTITUTUM *Carmelitarum quando* originem habuerit p. 2. d. 7. nu. 49.

INSTRUMENTUM *quando dicatur clarum*, ne declaretur ab obſervantia p. 1. d. 3. n. 355.

Publicum plenè probat p. 1. d. 7. n. 69. & d. 12. n. 33.

INSTRUMENTI *integro tenore* non exhibito, non probat particula illius p. 2. d. 15. n. 19.

Verbis præferuntur Partium conventiones, & Capitula p. 1. d. 7. num. 8.

Per INSTRUMENTUM *quando ſit danda Pux* par. 1. d. 9. num. 36

INSTRUMENTA *omnia, concernentia res Eccleſiarum*, rogare an poſſint omnes Notarii p. 2. d. 16. n. 91.

Nec non, an cogi poſſint dare illorum copiam part. 2. diſcept. 16. num. 91.

Dictio INTEGRE *excludit quamlibet* diminutionem part. 1. d. 8. nu. 126.

INTEGRI *Teſtes hodiè* vix reperiri poſſunt, & quare part. 4. d. 1. §. 7. n. 10.

INTEGRUM *eſt judicium illud*, quod plurimorum Sententiis confirmatur part. 1. diſcept. 3. numer. 244. & d. 20. num. 12.

INTELLECTUS, *datus* ab obſervantia, præfertur literali ſenſui Scripturæ, ejuſque veriori ſignificatui p. 1. d. 3. n. 44. & à n. 362.

In INTELLECTU *nihil eſt, quod priùs non* fuerit in voluntate p. 2. d. 7. n. 16.

INTELLIGENDA *ſunt indefinitè* verba generalia part. 1. d. 2. num. 24.

INTENTIO *Partium præferenda* eſt verborum cortici p. 1. d. 3. nu. 201.

Principalis ut adimpleatur, impropianda ſunt verba part. 1. d. 3. num. 270.

Teſtatoris fruſtrari non debet p. 1. d. 3. §. 2. n. 28.

INTENTIONI *debeat deſervire verba* p. 1. d. 3. n. 68.

INTENTIONEM *ſuam concludentius probare* debet Actor, quando illa non eſt Juri conformis p. 2. d. 20. n. 9.

INTERESSATI *Teſtes nihil probant* p. 1. d. 7. n. 49.

INTERPRETATIO *judicialis, legalis*, & poteſtativa, nec non doctrinalis, in quo differant p. 1. d. 5. n 23.

In dubio facienda eſt favore divini Cultus p. 1. d. 2. n. 29.

Omnis ſumenda eſt ad evitandum abſurdum part 1. diſcept. 3. § 1. nu. 21.

Ad evitandam duplicitatem obligationis part. 1. diſcept. 3. numer. 284.

Favore divini Cultus p. 1. d. 7. n. 40.

INTERPRETATIONES *cedunt nativo Sermoni* part. 1. d. 3. num. 136.

Aliquæ adeo contortæ ſunt, ut aſſimilentur detorſionibus *delli Ciavuttini* p. 2. d. 21. nu. 49.

INTERPRETATIVA *obſervantia* contentatur paucis actibus p. 1. d. 3. n. 395.

INTERPRES *fidu diſpoſitionum* eſt obſervantia par. 1. d. 3. ℌ. 1. nu. 42.

INTERPRETIS *Expenſæ an debeant* reſici p. 2. diſcept. 1. §. 15. à nu. 11.

INTIMATUM *ſi non eſt* decretum, non obligat p. 1. d. 13. num. 77

INTOLERABILE *inconveniens eſt, quòd Cappellanus* Officiorum vacabilium habeat authoritatem, majorem Principi p. 2. d. 3. per tot.

INTOLERABILES *ſunt Expenſæ Litis*, præcipuè in Urbe p. 2. d. 1. §. 14. n. 21.

INVENITUR *facilè, quòd à pluribus* quæritur p. 1. d. 18. n. 106. à p. 2. d. 7. n. 92.

INVERISIMILE *eſt, quod plures* Perſonæ conſpirent in perniciem alicujus p. 1. d. 3. n. 55.

INVERISIMILIA *quando deponit* Teſtis, ei non creditur p. 2. d. 20. num. 35.

INVITUS *nemo cogitur diſponere* de ſuis bonis part. 2. d. 21. num. 110.

INVITI *an aliquem recipere teneantur* Collegiales in Collegio p. 1. d. 18. nu. 19.

INUTILES *circuitus evitundi ſunt* p 2. d. 5. n. 29.

IRASCI *quare non debeant Superiores*; à quibus appellatur p. 1. d. 10. nu. 53.

IRRATIONABILIS *dicitur conſuetudo* ſibi appropriandi res alienas p. 1. d. 8. per tot.

Quando eſt conſuetudo immemorabilis, non attenditur p. 1. d. 8. num. 194.

Dicitur conſuetudo, quando aliquem gravat p. 1. diſcep. 8. numer. 181.

Conſuetudo ſequenda non eſt p. 1. d. 8. à n. 43.

Conſuetudo eſt impræſcriptibilis p. 1. d. 8. n. 84.

Conſuetudo ſperni debet p. 2. d. 30. n. 90.

IRRATIONABILITER *quandoquis* dicatur diſſentire p. 1. d. 18. per tot.

ITINERIS *Ductori an debeatur aliqua* merces in aſſociatione Cadaveris p. 2. d. 21. à n. 67.

Quo ITUR *non debet obſervari*, ſed quo eundum eſt p. 1. d. 4. n. 139. & d. 19. n. 11.

JUDAICE *inſiſtere non debet Judex in* formalitate verborum p. 1. d 3. n. 268.

JUDEX *conſiderare debet finem*, non ſolum principium conſuetudinis p. 1. d. 8. nu. 97.

Inſiſtere non debet judaice in formalitate verborum part. 1. d. 3. num. 268.

Patiens eſſe debet p. 1. d. 3. n. 263.

Quando poſſit ſupplere conſenſum injuſtè diſſentientis part. 1. d. 18. per tot.

JUDICANDUM *non eſt de legibus*, ſed ſecundum Leges p. 2. d. 21. nu. 183.

Non eſt exemplis p. 2. d. 23. n. 77.

JUDICARE *alterum eo modo quis debet*, quo ſeipſum vellet judicari p. 1. d. 8 nu. 111.

Non debet Teſtis p. 2. d. 1. §. 12. n. 13.

Non debet Teſtis, ſed teſtari de mero facto part. 2. diſcept. 20. num. 42.

In JUDICATUM *trunſuctæ Sntentiæ*, quadrant rotunda p. 1. d. 14. n. 17.

JUDICES *de Partibus* quando cognoſcere poſſint Cauſas, concernentes Sac. Ritus p. 2. d. 10. per tot.

In propria Civitate an poſſint eſſe Cives part. 2. diſcept. 10. numer. 49.

Juſti, ſapientes, & propitii quæri ſolent à Litigantibus p. 2. d. 1. §. 15. nu. 31.

Oſtendere debent Partibus Relationes, quas faciunt Superiori p. 1. d. 3. n. 127.

JUDICUM *Relationibus quando* adhibenda ſit fides p. 1. d. 3. num. 126.

JUDICIBUS *neceſſaria eſt patientia* p. 2. d. 1. ℌ. 5. n 4.

JUDICIALIS, *& charitativa* denunciatio, in quo differant p. 2. d. 15. n. 33.

JUDICIUM *eſt multis placere*, uni acceptum eſſe gratia eſt p. 1. d. 20. n. 14.

Illud integrum eſt, quod multorum Sententiis confirmatur p. 1. d. 20. n. 12. & p. 2. d. 7. n. 92.

Quando dicatur injuſtum, perverſum, & temerarium p. 1. d. 8. nu. 133.

In JUDICIIS *audiri non ſolent*, niſi illi, quorum intereſt p. 1. d. 3. nu. 125.

Servanda eſt æqualitas p. 2. d. 1. §. 14. n. 4.

Et in illis quaſi contrahitur Ibidem.

JUNIOR *præfertur Seniori* in Legato ſtudii part. 1. diſcept. 22. num. 31.

JURAMENTI *individuitatis vigore*, Teſtis in uno falſus, fidem in reliquis non meretur p. 2. d. 20. nu. 44.

Sine JURAMENTO *quando eſt facta* Atteſtatio, fidem non facit p. 2. d. 22. n. 21.

Am-

Digitized by Google

Amplia etiam ſi illa facta ſit à Perſona, in maxima Eccleſiaſtica dignitate conſtituta p. 2. d. 22. n. 21.
Inter JURAMENTUM, *& ſimplicem* loquelam Deus non facit differentiam p. 2. d. 6. n. 29.
JUS *bonum clarum abſorbet* contrariam poſſeſſionem part. 2. d. 23. num. 35.
Canonicum in materia peccati præfertur Juri Civili p. 1. d. 21. num. 46.
Naturale dicitur id, quod æquum eſt part. 1. diſcept. 8. numer. 180.
Præſentandi in Eccleſia Regulari non poteſt acquiri ſine Apoſtolico beneplacito p. 2. d. 23. n. 52.
Cum JURIS *diſpoſitione quando concordat* praxis aliqua, præfertur praxi contrariæ p. 1. d. 4. n. 137.
Peſſimi optimum ſignum eſt, inſiſtere in authoritatibus revocatis p. 2. d. 30. nu. 76.
JURI *Civili præfertur Jus* Canonicum in materia peccati p. 1. d. 21. nu. 46.
Civili ſtudere non poſſunt Clerici p. 1. d. 22. n. 18.
Limita in Urbe ex Privilegio Leonis X. nu. 19.
Communi præfertur Conſtitutio Synodalis part. 2. diſcept. 25. num. 20.
Sepeliendi an poſſint renunciare Religioſi tempore ſundationis Conventus p. 1. d. 7. n. 76.
à JURE, *quod conceditur* precibus impetrandum non eſt p. 1. d. 7. num. 19.
JURE *ſuo qui utitur*, injuriam nemini facit part. 1. d. 21. num. 122.
De JURE *malo alicujus* quando conſtat, non attenditur illius poſſeſſio p. 1. d. 7. n. 68.
In JURE *nihil hodie* pacificum reperitur part. 2. diſcept. 1. §. 4. num. 4.
JURA *omnia malè præſumunt* contra innovationes part. 2. d. 7. num. 42.
Omnia clamant pro exequutione Tranſactionum par. 2. diſcept. 5. num. 18.
Proteſtanti dicuntur ſemper præſervata part. 2. diſcept. 6. numer. 64.
JURISCONSULTI *rarò litigant* part. 2. diſcept. 1. §. 13. num. 8.
JURISDICTIONIS *effectus an ſit* Indulgentiarum conceſſio p. 1. d. 2. n. 39.
Signum an ſit Faldiſtorium p. 1. d. 2. n. 34.
JURISDICTIONEM *annexam non habent* omnia Officia vacabilia Romanæ Curiæ p. 1. d. 8. nu. 136.
Nullam habent Parochi Sæculares in Eccleſiis Regularibus p. 1. d. 7. n. 14. & p. 2. d. 25. nu. 32.
à JURISDICTIONE *Ordinariorum* an exempti ſint Miſſionarii p. 2. d. 14. §. 1. nu. 9.
JUSTITIÆ, *& æquitatis* cultrices eſſe debent Moniales p. 2. d. 5. num. 26.
Requiſitum eſt unicuique dare, quod ſuum eſt p. 1. diſcept. 21. num. 116.
JUSTUM *aliquando datur*, cujus contrarium eſt juſtius p. 2. d. 5. num. 28.
Quod non eſt, *utile* dici non poteſt p. 2. d. 30. n. 61.

L

LACRYMÆ *pondera vocis aliquando habent* p. 1. d. 12. n. 83.
LÆSIO *non dicitur probata*, quando non conſtat de nullitate, vel injuſtitia præcedentis Judicati p. 2. d. 1. §. 14. n. 3.
Sine LÆSIONE *non datur reſtitutio* in integrum p. 2. d. 1. §. 14. num. 3.
LAICI *Appaltatores an poſſint* viſitare Macellum Eccleſiaſticorum p. 2. d. 28. n. 10.
LAICUS *Gubernator quotuplici* ductu thurificandus ſit p. 1. d. 9. num. 19.
LAICI *quare quotidie* ſacra Communione refici non poſſint p. 1. d. 4. nu. 143.
LAMPAS *ante SS. Sacramentum ſub qua pœna* accenſa debeat retineri p. 2. d. 16. n. 92.
LAPIS *aptandus eſt ad Amuſſim*, non è contra p. 1. d. 8. nu. 47. & d. 21. n. 26.
Si LAPIDES *loqui ſcirent*, aliquando veritatem aperirent p. 2. d. 21. nu. 87.
De LATA *culpa quis teneatur* p. 1. d. 8. n. 157.
LATINI *Sacerdotes* an debeant quotidie celebrare p. 2. d. 9. num. 26.
LAUDARE *Deum in ſono Tubæ* permiſſum eſt part. 1. d. 9. num. 160.
Quando quis ſeipſum poſſit ſine peccato p. 1. d. 13. nu. 66.
LAUDUM *arreptatum* exequutioni demandari debet par. 2. d. 10. nu. 34.
LAUS *irriſoria* quando verificetur p. 2. d. 30. n. 67.
LEX *non promulgata* non obligat p. 1. d. 13. n. 75.
Ubi non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus p. 2. diſcept. 14. §. 1. nu. 34.
LEGIS *mutatio*, *quibus* concurrentibus facienda ſit part. 2. diſcept. 7. num 72
Vim an habeat Cæremoniale p. 2. d. 13. §. 1. n. 25.
Pro LEGE *reputantur reſolutiones punctuales* Sac. C. par. 1. d. 1. nu. 21.
Servanda eſt Papæ voluntas p. 2. d. 8. n. 36.
LEGES *non conſiderant ea*, quæ rarò accidunt p. 1. d. 4. à n. 91. & d. 22. n. 15.
Non habent oculos retro p. 1. d. 13. n. 73. & part. 2. diſcept. 30. & num. 81.
Reſpiciunt futura, non præterita Ibidem.
Et quando id limitetur Ibidem.
Oppoſita Privilegiis R. F. quando poſſint apponi à Teſtatore p. 1. d. 5. num. 30.
Particulares dicuntur Conſtitutiones Synodales p. 2. d. 13. §. 1. num. 27.
Nec non reſolutiones SS. Congregationum p. 1. diſcept. 14. numer. 36.
Tanquam LEGES *exequi debent* Conſtitutiones Religioſorum p. 1. d. 20. n. 6.
Servandæ ſunt Monialium Regulæ p. 2. d. 23. n. 16.
De LEGIBUS *non eſt judicandum*, ſed ſecundùm leges part. 2. d. 21. n 183.
LEGALIA *ſtudia in adoleſcentia* incipienda ſunt part. 1. d. 22. nu. 14.
Interdicta ſunt Clericis p. 2. d. 24. n 36.
LEGATI, *relicti pro ſtudiis* legalibus an ſit capax Sacerdos p. 1. d. 22. per tot.
Nec non ille, qui excedit ætatem triginta annorum Ibidem.
Et ille, *qui capit* ſtudere Medicinæ Ibid. nu. 29.
In LEGATO *pro exoneratione* Conſcientiæ quando intrent Privilegia R. F. p. 1. d. 5. à nu. 25.
Studii, *junior* præfertur Seniori part. 1. diſcept. 22. numer. 31.
LEONELLI *motivum in quo conſiſtat* part. 2. diſcept. 1. §. 10. num. 51.
De LEVI, *& leviſſima culpa quis teneatur* par. 1. diſcept. 8. num. 157.
LIBER *antiquus probat* p. 1. d. 3. n. 332.
In quo adnotantur Miſſæ, ſub qua pœna Epiſcopis exhiberi debeat à Parochis p. 2. d. 16. nu. 98.
Parochi ut probet quid requiratur part. 1. diſcept. 11. numer. 29.
Privatus Monaſterii non probat contra Tertium part. 2. d. 23. num. 57.
Tempore non ſuſpecto ſcriptus, & adminiculatus, probat p. 1. d. 3. nu. 341.
Verificatus in aliquibus Partitis, verus præſumitur in aliis p. 1. d. 3. num. 336.
LIBRI *legalitatem comprobat* ſpecificatio Partitarum part. 1. d. 3. num 339.
In LIBERALITATE *Princeps creſcere*, non decreſcere debet p. 1. d. 8. n. 90.
LICENTIA *cædendi Arbores* Eccleſiarum, gratis concedenda eſt p. 2. d. 16. nu. 93.
LIMITATIO, *non conjecturis*, ſed concludenter probanda eſt p. 1. d. 7. nu. 79.
LIS *quando dicatur penitus extincta* part. 2. diſcept. 1. §. 1. per tot. & §. 3.
LITIS *Expenſæ agitatæ* in SS. Congregationibus an, & quando reficiantur p. 1. d. 21. à n. 133.
In fine ſolent aliquando rem principalem ſuperare part. 2. d. 1. §. 15. nu. 26.
LITE *aliquando major eſt quæſtio*, & de modico non modicè dubitatur p. 2. d. 1. §. 15. n. 26.
LITES *aliquando amittuntur* propter multas circumſtantias p. 2. d. 30. nu. 58.
Circa præcedentiam an ſint laudabiles part. 1. diſcept. 1. numer. 6.
Inter Religioſos celeriter terminandæ ſunt, & quare part. 1. d. 7. n 36. & p. 2. d. 25. n. 6.
Noctes inſomnes tranſigere faciunt part. 2. diſcept. 1. §. 15. num. 2.
Procuratoribus, *& Advocatis* cibaria dulciſſima ſunt, Litigantibus verò amaræ valdè p. 2. d. 1. §. 15. n 27.
LITIUM *Concinnatores quinam dicantur*? part. 2. d. 1. §. 1. num. 54.
Expenſæ, *præcipuè* in Urbe, magnæ ſunt p. 1. d. 2. nu. 53. & d. 13. n. 45. & p. 2. d. 1. §. 13. n. 1.
LITIBUS *implicari non debent* Perſonæ Eccleſiaſticæ, & quare p. 2. d. 10. nu. 13.
LITIGANTES *diſcere debent* à Curialibus non litigare p. 2. d. 1. §. 13. nu. 7.
In LIMINE *fundationis Beneficii* quæ conditiones apponi poſſint p. 1. d. 18. à n. 59.

LISTÆ *Locorum Montium quomodo* fieri debeant à Compu-
tiſtis qnolibet bimeſtri p. 1, d. 8. n. 165,

LOCUS *dignior quiſnam dicatur* p. 1. d. 1. n. 57,

LOCA *Pia faciliùs* cenſus extinguere ſolent p. 1. d. 8. nu-
mer. 11.

Priora, & *digniora non poſſunt* cedi humilitatis prætextu p. 1,
d. 18. nu. 49.

Religioſa in quo differant à Locis piis part. 2. d. 29. num. 56.

Enumerantur requiſita Loci religinſi, Ibidem,

LOCA *Montium*, *contentia* ſub nominibus Locorum Piorum,
indicantur p. 1. d. 21. n. 37,

LOCORUM *Montium Computiſta* quomodo Liſtas confice-
re debent qunlibet bimeſtri p. 1. d. 8. n. 165.

Montium privilegia punctualiter ſemper ſervata fuerunt par. 1,
d. 21. num. 113,

Montium Strena an debeantur p. 1. d. 21 per tot,

LOCORUM *Piorum Computa* an poſſint revideri ab Epiſco-
pis, tam quoad ſpiritualia, quàm quoad temporalia part. 2.
d. 29. per tot.

Ad quem effectum an Libri traſportandi ſint ad Palatium Epiſ-
copale. Ibidem.

A LOCIS *Pijs in quo differant* Loca religioſa part. 2. diſcept.
29. num. 56,

Enumerantur requiſita Loci religinſi Ibidem à n. 42.

LOCANS *ſuas operas*, quando mercedem accipere debeat,
etiam ſi illas non præſtet part. 2. d. 1. §. 9. n. 5.

LOCARE *operas ſuas* an quis poſſit toto tempore ſuæ vitæ
p. 2. d. 1. §. 13. nu. 12,

Petrus LOMBARDUS *an fuerit illegitimus* par. 1. diſcept.
12. num. 147,

LOQUUTIO *diſcretiva demonſtrat* diverſam vuluntatem p. 1,
d. 3, num. 179.

Card DE LUCA *appellatur Juris* noſtri Illuſtrator à Rota p.
2, d. 1. §. 8. nu. 8,

Domi ſua cuidam magnatitiæ Familiæ inſervivit p. 2. diſcept.
1. §. 8. nu. 8

Per annos 34. Advocati munus in Urbe exercuit p. 2. diſcept.
1, §. 11. nu. 13,

De LUCRO *captando* quando quis agit, poſtponitur ei, qui
agit de damno vitando p. 1, d. 8. n. 63,

LUCROSÆ *an ſint Depoſitaria* Locorum Montium p. 1. d.
21, num. 17.

Ad LUMEN *feneſtra faciliè* permitti debent p. 2. d. 5. n. 21.

LUTUM *denſum non debet* eſſe finis Chriſtianarum opera-
tionum p. 2. d. 30. n. 53,

M

MACELLUM *diſtinctum an poſſit* retineri ab Eccleſiaſticis
p. 2 d. 28. per tot.

Illudque an poſſint viſitare Appaltatores Laici part. 2. diſcept.
28. per tot.

MAGISTRATUS *Narnia Scamnum retinet* in Presbyterio
propè Thronum Epiſcopi p. 1. d. 9. n. 124.

Secularis quale habeat tractamentum in Eccleſia part. 1. d. 9.
per tot.

Quando poſſit retinere Scamnum in Presbyterio part. 1. diſcept.
9. num. 48.

Quomodo excipi debeat in Eccleſia ad diſtinctionem Canonico-
rum p. 1. d. 9. n. 38.

Quotuplici ductu thurificandus ſit? p. 1. d. 9. n. 17.

Retinere Scamnum in qua parte Eccleſiæ poſſit p. 1. diſcept. 9.
num. 47.

MAGISTRATUS *Veliterni prærogativa* indicantur part. 1.
d. 9. per tot.

MAGISTRATUS *perpetui digniores* ſunt temporalibus p.
1. d. 9. num. 33.

MAJOR *pars in actibus collegialibus* quando præjudicet mi-
nori p. 2. d. 4. à nu. 29.

MAJORA *quando minoribus coæquantur*, minoris compara-
tio majoris injuria eſt p. 1. d. 8. n. 167.

MAJORUM *Sepulchrum quodnam dicatur* p. 2. diſcept. 21.
à num. 156.

In illo ſepeliri debet Defunctus. Ibid.

Nec contrarium poteſt demandare hæres. Ibidem n. 160.

MAJUS *cui conceditur*, permittendum eſt minus part. 1. d.
2. num. 31.

MALA *conſuetudo evelli debet* p. 1. diſcept. 8. num. 14. & p.
2. d. 21. num. 30.

Nunquam præſcribitur p. 1. d. 8. nu. 83.

Quare ſe habeat ad inſtar falſæ monetæ part. 1. diſcept. 8. nu-
mer. 67.

MALI *præſumptio ceſſat* in actibus, publicè factis part. 1. d.
3. §. 1. nu. 35.

MALAM *Cauſam quando quis habet*, tunc opus habet exor-
dio p. 1. d. 3. num. 131.

MALA *facienda non ſunt*, ut indè eveniant bona part. 2. d.
30. num. 63.

MALITIA *quando ſuppleat ætatem* in matrimoniis part. 2.
d. 17. per tot.

Ad dictum effectum quomodo id probetur part. 2. diſcept. 17.
per tot.

In MALITIA *nemo gloriari debet* p. 1. d. 12. n. 37.

MANCIA, *ſeu Strena*, an poſſit dari, & recipi occaſione
Locorum Montium p. 1. d. 21. n. 85.

MANDANTI, *non exequenti* tribuitur actus p. 1. d. 12. nu-
mer. 51.

MANDATUM *Procura probatur* ex actibus ſubſequentibus
p. 2. d. 17. nu. 6.

Ex MANUALIBUS *Miſſis an poſſit detrahi* aliquid pro ſacris
Utenſilibus p. 2. d. 26. nu. 16.

MANUS *dextera an ſemper ſit locus dignior* par. 1. diſcept. 1.
num. 61.

MANUTENTIO *nulla datur* in actibus facultativis par. 2. d.
3. num. 30,

MANTELLETTAM, & *Rocchettum quando* deferre poſ-
ſit Prothonotarius honorarius part. 1. diſcept. 1. per tot.

Circa MANUTENTIONEM *reſpondere non ſolent* Sac. Cong.
p. 1 d. 7. nu. 21,

Aldus MANUTIUS *Bibliothecam vendidit* pro impreſſione
ejus Librorum p. 1. d. 8. n. 18,

MARTINI *Hiſtoriolam* qui referant part. 2. diſcept. 7. nu-
mero 62,

MARTINI IV. *dictum refertur* part. 2. diſcept. 30. nu-
mero 67.

MARTYROLOGIUM *quid ſignificet* part. 1. diſcept. 3.
num. 72.

MATER *Sponſi an poſſit impedire* Filii inæquale Matrimo-
nium p. 2. d. 22. per tot.

MATRICES *Inſtrumentorum* dicuntur Capitula Partium p. 1.
d. 7. nu. 28.

MATRICITAS *Eccleſiæ ex* quibus probetur par. 2. diſcep. 13.
per tot.

Propria in ſola Cathedrali verificatur part 2. diſcept. 13. §. 2.
num. 1.

MATRICITATIS *Requiſita indicantur* p. 2. diſcep. 13. §. 2.
num. 3.

MATRIMONIUM, *à principio nullum*, per ſequentem co-
pulam non convalidatur p. 1. d. 15. n. 26.

Clandeſtinum ſecunda ſpeciei quodnam ſit? par. 1. diſcept. 15.
num. 34

Conſumatum an poſſit diſſolvi, etiamſi illius conſumatio verifi-
cetur ſine penetratione vaſis mulieris par. 2. diſcept. 3. n. 16.
& per tot,

Quo jure dicatur indiſſolubile p. 2. d. 3. n. 6.

Contrahendum faciliùs impeditur, quàm diſſolvatur contra-
ctum p. 2. d 22. n. 13.

Contractum adverſus Inhibitionem Ordinarii, an valeat part.
2. d. 17. nu 40.

Cum Meretrice contractum an ſit actus meritorius part. 2. d.
22. num. 12,

Inæquale an poſſit impediri à Matre Sponſi part. 2. diſcept. 22.
per tot,

Metu contractum nullum eſt, etiamſi fuerit conſumatum p. 1.
d. 15. nu. 25. p. 2. d. 3. per tot.

Nullum eſt, *quando fuit* contractum poſt revocationem Man-
dati Procuræ p. 1. d. 15. per tot.

Amplia etiamſi illa ignota ſit à Procuratore. Ibid.

Per Procuratorem validè contrahi poteſt part. 2. diſcept. 17.
per tot.

Poſt revocationem Procuræ contractum, nullum eſt, etiamſi
in illo adfuiſſet juramentum de non revocando part. 1. d. 15.
num. 31.

Probatur ex Fide Parochi p. 2. d. 17. n. 1.

Quando dicatur metu contractum p. 1. d. 15. per tot.

Quando poſſit contrahi inter Impuberes p. 2. d. 17. n. 11.

Quando ſoleat declarari nullum ex hactenus deductis à S. Con-
gr. p. 2. d. 22. nu. 28.

Ratum an poſſit diſſolvi, uno ex Conjugibus diſſentiente part.
2. diſcept. 3. nu. 9.

MATRIMONII *conſumatio an poſſit* verificari ſine penetra-
tione vaſis mulieris p. 2. d. 3. nu. 16.

Favorabilitas non habet locum, quando eſt clandeſtinum p. 1.
d. 15. nu. 35.

Pro MATRIMONII *validitate Baptiſmi* ſola paritas ſuffi-
cit p. 2. d. 22. nu. 11.

MATRIMONIUM *contrahere quando* poſſit cogi Sponſus
p. 2. d 6. per tot.

Quando debeat contrahere Sponſus, deflorans Sponſam par. 2.
diſcept. 6. nu. 33.

Etiamſi illud fictè promiſerit. Ibid.

Pro MATRIMONIO *quando in dubio inclinandum ſit* p. 2.
d. 22. num. 29.

MATRIMONIORUM *metu contractorum* diſſolutiones exempla indicantur p. 2. d. 3. n. 15.

In MATRIMONIIS *quando malitia* ſuppleat ætatem p. 2. d. 57. per tot.

Ad dictam effectum quomodo id probetur. Ibid.

MEDIA *præſumuntur*, habitis extremis p. 1. d. 12. nu. 65 p. 2. d. 2. nu 44.

MEDIATOR *Teſtis plenè probat* part. 2. d. 1. §. 5. num. 27. & 12. nu. 4.

Verbum MEDEMAMENTE *repetitionem importat* p. 1. d. 3. nu. 325.

MEDICI *honori quando non detrahat* mors Infirmi part. 2. d. 30. num. 58.

Raro pharmaca ſumunt p. 2. d. 1. §. 13. nu. 8.

A MEDICIS *ſibi præſcriptas regulas* Curiales in certis Cauſis ſervare non poſſunt p. 1. d. 8. n. 153.

MEDICINÆ *qui capit ſtudere*, non eſt capax legati, relicti pro Studentibus Legibus part. 1. d. 22. nu. 29.

MEMBRA *ſeparari non* debent à proprio Capite p. 2. d. 13. §. 1. num. 65.

MENDAX *quando eſt Teſtis*, nihil probat p. 2. d. 7. nu. 49. & d. 20. nu. 36.

De MENDACIO *ne quis convincatur*, loca præciſa Anthorum indicare non ſolet p. 2. d. 22. n. 22.

MENDICANTES *an teneantur contribuere Seminario* pro Beneficiis, illis unitis p. 2. d. 24. n. 14.

MENDICARE *non debent divinis* Miniſteriis adſcripti p. 1. d. 4. num. 2.

De MENDICI *exiguitate velle* fieri divitem, crudelitas magna eſt p. 1. d. 21. n. 36.

MENS *Teſtatoris potentior eſt verbis* part. 1. diſcept. 3. §. 1. numer. 29.

Veriſimilis Contrahentium attendenda eſt pro interpretatione contractus p. 1. d. 3. n. 73.

MENTIRI *aliquando ſolet quis*, reprehendendo ea, quæ vera non ſunt p. 2. d. 3. n. 162.

Non præſumitur proximus morti p. 1. d. 3. num. 332. & par. 2. d. 2. §. 12 n. 5.

Qui putat alios, debet proferre Teſtes, quibus illi credatur p. 2. d. 7. nu. 28.

MERCATUS *an fieri poſſint* diebus feſtivis p. 2. diſcept. 26. numer. 87.

MERCES *aliqua an debeatur* Ductori itineris in aſſociatione Cadaverum p. 2. d. 21. à n. 167.

MERCEDEM *accipere quando poſſit* locans operas ſuas, & illas non præſtans p. 2. d. 1. §. 12. n. 14.

Conſequi debet ſolitus locare operas ſuas part. 2. diſcept. 1. §. 14. num. 7.

MERCEDE *ſua dignus eſt Operarius* part. 2. diſcept. 30. num. 92.

Cum MERETRICE *Matrimonium contrahere*, an ſit actus meritorius p. 2. d. 22. n. 12.

MERITORIUM *an ſit Matrimonium* contrahere cum Meretrice p. 2. d. 22. n. 12.

METUS *an excludatur ex* facili recurſu ad Principem p. 1. d. 17. num. 55.

An probetur ex præſentia Patris in emittenda profeſſione p. 1. d. 17. nu. 62.

Comprobatur à probibitione alloquendi Monialem part. 1. d. 17. num. 44.

Concludenter probandus eſt p. 2. d. 6. n. 22.

Difficilis eſt probationis p. 1. d. 15. n. 15.

Faciliùs probatur, quando fuit incuſſus ab homine ferocis naturæ p. 1. d 12. n. 36.

Faciliùs incutitur Pueris teneræ ætatis part. 1. diſcept. 52. numer. 40.

Infertur animo, vis Corpori p. 2. d. 3. n. 20.

Probatur à publica voce, & fama p. 1. d. 17. n. 97.

Ab unico Teſte adminiculato p. 2. d. 15. n. 18.

Ex minis, tàm contra propriam Perſonam, quàm contra Conjunctos p. 1. d. 15. n 16.

Præcipuè junctis cum verberibus p. 1. d. 57. n. 37.

Ex Conqueſtionibus, emiſſis ante, & poſt profeſſionem p. 1. d. 17 à nu. 65.

A tenera ætate Puella p. 1. d 17. n. 34.

Ex averſione animi ad ſuſcipiendum habitum religioſum p. 2. d. 17. num. 31.

Ex eo, quod Moniales non ſe opponant petitioni gratiæ Reſtitutionis in integrum p. 1. d. 17. n. 101.

Ex eo, quod Sponſus poſt Matrimonium dereliquerit Sponſam p. 1. d. 15. n. 28.

Ex immediato recurſu ad Judices p. 1. d. 15. n. 21.

Ex Teſtibus ſingularibus p. 1. d. 15. n. 15.

METUS *cauſa durante, Religioſus* non tenetur proteſtari p. 1. d. 12. n. 131.

METU *quando dicatur contractum* Matrimonium p. 1. d. 15. per tot.

MILITEM *voluntarium* eligit Chriſtus part. 1. diſcept. 173 num. 27.

MINÆ, *junctæ cum verberibus*, metum probant p. 1. d. 17. num. 37.

Non ſolùm prolatæ contra propriam Perſonam, ſed etiam contra Conjunctos p. 1. d. 15. n. 16.

MINISTRI *Cancellariæ an poſſint* removeri à Datario p. 2. d. 30. nu. 1.

Poſſe an poſſint exigere dimidium quadrantis in permutatione monetæ p. 1. d. 21. n. 43.

MINISTRORUM *Eccleſiaſticorum augumentum* non attenditur, quando in Eccleſia adeſt illorum numerus ſufficiens p. 1. d 18. n 53.

MINORI *parti quando non poſſit* præjudicare major part. 2. d. 2. à nu. 21.

MINORIBUS *quando coæquantur majora*, minoris comporatio majoris injuria eſt p. 1. d. 8. n. 167.

MINUS *dignus an poſſit* aliquando præferri digniori? p. 1. d. 9. num. 22.

MINUS *permittendum eſt ei*, cui conceditur majus part. 2. d. 2. num. 31.

MIRACULOSA *quare dicatur probatio* per Inſtrumentum p. 1. d. 12. nu. 138.

MINUTATIM *facta ſolutio*, invito creditore, permitti non debet p. 1 d. 8 n. 129.

MISSA *an celebrari debeat ſit* qualibet die à Sacerdotibus Latinis p. 2. d. 9. nu. 26.

Conventualis ab omnibus Canonicis applicanda eſt p. 1. d. 21. num. 130.

Limita ex gratia ſpeciali, attenta tenuitate Præbendarum. Ibidem.

Cum quot candelis celebrari poſſit, accedente Magiſtratu ad illam audiendam p. 1. d. 9. à nu. 148.

De Requiem non poteſt celebrari in vita illius, pro quo applicatur p. 1. d. 3. n. 326.

Deſtinata pro una die, quando poſſit in alia celebrari p. 1. d. 4. num. 517.

Una qualibet die in uno Altare antiquis temporibus celebrabatur p. 2. d. 9. num. 24.

MISSAM *celebrans Cappellanus* extra diem determinatam, qua pœna puniri poſſit p. 2. d. 16. n. 83.

Per ſe ipſum quando celebrare teneatur Beneficiatus p. 2. d. 4. à nu. 12.

Sine licentia Epiſcopi ſub qua pœna celebrare non poſſint Sacerdotes in Eccleſiis Monialium p. 2. d. 16. n 89.

Solemnem canere, abſente Epiſcopo, ſpectat ad primam Dignitatem p. 1. d. 1. n. 41.

Unam in qualibet Eccleſia quolibet die celebrare ſolent Græci p. 2. d. 9. nu. 2.

MISSÆ, *affixæ certis diebus*, an poſſint celebrari in aliis, ex cauſa infirmitatis Cappellani p. 1. d. 4. n. 115.

Celebratæ in una Eccleſia, quando attendantur pro adimplemento oneris in alia Eccleſia injuncti p. 2. d. 15. n. 47.

De Requiem an poſſint celebrari in feſtis duplicibus p. 1. diſcept. 3. num. 233

Duæ in die Comm. Defunctorum ubi celebrari poſſint part. 1. d. 3. nu. 151.

In determinato numero per longum tempus celebratæ, an poſſint in majori numero celebrari in futurum part. 1. diſcept. 3. per tot.

MISSARUM *celebratio probatur* ab Atteſtatione Sacerdotis p 1. d. 3. n. 241.

Quotidiana an ſit laudabilis p. 2. d. 4. n. 140.

Incerta eleemoſynæ non ſufficiunt pro titulo Ordinationis p. 1. d. 4. nu. 55.

Numerus quolibet anno celebrandarum in Urbe indicatur p. 1. d. 4. num. 79.

Onera quando probata dicantur p. 2. d. 15. nu. 50.

Onera an ſint detrahenda à Beneficio, ad cujus titulum quis ordinatur p. 1. d. 4. per tot.

Circa MISSARUM *celebrationem quando* attendenda non ſit obſervantia p. 1. d. 3. per tot.

MISSAS *celebrare an teneatur Cappellanus* pro ſumma, prætenſa ratione Strenæ p. 1. d. 21. per tot.

Illas celebrare non debet Cappellanus, cujus redditus abſque culpa propria exigere non poteſt part. 1. diſcept. 25. num. 110.

Ex MISSIS *manualibus an poſſit detrahi* aliquid pro ſacris Utenſilibus? p. 2. d. 26. n. 16.

MISSIONARII *concionem an poſſint habere* in propriis Cappellis, quando PP. Obſervantes illam habent in propriis Eccleſiis p. 2. d. 14. §. 1. dub. 8.

Accedere an teneantur Proceſſioni, quæ fit in die Corporis Chriſti à PP. Obſervantibus. Ibid.

Vel poſſint illam particulariter facere: Ibid.

Exempti an ſint à juriſdictione Ordinariorum part. 2. diſcept. 14. §. 1. nu. 7.

Surrere an poſſint proprium officium independenter à PP. Obſervantibus p. 2. d. 14. §. 1. dub. 7.

An teneantur eiſdem oſtendere Litteras patentes Ibidem.

Habent inter ſe communicationem Privilegiorum par. 2. d. 14. §. 1. nu. 11.

Habentur perinde ac ſi viverent intra Clauſtra p. 2. d. 14. §. 1. num. 11.

Munus Parochorum an poſſint exercere p. 2. d. 14. per tot.

Oleum Sanctum an teneantur recipere à PP. Obſervantibus p. 2. d. 14. §. 1. dub. 4.

Pacem diligere debent p. 2. d. 14. §. 1. n. 1.

Sacramentum Euchariſtiæ in eorum Eccleſiis conſervare an poſſint p. 2. d. 14. §. 1. n. 24.

Illudque adorandum exponere in Octava Corporis Chriſti. Ibid.

MISSIONARIORUM *cadavera*, *eiſque* Inſervientium, an poſſint ſepeliri in proprijs Eccleſiis part. 2. diſcept. 14. §. 1. nu. 18.

Inter MISSIONARIOS *contentiones locum* habere non debent p. 2. d. 14. §. 2. n. 32.

MISSIONIS *Religioſi in* quibus Domibus habitaverint in Urbe ante conſtructionem Domus in Monte Citatorio p. 1. d. 3. nu. 333.

Recipere debent hi in anno omnes Parochos, omneſque Confeſſarios Urbis pro Exercitijs ſpiritualibus part. 1. diſcept. 3. numer. 456.

MODERNI *gaudent brevitate* part. 2. d. 1. §. 11. n. 6.

MODERATIO *verborum ſervanda* eſt inter Curiales par. 2. d. 1. §. 11. n. 14.

MODICUM *aliquod ſi deficiat* Taxæ patrimonij non attenditur p. 1. d. 4. nu. 75.

MOLENDINA *Eccleſiaſticorum an poſſint* viſitari ab Appaltatoribus Laicis p. 2. d. 28. nu. 22. & 38.

MOLITORES *an poſſint molere diebus* feſtivis part. 2. d. 16. num. 86.

Franciſcus MONACELLUS *laudatur* p. 1. d. 4. n. 42.

MONACHO *nihil glorioſius*, quàm obedire part. 2. d. 23. numer. 89.

MONASTERIORUM *Libri privati non probant* contra Tertium p. 2. d. 23. n. 57.

Prope MONASTERIA *an poſſint fieri* cantus, & alij ſtrepitus p. 2. d. 16. n. 88.

Nec non an poſſint vendi comeſtibilia Ibidem.

In MONASTERIIS *Monialium quando* aperiri poſſint feneſtræ p. 2. d. 5. per tot.

MONETÆ *falſæ ad inſtar quare ſe* habeat mala conſuetudo p. 1. d. 8. nu. 67.

MONIALES *an poſſint ſibi eligere Rectorem*, vel iſte eligi debeat à Superiore Generali p. 2. d. 23. per tot.

Debent eſſe cultrices æquitatis, & Juſtitiæ part. 2. diſcept. 5. num. 26.

Tenentur ad obſervationem propriæ Regulæ part. 2. diſcept. 23. num. 22.

MONIALIUM *Confeſſarius à quo ſit* eligendus? p. 2. d. 23. numer. 38.

Declaratio, *nolle ſe* opponere petitioni gratiæ reſtitutionis in integrum, metum probat p. 1. d. 17. n. 101.

Extraordinarius Confeſſarius à quo ſit eligendus par. 2. diſcept. 23. num. 48.

In MONIALIUM *Eccleſiis ſub qua pœna celebrari* non poſſit Miſſa ſine licentia Epiſcopi p. 2. d. 16. n. 89.

MONIALES *proprias pauperes poteſt eligere* Abbatiſſa executrix teſtamentaria p. 2. d. 4. n. 12.

Inter MONIALES *ſervanda eſt æquitas* part. 2. diſcept. 5. num. 19.

MONITORIUM *an poſſit publicè affigi* part. 2. diſcept. 28. num. 51.

MONOPOLIUM *continere aliquando ſolent* prætenſiones Parochorum circa emolumenta ſepulturæ p. 1. d. 11. nu. 22.

MONTISTÆ *neque etiam ſponte* dare poſſunt Strenas Depoſitariis p. 1. d. 21. n. 75.

MONTIUM *Depoſitaria* an ſint lucroſæ part. 1. diſcept. 21. num. 17.

Loca favore piorum Locorum, & miſericordiæ Operarum, indicantur p. 1. d. 21. n. 37.

MORENUS *notatur* p. 1. d. 4. n. 44.

MORI *nemo præſumitur* cum peccato p. 1. d. 3. num. 331. & p. 2. d. 1. §. 5. n. 55.

MORIENS *homo leges condere* poteſt in ſuo Teſtamento p. 1. d. 5. num. 8.

MORIENTIUM *diſpoſitiones punctuali* exequutioni demandandæ ſunt p. 1. d. 5. n. 10.

Amplia, *quando* directa ſunt in Opera pia. Ibid.

MORS *infirmi quando non detrahat* honori Medici part. 2. d. 30. num. 58.

Scribentis, *fidem* auget ſcripturæ part. 2. d. 1. §. 5. numer. 64. & 66.

Teſtis auget illius fidem p. 2. d. 1. §. 5. n. 50.

Thema MORI *celebris reſponſio* refertur part. 2. diſcept. 16. num. 56.

MORTIS *timor*, *omnem alium timorem* ſuperat part. 1. d. 17. num. 51.

MORTI *proximus non præſumitur* mentiri part. 2. diſcept. 3. num. 332.

MORTE *præventus quando fuit* teſtis, habetur pro examinato p. 2. d. 1. §. 14. n. 24.

MORTUO *Officiali inter ſignatam* Supplicationem, & admiſſionem ad Officium, conqueri non poſſunt illius Hæredes, ſi illud ita emere voluit p. 2. d. 30. per tot.

MONSTRUOSITAS *reputatur quando* Caput eſt diverſæ rationis à ſuis membris p. 2. d. 10. n. 4.

MOTIVUM *Leonelli in quo conſiſtat* part. 2. diſcept. 1. §. 10. num. 51.

MULIERIS *inhoneſtas nimis* conſiderabilis eſt part. 2. d. 22. numer. 12.

MULIERES *bonæ an de facili* reperiantur part. 2. diſcept. 4. à num. 93.

MULIERUM *prærogativa à quibus* explicentur p. 1. d. 4. à num. 94.

MULTI *carpunt ea*, *quæ non intelligunt* part. 1. diſcept. 3. num. 165.

MULTIPLICATA *gratia nunquam præſumitur* p. 1. d. 19. num. 26.

MULTA *per patientiam* tolerantur, quæ deducta in judicium tolerari non debent p. 2. d. 3. nu. 13.

MUNERA, *Moniali exhibita*, & ab ipſa recepta, an attendantur ad probandam coactam profeſſionem p. 1. diſcept. 17. num. 48.

MURMURARE *non debent de negata* Strena illi, qui non poſſunt illam petere p. 1. d. 21. n. 123.

MURUS *quando poſſit* elevari in propria domo, cum damno Vicini p. 2. d. 5. per tot.

MUTI *teſtes dicuntur* adminicula p. 2. d. 1. §. 5. nu. 10.

MUTATIO *conſuetudinis*, & ſi utilitate adjuvet, novitate perturbat p. 2. d. 25. n. 47. & p. 2. d. 30. n. 83.

Legis quibus concurrentibus facienda eſt p. 2. d. 7. n. 72.

N

NARNIÆ Magiſtratus Sedem habet in Presbyterio propè Thronum Epiſcopi p. 1. d. 9. n. 124.

NARRATIVÆ *parti prævalet* diſpoſitiva Inſtrumenti p. 1. d. 7. num. 52.

NATALIS DUEZ *authoritas allegari* poteſt pro Cauſarum deciſione p. 1. d. 3. n. 4.

NATURA *incutientis metum* attenditur ad illum probandum p. 1. d. 12. num. 36.

NATURA *ipſa docet*, *eſſe* benefaciendum ei, qui Nobis benefacit p. 1. d. 8. num. 107.

NATURÆ *Beneficii quando opponuntur* conditiones, admitti non debent p. 1. d. 18. n. 32.

NATURALE *eſt*, *ut eo modo aliquid* diſſolvatur, quo fuit colligatum p. 2. d. 1. §. 3. nu. 37.

NAUCLERI *laudi quando* non præjudicet Navis ſubmerſio p. 2. d. 30. num. 58.

NAVIS *ſubmerſio quando non* præjudicet laudi Naucleri p. 2. d. 30. num. 58.

NECESSARIUS *actus imputari* non poteſt facienti part. 2. d. 26. nu. 28.

NECESSITATEM *nullam importat* verbum: Ad abundantiam p. 1. d. 3 num. 85.

NEGAT *potiùs quàm affirmet* verbum *prætendere* p. 1. d. 7. num. 68.

NEGLIGENS *nemo præſumitur in re* propria par. 2. diſcept. 30. num. 101.

NEGLIGENTIA *aliena Tertio præjudicare* non poteſt p. 1. d. 8. num. 109.

Unius alteri nocere non debet p. 1. d. 8 n. 155.

NEGLIGENTIAM *propriam* quando excuſat Teſtis, non probat p. 1. d. 13. nu. 89.

NEMO *debet jacturam pati* ex alterius facto p. 1. diſcept. 8. num. 156.

NEMO *gravari debet* alterius defectu part. 1. diſcept. 8. numer. 155.

NEMO *præſumitur ſeipſum* ligare, ſibique præjudicare p. 1. d. 13. nu. 32.

NEMO *præſumitur velle* mori cum peccato p. 2. diſcept. 1. §. 5. num. 55.

NOBILES *an poſſint ordinari* ad titulum Patrimonii ſacri p. 2. d. 8. num. 14.

NOBILIOR *eſt quolibet Cive* Civitatis ſubditæ, Civis Civitatis dominantis p. 2. d. 6. n. 40.

NOCTES *multas inſomnes* tranſigere faciunt lites p. 2. d. 1. §. 15. nu. 2.

NO.

Digitized by Google

NOMINA *aliquando verbis* mutare opus eſſet p. 2. diſcept. 8. num. 117.
NOMINA *Chriſtianorum an* teneantur Miſſionarii tradere PP. Obſervantibus p. 2. d. 14. §. 2. dub. 6.
NOMINALIBUS *quæſtionibus aures* præbere fatuum eſt p. 1. d. 3. n. 165.
De NOMINIBUS *non curare, Sapientis eſt* p. 2. diſcept. 3. num. 165.
NOTA *ſpeciali digna eſt* conſuetudo immemorabilis p. 1. d. 9. num 7.
NOTARII *omnes an poſſint rogari* de inſtrumentis, concernentibus res Eccleſiarum p. 2. d. 16. n. 92.
Cogi an poſſint dare copiam dictorum Inſtrumentorum. Ibid.
NOVÆ *Dignitates an* poſſint erigi ab Epiſcopis in Eccleſia cum conſenſu Capituli p. 2. d. 11. per tot.
NOVITATES *ſemper fugiendæ* ſunt p. 2. d. 9. num. 5. & p. 2. d. 7. n. 84.
NOVITATES *primo aſpectu* non indicant omnes malos effectus p. 2. d. 7. nu. 90.
NUDUS *naſcitur, & pauper* præſumitur quilibet homo p. 2. d. 21. nu. 79.
NULLITAS *notoria eſſe debet* pro obtinenda reſtitutione in integrum p. 2. d. 2. §. 14. n. 3.
NULLUS *quando eſt actus* confirmatus, talis eſt etiam illius confirmatio p. 2. d. 21. n. 253.
NULLUM *eſt ipſo Jure* matrimonium, metu contractum p. 2. d. 3. n. 18.
NULLUM *ex huculenus deductis* quando ſoleat declarari matrimonium à Sac. Cong. p. 2. d. 22. n. 28.
NULLUM *eſt Matrimonium contractum* vigore mandati procuræ revocati, etiamſi in illo adfuiſſet juramentum non revocandi p. 1. d. 15. n. 32.
NULLUM *eſt Matrimonium*, metu contractum p. 1. d. 15. num. 25.
NUMERALE *caput in quo differat* à capite principali part. 2. d. 28. nu. 27.
NUMERUS *Miſſarum, quolibet anno celebrandarum* in Urbe, indicatur p. 2. d. 6. n. 79.
NUMERUS *ſufficiens Miniſtrorum Eccleſiaſticorum* quando adeſt in aliqua Eccleſia, non habetur reſpectus ad illorum augumentum p. 1. d. 18. n. 54.
NUMERUM *majorem* non excludit dictio *ſaltem* p. 1. d. 9. num. 356.
In NUMERO *majori quando ſunt teſtes*, præferuntur aliis in numero minori p. 2. d. 20. n. 16.
NUNDINÆ *an fieri poſſint* diebus feſtivis par. 2. diſcept. 16. num. 87.
NUTUS *Summi Pontificis* punctualiter exequendi ſunt p. 2. d. 8. num. 74.

O

OBEDIENTIA *humilibus non prodeſſet*, ſi contumacibus inobedientia non noceret p. 2. d. 23. n. 72.
Concordiam conſervat in Angelis, pacem in Monachis, tranquillitatem in Civibus p. 2. d. 23. n. 87.
Principem locum occupat inter Vota Monaſtica p. 2. diſcept. 23. num. 88.
Vera, precepta non diſcernit, nec diſcutit p. 2. d. 23. n. 93.
OBEDIENTIAM *quam quis à Subditis* exigit, ſuo Superiori exhibere debet p. 2. d. 20. n. 16.
Ab OBEDIENTIA *omne bonum* Religionum dependet p. 2. d. 23. nu. 88.
OBEDIENTIA *ſublata, totus confunditur* ordo part. 2. d. 23. num. 88.
OBEDIRE *non tenentur Religioſi* Superiori, præcipienti aliquid, extraneum à Regula p. 1. d. 20. n. 51.
OBIICERE *aliquando ſolent* inimici ea, quæ laudaverant amici p. 2. d. 2. n. 36.
OBLIGATIO *antidoralis in quo conſiſtat* p. 2. d. 7. n. 5.
Operarum pro toto tempore vitæ an ſubſtineatur par. 2. diſcept. 2. §. 10. nu 2.
Per Teſtes æquè, ac per Inſtrumenta probari poteſt p. 2. d. 2. §. 22. num. 2.
Pro OBLIGATIONIS *excluſione in dubio* reſpondendum eſt p. 1 d. 3. n. 119.
OBLIGATIONEM *important verba*: Cum conditione p. 1. d. 3. nu. 208.
In futurum non inducunt actus voluntarii p. 2. d. 2. n. 35.
OBLIVIO *poſt decennium* quando præſumatur part. 2. d. 2. §. 6. num 27.
Et quid dicendum in facto notabili p. 2. d. 2. §. 6. à n. 13.
ORBEPTITIUM *dicitur Reſcriptum*, nemine citato, extortum p. 2. d. 20. n. 23.
OBSERVANTIA *admittitur etiam* contra Statutum, reprobans conſuetudinem p. 1. d. 3. n. 356.
Attendenda eſt circa præeminentias part. 1. diſcept. 9. nu. 3.
Attendenda eſt, quamvis ſenſus, ab ipſa datus, malus ſit p. 1. d. 3. num. 254.
Circa Miſſarum celebrationem quando attendenda non ſit p. 1. d. 3. per tot.
Contra Apoſtolicas Conſtitutiones dicitur abuſus p. 2. diſcept. 8. num. 20.
Eſt fida interpres diſpoſitionum p. 1. d. 2. §. 1. n. 42.
Eſt optima interpres Conſtitutionum Apoſtolicarum p. 1. d. 4. num 52.
Habet vim novi contractus part. 1. diſcept. 3. num. 106. & numer. 258.
Impropriat veriorem ſenſum verborum part. 1. d. 3. §. 1. numer. 44.
OBSERVANTIA *in claris non* attenditur p. 2. diſcept. 26. num. 10.
Interpretativa paucis actibus contentatur part. 1. diſcept. 3. num. 395.
Multum attenditur in terminis celebrationis Miſſarum p. 1. d. 3. num. 412.
Non attenditur in claris p. 1. d. 3. n. 355.
Præfertur veriori ſignificatui p. 1. d. 3. à n. 362.
Præſcriptiva an detur in celebratione Miſſarum part. 1. d. 3. num. 453.
Proxima contractui magnifacienda eſt part. 1. diſcept. 3. §. 1. num. 47.
Quadragenaria probat validum titulum part. 2. diſcept. 23. numer. 62.
ODIOSA *dicitur advocatio Cauſæ* p. 2. d. 10. n. 18.
Cum OECONOMIA *vivere, ſed mori* non poſſunt in Urbe honeſti homines p. 1. d. 21. n. 121.
OECONOMICA *Officia concedenda* ſunt Civibus p. 2. d. 20. num. 50.
OFFICIUM *Advocationis remunerari* oportet par. 2. diſcept. 1. §. 8. nu. 9.
OFFICIUM *vacabile reſignans* à quo tempore non ſit ſubjectus periculo amittendi ſortem p. 1. d. 8. n. 28.
OFFICII *privatio reputatur* graviſſima pœna inter Religioſos p. 1. d. 20. n. 46.
Ad OFFICIUM *Superioris ſpectat* obviare, ne mala conſuetudo radices producat p. 1. d. 8. n. 87. & d. 19. n. 15.
In OFFICIO *vacabili an poſſit conſtitui* Patrimonium ſacrum p. 1. d. 8. per tot.
Relicto ſub conditione illud reſignandi anno ætatis 63. an conſtitui poſſit ſacrum Patrimonium p. 1. d. 8. n. 201.
Ab OFFICIO *removeri non poteſt* Subditus ſine cauſa part. 1. d. 10. nu. 29.
In OFFICIO *uno eodemque* non debet eſſe diſpar profeſſio p. 2. d. 13. §. 2. nu. 62.
OFFICIA *etiam Feræ ſentiunt* p. 1. d. 3. n. 108.
OFFICIA *Religionis ſi non exerceat* Religioſus, faciliùs ei datur reſtit. in integr. p. 2. d. 12. n. 73.
OFFICIA *vacabilia Romanæ* Curiæ non omnia habent annexam juriſdictionem p. 1. d. 8. n. 136.
Habent pro fundamento publicam fidem part. 1. diſcept. 8. numer. 79.
Non dicantur proprie vacare per Reſignationem part. 2. d. 30. per tot.
Vel vacant dumtaxat ad hoc, ut poſſint aliis conferri. Ibid.
Non ſubjacent conſuetudini p. 1. d. 8. n. 72.
Tribus modis concedi ſolent, qui explicantur part. 1. 2. d. 30. à num. 50.
OFFICIORUM *vacabilium fructus ad quem* ſpectent poſt Reſignationem, & ante exhibitionem Supplicationis p. 1. d. 8. à nu. 24.
Plurium poteſt eſſe unus, & idem Depoſitarius par. 2. diſcept. 30 num. 53.
OFFICIALIS, *emens Officium cum fructibus* à die admiſſionis, conqueri non poteſt, ſi amittat ſortem moriendo ante, dictam admiſſionem p. 2. d. 30. per tot.
OFFICIALIS *non habet majorem* poteſtatem quàm habeat Princeps p. 2. d. 8. per tot.
Non poteſt mutare id, quod Princeps conceſſit p. 1. d. 8. nu. 203.
OFFICIALES *Principis privandi non ſunt* emolumentis ſui officij p. 2. d. 30. n. 35.
Sub bona fide Principis præjudicium pati non debent p. 1. d. 8. num. 81.
Sub publica fide privari non debeant fructibus ſui Officii p. 2. d. 30. num. 42.
OFFICIALI *debentur fructus Officii vacabilis* à die, determinata in Supplicatione, non autem à die illius exhibitionis p. 2. d. 30. per tot.
Præjudicare non poteſt Portitor Supplicationum differendo illius exhibitionem Cappellano p. 1. d. 8. per tot p. 2. d. 30. per t.
OMNIA *comprehendit dictio* Tutte p. 1. d. 2. n. 59.
OMNIUM *conſenſus requiritur*, quando agitur de præjudicio ſingulorum p. 2. d. 2. n. 24.

Digitized by Google

Ab OMNIBUS *approbari debet, quod* omnes tangit par. 2. d. 7. num. 32.
ONUS *reale dicitur peaſio* p. 2. d. 19. n. 3.
ONERA *fixa, an tranſeant cum bonis*, deſtinatis pro ſacro Patrimonio p. 1. d. 4. n. 8.
Miſſarum an ſiat detrahenda à Beneficio, ad cujus titulum quis ordinatur p. 1. d. 4. per tot.
Realia bonorum quando tranſeant etiam in Eccleſiaſticos p. 1. d. 21. num. 101.
ONERIBUS *ſubjecta eſſe non debent* bona, ad cujus titulum quis ordinari vult p. 1. d. 4. n. 63.
ONERANDA *non eſt conſcientia propria* pro exoneranda aliena p. 1. d. 3. n. 50. & n. 251.
OPERARIUS *dignus eſt ſua mercede* part. 2. diſcept. 30. numer. 92.
OPERARUM *locatio pro toto* tempore vitæ, an ſuſtineatur p. 2. d. 1. §. 10. à n. 1.
OPERAS *ſuas ſolitus locare* mercedem conſequi debet p. 2. d. 1. §. 14. n. 7.
Suas locans, quando mercedem accipere debet, etiam ſi illas non præſtet p. 2. d. 1. §. 9. il 1. n. 5.
Suas non præſtans quando poſſit mercedem accipere p. 2. d. 1. §. 12. nu 14.
Suas toto tempore vitæ an poſſit quis locare part. 2. d. 1. §. 12. num. 12.
OPINIONI *omnium Doctorum* prævalet Rotæ opinio p. 1. d. 18. num. 122.
OPULENTUS *non dicitur ille*, cujus expenſæ ſunt minores redditibus p. 2. d. 21. à n. 118.
ORDO *totus confunditur*, ſublata obedientia part. 2 d. 23. num. 28.
Hierarchicus vincit antiquitatem part. 2. diſcept. 13. §. 2. num. 91.
Hierarchicus Cleri ſæcularis præfertur Clero Regulari p. 2. d. 13. §. 1. n. 19.
ORDINUM *ſacrorum ſuſceptio* an inducat tacitam profeſſionem p. 1. d. 12. n. 105.
ORDINARIORUM *Relationes præcedere* debent propoſitionibus Cauſarum in S. Congregationibus p. 1. d. 3. n. 439.
ORDINARI *Clericus an poſſit* ad titulum diſtributionum quotidianarum p. 1. d. 4. n. 30.
Poſſunt Clerici ad titulum aggremiationis Eccleſiæ par. 1. d. 7. num. 54.
Quis non poteſt ad titulum patrimonii, vel beneficii, cum ſupplemento incertarum Miſſarum p. 1. d. 4. n. 55.
Sacerdos an poſſit ad titulum beneficiorum quando onera à ſe ipſo adimpleri debent p. 1. d. 4. n. 82.
Quando quis poſſit extra Tempora p. 1. d. 3. n. 190.
ORDINARI *quando quis poſſit* ad titulum Patrimonii ſacri p. 1. d. 4. n. 107. & d. 8. n. 13.
ORDINATA *charitas plus amat* ſe in ungue pedis, quàm proximum in vertice capitia p. 2. d. 4. n. 9.
ORGANUM *Papæ dicitur* Dataria part. 2. diſcept. 30. numer. 44.
ORIGO *Inſtituti Carmelitarum*, quam habeat antiquitatem p. 2. d. 7. n. 49.
OSTENDERE *debent Judices Partibus* Relationes illas, quas faciunt Superiori p. 1. d. 3. n. 127.

P

PACIFICUM *nihil in Jure reperitur* part. 2. diſcept. 1. §. 4. num. 4.
PACIS *bona unde* debent procedere locum habere non debet diſcordia p. 2. d. 14. §. 2. n. 32.
PACEM *conſervat in Monachis obedientia* part. 2. diſcept. 23. num. 87.
Diligere debent Miſſionarii p. 2. d. 14. §. 1. n. 1.
PACTA *& conditiones, appoſita in* limine fundationis Conventus, quando ſuſtineantur p. 1. d. 2. n. 54.
PACTA *ſervabo fuit vox Dei* in ore Prætoris part. 2. d. 30. num. 41.
Servare fidei humanæ congruit part. 2. d. 1. §. 11. nu. 3. & d. 30. nu. 172.
Joannis Baptiſtæ PAMPHILII *pietas laudatur* par. 1. d. 5. à num. 1.
PAPA *dicitur dignitate Aaron*, authoritate Moyſen p. 1. d. 21. num. 35.
Non præſumitur concedere facultatem lædendi Tertium p. 1. d. 8. n. 96. & n. 122.
Non ſolet facere irritum verbum ſuum part. 1. diſcept. 8. numer. 146.
Poteſt gratis dare emolumenta Expeditionum part. 1. diſcept. 8. num. 143.
Si PAPA *non ſcriberet Scriptores* Apoſtolici non ſcriberent p. 2. d. 30. n. 50.
PAPÆ *enunciativis plena fides* adhibenda eſt part. 1. diſcept. 6. numer. 5.
Familiaribus in qua ætate conceduntur Indulta cauſa ſtudii p. 1. d. 22. nu. 12.
Organum dicitur Dataria p. 2. d. 30. n. 44.
Voluntas pro lege ſervanda eſt p. 1. d. 8. n. 36.
In voluntate poſita eſt conceſſio gratiæ coadiutoriæ part. 1. d. 6. num. 6.
Franciſcus PAPARETTUS *fuit Inſtitutor Conſervatorii Divinæ Providentiæ* p. 1. d. 5. n. 2.
PARENTES *ſub qua pœna teneantur Filios* mittere Doctrinæ Chriſtianæ p. 2. d. 16. n. 76.
PARENTIBUS *an teneatur obedire* Filius circa matrimonii contractum p. 2. d. 22. n. 10.
PARITAS *Baptiſmi ſola requiritur* pro validitate Matrimonii p. 2. d. 22. n. 11.
PAROCHUS *aſſociando cadavera* poteſt tranſire per aliam Parochiam, iſtius Parocho irrequiſito p. 2. d. 13. §. 1. n. 14.
Cogi an poſſit intervenire Proceſſioni part. 2. diſcept. 31. numer. 14.
In aliena Parochia functiones exercere non poteſt p. 2. d. 14. §. 1. numer. 20.
Quas functiones poſſit facere in Eccleſia, ſita intra fines ejus Parochiæ? p. 1. d. 7. n. 62.
Tam Viri, quàm Mulieris validè aſſiſtit matrimonio par. 2. d. 17. num. 41.
PAROCHI *atteſtatio Matrimonium* probat part. 2. diſcept. 17. num. 1.
Conſenſus non requiritur pro deponendo Cadavere in tertia Eccleſia p. 2. d. 25. n. 27.
Liber ut probet, quid requiratur p. 1. d. 11. n. 29.
PAROCHUM *ubi poſſint expectare* Religioſi, aſſociantes funus p. 1. d 11. per tot.
PAROCHI *amovibiles in quo differant* à Parochis perpetuis p. 1. d. 2. n. 22.
Cum omni charitate ſe gerere debent circa Emolumenta funeralia p. 2. d. 21. n. 106.
Doctrinam Chriſtianam docere ſub qua pœna teneantur p. 2. d. 16. nu. 75.
Nullam juriſdictionem habent in Eccleſiis Regularium part. 2. d. 25. nu. 32.
Pernoctare an poſſint extra Parochiam, vel Diœceſim p. 2. d. 16. nu. 74.
Sæculares nullam habent juriſdictionem in Eccleſiis Regularibus p. 1. d. 7 n. 14.
Solvere an debeant Epiſcopo Cathedraticum, non ſolum ratione Parochiæ, ſed etiam ratione beneficii p. 1. d. 14. n. 22.
Sub qua pœna teneantur exhibere Epiſcopis Librum, in quo adnotantur celebrationes Miſſarum p. 2. d. 16. n. 98.
Teneatur ſæpè viſitare graviter infirmos par. 2. diſcept. 21. numer. 93.
Eiſque Sacramentum extremæ Unctionis adminiſtrare. Ibid.
Etiamſi ſanæ mentis non ſint, dummodo id poſt rationis uſum acciderit. Ibidem.
PAROCHI *Urbis bis in anno* recipiuntur à Patribus Miſſionis pro Exercitiis ſpiritualibus p. 1. d. 3. n. 456.
PAROCHORUM *licentia non requiritur* pro facienda Proceſſione Corporis Chriſti à Religioſis part. 2. diſcept. 8. per tot.
Prætenſiones circa Sepulturam dicuntur continere Monopolium p. 1. d. 11. n. 21.
Ad PAROCHIALEM *aſportari an debeant* Cadavera antequam deferantur ad Eccleſias Regularium part. 1. d. 11. numer. 13.
Eccleſiam Religioſi, aſſociantes funus, accedere an teneantur p. 1. d. 11. per tot.
PAROCHIALES *functiones quænam ſint* part. 1. d. 7. numer. 11.
Cum PARSIMONIA *vivere, ſed non cum illa* mori poſſunt in Urbe honeſti homines p. 2. d. 21. n. 11.
PARS *diſpoſitiva prævalet* narrativę p. 1. d. 7. n. 52.
Una diſpoſitionis declarat aliam part. 1. diſcept. 3. numer. 93. & num. 211.
PARTI *minori quando* non poſſit præjudicare major part. 2. d. 2. à nu. 21.
Contra PARTIUM *conventionem non admittitur* conſuetudo p. 1. d. 8. n. 115. & p. 2. d. 30. n. 41.
PARTIBUS *oſtendere debent* Judices Relationes, quas faciunt Superiori p. 1. d. 3. n. 127.
PARTICULA *Inſtrumenti non* probat, non adducto illius integro tenore p. 2. d. 15. n. 19.
PARTITA, *extracta ſine citatione* Partis, non probat p. 2. d. 23. nu. 56.
PARTITÆ *aliquæ quando* verificantur in uno Libro, faciunt præſumere verificationem aliarum p. 1. d. 3. n. 337.
PARTITARUM *diverſitas ex quibus* deſumatur p. 1. d. 3. num. 436.

PAS-

PASSIONIS *ſocius debet eſſe* ſocius conſolationis p. 2. d. 21. numer. 90.
De PARTIUM *conſenſu an poſſit* removeri appellatio p. 2. d. 1. §. 3. nu. 5.
PARVÆ *ſumma coaleſcunt* in unum in materia reſtitutionis p. 1. d. 21. nu. 41.
Ampliæ etiamſi ſpectent diverſis Perſonis. Ibidem.
PASTORALIS *baculus an ſit* ſignum juriſdictionis p. 1. d. 2. numer. 37.
PASTORALIS *Baculi virtutes indicuntur* part. 1. diſcept. 2. numer 37.
PATERNUS *amor à nullo amore* vincitur part. 1. diſcept. 12. num. 110.
PATIENS *debet eſſe Judex* p. 1. d. 3. n. 263.
Per PATIENTIAM *tolerantur multa*, quæ deducta in Judicium tolerari non debent p. 1. d. 8. numer. 50. & part. 2. d. 30. num. 85.
PATRES *S. Franciſci, an teneantur* ſolvere Quartam funeralem p. 1. d. 11. per tot.
PATRIMONIUM *ſacrum alienari* quando poſſit p. 1. d. 8. numer. 15.
Conſtitui ſolet in moderata quantitate part. 1. diſcept. 4. numer. 73.
Conſtitui an poſſit in Cenſu vitalitio, vel in Officio vacabili p. 1. d. 8. per tot.
Et an id procedat, quando ea conditione aſſignatur, ut poſt annum 62. ætatis teneatur illud reſignare Ordinatus. Ibidem num. 201.
In quibus bonis conſtitui poſſit? p. 1. d. 4. nu. 8. & d. 8. numer. 2.
In Urbe eſt ſcutorum ſexaginta p. 1. d. 4. n. 29.
PATRIMONII *ſacri quantitas vix* ſufficit ad vivendum cum penuria p. 1. d. 4. n. 77.
Ad illius titulum quando poſſit quis ordinari part. 1. d. 4. & numer. 107.
Qui poſſint ordinari p. 1. d. 8. n. 14.
Reſpectu non attenditur qualitas Sacerdotis p. 1. d. 4. n. 76.
Taxa ſi aliquid modicum deficiat, non attenditur part. 1. d. 4. num. 75.
PATRIMONII *partem non debent* prætendere Curati pro funeris emolumentis p. 2. d. 21. n. 116.
PATRIMONIUM *non expedit habere* in cenſibus, domibus &c. & quare p. 1. d. 4. n. 105.
PATRONI *Familia dicitur* ſubdita Eccleſia Patronata p. 1. d. 18. num. 57.
PATRIS *aſſiſtentia profeſſioni* quando probet metum part. 1. d. 17. num. 62.
PATIENTIA *neceſſaria eſt Judicibus* part. 2. diſcept. 1. §. 5. num. 4
PAUPER *dicitur ille, cujus redditus* ſuperantur ab expenſis p. 1. d. 21. n. 118. & p. 2. d 24. n. 33.
Et cujus hæreditatem nemo adivit p. 2. d. 21. n. 143.
Præſumitur quilibet homo p. 2. d. 21. n. 79.
PAUPERES *conſanguinei an poſſint* nominari ab Exequutoribus teſtamentariis p. 2. d. 4. n. 4.
PAUPERUM *appellatione veniunt* Piæ Confraternitates p. 2. d. 4. nu. 3.
PAX *an ſit danda per oſculum*, vel per amplexum p. 1. d. 9. à num. 36.
PECCATUM *furti non dimittitur*, niſi reſtituatur res furata p. 2. d. 30. n. 62.
In PECCATI *materia præfertur* Jus Canonicum Juri Civili p. 1. d. 21. n. 46.
PECUNIÆ *imperare oportet*, non ſervire par. 1. d. 18. numer. 10.
PECUNIAS *ad cambium* an poſſint dare Eccleſiaſtici? part. 2. d. 26. nu. 28.
PECUNIÆ, *ſpectantes Locis piis*, an & ſub qua pœna deponi debeant in Ædibus ſacris p. 2. d. 16. n. 94.
dictio PENITUS *quid importet* p. 2. d. 1. §. 1. n. 21.
Nullam recipit limitationem. Ibid. n. 20.
PENSIONARIUS *ſuper fructibus Beneficii* præfertur omnibus creditoribus Beneficiati p. 2. d. 19. n. 2.
PENSIONARIIS *an ſint præferendæ* expenſæ Bullarum p. 2. d. 19. per tot.
PENSIO *an imponi poſſit in* Beneficio, non attenta contraria voluntate Fundatoris p. 1. d. 18. n. 33.
Debetur etiam ſi Bullæ expediantur à Pontifice ſucceſſore p. 2. d. 19. nu. 38.
Eventualis quando reſervari poſſit p. 1. d. 18. n. 37.
Incipit currere die à reſervatione, non à die præſtiti conſenſus p. 2. d. 19. nu. 32.
Onus reale eſt p. 2. d. 19. n. 3.
PENSIONIS *gravitu taliter diſtincta eſt* ab illa Beneficii, ut, una corruente, altera ſubſiſtat p. 2. d. 19. n. 33.
Rata dicitur ſeparata à fructibus Beneficii p. 2. d. 19. n. 28.
Non uti PEREGRINI, *ſed tanquam* viventes intra Clauſtra, reputantur Religioſi Miſſionarii p. 2. d. 14. §. 1. n. 11.
PERICULO *amittendi ſororem* à quo tempore ſit ſubjectus Officialis p. 1. d. 8. n. 28.
PERICULIS *exponere nemo* tenetur propriam vitam p. 2. d. 15. num. 10.
PERMISSUM *dicitur id*, quod expreſsè prohibitum non eſt p. 2. d. 11. nu. 1.
PERMITTENDUM *indirectè non eſt*, quod directè prohibitum fuit p. 1. d. 11. n. 25.
PERMUTATIO *venit nomine* alienationis p. 2 d 7. nu. 24.
PERPETUI *Magiſtratus digniores* ſunt temporalibus p. 1. d. 9. num. 33.
PERNOCTARE *extra Parochiam, vel Diœceſim* an poſſint Parochi p. 2. d. 16. nu. 74.
PERSONA *aliquando non diſtinguitur*, neque modus circa præcepta p. 1. d. 10. n. 3.
PERSONÆ *major Dignitas* denotatur per digniorem habitum p. 1. d. 9. n. 133.
Qualitas in quibus conſideretur pro taxando Funere non facto p. 2. d. 21. à nu. 69.
PERSONÆ *diſparis conditionis* non præſumuntur conſpirare in alterius perniciem part. 1. diſcept. 3. numer. 31. & d. 1. §. 14. n. 24.
Eccleſiaſticæ implicari non debent Litibus, & quare? p. 2. d. 20. nu. 13.
Illæ enumerantur, quæ tenentur pro Funere non facto p. 2. d. 21. à nu 66.
Opulentæ quænam dicantur p. 2. d. 21. à n. 43.
Plures, non eſt veriſimile, quod conſpirent, in perniciem alicujus p. 1. d. 3. n. 55.
PERSONARUM *certo generi* quod debetur, intelligitur quatenus illæ ſint idoneæ p. 1. d. 22 n. 33.
Et uſus incertitudo concurrere debet, ut habeant locum Privilegia R. F p. 2. d. 5. n. 23.
PERSONAS *quaſcumque an poſſit* eligere Epiſcopus in Viſitatione ſuæ Diœceſia p. 2. d. 27. n. 14.
PERSONALIA *non poſſunt extendi* ad diverſas Perſonas, p. 1. d. 7. n. 17.
PERSUASIONES *importunæ coactionis vim habent* p. 2. d. 6. num 2.
PERVERSUM, *injuſtum, & temerarium* quando dicatur judicium p. 1. d. 8. n. 133.
PESTIS *Religioſorum dicitur ambitio* part. 2. diſcept. 23. numer. 79.
PETERE *quando quis dicatur id*, quod eripuerat part. 1. d. 21. num. 99.
PIARUM *Cauſarum privilegia* operantur circa defectum ſolemnitatum, non autem voluntatis Teſtatoris p. 1. diſcept. 3. num. 120.
PIETAS *major exerceri* debet in Conſanguineos pauperes, quàm in extraneos p. 2. d. 4 n. 5.
PIORUM *Locorum Computa* an poſſit revidere Epiſcopus, tam quoad ſpiritualia, quàm quoad temporalia part. 2. d. 29. per tot.
Ad quem effectum Libri an debeant traſportari ad ejus Palatium p. 2. d. 29. per tot.
PII RELICTI *incertitudo excluditur* ex declaratione Exequutorum Teſtamentariorum p. 1. d. 5. n. 17.
Necnon ex facti circumſtantiis, & conjecturis. Ibid.
Per PLACENTIAM *quando dicantur* tranſire Teſtes p. 2. d. 13. §. 2 nu. 66.
PLENAM *probationem facit* Epitaphium part. 1. diſcept. 3. num. 114.
PŒNA *graviſſima reputatur* intempeſtiva remotio Religioſi à ſuo Conventu p. 1. d. 10. n. 46.
Non habet locum ſine dolo p. 2. d. 28. n. 35.
PŒNÆ *pecuniariæ, & ſpirituales non debent* facilè imponi ab Epiſcopis p. 2. d 16. n. 99.
PONDUS *eſt pudoris graviſſimi* propria voce convinci p. 1. d. 1. num. 33.
Summi PONTIFICIS *authoritas maxima* eſt part. 1. d. 9. numer. 66.
Nutus punctualiter exequendi ſunt p. 1. d. 8. n. 74.
POPULARIS *actio datur pro* decore Eccleſiaſticæ Hierarchiæ p. 2. d. 18. n. 79.
PORTIONES *Scriptoratus Apoſtolici originem* habent à Clemen. X. p. 2. d. 30. à nu. 48.
Fœminæ, & Infantes poſſunt illas acquirere p. 2. d. 30. numer. 52.
PORTITOR *Supplicationum præjudicare* non poteſt Officiali, illam non exhibendo Cappellano p. 1. d. 8. per tot. & p. 2. d. 30. per. tot.
POSSE *illud dicimus*, quod de jure poſſumus p. 1. d. 18. num. 139. & d. 21. n. 20.
POSSESSIO *abſorbetur à bono* Jure claro p. 2. d. 23. n. 35.
Illius de cujus malo Jure conſtat, non attenditur part. 1. d. 7. num. 68.

Digitized by Google

INDEX RERUM

Totum facit in ſacris functionibus p. 2. d. 25. n. 9.

POSTARUM *Miniſtri an poſſint* exigere dimidium quadrantis in permutatione monetæ p. 1. d. 32. n. 43.

POSTERIORA *derogant prioribus* p. 1. d. 7. n. 61. & d. 10. n. 43. & d. 12. n. 45.

POSTERIORES *Reſolutiones SS. Congregationum* præſeruntur anterioribus p. 1. d. 4. n. 130.

POSTULATIONIS *admiſſio gratia eſt* part. 2. diſcept. 23. num. 71.

POSTULATIONEM *admittere, in Superioris* arbitrio repoſitum eſt p. 2. d. 23. n. 71.

POTENTIA *coeundi quando ſupervenire* ſoleat, tam in Maſculis, quàm in Fœminis p. 2. d. 17. à n. 136.

Faciliùs evenit illis, qui in deliciis enutriuntur. Ibidem.

POTENTIA *nulla datur ad* faciendum id, quod prohibitum eſt p. 1. d. 22. n. 125.

Quod POTUI *nolui, quod nolui* adimplere nequivi p. 1. d. 18. num. 150.

PRECIBUS *impetrari non debet*, quod à Jure conceſſum eſt p. 2. d 7. n. 19.

Cum PRADELLA, *& Genuflexorio an competat* Præpoſito Sedes fixa in Choro p. 2. d. 18. per tot.

PRÆBENDARUM *tenuitate attenta*, an Canonici teneantur quotidie Miſſam conventualem applicare p. 1. d. 21. num. 132.

PRÆCEDENTIA *an debeatur in Choro Hebdomadario* in concurſu Præpoſiti p. 2. d. 18. per tot.

Et quid dicendum, quando Hebdomadarius eſt Pluviali indutus. Ibidem.

Cleri Regularis, In concurſu Sæcularis, imperſcriptibilis eſt p. 2. d. 23. §. 1. à n. 41.

Cui Eccleſiæ competat in Proceſſionibus generalibus p. 2. d. 23. num. 33.

Debita in Choro, regulat illam in Proceſſionibus part. 2. d. 18. num. 55.

PRÆCEDENTIÆ *amiſſio in Choro* an ſit juſta cauſa diſſentiendi erectioni novæ Dignitatis p. 2. d. 18. n. 42.

Controverſiæ magnæ ſunt conſiderationis part. 1. diſcept. 18. num. 44.

Defenſio, nedum licita, ſed neceſſaria eſt p. 2. d. 18. n 44.

Circa PRÆCEDENTIAM *an ſint laudabiles* Lites p. 2. d. 1. num. 6.

Ad PRÆCEDENTEM *titulum refertur actus* ſequens p. 2. d. 1. §. 12. nu. 6.

PRÆCEPTA *negativa obligant* ſemper, & ad ſemper p. 1. d. 8 nu. 46.

PRÆCEPTA *non diſcutit, nec diſcernit* vera obedientia p. 2. d. 23 nu. 93.

In PRÆCEPTIS *Superiorum aliquando* non ſervatur modus, neque tempus p. 2. d. 10. n. 3.

Circa PRÆEMINENTIAM *attendenda eſt* obſervantia p. 1. d. 9. num. 3.

PRÆDECESSORUM *veſtigia ſequi ſolet* Apoſtolica Sedes in Gratiis concedendis p. 1. d. 6. n. 23.

PRÆFERRI *minus dignus an aliquando* poſſit digniori p. 2. d. 9. num. 22.

PRÆJUDICARE *alicui non præſumitur* Princeps p. 1. d. 8. num. 95.

Amplia, etiam ſi præjudicium eſſet minimum. Ibid.

Non debet uni factum alterius p. 1. d. 26. n. 11.

Non poteſt Officiali Portitor Supplicationum, differendo illius exibitionem Cappellano p. 2. d. 8. per tot. p. 2. d. 30. per tot.

Non poſſunt Epiſcopi Privilegiis Regularium circa Sacramentorum adminiſtrationem p. 2. d. 14. §. 1. n. 47.

Religioſi Privilegiis, conceſſis Religioni p. 1. d. 11. n. 39. & p. 2. d. 23. n. 68.

Sibi ipſi, ſe ipſumque ligare nemo præſumitur p. 1. d. 13. numer. 32.

PRÆJUDICIUM *Capituli an ſit juſta cauſa* diſſentiendi erectioni novæ Dignitatis p 2. d. 18. n. 42.

Nemini inferendum eſt p. 2. d. 8. n 110.

Non infertur volenti, & ſcienti p. 2. d. 9. n. 12.

Sentire non debet Officialis ſub bona fide Principis par. 2. d. 8. numer. 82.

PREJUDICIUM *proprium, quando reſpicit* depoſitio Teſtium. multum attenditur p. 2. d 2. n. 44.

In PRÆJUDICIUM *alterius non præſumuntur* conſpirare Perſonæ diſparis conditionis p. 2. d. 1. §. 14. n. 24.

Creditorum non attendantur confeſſiones Debitorum p. 2. d. 19. numer. 9.

Tertii diſpenſatio concedi non ſolet p. 1. d. 22. n. 23.

Tertii an ſtetur Relationibus Epiſcoporum part. 1. diſcep. 15. numer. 38.

PRÆPOSITUS *alius qui eſt*, non debet moleſtum habere, ſi alter ei prælatus ſit p. 2. d. 20. n. 16.

PRÆPOSITUS *Eccleſiæ Collegiatæ*, quam Sedem, & quomodo ornatam retinere poſſit in Choro p. 2. d. 18. per tot.

Occupare an poſſit primum Stallum in concurſu Hebdomadarii. Ibidem.

Sancti Benedicti Elvangi S. R. I. Princeps eſt par. 2. d. 12. numer. 2.

PRÆROGATIVÆ *Civitatis Veliternæ* indicantur p. 1. d. 9. à nu. 105.

Illæ, quæ competunt membris, denegari non poſſunt Capiti p. 1. d. 13. nu. 30.

Mulierum à quibus explicentur p. 1. d. 4. à n. 93.

In PRESBYTERIO *an poſſit permanere* Magiſtratus Sæcularis? p. 1. d. 9. n. 48.

PRÆSCRIPTIO *in annuis Præſtationibus* requirit tempus ſaltem 40. ann. p. 2. d. 2. n. 48.

Nulla inducitur ex actibus facultativis part. 2. diſcept. 2. numer. 30.

Ut inducatur, debet dari aliquid, tanquam debitum, & ex cauſa oneroſa p. 2. d. 2. n. 37.

PRÆSCRIPTIVA *obſervantia an detur* circa celebrationem Miſſarum p. 2. d. 3. n. 453.

PRÆSENTANDI *jus in Eccleſia Regularium* non poteſt acquiri ſine Apoſtolico Beneplacito p. 2. d. 23. n. 52.

PRÆSENS *tempus denotat* dictio *ex nunc* part. 2. d. 30. numer. 13.

PRÆSENTIA, *& futura reſpiciunt* Leges, non præterita p. 1. d. 13. n. 73.

Et quando id limitetur. Ibid.

PRÆSENTIS *temporis demonſtrativa* eſt dictio *ex nunc* p. 1. d. 8 nu. 139.

PRÆSERVATA *dicuntur Jura* per recurſus ad Sac. Congregationes p. 1. d. 15. n. 4.

PRÆSERVATIO *conſervat jura Proteſtantis* p. 2. d. 6. numer. 64.

PRÆSTATIONIS *annuæ promiſſio* quando probata dicatur p. 2. d. 2. per tot.

PRÆSUMUNTUR *nunquam ea, quæ conſiſtunt in* facto p. 1. d. 7 nu. 77.

PRÆSUMPTIO *cedit veritati* p. 1. d. 12. n. 144.

Mali ceſſat in actibus, publicè factis par. 1. diſcept. 3. §. 2. numer. 25.

Ratificationis Profeſſionis excluditur ab actibus in contrarium p. 1. d. 12. n. 64. d. 17. n. 83.

Verbum PRÆTENDERE *negat potiùs*, quàm affirmet p. 2. d. 7. nu. 68.

PRÆTERITOS *caſus non comprehendunt* Leges part. 2. d. 30. nu. 82.

PRÆVARICATIO *eſt breviter attingere ea*, quæ inculcanda ſunt p. 2. d. 8. n. 144.

PRAXIS, *conformis juris diſpoſitioni*, præfertur contrariæ praxi p. 1. d. 4. n. 137.

PRECES *audiendæ ſaltem, ſi non* exaudiendæ ſunt à Judicibus p. 1. d. 3. n. 262.

PRECIBUS *fruſtra impetratur*, quod à Jure conceditur p. 2. d. 12. n. 32. & d. 23. n. 66.

PRETIUM *ſanguinis vocantur* honoraria Curialium p. 2. d. 2. §. 22. n. 12. & §. 14. n. 7.

PRINCEPS *S. R. I. eſt* Præpoſitus S. Benedicti Elvangi p. 2. d. 12. nu. 2.

Non poſſet diſponere de Officiis vacabilibus, ſi curſus eorundem fructuum dependeret à voluntate Portitoris Supplicationum p. 2. d. 30. per tot.

Permittere non debet, quod ejus Officiales priventur propriis emolumentis p. 2. d. 30. n 35.

PRINCIPIS *more procedere ſolent* Sacræ Congr. part. 2. d. 25. num. 5.

Sub PRINCIPIS *fide decipi non debet* Officiorum vacabilium Officialis p. 2. d. 30. per tot.

PRINCIPALIS *confeſſio præfertur* depoſitioni Teſtium p. 2. d. 6. nu. 50.

PRIORI *derogat ſtatus poſterior* p. 2. d. 23. n. 61.

PRIVATI *Libri Monaſterii* non probant contra Tertium p. 2. d. 23. nu. 157.

PRIVILEGIUM *an amittatur* per non uſum part. 2. d. 10. numer. 35.

PRIVILEGIA *R. F. quando inſunt* in Legato pro exoneratione conſcientiæ p. 1. d. 5. n. 25.

Piarum Cauſarum operantur circa defectum ſolemnitatum, non autem reſpectu voluntatis p. 1. d. 3. n. 120.

PRIVILEGIORUM *communicationem* an habeant inter ſe Miſſionarii p. 2. d. 14. §. 1. n 11.

PRIVILEGIIS, *conceſſis Ordini*, renunciare non poſſunt Clerici p. 2. d. 11. n. 37.

Religioni conceſſis, præjudicare non poſſunt particulares Religioſi p. 2. d. 23. n. 69.

Sub PRIVILEGIIS *vacationis Officii non venit* illa, quæ ſit per Reſignationem p. 2. d. 30. per tot.

PROBANDA *eſt concludenter* limitatio, non autem conjecturis p. 1. d. 7. n. 79.

PRO-

PROBAT *nihil Teſtis ille*, qui vocat aliquem in Conteſtem, ſi iſte non concordet p. 1. d. 7. nu. 47.

Plenè Teſtis adminiculatus p. 2. d. 1. §. 14. num. 23.

Nec non ille, qui deponit de facto proprio part. 1. diſcept. 11. num. 36.

PROBATIO *per Inſtrumentum* quare dicatur miraculoſa? p. 1. d. 12. nu. 138.

Per Teſtes æquivalet probationi per Inſtrumentum p. 2. d. 1. §. 14. num. 11.

Quando haberi poteſt per Scripturas, non recurritur ad Teſtes p. 2. d. 13. §. 2. n. 80.

PROBATIONIS *difficilis eſt metus* part. 1. diſcept. 15. numero 15.

PROBATIONI *per Inſtrumentum* æquivalet probatio per Teſtes p. 2. d. 1. §. 14 n. 11.

PROBATIONEM *perfectam conſtituunt* multæ conjecturæ p. 1. d. 3. nu. 317.

Plenam facit Epitaphium p. 1. d. 3. n. 114.

Probatam facit publicum Inſtrumentum p. 1. d. 7. n. 69.

PROBATIONES, *concordantes cum juris* diſpoſitione, prævalent aliis p. 2. d. 20. n. 10.

PRINCEPS, *confidens de Juſtitia* telum Sententiarum, tollit appellationem p. 2. d. 1. §. 1. n. 39.

In liberalitate creſcere, non decreſcere debet p. 1. d. 8. num. 90.

Non præſumitur velle præjudicare Tertio par. 1. diſcept. 8. numero 95.

Amplia etiam ſi præjudicium eſſet minimum. Ibid.

Parvipendens Senatores, non debet ab iſtis nei Princeps recognoſci p. 1. d. 20. nu. 18.

Prohibens appellationem, præſumit de virtute Perſonæ Judicis p. 2. d. 1. §. 1. n. 39.

Quod PRINCEPS *conceſſit*, *Miniſter* mutare non poteſt p. 1. d. 8. num 103.

PRINCIPALIBUS *præjudicialis eſt incongrua* dubiorum concordatio p 1. d. 9. n. 172.

PRIORIBUS *derogant poſteriora* p. 1. d. 7. n. 61.

PRIUATIO *Officii reputatur graviſſima* pœna inter Religioſos p. 1. d. 10. nu. 46.

PRIUILEGIUM *Apoſtolicum allegari poteſt* ratione immemorabilis p. 1. d. 9. n. 68.

PRIVILEGIA, *Locis Montium conceſſa*, punctualiter ſemper ſervata ſunt p. 1. d. 21. nu. 112.

Scholarium an competant excedentibus 25. an. ætatem p. 1. d. 22. per tot.

PRIVILEGIIS, *conceſſis Religioni*, renunciare non poſſunt Religioſi p. 1. d. 7. n. 56.

PROBATIONES *multæ adducendæ non ſunt* in re clara p. 1. d. 3. n. 177. & p. 2. d. 1. §. 15. n. 24.

PROCESSIO *Corporis Chriſti fieri poteſt* à Religioſis ſine Parochorum licentia p. 2. d. 8. per tot.

Tranſire debet per Vias conſpicuas par. 2. diſcept. 13. §. 1. numero 100.

Dicitur Chorus ambulans p 2. d. 18. n. 54.

PROCESSIONI *intervenire an cogi* poſſit Parochus p. 2. d. 31. num. 14.

Quando cogi poſſint collegialiter intervenire Cappellani Hoſpitalis exempti p. 2. d. 31. per tot.

In PROCESSIONEM *aſſociantes* an poſſint proiici flores p. 2. d. 16. n. 72.

PROCESSIONUM *via, & tempus* an mutari poſſint p. 2. d. 13. §. 1. n. 87.

PROCESSIONIBUS *publicis ſub qua pœna* intervenire debeant Eccleſiaſtici p. 2. d. 16. n. 78.

Quando accedere teneantur Religioſi, & Exempti p. 2. d. 13. §. 1. n. 110 d. 20. per tot.

Illis accedentes an præjudicent Religioni. Ibid.

Quando voluntariè interveniant Religioſi, non præjudicant eorum Religioni p. 2. d. 14. §. 1. n. 34.

Ad PROCESSIONES *publicas accedere* honorem redolet p. 2. d. 13. §. 1. n. 112.

PROCREATIO *Filiorum non obſtat* declarationi nullitatis Matrimonii, contracti per vim p 2. d. 3. n. 22.

PROCURÆ *Mandatum probatur* ex actibus ſubſequentibus p. 2 d. 17. n. 6.

PROCURATOR *an dicatur conſtitutus* iſtis verbis: *Conſtituo Titium Aſinum meum ad agendum* p. 2. diſcept. 1. §. 9. il 2. num. 38.

PROCURATORIS *honorarium in qua* quantitate taxari ſoleat p. 2. d. 1. §. 12. n. 6.

Per PROCURATOREM *validè Matrimonium* contrahi poteſt p. 2. d. 17. per tot.

PROCURATORES *rarò litigant*, & quare p. 2. diſcept. 1. §. 13. num. 8.

PROCURATORIBUS *cibaria dulciſſima* ſunt lites, Partibus verò valdè amara p. 2. d. 1. §. 15. nu. 27.

PROFESSIO *diſpar eſſe non* debet in uno, eodemque Officio p. 2. d. 13. §. 1. n. 62.

Eſt contractus mutuus inter Religioſum, & Religionem p. 1. d. 12. nu. 17.

Spontanea eſſe debet p. 1. d. 17. n. 29.

Tacita an inducatur ex ſuſceptione ſacrorum Ordinum p. 1. d. 12. num. 105.

Tacita excluditur per proteſtationem in contrarium p. 1. d. 12. num. 68.

PROFESSIONIS *ratificatio non inducitur* ex actibus, geſtis durante cauſa metus p. 1. d. 17. à num. 85.

An inducatur ab Epiſtola, ſcripta à Novitio par. 1. diſcept. 12. num. 48.

Pro illius validitate in dubio an reſpondendum ſit? p. 1. diſcep. 12 num. 97.

Tacita præſumptio excluditur ab actibus expreſſis in contrarium p. 1. d. 12. n. 64.

PROHIBITIO *loquendi cum Moniali* metum comprobat p. 1. d. 17. nu. 44.

PROHIBITIVA *Edicta Ærarum* Locorum Montium referuntur p. 1. d. 21. à num. 53.

Sub qua pœna debeant retineri omnium oculis expoſita à Depoſitariis. Ibid. nu. 67.

PROHIBITUM *quod expreſsè* non eſt, dicitur permiſſum p. 2. d. 11. n. 1.

Quod PROHIBITUM *directè fuit*, *non eſt* indirectè permittendum p. 1. d. 11. n. 25.

PROLIXITAS *Scripturarum quando neceſſaria ſit* p. 2. d. 1. §. 11. à num. 6.

PROMISSIO *annuæ præſtationis* quomodo probetur p. 2. d. 1. §. 1 per tot.

In Sponſalibus non attenditur, quando Sponſi ſunt conjuncti in gradu prohibito p. 2. d 6. à n. 60.

PROMISSIO *per Teſtes æquè*, ac per Inſtrumenta probari poteſt p. 2. d. 1. §. 12. n. 2.

PROMULGATIO *neceſſaria eſt*, ut Lex obliget p. 1. d. 13. num 75.

PROPENSIONEM *erga Partem quando* oſtendit Teſtis, illius reſpectu non probat p. 2 d. 10. nu. 20.

PROPITIOS, *ſapientes*, *& juſtos* Judices quærunt Litigantes p. 2. d. 1. §. 15. n. 31.

PROTESTARI *non tenetur Religioſus*, durante cauſa metus p. 1. d. 12. nu. 131.

PROTESTATIO *excludit tacitam* profeſſionem p. 1. d. 12. num. 68.

Semel facta, ſemper durat p. 1. d. 12. n. 140.

Semper loquitur ad excludendum tacitam profeſſionem p. 1. d. 12. num. 100.

PROTHONOTARIUS *Apoſtolicus an poſſit incedere*, & ſtare in ſuo Stallo cum proprio habitu, quando eſt Canonicus p. 1. d. 1. per tot.

An d. caſu lucretur diſtributiones quotidianas. Ibid.

PROTHONOTARII *honorarii* quo habitu uti poſſunt p. 1. d. 1. à num. 9.

Dictio PRORSUS *omnia excludit* par. 2. diſcepta. 14. §. 1. num. 44.

PROUINCIALE *Definitorium*, *quibus* concurrentibus coadunari poſſit inter Carmelitas Diſcalceatos p. 1. diſcept. 20. per tot.

PROVISIONES *multorum Theſaurariorum* circa punctualem ſolutionem fructuum Locorum Montium referuntur. p. 1. d. 21 à num. 87.

PROXIMA *contractui*, *quando eſt* obſervantia, magnifacienda eſt p. 1. d. 3. §. 1. num. 47.

PROXIMUM *tenetur quis diligere* ſicut ſeipſum p. 1. diſcept. 8. num. 106.

PUDOR *gravis eſt* propria voce convinci p. 1. d. 1. n. 34. & p. 2. d. 10. num. 38.

Come PULCINO *nella Stoppa* aliqui ſe involvunt p. 2. diſcept. 30. num. 77.

PULVINAR *cum Tapeto an debeatur* in Choro Præpoſito, vel Dignitatibus p. 2. d. 18. nu. 60

PUNCTUALIS *authoritas* habetur pro caſu legis p. 1. diſcept. 4. num. 100.

Authoritas quare dicitur delle Vacche roſſe? p. 1. diſcept. 3. num. 431.

Q

QUADRAGENARIA *obſervantia præbet validum* titulum p. 2. d. 23. nu. 61.

Cum titulo, æquiparatur immemorabili par. 2. diſcept. 23. numero 62.

QUÆDAM *ſatius eſt*, *vel cum Cauſæ* detrimento tacere, quàm inverecundè dicere p. 1. d. 12. n. 37.

QUERELA *Stupri*, *an ſit juſta cauſa* diſſolutionis Sponſalium p. 2. d. 6. num. 53.

QUÆSTIONES *de nomine non* attenduntur p. 2. d. 1. §. 8. n. 4.

QUÆ-

Digitized by Google

QUÆSTUARI ſine licentia an poſſit in Eccleſia par. 1. d. 16. num. 95.

Qua pœna puniri poſſint Sacriſtæ, ad dictum effectum commodantes Burſas, inſervientes pro celebratione Miſſarum p. 2. d. 16. num. 95.

QUALITAS metum paſſi attenditur ad illius faciliorem probationem p. 2. d. 12. nu 38.

Perſonæ quando conſideretur pro taxando Funere non facto p. 2. d. 21. à nu. 69.

QUANTITAS quæ obliget ad reſtitutionem par. 1. diſcept. 21. num. 36.

Sacrorum Utenſilium quænam ſit p. 2. d. 2. n. 14.

à QUANTITATE quando incipit pium Relictum, an teneatur hæres ſupplere p. 2. d. 26. à n. 23.

QUARTA decimarum quando debeatur Epiſcopo p. 1. diſcept. 14. per tot.

Funeralis ſolvi non debet ex illis, quæ poſt ſepulturam data fuerunt p. 2. d. 21. n. 34.

Quando debentur Epiſcopo p. 1. d. 14. per tot.

QUARTÆ Funeralis appellatione quid veniat? p. 2. diſcept. 21. nu. 37.

QUARTAM Funeralem an teneantur ſolvere PP. S. Franciſci p. 1. d. 21. per tot.

QUI non honoratur, neque gravari ſolet par. 1. diſcep. 3. num. 99. & num. 226.

QUID probatum, non quid petitum attenditur in Judiciis p. 2. d. 1. §. 14. n. 28.

QUOD omnes tangit, ab omnibus approbari debet par. 2. d. 7. num. 32.

QUOD potui nolui, quod volui adimplere nequivi p. 2. d. 21. num. 155.

Quis non habet, in alium transferre non poteſt par. 1. diſcept. 8. num. 104.

Dictio QUOQUE denotat ſimilitudinem par. 1. diſcept. 13. num. 16.

QUOTIDIANA celebratio Miſſarum an ſit conſulenda Sacerdotibus p. 1. d. 4. à n. 140.

QUOTIDIANAS Diſtributiones quando lucrari poſſit Canonicus, qui ſit Prothonotarius p. 2. d. 1. per tot.

R

Ne RADICES producant, citò abolenda eſt mala conſuetudo p. 2. d. 30. nu. 56.

Illam tollere ad Principem ſpectat p. 1. d. 8. n. 87.

RARI caſus non habentur in conſideratione p. 2. diſcept. 4. nu. 85. & 91. & ſeqq.

RARO quæ accidunt, non conſiderat Lex par. 1. diſcept. 22. num. 15.

RATA Penſionis dicitur extracta, & ſeparata à fructibus Beneficii p. 2. d. 19. n. 28. & nu. 42.

RATUM Matrimonium an poſſit diſſolvi, diſſentiente uno ex Conjugibus p. 2. d. 3. nu. 9.

RATIO naturalis ubi concurrit, non eſt neceſſaria Doctorum authoritas par. 1. diſcept. 3. num. 61. & par. 2. diſcept. 21. num. 38.

RATIONIS inter limites reſtringi debet arbitrium, quando concernit famam Tertii p. 1. d. 10. nu. 31.

Qui RATIONE convincuntur, fruſtra objiciunt conſuetudinem par. 1. diſcept. 8. numero 65. & par. 2. diſcept. 3. numero 84.

RATIONIBUS juſtis, qui movetur, non dicitur delinquere p. 2. d. 15. nu. 56.

RATIFICATIO Profeſſionis an inducatur ab Epiſtola, ſcripta à Novitio p. 1. d. 12 n. 48.

Non inducitur ex actibus, geſtis durante cauſa metus p. 1. d. 17. à num. 85.

Non inducitur, niſi probetur certa ſcientia nullitatis p. 1. d. 17. num. 92.

In RE clara probationes multæ adducendæ non ſunt p. 1. d. 3. num. 177.

RECLAMANDI voluntas deſumitur à conſiliis, petitis ab Advocatis contra profeſſionem p. 1. d. 17. num. 75.

RECLAMATIO, emiſſa ipſamet die Profeſſionis, metum comprobat p. 1. d. 17. n. 65.

RECLAMATIONES intra quinquennium viam reſtitutioni in integrum aperiunt p. 1. d. 17. nu. 71.

RECURSUS facilis ad Principem quando metum excludat p. 1. d. 17. num. 55.

Ad Judices metum comprobat p. 1. d 15. n. 21.

Ad Sacras Congregationes præſervat Jus Recurrentis p. 1. d. 15. num. 4.

Adverſus conſuetudinem, cum ſuccumbentia Reccurentis, illum potiùs tollit, quàm confirmet p. 2 d. 25. n. 30.

RECTOR Monaſterii Monialium an debeat eligi ab illis, vel potiùs à Superiore Generali Religionis p. 2. d. 23. per tot.

REDDITUS Hoſpitalis in quos uſus converti debeant, ſi in illo non reperiantur Ægroti p. 2. d. 29. n. 82.

Quando REDDITUS ſunt minores expenſis, quis dicitur pauper p. 2. d. 21. à nu. 118.

REFELLENDA quare non ſunt nimis falſa par. 2. diſcep. 27. n. 115.

REFERENS ſine relato non probat p. 2. d. 15. nu. 43. & p. 2. d 23. nu. 56.

REFERRI aliquando non poſſunt multa exempla par. 1. d. 8. num. 88.

REFICI expenſæ Interpretis an debeant par. 2. diſcep. 1. §. 15. à num. 12.

REFORMARI quando poſſint Conſtitutiones pro aliqua Religione, vel aliæ de novo edi p. 2. d. 7. per tot.

REFORMATIO dubiorum aliquando injungitur à Sac. Cong. par. 2. d. 25. nu. 49.

Supponit deformitatem p. 1. d. 18. nu. 127.

REFORMATIONES Liſtarum Emolumentorum funeris referuntur p. 2. d. 21. n. 192.

REGULA aurea in quo conſiſtat p. 2. d. 1. §. 7. nu. 15.

Illa in omni materia ſervanda eſt, quam ſtatuit antiquitas p. 2. d. 7. n. 87.

REGULAM in contrarium firmat exceptio p. 1. d. 2. n. 27. & d. 14. §. 2. n. 11.

REGULAM propriam ſervare tenentur Moniales, quæ illam promiſerunt p. 2. d. 13. nu. 20.

à REGULA extraneum quando aliquid præcipit Superior Religioſo, iſte non tenetur obedire p. 1. d. 10. n. 51.

REGULAS, ſibi à Medicis præſcriptas, in certis Cauſis Curiales ſervare non poſſunt p. 1. d. 8. nu. 153.

REGULIS generalibus præferendæ ſunt authoritates punctuales p. 2. d. 14. § 1. nu. 29.

REGULARES, aſſociantes funus, an poſſint accedere ad domum Defuncti p. 2. d. 25. per tot.

Vel potiùs an teneantur accedere ad Parochialem; Vel expectare Cadaver in Janua propriæ Eccleſiæ. Ibid.

Non ſubjacent Conſtitutionibus Synodalibus par. 2. diſcept. 25. num. 21.

In REGULARIUM Eccleſiis nullam Parochi habent juriſdictionem p. 2. d. 25. nu. 32.

Jus præſentandi in illis, non poteſt acquiri ſine Apoſtolico Beneplacito p. 2. d. 23. nu. 52.

REGULARIUM Privilegiis circa Sacramentorum adminiſtrationem, non poſſunt præjudicare Epiſcopi par. 2. diſcep. 14. §. 1. nu. 47.

REGULARIBUS indirectè præjudicandum non eſt circa Funeris emolumenta p. 1. d. 21. nu. 21.

REINTEGRARI quando debeant Religioſi ad propria Officia p. 1. d. 10. per tot.

REINTEGRATIONES Religioſorum ad priſtinas Dignitates, & loca, referuntur p. 1. d. 10. nu. 57.

RELATIONES Caſuum Conſcientiæ ſub qua pœna debeant à Parochis tranſmitti Epiſcopis p. 2. d. 16. n. 92.

Ordinariorum præcedere debent ante propoſitiones Cauſarum in Sacr. Congregationibus p. 1. d. 3. nu. 459.

RELATIONIBUS Epiſcoporum magna fides adhibenda eſt p. 1. d. 7. nu 10. & p. 2. d. 15. n. 72.

An ſtetur in Tertii præjudicium p. 1. d. 15. n. 38.

Fidem dare ſolet C. Conc. circa metus incuſſionem p. 1. diſcept. 17. nu. 98.

Judicum quando adhibenda ſit fides p. 1. d. 3. nu. 116.

RELEVANTIA Articulorum poſita, denegari non poteſt articulorum admiſſio p. 1. d. 9. nu. 63.

Amplia etiamſi habeant annexam ſpiritualitatem. Ibid.

Unius Articuli ſufficit pro omnium admiſſione par. 2. diſcep. 9. num. 99.

RELICTI pii incertitudo excluditur ex declaratione Executorum Teſtamentariorum p. 1. d. 5. n 17.

Necnon ex facti circumſtantiis, & conjecturis. Ibid.

RELIGIONIS unius conſuetudo, non extenditur ad aliam p. 2. d 20. nu. 61. & p. 2. d. 25. n. 42.

RELIGIONI propria non præjudicant Religioſi, quando voluntariè interveniunt Proceſſionibus par. 2. diſcept. 14. §. 2. num. 34.

RELIGIONUM peſtis dicitur ambitio par. 2. diſcept. 23. numero 79.

Omne bonum pendet ab obedientia p. 2. d. 23. nu. 88.

RELIGIOSUS famæ jacturam patitur ab inſolita remotione à ſuo Conventu p. 1. d. 10. nu. 46.

Impugnans profeſſionem non eſt veriſimile, quod ſtatim mutet opinionem p. 1. d. 12. nu 55.

In Præceptis, extraneis à Regula, Superiori non tenetur obedire p. 1. d. 10. nu. 51.

Moram faciens extra Conventum quando poſſit puniri? p. 2. d. 15. per tot.

RELIGIOSO, reclamanti adverſus ſuam profeſſionem, an debeantur expenſæ à Religione? p. 1. d. 21. n. 39.

Con-

Digitized by Google

Contra RELIGIOSUM *non poſſunt Superiores* ferino more procedere p.1.d.1n.nu.30.

Contrarium operando peccant contra charitatem, & contra juſtitiam. Ibid.nu.32.

Imò poſſunt ab Officio removeri. Ibid.

RELIGIOSI, *accedentes ad Proceſſiones*, an præjudicent propriæ Religioni p.2.d.2n.per tot.

An poſſint eſſe illegitimi p.1.d.12.nu.146.

Aſſociantes funus, an teneantur accedere ad Eccleſiam Parochialem p.2.d.11 per tot.

Circa famam non debent eſſe deterioris conditionis cæteris hominibus p.1.d.10.nu.48.

Cum licentia Superiorum poſſunt eſſe Exequutores Teſtamentarii p.2.d.4.n.11.

Quo caſu poſſunt eligere proprium Monaſterium, attenta iſtius paupertate. Ibid.

Facere poſſunt extra Clauſtra Proceſſionem Corporis Chriſti ſine Parochorum licentia p.2.d.8.per tot.

Intervenientes Proceſſionibus, propriæ Religioni non præjudicant p.2.d.14.§.1.nu.34.

Mendicantes an teneantur pro Seminario ratione beneficii, eis uniti p.2.d.24.n.14.

Præjudicare non poſſunt Privilegiis, conceſſis Religioni par. 1. d.11.n.39.& p.2.d.8.n.21.

Quando poſſunt renunciare propriis Juribus par. 1. diſcept. 7. numero 74.

Quando dicantur Apoſtatæ? p.1.d.12 nu.125.

Reclamantes adverſus Profeſſionem, quando audiendi ſint p. 1. d.12.per tot.

Reintegrari quando debeant ad propria Officia par. 1. diſcept. 10. per tot.

Renunciare non poſſunt Privilegiis, conceſſis Religioni p. 1. d. 7. num. 56.

RELIGIOSORUM *aſſignationes ab uno ad alium* Conventum, practicantur aliquando ex factionariis æmulationibus p.1.d.10.nu.1.

Dimiſſio ab uno ad alium Conventum aliquando fieri ſolet ob vindictam p.1.d.10.nu.16.

Fama læditur à præcipitanti dimiſſione à proprio Conventu p.1. d.10.nu.12.

Reintegrationes ad priſtina loca, & Dignitates referuntur p. 1. d.10.n.57.

Inter RELIGIOSOS *celeriter terminandæ* ſunt Lites p.2.d.25. num. 6.

RELIGIOSIS *quando ſunt unita Beneficia*, an poſſint taxari pro Seminario p.2.d.24.per tot.

RELIQUIAS *dantes ad oſculandum* ſine Superpelliceo, & Stola, qua pœna puniri poſſint p.2.d.16.n.95.

REMEDIUM *appellationis grande* bonum eſt Mundo p. 1. d. 10.num.52.

REMINISCENTIA *ex quibus præſumatur* par. 2. diſcept. 1. §.6.num.12.

ſub REMUNERATIONIS *ſpe inſerviens*, ſi illa fruſtretur, nullam habet actionem p.2.d.1.§.14.nu.30.

REMUNERATORIÆ *Donationes inſinuari non debent* p. 2.d.1.§.9.nu.28.

RENUNCIARE *non poſſunt* Clerici Privilegiis, conceſſis Ordini p.2.d.11.nu.37.

Non poſſunt Religioſi Privilegiis, conceſſis Religioni p. 1. d. 7. nu.56.à n.74.

RENUNCIARI *poteſt appellationi* in Cauſis pecuniariis p. 2. d.1.§.3.nu.2.

REPETITIONI *ut ſit locus*, *probari* debet utilitas poſt probatam verſionem p.2.d.19.nu.29.

REO *ſufficit reddere* dubiam intentionem Actoris par. 2. d. 20. num.8.

REPREHENDERE *quando quis juſtè* aliqua non poteſt, ſolet reprehendere injuſtè, quæ non ſunt p.1.d.3.n.162.

RESCRIPTUM, *nemine citato* extortum, dicitur obreptitium p.2.d.10.n.23.

Nihil, *in Signatura* quid importet p.2.d.1.§.1.n.30.

RESCRITUM *impetrans* tenetur ſtare Reſcripto par. 2. d. 1. § 3.num.2.

RESCRIPTA *Congregationum* cum addito, *ut Cauſa ampliùs non proponatur*, æquivalent rei judicatæ par. 1. diſcept. 14. num. 17.

ad RESIDENTIAM *obligati*, *an poſſint* diſcedere à Civitate ſine licentia Epiſcopi p.2. d. 16.nu.8n.

RESERVATIO, *contenta in* corpore Juris, an veniat ſub Indultis gratioſis p.2.d.12.n.17.

RESIGNANS *Officium vacabile quando* non ſubjaceat periculo amiſſionis Sortis p.1.d.8.n.28.

RESIGNATIO *Officiorum vacab. non importat* veram vacationem p.2.d.30.n.43.

RES JUDICATA *de albo facit nigrum* par. 2. diſcept. 1. §. 14.num.3.

Nec non quadrat rotunda. Ibid.

Quare fuerit introducta p.2.d.1.§.2.nu.38.

RESOLUTIO *dabitur in Caſibus particularibus*, quando reſpondere ſoleant Sacr. Congregationes par. 1. diſcept. 2. numero 33.

RESOLUTIONES *Congregationum*, cum addito, ut *Cauſa ampliùs non proponatur*, æquivalent rei judicatæ p. 2. d. 14. num. 17.

Non attenduntur in illis caſibus, in quibus eædem circumſtantiæ non concurrunt p.2.d.18.n.69.

Poſteriores præferuntur anterioribus par.1. diſcept.4. nu.130.

Punctuales vim Legis habent par. 1. diſcept. 4. num. 99. & p.2. d.8.num.30.

Quare ſine fundamento capiantur aliquando in Confraternitatibus Perſonarum diverſæ qualitatis par. 1. diſcept. 22. à numero 36.

à RESOLUTIONIBUS *Sac. Congr. non datur* appellatio p.1. d.9.nu.100.

RESPONDERE *aliquando cogimur* hominum deriris p. 1.d.3. num.174.

RESTITUERE *an quis teneatur* magnam quantitatem, conflatam ex parvis ſummis p.1.d.21.nu.13.

RESTITUTIO *in integrum facilè datur*, probatis conqueſtionibus, & reclamationibus intra quinquennium par.1.diſcep. 27.num.71.

Saltem indevolutivo, nemini denegatur par. 2. diſcept. 1. §. 4. num.1.

Dicitur ſpecies appellationis p.2.d.1.§.4.nu.13.

Sine læſione non datur p.2.d.1.§.14.n.3.

Quando deneganda ſit Religioſo p.1.d.12.per tot.

RESTITUTIONIS *materia ſumma* quæ nam ſit par. 1. d. 21. num.12.

In RESTITUTIONIS *materia ſumma* parvæ coaleſcunt in unum p.1.d.21.n 41.

Amplia etiam ſi ſpectent diverſis Perſonis. Ibid.

RESTITUTIONI *in integrum viam aperiunt* conqueſtiones, emiſſæ intra quinquennium p.1.d.12.nu.32.

ad RESTITUTIONEM *quæ quantitas obliget* par. 1. diſcept. 21.num.36.

RETENTIO *clavium denotat* dominium par. 1. diſcept. 7. num.12.

RETRACTATIO *unius Teſtis* præjudicat aliis p. 1.d.12.n. 58. & p.2.d.6.nu.47.

REVERENTIA *quo titulo debeatur Epiſcopis* par.1. diſcept. 2 à num.48.

Erga Parentes an indicet juſtum metum par. 1. diſcept. 17. numero 36.

REVIDERE *an poſſit Epiſcopus Computa* piorum Locorum, tam in concernentibus ſpiritualia, quàm temporalia p.2.d.29. per tot.

Ad quem effectum, *an Libri* traſportandi ſint ad ejus palatium. Ibidem.

REVERENTIAM *ſuperioribus an teneatur* exhibere Exemptus p.1.d.2.n.49.

REUS *abſolvitur*, *Actore* non probante par.2.diſcept.1.§. 14. num. 5.

Condemnandus eſt, *non juxta* petita, ſed juxta probata per Actorem p.2.d.1.§.14.nu.29.

Ut poſſit determinare an velit cedere, vel contendere, Actor debet declarare quid petat p.2.d.1.§.15.n.7.

RIDICULUM *eſt allegare ea*, quæ fuerunt rejecta par. 1. diſcept. 1. num. 48. & par. 2. diſcept. 10. num. 31 & par. 2. d.30.num.76.

De ridiculo ſumptum quando dicatur argumentum p 2. d.1. §.9. d.2.nu.11.

ROTÆ *authoritas magna eſt* p.1.d.18 n.122.

Ubi allegatur non eſt ampliùs quærenda ratio p 2. diſcept.1.§. 15 num.21.

Deciſiones inutiliter duplari ſolent in pluribus Libris p.2. d.1.§. 7.num.13.

Deciſiones, *quando* adſunt in contrarium, non attenduntur Doctorum auctoritates p.2 d.11.num.43.

Opinio prævalet opinioni omnium Doctorum par. 1. diſcept.18. n.122.

ROCCHETUM, *& Mantellettam deferre an* poſſit Prothonotarius honorarius p.1.d.1.per tot.

ROTUNDA *quadrat res* judicata par. 2. diſcept. 1. §. 14. num. 3.

S

SACERDOS *an benè faciat* quotidie celebrando p. 1. diſcep.4. num.81.

An ſit capax Legati, relicti pro Studiis legalibus par. 1. diſcep. 22.per tot.

Dans ad oſculandum ſacras Reliquias, ſacraſque Imagines ſine Superpelliceo, qua pœna poteſt puniri p.2.d.16.nu.95.

Legi-

Digitized by Google

INDEX RERUM

Legitimè non impeditus an debeat quotidie celebrare p. 1. diſcep. 4. num. 142.
Miſſam celebrans in Eccleſia Monialium ſine licentia Epiſcopi, qua pœna puniri poſſit p. 2. d. 16. nu. 89.
Non poteſt duplex ſtipendium pro una Miſſa recipere p. 2. diſcep. 9. num. 10.
Ordinari poteſt ad titulum Beneficii, cujus onera à ſe ipſo adimpleri debent p. 1. d. 4. nu. 82.
Teſtis magnam meretur fidem p. 1. d. 1. nu. 37.
Teſtis, licèt amicus, adminiculatus, plenè probat p. 2. d. 1. §. 5. num. 16.
Quod verum eſt, tam ad effectum probandi, quàm ad inducendum obligationem. Ibidem nu. 19.
Vix vivere poteſt cum penuria ex ſola ſacri Patrimonii quantitate p. 1. d. 4. n. 77.
SACERDOTIS *atteſtatio probat* Miſſarum celebrationem p. 1. d. 3. num. 241.
Depoſitio æquivalet depoſitioni duplicis Teſtis par. 2. diſcept. 1. §. 12. nu. 4
Qualitas non attenditur, in ordine ad augendam ſummam Patrimonii ſacri p. 1. d. 4. num. 76.
SACEDORTES *mercari non debent* compendium de humana morte p. 2. d. 21. n. 53.
SACERDOTIBUS *plena fides eſt* adhibenda p. 1. d. 15. n. 13. & p. 2. d. 13. §. 1. o. 51.
Pro SACERDOTIBUS *infirmis reperiuntur* in Urbe duo Hoſpitalia p. 1. d. 4. n. 121.
SACERDOTALIS *qualitas auget fidem* Teſti par. 2. d. 1. §. 5. num. 49.
SACERDOTIUM *an præbeat proviſionem*, ſufficientem ad victum p. 1. d. 4. nu. 60.
SACRÆ *Congregationes* ſæpè reſcribere ſolent: *Servetur ſolitum* p. 2. d. 9. nu. 21.
in SACRIS *Congregationibus an*, & quando reficiantur expenſæ Litis p. 1. d. 21. à nu. 133.
SACRA *utenſilia an debeantur* ab hæredibus, vel à Sacerdotibus pii Benefactoris p. 2. d. 26 per. tot.
Illorum quantitas quænam ſit. Ibidem.
SACRAMENTUM *Extremæ Unctionis* an poſſint miniſtrare Miſſionarii ſine licentia PP. Obſervantium par. 2. diſcept. 14. §. 1. dub. 4.
in SACRISTIIS *an ſit ſervandum* ſilentium par. 2. diſcept. 16. num. 69.
SACRUM *Patrimonium* quare conſtitui ſoleat in moderata quantitate p. 1. d. 4. nu. 73.
Reliqua vide Verb. *Patrimonium*.
SÆCULARIS *Magiſtratus quale* tractamentum habeat in Eccleſia p. 2. d. 9. per tot.
Quotuplici dicta thurificandus ſit p. 1. d. 9. n. 17.
SALTATIONIBUS *intervenientes Eccleſiaſtici*, qua pœna puniri poſſint p. 2. d. 16. nu. 84.
Dictio SALTEM *non excludit majorem* numerum p. 1. diſcep. 9. num. 156.
SANGUINIS *pretium dicuntur* Honoraria probatorum Curialium par. 1. diſcept. 8. num. 152. & par. 2. diſcept. 1. §. 2. num. 27.
SANITAS *omni Theſauro mundi* carior eſt par. 1. diſcept. 8. num. 152.
SAPIENTIS *eſt non curare de nominibus* par. 1. diſcept. 3. num. 65.
SAPIENTES, *juſtos, & propitios* Judices quærunt Litigantes p. 2. d. 1. §. 15. nu. 31.
Ad SARCINULAS *colligendas triduum* denegatur terminus p. 1. d. 10. nu. 25.
SCAMNUM *in qua parte Eccleſiæ* poſſit retinere Magiſtratus Sæcularis? p. 2. d. 9. nu. 47.
SCHOLARIUM *Privilegia an* competant excedentibus 25. annum p. 1. d. 22. per tot.
SCIENTI, *& volenti* non fit injuria par. 2. diſcept. 9. numero 11.
SCIENTIA *certa nullitatis profeſſionis* requiritur ad inducendam tacitam ratificationem p. 1. d. 17. nu. 91.
SCIENTIÆ *cauſam quando non* adducit Teſtis, non probat p. 2. d. 20. nu. 41.
Ad SCIENTIAS *acquirendas adoleſcentia* ætas apta eſt p. 1. d. 22. num. 6.
SCINDI *quando poſſit unitas illa*, quam facit Epiſcopus cum Capitulo p. 2. d. 27. nu. 25.
SCRIBENTIS *mors fidem auget* Scripturæ p. 2. diſcep. 1. §. 5. num. 66.
SCRIBUNT *aliqui benè*, ſed nihil ad Cauſam faciens p. 2. d. 1. §. 10. num. 3.
SCRIPTORES *Apoſtolici non tranſcriberent*, ſi Papa non ſcriberet p. 2. d. 30. nu. 50.
SCRIPTORUM *Apoſtolicorum* Collegium. *Vide Collegium*.
SCRIPTURÆ *prolixitas quando* neceſſaria ſit par. 2. d. 1. §. 2. à num. 6.
Verba poſtponenda ſunt Partium intentioni part. 1. diſcept. 3. num. 69.
Per SCRIPTURAS *quando poteſt* haberi probatio, non recurritur ad Teſtes p. 2. d. 13. §. 2. nu. 8.
Per SECRETA *ſuffragia Votantes*, non poſſunt redargui p. 2. d. 7. nu. 67.
SEDES *Apoſtolica ſequi ſolet Prædeceſſorum* veſtigia in Gratiis concedendis p. 1. d. 6. nu. 23.
Dignior debetur habenti majorem Juriſdictionem p. 2. diſcep. 28. num. 28.
Fixa cum Predella an competat Præpoſito in Choro p. 2. d. 18. per tot.
SEDILIA *in Choro debent eſſe æqualia* inter Dignitates, & Canonicos p. 2. d. 18. n. 14.
SEIPSUM *quando quis laudare* poſſit ſine peccato par. 2. d. 13. num. 66.
à SEMINARII *manutentione nullus* Beneficiatus, quamvis ſpecialiſſima mentione dignus, exemptus eſt par. 2. diſcept. 24. num. 23.
Pro illius manutentione non quæritur, ubi ſunt ſua bona, ſed ubi ſitum eſt Beneficium p. 2. d. 24. nu 11.
SEMINARIORUM *Inſtitutio fuit unum ex* principalioribus Decretis Concilii Tridentini p. 2. d. 24. nu. 2.
Pro illorum manutentione omnia Beneficia taxari debent p. 2. d. 24. nu. 23.
SEMPER *& ad ſemper obligant* Præcepta negativa p. 1. d. 8. num. 46.
Eadem dictio includit omne tempus p. 1. d. 14. nu. 31. & p. 2. d. 13. §. 2. nu. 73.
SENES *Juſtitiarii erant* Advocati in alio Sæculo p. 1. d. 22. num. 10.
SENIORI *præfertur Junior* in Legato ſtudii par. 2. diſcep. 22. num. 31.
SENSUS *talis dicitur in verbis*, qualem demonſtravit ſubſequuta obſervantia p. 1. d. 3. §. 1. nu. 42.
in eo SENSU, *in quo in una parte* inſtrumenti accepta ſunt verba, in eo accipi debent in alia p. 1. d. 3. §. 1. nu. 41.
SENTENTIA *unica quando* habeat vim trium p. 2. d. 1. §. 1. num. 32.
à SENTENTIA *Judicis, ſubrogati* in locum ejus à quo non poterat appellari, an detur appellatio par. 2. diſcept. 1. §. 1. num. 46.
SENTENTIÆ, *in judicatum tranſacta*, *quadrant* rotunda p. 1. d. 14. nu. 17.
SEPELIENDI *Juri an poſſint* renunciare Religioſi tempore fundationis Conventus p. 1. d. 7. no. 76.
SEPULCHRUM *Majorum quodnam dicatur* p. 2. diſcep. 21. à nu. 156.
In illo ſepeliri debet Defunctus. Ibidem num. 159.
Nec contrarium poteſt demandare hæres. Ibid. nu. 160.
SEPULTURÆ *electio unicuique* libera eſt par. 1. diſcept. 12. num. 20.
SEQUENS *copula non validat* Matrimonium, à principio nullum p. 1. d. 15. nu. 27.
SERMONI *nativo cedunt interpretationes* par. 1. diſcept. 3. num. 136.
per SERMONEM *eundem præmeditatum* quando deponunt Teſtes, non probant par. 2. diſcept. 1. §. 7. num. 22. à §. 14. num. 29
SERVARE *pacta de Jure naturæ* eſt par. 2 diſcept. 1. §. 11. num. 8.
SERVETUR *ſolitum*, frequens reſcriptum Sacrarum Congreg. p. 2. d. 9. num. 21.
SERVITIA *coacta aſpernatur Deus* p. 1. d. 17. n. 27.
SIGILLUM *Capituli retinere* ſpectat ad primam Dignitatem p. 1 d. 1. no. 43.
SIGNUM *Juriſdictionis an ſit Faldiſtoriam* & Baculus Paſtoralis p. 1. d. 2. nu. 34. à 37.
Optimum peſſimi Juris eſt inſiſtere in authoritatibus revocatis p. 2. d. 3. num. 76.
SILENTIUM *an ſit ſervandum in Sacriſtiis* par. 2. diſcept. 16. num. 69.
Quando habeatur pro diſſenſu p. 1. d. 12. n. 145.
de SIMILIBUS *prædicatur* dictio *aliud* par. 1. diſcept. 7. numero 26.
SIMILITUDO *cognominis non* probat identitatem Familiæ p. 2. d. 6. nu. 36.
SIMILITUDINEM *denotat* dictio *quoque* par. 1. diſcept. 13. num. 16.
SIMPLICES *decipi ſolent* exageratione antiqui ſoliti p. 1. d. 21. num. 20
SINGULA *quæ non proſunt*, unita juvant p. 2. d. 1 §. 5. n. 10. & §. 14. nu. 25.
SINGULARITAS *adminiculativa non tollit* fidem Teſtibus p. 2. d. 1. §. 14. nu. 24.
ubi SINGULI *conſentire quando* poſſint Collegiales p. 2. d. 20 num. 21.

O S

SOCIUS *paſſionis*, *debet eſſe* ſocius conſolationis p. 2. diſcept. 21.num.90.
SOLITUS *locare operas ſuas*, quando conſequi debeat mercedem, etiamſi operas non præſtet p.2.d.1.§.14.nu.7.
SOLITUM *an intelligendum* ſit de actibus modernis, vel antiquis p.2.d.13.§.1.nu.75.
Ex quot actibus inferatur p.1.d.5.nu.16.
Immemorabile, *quando eſt* irrationabile, non attenditur p. 1. d. 8.num.194.
Nullum allegari poteſt contra Statutum Cleri Urbis p. 2. d. 21. num. 184.
Probatur ex duobus actibus p.2.d.15.nu.22.
Totum facit in ſacris Functionibus p.2.d.25.nu.9.
Vicinarum Civitatum attenditur pro interpretatione p. 2. d.25. num.18.
Unius Religionis alteri non præjudicat p.2.d.25.nu.45.
Urbis magnifaciendus eſt circa ſacras Cæremonias p. 1. d.9 n. 34. & d.19.nu.23.
SOLITI *antiqui prætextu* decipi ſolent Simplices par. 1. d. 21. num.20.
Pro illius continuatione reſcribere ſolent Sacræ Congr. p.2.d.9. num.21.
à SOLITO *unius Religionis* non infertur ad aliam par. 2. d. 23. num.78.
in SOLO *proprio quilibet* poteſt ædificare par. 2. diſcept. 5. numero 33.
SOLUTIO, *minutatim facta*, invito Creditore permitti non debet p.1.d.8.nu.129.
pro punctuali SOLUTIONE *Fructuum Locorum Montium* referuntur Edicta, & Proviſiones multorum Theſaurariorum p.1.d.21. nu. 87.
ad SOMNUM *alicuum dormire*, durum eſt p. 2. diſcept. 1.§. 10.num.6.
SONITUS *Tubæ an permittendus* ſit in Eccleſiis p.1. diſcep. 9. num.45.
ſub SPE *remunerationis inſerviens*, ſi fruſtetur ſua ſpe, non habet actionem p.2.d.1.§.14.nu.30.
SPECIFICATIO *Partitarum legalitatem* Libri comprobat p.1. d.3.nu.339.
SPECTACULA *ludicra an* poſſint diebus feſtivis prohiberi ab Epiſcopo p.2.d.16.per tot.
Necnon Curſus Equorum. Ibidem.
SPIRITUS *bonus non pertranſit* citò par. 1. diſcept. 12. numero 30.
ex SPOLIIS *Epiſcoporum non detrahuntur* Expenſæ Bullarum p.2.d.19.nu.26.
SPONSALIA *ex quibus* probata dicantur par. 2. diſcept.6. per tot.
Jurata, *& non* jurata, an differant part. 2. diſcept. 6. numero 29.
Metu contracta exequenda non ſunt part. 2. diſcept. 6. numero 20.
Probantur etiam ex depoſitione Fœminarum part. 2. diſcept 6. num. 12.
Quando poſſint diſſolvi ob Sponſorum inæqualitatem p. 2. d. 6. num.43.
SPONSALIUM *concluſionem ſupponit* inſtantia pro illorum diſſolutione p.2.d.6.nu.50.
in SPONSALIBUS *non attenditur* conditionis diſparitas p. 2. d.6 nu.41.
SPONSUS, *derelinquens Sponſam*, nec matrimonium conſumans, præſumitur metu compulſus p.1.d.15.nu.28.
Quando poſſit cogi ad contrahendum Matrimonium p. 2. diſcep. 6.per tot.
Sub fide Matrimonii deflorans Sponſam, quando teneatur cum illa contrahere Matrimonium p.2.d.6.nu.33.
Et quid ſi fictè illud promiſerit. Ibidem.
SPONSI *qua pœna puniantur*, ſi ad invicem converſentur p.2. d.16.nu.90.
SPONTANEA *debet eſſe* Profeſſio par. 1. d. 17. nu.29.
SPONTE *dari non poſſunt* Strenę Depoſitariis Locorum Montium p.1.d.21.n.75.
STARE *a cavallo al Foſſo*, nemini permittitur p.2.diſcept.1. §.3.nu.19.
STATUS *poſterior derogat priori* p.2.d.23.nu.61.
Ultimus attenditur, pro cognoſcenda natura rei par. 2. diſcept. 23.nu.33.
à STATU *præterito non infertur* ad præſentem circa divitias p. 2.d.21.nu.139.
STATUTUM, *reprobans conſuetudinem*, declaratur ab obſervantia p.1.d.3.n.356.
Se fundans in divitiis, non habet locum, niſi iſtis concludenter probatis p.2.d.21.nu.133.
contra STATUTUM *clarum non admittitur* conſuetudo p. 1. d.8.nu.73.
Prout neque etiam allegari poteſt contra Statutum Cleri Urbis p.2.d.21.nu.184.
STATUTI *Cleri Urbis Compilationes* referuntur par. 2. diſcep. 21.à num.1.
STIPENDIUM *duplex non poteſt* recipere Sacerdos pro unica Miſſa p.2.d.9.n.10.
STRAMINEÆ *detorſiones quænam ſint* part. 2. diſcept. 21. num.34.
STRENA *dicitur ſine threna*, ſive lamentatione p.1.d.21. nu. 85.& p.2.d.2.n.6.
STRENÆ *titulo an poſſit Cappellanus* non celebrare Miſſas, eidem Strenæ correſpondentes p.1.d.21 per tot.
STRENÆ *Locorum Montium prohibitæ* ſunt Dantibus, & Recipientibus p.1.d.21.nu.73.
Prætendi non poſſunt prætextu conſuetudinis par. 1. diſcep. 21. num.50.
Unde originem habuerint p.2.d.2.nu.8.
STRENAS *à Capitulo an poſſit* prætendere Epiſcopus p.2.d.2. per tot.
Exigere an poſſint Depoſitarii Locorum Montium par. 1. diſcep. 21.per tot.
STUDERE *in omni ætate* honeſtum, & utile eſt par. 1. d. 22. num.14.
STUDII *cauſa quando concedi* ſoleant Indulta, & quando expirent p.1.d.22.nu.1.
In qua ætate concedantur Indulta Familiaribus Papæ p. 1. d.22. num.12.
STUDIA *legalia in adoleſcentia* incipienda ſunt p. 1. diſcep.22. num.14.
Clericis ſunt interdicta p 2.d.24.nu.36.
in STUPPA *tanquam Pulluli* aliqui ſe involvunt p. 2. diſcept. 30.num.77.
STUPRI *querela an ſit* cauſa diſſolutionis Sponſalium p.2.d.6. num.53.
STYLUS *quando ſequendus ſit* p.1.d.4 n.139.
SUBDITO *non debet eſſe inferior* caput part. 1. diſcept. 13. num.111.
SUBDITORUM *curam gerere* debent Superiores p. 2. diſcept. 23. nu.82.
SUBIECTIONEM *antiquam denotat* exemptio p. 2. diſcept. 24.num.48.
clauſula SUBLATA *tollit conſuetudinem* antecedentem, & futuram impedit p.2.d.8.nu.15.
SUBORNATIO *unius Teſtis tollit aliis fidem* p.2. d.15. nu.69. & d.22.n.18.
SUBORNATO *Teſti non* eſt adhibenda fides p. 2. diſcept. 15. num 69.
in SUBSIDIUM *ferri debet excommunicatio* par. 1. diſcep. 10. num. 9.
SUBSTANTIA *admiſſa*, *accidentia* faciliùs probantur p.2.d. 1.§.8.nu.15.
SUCCESSOR, *faciens id*, *quod fecit* ejus Anteceſſor, non dicitur in culpa p.2.d.26.nu.30.
SUCCESSORIBUS *nunquam præjudicat* tolerantia Anteceſſoris p.2.d.18.nu.33.
SUDARIOLA *an debeant apponi* Cruci Eccleſiæ Parochialis occaſione funerum p.1.d.19.per tot.
per SUFFRAGIA *ſecreta Votantes* redargui non poſſunt p. 2. d.7.num.67.
SUMMAM *magnam*, *conflatam* ex parvis quantitatibus, quando quis teneatur reſtituere p.1.d.21.num.13.
SUMMÆ *parvæ coaleſcunt in* unum in materia Reſtitutionis p.1.d.21.nu.41.
Amplius, *etiamſi* ſpectent diverſis Perſonis. Ibid.
SUPERIOR, *abſque cauſa*, *non poteſt* Subditum ab officio removere p.1.d.10.n.29.
Ferino more procedere non debet contra inferiorem p. 1. diſcept. 10.nu.30.
Contrarium operando peccat contra Charitatem, & Juſtitiam. Ibidem num. 32.
Imò poteſt ab Officio removeri. Ibid.
Non debet eſſe conditionis inferioris Subdito part. 1. diſcept. 13. num. 111.
ad SUPERIORIS *Officium pertinet obviare*, ne mala conſuetudo radices producat par. 1. diſcept. 8. num. 87. & diſcept. 19.num.15.
SUPERIORES *aliquando ſumunt* prætextum vexandi Subditos à Bulla Innocentiana circa Miſſarum Celebrationem p.2. d.15.n.51.
A quibus appellatur, iraſci non debent, & quare? p. 1. d. 10. num.53.
Generales Religionum an teneantur contribuere pro victu in illo Conventu, in quo moram faciunt p.1.d.13.per tot.
SUPERIORUM *culpa aliquando illa* eſt, quòd culpas redarguerint Subditorum p.1 d.13.n.47.& p.2.d.15.n.75.
In illorum Præceptis aliquando non ſervatur modus, neque tempus p.1.d.10.nu.3.
SUPPLERI *non poteſt conſenſus illius*, qui juſtam cauſam recuſandi habet p.1.d.18.nu.132.

SUP-

SUPPLICATIO *an detur à Sententia Judicis*, procedentis *appellatione remota* p 2.d.1.§.1.nu.53.
SUPPLICATIONEM, *manu Papæ ſignatam*, punctualiter exequi debet Cappellanus O. V. p.2.d.30.per tot.
à SUPPLICATIONE, *manu Papæ ſignata*, recedere non licet p.1.d.8.ou.148.
SUPPLICATIONUM *Portitor præjudicare non* poteſt Officiali, illas non exhibendo Cappellano p.1.d.8.per tot. p.2.d.30.per tot.
SVPPOSITO *corruente*, corruit ſuperædificatum p.1.d.3.nu.80.& p.2.d.1.§.3.nu.41.
SUPPLEMENTUM *funeris non facti* quando debeatur p. 2.d.21.per tot.
SUPPLERE *an teneatur hæres pro exequutione* pii Relicti, ſive iſtud incipiat à quantitate, ſive à bonis par. 2, diſcept.26. à num.23.
SYLLABA *nulla debet* eſſe otioſa in Conſtitutionibus Apoſtolicis p.2.d 14.§.2.n.30.
SYNODALES *Conſtitutiones* dicuntur Leges particulares p.2.d.13.§.1.nu.27.
SYNODATICUM *in quo conſiſtat* p 2.d.2.nu.16.
SYNODUS *prævalet Juri communi* par. 2. diſcept. 35. numero 20.

T

TACENDA *ſunt aliqua*, ne Poſteri inſtruantur par.1.diſcep.20.nu. 77.
TACITA *Profeſſio an inducatur* per ſuſceptionem Ordinum ſacrorum? p.1.d.12.nu.105.
TACITÆ *profeſſionis præſumptio excluditur* ab actibus expreſſis in contrarium p.1.d.12.nu.64.
TACITURNITAS *quando non attenditur* ad inducendam tacitam Profeſſionem p.1 d.12.n.73.
TALARI *Veſte quando uti debeant* Eccleſiaſtici par. 2,diſcept.16,ou.68.
Dictio TANTUMMODO *omnia alia excludit* par. 2, diſcept.14.§.1.nu.43.
TARDITAS *in producendo eſt argumentum* falſitatis p.1.d.18.nu.155.& p.2.d.15.nu.40.
à TAXA *Patrimonii facilè* obtineri ſolet in Urbe derogatio pro ſcut.10.p.1.d.4.n.132.
TAXÆ *patrimonii ſacri*, *ſi aliquid* modicum deficiat, non attenditur p.1.d.4.nu 75.
TEMERARIUM, *injuſtum*, & *perverſum*, quaodo dicatur judicium p.1.d.8.n.133.
TEMPUS *in omni præſcriptione* debet eſſe continuum p.2.d.3.num.43.
Omne includitur ſub dictione ſemper par.1.d.12.n.136.& p.2.d.13.§.2.n.73.
Omne includitur ſub immemorabill p.1.d.9.n.7.
Præſens denotatur à dictione *ex nunc* part. 2. diſcept. 30. numero 13
Quadraginta annorum requiritur in præſcriptione annuæ præſtationis p.2.d.2.n.42.
TEMPORIS *præſentis demonſtrativa* eſt dictio *ex nunc* p. 1. d.8.ou.139.
TEMPORE *quovis ſubducto*, remanet in ſuo eſſe immemorabilis p.1.d.9.nu.76.
De TEMPORE *ad tempus* non extenditur conſuetudo p. 1. d.14.nu.26.
In TEMPORE *quando conſiſtit difficultas*, iſto non probato, oihil actum dicitur p.2.d.20.n.25.
TENAX *non debet eſſe Diſpenſator* ubi Dominus largus eſt p.1.d.8.nu.91.
TENEBRARUM *operu pandere* ſolet appellatio p. 1. diſcept.10.num.52.
TERMINANDÆ *quare celeriter* ſint Lites inter Religioſos p.1.d.7.nu.46.
TERMINUS *ad colligendas ſarcinulas* nemini denegatur p. 1. d.10.num.25.
TERTII *exiſtimationem quando concernit* arbitrium, etiam abſolutum, reſtringi debet iotra limites rationis p. 1. diſcep.10.nu.31.
In TERTII *præjudicium* Libri privati Monaſteriorum non probant p.2.d.23.nu.57.
Diſpenſatio concedi non ſolet p.2.d.12.nu.23.
TESTAMENTARII *Exequutores poſſunt* deputari Religioſi, cum licentia ſuorum Superiorum p.2.d.4.0.11.
Quo caſu poſſunt præferre proprium Monaſterium lo diſtributione eleemoſynarum. Ibid.
TESTAMENTARIORUM *Exequutorum declarationes* perinde habentur, ac ſi eſſent factæ ab ipſiſmet Teſtatoribus p.1.d.5.rum.8.
TESTATOR *præſumitur velle*, *ſuum* volontatem verificari in caſu vero, noo autem ficto p.1.d.22.nu.24.
Quando poſſit in Teſtamento apponere leges, contrarias Privilegiis R. F. p.1.d.5.nu.30.
Quod TESTOR *vivens facturus* erat, à ſuis hæredibus fieri voluiſſe intelligitur par.1.d 5.nu.38.
TESTATORIS *intentio fruſtrari non debet* par. 1.d. 3.§. 1. num.28.
Voluntas punctualiter ſervanda eſt part. 2. diſcept. 26. n. 7.
Scindi non poteſt p.1.d.18.nu.145.
TESTIMONIO *proprio reſiſtere*, *incivile* eſt par. 1. d.1. n.33. & p.2.d.10.n.38.
TESTIS *adminiculatus probat* etiam obligationem p. 2. d.1. §.14.num 20.
Ad perpetuam examinatus, junctis adminiculis, probat p.2.d.1. §.5.nu.57.
Concludenter probat, *quando* deponit de his, quæ vidit, & audivit p.1.d 8.n.54.
Deponens de facto proprio, plenè probat part. 1. diſcept. 11. numero 36.
Dimiſſus à ſervitio non probat contra Dimittentem p. 1. diſcep.7.num.50.
Judicare non debet p.2.d.1.§.12.nu.13.
Mediator plenè probat par. 2. diſcept. 1. §. 5. num. 27. & §. 12. num. 4.
Mentiri non præſumitur quando eſt in periculo mortis p. 2. d.1. §.12.nu.5.
Morte præventus, *habetur* pro formiter examinato p.2. d. 1. §. 14.num.24.
Mortuus, *non retractata* ejus depoſitione, probat par. 2. d. 1. §.5.num.50.
Non poteſt eſſe in Cauſa propria p.2.d.6.n.26.
Non habens intereſſe in Cauſa plenè probat part. 2. diſcept. 1. §.5.num.25.
Non probat, *quando* vocatus in conteſtem, non concordat p.1.d.13.num.88.
Nullam adducens cauſam ſcientiæ, non probat p. 2. diſcept. 20. num.41.
Propenſionem oſtendens erga Partem, iſtius favore non probat p.2.d.20.num.20.
Sacerdos magnam meretur fidem p. 1. diſcept. 1. num. 37. & p.2. d.1.§.14.onm.14.
Scientia cauſam, *etiam* non requiſitus, adducere debet p. 2. d.20.ou.41.
Teſtari debet de facto, non autem judicare part. 2. diſcept. 20. num.42.
Uilis non probat p.2.d 22.num.26.
Unicus adminiculatus plenè probat p.2.d.1.§.5.& nu.5.& §.12. num.3.
Amplius ſi ſit Sacerdos. Ibid.n.9.
Et ad probandum metum p.1.d.15.n.18.
Vocans aliquem in conteſtem, ſi iſte non concordat, nihil probat p.1.d.7.nu.47.
TESTIS, & *Accuſatoris* figuras quis facere noo poteſt par. 2. d.25.nu.30.
Negligentiam propriam excuſans non probat part. 1. diſcep.13. num.89.
Partes ſunt deponere circa factum, non autem judicare p.2.d.1. §.12.num.13.
Sacerdotis depoſitio æquivalet depoſitioni duplicis Teſtis p.2.d.2.§.12.nu.4.
Unius retractatio præjodicat aliis par. 1. diſcep. 12. nu. 58. & p.2.d.6.nu.47.
TESTI *argueuti*, & *divinanti* non creditur par.1. diſcept. 13. num.90.
Aſſerenti aliquid in proprium præjudicium, plenè creditur p.1. d.1.num.44.
Concordanti cum aliis, facilè creditur part. 2. diſcept. 22. numero 17.
Contrario aliis, *non creditur* p.2.d.20.num.36.
Deponenti de propria credulitate, non eſt credendum par. 1. d.13.num.90.
Deponenti contra proprium commodum plenè creditur.p.1.d.14. num.29.
Inclinanti pro una ex Partibus non creditur part. 2. diſcept. 22. num.18.
Multò magis ſi faciat ſe Partem. Ibidem.nu.19.
Inveriſimilia deponenti non creditur part. 2. diſcept. 20. numero 39.
Mendaci non creditur par. 1. diſcept. 7. nu. 49. & par.2. diſcep. 20.num.36.
Non denegatur fides ex prætextu inſubſiſtenti part. 2. diſcept. 1. §.8.num.2.
Subornato non eſt adbibenda fides p.2.d.15.on.69.
Unico datur fides in materia Strenarum Locorum Montium p.1. d.21.nu.121.
TESTES *conſanguinei*, & *affines* an admittantur par. 2. d. 20. num.18.
Conſanguinei non probant p.1.d.7.nu.49.

Con-

Digitized by Google

Contra matrimonium debent eſſe bonæ conditionis, & famæ p.2. d.12.num.28.
Contrarii non probant p.2.d.1.§.14.nu.26.
Deponentes de impedimento affinitatis Matrimonii, jam contracti, quando attendantur p.2.d.22.nu.13.
Deponentes per eadem numero verba, & præmeditatum ſermonem, non probant p.2 d.1.§.7.nu.22.
In majori numero præferuntur Teſtibus in numero minori p.2. d.20.nu.16.
Integri vix hodiè reperiri poſſunt, & quare? p.2.d.1.§.7.n.10.
Intereſſati non probant p.1.d.7.n.49.
Mortui ſine recruſtatione probant p.2.d.20.n.13.
Muti, dicuntur adminicula p.2.d.1.§.5.n.10.
Per eadem verba deponentes non probant p.2.d.1.§.14.n.29.
Quando dicantur tranſire per Placentiam p.2.d.13.§.2.n.66.
Sacerdotes plenè probant p.1.d.15.nu.13.
Singulares quando probent metum p.1.d.15.n.15.
Varii, contrarii, & inter ſe diſcordantes, non probant p.2.d. 20.num.47.
ad TESTES *non recurritur*, quando probatio haberi poteſt per Scripturam p.2 d.13.§.2.nu.80.
Per TESTES *aquè, ac per inſtrumenta* probari poteſt obligatio p.2.d.1.§.12.nu.2.
TESTIUM *dicta benignè interpretanda* ſunt, & ad concordiam reducenda p.2.d.1.§.7.per tot.
Depoſitiones, concordantes cum Juris diſpoſitione, prevalent aliis p.2.d.20.n.10.
Diſcordia in accidentalibus illorum fidem auget, non minuit p. 2.d.1.§.6.à n.5. & §.7.à n.16.
TESTIBUS, *deponentibus de metu*, magis creditur, quàm deponentibus de ſpontanea voluntate p.1.d.12.n.162.
Sacerdotibus, & Religioſis magna fides danda eſt p.1.d.7.nu.65. & p.2.d.5.nu.12.
Vilibus nulla fides danda eſt p.1.d.7.n.49.
THESAURARIORUM *Edicta circa ſolutionem* fructuum Locorum Montium, referuntur p.1.d.21.à n.53.& 87.
THURIFICANDUS *quotuplici ductu* ſit Gubernator laicus? p.1.d.9.nu.19.
Et Magiſtratus Sæcularis. Ibid.n.27.
THURIFICATIO *triplici ductu vigore* immemorabilis permittitur p.1.d.9.nu.70.
TIMOR *mortis omnem alium* timorem ſuperat p.1.d.17.n.51.
TITULARES *Epiſcopi vocantur* Nulla tenentes, & de Annulo p.1.d.2.nu.20.
Quam Jurisdictionem habeant. Ibidem.
Legalis inducitur ex longæva obſervantia p.2.d.23.n.25.
Melior de Mundo allegari poteſt vigore immemorabilis p.1.d.9. n.38.& p.2.d.12.nu.12.
In TITULI *præcedentis* exequutionem præſumitur expletus actus ſubſequens p.2.d.23.n.53.
TITULO *ceſſante, ceſſant* eidem innixa p.1.d.16.n.52.
TITULUM *validum præbet obſervantia* quadragenaria p.2.d. 23.num.62.
Ad TITULUM *præcedentem refertur actus* ſequens p.2.d.1.§. 12.num.6.
TOLERANTIA *Anteceſſoris nunquam præjudicat* Succeſſoribus p.2.d.18.nu.33.
TOLERANTUR *multa per patientiam*, quæ ſi deducta fuerint in judicium, non debent tolerari p.1.d.8.nu.50.& d.21. num.32.
TRACTAMENTUM *quale habeat in Eccleſia* Magiſtratus Sæcularis p.1.d.9.per tot.
Pro TRANSACTIONIS *exequutione* omnia Jura clamant p. 2.d 5.num.18.
TRANQUILLITATEM *in Civibus conſervat obedientia* p. 2.d.23.nu.87.
TRANSFERRE *in alium non poteſt* quod quis non habet p.1. d.8.n.104.
TRINA *Divinitas* an catholicè dici poſſit p.1.d.3.n.434.
TRIPLICI *ductu permittitur* thurificatio ratione immemorabilis p.1.d.9.n.70.
In ſono TUBÆ *Deum laudare* permiſſum eſt p.1.d.9.n.160.
TUBÆ *ſonitus permittendus an ſit* in Eccleſiis p.1.d.9.nu.45.
TURPIUS *ejicitur quàm non admittitur hoſpes* p.1.d.2.n.26.
Dictio TUTTE *omnia comprehendit* p.1.d.2.nu.59.

V

VACABILIA *Officia* Vide *Officia*.
VACARE *quando dicantur* Beneficia per mortem, vel promotionem p.2.d.12.n.19.
ſub VACATIONIS *Privilegiis non venit illa*, quæ verificatur per Reſignationem p.2.d.30.per tot.
VARIATIO *ſemper vitanda eſt* p.2.d.7.nu.41.
VAS *aureum antiquitùs* ſolitum erat dare Summo Pontifici Col.S.A.p.2.d.30.n.95.
Neceſſarium pro Sacramento Extremæ Unctionis, an poſſit retineri à Parocho? p.1.d.19 per tot.
VELITERNÆ *Civitatis Magiſtratus prærogativa* indicantur p.1.d.9.à nu.105.
VELUM *an debeat apponi Cruci* Eccleſiæ Parochialis occaſione funerum p.1.d.19. per tot.
Apponi debet in Cruce Cleri regularis, & quare? p.2.d.13.§. 1 nu.75.& § 2.nu.49.
VENATIONIS *cauſa ſub qua pœna armis* uti non poſſint Eccleſiaſtici p.2.d.16.nu.97.
VENETIIS *quo titulo ordinari* poſſint Sacerdotes p.1.d.4. num.58.
VERBUM, *in una ſignificatione acceptum* In una parte inſtrumenti, in eadem accipi debet in alia p.1.d.3.n.94.& n.212.
VERBUM *ſuum irritum* non facit Papa p.1.d.8.n.146.
VERBA *bona dari ſolent aliquando* p.2.d.1.§.6.nu.21.
Falſa eſſe poſſunt, facta verò non p.1.d.12.n.143.
Impropriandа ſunt, ut principalis ſuis habeatur p.1.d.3.§.1.n.28.
Ut voluntas diſponentis adimpleatur p.1.d.3.nu.270.
Indefinitè prolata, indefinitè ſunt intelligenda p.1.d.2.n.24.
In uno ſenſu accepta in una parte Inſtrumenti, in eodem accipi debent in alia p.1.d.3.§ 1.nu.40.
Senza figura di giudizio quid importent p.2.d.1.§.1.n.44.
Servire debent intentioni p.1.d.3.n.68.
Soli Deo rationem redditurus, quid importent p.2.d.1.§.1.n.44.
VERBORUM *acerbitas non exiſtimatur* utilis Cauſæ defenſioni p.2.d.3.n.142.
Cortex attendendus non eſt, ſed intentio Contrahentium p.2.d. 3.num.215.
Moderatio neceſſaria eſt inter Curiales p.2.d.1.§.11.n.14.
Propria ſignificationi præfertur intellectus, datus ab obſervantia p.1.d.3.à nu.362.
VERBERA *& minæ coactionem probant* p.1.d.17.nu.37.
VERBIS *potentior eſt mens Teſtatoris* p.1.d.3.§.1.n.29.
Potentiora ſunt facta p.1.d.12.n.143.& p.2.d.15.nu.66.
Prævalent facta p.1.d.3.n.64.
VERITAS *apparet magis*, quò magis oppugnatur p.2.d.12. num 158.
Per ampliores homines faciliùs revelatur p.1.d.20.n.12.
VERITATI *cedit præſumptio* p.2.d.12.n.144.
Sociatur, qui ex neceſſitate, bona de ſe vera loquitur p.1.d.13. num.66.
VERITATE *detecta, conſuetudo* cedere illi debet p.1.d.21. nu.27.& p.2.d.30.nu.40.
per VERONAM *quando dicantur* tranſire Teſtes p.2.d.13.§. 2.nu.66.
VERSIO *excluditur ex ſola poſſibilitate* in contrarium p.2.d.19. num.21.
Non probatur ex ſimplici enunciativa p.2.d.16.nu.23.
Proemiorum ex quibus probata dicatur p.2.d.19.per tot.
VERSIONE *probata, probari debet* utilitas pro repetitione ejus, quod expenſum fuit p.2.d.19.n.29.
VESTIGIA *Prædeceſſorum ſequi ſolet* Apoſtolica Sedes in Gratiis concedendis p.1.d.6.nu.23.
VEXILLUM *dicitur Crux*, diſtinguens Eccleſiaſticas Cohortes p.2.d.25.nu.11
per VIAM *Anteceſſorum* ambulans an malè faciat Succeſſor p.2. d.15.num.44.
per VIAS *conſpicuas tranſire* debet Proceſſio SS.Corporis Chriſti p.2.d.13 §.1.n.100.
VICARIUS *Epiſcopi an poſſit celebrare* Miſſam cum quatuor candelis p.1.d.9.nu.153.
pro VICTU *an teneantur contribuere* Generales Religionum in illo Conventu, in quo moram faciunt p.2.d.13.per tot.
VILIS *Teſtis nihil probat* p.1.d.7.n.49.& p.2.d.22.n.26.
VINCERE *conſuetudinem dura* pugna eſt p.1.d.9.n.170.
VINDICTÆ *gravi ſubjicitur quis*, ſi accipit id, quod interdictum eſt ei dari p.1.d.21.n.128.
ob VINDICTAM *fieri aliquando ſolet* dimiſſio Religioſorum ab uno ad alium Conventum p.1.d.10.n.16.
VIOLATIONIS *Clauſuræ omnis* occaſio tollenda eſt p.2.d.5. num.9.
VIR *doctus an poſſit* ordinari ad titulum doctrinæ p.1.d.8.n.14.
VIRGINEM *ſuſcitare non poteſt* Deus poſt ruinam p.2.d.6. num.4.
VIS *infertur corpori*, metus animo p.2.d.3.nu.20.
VISITARE *an poſſint macellum* Eccleſiaſticorum Appaltatores laici p.2.d 28. per tot.
VISITARE *ſæpè tenetur Parochus* graviter Infirmos p 2.d.21. num.92.
Eiſque Sacramentum Extremæ Unctionis adminiſtrare. Ibid.
Etiamſi ſanæ mentis non ſint, dummodo id poſt rationis uſum acciderit Ibid.
à VISITATIONIS *Decretis quando*, & qualis detur appellatio p.1.d.10.à n.43.
Amplia in terminis Viſitatoris Religioſi. Ibid.n.45.
in VITA *celebrari non poteſt* Miſſa de Requiem p.1.d.3.n.326.

VI-

Digitized by Google

INDEX RERUM

VITAM *ſuam nemo* tenetur periculo exponere p.2.d.15.n.10.
ULTIMUS *ſtatus attendatur* pro cognoſcenda rei natura p. 2. d.23.nu.33.
VNI *nocere non debet alterius* negligentia p.1.d.8.nu.155.
UNICITAS *Corporis Epiſcopo cum Capitulo* quando ſcindi poſſit p.2.d 27.nu.25.
UNICUIQUE *permiſſum eſt* facere id, quod ſibi utile eſt p. 2. d.5 num.15.
UNICUS *Teſtis, concurrentibus* adminiculis, plenè probat p.1.d.15.nu.18.& p.2.d.1 §.12.n.3.
UNICO *Teſti datur fides* in materia Strenarum Locorum Montium p.1.d.21.nu.121.
UNIO *Beneficii, ſine derogatione* Taxæ Seminarii, non tollit obligationem contribuendi p.2.d.24.nu.25.
UNITA *cum Eccleſia Cathedrali*, quando ex gratia poſſidetur Dignitas Collegiatæ, an poſſit provideri per viam Electionis p.2.d.12.per tot.
UNITA *juvant, quæ* ſingula non proſunt p.2.d.1.§.14.n.25.
UNITIM *conſideranda ſunt conjecturæ* p.1.d.12.nu.19.& p.2. d 22.nu.28.
UNUS *ſolus contradicere poteſt* innovationibus contra Privilegia, & conſuetudines Religionis p.2.d.7.nu.33.
VOCABULARIUM *della Cruſca* allegari poteſt pro Cauſarum deciſione p.2.d.21.nu.53.
VOCATI *primo loco inhabilitas*, aperit viam ſecundo vocato p.1.d.22.nu.33.
VOCIS *pondera habent lacrymæ* p.1.d.12.nu.83.
VOCE *propria convinci*, pudor gravis eſt p.1.d.1.n.34.
VOLENTI, *& ſcienti non fit injuria* p.2.d.9.nu.21.
VOLUNTARIA *debet eſſe Strena* p.2.d.2.n 6.
VOLUNTARII *actus non inducunt* obligationem in futurum p.1.d.2.nu.15.
VOLUNTAS *coacta ad profitendum* ex quibus deducatur p. 1. d.12.à nu.22.
Non fertur in incognitum p.1.d.3 n.97.& p.2.d.2.n.14.
Non verba conſideranda ſunt p.1.d.3.nu.68.
Rechmanda deſumitur à conſiliis, petitis ab Advocatis p.1.d.17. num.75.
Teſtatoris præfertur litteræ teſtamenti p.1.d.3.nu.302.
Punctualiter ſervanda eſt p.2.d.26.n.7.
Scindi non poteſt p.1.d.18.nu.145.
VOLUNTATEM *diverſam demonſtrat* diſcretiva loquutio p. 1.d.3.nu.179.
In VOLUNTATE *nihil eſt, quod priùs* non fuerit in intellectu p 2 d.7.nu.16.
De VOLUNTATE *benè regulata* intelligitur beneplacitum p. 1.d.10.n.29.
VOTA *Capitulorum Generalium* exquirere ſolent Sacræ Cong. p.2.d.7.nu.93.
VOTANTES *per ſecreta ſuffragia*, redargui non poſſunt p. 2. d.7.nu.67.
VOTA, *ſingulariter data*, quando attendantur in Collegiis p. 2.d.2.nu.19.
VOX *Dei fuit illa:* Pacta ſervabo p.2.d.30.n.41.
Publica quando probet metum p.1.d.17.n.97.
URBANI VIII. *lepidum dictum*, circa Scriptores Apoſtolicos, refertur p.2.d.30.à nu.50.
URBIS *Centrum quodnam ſit* p.2.d.21.n.25.
Solitum magnifaciendum eſt circa ſacras Cœremonias p.1. d.9.n. 34.& p.2.d.13 §.1.n.78.
In URBE *honeſti homines* vivere poſſunt cum œconomia, ſed non mori cum parſimonia p.2.d.21.nu.111.
USUS *Camini quando* poſſit impediri à Vicino p.2.d.5.n.12.
Et Perſonarum incertitudo concurrere debet, ut habeant locum Privilegia R. F. p.1 d.5.nu.13.
Non USUS *an præjudicet Privilegio* p.2.d.10.nu.35.
UTENSILIA *ſacra an ſolvi debeant* à Sacerdotibus, vel ab Hæredibus pii Benefactoris par. 2.d.26.per tot.
Illorum quantitas quænam ſit p.2.d.26.n.14.& d.30.n.77.
UTI *Pulluli* in Stuppa aliqui ſe involvunt p.2.d.30.nu.77.
Quod UTILE *alicui eſt*, procurari ab eo poteſt par. 2. diſcept. 5.num.15.
UTILE *dici non poteſt id*, quod juſtum, & honeſtum non eſt p.2.d.30.nu.61.
UTILITAS *probanda eſt*, probata verſione, ut ſit locus repetitioni p.2.d.29.n.29.
De UTILITATE *unius, quando agitur*, ad ipſum ſpectant expenſæ p.2.d.16.nu.8.
Sine UTILITATE *propria nemo ſolet* delictum patrare p.1. d. 3.num.52.

SYLLABUS,

Authoritatum, quæ expenduntur.

Ex Reſolutionibus Sacrarum Congreg.

Æſina 24. Junii 1710. p.1.d.7.nu.57.
Aretina Erectionis Canonicatuum 5. Maii 1703. p.1.diſcept.18. à num.164.
Firmana Cappellaniæ 24. Januarii 1708. p.1.d.4.nu.49. & 130.
Hildeſimen. 16. Martii 1706. p.1.d.2.nu.57.
Narnien. 27. Julii 1715. C.R. p.1.d.9.nu.94.
Nebitonen. Ordinationis 2. Decembris 1715. p.1.d.4 n.128.
Nullius 21. Julii 1709. p.1.d.8.nu.9.
Reatinaten. Celebrationis Miſſarum 7. Junii 1708. p.1.d.3.n 412.
Romana Oneris Miſſarum 11. Maii 1708. p.1.d.3.n.412.
Alia 21. Maii 1709. Ibidem.
Romana Optionis 12. Februarii 1716. p.1.d.9.nu.84.
Signina Ordinationis 14. Novembris 1696. p.1.d.4.n.128.
Tranen. Juris honorifici 13. Septembris 1670. p.2.d.18.n.66.
Tyburtina Ordinationis 8. Julii 1690. p.1.d.4.à nu.128.
Veliterna 13. Junii 1643. p.1.d.9.num.42.

Ex Sacra Rota Deciſionibus.

*Par.4.diverſ.deciſ.*884.p.2.d.18.nu.75.
*Dec.*244.*p.*4. *tom.*2.*rec.* p.2.d.11.à nu.30.
Neapolitana Primiceriatus 9.Junii 1719.& 17.Junii 1720. p.1.d.1.nu.47.
Romana Jurium Funeralium 17. Junii 1699. cor. Molin. p. 2.d. 21. à num.56.

Finis Indicis.

VA1 1533387

Digitized by Google